

RÁDCE DUCHOVNÍ.

ČASOPIS KNĚŽSTVA ČESKOSLOVANSKÉHO.

Redaktor:

Msgr. FRANTIŠEK VANĚČEK,

čestný komoří Jeho Svatosti, sídelní kanovník vyšehradský.

ROČNIK XVII.

V PRAZE.

TISK A MAJETEK CYRILLO-METHODĚJSKÉ KNIHTISKÁRNY V. KOTRBA.

1910.

Obsah XVII. ročníku.

I. Řeči nedělní a sváteční.

	Str.
Neděle I. adventní. Poslední soud čestným dnem pro spravedlivé. Dle Ruoffa Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.	1
Neděle I. adventní. Sociální význam katolické církve. V. M. Váchal . . .	6
Neděle II. adventní. O zázracích Kristových. Karel Endl	10
Neděle II. adventní. Církev a vášně lidské. V. M. Váchal	15
Neposkvrněné početí blah. Panny Marie. Péče o mládež opuštěnou I. dle slov víry, II. dle rozumu. Fr. Vaněček	19
Neposkvrněné početí blah. P. Marie. Církev a rodina. V. M. Váchal . . .	23
Neděle III. adventní. Povinnost znáti Krista Pána. Kl. Markrab	27
Neděle III. adventní. Církev a autorita. V. M. Váchal	29
Neděle IV. adventní. Bylo Vykupitele třeba? Cf. Dr. Anton Leinz, Divisionspfarrer; Apolog. Vorträge	33
Neděle IV. adventní. Církev a práce. V. M. Váchal	38
Hod boží vánoční Co Kristus vzal lidského na se a co nám dal? František Vaněček	65
Hod boží vánoční. Církev a majetek. V. M. Váchal	68
Svátek sv. Štěpána. Vůle svobodná I. dar veliký, II. dar tajemný a za III. dar nebezpečný. Fr. Vaněček	72
Svátek sv. Štěpána. Církev a utrpení. V. M. Váchal	78
Ranní řeč na Nový rok. Henricus	81
Nový rok. Vděčná vzpomínka na dřívější důkazy milosti. Fr. Vaněček . .	85
Neděle po Obřezání Páně. Konec církve? R. S.	88
Neděle po Obřezání Páně. Ježíš Nazaretský — očekáván ode všech národů. V. M. Váchal	93
Zjevení Páně. Dary sv. mudrců. Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.	96
Sv. Tří králů. Katolická missie mezi černochoy. Fr. Vaněček	102
Neděle I. po Zjevení Páně. J. Š. Baar	108
Neděle I. po Zjevení Páně. Původ a idea křesťanské rodiny. Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.	110
Na den Nejsv. Jména Ježíš. J. Š. Baar	114
Nejsvětějšího Jména Ježíš. Co slovo o Ježíši způsobilo	117
Neděle Devítník. Každý den má cenu. Frant. Malý	137
Neděle Devítník. O účelu člověka. Dr. Ant. Ondroušek	142
Neděle I. po Devítníku. Poslouchejte slovo boží	147
Neděle I. po Devítníku. Lhostejnost náboženská. D'e Hamerle Jan Nep. Jos. Holý	152

	Str.
Očišťování Panny Marie. První vstoupení Pána Ježíše do chrámu. Dle Plattnera Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.	161
Hromnice. Hromnice, obraz naší víry, naděje, lásky a světla věčného. Frant. Vaněček	168
Neděle II. po Devítníku. Světské radovánky. Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.	172
Exhorta na neděli II. po Devítníku. K čemu jest půst? Fr. Vaněček	177
Boží Prozřetelnost. Sedmero kázání zvláště pro dobu postní. Napsal P. Martin Janů C. Ss. R.	
I. Jest boží Prozřetelnost	201
II. Je-li boží Prozřetelnost, proč jsou na zemi lidé chudí a lidé bohatí	208
III. Je-li boží Prozřetelnost, proč žijí lidé nešlechtní ve štěstí, lidé dobří v neštěstí	216
IV. Je-li boží Prozřetelnost, proč se páchá tolik zlého na světě	224
V. Církev katolická bývá utiskována a pronásledována: kde je tedy Prozřetelnost boží?	231
VI. Boží Prozřetelnost dala nám nejblahoslavenější Pannu Marii, aby nám byla 1. příkladem, 2. pomocnicí	238
VII. Proč chtěla boží Prozřetelnost, aby Ježíš Kristus tolik trpěl?	244
Neděle I. postní. Zasvěcené svátky svätiti. Frant. Malý	248
Neděle II. postní. V neděle a zasvěcené svátky celou mši svatou po-božně slyšeti. Frant. Malý	254
Neděle III. postní. Ustanovené posty zachovávat. Frant. Malý	260
Neděle IV. postní. Alespoň jednou za rok zřízenému knězi se zpovídati. Frant. Malý	265
Neděle V. postní. V zapovězený čas svatebního veselí nedržeti. Fr. Malý	270
Hod boží velikonoční. Na slavnost Vzkříšení Páně. Vzkříšení Páně jest nejpádnejším důkazem božství jeho. Th. Dr. Karel Lev Řehák	281
Hod boží velikonoční. Zmrtvýchvstání svědčí o božství Ježíše Krista. P. Prok. Baudyš O. S. B.	288
Pondělí velikonoční. Ježíš náš průvodce a přítel nejsvětější. František Vaněček	292
Pondělí velikonoční. O špatném tisku. V. M. Váchal	297
Neděle I. po velikonoci, bílá čili provodní. P. Prok. Baudyš O. S. B.	301
Neděle I. po velikonoci. Dva nejlepší dary sv. víry. V. M. Váchal	304
Zvěstování Panny Marie. O smrti pronásledovníků božích	308
Zvěstování Panny Marie. Proč Maria se zkormoutila; o panictví. B. Hkl.	313
Neděle II. po velikonoci. Příkázání církevní. Dle Hamerle Jan Nep. Jos. Holý. O. Praem.	317
Neděle II. po velikonoci. Pán Ježíš pastýř dobrý. Frant. Janovský	328
Neděle III. po velikonoci. Patření na Boha maličkostmi se získává a ztrácí. Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.	328
Neděle III. po velikonoci. Dle vlašského P. Aug. da Montefeltro, dr. Ant. Ondroušek	334
Neděle IV. po velikonoci. Kl. Markrab	345
Neděle IV. po velikonoci. Úkol života našeho ve světle víry. † Fr. Ekert	347
Neděle V. po velikonoci. Modlitba. Dle Hamerle Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.	351
Neděle V. po velikonoci. Život a mučednická smrt blahosl. Jana Sarkandra. (K 50letému jubileu blahověčení.) R. S.	359
Nanebevstoupení Páně. Jak poznáváme pravého křesťana? P. Albert Mrázek	364
Nanebevstoupení Páně. Apoštolát laiků znázorněn na sv. Klementu Hofbauerovi. Fr. Vaněček	367
Neděle VI. po velikonoci. Dr. Ant. Ondroušek	371
Neděle VI. po velikonoci. Oslava bl. mučedníka Jana Sarkandra. R. S.	376
Hod boží svatodušní. Duch sv. sjednocuje. Kl. Markrab	381
Hod boží svatodušní. Duch sv. a jeho působení. Fr. Vaněček	386
Pondělí svatodušní. Sv. Jana Nepomuckého. Stopy sv. Jana Nepomuckého. Fr. Vaněček	390
Sv. Jana Nepomuckého. Až dosud mluví Ježíš zástupům o Janovi. B. H.	394
Nejsvětější Trojice. Z Jana Ev. Zollnera přel. Fr. Wolf, farář	409

Nejsvětější Trojice. Nejsvětější Trojice zobrazována v člověku. Fr. Vaněček	415
Svátek Božího Těla. Původ a účel slavnosti Božího Těla. Václav Knetl	420
Neděle II. po sv. Duchu. Naše povinnosti k Pánu Ježíši ve Svátosti oltářní. Hlavně dle Busla Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.	424
Neděle II. po sv. Duchu. K čemu nás vybízí pozdrav velebné svátosti? V. M. Váchal	428
Neděle III. po sv. Duchu. Pravý Beránek boží. Dle P. Zumsteega S. J. V. M. Váchal	433
Neděle III. po sv. Duchu. Ctnost bez bázně. V. M. Váchal	436
Neděle IV. po sv. Duchu. Na božím požehnání všechno záleží. Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.	439
Neděle IV. po sv. Duchu. Katolická církev a práce. Dle Ondřeje Hamerle C. Ss. R. Antonín Ondroušek	442
Neděle V. po sv. Duchu. O pekle na zemi. Matěj Vaněk	449
Neděle V. po sv. Duchu. Poslušnost jest známkou pravé spravedlnosti. Bohumír Tomíček	454
Neděle VI. po sv. Duchu. Dnešní evangelium vzbuzuje a řídí naši důvěru v Boha. Dle Rudigiera Jan Nep. Josef Holý O. Praem.	473
Neděle VI. po sv. Duchu. Umění s málem se spokojiti. V. M. Váchal	477
Svátek knížat apoštolských sv. Petra a Pavla. Víra a láska sv. Petra. Dle Bourdaloue Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.	481
Sv. Petra a Pavla. O osudech hlav církve svaté. Fr. Vaněček	489
Neděle VII. po sv. Duchu. Navštívení Panny Marie. Všecka pokolení blahoslaví Pannu Marii. R. S.	494
Neděle VII. po sv. Duchu. Stromy dobré a špatné v církvi boží. Fr. Vaněček	498
Neděle VIII. po sv. Duchu. Dar rady. Fr. Vaněček	503
Neděle VIII. po sv. Duchu. Sv. Cyrill a Metoděj. Co dali apoštolé naší národu a co za to vzali? Fr. Vaněček	507
Neděle IX. po sv. Duchu. Dle Jířího Patisse z Tovaryšstva Ježíšova dr. Antonín Ondroušek	512
Neděle IX. po sv. Duchu. Spasitelný pláč. Bohumír Tomíček	519
Neděle X. po sv. Duchu. Poznání sebe jest základem pokory. V. M. Váchal	537
Neděle X. po sv. Duchu. O podezření. Fr. Vaněček	540
Neděle XI. po sv. Duchu. Ranní řeč. František Malý	543
Neděle XI. po sv. Duchu. Význam zázraku a užití jeho při obřadech sv. křtu. Fr. Vaněček	545
Neděle XII. po sv. Duchu. Krása naší víry. † František Ekert	550
Neděle XII. po sv. Duchu. Služba samaritánská. Dle Hamerle Jan Nep. Josef Holý O. Praem.	552
Neděle XIII. po sv. Duchu. O praedestinaci. † František Ekert	557
Neděle XIII. po sv. Duchu. Nevděk světem vládne. Dle Ruoffa Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.	561
Nanebevzetí Panny Marie. Fr. Vaněček	566
Slavnost Nanebevzetí Panny Marie. Příčina naší dnešní radosti. Alois Dostál	570
Neděle XIV. po sv. Duchu. Dle Jířího Patisse z Tovaryšstva Ježíšova dr. Antonín Ondroušek	573
Neděle XIV. po sv. Duchu. Nemožno jest sloužiti dvěma pánům. Fr. Malý	579
Neděle XV. po sv. Duchu. Smrt obrazem smrtelného hříchu. Dle Hamerle Jan Nep. Josef Holý O. Praem.	601
Neděle XV. po sv. Duchu. Fr. Vaněček	605
Neděle XVI. po sv. Duchu. O svěcení nedělí a svátků. † František Ekert	610
Neděle XVI. po sv. Duchu. Slavnost Andělů strážných. O vlastnostech andělů. Fr. Vaněček	616
Narození Panny Marie. Rodokmen Páně ukazuje boží věrnost, moc a dobrotu. Dle Hamerle Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.	620
Narození Panny Marie. Fr. Vaněček	624
Neděle XVII. po sv. Duchu. Jména Panny Marie. Kristus jest Bůh a člověk, Pán, Soudce a Prostředník náš. V. M. Váchal	628

VI

	Str.
Neděle XVII. po sv. Duchu. Jména Panny Marie. I. Co Bůh při znovuzrození našem pro nás učinil a II. jak jsme se k němu zachovali. Fr. Vaněček	633
Neděle XVIII. po sv. Duchu. W.	637
Neděle XVIII. po sv. Duchu. O zlé příležitosti a hříšném zvyku. † František Ekert	643
Neděle XIX. po sv. Duchu. Výklad epištoly. Klement Markrab	665
Neděle XIX. po sv. Duchu. O zanedbávání služeb božích. † František Ekert	668
Svátek sv. Václava. Trojí koruna zdobí skráň sv. Václava v nebi. R. S.	673
Svátek sv. Václava. Zbroj sv. Václava. Fr. Vaněček	679
Slavnost sv. růžence. (Na výroční slavnost Růžencového bratrstva v Plá-sích.) Dr. Antonín Ondroušek	684
Neděle XX. po sv. Duchu. Zaopatření včas. Fr. Vaněček	688
Neděle XXI. po sv. Duchu. Kl. Markrab	691
Neděle XXI. po sv. Duchu. Prameny nevěry. Dle vlašského Augustina da Montefeltro dr. Antonín Ondroušek	694
Posvěcení chrámu Páně. Chrám Páně místo posvátné. Dle Hamerle Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.	699
Slavnost Posvěcení chrámu Páně. Jako v chrámu nebeském ani v chrámu katolickém není smrti, ani kvílení, ani křiku, ani bolesti. B. H.	706
Neděle XXIII. po sv. Duchu. Posměch z náboženství. Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.	729
Neděle XXIII. po sv. Duchu. Myšlenky rodičů na hrobě dospělých dětí. Fr. Vaněček	732
Neděle XXIV. po sv. Duchu. (IV. po Zjevení Páně.) Stálé trvání církve Dle Hamerle Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.	735
Neděle XXIV. po sv. Duchu. V čem má býti každý vycvičen. František Vaněček	741
Slavnost Všech svatých. Pohoršení a svatost v církvi. Fr. Vaněček	744
Slavnost Všech svatých. Kříž — cesta k nebi. Bohumil Hakl	749
Neděle XXV. po sv. Duchu. Jak zbaviti se zlého? Fr. Vaněček	751
Neděle XXV. po sv. Duchu. Špatný tisk největší nepřítel. J. V. Váchal	754
Neděle XXVI. po sv. Duchu. Zrno a kvas reformy světa. Fr. Vaněček	757
Neděle XXVI. po sv. Duchu. Dle vlašského Augustina da Montefeltro dr. Antonín Ondroušek	761
Neděle poslední po sv. Duchu. Falešní Kristové. K. Endl	767
Neděle poslední po sv. Duchu. Jak se připraviti na druhý příchod Páně? Fr. Vaněček	773

II. Řeči příležitostné.

Poslední den v roce. Pomíjelnost všeho na zemi. R. S.	121
Veliký pátek. Utrpení Páně ukazuje: 1. velikost lásky boží, 2. ošklivost hříchu, 3. dává příklad mnohých ctností. R.	275
Řeč při kněžském jubileu vdp. kons. rady Petra Kopala. Co může působiti radost knězi při pohledu do života svého: dítky, jež učil, kající, které povzbuzoval, bojující duše, které vedl. Fr. Vaněček	522
Prvotiny kněžské. Kněz z lidu a pro lid. Dle Busla Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.	528
Ukončení žní. Naše povinnosti po žních. Jan Nep. Jos. Holý O. Praem	648
O vojenské chrabrosti. Řeč na rozloučenou s rekruty. Ferd. Schmidt	709
Památka věrných zemřelých. Modlitba církve sv. za dušičky. Hlavně dle Busla Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.	775
Na den Dušiček. Hřbitov. Fr. Vaněček	779

III Řeči spolkové.

Šetři zdravím. Dle »Praesides-Korrespondenz« č. 11—12 z r. 1908. P. Š—y.	55
Boj proti nezaměstnanosti. J. Giesberts. Pfel. P.	186

Duševní vzdělání. Přednáška pro spolky mládeže dle »Praesides-Korr.«	
P. Š—y.	460
O pornografickém tisku. V zemské radě katolické přednesl Fr. Vaněček	469
O nutnosti organisace živnostenské. Z »Praesides-Korrespondenz« upra- vil P. P.	781

IV. Část vědecká.

Intensivní pastore. Frant. Vaněček	43
Kterak svědomí v mládeži pěstiti? R. S.	46
Tělocvik ve službě církve. Frant. Vaněček	51
Monistická nauka o vývoji a ethika. Sepsal V. Cathrein S. J., přeložil Josef Kyselka	126, 179, 340, 401
Modlitby před sv. zpovědí, před sv. přijímáním a po nich dle katechismu. Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.	397
Ze statistiky české. Fr. Vaněček	533, 592 721
Jakým způsobem bylo by lze docílití četnější návštěvy při odpoledních službách božích, zvláště na venkově. Ferd. Schmidt	652
Katechetické hnutí na úsvitě obrozující se církve ve Francii. F. Schmidt	716
O jmění církevním a jeho správě. Fr. Vaněček	789
O tisku	792

V. Různé.

Odepření církevního pohřbu	54
Patří výnos z dolování a pod. těžeb ke příjmům církevního obvodu?	54
Právní přítel a rádce. Sbírka praktických pokynů, hlavně ustanovení a rozhodnutí z oboru církevního i světského práva. Pořádá dr. Antonín Brychta	131, 184, 457, 585, 713
Catholic Boy's Brigade. Frant. Vaněček	133
Církevní požehnání snoubenců nesmí se díti mimo mši svatou	136
Anticipovaná zpověď za účelem získání odpustků	136
Mrtvola kněze může býti oblečena v parament barvy fialové neb černě	186
Zákony školní a — jich následky	198
Neděle Dobrého Pastýře v Londýně. Fr. Vaněček	405
Jak rozmnožiti jmění kostela?	407
Novinka pastorační	536
O hřbitovech	587
Něco z knihy Svobodovy	593
Dokumenty k boji ve Španělsku	594
»Povýšil pan děkan?«	597
Lze použiti jmění nadačního při dělení farnosti?	597
Duchovní správa a rekruti. Dr. Rudolf Zháněl	657
O ubytování vojska	659
Včely	720
Lze znova žádati učitele za zkoušku z náboženství?	726
Příklady	63, 125, 200, 339, 408, 472, 536, 597, 721
Literatura. České modlitby a meditace z r. 1521. Dr. J. N. Sedlák	408
Spolek sv. Karla Borromejského; trvání jeho od r. 1845—1907	408
Křesťanská askese ve světle pravdy. P. J. Rybák T. J.	728

VI. Abecední seznam spisovatelů.

Baar J. Š.	108, 114
Baudyš P. Prok.	288, 301
Dostál Alois	570
Ekert Frant. †	345, 550, 610, 643, 668
Endl Karel	10, 767
Henricus	81

VIII

	Str.
Hkl. B.	313, 394, 706, 749
Holý Jan Nep. Jos. O. Praem.	1, 43, 51, 96, 110, 152, 161, 172, 317, 328, 351, 397, 424, 439, 473, 481, 528, 561, 601, 620, 648, 699, 729, 735
Janovský Frant.	323
Janů P. Martin	201, 208, 216, 224, 231, 238, 244
Knetl Václav	420
Kyselka Josef	126, 179, 340, 401
Leinz Cf. Dr. Anton	33
Malý František	137, 248, 254, 260, 265, 270, 543, 579
Markrab Kl.	27, 381, 665, 691
Mrázek P. Albert	364
Ondroušek Dr. Ant.	142, 334, 371, 442, 512, 573, 684, 694, 761
P.	186
P. Š—y.	55, 460, 781
R.	275
R. S.	46, 88, 121, 359, 376, 494, 670
Rybák P. J. S. J.	728
Řehák Dr. Karel Lev	281
Sedlák Dr. J. N.	408
Schmidt Ferd.	709, 652 716
Tomíček Bohumír	454, 519
W.	637
Váchal V. M.	6, 15, 23, 29, 38, 68, 78, 93, 297, 304, 428, 433, 436, 477, 537, 628, 754
Vaněček Fr.	19, 65, 72, 85, 102, 168, 177, 292, 367, 386, 390, 415, 469, 489, 498, 503, 507, 522, 533, 540, 545, 566, 592, 605, 616, 624, 633, 679, 688, 721, 732, 741, 744, 751, 757, 773, 779, 789
Wolf Frant.	409

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle I. adventní.

Poslední soud čestným dnem pro spravedlivé.

»Když pak se to počne dít, pohledte
a pozdvihněte hlav svých; neb se přibližuje vykoupení vaše.«

(Lukáš 21. 28.)

Když pozorně uvažuji o dnešním evangeliu, které jedná opět jak před týdnem o posledním soudu, připadá mi, že Bůh tehdy bude tak jednati se světem, jak to kdysi v Egyptě učinil. Zdálo se, že všechny tresty boží najednou se tu sešly. Vody se proměnily v krev, země byla pokryta ohyzdnými žabami, celé zástupy obtížných much a štěnic obtěžovaly lidi i dobytek, hrozný déšť blesků a krupobití padal s nebe, roje kobylek pohubily pole, a nastala přehrozná tma po vší zemi, tak že jeden druhého neviděl. Naproti tomu Israelité, kteří v téže zemi bydleli, jako vyvolený národ boží byli všech těchto ran ušetřeni. Ano, když obydlí Egyptských v tmě byla pohřžena, byly všechny přlíbytky israelské plny světla (Exod. 10). — Co jsou však všechny rány egyptské proti znamením posledního soudu? Znamení na slunci, měsíci a hvězdách, úzkost a soužení národů při bouři mořského hluku a vlnobití, tak že schnouti budou lidé pro strach a očekávání těch věcí, které přijdou na všecken svět, a konečně příchod a soud Pána nebe a země!

Jak si máme vysvětliti, že náš božský Spasitel pro tento hrozný čas učedníkům svým zmužilosti dodává, že je pobízí, aby poblédli a pozdvihli hlav svých? Protože učedníci byli spravedliví před Bohem a vzorem všech spravedlivých. Rány egyptské byly hrozné pro Egyptské, nikoli však pro vyvolený národ. Poslední soud je hrozný pro hříšníky, nikoli však pro spravedlivé. A proč nikoli? Protože při znameních posledního soudu přibližuje se vykoupení spravedlivých, jako při ranách egyptských vykoupení Israele.

Dnes týden jsme uvažovali o hrůzách posledního soudu pro hříšníky, protože všechny hříchy bezbožných přijdou na světlo denní. Chci dnes opět mluvit o posledním soudu. Aby se však nezdálo, že k vůli bezbožným na spravedlivé zapomínám, chci dnes s vámi uvažovati o posledním soudu, pokud se týká spravedlivých.

Je-li poslední soud pro hříšníky dnem hanby, protože všechny jejich hříchy zjeveny budou, je poslední soud čestným dnem pro spravedlivé, protože zjeveny budou všechny ctnosti a dobré skutky jejich, které v pozemském životě jejich zůstaly tajny, jednak pro jejich pokoru, jednak pro cizí zlobu. Budiž tedy předmětem našeho rozjímání toto:

Poslední soud bude čestným dnem pro spravedlivé, a to :

1. protože zjeveno bude všechno dobré, co zůstalo světu tajno pro jejich pokoru,

2. protože zjeveno bude všechno dobré, co zůstalo světu tajno pro lidskou zlobu.

Poslechněte mne s láskou a trpělivostí !

Pojednání.

I.

Ctnost má na tomto světě dvojitý plášť, pod kterým je tak skryta, že největší části lidí zůstává neznámá. Jeden ten plášť jest vlastní pokora služebníků božích, druhý plášť jest zloba, nevraživost a závist bezbožných lidí. Co se týká pokory, snaží se ten, který po pravé ctnosti touží, skrývati ji co nejvíce před zrakem světa. Jedná tak, poněvadž se jinak bojí, že by neměl zásluhy před Bohem. Čím více ctnost lidé ctí, tím menší zásluhy má často před Bohem. Proto mnozí svatí vyhýbali se společnosti lidské, aby poklad svých zásluh tím více si zajistili.

Sv. Pavel, první poustevník, žil sto let v poustevně, neznám celému světu. Chléb byl jeho denním pokrmem, čerstvá voda ze studně byla jeho nápojem, kůra a listí stromové byly jeho oděvem. A neměl svědka svého zbožného života než jediné nebe, svět o něm nic nevěděl. Co o jeho veliké svatosti víme, děkujeme svatému opatu Antonínovi, který ho krátce před smrtí navštívil. Jinak bychom snad nic o něm nevěděli. — Svatý Alexius, který se vzdal všeho, jen aby Bohu sloužil, žil sedmnáct let v koutku pod schody svého otcovského domu, nepoznán ani od vlastního otce, který se nad ztrátou milovaného syna svého trápil. Alexius slyšel denně drahou matku svou, která stále hořce naříkala pro syna svého. Slyšel vzdechy snoubenky své, která naříkala pro domnělou nepřítomnost ženicha svého. Přes to zůstal dlouhá léta pod schody otcovského domu svého, pohrdali jím jako otrokem, ačkoli mohl býti dědicem domu; chudší byl než žebrák, ačkoli byl právním dědicem otcovského statku. A kdyby nebe nebylo ho prozradilo, až dodnes zůstal by příklad rekovného přemáhání sebe tajný, o kterém svět sotva kdy slyšel.

Takých hrdinských ctností bylo beze vší pochybnosti velmi mnoho, které však světu zůstaly zatajeny. Jak často šlechtictví a vznešený rod skrývá se pod chudým řeholním rouchem! V klášterech obojího pohlaví jak tisíce duší vedou život v tuhém pokání, který nikomu než jedině Bohu znám jest. Než co mluvím jen o duchovních osobách? I ve světských domech jsou skryty velmi mnohé chudé, ale se svou chudobou úplně spokojené duše; mnohé stížené bolestmi dlouholeté nemoci, naplněné starostmi a svízeli, a přece vždy odevzdány do vůle boží. Ano i v domech bohatých a vznešených nehledáš ctnosti nadarmo.

Komu jsou všechny tyto ctnosti známy? Kdo je vychvaluje? Nikdo, protože nikdo nemůže proniknouti tajemství, pod kterými bedlivě se skrývají. Ale jen trpělivost! Všem těmto ctnostem se jednou plášť odejme. Všem lidem budou známy. U každého zůstanou u věčné památce. Budou vryty nikoli do kamene, nýbrž do zlata věčné blaženosti. »Spravedlivý bude u věčné památce,« praví žalmista (111. 7.). A Origenes praví v dalších slovech žalmisty Páně: »Vyvede Hospodin jako světlo spravedlnost tvou.« (36. 6.) takto: Spravedlnost tvou, kterou jsi skrytě konal a jen očím božím podrobil, vyvede Hospodin jako světlo, a tebe představí jako spravedlivého a osvětleného. »Vyvede Hospodin jako světlo spravedlnost tvou.« Po prvé se tak stane hned po smrti u přítomnosti všech andělův; po druhé v údolí Josafat před zrakem celého světa. A potom nekonečné sbromáždění všech lidí s obdivem se bude tázati: Kdo jest tato tak bohatá a přece nepatrná duše, která takovou slávou obklíčena jest? Svět ji neprohlásil za svatou a přece převyšuje zásluhami mnohé svaté! Jak krásná ctnost, konaná v tichosti, bez hluku! Kdo by ji byl za ctnost kdy pokládal? Tento tak mravný jinoch, tak ctnostný zrakem, ústy, v srdci? Tento obchodník, tak bedlivý ve svém obchodě, ale tak štedrý vůči chudým? Tato žena, tak trpělivá, tak pokorná, učitelka svých dětí ve všech ctnostech!

Spravedlivé duše, konejte pilně mnohé bohumilé skutky! Ale skrývejte je před světem, jak můžete! Bůh je vidí, a to postačí. Buď vám milé, že svět o vás málo ví a vás málo cení. Bůh skutky vaše vyvede jako světlo před celým světem.

Jak král Assuerus vyvedl na světlo zásluhy ubohého Mardochea? Na popud prvního dvořana poručil král, aby všichni Israelité zemřeli. Již vystavěl tento dvořan šibenici, aby na ní Mardochea pověsil. Tu nemohl jednou v noci Assuerus spáti. Dal si proto podati knihy, v nichž zaznamenány byly krásné skutky těch, kteří králi prokázali věrné služby. V těchto knihách četl, že Mardocheus kdysi odkryl spiknutí proti jeho královské osobě. Když to přečetl, tázal se, jakou odměnu Mardocheus obdržel. »Žádnou,« zněla odpověď. »Žádnou, až dosud žádnou?« pravil král. »Podívejte se, kdo je v předstíni.« Tam právě stál onen první dvořan, který právě proto přišel, aby krále prosil o rozkaz, aby Mardocheus byl oběšen. Dvořan byl zavlán. Král se k němu obrátil a ptal se: »Když chci svému věrnému služebníku velikou

poctu prokázati, jak to mám učiniti?« Dvořan, pevně přesvědčen, že tento věrný služebník není nikdo jiný než on sám, rychle odpověděl: »Muž ten má býti oblečen v roucho královské, má vzíti korunu královskou na hlavu svou, a vsazen býti na koně, na němž jezdí král; přední z královských knížat ať drží koně jeho, a po ulici města jda, ať volá: Tak má ctěn býti, koho král ctíti chce!« I řekl jemu král: »Pospěš a učiň, jakž jsi řekl, Mardocheovi židu, který sedí přede dveřmi palácovými.« Jaká to čest pro ubohého člověka! Jeho dosud neznámá zásluha byla nyní veřejně odměněna.

Nejmilejší! Všechny vaše sebe menší zásluhy, které jste neprokázali časnému, nýbrž věčnému králi, jsou zaznamenány v knize života. V ní je zaznamenána každá pomoc chudému poskytnutá, krátce, všechny zde vykonané dobré skutky. Přijde den, ve který je král předčítati bude, a to ne snad před jednou obcí nebo jedním městem, nýbrž před celým světem po celou věčnost v nebi veřejně je bude ctíti a odměňovati. Nyní nevzpomíná svět vašich zásluh, protože je sami skrýváte pod pláštěm pokory. Ale jednou také o vás platiti budou slova jako o Mardocheovi: Tak má ctěn býti, koho král ctíti chce.

Ale nebude zjeveno toliko dobré, které jste pod pláštěm pokory skrývali, nýbrž i to dobré, které lidská zloba zakrývala.

II.

Druhý plášť, kterým se ctnost na tomto světě tak zakrývá, že největší části lidí zůstává neznámou, jest zloba bezbožných. Ta hledí co možná krásu ctnosti zakrýti neb alespoň zatemniti. Závist, podvod, faleš, pomluva a nactiutrhání jsou neřesti, které ústa otvírají proti nebi, a kde jako sníh bílý květ ctnosti spatří, ihned jedem svého jazyka potřísňují. Kde na světě nalezneme pravého sluhu božího, který si nemusí nechati líbiti, že se mu svět posmívá a jím pohrdá, kterého nepokládají za pokrytce nebo blázna?

Kolik lidí ztratilo vážnosti, dobré jméno, ano i život pro nenávisť a zlou pomluvu? Ale tyto mraky nenávisť a zloby jednou se rozptýlí. Poslední soud navrátí ctnosti čest jí náležející. Kristus, jako vzor spravedlivých, představí se zatvrzelým Židům, pohanům a nevěrcům, aby ukázal, zdali je onen podvodník, zdali má zlého ducha, zdali je onen svůdník, za kterého před světem platil. — Svatí mučedníci předstoupí před své tyrany a tryznitele a řeknou: »Vizte, zdali jsme oni podvedení, za které jste nás měli?« — V přítomnosti posměváčků objeví se dobré skutky spravedlivých, jakož i jejich život v pravdě moudře zařízený k jedinému cíli, ke kterému jsme stvořeni. — Přijďte potom, nadutí jinoši, abyste se vysmáli těm, které jste na světě měli za hlupáky; přijďte, lehkomyslná děvčata, opakujte výsměch svůj o zbožnosti vašich družek. »Vizte,« řeknete potom, »vizte, jak všichni tito jsou počítáni za dítky boží.«

Stane se potom spravedlivým, co čteme v 13. kapitole knihy proroka Daniele. Vidíte tam uprostřed nesčetného zástupu lidí onu váženou paní, celou zahanbenou, a přece plnou naděje ve velikého Boha israelského? Kdo jest to? Jest to Susanna, krásou a ctností tak vyhlášená paní. A kam jde? Vyvádějí ji za město, aby ji tam ukamenovali. A proč? Dva starší lidu žádali v zahradě na ní hříšnou věc. Ale Susanna zmužile se jim vzpírala, proto ji oni dva starší obvinili z cizoložství, a protože se zdráhala dopustiti se ho, měla nyní umřít. A spravedlnost boží vidí to a mlčí k tomu. Spravedlnost boží mlčí leckdy zde na zemi, poněvadž jest ještě jiná soudní stolice, před níž všechny nespravedlivé skutky souzeny budou. — Ale zde spravedlnost boží nechtěla mlčeti. Bůh naplnil jazyk mladíka Daniele prorockým duchem. Když byla vedena na smrt, zvolal Daniel z vnuknutí božského hlasem velikým: »Sudte poznovu, neboť soudcové mluvili křivé svědectví proti ní!« Na ta slova vrátil se lid a Daniel řekl: »Oddělte je, jednoho od druhého, a já je rozsoudím.« Když tedy byli od sebe odděleni, řekl k prvnímu: »Zlosynu, nyní přijdou hříškové tvoji na tebe. Viděl-lis ji hřešiti, pověz, pod kterým stromem se to stalo?« On řekl: »Pod lentiškem.« Daniel odpověděl: »Právě's selhal na hlavu svou!« I rozkázal mu odejti a přijíti druhému, jemuž řekl: »Pověz mi, pod kterým stromem jsi ji viděl hřešiti.« On řekl: »Pod svídou.« Daniel mu odpověděl: »Právě's selhal i ty na hlavu svou!« Tu poznal lid z odporných výpovědí těchto dvou zlosynů, že žaloba jejich byla vymyšlená. I povstali proti těm dvěma nešlechetskům a ukamenovali je, Susanna pak byla přede vším lidem za nevinnou uznána. — Jak se asi veselilo srdce její, když život a čest její byly zachráněny! Jaká útěcha pro příbuzné a přátele!

Nejmilejší! V živé vzpomínce na podivuhodné zachránění Susanny pozdvihněme hlav a myšlenek svých, a naslouchejme vítěznému jáсотu, který spravedlivé duše v onen poslední den pěti budou. Vy chudí, nyní tak pronásledovaní, tak potlačovaní; vy zbožní jinoši, jimž se lidé často tak posmívali; vy cudné panny, kterým se spílalo, že žily v bázi boží — potěšte se! Přijde den a to zcela jistě, v který onen výsměch bude zahanben. »My pozdílí,« volati budou pak posměváčci, »měli jsme život jejich za bsáznovství.«

Pak se budete radovati a spravedlnost boží velebiti, která odměňuje a trestá dle zásluhy. — Svatý Augustin dotýká se tohoto bodu se vším důrazem. Praví: Všechna ostatní proroctví, která máme od Pána Ježíše, se již naplnila; totiž jeho utrpení, smrt, pohřeb, vskříšení, seslání Ducha svatého, zkáza Jerusalema, obrácení pohanů, rozšíření svaté církve obecné. Z tolika proroctví zbývá jen ještě proroctví o posledním soudu. Jako všechna ostatní proroctví se naplnila, tak i přijde poslední, soudný den, aby dobré odměnil a zlé potrestal. Proto, spravedlivé duše, pozdvihněte hlav svých, neb se přibližuje vykoupení vaše. Pro hříšníky je poslední soud hrozný, pro vás to bude čestný den. Nyní jsou ještě vaše

dobré skutky skryty před zrakem světa, buď pro vaši pokoru, buď pro lidskou zlobu. Než nenechte se zastrašiti a pokračujte ve svém cnostném životě! Nechte svět mluvit, jak chce; vzpomínejte na slova svatého Pavla: Ten, kdo soudí, je Hospodin. Hospodin jednou vše zjeví. Jemu jedinému sláva a čest na věky věkův. Amen.

Die Ruoffa Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.

Neděle I. adventní.

Sociální význam katolické církve.

Učení její o člověku.*)

Začínáme dobu adventní, přípravu na Vykupitele, a vzpomínáme, jak bolestno bylo lidstvu, kdy obraceli zraky k nebesům a volali o rosu nebeskou, jež by zvlažila skleslá a beznadějná srdce lidská, o Boha samého, jenž by nám ukázal cestu, přinesl pravdu a život

Očekávaný Messiáš přišel a přinesl pokoj lidem dobré vůle. Že mnozí dosud pokoje nenalezli, není vinou Syna božího, ale lidí samých, kteří pokoje v Kristu a jeho učení nehledali. Dnes hlásají se od nepřátel kříže nauky zvrácené, lid soustavně otravován a znemravňován; dnes vede se otevřený boj vyblazovací proti Kristu a jeho církvi, která učení jeho všemu lidstvu hlásá. A výsledek? Čím více se lidé odcizují Kristu a jeho církvi, tím více mizí pokoj mezi lidmi, tím více zmatků na světě. Svedený lid chce býti sám sobě Spasitelem a zatím upadá v otroctví cizinců, připravuje si staré doby pohanské, kdy člověk chudý nebyl ani za člověka považován. Proto chci v adventní době ukázati, že jediné církve katolická svým učním může zachrániti společnost lidskou před moderním pohanstvím a barbarstvím, a přinésti lidu pokoj a požehnání.

Naznačím vám stručně její učení o člověku, o naruživostech, o rodině, o majetku, o autoritě, o práci a utrpení. Dnes chci s pomoci boží dokázati, jak blahodárně působí na člověčenstvo a společnost lidskou učení církve Kristovy o člověku.

P o j e d n á n í.

1. Učení církve o člověku dává, je-li správně pochopeno, celému životu lidskému směr nejušlechtlejší.

Co by nám bylo platno veliké množství zlata, kdybychom neznali jeho ceny? A podobně čím by nám byl celý život lidský, kdybychom neznali ohromné jeho ceny, kdybychom nevěděli, proč jsme na světě a čím vlastně jsme. — A právě církve svatá získala si nesmírných zásluh tím, že ukazuje na cenu života našeho, na cíl náš, což musí povzbuditi každého k vážné

*) Dle P. Math. v. Bremscheid: Die soz. Bedeutung der kath. Kirche, Mainz, Kirchheim 1899.

snaze po ctnostném životě. »Člověče, ty nejsi bylina, jež dnes jest a zítra zaniká; ty's více než motýl nějaký, který od květiny ke květině poletuje a sladký med vyhledává a zítra nobou chodce zašlápnut aneb osidlem polapen bývá. Ty's nekonečně více, ty's tvor nejdokonalejší, ty's obrazem a podobenstvím Boha samého, ty's dítkem božím, jež Bůh nejněžněji miluje, více než kterákoli matka dítko své milovati může; ty máš duši nesmrtelnou, tak drahocennou, že Bůh pro ni se vtělil, aby ji krví svou získal a zachránil. Nejsi stvořen, abys brzy plakal, brzy se radoval a pak navždy se životem se rozloučil. K nebi pohleď. K službě Boha, jenž trůní nad hvězdami a věčně bude vládnouti, k službě a lásce nekonečné Boha věčného jsi stvořen! Sloužíš-li mu věrně na zemi, budeš s ním věčně kralovati na nebi. Život tvůj je časem setby, abys jednou hojně mohl sklízeti.«

Tak mluví církev jménem Kristovým. Co světla, síly a odvahy přinášejí slova ta lidem dobré vůle; co krásných a šlechetných skutků bylo vykonáno. jakému zlu zabráněno, kdykoli kdo pochopil slova ta a byl si vědom, že jest dítkem božím a budoucím dědicem nebe!

A nyní uvažme, kam zavádí moderní názor světový, nevěra tolik velebená a horlivě rozšiřovaná; smrtelný jed pro lidstvo, pramen, z něhož kletba a záhuba řine se tak hojně v společnost lidskou. »Nejsem-li stvořen ke službě boží a věčné spáse, nemám-li nesmrtelné duše, nemusím-li se báti smrti ani soudu na věčnosti, přestává-li posledním úderem srdce život můj pro vždy a na věky, nezbude-li po mně leč trochu popela: proč bych si dělal násilí a krotil zlé žádosti, abych divou šelmu ve svém těle přemohl; proč tolik obětí přinášeti, abych žil život šlechetný a ctnostný; proč bych měl strpěti mravní a společenské překážky, jež mne ruší v požitcích neb jsou na obtíž smyslné přirozenosti? Nikdo nemá práva na světě dávat mi zákony, neuznávám žádné autority, žádné moci. Nejsem-li leč vycvičené zvíře, potomek nějaké opice pralesa, pak ať užiji, co se užiti dá, a brání-li mi kdo, ať to panovník, ať otec či matka, ať manželka, ať to kdokoli, pryč s nimi, ať zhynou mojí vlastní rukou.« Představte si lid s těmito zásadami, a máte svět plný dravých šelem, čili, jak Napoleon I. řekl, že pro nejšladší hrušku a nejhezčí ženu sepere se lidstvo hez vřry v Boha a nesmrtelnost; a nevěrec Voltaire raději šelmami lýtými chtěl býti ovládán nežli několika neznabohy.

Společnost lidská bude jen tehdy šťastná, nezapomene-li na svůj cíl a poměr k Bohu. List na stromu zůstane zeleným, dokud jest ve spojení se stromem; odtržen-li, zvadne a stane se hříčkou větru. Člověk zůstane šlechetným a ctnostným, dokud nepřeruší pouto, jež ho spojuje s Bohem. Přetrhne-li pouto, zmizí všechn vyšší a lepší život, a člověk se stane hříčkou vášní a zlých náklonností.

2. Učení církve o člověku má nejvyšší blahodárný vliv na výchovu mládeže. Chceme-li se u stromu dočkati hojného a dobrého ovoce, nesmíme mu dáti v mládí zdivočiti, musíme jej

zušlechtiti, od škodného hmyzu a zhoubného větru uchrániti. Chceme-li se u mládeže dočkati ovoce pro společnost lidskou, musíme ji k dobrému vésti, šlechtiti, před zlobou chrániti. Ne učiníme-li tak, bude to škodou pro celou společnost lidskou, vyroste pokolení, jež odhodí spasitelné jeho kázně, oddá se hříchu a neřesti, způsobí všude zmatek. Písmo svaté praví, že syn nevychovaný jest otci k hanbě. Mládež bez řádné výchovy bude lidstvu k hanbě a bude otřásati pilíři společnosti lidské. Celá snaha církve právě k tomu směřuje, aby výchova dítek byla považována za nejdůležitější úkol lidstva. Kdo proniknut jest touto naukou církve a jedná dle ní, nezanedbá nikdy této povinnosti.

Věřeli-li pevně matka křesťanská, že malé dítě, jež na rukou drží a něžně k svému srdci tiskne, jest také dítkem božím, dítkem věčného Otce, který, bude-li mu věrně sloužiti, chce k sobě do nebe vzíti, vynasnaží se všemožně, aby dítě Bohu vychovalo. ctnostmi ozdobila a před hříchem uchránila.

Věřeli-li otec křesťanský, že jeho dítě jest nejen jeho tělem a krví, nejen dědicem jeho jména a pozemského statku, ale i dědicem nebe: viděl-li v něm okem víry duši nesmrtelnou, za niž Syn boží krev prolil; nespokojí se tím, že bude syn obratným řemeslníkem neb obchodníkem či úředníkem, bude se starati, aby syn byl řádným křesťanem a zasloužil si státi se šťastným občanem nebeským.

Věřeli-li vychovatel, že má před sebou dítě boží s duší nesmrtelnou, nebude mu pouze přednáseti o věcech pro tento svět, ale vstoupí mu i zásady mravní, aby svěťence na pravé cestě k věčnosti udržely a zachránily. Co blaha a požehnání vzešlo by společnosti lidské, kdyby všechny matky, otcové, vychovatelé prodchnuti byli učením Kristovým, jež církev hlásá, a pochopili, jak důležitou jest výchova dítek, budoucích občanů ve vlasti pozemské, ale i nadzemské! Bez víry v Boha a nesmrtelnost duše a věčné určení naše — mizí pravá vážnost a láska k dítěti; svět pohanský prodal by dítě za kus barevného skla či pestrý kus šatu, jak to dosud činí z neznalosti pohanská matka v Africe; společnost by se připravila o budoucí naději zdárných členů, kopala by sobě hrob vlastní.

3. Nauka církve o člověku, řádně-li pochopena, plodí společenské ctnosti, jež pro všeobecné blaho mají význam nesmírný.

První ctnost, jejíž význam pro společnost není od mnohých pochopen, jest pokora. Pýcha jest zkázou společnosti. Pyšný pohrdá nižším, nenávidí sobě rovného, závidí vyšším a hledí jeho jakékoli autority setřásti. Představme si na okamžik pyšné dítě, pyšnou čeleď, pyšné žáky, pyšné dámy sebe zbožňující, pyšné muže i starce, pyšné ženy a dívky; jaký zmatek by nastal ve společnosti! Chudí a malí by nejvíce zkoušeli. Jen pokora zahání pýchu a udržuje vzájemnou lásku. »Člověče,« volá církev, »před Bohem jsi nepatrný červ; bez pomoci boží na čem si zakládáš? Jsi dnes a za chvíli není po tobě stopy; nezakládej si na rodu, na bohatství, na učenosti, na kráse — toliko ctnost a svatost jsou cennými

v očích Boha věčného, Bůh nehledí na osoby, ale na šlechetné srdce; žebrák jako král, prostý člověk jako nejvznešenější — větší jest, kdo Bohu milejší, kdo pokornější.« Nechte proniknouti této pravdě, vštepte lidu pokoru, odstraníte pýchu a s ní všechnu surovost a tvrdost.

Druhá ctnost společenská jest čistota mravní. Jako čisté a jasné paprsky sluneční přinášejí všude na zem pravý život, radost a veselí, tak čistota mravů připravuje lidstvu život šťastný a spokojený. Čistota zachová srdci tiché jeho štěstí, činí člověka nadšeným pro dobro a šlechetnost, zakládá v rodině pokoj a štěstí, dává lidstvu sílu pro tělo i duši.

Kde se nedbá čistoty, přináší nečistota zkázu a neštěstí do duše jednotlivce, do rodin a celé společnosti. Nečistota olupuje duši o všecku vyšší snahu a ideál, připravuje srdce o jeho něžnost, tělo o zdraví, činí člověka mdlým a slabým, odcizuje Bohu, rodině a národu. Nečistota sráží s čela mladých duší nebeský lesk, činí mládež drzou, bezuzdnou a sprostou; má za průvodce lež, nespravedlnost, tvrdost a ukrutnost; přináší do všech vrstev společnosti smrtonosný jed, šíří kolem sebe zápach hrobový, seslabuje nejsilnější národy a pak ničí. Starý národ římský, který si podmanil celý svět, zaveden byl touto nepravostí ve zkázu, Francie nynější hyne touto neřestí, otrávena tiskem, divadelními kusy; a cizinci připravují její pád.

Církev pracuje proti této zkáze, ukazuje učením Kristovým, jaké štěstí a požehnání přináší čistota do duše, do rodin a společnosti.

»Buď čistý,« volá církev stále, »neboť jsi dítkem nejčistšího a nejsvětějšího Otce nebeského, který nenávidí nečistotu, poněvadž znetvořuje obraz jeho na duši lidské a sráží člověka na stupeň, ba pod stupeň nerozumných tvorů. Buď čistý, neboť tělo tvé na křtu svatém stalo se příbytkem božím, chrámem Ducha svatého, ve svatém přijímání svatostánkem Syna božího; krev jeho jest i v krvi tvé, a jednou má tělo tvé oslavené vstáti z hrobu, aby na věky spojeno bylo s Bohem nejsvětějším.«

Kde dbá se hlasu církve, tam žijí andělé v těle lidském, manželství jest šťastné, rodiny požehnané a společnost klidná a blažená. Kde však zapomene člověk, že jest dítkem božím, padá pod obraz boží, žene se po omamujícím a smrtonosném poháru rozkoše, zpřetrhá všecky překážky kázně a počestnosti. Běda pak rodinám, běda společnosti, běda duši nesmrtelné!

Třetí společenská ctnost jest láska k bližnímu. Tatot jest nebeským andělem, který osušuje slzy nešťastných, přívětivou tváří vtlačuje pentz do rukou chudáka a šíří všude a všude kol sebe štěstí a požehnání. Není-li té lásky, marné jsou všecky vědy a umění, vynálezy a vymoženosti lidské. Lidé bez lásky využítují vše pro sebe, jsou sobci a dopouštějí se vši nespravedlnosti a krutosti. Kdo pročítá dějiny pohanstva z dob před Kristem, pozná, co způsobila nauka křesťanská, jak změnila svět; sirotčince, nemocnice, útulny, chorobince, ústavy pro slepé, hluchoněmé, opuštěné

— byly neznámy před Kristem. »Co jednomu z těch nejmenších, nejopuštěnějších jste učinili,« zvolal Pán Ježíš, »mně jste učinili.« A slova ta elektrisovala miliony nadšenců, kteří všeho se zřekli, vše přetrpěli, aby bližnímu pomohli. Chudý postaven na roveň bohatému, otroctví zrušeno, nešťastní vyhledávání, aby došli útěchy a pomoci.

Čím více zapomínají lidé na hlas církve, tím více mizí láska mezi nimi, a nastupuje pohanská tvrdost, necitelnost a surovost.

Dnes slyšeli jsme výstražná slova o posledním soudu. A právě zde odvolá se božský Spasitel a Soudce na tuto lásku, jak jsme ji v sobě oživovali a prováděli. Co jednomu z bližních jsme vykonali, učinili jsme samému Bohu, a vezmeme jednou odplaty věčné.

A nyní uvaž, milý křesťane, jest ta církev katolická, která tak ušlechtilé zásady o člověku hlásá, nepřítelkyní společnosti lidské? Komu stojí církev v cestě? Jen tomu, kdo chce víru ze srdcí lidstva vymýtiti a lidstvo zotročiti. Až lidé sami se ztrestají, zklamání poznají jednou božskou nauku katolické církve, poznají také, že jedině tato může přinést pravý pokoj, štěstí a požehnání. Prosme za to v tuto dobu adventní, aby lid svedený po ztraceném Bohu zatoužil a v jeho vůli pravé spokojenosti našel.

V. M. Váchal.

Neděle II. adventní.

O zázracích Kristových.

»Jděte a zvěstujte Janovi, co jste slyšeli a viděli: slepí vidí, kulhaví chodí, malomocní se očišťují, hluchí slyší, mrtví z mrtvých vstávají, chudým zvěstuje se evangelium.« (Mat. 11, 4, 5.)

Církev katolická přechází od oné vážnosti, jakou plní posluchače evangelia poslední a první v církevním roce, k výjevu, v němž Kristus Pán odpovídá na otázku položenou učedníky Janovými holým poukázáním na svoje zázraky a učení. To dvoje spojeno ručí nám tedy za to, že onen, na něhož se učedníci Janovi obrátili s otázkou: »Ty-li jsi ten, který přijíti má, či jiného čekati máme?« jest, který přijíti má »Bůh sám« dle slov proroka a náš Vykupitel. Dnešní evangelium dává nám vhodnou příležitost, abychom všimli si zázraků, jimiž Pán doprovázel svá slova a utvrdili svoji víru v něho jako v Boha a Vykupitele svého, odrazili mělké námitky nepřátel všeho nadpřirozeného, božského. Úvahu svoji rozdělíme si ve čtyři body:

1. Kristus musil zázraky činiti,
2. zázraky jsou možny a přiměřeny Bohu i lidem,
3. zázraky Ježíšovy jsou dějepisné i přírodovědecky jisté,
4. dokazují nám božství Kristovo.

P o j e d n á n í.

1. Kdyby přišel k nám člověk, který vydával by se za osobu úřední, a chtěl by podniknout výkon úřední nebo na nás žádal, abychom mu cokoliv vyplnili s ohledem na postavení a moc jeho, musil by nám prokázat, kdo je, čím je, že má přiměřené právo a my určitou povinnost. Jinak nejsme povinni věnovat mu pozornost.

Přijde-li však někdo s neznámou, těžkou naukou náboženskou, přísnými mravními předpisy, jichž plnění je spojeno s prací a obětmi, vydává-li sebe dokonce za Syna božího, pak tím více musí prokázati důkazy jasnými, neklamnými, že jím je, musí učinit něco, co veškeru sílu přírody přesahuje, co může učinit jen Bůh. Kristus musil tedy činit zázraky a právem žádáno od něho: »Jaké činíš znamení, abychom je viděli a tobě věřili.« (Jan 6, 30.)

Řekne snad někdo: »Ty krásné nauky mravů bychom stejně přijali, nač ta neuvěřitelná, prazvláštní vypravování?« Ale co by nám jeho nauka pomohla, kdyby nesla stopy obyčejného lidského původu, kdyby nebyla ničím více, než učením člověka, který by se mohl mýlit? Jaký význam měla by jeho přikázání bez jakékoliv závaznosti? Má-li nauka Kristova vše skutečně obrodit, posvětit, pak musí být ověřena jako snůška nezvratných pravd a závazných příkazův, jež nutno přijmouti i plniti, Ježíš Kristus musí míti právo žádat od lidí poslušnost; a proto musí to vše dokázat, musí činit zázraky. — Slibuje-li osvobozující pravdu, musí doznati, že ji sdělit může, slibuje-li, že odpustí hříšným viny, nutno mu dokázat, že má k tomu moc, slibuje-li pokrm duši ku věčnému životu živící, musí ukázat, že jej dáti může, chce-li slíbit, že nás k věčnému životu vzkřísí, musí sám napřed z mrtvých vstáti.

2. Najdeme však často i slyšíme větu: »Zázraky vůbec nejsou možny.« Toto však říci znamená popřít samého Boha. Toto tvrzení se narodilo z nynější hmotafské nálady a myšlenkové lenosti otroků módy, která jim nedovolí uznat práva čistého rozumu, tím méně přízná skutečnost božímu zjevení. Důkazná síla zázraků není viditelná drobnohledem, nedá se měřit metrem ani váhou, nedá se připravit k jídlu, proto se musí popřít i se zázrakem. Nehodí se do doby, počítající na rozumovou práci a poctivost i dobrou vůli lidí. Se slepým ovšem škoda mluvit o barvách jako s hluchým o hudbě. — Je věcí jasnou: stvořil-li Bůh svět, pak celé stvoření se vším všude naprosto podléhá jeho moci, a může svět chtít a uskutečnit i změny přímým zasažením své všemohoucnosti. Správněji řečeno: »Bůh nezměnitelný od věčnosti stanoví, že na tom či onom místě, v té nebo jiné době stane se odchylka od obyčejného běhu věcí.« To uznávají i mužové, jimiž počínají ve vědě nová období, nebo již dobám vtiskují nový znak skutečného pokroku. Tyndall praví, že nemožnost zázraků se dokázat nedá. Virchow podobně. Leonhard Euler praví: »Není dů-

vodu, bychom popírali, že Bůh skutečně zázraky učinil a i nyní někdy činí.« Arago dí: »Kdo mimo čistou, nepoužitou nauku počtářskou vyslovi slovo »nemožnost«, postrádá rozumnosti.«

Bývá také namítáno: »V jiných knihách dějepisných vypravují se samé události přirozené a pravděpodobné. Kdyby se někde vykládalo, že na př. 100 vojáků na povel vstalo z mrtvých, nikdo by tomu nevěřil.« — To se rozumí, že ne, ani já ne. Tam v těch jiných mimonáboženských dějinách to nemá účelu, ani dostatečné příčiny. Říká se: k čemu potřebuje Bůh zasahovat v přírodu, když všechno samo sebou se uchovává a zachovává řád?

Ovšem nechává Bůh působit obyčejné síly přírodní. Dal-li Bůh vše na zemi o službu, aby pomáhalo mu k věčnému cíli, jsou-li však lidé v nebezpečí, že se v tom pozemském ztratí, tu je zajisté na místě, aby jim Bůh mimořádným skutkem obnovil v paměti, že on je jich pánem naprostým. — Prý zázrakem je ohrožen pořádek ve světě, řád uveden v nebezpečí vážných poruch. Ale ani jediného ze zázraků, o nichž nám vykládá evangelium, nenásledovala porucha žádná, dokonce ne taková, jakou způsobí jedině zemětřesení, které přece zázrakem není.

Ovšem Luthra, Budhu, Mohameda neověřil Bůh žádným zázrakem. V evangeliu mají všechny zázraky nejdůstojnější účel. Na ukojení zvědavosti, pro chloubu neučinil Kristus zázraku ani jediného. Účelem divů jeho bylo, dokázat své božství a pravdivost, božský původ své nauky. Herodes chtěl se svým dvorem vidět zázrak, Kristus neučinil ničeho, ani s ním nemluvil. Ale ke svému nejvyššímu účelu užíval stejně krásných prostředků, z nichž je vidět jeho bezednou milosrdnou lásku k trpícím. Tisíce nasycuje zázrakem, sám je živ z almužny, uzdravuje nemocné, léčí slovem choré, sám umírá v bolestech.

3. Otázka: Činil Kristus divy skutečně, a činil divy opravdové? Je to dějinně zjištěno? Jsou jeho zázraky též přírodovědecky za takové uznány?

O upřímnosti a pravdivosti evangelí nelze pochybovat. Jejich spisovatelé by byli raději zázraky zamlčeli než o nich psali, vždyť byli za to honěni jako zvěř a ubíjeni. Život apoštolů a učedníků byl plný námahy, strastí, nebezpečí, prostoupen mukami a skončen většinou smrtí mučedníků. Ostatně bez zázraků nebyli by nic poříдили. Praví Origenes: »Apoštolé nebyli by našli nikde víry, kdyby jich zázraky nebyly podporovaly. (Contra Cels. I., 2.) Sv. Augustin dí: »Mne udržuje v církvi autorita, založená na zázracích.« (Epist. Fund. IV., 15.) Ostatně na smrt se nejde za někoho, kdo je lhostejný, nýbrž jen za toho, kdo opravdu mrtvé křísí. Apoštolé musili divy znát z vlastního názoru, když oni první tak pevně o Kristu byli přesvědčeni.

Do evangelí napsat něco nepravdivého ani nebylo možno, neboť evangelia byla předčítána ještě za přítomnosti lidí, již byli očitými svědky divů Kristových. Evangelia nemohla být falšována; byla hned v počátcích mnohokrát opsána a rozeslána po světě. Nebylo možná všechny opisy stejným způsobem porušit. Co v nich

je, to vidíme už opakováno u nejstarších otců církevních. Ty události v evangeliích jsou tak zaručeny, jako žádná jiná událost dějinná.

Druhá otázka: »Jsou ony zmíněné skutky Kristovy skutečně zázraky? Apoštolé prý nemohli o nich soudit, neznali všech sil přírodních.« Ovšem je pravda, že i teď ještě neznáme všech sil přírodních, a je těžko říci, kde začíná nadpřirozeno. Jsou však přece věci, o nichž určitě lze prohlásit: Tohle silou přirozenou není možné. Nevíme, kdy končí noc a začíná den, ani naopak, ale v poledne víme, že je den, o půl noci, že je noc. Podobně, když člověk už je v rozkladě, nebude žádné pochyby o tom, že je mrtvý.

Nevíme, která nemoc se dá vyléčit, která nedá, ale když nemoc žádným známým prostředkem se léčit nedá, stále se vleče, pak zmizí okamžikem, nebo se uzdravení provede užitím prostředků zcela neúčinných (třeba bláta na oči pro slepého, vztažení ruky, pouhého slova), tu přece je patrné, že síla přirozená toho nezpůsobila. Jak mnoho je třeba k nasycení 5000 mužů, nedá se na gram vypočíst, ale že to nelze učinit 5 chleby, je jisté. Kdyby Kristus byl činil věci neurčité, na př. kdyby nemocnému po jeho zakřčení bylo jakž takž lépe bývalo, tu ovšem by se nemohlo říci, že je to zázrak. Ale Kristus Pán volil svoje divy tak, že každý i prostičký člověk mohl je jako zázraky poznat.

Lékaři však praví, že dnes už mohou mnohé zázraky Kristovy napodobit. Vnucení představy působí prý silně na tělesný celkový stav člověkův. Vnucení představ může lékař využít a způsobit, že nemocný má se za zdravého, nebo za čas dle předpovědi se uzdraví opravdu. V umělém spánku, v sezení spiritistů (vyvolavačů duší zemřelých) děje prý se mnoho zázrakům podobného. Co na to říci? Toto asi: Jisto jest, že mohou představy předstírané bolesti představou zdraví býti zatlačeny. Ale je-li některý ústroj opravdu porušen, a neschopný ku výkonům jemu jinak vyměřeným, nedá se vnucovanými představami (suggescí) opravit pranic. Nedá se tak člověku, jenž 38 let leží nemocen, nadiktovat, aby zdrav šel domů, slepému od narození, aby viděl, hluchoněmému, aby mluvil, slyšel, tím méně mrtvému, aby vstal, nedá se tak uzdravit vzdálený služebník, ryby nahnout do sítě, vodu změnit ve víno, ztišit bouře na jezeře. *) Ptá-li se Kristus někdy: »Věříš-li?« žádá víru pro spásu duše. Jedná se o záležitost náboženskou při každém divu, právem žádá Kristus i zbožnost a víru. Někdy ostatně praví až po skutku: víra tvá tě uzdravila. Nač by byl Kristus činil někomu dobrodiní, kdyby mu vše bylo lhostejným, kdyby tělu měl dát zdraví, duši ztratit?

Ale jsou prý zázraky málo vyzkoušeny. Teď by asi nemocného nebo mrtvého důkladně prohlédli, vše zjistili, různé prostředky zkoušeli, možné podstrčení jiné zdravé osoby znemožnili, žádá-li,

*) A že by ve spiritistických shromážděních někoho někdy uzdravili jen z nepatrné choroby, nebo vrátili komu život, o tom nikdo na světě neví.

aby se skutek stal ihned, bez prostředků, bez doteku, aby se snad opakoval. — Je dobře! Při zázracích Kristových z těch požadavků nechybí nic, o jistotu postaráno velmi dobře. Na příklad uzdravil Kristus Pán (Luk. 17, 12 a nn.) malomocné. Kněží židovští byli obeznali v medicíně. Nad malomocnými úzkostlivě bděli a přísně je odlučovali od společnosti zdravých.

V tomto případě právě o nějakém předstírání nemůže být řeči. Neboť tváře i těla nemocných byly hrozně znetvořeny. Nelze říci, že by uzdravení bylo věcí náhody, neboť jich bylo najednou deset. Prostředků neužívá Kristus nijakých, slovem do dálky je uzdravuje. Ke všemu je posílá ke kněžím, již osoby ty znali. A ti v zapřisáhlé nenávisti nelenili jistě, aby Krista usvědčili z jiného než ze zázraku. Přece však viděli se nuceni je prohlásit za uzdravené.

Slepý od narození (Jan 9.) byl po léta mezi lidem znám jako žebrák. Kristus Pán dává mu na oči zmočený prach, posílá ho, aby vodou rybníka se očistil, a bývalý slepý se vrací se zrakem. Prach či bláto sotva oči dovedou léčit. Či snad nebyl slepý onen ubožák? Byl volán ku fariseům, vyslýchán, hrozbami zasypán, brán v přísahu, voláni rodiče, znova vyslýcháni. Potom zase uzdravený předvolán, namítáno mu, že ten, kdo ho uzdravil, je hříšník. Odpověděl: »Je-li hříšník, nevím, jen to vím, že jsem byl slepý a teď vidím. Ale to vím také, že Bůh hříšníka takto nevyslyší, že by mne ani nebyl mohl uzdravit, kdyby nebyl od Boha.« Byl potom vyobcován ze synagogy. To svědectví je jistě úplně jasné.

Všimněme si ještě několika případů vzkříšení z mrtvých. Kristus Pán vida pohřební průvod u Naimu, šel k matce zemřelého mladíka a pravil: »Neplač.« Na to volá: »Mládenče, tobě pravím vstaň!« Mrtvý se posadil a mluvil. (Luk. 7, 11. nn.) Byl snad onen mládenec zdánlivě jen mrtvý? Matka jeho viděla jej chřadnout, viděla, jak život v něm hasne, síly mizí, že musí zemřít. Záleželo jí na jistotě, bylat to podpora její slabosti ve stáří. Byl-li mrtvý na oko, jak to kdosi mimojdoucí mohl vědět? Jak to, že právě po zavolání vrací se do něho život, řeč? Vše se děje prostě, veřejně. Umělý výklad každý byl by tu násilím. — Lazar čtvrtý den už odpočíval v hrobě, když Kristus Pán přišel. Nechtěli odvalit kámen hrobní, dokládajíce, že je v rozkladu, že již šíří zápach hnilobný. Kristus volá: »Lazare, pojď ven!« Lazar s plátny, v něž byla mrtvola zabalena ku pohřbu, vychází z hrobu. (Jan 11.) Nebyl snad opravdu mrtvý? Byl to muž vážený, bohatý, jistě měl až do posledního dechu lékařskou obsluhu i pomoc. Ti viděli vše, co smrti předcházelo. A který člověk zdravého rozumu bude mluvit, že v těle, které už mrtvolně hnije, je ještě život, kdo bude povídat, že není zázrakem, když na zavolání vychází pohřbený člověk živý, zdravý? Kol hrobu se nashromáždil zástup lidí. Fariseové slyšeli, že Kristus Pán jde ke hrobu a jistě pevně bylo přesvědčení, že tuto hnijící mrtvolu zpět životu nevrátí! Ale vidouce průběh i výsledek celého děje, zuří nad vlastní malo-

mocností vůči pravdě a svému rozechvění dávají průchod slovy: »Co počneme, tento člověk činí mnohé zázraky, všechno v něho uvěří;« a usnesli se zavraždit Krista i s Lazarem. To bylo jich útočiště.

Nedivme se jim. Naši fariseové křtění i nekřtění zacházejí s pravdou a jejími vyznavači podobně. Popírat ji nelze, vyznat ji nechťejí, a zbývá jenom sprostota a hrubé zvířecí násilí.

4. Dokazují tyto zázraky Kristovy jeho božství?

Apoštolé a svatí činili též divy. Dokázáno jen, že jsou svatí, že Bůh působí s nimi. Je tu však jistý rozdíl. Sv. Petr praví chromému: »Ve jménu Ježíš vstaň a chod!« (Sk. ap. 3.) Svatí vůbec nečinili zázraků svým jménem a vlastní mocí, modlili se a dovo-
lávali boží pomoci: Jinak Kristus, který prostě poroučí, volaje: »Tobě pravím vstaň. Chci, buď čist. Lazare, pojď ven.« Kdyby Kristus nebyl Bůh, není něco takového vůbec myslitelné; řeč ta by byla rouháním, urážkou boží, a o vyslyšení ani zdání. Zázraky jeho i způsob, jakým je činí, praví zcela zřejmně, co říkal o sobě sám: »Já a Otec jedno jsme!«

Kristus je Bůh!

Celá naše svatá víra nespočívá tedy na žádných domněnkách, na žádných klamech. Opak tvrdit může jen člověk nevědomý, lhář a zlovolný, přerozený fariseus. Naše víra je opřena dějinnými událostmi, kterých dosud nevyvrátil pod sluncem nikdo. Lidé tuto vírou vedeni a důsledně dle ní žijící připočtení mezi svaté — t. j. jediné a v pravdě veliké lidi, je to výkvět všeho lidstva. Budeme-li i my víru svatou chovat pevnou jako skálu, která nikdy nezvětrá, jako úběl čistou od pověr a lhářů odrhovaných nesmyslů, uve-
deme-li ji v celém svém jednání, jak nás k tomu církev vede, nebudeme tedy v žádné špatné společnosti. Budeme žít životem světců. Ovšem, k tomu třeba modlitby, víry, skutků. Kristus skutky ukázal se Bohem, sám se na ně odvolává. My skutky se ukažme jeho upřímnými učedníky, t. j. důslednými katolickými křesťany! Amen.

Pozn. Použito Hasert: »Was ist Christus?« Dr. Reinhold: Der alte und neue Glaube. Deimel: Zitate-Apologie.

Karel Endl.

Neděle II. adventní.

Církev a vášně lidské.

V krásné, pozebnané rovině stojí na nivách bohatá úroda. Radost jest pohlédnouti, jak za letního rána mírný větřík vlní klasy obilí připraveného již ke žni. Hospodář kráčí kolem a radost naplňuje srdce jeho, těší se, že brzy sveze do stodoly odměnu za namáhavou práci.

Najednou vypukne válka a na krásné, tolik slibné rovině dochází k prudkému boji. Hodiny už trvá zápas. Mnoho statečných mladíků již padlo. Konečně boj ukončen. Za několik hodin kráčí zase rolník kolem svých polí, pláče zdrcen a zklamán; obilí

rozdupáno, vlastní syn, který před nedávnem pole vzdělával, leží mrtev na téže poli. Klečí otec vedle mrtvoly, všechna naděje shroucena.

Něco podobného děje se v srdci lidském. Mnohé srdce mladíka jest ozdobeno výtečnými vlohami, vlastnostmi a nadáním, jest radostí, nadějí a pýchou rodičů. Najednou stane se hrozným bojištěm; hřích vnikne do srdce, stane se vášní stále mocnější a opanoval srdce zcela. V srdci zkáza kol kolem, nadějná sklizeň dobra zdupána a zničena vášní. Všichni, kdo před chvílí v sladké naději pohlíželi na mladíka, stojí trpce zklamáni. A v pravdě, vášně vykonávají zhoubnou moc nad srdcem lidským a společností lidskou vůbec. Všimněme si dnes blíže této hrozné moci a uvažme, co církev činí proti ní.

P o j e d n á n í.

Vášeň v užším a vlastním smyslu jest zaviněná vláda nějaké zlé žádostivosti nad svobodnou vůlí lidskou. Nebojuje-li člověk proti rostoucí v něm nezřízené žádosti, ale ukáže se slabým a povolným, vychovává v sobě vášeň. Různé jsou tyto vášně a každá z nich mnoho zla může způsobiti.

1. Vášeň přináší především ohromnou škodu na nadpřirozených statcích duše, jež důležitý jsou nejen pro blaho věčné jednotlivce, ale i pro společenské blaho lidstva vůbec.

Vášeň připravuje člověka o posvěcující milost, či nadpřirozený život, který mnohem cennější jest než nejlepší zdraví a všechny statky pozemské. Neboť, žijeme-li ve stavu milosti boží, Bůh nás miluje jakožto své děti a máme nároky na blaženost věčnou na nebi.

Vášeň však touží po ukojení; toto pak není možné bez přestoupení přikázání božího, vede tedy ke hříchu, často k více a těžkým hříchům. Těžký hřích však ničí v nás božský život milosti.

Především ničí v nás náruživost nejkrásnější květ a ovoce milosti: lásku k Bohu. Hřích a láska k Bohu nesnesou se ve spolek. Láska k Bohu nese se totiž k nekonečně čistému a svatému, hřích pak k nesvatému, nečistému. Láska k Bohu vynáší člověka k výšinám nebeským, hřích pak strhuje do nečisté prohlubně, tak že mnohý klesá ve hříchu pod stupeň nerozumného zvířete.

Láska k Bohu nehledá sebe, hotova jest obět přinést pro Boha a dobro; vášeň zná jen sebe, jen ukojení chťíčů má na mysli. Kde vládne vášeň, odumírá láska k Bohu.

Vášeň dále zeslabuje víru a ničí ji často úplně, a tím připravuje člověka vůbec o možnost žíti život nadpřirozený.

Vášeň více odňala křesťanů božskému Spasiteli než všichni tyrani a sofisté. Neboť příčina nevěry a lhostejnosti náboženské jest ponejvíce ve zkaženém srdci a ne v učené a vážně myslící hlavě. Víra chce odstraniti vášeň, upomíná člověka na Boha nejvyššího, spravedlivého, vševědoucího, na přísný soud po smrti

a tresty věčné; vášně však nesnese výstrah, odvrací se roztrpčena od víry a lichotí si, že se víra nesnese s vědou.

2. Zkáza, kterou vášně přináší, stíhá však i statky přirozené a sice nejdříve vnitřní schopnosti člověka. Zatemňuje světlo rozumu, zaslepuje člověka. Celá mysl nese se za ukojením nezřízené žádosti. Tuť bývá rozum příliš vynalézavý, zatím co na druhé straně jakoby závojem zastřen nedovede věci řádně poznati a posouditi. Stává se slepým a nechápe veliký význam svých povinností, jež dříve ochotně plnil, nyní však tolik zanedbává. Nevidí, jak se snižuje a zahazuje v každém skoro kroku a upadá v posměch a nenávisť u lidí! Nevidí, do jaké záhuby se řítí. Všichni strachují se úzkostlivě a žasnou nad jeho zaslepeností, on však zůstává klidným; varují, napomínají, a on se diví, proč mu tolik pozornosti věnují. Se zavázanýma očima stojí nad propastí.

Ještě však více než rozum stíženo srdce vášní a mysl. Vášně umrtvuje v srdci všecky šlechetné pocity. Vášně jest totiž sobeckou, hledá jen sebe; sobectví zatvrzuje srdce, vyhání z něho vřelé nadšení pro dobro a šlechetno, pro povinnost a ctnost. Sáhá i po jedu, odstraňuje sobě nejbližší, jen aby vášně byla ukojena. Muž vraždí manželku, syn otce, dcera rdousí matku; vášně mění lidi dříve klidné v divoké šelmy.

Největší škodu přináší dále vášně svobodné vůli lidské, olupuje o všechnu sílu a zotročuje člověka úplně.

Jako lavina, jež povstala z nepatrného kusu sněhu, vyvrací stromy, usmrcuje a pohřbívá lidi, ba celá stavení, tak vášně lidská uchvacuje a ničí člověka před nedávnem ještě řádného. Vášně ničí jednotlivce, ničí rodiny, ničí národy. Jeden propadá opilství, druhý nečistotě, jiný opět hýření a nepořádnému životu. A výsledek všeho, zkáza, zříceniny.

A nyní jest otázka, kdo dovede zabrániti vášni a její hrozným následkům? Ani vojsko, ani policie, ani škola s vědami světskými. Společnost lidská musí býti proniknuta živým křesťanstvím. Jen církev katolická učením Kristovým může zabrániti zkáze a zmatku, jaké působí vášně lidské. Zmíním se aspoň o tom, jak církev umí ucpati prameny vášní, a tím předejiti brozným následkům pro společnost lidskou.

Jeden pramen vášní jest též špatná výchova dítek. Právě v mladých letech začínají vášně klíčiti; úlohou vychovatele musí býti, aby vnitřním náklonnostem dítky a jinocha dal dobrý směr. Nestane-li se tak, stane se brzy dítě hříčkou vášní.

A právě jest to církev katolická, která všemožnou péčí věnuje dobré výchově dítek. V její srdci jest tatáž láska k dítkám, jakou měl k nim božský přítel dítek, Ježíš Kristus, její nebeský choť. Proto ukládá rodičům za nejpřednější povinnost, aby dítky řádně vychovali, neboť vydati musejí jednou počet z nich. A když dítky školu navštěvují, přichází zase církev, aby pravdy boží ještě více prohloubila a v život prakticky uvedla. S jakou péčí připravuje k prvnímu sv. přijímání!

A když dítky dospěly v jinocha a pannu, varuje opět církev v kostele před nebezpečím, jež jim hrozí; prosí a zapřísahá, aby nezapomínali na modlitbu, přijímání svátostí; zakládá spolky, aby se snáze uchránili a jeden druhého v dobrém podporovali.

Druhý pramen vášn jest špatný příklad bližních, zvláště těch, kteří ve společnosti nad ostatní vynikají buď úřadem či vzděláním či bohatstvím. Odstraňte špatný příklad ze středu společnosti, přičiňte se, aby rodiče, představení, vznešení, vzdělaní, dospělí šířili kolem sebe světlo zbožného a ctnostného života, a vyhubili jste vášně; spatříte vyrůstati pokolení nové, vášní prosté. A právě církev jest to, jež zapřísahá zvláště ty, kteří vynikající místa mají, aby dobrým příkladem předcházeli: stále připomíná výstražná slova Spasitele, že běda těm, skrze něž přichází pohoršení.

Třetí pramen vášní konečně nalézá se v našich srdcích v náklonnosti naší zkažené přirozenosti ke zlému. Srdce lidské jest hlavním pramenem, sídlem a dílnou vášní. A na srdce lidské hledí církev sv. především působiti. Zušlechťuje srdce pravdami božskými, jež plodí vyšší a dobré snahy a přání v něm; zušlechťuje je, anaf nás učí Boha milovati. Nic nezušlechťuje na celém světě tak velice srdce naše, jako oddanost jeho k Bohu, jako láska k nekonečně dokonalému, svatému a lásky hodnému Bohu; zušlechťuje srdce, když v něm probouzí ducha obětavosti. Srdce, jež k žádné oběti nemůže se odhodlati, není srdce šlechtné, a proto jest hříchu tím spíše přístupné. — Církev nabádá nás dále, abychom pečlivě bděli nad svým srdcem; abychom byli opatrní na jeho první hnutí a přání a nebrali ničeho na lehkou váhu. Učí nás, že nejen skutky, ale i myšlenkami a žádostmi možno těžce zhřešiti. Žádá od nás, abychom denně večer zpytovali své svědomí, jak jsme se chovali k Bohu, bližnímu a pokud povinností svým učinili zadost, a každou chybu pak ihned litovati a co nejdříve ve sv. zpovědi Boha usmířiti, sebe očistiti. Zkušenost učí, že kde sv. svátosti se přijímají, řádké bývají výstřelky vášní u mládeže. — Církev nabádá nás dále, abychom nad srdcem spasitelnou kázní bděli a je řídili; učili se odříkání a mrtvení sebe. Kdo se naučil tomuto umění, stal se velikým, a vášně nemají k němu přístupu.

Církev dále vlévá do srdce našeho spasitelnou bázeň, zvláště v čas velikého pokušení, připomínajíc nám poslední věci člověka: smrt soud a věčnost.

Konečně sílí také církev sv. srdce lidské nadpřirozenou silou, aby nepodlehlo v bezčetných bojích. Srdce naše jest slabé a těkavé. Chvilí cítí se silným a brzy vzdychá nad svou ubohostí; dnes rozohní se pro nějakou věc a zítra nemůže se pro ni rozhodnouti. Musí si zaopatřiti sílu a setrvání u Boha nekonečně mocného a věčně nezměnitelného. Přeruší-li člověk s Bohem spojení, ztrácí-li posvěcující milost hříchem, stává se stále slabším a malomocnějším. Vidíme to v dějinách národů, v dějinách jednotlivců, pozorujeme to i u sebe samých. A tu církev přináší nám pomoc, učí, kde máme síly hledati, a pomáhá, abychom zase spojení síly našli.

Modlitbou denní, návštěvou služeb božích, posloucháním slova božího, přistupováním ke stolu Páně udržujeme stále spojení s Bohem, čerpáme z něho sílu, radost, spokojenost a štěstí.

To jest ta podivuhodná moc církve nad srdcem lidským. Kdo jest věrně církvi oddán a dbá jejích předpisů, výstrah mateřských, zůstává ušetřen nehod, poblouzení a zkázy. Křestan od mládí staví si základ k štěstí a spokojenosti po celý život i pro celou věčnost. Za to prosme v dobu adventní, aby Bůh osvíti rozum a dal poznati, že církev jest andělem, který nás vede po cestách života, aby nás bezpečně uvedla na místo, jež nám připravil Bůh od věčnosti. Amen.

V. M. Váchal.

Neposkvrněné početí blah. P. Marie.

Péče o mládež opuštěnou I. dle slov víry, II. dle slov rozumu.

»Kdož může učiniti čistého (člověka) z nečistého semene počatého? Zdaliž ne ty, kterýž sám jsi?« (Job 14. 4.)

Těmi slovy svatý Job vypisuje bídu lidskou od počátku která z hříchu má svůj začátek a marná jest snaha přivoditi lepší poměr, když nepracujeme na odstranění hříchů ve všech jeho formách, pod nimiž se ukazuje. Duši poskvrněnou kdož očistí? To není dílo lidské, ale milosti boží. Dnes připomínáme si svaté tajemství početí Panny Marie, které jest mimo přirozený zákon, a můžeme říci, že sám Bůh ji učinil celou čistou a krásnou vzhledem na Syna, jež z milosti boží měla počítí.

Celý náš život jest boj — či má býti boj — proti hříchu, jak se ukazuje mezi námi, nejprve ve vlastním srdci, a pak i vůkol. Ta očista od hříchu, toť jest práce andělská na zemi. Semenem budoucího národa jsou dítky — mládež. Kdo může tuto očistiti, jestli jest zkažena? Kdo jiný než Bůh sám. Bůh dobrotivý však nebude odstraňovati následky hříchů a pohoršení, které dospělí dávají, nýbrž nechá, aby hřích mrskal ty, kdož jej silí.

Bůh učinil vše dobré, ale člověk vůlí svou mnohé pokazil — hříchem. Náprava jest jen v tom, že omezujeme, odstraňujeme hřích u starých a hlavně u mladých, u těch »semen nebes«, jak nazývali svatí otcové dítky. Proto v hod Neposkvrněného početí Panny Marie volím za předmět časové heslo: péči o opuštěnou mládež, a sice co nám o tom dí svatá víra, a co soudnost rozumu. Svaté Panně neporušené posvěťme toto rozjímání, abychom čistým srdcem rozjímali o očistění společnosti od hříchu a jeho následků. Je to dílo Bohu milé, pracovati s ním na spáse duší.

P o j e d n á n í.

I. Péče o dítě vůbec jest příkazem víry zcela zřejmým a mnohokrát opakovaným. Mám-li z Písem svatých něco uvéstí, jsem v rozpacích, kde začítí. Doslovně vzato, na stech místech se

jedná o dítěti ve svatém Písmě a vždy péče o ně, a příklad dobrý se přikazuje. Vlastní dítky — semena nebes — učiti ctnosti, to jest předmětem prvním, ale pak dále péče o zachování mládeže ve ctnosti a mravu jest požadavek i svědomí každého člověka. Na místě sta míst z Písma svatého připomínám jen jedno jediné, a to jest z úst božích přímo, vždyť přišlo z úst Krista Ježíše: »Nepohoršujte maličkých.« V tom jest obsaženo vše. Každý zná celou řeč Páně, která se čítá v den Andělů strážných.

Jaká budoucnost kyne, kde mládež ztracena? Kdo může čistého učiniti člověka z nečistého počatého semene? Kdo napraví člověka, jenž se spustil? Mluví se mnoho o záchraně zpustlé mládeže. Je to dobré, záslužné, svaté! Ale připomínám, že je to zázrak boží, kde člověk mravně sešlý nový, mravný život začíná. Tu Bůh milostí svou musí působiti s vůlí ubohého pobloudilce, aby se vrátil jako marnotratný syn. Snadnější jest působiti k tomu, aby se člověk nezkazil, než jednou zkažený, aby se upřímně obrátil. Proto Pán náš tak důrazně a přímo hrozně mluví proti pohoršování.

Proto apoštolové tuto záchranu mládeže činili zvláštním předmětem péče. Kdož nezná příběh svatého Jana Miláčka, který za zbloudilým žákem do hor jako stařec cestu vážil.

Církev svatá péči o dítě, záchranu jeho učinila prvním bodem svých koncilů a prací. Celý pohanský věk nedbal dítěte a je na roveň zvířeti kladl, nad jehož životem byl otec pánem. Jinak církev svatá; ona na dítě patřila jako na »semeno nebes«, budoucí občany nebeské, a proto každá zkáza jejich jest hříchem velikým. Pominu zásluhy o školství obecné i vysoké uznávají se vůbec, ale zmíním se o snahách svaté církve, světců, kteří celý život svůj a svých četných žáků věnovali záchraně opuštěné mládeže, aby je zachovali čistotě mravů a tak společnosti.

Vizte svatého Josefa Kalas., hraběte, který celý svůj řád věnoval opuštěné mládeži, aby ji zbožnosti zachoval, jí sloužil, za ni se staral a trpěl. Všechna ta práce věnována Bohu, aby zachráněno bylo srdce dítek, které očištěno bylo na křtu svatém. Svatý Josef Kal. uctíval Pannu Marii tak vroucně, jí obětoval ty otrhánky, aby duše jejich byly zachráněny. Tolik jich získal, že boháči chtěli, aby dítky jejich učil. On však věnoval život jen opuštěným.

Bl. Jan de la Sale celý řád zřídil, aby pracoval na záchraně semen nebes, aby děti, očištěné krví Páně jednou, neklesly do neřesti po druhé. Z jeho škol šlo požehnání výchovy křesťanské: žeň nebi, ztráta peklu. Kdož může očistiti, co nečistého? Bůh sám. Nebude-li však touhy po zachování čistoty, nebude ani milosrdenství božího. Maria Panno, oroduj za nás, aby srdce naše byla se Srdcem Ježíšovým za jedno!

Bylo by třeba zmíniti se o svatém Františku Caraciolo, o svatém Karlu Bor. atd. — o Donu Boskovi z nové doby. Na to však čas nestačí. To, co praveno, vše blásá touhu církve svaté, pracovati na záchraně mládeže. Proto dává plnomocné odpustky na

veliké svátky všem, kdož křesťansky mládež vychovávají a učí. Každý boží hod slyšíte oznamovati plnomocné odpustky pro učící a učící se křesťanské pravdě. Tyto odpustky, jak málo jsou užívány, a přece každý otec a každá matka má tu těžkou zodpovědnost, naučiti křesťanské pravdě děti své.

Nechť si hledají spásu před zkázou lidé kdekoliv, najdou ji jen na jedinkém místě — u Ježíše, který jediný může učiniti čisté, což z nečistého počato jest semene. Křesťanská výchova pak jest, co udržuje člověka ve zkouškách životních, aby neklesl.

Vedle víry rozum a zkušenost nepředpojatá nutí pracovati k tomu, aby čistá srdce mládeže nebyla zkažena, nemá-li nastati zkáza. O tom v díle druhém.

II. Začínám se zkušeností třetích osob. V listopadu r. 1908 předložena panské sněmovně důležitá osnova o péči o mládež. Několik vět z ní uvedu, hodit se do kázání o Neposkvrněném početí velmi dobře. »Ve všech kulturních státech vystupuje zpustlost mládeže jako zjev společenský do popředí zájmů. Široké kruhy společnosti obírají se s vypátráním příčin šíření se zpustlosti a vyhledáváním prostředků ku potírání zla.« To jest jedna věta, která potvrzuje, že zpustlost všude roste, více než dříve. Druhá věta, kterou vyjímám, jest, »že zásáhnutí moci státní a nová ustanovení, jsou nevyhnutelná,« poněvadž soukromá činnost společnosti už nestačí. Dále praví se v osnově, že ze 6600 pro zločin trestaných dětí od 10—20 let v roce 1905 v Rakousku byla většina ze zpustlých, zanedbaných rodin. To jsou tedy fakta z předložené osnovy. Tážu se, kdo bude moci učiniti čistého člověka z tak nečistého semene? Zdaž ne Bůh sám? Žádný zákon nevydá tolik, jako probudil křesťanské svědomí. Výborná jest osnova, a Bůh dej, aby byla přijata a k jeho cti a slávě a ku prospěchu duší, národa a říše zdokonalena, ale zákon bez bdělého svědomí jest slovo hluchému.

Zde třeba všem nám, ctitelé Neposkvrněné Marie Panny, volati do srdce: buďte na stráži každý v rodině, aby zákon boží byl plněn, pak bude i lidský něco platen.

Zdá se, že bémeme věc za nepravý konec. Žalujeme na zpustlost dorůstající mládeže, a děláme kroky, aby zpustlost byla zase napravena. Dotud je to dobré. Jest ale třeba činiti kroky, aby mládež nebyla kažena systematicky, k vůli choutkám aneb výdělku toho a onoho. Dítě se učí »abc«. To jest velmi dobré. Ale ono dostane za dva haléře časopis třeba z rukou, které jsou vázány přísahou vychovávatí nábožensky a mravně, a za dva haléře si čte báseň, že se škrtá IV. přikázání. To malé dítě má mít tolik soudnosti, že se na něm páše zrada? Nebylo by lépe takovou tiskovinu dáti ohni, aby ušetřeno bylo nářku na zpustlou mládež? Kdož bude moci učiniti čisté, co z tak nečistých začátků má původ? Bůh nebude činiti k vůli naší ospalosti zázraky, on dopustí, aby vyrostla metla, která by trestala hříchy starších. Maria Panno, vypros nám bdělé svědomí nad tím, co mládež dostává do ruky i třeba z rukou na první pohled nezávadných, a vypros

silu křesťanským rodičům, aby udělali očistu, která více váží než jiné snahy.

Tedy 6600 zločinů za jeden rok spáchaných dětmi od 10—20 let trestáno — kolik jich bylo spácháno bez trestu, nelze říci. Proto záchrana nutná. Jistě třeba očištění. Na plakátech divadelních četl jsem reklamní poznámku: »Přístup školním dítkám policejně zakázán.« Co z toho jde? Obsah jest takový, že dítěti a jistě i staršímu jest nebezpečný. Co se stane? Komu jest 14 roků a jeden den, ten za poplatek se už může zkazit? Ten může dívat se na hru, která, kdyby byla skutečností, musí býti trestána zákonem? Kdo napraví, co touto volností se zkazí? Placená nefest se oslavuje a činí zábavnou na divadle, a když mladý člověk to, co se mu představovalo jako krásné, spáše, pak jest trestán a zničen na celý život. Kdo pak může očistiti to, co z tak nečistého pramene má začátek? Pán Bůh nebude k vůli naší lenosti a lascivnosti dělati zázraky, Bůh připustí, aby rakovina sežrala nás, jestli se sami nevzchopíme a nebudeme bdělými. Maria Panno, bez poskvrny počatá, vypros nám bázeň před hříchem a vším, co k tomu svádí!

V době, kdy se někteří skandalisovali proto, že na kříži vyobrazen Spasitel nah se svatými pěti ranami — v téže době zjištěno, že za inseráty oplzlých obrazů ročně se platí jeden milion. Kolik musí obnášeti výroba, prodej a zisk z těchto oplzlých tiskovin, když jen za inseráty se ročně může zaplatiti 1 million v Německu. Proti této záplavě oplzlých obrazů nemluví než katolíci. Kolik obrazů poskvrní duše nevinné? Kolik jich zanikne při tom nekalém mrazu? Pak činíme kroky ku záchraně zpustlé mládeže, ale v každém třetím neb čtvrtém krámu, může si dítě neb student koupiti obrazy, z nichž každý stačí slabou duši otrávit. Kdo očistí tuto nečistotu, tokem plynoucí? Bůh sám? Bůh nebude k vůli nečistým a lenivým křesťanům zázraky činiti, on nechá je tonouti v jich nečistotě, jako souvěkovce Noema v potopě. Povinnost našeho svědomí jest dáti na každém místě zdvořile ne-li božstvá, a pak jest očista možná.

Křesťanské duše, které ctíte neposkvrněnou Pannu, buďte také milovníky čistoty a jejími apoštoly. Bůh nebude činiti zázraky bez našeho přičinění upřímného.

V předloze zákona o péči o mládež stanoví se, že katolické dítě opuštěné musí býti dáno do katolické rodiny. Výborný a správný požadavek. Však, což vyučování, může býti udělováno protikatolicky? Můžeme zesměšňovati svaté svátosti, kříž, modlitbu, prozřetelnost boží? Zde jsme u nekalého pramene. Kdo bude moci očistiti to, co z takového pramene nečistého pojde? Bůh? Opakuji opět: Bůh k vůli ničemnosti a vlašnosti naší zázrak dělati nebude. Bůh učinil zázrak s Marií Pannou, že ji uchránil každého, i prvotního hříchu, a to učinil k vůli Synu svému, který z ní, působením Ducha svatého, vzal tělo lidské. Bůh však k vůli lidské ničemnosti nebude činiti zázraky, ale přenechá lidi následkům hříchů jejich.

Všechna péče o záchranu zpustlé a opuštěné mládeže jest dobrá, výborná, nutná a záslužná věc. Má-li však býti rozumnou, musí býti provázena také péčí, aby nebyla nevinná duše skandalisována řemeslně. Proti tomu mluvíti a jednati jest povinností každého z vás, milí posluchači a ctitelé Panny Marie. Jinak jest vaše úcta nerozumna. Uctíváte Neposkvrněné početí Panny Marie, dílo to lásky boží, která nás v Ježíši Kristu vykoupila, a budete současně trpěti, aby ta semena nebes, jichž jste vy rodiče, byla otravována listy, které jim škrtají IV. přikázání, aby byly znečišťovány duše odrostlé divadlem, které řemeslnou neřest břeje v ochranu a slávou zahaluje? Co tu napsáno proti býčím zápasům, surovým hrám, při nichž zabít bývá od člověka býk. Lidé však mlčí k hrám, při nichž padne vždy květ sta mladých diváků.

Tážu se na konec znova: Kdo může očistiti člověka z nečistého semene počatého? Zdaliž ne ty, kterýž sám jsi! Bůh nás očistil krví božího beránka Ježíše Krista. Jestli však snesete, aby tento beránek očistný byl odstraněn a tupen mezi námi, nebude Bůh činiti žádných zázraků, nýbrž ponechá zlé ke dni zlému. Tak navštěvovány jsou svátky mariánské. Milost boží jako by táhla ctitele její, aby neutonuli v kalu nečistých vod, které z nečistých pramenů se prýští.

Tak neteční jsme jako v době Noema. Záplava nečistoty zničí lid, který nepracuje dle svědomí svého proti všemu, co víru a mrav otupuje. Jedno slovo na jednom místě, v jedné rodině promluv na obranu svatého křesťanského řádu, a to buď ta nejmenší obět, kterou chceš přinést Neposkvrněné Panně a tvé ubohé duši, abys jí získal zásluhu života věčného. Amen.

František Vaněček.

Neposkvrněné početí blah. Panny Marie.

Církev a rodina.

Světlíme dnes veledůležité tajemství naší svaté víry, svátek Neposkvrněného početí Panny Marie. Skrze Evu přišel hřích na svět, skrze druhou Evu měl býti hřích odstraněn. Bůh zvláštními výsadami obdařil Matku svého Syna, Ježíše Krista, Spasitele světa. Především musila býti milosti plnou, prostou všeho hříchu, jak prvotního, tak osobního. Skrze Marii Pannu měl býti posvěcen celý svět tím, že vydala nám Spasitele, a sama první kráčela cestou svatosti, aby milliony světců kráčelo zmužile bez hříchu za ní. Skrze Marii Pannu snata byla všechna potupa a pokoření, v němž nacházela se žena v starověku před Kristem; skrze ni posvěcena i rodina, a s ní celá společnost lidská.

Co člověk denně vidá, stává se mu často všedním a nepřikládá významu, jakého mnohá věc zasluhuje. Vidíme denně slunce vycházeti a zapadati; vidíme, jak vysílá své zlaté paprsky přes hory a doly, přes role a lesy, a přec zřídka pomyslíme na bohatý

život a veliké požehnání, jež slunce zemi naší přináší a všude rozšiřuje; zapomínáme na dobrodiní, jež Stvořitel nám skrze slunce uděluje. A podobně je to s rodinou. V rodině jsme se zrodili a byli vychováni; když mnozí dosti povyrostli, založili si snad také rodinu; žijeme padesát i více let v rodině, užíváme v ní mnohých radostí, neb snášíme také mnohá utrpení, a přec mnozí nemají ani tušení o velikém významu rodiny. O rodině chci dnes mluvit a ukázat, jak blahodárně církev katolická na rodinu působí učením Kristovým, jak veliké dobrodiní tedy prokazuje společnosti lidské.

P o j e d n á n í

1. Význam rodiny jest nesmírný, a přec tak málo bývá oceněn. Především působí rodina velice mocně na jednotlivce. V mládí dostává člověk obyčejně směr pro celý pozdější život. Bezmocné, slabé a duševně nevyvinuté spatřuje dítko světlo světa. Dlouhá léta potřebuje starostlivé péče a pozornosti rodičů, má-li později žít život člověka důstojný a býti užitečným společností lidské. Duše děcka podobna vosku, do něhož možno vtisknouti buď podobu anděla či podobu ďábla. Rodičů jest povinnost, aby první paprsky světla, první pravdy náboženské vstúpili do srdce dítek, aby před hříchem varovali a k dobru naváděli. Od rodiny, v níž vyrůstá, dostává dítko směr po celý život budoucí. Bude-li později ctnostným či prostopášným, bude-li život jeho ku požehnání či zkáze jiných, to vše závisí z větší části od rodiny, v níž dítko své mládí trávil. Mnohý zločinec v žaláři zkažen byl již v mládí špatnou výchovou. — Podobně dostává člověk od rodiny, v níž jako dítě prožil, směr dobrý po celý život. Uvedu za příklad svatého Vincence z Pauly. Málokterý muž způsobil tolik dobrého, usušil tolik slz, zmírnil tolik bolestí a bídy jako tento pokorný kněz. Jestliže mnohý sirotek s tak něžnou péčí jest ošetřován, jestliže u lůžka nemocného stojí milosrdná sestra a z lásky ke Kristu s podivuhodnou obětavostí každý pohyb nemocného sleduje a každému přání vyhověti hledí, náleží především zásluha a dík sv. Vincenci. On volal jménem Kristovým a povzbuzoval k milosrdenství a sám nepřál si ani oddechu v prokazování skutků lásky k bližnímu. A kde nabyt té lásky, kdo dal mu směr k tak brdinským skutkům? V rodině, v domě svých rodičů. Pocházel z rodičů venkovských, prostých a chudých, kteří těžkou prací dobývali si chleba. Ale v rodině přísně křesťanské vládla bázeň boží, pokoj a láska; otec miloval Boha a víru svatou nade vše, matka byla andělem milosrdenství každému, kdo pomoci potřeboval. Tu byl položen základ ke ctnosti a požehnanému životu svatého Vincence. Co by se bylo stalo z něho, kdyby první výchova byla měla směr jiný a opačný? Snad zločinec, jenž sebe a tisíce jiných uvrhl do záhuby věčné.

Nejen v mládí, ale i v pozdějších letech dostává se člověku od rodiny řádné dobré směru. Dobře vychovaný syn zakládá si rodinu, vyhledal si zbožnou družku, šetří vydělaným penízem,

žije pro všechny své domácí, ba i na sebe zapomíná, aby rodina jeho byla šťastnou a spokojenou. Dítě vede k Bohu, v nevinnosti jejich cítí se šťastným, a hledí i sobě zachovati srdce čisté a nevinné. Kříž od Boha seslaný běže ochotně na ramena svá, trpí rád z lásky k Bohu pro dobro svých nejdražších. Dobré dítě, jež dostalo základ v rodině od rodičů, bude i dobrým jinochem, dobrým mužem a jednou i dobrým starcem. Bylo-li vychování pochybené, dítě špatné doroste v jinocha špatného, ten opět ve špatného muže a starce, v metlu rodiny a celé společnosti.

A podobně vliv rodiny nepůsobí toliko na život jednotlivce, nýbrž i na celou společnost. Neboť sestává tato z jednotlivých rodin. Dobré rodiny přinášejí společnosti, státu a národu požehnání, špatné rodiny však otravují společnost, seslabují a ničí. Ze špatných rodin vycházejí lidé, kteří jsou na obtíž společnosti, kteří se bouří proti rodičům, představeným i proti Bohu samému; nákaza šíří se víc a více, národ mravně klesá a hyne. Jsou-li rodiny řádné, jest národ silný a mravný; jsou-li rodiny zkažené, jest i národ zkažen a spěje k záhubě. Veliká kdysi a mocná říše římská zašla jen proto, poněvadž měla rodiny naskrz zkažené a prohnílé.

Pro blaho státu velice důležité jest dále, aby měl dobré úředníky, kteří by svědomitě své povinnosti konali a jen blaho obecnstva měli na zřeteli. Láska k pořádku, svědomitost mají svůj základ už v rodině. Rodiče vštěpují krásné zásady do srdcí dětí, jež jsou pak požehnáním společnosti lidské. Je-li výchova pochybená, nemáme více svědomitých úředníků, lékařů, učitelů, ba i kněží. Vždyť kněz má býti požehnáním své osadě. Lásku k povolání, k sebezapření — nese si již z dětských dob; matka to byla, která zárodky ctnosti a budoucích vlastností kněžských vložila do útlého srdce dítěte. Všichni dobří kněží měli vždy také dobré matky; svatí kněží měli svaté matky; špatní kněží měli špatné matky. — Hle tedy, jak veliký význam má rodina pro jednotlivce o celou společnost!

A co činí církev katolická, aby rodinu pozvedla a schopnou učinila, by požehnanou činnost mohla rozvinouti a co nejvíce dobra pro blaho jednotlivců a celé společnosti vykonati?

2. Církev svatá povznáší, zušlechťuje a oblažuje rodinu trojím způsobem.

a) Především klade pro ni dobrý a pevný základ svým učením o manželství. Žádný rozumný člověk nestaví svůj dům na bahnitě půdě, byť byl povrch okrášlen čerstvou a bujnou travou; chce míti spíše pro své obydlí základ dobrý a pevný, neboť ví, že by se mu dům bortil.

A podobně jest s vnitřním životem domácím, s rodinou. Základ rodiny jest manželství. Je-li manželství řádné, ctnostné a šťastné, jest celý život rodinný dobrý a ctnostný. Nic však nepovznáší a nezušlechťuje manželství tolik jako učení katolické církve; nic tak mocně nepřispívá ku posvěcení rodiny a jejímu štěstí, nežli když manželé zcela jsou prodchnuti pravdami, jež

církev v křesťanském manželství hlásá. Církev učí, že manželství není obyčejnou smlouvou, ale něčím vznešeným a posvátným, svátostí od Krista ustanovenou.

Přistupují-li křesťanští snoubenci k oltáři s posvěcující milostí boží a čistým úmyslem, a podají si za žehnání kněze ruce ke sňatku manželskému, Bůh hledí se zalíbením na ně, stvrzuje a žehná toto spojení a obdařuje bohatými milostmi, aby věrně povinnosti konali, a tak i v nebi pro vždy v Bohu spojení zůstali. — Církev dále co nejrozhodněji udržuje jednotu a nerozlučitelnost manželství, odvolávajíc se na slova Kristova: »Co Bůh spojil, toho člověk nerozlučuj.« (Mat. 19.) Manželé mají ve věrnosti, lásce a jednotě kráčet spolu tímto životem, dokud smrt je neoddělí od sebe; mají se vzájemně podporovati, povzbuzovati, zdokonalovati, křít a nehody trpělivě společně snášeti. Zdali může býti lépe postaráno o rodinu a její štěstí, o výchovu dětí nežli touto naukou božskou, kterou církev Kristova hlásá? Kde nedbá se hlasu církve, kde vstupuje se v manželství lehkomyšlně, tam bývají rodiny nešťastné, a z nich šíří se zmatek a zábuba společnosti lidské! Avšak církev svatá činí ještě více pro dobro rodiny.

b) Církev snaží se, aby rodinu křesťanskou ozdobila vlastnostmi, jež ku pravému štěstí tolik přispívají.

Především dává rodině bázeň boží a zbožnost. Kde se po křesťansku žije, tam milují Boha a bojí se jej hříchem uraziti. Kde Bůh jest milován, tam modlitby se rády konají, služby boží navštěvují, svaté svátosti často přijímají. Rodina jest v nepřetržitém spojení s Bohem, pramenem pravého dobra a všech milostí. Všichni členové rodiny žijí pro Boha, bližního, a štěstí své přenášejí na celé okolí.

Církev hledí dále rodině zachovati a zajistiti jednotu a pokoj. Kde jest pokoj, tam jest radost a spokojenost; klíč nese se lehčeji, dobrá a zdárná výchova dětí jest mnohem snazší. Není-li pokoj, rodina jest místem zmatku, nepořádku, hříchu a zármutku; jako by peklo se všemi zlými duchy vniklo do rodiny. Církev učí, jak se má člověk přemáhati, hněv a netrpělivost krotiti a dle příkladu Spasitelova v tichosti a pokoře si libovati; jak ubližujícím máme odpouštět, zlé dobrým splácet. Silu k tomu nalézá každý v modlitbě a přijímání Těla Páně, čili v neustálém spojení s Bohem.

c) Konečně podporuje církev svatá také blahobyť rodiny, a to tím, že varuje před výstřednostmi, nestřídmostí, marnotratností, a nabádá k šetrnosti, pracovitosti a péči o svěšené a podřízené. Obrací se k jednotlivým členům rodiny a připomíná jejich povinnosti. Muž aby byl hlavou rodiny, aby vládl nikoli jako tyran, ale jako zástupce Boha samého. Manželce aby zachoval věrnost a lásku, dívky aby vedl k Bohu, o ně se staral a pro ně šetřil. Jak šťastná jest rodina, kde muž dbá hlasu církve!

Církev obrací se k ženě, již z otroctví a potupné poroby pohané vysvobodila, ctí a slávou a pravou důstojností ozdobila,

aby byla srdcem mužovým, jen jeho štěstí hledala, aby byla obětavou a trpělivou, dívky vzorně vychovávala a k Bohu vedla. Obrací se k dítkám, aby ctily, milovaly a poslouchaly svých rodičů; upozorňuje na příslibení božská, odměnu, jíž se dostane dobrým dítkám; na brozné následky neposlušnosti, neuctivosti a nevděku.

Církev obrací se k služebným, aby povinnosti věrně a svědomitě plnili; obrací se k představeným a službodárcům, aby v poddaných viděli své bratry, práci jejich svědomitě odměňovali, neboť utiskování jich jest hříchem do nebe volajícím.

Ejhle, křesťané drazí, tak působí církev katolická na rodinu a skrze rodinu na celou společnost! Je tedy nepřítelkyní někoho? Jest nepřítelkyní nepořádku, nevěry a hříchu vůbec, nejlepší pak přítelkou jednotlivce, rodiny a celé společnosti lidské! Církev svým učením posvětila a změnila celý svět. Církev vede své dívky jménem nebeské Matky, blah. Panny Marie, a možno o ní užití slov Písma svatého, kteráž se týkají pravé moudrosti božské, zároveň pak Panny Marie, již nazýváme Stolicí moudrosti. — »Kdo mne nalezne, nalezne život a obdrží spasení od Hospodina.« Kdo se drží církve svaté, kdo se zachytí té archy záchranné, nalezne v ní pravý život a skrze ni dosáhne života blaženého zde na světě a nekonečně blaženého na věčnosti.

V. M. Váchal.

Neděle III. adventní.

Nejmilejší! Mnohými dotazy obrací se dnes vyslanci nejvyšší rady židovské na sv. Jana Křtitele, aby vyzvěděli od něho, je-li on Vykupitel ode všeho lidu očekávaný nebo snad jeden z velikých proroků, kteří měli přijíti na svět před jeho příchodem. Ale sv. Jan odpovídá, že není ani Kristus, ani žádný prorok, nýbrž pouze předchůdce Spasitele světa, tento pak že již přišel na svět, že stojí mezi židy, oni však že ho neznají. — Ano, židé nepoznali Pána Ježíše. Kdyby ho byli poznali, nebyli by ho ukřižovali, jak svědčí Písmo (Sk. ap. 3, 17. I. Kor. 2, 8.). A přece to byla jejich povinnost Krista Pána znáti, a byla to jejich blaženost, poněvadž Vykupitel byl z jejich rodu a poslán jest od Boha nejprve ku spasení jejich. To platí plnou měrou také o nás, křesťanech. Krista Pána znáti jest naší povinností a naší blažeností.

Pojednání.

1. Je to naší povinností. Proč asi, co myslíte, bratři moji? Když se loučil Pán Ježíš se svými učedníky před svým na nebe vstoupením, řekl jim: »Budete mi svědky v Jerusalemě a ve všem Judsku a Samařsku a až do posledních končin země« (Sk. ap. 1, 8.). Tedy učedníci měli býti svědky Pána Ježíše, měli svědčiti o něm, že je Syn boží, který se vtělil pro vykoupení člověčenstva. Toto pak svědectví měli vydávati nejprve v Jerusalemě, potom v Judsku a Samařsku, posléze ve všech královstvích až do po-

sledních končin země. Zdali pak mohli dostáti tomuto rozkazu Páně učedníci, jichžto byl tak malý počet a tak krátký pobyt na zemi? Není-li zřejmo, že mají povinnost svědčiti o Kristu Ježíši všickni, kdokoli během časů v něho uvěřili a náboženství jeho přijali? Tedy i my všickni zde shromáždění máme býti svědky Krista Pána. Ale jak bychom mohli býti svědky Krista Pána, kdybychom ho neznali? — Je-li zavolán někdo za svědka k jakémukoliv úřadu v jakékoli záležitosti, táže se ho správce úřadu vždy nejprve: »Znáš-li tohoto člověka, o jehožto záležitosti se tuto jedná?« Odpovíš-li: »Znám«, jsi připuštěn za svědka; kdybys odpověděl: »Nikoli, neznám člověka tohoto«, řekl by ti zástupce úřadu: »Odstup, nemůžeš býti svědkem.« — Máme-li tedy býti my křesťané svědky Pána a Spasitele, musíme svého Pána a Spasitele znáti.

V tomto výkladu utvrzují nás slova sv. apoštola Petra: »Buďte vždycky hotovi k odpovědi každému, kdo by žádal od vás počet z té naděje, která je ve vás« (I. Petr 3, 15.). Co chtěl říci sv. apoštol těmito slovy? To asi: »Může se vám snadno státi, že se vás budou dotazovati nevěřící, 'otiž buď' židé nebo pohané, proč jste vy vyznavači Krista ukřižovaného, proč se straníte světa, proč dáváte výhost všem radostem života, proč snášíte pro víru všeliké protivenství, co vás k tomu povzbuzuje, jaké čekáte za to náhrady a odplaty, na čem se zakládá vaše naděje křesťanská. Přičiňte se — míní dále sv. apoštol — abyste byli dobře vycvičení ve svém náboženství a nabyli tak schopnosti, dáti každému kdykoli dostatečnou a uspokojivou odpověď stran vašeho náboženství.« To míní sv. apoštol Petr. I nemá-li řeč jeho tentýž smysl, jako řeč sv. apoštola Pavla: »Vyznávej Pána Ježíše svými ústy« (Řím. 10, 9)? Máme-li Pána Ježíše před světem ústy vyznávat, tutě nutno Pána Ježíše znáti.

2. Myslíte však, drazí v Kristu, že znáti svého Pána a Spasitele je povinnost, která nepřináší člověku žádné radosti? Ó nikoli. Znáti Krista Pána jest pramenem všeliké pravé radosti, pramenem blaženosti. Toto nepravím já, ale to vyřkla Věčná pravda sama. Když se počal modliti Pán Ježíš na své poslední cestě do zahrady Getsemanské, mluvil o životě věčném a doložil: »Tento pak jest život věčný, aby poznali tebe, jediného pravého Boha, a kterého jsi poslal, Krista Ježíše« (Jan 17, 3.). Hle, Kristus Pán řekl výslovně, že život věčný záleží v poznání jediného pravého Boha a Spasitele od něho seslaného. Poznáme-li Ježíše Krista, budeme mítí život věčný. Však, co pravím: budeme mítí? Poznáme-li Ježíše Krista, máme již nyní, v tomto životě smrtelném, život věčný. Či není tomu tak? — Když mluvil Pán Ježíš o slavných účincích Svátosti oltářní, pronesl také tato slova: »Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný« (Jan 6, 55.). Ejhle, neřekl: »Bude mítí život věčný«, nýbrž: »Má život věčný«, aby naznačil, že život věčný počíná již nyní v duši člověka. Že tomu tak, dosvědčuje apoštol národů, sv. Pavel, řka: »Život váš je skryt s Kristem v Bohu« (Kolos. 3, 3.). Tento skrytý život přirovnává svatý

Augustin ke stromům, které se zdají býti v zimě bez života. Píšeť : »V zimě rovná se každý i zdravý strom uschlému; ale přijde jaro, a živý kořen žene životní sílu do ratolestí, které vydávají ze sebe listí, květ a ovoce. Tak co je v křesťanu skrze Krista dobrého, v tomto životě se skrývá, ale v budoucím životě plně bude zjeveno.«

Chápeš-li již, bratře můj, co jest život skrytý s Kristem v Bohu? To jest: býti na pohled ničemným, ale ve skutku výtečným, anebo dle slov apoštolových (II. Kor, 6, 8—10.): býti svědkem a přece pravdomluvným, býti umírajícím a přece živým, býti smutným a přece vždy se radujícím, býti chudým a přece jiné obohacujícím, býti nemajícím a přece všemi věcmi vládnoucím. Tak se ukazuje život věčný v duši člověka již nyní. Duše jeho jest plna víry, naděje a lásky, plna moudrosti, tichosti, trpělivosti, střízlivosti, čistoty a jiných ctností pomáhajících do království nebeského. A toto duševní bohatství, které se nyní zrakům světa skrývá, ale zjeveno bude v životě budoucím, jest údělem všech, kteří Krista Pána poznávají. Z poznání Krista Pána plyne vše, cokoli nás může právě oblažiti v tomto i v budoucím životě. A to jest — zkrátka řečeno — ctnost, která jediná člověka právě blaží, dlo starého pořekadla: Beze ctnosti není blaženosti. Proto tvrdím právem, že znáti Krista Pána jest naší blažeností.

Je-li však, draží v Kristu, naší povinností znáti svého Pána a Spasitele, a je-li to povinností sladkou, vlévající v srdce všelikou bohumilou ctnost jakožto záruku věčného života, tedy se chápějme horlivě všelikých prostředků vedoucích k dokonalé známosti Ježíše Krista. Poslouchejme pozorně a dychtivě slovo boží, když se nám káže v kostele, u lože nemocných a jinde. Čítejme pilně a pobožně Písma svatá, život Krista Pána a jeho svatých a jiné knihy jednající vážně o sv. náboženství. Cokoli slyšíme nebo čteme o Kristu Pánu, skládejme ve svém srdci, přemýšlejce, jak bychom dle slov a skutků Kristových své mravy napravili a uspořádali. Pak bude platiti o nás, co řekl kdysi náš dobrý pastýř, Kristus Ježíš, o svých ovečkách: »Znají mne mé« (Jan 10, 14.). Nade všecko milý, sladký a líbzný bude nám jeho hlas, kterým nás bude učití, napomínati, varovati, kárati i těšiti, a budeme-li poslušni hlasu jeho, dostaneme se do ovčince jeho a budeme mítí život věčný a nezhyneme na věky. Amen. *Kl. Markrab.*

Neděle III. adventní.

Církev a autorita.

Život včel jest podivuhodný. Vedle zvláštní pracovitosti nalézáme u nich nápadnou lásku k čistotě, neohroženost, kterou se staví proti blížícímu se nepříteli; vidíme v úle a při práci tak krásný pořádek, že to až překvapuje a naplňuje podivem. Především však zvláštní jest poměr ke královně. Ukáže-li se královna, shromažďují se kolem ní rychle ostatní včely, věnují jí něžnou po-

zornost a nabízejí medu. Přišla-li královna na výletu k úrazu nějakému, neb je-li unavena, obklopují ji poddané, prokazují všemožnou péči a jakmile se zotaví, nastane silný bzukot, všeobecný jásot malých těchto tvorů. Zahyne-li však královna, bývá celé dny smutek, práce stojí a obec se rozpadne odstěhováním neb smrtí ostatních. Bůh vstúpil včelám tuto velikou přístulnost ke královně a neobyčejnou poddanost, a tím právě jest život v úle tolik podivuhodný a spořádaný. Co u těchto malých tvorů děje se nevědomky a z pudu, to se má dít ve společnosti lidí vědomě a dobrovolně; mají dobrovolně a ochotně projevovati vážnost a poslušnost ku svým představeným; mají autoritu míti v patřičné úctě. Bez autority nemůže společnost obstáti, právě jako strom bez zdravého kořene. A v jakém poměru jest církev katolická ku autoritě? podporuje-li ji co nejúčinněji, není pak nic rozumnějšího než církev si vážit a nebrániti jí ve snaze po spáse lidstva.

P o j e d n á n í.

1. Co nazýváme autoritou? V mravním smyslu jest to moc, nadvláda, jež jsouc uznána, vynucuje poslušnost a úctu; dobrovolné pobrobení se vlastní vůli vůli toho, který nadvládu drží.

Bohu náleží nejvyšší autorita, poněvadž jest prvním a nejvyšším pánem nade vším, poněvadž od něho jako z pramene svého vychází každá hodnota a důstojnost. Po Bohu přísluší autorita jeho církvi; neboť ona jest zde na zemi jeho zástupkyní v řádu nadpřirozeném, ve věcech, jež se Boha a naší spásy týkají; ona jest jeho drahou chotí, jež nás má vychovati pro nebe. V přirozeném pouze řádu věcí jmenují jen dvě autority, které pro život společenský zvláště veliký mají význam. První autoritou jsou rodiče, podřízenost a úcta, kterou děti otci a matce jsou povinny; druhou autoritou jest vrchnost světská, panovník a jeho zástupci.

Autorita v přirozeném řádu jest pro společnost pravou životní potřebou. Jako člověk byt nejzdravější bez vzduchu žiti nemůže, tak společnost bez autority. Bez ní nedá se mysliti mezi námi život člověka důstojný, spořádaný a šťastný; ona jest páskou (poutem) jednoty, jež lidi obepíná a k pořádku a souladu navzájem spojuje; ona jest tlukotem srdce, z něhož stále zdravý život do společenských poměrů proudí. Bez autority obrátí se vše v zmatek a ku zkáze.

Neboť bez uznání autority jest vzdělání a výchova člověka zcela nemožná. Poslušnost jest nejdůležitější věc při výchování dítěte, bez ní nelze ničeho dokázati. Dítě nelze dobře vychovati a nestane se hodným, jestliže při každém rozkazu rodičů vzdorně odpoví, že tak neučiní. Ve škole nemůže býti řeči o výchově ani o pokroku v učení, jestliže žák nedbá návozu a rady učitele, neposlušností a posměchem uráží a dělá, co mu libo. Podobně učedník u mistra ničemu se nenaučí, nedbá-li jeho pokynů. Bez poslušnosti, bez autority není vzdělání ani výchovy.

Bez uznání autority není také žádného mravního života mezi lidmi. Chce-li kdo býti ctnostným, musí se mnoho zříkati vlastní vůle a přání — aby se mohl řídit vyšší vůlí — vůlí boží; neboť ctnost jest soulad s vůlí boží. To však jest nemožno bez poslušnosti, bez uznání řádu od Boha stanoveného. Chceme-li býti ctnostnými, musíme býti připraveni na boje, zvláště vážné boje s vlastními zlými náklonnostmi.

Království nebeské trpí násilí, pravil božský Spasitel, a jen ti ho dosáhnou, kteří násilí činí. — Člověk však, který nesklání se před žádnou autoritou a nenaučil se poslušnosti, nebude se zapíráti, neučiní si žádného násilí; hledá jen sebe, a chce žít jen dle vlastních choutek a náklonností. Takový nemá síly ani odvahy k sebezapírání; stojí slabý a zbabělý v bouřích a pokušeních, jež naň dorážejí; stane se obětí vášně. Podoben úplně stromku bez kolu, kterak při nejmenší bouři bývá zmítán a často zlomen či vyvrácen.

Bez uznání autority není možné společné působení k dosažení dobrých a šlechetných účelů. Má-li se ve společnosti něco dobrého, velikého a vzácného vykonati, musí lidé spolupůsobiti; jednotlivec svým vlastním náhledem, svou vůlí a svou silou bez spojení s ostatními nezmůže mnoho. Má-li však spolupůsobení býti možným, musí tu býti nad- i podřízenost, musí se jeden podrobiti vůli druhého. Není-li toho, pak nejlepší a nejpevnější síly se jen rozptylují, stává se nepořádek, zmatek, boj a nevraživost. Kdyby tělesa nebeská neřídila se železnou poslušností zákonů přírodních, nastal by hrozný zmatek, zničení všeho. A tak ve společnosti lidské; zmatek v rodině, zmatek ve státu; směsice lidu, v níž by jeden druhého utiskoval a ničil. Jako člověk nemůže žít bez vzduchu, tak jednotlivec a celá společnost bez autority neobstojí.

A nyní jest otázka — co činí církev katolická v této nejvyšší důležité věci? Církev chrání autoritu.

2. Autorita neudrží se a nechrání tím, že ji mnozí chtějí poslati hrůzou, násilím, tresty, pohrůzkami i smrtí. Tím se vážnosti nedosáhne. Ludvík XIV. francouzský bavit se jednou s mocnými své říše. Řeč přišla i na perského šacha a vypravovalo se, jak týž před nedávnem několik vznešených mužů pro nepatrnou příčinu dal popravit. Tu zvolal král: »Hleďte, pánové, to je přece panovat!« Ale vévoda jeden, který byl delší čas vyslancem v Persii, dal říznou a vhodnou odpověď: »Ano, Veličenstvo, zažil jsem tam také, že tři šachové byli zardouseni.« A tak jest tomu. Čím více se autorita vynucuje, čím více strachu a hrůzy nahání, tím více stává se nejistější, tím více slídí se po životě nositele autority.

Také tím není chráněna a posilována autorita, jestli při každé příležitosti její nositel ji zdůrazňuje, svou důstojnost přísně hlásí: já jsem pánem, já jsem představeným; já poroučím, na vás jest, abyste nejoddanější poslušnost prokázali. Kdyby takto autorita

se chtěla chrániti, byla by brzy pošlapána, žádná koruna nemohla by klidně a bezpečně zdobiti hlavu panovníka.

V starém Římě dali se císařové uctívati za bohy a za několik měsíců byli usmrceni. Včera sypalo se kadidlo před jejich obrazem a dnes topili se ve vlastní krvi.

Nejlépe chrání se autorita tím, co církve katolická pro ni činí.

Církev především klade mocný důraz na autoritu boží. Od Boha máme vše, Bůh jest pánem všeho i života našeho, celé věčnosti. A poněvadž jest církev zástupkyní boží ve věcech řádu nadpřirozeného, podpírá i svou autoritu, hájí-li autoritu boží. A církev té autority také požívá. Máme tu divadlo před sebou, jež svět ještě neviděl, čeho nedosáhne svět při vši své moci, chytrosti a vědění ani pro jediný den; divadlo, jež od století v církvi stále trvá přes největší překážky a obtíže, pronásledování.

A co to je za divadlo? V dalekém městě bydlí stařec tolik urážený, tupený a pronásledovaný. Ruce se mu třesou od námahy, bez hole může sotva několik kroků učiniti, na jeho tváři není pýchy ani pánovitosti, nevydává se za nějakou bytost božskou, jak činili císařové pyšní. On spíše padá denně na kolena před jedině pravým Bohem, vyznává své nedostatky a chyby, volá o smilování.

A přece spočívá na tomto slabém, bezmocném a třesoucím se starci láska celého světa, poslušnost mnoha millionů lidí. Otevře ústa a mluví několik jednoduchých slov a ta nesou se do všech úhlů světa, přijímána jsou s úctou a ochotou, jako přijímají dítka slova posledního umírajícího otce. Slabý muž ten a starý jest — papež v Římě.

Ještě jedno divadlo připomenu. Tu klečí kníže, panovník v moci a lesku, neb panovnice okrášlená hedvábím a zlatem. Klečí před mužem a mluví tiše k němu; oznamují věci, jež by nesvětili ani královskému otci či matce; vyznávají hříchy své. Poslouchají pokorně a ochotně napomenutí, odcházejí zmužile pevně odhodláni dle slov se řídit, proti zlým náklonnostem bojovati. A kdo jest ten muž, před nímž klesají králové a knížata, a vyznávají své hříchy?

Kde byla jeho kolébka? nikoli v paláci, ale nejchudší vesnické chatě; Bůh si ho vyhledal, nadchnul, svým pomocníkem učinil, nadpřirozenou mocí opatřil. Kněz katolický a církev celá mají tu autoritu od Boha a nikdo nemůže je o ni připraviti.

»Katolická církev,« praví protestant, státník francouzský Guizot, »jest největší a nejsvětější školou vážnosti před každou právní mocí, jaké svět kdy viděl.« A nevěrec Rousseau byl nucen vyznati: »Kdo vyřkne slovo papež, ten vyřkne i autoritu.« Jinověrec Linguet praví: »Nelze naléztí druhé autority ctihodnější, čistší, prospěšnější, založené na náboženství a na všeobecné důvěře, jako jest autorita papežova.« (Bottau-Mergl: »Věra katol.« 182.) Revolucionář Mazzini zvolal: »Může-li nějaký král papeži vyrvati Řím, může-li autorita druhého řádu odstraniti, zničiti papežství,

ten zdroj, veškeré autority v dnešní Evropě? Padne-li papežství, padnou monarchie« (tamtéž 226).

Církev činí ještě více pro autoritu. Žádá přísně jménem božím, jménem přikázání IV., aby díky rodičům byly poddány, je ctily, milovaly a poslouchaly; poddaní představeným jakožto zástupcům božím se podrobovali. Církev však ještě více autoritu podporuje, když představené a mocné napomíná, aby povinností svých dbali, příklad dobrý dávali, že jednou vydati musí počet z vladařství. Aby autorita, vzácný statek, byla udržena, musí býti i nositelé její autority a vážnosti hodni. A tu církev nedbá a nehledí na osoby, všem stejně připomíná vůli boží. Zaslouhuje tedy církev místo výčitek a nepřátelství — spíše uznání a vděčnosti. Kdyby se svět řídil dle hlasu jejího, nebylo by různých, nebylo by bojů ani revolucí, byl by pokoj na zemi. Za to prosíme v posvátnou dobu adventní.

V. M. Váchal.

Neděle IV. adventní.

Bylo Vykupitele třeba?

„Uží všeliké tělo spasení boží.“
(Luk. 3, 6)

Neuplyne ani týden a nadejde den, kdy dává církev předčítati slova andělova: „Aj, zvěstuji vám radost velikou, kteráž bude všemu lidu; neboť narodil se vám dnes Spasitel, jenž jest Kristus Pán, v městě Davidově.“ (Luk. 2, 10—11.) Než, nejmilejší, dávno již neshledává „všechn lid“ radostné zvěsti v těchto slovech, nýbrž právě naopak, mnoho je těch a počet jejich stále roste, kteří neslaví svátků vánočních proto, že je k tomu vede vroucí láska k Spasiteli, ale pouze proto, že kalendář označuje dny ty červeně, že školy, obchody a úřady v ty dny se zavírají. Jsou, bohužel, lidé, kteří nevěří v existenci, jsoucnost Ježíše Nazaretského, ale zprávy o něm jenom za báchorky pro malé děti se hodící pokládají. V tom smyslu psal před několika lety i nejvíce rozšířený denník český na Hod boží vánoční. Jiní věří sice v Ježíše Krista jako v osobu historickou, která skutečně žila a zemřela, ale nevidí v něm Vykupitele, jenž by lidstvo měl vyprostiti z hříchu, smrti a hrobu; nevidí v něm největšího dobrodince pokolení lidského, ale velebí časy před jeho příchodem na svět, píší chvalořeči na doby pohanského Řecka a Říma (V záři hellenského slunce) a litují, že doby ty musily ustoupiti dobám křesťanským, že církev Kristova zvítězila nad pohanstvem. Tyto převrácené moderní názory se rozšiřují tiskem, a to v míře tak úžasné, že na př. „Čítanka“ jistého českého spisovatele (Machar), pro široké vrstvy lidové upravená, těmito bludy již od úvodu prosycená, v krátké době se dočkala třetího vydání.

Avšak našim lidem se děje právě tak, jako tomu, kdo nezažil trpkosti chudoby, a proto nedovede si představit její hrůzu, neví, jak to chutná, býti chudým. Naši lidé byli vychováni a vy-

rostli v zásadách lidskosti a vzdělanosti, které nepřineslo pohanství (slunce hellenské), ale učení Krístovo (jed z Judey). Tak jsou zahrnuti plným požehnáním plynoucím z evangelia, že ani nemohou si učiniti pravý pojem o tom, jak vyhlíželo lidstvo v dobách před Kristem, jak veliká byla tehdy bída náboženská a jak hrozné byly poměry společenské.

Abychom si aspoň malou představu učinili o tom, jak hrozné smutné byly tehdejší poměry v lidstvu, učiníme dnes krátkou cestu světem pohanským v čas příchodu Kristova. Cesta ta nebude namáhavou, protože ji budeme konati pouze v duchu, a prosím, byste mi svou pozornost věnovali tím více, čím důležitější jest zvláště za našich dnů otázka: Bylo Vykupitele třeba?

P o j e d n á n í.

I. Náboženská bída pohanstva.

Které otázky od věků zajímaly myslícího člověka? Dvě byly to hlavně otázky, na něž přál si míti odpověď přesnou a určitou: Odkud a kam? K čemu jsem na světě? Co se stane se mnou na onom světě? Jest vůbec nějaký >onen svět<, jest nějaký život po smrti, aneb učiní smrt všemu konec? Je nějaký bůh? Jak vypadá, jaké jsou jeho vlastnosti, co žádá ode mne? Čím jsem mu povinen? Takovými otázkami zabývali se všichni veleduchové lidstva.

A jaké odpovědi dávalo na všechny tyto důležité otázky pohanstvo? Projděme pořadem nejznámější a nejslavnější země starého světa; uvidíme, jaké odpovědi se nám dostane.

Zemí v náboženství nejvíce vyspělou byl Egypt. Nuže, pojďme tam! Sotva že vstoupíme na pevnou půdu, zpozorujeme lidi svátečně oblečené, kteří — dle celého jejich chování soudě — něco velmi důležitého a vážného chtějí vykonati. A co činí? Jedni myjí a čistí kočku, jiní drahými mastmi natírají psa a pod. K čemu to, co to má znamenati? To jest bohoslužba! To jsou bohové, kterým se klanějí. Běda tomu, kdo by se odvážil jim ublížiti. Dosvědčuje dějepisec Diodor, že římský voják, který nedopatřením zabil kočku, toto provinění svým životem zaplatil!

Nuže vzhůru a pryč z toho místa bludu a hříchu; pospěšme na rychlé lodi po řece Nilu do hlavního města Egypta Memfis. Snad tam uvidíme něco lepšího! A jistě; jak krásný chrám tam spatřujeme, kolik tisíc lidí ie v něm shromážděno k boboslužbě! Přistupme blíže! Ale co to? Hned jsme vyzýváni, abychom poklekli a poklonili se; a čemu? Stojí před námi apis, obrovský černý býk s bílou skvrnou na čele, štuhami a věnci okrášlený, nejvyšší bůh země egyptské!

A to jest země, která má největší a nejlepší vědomosti o bohu a o náboženství? Opustme ji rychle a podívejme se do Řecka!

Než, co vidíme již na cestě? Kupec jakýsi stáhl drahocenný prsten s prstu a vrhl jej v lůno zelenavého moře. K čemu to? Je snad pomaten? Otažme se ho, seznáme, jakou nám dá odpověď!

»Než jsem vyplul z domova, slíbil jsem bohu Merkurovi, ochránci všech kupců a obchodníků, že mu obětuji ten prsten, jestliže mi dopomůže vykonati jistý výnosný podvod. A protože mi Merkur pomohl a můj úmysl se zdařil, musil jsem státi v slově a prsten obětovati.«

Takové představy měli Řekové o bozích! Domnívali se, že ze lži a z podvodu se radují a že k podvodu dopomáhají! Ale nejen k podvodu, nýbrž i ještě k horším věcem. Pojďme tedy do věčného Říma, středu celého tehdejšího světa, a tažme se: »Kolik máte bohů?« »Málo ne,« zní odpověď, »asi na 200, Pantheon je jich pln.« »Ale to jste na tom dobře, že máte tolik ochránců, aspoň se vám ničeho nebude nedostávat!« »Právě naopak; s těmi bohy máme velikou potíž!« »A jakou?« »Inu, vzýváme-li jednoho o vyslyšení v některé záležitosti, která nespadá do jeho oboru, nemůže nám pomoci; ten však, na něhož jsme se neobrátili, jest pak roztrpčen a teprve nepomůže. Není a nemůže býti větší ctižádosti, žárlivosti, závisti a nepřítelství jako právě mezi boby.«

Utecme tedy z Říma a učinme poslední pokus; pojďme do Karthaginy, královny moře! Co znamená ohlušující křik a řev, co zvukná hudba, která k nám zaznívá? Karthagiňané právě konají bohoslužbu! Vizte obrovskou kovovou sochu s hlavou býčí a tělem lidským, která je uvnitř dutá a do běla rozžhavená. Tisíce lidí ji obstupují se všech stran; matky obětuji tomuto nejvyššímu bobu, ježž Bálem nazývají, své děti, vrhajíce je do jeho rozžhavaného nitra. Hrozné a přece pravdivé! Na rozkaz Hamilkara Barkasa, otce slavného vojevůdce Hannibala, bylo za jeden jediný den na 200 dětí z předních rodin celého města obětováno!

Někdo řekne: Snad jenom nízký, nevzdělaný lid měl takové převrácené, odporné a nedůstojné představy o bohu a náboženství; tak zvaná lepší třída, vzdělanci, učenci, mudrcové smýšleli zajisté jinak. Nikoliv; kolem r. 400 př. Kr. stěžoval si mudrc Xenofanes: »Nikdo v té příčině nepoznal pravdy, aniž ji kdo někdy pozná. A kdyby se někomu poštěstilo pravdu nalézt, nepozná ji bezpečně, neboť na všem lpí pochybnost.« A jiný mudrc té doby, Aristarch, přiznává se: »O všech těchto otázkách nevědí učenci více, než lidé prostí a neučení. Všichni jsme v té příčině nevědomí.«

Avšak tehdy bylo lidstvo na vysokém stupni vývoje; umění a vědy zkvétaly, lidé byli učení a vzdělaní, jak jen možno; zajisté tedy domácí a společenský život byl velice příjemný a milý! Ani slechu nebylo ještě o zpovědi, o pokání, o modlitbě, o postu; tehdejší život byl zajisté krásný! Co na to říci?

II. Společenská bída.

Jistý boháč římský zve nás, abychom u něho pojedli. Vejděme tedy po té dlouhé pouti světem k němu! Co vidíme u vchodu? Blíže dveří palácových leží člověk v řetězech! Nemýlí nás zrak, není to pes, ale člověk, otrok; člověk, který službu psa

konati musí. Neuvěřitelné! Než pojďme dále; jídla jsou na stůl přinášena. Jednomu nedosti opatrnému sluhovi vyklouzla sklenice z ruky a upadnuvši na zem roztříštila se s hlukotem. »Ven s ním!« vzkřikne pán domu; »do rybníka ho hodte, murénám za pokrm!« Prosíwe zaň; hostitel vyhoví našim přímlovám, promíne ukrutný trest smrti, život mu daruje, »ale« — praví — »za trest mu usekněte tu ruku, ze které mu sklenice vyklouzla!« Vždyť i císař Augustus, který bývá líčen jako panovník mírný a lidumilný, dal přibít otroka na špici lodního stožáru, protože nedopatřením zabil jeho zamilovanou křepelku.

Těch ubohých bytostí, které byly níže než dobytče ceněny, s nimiž tvrději a necitelněji nakládáno než se zvířetem, bylo jenom v Římě více než jeden million!

Tažme se svého hostitele: »Dovol, pane, kde jsou tvé děti?« »Dětí nemám!« »A proč?« »Některé jsem zabil, jiné vysadil, t. j. před domovní dveře položil, kde byly od otrokářů, mistrů zápasnických a podobných lidí sebrány a vychovány, tak že se může snadno státi, že za několik let koupím své vlastní dítě jako otroka, aniž bych o tom věděl.« To všechno se u Římanů dalo, tak že kolem roku 200 po Kr. vytýká křesťanský spisovatel Tertullian pohanům: »Kolik je mezi vámi, a to i mezi soudci těch, kteří své děti zabíjejí, buď že je utápějí, neb hladem zahynouti, zmrznouti, ode psů a od dravé zvěře sežrati nechávají!«

Ve Spartě bylo dokonce státním zákonem, že jen zdravé děti smějí zůstat na živě, neduživé však a slabé byly odnášeny na blízké pohorší Taygetos a tam házeny na pospas vlkům a jiné dravé zvěři.

Leckterý z těch, kdož velebí život pohanský a doby pohanské, snad vůbec by nebyl na živě, snad by byl jen práh života překročil a dále ani kroku neučinil!

Na konec otažme se: »Což, máte též v městě chudé?« »Zajisté, máme jich více, než je třeba! Celé zástupy žebráků se potloukají městem.« »A jak o ně pečujete, co pro ně činíte?« »Jaká to otázka! Ani nám nenapadne, ještě k vůli žebrákům hlavu si lámati a o ně se starati. Pravíť přece náš zamilovaný básník Plautus: Kdo dá něco chudému, dopouští se trojnásobné hlouposti.« »A které to?« »Předně, nemá již tobo, co dříve měl; za druhé, zbytečně prodlužuje bídný život chudáka; a konečně, obtěžuje jím celou společnost.«

»U nás Římanů již samo setkání se žebrákem je pokládáno za nešťastné znamení. Hodíme jim sice občas nějaký peníz aneb dáme rozdělit mezi ně něco životních potřeb, ale ne snad z útrpnosti neb ze soucitu s nimi, nýbrž abychom se jich zbýli, stávají-li se příliš dotěrnými, a proto, aby se nám nebezpečnými nestali.«

»Sirotčinců neb chudobinců, ústavů pro staré, práce neschopné lidi, mrzáčky, slepé a bluchoněmé a pod. nemáte?« »Zde v Římě nikoliv, ale v Athénách mají ústav na vlastní útraty vydržovaný, kde je živeno asi 20—30 mrzáků, aby o národních

svátcích a podobných slavných příležitostech někdo mohl býti bohům obětován, t. j. zabit neb spálen!«

Taková byla láska k bližnímu u pohanů!

III. Potřeba Vykupitele všeobecně uznávána.

Jak mnoho za těch poměrů lidstvo trpělo, jak hluboce zejména naprostá nevědomost ve věcech náboženských byla pocítována, zřejmě vysvítá ze stesků a žalob nejlepších pohanských spisovatelů. Justin, který byl dříve pohanským filosofem a kolem r. 166 podstoupil v Římě mučednickou smrt pro Krista, praví a vyznává sám o sobě ve své »Obraně« náboženství křesťanského: »Co mne od dětství trápilo, byla myšlenka: »Jest po tomto životě nějaký jiný život, či je smrtí člověka všemu konec? Jest tento svět stvořen, či byl vždycky? Také mne znepokojovala a sužovala jiná myšlenka: Proč bys pokušení odpíral a zbožný byl, nevíš-li, že za to odměny dosáhneš, ba nevíš-li ani, v čem pravá zbožnost záleží? A dokud jsem tyto a podobné myšlenky ve svém nitru nosil, jímala mne taková tesknost a zármutek, že mých sil vůči-hledě ubývalo. Nejhorší však bylo, že když jsem chtěl tyto smutné myšlenky se sebe setřásti, tím prudčeji na mne dotíraly. Proto jsem navštívil po řadě všechny znamenité školy mudrcké, abych se v nich poučil, ale nenalezl jsem ničeho jiného, než planá tvrzení, lži a hádky bez konce.«

Někdo by mohl říci, že tenhle Justin byl nějaký blouznivý člověk, snílek, podivín, s jakými ve všech dobách se shledáváme. Je otázka, zdali i jiní, zda i většina lepších lidí tak smýšlela, tak cítila jako on? A na tuto otázku jest odpověď kladná. Jako červená nit táhne se celou literaturou, veškerým písemnictvím starých žaloba a stesk, který pronesl básník Homér (v 18. zpěvu Odyssea): »Není na zemi mezi všemi živoucími tvory bytosti tak ubohé, jako jest člověk.«

Proto veliký básník řecký těch dob, Sofokles, domnívá se: »Vůbec se nenaroditi, jest největším štěstím; pakli se člověk narodil, nemůže se mu státi nic lepšího, než jestliže hodně brzo umře.« Menandr (veliký básník athénský) napsal: »Kdo je miláčkem bohů, umře v květu mládí, neboť nejlepší ze všeho na světě jest záhy zemřítí.«

Dějepisec Herodot zpravuje nás o tom, že u Thráků bylo obyčejem pozdravovati novorozence pláčem a kvílením a líčiti jim bídy, jež na ně čekají; mrtvé však pochovávati s radostí, protože tolikerym zlům unikli.

Za těch poměrů, při té úžasné nevědomosti v nejpřednějších a nejdůležitějších otázkách, žádalo si lidstvo právem, aby přišel učitel pravdy. V té ohromné bídě mravní a společenské očekávalo vysvoboditele, potěšitele, ba řekněme přímo, přálo si Vykupitele. Byla ta tma nevědomosti, bludu a hříchů, ta duševní noc, ve které pohanstvo tápalo, lepší nežli jasné světlo křesťanské víry, která vše ozařuje a na všechny nejdůležitější otázky nám odpovídá?

Ovšem ani Vykupitel nemohl proměnit svět v ráj, a proto i nyní zůstává svět údolím slzavým jako býval. Vykupitel nevymýtil na př. chudoby; »chudé máte vždycky s sebou,« řekl. Co však vymýtil, co odstranil, je staropohanské pohrdání chudými a necitelné nakládání s nimi.

Přišel sám na svět jako chudé dítě, chtěl v chudobě kráčet životem; proto výslovně prohlásil: »Pokud jste (dobré) učinili jednomu z nejmenších bratří mých, mně jste učinili.« (Mat. 25, 40.) A právě tím pozdvihl, povýšil, zušlechtil a posvětil chudobu tak, že od toho času tisícové dobrovolně si ji zvolili a ještě si ji volí. Od doby Kristovy závodí křesťanská společnost ulehčiti bídě různým způsobem, almužnami, dobročinnými nadacemi všeho druhu; křesťanství má nejkrásnější pomníky své činnosti v ústavech lidumilných, v nichž nad chudými se smilovává, trpícím pomáhá a jejich smutný úděl jim všemožně ulehčuje.

Spasitel neodstranil ani nemoci, ani umírání, ani jiných obtíží života. Ale Spasitel učil slovem i příkladem, abychom na ně hleděli s jiného, vyššího hlediska, a je trpělivěji, ba možno-li, i radostně z ruky Hospodinovy přijímali.

Jak dokonale odstranil tu hroznou nevědomost ve věcech náboženských, jež tížila celou lidskou společnost! Když se narodil, proměnila se noc tmavá v světlo denní. Světlo bylo znamením, symbolem jeho činnosti. Světlem pravdy zapuzoval tmu bludu a nevědomosti, tak že nyní každé dítě s bezpečností může odpověděti na nejtěžší otázky, k nimž největší mudrci starověku nedovedli odpověděti buď vůbec ničeho, neb nic jistého.

Máme tedy v každém směru dosti příčin Ježíše Nazaretského za největšího dobrodince lidstva považovati a z milosrdenství jeho příchodem nám prokazaného Boha oslavovati. I nás se týká slovo žalmisty Páně: »Protož vyznávati budu tebe, Pane, mezi národy, a jménu tvému budu zpívati«; i nás vybízí: »Chvalte všickni národové Hospodina, velejte jej všickni lidé!« I my máme si býti toho vědomi, že Kristus Pán přinesl nám pravdu a světlo. Buďme té pravdy a toho světla hodni a za ně vděčni. Amen. *)

Neděle IV. adventní.

Církev a práce.

Člověk dle obrazu božího stvořený béře účast v jistém smyslu na tvůrčí činnosti boží. Nemá sice síly stvořiti něco z ničeho, ale může přece přeměňovati věci stvořené a všude, jak v řiši ideí, tak ve světě viditelném, zanechávati po sobě stopy blahodárné působnosti. A to činí práci. Práce jest buď duševní či tělesná. Duchovní vztahuje se na obor pravdy a vědění, mravního dobra a řádu, tělesná obrací se k věcem viditelným, přetvořuje je a připravuje,

*) Cf. Dr. Anton Leinz, Divisionspfarrer; Apolog. Vorträge. Herder 1906

aby byly ku prospěchu a k ukojení obecných potřeb lidstva. Ač se velice liší od sebe, jsou přece úzce spojeny jako je spojeno tělo se svou duší.

Jako vyniká duch nad hmotu, tak vysoko stojí také práce duchovní nad tělesnou, a zkušenost dokazuje, že pravá velikost a síla, pravá vzdělanost a civilisace jen u těch národů se nalézají, kde veliký počet lidí hlavně duchovní práci se věnuje. Není to na škodu společnosti lidské, ale spíše ji pozvedá, zušlechťuje a obohacuje. Tím se však nepodceňuje práce tělesná, ba naopak i tato zasluhuje zvláštní vážnosti a lásky.

O této práci a vlivu církve sv. na práci tělesnou chci dnes krátce promluvit.

Pojednání.

I.

Jistý rolník před smrtí svolal své syny k sobě a řekl: »V poli našem leží poklad; kopejte, dítky, kopejte, až naleznete.« Otec zemřel, a dítky hledaly poklad. Kopaly, ale nenalezly; čím více však pole překopávaly a ušlechťovaly, tím větší poklad se jim otvíral, tím větší úroda a požehnání bylo na poli. Poznaly, že otec chtěl je k pilné práci povzbudit a tak přivést k bohatství a štěstí. Pilná práce přináší poklady, jest velikým požehnáním pro lidstvo.

1. Práce udržuje tělesný život člověka. Chléb, jehož požíváme, nápoj, kterým žízeň zabavíme, šaty, jež nosíme, dům, v němž bydlíme, nábytek, jehož k nutným potřebám užíváme; za to vše máme děkovati práci a námaze obecného lidu.

Uvážíme-li to dobře, poznáme hned, že krůpěje potu, jež s čela obyčejného dělníka se řinou, že mozoly na jeho ruku jsou veliké ceny, vzácné klenoty pro celou společnost lidskou.

2. Práce přináší blahobyt a kulturu lidstvu.

Má-li která země krásné roviny, jež se pro setbu hodí, má-li půvabné výšiny, na nichž možno víno pěstovati, má-li mohutné řeky, jež městy a dědinami protékají, a obchod i průmysl mohou usnadniti; má-li v horách poklady rudy, zlata a stříbra; to vše velice může přispěti ku blahu lidstva, ale jen tehdy, uchopí-li se toho podnikavá práce lidská, dovede-li využítkovati těchto darů božích. Bez práce nebylo by blahobytu, ani obchodu, ani průmyslu, ani vzdělání, ani osvěty. Každý národ, který se prací domohl velikého stupně vzdělanosti, ztratil ji zase, jakmile ztratil vážnost a lásku k práci.

3. Práce jest také páskou jednoty. Bývá to neštěstím vznesených rodin, že členové jejich nejsou odkázáni vzájemně na denní práci a nalézají se v nebezpečí, že pouto svornosti se uvolní a povolí zcela. Mnohem šťastnější jsou rodiny pracující třídy. Časně ráno vstává otec a s modlitbou ubírá se za těžkou prací, pro ženu a děti celý den koná práci namáhavou. Pro ně nešetří síl, myšlenka na ně sílí ho v práci, je-li již unaven.

Žena ví, jak muž na vyživení rodiny tolik se obětuje, proto snaží se také, aby proň žila a pracovala. Pracně upravuje zdravý pokrm, spravuje šaty a čistí prádlo, a všemožnou pozorností a věrnou láskou hledí mu zpříjemniti těžký osud životní, ošetřuje s něžnou láskou malé dítky, a tak při denní práci domácí obírá se v myšlenkách blahem svého muže a dítek, za všechny se obětuje, za všechny se modlí. Větší dítky v práci matce již ulehčují; starší opatrují dítky mladší. Celý den jest nepřetržitá práce, vzájemná obět — jeden za druhého. A to vše velice mocně působí na lásku a svornost v domě. Práce jest poutem, které spojuje srdce všech k jednotě a lásce. Proto v křesťanských rodinách nejchudších lidí bývá mnohem více spokojenosti nežli v palácích velmožů, kde o práci nevědí.

A jako jest práce páskou svornosti v rodině, tak v celé společnosti lidské, kde jeden odkázán jest na druhého: rolník na řemeslníka a dělníka, tito zase na rolníka, a celá společnost zase na práci těchto. Jedna třída pracuje pro druhou; tím se všichni sbližují ku vzájemné podpoře a lásce.

4. Práce jest dále mocným prostředkem ku zvýšení mravního života. Přísloví praví, že zahálka jest kořenem vši nepravosti. Písmo sv. tvrdí, že zahálka učí mnohemu zlu (Eccl. 33.) a že duše pilného bohatne. (Přisl. 13.) Pracovitý věnuje celou mysl práci, pokušení zlá nemají přístupu. Cassián praví: »Kdo se pilně práci věnuje, pokoušen jest jen od jednoho ďábla; kdo však jest oddán zahálce, toho množství zlých duchů vhání do hříchů...«

Dále život ctnostný a mravně dobrý není možný bez přemáhání sebe. »Chce-li kdo za mnou přijíti,« pravil Spasitel, »zapři sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj mne« (Mat. 16.) Práce však smyslné přirozenosti se nezamlouvá, poněvadž jest krušnou a obtížnou. Kdo tedy denně pilně pracuje, žije v ustavičném cviku sebezapírání, vede ustavičný boj proti přirozené lenosti a pohodlnosti. Sebezapírání dává vůli lidské vyšší sílu, kterou snáze se může vyhnouti hříchu a ochotněji cvičiti se v ctnostech. Není-li pracující sváděn odjinud k nepravostem, zachovává si smysl pro dobro a lásku k spořádanému životu.

5. Práce konečně činí člověka konservativním v sociálním i politickém ohledu. Strany revoluční podněcují sice pracující třídy k nespokojenosti a vzpourám, ale je-li o pracujícího řádně postaráno, vidí li kolem sebe nepřímé rádce, nedá se svést; šťasten, je-li za práci slušně odměněn; v čas nebezpečí staví se do řad obránců vlasti i církve. Jak velikou cenu má tedy práce pro společnost lidskou! A co činí církev katolická pro práci a třídu pracující?

II.

1. Církev katolická přivedla především práci ke cti a vážnosti. Před Kristem byla práce v největší potupě. »Nic šlechtěného nemůže z dílny vyjít,« napsal nejlepší mudřec starých Ří-

manů, »proto všichni řemeslníci provozují špinavé zaměstnání.« Téhož názoru byl nejřednější mudřec řarofecký Aristoteles. Práce byla u Řeků a Římanů svobodného muže nedůstojna, přidělena byla toliko otrokům, jimiž bylo pohrdáno. Najednou objevil se Bohočlověk a Spasitel, Ježíš Kristus. Za pěstouna nezvolil si nějakého římského císara ani senátora, který měl tisíce otroků a nelidsky s nimi nakládal, ale chudého řemeslníka, který po celý život na těžkou práci byl odkázán. Sám do třicátého roku pracoval v jeho dílně, pot tekł s čela jeho, aby nás ku práci povzbudil a posilnil. Za učedníky nevyvolil si slavné mudrce neb zkušené státníky, ale rybáře prosté a chudé, již měli ruce mozočlovité od práce.

Chudí dělníci měli býti jeho prvními apoštoly; s nimi chce vydobýti svět. Toho mohl dokázati pouze Bohočlověk. Tak božský Spasitel sám vlastním příkladem poctil a povznesl práci. A od té doby v církvi jeho byla práce váženou a posvátnou; od té doby povzbuzovala dítky své ku práci a pilnosti. Její dítky, světci, předstihovali se v práci, neúrodná pole vzdělávána, lesy mýceny, stráně prázdné zalesňovány, vinice zřizovány; řehole dělaly pravé divy, kol klášterů zakládaly se vesnice, lid se učil řemeslům a hospodářství; města zkvétala obchodem a průmyslem; blahobyť byl v chatách nejnižších.

2. Církev působí, že práce jest milována. Učí nás, že vůle boží jest, abychom pracovali; práce že jest pokáním a prostředkem ke spáse. »V potu tváře budeš jísti chléb svůj, dokavad se ne navrátíš do země, z které vzat jsi; prach jsi a v prach se navrátíš.« (I. Mojž 3.)

K pilné práci napomíná apoštol Páně sv. Pavel s ostatními apoštoly; církev učí nás, že pilnou prací stáváme se podobnými Bohočlověku, Ježíši Kristu; podoba s ním že jest největší ctí a nejkrásnější ozdobou křesťana. Církev učí, že i nejnepatrnější práce má velikou cenu a jest velice záslužnou pro věčnost, konáme-li ji z lásky k Bohu. Práce taková jest modlitbou, uctíváním Boha.

3. Církev činí dělníka mravně dobrým a šlechetným.

Věrnost v práci a oddanost k ní souvisí úzce s mravním směrem pracujícího. Ona mu vrátila důstojnost lidskou; vidí v nejposlednějším dělníku nesmrtelnou, k obrazu božímu stvořenou duši, téže ceny, jako nejmocnějšího vládce. Církev učí, že Bůh nehledí na rod, důstojnost, bohatství, ale na vnitřní cenu duše člověka, že mnohem výše stojí nejchudší dělník, vede-li život křesťanský, nežli nejbohatší velmož světa, žije-li ve hříchů, zpronevěřuje-li se Bohu. Církev vrátila dělníku jeho rodinu. Otrok starověký neznal čistého a šťastného rodinného života; nemohl si ho založiti. Z lásky k Bohu ovládati smyslnou přirozenost a vésti čistý život, o tom neměl tušení a scházela k tomu také mravní síla. A tak klesal stále hlouběji, až utonul v bahně zvířecí smyslnosti. Církev pozvedla ho k důstojnosti, posvětila jeho domácí krb, jeho rodinu, učinila svatyní, v níž plno blaha a spokojenosti. Církev svým učením povznesla dělníka nad všední prach a nízké

pudy denního života potlačila a nadpřirozenou silou opatřila, aby ho chránila před zlem a hříchem. V neděli volá do chrámu Páně, aby zde před tváří boží pookřál, k nové práci se povzbudil, rozdává ovoce vykoupení z oběti mše svaté, posiluje nejsvětějším pokrmem nebeským, křesťana posvěcuje, zušlechťuje. Dělník-křesťan takový jest poctivým, pracovitým, svědomitým, střídavým, věrným mužem, pečlivým otcem.

Vezměte mu víru v Boha, lásku ke ctnosti a sebezapření, rozpoutáte jeho vášně, učiníte z něho rozervance, nepřítel sebe, rodiny a společnosti.

4. Církev však také působí blahodárně na prácedárce svým učením, že dělník není otrokem, ale bratrem, jenž zasluhuje milosrdenství a řádné odměny. Dokud prácedárci žili dle nauky církve svaté, byli pracující jakoby členy rodiny, nebylo rozdílu mezi pánem a poddaným, všichni byli dítky nebeského Otce. Dnes křesťanští továrníci v Cáchách, Bocholtu, Mettlachu, Mnichově-Gladbachu, Werdenu a přemnohých jiných místech nevědí, co jest stávka; dělníci jejich jsou spokojeni, poněvadž vidí v prácedárci upřímného otce a v podněcovatelích stávek největší nepřátele, kteří pracují pro vykořisťovatele dělnictva.

Co učinila církev pro trpící lid zakládáním nemocnic, chudobinců, sirotčinců, podpůrných spolků? Oč bylo připraveno dělnictvo agenty cizího kapitálu, kteří pracují na zotročení lidu a vyhlazení křesťanství! Svět užasne, až přijde jednou Pán, nebeský Soudce, a osvítlí skryté věci a zjeví vady srdcí, tehda dostane se církvi zasloužené chvály od Boha; oněmi pak ti, kteří vyhlašovali církev za nepřítelkyni lidu, jen proto, aby lid od Krista odvrátili. Chceme-li se dočkati na světě lepších poměrů, držíme se matky církve, připravujeme cestu Páně, aby křivá místa stala se přímými a ostrá cestami rovnými, aby všechna nedorozumění byla vyjasněna a všechna nespravedlnost ze hříchu plynoucí odstraněna, a všeliké tělo, každý i ten nejmenší, uzřel spasení boží, sladké ovoce božské nauky církve svaté. Amen.

V. M. Váchal.

LISTY VĚDECKÉ.

Intensivní pastorage.

Píše František Vaněček.

Ab hoste discas.

Dokazuje nám statistika, že manželství katolíků v Německu průměrně mají 5 dětí, manželství evangelíků 4 děti. (Viz Krose »Die gem. Ehen«.) Z toho by šlo, že musí katolíků v Německu rychle přibývat; však tomu tak není. Jest jednak větší úmrtnost dětí u katolíků, následkem snad častějších porodů, a jednak také následkem smíšených manželství, v nichž ztrácí církev v Německu na 50.970 dětí ročně. Ztráta dětí ze smíšeného manželství jest následkem příznivějšího zákonodárství pro stranu protestantskou, ale jednak také následkem intensivní pastorage protestantů mezi smíšenými manželstvy. Právě tato intensivní jejich pastorage má zde býti k následování předložena.

Proslulý »Ev. Bund« vydal zvláštní spis: »Die Mischehenpflege« (od Everlinga v Duisburgu), kde jest tato intensivní propaganda široce vypsána. P. Krose S. J. v »Kath. Handbuch« ji nazývá »vzornou«; tedy od nepřitele se učme.

Předně má každá protestantská osada založený katastr všech smíšených manželství a vedle toho seznam všech osadníků. Seznamy jsou lístkové, poněvadž mohou se upraviti zcela dle pohyblivosti obyvatelstva. Tak to mají také obecní úřady zařízeno. Každá rodina má svůj kartonový list, na němž jsou všechny údaje. První seznam se zhotoví dle obecního seznamu, aneb dají si jej zhotoviti od civilního úředníka za plat. Kartony jsou alfabetycky zařaděny, buď dle ulic neb okresů, dle lokální potřeby. *Smíšená manželství jsou dle barvy kartonů znatelná.* Ano už i druh smíšenosti manželství jest barvou naznačen.

Odchod aneb příchod smíšeného manželstva se oznámí občas v úředním seznamu odcestovalých a přicestovalých. Dle ministerského výnosu musí úřady popisné vyjítí všem podobným požadavkům pastorů vstříc. Zřízenec protestantský obchází okresy a dává zprávu, aneb to za odměnu vykoná úředník konskripční.

Při každém přestěhování posílá farář karton (hlavně smíšeného manželství) farářům do jejich nového domova. Nejdrahocennější informace o rodině má farář nový dříve, než rodina se nastěhuje.

Každý druhý rok jest veliká prohlídka seznamů a srovnání jich s úředními seznamy; tu se opraví každý omyl a vyplní mezera. Zajisté je to intenzivní práce, však ještě intenzivnější následuje.

Druhá vzorná péče o smíšené manželství jeví se už před uzavřením jeho. Farář prohlédne všechny prohlášky na popisném úřadu a — navštíví osoby, které chtějí uzavřít smíšený sňatek, a *napomíná je k věrnosti k církvi*. Aby napomenutí mělo trvalý výsledek, dá jim leták o smíšených sňatcích. Letáky jsou různé, podle toho, je-li ženich neb nevěsta protestantská. Nedocílí-li se příznivého výsledku a strana protestantská nechce se dát po protestantsku oddat, aneb zabezpečit výchovu, pak se oznámí straně a poučí o nastávajícím disciplinárním trestu pro ni. Věru, musíme říci, že jest to intenzivní pastore.

Třetím bodem pastore jsou smíšená manželstva po uzavření sňatku. Farář má podrobný seznam kartonový o smíšených manželstvech a vede a doplňuje jej pečlivě.

Protestantský farář navštěvuje osobně všechna smíšená manželstva i v tom případě, když se stala před katolickým farářem a výchova katolická zaručena! Dělá si poznámky na kartonu o poměrech rodiny. *Kde je osada veliká, užívá farář ua pomoc »sester« a »pěstounů osadních«.* Pro ně byly zařízeny zvláštní kursy, aby se naučili, *kterak pracovati s osobami ve smíšeném sňatku žijícími*. Tak učinil rýnský spolek »Filadelfia« v Godesbergu. Na kursu tomto zúčastnili se nejen ony osoby pro akci smíšených manželství určené, ale i pastoři, kteří mají smíšené osady. Zvláštní poučení dostává farář, *kterak si má vésti, když muž katolík, kterak když katolička vchází v smíšený sňatek, dále poučení pro ty případy, když byl sňatek v katolickém kostele neb v protestantském uzavřen.*

Další působení nastává, když rodinná událost radostná nastala; nejen při první, nýbrž při každé následující se dějí návštěvy do rodin smíšených manželstev. Nejméně jednou za týden jde plnomocník protestantského faráře na popisný úřad, aby zjistil, kolik porodů se událo a kde. Úřad mu dá seznam dle jeho přání.

Když nastává zápis dítěte do škol, opětují se pokusy o výchovu znova. Už několik měsíců před zápisem obchází pastor aneb jeho plnomocník smíšená manželství. Ano poučení protestantské dává na srdce, navštíví i tu rodinu, která byla kopulována v katolickém kostele, a učiniti ještě jeden pokus o výchovu protestantskou. O výsledku těchto intenzivních prací píše Everling: *»Dle zkušenosti mnohý evangelický otec, který se dal oddati po katolicku, rozmyslil se jinak, když přišlo k prvnímu zápisu do školy. Když dřívější přípověď jako bláhovost a hřích poznal, ne-*

smí mu nikdo předhazovati, když mu jeho svědomí nedovoluje děle v tomto bezpráví vytrvati.»

Konečně dává se na ruku neobmezovati návštěvy toliko na jmenované doby, nýbrž osobám ve smíšeném manželství ustavičnou pozornost věnovati: »laskavou pozornost, pozvání k církevní slavnosti, slovo domluvy, přikázání práce, pomoc v nouzi, zájem o výchovu.« (Everl. str. 39.) To vše jim má sloužiti k proselytismu. Dítka a rodiče ze smíšených katolických sňatků jsou však z podpory vyloučeny. Za to však mají dítka ze smíšených sňatků protestantsky uzavřených cítiti, »že ve všech dobách jim přichází vstříc teplá láska«.

Věru, musíme doznati, že je to intenzivní pastore. Výsledky její ukazuje klesající ročně procento dítek katolických ze smíšených manželstev, jak je uvádí Krose S. J. (»Handbuch«):

roku 1864	51.0%	dítek katol. ze smíš. manž.
» 1885	45.6%	» » » » »
» 1890	45.0%	» » » » »
» 1895	44.3%	» » » » »
» 1900	43.5%	» » » » »
» 1905	43.2%	» » » » »

Zde nepomáhá pouhé hubování na proselytismus, nýbrž rovněž horlivé pastorování s naší strany.

Smíšené sňatky jsou pramenem největších ztrát pro církev katolickou. Podobné ztráty trpí církev v Anglii, kde smíšené sňatky odeberou tolik mladých duší, kolik jich pracně konverse starších získají. Vldp. Segeszer, apoštol »brigády hochův« v Anglii, sdělil pisateli, že ztráty ze smíšených sňatků v Anglii obnášejí 10.000 a konversí ročně že je také 10.000.

Podobnou zimničnou činnost vyvinují protestanté v Rakousku a zejména v Čechách. Jen v r. 1907 se jediný »Sächs. Gustav-Ad.-Bote« (Junih.) mohl pochlubit, že do Rakouska dopraveno 43 centů lutheránského tisku. Jiný druh propagandy jsou: rodinné večery a vzdělávací večírky (na př. v Terstu, St. Veit), které mají vždy stejný program: odpad.

Pořádají se *hudební produkce* v kostele, na př. Requiem Mozartovo v Bílsku, Solové kvartetto saské v Celovci atd. Nejzajímavější jest, že *světelné obrazy* jsou ve službách protestantské propagandy, najdou se vhodné osoby i místa, aby pomocí obrazů živě přednášely věci protikatolické. V Haliči pořádají se »*lesní bohoslužby*«, které se těší veliké návštěvě. K vůli přilákání zbožných katolíků polských, zavedeny »*týdny modliteb*«; tyto zejména mají působiti mezi čeládkou. V Turnu doporučoval vikář Wehrenfennig *národní pouť* k památným místům lutherským.

Této činnosti odpovídaly také výsledky. V západočeské superintendenci stoupl počet protestantů ze 31 000 na 41.000 v době od r. 1902 do r. 1907. V Brně bylo ze všech dětí smíšených manželstev, 95 proc. protestantských, v Dol. Rakousích

a Štyrsku bylo ze 443 nábožensky smíšených snoubenců 200 protestantsky oddáno.

Ústavy charitativní pěstují proselytismus. V domě diakonisek ve Vídni v r. 1906 bylo 21 katolíků a 8 protestantů přijato do jich nemocnice; z jejich ošetřovanců jest 446 katolíků a 124 protestantů. V Solnohradsku bylo od r. 1898 do roku 1906 přes 100 dětí pod 7 let do protestantské církve přijato. Škol protestantských přibýlo značně a kostelů přihylo rovněž. To vše je důkazem intenzivní pastorační práce na straně haerese, a možno říci na straně polovičního ateismu. Je to však zároveň pobídkou horlivé pastorační práce na straně našich duchovních správců.

Snad by bylo dobře seznámiti nejhorlivější členy našich organisací a konferencí svatého Vincence s tou činností pastorační laickou.

Kterak svědomí v mládeži pěstiti?

Mezi učením moderní etiky a katolické mravouky jeví se rozpory ve mnohých kusech, zejména také pokud se týká pojmu svědomí. I mezi pohany uznávali někteří velcí myslitelé svědomí jako dar boží; tak na př. krásně praví filosof Epiktét: »Když jsme byli ještě chlápci, světovali nás rodiče nějakému (otroku) paedagogu, který k nám všude dozírali měl. Když jsme vyspěli v muže, odevzdává nás bůh vrozenému svědomí, aby nad námi bdělo. Nikdo nepohrdej touto s'ráží, neboť bohu by ses znelíbil a nepřítelům svého vlastního svědomí se stal, kdybys tak činil.« I Kant uznával svědomí jako cosi vrozeného: »Das Gewissen ist nicht etwas Erwerbliches und es gibt keine Pflicht, sich eines anzuschaffen; sondern jeder Mensch als sittliches Wesen hat ein solches ursprünglich in sich.« Absurdním jest tvrzení novějších deistů a materialistů, že svědomí jest něco naučeného a vydrésovaného, produktem výchovy a zvyku, bázně před trestem, sympathie, veřejného mínění a zákonodárství, hospodářského rozvoje atd.

Dobře víme, že slova »svědomí« lze užiti ve dvojím významu: svědomí aktuální (actus seu dictamen conscientiae) a svědomí habituelní (habitus conscientiae). Svědomí habituelní jest duchovní mohutnost v člověku dílem vrozená, dílem cvičením vyvinutá (vychovaná, vypěstovaná), která jednotlivé činy naše k zákonu vztahuje a výroky činí, že zákon v jednotlivých případech nás zavazuje neb ne; a je-li skutek již dokonán, tvrdí, že jsme po zákonu jednali, neb jemu se zprotivili.

Z výměru svědomí habituelního plyne, že jest schopno a i potřebno výchovy a pěstění. A zkušenost učí, že tomu tak jest. Mezi lidmi duševně normálními není nikoho, kdo by svědomí neměl; tvrdí-li se o někom, že »nemá svědomí« neb že je »nesvědomitý«, chce se tím říci, že jedná tak, jako by svědomí neměl. Jsou však lidé se svědomím rozličně vypěstovaným. Pěstovati svě-

domí školní mládeže přísluší v první řadě jejich duchovnímu správci. V dobách dřívějších dělil se o tuto povinnost, která jest čistě výchovná, s katechetou rodinný dům; dnes však jest jinak. Za našich dob, bohužel, lze se strany rodiny očekávati stále méně přípravných prací a méně součinnosti se školou. Či lze očekávati, že by všichni rodiče mohli vychovávatí svědomí svých dětí, když přece mnozí sami svědomí vypěstovaného nemají? Jen to možno připomenouti: Jak netečným zůstává u mnohých rodičů svědomí vzhledem k porušení čistoty a stydlivosti, ba i vzhledem k těžkým hříchům proti VI. přikázání božímu! A u příležitosti nedávné popravy anarchisty Ferrera ukázalo se jasně, jak u veliké části společnosti lidské jest svědomí bludné domovem!

Katechetovou povinností jest tedy pěstovati, vychovávatí svědomí katechumenů. Kterak to činiti? O tomto předmětu konal ve vídeňském katechetském spolku docent Dr. Ignác Seipel přednášku; budiž zde její obsah reprodukován

1. Především jest třeba, aby děti dobře věděly, že svědomí mají. Každý katecheta ovšem mluví často o svědomí, nabádá své žáky k svědomitosti, nazývá poklesky a přestupky, které přes opěťované napomenutí se udály, nesvědomitostí, dává dětem před svatou zpovědí návod, kterak by své svědomí zpytovati měly. Starý katechismus pražské arcidiecese mluvil o svědomí při nauce o člověku; pravil: »Bůh dal člověku též svědomí, které jej k dobrému vybízí a před zlým varuje; za vykonané dobré chválí, za spáchané zlé kárá.« Nynější katechismus o svědomí nikde výslovně nejedná; při nauce o přikázáních praví se sice v otázce 297 středního katechismu: I my jsme povinni zachovávatí desatero přikázání, jež Bůh dal národu israelskému, a to proto, že toliko vysvětlují zákon přirozený, ježž Bůh každému člověku již svědomím poznati dává. To je vše, co v katechismu najdeme o svědomí. Při zpytování svědomí katechismus svědomí předpokládá, a sice pouze svědomí následující (soudné, conscientia consequens) a toto ještě jenom se špatné jeho stránky.

Spokojí-li se však katecheta s tím, že nahodile slovo »svědomí« uvede, vzniká nebezpečí, že děti budou slovo svědomitý stotožňovati se slovem dobrý, a slovo nesvědomitý bude jim synonymem pro pojem zlý. Proto je třeba, aby děti o svědomí řádně poučeny byly, a nezáležel ani tak na tom, aby znaly definici, jako spíše na tom, aby si byly toho vědomy, že svědomí mají a jaké jsou jeho funkce. Nejlepší příležitost k tomu ovšem poskytuje učení o stvoření člověka a o mohutnostech duše. Za našich dob, kdy hrubý materialismus již i do škol obecných se dere, je povinností každého katechety, aby duši člověka věnoval v katechesi co možná největší péči. Děti mají poznati ten ohromný rozdíl, který je mezi životem čistě animálním a mezi životem duševním. Mají si uvědomiti velikou cenu své duše, mají se naučiti poznávati svůj vlastní duševní život. Není ovšem snadno vštípití dětem, že smýšlení a chtění je charakteristickým projevem duševního života, a snad někdy nedokáže katecheta ničeho více, než že děti

slovům katechismu s jakýmsi tušením o pravém jejich smyslu se naučí. Čím více však katecheta činnost duševní vyličí, tím více chápavosti dětí poslouží. A proto při této příležitosti ať mluví o svědomí. Žáci budou již míti sami ze svého života nějaké zkušenosti o svědomí, katecheta jich vhodně využítuje. Existence vnitřního hlasu, který jim ukládá povinnost něco činiti, něčeho se varovati, nejlépe dětem osvětlí rozdíl mezi hmotnou tělesností a duchovostí.

Jiná příležitost poučovati děti, aby znaly své svědomí, naskytá se při přikázáních božích. Výklad přikázání božích nesmí se státi jakýmsi seznamem hříchů; přikázání boží třeba dětem vykládati se stálým zřetelem k svědomí předchozímu, aby v určitém případě samy si říci mohly, co je dovoleno a povinností, a co je zapovězeno a hříchem. Naše osnova si přeje, aby to, »co se v přikázáních božích velí a zapovídá, bylo vykládáno se zvláštním zřetelem na svatou zpověď«; dbá tedy více svědomí následujícího. Poznati svědomí následující učí se děti nejvíce při zpytování svědomí; ovšem učí se znáti jen svědomí špatné, zlé. Katecheta přihlížej k tomu, aby proti svědomí zlému postavil svědomí dobré. Řekové měli personifikaci svědomí dobrého v Erynnyích, ale ne-
něli personifikace svědomí dobrého. Ukaž dětem cenu svědomí dobrého, které dává sílu, i nespravedlivý ortel klidně snést. (Mučedníci.) Pověz jim a nauč je některým výrokům: »Dobré svědomí — nade vše jmění«. »Dobré svědomí je palácem a přibýtkem Ducha svatého.« (Svatý Augustin) »Utíká bezbožný, an ho žádný nehoní; ale spravedlivý jest jako lev smělý beze strachu.« Přisl. 28. 1.

2. Když katecheta tímto způsobem děti se svědomím obeznámil, budou věděti, co svědomí jest, že totiž jejich vlastní duše jest to, která o dobrém a zlém soudí, ovšem na základě schopnosti Bohem jí propůjčené. Více netřeba dětem věděti. Na škodu by bylo, kdyby měly nejasný a zmatený pojem o svědomí. Svědomí bývá někdy nazýváno hlasem božím a říkává se dětem: Máš-li vykonati něco dobrého, zdá se ti, jako by ti někdo říkal: Učiň to! Před zlým tě však týž hlas zrazuje a říká ti: Nečiň toho! Bůh jest to, jenž k tobě tak mluví. Při jiné příležitosti však — je-li řeč o andělech strážných — říkává se, že anděl strážný k člověku tak mluví. Tento obrazný způsob řeči chová v sobě nebezpečí; dětem, když dorostou a v méně příznivých poměrech náboženských žíti budou, snadno namluveno býti může, že vše, co při vyučování náboženství slyšely, jest jenom zbožnou bájkou. Nad to však vyplývá též povážlivý dogmatický důsledek z toho, líčí-li se svědomí jako hlas boží v tom smyslu, jako by Bůh po způsobu nadpřirozeného zjevení k lidem mluvil. Jeden vnitřní hlas mu praví: »Varuj se zlého!« Jiný však radí: »Čiň, co ti radost a rozkoš působí!« Je-li onen hlas hlasem božím, či je hlas tento? Přirozeně hlasem ďábla! — Tak ovšem vzniká protiva, která se blíží — sápit — bludu manichejskému. Ví-li však dítě s jistotou: Hlas, který mne k dobrému vybízí, jest má, pro dobro stvořená

duše, snadno si také vyloží hlas ke zlému svádějící: jest to má duše, hříchem prvotním ke zlému nakloněná. Onoho hlasu užívá Bůh a na jeho rozkaz i anděl strážný, abych dobro poznal a si je zalíbil. Tohoto, nejsem li dosti obezřetným, může se i ďábel k mé škodě zmocniti.

3. Znalost svědomí tvoří základ ku pěstění svědomí. Jest třeba, aby celá výchova, všechny návyky daly se svědomím vésti. Táhli-li se žáci svého katechety, je-li to či ono dovoleno, to neb ono hříchem, nechť odpovídá na takové otázky, ovšem předpokládaje, že jsou vážně míněny. Probral-li katecheta desatero božích přikázání, budou se jistě takové otázky množiti, a to tím více, vykládal-li katecheta přikázání boží tak, aby děti poznaly, že jsou jimi osobně vázány. Než katecheta nebuď jen orakulem, které by odpovědi dávalo; naváděj žákův k tomu, aby sami o dovolenosti neb nedovolenosti toho kterého případu přemýšleli a úsudky pronášeli a i důvod uvedli, proč právě tak případ rozluštiti, rozhodnouti se musí. Tyto theoretické úsudky o dobrém neb zlém nejsou ovšem výroky svědomí, ale přece jsou k nim dobrou průpravou. Hlavní věc jest, že děti se naučí poslouchati úsudky svého vlastního nitra. Při tom lze stále jim vštěpovati hlavní zásady o svědomí. Co svědomí prohlásí za dobré, to můžeme činiti, i kdybychom se mýlili, co prohlásí za zlé, toho nesmíme činiti, i kdyby to skutečně zlým nebylo. V pochybnostech, jsme-li k tomu či onomu vázáni, máme si věc především rozmysliti a případně i jiných o radu se otázati. Není-li možno s jinými se poraditi, můžeme bez hříchu buď tak či onak jednati, nezapovídá-li svědomí toho skutku přímo a výslovně. Není třeba, aby se děti učily těmto zásadám. Jen rozhodněme vždy dle nich, a děti samy budou přirozeně a bezděčně jimi se řídit. Dobrou příležitost svědomí vycvičiti nalezne katecheta v takových poklescích mládeže, o nichž může bez ostychu a veřejně mluviti; zejména jest to zanedbání povinných služeb božích. Katechetovi jistě přísluší a jest i jeho povinností, tázati se dětí, zda se v neděli služeb božích zúčastnily; ovšem jest mu vystříhati se toho, aby účast neb nepřítomnost při službách božích měla vliv na známku z náboženství; ba ani by si před dětmi neměl činiti o tom pozámek. Naopak, katecheta nechť uzná a ocení upřímnost dítěte, které samo se hlásí, že v kostele nebylo. Ať dítě v kostele bylo neb ne, ať mělo řádnou omluvu své nepřítomnosti čili nic, taž se ho katecheta, co tomu říkalo svědomí před činem a po něm (před zameškáním a po něm). Svědomí předcházející i následující, dobré i zlé, je tím povzbuzováno. Vyšetřování omluv a návod dětí k tomu, aby, jsou-li omluvy řádné, i samy za omluveny se považovaly, jest důležité. Zajisté jest věcí svědomí vypěstěného, aby prohlásilo, že není v určitém případě povinnosti, jako právě naopak, že jindy povinností je vázáno.

4. Z dětských zpovědí pozná katecheta nejlépe, jak se mu jeho práce, pěstovati svědomí katechumenů, dařila. Kdyby děti měly svědomí pravdivé, řekly by při zpovědi vše, co poznaly

jako hřích, a nežalovaly by na sebe ničeho, co hříchem není, protože v určitém případě jisté okolnosti a příčiny dítě od hříchu osvobozují. Toho ovšem nelze naskrz od dětí žádati a očekávati. Děti jsou teprve ve stavu výchovy, výchova jejich není ještě ukončena. Proto se u dětí naskytne více méně vždycky nějaká nejistota, zvláště se jim vždy nepodaří stanovití rozdíl mezi hříchem těžkým a lehkým. Ovšem nepřikazujeme sice, ale radíme dětem, aby se i z hříchů lehkých zpovídaly: a proto na tomto rozdílu pro tento případ, totiž pro svatou zpověď, mnoho nezáleží. Zajiště je lepším, zpovídají-li se děti z něčeho, co vlastně není buď hříchem, aneb není hříchem těžkým, než aby řekly ve zpovědnici méně, než co říci mají. Přece však v pochybných případech zpovědník má bližší udání okolností od dítěte žádati. Je to ovšem požadavek obtížný, a hromadné zpovědi žactva mnoho mu překážejí. Ale jistě není zcela správně zpověď dítěte vyslechnouti, ke vzbuzení lítosti je disponovati a rozhřešiti. Nechť se zkracuje jinde! Volme co možná krátkou modlitbu před sv. zpovědí a po ní, nechme případně ode všech dítek společně modlitby ty vykonati, uijme svého práva a z absoluční formule říkejme jen slova podstatná! Ale neopomíňme otázkati se na jednotlivé hříchy, z nichž se dítě zpovídá, a jež v nás pochybnosti vzbuzují; ukažme dítěti, zda a pokud je hříchu prosto, kde a kdy hřích počíná; že se příště za stejných okolností z toho hříchu zpovídati nemusí, na jiné ale aby si pozor dalo. (Na př. často se zpovídají děti: Požíval jsem masité pokrmy v zapovězených dnech — ač je od rodičů dostávají, a tudíž bez hříchu jsou.) Takovým způsobem zpovědník napomáhá k výcviku svědomí svých katechumenů.

5 Jiná práce nastává katechetovi, pozoruje li u některých dětí náklonnost k svědomí buď širokému neb úzkostlivému. Má-li na své žáky vliv, podaří se mu vyléčiti je v zárodku. Přirozenou autoritou, kterou mu jeho úřad a snad i jeho osobní vlastnosti dávají, povzbudí svědomí vlažná a upokojí neklidná spíše, než duchovnímu vůbec u dospělých podařiti se může. Postupuje li sám vždycky jistě a důsledně, nežádá-li nikdy něčeho, co jest nad síly dětí, žádá-li přísně jenom to, čeho je nevyhnutelně třeba, promíjí-li dětem rád věci méně podstatné, tu vzdělává již svým příkladem svědomí svých katechumenů. Jako Spasitel učil slovem i příkladem, podobně i katecheta má učiti i v tomto směru svým celým vystupováním, svým příkladem. Pak mu nebude třeba dlouhých řečí. Přece však je záhodno, aby upozornil žáky zvláště ve vyšších třídách, kteří školu brzy opustí, že svědomí je třeba péče a výchovy, a že se může stát i bludným, ba že může člověk i takového stupně zkaženosti dostoupiti, že jedná bez ohledu na svědomí, jako by ho neměl. Při té příležitosti může připojiti výstrahy před tím, co by k bludnému svědomí vésti mohlo.

6 Katecheta nemůže očekávati ve svých snahách o vypěstění svědomí dětí velikých úspěchů. Ideálem ovšem jest, aby vychoval z dětí lidi přímé, poctivé, otevřené — svědomité. To je ideál duševního zdraví. Tu se leckterému katechetovi vede právě

tak jako lékaři, jehož veškeré snažení nese se k tomu, aby všude domovem bylo zdraví, ale přece nejvíce s nemocnými se stýká. Podobně i katecheta ve svědomí dítek své péči svěšených nalezne mnoho bludného a málo potěšitelného; i zlí lidé, i nepřítulní po měry sociální a náboženské budou mnohdy pracovati proti němu a ničiti to, co pracně v dítkách vybudoval, tak že za své práce a námahy sklídí nezfídka malý užitek. Přece však nepracoval nadarmo. Děti pozorovaly jej při jeho práci, a i ty nejtupější postřehly jeho poctivé snahy; proto zůstane v nich jakási úcta před katolickou morálkou a jakási touha po ní. Ale již tím málem katecheta mnoho dosáhl a úkol svůj vykonal. R. S.

Tělocvik ve službě církve.

Píše Fr. Vaněček.

Několik fakt jest třeba uvést napřed, aby se ospravedlnil název pojednání. Jest nepopíratelný fakt, že mládež škole odrostlá jest nejméně zastoupena ve službách božích. Druhý fakt jest, že mladý, normálně vyvinutý muž má přirozenou touhu tělo cvičiti a že takovým zaměstnáním dá se upoutati. Proč by neměla sloužit tato normální náklonnost k tomu, aby mladý muž byl získán šlechetným snahám a účelům? Církev se chopila všeho dovoleného a dobrého, aby tím zušlechtila lidstvo. Cnopila se budby, svedla veliké boje o výtvarná umění a malbu s ikonoklasty, přijala mnoho lidových zvyků a posvětila je, aby sloužily ku povznesení mravnímu a vykořenění zlého. Z toho jde, že dobře jest i užití náklonnosti mladých mužů, aby se získali účasti při životě církevním.

Děje se mnoho ve škole, aby byl uchován vliv církve. Celé rozpočty školní musí se sehnati, aby školy mohly konati svou povinnost. Když dítě opustí školu, pak jest ponecháno samo sobě. Jest naprosto bez vlivu církve. Tu věc dobře pozorovali v Anglii. Co draze a pracně škola založila — po 14. roce jakoby se vykouřilo. Viděli, že počet mladých lidí ze školy vyšlých a počet těch, kdož služby boží a sv. svátosti navštěvují, že nejsou v žádném poměru. »Jest to zdrcující,« zní úsudek pozorovatele anglického (F. Segesser): »50—70% mladíků, na něž bylo tolik práce a peněz vynaloženo, stává se nedbalými k toliký!«

Myslím, že nebude pravdu jeho pozorování nikdo ani v Čechách popírat. Oni mají lepší kázeň a organizaci a uvědomění, než máme my. My nebudeme ani podati čísla z některých far, protože jsme ani tu kalamitu číselně nepozorovali. Přidržíme se čísel, která podávají pozorování mezi katolíky anglickými.

V jisté farnosti, kdež 200 hochů chodí do školy a 53 průměrně opouští katolickou školu — toliko 12 hochů koná svou nedělní a velikonoční pobožnost. Sotva 25%. Každý čtvrtý teprve byl pozorován v kostele. V této farnosti není také žádný klub

pro jinochy, žádné bratrstvo, žádná »brigáda pro hochy« (shromaždiště, kde hoši po vojensku pod dozorem se cvičí). *) Z těch 12, kteří navštěvovali kostel, bylo 6, kteří v sousední farnosti chodili do sbornáždění »brigády hochů«.

V jiné farnosti, kde vystupuje průměrně 100 hochů ze školy, může kněz s těžší vybrati 40–50 jmen žáků, kteří konají náboženské povinnosti. Na tomto faktu přestávám.

Při náboženském sčítání, jaké se provádívá soukromě v Anglii, stojí katolíci proti jiným vyznáním ještě velmi příznivě. Dospělých, kteří obcují mši sv., napočítáno 40%. Proti jiným denominacím číslo pěkné, ale když vezmeme sílu osadníků dle stáří, pak se jeví teprve nedostatek. Příklad: V jisté farnosti se 1400 dětmi školními — napočteno 1700 dospělých na mši sv. se vystřídavších. Počet dospělých by však měl býti kolem 5600. Tedy 30% účastníků na službách božích. Nejméně zase jich jest mezi mládeží škole odrostlou. **Na sta mladých lidí jest ztraceno náboženskému vlivu, když opustí školu.** Tento fakt sice si zjistili v Anglii, ale my můžeme jej vzít i do české úvahy!

Jaký počet mladých lidí zachováme církvi v Čechách? Málo, ale to málo jest ještě veliký div, když uvážíme, jak málo si jich všímáme. Oni uvykají životu na ulicích a jsou zvábeni rozličnými atrakcemi, tak že jim na náboženské povinnosti času nezbyvá. Zde jest třeba učiniti něco pro odrostlé hochy, aby nebyli docela bez vlivu náboženského. *Za tím účelem se zdarem použito tělocvičných jednot v různých formách.*

Této myšlenky chopili se také katolíci. Italští mladí katolíci — tuším před dvěma roky — měli svůj den cvičení v zahradách vatikánských, a sv. Otec je povzbuzoval sám ku cvičení jak ducha tak těla. V Anglii založili před 7 lety tak zv. »Boys Brigade«, když před tím už v Irsku s podobnou věcí začali pracovati a dodělali se výsledku. Pomocí tělocviku má v nich býti buzena poslušnost, pořádnost a charakternost, k níž také patří i plnění náboženských povinností. Praví se dle zkušeností nabytých, že hoši spíše se připojují ke katolickým tělocvičným jednotám než k náboženským bratrstvům a že v nich spíše vytrvají než jinde. Tělocvik, stejnokroj, tužení se a kázeň přesná se jim zamlouvá a mají více otevřený sluch pro napomenutí včasné. V brigádě se přihlíží na návštěvu služeb božích a velikonoční sv. přijímání, což jest podmínkou členství. Katolický oddíl brigád v Londýně zúčastnil se »přehlídky obecné« a vzbudil svou disciplínou pozornost i zpravodaje »Times«, který výslovně oddíl katolický pochválil.

Duševní prospěch hochů líčí F. Segesser následovně. Hoši, kteří přestali plniti své náboženské povinnosti, začali znovu s nimi. Nescházelo ani těch, kdož vyšli ze škol bez prvního sv. přijímání, kteří tělocvičnými jednotami, které se jim líbily, byli přivedeni ke stolu Páně. Jeden z duchovních, pracujících při brigádě hochů

*) O těch přinese příští číslo pojednání.

píše: »Polovice mých hochů, kteří přistoupili ke stolu Páně o velikonocích, nebyli by tak učinili, kdyby nebyli v brigádě.

Jiný píše: »Připisuji vlivu své brigády, že už mám 136 hochů z dělnické třídy, kteří přistoupili nedávno k měsíčnímu sv. přijímání s hochy z bratrstva.«

Segesser praví, že o velikonocích dva hoši šli 7 mil (angl) pěšky, aby s ostatními členy mohli přistoupiti k sv. přijímání. Odměny zvláštní dostává se nejpořádnějším v každém ohledu. Aby byli i v náboženství nejpořádnější, mnozí častěji přijímají sv. svátosti! Koná tedy tělocvik službu církevní.

Jiná výhoda jest uzavírání přátelství se stejně smýšlejícími. Spatné společnosti jsou kletbou mladých lidí. Myšlenka vlastně není úplně nová, nýbrž hojněji se jí začíná používat. Co sv. Filip Neri svým hlučným veselím mladých lidí v Římě v duševním směru dokázal, jest známo. V novější době Bosko se svými hochy podobně zacházel. *) Jest skutečně výtečnou myšlenkou zaváděti

*) V Rakousku jsme měli podobný zjev za doby Marie Teresie. P. Ignác Parhamer S. J. objevil u hochů pud po vojenských cvičeních. Přimísil se k jich hram a řídil jejich cvičení a shromáždil krátce kolem sebe 1774 hochů z nichž zřídil 3 »kompagnie vojska« a vychovával v nich smysl pro veškeren pořádek. Zachránil tím mnoho mladých mužů. Dílo jeho mělo sympathie i mezi illumináty. Jemu věnoval lidový básník G. v. v. píseň, z níž vyjímáme tyto strofy:

»Hier commandirte einst in seiner Kutte
Der Pater Kindergeneral,
Er war Monarch in seinem Lilipute,
Und hatte Truppen ohne Zahl.

Drei Fuss hoch waren seine Grenadiere,
Von ihren Mützen fast erdrückt;
Und schuf sechs Spannen hoch die Füsiliere,
Von der Muskete halb zerknickt.

Auch hatte er ein Zeughaus voll Kanonen,
Artillerie, Mineurs, Sapeurs;
Nach Regimentern und Bataillonen
Gereicht; — nur keine Voltigeurs.

In Duodez, der Kleinen Musikbände
Entzückte uns sehr oft das Ohr,
Und machten oft die Grossen wohl zu Schande
Ihr Pauker war ein kleiner Mohr.

Possirlich war es wirklich anzusehen,
Dies Heldenheer in Miniatur,
Sie mussten selbst im Winter Schildwach stehen
Und spotteten der Kälte nur.

In ihren ungeheuren Höfen führten
Sie Schanzen auf und Festungen,
Die sie bestürmten und bombardirten,
Wovon die eine noch zu sehen.

In diese warf so manche Feuerwachtel
Ein kleiner Feuerwerker-Zwerg;
Das ganze Waisenhaus glich einer Schachtel
Voll Militär aus Nürnberg.

tělocvičné jednoty v našich vlastech a pomocí jich býti ve styku s dospívajícími jinochy v době pro ně tak důležité.

Není třeba ani zvláštního spolku, kde jest malá osada, stačí hry a tělocvik, aby byl jim milou atrakcí, třeba využití přirozenou náklonnost mladých mužů a postavití ji ve služby vznešených snah církevní výchovy lidu.

Odepření církevního pohřbu.

Církevní výnosy v posledních desetiletích oznámily, že katolíci, kteří před haeretickým knězem sňatek uzavřeli a v nekatolickou výchovu svých dětí výslovně svolili, aneb je po nekatolicku vychovati dali, propadají »ex communitio latae sententiae« (J. Hollweck, »Die kirchl. Strafgesetze«. Str. 370.) Nový výnos podobný učinila »Congreg. S. Officii«, která zodpověděla negativně dotaz: Zda mohou býti církevně pochováni katolíci, kteří sňatek před haeretickým duchovním uzavřeli a výchovu nekatolickou zaručili.

Odepření církevního pohřbu na straně katolické jest prostředek disciplinární, jímž hrozí i protestanté svým členům, když mají uzavřít sňatek před katolickým knězem.

Patří výnos z dolování a podobných těžeb ku příjmům církevního obročí?

Die církevního práva má beneficiát při obročí své práva uživatele (»usufructuarius«). Beneficiát jest povinen zachovati celou substanci obročí. Kanonisté počítají k substanci všechna »emolumenta extra ordinaria«, na př. poklad, který byl na pozemku nalezen, drahocenné sochy, aneb předměty starožitné cenu mající, které byly vykopány, dále silné používání lomů kamenných, porážení lesa a pod. Výnos za tyto předměty má se ve prospěch beneficia uložit, tak že z nich beneficiát béře toliko roční úrok. (Wernz Jus. decret III. n. 185.)

Sie hatten auch die militärischen Strafen
Und eine strenge Disciplin;
Genug, sie waren ganz der Grossen Affen,
Damit ich ja recht deutlich bin.

Doch gleich nach ihres Generalen Tode
Hielt man dort schon Auto-da-fe;
Das Nützliche kommt meistens aus der Mode,
Und man zersprengte die Armee

Dass man sich gar zu wohl dabei gerathen,
Bezweifeln viele, wie es heisst,
Denn spielten gleich die Kinder nur Soldaten,
So nährt das doch den Heldengeist.«

Na základě těchto zásad rozhodla »Congr. Concilii« v resoluci dne 27. července r. 1908, že výnos ze solí draslových není fructus beneficii, nýbrž že tvoří »partes fundi« a proto že celý výnos nepatří beneficiátu; že tedy poplatek za právo dobývatí musí býti uložen ve prospěch beneficia. Poplatky však zapravené za právo hledatí draslo (Abschlusspraemie) patří beneficiátu jakož i poplatek za dobu od nálezů až zahájení těžby (Wartegeld) patří beneficiátu.

Rozhodnutí jest pro duchovní proto potřebné, že osvětluje obdobné případy na obrocích. Jsou v Rudohoří obročí, která mají ložiska kaolínu, která pronajímají továrnám na zboží porcelánové, o nichž platí tatáž zásada. Výroba cihel na církevním obročí vynesla beneficiátu značný obnos. Po smrti musil hraditi příslušnou část.

Rozhodnutí Congr. Concilii uveřejněno jest v »Acta S. Sedis str. 630—637 Causa Hildesheimensis.«

Šetři zdravím.

Přednáška pro spolky mládeže. Dle »Praesides-Korrespondenz« č. 11—12 z r. 1908.

Obsah: Nutnost šetření zdraví z mládí. K udržení zdraví jest nevyhnutelným: 1. Světlo a vzduch; 2. voda; 3. potrava; 4. správné požívání potravy; 5. pravidelná činnost; 6. ochrana před nemravností.

Úvod.

Dávám-li vám dnes radu, abyste zdraví své šetřili, tu bude se vám to snad zdáti trochu podivným, neboť zdravým chtěl by zajisté býti každý, a každý též zajisté ví, že zdraví jest nejdrahoccennější věcí ze všech pozemských statků. Avšak, jak malý jest dnes počet lidí, kteří opravdu úplně zdravými jsou, kteří se cítí vždy svěžími a čilými! Jak ohromný jest pak počet rozličných chronických a akutních nemocí! V roce 1898 připadalo na 8 a půl millionu členů nemocenských pokladen více než 3 milliony onemocnění. Tudíž více než jedna třetina všech členů byla v tom roce nemocna. A těmto nemocným bylo vyplaceno na nemocenských podporách na 128 millionů marek.*) Poněvadž pak na ostatní výrobní třídy v Německu, které nemocenskému pojištění nepodléhají, nemenší počet onemocnění připadá, odhaduje se úhrnný náklad, jenž vydán býti musí v jediném roce na jednotlivé případy onemocnění, na 600 millionů marek. Nejhorší pak nemocí, kteráž rok jak rok se vzmáhá a mezi námi zuří, jest tuberkulosa (souchotiny).

Z těch pak lidí, kteří mezi 15.—60. rokem stáří umírají, jest každý třetí člověk obětí této nemoci; z dělníků, zřízenců, živnost-

*) Statistická data týkají se říše německé.

níků, malých úředníků a obchodníků umírá v Německu ročně asi 80 000 tuberkulosou. Nejsou to hrozná čísla?

Tu vynořuje se před námi otázka, jsme-li proti tomuto hroznému zlu úplně bezmocnými, a zda k odstranění jeho ničeho podniknouti se nedá. Ovšem zcela odstraniti se nedá tato nemoc hrozná, ani nemoci jiné a podobné strasti.

Avšak přes to můžeme mnoho, ba velice mnoho učiniti, bychom se před nemocemi ochránili a život náš na zemi prodloužili. Udržení zdraví jest též skutečně položeno v nejčastějších případech do rukou člověka samého; v mnohých případech může sobě člověk zdraví zachovati, chce-li ovšem sám. Tomu ovšem musí chtít hned od mládí, neboť kdo v mládí, v letech vývoje, nerozumem a lehkomyšlností své tělo oslabil a zdraví poškodil, ten zcela přirozeně ponese později následky své lehkomyšlnosti.

Člověk jest jako mladý stromek. Je-li jeho životní síla poškozena, nemůže se nikdy vyvinouti tak, aby se z něho stal mohutný silný strom.

Tedy již v mládí musí počítati starost o zachování a udržení zdraví; toť jest věc nejdůležitější, zvláště od 13. do 22 roku stáří, neboť v tom čase dostávají se důležité proměny v těle lidském.

Tu vyvíjí se dítě v mladíka, mladík pak v muže; tu ukončuje tělo svůj vzrůst, a konečně dokončuje se v době té i hlavní vzrůst nejdůležitějších orgánů, srdce a plic, kteréž v této době se skoro jednou tak zvětšují. Chce-li tudíž mladík dozrati v silného a zdravého muže, musí vývoj svého těla podporovati a všemu se vyhýbati, co by mu škoditi mohlo.

P o j e d n á n í.

1. Nejprřednějším, čeho tělo k svému zdravému vývinu potřebuje, jest totéž jako u květiny, totiž:

Světlo a vzduch.

Právě tak jako květina, zakrnl i člověk, nemá-li dostatek vzduchu a světla. Těchto dvou věcí dožadují se všichni lidé. Pozorujme jen, jak stísněna jest nálada většiny lidu ve dnech pochmurných, deštivých, a jak naproti tomu silnými se cítíme, usmívá-li se slunce na obloze. I ve světlých místnostech vykonáváme všecku práci raději a čerstvěji než v místnostech tmavých a nevzdušných; a nemocný pak sám rád nechává si dáti lůžko své k oknu, by na denním světle pookřál.

Sluneční paprsky výtečně účinkují na lidský organismus, na složení krve, na změnu látek, neméně pak i na vzrůst. Jest skutečností dokázáno, že dítky v tmavých sklepních místnostech chudokrevnými se stávají a pozadu zůstávají ve svém vývinu. Připomenouti dlužno též, že světlo sluneční mnohé zárodky nemocí ničí, bakterie, malá to živoucí tělíška v prachu našich obydlí

v millionech existující, kteréž zdraví lidské ohrožují. Světnice, do níž slunko nezasvitne, není způsobila za obytnou místnost a za ložnici. A proto jest též nerozumno, když v mnohých měšťanských a dělnických rodinách nejlepší světnice nepoužita zůstává jako »parádní pokoj«, kdežto tmavá často a nevzdušná místnost za obytnou i spací místnost sloužiti musí.

Obytná místnost, v níž dlíme, i pracovní místnost, v níž pracujeme, musí býti světlou i vzdušnou, nechceme-li ohroziti svého zdraví.

Vzduch jest druhým nejdůležitějším požadavkem pro život i zdraví člověka. Vzduch, jehož potřebujeme k dýchání, obestírá těleso zemské jako atmosféra vrstvou asi 75—90 km.

Jest to směsina několika plynů, z nichž nejdůležitějšími jsou: dusík, kyslík a kyselina uhličitá. Kyslík jest nejdůležitějším pro udržení zdraví lidského a pro tělo lidské. Dobrým a pro lidské zdraví snesitelným jest jen onen vzduch, který jisté množství kyslíku obsahuje.

Dusík nemá vlivu na přeměny v těle. Kyselina uhličitá na proti tomu jest jedem pro člověka.

V čistém vzduchu jest obsaženo kyseliny uhličitě pramalý a proto i neškodný; čím více však vzduch kyseliny uhličitě obsahuje, tím jest škodlivějším pro lidské zdraví.

Při každém vdechnutí naplňují se plíce vzduchem. Kyslík ve vzduchu tom obsažený spojuje se s nečistými součástkami naší krve a přeměňuje tyto v kyselinu uhličitou, již opět vydechujeme. Při dýchání obíráme tedy vzduch o kyslík a místo něho vracíme vzduchu jedovatou kyselinu uhličitou. Ve volné přírodě se tím vzduch nezkazí, neboť rostliny vyssávají kyselinu uhličitou ze vzduchu a dodávají mu opět ztracený kyslík zpět. V uzavřené místnosti jest tomu však jinak. Je-li zde více lidí nahromaděno, jest stávající kyslík stále a stále vdechován, a na místě jeho vzduch vydechováním vždy víc a více kyselinou uhličitou otravován. Také lampy místnost osvětlující spotřebují mnoho kyslíku ze vzduchu. Přihlédneme-li pak ještě k tělesným výparům, k vyvozování prachu, znečišťování vzduchu tabákovým kouřem, můžeme pak zcela lehce odhadnouti, jak škodlivě takto znečištěný vzduch účinkovati musí a jak škodlivé jest zdržování se v místnostech, naplněných takovým nečistým a nezdravým vzduchem, na př. v hostincích a pod. Zvláště škodlivě působí takovýto vzduch na nervový systém a jest též vyzkoušeno, že jest bolení hlavy, nechutnost, zmalátnělost všeobecná jen následkem delšího pobytu v takovém vzduchu.

Nezbytnou podmínkou pro zachování a udržení zdraví jest tudíž starost o dobrý vzduch v obytných a podobných místnostech. Státní zákonodárství i stavební úřady hledí k tomu, aby při zařizování továren, dílen, obytných domů atd. vyhověno bylo všem zdravotním požadavkům co vzduchu a světla se týče. Dělnictvo i jiné stavy sdružují se ve společenstva k zřízení dobrých a zdravých obytných domů. Bohužel však dovede zameziti nerozum

- jednotlivce i ty nejlepší úmysly v těchto případech. Kdo zdraví své uchovati chce, musí se starati o dobré větrání obytné místnosti i ložnice, zvláště i v zimě. (Částečné ponechávání otevřených oken i v noci; časté kratší, ale důkladné provětrání světnice ve dne, přivoděným průvanem otevřením dveří i oken, však vystříhati se, abychom sebe sama průvanu tomu nevystavili; co možno největší zamezení udržování se prachu v místnostech.) Též i vzduch ve světnici nesmí býti příliš teplý; 17—19° C postačí. Jinak tělo zchoulostiví a stává se náchylným k nachlazení. Znečišťování vzduchu v našich obydlích, dílnách, továrnách a ulicích našich měst jest skoro nemožno zcela odstraniti, přihlížíme-li k zvláštnímu prachu v ulicích a ke komínům, chrlícím spousty kouře a sazí. Proto musíme se proti škodnému působení nezdravého toho vzduchu chrániti tím, že dýcháme jen nosem, jehož sliznice prach i jiné nečistoty ve vzduchu obsažené zachycují. Dále potřebuje organismus lidský, poškozený celotýdenní prací nedostatkem zdravého a čistého vzduchu, v neděli řádného občerstvení. Tu nutno plíce opět jednou řádně nechat pracovati, tělu čistý, kyslíkem prosycený vzduch přivoditi. A takový, kyslíkem prosycený vzduch nacházíme v porostlinách, v lese i ve volném poli. Pohodlná chůze však ničeho nepomůže. Plíce musí povzbuzeny býti k větší činnosti, a zvláště u těch, kdož při zaměstnání svém nuceni jsou větším dílem jen seděti a výhradně jen v uzavřených místnostech pracovati. Proto jest zde nutným řádný, několikahodinový pochod aneb živá hra na bezprašném hřišti, při čemž plíce energičtěji pracovati musí a až do nejzazší špičky čerstvým vzduchem se naplní. To dobře si zapamatujme. Činnost, při níž většinu dne v sezení strávíme, na př. v kancelářích, při krejčovství a podobných jiných zaměstnáních, přináší zkřivené držení těla, při čemž za pravidelného dýchání sotva může vzduch vniknouti až do nejzazších špiček plic.

Následkem toho jest, že právě v těch místech uvedené již nečisté a nezdravé součástky krevní se usazují, nemohouce býti dotčeny ve vzduchu obsaženým kyslíkem a jím též zničeny. Z toho povstává pak obyčejně slaboprsost, asthma aneb katarrh plicních špiček, jenž velmi lehce proměnití se může u náchylnějších i v tuberkulosu. Toto nebezpečí jest největším právě v těch letech, kdy plíce, jak již řečeno, se vyvinují. Proto jest doporučení hodno, by při procházkách prováděna byla též gymnastika plic, t. j. pozastaviti se v chůzi na chvíli, složiti ruce na zad a několikrát z hluboka a pomalu vdechnouti vzduch do plic, a opět pomalu jej vydechnouti.

Tak může kyslík všude do plic vniknouti a svou práci vykonati. Jak lehkomyšlně počínají si ti, kdož celotýdenním zaměstnáním znečištěné plíce neděli jak neděli několikahodinovým pobytem ve zkaženém vzduchu hostinském ještě více poškozují, dovede si nyní již každý sám představití.

Voda.

2. A jako vzduch, tak jest pro naše životní potřeby nutnou i voda. Potřebujeme této k osvěžení svému jako nápoje, k přípravě jídel, jakož k čištění těla.

Že pitná voda musí býti čistou, jest samozřejmo. Neboť špinavá a znečištěná voda může přivoditi tělu nejnebezpečnější zárodky nemocí. Proto má každý poslouchati výstrah, vydaných při různých epidemiích státními úřady, jimiž se varuje před užíváním určité vody, a to v zájmu svého vlastního zdraví.

I v druhé vlastnosti jako čistící prostředek jest voda veledůležitou pro naše zdraví, neboť ve špíně, kteráž se na těle našem usazuje, zahnižďují se zárodky nemocí, které pak buňkami kožními do těla vnikají, a mimo toho přisychá na těle našem pot i kožní šupinky. Neodstraňujeme-li pravidelně vodou a mýdlem tuto špínu s těla, ucpávají se buňky kožní, čímž znemožňuje se vypařování těla, a toto stává se náchylným k nachlazení i jiným různým nemocem. Denní krátké omytí celého těla, časté koupání (plování) činí mimo to tělo odporuschopným proti změnám povětrnosti a otužuje je proti nastuzení. Důležitým a nutným jest pro zdraví též i čištění vlasů (odstraňování výpotků kožních buněk, kteréž výpotky poškozují vzrůst vlasů, a lupů, uvolňujících se od povrchní kůže) a dále čištění zubů. Zbytky jídel, které se mezi zuby usazují, jsou po většině příčinou hniloby zubů, čímž nejen prudké bolesti zubů, ale i žaludeční a střešní nemoci všeho druhu povstati mohou. Špatné zuby znemožňují řádné rozžvýkání jídel a tím zavíná se velmi často i poruchy záživné.

Mimo toho poskytují znečištěné a vykloukané zuby také skrýš pro různé zárodky (bakterie) nemocí, které se v nich pohodlně a nerušeně usadí a rozmnožovati mohou. Tisíce takových bakterií přivádí se pak denně s potravou do žaludku; následek toho jsou pak obyčejně žaludeční nemoci, zápaly plic i tuberkulóza. Pečlivými lékařskými zkouškami zjištěna též skutečnost, že nečistotou zubů a ústní dutiny právě tyto nemoci ponejvíce povstávají. Proto jest žádoucno, aby zubní kartáčku co nejvíce a nejčastěji bylo upotřebováno. Japonští vojáci bítou zubní kartáček i do válek a upotřebují ho i v největších bitvách. Co zatím u nás mnozí Evropané dosud kartáčku takového snad ani neznají aneb jej za zbytečný považují; doporučuje se též časté vyplachování úst, nejlépe pak vždy po jídle, jakožto součást zdravotní péče.

3. Z projednaných právě věcí, světla, vzduchu a vody, ač jsou před důležitými, nemůže se člověk uživiti. K tomu jest potřebí též potravy.

Potrava

dodává tělu látky, jichž člověk k zachování a vývoji svému potřebuje. V lidském těle přeměňuje se potrava vlivem kyslíku, čerpaného ze vzduchu, ve výživné látky a teplo. Přeměna tato, stravení potravy, děje se v žaludku a ve střevách.

Jest tudíž příjem potravy, jakož i jakost a druh její, pro udržování a pro vývoj lidského zdraví veliké důležitosti. Pochybeným přijímáním potravy poškodí se žaludek a střeva a tím i celý organismus. To jest příčinou mnohých žaludečních a střevních nemocí. Jest též samozřejmo, že nestřídmost v požívání potravy žaludek přespříliš zatěžuje, jej přespříliš namáhá a proto také předčasně opotřebuje. I spěšné jídlo, při němž pokrmy velmi málo se rozkousají, zeslabuje velice žaludek.

Proto musí každé sousto, kteréž pojíme, v ústech důkladně býti rozkousáno, aby dobře bylo promícháno slinami, neboť pak teprve má žaludek lehkou práci, a může takto upravenou potravu snáze přeměnití zúplna v látky výživné, krev atd., než taková sousta ve chvatu zpolykaná a nerozkousaná, kteráž z větší části nestrávena opět z těla vycházejí. Též veliké pití mezi jídlem má neblahý vliv na zažívání, poněvadž tím žaludeční šťávy velmi se rozředují. Horká pak jídla velice poškozují slinové mázdry a zaviňují žaludeční zácpy; rychlé požití studených nápojů přivolati mohou těžké a horečné žaludeční a střevní nemoci.

Není též lhostejno, jakou potravou se vyživujeme. Nejúčelnější potravou pro zdraví v našich krajinách jest ta potrava, která sestává z jedné třetiny masitých pokrmů a potravin zvířectvem nám dodávaných (maso, vejce, mléko) a ze dvou třetin z obilnin a zelin (chléb, zelenina, brambory). Kdyby mnozí lidé oněch peněz, jež bezúčelně za lihové nápoje vydají, užili raději k obstarání dobré a zdravé potravy, lépe by se jim dařilo i jich zdraví.

4. Vedle vlastních výživných prostředků musíme bráti zřetel se stanoviska zdravotní péče ještě též na tak zvané

prostředky požitkové.

K těmto počítáme lihové nápoje, kávu, čaj, čokoládu a tabák.

Alkohol, ať pivo, ať kořalka, nemá vůbec žádné výživné hodnoty; nemůže tudíž ani tělo posílit, ani jeho výkonnou schopnost rozmnožiti, a požit v malých dávkách, vzbuzuje jen přechodné vzpružení. Požit však ve větším množství aneb ze zvyku, účinkuje vždycky škodlivě buď v tom, buď v onom smyslu. Duševní výkonná schopnost trpí tím na prvním místě; později vede zesláblost žaludku a střev, vyvolaná požitkem alkoholu k zeslabení tělesných sil. Kdo tedy v tělocviku aneb ve sportu něco řádného docíliti hodlá, smí z toho důvodu co nejméně alkoholu požívat. Přílišný požitek alkoholu ve spojení s napínavým sportem zaviňuje často rozšíření srdce. Trvá-li pak požívání alkoholu delší dobu, dostavují se vážné choroby zažívacího ústrojí, jater, ledvin a nervového systému. Pijáci, zvláště kořaleční, propadají nezřídka také choromyslnosti, předčasné smrti aneb pozvolnému vysílení; nejsou schopni též předržeti žádnou těžkou nemoc tak lehce jako zdržlivé a střídme osoby.

V roce 1889 až 1891 bylo v pruských blázincích provedeno šetření, z něhož vyšlo na jevo, že u mužských choromyslných, jichž choromyslnost nebyla vrozena, aniž spočívala na rodinném zatížení, více jak u jedné třetiny jich zaviněna choromyslnost nestředním požitkem alkoholu. Pro mravní život jest pak pozoruhodno, že ze sta zločinců jedenačtyřicet jich bylo pití oddáno, jak šetřením z roku 1876 bylo prokázáno. Nejnebezpečnějším nápojem, v jehož podobě alkohol ponejvíce požíván bývá, jest kořalka. Jest známo, že, požije-li se této veliké množství najednou, může přivoditi dokonce i smrt. Pro mladíka, jenž sobě zdraví svého váží, má býti hlavní zásadou: vystříhati se vůbec veškerému pití lihových nápojů, kořalek, likérů a pod. Pro léta vývinu, tedy asi až do 16. roku stáří, jest veškerý alkohol, i v pivě užíván, velice škodliv. Zdržuje vývoj těla lidského, o němž jsme předem pojednali, nejhorším způsobem. Ale i později přináší nemírný aneb zvyklý požitek alkoholu největší nebezpečí zdraví lidskému. Kdyby byla dřívější mládež méně alkoholu požívala, měli bychom dnes zdravější a silnější a tudíž též šťastnější a životaplnější muže a rodiny, než bohužel nyní.

Také další, velice rozšířený požitek, to jest tabák, může lidskému organismu velice uškoditi, jmenovitě v letech vývojových, a to obsaženým v tabáku jedem, nikotinem, jež každé tělo nesnese. A co pro vzrostlého člověka jest snad neškodným, může míti pro mladistvý organismus následky nejhorší, mnohdy i osudné. Obzvláště škodlivým jest kouření cigaret, poněvadž tyto jsou vyráběny z nejsilnějšího a nikotinem nejbohatšího tabáku, a mimo tabákového kouře se také kouř z papíru do plic zavádí.

Přetěžká poškození, jež nemírné kouření v mladistvém těle vyvolává, dosvědčuje skutečnost, že prokázán v posledních letech při vojenských odvodech v různých okresích Německa konaných nezvykle veliký počet mladíků, stížených srdeční vadou. Za příčinu toho uvádějí lékaři bezměrné kouření cigaret. Právě tak je též lékaři dokázáno, že kouření cigaret nezdravě působí i na tělesný vzrůst. Jelikož pak nikotin se nahromaduje v posledním díle cigarety, mělo by se i při mírném kouření jen dvě třetiny cigarety vykouřiti.

Tím zmenšila by se aspoň částečně jejich škodlivost. Jest třeba též upozorniti, že rychlé kouření nebezpečnějším jest než pomalé, poněvadž rychlý kuřák více jedovatých látek do svého těla vpustí, což rovněž lékaři dokázáno. Přes to vše stává dosud dosti kuřáckých klubů a závodění v kouření.

5. K životním potřebám člověka přináleží též

spořádaná činnost,

kteráž jeví se nutnou též péčí o životní výživu. Jedině práce a činnost udržují tělo trvale zdravým a poskytují člověku spokojenost a blahobyt.

Člověk stvořen jest k práci jako pták k letu. Jenom přes-přilíšné přemáhání sil škodí, a proto dán jest též zákonem bož-

ským nedělní klid. Proto též stává zde státní zákonodárství k ochraně pracovní síly, zákonná ustanovení o době pracovní mladistvých osob; proto též směřuje oprávněná snaha odborových sdružení a jiných stavovských svazů pracujících vrstev lidových za přiměřené omezení doby pracovní. Zatížení pracovní síly nesmí totiž určitou míru překročiti, jinak byla by tato síla předčasně opotřebována.

Proto i tělocvik, sport, jízda na kole atd., ač jsou samy o sobě dobré a zdraví lidskému prospěšné, ve větší míře provozovány škodí jmenovitě těm, kdož těžkou a vysilující prací tělesnou se zaměstnávají.

Tělo i duch vyžadují pravidelný odpočinek a občerstvení po práci a jest tudíž veledůležité pro zdraví, jak nakládáme s časem k pohovu určeným a jak nejúčelněji občerstvení hledáme.

Především nesmí toto občerstvení, má-li býti opravdu občerstvením, stát se na úkor nočního klidu a spánku. Sedmi- až osmihodinný nepřetržitý spánek, při čemž předpůlnocní hodiny největší cenu mají, člověk velenutně potřebuje. Kdo tento čas k vůli zábavě zkrátí, neobčerstvuje své síly, nýbrž je poškozují. Hodiny klidu a odpočinku nedělního a svátečního musí tudíž tak vyplněny býti, abychom se co nejvíce pohybovali na zdravém a čerstvém vzduchu, účelně při tom tělesné pohyby provádějíce, sport a hry provozujíce, duševně čtením a veselostmi se vzpružujíce. Zábavné schůzky se soudruhy, jak pořádají se ve spolcích našich, vzájemné vyměňování názorů, společná zábava vzpružuje ducha a nalaďuje nás radostně. Je-li však takováto zábavná schůzka spojena s nemírným pitím, vzbuzují se tím náruživosti, jako na př. při hře o peníze; uběhne-li se pak při tom tělu nutný spánek, účinkuje to právě tak škodlivě jako přílišná námaha. Vliv škodlivosti té pocítíme hned na schopnosti pracovní, vzbuzuje též v člověku nechut k práci a vede k nemocem a předčasnému opotřebování těla i ducha. Pak stává se čas klidu a občerstvení, jenž člověku požehnání přinéstí má, časem zhouby a neštěstí.

(P o z n á m k a: Následující zakončení může snad jen před dospělejší mládeží projednáváno býti.)

6. Ještě na jedno poškozování mladistvého zdraví musíme poukázati, kteréž ve svých následcích nejhorším a nejosudnějším býti může, a to jest poškozování zdraví

nemravností.

Následujte mě do zahrady a obraťte zrak váš k mladým stromkům v prvním vzrůstu jejich mladistvém.

Pln síly a mízy žene mladý stromek do výše, obraz to zdravého a silného mladíka. Jakmile však učiníme ostrý řez do stromku toho, jenž zasáhne i ty nejjemnější cévy, vytéká síla jeho životní i míza, listí vadne, hladká kůra stane se drsnou a rozpuknou; nastalou pak zimou, přikvapivšími mrazy a bouřemi musí

stromek takový zaniknouti; zaniká dřívě, než vyvinouti mohl květy a ovoce.

Totéž může se státi i s vámi. Bůh obdařil vás, mladíky, silou životní, kteráž sestává z nejlepších součástí krve. Tato síla životní udržuje tělo, jí též podržuje tělo plnou tuhost svou, jí též stává se hlas váš hlubokým, plným a mužným. Síla ta rozmnožuje lásku k životu, dodává čerstvou a svěží mysl a činí z vás muže na těle i duši.

Rozmrháš-li však tuto sílu životní, vyloudíš-li ji skrytou hrou, nečistými fantasiemi a nedovoleným obcováním s druhým pohlavím, rozmrháš tím zároveň všecku životní mízu, sílu tvou životní, veselost i životní štěstí tvé. Obličej tvůj stane se bledým, rty ztratí zdravou červen, oko ztratí lesk. Staneš se popudlivým a roztržitým, nepokojným, zamlklým a neschopným k vznešené a vážné duševní činnosti. Celá snaha tvá mladistvá se tím zlomí; duševní síla tě opustí, systém nervový se rozruší a paměť se pomalu ztratí. Prostopášnosti takové zničily již mnohého nadějného mladíka, mnohé pak přivedly i do ústavů choromyslných. Tyto nešťastné oběti prostopášnosti a nemravnosti zaujímají vedle pijanů co do počtu první místo v našich blázincích.

Kdybyste mohli viděti ty strašné následky, prýšící z nemravnosti a smyslnosti, na nemocných, jako je tak často vidí lékař a kněz, zhrozili byste se před těmi lákavě povzbuzujícími činy nemravnosti. Jest ovšem možno, že tělo po delší dobu ničujícími následkům nemravnosti vzpíratí se dovede. Avšak pamatujme, že strom, jehož míza životní vytekla, jest ztracen, nezahojí-li se a neobváže učiněná rána co možno nejdříve. Mnohdy však ani to ničeho nepomůže a strom zaniká.

* * *

Nechť cokoli pro zdraví vaše se vykoná, nebude to žádné ceny míti pro ty, kdož nemravností a prostopášnostmi i nestřídmostí životní sílu tělesnou ničí, kdož v první řadě šesté přikázání boží přísně nedodržují.

P. Š-y.

Příklady.

Čistota a sv. Ambrož, biskup milánský, učitel církevní. Jsa milovník panenské čistoty vychvaloval tuto ctnost andělskou na kázáních tak líbezně, že dívky netoliko z města, ale i z jiných krajin, ba i z dalekých končin afrických, z Mauretanie, přicházely do Milána, aby ho slyšely a pod jeho řízením Bohu slibem ustavičného panenství se zavázaly. I vystavěl Ambrož těmto bohabojným pannám nedaleko Milána klášter. Kázání jeho o vznešené ceně a kráse panenství poutala vůbec ženskou mládež tolik, že milánské matky zakazovaly svým dcerám docházeti na ně, obávajíce se, aby nepohrdly manželstvím, jakož bylo již učinilo množství panen jiných. Ekert: Církev vítězná IV. 689.

Čistota a sv. Lucie (12./12.) Sudí pravil k ní jízlivě: »Toho Ducha sv. vypudíme z tebe ve veřejném domě hanby, kde budeš zneuctěna...« Když pochopové, kteří sv. pannu měli odnésti do domu neřesti, k ní přistoupili a na ni ruku vztáhli, stála jako skála, jsouc držena neviditelnou mocí tak, že nebylo možno žádným namáháním hnouti jí s místa. Paschasius pokládal to za kouzelnictví, když pak sv. panna řekla mu: »Nyní můžeš přece patrně viděti, že Duch sv. je ve mně, vzdej se tedy nevěry své,« rozvzteklil se a rozkázal založiti kolem ní oheň, ale oheň jí neublížil. Posléze vrazil jí kat dýku do hrdla. Ekert: *Církev vítězná* IV. 728.

Jan Nep. Jos. Holý.

Statečnosti u víře vyniká nově zvolený lordmayor (purkmistr, starosta) londýnský. Ačkoli v Londýně jsou protestanté ve valné většině, přece nemohli upřít katolíku Johnu Stuartu Knillovi jeho osobní přednosti a jednohlasně jej zvolili dne 29. září r. 1909 na nové úřední období za lordmayora. Povážíme-li, že lordmayor, starosta největšího města na světě, má u dvora hodnost knížecí a v jistých věcech práva suverenní, pochopíme, jakého vyznamenání se touto volbou katolíkům dostalo. Ale John Stuart Knill nezadal svému náboženskému přesvědčení, nýbrž hoden svého otce, který rovněž byl lordmayorem, veřejně vyznal, když byl před volbou tázan: »Pro veřejné obřady ustanovím protestantského kaplana, ale pro své soukromé pobožnosti ustanovím si jako můj otec katolického kněze.« Tážali se ho, zda při rozdělení dobročinných sbírek nebude katolíkům více a štědřeji dávat než protestantům; odpověděl, že chce býti spravedlivým ke všem náboženským vyznáním. Tážali se ho, zda nebude dávat papeži přednosti před králem? Odpověděl: »Při veřejných obřadech nikoli; mé soukromé náboženské přesvědčení však je jiné a nikomu není na obtíž.« Konečně se ho dotazovali, chce-li se zavázati, že při jistých slavných příležitostech bude navštěvovati protestantské kostely, jak jest v Londýně zvykem? Odpověděl: »Při těch průvodech, jichž se král zúčastní, budu přítomen; při jiných se dám zastupovati prvním náměstkem.« Veřejně vyznal, že chce býti snášlivým, spravedlivým, ale svému náboženskému přesvědčení nezadal. John Stuart Knill studoval několik let ve Feldkirchu ve Vorarlbergu u jezuitů — proto depositum fidei je u něho bohaté a pevné.

R. S.

LISTY HOMILETICKÉ.

Hod boží vánoční.

Co Kristus vzal lidského na se a co nám dal?

»Viděli jsme slávu jeho.«

Dle sv. Ambrože bylo zvykem u Thráků, že při narození dítěte se sešli přátelé a plakali nad ním. Plakali, protože si představovali všechna soužení, jimiž stíženo bude. S pláčem jde člověk na svět. Nad kolébkou každého dítěte může člověk se zamyslit a zaplakat. Víte proč, — bojování jest život člověka, — krátký a naplněný mnohými bídami. Jedna kolébka jest, při níž plesají všichni národové země. Nejen národové, ale i andělští kůrové slávu prozpěvují. Dnes si tu kolébkou radostnou připomínáme a očima sv. víry se díváme na smutnou kolébkou Páně a přece radostnou. Kdo je to, jenž leží v jeslích? Oči a víra nás o tom poučují, zde nebe a země podalo si ruku, zde Bůh stal se člověkem, aby člověk stal se božím dítětem. Dnes o božím hodě vánočním uvažujme: I. co vzal Pán Ježíš z naší lidskosti na sebe a II. co nám dal ze svého božství.

Rozjímejme proto o této záměně, abychom jej více milovali.

Pojednání.

I.

U císařského hradu Rudolfova tlačili se lidé; chtěli viděti panovníka svého a s ním rozmlouvat, ale hlídači zavřeli hrad, aby k němu nemohli. Císař to zpozorovav odstrčil závory a vešel mezi lid volaje: »Nejsem proto císařem, abych se lidu ukrýval.« Tot jednoduchý skutek a přece se vypravuje jako zvláštní důkaz lásky Rudolfa Habsburgského, zakladatele slavného rodu panovníckého.

Podívejte se na jesle, co nám ty praví? Otevřel Syn boží závory nebes, které jej skrývaly lidu, a sestoupil mezi lid a ukazoval se mu v lidské podobě, aby jej učil a s ním rozmlouval

o blahu časném a věčném. Aby pak mohl mezi lidi vstoupiti, jim se ukázati a jim prospěti, musil vzíti člověčenství na se. Vzal na sebe lidskou podstatu. Toť vám známo, co k podstatě člověka náleží; je to tělo a duše. Tedy lidskou duši a tělo vzal na se jako šat své boží velebnosti. Slovem: Moudrost boží tělem učiněna jest, a přebývala mezi námi — aby s námi jednala o nejdůležitějších otázkách našich. Vzal tedy Pán Ježíš lidskou podstatu na sebe, aby nám podobným učiněn byl.

Král Alexandr Veliký, když dobyl Persie, oblékl se v plášť a šat králů perských a neoblékl se ve své roucho královské řecké. Proto tak činil, aby prý Peršané více k němu přilnuli, když ho uvidí oděného rouchem svých králů. Co máme říci o svém králi? Nepřioděl se rouchem královským, ale člověčenstvím naším, tím ubohým tělem se všemi křehkostmi, a to učinil proto, aby žádný nezahynul, ale měl život věčný, abychom zemrouce hříchu spravedlnosti byli živi. Když slyší křesťan, co učinil pro něj Pán, což může to působiti jiného, než aby jej miloval tím více.

Zesnulý kardinál a arcibiskup pražský Schwarzenberg byl v mládí svém zachráněn od své matky, která pro něj do ohně skočila, ale sama uhořela. Dítě zachráněno, matka se obětovala. Když dítě dorostlo a porozumělo, co proň matka učinila, rozhodl se obětovati zase život svůj matce a stal se knězem, aby se životem odsloužil matce. Poznání lásky matčiny vzbudilo v něm lásku k ní. Tak se musí dít v každé duši věřící. Ježíš sestoupil s nebe, abych nezahynul, ale měl život věčný. Co tedy musím činiti? Musím jej milovati, jemu sloužiti, když jsem poznal velikou lásku a službu jeho.

Císařové římské, když vstupovali mezi lid, odívali se rouchem báječně nádherným. Caesar, když vjížděl do Říma, dal se nésti 40 slony, Markus Antonius dal zapřáhnouti lvy a odítí je nejdražší látkou: purpurem.

Syn boží, když přichází na okrsek země oděný plenkou, leží na seně, aby nám stal se bližší, nám milejší, nám podobnější. Viděli jsme chudobu jeho, ale také slávu a moc jeho, jakožto jednorozeného Boha Otce, abychom ho ještě více milovali. Jeho vozem jsou lokty Panny Marie, plénky jeho purpurem. To vše učinil, aby ukázal, že nás miluje. Vzal člověčenství na se, abychom viděli lásku jeho. A na tom nebylo dosti, vzal na kříž hříchy naše. Nám učiněn jest ve všem podobný mimo hříchy. Ty vzal na se, aby je vnesl na dřevo kříže. Aby odnesl to těžké břemeno, aby přemoženo bylo pouto satanské, aby pravda nastoupila na místo mámení satanského. Jaká láska boží!

Sv. poustevník Serapion dal se za otroka na místě jiného otroka k pohanskému pánu, a to jedině proto, aby jej mohl obrátit a když toho obrátil, dal se k jinému pohanu, aby i toho získal. Život sv. Serapiona čítával sv. Jan Almužník se slzami v očích, protože skutky tohoto sv. muže mu tolik ukazovaly lásky. A nyní pohlédneme na Pána Ježíše. Za všechny sestoupil s nebe a stal se otrokem toho lidského těla, aby mohl za nás i trpěti. A zde

nemusí člověk mnoho přemýšlet, aby viděl umučení Páně. Jesle i kříž — a celý život jeho jest výplata za náš hřích. Viděli jsme nejen jeho slávu, ale i pokošení, tak že není většího utrpení nad něho a každému trpícímu na světě se ku potěše může před oči dáti lože Páně smrtelné, aby seznal, že trpěl Pán více za nás vinné, než my pro něho a za sebe trpíme. Tedy vzal lidské tělo na se, našel hříchy a nesmírné všeho druhu utrpení. A co nám dal? O tom v díle II.

II.

Co nám dal za naši lidskou podstatu, za to tělo mnohým svízelným podrobené, za duši k mnohému zlému nakloněnou? Slyšeli jste to v dnešním sv. evangeliu: »Kdožkoliv přijali ho, dal jim moc býti syny božími.« Co je to býti synem božím? Míti Boha za Otce, za svého Pána, býti jeho služebníkem ochotným a bráti dědictví s ním.

Smýšlíš-li o věcech, jak smýšlí Bůh, jednáš-li tak, jak poroučí Bůh, cítíš se šťastným jako Syn boží a doufáš dostati dědictví jako syn čeká dědictví otcovo. To svaté vědomí, že jsme v milosti boží, že snažíme se z dobré vůle konati vůli boží, naplňuje nás nevýslovným štěstím zde a naplní nás nevýslovnou slávou

Když Napoleon I. dostal mužského potomka, který měl po něm kralovat, měl radost velikou a dal připravit pro něj vše co nejkrásněji. Do kolébky mu dal zlatou korunu na důkaz budoucí jeho hodnosti. Ale ač mu Napoleon všechno dal, nemohl mu dáti život dle vůle své. Syn jeho v mládeneckých letech zemřel a korunu císařskou nenosil. Tobě, duše křesťanská, dal Bůh na křtu svatém korunu nevinnosti, a když ji zachováš a zeměš, dá ti korunu Syna božího, korunu mládence, korunu panen, korunu věrných žen a vdov, korunu řádného muže počestného, a tu korunu nebéře nikdy Bůh člověku, ale člověk ji pohazuje sám. Aby nám korunu synů božích dal, sestoupil Pán v tělo lidské; jaká to láska, jak jej máme milovati! Milost boží dal nám, abychom byli hodni lásky boží, a proto abychom Boha milovali, a ta láska boží aby byla naším pravidlem života.

Více než Napoleon dal dítěti, dal Bůh duši tvé. Jen neodhazuj vzácný dar boží a zachovej jej neporušený a kdybys porušil a ztratil, nepřestávej napravit a hledat, co's byl ztratil.

Neboť s milostí boží souvisí také blaženost věčná, kterou nám přinesl svým umučením na kříži.

Jistý muž miloval syna svého tolik, že ostatní děti své zemřít nechal, aby mu celé dědictví zanechat mohl. V jak podivných a hanebných tvarech se tato špatnost vracívá i do rodin katolických! Kolik nedbalosti a hříšnosti se vplíží zúmyslně v rodinu k vůli tak nízké, sobecké lásce!

Opačně jedná Pán Bůh s námi. Aby nám všem mohl dáti blaženost, nechal Syna svého trpět, aby za nás dostiučinil. A Spasitel rád utrpení vzal na se, aby nás blaženými časně i věčně učinil.

To jest, co nám přinesl Pán Ježíš vtělením svým, nese : život, milost, radost, sílu, nese i tělo své za pokrm !

Sv. missionář Leonard a Porto Mauricio, od něhož jest sepsána jedna křížová cesta, kterouž se modlíte v postě, z touhy obdařiti duše věčící blažeností, říkával, já bych rád volil býti ve bráně pekelné a trpěti tam, jen aby už více žádný tam nemohl přijíti. Tak sv. služebník boží Leonard. Kristus Pán, aby nikdo věčně trpěti nemusil, kdo nechce, vzal na se to ponížení vtělení lidského a ukázal nám lásku a moc svou, abychom věřili v něho a stali se syny božími. Proto vstoupil do jesliček, proto dal se povýšiti s křížem, aby táhl nás za sebou do království svého. To jest význam dnešní slavnosti. Radovati se může každý křesťan dobré vůle. Pro něho není pekla, pro něho jest jen nebe, protože Pán Ježíš zamkl pro něho peklo a otevřel nebe. Jaká to radost pro člověka dobré vůle ! Viděli jsme slávu a moc jeho v životě jeho, abychom poznali jeho lásku a tou abychom se oblažili zde v dobrém svědomí — tam radostí věčnou.

Z očí Spasitele zářila radost věčná. Ji musili viděti pastýři u jeslí, a to je naplnilo životní radostí. Ji viděli sv. Tři králové, Simeon a Anna a velebili Boha. Ta věčná sláva Páně ozařovala i domek nazaretský, tak že jej učinila nebem na zemi. Jeden ze starých spisů (apogryf. evang.) vypráví, že mladinkého Ježíška lid okolní nazýval »sladkost« a utvořilo se rčení : »Eamus ad suavitatem, ut hilares fiamus«. Pojďme k milostivému Ježíši, abychom se potěšili. Pojďte také vy, aby ve vás byla radost, kterou by nikdo nevzal od vás. Poznejte lásku Ježíšovu a radujte se z ní dnes i vždy i věčně. Amen.

Fr. Vaněček.

Hod boží vánoční.

Církev a majetek.

»Pokoj lidem dobré vůle.«

Každému z nás svěřeny jsou od Boha hřivny, jakýsi majetek, buď větší či menší, z něhož budeme musiti vydati počet. Aby tento majetek byl chráněn jakožto vlastnictví každého, třeba jest moudrého zákona, aby všude byla spokojenost, pořádek a blahobyt. Zevní zákon však nepostačuje k náležitému získání a upotřebení statků pozemských. Třeba jest, aby svědomí každého člověka bylo náležitě spořádáno. Neboť co prospějí nejlepší zákony státní, jestliže poddaní státu nelekají se ve svědomí žádné nespravedlnosti, jestliže i ti, kteří nad spravedlností zvláště mají bděti, sami zákony porušují a chytře obcházejí? Zákony jsou pak na papíru, leží v zaprášených aktech úředníků, ale nežijí v lidu, nejsou s to, aby spravedlnost v lidu udržely. Vše záleží jen na tom, aby vnitřní svědomí lekalo se před každou nespravedlností. A to jest cennější, než nejlepší zákon zevní na papíru. Svědomí však nedá se vzdělati a udržeti v dobrém pořádku policejní mocí

nebo železnou mříží žaláře, nýbrž věčným pohledem k Bohu, náboženstvím, naší svatou církví.

Proto jest církev i co do majetku největší dobroditelkou státu a celé společnosti. Nepřátelé kříže a křesťanství matou lid právě v této otázce majetkové, popuzují chudý lid proti bohatším, sami pak chudý lid odírají a z něho bohatnou a vlastní blaho mají na paměti a zotročení ubohého lidu zamýšlejí.

Syn boží, nejchudší dítko na světě, v jesličkách a plenkách, může nám dáti poučení nejlepší, jak máme o majetku souditi, a tu nauku hlásá nám církev jeho, církev římsko-katolická, a nauka ta budiž předmětem dnešní úvahy.

P o j e d n á n í.

1. Církev sv. učí nejprve, že majetek statků pozemských jest oprávněn a dovolen. Bůh sám jest nejvyšším a neomezeným pánem celé země a všech věcí na ní, poněvadž vše stvořil a zachovává. Bůh nemůže se sřici svého nejvyššího práva tohoto, poněvadž bytí a trvání všech věcí každého okamžiku závisí od jeho vůle.

Ale nic nebrání, aby právo své nad statky světa mohl postoupiti jinému. A Bůh také to právo dal skutečně člověku, kterého proto k obrazu a podobenství svému stvořil, rozumem a svobodnou vůlí obdařil a učinil schopným, aby mohl statky pozemské účelně míti a jich užívat. Bůh pravil: »Učiňme člověka k podobenství a obrazu svému, ať panuje nad rybami mořskými a ptactvem nebeským, nad živočichy a celou zemí.« (I. Mojž. 1, 26.) Po stvoření řekl prvním rodičům a v nich celému lidstvu: »Naplňte zemi a podmaňte ji sobě a panujte nade vším, co se hýbá na zemi. Hle, dal jsem vám všechnu bylinu a všechny stromy, aby vám sloužily za pokrm.« Od této chvíle přivlastňovali si lidé statky pozemské a užívali jich. Ač Bůh zůstal neomezeným pánem, přece právem považovali je za svůj majetek. A všude, kde Bůh ve své lásce a spravedlnosti se lidem zjevil, uznal toto jejich právo vlastnictví. On je též posvětil, svými zákony vzal v ochranu, zakázal přísně lidem, aby majetku jiných nepoškozovali, ba slavným způsobem s hory Sinai i touhu po něm zapověděl.

A o Ježíši Kristu, věčném Synu božím, který z nekonečné lásky k nám lidem stal se člověkem a dlel mezi námi, nikde nečteme, že by se jediným slovem byl dotkl lidského práva vlastnictví.

Sám chtěl se naroditi v největší chudobě, žíti a umříti ve strádání a bídě. Neměl ničeho na světě, co by jako člověk mohl nazývati svým majetkem. Jesle, v nichž ve chlévě odpočíval, nebyly ani jeho, ani jeho matky, ani pěstouna; smrtelné lůžko, drsný kříž, na němž vykrvácel, hrob, do něhož byl uložen, nebyl jeho majetkem, ale cizím. V pravdě mohl zvolati: »Lásky mají doupata a ptáci hnízda svá, ale Syn člověka nemá, kam by hlavy položil.« (Mat. 8, 20.) Rád obcoval s chudými a trpícími, byli jeho miláčkové; bohaté vážně upozorňoval na nebezpečí, jež jim

statky pozemské mohou přinést; vyřkl brozné »běda« nad nimi, bude-li srdce jejich lpěti na mamonu; ale nikdy nefekl zcela chudý a beze všeho majetku Spasitel, že by majetek byl krádeží, při žádné příležitosti ani jediným slovem nevystoupil proti právu majetkovému. Měl k tomu často příležitost. Býval často u přítele Lazara, jenž byl bohatým, a nikdy nevyzval ho, aby majetek rozdělil, poněvadž jest bezprávním mít majetek, ba spíše výslovně vzal majetek v ochranu, když lakomý Jidáš horšil se nad ztrátou drahé masti ku počtě Pána Ježíše, že by prý lépe bylo, aby prodána byla a peníze dány chudým.

A toto smýšlení božského zakladatele znajíc hlásala vždy církev katolická a bude vždy hlásati, že majetek řádně nabytý není žádným bezprávním, že spíše majetek jest oprávněn a souhlasí s vůlí boží.

Toto učení církve jest dále pravým dobrodiním pro každého jednotlivce. Přispívá velice k utváření charakteru, samostatnosti a osobní svobody. Žítí chtějí lidé jen jednou. Nemají-li vůbec žádného majetku, tonou v ustavičné nejistotě co do prostředků životních. Co chce někdo k zachování života vzít pro sebe, odnímá snad před ním jiný; anebo třeba dosáhl té věci, ale přijde silnější, vyrve z rukou jeho a odejde klidně, aniž by se staral o jeho hlad a nouzi. Tato ustavičná nejistota plodí však ustavičné kolísání, překáží mocně v utváření pevného a šlechetného charakteru. Nemá-li však člověk charakteru žádného, pak jest největším ubožákem, člověkem polovičním, který nemá smyslu pro věc dobrou, není schopen trvalé ctnosti a nemůže nic řádného vykonati.

Mnohý snad řekne, že stát by měl vše mít v rukou a rozdělovati jednotlivcům. Ale známo je přísloví: »Či chleba jíš, toho plseň zpívej.« Velice snadno stává se ten, kdo žádného majetku nemá, majetkem jiného; mluví, jak onen chce, koná a opomíjí, co druhému jest vítaným, závisí od skývy chleba, již mu druhý podává, ztrácí velmi snadno všechnu osobní svobodu a samostatnost.

Kdyby stát měl vše v rukou a jednotlivým měl rozdělovati, změnilo by se brzo lidstvo v stádo zbabělých, nesamostatných otroků, kteří by konečně ztratili vědomí lidské důstojnosti. Takoví lidé stávali by se stále bezcharakternějšími a klesali by stále hlouběji v propast sprostoty. Co by se přihodilo při rozdělování nespravedlností, co by povstalo nespokojenosti a různic.

Učení církve sv. o právu majetkovém jest dále velikým dobrodiním pro život rodinný. Rodina, jak jsme již dříve poznali, jest podstatným údem lidské společnosti, od níž závisí blaho či neštěstí této. Majetek však jest v jistém smyslu materiálním podkladem, na němž spočívá rodina. Zcela bez majetku nemůže obstáti. Rodiče jsou po Bohu původci života svých dětí, proto náleží tyto především rodičům. Rodiče mají děti živiti, odvíti, vychovávat, o tělesný a duchovní vývin se starati a tak dle sil jejich budoucí štěstí zakládati.

Kdo by neuznával této povinnosti, přivedl by nutně rodinu a celou společnost ke zkáze. Povinnost tu však rodiče nemohou konati bez majetku ať jakéhokoliv. Jak mohli by povinnost tu zastati, kdyby neměli práva považovati věc nějakou za svůj majetek? Povinnost ta byla by nemožnou, která přece jest jejich nejlepším štěstím a lidstvu přináší nejbojnějšího požehnání, zachování a tělesnou výchovu jejich dítek.

Konečně jest učení církve o právu majetkovém také velkým dobrodiním pro hmotný a duchovní vývoj, pro pravý pokrok a kulturu národů.

Člověk má síly tělesné a duševní. Těch má užívat i vždy více vyvíjeti; k tomu jsou od Stvořitele dány. Užívá-li jich pilně a zdokonaluje, pokračuje vývoj lidstva, vykazuje se pravý pokrok stále více svým požehnáním. Tento vývoj osvěty však podstatně jest podmíněn na majetku a vlastnictví. To platí především o hmotné kultuře, o pokroku a zdaru rolnictví, řemesla a obchodu. Mají-li se zdárně vyvíjeti a ke květu dospěti, je třeba k tomu naprosto práce, a sice radostné, pozorné a úsilné. Budou však lidé rádi a pilně pracovati, budou se v zaměstnání vždy více zdokonalovati, nebudou-li směti ovoce nebo mzdu své práce považovati za svůj majetek? Neřekl by každý: »Nač bych se plabočil a všechnu sílu napínal, když jiní sklízejí ovoce mého potu?« Brzy by nastal odpor ku každé práci, klesala by osvěta, nastal by úpadek v obchodě a všech zaměstnáních, nouze a bída všeho druhu by se dostavila. Nalezení byli národové ku př. na různých ostrovech Austrálie, u nichž od let už jest jakýsi druh socialismu, kde jen obec má v držení pozemky. Následek toho jest neobyčejná lenost, tak že obyvatelé jsou vydáni často nebezpečí smrti hladu, ač půda třikrát a čtyřikrát jest úrodnější, než u nás. Poněvadž však nechtějí chudí hladem umřít, stávají se lidojedy.

Podobně i duchovní vzdělání, pokrok v umění a vědě jest v úzkém vztahu k vlastnictví. Květy věd a umění nedají se mysliti bez nadšení pro tyto a bez úsilné činnosti ducha. Tato radostná a vážná práce duševní však může se všeobecně dáti jen na podkladě vlastnictví: trvá dotud, dokud majetkem postaráno jest o tělesné potřeby a skrze tyto získán-li čas a prostředky pro práci duševní. A proto jest právo majetku, jak církev učí, podkladem pro společný vývin vzdělanosti, pro požehnaný život rodinný, pro utváření charakteru a osobní svobody jednotlivce. Kdo útočí na právo majetku, útočí na pilíř, na němž spočívá pořádek a blaho celé společnosti. Blaho národů nikdy nemůže míti za podklad převrat od Boha stanoveného pořádku.

2. Církev sv. učí dále: Hřích jest škoditi bližnímu zúmyslně na jeho majetku. Je-li poškození značnější, je to hřích smrtelný, v němž zemře-li kdo, vyloučen jest z blaženosti věčné. »Nemylte se, ani zloději, ani lakomci, ani rváči nevejdou v království boží.« (I. Kor. 6.)

Ba již pouhá touha po cizím majetku zakazuje se přísně v 9. přikázání božím. Církev varuje proto už malé dítky, aby ni-

čeho neodcizovaly, a jestliže kdy tak učinily, aby zase vrátily a nahradily. Napomíná služebné, aby svědomitě práci konali, o majetek zaměstnavatele svědomitě se starali, a kde dbá se náboženství, tam jest čeleď svědomitá.

Církev napomíná všechny dělníky, řemeslníky, obchodníky, aby se nedopouštěli podvodu, a kde dbá se hlasu církve, tam není nespravedlnosti. Církev žádá, aby každý nespravedlivý statek byl vrácen anebo nahrazen a odpírá rozbřešení ve svátosti pokání, zdráhá-li se kdo tak učiniti.

3. Církev sv. ustanovuje, jak máme užívatí majetku. Nemáme přilnouti srdcem k statkům pozemským nezřízeným způsobem, abychom nezapomněli na Boha, nesmrtelnou duši.

Nesmíme majetku zneužívatí a lehkomyšlně mrhati. Počet musíme jednou vydati, jak jsme věcí užívali.

Musíme dle sil svých prokazovati milosrdenství potřebným a trpícím. To jest přísný rozkaz boží a kdo ho neplní, bude vyloučen z blaženosti věčné. »Odejděte, zlořečení, lačněl jsem a nedali jste mi jísti . . . Co jednomu z nejmenších jste učinili, mně jste učinili.« (Mat. 25.) Od té chvíle, co církev tuto nauku hlásá, vidíme pravé divy milosrdenství.

Jak bylo by blaze lidem, kdyby se řídili dle nauky církve Kristovy. Pokoj by zavládl na zemi lidem dobré vůle. Kolika nedorozuměním by se předešlo, kolika hříchů lakoty, marnotratnosti, požíravosti by se zamezilo a dobrodiní a milosrdenství prokázalo.

Dnes slavíme narození nejbohatšího a přec nejchudšího Spasitele. Co dobrého může vykonati, kdo oplývá majetkem; co zásluh může si získati, kdo zcela ničeho nemá a s Ježíšem chudíčkým cítí se šťastným, na osud nereptá, s jedinou hřívnou pracuje, aby i z ní jednou vydati mohl počet. U jesliček hledejme pokoje pravého, jakého svět dáti nemůže, odvráťme se od svědců, kteří slibují pokoj mimo Krista a jeho učení a jeho církev. Pravý pokoj jest jediný v Kristu, skrze Krista, a to jen u lidí, kteří touží po něm, kdo jsou dobré vůle.

V. M. Váchal.

Svátek sv. Štěpána.

Vůle svobodná I. dar veliký, II. dar tajemný a III. dar nebezpečný.

»Kolikrát jsem chtěl shromáždit syny tvé, jako shromažďuje slepice kuřátka pod křídla svá, a nechtěl jsi.«

(Sv. Mat. 23.)

Na tom místě, kde druhdy Kain zabil Abela, jak se za času sv. Jeronýma vyprávělo, stáli dva příbuzní rodem: jáhen církve sv. Štěpán a Šavel. Jeden jako mučedník, druhý jako mučitel. K nohous Šavla složili kamenovatelé šaty, že mohli doufati ochranu pro svůj skutek, protože Šavel byl členem rady. Dva příbuzní krví i jazykem a nepřátelé mezi sebou. Dva bratři Kain a Abel a jeden z nich vrah, druhý oběť vraha. Kde leží pří-

čina tak různých skutků? Ona leží ve vůli svobodné, kteráž může býti zneužívána a může býti zdokonalena, podle toho, jak se jí užívá.

Slova Páně, která se čtou v dnešním evangeliu, a která jsem položil za základ, hlásají nám svobodu člověka. Dí: »Posíláme k vám proroky a učitele a z těch některé zabijete, vyženete. Kolikrát jsem chtěl shromážditi syny tvé, jako slepice shromažďuje kuřátka svá, ale ty jsi nechtěl.« Člověk má moc v sobě chtít něco aneb nechtít, má moc vyvoliti z mnohých to či ono: život a smrt, a tato síla neb mohutnost v nás nazývá se svobodná vůle. Chtěl jsi a nechtěl jsi, volil a nevolil jsi, toť dar od Boha nám daný. Každý skutek náš svědčí o této tajemné mohutnosti v nás. Štěpán, který uprostřed kamenujících nepřátel mluví, káže a modlí se a odpouští, svědčí o té mohutnosti duše. On mohl odpadnouti a zapřít, ale on nechtěl, on chtěl život svůj dáti na svědectví Pánu. Nepřátelé mohli slyšeti řeč Štěpánovu, ale oni nechtěli, proto si zacpali uši, oni chopili se kamení, protože chtěli Štěpána kamenovati. Přátelé drazí, jedenkaždý z nás tisíckrát do dne volí a odmítá něco, chce a nechce a celý život jest stálý výkon vůle naší. Pořád volíte. Buďte přesvědčeni, že vše to jest velice důležité a neztrácí se pro nás. Proto dnes volím za předmět rozjímání svobodu vůle naší, a to: I. jak vzácný je to dar boží, II. jak tajemný to dar boží, III. jak zodpovědný to dar boží.

Bratři, prosím vás, abyste pozorně a bez předsudku vyslechli slova má, abyste všichni dali se shromážditi pod křídlo Ježíše Krista a o žádném aby neplatilo slovo: nechtěl.

I. Vůle jest dar vzácný.

Jedenkaždý jsme vlastním svědkem své svobodné vůle. Jsme si vědomi toho, že můžeme něco činiti a opominouti. Stupeň vůle a její síly jest rozličný podle způsobu užívání jí. Člověk může býti zevně přinucen něco činiti aneb opominouti, uvnitř však nemůže býti přinucen — on sám rozhoduje. Nepřátelé mohli Štěpána ukamenovati, ale nemohli lásku jeho k Ježíši změnit. Zevnitř mohli činiti násili, uvnitř nikoliv. Tu člověk vládne sám a rozhoduje se, protože Bůh mu dal vůli svobodnou, aby svobodně Bohu miloval, svobodně jemu sloužil a tak si získal zásluhy o odměnu. Ty můžeš svázati slabšímu ruce, aby ti neškodil, ale ty nemůžeš mu zabrániti, aby ti nechtěl aspoň v myšlenkách škoditi. Tu třeba poučením na něj působit, aby změnil vůli svou. Vůle následkem poznání a užívání jí jest různá. Bůh dal tu sv. jiskru v člověka, aby ho oslavoval. Pokud Bohu sloužil, byla to vůle jeho dobrá, dokonalá, k Bohu obrácená, byla to vůle rajska. Když však klesl, byla to vůle otřesená, oslabená a zvrhla se. To jest vůle zvrhlá či ptevrácená. Však ta vůle může se opět povznést a zdokonaliti, aneb může ve zlém setrvati. Ona může se povznést a opět k Bohu pospíchat, aneb může od něho se dále odvracet. Vůle může se měnit: buď k Bohu se obrátiti, buď k zlému se nachýliti. Nese vůle v sobě nebe i peklo. Jak pravil kdys Mojžíš

k lidu: »Život a smrt předložil jsem vám.« (5. Mojž. 30. v. 15—20.) Tak lze stále opakovati každému z nás. K čemu chceme, k tomu můžeme vztáhnouti ruku svou. Čím vůle lepší, tím vzdálenější jest hříchu. Proto pravíme, že Bůh, jenž je ta nejsvětější vůle sama, nemůže hřešiti, poněvadž by to byla nedokonalost, kterou nelze připustiti.

Vůle naše jest právě to, co vtiskuje zásluhu a vinu každému skutku. Vůle člověka jest pečeť nebe a pekla. Vůle, již se dáváme vésti, činí z našich skutků buď poklad nebeský, buď podpal pekelný. Když dva lidé činí totéž, není to totéž, ale liší se podle vůle, kterou to konají. Chcete to viděti na příkladu? Zde jej máte z úst Páně samotných: Dva muži vstoupili do chrámu, aby se modlili: fariseus a publikán. Oba dělali totéž, ale nebyl skutek a výsledek stejný, protože pohnutky vůle byly jiné. I vyšel publikán ospravedlněn nad farisea. Tisíce lidí dělá tutéž práci stejného druhu, ale u každého jest jiný výsledek, jiná zásluha, která se podle vůle řídila. Vidíte zde, jak důležitá jest vůle, kterou skutek konáme? Ona z nepatrného skutku dělá poklad nebeský, z hlíny zlato, z pomíjejícího věčné, ale ona ze svatého může udělati hřích a z nejkrásnějšího pekelnou obludu, jako učinila u andělů krásných, ba u nejkrásnějších. Z andělů učinila lucifera, kněžete duchův zlých. Vůle svobodná, kterou řídíme skutky naše, dává jim směr buď do nebe, buď do pekla. Ta síla a mohutnost jest v nás a ona působí v nás stále, stále dává směr, stále hází na misku zásluh a vin! Ona je to, která staví příbytek věčný. Toť je ten dar, který Bůh nám dal, abychom jím tkali roucho svatební sobě pro věčnost. Jak vzácný to dar! Však je tajemné jeho užívání, působení a zneužití. Ono tě zavádí buď mezi kufárka, buď mezi zatracence.

II. Vůle jest dar tajemný.

Je to učením sv. víry, že vůle zůstává svobodnou, a že ji milost boží předchází svým osvěcováním, vnuknutím, že ji provází svou pomocí, a že dává sílu vytrvání, ale tak, že ani vůle neztrácí svou svobodu, ani milost boží svou nutnost. To učení o vůli a milosti vyjádřiti lze takto: 1. člověk sám nepůsobí, 2. také Bůh sám nepůsobí, 3. ani člověk a Bůh, ale 4. Bůh a člověk. Bůh milostí svou předchází a člověk vůlí dobrou následuje.

Že i vůle zachovává svou zásluhu a svobodu a milost boží začíná, provází a dovršuje každý dobrý skutek v nás. Abychom se obrátili zase k sv. Štěpánu. Svobodně volil Ježíše Krista, a přece to byla milost boží, která ho volala a osvěcovala. Svobodně vyznával Ježíše Krista, ale milost boží ho v tom utvrzovala, a svobodně klekl a modlil se, ale milost boží ho ke konečnému setrvání sílila.

Bůh dal milost, že posílal proroky a učitele, ale člověk při té milosti předcházející a provázející zůstává stále svoboděn a není nucen. To spojení vůle a milosti a působení vzájemné je tajemné a jest skryto před očima našima.

Každé odmítnutí a přijetí milosti boží je tajemství. Štěpán a Šavel, příbuzní, stojí na téže půdě. První jest korunován mučednictvím, druhý vinou krveprolití. Každý má vůli svobodnou a každý má míru milosti boží dostačující, aby byl spasen. Jeden prolévá krev pro Ježíše Krista a druhý soplí krví a vraždou proti témuž Ježíši. Všechny Ježíš volá, ale mnozí říkají: »Nechci!« Tajemství to vůle a milosti boží.

Ta vůle tajemně se mění: miluje teď, co včera nenáviděla, a nenávidí, co včera milovala. Kdo to pochopí? Šavel dnes stojí u šatů kamenujících a slouží všem. Za čas krátký bude psát v listu: »Já nejsem hoden sloužit apoštolem, protože jsem pronásledoval církev boží. Tatáž osoba, Šavel u šatů a Pavel v Damašku, kdež byl obrácen, kam šel, aby jímali křesťany a vodil je do žaláře. V Damašku musil býti v koši s okna propuštěn, aby nebyl zabit od Židů, neboť nepřestával svědčiti, že Ježíš jest Syn boží. Dnes kamenuje Štěpána, protože praví: »Vidím Syna člověka, sedícího na pravici boží.« Jaké to nevyzpytatelné tajemství milosti boží a vůle lidské.

Kolikrát vidíte to opakovati v životě. Člověk, jenž nosil na tváři znamení lásky boží, který řádně konal povinnosti, najednou jako vyměněný klně tomu, co ctil, a ctí, čím pohrdal. Tatáž osoba, různé skutky. Co chtěl, nechce, co nechtěl, teď velebí. Máme obráceného Šavla v Pavla, ale máme též Pavly, kteří se stali Šavly. Nevyzpytatelná vůle a milost boží, a vždy zůstává vůle lidská svobodná a milost boží předchází nás a vždy v jejím světle a teple jsme. (Döllinger-Lamenais.)

Jak musíme se přičiňovati, abychom tajemství božích byli účastni! Proto praví sv. apoštol Pavel: »S bázní a třesením pracujte na svém spasení«, neboť »člověk nikdy neví, zda jest lásky boží či hvěvu hoden« (Eccl. 9. 1.) Nikdo nevíme, zda vytrváme v milosti boží a také nesmíme o nikom říci, že zemře neb zemřel bez milosti boží, ale každý se musíme přičiňovat, abychom nekladli překážky milosti boží.

Hrozný příklad máme na bratřích Lamenaisových. Oba z katolických rodičů zrozeni. Starší bratr knězem zbožným, mladší se od lehkomyšlného života obrátil a byl spisovatelem obranným. Hájil církev svatou s výsledkem. Roznemohl se; po zaopatření drže kříž v ruce bratrovi pravil: jak je to krásné, hájit církev svatou a jak to těší v poslední chvíli. Obranu církve sv. odkázal bratru staršímu. Teď slyšte změnu. Nemocný se pozdravil. Zbloudil s cesty pravé a — odpadl, ten, který nedávno cítil blaženost z vědomí, že církev sv. hájí, zemřel nesmíšen mimo církev. Bratr starší vytrval, založil řád a zemřel ve svatosti a o jeho životě začal blahověčnou proces. Kdo tu změnu vyloží? Bůh jediný na soudu svém, nyní je to skryto před očima našima. Toť dle slov Páně: Dva budou za pluhem a jeden bude spasen a druhý zatracen, dva budou na jednom ložci a jeden bude spasen a druhý zatracen. My však při všem tom tajemném poměru máme povinnost přičiňovati se, abychom nikdy nekladli odpor, ale vždy

byli na straně Ježíšově, věrni v malém i ve velkém, neboť naše svobodná vůle jest nejen dar velevzácný a nevyzpytatelný, ale i zodpovědný.

III. Vůle svobodná jest zodpovědný dar.

Svoboda vůle jest dar, ale dar nanejvýš zodpovědný. Jest semeno, z něhož vychází ovoce, které bude každý těžiti. V duši člověka dal Bůh zákon svědomí, hlas to boží, jenž nám praví, že máme dobré činiti a zlého se varovati. Užíváme li vůle své proti tomu, neseme zodpovědnost.

Svoboda vůle neznamená činiti to, co chci, nýbrž činiti to, co dobré a moudré jest, co se s rozumem a vůlí boží srovnává. Bůh nám sám vštípl ten zákon do srdce a zjevil nám mnoho-násobně svou vůli, jíž se řídit musíme, když chceme opravdu býti svobodni.

Není slova, kterého se více zneužívá nad »svobodu«, proto se jej tolik zneužívá, že se pod ním zcela něco jiného myslí. Lidé svobodou představují si libovůli aneb nevázanost, a to obé není svoboda, nýbrž zločin. Každá svoboda vyžaduje zákon, který nesmí býti překročen bez trestu a zodpovědnosti. Každé slovo, každá myšlenka a skutek nese za sebou následky, které musíme zodpovídati. Vše, co konáme, musí se nésti trojím směrem: musí býti vykonáno z lásky k Bohu, aneb z lásky k bližnímu, aneb ze zdravé a moudré lásky k sobě. Tu pravdu nám sv. Pavel vtiskuje v duši, řka: »Buďte tedy, že jíte nebo pijete, aneb cožkoliv jiného činite, všechno k slávě boží čňte« (I. K. 10. 31.).

Každé jednání musí býti rozumné, moudré a dobré, jinak jest zodpovědné a bez zásluby, ano trestné. Jest důležité věděti, že svobodou nemůže se nikdy rozuměti nevázanost. Ve všem jest zodpovědnost.

Praví se, že myšlenky cla neplatí. Však ani myšlenky dobrovolné a se zalíbením nejsou volné. Jest volno, aby tvůj soused smýšlel o tobě jako o špatném, nespolehlivém člověku? Hned zajisté řekneš nikoliv. Tak ani o jiných nelze mysliti právem, leč to, co s pravdou se srovnává, vše ostatní jest omyl, blud a klam. Volná myšlenka může jen v kruhu pravdy se pohybovati, jinak jest zvrhlá a zavržení hodná.

Slovo neraní, proto může býti volné. Pověz na své dobré svědomí, je ti lhostejno, jestli o tobě někdo roztrušuje lež, a to na cti tobě škodící? Je ti lhostejno, když by o tobě pravil, že jsi spolčen se zlodějem a pod.? Ty by ses ihned právem dovo-lával ochrany.

Je tedy dovoleno konati každému, co by chtěl? Na první pohled uznáš, že by v jednom dni byla společnost naše obrácena vzhůru nohama. Proč vydržuje se Pankrác, leč k vůli tomu, že nelze konati, kdo by co chtěl. V každém směru svoboda musí míti moudré a rozumné meze.

Z týchž důvodů jde na jevo, že nelze ani psáti, co by kdo chtěl, ba ani dáti, co by kdo komu chtěl, na příklad dítěti nůž,

samovrahu jed atd. Ba ani nelze se modlití, zač by člověk chtěl, má-li býti modlitba jeho rozumná a záslužná a Bohu milá. Z toho všeho jde, že zodpovědnost hledí na nás z každého slova, nejen z každého skutku, ano i z každé myšlenky. Ze všeho musíme účet klásti. Bůh nás volá jednou myšlenkou vnuknutou, jindy slovem slyšeným, jindy příhodou sběhlou a mluví k nám. My buď bēťme poučení, aneb odmítáme: nechci slyšeti, aneb nechci sloužit. Právě tato souvislost svobodné vůle a zodpovědnosti svádí mnohé, že zapírají vůli svobodnou nadobro. Praví, že člověk vůle nemá, že vše jest pod vlivem okolnosti a člověk jedná zcela nesvobodně a proto není zodpověden. Je to hrozný blud, a spolu hloupý blud. Je to hrozný blud, poněvadž z něho přichází zkáza ohromná. Když není člověk svoboděn, pak také není rozdíl mezi dobrým a zlým, pak není ctnosti ani hříchu, se vším, což následuje. Pak nemůže nikdo trestat druhého, neboť to učinil sice, ale nelze mu to přičísti, pak zbytečný jest zákon všecken a každý soud. K čemu jest vězení a trest, když člověk není zodpověden, protože není svoboděn. Je to hloupý blud, neboť každý člověk jest svědkem svého svobodného jednání. Však, draží, i vůli svobodnou upírají mudrci, aby nemusili připustiti zodpovědnost a odplatu. Však pravdu popřete tisíckrát, ona zůstává pořád pravdou a nedá se nikterak popřítí. Tak jest i s vůlí naší. Mluvme jak chceme, vůle naše trvá a trvá i — zodpovědnost. Jsme zodpovědni Bohu za své myšlenky dobrovolné, za své řeči i skutky, ale jsme spolu zodpovědni i za ostatní, s nimiž se stýkáme a na něž máme vliv. Mluvme jak chceme — zodpovědnost trvá. Každý kámen hozený na sv. Štěpána lpí na svědomí kamenujících, jako každý skutek lpí nám na svědomí.

Popírání vůle svobodné je stejná pověra jako pověra o planetách. Druhdy pověru měli lidé, že člověk pod vlivem hvězd přichází na svět a že pod vlivem planet jest život náš. Mnohý hádal s hvězd planetu svého života a omlouval se »svou planetou«. Hříšná to pověra. Stejně hříšná a stejně hloupá jest filosofie, která praví, že člověk podléhá nutně okolnostem a že nemá vůle svobodné. Dříve ty okolnosti byly planety, které si nosili s sebou na svět, teď ty planety jsou blíže na zemi: rod, vesnice, krev rodičů a pod. Bláhovci, kteří člověka činí bídnou hříčkou okolností a upírají mu vůli svobodnou, kterou se může povznést, když s ní a s milostí boží věrně, vytrvale působí. Kain a Abel bratři jedné krve, nesterpně užívali vůle a milosti boží, Štěpán a Šavel, krevní přátelé, jak stojí proti sobě, ale později opět budou spolu jednoho ducha, až Šavel změní vůli svou a řekne: »Pane, co chceš, abych učinil?« V tom stavu jest pak schopen býti dítětem Ježíšovým, ale když si zacpává uši k slovu božímu, když skřípá zuby a jezdí, aby jímali křesťany, to koná jen vůli svou, praví: »Nechci konati, co mi Ježíš praví.«

Protože ta vůle naše tak svobodná a užívání jí tak různé, proto zůstane vždy na světě tak veliká různost, a proto bude i mezi svatými na nebi tolik stupňů blaženosti, kolik duší jest

připuštěno k patření na tvář boží. Každý zcela samostatně a svobodně s milostí boží tkáme roucho milosti boží, které jest dílem milosti a vůle naší, jako roucho má osnovu a outek, líc a rub.

Jaké poučení z toho? Každý skutek, i ten nejmenší, neztrácí se, ale jest buď k slávě, buď k hanbě, ba nejen skutek, ale i slovo a myšlenka. Ty musíš posvěcovati vše, musíš si býti vědom, že ani Bůh tebe nespasí bez tvé vůle, ani tvá vůle bez Boha tě do nebe nepřenese. Kolik lidí na to zapomíná? Kolik lidí uši své zacpává k slovu božímu. Bratři, slychejte slovo boží rádi, přiveďte jiné, hlavně muže, aby je slyšeli, aby z mnohých Šavilů stali se vyvolení synové boží na přímlovu sv. Štěpána. Amen.

Fr. Vaněček.

Svátek sv. Štěpána, prvomučedníka.

Církev a utrpení.

Včera slavili jsme narození Spasitele světa, který už v jeslích chtěl za nás trpěti nedostatkem a chudobou, až dotrpěl na dřevě kříže.

Dnes slavíme památku prvního následovníka Kristova, který z vděčnosti a lásky život dal za Spasitele svého. A sv. Štěpán nezůstal sám, tisíce, milliony lidí kráčelo za ním, život dali za víru v Ježíše Krista, nebo uložený kříž nesli odhodlaně a trpělivě. Pohané neznali té síly, zmalomyslněli v křížích a utrpeních, umírali v zoufalství. Církev katolická jest nejlepší přítelkyně a matkou naší, přispívá nám v nehodách a neštěstí, povzbuzuje, těší a dává nadpřirozenou sílu, abychom kříž od Boha vložený ochotně a ku spáse své duše trpělivě nesli. O této službě, jakou nám církev v utrpení prokazuje, chci dnes krátce promluvit ku počtě prvomučedníka sv. Štěpána.

P o j e d n á n í.

Celý náš život od kolébky až ku hrobu jest honbou za štěstím. Každý by byl rád na světě šťastným. Na štěstí naše myslila již naše dobrá matka, když bděla nad námi, nad kolébkou naší; na štěstí pomýšlelo naše mladé srdce, když jsme povyrostli, a došli věku jinošského. Na štěstí myslili jsme při práci jako muži; i jako starci čekali mnozí, že to štěstí se přece dostaví, nežli klesnou v hrob tmavý.

Celé člověčenstvo myslí jen na štěstí, touží po něm, chce býti šťastné, podniká celý život honbu za štěstím.

A přece málokterý uloví si něco štěstí. Vidíme teci proudy slz, vidíme zasmušilé tváře spolubližních, slyšíme vzdechy a bolestné nářky; nemocnice, blázince a žaláře hlásají nám, že štěstí zde není domovem. Mnoho utrpení a křížů vidáme ve vsích i v nejbohatších městech, v nejchudších chatách i nejnádhernějších palácích. A právě v těchto nádherných domech nalézáme to největší utrpení. Každé skoro srdce člověka jest tichou svatyní

utrpení. U někoho už trvá dlouho, u jiného teprve nastalo. »Celý pozemský život náš,« praví bl. Tomáš Kemp., »jest pln svízeli a kolkolem poznamenán křížem. Kříž čeká na tě všude, neunikneš mu, kdyby ses kamkoliv obrátil.«

A jak bývá často tvrdý a tísnivý, jak těžký a bolestný ! Muž stojí u smrtelného lůžka dobré manželky, která mu několik maličkých dětí zanechává ; chudá vdova leží dlouho už na lůžku, a vedle batolí se několik malých dětí, volají o chleba a ona nemůže utišiti jejich hlad, zahřátí zimou zkřehlé. Mladá matka klečí nad hrobem jediného dítěte, v němž kladla tolik nadějí.

Ale jest ještě jiný zármutek, mnohem bolestnější, který mnozí tají ve svém nitru, a takový užírá zdraví a žene člověka rychlými kroky ke hrobu.

Pohané neznali léku proti utrpení a zármutku. Má církev katolická, kterou nepřátelé líčí jako zbytečnou a nepřítelkyni lidu, má nějakého léku proti útrapám pozemským ? Zjistěte má po ruce mnoho léků, může v bídě lidské mnoho přispěti, jak ihned vám dokáží.

Především zabraňuje církev sv. mnohým utrpením. Ctnost jest nejlepším základem pravého štěstí pro společnost lidskou. Hřích pak jest nejbohatším pramenem bídy a utrpení. Tím není řečeno, že každý, kdo jest nešťastný a nese těžký hřích, jest velikým hříšníkem. To by odporovalo Písmu sv. Neboť i nejlepší duše často musejí nésti těžký kříž, ježž Bůh v nevyzpytatelné moudrosti na ně vložil. Ale přece zůstává pravdou, že z hříchů lidských vytéká celé moře bolesti a bídy na naši zemi. Odstraňte ze společnosti pýchu, hněv a závist, lakotu, nestřídmost, nečistotu a lenost, a slzavé údolí promění se v ráj, tisíce duší, jež krvácely v starostech a utrpení, nalezly pokoje a radosti. Proto napomíná nás důrazně Písmo sv.: »Synu můj, nic zlého nezasévej v brázdě nespravedlnosti, abys pak sedmeronásobně nesklízel.«

A proto církev sv. viévá nenávisť ke hříchu a odpor do srdcí našich sv. svátostmi, obětí mše sv. dává nám nadpřirozenou sílu k boji proti zlým náklonnostem, pokušení a nebezpečí ; povzbuzuje nás k následování vznešeného vzoru našeho božského Spasitele, ku konání ctností křesťanských. Kde dbá se v rodinách hlasu církve, kde mládež řídí se jejími slovy, tam předejde se přechetným bědám a náškům.

Co mužů již, kteří zakusili hrozných následků lehkomyšlnosti, dalo dítky své na vychování do domů řeholních, a když jim to bylo předhazováno, pravili otevřeně : »Nechceme, aby děti naše byly tak nešťastné, jako jsme byli my.«

Církev sv. učí nás dále znáti cenu utrpení. Ona praví, že utrpení, jež Bůh na nás posílá, jsou důkazem jeho veliké lásky k nám hříšným, neboť »koho Bůh miluje, toho tresce a jako otec v synu zalibuje sobě«. (Přisl. 3, 12.) Ona volá se sv. Janem Zlatoústým : »Kdyby ti dal Bůh moc křísiti mrtvé, dal by ti mnohem méně, než když ti posílá kříž a utrpení, neboť za dar

zázraků zůstáváš jeho dlužníkem, utrpením však Bůh jest dlužníkem tvým.*

A v pravdě. Kříž, který nás stihne, jest pro nás velikým dobrodiním.

Křížem bývá křesťan poznenáhla osvobozován od náklonnosti k statkům pozemským a nabádán, aby zrak svůj a lásku obracel k Bohu, poslednímu svému cíli. Dokud les bujně se zelená a vše na polích a na lukách v bohatém květu se nalézá, nedůvěřují mnozí ptáci člověku, unikají před ním, mají pokrmu v hojnosti a nepotřebují člověka, ani jeho darů. Přijde-li však zima, a lesy, pole a luka sněhem jsou pokryty, studny a potoky ledem přikryty, a ubohé ptactvo nemůže nalézt potravu ani nápoje, tu přibližují se v bídě k příbytkům lidským a dovolávají se pomoci. Přilétají i na okno, sbírají drobty a zrní, jež se jim předhazují; ba mnohdy vnikají i do příbytků lidských a běhou z rukou potravu.

A podobně se má s poměrem mnohých lidí k Bohu. Daří-li se jim všechny plány a podniky, žijí-li stále v slávě a vážnosti, mají-li velikého bohatství, jimiž si mnoho radostí a požitků mohou připravit, je-li zdraví jejich pořád pevné, jak snadno dají se pak připoutati k zemi a jejím nicotným statkům? Jak snadno zapomínají Boha, který je stvořil ku své službě, a přestupují lehkomyslně a směle jeho svatá přikázání. Když pak se trpce zklamou a plány jejich se zhatily, když zdraví podkopali a smrt jim odnáší jejich miláčky, musí-li nésti těžký a tvrdý kříž, tu teprve poznávají jasně, že země nemá pro ně pravého dobra a štěstí, že jest jen slzavým údolím, kterým musíme projíti, abychom přišli do pravé své otčiny; pozvedají zraků zase k Bohu, na něhož ve svém štěstí zapomněli. Jak mnohý křesťan děkuje právě těžkému kříži, že Boha zase našel a nebe na věky neztratil! Může také zvolati s královským prorokem: »Dnem i nocí tížila mne ruka tvá, obrácen jsem v bídě své, když zaboden je trn ve mne.« (Žalm. 31, 4)

Křížem a utrpením konáme pokání za své hříchy. Není nikdo bez hříchu, všichni musíme činiti pokání, všichni jsme dlužníky Boha a zaplatiti dluh svůj, podati dostiučinění. Tak žádá spravedlnost boží. A jak málo lidí splácí dluh ten dobrovolně! Proto přichází Bůh ku pomoci, vkládá nám pokání na nás, sesílá kříž a utrpení. Neseme-li je ochotně a rádi, žijeme život kající, usmířujeme Boha, prospíváme nejvíce sobě samým.

Křížem a utrpením zušlechťuje se dále duše naše a nabývá stále více krásy a ceny. Sochař, chce-li z hrubého kamene zhotoviti nádhernou sochu, kladivem tluče a odráží vše, co překáží. Kusy odlétají na všechny strany, a kdyby mohly mluvit, křičely by a bědovaly nad bolestnými ranami. Čím jest kladivo u sochaře, tím jest kříž pro člověka.

Utrpením bývá nejprve pýcha naše, jež krásu naší duše znešvařuje, pokořena, z lehkomyslnosti hříšné býváme vyléčeni, množí se v nás pravá láska k bližnímu. Kdo nebyl nikdy nemocen, neví,

jak nemoc jest obtížnou, a sám-li se ohlížel po pomoci, hledí pomoci i jiným.

V kříži a utrpení srdce se obměkčuje, stává se přístupnějším pro soucit s bližním. Bez utrpení vymizelo by brzy všecko milosrdenství a láska k bližnímu. V kříži a utrpení nabývá duše naše také síly a statečnosti, duše stává se odhodlanější a neohroženější. Kříž zušlechťuje duši a zvyšuje její cenu.

Utrpení dává nejlepší příležitost k rozmnožení zásluh pro věčnost. »Radujte se a veselte se,« pravil božský Spasitel, »odplata vaše hojná jest v nebesích.« »Kdo v slzách rozsévá, s pláním bude sklízeti.« (Ž. 125.)

Církev učí nás kříž trpělivě a odevzdaně do vůle boží nésti. Volá, abychom zrak pozvedali k nebi, kde jest Otec náš nejlepší, který nedopustí více, než snést můžeme, který odmění mnohonásobně každý kříž ochotně přetrpěný. Církev volá, abychom pozvedali zrak ke kříži našeho Spasitele, kdo s Kristem bude na světě trpěti, bude s ním na věčnosti kralovati. (Řím. 8.) Církev volá, abychom zrak pozvedali k oltáři, kde jest nejlepší náš přítel: »Pojďte ke mně, kdož jste obtíženi, já vás občerstvím.« Co sebevražda stalo se, poněvadž neslyšeli hlasu matky církve!

Církev sv. má konečně útrpnost s bolestí a utrpením svých dítek a prokazovala vždy divy lásky k bližnímu.

Pohané neznali lásky k trpícím. Mark Aurel, jeden z mírnějších císařů římských, pravil, že jest to slabost, míti útrpnost s nešťastným a plakati s plačícím. A Seneka, nejlepší mudrc římský, neostýchal se pronésti hrozná slova: »Dobří mají se vystříhati milosrdenství.« Otroctví bylo hrozné a osud ubohých krutý.

Církev sv. kráčela světem a volala: »Blahoslavení milosrdní, neboť milosrdenství dojdou.« (Mat. 5.) »Co jednomu z nejmenších jste učinili, mně jste učinili,« volala jménem Kristovým.

A dějiny církve svědčí, jaké divy lásky a milosrdenství objevily se v křesťanství. Církev posílá milosrdné bratry a sestry, aby těšili a oslazovali trpký osud nešťastných.

Hle, to jest církev, jež tolik dobrodiní lidstvu přinesla, a jež tolik za to jest od nevděčníků a nepřátel tupena.

Děkujeme Bohu, že jsme dítkami této matky milosrdné a dobrotivé, která nás od kolébky až ke hrobu provází nejněžnější láskou, ba i za hrob provází modlitbami. Chopme se ochotně kříže, který nám Bůh sesílá; kříž bude lehčím a na věčnosti záslužným.

Volejme se sv. Augustinem: »Pane, zde pal, zde muč, jen na věčnosti ušetř.« Amen.

V. M. Váchal.

Ranní řeč na Nový rok.

Nejmilejší, opakuji slova dnešní sv. epištoly: »Ukázala se milost Boha, abychom odřeknouce se bezbožnosti a světských žádostí, střízlivě, spravedlivě a pobožně živi byli na tomto světě.« Dvě jsou točny, které jakoby osou byly spojeny a kolem nichž

točí se zeměkoule ; točna severní a jižní. Tyto dvě točny nikdy se nesejdou, nikdy se k sobě nepřiblíží. A tak i rok minulý, který jsme právě skončili, a rok přítomný, jež nastupujeme s pomocí boží, nikdy, nikdy se nesejdou. Minulý rok uběhl do daleké, daleké věčnosti. Trval sice dlouho, 365 dní, ale vše uběhlo tak rychle!

Tak rychle! A přece každý ten okamžik roku minulého uzavírá v sobě nesmírnou důležitost i pro vás, pro vaši spásu. V něm ukázala se nám živým milost Boha Spasitele našeho. Ano, milost ukázala se vám i mně v roce minulém.

Když jsme jej nastupovali prvním lednem, zdaž někdo z vás věděl, že dočká se posledního prosince? Statistice, ano milliony lidí zemřely roku minulého; veliký počet našich bratří, sester a známých odešel tam, odkud není návratu a zbyla vám jen po nich tklivá vzpomínka. Ale hle, milost Boha našeho ukázala se nám, my jsme přežili ten uběhlý rok a sešli jsme se dnes, abychom si vyprosili a přáli šťastného roku nového. Ano, milost boží nás zachovala!

Ó, moji drazí, netíží snad někoho z vás při této úvaze výčitka nevděku? Netíží vás svědomí a vzpomínka, že jste prožili rok minulý bez úspěchu pro svou spásu? Nevzpomínáte zde před dobrotivým Bohem svým na uplynulé chvíle, na chvílky, kdy jste zapomínali, že proto jste na světě, abyste dle slov sv. Pavla: »Odřeknouce se bezbožnosti a světských žádostí, střízlivě, spravedlivě a pobožně živi byli na tomto světě, očekávajíce příští Pána našeho«?

Obávám se, že i vy, i já, často zapomněli jsme na vážná tato slova v roce minulém a že mnohý hříšný čin zapsán jest v knize našeho života! Co činiti, moji drazí? Máme dále i v novém roce kráčet starou cestou? Ó uchovejž nás před tím Bůh a Rodička boží, ježto Synáček dnes po prvé pro nás prolil krev! Ne hřešiti bude naším úkolem v roce novém, nýbrž naším zákonem budtež slova téhož sv. Pavla: »Svléci starého člověka a obléci nového, který obnovuje k poznání podle obrazu toho, který jej stvořil.«

Křesťané milí, tážete se, co to znamená: svléci starého a obléci nového člověka? Dnešní ranní řeč vám tuto otázku ve jménu Páně zodpoví.

Pojednání.

I.

Kteréhosi velmi zbožného a mravného muže ptali se kdysi: »Čeho ze všech věcí na světě nejvíce se bojíš? Snad chudoby, hladu, nemoci, bolesti, hanby? Nebojíš se smrti, ďábla, pekla?« Odpověď křesťana hodnou dostali: »Nebojím se na světě ničeho a nikoho, ani Boha. Chudoby, hladu a bídy se proto nebojím, protože tyto nehody často i prospívají člověku, a protože sám Spasitel je snášel. Ani nemoci a bolesti se nebojím, neboť člověka přivádějí k rozumu a táhnou k Bohu – a sám Spasitel je

snášel. Zlého mínění a posměchu se nelekám, neboť mne pokouší — a přece nerovnájí se posměchu Kristovi. Smrti se nebojím, neboť jest jen přechodem k věčnosti, a všichni svatí jí přišli do nebe. Dábla se nebojím, proto že jest upoután, a držím se Ježíše Krista. Pekla se nelekám, protože jest jen pro dábla a jeho přivržence. Ba ani Boha se nebojím, protože jest mým nejmilejším přítelem. Nebojím se tedy ničeho ve světě, pod sluncem, aniž čeho nad sluncem. Něčeho se však přece velmi bojím — toho, čeho se lidé nelekají — hříchu « (Mehler.)

Hlubokou pravdu jistě prolulvil tento svatý muž. »Bojím se, čeho se lidé nelekají — hříchu.« Ano, hříchu se lidstvo neleká. Bojí se útrap tělesných, bojí se útrap duševních, ale hříchu se neleká. A nejen že neleká, nýbrž svět miluje hřích a hříchu se úplně odevzdává! Hřích jako záplava se šíří dál a dále, a svět uvykl již hříchu tak, jako by ne hřích, ale dobrý skutek konal.

A tak se mi věru zdá v těchto dobách, že zní to jako pohádka, co čteme v životech svatých: sv. Alois při své generální zpovědi padal do mdlob, sv. Stanislava jímala mdloba, slyšel-li jen poněkud nestoudné slovo, sv. Juliáně při pouhém vyslovení hříchu dělalo se nevolno. A nezdá se vám to býti přehnaným, když čtete dále: Sv. Thais tři léta na poušti volá litostivě: Ty, jenž jsi mne stvořil, smiuj se nade mnou! Sv. Jeroným odchází z Říma, uzavírá se v jeskyni a 4 léta, jak sám píše, je společníkem šelem a hadů, aby se vystříhal hříchu. Sv. Markéta Kortonská 23 let, sv. Marie Egyptská přes 30 let činí pokání. Ta léta se snadno vysloví, ale nespočítáte slzy lítosti, vzdechy a modlitby, jimiž oplakávali hříchy předešlé a varovali se nových.

Moji draží, opustili jste rok starý, máte před sebou rok nový. Tvrdí-li sv. Jakub: »Ve mnohém zajisté klesáme všichni«, pak netvrdí to pouze o sobě, nýbrž má na mysli lidi všechny, tedy i vás. A říkáš-li, křesťane milý, v srdci svém: nikoho jsem nezabil, nikoho jsem neokradl, nejsem hříšníkem, pak se přelháváš, a chlubíš-li se tím, pak lžeš. Nemusil jsi v předešlém roce nikoho okrásti a nikoho zabít, a přece můžeš býti před Bohem velkým hříšníkem. Ano, takový je svět, takový jsi ty, příteli, že mnohé nepokládáš za hřích, co skutečně hříchem jest, že jsi hříchu přivykl.

Což neurazil jsi Boha pochybováním, rouháním, nevěrou, špatnou četbou, špatnou nebo řídkou modlitbou? Neurazil jsi Boha klením, zanedbáváním služeb božích, špatnou, nečistou myšlenkou, žádostí? Což opravdu jsi neurazil Boha lží, na cti utrháním, pýchou, lakotou, nestřídmostí? Neozvala se v tobě nikdy závist, hněv, nenávisť?

»Ve mnohém zajisté klesáme všichni,« a v tom neb onom klesl jsi jistě i ty, i já, i my všichni.

A vyzval-li kdysi Spasitel Židy, aby vrhl po ženě cizoložné kamenem ten, kdo bez hříchu jest, pak, moji draží, myslím, že i my jedenkaždý napřed sami na sebe kamenem bychom hoditi mohli.

A ejhle, to je ten »starý člověk«, kterého v novém roce svléci máme, pakli ve starém roce v srdci jsme ho nosili. S tímto starým člověkem, totiž životem hříšným, nelze dojít ani blaha, ani štěstí, ani života věčného. A proto napomíná sv. Pavel : »Kdo kradl, více nekraď, pracuje rukama svýma«, kdo kradl duši své věčnou blaženost hříchem, nečiň tak v roce novém !

Hleďte, moji drazí ! Život váš spočívá v rukou božích, ani na minutu není pojištěn. Kdož ví, budeme-li všichni tak šťastni, jako roku loňského, že dočkáme se jeho konce ? Umřeme-li ve hříších, Bůh s námi nebude a nemůže býti, protože by přestal býti Bohem. Nuže, kdož jsme byli ve starém roce »starým člověkem«, oblecme v novém roce člověka »nového«.

II.

Ale vy se mne ptáte, který je ten člověk nový, ježž obléci máte. Odpovídám : je to člověk takový, jaký vyšel z ruky boží, je to člověk, jak ho Ježíš Kristus svou obětí a smrtí způsobil. Takovým člověkem budiž každý z nás.

a) Chceš-li tedy obléci člověka nového v roce novém, musíš s milostí boží přijmouti ducha pokory a kajcnosti a oplakávati hříchy své a jich nenáviděti. Sv. Pavel, když celý život strávil v práci, v bdění a postech, když byl několikrát kamenován, bičován pro Krista Pána, když tisíce duší pro Krista získal a na konec i do nebe vtržen byl, ještě se ke konci bál, aby nebyl přece zavržen, a volával : »S bázní a třesením konejte své spasení !« Milí křesťané, jaké teprve pokory třeba nám !

b) Chceš-li v roce novém obléci člověka nového, musíš obnoviti smlouvu, kterou jsi s Bohem na křtu sv. uzavřel, kterou jsi ve sv. biřmování dosvědčoval a při sv. přijímáních zpečetil. Smlouvu, že se budeš odříkati ďábla i všech skutků jeho, i vši pýchy jeho ! Kdo se přidržel pýchy, konal skutky, které s sebou pýcha přináší, a kdo skutky zlého ducha a zlého světa činí, zřekl se spojení s Bohem. Křesťane milý, obnov to spojení s Bohem zase v roce novém, neboť pamatuj, že bez božího požehnání bude marné tvoje namáhání !

c) Chceš-li v roce novém obléci člověka nového, musíš žiti ve víře Pána Ježíše, »který miloval nás sám sebe za nás vydav« (Gal. 2, 20). Svět, který vás od Krista odvrací a k sobě přitahuje, jest vaším úhlavním nepřítelem. Nevěřte mu ! Lidé, kteří vám víru v Krista tupí, a byť to byli vaši nejbližší, jsou vaši zlovolníci ! Neslyšte na hlas jejich, věřte toliko Kristu a jeho svaté církvi !

d) A chcete-li nového člověka obléci, žijte v naději jeho, »v němž pouze spása naše spočívá« (Skut. 4, 20). A s touto nadějí spojte i lásku, neboť obléci člověka nového bez lásky k Pánu Ježíši jest věcí nemožnou.

Ano, svlecmež člověka starého a oblecme nového podle vůle boží. A protože to bez pomoci boží nemožno, volejme úpěnlivě k Pánu Ježíši : »Spasiteli náš, Ježíši, my zde prvního dne

v novém roce shromáždění vyznáváme, že rok minulý života našeho uběhl v mnohém hříchu. Ó stůj při nás v tomto roce novém, bychom jako nový člověk žili podle tvé nejsvětější vůle k životu věčnému! Amen. _____

Henricus.

Nový rok.

Vděčná vzpomínka na dřívější důkazy milostí.

»Nejsem hoden všech slitování tvých a věrnosti tvé, kterou jsi prokázal služebníkovi svému.« (Mojž. I. 32. v. 10.)

Slova vzata jsou z modlitby arciotce Jakuba, když se vracel přes Jordán domů pln obav před bratrem Esauem. Vzpomíná vděčně všech dobrodiní minulých, než začne prositi o nové milosti. My stojíme nad řekou času a obáváme se, co nám přinese nový rok. Proto, drazí posluchači, jsem vám tou radou v novém roce, abyste vděčně vzpomínali milostí a darů božích minulých, chcete-li dojít nových.

Ve slovech, která jsem učinil základem rozjímání, slyšeli jste Jakuba dvojitou věc vyznávat: předně nehodnost svou vzhledem ke všem milosrdenstvím božím, a druhá věc jest uznání věrnosti boží vzhledem k nám služebníkům božím. Tyto dvě vlastnosti musí býti v nás, chceme-li milostí nových dojít. To jest vlastnost všech duší Boha milujících a od Boha omilostněných. Ty duše, které nemají nehodnost svou na paměti a věrnost boží v zaslíbeních nepoznávají, nepřijímají nových milostí. Toť novoročním předmětem našeho rozjímání.

P o j e d n á n í.

Dnes tolik přání a snad můžeme říci také mnoho modliteb. Kolik podivného asi v nich jest obsaženo? Kolik přání a modliteb bude vyslyšeno? Co učiní naši prosbu zvláště pozoruhodnou před tváří boží? Prozradím vám tajemství duší, které se uměly modliti. Sv. Jan Klimakus napsal, co naučil anděl jednoho z bratří ve zjevení. »Chceme-li prosebnou žádost podati, tedy napíšeme nejhořeji upřímné díkučinění, na druhou řádku napíšeme vyznání své nehodnosti, jak naše nejvnitřnější přesvědčení to poroučí, a teprve potom přednesme Králi svou prosbu.«

Tak učil anděl bratra v poušti se modliti. Tak učím i vás, duše drahé, v novém roce se modliti. Nejprve díkučinění, potom vyznání nehodnosti a pak prosba naše. Tak činil i Jakub u Jordánu: nejprve praví, že nehoden jest milosrdenství božích, pak vzpomíná dobrodiní prokázaných: »s holí svou přešel jsem Jordán tento a nyní se dvěma pluky zase se navracuji«, a pak teprve připojuje prosbu. Jest v tom skryto hluboké poučení pro modlitbu naši: napřed díkučinění, pak vyznání nehodnosti a teprve prosba.

První věc: vděčnost, jest u člověka vzácná, řídká. Pokušen jest blízké přičítati si výsledek sobě a nezvedati očí vděčně k Bohu

Prosba zaznívá často, díkučinění zřídka, vyznání vlastní nehostinnosti ještě řidčeji.

Pohledme na Spasitele na poušti, když drží 7 chlebů v rukou svých, co činí? »A vzav sedm chlebů a ryby a učiniv díky, lámal a dával učedníkům svým a učedníci dávali lidu.« (Mat. 15, 36.)

Toto uznávání dobrodiní božích jest svatou povinností křesťanskou a podmínkou nových milostí. Ať otevřeme Písmo svaté kdekoliv, všude najdeme tuto pravdu vyslovenou.

Ku Kol. 3, 15. píše sv. apoštol: »A pokoj Kristův vítězíž v srdcích vašich, k němuž i povolání jste a buďtež vděční.«

K Efeským 5, 20.: »Díky činíce vždycky ze všeho ve jménu Pána našeho Ježíše Krista.«

K Filip, 4, 6.: »O nic nebudtež (přliš) pečliví, ale ve veliké modlitbě a prosbě s díkučiněním známy buďtež žádosti vaše Bohu.«

K Soluňanům I. 5, 18. píše: »Ze všeho díky činite, neboť toť jest vůle boží v Kristu Ježíši o všech vás.«

Mám ještě uváděti, či už postačí, abychom si vštípili všichni, při všem vždycky Bohu děkovati? Ať píšem komukoliv, sv. apoštol všude tutéž pravdu na srdce klade: buďtež vděční, prosbu nikdy nepřednášejte jinak, než s díkučiněním, ze všeho díky činite. Když stojíme na prahu nového roku, budeme jen prositi a nic děkovati? Každé dechnutí bylo boží dar, každá zdařená práce jeho milost, každá dobrá myšlenka od Otce světél shůry pochází, jako každé dání výborné. Vděčnost nám otevírá oči a činí nás moudřejšími i pozeňnanějšími.

Proto sv. apoštol sám na sobě tak ukazoval, jak učil. K Tim. I., 1, 12.—14. rozepisuje se hned na začátku: »Děkuji tomu, kterýž mne posilnil, Kristu Ježíši, Pánu našemu, že mne za věrného soudil a postavil v službě, jenžto jsem prve byl rouhač a protivník a hánce, ale došel jsem božsbo milosrdenství, poněvadž jsem to z nevědomosti a v nevěře činil, rozhojnila pak se náramně milost Pána našeho ke mně.« Vidíte zde, jak nejdříve apoštol děkuje, pak na sebe žaluje jako na rouhače, protivníka a hánce a jak sobě libuje, že rozmnožila se milost Páně. Což budeme činiti my? Zajisté užijeme rady svatých duší na prahu nového roku.

Svatí otcové proto nazývají ducha vděčného k Bohu nejkrásnějšími jmény. Slyšte několik obrazů aspoň ze spisů svatých. Vděčný duch jest semeno nových darů! Jest k tomu třeba výkladu? Když vděčně přijmeš z ruky boží dary vždy, ony se rozmnoží. Mohu ti něco lepšího přáti k novému roku a něco více doporučiti? V holi přinesl missionář z Číny bource a ti se rozmnožili tak, že šatstvo hedvábné z jejich práce pochází. Tak vděčný duch v nás.

Nazývají vděčnost ducha »klíčem k pokladnici boží«. Jaké povzbuzení v tomto porovnání! Ducha vděčného nazývají »nevycerpateľnou studnicí« darů a milostí božích. Jiní nazývají jej »největším bohatstvím«, »dědictvím nezničitelným«. Každé dědictví

jest v nebezpečí, že bude stráveno, ale vděčný duch k Bohu jest dědictví nezničitelné. Jiní nazývají jej »měrou pro dary boží«. Jakou tedy budeš měrou Bohu měřiti vděčnost, takovou bude i tobě naměřeno. Srovnávají ji s »rukou Páně«, v níž se rozmnožily chleby a ryby. Když slyšíme tu chválu svatých o vděčném duchu, jděte a hledejte jej mezi lidmi včera a dnes. Jsou to právě ty zbožné, věřící duše, které dnes a včera klečí kolem oltářů a zpívají: »Tebe, Bože, chválíme!«, ale jak přemnoží ani včera, ani dnes nepozvedli oči k nebi a ruce k modlitbě a ústa k chvále boží. Čím vděčnější k Bohu lid, tím štědřejší ruka jeho.

Byl to věk krále Davida, který se velebl hojným požehnáním, a jsou to právě žalmy Davida, které vyjadřují vděčného ducha jeho i lidu. Já uvedu jen slova Písma (Paralip. I., 29, 9 až 14), když snášeli oběti na stavbu kostela, jako výraz své vděčnosti: »I veselil se lid, když sliby dobrovolně naplňovali, neboť celým srdcem obětovali je Hospodinu, nýbrž i David král radoval se radostí velikou i dobrořečil Hospodinu přede vším množstvím a řekl: »Požehnaný jsi, Hospodine, Bože Israele, Otče lidu našeho od věků na věky. Tvát jest, Hospodine, velebnost, i moc, i sláva, i vítězství; a tobě chvála, neboť všechno, což jest na nebi i na zemi, tvé jest: tvé, Hospodine, jest království a ty's nade všechna knížata, tvé jest bohatství a tvá jest sláva, ty panuješ nade vším, v ruce tvé jest síla i moc, v ruce tvé jest velikost i panování nade všemi věcmi. Nyní tedy, Bože náš, vyznáváme se tobě a chválíme jméno tvé slavné. Kdož jsem já a co jest lid můj, abychom mohli toto všechno tobě slíbiti? Tvét jest všechno a co jsme z ruky tvé vzali, tobě jsme dali.«

Proč tak dlouhý úryvek ze sv. Písma jsem uvedl? Abych ve vás vzbudil podobné city, jako David v lidu svém. Dnes, v Nový rok, abyste poděkovali Bohu za všechnu sílu, moc, bohatství, slávu, panování vaše, a vše, co jste získali, jako dar z ruky boží abyste přijali a z něho obět chvály přinesli. Žijeme uprostřed lidu, jenž dary božími oplývá a za ně neděkuje a jich proti vůli boží, mnohdy na boží pohanu užívá, proto budme my vděčnější a chválu vzdejme ze všeho Pánu vždy.

Dnešní mši sv. — nekrvavou obět Páně — obětujeme jako díkučinění a smír. Díkučinění za vše dobré a smír za viny naše, Bůh dobrotivý nás zahrnul požehnáním. Blahobyť nebývalý v nejširších vrstvách zdomácňuje a kéž se rozmnoží ještě více. Máme mír a pokojný čas bez války, moru a bladu, bez zemětřesení a jiných metel boží přírody. Blahobyť znáti na hojných zásobách peněz zámožných vrstev. (Jediný peněžní ústav pražský má o 17 mill. více vkladů, než roku minulého.) Jaké díkučinění by mělo se dít! Jaká obětavost jeviti! Bůh račiž býti milostiv nám pro naši nevděčnost, pro naše zneužívání božích darů. Jen opojné nápoje v roce jediném v našem milém a krásném Rakousku stály 1140 mill. kor.! Pětinu toho, co stála válečná náhrada Francie Německu v r. 1871. Jaké zneužití darů božích! Budme věrnými služebníky Páně, bude Bůh i věrným odplatitelem naším, jak to Jakub praotec

pravil : Nejsem hoden věrnosti tvé, kterouž jsi prokázal služebníku svému.

Ve St. Zákoně byl určitý předpis o obětování prvotin úrody. Každý vzal první úrodu a nesl do kostela k oběti a při tom vzpomínal dobrodiní, kterých lid israelský obdržel, když byl v Egyptě a vrátil se do země sv. Kněz vzal koš a obětoval jej. Když vykonal povinnosti, pak přikázáno dáti : levitovi, příchozímu, sirotku a vdově. Tak, draží, čiňte v jiném způsobu i vy.

Obětujte něco ke cti a slávě boží, ku blahu bližního. Tolik potřeb jest: mnoho obcí bez chrámu — podpoř spolek sv. Bonifáce a vlož o několik haléřů více za »Sv. Vojtěcha« na talíř, tolik opuštěných dětí v ústavech, dej něco našim ústavům pro ty opuštěné, jsou tu ústavy pro starce a neduživé, otevři ruku svou a dej almužnu. Jsou sbírky missijní na rozšíření sv. evangelia na povrchu zemském (tak na sv. Tři krále), neopomíň vykonati svou povinnost vděčnosti. Všechen blahobyt pozemský, z něhož se těšíme, jest ovocem sv. evangelia, proto z vděčnosti přispěj, aby i jiní se z něho těšili. Vzpomínej na dobrodiní stará, aby ses stal hodným nových, která Bůh ve své věrnosti rád štědře udělí. Vzpomínej nehodnosti své a zpovídej se také rád, jest v tom záruka slitování. Při všem tom nezapomeňme, že minou kolem nás ta léta jako sen. Vše kolem nás se mění jako šat. Bůh jediný zůstává beze změny. Kéž bychom jako sv. Pavel mohli říci o své vlastní změně v novém roce: dříve jsem byl rouhač, protivník boží a hánce a při mnohé akci proti církvi jsem se zúčastnil z nevědomosti a z nevěry — však nyní jsem přišel k lepšímu poznání a milost boží se ve mně rozmnožila.

Jak důležito jest vám, draží, pro vaši vlastní spásu, abyste netrpěli v rodině list rouhačný, protivný a hančí vše křesťanské a církevní. Každý groš vydaný na to jest hříchem a vám nebezpečným.

Nemůžeme dosti opakovati tuto povinnost, kterou když zanedbáváme, křesťanský lid opakuje řeči rouhačů, protivníků a hánců. Do křesťanské rodiny patří křesťanský list, kniha, mrav, názor. Bůh nezůstane dlužen odměnu služebníkům svým Amen.

Fr. Vaněček.

Neděle po Obřezání Páně.

»Zemřeli ti, kteří hledali bezživotí dítěte.«
(Mat. 2, 20.)

Konec církve?

Čteme-li v dnešním sv. evangeliu : »Zemřeli ti, kteří hledali bezživotí dítěte«, mimoděk napadá nám, jakoby slova ta nebyla pravdiva. Ti, kteří chtějí vraždit Ježíše, nevyhynuli do dneška. Nemohou sice vraždit skutečného těla Pána Ježíše; napsal přece sv. apoštol Pavel k Řím. 6, 9 : »Kristus vstav z mrtvých již neumírá, smrt nad ním nebude více panovati«; ale chtěl zavraždit

jeho tělo duchovní, potlačit, zardousit jeho dílo, ovoce jeho prací, církev sv. Usilují o to všemožně, práci mají dobře rozdělenou a neopomíjejí ničeho, co by jim k dosažení vytčeného cíle dopomohlo.

Každá vášně člověka zaslepuje, a podobně i vášně, zničit církev, činí nepřátele církve slepými, tak že za zcela jisté mají brzký konec církve. V tom smyslu píše nevěrecké, mezi lidem úžasně rozšířené listy: »Katolická církev jest překonaným stanoviskem, její přívrženci jsou na vymření. Katolická církev se přezila. Jest mrtvá mumie, její život jest pouze zdánlivý. Katolická církev jest mrtvola, která musí býti konečně zahrabána. Nebude to dlouho trvati a nebude katolíků.« Ano, někteří popřávají církvi ještě tak asi 100 let času; po 100 letech kostely zpustnou, kněží vymrou, náboženství katolické vyhyne, konec nadejde.

Co o tom říci?

Chci vám dnes ukázati, že proroctví tato jsou nepravdivá a tato »zbožná« přání marná.

Pojednání.

Písnička, že církvi nadchází konec, není nová, nýbrž naopak trochu stará, ba co dím, trochu, hodně stará, otřepaná. Již tehdy, když Spasitel byl v hrob položen, libovali si fariseové: »Nu, teď máme od Krista pokoj; učedníci se rozprchli a jako pohltil hrob ve skále vytesaný tělo toho proroka, podobně co nevidět pohltil hrob zapomenutí i jej samého, i jeho učení.« Ale již třetího dne vstává Ukřižovaný z mrtvých; hrobaři jásali předčasně. Tato událost ze života Spasitelova jest obrazem dějin církve. Proto církvi opět a opět nadchází Veliký pátek a Vzkříšení, opět a opět stíhá se v ní »Ukřižuj!« a »Alleluja!«

Tak tomu bylo za krvavých pronásledování křesťanských. Deset velikých pronásledování nebylo s to udolati církev. Vše, co zloba lidská vymysliti mohla, sloužilo tomu ďábelskému úkolu: ubíti a pohřbíti církev. Ale roku 313 vychází církev z boje s pohanstvem vítězně triumfující a pamětní peníze, které císař Diokletian dal raziti s nápisem: nomine Christianorum de'eto — »na památku vyhlazení jména křesťanského« — jsou do dneška uschovány jako drahocenné důkazy prozřetelnosti boží.

Přišel Julian Odpadlík a chlubil se: Musím zničit pověru křesťanskou. Namáhal se o to — ale marně. Julian zahynul, církev žije do dneška.

Obrátme několik listů dějin; vzpomeňme na Luthera. »Za živa jsem byl papeži morem, po smrti budu jeho zkázou,« tak se chlubil. Chtěl těmi slovy říci: Za svého života zasazují papežství takové rány, že brzy zanikne. A hle! Více než tři století se převládala od jeho smrti, a kdežto v protestantismu Lutherem založeném nastává úplný rozklad, papežství trvá v neztěněné síle.

Voltaire i revoluce francouzská, Napoleon i Bismarck začali boj proti církvi. Církev trpěla, ba někdy se i zdálo, že na čas podlehla, ale vždycky z utrpení vyšla vítězná, tak že se stalo

příslovím: »Trpí-li církev, jistě vítězí« (ecclesia patiens ecclesia victrix)

Když byl 9. července 1870 prohlášen článek víry o neomylnosti papežově, vznikly bouře proticírkevní a vyhrožováno tehdy: Polovice německých katolíků odpadne od Říma. Založena sekta starokatolíků a kolik jich odpadlo? Za doby největšího rozkvětu čítalo se starokatolíků všeho všudy na 50.000!

V týchž zbraních, jakých užíval zavilý Julian Odpadlík v boji proti církvi, libují si nepřátelé církve i dnes: naháněti katolíkům hodně strachu, že je s církví konec; ztupiti vše, co jest katolické tak aby se každý styděl hlásiti se katolíkem; nejslavnější učence katolické strhati, proslulé světové náboženské obrazy nazvati pomazaným plátnem, rouhati se nejsvětější Svátosti oltářní, Panně Marii, jejímu božskému Synu, posmívati se pustě všemu, co náboženský ráz na sobě nese. Neméně ovšem je třeba snížení v očích slabých a nemyslných lidí služebníky církve, kněze Kristovy; proto se nazývá vznešené jejich povolání řemeslem, hanobením náboženství rušením kněžské živnosti; život duchovních se tupí, všelijaké historky se vymýšlejí jen za tím jedním cílem: kněze učiniti hodně pohrdaným, hodně nenáviděným. Až duchovenstvo nebude míti žádné úcty a vážnosti, pak nikdo nebude dbáti jeho slov, nikdo nebude přistupovati ke zpovědi, nikdo nebude státi o svátosti, o zaopatření, o církevní pohřeb. Pak jest náboženství křesťanské zničeno. Jeden z hlavních nepřátel církve, otrok a najatec lidí, jezdí po Čechách a velikými penězi dává si platiti své přednášky, které jsou jenom snůškou jedovatých lží a pomluv církve. Vyhazuje církev ze společenského života, náboženství se má prý vyučovati soukromě, jako ku př. pianu, usiluje o to, aby r. 1915 aspoň půl milionu českých lidí ukázalo Římu záda vystoupením z církve, směje se služebníkům Kristovým jako lidem, kteří zapomněli včas uložiti se do rakve, chválí Francii, kde církev ožebračena a veškerých práv zbavena, libuje si to, že při pohřbu zemřelého kardinála pařížského vojsko v ulicích pořádek udržující bylo kmandováno zády k pohřebnímu průvodu atd.

Těch zbraní se dnes užívá; s jakým úspěchem?

Každý tlak budí protitlak, každá akce reakci.

Slova, která pronesl Pán Bůh k pramáti naší Evě po hříchu: »Rozmnožím bídy tvé a početí tvá; v bolestech roditi budeš děti« (I. Mojž. 3, 16), platí také matce církvi. Čím více příboj vln nepřátelských na ni doráží, tím více jí upřímných přívrženců přibývá. Jako pole přináší jen tehdy úrodu, je-li pluhem rozbrázděno a zryto, jako vinná réva tím hojnější vydává plody, čím více jest ořezávána, podobně i s církví se děje: nejvíce vzrůstá v utrpení. Doby klidu, doby slávy, doby přepychu vždy jí byly na škodu. Utrpení však byla jako vítr, který plamen rozdmýchává. A tak tomu jest i dnes.

Právě tomu bohopustému štvání, které církvi jest snášeti, lze děkovati, že mnozí vlažní katolíci se již probouzejí a nadšeně ku praporu kříže se hlásí — a to ze všech stavů, ze šlechty,

z kruhů vojenských a úřednických, professoři i učitelé, obchodníci, živnostníci i dělníci podávají si ruce a tvoří železný kruh na obranu práv a zájmů církve sv. Ve Francii nadšení biskupové hájí veřejně a neohroženě božských práv proti státní moci po způsobu prvních vyznavačů, nelekajíce se ani okovů, žalářů a pokut. Do klášterů, najmě ženských, hlásí se hojnost čekatelů, aby Bohu zcela sloužiti mohli. Přes úpornou agitaci vstupuje do seminářů dosti jinochů, kteří chtějí se státí sluhy božími; staré kostely se obnovují, nové staví, nové farnosti se zakládají, katolické školy se zřizují. Katolický spolkový život se rozmáhá, katolický tisk pomalu sice, ale přece vzrůstá; velikolepé katolické sjezdy, které vymáhají i obdiv nepřátel, utužují život církve. Lidových missí, mimořádných pobožností, jako ku př. májových, duchovních cvičení pro různé stavy, tak přibývá, že těžko všude a všem vyhověti. V zámořských krajinách církev se rozšiřuje, ani světců jí neschází v dobách novějších. Nedávné prohlášení Klimenta Hofbauera, který zemřel 15. března 1820 ve Vídni, za svatého, to dosvědčuje.

Ten čilý život církve ukazuje na její velikou životní sílu, ne však na brzký její konec. Macaulay, slavný anglický (protestantský) dějepisec, řekl pouze božskou pravdu: »Nevidím práždných známek, že by katolická církev svému konci se blížila.« A člen francouzské akademie, Vitet, dí: »Katolická církev že jest v umírání? Strom usýchající nepřináší takového ovoce, nevydává takových větví. V církvi katolické jest hojnost životní mízy, která z kořenů přímo prýští; to jest bezpečným znamením mládí.« — a dodejme: bujného života, ne však nastávajícího konce. Ba nedávno (r. 1902) nucen byl volný myslitel dr. Bedřich Jodl, universitní profesor ve Vídni, napsati: »Nemůže býti lepšího důkazu pro nesmírnou životní sílu katolické církve nad ten, že se jí podařilo požár (protestantismu XVI. století), který hrozil, že ji zničí, proměnití v očištný plamen, z něhož vyšla jako fénix. A podobně dosáhla církev v duševních a politických bojích XIX. století nemenších úspěchů, a to i tehdy, kdy se zdálo, že v bojích těch klesá a ztrácí.«

A to vše, co v církvi se děje, děje se bez přispění mocných tohoto světa. Či snad slyšel nebo četl někdo, že Syn boží prosil boháče: »Vy, millionáři, půjčte mi své milliony, abych peníze lidi získal; jinak moje církev zahyne!« Pán nebe a země nepotřebuje prachu zemského. Anebo slyšel někdo, že Bůh mocné tohoto světa žádal: »Králové a císařové, prosím vás, taste meč na obranu mé věci, sic je po ní veta!« Anebo slyšel snad někdo, že Syn boží volal na spisovatele a literáty: »Vy, spisovatelé a žurnalisté, netupte moji církev, raději, prosím vás, se jí zastaňte, nebo jinak je ztracena!« Věčná moudrost nebojí se péra písálkův a nepotřebuje jejich obrany.

Ani na penězích, ani na moci, ani na tisku, ani na učenosti nezaložil Pán svoji církev, ale jedině na své moudrosti a všemo-

houcnosti, sám na sobě: »Já s vámi jsem po všechny dni až do skonání světa.« (Mat. 28, 20.)

Dokud je tedy Bůh na nebi, dotud bude církev trvati, dotud bude míti svůj základ, a to nejen bez přispění mocných, bohatých a učených, ale i přes všechna a tak mnohá příkoří, protiventství a pronásledování s jejich strany. Není tedy ani dnes, za doby krutého boje proti církvi, třeba, abychom se o její trvání strachovali.

Bismarck, který vyvolal tak zvaný kulturní boj v Německu, řekl prý: »Přepočítal jsem se; podceňoval jsem organizaci katolické církve!«

Ano, všichni nepřátelé církve se přepočítali, Herodem Ukrutným a farisey počínaje. Může se podařiti, pravdu všelijak překrucovati, ale nepodaří se ji zničiti; jest možno proti ní lži bojovati, ale nemožno jest nad ní zvítěziti. Člověk může ve své pýše pustiti se do boje s Bohem, ale v boji tom neobstojí, čeká ho los zavržených andělů.

Je tedy ta stará písnička, že církev brzy dodělá, marna. Složili ji první nepřátelé Kristovi, všichni ostatní ji jen napodobili v různých toninách. Ba každý, kdo zvedá kámen, aby jím udeřil do obrovské stavby katolické církve, zpívá při tom, že on je tím mužem, který církev poválí v prach.

»Ale zatím co tak mluví« — dí sv. Augustin o takových lidech jeho doby — »umírají, církev však trvá stále, a blásá moc boží následujícím pokolením.«

* * *

Ó sv. církvi, matko všech věřících! Od Boha vyvolená církvi, abys jeho děti v téže víře a v téže lásce spojila, z nejhlubšího přesvědčení chceme se vždy a stále k tobě blásiti a tobě věrní zůstatí do posledního dechu svého. Chvějeme se při pouhém pomyslení, že bychom kdy od tebe odloučení býti měli. Není planým, prázdným slovem, co se modlíme: »Věřím v svatou církev obecnou.« Za nezvratnou pravdu máme, že brány pekelné tě nepřemohou. Pevně věříme tomu, co ty nám k věření předkládáš, neboť čistý a svatý je ten pramen, z kterého ty nám plní dáváš. Chceme konati to, co ty nám přikazuješ, plniti přikázání, jež hlásáš, přijímati svátosti, jež rozdáváš. Tak dokážeme, že jsme opravdovými dětmi tvými. A u vděčnosti za tu milost, že tebe za matku máme, chceme se modliti za tvé rozmnožení a vyvýšení, tak jako dobré děti za svou matku se modlí! A budeme-li míti tebe za matku, budeme míti Boha za otce; ty nás zajisté uvedeš k němu do blažené věčnosti. Amen. R. S.

Ctnost jest anděl, jehož kráse
nic nemůž se vyrovnati,
kdo ji poznal v její spáse,
ten ji musí milovati.

Jablonský, Moudrost etc. I. 6.

Neděle po Obřezání Páně.

Ježíš Nazaretský — očekáván ode všech národů.

»Nazaretský slouti bude.«

(Mat. 2, 23.)

Kdykoli nás souží dlouhá zima svou drsnou mrazivostí, těšíváme se na příjemné slunce jarní, a spatříme-li první květy, hlasatele zašlé zimy a tuhých mrazů, býváme mile naladění a občerstveni.

Drsný a neplodný jak zima byl Zákon Starý pod synagogou židovskou, jak svědčí apoštol národů sv. Pavel v listu k Židům: »Starý Zákon,« píše, »nepřivedl nic k dokonalosti.« (7, 19.) Vedl jen k zevnímu posvěcení, omýval tělo, nečistil však duši, neposkytoval žádné vnitřní spravedlnosti, nevedl tedy ku blaženosti a spáse, nejvyšší dokonalosti lidské. Zákon Nový však přinesl nám příjemné jaro a úrodné léto a přivedl vše k uzrání, milosti a věčné slávě.

Pohledme jen na Ježíše »Nazaretského«, t. j. kvetoucího, neb květ sám; neoznamuje pouze, ale přináší s sebou jaro a úrodné léto, an nám zvěstuje, že drsná zima Starého Zákona minula a nastává jaro zákona milosti. »Před příchodem Kristovým byla zima,« praví sv. Ambrož, »Kristus se objevil a přinesl léto; tehdy bylo vše květů prázdné a chudo na ctnosti; Kristus trpěl a vše zazelenalo se v nových květech milosti; bouře smyslnosti přešly, tmavé mraky hříchu jsou jasnou letní oblohou čistého svědomí rozptýleny.« A sv. Pavel, když dal svědectví, jak výše jsme slyšeli, že Starý Zákon nepřivedl nic k dokonalosti, dodává: »ale úvodem byl k lepší naději, skrze niž se přibližujeme k Bohu,« chtěje tím říci, že skrze Krista přišla na svět jistější a pevnější naděje v spravedlnost a věčnou spásu, neboť teprve Kristus ustanovil novou obět, nové svátosti, přikázání a zaslíbení Nového Zákona, jichž pomocí jest možno dosáti milosti božské a jednou věčné blaženosti.

Po tomto Nazaretském, květu, původci tohoto jara milosti, toužili dlouho, celá století, otcové starověku, jak svědčí ku př. dojemná slova: »Rosu dejte nebesa shůry a oblakové vypršte spravedlivého; otevři se země a vydej Spasitele.« (Isai. 45, 8.) A na jiném místě: »Ó bys protřl nebesa a sestoupil!« (Is. 64, 1.) »Ó sešli konečně,« volá úpěnlivě Mojžíš k Bohu, »sešli, kterého seslati chceš.« (Ex 4, 13.) Proto nazval patriarcha Jakub Krista očekávaným ode všech národů; a prorok Aggeáš: »Žádoucím všechněm národům.« (2. 8.)

Příčina takového toužebného volání, zdá se, že spočívá v šesti slovech, jimiž prorok Isaiáš naznačil Spasitele světa, když pravil: »Nazváno bude jeho jméno: Podivný, Rádce, Bůh, Silný, Otec budoucího věku, Kníže pokoje« (9. 6), čímž říci chtěl, že Kristus bude tím, čeho od něho všichni národové očekávají, a sice:

Podivuhodný, Rádce, Bůh, Silný, Otec budoucího věku a Kníže pokoje. Dnes ukáží vám, že názvy ty nejlépe se osvědčily na Kristu, žádoucím všechněm národům.

P o j e d n á n í.

1. Kristus jest v pravdě Podivným, a sice :

a) ve své moudrosti. Má všechny vědomosti, a to sám ze sebe, bez jakéhokoliv učitele; ví všechno, co se v širém světě děje a budoucně stane; zná myšlenky, žádosti a tajemství srdcí lidských — či kratčeji řečeno : může v zahanbení uvést moudrost všechnu celého světa.

b) Podivným jest Kristus také svou všemohoucností. Káže větrům a moři, a ty se utišují; poroučí zlým duchům, a ti se třesou před ním; velí nemocím všeho druhu, a ty mizejí; volá mrtvé, a ti vstávají k novému životu; káže rybám, a ty dávají se polapiti v síti; jediným slovem »jáť jsem« — poráží ozbrojený zástup k zemi; několika provazci zahání množství lidí z chrámu; umíraje a vycházeje z hrobu v úžas přivádí nebe i zemi; vlastní silou povstává z hrobu a vstupuje vzhůru k nebesům.

c) Podivuhodný jest svou dobrotivostí. Chodil z místa na místo a všude dobře činil; uzdravoval nemocné, těšil zarmoucené, nasycoval lačné, ujímal se hříšných; plakal nad nekajícími a zatvrzelými; obcoval s nešťastnými a pobloudilými, učil nevědomé a neodpuzoval nikoho od sebe.

d) Podivný byl konečně svou spravedlností. Kajícího a o milost prosícího lotra činí účastným svého království, rouhajícího a nekajícího lotra nechává zabynouti; Petra, který po pádu hořce plakal, přijímá na milost, Jidáše však, vyvoleného a milovaného apoštola a později zrádce, zapuzuje na věky k mukám věčným. Pokorné a opovrhované bral pod svou ochranu, pyšnými a mocnými pohrdal. Zavrhl tvrdošíjný svůj lid s jeho veleradou a odňal mu všechny statky a vydal nepřátelům; pohany však, kteří učení jeho s ochotou přijali, naplnil svým světlem a milostí a přijal za děti své.

2. Všichni národové světa a také my s nimi volali po Rádci a Učiteli, jenž by nás poučil o naší nejvyšší blaženosti a prostředcích k dosažení této, o cestě totiž pravdy, o cestě k Bohu a k nebi; jenž by vedl nás svou radou, abychom věděli, co činiti a čeho se varovati máme. Mojžíš a proroci zvěštovali jen zákon a vůli boží lidem, avšak cestu spásy, pokání, ospravedlnění, dokonalosti a svatosti naznačili jen přibližně a neurčitě v obrazích. Kristus však vše toto a ještě více, co třeba a užitečno ku spáse, úplně a zřetelně oznámil a vysvětlil. Ve svých podoběnstvích nám ukázal poklad nebeských statků a otevřel; naznačil tre-tý věčný, jimž propadnou, kdo se zpronevěřili svému povolání v životě křesťanském; naučil nás, co věřiti, co činiti máme a čeho se varovati. Kristus jest pro nás cestou, pravdou, životem.

3 Všichni národové toužili po Bohu. Ten měl příkladem a životem bezúhonným předcházeti, aby nikdo nebyl odstrašen krá-

četi v jeho šlepějích. Jeden ze 7 mudrců světa zvolil si heslo: »Následuj Boha.« Jediné Bůh mohl býti dokonalým vzorem všech ctností, t. j. takovým, jehož by každý s důvěrou a beze všeho nebezpečení mohl následovati. Neboť člověk nakloněn jest ku lži, k pádu a nestálosti, může zblouditi a bloudí často. Bůh však poblouditi nemůže. Spasitel měl nás vytrhnouti z otroctví hříchu a přivesti ku svobodě dítek božích a vésti po cestě ctnosti k nebesům. Poddaní rádi vidí krále svého v kroji národním, proto i Bůh stal se nám podobným v chudobě, pokoře, trpělivosti, poslušnosti atd., poněvadž právě takové chce míti své následovníky na cestě ku království božímu.

4. Všichni národové očekávali Silného, brdinu, reka, jenž by je v slabosti jejich na cestě k nebi sřlil. Neboť i když poznali pravou cestu ku spáse a viděli před sebou vzor, přece jim bylo třeba posily pro slabost a zmalátnělost lidskou, jako poutník potřebuje berly nebo hole. Mojžíš a proroci oznámili zákon boží lidu, ale nemohli udělití sřlu, aby dle zákona řil a přikázání zachovával. K tomu bylo třeba Krista, a proto volal sv. Jan Křtitel: »Zákon skrze Mojžíše dán jest, milost a pravda skrze Ježíše Krista se stala.« (Jan 1, 17.) A tuto milost uděluje Spasitel různým způsobem ve sv. svátostech. Bez této pomoci byli bychom podobni nemocnému u rybníka bravného, který bědoval, ře nemá nikoho, kdo by ho do vody zavedl. (Jan 5, 7.) Kristus uvádí nás v koupel křtu a pokání, uzdravuje a v ostatních svátostech sřlř a upevňuje.

5. Všichni národové touřili po Otci, jenž by nám připravil dědictví budoucího řivota a blaženosti věčné. Rodiče zde na světě uvádějí své ditky do řivota nuzného a poměřejícího; nemají moci uvéstí je do řivota věčného, nepoměřejícího a nejvýř blaženého; shromařřují pro ně také poklady, ale takové, které zkáže jsou podrobeny. Kristus však, Otec budoucího věku, uvádí nás do nového řivota a činí nás věčně blaženými.

6. Národové touřili po Kněřeti pokoje, jenž by je osvobodil od nepřátel všeho druhu. Nejprve byla to spravednost boří, jeř řádala trest za spáchané hřřchy a volala na jednotlivce: »Zaplať, co's dlužen.« (Mat. 18, 28.) A my nebyli s to zaplatiti dluh svřj, tak ře nezbylo, leč abychom prodáni byli se všřm, co nám bylo vlastním. — Na druhé straně řisnil nás řáběl, jehoř sluřbě jsme propadli; satan honil lid ze hřřchu do hřřchu, a ten neměl sřly, aby mu odporoval. K tomu povstávali různí nepřátelé, mocní utlačovali slabé, utiskovali přemořené. Konečně vlastní svědomí muřilo střižené hřřchy — a proto volalo se úpěnlivě po Kněřeti pokoje. A Kristus přišel. Přinesl pokoj lidem dobré vůle. Odstranil stěnu mezi Bohem a lidmi, usmřřil spravedlnost boří, zlomil moc řábla, zkontil pohanské vladaře a bezbořné vládce, naučil je mřrnosti a lásce k bliřžnímu, tak ře otroky propouřřřli na svobodu, spravedlivě vládli, církve podporovali, chudých a utiskovaných se ujřmali, což dobre předpověděl Isaiáš prorok, ře »bydleti bude vlk s beránkem, tele, lev a ovce spolu přebřvati budou a malé pachole bude je poháněti« (11, 6.), t. j. ře silní

a mocní naučí se mírnosti a chudí a opuštění v nejlepší shodě budou žít vedle sebe.

Konečně Kristus, Kníže pokoje, utišil naše svědomí, ustanoviv svátost pokání, kde zpovědník zbavuje nás hříchů a vrací ztracený pokoj.

To jsou tedy názvy a působnost našeho božského Spasitele; ohlášeny jsou nám všechny již ve slově »Nazaretský«, to jest v »květu«, o němž Isaiáš předpověděl: »Vyjde prut z kořene Jesse a květ z kořene jeho vystoupí« (11, 1), což dle výkladu sv. Otců se vztahuje k narození Ježíše Krista a Marie Panny.

Líbeznou vůni tohoto květu pocítili nejprve pastýři betlemští a poznali v Kristu »Podivuhodného«, když viděli, co jim bylo povědino; vypravovali také vše, co viděli a uváděli v obdiv své posluchače. Vůni toho květu pocítili dále mudrci z dalekého východu a poznali v narození Vykupiteli Rádce, jenž je poučil ve snách, aby zavrhl cestu k Herodovi a jeho bezbožnost, aby pohrdli modlami — a vrátili se jinou cestou, cestou pravé víry a křesťanské zbožnosti do své vlasti.

Také staříčký Simeon pocítil vůni toho květu nebeského a poznal v malém děcku svého »Boha«, jenž nás utrpením a smrtí předejde k slávě nebeské, a proto přál si, aby v pokoji odešel z tohoto světa, když spatřil a držel na rukou Vykupitele, Boha. Vůni pocítila i zbožná vdova a prorokyně Anna a poznala v Kristu »reka Silného«, jenž ji sľil v jejím vysokém stáří ve službě boží, tak že mohla nejen Boha sama chváliti, ale jej i jiným lidem zvěstovati a ve víře utvrzovati. Vůni toho květu cítila i nevinátka betlemská, pro Krista zavražděná, a poznala v něm Otce budoucího věku, od něhož a skrze něhož jako dítky od svého otce přijmou dědictví nebeské. Přijemnou vůni toho květu pocítili konečně i obyvatelé Egypta, kam se malý Vykupitel utekl, a poznali v něm »knížete pokoje«, když viděli, jak modly řtí se k zemi, z čehož soudili, že osvoboditel dlí mezi nimi, jenž sejme s nich kruté a těžké jho satana, vykoupí od nejzapřísáhlejšího nepřítele a uvede do blaženého sídla světla a pokoje.

Aby tak i nám se stalo, za to prosme dnes při nejsvětější oběti mše sv.

Dle M. Fabera S. J. *V. M. Váchal.*

Zjevení Páně. Dary svatých mudrců.

»Otevřevše poklady své, obětovali jemu dary: zlato, kadidlo a myrrhu.«

Mat. 2. 11.

Nábožní křesťané! O dnešním svátku vede nás církev svatá opět do Betlema. Viděli jsme tam o vánočních svátcích božské Jezulátko v plenkách zavinuté a položené v jesličkách. Posel s nebe oznamoval jeho narození zbožným pastýřům. Dnes nevidíme u Jezulátka chudé pastýře. Na místě jejich vidíme tam dnes mudrce

od východu, tři krále v plném jich lesku, s bohatými poklady, jak před Ježíšem na kolena padají a jemu se klanějí. Otevřeli také poklady své a obětovali mu dary: zlato, kadidlo a myrrhu. Tím se naplnilo, co prorok předpověděl slovy: »Králové Tharsis a ostrovové dary obětovati budou: králové arabští a sabejští dary přinesou« (Žalm 71. 10). Naším úkolem jest, vyzkoumati význam těchto darů, které mudrci vnuknutím Ducha sv. novorozenému Spasiteli světa přinesli. Neboť že mají hlubší význam, můžeme právem z toho souditi, že již proroci o nich se zmiňují. I svatí otcové, jakož i církve sv. vždy poukazovali na tajemný význam obětních darů. Sv. Fulgenc volá: »Viz, co darovali, i budeš věděti, čemu věřili.« A církev sv. praví dnes v kněžských modlitbách: »Trojť jest skvostný dar, který mudrci toho dne Pánu přinesli; skrývat v sobě božská tajemství.«

Proto chceme dnes uvažovati: Jaký tajemný význam mají tyto dary: zlato, kadidlo a myrrha? Z úvahy té poznáme, že i my podobné dary přináseti máme, a když je k nohám Jezulátka položíme, nejlépe dostojíme úmyslu, který církev sv. měla, když tento svátek ustanovila. Kéž sv. tři králové za nás u trůnu božího se přimlouvají, aby i nám při tom milostná hvězda svítila a přivedla nás k poznání toho, co jest nám ke spasení.

P o j e d n á n í.

I.

Dle obyčeje ve východních krajinách nesměl nikdo objeviti se před vysokým knížetem bez daru, aby jím knížeti holdoval a jeho přízeň si zajistil. Královna ze Sáby přivezla velmi bohaté a skvostné dary do Jerusalema, když se chtěla přesvědčiti o moudrosti krále Šalomouna. I u nás v Čechách bývalo to zvykem, že stavové králi při holdování podali různé dary. Tento zvyk podává nám příčinu, proč mudrcové při svém příchodu poklady své otevřeli a Ježíši věnovali. Navštíviliť podle vyššího, vnitřního osvětlení vyššího knížete, krále králů, Pána nebes i země. Jasně to dokazují otázkou, kterou v Jerusalemě předložili: »Kde jest novorozený král židovský? Viděli jsme jeho hvězdu na východě a přišli jsme se mu poklonit.« Krále hledají, krále, kterému chtějí holdovati, ač sami jsou ozdobeni korunou a žezlem, krále, kterému i hvězdy nebeské slouží. Jako krále předpověděl ho již prorok Balaam: »Hvězda vzejde z Jakoba, berla povstane z Israele.« Jako věčného krále označil ho archanděl Gabriel Panně Marii slovy: »Dá jemu Pán Bůh trůn Davida, otce jeho, a království jeho nebude konce.« Sám Ježíš označil sebe jako krále, když na otázku Pilátovu: »Ty-li jsi král židovský?« odpověděl: »Ano, já jsem král.« Jak daleko jeho královská moc sahá, naznačuje slovy: »Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi.« Ovšem »není jeho království z tohoto světa«, než to nezastiňuje nijak jeho královskou moc. Kdyby jeho království bylo z tohoto světa, jako království ostatní, zaniklo by se světem, to však odporuje výslovné přpovědi: »Království jeho nebude konce.« Co do objemu a času

nezná jeho království hranic; kraluje nade všemi, kteří v něho věří, ať jsou ještě ve smrtelném těle, ať již zemřeli, jest králem církve vítězné, bojující i trpící; a kdo mu víru odpírají, ty položíš za podnož nohou svých. Když byl po pokušení ďábel od něho odstoupil, přišli andělé a sloužili mu; na jeho pokyn bylo by 12 legií (72.000) andělů pohotově, osvoboditi ho z rukou nepřátel jeho.

To sv. mudrcům zvláštním zjevením božím také asi známo bylo; neboť našli novorozeného krále židovského, nedbali jeho nízkosti. Víra jim pravila: »Král nebes a země nepotřebuje purpuru a žezla, ani trůnu, ani služebnictva ve zbraní, aby ukázal svou moc. Proto viděli pod pokořující rouškou chudoby a slabosti »knížete pokoje«, na jehož pásu psáno jest »král králů a pán panujících«. Proto otvírají poklady své na znamení, že uznávají panství novorozeného krále, přinášejí to nejvzácnější, co jim vlast jejich poskytovala: zlato, nejlepší krev, aby především světu ukázali svou podřízenost oproti nejvyššímu králi, jemuž i za svou korunu děkují.

Nejmilejší! Ježíš Kristus je také náš nejvyšší král a pán, tak ako jest král nebes i země. Svatí tři králové hlásají to svými dary. Ale i kdybychom neměli ani nejmenší potuchy o holdování, kterým Krista za krále králův uznávali, nemohli bychom přece jeho královskou moc nad námi popírat. Jest naším králem, poněvadž nás stvořil. »On učinil nás, ne my sami sebe, my jsme lid pastvy jeho a ovce ruky jeho,« volá žalmista Páně. Jest naším králem, poněvadž nás vykoupil. »Za drahou cenu vykoupení jsme,« volá apoštol národů a upozorňuje nás, že svou drahou krví na dřevě kříže nás vykoupil. Častokrát jsme jeho královskou moc uznávali. Hned při křtu sv. odřekli jsme se ďábla, jeho skutků, jeho pýchy, abychom úplně Kristu náleželi a jemu všemi silami tělesnými i duševními sloužili. Při prvním sv. přijímání obnovili jsme co nejslavněji slib věrnosti nebeskému králi, a při sv. biřmování dali jsme se zařaditi do jeho armády, abychom pod jeho praporem bojovali až do posledního vzdechnutí, abychom bojovali proti světu, ďáblu a tělu, tomuto trojímu nepříteli, který neustále se namáhá, aby Kristu odňal panství nad dušemi. Co jsme v posvátné hodině slíbili, máme také skutkem dokázati, máme se skutkem ukázati jako poddaní Ježíše Krista, máme nejvyššímu králi holdovati po příkladě sv. mudrců. Jako oni přistupme před jesličky Spasitelovy, abychom mu dary své přinesli.

Ve zlatých dolech v Jílovém u Prahy našel r. 1235 horník Šloiger kus ryzího zlata, které vážilo asi deset hřiven. Radostí naplněn nad tímto nálezem sebral tento vzácný kov a donesl ho darem králi svému Václavovi I., který veliké potěšení měl, nikoli tak z toho zlata, jako z upřímnosti onoho muže. (Dr. Horský: Po stopách pravdy str. 97. a 98.)

Tak i zlato, které mudrci obětovali, nebylo božskému Jezulátku tak milo a draho pro jeho pozemskou cenu, nýbrž spíše pro upřímnost, pro úmysl těch, kteří je věnovali. Mnohem mi-

lejší a drahocennější nežli dar sám bylo mu vnitřní smýšlení, jehož znakem zlato bylo. Neboť Bůh nehledí jako lidé na zevnějšek, nýbrž na srdce; proto měl malý peníz vdovin tak velikou cenu v očích božích. Zlato mudrců naznačovalo ryzí lásku, která mudrce naplňovala a učinila z nich služebníky nebeského krále, naznačovalo lásku plnou obětí, která mudrce hned při objevení zvláštní hvězdy vybídla opustiti vlast a vše, co jim drahé bylo, podrobiti se nemalým námahám a obtížím daleké cesty do neznámé země, jen aby krále nebes a země pozdravili, jemu holdovali a se klaněli. Tak i my sestupme do srdce svého a tam vyhledejme také drahý poklad, neskonale Pánu vzácnější než mrtvé zlato, obětujme mu zlato srdce svého, lásku! Tu žádá Pán na nás Proto již ve Starém Zákoně volá k nám ústy moudrého Šalomouna: »Dej mi, Synu, srdce své, a oči tvé ať ostříhají cest mých.« (Přísloví 23 26) A v Novém Zákoně stojí psáno: »Milovati budeš Boha z celého srdce svého . . . !« Jako tam, tak i zde žádá Bůh na nás lásku srdce našeho k němu jako našemu nejvyššímu králi.

Srdce, které hoří láskou k Bohu a bližnímu, který na sobě nosí obraz boží; srdce, které nezná jiné radosti, nežli zálibu boží, které stále dbá na cesty Páně a stále se přičiňuje plniti vůli Otce nebeského; srdce plné soustrasti s bídou bližního; srdce starající se o časné a ještě více o věčné blaho svých spolulidí, krátce, láskou hořící srdce, čisté a ryzí jako zlato, to jest první dar, který máme novorozenému Spasiteli věnovati, skvostnější, vzácnější dar nežli poklady zemské, to je to zlato, které máme jemu dnes obětovati. Cítíme-li však, že jsme chudí na lásku, prosme láskyplné Jezulátko, aby naše chladné srdce rozehrálo ohněm své lásky; nebudeme nadarmo prositi; neboť jsme z úst samého Spasitele obdrželi potěšitelnou přípoověď: »Přišel jsem, abych přinesl světu oheň; co chci jiného, než aby hořel?«

II.

K daru zlata připojili mudrci obět kadidla. Jestliže prvním darem ukázali, že jest Ježíš jejich nejvyšší král, uctívali ho druhým darem jako svého Boha. Jestliže zlato platilo synu královskému, platilo kadidlo jako Synu božímu. Za všech časů bylo užíváno kadidla ve službě boží, ať ve službě Boha pravého, ať ve službě smýšlených model. Již ve Starém Zákoně bylo předepsáno, že má kněz každý den při oltáři kadidelném přinést obět kadidelnou ráno a na večer. První křesťané zdráhali se pohanským bohům zapalovati kadidlo, raději vytrpěli vše, i smrt, než by byli takou obět bůžkům přinesli, poněvadž dle tehdejšího názoru v tomto jednání spatřovali božskou poctu. Tu chtěli očividně pobožní mudrci Spasiteli vzdáti, ta byla účelem jejich daru, kadidla. Výslovně prohlašují, že schválně za tím účelem z daleké ciziny sem pospíšili, že přišli, aby novorozenému králi židovskému božskou poctu vzdali: »Viděli jsme jeho hvězdu na východě a přišli jsme jemu se poklonit.« Slovům odpovídají skutky, neboť jak božské

děťátko spatřili, »padli na kolena a klaněli se mu«. Božská pocta náleží však toliko Bohu, nikdy tvorů, třeba sebe dokonalejšímu. Již proroci předpověděli, že sám »Bůh přijde a nás spasí.« (Is. 35 4.) (Podobně Is. 9. 6) Duch sv. oznámil to prorokům, týž Duch svatý oznámil to také mudrcům od východu. Kdyby nebyl sám Bůh mudrce podivuhodně ve víře nepoučil a neposilnil, nebyli bychom je spatřili u jeslí betlemských.

Nejmilejší! Čemu sv. tři králové pevně a nepochybně věřili, tomu věříme i my. Věříme a vyznáváme, že Ježíš Kristus, jenž se počal z Ducha sv., narodil se z Marie Panny, trpěl pod Pontským Pilátem, že tento Ježíš jest pravý Bůh, stejné přirozenosti s Otcem i Duchem sv. Věříme, že tento Spasitel ukrývá své božství a své člověčenství pod nepatrnými způsoby chleba a vína v nejsvětější Svátosti oltářní, aby stále u nás byl, neboť jeho radostí jest býti u dětí lidských. Věříme, že nás po svém nanebevstoupení zde nenechal jako sirotky, nýbrž že žije dále ve své církvi, jak to slíbil apoštolům slovy: »A aj, já jsem s vámi po všecky dny až do skonání světa«, že žije dále v církvi aby nás skrze ni učil, svými milostmi nás obohacoval a nás vodil po cestách spásy. Je-li to skutečně naše víra, kde zůstává pak oběť kadidla, kterou jsme božskému Jezulátku povinni, kterou jsme jemu povinni sedícímu na pravici Boha Otce, jakož i skrytému v nejsvětější Svátosti oltářní, jakož i v církvi dále žijícímu a působícímu?

Na nebi sedícímu Spasiteli obětujeme kadidlo, kdykoli srdce své v nábožné modlitbě k němu povznášíme, neboť vřelá modlitba vystupuje jako vonící dýmy hořícího kadidla k trůnu Nejvyššího. Tomu nás učí sv. Jan, který ve svém Zjevení píše: »A anděl přišel a postavil se před oltářem, maje kadidelnici zlatou: I dání jsou mu zápalové mnozí, aby je dal do modliteb všech svatých na oltář zlatý, který jest před trůnem božím« (8. 3.). Není-liž tu spravedливо, abychom aspoň ráno a na večer jako kněží ve Starém Zákoně kadidelnou oběť svých modliteb přinášeli? Jak mnozí křesťané však zanedbávají své povinné modlitby ráno a na večer! Jestliže jsme snad také tak si počínali, chceme dnes svou chladnost a lhostejnost rozehráti při pohledu na horlivost sv. mudrců. S obětí modlitby spojíme však také oběť svých dobrých skutků, zvláště věrné plnění povinností svého stavu, neboť tím jsme »Kristovou dobrou vůní« (II. Kor. 2. 15.). Tuto oběť požaduje od nás Spasitel slovy: »Tak svět světlo vaše před lidmi, ať vidí vaše skutky dobré a slaví Otce vašeho, jenž jest v nebesích.« (Mat. 5. 16)

Božský Spasitel, který sedí na pravici Boha Otce, dlí také mezi námi, jako Bůh i jako člověk jest přítomen na oltáři ve svatostánku. Věčné světlo, které před svatostánkem ve dne i v noci svítí, jest hvězda, která nám jeho přítomnost naznačuje. Ať trůn na nebi s mocí velikou a velebností, ať v nejsvětější Svátosti oltářní své božství i člověčenství pod nepatrnými způsoby chleba ukrývá, je tam i zde tentýž, tam i zde povinni jsme mu přinášeti

kadidelnou obět, klaněti se mu. Jakmile mudrci božské dítě spatřili, ihned padli na kolena a klaněli se mu. To učinili králové! To učinili králové v chlévě! A tak mnohý křesťan ostýchá se na posvátném místě při pozdvihování pokleknouti na kolena! Tak mnohý křesťan jde kolem chrámu a ani svého Spasitele nepozdraví! Jak mnohý křesťan potká svého Spasitele na ulici, buď při procesi o Božím Těle, nebo když kněz nese Nejsvětější k nemocnému, a marně u něho hledáte nějakou poctu božskému Spasiteli! Nemusí-liž Kristus trpce si stěžovati: Jsem-li tvůj Bůh, kde jest pak má čest? Syny jsem vychoval, svým tělem a svou krví živil, a oni mnou pobrdali!

Dar nejvzácnějšího kadidla pro spanilé Jezulátko je také konečně poslušnost oproti církvi svaté. Jestliže již ve Starém Zákoně platilo: »Poslušnost jest lepší než oběti« (I. králů 15. 22.), platí to tím spíše v Novém Zákoně, zvláště o poslušnosti, kterou povinni jsme církvi sv. pro Krista. Pro Krista máme přijímati učení církve sv. v pokorné víře jako Bohem zjevenou pravdu, její přikázání jako božská věrně a svědomitě plniti. »Kdo vás slyší, mne slyší, kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá, kdo mnou pohrdá, pohrdá tím, který mne poslal,« tak řekl Kristus svým apoštolům a nás všechny těmito slovy vybízí k poslušnosti oproti církvi svaté. Kdo v Ježíše Krista jako Syna božího věří, nikdy se neprohřeší neposlušností oproti církvi svaté, ochotně přinese rozum i vůli svou Bohu v obět. Než jak snadno nedbají někteří na přikázání církve, tu pro kousek masa, jehož požívání nechtějí si odepřít v jistých dobách, tu pro lepší zaopatření, kterého dosíci míní sňatkem s lidmi jiné víry. Jak asi taká neposlušnost naplňuje božské dítě bolestí!

Rozmilí! Když spatřujete slzy v oku božského Jezulátka, buďte ujištěni, že způsobily mu je nevděk a neposlušnost tak mnohých křesťanů, kteří mu odpírají obět kadidla, obět modlitby, obět klanění se, obět podrobení rozumu i vůle. Třeba-li více než poukázati na slzy spanilého Jezulátka, abyste se rozhodli, se vši možnou horlivostí následovati příkladu sv. tří králů? Kdybychom tak nechtěli učiniti, nutili bychom ho, aby nás od sebe zavrhl, neboť řekl: »Kdo mne zapře před lidmi, toho i já zapru před Otcem svým nebeským!«

III.

Obět sv. mudrců obsahovala nejen zlato a kadidlo, nýbrž i myrrhu. Velice pěkná květina jest myrrha, poskytuje nám vzácnou, ale velmi trpkou šťávu. Z této šťávy se připravuje mast, které se užívá při balsamování mrtvol, abychom je uchránili před hnilobou a nelibý zápach od nich odstranili.

Obět myrrhy poukazuje proto nejprve na lidskou přirozenost Ježíše Krista, který se stal nám ve všem roven, vyjímaje hřích. Jako člověk, zrozený z Marie Panny, jest smrtelný jako ostatní lidé. Proto právě přijal lidskou přirozenost, aby mohl za nás trpěti a umříti. Na toto nesmírné utrpení božského Spasitele ukazuje

trpká myrrha, jí také užije Nikodemus, aby jí pomazal mrtvé tělo Spasitele. Myrrha sv. tří králů naznačuje tedy utrpení, které Kristus Pán o Velikém pátku podstoupil, naznačuje víno s myrrhou smíšené, které žíznícímu Spasiteli za nápoj podali, naznačuje mast z myrrhy, kterou tělo Páně do hrobu připraveno bylo.

Když jsme poznali význam oběti myrrhy, samo z toho vyplývá, jakým způsobem máme také my božskému Spasiteli přinášeti obět myrrhy.

Obětujeme myrrhu, kdykoli vděčným srdcem pamatujeme na vtělení Syna božího a uvažujeme, co ve své lidské přirozenosti za nás po třicet tři léta vytrpěl.

Obětujeme božskému Spasiteli myrrhu, kdykoli kašicím srdcem pomýšlíme na jeho smrt a hrob, které mu připravily hříchy lidské

Obětujeme mu myrrhu a to nejlibější, když tělo své přemáháme, umrtvujeme, křížujeme, sebe zapíráme, když duši svou před hnilobou hříchu ochraňujeme, zvláště před hnilobou hříchů nečistoty. Obětujeme myrrhu, když konečně stálým pokáním, trpělivým snášením všech strastí, na které lidský život je tak bohatý, připravujeme se na šťastnou, blaženou smrt. Pokání jest zajisté trpké slovo, ale nemůžeme a nesmíme si je darovati, neboť jsme hříšníci, a pro hříšníky nevede žádná jiná cesta do nebe k trůnu božského Jezulátka, než cesta pokání. A dali bychom se od této cesty odvrátiti nějakou trpkostí? Od jesliček až na kříž byl život Pána Ježíše pln myrrhy, pln hořkosti. Jak bychom mohli býti jeho následovateli, jeho učedníky, kdybychom se zdráhali s ním trpěti, kdybychom vyhledávali jen to, co smyslům lichotí? To není možné, sám Spasitel nás ujišťuje: »Kdo nebéře kříž svůj na sebe a nejde za mnou, nemůže býti mým učedníkem.«

Milí křesťané! Známe nyní tajemný význam vzácných darů jimiž zbožní mudrci potěšili srdce božského Jezulátka. Přinesli zlato synu královskému, kadidlo Synu božímu a myrrhu synu lidskému. Dle jejich příkladu budeme mu každodenně přinášeti zlato lásky, kadidlo modlitby a myrrhu pokání a sebezapírání. Již dnes můžete tento úmysl provést a božskému Jezulátku tento trojí dar přinést v podobě almužny pro missie v Africe. Ať jest dárek tento sebe menší, božské Jezulátko jej rádo přijme a odplatí vám vše svou milostí zde i na věčnosti. Amen.

Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.

Sv. Tří králů. Katolické missie mezi černochoy.

»Tehdáž užíš a radostí oplývati budeš
a diviti se bude i rozšíří srdce tvé
když se obrátí k tobě množství moře
a síla pohanů přijde k tobě.« Is. 60. 5.

Slova proroka Isaiáše platí v první řadě Spasiteli, k němuž přišli sv. tři králové z daleka, vedeni božím zjevením. Slova ta můžeme také vztahovati na církev Páně, která i pokračuje v díle

spásy Ježíše Krista a nese evangelium Páně do zámořských krajín nejvzdálenějších, aby osvětila národy, kteří sedí v mrákotách a ve tmě ku světlu Ježíše Krista. Tak aspoň i obrácení pohané v Asii říkají o sobě, když byli pokřtěni, že přijali světlo Vykupitele (Wiseman, Lebrén u. Gebr. 244). Toto dílo apoštolské koná se stále v naší církvi sv., jejíž jest chloubou, a které právě dnes se doporučuje církvi svatou dobročinností věřících v den sv. Tří králů. Koná se dnes sbírka na černochoy africké, potomky Cháma. Je spravedливо, abychom o těchto pracích církve sv. něco více věděli, poněvadž naučíme se cítiti vzdělavatelskou činnost církve sv. a naučíme se i vážiti si více slova božího a duší, k vůli nimž se toto obrovské dílo koná. Proto chci dnes promluvit o missijní činnosti katolické církve v Africe, o příčině, proč ji konati a podporovati máme, o pracích, které se konají, a výsledcích, které byly dosaženy. Učme se milovati duši vlastní a býti jejím missionářem.

P o j e d n á n í.

1. Lidstvo veškeré jest potomstvo jedné rodiny, a proto jsou všichni bratři, byť byli různí barvou pleti, řečí, zvyky a vzděláním. Kristus Pán proto posílá své učedníky do celého světa učiti všechny národy zachovávat všecko, což přikázal nám. Jako se sdílí ten, kdož má s tím, kdož nemá, a učí ten, kdo umí, toho, kdo se ještě neučil, tak jest i povinností křesťanstva pečovati o ty, kdož ještě nepoznali Ježíše Krista. Toť jest hlavní příčina. Jest víra sv. podmínkou spásy věčné, proto musíme o její rozšíření se starati dle sil svých a dle prostředků svých, abychom naplnili prosbu Otčenáše: Posvět se jméno tvé a přijď nám království tvé.

Lidstva všeho čítá se na 1400 millionů, z nichž třetina teprve jest pokřtěna. Jaká to zbývá práce.

Bílé plémě křesťanstvím dodělalo se vrchole vzdělání, jest proto povinností ujmouti se nedospělého bratra, slabšího, opozdivšího se svou vinou. Vděčnost k Bohu za prokázané dobrodiní žádá, aby křesťanstvo pečovalo o rozšíření sv. evangelia.

Za třetí jest bílé plémě či křesťanstvo povinno pečovati o missie mezi černochoy a divochoy v náhradu za příkoří a nespravedlnosti spáchané od bělochů vzdělaných na plemeni černém. Skutečně do nebe volající viny spáchali běloši na ubohých černoších, tak že běloch jim znamená nepřítel, utiskovatele, člověka, před kterým se musí míti na pozoru.

Trvá to dlouho, než missionáři naši překonají předsudky domorodců proti našim missionářům; domnívají se, že všichni běloši jsou stejní a že všichni nenávidí černochoy.

Abych jen jedno do nebe volající bezpráví uvedl, poukazuji k obchodu s otroky, jak jej prováděli běloši s černochoy. Abych nemusil podrobně líčiti všechna bezpráví, díím, že doslovně jako s dobytkem nakládali běloši s černochoy. Prodávali je jako zvířata na trhu a schytali je jako zvěř na honě a cenili je dle síly údů a postavy jako dobytek. Všechny ty otrokářské výpravy přičítány jsou na vrub bělochům a křesťanům. Jest pravda, že v první řadě

na nich hřešili Angličané a národové při moři ležící. Dílo missijní se dá však vykonati jen za působení všeho křesťanstva, protože je to dílo příliš namáhavé, rozsáhlé a drahé.

Bohatá od Pána Boha Afrika jest zemí nejposlednější mezi pěti díly světa. Ji nevzešlo světlo Kristovo a když vzešlo, bylo uhašeno turectvím, proto zůstala Afrika daleko za ostatními díly světa. Tam čeká veliká žeň církev svatou. Naše missie katolické požehnaně a trvale působí, tak že pomáhají uskutečniti slova proroka, že oplývati bude radostí srdce, když se množství pohanů zamořských obrátí k církvi svaté.

Sv František Xaverský proto plesal, když národům v zámoří mohl kázati evangelium, a jejich duše přivéstí do království božího. Namítají někteří proti sv. missiím, že máme pohany doma, které třeba obracet k Bohu. Bohužel že máme takové, ale o ty jest dostatečně postaráno. Ti při dobré vůli mohou vždy slyšeti slovo boží, ale ony kmeny zamořské mohou býti získány jen missonáři, kteří až k nim se odvažují a celý život svůj v obět přináší. Jako k nám byl vypraven sv. Cyrill a Methoděj, tak jsme i my povinni z vděčnosti a spravedlnosti vypravovati nové Cyrilly a Methoděje k národům zamořským, mezi nimiž poslední a nejopuštěnější jsou černoši. Jejich bídou pohnut sv. Otec Lev XIII. nařídil v den sv. Tří králů sbírku na missie mezi černochoy, hlavně pak na potlačení tamějšího otrokářství. Vizte z toho mateřskou péči církve sv. o všechny národy a touhu vyplniti rozkaz Páně: »Jdouce učte všecky národy.« Proto naše sv. církev zorganizovala celé obrovské dílo práce mezi divokými národy a zejména černochoy.

2. Dnes koná se v Římě zvláštní slavnost v ústavě zvaném »Propaganda«, ústav pro šíření sv. víry, v němž se z přemnohých národů vzdělávají missonáři. Dnes káží v ústavě chovanci ve všech řečech, jichž mocni jsou, a pro které se vzdělávají. Však vydržování takých ústavů vyžaduje náklad, který musí býti hrazen toliko dobročinností věřících. Zlato sv. tří králů vyjadřovalo, že uznávají jej za svého Pána. Almužny věřících na missie a rozšíření království božího na zemi jsou důkazem naší víry a lásky k těm ubohým národům zanedbaným a opozděným. Církev svatá zbudovala nejkrásnější díla na pomoc ubohým otrokům. Jest dobře o tom věděti každému křesťanu, aby tím spíše miloval církev sv. jako matku a na potřeby missií rád svou špetkou přispěl. Jmenuji zde jen několik podniků. První jest řád »Nejsvětější Trojice« pro vykupování otroků hlavně ze zajetí tureckého. Zde třeba připomenouti velikých prací dvou světců našich, sv. Jana z Mathy a Felixe z Valoise, dvou šlechticů, kteří zasvětili život svůj osvobozování zajatců z otroctví tureckého. Božím zjevením při první mši sv. povolán k práci missijní. Mezi pozdvihováním ukázal se Janu z Mathy anděl v rouše bílém s červeným a modrým křížem na prsou; jednu ruku držel nad zajatcem křesťanským a druhou nad pohanským. Viděl, že jej Bůh k této práci volá. Založil řád mužů, kteří by tomuto nebezpečnému dílu zasvětili

život. S největším sebeobětováním pracovali v nebezpečných kra-
ích, vysvobozující ze zajetí. Každá cesta nazývala se vykupitel-
skou »redempcí«. Část sbírala prostředky, část vysvobozovala. Také
v Čechách byl tento řád oblíben. Dodnes stojí ve Spálené ulici
jejich kostel Nejsvětější Trojice, při němž zřízeno bylo škapu-
lířské bratrstvo, pod ochranou Nejsvětější Trojice ku vykupování
otroků ze zajetí tureckého. Úcta těchto světců doznala památky
trvalé v sousoší sv. Jana z Mathy a Felixe z Valoise, člena krá-
lovské rodiny, na pražském Karlově mostě; sousoší známo jest
pro pověstnou sochu Turka. Mnohý křesťan ani nezná pomník
hrdinů lásky křesťanské k zajatcům. Řád třetinu příjmů věnoval
dílu výkupnému. Přivedl i mnohé Čechy, Moravany a Slezany
zpět do vlasti české, čímž se stal řád velmi oblíbeným. Trval až
do doby císaře Josefa II., kdy minuly války turecké a řád zrušen
a budova pronajata vojsku.

3. Dodnes řád pracuje na díle výkupném. Jest zajisté zlé otroctví
a proto poroučí láska i spravedlnost pomáhati slabším i opuště-
nějším. Kdo chce posouditi velikost díla tohoto, musí znáti také
čísla vykonaných prací. Řád vznikl ve XII. století (v »temném«
středověku) a do nové doby vykoupil a z otroctví vyvedl 900.000
křesťanů a pohanů, částečně peněžitě, částečně tím, že členové
jeho osobně v otroctví se dali, aby křesťan zbaven byl nebezpečí
odpadnutí od víry. Na 7000 členů osobní svobody se zbavilo,
aby křesťanu ji získalo. Bratrstva jimi zřízená sebrala na pět
milliard franků *) na toto dílo osvobozovací (Herder, Lexikon).
Řád tento jest jedna větev církve naší.

Kolik řečí slyšíte o svobodě a volnosti z kolika úst? Kolik
však skutků vidíte konati ty velebitelé svobody, volnosti a bra-
trství? Jeden jedinký řád od dvou šlechtických poustevníků zalo-
žený vykoupil více duší, než všichni řečníci svobodomyslní. Řád
Trinitářů měl dvojí slavnost: když posílal bratry na výkup a když
se vraceli s vykoupenci. Mnoho tisíc členů podstoupilo mučed-
nickou smrt a mnoho jich účastno cti oltářů. Dnes má domy
nejvíce na jihu, v Rakousku toliko ve Vídni.

Jest však též otroctví horší než turecké, nebo pod rukou
křesťanskou, je to otroctví hříchu. Proto konají sv. missie, aby
křesťané vysvobození a probuzeni byli z otroctví hříchu. Obé
dílo zasluhuje podpory a chvály.

4. Za Janem z Mathy postavila církev sv. nového hrdinu
křesťanské svobody a bratrství na oltář: sv. Petra Klavera, z vy-
sokého rodu, který celý život svůj zasvětil ochraně a obraně ubo-
hých černochů, pronásledovaných od bělochů. Námahy a oběti
tohoto světce r. 1851 Piem IX. blahoslaveného a r. 1888 ode
Lva XIII. svatořečeného jsou řetězem hrdinných skutků duchu
světskému takofka neuvěřitelných. Jako bratr jejich doprovázel
je, aby byl rádcem, těшитelem, ochráncem a zastáncem. On sám

*) Nejbohatší národ a říše anglická od r. 1800—1850 sebrala na missie
14.500.000 št. Smiles, Povinnost 314.

vyučil a pokřtil 300.000 černochů, jichž jest patronem. Kdo může se s tímto prostým knězem z řádu Tovaryšstva Ježíšova měřiti na práci pro osvobození ubohých podniknuté? Kdo s ním může soutěžit při sebezapírání a obětech? Vizte, co činí hrdinové naší církve sv. pro poučení, povznesení lidstva, pro pravou, skutečnou svobodu. Kde jest parlament, který by se mohl měřiti s řádem Trinitářů, že dal 5 miliard na osvobození zajatců? Kde jest universita, která vyučila 300.000 černochů? Jediný světec naší církve Petr Klaver to učinil, ovšem za pomoci těch duší, které ho podporovaly modlitbou a svou almužnickou. Zbožná hraběnka Ledóchowská, kterou jsem kdysi na cestách měl štěstí seznati, založila bratrstvo Petra Klavera, které se ujímá díla pokřtěných černochů a jejich ochrany. List její, »Echo z Afriky«, vychází i v češtině a působí apoštolsky mezi našinci. My katolíci namnoze neznáme ani ona velikolepá díla kulturní, osvobozovací a missijní, jaká podniká naše církev sv. Ježíše Krista. Dnes jest den almužny pro tento druh práce. Církev sv. při této sbírce nepočítá na dary veliké, ale na haléř přčetných osob, které tou almužnickou mají býti účastníky při díle a mají se učiti znáti církev svou a plniti prosby: Posvět se jméno tvé, přijď nám království tvé. Vizte ty získané, obrácené a vykoupené tisíce duší! Missie naše v Africe vykazují 3,226 063 duší pokřtěných (Krose, Missionsst. 107). Trinitáti se svými 900 000 vysvobozenými, jaká to chloub a kolik štěstí v tom leželo pro kolik rodin, když se jejich člen vrátil po letech? V XVIII. století P. Beckovský, křížovník, uveřejnil list zajatce českého, v němž vypsána byla bída, jakou trpěli a list vzbudil četné dobrodince v Čechách ve prospěch zajatců. Tak také i v den sv. Tří králů církev naše koná tu haléřovou sbírku na prospěch ubohých černochů, k nimž máme také povinnosti spravedlnosti i lásky. Podporou těchto dalekých bratří cvičíme se dbáti i bratří bližších. Tím, že pečujeme o spásu bližních, budeme také pečovati o spásu vlastní. Když obět přineseme, aby evangelium Páně bylo hlášáno za mořem, přičiníme se také, aby i uši naše uslyšely slovo boží. Když však nebudeme dbáti o posvěcení duší národů vzdálených, budeme líní i při díle spásy vlastní duše. Kdo se stará, aby šel jeho domácí do kostela, jistě sám také se rozpomene na svou vlastní povinnost. Zanedbáváme-li ty vzdálené a opuštěné černé bratry, nebudeme dbáti i těch bílých a bližších. Láska se rozšiřuje, když skutky se dokazují.

5. Ještě by bylo záhodno zmíniti se o díle »bílých otců v Africe«, nejnovější to práce naší sv. církve ve prospěch missie černochů. Otcem tohoto díla jest kardinál Lavigerie (vyslov Lavišri), který svými bílými bratry o získání černochů Ježíši Kristu velikých zásluh si získal. Svými bratry-rolníky vzdělává černochy a uvykává práci a ctnosti křesťanské. Největší potíž měl s kupci otrokáři bělochy, kteří se měli za vzdělané a doma mluvili o svobodě, rovnosti a bratrství a v Africe chytali černochy jako zvěř a zabíjeli jako zvěř, když se jim nechtěli poddati. Proti nim zřídil kardinál »ozbrojené bratry«, proti otrokářům, aby jim bránili v jejich

nekalém řemesle. Na místě podpory v tomto křesťanském a osvětovém díle, byli jeho »ozbrojení bratři saharští, laikové« od republikánské vlády francouzské zapovězeni (r. 1893). Proto pracuje kongregace jeho na vzdělání černochů v orbě a v naukách křesťanských. Dílo jeho jest požehnáno hojně. V roce 1907 měla tato větev 1000 členů (510 kněží, 190 bratří, 300 noviců) a působila na 111 stanicích. On celý život věnoval odstranění otroctví. Bratři pracují v 7 končinách (apošt. vikariátech) s úspěchy většími než všichni politikové. V jediné Ugandě, jeden ze 7 vikariátů od »bílých otců« evangelisovaných, pokřtili 20.000 černochů a do církve sv. uvedli a vyučují 80.000 katechumenů. 80.000 katechumenů v jediné Ugandě představuje číslo školou povinné mládeže v Praze. Kolik stojí školství naše práce, peněz a vyžaduje osob! Jaké to dílo církevní! Také ono potřebuje pomoci, která se ovšem nemůže rozvrhnouti na »přirážky«. Jaké to dílo osvětné! Jaká to chloubka církve sv., když ta síla pohanů se obrací k Sionu našemu, sv. římské církvi, kdež Ježíš Kristus dále milostí svou působí! Jak vytrvalými u víře sv. jsou, jde z toho, že mnozí mučednictví pro ni podstupují. K sv. Otcí Lvu XIII. přivedli missionáři z Afriky poutníky černošské a mezi nimi jednoho, jenž si dal ruku utíti, než by byl odpadl. Lev XIII. jej objal a děkoval Bohu, že mu dopřál obejmouti mučedníka. Tyto práce nejsou vyčteny. Uvedl jsem jen některé, abyste viděli církev svou při práci osvětné, tiché, obětavé, abyste radostí oplývali v den prvních obrácených pohanů, sv. Tří králů, a viděli, jak dále pracuje církev sv. v tomto díle, k němuž máte přispěti dle své dobré vůle a možnosti třeba haléřem, anebo jsi-li chudý, aspoň zbožným »Zdrávas«. Však na několik věcí třeba v zájmu naší duše upozorniti. Předně: uč se znáti dar sv. víry. V ní jest vzdělání světa, bez ní jest divokost. Za druhé uč se milovati duši svou a uchováti ji v rouše bílém milosti boží. Za třetí: boj se otroctví hříchu, které jest horší než otroctví černocha, poněvadž vede ku zkáze věčné. Kolik millionů duší křesťanských jest v otroctví pýchy, lakoty, smilstva, obžerství! Pracuj podle svých slabých sil na obmezení toho zla. Tím se naučíš báti hříchu, milovati ctnost a tvé srdce se rozšíří, když budeš viděti, že jsi získal duši, získal jsi sobě poklad věčný, věnoval jsi zlato Bohu svému. Když se modlíš za potřeby církve sv. a její katechumenů »posvěť se jméno tvé«, přinášíš kadidlo. Jestli pak i skutkem se vynasnažuješ rozšířiti království boží, v něčem se zapřeš, pak neseš i myrrhu. Dokud máme drahý čas, číňme dobře všem, zvláště pak domácím víry, ale nezanedbávejme ani těch, kdož mimo církev stojí, aby byli do ní uvedeni. Na konec chci uvést úryvek ze zprávy missionáře Guillermaina o jeho pracích v Ugandě: »Učím denně na 500—600 domorodců. V neděli z plných plic učím katechismu před 4000 černými posluchači, kteří se kolem mne na trávniku roztáboří, majíce dlouhé pušky přes kolena a v ruce dýky, které se na slunci třpytí. Je to poněkud unavující, ale — plno útěchy. Já bych svůj apoštolský kočovný život nezaměnil za všecko zlato

země. Jím opičí maso, kobylinky, mravence, jak se hodí a shledávám to velmi dobrým, zejména když není do čeho kousnout. Při tom jsme všichni veselí jako štěbetaví papoušci, kteří se kolem našich chatrčí povalují. Moji černoši mne milují jako svého otce. Dobří ti lidé činí vše, aby nám náš život zpříjemnili. Trpíme zde hladem.« (Hamerstein, »Zukunft der. Rel.« 149, 150.)

Toť jeden z tisíce obrázků. Zde vidíte naši sv. církev při práci v zámoří, získávati duše pro nebe. Pomoz získávati, získáš i duši svou vlastní, což si přeji jak já, tak i vy. Amen.

Fr. Vaněček.

Neděle I. po Zjevení Páně.

»Pravím skrze milost, která mi dána jest, všechněm, kteří jsou mezi vámi, aby ne o sobě více mysli, než sluší mysliti.« (Ep. k Řím. 12, 3.)

Neznám v přítomné době knihy, jejíž četba by byla více zanedbávána, než četba knihy knih, t. j. bible. Je to zcela proti našim národním tradicím — víme totiž, že Písmo sv. našim předkům bylo knihou nad jiné drahou a vzácnou, ale na nás jakoby se mělo splnit drastické přísloví: »Slavných předků potomek, bývá často holomek.« — Český národ ve své převážné většině pohrdá přímo četbou náboženskou a pachtí se po četbě pikantní, duševní hlad svůj zahání jedem sensace, politickými štvanicemi, referáty ze soudní síně, a duševní žízeň ukájí alkoholem krvavých a detektivních románů. Ano, drazí v Kristu, dopracovali jsme to tak daleko u nás, že žijeme z překladových odpadků evropské kultury. Tupě přežvykujeme všechen plevel, sebraný na literárních smetištích jiných národů a pyšně tomu říkáme »pokrok«, »vzdělání« a »osvěta«. Otravujeme se soustavně jedovatým býlím v cizině vyrostlým a pohrdáme zdravým, samožitným chlebem životní moudrosti, jaký skýtá Písmo sv. — Nietzsche, Tolstoj, Zola a j. jsou »bohové« našeho Parnasu a tak místo »ke kováři, chodíme ke kovářičkům« a kde »lze mluvit s králem, mluvíme s králíky«.

Ale jedno místo dosud jest vyhrazeno bibli — Písmu sva tému, a tím je tato kazatelna. Neděli jako neděli čtou se zde úryvky nejen sv. evangelií, ale i epištol. Uložená moudrost v nich vykládá se 19 století a dosud vyčerpána není, protože jest nepřeborná — totiž věčná.

I v dnešní epištole, kterou jsem vám, drazí posluchači, právě přečetl, slyšíme lapidární větu sv. apoštola Pavla: »Pravím všechněm, aby ne o sobě více mysli, než sluší mysliti.« Nazval bych tu větu větou prorockou — protože ač vyslovena před 19 věky — je přece jako střížena pro poměry přítomné a proto i my dnes o ní uvažujme,

P o j e d n á n í.

1. Jsou různé choroby, kterými stůně národ náš. Jednou z nich jest i tak zvané duševní velikášství. Úžasná velikohubost roztahuje se jako plíseň ve všech složkách života našeho národního, veřejného i soukromého. »Národ jsme my,« prohlásí o sobě drze jediná frakce politická, »jsme nejprvnějším, nejslavnějším a nejvzdělanějším národem,« huláká řečník na schůzi a sklízí salvy potlesku od nekritického davu. Hloupé velikášství naše jeví se i v malicherné věci na pohled. Každý totiž u nás požaduje pro svůj stav krásnější pojmenování, než jest od starodávna obvyklé ve všedním životě. Dnes nikdo nechce býti ševcem, ale vyrabitelem obuvi, nikdo krejčím, absolventem akademie, ovšem krejčovské, šenkýř chce být restaurátérem, hostinský hoteliérem, sedlák oekonomem, žid israelitou, hadrář obchodníkem s látkami, komediant gymnastikem, zedník stavitelem. Chlubnými slovy a prázdnými tituly ověšuje se u nás kde kdo.

Tento chorobný zjev, kterým je zachvácen drahý národ náš, kárá apoštol slovy : »Pravím všechněm, aby ne o sobě více myslili, než sluší mysliti.« (K Řím. 12, 3.)

2. A proč to kárá? Protože to není nic jiného, než důkaz ohavného hříchů, totiž pýchy, hloupé pýchy a zpupné nadutosti, s kterou se u nás setkáváme za každým krokem. Co jest pýcha? Vyvyšování se nad jiné, podceňování jiných, přeceňování sebe a pohrdání jinými. Je to vzpoura proti Bohu. Jest neštěstím národním, protože jako rakovina rozežírá organismus, seslabuje a vede k pádu. Pyšnými byli andělé, chtěli být jako Bůh — ale pád jejich byl střemhlavý a hrozný. Pyšnými byli první lidé a pýcha vypudila je z ráje. Z bájky je známa žába, která tak dlouho se nadýmala, až praskla a zahynula. »Každý, kdo se povyšuje, bude ponížěn« (Luk. 14, 11.) Ano, »každý«, stojí v evangeliu — a není tudíž výjimky od tohoto pravidla a pravdivým jest přísloví: »Pýcha předchází pád«. Pyšní patří k těm, o kterých dí sv. Pavel: »že jsou hodni smrti.« (K Řím. 1, 32.) V takovémto neodůvodněném přeceňování sebe leží tedy zárodek jisté zkázy — ono jest nebezpečím jak pro jednotlivce tak i všennárodním. K srdci si tedy vezměme napomenutí apoštola národů: »Pravím všechněm, aby ne o sobě více myslili, než sluší mysliti.« (K Řím. 12, 3)

3. Tím přicházíme k druhé půli naší věty. Co sluší o sobě mysliti? Dr. A. Batěk ve svých »Ilustrovaných přednáškách« *) odpovídá na tu otázku slovy: »Čím jsme my lidé? Práškem v nekonečnu, plísečkem v moři, mikrobem na hroudě hlíny. Jsme tvořivé drobnoučky, plížíci se při samém povrchu své zeměkoule, na níž nejmenší změna okolností znamená pro nás smrt. Jsme tělem »glabrae adscripti«, k hroudě přikováni, ale ani tu na této zemi nejsme jisti, že budeme ještě za chvíli mezi živými. Stačí

*) Plzeň, Přil. k č. 53., 54.

nepatrné zvlížení vzduchu, aby obydlí naše byla rozmetána a my vydáni na pospas orkánu, letícímu rychlostí 50 metrů za vteřinu. Zavládne-li na zemi průměrná teplota 40—50 stupňů, nastal konec světa sežehnutím všeho živého. Klesne-li pod nulu — hle, na zemi vrátily se doby ledové. Tak nesmírně závisí všecek život náš na průměrné teplotě svého okolí.« Několik okamžiků země-třesení stačilo, aby krásná Messina na Sicilii proměnila se v ssu-tiny. — Co sluší tedy o sobě mysliti? To, co praví evangelium: »Všeliké dání výborné a každý dar dokonalý shůry jest od Otce světél,« — to, co praví apoštol: »z milosti boží jsem, co jsem,« — to, co praví církev: »pomni, človče, že prach jsi a v prach se obrátíš.«

Z á v ě r.

Na nádraží smíchovském v čekárně sedělo množství lidí. Čekal tam na odjezd vlaku i šedohlavý missionář. Holobradý student pokrokový chtěl kmeta učiniti směšným. Zavedl hovor na pole náboženské a zeptal se kmeta:

»Víte-li pak co činí Bůh právě v tuto chvíli?«

»Vím,« odpovídá missionář.

»A co činí?«

»Ponížené povyšuje a pyšné ponižuje,« vážně řekl stařec.

V pravdě, moji drazí, to činí Bůh neustále. Nemá-li i vás ponížiti, vezměte si k srdci slova dnešní sv. epištoly: »Pravím skrze milost, která mi dána jest, vsechněm, kteří jsou mezi vámi, aby ne o sobě více myslili, než sluší mysliti.« (K Řím. 12, 3.) Ušetřte si tím mnoho hořkosti a trpkosti, mnoho sklamání a bolesti, pojistěte si největší statek člověka: duševní klid, mír a spokojenost svatou. Amen.

J. Š. Baar.

Neděle I. po Zjevení Páně.

Původ a idea křesťanské rodiny.

»Když byl Ježíš ve dvanácti letech, rodičové vstupovali do Jerusalema.«
Luk. 2. 42.

Dnešní evangelium ukazuje nám sv. rodinu na cestě do Jerusalema. Čteme o starosti rodičů o božské dítě. Slyšíme rodiče i dítko mluvíti ve chrámě jerusalemském. Dovídáme se o jejich návratu do Nazareta a o poslušnosti, kterou Ježíš svým rodičům prokazoval.

Chceme proto dnes mluvíti o křesťanské rodině, jejíž vzorem byla sv. rodina. Sotva jest některý předmět, který by byl naší úvahy hodnější, nežli tento. A to promluvíme o tom, jak křesťanská rodina povstala a jaká má býti.

Důležitost a vznešenost rodiny, nejmilejší, závisí v poslední příčině na otázce: Co jest člověk a jaké jest jeho určení? Jest

jen vyšším zvířetem a proto výlučně dítkem času? Či jest dítkem času i věčnosti?

Náš rozum nám praví, že člověk nemůže býti toliko vyšším zvířetem, a náboženství nás učí, že jest obrazem božím a nejen dítkem času, nýbrž i věčnosti. Když člověka a jeho cíl takto pojímáme, nabývá rodina, která má učiniti z člověka to, co jeho dvojitý cíl vyžaduje, teprve své vlastní hodnoty a důležitosti.

Jest pak nejprve strážkyní jeho tělesného života. V ní nalézá potravní prostředky, které jeho život podmiňují, kolébku, ve které spí, šaty, které ho obklopují, stěchu, která ho chrání, něžnou péči, která nade všemi potřebami bdí, rámě, které ho vede, řeč, která ho činí člověkem.

Ale člověk je také dítkem věčnosti, a proto musí také rodina bděti nad jeho duševním, vyšším životem. U domácího krbu má se učiti sepínati ruce a modliti se: Otče náš, jenž jsi na nebesích. Na klíně mateřském má dostati první známost svého božského původu a svého vznešeného cíle. Od rodičů jako svých vzorů má se učiti žíti pro Boha a své bližní, a u otce a matky má prodělati první léta ve škole křesťanských ctností.

Dějiny rodiny před křesťanstvím — vyjímaje židovstvo — jsou velmi smutny. »Budete jako Bůh,« pravil svůdce v ráji a jeho lež vyplnila se opačně: lidé ve starém pohanství klesli pod zvíře. Všude, především v rodině, shledáváme se s opovrhováním člověka: dítky se pohazují, prodávají, usmrcují, ženy kupují, prodávají a hanobí, služebníci (otroci) řetězy svazují, týrají a k smrti bičují.

Když mravní bída starého pohanství nejvyšší byla, vzal Syn boží na sebe lidskou přirozenost, aby ze zvířecích lidí učinil dítky boží. Kristus učil, že všichni lidé jsou stejně vysoké důstojnosti, dítkami jednoho Otce v nebesích a bratřími a sestrami Syna božího.

Ve velikém opovržení hyla ve starověku žena, poněvadž všechny náboženské vzkazy starých národů poukazovaly na ženu jako původkyni všeho zla na světě. Co učinilo křesťanství, aby opět ženu povzneslo? Postavilo na počátek křesťanství a všeho dobrého rovněž ženu, Rodičku boží. Nyní bylo ženské pokolení opět povzneseno, kletba, která na něm lpěla, ustoupila a na její místo vstoupila vážnost a důstojnost ženy.

V křesťanství utvořila věčná moudrost, která chtěla svět zachrániti, věčný vzor pro domácí společnost ve sv. rodině nazaretské. Josef, Maria a Ježíš jsou věčně posvátná jména pěstouna, matky a dítky.

V této sv. rodině vidíme, jak podivuhodně a moudře božská prozřetelnost pozměnila postavení, které otec, matka a dítko v pohanství zaujímali. Z těchto tří členů domácí společnosti byl ve starém světě nejméně nešťastný nejsilnější otec. Druhé, již nešťastnější postavení zaujímala matka; nejnešťastnějším členem rodiny bylo však dítě.

V poměru ke svému zneuctění byli noví vzorové rodiny více nebo méně dokonalí. Hlavou rodiny jest Josef, spravedlivý. Dokonalejší jest matka, jest milosti plná. Nejdokonalejší však jest dítě Ježíš.

Aby muž nabyl své důstojnosti, postačilo nalézt spravedlivého muže oproti despotovi a tyranovi, jak otec v pohanství vystupoval. Aby žena, tak velice ponížená, potlačovaná, opět vážnosti a cti došla, k tomu bylo již potřebí Rodičky boží. Aby však dítě, se kterým se tak barbarsky nakládalo, vydatnou ochranu obdrželo, nebylo mnoho, Boha v podobě dítěte postavit do rodiny a dítě za bratra dáti božského Syna.

Tak byl dán pravzor domácí společnosti a členové její byli podivuhodně povzneseni.

Co křesťanství rodině ještě dalo, byla jednota, nerozlučitelnost a posvátnost manželství. Tím byl zhojen neduh domácí společnosti v pohanství: odstraněno mnohoženství, manželský rozvod, zapuzení a nezměrná smyslnost. Tím byla také ženě její důstojnost navracena. Před učením, že muž i žena jsou si před Bohem rovni, že jsou stejného původu a stejný cíl mají, zmizely předsudky, které pohanství proti ženskému pokolení chovalo. Před mocí a neohrožeností, s kterou církev katolická jednoty a nerozlučitelnosti manželství hájila a je prosadila, musily vášně se podrobiti a mlčeti, i povstala ve světě a mezi národy nejvyšší, nejblahodárnější společnost — křesťanská rodina.

Jak krásně líčí jeden z nejstarších křesťanských spisovatelů, Tertullian, v II. století křesťanské manželství své doby! »Sotva bych našel slova, — píše — která veškerou přednost a štěstí křesťanských manželství vyjadřují. Církev jest jejich pouto, přinášení sv. oběti je utvrzuje, požehnání kněze je zpečetuje, andělé jsou svědci a nebeský Otec je potvrzuje; neboť na zemi nežení se synové a dcery právoplatně bez svolení otce. Jak skvostný je to sňatek, který uzavírají stejná naděje, stejný slib, stejná kázeň a pořádek! Jeden duch a jedno tělo! Modlí se společně, postí se společně, poučují se vzájemně, napomínají se navzájem; jeden snáší chyby druhého v trpělivosti. Společně jsou v chrámu Páně, společně při stole Páně, společně v bídách, pronásledování, zotavení. Jeden před druhým nemá tajemství, jeden druhému není na obtíž.«

Z takových rodin vycházeli v prvních stoletích pronásledování křesťanství mučedníci a mučednice. Také rodiny napomáhaly křesťanství k vítězství a přetvořily lidskou společnost. Pohané volali, jak nám hlásí současní spisovatelé, při pohledu na křesťanský život rodinný: »Vizte, jak se milují a jak jsou ochotni za sebe umřít!«

Odkud čerpali tuto lásku a tuto sílu? Odpověď: Z kříže.

»Kam obrátíte zraky v křesťanském světě,« tak píše sv. Jan Zlatoústý ve IV. století po Kristu, »všude shledáváte se s křížem: v domech, na trhu, na poušti, na cestách, na horách, v lesích, na pahorcích, nad mořem, na lodích, na ostrovech, nad poste-

lemi, na šatech, na nářadí, na krku císaře a poddaných, mužů a žen, panen a nevěst, otrokův i svobodných.*

K tomu vykonávali denně častěji, ano i v noci své modlitby, čítali Písmo sv. a o něm rozjímali, přijímali denně tělo Páně — vše to udržovalo ve všech členech rodiny onen nadpřirozený život, který z lidí činil anděly a svět z hrobu pozdvihl. Při tom plnili křesťané prvních století všechny své společenské a občanské povinnosti. Nebyli spokojeni tím, že Bohu unvitř svých rodin sloužili, dávali také světu, co světu náleželo. »Vzděláváme půdu, provozujeme obchod, živnosti, nosíme zbraně a zapravujeme své dávky,« píše již jmenovaný spisovatel Tertullian.

Tak unikla domácí společnost hluboké nespořádanosti a stala se krbem zářícím svobodou, rovností, bázní boží, ctností a svědomitým konáním povinností. A o čem nejslechetnější a nejlepší lidé starého světa pochybovali, to se utvořilo: znovuzrození tak hluboce pokleslého pokolení lidského podařilo se skrze svůj základ, skrze křesťanskou rodinu, tím, že přetvořen byl poměr mezi otcem, matkou a dítětem.

Otec již není despotou jako v pohanství, který oproti své manželce a dítkám hrál roli tyрана proti svým otrokům, který žil, aniž by byl vpravdě od svých milován, který umřel, aniž by zanechal své lidi v zármutku.

Křesťanský otec jest zástupce boží ve své rodině, ctěn a milován a památka jeho jest požehnaná u ženy i u dítky.

A manželka — v pohanství kupovaná a prodávaná, zneužitelná a bitá, odehnaná dle libosti muže, bez milosrdenství bídě a hanbě ponechaná, tažné zvíře, kterému nakládali největší břemena — jak mnoho získala v křesťanství!

Evangelium Ježíše Krista udělalo z otrokyně královnu, která drží nejkrásnější žezlo, žezlo tichosti, mírnosti a trpělivosti. Manželka stala se středem domácí společnosti. Postavena mezi muže a dítko, jest prostředkyní míru a apoštolem lásky a víry. Křesťanská žena vede muže k Bohu a udržuje v něm vážnost před náboženstvím a vstěpuje zároveň první zárodky dobrého a božského v srdce dítěte.

Stálo to námahu opatřiti manželce toto vznešené postavení. Bylo jí však vybojováno vážností a mocí toho, který chtěl býti narozen z ženy, nejen aby spasil svět, nýbrž též aby odňal kletbu s ženského pokolení.

Tato změna postavení otce a matky, kterou křesťanství provedlo, prospěla však zvláště dítku. Dříve menší ceny než mladé zvíře, zabíjeno jako zvíře nebo obět modlářství, stalo se zřítelnicí oka svým rodičům. Něžná péče, nekonečná láska, obět času, zdraví, jmění se mu věnuje, a práce otce, noční bdění matky platí v první řadě jemu. A je-li sirotkem, poskytují mu křesťanské ústavy ochrany proti opuštěnosti a sestry Kristovy ošetřují a vychovávají je.

Tak a jen tak, nábožní křesťané, stala se křesťanská rodina poutem pokoje, radosti, mravnosti a bázně boží. Proto jest do-

mácl krb, otcovský dům, každému nezkaženému člověku nejmi-
lejší vzpomínkou.

Čím více stárneme, tím raději zalétají naše vzpomínky a
city v otcovský dům. A kdyby nebylo věčnosti, v kterou dou-
fáme, nemohli bychom se potěšiti, že obrazy z blažené doby
v domě otcovském se vždy více od nás vzdalují. Co bychom
dali za to, kdybychom mohli čtvrt hodinky strávití opět u otce
a matky v otcovském domě! A co nám činí vlast tak milou a
drahou? Otcovský dům.

Nejmilejší! Kdyby nám křesťanství nebylo nic jiného přie-
neslo pro tento pozemský život, než založení křesťanské rodiny,
musili bychom mu býti za to věčně vděčni. Že jsme ve svém
dětství měli hodného, starostlivého otce, hodnou, nás milující,
pečlivou matku, za to děkujeme evangeliu Ježíše Krista. A vše-
chnu tu bezstarostnost mladých let a všechny ty dětské radosti,
které jsme směli v otcovském domě zažiti a které nám otcovský
dům tak drahým činí, přineslo nám v poslední příčině kře-
stianství.

A když jsme ve všech případech pozdějšího života, ve všech
bojích a starostech, které nám přinesl, nikdy myslí neztratili a
vždy víru a naději v jiný, lepší život si zachovali, děkujeme za
to tomu štěstí, že jsme měli křesťanské, věřící, zbožné rodiče.

Proto neukončíme dnešní úvahy o křesťanské rodině aby-
chom nevzpomínali vděčně na dny našeho štěstí z mládí a v této
vděčnosti nemodlili se za rodiče, jsou-li ještě na živu, aby jim
Bůh za to dlouhá léta štěstím požehnal, a jestliže již zemřeli,
vzpomeneme na ně modlitbou: »Pane, které jsi mi dal ke spáse,
dej jim lehké odpočinutí a světlo věčné ať jim svítí.« Amen.

Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.

Na den nejsv. Jména Ježíš.

»Tot' je ten kámen, kterýž zavržen
jest od vás stavitelů, kterýž učiněn jest
hlavou úhelní.« (Sk. ap. 4. 11.)

Kostely všech věků a národů staly se v první řadě útočištěm
chudých a nešťastných. Chudí instinktivně vědí, že kdo navště-
vuje chrám, mívá obyčejně srdce otevřené k soucitu a dlaň
k almužně.

I dnešní sváteční epištola líčí nám jerusalemský chrám, na
jehož schodišti leží mrzák — chromý od narození, »aby prosil za
almužnu těch, kteří vcházelí do chrámu«. (Sk. ap. 3. 2.)

Hle — teď blížil se dva prostí mužové — jsou to apoštolové
Páně Petr a Jan. I k nim vztahuje chudás vychrtlou ruku svou,
i je prosí o dárek. Oba se zastavili a Petr pohleděv naň, řekl mu
pevným hlasem: »Zlata a stříbra nemám, ale co mám, to tobě
dám: ve jménu Ježíše Nazaretského vstaň a choď.« A ujav jej za
ruku jeho pravou, pozdvihl ho, a hned utvrzení jsou kloubové
jeho i nohy a vyskočiv stál a chodil.«

Čin tento na živém nádvoří chrámovém působil senačně. Očití svědkové vykřikli úžasem a překvapením, se všech stran hrnuli se sem lidé se zvědavými otázkami, co se to stalo. Zástup rostl, hluk se množil — nepořádek se rozmáhal — všichni dotírali na Petra i Jana otázkami: Kdo jsou? Jakou mocí a silou vykonali ten zázrak? Odkud jsou? Leč sotva že Petr počal mluvit, přiběhli i úředníci chrámu, a nastalo to, co se děje při podobné příležitosti v každém velikém městě — totiž zatýkání. Zatkli oba apoštoly, zatkli i uzdraveného člověka a odvedli je do žaláře — do vyšetřovací vazby.

Druhého dne sešel se sbor soudců. Seděli tu Annáš i Kaifáš, knížata a starší lidu i zákoníci. Předvedli zatčené a dali jim otázku: »Jakou mocí aneb ve kterém jménu učinili jste to vy?« A tu Petr — jak výslovně praví Písmo — »naplněn jsa Duchem svatým« — pronesl před tímto soudním dvorem svoji znamenitou obhajovací řeč, která předčítá se o dnešním svátku po celém světě křesťanském. Ukázal na uzdraveného a zvolal: »Známo buď všem vám a všemu lidu israelskému: ve jménu Pána našeho Ježíše Krista Nazaretského . . . stojí tento před vámi zdráv. Toť je ten kámen, který zavržen jest od vás stavitelů, který učiněn jest hlavou úhelní.« O této poslední větě pak chci s vámi rozjímati.

P o j e d n á n í.

1. Napsána zlatem, vyryta do mramoru a zasazena v každém chrámu měla by býti řeč sv. Petra před veleradou židovskou, neboť řeč ta je sice nejstručnější, ale zároveň nejpádnější apologií Kristovou. Jest jenom málo míst v samotném Písmě sv., které se jí rovnají. Vidím v duchu sv. Petra. Stojí uprostřed zavilých nepřátel svého Mistra — ale nebojí, neleká se. Vztyčil hlavu, tvář tohoto rybáře osmahlá sluncem, ožehnutá větrem, ošlehaná vlnami mořskými slabě se zarděla, oči rozhořely se nadšením, srdce zabušilo plamennou láskou ke Kristu. Otevřel ústa a kovový hlas jako zvon zahlaholil shromážděním větu, kterou z jeho řeči nejvíc miluji: Ježíš — »toť je ten kámen, kterýž zavržen jest od vás stavitelů, kterýž učiněn jest hlavou úhelní«.

V té prosté, stručné větě mistrně jest vystižen poměr Ježíše Krista ke společnosti tehdejší i dnešní. — Chodil po zemi židovské, učil, kázal a všude dobře činil. Hlásal ctnosti, které máme konati, pravdy, které máme věřiti. Milovati bližního, odpouštěti nepřítelům, dobře činiti těm, kteří nás nenávidí, lačné krmit, žíznivé napájet, nahé odívat, neumělé učit, býti tichým a pokorným, mírným a trpělivým, střídmým a čistým — to prohlašoval za obsah života vezdejšího a za záruku blaženosti věčné. Byl to nový základ mravnosti, nový řád společenský a nový, krásnější názor světový. Ale jak ho přijaly oficiální kruhy národa židovského? S naprostým nepochopením! Stal se jim obtížným a nepřijemným a neustaly, dokud ho na kříž nepřibily. Jim proto platí v první řadě přísné slovo knížete apoštolů: Ježíš — »toť jest kámen, který zavržen jest od vás stavitelů.«

2. Historie se ráda opakuje. Věky minuly od scény, která se odebrála před soudem jerusalemským, ale hlas sv. Petra je přetrvál, proniká jimi a výčitkou bouří i v době přítomné. — Doba naše! Jaký to mrzák ze života matky své! Mrzák chromý, churavý a nervosní! V organismu lidského těla nastává někdy překrvení některé části, jindy zase stůně tělo anebo úd nedokrevností. I v organismu přítomné společnosti lidské vidíme porušenou rovnováhu sociální a nezdravý poměr mezi jednotlivými třídami, stavy a vrstvami národa. Nepoměr vládne v rozdělení majetku, mezi prací a mzdou, mezi odpočinkem a zábavou. Vidíme, kterak dnes bílých bídné činí národy, degeneruje je, vysiluje a po šikmé ploše sráží do jisté záhuby. Choroby, které předkům našim ani podle jména známy nebyly, jako smečka vlků hltavých pronásledují lidstvo. Nemravnost a zhýralost rozmáhá se tak, že ohrožuje sám kořen národního bytí a ve mnohých státech — ne divokých, ale kulturních — lidí nepřibývá, ale ubývá, t. j. statistika vykazuje více úmrtí, než porodů. Jako ve starém Římě i dnes zavádí se daň pro ty, kteří do čtyřiceti let nevstoupí ve stav manželský, a uděluje se odměna matkám, rodícím více než dvě děti . . .

3. Tuto zmrzačenou společnost lidskou pak různými prostředky snaží se státý a parlamenty vyléčit. Kurýrují ji vzděláním, socialismem, školami, hlasovacím právem, schůzemi, vším možným, pouze jedno opomíjejí. A co je tím jedním? To jest Kristus a jeho učení. »Toť jest kámen, který zavržen jest od vás stavitelů, kterýž učiněn jest hlavou úhelní« lze se sv. Petrem vyčísti fari-seům a zákoníkům, t. j. vůdčím kruhům společnosti naší. Kam nesli onoho mrzáka, o kterém mluví dnešní sv. epištola? Do chrámu! Sem vede i církve choré člověčenstvo. Který byl ten kouzelný lék čarovné síly, který utvrdil klouby chromého, tak že vyskočiv stál a chodil? »Jméno Pána našeho Ježíše Nazaretského — neboť není jiného jména pod nebem daného lidem, skrze které bychom měli spasení býti.« (Sk. ap. 4. 12.) Jak je to jednoduché, logické a průzračné! Ale v šíleném deliriu odhazují dnes »stavitelé« tento jediný kámen základní, na němž stojí společnost lidská, i ve chvíli, kdy budova už se jim nad hlavou bortí a kácí. Zrušit řehole, vyhnat kongregace, zabavit církevní jmění, vypudit náboženství ze škol, úřadů i rodin — to jsou dnes modní a moderní hesla . . .

Z á v ě r.

Věřte mi, moji drazí, že nebude líp, dokud nebude ještě hůře. Až společnost lidská na scestí svém octne se ve slepé uličce, ve které to už »dále nepůjde« — pak teprve krví a dýmem revoluce vrátí se ke jménu, které dnes slavíme a které jest »nad wszeliké jméno«. Při loňské katastrofě v ubelném revíru v Birminghamu posledních šest nalezených horníků leželo pohromadě u dveří v hampsteadském dole a na dveřích bylo křídou napsáno: »Pane, zachraň nás, neboť všichni věříme v Ježíše Krista.« Pod touto

prosbou byla napsána jména všech šesti horníků. *) U zavřených dveří octne se jednou společnost, společnost zasypaná neřestí, otrávená hříchem, kleslá hluboko hluboko do kalu a bláta. Nebude východu jiného, nebude jiné spásy, než jméno Ježíše Krista. Zabuší pak na zavřené dveře a bude se dovolávat pomocí, kterou tak dlouho a tak vytrvale pohrdala. A Kristus Ježíš, dnes pohrdaný a znova křižovaný, tupený a pronásledovaný, bičováný a žalářovaný, stane se pak opět hlavou úhelní — novým Spasitelem a Vykupitelem. — Amen. *Ž. Š. Baar.*

Nejsvětějšího Jména Ježíš.

Co slovo o Ježíši způsobilo.

»Není jiného jména pod nebem daného lidem, v němž bychom měli spasení býti.«
(Skut. Apošt. 4. 12.)

Dnes jest slavnost toho přesvatého jména, v němž všickni pokřtěni jsme, v nějž věříme a doufáme vzítí odměnu. Dnes jest památka jména Ježíš. Všecko, což křesťanské jest, souvisí s tímto nejsvětějším jménem. S tímto jménem souvisí působnost sv. svátostí, na tomto jméně zbudována jest víra naše: neboť celý obsah víry naší dá se vyjádřiti tím sv. jménem Ježíš, o tomto jméně praví sv. Pavel: »Odstupte ode mne, abych vám kázal něco jiného, leč Krista a to ukřižovaného.« Tedy je toto sv. jméno střed a obsah všech kázání, všeho slova božího. Toto jméno nejsvětější jest podklad všech přikázání. Všecko, což činíme, ve jménu jeho činiti máme, a jen tenkrát býváme odměnu. Co není učiněno pro jméno a ve jménu tomto, nemá naděje věčné, nehynoucí odměny. Proto říkáme tomuto jménu nejsvětější, s úctou je vyslovujeme, ukláníme hlav svých, je vzýváme, jím se zdravíme, jím se těšíme, napomínáme, toto jméno jest střed křesťanského života.

Kázání o tomto sv. jméně, výklad jeho učení, oznámení jeho přikázání způsobilo obrat v celém světě. Dnes budeme tedy rozjímati, co slovo boží o Ježíši ve světě způsobilo.

P o j e d n á n í.

1 Prorok Isaiáš volá běda těm lidem, »kteří nazýváte světlo tmou a tmu světlem, a říkáte hořkému sladké a sladkému hořké«. To jest jinými slovy řečeno: »Vám bude běda, kteří matete lid v úsudku, a co mu má osvěcovati, cestu života, to nazýváte tmou, a co ho svádí k bloupostem a do tmy věčné, nazýváte světlem. Co mu působí později hořké chvíle to mu vychvalujete jako sladkost, a co mu má osladiti hořké chvíle, to mu nazýváte hořkostí.

Pána Ježíše nazýváme světlem světa, které svítí nám. Apoštolům svým řekl: »Vy jste světlo světa.« Církev svou, do které

*) »Nár. Polit.« ze dne 14. března 1908.

i vy patříte, nazval městem postaveným na vrchu, které nemůže býti schováno, čímž se nám dává na rozum, že učení Páně jest světlem, které má světu svítiti.

2. Co učení Páně způsobilo, nejlépe poznáme dle toho, co schází v těch zemích, kde ještě není učení Páně rozšířeno neb zakotveno, a co jest v těch zemích, kde sice někdy bývalo, ale z dopuštění božího jako trest z těch končin zmizelo.

Jak se vede oněm ubohým národům, kteří ještě dodnes sedí ve stínu smrti bez učení o nejsvětějším jméně Ježíš, to ani ze svého okolí poznati nemůžeme, ale toliko ze zpráv missionářských a cestovatelských, které nám líčí tamější smutný stav.

Krutost a bezmilosrdenství jest nejhlavnějším zákonem. Nevzdělanost neobyčejná a surovost mravů jest na denním pořádku.

Nesmíme ovšem sebe přílišně vynášeti, neboť nám také mnoho, ano velmi mnoho se nedostává, ale tolik musíme přece uznati, že stupeň, na nějž jsme učení Páně přivedeni byli, jest o mnoho vyšší než stupeň, na němž byli a jsou i ti nejvzdělanější z pohanů. Jméno Ježíš jest olej svítící lidstvu.

Poněvadž po vlastech sv. Václava objíždí lidé veleblíci staré pohanství, jako dobu svobody a blaha, tedy stůj tuto jen suchopárné číslo ze tří předních měst kultury pohanské: Athén, Říma a Sparty.

Také v Řecku a staré Italii byly svobodné osoby, které zákony dávaly dle vůle své; vedle nich byly zástupy otroků, kteří musili poslouchati. Řím, který dnes má 300.000 obyvatel, měl v pohanské době 600.000 otroků; malá Attika s Athénami měla 20.000 obyvatel svobodných s jedním millionem otroků; Sparta, která jest dnes vesnicí, měla 364 000 otroků a mezi nimi bylo 244 000 helotů, které směli mladí Spartané zabíjeti jako myši a potkany. Jediný národ byl tehdy svoboden, a to byl lid vyvolený, který nebyl řízen zákony lidskými, ale jemu bylo nejvyšším zákonem desatero přikázání božích. V tomto zákoníku jest hradba pravé svobody, to jsou meze, za něž žádný člověk ani národ vstoupiti nesmí. Běda těm, kdož nazývají světlo tmou a tmou světlem. Není dáno lidstvu jiné jméno, v němž by mohlo spaseno býti.

3. Vezměme jen vzdělání nejobyčejnější, k němuž patří Boha znáti, čísti, psáti a něco počítati. U pohanů to bylo přístupno jen nejbohatším a chudým nebylo možno znalost těch věcí si osvojiti.

U pohanů nebylo škol, v nichž by se veřejně všickni bez rozdílu učili základním naukám. Škola ta jest dílem naší sv. církve. Tak jako Kristus Pán poručil: Jděte a učte všechny národy učíce . . ., tak konala církev sv. tento rozkaz věrně a spojovala s poznáním Boha také poznání jeho stvoření — zakládala školy, v nichž by se vyučovalo věcem nejpotřebnějšími. Vidíte z toho, že Kristus Pán a církev jeho jest světlem světa; jeho sv. jménem se všude šířila také vzdělanost a církev pro šíření vzdělání školy zakládala.

Také poněkud spravedlivý odpůrce církve nezavírá oči před tímto dílem osvětným. I socialista Henry George píše v »Progress and Poverty« str. 267: »Církevní statky hradily vydání veřejné bohoslužby a vzdělání, péče o nemocné a opuštěné odchovaly třídu lidí, kteří měli obětovati se, a vskutku veliká část se obětovala celým životem veřejnému blahu.« Jméno Ježíš jest v církvi sv. olej svítící, léčící a dobřečinící.

Nechci vám vyprávěti o školách, které zřízeny hned na počátku církve v Alexandrii, neb kterou zaváděl sv. Benedikt při svých klášterech, aneb jak školy zřizovány byly za dob Karla Vel., poněvadž je to vzdáleno místy a časem. Dám příklad z našich dějin a z našeho okolí. Známo vám všem jako pravým Čechům, že sv. Václav, patron náš, žil v nejprvnější době církve české. Hned v této první době, kdy první světlo a první zprávu o jménu Ježíš sv. Cyrill a Method do Čech přinesli, byla hned zřízena první škola v Čechách v Budči, kde náš dědic země české první základy vzdělání položili, a s ním vrstevníci jeho.

Seznáte z toho, že kam přišla sv. zvěst o jménu Ježíš, tam také církev zakládala školy. Škol býval v Čechách počet veliký, a nesmíme se domnívati, že jich bylo nepoměrně málo. Tam, kde býval kostel, tam také býval kněz, kde byl kněz, tam také byla škola a tam se také vyučovalo. Pohlédnete-li na naše zdejší okolí, vidíte na vrších kostelíky. Na Chvojíně, na Chvojínku, v Chrástu atd. Tam dnes není kněz a není školy, ale ve starých památkách zapísáno jest, že tam všude již v r. 1352 za dob Karlových bývaly tak zvané »plebanie«, což znamená tolik, jako nyní fara, a že tam byl kněz, a tedy tam byla i škola. Ovšem bouřlivá léta husitských válek vypálila kostely a školy a s nimi i vesnice i města, tak že se divíme, kde se tam ty kostelíčky braly.

A přece vidíte, že k tomu dlouho bylo třeba, než se zde zřídila fara a než zřízeno zde školství. Co po mnoho let se chystalo, to zvrtné bouřlivý rok jediný. Snadnější jest pálit, těžší jest stavět.

Přece však líčí se nám katolíkům ona doba válečných zmatků, ničící stavby a chrámy, osady, jako doba světla, a doba, kdy se stavěly chrámy, jako doba tmy. Nepřipadají slova Isaiáše: Běda vám, kteří nazýváte světlo tmou a tmu světlem?

Abych pak ještě ukázal, že církev sv. katolická to byla, která vedle chrámů stavěla školy, poukazuji vás na polohu našeho kostela a naší školy. Vedle kostela stojí škola, a ona jest postavena na kostelním církevním pozemku nákladem církve; tak sama poloha kostela a školy nám dokazují, že, kde byla církev, tam také zakládaly se školy. Když budou mlčet lidé, budou svědčit kameny. Kam se neslo evangelium a nejsv. jméno Ježíš, tam se vzrůstala vzdělanost, tam se šlechtily mravy, tam se umístit pravý pokrok. Jím povzneseni jsme a jím spaseni budeme.

4. Podíváme-li se do zemí, kde bývalo druhdy světlo Kristovo, ale dnes není ho více, vidíme, že jsou tam daleko za námi pozadu, protože jim nesvítí Ježíšovo učení. Země turecké, africké,

které byly kdysi místy křesťanské vzdělanosti, jsou dnes sídly bídné poroby, což hrozí nám také, jestliže nám nebude svítiti sv. slovo Ježíše Krista. Ano, můžeme směle tvrditi, kde většina lidí přestává jednati a smýšleti po křesťansku, dle učení našeho Pána Ježíše, že se tam rozmáhá divokost mravů a zpuštělost, že tam se zabíjí nespravedlnost a přílišná nerovnost majetku. Jen něco málo let tomu jest, co se zákonodárství pohnulo a dalo se svěsti se spravedlivé cesty křesťanské, a vidíte, že zámožnější lidé středního stavu, jako měšťané, řemeslníci, obchodníci, rolníci, schudli, a bohatství soustředěno jest v několika rukou. Co pojde z toho dále, je toliko Pánu Ježíši známo. My vidíme následky chyb na jiných zemích, máme se tedy týchž chyb varovati a neodchylovati se od světla Kristova. Světlo Kristovo nám nese také spravedlnost, které se naší době nejvíce nedostává. Přijď, Pane Ježíši, a osvět mysli všech katolíků, aby v tobě hledali spásu nejen pro věčnost, ale i pro vezdejší poměry.

Uvádím jen jednu větu za spisu anglického socialisty Hyndmana »Historical Basis« str. 10.: »Dnes nelze skoro upřáti, že účinnu katolickou církev bylo užíváno na prospěch lidu proti panujícím třídám; . . . katolická církev ve své nejlepší době (středověku) ustavičně protestovala proti nevolnictví a lichvě, jako činilo prvotní křesťanství v nejlepší formě, kteréž také žalovalo na otroctví a lichvu.« Vidíte v tom z úst nepřítele slávu jména Ježíšova.

Jako jsem se rozhovořil o školství drobet šířeji, abych vám naznačil, že s jménem Ježíš šířily se: vzdělanost, ušlechtilost mravů a pokrok, tak bych mohl mluviti dále ještě o nemocnicích, chudobnicích, sirotčincích, nalezincích, ústavech pro slepé, hluchoněmé, blbé, nezbojitelnými nemocemi stížené a pod. Ale to se nedá v jednom kázání probrati, k tomu se s pomocí boží jindy vrátím. Dnes tolik podotknu, že ta svatá katolická církev Pána Ježíše Krista, kteréž údové jste, a ji ctíte, milujete a poslouchati máte, že tento spolek všech pravověrných křesťanů s nejvyšší svou hlavou papežem v Římě všechny dobročinné ústavy zakládal, řídil a rozšiřoval, tak že můžeme vším právem říci, že i se jménem Ježíš se šířilo milosrdenství, spravedlnost, poctivost a počestnost, veškerá občanská ctnost.

Čím živěji svítí v některé zemi slovo Ježíšovo, tím vyšší stupeň dosáhla tam mravnost, vzdělanost pravá a pravý pokrok.

A nyní si představte: tuto církev, kterou Kristus Pán nazval městem na vršku, světlem světa, nazve mnohý člověk nevědomý šířitelkou tmy, zpátečnictví, hlupáctví a tak podobně.

Podle toho rozumářství tedy jsou nejšťastnější země černochů afrických, lidojedů sibijských a divochů austrálských. K tomu se jindy vrátím.

Pro dnes jest dosti dosaženo, když vy, katolíci, to sv. jméno Ježíš v srdci svém v lásce chováte, je s uctivostí vyslovujete a dle učení našeho Pána Ježíše skutky své řídíte a nedáte se másti bludnými přepjatými a nemoudrými lidmi.

Když po pozdvihování Pán Ježíš na oltář sestoupil, zpívá se

krásný zpěv: »Požehnaný, jenž se béře ve jménu Páně;« když skončíme život, budeme požehnaní, jestli se ubíráme ve jménu Páně.

To svaté jméno Ježíš buď vaším heslem v životě, útěchou ve smrti, odměnou na nebi. Amen.

Řeči příležitostné.

Poslední den v roce.

Pomíjejícnost všeho na zemi.

»Pominulo to všechno jako stín.«
Moudr. 5, 9.

Na sklonku dnešního dne shromáždili jste se, drazí v Kristu, v domě božím, abyste vzdali Pánu Bohu upřímné, vroucí díky za všechno, čím vás v roce právě dokonávajícím obdarovati ráčil. Především děkujete mu, že vás i tento rok na živu nechal; kolik vašich známých, a to i mladších než vy, uloženo jest během tohoto roku v hrobě. Děkujete mu za všechny duchovní milosti, které prostřednictvím svaté církve jste přijali: za všechny mše sv., jimž jste byli přítomni; za sv. svátosti pokání a přijímání; za dobrou vnuknutí a za ochranu anděla strážného. Děkujete mu za zdraví těla, za každodenní pokrm a za všechna ostatní dobrodiní, jež žádný nemůže spočítati, tím méně odplatiti.

A věru dobře činite, že přicházíte Pánu Bohu poděkovat. Vděčnost jest i člověku milá a naklání dárce ku prokazování nových dobrodiní, a zajisté i Bůh nejvyšší dobrotivý dále svou milostí vás provázeti bude, přednáší-li dnes váš anděl strážný pokorné vaše díky před trůn boží.

Rozpustilý svět oslavuje dnešní den namnoze nevázanými radovánkami a vítá příchod nového roku nestřídmostí. Vy však, nejmilejší, »nepřipodobňujte se tomuto světu« (Řím. 12, 2), ale k modlitbě díky připojte i modlitbu prosby, žádající všemohoucího slitovníka, by také v novém roce s vámi zůstatí, svou milostí vás provázeti a jednou k šťastnému konci vás přivéstí ráčil.

Abyste toho spíše dosáhli, chci na cestu do nového roku, který jako neznámá země před námi leží, vštípití, či lépe řečeno znovu na mysl uvéstí vám jednu důležitou pravdu, na niž tak často zapomínáme. Chodíme stále podle ní, setkáváme se s ní denně, vše nás o ní poučuje — a přece jí nedbáme. A která jest to pravda? O tom v následujícím

Pojednání.

Rok, jež takofka na hřbitov doprovázíme, jasně nám připomíná: Čím více věkem prospíváme, tím bližšími jsme smrti. Právě proto je třeba, bychom času od Boha nám svěřeného dobře užívali a na díle spasení svého stále pracovali. Jeť čas poklad

tak drahocenný, že nám ho stále ubývá, a není v naší moci znova ho získati.

Není třeba dlouhého dokazování; důkaz, kterého užití holdám, není ani těžký, ani suchopárný; spočívá v několika slovech. Těch slov se sice často zde na zemi užívá, ale slova ta zaznívají i v ústech blažených nebešťanů, i v ústech zatracenců v pekle. Slova ta jsou tak mocna, že kdo vážně se jimi obrátí, cítí v sobě sflu svět i vše, co svět skýtá, opustiti. Slova ta učí nenáviděti hříchu i všeho, co k němu svádí; učí milovati Boha přese všechny překážky, které v cestu se staví.

Pravé zázraky činí slova ta v srdci spravedlivých i hříšníků. Oněm vlévají v srdce pevnou důvěru, trvalou radost, neochvějnou stálost v protivenstvích a zkouškách životních, těmto způsobují strach, bázeň, zármutek, starost a bolest.

Slova ta s láskou vyslovují, kdož v milosti boží umírají; ty však, které smrt náhle v hříchu překvapila, naplňují zoufalostí.

A která jsou ta slova?

Písmo sv. je vyslovuje ústy mudrce: »Pominulo to všecko jako stín.« Moudr. 5, 9.

Ó jak velikými jsou nepatrná ta slova, jak mnoho praví nám těch několik jejich zvuků! Praví nám více, než nejdelší kázání nejobratnějších řečníků. Nepřinášejí však žádného užitku tomu, kdo o nich vážně nepřemýšlí. Nutno u nich zůstat, o nich uvažovati, proto že se jedná o naši nejdůležitější záležitost, o věčnou spásu.

Kolik tisíc let uplynulo od té chvíle, kdy svět rukou boží byl stvořen, kolik lidí od toho okamžiku až do dneška se objevilo na jevišti tohoto světa, aby zde v nějaké důležité úloze vystupovali! A přece všichni ti pominuli, zmizeli, a to tak, že vše, co o nich říci se může, jest: »Pominuli ti všichni jako stín!«

Jak mnoho ti lidé přemýšleli, mluvili, řečnili, psali, vykonali! Jak mnoho skvělých výroků, důkladných pojednání, učených řečí vyšlo z jejich úst! Jak mnoho nádherných paláců, skvostných staveb, podivuhodných děl provedly jejich ruce! Jak skvělé slavnosti, veřejné radovánky, skvostné hostiny připravili knížata tohoto světa! Jak mnohá města vzali útokem velicí vojevůdcové, jak mnohých zemí dobyli, jak mnohé bitvy svedli, jak mnohá vítězství vybojovali, jak mnoho slavných triumfů si připravili! A co je z toho všeho? »Pominulo to všecko jako stín a jako posel mimo běžící, a jako loď, která přechází zdulou vodu, jejížto stopy, když přejde, nelze nalézt, ani stezky dna jejího mezi vlnami; nebo jako pták, kterýž povětrím letí, jehož cesty ni žádného znamení se nenalézají, ale toliko zvuk křídel, když rozráží lehký vítr; nebo jako když se vypustí střela k určitému místu, rozdělené povětrí ihned se zase sbíhá, tak že není znáti, kudy přišla.« (Moudr. 5, 9—12.)

Kde je tvé mládí, tvé dětství, kde je těch 20, 30, 40, 50 a snad i více let, která jsi prožil? Kde jsou tvá slova, jež jsi mluvil,

tvé myšlenky, jež jsi měl, tvé skutky, jež jsi až do tohoto okamžiku vykonal? »Pominulo to všecko jako stín!«

Ó s jakou láskou vyslovují svatí v nebi ta slova: »Pominulo to všecko jako stín!«

S jakou hořkou lítostí volají však zatracenci z plamenů pekelných: »Pominulo to všecko jako stín!«

Sv. Petře, kde jsou ty bolesti, jež jsi na kříži trpěl? Svatý Štěpáne, kde jsou ty kameny, pod kterými jsi dokonal? Svatý Vavřínče, kde jsou žhavé uhlíky, na nichž jsi byl smažen? Sv. Šebestiáne, kde jsou ty šípy, které tvé tělo tak ukrutně pronikaly? Vy slavní mučedníci, krvesvědkové Spasitelovi, kde jsou žaláře muka, kola, meče, plameny, kterými jste byli mučeni? Vy velicí, světcové, kteří jste svět opustili, byste v samotě klášterní Bohu sloužili; vy, kteří jste ve světě nejpřísnějšími zásadami sv. evangelia se řídili, kde jsou vaše vzdechy, vaše slzy, vaše prosby, vaše noční bdění, vaše ustavičné modlitby? Kde jsou krůpěje vašeho potu, vaše námahy, vaše kající skutky, kterými jste mnohdy se svatou přísností své tělo »trestali a v poslušnost podrobovali«? Nuže, kde jest všecko obtížné, co jste přetrpěli, všecko odporné, co jste snesli, byste se stali účastnými slávy věčné? »Pominulo to všecko jako stín!«

Vy však, nešťastníci, kde jsou vaše radosti, váš přepych, váš nadbytek? Heliogabale, kde jsou tvé rozkoši? Sardanapale, co zbylo z tvých hodů? Slavný císaři Auguste, kde je tvá moc? Caesare, kde jsou tvé vítězné trofeje? Alexandře, kde jsou tvé výboje? Kroese, kde jest tvé nezmírné bohatství? Kde jest všechna vaše sláva, vaše čest, vaše koruna, vaše žezlo, vaše říše a všechny radosti, kterých jste na zemi požívali? »Pominulo to všecko jako stín!«

To jest slovo, které oběti pekla věčně v ústech mlti budou. Pomyšlení na to, že nesnesitelné trápení pekelné nebude mlti žádného konce, a vzpomínka na radosti života, které pominuly a prchly jako stín, nesčetněkrát vynutí jim ta slova: »Pominulo to všecko! Vše pominulo: Radosti, které tak mnoho námahy, potu, peněz a času stály, v jichž konec jsme nevěřili, v nichž jsme celou blaženost svoji hledali, jimiž jsme ztratili milost boží, nebe a vše, co nám jedině pravou radost dáti mohlo. Ano, pominuly ty radosti — a jejich smutný následek jest zkáza věčná!«

Tak budou po smrti hořkovati nad svým neštěstím všichni ti, kteří v tomto životě svým smyslům neodepřeli ani jedné žádané choutky. Kdo však jest moudrým křesťanem, anebo kdo se aspoň snaží jím býti, nechť uváží zvláště v tuto chvíli, kdy se starým rokem se loučíme, co oni teprve tehdy poznati chtěli, když již bylo pozdě!

Pozoruj svět se vším, co v něm jest a býti může. Pohled do minulosti, čím druhdy na počátku byl: všecko pominulo. Popatři v budoucnost, co se až do skonání světa státi může: i to vše pomine. Pozoruj své okolí, hled, co se nyní děje: vše

míjí tak rychle, tak neodolatelně, že za krátký čas o tom všem, čeho si tak vysoce vážíš, co miluješ, co v srdci tě břeje — o tom všem budeš moci říci to jediné pravé slovo: »Pominulo to všechno jako stín!«

O jediném však Bohu, o odplatě, kterou spravedlivým připravuje, o trestech, kterými na věky odsouzené hříšníky šlehá, nikdy nebudeme moci říci: »Pominulo to vše jako stín!« Dáš chudým almužnu, lituješ svých hříšců, sneseš z lásky k Bohu hanu, odpouštíš urážku a hle: ty tvé dobré skutky přinesou ti nekonečnou slávu a věčnou odměnu, a o tom nebude nikdo nikdy moci říci: »Pominulo to všechno jako stín!«

Nadejde jistě onen veliký den obecného soudu, kdy stejně pro všechny lidi přestane čas dobré činiti, a kdy neodvolatelný rozsudek buď věčně šťastnou nebo věčně nešťastnou věčnost nám zvěstuje. Tenkrát ti, ku kterým zazní slova Páně: »Pojďte, požehnaní Otce mého, vládněte královstvím vám připraveným od počátku světa!« (Mat. 25, 34.) v pocitu nevýslovné radosti budou moci zvolati: »Pominulo to všechno jako stín!« Ano, pominulo utrpení, které snesli, aby blaženosti věčné došli. I ti však, kterým řekne Pán: »Odejděte ode mne, zlořeční, do obně věčného, který připraven jest ďáblu a andělům jeho!« (Mat. 25, 41.), i ti budou volati: »Pominulo to všechno jako stín!« Ale budou tak volati hanbou a studem celí zardělí, plni bolesti, plni zoufalství. »Pominuly radosti, kterých jsme za života užívali, a které jsou neblahou příčinou našeho věčného zavržení!«

* * *

Jaký z toho všeho závěr si učiníme?

Zajisté jen ten, abychom již nyní srdce svá odvraceli a odlučovali od toho, co jednou beztak opustiti musíme, abychom po těch věcech toužili, které nikdy nepomíjejí: »Těch věcí, které svrchu jsou, hledejte, o věci, které svrchu jsou, pečujte, ne o ty, které jsou na zemi!« (Kolos. 3, 1—2.) Kdo se příliš na pomíjející věci váže, vydává se v nebezpečenství spolu s nimi zahynouti. Učiňte tedy pevné předsevzetí dobře užívatí času, který nám Pán Bůh světuje a z něhož bude jistě jedenkrát počet žádati.

Ale neodkládejte dlouho provedení svého úmyslu. Život náš jest jen, jak mudrc praví, pomíjející stín, přechod z lůna matčina do lůna země, z kolébky do rakve, ze života do smrti, z času do věčnosti. Kdo nás předešli, o všem tom se přesvědčili; kdo po nás přijdou, přesvědčí se o tom, a my sami té zkušenosti denně nabýváme. O všech, kteří byli, řeklo se: »Všickni ti pominuli jako stín,« a též o nás beze všech pochybností jedenkrát se tak řekne, a sice brzy, snad již příštího, zítřkem nastávajícího roku, o někom dříve, o někom později, ale jistě o všech stejně jedenkrát bude se moci říci: »Všickni ti pominuli jako stín!«

To všechno uvažujíce splínáme prosebně ruce k nebi a vroucně se modlíme: »Ó náš Pane a Bože! Vzbudiž v nás lítost upřímnou nad tím, že jsme drahocenným časem, který nám dá.

váš, dosud pohrdali a jím mrhali. Ó jak dobrotivý a shovívavý byl jsi k nám až do dneška! S milostí tvou, o niž vroucně prosíme, chceme v novém roce času dobře a vděčně užívat, bychom prospívající věkem prospívali též v ctnosti, v dobru, v lásce tvé. A určil-li jsi, soudce náš, odvolati kohokoliv z nás v nastávajícím roce z tohoto světa, pokorně přijímáme tvé nevyzpytatelné uložení a jen vroucně o to prosíme: Nedej nám odejti v nemilosti tvé. Amen.

R. S.

Příklady.

Nesmrtelnost duše. Již Lactantius, křesťanský spisovatel z konce III. a začátku IV. století, praví, že umírající mají pocit, jakoby odcházeli, nikoliv jakoby docela hynuli. Pozorování nejnovější doby potvrzují tuto jeho zkušenost. Lékař Humiston v Clevelandu (Ohio, sev. Amerika), který také ve všeobecné nemocnici ve Vídni několik let svá studia konal, pozoroval neméně než 15.000 umírajících lidí za tím účelem, aby zjistil, jaké pocity v hodině smrti naplňují jejich duši. Tento lékař mohl zjistiti, že převážná většina umírajících v nesmrtelnost duše věří; leckterý zločinec ujišťoval jej v hodině smrti, že lituje svých zlých skutků, protože cítí, že jest život po smrti.

R. S.

Čistota. Sv. František Sal. a zvrhlá ženština. — Jednou vylákali ho v Padově zhýralí spolužáci jeho pod vylhanou záminkou do jistého domu ke zvrhlé ženštině, aby ho svedla. František upadnuv v toto osidlo bránil se, a nemoha ubrániti se po dobrém, popadl konečně doutnající oharek a zahnal svůdnici násilím od sebe. (Ekert: Církev vítězná. I. 171.)

Čistota. Sv. Ondřej Avelin. — Jakási mladá vdova vzkázala mu po služce, že vzbudil v ní očima svýma ohnivou lásku, tak že prý nemůže bez něho živa býti. Ale mládenec řekl: »Vyříd své paní, že raději vyrvu si oči, než abych se vydal v osidla její a Boha mrzkým hříchem rozhněval.« — Jindy jakási opovážlivá ženština vloudila se noční dobou do světničky, chtějíc ho svést. Nábožný jinoch klečel právě modle se a rozjímaje, když drzá osoba ta k němu se odvážíla; on pak vida nebezpečí v prodlení, vstal rychle a uskočiv do sousední komnaty zamkl dveře, vrhl se na kolena a strávil celou noc na modlitbách. (Ekert: Církev vítězná. IV. 397.)

LISTY VĚDECKÉ.

Monistická nauka o vývoji a ethika.

Sepsal V. Cathrein S. J., přeložil Josef Kyselka.

Předmluva překladatelova.

Katolické učení o mravnosti, neb o tom, jak každý člověk má žít, co činit, čeho se varovati, aby byl spasen, předpokládá pravdy:

1. Že jest Bůh, světa tvůrce a pán, svatý, vševědoucí a spravedlivý.

2. Že jest člověk tvor boží, mající smrtelné tělo, ale nesmrtelnou duši.

3. Že Bůh zde na světě, ale hlavně po smrti každého člověka podle zásluhy za dobré skutky odměňuje a za zlé tresce.

4. Že žádný člověk bez Boha věčně blažen býti nemůže.

Na otázku: Odkud známe tyto pravdy? odpovídáme: Bůh sám nám je zjevil; církev katolická nám je hlásá a ručí za ně. Z toho plyne, že učení katolické o mravnosti nebo katolická mravouka zakládá se na zjevení božím a na církvi katolické. Katolíku není volno, aby si svá pravidla mravní *tvoril a měnil po libosti; katolická mravouka neb ethika jest vázána na zjevení boží a katolickou církev, na katolickou nauku o víře.*

Známo, že již od drahých let vede se od mnohých boj proti křesťanství vůbec a katolické mravouce zvlášť. Odpůrci křesťanství berou svou zbroj z filosofie, dějepisu, přírodních věd, odvolávajíce se na exaktní vědu, na rozum. Není prý rozumné věřiti v Boha, v nesmrtelnost, věčnou odplatu; na vše to není ani třeba, ani prospěšno se ohlížeti, člověka má vésti pouze věda, *pouze to, co mu rozum hlásá a velí.*

S věroukou křesťanskou musí nutně padnouti i mravouka na ní založená. Ale jak teď dále?

Možno-li nechat člověka bez mravouky, čili bez všelikých pravidel jeho života, může-li ponechán býti svým pudům a chťčům jako zvíře? Na to odpovídají odpůrci víry: Nikoliv. Toho

nelze. A proč? Poněvadž by člověk hynul, divočil, zvláště nebyla by možná nijaká společnost, a bez společnosti nemůže člověk žít. Proto jest mu třeba mravouky neb ethiky, pevných a obecných pravidel, jimiž by se řídit měl. Ale odkud vezme se ta nová mravouka neb ethika? Nelze ji odnikud jinud vzít, než třeba z rozumu lidského ji odvoditi, sestaviti. Na tomto základě různí lidé podali či sestavili mravouky neb ethiky pouze rozumové neb z pouhého rozumu odvozené, jež pak na označení, že nespočívají na zjevení božím nebo církvi katolické, nazývají volnými mravoukami. Práví přísloví: kolik děr, tolik syslů, kolik hlav, tolik smyslů, proto také i ten zjev, že volné mravouky od různých lidí vydané mezi sebou se různí, ba mnohdy co jedna tvrdí, druhá toho popírá. Různí se dle různých základů, na nichž jsou vybudovány.

Za naší doby rozmohl se velmi názor na svět, řečený monistický, na něm pak budují mnozí také volné mravouky či ethické systémy. Podrobíme-li je kritice, buď možno nám ukázati, že jejich základy, praemissy, po případě vývody z nich učiněné jsou chybné, nebo vysvětlíme, kam by takové mravouky vedly, že by nespěly ke koncům dobrým, nýbrž zlým, že by jimi nebylo působeno dobro, nýbrž zlo, což jest přímo v odporu s úkolem každé ethiky; vedli bychom důkaz per absurdum.

Znamenitym pracovníkem na poli filosofické ethiky jest Victor Cathrein S. J. V letošním 6. a 7. čísle časopisu »Stimmen aus Maria Laach« podal kritiku ethik, založených na filosofickém monismu a s ním spojené nauce o evoluci neb vývoji. Kritika tato jest dosti obšírná, přehledná, jasná; zároveň jest posouzením a odsouzením mnohých volných mravouk, jaké se nám hlásají od různých volných myslitelů. Doufáme, že pozorný čtenář bez užitku této úvahy čísti nebude a že mu může býti i podkladem pro vhodné přednášky.

Toto předeslavše podáme úvahu samu.

Ú v o d.

Novodobá nauka o vývoji chce, jak Ludvík Stein, jeden z její přívrženců, se honosí, rozluštit obrovský úkol: »Dokázati, že princip vývoje platí ve veškerých dějinách lidstva, zvláště pak v úkazech nejvíce vynikajících, jako v umění, náboženství, mravouce, právu, filosofii, vědě a technice.« Nauka tato vychází z předpokladu, že prý se člověk nenáhlým přetvořováním vyvinul z nějakého zvířete, že prý tudíž není podstatně různý od zvířete, proto prý také nepůsobí v něm nijaké podstatně vyšší síly než ve zvířatech. To, co my zoveme duchovým životem lidským, jest prý jen zjev veškeré zásoby energie, obsažené ve veškerém světě, jež z jedné podoby přechází v podobu jinou. Víra v duši duchovou, nesmrtelnou, ve svobodnou vůli a jakýs účel světový jest prý marnou domněnkou. O věcech, nacházejících se nad tímto viditelným světem, nemůže prý člověk zbola nic věděti.

Ta jsou základní dogmata novodobé monistické nauky o vývoji. Nastává otázka: Jsou li přívrženci tohoto názoru na svět též si vědomi důsledků, k nimž on nutně vede na poli mravnosti a náboženství? U málokterých možná, že tomu tak jest, ale u velikého množství těch, kteří spolu běží, asi sotva. Není to tedy marný úkol, ukáže-li se čas od času na tyto nutné důsledky

I.

Evolucionismus neb nauka o vývoji stírá hranice mezi fyzickým a mravním řádem a musí buď zvířatům mravnost přičítati, nebo ji u divošských národů popírati.

Po rozumu monistické nauky o vývoji »duchový život člověka« (homo sapiens) neruší se podstatně od psychických (duševních) činností zvířat čtvernohých nebo čtverrukých.

Haeckel dří: »Vědomí nejvyšší vyvinutých opic, psů, slonů, liší se od vědomí člověka pouze stupněm, nikoli druhem, a tyto stupňové různosti u vědomí těchto rozumných obratlovců a u vědomí nejnižších ras lidských (Veddů, austrálští černoši) jsou menší, než přiměřené rozdíly mezi těmito a nejvyšší vyvinutými rozumnými lidmi.« Jindy tvrdí: »Vyšší duchový život u člověka jest pouze vyšší stupeň vývojový téže psychické činnosti, již nacházíme u divošského člověka na mnohem nižším stupni a již tento sdílí společně s vyššími obratlovci.«

To každý evolucionista musí důsledně vzít za své. Než nechápeme, proč Haeckel se zastavuje u obratlovců. Jakož dle nauky descendenční »duchový« život člověka neliší se podstatně od života obratlovců, tak také tito neliší se podstatně od nižších zvířat, třeba červů neb hmyzu. Po jejím rozumu není vůbec ani podstatného rozdílu mezi různými druhy živočichů, ani mezi těmito a bylinami. Všude máme tytéž látky a síly, jen v různém smíšení a skupení.

Je-li tomu tak, pak nelze chápati, jakým právem se ještě mravní řád rozeznává od řádu fyzického. U veškeré přírody jsou vždy tytéž síly a tytéž nezvratné zákony. Jestliže lidé se živí, plodí, baví, v společnosti spojují, činí tím v podstatě totéž, co činí mravenci, včely a jiní nížší živočichové.

Kde jest důvod pro to, že evolucionista vzhledem na život a činnost člověka mluví o mravnosti a nemravnosti, ale vzhledem na život zvířat toho nečiní? Na takovou otázku evolucionista nemá odpovědi. Ale tím je také se svou latinou v koncích.

Než zastavme se u vyšších obratlovců. Na kterém žebříku vývojového žebříku počíná mravní život? Evolucionista buď musí již vyšším obratlovcům, jako jsou opice, psi, koně, sloni a pod. přisouditi pravou mravnost, neb zase musí ji u národů divošských popřít.

Zajisté, sdílí-li Botokud a austrálský černoš »duchový život« s »vyššími obratlovci«, pak nemá nikdo práva, aby u něho uznával jakousi přednost vzhledem na mravní život, aby jemu přičítal

mravnost, ale vyšším obratlovcům nikoli. Neboť odkud mu asi přilétl pojednou život zholá nového druhu, když jest opicím a psům bližší než Evropanům? Vše, cokoliv má, obdržel přetvořením a děděním od svých živočišných předků, již mu jsou nejbližší. Nezbyvá tudíž přivrženci vývojové posloupnosti nic jiného, než aby buď popřel všech mravních pojmů u nízkých národů divošských, neb aby je přičítal také psům, opicím, koním a pod. Ale v obou případech vyplývají mu důsledky nerozumné, skutečností odporující.

Dříve evolucionisté rozhodovali se ponejvíce pro prvou alternativu, a z části posud tak činí. Vědí zcela podrobně, jak pračlověk vypadal

Professor L. *Stein* píše: »Pračlověk nebyl jako jeho potomek, vládcem nad zvířaty a veškerou přírodou, nýbrž tvor nanejvýš hodný politování a ubohý, jenž žil na stromech a v jeskyních, by se chránil před útoky zvířat ještě divočejších a silnějších nežli byl sám. Člověk před tím, než se naučil užívatí ohně, nemohl ovšem jinde žíti a prospívatí než v tropickém podnebí, poněvadž jen tam nalézal dostatečné potraviny na ovoci se stromů a na stromech samých ochrany proti pronásledování divokých šelem, jež neuměly tak lézt jako on . . . S vynálezem, jak možno užívatí ohně, počíná prvá doba panství člověka nad přírodou.«

Stein líčí ještě dopodrobna, jak původní lidé žili s počátku v pohlavním smíšení, a jak se jednotlivé manželství znenáhla vyvíjelo a s tím zároveň i mravní pojmy měly počátek. Nastupují tu »imperativy, které znenáhla stávají se pevnými pravidly«. Ba ještě dnes jsou prý kmeny lidské, u nichž promiskuita trvá. Také i dle *Lubbocka*, *Haeckla* a j. jsou prý národové stojící skorem na zvířecím stupni, lidé ocasatí, bez řeči, neznající ani ohně, ani umělých zbraní a nemajících nijakých pojmů mravních. »Divocí národové přírodní,« píše *Haeckel*, »nemající na nejnižším stupni nijakého náboženství, nechovají se vzhledem na své mravy nijak jinak než vyšší sociální zvířata.«

Novější ethnologické výzkumy rozbily nadobro tento obraz volné obrazotvornosti. Není nadobro nijakých národů přírodních, které by neměly mravních a náboženských pojmů, řeči, ohně a umělých zbraní a nijakého společenského uspořádání. O tom, jak někteří učenci skorem zvířecí život divokých národů líčí, praví *Achelis*:

»To jest plané mluvení a básnění bez pevného základu: Posud nebyl objeven nijaký národ, jenž by byl tou měrou beze všeho vzdělání, by se jeho život mohl přirovnati životu hejna opic. Po veškerém širém světě není kmene, jenž by nepoužíval ohně, není kmene, jenž by neměl více neb méně na slova bohaté, pravidly řízené řeči, různého nářadí a uměle naostřených zbraní i nástrojů.«

Týž ethnolog praví: »Náboženství jest společný majetek našeho plemene.« *Fr. Ratzel* píše: »Národopis nezná národů bez náboženství.« Totéž platí i o mravnosti, jež jest s náboženstvím

nerozlučně spojena, a docela v jakémśi ohledu je předpokládá. O tom dnes není pochybnosti mezi vážnými národopisci.

Tudíž zůstává evolucionistům jen druhá alternativa. Musíť pak jak Veddům a austrálským černochoům tak i vyšším obratlovcům mravnost přičítati. A to také mnozí dnes činí odhodlaně. Zvláště *Herbert Spencer* nesl na tomto poli korouhev napřed. Týž sestavil úplnou etiku zvířecí; on mluví o »svědomí« zvířat, jejich »lásce k bližnímu«, o »předlidské spravedlnosti«. Také *Haeckel* nemíní zůstatí pozadu. Hovoří o altruismu u živočichů a zvláště o jejich právu.

»Shledají-li všichni členové nějaké společnosti, že nějaký mrav jest důležitý a jej za důležitý uznají, žádají-li, aby se zachovával, a byl-li porušen, by rušitel byl trestán, stává se týž »právem.« To platí již o tlupách společenských ssavců (jako jsou: opice, společenské šelmy, ptáci snováči). Právní řád, jenž se tu utvořil vyšším vývojem společenských pudů, bje zvláště tehdy do očí a jest s oním přírodních národů rovnocenný, jestliže některé vynikající osoby (staří a silní samečkové) jakožto vůdci stáda (berani) nabyli jakéhosi druhu panovnické moci a s výsledkem mají péči o udržení dobrého mravu nebo práva. Mnohá z těchto spořádaných stád stojí v mnohém ohledu docela výše než nejnižší stupně oněch divochů, jejichž rodiny žijí buď osamoceny neb jsou jen s několika jinými rodinami ve volnou kmenovou společnost na čas spojeny.« Je tu »dlouhý řetěz stupňů přechodních od počátku právního řádu u společenských primátů a jiných ssavců k právnímu řádu divokých národů přírodních« a od těchto dále až k »právním vědám novodobých národů vzdělaných«.

Vskutku obraz to povznášející! Mezi kopytníky jest »vynikající osoba«, jež v hodnosti berana má péči o udržování dobrého mravu a práva! Důsledné je to. Ale náhled k těmto výsledkům nutně vedoucí soudí sám sebe. Lidé pozorují již od tisíciletí život a konání zvířat ve všech možných okolnostech a poměrech, a jejich úsudek jest o nich již dávno hotov. Zvíře nemá rozumu. Nemá pojmu o tom, co jest dobro a zlo, právo a neprávo, ctnost a neřest, povinnost a zákon, vina a trest, poněvadž jest bytost pouze na smysly odkázaná a obmezená zúplna tím, co jest hmotné a do smyslů padající.

Zvíře nemohouc tvořiti obecných pojmů není také s to, by došlo k všeobecným soudům a rozumovým úsudkům, není s to, aby poznávalo vztahy věcí mezi sebou, poměry prostředků a cíle, není s to, aby samo o sobě přemýšlelo, své dřívější počínání s nynějším srovnávalo, aby si nové cíle stavělo, dokonalejších prostředků vynalézalo a tak pokroky činilo.

Zvířata ukazují mnohé analogie k činům lidským, to se vědělo vždycky; ale tyto vysvětlují se s dostatek smyslovým poznáním a bažením jim daným. Stvořitel myslil za ně, dal jim jejich úkol a pudý i snahy k němu potřebné, tak že nevědomě plní úkol sobě přikázaný. Zvířata sama nemají pojmu o povinnosti a právu, ctnosti a nepravosti, taktéž ani o mathematice a esthetice, a theorie, jež jest nucena, jim takové věci přibásniti, jest dostatečně souzena v očích všech nepředpojatých lidí. (Pokrač.)

Právní přítel a rádce.

Sbírka praktických pokynů, hlavně ustanovení a rozhodnutí z oboru církevního i světského práva. *)

Pofádá Dr. Antonín Brychta.

Případy rozvodu manželů od stolu a lože a souviselé s rozvodem otázky (zaopatření manželky, legitimnost dětí, alimentace nemanželských dětí **).

Manželka, jež od stolu a lože rozvedena není a od svého muže pro špatné s ní nakládání, obrožování jejího zdraví nebo dokonce života se odstěhovala, nemůže přes ustanovení §§ 92., 93., 103.—105., 107.—109. obč. zákona k žádosti jejího muže soudem naprosto býti nucena, aby společnou domácnost s ním sdílela, nýbrž soud má strany o ustanoveních zákona výše uvedených poučiti a nedocíl-li se shoda o dočasné rozvedení manželství, stranu nevinnou vybídnouti, aby dle zákona (§ 107. obč. zák.) se zachovala a žádost za povolení zvláštního bydliště podala. V případě takovém může soudce i dříve, než věc rozhodne, povolit straně, již hrozí nebezpečí, zvláštní obydlí. Nejv. soud dne 6. prosince 1898 č. 16476. ***)

Manželka, jež svého manžela bezdůvodně opustila, může sice na jeho příslušnému soudu podanou žádost vhodnými donucovacími prostředky býti přidržena, by se do domácnosti manžela vrátila, o jichž vhodnosti má soud z moci úřední rozhodnouti. Uložení *pokuty* takové manželce soudem nebo vyhrožování jí *vězením* nelze za vhodný donucovací prostředek považovati, an by se tím roztrpčenost mezi manželi jen zvýšila a smíření jejich, které jest účelem soudního řízení, stížilo. Týž soud dne 7. června r. 1898 č. 7892. †)

Ustanovení obč. zákona (§ 91.), dle něhož manžel jest povinen svou manželku dle mohovitosti své slušně živiti, má vzhledem k významu manželství pro řád společenský povahu *práva veřej-*

*) Srov. předcházející ročníky tohoto časopisu.

**) Doufáme, že se laskavým čtenářům těmito praktickými případy zavděčíme, ježto se za našich dnů rozvody manželství, jak zkušenost bohužel dosvědčuje, úžasně množí a je tudíž záhodno, by duchovní správce i v tomto oboru pastorační se alespoň poněkud vyznal a strany, je-li toho třeba, poučiti mohl.

***) Rozhodnutí toto různí se od dřívějších nálezů téhož soudu, jako na př. ze dne 25. října 1892 č. 12541. V rozhodnutí pak ze dne 3. srpna r. 1864 č. 5793 praví se vzhledem k § 107. obč. zákona: »Zvláštní bydliště může se nezbytně jen tehdy soudem povolit, když lze za to míti, že žaloba o rozvedení manželství byla již podána.«

†) Podobně rozhodl nejv. soud dne 12. června 1887 č. 7927, 5. března r. 1879 č. 2173 a jindy, že může soud proti manželce pouze cestou *officiosní* zakročit, aby se do domácnosti manžela vrátila. Třeba voliti k tomu *vhodných* donucovacích prostředků (týž soud dne 24. března 1885 č. 3148). Aby se manželka žijící pouze fakticky odloučeně od muže k příslušnému soudnímu řízení osobně dostavila (vztahitě do domácnosti svého muže se vrátila, k tomu nemůže ani exekuci soudního usnesení, která jest nepřipustná (týž soud dne 9. října 1867 č. 8888, 5. listop. 1885 č. 12764), ani uložením peněžitě pokuty býti nucena. Týž soud dne 3. května 1881 č. 5094.

něho, jež s sebou přináší, že závazek tento může býti smlouvou soukromoprávní sice upraven, že ale podstata závazku toho nemůže býti změněna a tudíž ani vespolečnou úmluvou manželů při rozvodu od stolu a lože zrušena. Soukromé dohodnutí manželů nemůže tudíž míti žádného závažného vlivu na plnění zákonné povinnosti, *) kterou cit. paragraf obč. zák. manželé v příčině výživy manželčiny ukládá, při čemž třeba dále uvážiti, že ani manželka rozvedená, není-li rozvodem vinna, dle předpisu § 1264. obč. zák. nepozbývá zákonného nároku na přiměřenou výživu, kterou jí manžel i přes učiněnou s ní soukromou úmluvu povinen jest poskytovat. **) Nejv. soud dne 13. března 1893 č. 2565. — Podobně rozhodl též soud dne 21. září 1859 č. 9682, naleznuv, že po *zrušení úmluvy* manželův při rozvodu od stolu a lože v příčině alimentace manželky učiněné nabývá opět platnosti *zákonná povinnost* manžela týkající se výživy manželčiny.

Nároku na výživu jest se manželce, která dům manželův bez příčiny neopustila a žije odloučeně od něho, *cestou soudní* domáhati. Týž soud dne 10. července 1894 č. 8144, 10. února r. 1857 č. 797. — Dokud soud rozeprá o alimentaci nerozhodl, může tato žalující manželce *prozatímně* býti přiřknuta. Týž soud dne 9. června 1880 č. 6794, 24. prosince 1879 č. 13785. — Manželka, jež žije odloučeně od svého muže, *má* nárok na výživu, dokud není opět od muže do domu přijata, když se tento zpěčuje ji opět přijmouti. Týž soud dne 10. října 1866 č. 7417, 3. dubna r. 1872 č. 3122. — Manželka žijící *fakticky* odloučeně od muže má právo na výživu i tehdy, když jí po rozumu § 107. obč. zák. povoleno bylo soudem pro nebezpečí zvláštní bydlo jako i tehdy, když jí povoleno bylo dobrovolně od muže pro dobu trvání rozeprá o rozvedení. Povinnost muže poskytovat manželce výživu jest dle § 91. obč. zák. naprostá, přijmouc za to, že manželka rozvod *nezavinila*. Týž soud dne 21. října 1873 č. 10225. — Opuštěné manželce povinen jest manžel výživu ihned poskytovat. Týž soud dne 4. prosince 1877 č. 9202.

Manželka, která rozvedení od stolu a lože *nezavinila*, má právo žádati *přiměřenou* výživu bez ohledu, zdaž si ji sama zaopatřiti může, majíc vlastní jmění čili nic (srov. § 1264. obč. zák.). Týž soud dne 31. května 1872 č. 5247; 28. února 1882 č. 1270. — Jestliže manželka rozvod *zavinila*, nemá nároku ani na *potřebnou* výživu (týž soud dne 1. září 1870 č. 3352; 20. pros. r. 1877 č. 7426 a j.) a nemá ani právo žádati za *»prozatímní«* výživu, ***) dokud trvati bude rozeprá o rozvedení od stolu a lože (týž soud dne 11. září 1866 č. 7919). Rovněž když obě strany rozvod za-

*) Při rozvodu od stolu a lože zavázal se totiž muž, že vyplatí své manželce jednou pro vždy 600 zl. alimentace, s čím se tato úplně spokojila prohlásivši, že odklání se práva od svého manžela kdy něco, obzvláště výživu požadovati.

**) Uvážíme-li nejednou velice neblahé a spleťité poměry manželské, jeví se toto rozhodnutí dalekosáhlým a pro praxi po mnohé stránce velmi důležitým.

***) Jinak rozhodl též soud dne 24. září 1873 č. 9530.

vinily, nemá žádná strana před druhou nějakou přednost a žádná vůči druhé nárok na výživu. Týž soud dne 27. února r. 1866 č. 1241; 11. září 1866 č. 7919. Srov. cit. paragraf obč. zák.

Jakkoli manželka obapolnou vinou rozvedená nemá zpravidla práva na příslušnou výživu, *) zůstává se přece soudci, aby na její žádost od případu k případu, prohlédaje k veškerým poměrům a důvodům slušnosti, v její prospěch mluvícím, jejího manžela *výjimečně* k poskytování jí slušné výživy přidržel. Nejv. rozhodnutí ze dne 12. září 1840, dv. dekret ze dne 4. května 1841 (sb. s. z. čís. 531).

(Dokončení.)

Catholic Boys' Brigade.

V neděli odpoledne po londýnských ulicích setkáváme se často s hochy oblečenými stejnokrojem vojenskému podobným. Různé odznaky je liší. Je to brigáda hochů, kteří se vojenským cvičením a hrami baví. Už ve škole tělocvik jest vojenským cvičením malých. Počet brigád chlapeckých je tak veliký, že francouzské listy začaly psát, o nich, že má býti v Anglii vojenský duch jimi povzbuzen, poněvadž vojsko námezdní by prý nestačilo na obranu země pro případ války. Co na tom pravdy, těžko jest říci. Pro nás jest důležité zvědět něco o brigádě katolické, která sama o sobě praví, jaký má účel.

Katolická brigáda hochů jest sdružení dělných jinochů v Anglii, jehož základem jest věrnost k víře, ke kterémuž účelu užívá se vojenského cvičení a kázně, aby se tak v mladých lidech pěstovalo přátelství, smysl pro čest k sobě i jiným a zdravá mysl ve zdravém těle. Hoši tvoří »bataillon« diecesní, který zase se dělí na farní »kompagnie« atd.

Co činí brigáda?

Shromažďuje hochy v neděli odpoledne v místnostech misijních, kteréž bývají v prostorných síních školních, aby se starala o hochy dospívající v době, kde se o ně málokdo stará, ač mají právě nejvíce shovívavé a moudré péče zapotřebí. Brigáda chce zachovati víru mladých — budoucích vojínů církve — aby neochabovali ve vykonávání praktickém, když opustili školu a její dozor, zejména obcování mši sv. v neděli a přijímání sv. svátostí. Není tedy nikterak »vojáčkování« jejím účelem, ale prostředkem k účelu vyššímu. Pomocí cvičení má býti vychována kázeň, čest, mužnost, aby byl jinoch vycvičen a otužen i pro vyšší povinnosti katolika. V Anglii zakládaly se kluby mladých a bratrstva, aby duchovní správa měla na ně vliv. Výsledek byl různý, celkem málo uspokojivý. Rostoucí statný jinoch chce mít bouřlivější atrakci. Proto brigáda:

1. chápe se vojenského instinktu, ukrytého v každém mladém muži;

*) Tak bylo nejv. soudem opětně rozhodnuto, na př. dne 12. května r. 1863 č. 3249; 23. října 1866 č. 2646; 1. září 1870 č. 3352; srov. výše.

2. staví jinocha pod společenskou a mravní kontrolu, a zároveň katolickou;

3. povzbuzuje jej, aby se zdokonaloval společensky a nutí jej, aby nezapomínal starati se o duši;

4. chce, aby pokračoval v brigádě a tělesné a duševní kázni uvykal.

Práce s brigádami katolickými začala v r. 1896 za mnohých obtíží a předsudků. Výroční zpráva z r. 1908 mluví již o 14 batalionech se 60 kompagniem. Při inthronisaci arcibiskupa westminsterského doporučoval arcipastýř brigádu jako osvědčený prostředek pro zachování víry v jinostech.

•Jak brigádu staví?•

Kněz „naverbuje“ jednoho neb dva mladé muže v lepším postavení, kteří mají dosud mladého ducha. Musí mít zájem o mladého tvora. Vliv svůj musí si získati moudrými rozkazy přátelskými. Tělocvičné večery dvakrát v týdnu připraví hochy pod vojenskou kázeň. Učí se slušným pohybům, a přenáší slušnost ve svůj denní život. Z toho jde smysl pro vlastní čest i autoritu. Pak se tvoří brigádní klub; pořídí se kulečník, hry různé, knihovna i kantýna, kterou si řídí hoši sami. Když se vžili do pořádku „brigádního“, pořídí se také stejnokroj. Anglická brigáda nečiní s katolictvím svým žádnou tajnost, na límci má vytkanou papežskou tiaru a heslo „ne cedas malis“. Stejnokroj dodává mu ducha solidarity a vede jej, aby nedovoľoval opovrhování myšlenkou, kterou hlásá. Jest nabádán dodati něco úcty novému oddílu. Stejnokroj má čestné odznaky a sice proužky, které značí řádné chování, dokázané delší dobou, hvězdičky jsou vysvědčením pravidelné návštěvy. Krom toho jsou ještě známky, ke kterému oddílu brigády náleží: cyklisté, hudba, vyzvědači atd. Po delší době jest „kostelní paráda“. V stejnokroji obcují mši sv., k níž se dostavili společným pochodem a obrátili na se pozornost starých i mladých. Dojemné pak jest, když mají též společné sv. přijímání.

Tímto způsobem odvrací kněžstvo mladé lidi od vlivu ulice, pozdní večerní hodiny i od socialistických bludů. Pomocí organisovaného dorostu vykonává se i blahý vliv na starší a jich návštěvu služeb božích.

Při eucharistickém sjezdu londýnském brigáda chlapecká konala své divy kázně a pořádku. Nedivím se, že při jedné „veliké parádě“ kostelní děkan kapitulní oslovil přítomné: „Proč by neměli býti organisováni vojáci Kristovi? Proč bychom neměli mít pluk mladých mužů, kteří se zavazují jako opravdoví vojáci Kristovi, organisovaní za tím účelem, aby pomáhali ku povznesení a rozšíření církve? Kdyby jen rodiče každé farnosti znali, co činí brigáda, každý by učinil, co v jeho síle jest, aby přivedli hochy do ní. Zde ve farnosti bychom měli mít tisíc členů nejméně a já doufám, že jich budeme mít tisíce.“

Odpoledne aranžují se značné a dosti namáhavé pochody. Unavený hoch pochodem na čerstvém vzduchu vstává v pondělí

občerstven zdravým spánkem. Každá brigáda má své »parády«, ale má též »football«, »cricket« a jiný sport, mají však také svá měsíční sv. přijímání a své služby boží.

Tábor.

Zvláštností brigády jest letní týden v »táboře brigády«, kde důstojník jako jich důvěrný přítel pozoruje jich chyby a vede je přátelsky. Všechny obtíže »tábora«, kde ve stanech užívají venkovského vzduchu a možného nepohodlí, jsou paedagogickým prostředkem sebekázně. Hoši si rádi přispějí na týden prázdnin na venku. To jest zlatým týdnem mladých lidí, který směřá toliko nejlepší z nich užívati.

Nic se nedivím, že papež Pius X. sám posvětil prapor brigády anglické a že slavnosti náboženské vyznamenal mnohými odpustky. Hoch se baví, ale on také dbá cti svého oddílu, na nějž jest hrd, on koná společně náboženskou povinnost a nosí s chloubou odznaky své církve. V nejnebezpečnějších letech má heslem: »Neustupuj zlému!«

Ze života svatých víme o sv. Františku Xaverském, že sám byl značný tělocvičitel, a že mu mladá léta mnoho pomáhala při cestách apoštolských. Tělesná cvičení stávají se školou mladých mužů a gymnasiem ctností. Naši »Orlové« a »Sokolové« zajisté nezůstanou pozadu.

O vlivu moudře vedeného vojenského tělocvičení dává nepřímě krásné svědectví Moritz Bermann ve spise »Alt - Wien«, kde líčí zásluhy a výsledky P. Parhamera S. J. v císařském sirotčinci, který se zachoval v přízni nejvyšší. »Slovník paedag.« o P. Parhamerovi má několik neslaných a nevěcných řádek. P. Parhamer byl originelním vychovatelem. Vojáckováním vočíkoval sebekázně do mladých duší. Na chodbách sirotčince ve dne v noci procházely dětské strážé pravidelně jako ve válce — jistě veliký kus sebezapření. Vzorná čistota v síních a v oděvu byla reklamou ústavu. Otuzilé a poslušnosti uvyklé hochy brali mistři rádi do učení, ve vojsku kynul jim postup. Každý přečin v domě byl po vojensku souzen a trestán.

Zájem vysokých kruhů o ústav Parhamerův stal se dobrodiním mnohých nových ústavů pro sirotky. Sirotčinec Parhamerův byl stále rozšiřován. V roce 1768 vysvěcen větší kostel při něm. Zvláštností této slavnosti bylo, že hudbu toho dne řídil 13letý hoch, který zároveň svou skladbu přednášel. Tento mladičský dirigent byl proslulý později — Mozart. Na 700 hochů bylo vychováno v ústavě Parhamerově.

Myšlenka »dětských brigád« není tedy novou, ale obnovenou. Nelze upříti, že pomocí zamilovaného u hochů tělocviku lze působiti i mravně v jich povahu a že i náboženský duch může býti pěstován svědčí jak Rev. Segesser v Londýně, tak P. Parhamer S. J. ve Vídni. Netřeba opičácky napodobovati, ale využití přirozeného pudu normálního jinocha jako prostředku k výchově mužného charakteru křesťanského.

Jest známo, že tělocvičné jednoty staly se rejdištěm volno-myšlenkářských agitací a známo, že i ne jeden universitní profesor tělocvičí s malými hochy, aby je učinil kadety — svých myšlenek. Co činil Garibaldi se svými sbory? Červená košile stala se znakem červeného smýšlení revoluce. Kdos z vysokých kruhů nazýval je trefně »Revolutionskadetten«. Užívejme v jednotách tělocviku, abychom odchovali kadety katolické evoluce.

Fr. Vaněček.

Církevní požehnání snoubenců nesmí se díti mimo mši svatou.

Kongregace sv. obřadů vícekrát rozhodla, že »benedictio nuptialis«, obsažené v mešním formuláři, smí toliko při mši svaté se udělovati. Od toho nesmí se upustiti ani tenkrát, když v některých krajích vplšil se nemrav odpoledních a večerních oddavek. Dne 12. února 1909 znova záporně zodpověděla dotaz arcibiskupa brasílského: »an, attentis expositis, et pro dicta dioecesi, in matrimoniis celebrandis, benedictio nuptialis, prout in Missa pro sponso et sponsa, etiam extra missam in posterum impertiri possit«?

Anticipovaná zpověď za účelem získání odpustků.

Přítomná praxe odpustková udílí odpustky v určitý den, které buď jednou buď »quoties toties« mohou býti získány. Mimo jiné podmínky žádá se přijetí sv. svátostí: pokání a nejsvětější Svátost oltářní.

Dle dekretu kongregace odpustkové ze dne 6. října 1870 mohlo se přijetí sv. svátostí v den předchozí pokládati za vyplnění podmínky předepsané. Svatý Otec Pius X. dekretem »Kongreg. Indulgentiarum et SS. Reliquiarum« ze dne 11. března r. 1908 dovolil, že zpověď za účelem získání odpustků může už tři dny býti anticipována, když odpustek lze vícekrát na ten den, a dva dny anticipována, když jen jednou za den může býti získán. Nový indult jest důležitý pro duchovní správy, kde v některý den odpustkový bývá nával poenitentů. Indult jest usnadněním jak pro kněze, tak pro věřícího. Zmíniti se o něm s kazatelnou bude s výhodou pro časté sv. přijímání. Dlouhé čekání před sv. zpovědí jest často mnohé zbožné duši i fysicky nemožno, kdežto dva až i tři dny napřed může posloužiti knězi i osadníkům.

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle Devítník.

Každý den má cenu

»Smluviv pak s dělníky z peníze den-
ního, poslal je na vinici svou.«
(Sv. Mat. 20, 2.)

Nedávno přinesly noviny tuto rozmarnou historku z Jasně Poljany: Syn hraběte Tolstého vrátil se z petrohradské university, kdež byl se znamenitým prospěchem odbyl svá studia. Hrdostí dmula se mu prsa. Tolstoj ho něžně objal a řekl: »Tedy, milý synu, jsi učencem?« »Ano, otče!« »Znáš práva, dějiny, archaeologii?« »Ano, otče!« »Znáš mluvnictví, řečnictví, filosofii?« »Ano, otče!« »Jsem velmi spokojen s tebou. Chop se tedy nyní motyky a rýče a nauč se ještě čistotě a práci a budeš celým člověkem.«

Drazí přátelé, není sice pravdou, že by křesťan bez rýče a motyky nemohl býti člověkem celým, ale jest pravda, že tělesná práce člověka cti a jest mu prospěšna. Lev XIII. napsal v jedné encyklice: »Řemeslo a práce nesnižuje člověka, ba spíše zasluhuje cti.« Velcí mužové nestyděli se za práci. Alexandr Veliký říkával: »Pracovati jest královské, zaháleti otrocké.« A Vykupitel svým příkladem práci posvětil; vyvolil si za pěstouna tesaře, po jehož boku pracoval až do třiceti let. Za své apoštoly vyvolil si dělníky, t. j. rybáře. Sv. Pavel si vydělával živobytí prací rukou svých a napsal: »Nechce-li kdo dělati, ať také nejí.« Práce tedy člověka šlechtí; co člověka ponizuje, jest neřest, pýcha a zahálka.

V poslední době, kdy lidé valem do měst se stěhují, aby tu snáze žili a více užili, můžete slyšet v Praze často od celých zástupů volání po práci. Možná, že mnohý z těchto nezaměstnaných utekl by od práce, kdyby mu ji někdo dal, přece však by mnozí rádi pracovali a nemohou, třeba nesmějí (stávky). Od práce

rolnické utíkají do Prahy, aby zde práci hledali. A přece práce rolnická, ač namáhavá, jest nejčestnější a nejzdravější.

Jsa narozen na venkově, procházel jsem se rád mezi rolemi potem venkovanů vzdělanými. Viděl jsem rolníky, jak před východem slunce orají, seno sekou, žito žnou. Viděl jsem je, jak upracování občerstvovali se jednoduchým obědem a ve stínu stromu malého odpočinku požívali a pak k večeru v unavených řadách ku pražům rodinným se ubírali. Pohled tento mne vždycky dojímná a myslím si: »Bůh bude milostiv duším těmto a zaplatí každému spravedlivou mzdu.«

Tuto rolnickou práci měl asi na mysli náš Spasitel, když vypravoval podobenství o hospodáři, který vychází na úsvitě i v každou hodinu denní, aby najal dělníků do práce. Ba ještě před samým večerem uzřel některé nezaměstnané a pokáral je řka: »Co tu stojíte, celý den zahálejíte?« Musí tedy den míti zvláštní cenu a zvláštní význam, když hospodář tak důtklivou výtku pronáší: »Co tu stojíte, celý den zahálejíte!« Den sám sebou trvá jen krátký čas, má pouze 24 hodin. A přece nebeský Hospodář tak velikou váhu na jediný den klade. Ano, přátelé, každý den v životě lidském jest drahocenný; na něm spočívá často dobro nebo zlo života, blaho nebo záhuba časná i věčná.

Protože však lidé často zbytečně mrhají dnem i časem, umínil jsem si dnes poučiti vás o tom:

I. že na každíčkém dni života mnoho záleží,

II. jak ho tedy použití máme ku svému prospěchu, hlavně věčnému.

P o j e d n á n í.

I. Jistý kazatel (Schmülling) vypravoval o studentovi, který dlouho těžce stonal rozšířením srdce. Hrozné bolesti a děsivá záducha pronásledovaly ho ustavičně. Nemocný věděl, že na uzdravení není naděje, a proto neprosil Boha za uzdravení, ale za vyplnění jediného přání, jediné tužby, o níž hovořil se svými přáteli. Říkal: »Já rád umru, vyplní-li se mi jedno přání. Slyšel jsem totiž, že nemocní upoutaní dlouho na lůžko, aspoň den před smrtí pocítují úlevu a polehčení. Nic jiného ani já si nepřeji, než jeden jedinký den před smrtí úlevu v mých hrozných bolestech, abych se mohl připraviti na věčnost.«

Tento ubohý jínch již dávno odpočívá pod drnem. Zdali Pán Bůh jeho přání vyplnil a vytouženého dne mu popřál, to nevím, ale tolik tvrdím, že na mnohém, ba na každíčkém dni mnoho záleží, neboť každý den má svou cenu před Bohem.

1. Už v řádu všehomíra má každý den svůj význam. Zalétněte v duchu ke stvoření světa. Bible vypravuje, že stalo se v 6 dnech. »I řekl Bůh: buď světlo, a nastal první den. Druhého dne řekl Bůh: buď obloha! Třetího dne: shromážděte se vody, kteréž pod nebem jsou, v místo jedno a ukaž se sucho« atd. Jak velikou důležitost má každý tento den v řádu všehomíra! Obzvláště den šestý! Neboť bez tohoto dne podobal by se stvo-

řeny svět krásné zahradě, ve které by však scházel obdivovatel této krásy a pán přírody — člověk.

Uvedu vám na mysl jediný den, třeba den štědrý, v němž vzpomínáme na štědrost Boha Otce, že dal nám Syna. Přes 4000 let čekal svět na tento den, a když konečně nastal, jakou změnu způsobil mezi člověčenstvem! Takovou, že od onoho dne počíná křesťanstvo nový letopočet, letos 1910.

Každý pátek o 3. hodině slýcháte velebný hlas zvonů. Hodný křesťan s úctou a vděčností obnažuje hlavy své, neboť znění zvonů připomíná mu onen den lásky a oběti, onu hodinu hrůzy a vykoupení, v níž nejdražší Spasitel trpce za nás bol snášel a život položil. Už bezmála 2000 let uplynulo od té chvíle, uplynou ještě tisícové let, ale den ten zůstane v dějinách křesťanstva vždycky »velikým« pátkem, a jen tomu jest dnem lhostejným, komu ze srdce vymizelo svědomí.

Svou důležitost má i třetí den po smrti Páně, den Páně, neděle, kdy Vykupitel vyplnil Zákon a proroky, vstal z mrtvých, zpečetil pravdu svého učení a posilnil naši naději v budoucí vzkříšení.

A jest snad málo důležitý den čtyřicátý, kdy Kristus po svém putování vrátil se do své otčiny, na nebesa, aby vyplnil svůj slib a připravil nám tam stánky věčné?

I padesátý den, seslání Ducha sv., má nesmírnou cenu, neboť v ten den Duch sv. utvrdil víru apoštolů, upevnil církev a nám dal ujištění, že s námi potrvá až do skonání světa.

Připomenul jsem vám jen některé dny, a vy mi přiznati musíte, že kdyby nebylo těchto dnů, svět, lidstvo, vsecky společenské poměry by byly docela jinačí, než jak se nyní jeví.

2. Avšak nejen tyto dny mají pro křesťany nesmírnou cenu, nýbrž pro každého z vás, pro každého jednotlivce má každý den svou cenu, někteří pak dny cenu obzvláštní.

Beze dne narození by žádný z vás nebyl na světě. Neznali byste starostlivého čela dobrého otce, miloučké tváře drahé matky. Beze dne narození neměli bychom žádné naděje uzříti slávu života věčného. Život jest sice sladký, ale najdou se křesťané, kteří v neštěstí a zklamání proklínají tento den svého narození. Mnozí z nich zapomínají, že by měli spíše proklínati své nezřízené vášně, jež do neštěstí je přivedly.

Beze dne křtu sv. nebyli bychom křesťany, údy církve katolické a dědici království nebeského. Neboť věčně pravdiva zůstanou slova Páně: »Nenarodí-li se kdo z vody a z Ducha sv., nemůže vjíti do království božího.«

Vzpomeňte si na slavný den svého prvního svatého přijímání! »Amen, amen pravím vám: nebudete-li jísti těla Syna člověka a píti jeho krve, nebudete míti v sobě života. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já jej vzkřísím v den nejposlednější.« Když tak slavně mluví o svém těle Kristus, pak nebýti dne vašeho prvního sv. přijímání, neměli byste žádné naděje v blaženou věčnost. Lituji velice, že v našich rodinách jsou

mnozí rodičové lhostejní k této krásné slavnosti jejich dětí. Připravují tak sebe i děti své o mnohou radost . . .

Vám pak, poctivi křesťané, mužové práce, kteří od rána do večera zaměstnáváte prací tělo a ducha, připomínám první den, kdy jste vstupovali do svého povolání. S kolika nadějemi počítali jste tenkrát onen den? Kolik vašich nadějí se splnilo? Uředník, učitel, kteří dlouhá léta nesou břímě svého povolání, ne jednou vzpomínají na onen první den svého povolání, počítajíce, kdy už nastane kýžená chvíle pense čili odpočinku.

A vy, zde přítomní manželé, vy byste mně nejlépe dosvědčiti mohli, jak často vzpomínáte na den svého sňatku. Tenkrát jste kráčeli po stopách štěstí k oltáři božímu, plni růžových nadějí do budoucna, ozbrojeni ideály a vzájemnou láskou. A dnes, možná, že by mnohý z vás rád mi zašeptal do ucha, aby to nikdo neslyšel: Ó život byl jinačí než ty ideály! Ó kolikrát byly naše ideály podemlety prosou života . . .

Nad svým psacím stolem mám zavěšený obrázek na památku své primice čili první mše sv. Před očima máma visí obrázek ten na stěně, aby mi často připomínal důležitý den mého vysvěcení a nezapomenutelný den mé první sv. oběti. »Zaradoval jsem se nad tím, co mně bylo řečeno: do domu Hospodina půjdeme.« Na tato slova Žalmistova (121.) vzpomínám si v této chvíli. Neboť i srdce mé tenkrát naplněno bylo radostí a ideály, duše vyplněna odhodlaností a nejlepšími úmysly, jak ani jinak u novosvěcence býti nemůže. Žel, že tyto sny proměnily se v životě mém a mění se v životě každého kněze během let častokrát ve smutnou zkušenost. Neboť vy víte, a nevíte-li, tož pravím vám to já s největší upřímností, že život kněze za nynější doby všeobecné nevěry není životem růžovým, ale trnitým. Ale děj se vůle boží! Náš Mistr a Pán trpěl více, a ten se svého kříže nás těší:

»Trp, synu můj, já vytrpěl jsem víc;
svůj vezmi kříž a následuj mne dál.
Já setru slinu, jež tvou hyzdí líc,
pojď za mnou jen, já jsem tvůj ideál.«

(Sig. Bouška.)

II. A tak, křesťané moji, mnoho jest důležitých dnů v našem krátkém životě, ale nejdůležitějším přece jen zůstane den jeden, a to jest den naší smrti. »Jako stín jest život náš a jako posel mimo běžící; a jako loď, kteráž přechází z dutou vodu, jejížto stopy, když přejde, nelze nalézt; jako pták, který letí povětřím; jako stěla, za níž rozdělené povětří ihned se zase sbíhá.« (Moudr. 5, 9.—11.) Co však s časem tak rychle ubíhá, jest náš život, jsou lhůty času: dny, hodiny, okamžiky — všechny ústí dnem smrti do moře věčnosti.

Chceme-li, aby tato věčnost byla šťastna, postarejme se o šťastnou smrt. Chceme-li šťastně umřít, užíjme rozumně všech

dnů svého života. »Nezbavuj se dne dobrého, jenž ti ještě dopřán!« (Sir. 14, 14.) Nuže, jak tedy rozumně užijete vy každého dne?

1. Obětujte každý den i s jeho radostmi a žalostmi a pracemi Pánu Bohu, řídíce se slovy sv. Pavla: »Buďte že jste nebo pijete nebo cokoliv jiného činite, všechno ke cti boží!« Počněte každý den ve jménu Páně t. j. modlitbou a pak bude míti i ten den i práce vaše cenu a požehnání.

Abych vám to objasnil, užiji podobenství. Napište si třeba doma na papír několik null, napište si jich celou řadu! Znamenají něco? Mají cenu? Ne. Teprve když napíšete před nully jedničku, tato řada null něco znamená. Tak se má i s každým dnem. Vaše denní práce má jen tenkráté také před Bohem cenu, když ji počínáte modlitbou; tu jako Pán Bůh napsal onu jedničku napřed a práci dal své požehnání.

Carevna Kateřina II. dala prý jednou v zimě na řece Něvě u Petrohradu stavěti zvláštní palác — z ledu. Pohled naň byl čarovný. Paprsky sluneční odrážely se od něho jako od stříbra a kusy ledu vypadaly jako drahokamy. Ale tu nastala obleva a čarovný palác se rozpadl. Přátelé, tak i naši dnové, pakli jich neobětujeme Bohu a nepracujeme v nich též o spásu duší svých, jednou se jistě rozpadnou, nemajíce pro věčnost žádné ceny.

2. Pravím »jednou«, a to bude v den smrti. A proto tedy pamatujte každodenně na poslední věci své a jednejte každý den tak, jako by to byl den váš poslední.

Veliký vojevůdce Moltke meškal kdysi návštěvou v Mnichově. Na večer připravil si svůj cestovní kufr a byl hned první den hotov k odcestování. Ptali se ho: »Excellenci, proč jste už teď si všechno připravil? Snad nechcete hned zas odcestovat?« Odpověděl: »Jsem ve službě svého pána a císaře. Každým okamžikem může přijíti depeše, kterou budu povolán. Proto musím stále býti připraven k odchodu.« (»Čech« 1909.)

Ještě rychleji než depeše pozemského císaře může nás zastihnouti depeše nebeského Hospodáře k veliké armádě na věčnost. Jen ať ta depeše nezní: »Co tu stojíte, celý den zahálejíte?«

Nedávno byla v zasypaných Pompejích vykopána kostra, vedle níž ležel váček s 50 mincemi a kromě jiných předmětů i kalamát a několik klíčů. Patrně byl to uprchlík, který, když katastrofa vypukla, hleděl se spasit útekem z města. vzav s sebou tyto předměty. Avšak hned za branou byl postižen smrtí. (»Večerní List« 1909.)

Přátelé, až ta depeše k veliké armádě jednou přijde a zastihne nás katastrofa smrti, nevezmeme s sebou nic, než jen právě zodpovědnost, jak jsme užili každického dne svého života. Proto každý den, který popřeje vám ještě Hospodin, má pro vás cenu nesmírnou. Pracujte v něm dle sil svých a dle svého svědomí, abyste jedenkaždý obdrželi mzdu svou. Amen.

František Malý.

Neděle Devítník.

O účelu člověka.

»A každý, kdo v závodě bojuje, ode všech věcí se zdržuje; a oni zajisté, aby porušitelnou korunu vzali, my pak neporušitelnou.«

(I. Kor. 9, 25.)

Sv. apoštol Pavel přirovnává v dnešní sv. epištole náš život s během o závod na zápasišti. Odměna pro nás křesťany v tomto závodě není jen porušitelná nějaká koruna, nýbrž neporušitelná, t. j. život věčný, věčná blaženost. Apoštol národů napomíná nás: »Tak běžte, abyste dosáhli.« Jak mnoho však jest křesťanů za naší doby a lidí vůbec, kteří o život věčný se nestarají a často na to zapomínají, že k věčné blaženosti určeni jsou. Promluvme tedy dnes o účelu lidského života.

P o j e d n á n í.

Otázka o určení člověka zde na zemi byla různým způsobem zodpovídána. Jedni označují pozemské zájmy za účel člověka a jeho prospěch. Dle nich jest účelem života našeho nahromadování pozemských statků, bohatství, vlastní požitkářství a rozkošnictví. V dosažení toho třeba, aby se veškeré síly soustřeďovaly. Kdyby však to cílem našeho života býti mělo, nemusilo by v nás pomalu vymřít to, co pro naše srdce tak potřebno jest, jako kyslík pro naše plíce, totiž obětavost? Společnost lidská by se stala korporativně, každý jednotlivec však bezcitnou, egoistickou, vypočítavou bytostí. Vlastní prospěchář dří: »Nedělám ničeho ku prospěchu jiných.« Nezištný však dří: »Prospívá to jiným, proto to dělám.« Prospěchář vlastně jen myslí na zvýšení svého jmění, vlastního pohodlí. Chudé odhání od svých dveří, zájmy vdovy nebo sirotka bývají od něho v šanc vydávány; tomu, kdo práci hledá, bývá táž, když možno, odepřena, komu práce se poskytne, tomu bývá mzda zadržena neb aspoň zmenšena. Víra, náboženství, spravedlnost a čest jsou mu naopak bez ceny, když toho prospěch vyžaduje. Peníze jsou hlavní věcí, vše ostatní vedlejší. Takovíto lidé stávají se poznenáhla opravdovými nestvůrami, jež společnost poškozují, a měli by jako odpůrci její nejen jako onino v republice Platonově ze země, nýbrž i z každého rozšafného srdce býti vypuzeni. Prospěchářství dělá z kruhů společenských, z vlasti tržiště a bazary, kde se spravedlnost, pravda, svědomí a čest prodává. V tom jest pramen ustavičných sporů a stran a podvrátů řádů, v tom símě nebezpečí a nevýhod všeho druhu.

Dle jiné nauky jest požitkářství, uspokojení vášní, cílem našeho života. Nejmilejší! Známo jest, co mnoho požitků, přílišná bujnost jak v jednotlivci, tak i v celé společnosti za následky má a to dostačí, abychom seznali, že tato druhá nauka ještě nesprávnější a zhoubnější jest než předešlá. Jednotlivého člověka činí

rozkošnictví lehkým a nemravným, rozmařilým a slabochem, neschopným ke snášení těžkých nehod, neschopným k vytrvalosti v nebezpečích, a proto též ukrutným, neboť zbabělost, když to milé já v nebezpečí jest, jest matkou ukrutnosti proti ostatním.

Přespřilíšné požitkářství jednotlivých tříd lidstva dělá dále ostatní nespokojeny. Když chudý člověk, unaven těžkou prací a dokonce i hladov k ženě a dětem domů přijde, téměř však, když o chléb prosí, jen slze nabídnouti může; když své maličké v zimě jen objetím zahřátí může, poněvadž se sám zimou třese; když si sám a svým dokonce co nejnutnějšího jest, co do oděvu a docela nejbídnější přibytěk jen těžce zjednati může, když se svými den co den přes sebe pilnější práci jen strádání trpí, zatím co jiné nečinně v hojnosti hýřiti vídí — opravdu jest se tu diviti, když ten chudý člověk za takových okolností roztrpčen nepřitelem ostatní společnosti se stane? Když jako dravá zvěř z úkrytu na kořist se ze své nuzné komůrky na společnost vrhne, svůj a své rodiny podíl na požitcích požaduje a když se mu týž odepře, k výstřednostem, ano ke zločinům se unéstí dá? Bude odsouzen, právem však, když se rozkošnictví za cíl života prohlásí? Ó jak hrozné ovoce nese modernímu světu taková nauka

Na doklad jen tuto událost. V dubnu r. 1897 pokusil se zámečnický dělník Acciarito v Římě o zavraždění krále Humberta italského. Král včas dýce se uhnul a tak zůstal neporušen. Acciarito nechal se zatknouti. Při výslechu na otázku, jakého jest řemesla, odpověděl zkrátka: »H'adem umíratí.« »Jak to myslíte?« tázal se vyšetřující soudce. »Zcela prostě: panovníci nechávají nás zámečníky, truhláře a kameníky hladem mřítí,« zvolal Acciarito rozčileně. Soudce: »A kterého jste řemesla?« Acciarito: »Já jsem zámečník. Že však nikdy nedělal jsem paklíčů, neměl jsem také co hrýztí.« Soudce: »Kde přebýváte?« Acciarito: »Kde má chuďas, jako já, bydleti? Míval jsem dílničku v ulici Machiavelliově, musil jsem ji však zavřítí. Ode dvou dnů jsem bez práce.« Soudce: »Proč jste vztáhl ruku na krále?« Acciarito: »Když jsem tolik krásných kočárů, tolik bohatých a šťastných lidí spatřil, když jsem zaslechl, že král za jediného koně dal 25.000 franků, kdežto já nemohu vydělati ani haléře, pozbyl jsem smyslů. Hlad jest špatný rádce.« Hrozné následky takové nauky o cíli člověka.

Dle třetí nauky měla by býti sláva účelem a cílem lidského života. Sláva! Čest! Jak hrdé slovo! Opojuje, omamuje největší duchy. Sláva jest ono čarovné kouzlo, jež při poznání velikých činů Alexandra, Napoleona I. i dokonce mysl hocha unáší, jež na duši a citu dospívajícího jinocha velikými myšlenkami zachvívati se nechává, jež každému věku něčeho dodává, co nepomíjí; sláva jest kolébkou proslavených, hrobem pověstných lidí; sláva je to, co muži v dešti kulí a v lomozu zbrani v bitvě bujarosti dodává, na nebezpečí ho zapomenouti nechává, co zemřelým, jejichžto památka slavná jest, vážnost, lásku a obdiv zajišťuje, co

muže k velikým skutkům rozněcuje a nás před tím, kdož je vykonal, úctou naplňuje.

Jest však sláva a čest též cílem života lidského? Nikdy ne! Písmo sv. dí: »Sláva vadne jako tráva na louce, jako bylina na poli.« Tak je tomu skutečně. Koho dnes tato na výsost vynese, toho nechává zítra v zapomenutí upadnouti.

Co tedy jest účelem našeho života? Náboženství samo podává správnou odpověď, když nás učí: »Bůh stvořil člověka, aby se do nebe povznesl, jemu sloužil.«

Jak nižší tvorstvo pro člověka, tak jest tento pro Boha stvořen. Pochybujete o tom? Potřeba Boha mlčí různá lidskou přirozenost od každé ostatní. Kdybychom i nešťastným způsobem na krátko o něm ničeho věděti nechtěli, touha po štěstí nutí nás dříve nebo později vždy zas, abychom Boha hledali, poněvadž právě on jediný pravý zdroj blaženosti jest.

Uvažujme jen sebe samy! Nic konečného nás neuspokojuje úplně a trvale. Pud životní žádá, aby život neměl konce. Pomyšleme si, že člověk po celá staletí žije, déle, než slunce svítí, myslíte, že by jeho pudu po životě už dosti učiněno bylo? Nikoliv. Člověk cítí, ačkoliv konečným tvorem jest, touhu po nekonečném v sobě. Jak by se to vysvětliti dalo, kdyby on sám, jeho celé já, tedy též jeho duše někdy zaniknouti měla, a to na vždy? Kdyby věděl, že jednou v niveč se obrátí? Odkud pochází, že taková myšlenka člověku zcela odporuje. Appelles odvětil na otázku, co maluje: »Věčnost.« A každá křesťanská duše dí: »Já chci věčnost.« Písmo sv. vykládá o králi, jenž na onen stupeň veškerého věku svého dostoupil, s něbož otevřený hrob se spatlňuje, že řekl smuten ke svému okolí: »Nyní vidíte vy též i mne na pokraji hrobu, ale proti smrti protestuji. Skutečně též docela neumru. Myšlenky, že zcela přestanu býti jako kvítí, které se trhá, jako tráva, která se pošlapává, jako voda, jež vysychá, této myšlenky nemohu snést. Ačkoliv synem času, opovrhují časem; já se chci na zemi nesmrtelným státi.«

Tak král My však nepožadujeme, abychom na zemi nesmrtelnými se stali. Tato nám v krátké době tak málo dostačuje, že ji jako vězení konečné rádi opouštíme. Nebot kdo oné omrzelosti nezakusil, o níž Bossuet mluví řka: »Co lidí usíná na prachuplné cestě života?« Dokonce i mnohou samovraždu zavinuje jen touha, jinde někde žíti, a když člověk v dobrém úmyslu zraky k neby povznáší a k Bohu dí: »Hle, já ti svůj život dávám zpět!« Toto jen dokazuje, že tohou po jiném, lepším životě ještě více než ostatní naplněn jest.

Ale nejen naše touha po blaženosti zaručuje nesmrtelnost duše. Lidský rozum, ačkoliv už nezměrné prostory a říše prozkoumal, nesnaží se ještě dále, nebo chce ve svém vzletu se zastaviti jako orel, když nad nejvyšším temenem hory se vznáší? Jest lidský rozum spokojen, že do drah hvězd, do oboru světla, elektriky, magnetismu, že do říše zvířat, rostlin a nerostů vnikl odkud ustavičně chvála Stvořitele zaznívá? Zdá se mu, že tělesní,

ideální a citový svět už úplně vyzkoumán jest? Ó nikoliv! Výkřik Götheův: »Světla, více světla!« je též všeobecný. Křištof Kolumbus, jehožto genius poznal, že nezměrné moře světové mezí nemá, odpověděl, když jeho námořní mužstvo do volání se dalo »Zpět, zpět!« rozkazem: »Vpřed, vpřed!« a přistál brzy na březích Ameriky. I duch lidský volá ustavičně: »Vpřed, vpřed.« Nemůže odpočinouti. Touží po nekonečné, absolutní bytosti. Jako veliký koráb na řece pro nepatrné množství vody a blízkost břehu těžce ku břehu se dostává, jakmile však do moře vpluje, s plnou silou páry a rychlostí se pohybovati může, tak nalezne duch lidský teprve v říši nekonečnosti svůj klid.

Což pak mám teprv o lidském srdci říci? K milování jest stvořeno jako pták k letu. Sám rozum byl by smutným darem, kdyby srdci sloužiti neměl. Bossuet v tom smyslu slova napsal: »Běda vědě, jež bez lásky jest a k lásce nevede!« V mluvě nebes a země jest milovánu býti téhož významu jako šťastnu býti. A touhy lidského srdce po lásce nelze na této zemi ukojiti, úplně ukojiti. I zdánlivě velmi šťastní roní svoje slzy a vzdychají. Už Šalomoun, poněvadž veškera jeho moc a sláva, veškery jeho poklady a bohatství, veškery jeho rozkoše a požitky mu srdce nechaly prázdné, zvolal: »Vanitas, vanitatum.« Marnost nad marnost. »Omnia vanitas.« Nedokazuje tato stálá touha srdce lidského po ustavičně větší blaženosti, že jen něčím nekonečným nasyceno býti může, že svoje pravé a úplné uspokojení v Bohu hledati musí?

Když dítě brzo po svém narození do cizího ošetřování se dostane, daleko od domoviny vychováno jest, když po dlouhá léta v cizině prodlelo, aniž by kdy úsměvu své matky bylo vidělo, její hlas bylo slyšelo, její něžnost bylo zakusilo, konečně do domu rodinného zpět se vrátí, pozná přece pak svou matku, i když se mu na ni neukáže. Vnitřní hlas mu praví: »Hle, tato je tvoje matka, jež tě jednou jako tvůj anděl strážný ochraňovala a jež ti v tvých dětských snech před očima stála.« Jeho cit mu v jeho tajuplné moci ukazuje k oné, jež jeho matkou jest. Tak se cítí i naše srdce též k Bohu, svému stvořiteli přitaženo. Ano, člověk to cítí, že Bůh a jen Bůh pravý, konečný cíl lidského života jest.

Ale i méně důležité vlastnosti lidské přirozenosti to potvrzují. Schopností vnímání člověku nestane se zadost, dokud ústroje vnímací neporušeny jsou. Jeho pud po činnosti jest nenásitelný a bývá od krásných výsledků jen ještě více povzbuzován. Jeho fantasmie čaruje mu ustavičně vždy nové krásy, a neschopnost všeho krásna dosáti rmoutí člověka. Virgil, nechtěl on své Aeneidy spáliti? Appelles, nehodil on štětce pryč? Michelangelo Buonarotti stál smuten před svými mistrovskými díly; Leonardo da Vinci nechal své, poslední večeti představující dílo malířské nedokončené! Torquato Tasso litoval, že »Gerusalemme liberata«, Osvobozený Jerusalems psal. Proč to vše? Poněvadž jmenovaní umělci a básníci se svými díly úplně spokojeni nebyli, tato ideálům, jež

v duchu viděli, úplně neodpovídala. Mistři hudby doznali, když provedení svých nejkrásnějších děl naslouchali, že jim ještě něco mnohem krásnějšího na duchu tanulo, že toho však nemohli skomponovati. Upozorňuji jen na Haydena po provedení jeho oratoria »Stvoření«. Čím větší genius, tím blíže se chce k ideálu přiblížiti; čím blíže se však k témuž přibližovati domnívá, tím více zaniká zpět ideál.

Nejvyšší a vlastně jediný ideál jest Bůh. Oproti lidským dílům umění připadá nám přece vždy myšlenka, že nejnepatrnější dílo boží nekonečně krásnější jest, že člověku nedostižitelné jest. Emanuel Kant, veliký německý filosof, napsal: »Krásno, nekonečno, poznáváno skrze konečné věci, jest Bůh z dálí uvažován.«

Abychom takovýmto výrazům rozuměli, netřeba abychom umělci neb učenci byli, nýbrž lidmi.

Než dále! Kdo z nás, nejmilejší, při pohledu na hvězdami poseté nebe nebyl nadmíru unesen? Čí srdce zůstalo vždy studené a bez pohnutí, když na temeni hor východ anebo západ slunce uvažovalo? Koho při uvažování tak čarovného divadla melancholická touha po něčem ještě krásnějším nenaplnila? Kdo necítil touhy, aby viděti mohl to, co nebeská obloha lidskému oku zde na zemi bezcitně zahaluje? — Kdysi kráčela vážná, vznešená postava na břehu mořském; byl večer, právě sklánělo se slunce za hory v dálném horizontě. Sv. Augustin, ten to byl, pohlížel toužebně ven; veleslavné velikosti leželo moře před ním; vznešeně hlučely jeho vlny. »Ó moře,« zvolal, »ó přírodo, jsi ty můj Bůh, můžeš mé duši pokoj dáti?« Ale proudící vlny jakoby k němu volaly: »Ó Augustine, hledej výše, my nejsme tvůj Bůh, nemůžeme pokoje srdci tvému dáti.« Poznenáhla ponořil se dolů slunce a tisíce jasných hvězd zářil na temném, jasném nebi. Augustin pozvedl oči svých vzhůru k zářící kráse a zvolal: »Hvězdy, jste můj Bůh, můžete srdci pokoj dáti?« Tu se mu zdálo, jako by slyšel hlas, jenž mu odpovídá: »Quare super nos, Hledej nad námi. Tu vstoupí jeho duše ještě výše, nade vši přírodu, nad hvězdy až k trůnu božímu. A nyní se už netáže: jsi ty můj Bůh? — on se klaní a klid vstupuje v jeho srdce jako ticho po veliké bouři. On dí: »Mé srdce bylo nepokojno, až odpočinulo v tobě. Ty's samojediný mému srdci pokoj dal; protož jsi můj Bůh a v tobě jest má věčná blaženost.« (St. Aug. Confess. IV. 10, 11.)

Hle, toť ona neporušitelná koruna, pro kterou my v tomto životě dle slov sv. Pavla jako o závod v zápase běžíme. Týž sv. Pavel nás napomíná: »Tak běžte, abyste dosáhli.« Čiňme, nejmilejší, tak, žijme tak, abychom Hospodina Boha svého poznali, jeho milovali, jemu se klaněli a jednou s ním na věky v blaženosti věčné se radovali.

Dr. Ant. Ondroušek.

Neděle I. po Devítníku.

Poslouchejte slovo boží.

Znáte obraz, na němž císař Josef II. jest vyobrazen jako oráč? Nezapomenu nikdy na onen dojem, který učinil před lety na nás venkovské školní děti tento významný obraz a milý, poučný článek, kterak vznešený panovník chopil se pluhu a si zalovil. Snížil se k prosté práci rolnické, aby ukázal, jak důležitým je stav rolnický a jak si ho máme vážit.

Vy, drazí, kteří žijete ve velikém městě, ani si nedovedete představit, jakou práci musí hospodář pro svého věnovati, chce-li míti aspoň obstojnou úrodu. Pole, které k setbě připravuje, musí býti dobře zoráno, a to ne jednou, nýbrž dle pravidel rolnických třikrát. První orba se děje na měkko, druhá hloub a teprve při třetí připravuje se k setbě. Pole musí býti zbaveno tvrdých hrud, nesmí býti příliš mokré, musí býti branami urovňáno, by zrno stejně rozdělené na půdu padlo, stejně se zavláčelo a stejně vycházelo.

Kdyby hospodář po této úmorné práci přece zpozoroval, že tři čtvrtiny zrna se ztratily a jen jedna čtvrtina fádne vzešla, zalomil by rukama a smutně by zahřeboval: »Bože, jakou žeň mám očekávati? Jaký užitek budu míti ze své práce?«

Ano, zahřeboval by si hospodář, zaplakal by si. A nemá hřebovati kazatel slova božího, když toto slovo boží nevydá ovoce, jaké on očekával? Nemá lomiti rukama i on?

Jako dobrý hospodář musí i kazatel pilně pracovati, několikrát rozvážit, přemýšlet, jak by símě t. j. slovo boží upravil a jakým způsobem by ho do srdcí lidských zasil, aby užitek vydalo aspoň skrovný. Věřili byste však, moji zbožní posluchači, že se mu často hůře daří práce než onomu hospodáři? U tohoto málokdy tři čtvrtiny semene obrací se v nivec, největší část přece vzejde a žeň dobrou podává; ale símě nejdražší, slovo boží, přichází často na zmar.

Jeden posluchač má srdce jako ušlapanou cestu; zlý duch se svým pokušením nesvolí, by slovo boží se v něm ujalo. Druhý má srdce jako skalinu tvrdou, nic jím nepohne, a neobměkčil by se, kdyby sám Kristus k němu přišel a mluvil. Srdce třetího uvázlo v trní; zlé vášně a hříšné návyky udusí všeliký dobrý kořen slova božího. Toliko čtvrtá část má srdce pro setbu slova božího dobře připravené a jen tato malá část bere ovoce ze slova božího dle výroku Písma sv.: »Ale kteréž v zem dobrou padlo: ti jsou, kteřížto slyší slovo v srdci dobrém a výborném je zachovávají a užitek přinášejí v trpělivosti.« (Luk 8, 15.) Bohužel však, že skrovnoučký, nepatrný jest za dnešních dob počet těchto dobrých, trpělivých duší! Ó věřte mi, že spokojeni bychom byli, kdyby jen čtvrtina křesťanů přišla slovo boží poslouchat, a z té čtvrtiny kdyby zase jen čtvrtina užitek ze slova božího si přivlastnila! A není tomu tak!

Naše matička Praha čítá i s předměstími na půl millionu duší. Kdyby jich v neděli a ve svátek přišla na kázání jen čtvrtina (125.000) a kdyby jich jen zase čtvrtina přinesla srdce své jako půdu úrodnou pro símě boží, křesťané, byla by to celá armáda duší zbožných. Ale bobužel, jak praví latinský básník »*deficille satiram non scribere*« čili jinými slovy: nezbyvá, než trpce se usmáti.

Není ovšem hříchem, nemůže-li opravdu někdo jíti na kázání, zrovna tak jako nehřeší takový, nejde-li na mši sv. Ale jak malicherné výmluvy se vyhledávají a pronášejí proti poslouchání slova božího!

Moji drazí, dovoltež mi, abych vás na některé tyto výmluvy upozornil a objasnil.

Ty, božský Spasiteli, pomozíš mi dnes rozsévati símě slova tvého, aby padlo na půdu úrodnou a vy, moji posluchači, připravtež srdce své a věnujte svou pozornost.

P o j e d n á n í.

I. První výmluvu proti poslouchání slova božího bérou mnozí — a to jsou ještě ti hodnější — ze samého církevního přikázání, říkáce: »Druhé přikázání církevní zní: »V neděli a ve svátek celou mši sv. pobožně slyšeti.« V této větě není žádné zmínky o kázání, nýbrž pouze o mši sv., již ovšem přítomni býti máme.«

Na první pohled námitka tato má do sebe jakousi pravděpodobnost, neboť skutečně slovně k poslouchání kázání v tomto 2. paragrafu církevního zákona nejsme vybízeni, a není přece žádného jiného církevního přikázání, jež by znělo: v neděli a ve svátek celé kázání slyšeti. Pravím: »slovně«, ale v pravdě a věcně této námítky může se držeti jen ten, kdo nemá pravého ponětí o zařizení bohoslužby. Neboť rozkaz poslouchati slovo boží jest zahrnut v druhém přikázání církevním.

a) V prvních stoletích trvání naší sv. církve nikdy se nedělilo kázání neboli výklad od nejsv. oběti Páně, ode mše svaté, nýbrž mezi mši sv. konán byl vždy výklad nebo kázání, tak že mše sv. a kázání tvořily jeden celek. Kdo byl přítomen na mši svaté, samo sebou byl i přítomen kázání, jež se konávalo po přečtení prvního evangelia.

Moji milí, vstupte se mnou do takového shromáždění o některé neděli za prvních dob, vstupte se mnou třeba do katakomb, kde křesťané ke drahé oběti se scházvali. Nebojte se, že jest tam vlhko a temno, jsou tam za to hodní lidé. Postavte se opodál a pozorujte, jak se sv. oběť konala.

Nejprve začal lid zpívati žalm; podnes se modlí kněz před stupni oltáře obecnou zpověď čili konfiteor. Pak pozdravovali biskupa (nebo kněze) vstupujícího do kaple přiměřenou částkou žalmu; podnes modlí se kněz, jakmile vstoupil po stupních k oltáři, na straně epištolní t. zv. introit t. j. vchod. Potom biskup (kněz) a lid vzývali střídavě nejsv. Trojici za smilování; podnes

se modlí kněz uprostřed oltáře střídavě s ministrantem devětkrát »Kyrie«. Pak ihned následovalo děkování za dosažené odpuštění hříchů; podnes následuje po »Kyrie« ihned »Gloria«. Potom pozdravoval biskup (kněz) lid pozdravem »Dominus vobiscum«, načež s rozpiatýma rukama jménem všeho lidu konal modlitbu; na to čtena částka z listů sv. apoštolů a pak částka z některého evangelia, načež biskup (kněz) kázal o oné částce evangelia. Evangelium se četlo na jiné straně než epištola, poněvadž strana epištolní musila býti připravena pro kladení darů obětních. Na to diakon vyzval katechumeny (t. j. židy a pohany, kteří teprve se připravovali na přijetí křtu sv.), aby odešli. Nedůvěřoval-li někomu, musil mu onen člověk udati heslo, t. j. musil odříkati vyznání víry, jehož mimo křesťany nikdo neuměl, Kredo. (Spirago.)

Jak jste viděli, posluchači, mezi mší svatou se kázalo, kázání bylo v úzkém spojení se svatou obětí. Chcete ještě důkaz?

b) Slyšte slova mučedníka sv. Justina, který žil ve II. stol. po Kristu. Napsal: »V neděli shromažďují se věřící z města i obcí na určitém místě a předčítají se památky sv. apoštolů a spisy proroků tak dlouho, jak tomu čas dovoluje. Je-li po čtení, má představený řeč, v níž lid shromážděný poučuje a k následování tak krásných učení napomíná. Načež podává se onomu, jenž bratřím představen jest, totiž biskupovi nebo knězi, chléb a víno s vodou smíchané, nad kterými on v modlitbě, jak nás slovo Kristovo učí, díky vzdává, a čímž stane se chléb i víno tělem a krví člověkem učiněného Spasitele.«

Doufám, že budete pokládati sv. Justina za svědka věrohodného. A tak už mi uvěřte, že nikdy nebylo nějakého zvláštního přikázání o poslouchání slova božského. Proč? Nebylo ho zkrátka zapotřebí, když mše sv. s řečí byly v úzkém spojení.

Však také v každém farním kostele pražském najdete, že mezi ranní nedělní a sváteční mší sv. bývá exhorta; kněz mši sv. sloužící po prvním evangeliu vystupuje na kazatelnu a káže. Je to chvalitebná památka z dob starých, jež i vám připomíná povinnost slyšeti slovo Boží.

II. S jednou námitkou byli bychom hotovi. Ale tu přichází někdo s námitkou jinou. Ani té se nelekám. Slyším, co praví: Kazatelé sami slovem božím se neřídí; jeden káže příliš učeně, druhý prostě, jeden dlouze, onen krátce a opět jiný příliš vášnivě a naráží

Moji drazí, tu ovšem nemohu pravdy zabarviti. My kněží nejsme bohužel lidé dokonalí a mnohá vada námi lomcuje. Jest pravda, že jeden káže učeně, jiný prostě, zde dlouze, tam opět krátce atd.

I to jest pravda, že slovo kázané nesouhlasí vždy s naším životem. Co však toho příčinou? Nic jiného než staré pořekadlo: »pod sluncem není nic dokonalého.« Nic jiného než stará pravda, že kněz i po sv. pomazání zůstává přece jen člověkem a podléhá slabostem, dokud duši v těle má.

My jsme chybám podrobeni jako vy, my jsme se nenarodili v palácích boháčů, nýbrž z lidu, z vás jsme vyšli, z vašich řad. Kolébka většiny nás stála pod doškovými střechami nebo v dílně chudého řemeslníka. A my se tím netajíme, nýbrž hrdě a radostně to vyznáváme. A my se také k tomu s bolestí přiznáváme, že nosíme v prsou svých srdce pouze lidské, srdce podrobené všem křehkostem, srdce vydané tolikým zkouškám, tícerým nebezpečím. A my se s největší lítostí přiznáváme, že ve mnohé zkoušce neobstojíme, protože jsme lidé jako vy.

Kdykoli však na tuto kazatelnu vystupuji, kdykoli vám bláším, jak máte žít, abyste nebe došli a pekla se uchránili, vždycky při své hříšnosti vzpomínám si na chvíli, kdy biskup na kněze nás světil. Nebrali jsme tenkrát lehce na sebe těžký úřad, s chvěním a bázní skládali jsme přísahu do rukou jeho a přijímali rozkaz, do které osady se máme odebrati. Co nás sílilo, bylo vědomí, že dle slov Písma »na místě Kristově poselství konati budeme... jako by Bůh skrze nás napomínal«. (II. Kor. 5, 20.)

Ó moji drazí, vím, že jsme bídní jako vy, hříšní jako vy, a že hříchy naše váží více než vaše. Ale i přes to jsme posláni samým Kristem a platí tu jeho slova: »Kdo vás slyší, mne slyší, kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá.« Ó prosím vás, modlete se, bychom byli hodni svého úřadu, bychom ukazující vám zářivou cestu k nebesům, sami nezboudili ve tmách. Nehledte na naše vady, ale řiďte se dle našich slov. Jako když máte velikou žízeň, nedbáte, v jakém džbánu voda se nalézá, ale jste spokojeni, je-li čistá, čerstvá, studená; jako když dostanete důležitý dopis, ať veselý nebo smutný, nehledte na to, jaký listonoš vám ho přinese; jako nesejde na tom, zda rolník-rozsévač jest ušpiněn, ublácen, rozedrán, jen když sémě dobré zasévá, tak, moji drazí, buďte shovívaví i k nám.

b) A ještě jedno nezapomeňte: Bůh nerozdělil ani mezi nás kněze stejně svých darů, jeden káže krásně a úchvatně, druhý prostičce. Ale nezažili jste to ještě nikdy sami na sobě? Kolikrát jste slyšeli kázání úchvatné a v srdci zůstal suchopár, ani výčitka, ani lítost, a vy jste se vrátili domů nezměněni, jak jste do chrámu vešli. A opět při kázání prostičkém se vám zarylo některé slůvko do srdce, vy jste začali více přemýšlet o stavu duše své a dobré sémě vzklíčilo.

Jistý vysoký důstojník, jenž se zvláštní zálibou vyhledával a poslouchal nejvýmluvnější kazatele francouzské, přišel také na kázání prostého, ale Bohem osvíceného faráře Vianneye v Arsu († 1859) Na otázku, jak se mu kázání líbilo, odpověděl: »Jindy se mně líbil vždy řečník, ale dnes se nelíbím sám sobě.« (Spirago.)

I v Praze jsou mnohé duše, které chodí na kázání z kostela do kostela, vybírají si kazatele nejlepší, ale pochybují, zda sémě slova božího se v nich vždycky ujímá.

c) Jisto jest, že všem nemožno se zachovati. Kazatel může přednáseti stu osobám věc tutéž, všichni stejně slyší slova jeho

ale jedněm bude se řeč líbiti, druhí ji budou haniti. Vždyť přece víte, že i když Kristus Pán kázal, jedna žena nadšeně zvolala: »Blaboslavený život, který tebe nosil!« a farizeové mu vytýkali: »Nepравíme-li v pravdě, že Belzebuba máš?« A což neřikali někteří učedníci sami nerozumějící slovům Páně: »Tvrdá jest řeč jeho, kdož ji může poslouchati?«

Poslouchání slova božího záleží na srdci posluchačově: do brému srdci vše jest milé, drahé; srdce tvrdé a zkažené povrhne i nejkrásnějším slovem božím.

O zesnulém panu kardinálu Schwarzenbergovi slyšel jsem z úst staršího kněze vypravovati toto: Arcipastýř tento přišel do jistého městečka visitovat a udílet sv. biřmování. Aby se informoval o působení a oblibě domácích kněží, ptal se provázející kanovník arcipastýřův starosty minio jiné: »Pane starosto, který z vašich duchovních pánů lépe káže, farář nebo kaplan?« Starosta zdál se býti touto otázkou překvapen; odpověděl: »Důstojný pane, oba dobře kážou.« Kanovník usmívaje se, ptal se znova: »Jeden z nich však přece lépe káže než druhý, který je to?« Na tuto opětovanou otázku starosta trefně odpověděl: »Oba dobře kážou. Vždyť přece oba kážou slovo boží.« Krásná odpověď hodna věřícího křesťana. Kdo slovo boží káže, ať ho káže krásně nebo prostě, dlouze nebo krátce, káže-li vždy jen slovo boží, nemáte žádné výmluvy a každý jest povinen ho poslouchati.

III. Už snad ani nechcete, abych vám ještě nějaké námitky proti poslouchání slova božího uváděl. Ale ještě jednu vám chci povědět. Zní: V kostele při kázání slyším stále jen staré pravdy, staré věci, málo moderního, slyším věci, které jsem už mnohokrát slyšel. Ostatně tolik rozumu mám, abych věděl, co mám činit a nemusí mi to teprve kazatel připomínati.

a) Co se týče těch starých pravd, moji drazí, tuť vám mohu jen gratulovati, že vždy jen staré pravdy slyšíte. Ó ano, když vystupuji na kazatelnu, nehlásám vám nic, co by byla moje hlava vymyslela, ale mluvím jen to, co už 2000 let hlásá světu církev katolická a jest mi to chloubou, že jen ty staré pravdy hlásám. Jsou staré, ale věčné. Zle by bylo světu, kdybychom od hlásání těchto starých pravd ustoupili a nové, moderní hlásali. Staré naše pravdy mají záruku jistoty a neomylnosti, a o nich platí výrok Kristův: »Nebe a země pominou, ale slova má nepominou.« Nechceme-li býti zrádci na Ježíši Kristu a pravé víře, od učení starého, Kristovou krví zpečetěného, odstoupiti nesmíme. A poněvadž tyto pravdy nikdy platnosti nepozbývají, nejsou nikdy staré, nýbrž vždy vzácné, drahé, spásonosné. A co má stálou cenu, to zasluhuje stálé vážnosti a úcty.

Máš doma, posluchači můj, podobiznu otce, matky? Kdybys ji tisíckrát viděl, řci mi, zda omrzí tě někdy pohled na ni? Nikoli, protože jsi otce, matku miloval. Kdo slovo boží miluje, nikdy ho neomrzí je poslouchati, a třeba některé pravdy už několikrát slyšel, přece mu slovo boží není starým, ale vždy jen slovem božím. Miluje-li kdo Boha, jistě bude milovati i slovo

boží. »Kdo z Boha jest, slovo boží slyší.« Co rád mám, stále rád poslouchám.

»Prodanou nevěstu« hráli v Národním divadle stokrát a přece jsem slyšel mnohého horovati: »Kdybych mohl, šel bych na ni vždycky.« A jsem přesvědčen, že nezevšední nikdy. Slavnou pěvkyni Destinnovou slyšeli mnozí několikrát a nemohli se nasytiti rozkoší jejího hlasu a přednesu. Má slovo Boha samého mítí méně ptátel?

b) A že by už někdo tak přeucený byl, že by slovo boží poslouchati nepotřeboval, tomu neuvěřím nikdy, to jest naprostá nepravda. Učení Páně má nesmírnou hloubku, v něm uložena jest moudrost, které žádný vyčerpati nemůže, a proto nemůže žádný planou výmluvou se oháněti, že mu slova božího už potřeba nebylo.

Jako čirá tma nemůže přijíti k světlu, protože tmou jest, a jako země nemůže přijíti k slunci, tak žádný nemůže přijíti k slávě věčné, kdo slovem božím pohrdá a o ně nestojí. Ano, spíše všechno na světě si odepřítí můžete, ale vzdáti se slova božího nesmíte, neboť pak by platila vám slova Páně, jež jsem už jednou dnes vám připomenul: »Kdo vás slyší, mne slyší, kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá.«

Vám, moji posluchači, díky vzdáti musím, že slova božího jako dobrého semene si vážíte. Ale kdyby to símě svaté ve vašem srdci mělo jen mrtvě ležeti, tuť ovšem marna by byla práce má, škoda by bylo toho drahého času, jež poslouchání slova božího věnujete.

Ven ze srdce musí slovo boží! Skutkem dosvědčiti musíte, že nejen slovu božímu věříte, nýbrž dle něho i život svůj zařizujete.

A proto, slyšíte-li s místa tohoto posvátného slova útěchy, zachovejte je v srdci svém a zopakujte si je ve chvílích utrpení. Je-li to slovo kárající, přijmetěž ho jako trest za své chyby a polepšete se! Je-li to dobré naučení, ukryjte ho jako dobrý poklad a rozjímejte o něm! Pakli to výstraha, všimněte si jí a bděte nad sebou, abyste po skutku nelitovali, že výstrahy jste neuposlechli. A je-li to konečně dobrá rada, neodmítejte ji, neboť rada dobrá bývá nad zlato!

Sv. Augustin pravil o sv. Ambrožovi, jehož kázání často poslouchal: »Tento muž mně otevřel oči.« Tak i vy slovu božímu otevřte oči a uši, semeni božímu připravte srdce — a pak budete moci s dobrým svědomím pochlubit se věčnému Soudci: »Svíce nohám mým bylo slovo tvé a světlo stezám mým.« (ψ 118, 105.) Amen.

Fr. Malý.

Neděle I. po Devítníku.

Lhostejnost náboženská.

Úvod. Rozdílná půda. Dnes převládá tvrdá cesta. Četní mužové bez náboženství. Náboženská lhostejnost jest:

I Veliké bezpráví vůči Bohu, který nás pro sebe stvořil a výslovně na hoře Sinai, jakož i skrze Syna svého přikázal, abychom ho ctili. Již z vděčnosti k náboženství máme povinnosti.

II. Veliké bezpráví proti lidské společnosti, neboť náboženství jest oporou mravního řádu světového; všechny jiné prostředky nepostačí. Nábožensky lhostejný je také často mravně spustlý, a proto pro ostatní velmi nebezpečný. Kdo zanedbává povinnosti k Bohu, neplní také povinnosti k lidem.

III. Veliký zločin proti vlastní duši; neboť Bůh jest nekonečně spravedlivý, musí tedy nábožensky lhostejného trestati. Víru třeba náboženským cvičením oživovati. O nicotné věci lidé se starají a důležité věci zanedbávají.

»Jedno padlo vedle cesty, i pošlapáno jest.« (Luk. 8. 5.)

Ještě stále chodí božský rozséváč světem a rozsévá símě učení, které z nebe přinesl, do půdy lidského srdce. Nečiní to ovšem ve vlastní osobě a viditelně jako tehdy, kdy v lidské podobě po zemi židovské chodil. Koná tuto vznešenou úlohu skrze sluby církve, oné církve, kterou na skále Petrově založil — skrze katolické kněze. Jim v osobě apoštolů poručil: »Jděte do celého světa a učte všechny národy, učte je zachovávat všecko, co jsem vám přikázal.« Jako símě v podobenství dnešního evangelia našlo rozdílnou půdu, tak i božské učení Kristovo nalézá rozdílná srdce, do nichž se zasévá. Tu nalézá pošlapanou cestu, tam skalnatou půdu, onde trní světských starostí, jinde dobře připravenou půdu. Tak tomu bude, dokud svět světem státi bude, dokud na světě budou bydliti lidé, kteří mají svobodu, a proto ji k dobrému užívati nebo k zlému zneužívati mohou. Než v jistých dobách bude se ukazovati jeden druh půdy více než v jinou dobu. Dnes bohužel nalézá náboženství nejvíce tvrdou, ušlapanou cestu. Símě věčných pravd se rozsévá snad ještě horlivěji než dřívě, brzy se rozšlepe a ptáci je sezobají. Je to půda náboženské lhostejnosti, se kterou se za nynějších dob nejvíce setkáváme. Srdce se podobá cestě, spíše ještě silnici, na které se vše možné hemží. Denní starosti o výživu pro sebe a rodinu, touha po zábavách a požitcích, útrapy ctižádosti a lakotnosti, otázky politické a strannické boje tak dnes lidi zaujímají, že náboženství sotva místo nalézá, aby v srdce vešlo a vyhnulo se nebezpečí, aby nebylo pošlapáno. Mnozí lidé také nepokládají ani za nutno, připravit náboženství dobré přijetí a o ně starostlivě pečovati. Dle názorů těchto lidí nezáleží na tom, když jest člověk v náboženském ohledu vlažný jako voda. Také se nestarají, aby zastírali tuto lhostejnost; naopak vychloubají se tím, a ve veřejném životě platí za samozřejmé, že se vzdělání, polovzdělání a nevzdělání o náboženství nestarají. Dřívě tomu bylo jinak. Člověka, který na náboženství nedbal, pokládali za nebezpečného, ano za nectného. Čemu máme věřiti, podle čeho se spravovati? Měla pravdu dřívější doba, která za nectného pokládala člověka, který se o náboženství nestaral, či má pravdu nynější doba, která náboženství u člověka za zbytečné pokládá? Chci vám tuto otázku zodpověděti a vám ukázati, že náboženská lhostejnost jest

I. veliké bezpráví vůči Bohu, II. veliké bezpráví proti lidské společnosti a III. veliký zločin na vlastní duši.

P o j e d n á n í.

I.

Náboženská lhostejnost jest veliké bezpráví vůči Bohu.

Nábožensky lhostejným jmenujeme člověka, který se o Boha a o povinnosti k Bohu nestará, který sice plní, nebo aspoň tvrdí, že plní povinnosti k lidem, který však nedbá o povinnosti, které bezprostředně Boha se týkají. Je to člověk, pro něhož přikázání první desky dekalogu neexistují, nýbrž jen přikázání druhé desky, a ta ještě s náležitým obmezením. Chce totiž, aby platila pro jiné, poněvadž je tím jeho kůže a majetek zajištěný, nebo nechá je také v platnosti pro sebe, když přestoupení jich nemohlo by býti tak zatajeno, aby nepřišel v nebezpečí utkatí se s trestním zákoníkem.

Takový člověk dopouští se velikého bezpráví vůči Bohu. Bezpráví jest někomu odnímati to, co mu právem náleží. Poněvadž žádný rozumný popírati nemůže jsoucnost Boha, nejvýš nekonečné bytosti, musí se také cítiti povinným prokazovati mu úctu, klánění a poddanost. On jest nejvyšší Pán, jemu náležíme se vším, co se ve vesmíru nalézá: neboť vše to on učinil a to pro sebe učinil. Pro něho obíhají hvězdy na obloze, pro něho hučí bouře, pro něho šumí vody, pro něho žije všechno, co dýchá a co se pohybuje. »Hospodin učinil vše k vůli sobě,« praví mudrc v knize Přísloví (16. 4.). Ke své oslavě stvořil Bůh člověka. Jako nebesa a všechny živly Nejvyššího nevědomky a dle zákona nutnosti chválí a velebí, má tak činiti člověk vědomě a dobrovolně. Jestliže Bohu neholduje, zasahuje do jeho panovnických práv a odnímá mu čest, kterou Pán výlučně pro sebe si osobuje. »Svou čest,« praví, »jinému nedám.« (Isaiáš 42. 8.)

Bůh není pouze náš nejvyšší Pán a vládce, jemuž holdovati jsme povinni jako celý vesmír, je také náš největší dobrodinec. Stvořil nás a obdařil nás nesčíslnými dobrodiními. Utvořil tělo naše v tak podivuhodné dílo. Vdechl v nás nesmrtelnou duši, věrný obraz své vlastní bytosti, a obdařil ji tak mnohými mohutnostmi. Ustanovil člověka za krále celé viditelné přírody. Ve své láskyplné prozřetelnosti nás vedl a vede každého člověka oteckou svou rukou po celý život. Zdaž se nedopouští člověk hrubého bezpráví a nejčernějšího nevděku, když Boha svého nectí, když se mu zcela nepodrobí? »Ale,« namítáš, »kde slyším Boha, kde mluví ke mně, abych se mu podrobil?« Mluví k tobě v tvém vlastním svědomí, zde mluví k tobě hlas boží. Mluví k tobě zjevením, které dal israelskému národu a skrze něj celému světu. Přikázání, která Bůh za blesku a hromu na hoře Sinaj dal, zvěstují ti jeho vůli a praví ti, jak máš Boha ctíti a jemu holdovati. Přikázání ti také hluboko do srdce vepsal, abys nemohl omlouvati svoji nevěrnost oproti jeho vznešené velebnosti. Poslal jednorozenného Syna svého, aby nám hlásal vůli věčného Otce, a nás poučil, jak Boha oslavovati máme. Kristus je Syn Boha živého, nebeský Otec sám jej za Syna prohlásil: »Tento jest můj milý Syn,

v němž se mi dobře zalíbilo, toho poslouchejte!« Kristus sám se slavně Synem božím zval a svými skutky to také dokázal. »Skutky, které činím, svědectví o mně vydávají.« (Jan 5. 36.) Není jiného jména, v němž bychom mohli býti spaseni, než jedině jméno Ježíš. Jenom u něho a skrze něho můžeme se učit, co máme činit, bychom se Bohu zalíbili a povinností k Bohu dostáli. Kdo proto nečiní, čemu Kristus nás učí, může míti všechno ostatní, může třeba vznešenější skutky konati, ale odcizuje se svému Bohu a nekoná úlohu svého života. Ale kde jest Kristus, abych ho mohl poslouchati a za vůdce a učitele svého života vyvoliti? Tam ho nalezněš, kde slíbil zůstati po všechny dni až do skonání světa, v onom domě, který založil a zbudoval. A kde ten lze nalézt? Tam, kde je skála, kterou vyvolil, a na níž svůj dům, církev svou, zbudovati slíbil.

To je církev katolická. V ní zůstane až do skonání světa, v ní nás učí pravdám spásy, v ní nás vede po cestách spravedlnosti, v ní nám poskytuje prameny věčné blaženosti. Před celým světem dokazuje, že jest dílem Kristovým a jeho zástupkyní. Jako Pán, i ona před celým světem může se odvolávati na svůj původ, na své trvání, na své skutky. »Když nevěříte slovům mým, věřte aspoň skutkům,« (Jan 10. 38.), může s Kristem volati. Když Kristus, Syn Boha živého mne nezaložil, kdo jest mým zakladatelem? Když Kristus Pán mne nezachoval uprostřed všech bouří a obrátů po staletí, v proměně všech věcí, uprostřed vzbouření a pronásledování uvnitř a zevnitř, kde pak jest muž, který mne nesl, držel a chránil? Když není Kristus pramenem požehnání, spásy a svatosti, který se nad milliony lidí rozlil, kteří byli dítkami mého lůna, kde pak hledati pramen, z něhož čerpali přivrženci církve katolické a z něhož jen oni čerpali mohli?

Kdo se tedy o povinnosti náboženské nestará, dopouští se bezpráví vůči Kristu a Bohu samému. Či to není hrubý nevědek proti dobrotě boží, která chtěla, by ses narodil v lůně pravého náboženství, když se od náboženských povinností dispensuješ? Jestliže se ti Bůh tak mnohým způsobem zjevil, nejen skrze patriarchy a proroky, nýbrž skrze svého jednorozeného Syna cestu ti ukázal, na níž máš Nejvyššího oslavovati, nečiníš mu křiklavé bezpráví, když po této cestě nekráčíš, nýbrž lhostejně ze dne na den žiješ? Jak se budeš moci zodpovídati, že se o svého Boha pranic nestaráš, ačkoli tě tolikým dobrodiním obsypal, ke křesťanství povolal, v pravé církvi tě vede? Nepodobáš se nezdárnému dítěti, které při tolikém dobrodiní něžných rodičů žádné vděčnosti nepocituje, nýbrž jen chlad a necitnost ukazuje? V pravdě mnohem větší omluvy zasluhují ti, kdo v bludu vyrostli, Spasitele nepoznali, aniž cesty, kterými nás církev vede, než tito také katolici, kteří Boha znají, ale patřičnou úctu mu nevzdávají. »Kdybych nebyl přišel a k nim nebyl mluvil, neměli by hříchů, takto však nemají omluvy pro hřích svůj.« (Jan 15. 22.) »Kdybych nebyl mezi nimi skutky činil, které žádný jiný nečinil, neměli by hříchů, takto však je viděli a přece nenávidí mne i Otce mého.« (Jan 15. 24.)

Ale nenávidíme ho! Tedy není to nenávisť, když se Bohu vyhýbáš, když ti jeho služba odporná jest? Není-liž tato odpornost, tento útek před Bohem zjevným nepřátelstvím? Tak pohlíží Pán, Stvořitel a Vykupitel tvůrčina tvou nepamětlivost povinností tvých. Nepřipouští žádné neutrality, kde všechno poroučí vystoupiti pro něho a jemu holdovati. Neutralita platí mu jako zjevná věrolomnost. Proto prohlašuje slavně: »Kdo není se mnou, proti mně jest.« (Mat. 12. 30.)

II.

Náboženská lhostejnost jest dále velikým bezprávím proti lidské společnosti. Proč pak? Protože podkopává světový řád mravní, základní sloup společnosti. Nábožensky lhostejný podkopává tento řád v sobě a v jiných.

1. V sobě. Má-li společnost všeobecně, ano jen jedna rodina trvati, musí býti autorita, život, majetek, čest a dobré jméno chráněno a zajištěno, zkrátka třeba zachovávatí přikázání, která obsahuje druhá deska dekalogu. Dáš-li každému právo povstati proti zákonné autoritě, porušovati majetek, zdraví, život, dobré jméno bližního, manželské spojení, v krátké době bude ze světa doupě lotrovské, ano pole mrtvol. Jednoduše není myslitelné, že by se mohla společnost bez těchto přikázání udržeti. Ovšem nežádáš, aby tato přikázání byla odstraněna, chceš jen, abys ty měl svobodu je porušovati; než když to má býti tobě dovoleno, musíš to i jiným dovoliti. Totéž právo, které sám pro sebe si osobuješ, musíš každému přiknouti. Či nemáme všichni v nás touhu postaviti se proti všem mezím, které jsou nám uloženy? Jak často se chce svévolnost vyzouti ze jha autority, jak rádi se na jiném mstíme! Jak často nás láká smyslnost, lakotnost, a pououkají nás, abychom je ukojili. Kdo dovede v nás tuto divokou zvěř zkrotiti? Vojáci? Když mají tito tytéž vášně, kdo je u nich zkrotí? A pak — nemůžeme-liž se vyhnouti zraku a ramenu ozbrojené moci? Kdo zkrotí velitele vojnů? Věda a vzdělání? Než jest věda a vzdělání nepochybným prostředkem proti těmto náruživostem? Nejsou-liž často prostředkem k zchytralějšímu hřešení? Čest? Když však někdo již cti nemá, nebo i v nešlechetnosti slávu hledá? Nejsme-li i dosud Herostrati, kteří se špatnostmi jména dobýti snaží? Tedy všechny tyto prostředky, i když jsou samy o sobě dobré a chvalitebné — nepostačují, jsou to nitky, kterými lva zkrotiti chceme. Co pak může pomoci? Náboženství a jen jedině náboženství.

Náboženství obsahuje nejmocnější prostředky, které platí pro každého a na každého mocný vliv mají, dokud se jim nevyhýbá. Představuje nám Boha před oči, který vidí i do nejtajnějších koutů srdce našeho, před nímž vše, i nejtajnější myšlenky jasny jsou. Ukazuje na neúprosnou spravedlnost boží, která nezná rozdílů v osobách, před níž vznešený ne více platí než nízký, kníže ne více než nádeník, millionář ne více než žebrák. Ukazuje nám v Bohu moc, které nic neodolá, která každého do-

sáhne, před nímž nikdo neuprche. Sám Bůh řekl Abrahamovi (Gen. 17. 1.): »Kráčej přede mnou a buď dokonalý!« Sám Bůh tím nám poukazuje na sílu náboženství, živé vzpomínky na Boha.

Tato myšlenka v pouta uvazuje zlou žádostivost, hasí oheň vášní a nutí člověka do mezí spravedlnosti. Náboženství podává nám však také nadpřirozené prostředky milosti, síly, které lidské slabosti na pomoc přicházejí a ji povznášejí. Proto jest náboženství s to, aby z pyšného učinilo pokorného, ze smyslného čistotného, z lakotného štědrého. A skutečně na millionech lidí ukázalo tuto obrozující sílu a dokazuje ji ještě podnes.

Jestliže však náboženství takovou moc na srdce lidské má, je skutečně podporou mravního řádu lidské společnosti. I pohané poznali nutnost náboženství pro trvání lidské společnosti, že prohlásili, že snáze je stavěti město do vzduchu, než založiti obec bez náboženství. Je-li náboženství pro lidstvo tak důležité, ježto všem mravním povinnostem základ a trvání propůjčuje, nahlížíte, jakého bezpráví dopouští se ten, kdo jest k němu lhostejný. Olupuje se sám o nejmocnější podporu v boji vášní proti povinnosti.

2. Mravní povinnosti druhé desky dekalogu spočívají na povinnostech první desky, na povinnostech k Bohu. Kdo tyto povinnosti zanedbává, tedy náboženská cvičení nekoná, na stejném stupni stojí jako ten, který jest bez náboženství. Oba odnímají podklad mravním povinnostem a do vzduchu je zavěšují. Postrádají proto jedině působivé uzdy proti svým náruživostem, a jest se velice obávati, že v boji se svou žádostivostí neobstojí, nýbrž při dané příležitosti vybočí a povinností ke svým bližním nevěrnými se stanou.

Ať se nábožensky lhostejný sebe více honosí svou poctivostí, ať se vydává za čestného muže, za svědomitého státního občana, kdo neplní povinnosti k svému Bohu a Pánu, k svému Spasiteli, neposkytuje rukojemství, že povinnosti k bližnímu svědomitěji vykonává. Právník, který pocházel z vážené rodiny katolické v Amsterdamě, chtěl vstoupiti do státní služby. Šel k holandskému ministru Moddermanovi († 1904), přísnému protestantu, a prosil ho o místo. Ministr se ho také ptal, kterému náboženství náleží. Právník, chtěje se ministroví zavděčiti, odpověděl: »Jsem katolík, ale nekladu na katolické náboženství žádné váhy.« I odvětil ministr: »Tu nemám pro vás místa, neboť muž, který si svého náboženství neváží, nebude nikdy věrným sluhou státu.« A také místa neobdržel. Ano, ctnost takového člověka jest jako dům z karet, který nejbližší vítr vášní zboří. Přemnozí totiž nepočali s náboženskou lhostejností, nýbrž s mravními poklesky, a teprve z těchto, jako z jedovatého kořene, vyrostlo zanedbávání náboženských cvičení a odpor proti nim. Napřed mravně se pokazili, pak teprve stali se k náboženství lhostejnými.

Nábožensky lhostejný ještě však jiným způsobem dopouští se bezpráví proti svým bližním, i když jeho lhostejnost by nebyla spojena s mravními poklesky. I kdyby konání náboženských po-

vinností pro něho nebylo nutno, aby ho v mezích udržovalo, přece jest pro jiné lidi jediným prostředkem. učiniti z nich dobré občany. Když se o náboženství nestaráš, boříš tento sloup občanského řádu u jiných. Špatný příklad tvůj působí jako jed a nákaza. Když jiní vidí, že o náboženství nedbáš, vezmou si to za záminku, aby kráčeli v šlepějích tvých. Náboženství bude ubývati a následek toho bude, že mravy zdivočí a pásky společenské se uvolní a rozvážou. Kdo by to mohl popírati? Jestli to očividná skutečnost: čím méně se chrámy navštěvují, tím větší shon jest po hostincích, zastavárnách, zábavních místnostech, pak blázinci a trestnici. Pravdou vždy zůstane: čím hlouběji náboženství v srdci jednotlivců, jakož i v srdci lidu je, tím svědomitěji se plní společenské povinnosti, tím krásněji kvete ctnost a mravnost, věrnost a spravedlnost.

Kdo pásky rodinné trhají a metlou svých příbuzných jsou, kdo žaláře naplňují, nestali se v chrámě, náboženstvím tím, čím jsou, nepřáteli lidské společnosti, nýbrž tím, že se náboženství odcizili a povinnosti náboženské nekonali. Je tedy náboženská lhostejnost bezprávím proti lidské společnosti, protože se tím v sobě a v jiných základní sloupy mravního života a společenských povinností boří.

III.

Náboženská lhostejnost jest konečně velikým zločinem na vlastní duši. Tuto jedinou duši svou pro věčnost zachrániti — to jest náš cíl zde na zemi, její ztrátu nemůže nahraditi ani zisk celého světa. Neboť »co prospěje člověku, kdyby i celý svět získal, na duši své však škodu trpěl«? Kdo se o povinnosti svého náboženství nestará, ohrožuje spásu duše své. Chceme-li dojíti spasení, musíme správně jednati a správně věřiti. Obojí jest bezpodmínečně ke spasení potřebí. Nejen musíme věřiti, co Bůh učí, nýbrž i konati, co poroučí.

1. Bůh nejprve požaduje, abychom věrně konali náboženské povinnosti. Jestliže tohoto zcela spravedlivého požadavku neuposlechneme, zdaž s námi také jednou dle toho nebude zacházeti?

Vidíš-li, že podvodník s cizími penězi se má dobře a poctivec hlad trpí, vidíš-li, že nevinný místo vinníka trest trpěti musí a zločinec zůstává bez trestu, zůstaneš při tom v klidu? Nebouří-li se duše tvá? Nezlobíš-li se na tak protivné bezpráví? Nepřipadá ti, že sám křivdu trpíš? A proč pak? Cit spravedlnosti byl v srdci tvém porušen. Duše tvá utrpěla náraz a cítí bolest, jako tělo tvé cítí bolest, když na něco narazilo. Každý člověk má tento cit pro právo a bezpráví, touhu po spravedlnosti. Tento cit, tato touha je s lidskou přirozeností nerozlučně spojena. Odkud pak pochází tento cit pro právo? Patrně od toho, který srdce lidské utvořil, od původce přirozenosti naší, od Boha. Když však Bůh tento cit v srdce naše vštípl, zdaž i on sám nebude tento cit mít? Či by měl člověk býti slechetnějším, spravedlivějším než jeho Stvořitel? Nemožno. Nikdo nemůže dáti, co sám nemá. Když cit pro

spravedlnost v srdci cítíme, a to tím více, čím šlechetnějšími jsme, musí Bůh nekonečně spravedlivějším býti. A když je spravedlivý, může mu býti lhostejno, zdali mu sloužíme či ne, zdali ho ctíme či jím opovrhujeme, zdali ho milujeme či nenávidíme? Zajisté nikoliv. Jako prazdroj vši spravedlnosti musí spravedlnost konati a každému dáti, co mu náleží. A poněvadž zde na zemi veškerou svou spravedlnost neukazuje, musí ji ukázati na onom světě. Či by měl Jan Křtitel, který pro pravdu a spravedlnost smrt vytrpěl, na onom světě tentýž podíl míti jako cizoložník Herodes a bezbožná Herodiana? Měl by Julián Odpadlík, který ještě s rouháním na rtech umíral, stejný podíl míti jako mučedníci, kteří pro Krista na smrt šli? Zajisté nikoliv. Když jsi se ve svém životě o Boha nestaral, vstával jsi, aniž bys na něho myslel, bez důkůčinění na lůžko jsi se ubíral, řekni mi, za co má tě potom odměniti? Den Páně jsi znesvěcoval, svátostmi pohrdal, po celý rok chrámu jsi se vyhýbal jako stádu s nakažlivou nemocí, horlivým katolíkům jsi se posmíval, směšné ti připadalo zabývatí se Bohem, ženě a dítkám jsi bránil, aby do kostela nešly. Nic ti na tom nezáleželo, když podřízení tvoji kráčeli po cestách zkázy, ani slovo pokárání nepřešlo přes ústa tvá, když zákony mravnosti přestupovali, ale když povinnosti náboženské plniti chtěli, překážky jsi jim v cestu kladl. Měl by býti los tvůj na onom světě právě takový, jako los horlivých křesťanů, kteří Bohu čest vzdávali, pohodlí, ano i zdraví obětovali přese všechnu potupu a výsměch tvůj? Bůh ti dal čas, zdraví, majetek, ukázal ti cesty, po nichž máš ke cti a slávě jeho kráčet, poskytl ti tolik prostředků ke spasení! Jedněch jsi zneužíval, druhé jsi zanedbával — jakou odměnu může ti věčný Soudce jednou dáti? Zdaž i tobě nebude pla iti brozné slovo: »Nevěrného služebníka uvrhněte do propasti zevnitřní, tam bude pláč a skřípění zubů!« Právem ti může představovati: stvořil jsem tě, nesčíslnými dobrodiními obsypal, za tebe jsem krev svou prolil, a ty jsi měl méně ohledu na svého Stvořitele a Vykupitele než — na své zdraví a život, na ženu a děti, na své pole, na svá domácí zvířata, na marnou slávu, chvilkovou rozkoš. A když tě pak Bůh jako špatného služebníka zavrhne, nebudeš-li po celou věčnost musiti volati: »Spravedlivý jsi, ó Pane, a správný je tvůj soud!« (Žalm 118. 137.)

2. Nejsi však vůči Pánu svému jenom povinen konati skutky víry, náboženská cvičení, nýbrž i víru samu zachovati.

Víra jest kořenem a základem každého ospravedlnění, neboť »bez víry nelze se líbiti Bohu«. (Žid. 11. 6.) Na křtu svatém byla nám víra v srdce vštípena, křesťanským učením a výchovou vzbuzována. Víra nazývá se světlo. Zdaž nemusíme světlo vyživovati, nemá-li zhasnouti? Výživa víry jsou náboženská cvičení. Kdo ta zanedbává, u toho znenáhla i světlo víry uhasíná. Podívej se na své oko! Kdyby po léta musilo býti stále ve tmě, ztratilo by sílu k vidění. Oko duše jest víra, i ta se ztrácí, když nekráčíš ve světle, když nekonáš skutky víry. Pozoruj vinnou révu! Jestliže nepřijímá stále výživu ze země, uschne. Tak se také stává víře,

když není živena. Vidíte to za dnešní doby často. Proč potkáváme se s tolika neznabohy? Protože se ve víře necvičili — lhostejnost náboženská byla cesta, po níž kráčeli, nevěra byla cíl, k němuž dospěli, a konec na věčnosti jest zjeven slovy Krista Pána: »Kdo neuvěří, bude zatracen.« (Mar. 16. 16.) Ale což mohu za to, že nevěřím? Můžeš za to, poněvadž jsi víru vlastní vinou ztratil. Kdyby ses byl horlivě modlil, mohl jsi jí opět nabýti. Proto se řekne: »Záhuba jest z tebe.« (Os. 13. 9.) Sám jsi svým věčným zatracením vinen.

Poznej z toho, co jsem řekl, jak veliké zlo jest náboženská lhostejnost. Nenechej se bezbožnými zásadami zviklati, špatnými příklady svést, abys nekonal svou povinnost. Nedej se ani posměchem ani vlastní leností zdržeti, abys vždy a všude Bohu chválu nevzdával. Kdo se o náboženství nestará, dopouští se ve velikého bezpráví proti Bohu, proti lidské společnosti a proti vlastní duši.

O slavném řečníku Demosthenovi se vypravuje, že obhajoval před soudem v Athenách muže, který byl obžalován ze zločinu, na nějž ustanovena byla smrt. Soudcové však řečníku nevěnovali náležitou pozornost. I přerušil obhajovací řeč a pravil: »Budu vám vypravovati o zajímavém případě. Před kráikou dobou cestoval muž odtud do města Megary. K tomu si najal osla.« Sotva započal vypravovati, přestali soudcové mluvit vespolek, jiní se ze spaní probudili a všichni pozorně naslouchali. Demosthenes pokračoval: »Když cestující na oslu jel, slunce začalo pražiti, muži bylo příliš teplo, sestoupil a chtěl se posadit do stínu osla. To si však zapověděl majitel osla, že prý pronajal osla, nikoli jeho stín. Druhý odporoval a řekl, že najal celého osla, tedy i jeho stín. Protože každý stál na svém, došlo k rozporu, nadávkám a rvačce. A tak se žalovali u soudu v Magaře.« A soudcové, zvědaví, jako jedním hrdlem volali: »A výsledek?« Demosthenes vážně a přísně pravil: »Jak, zajímáte se o stín osla? A kde se jedná o život nebo smrt obžalovaného, nechcete poslouchati?« — Neplatí liž slova ta i mnohému křesťanu? O stín osla, o nicotné věci se starají, a o to, na čem život nebo smrt závisí, o to se nestarají. Jak smutné by bylo, kdyby i nám ta slova platila! Jak hrozné, kdybychom je měli na věčnosti slyšeti! Co tedy zbývá? Nyní začti, rychle začti, rozhodně začti. A po zmužilém začátku věrně vytrvati! Boha ve všem ctíti, povinnosti náboženské řádně konati, to budiž naším pevným předsevzetím. Celý život náš nechat jest ozvěnou prosby otčenáše: »Posvět se jméno tvé!« Pak i nám přijde království boží, království milosti zde na zemi, království věčné blaženosti na onom světě. Amen.

Dle Hamle *Jan Nep. Jos. Holý.*

Očišťování Panny Marie.

První vstoupení Pána Ježíše do chrámu.

»Nesli jej do Jerusalema, aby ho představili před Pánem.« (Luk. 2. 22.)

Dvakrát slavil Kristus Pán slavný vjezd do chrámu, na počátku a na konci svého života. Obě události proroci předpověděli, obě slavně slaví církev svatá svěcením a významnými průvody. Dnes slavíme první vstoupení Pána Ježíše do chrámu a světíme na památku »Světla k zjevení pohanům« (Luk. 2. 32.) svíčky bromnice, které pak v průvodu za pobožných zpěvů nosíme. Druhý vjezd slavíme o Květné neděli, tu světíme ratolesti a za radostných zpěvů pořádáme vítěznému králi nebeskému slavný průvod.

Dle proroctví zpívá dnes církev svatá na počátku jitřnin: »Ejhle, k svatému chrámu svému přichází vládce, Pán; raduj se a plesej, dcero Sionu, a spěchej vstříc Bohu svému.« (Invitatorium.)

Nyní se naplňuje proroctví proroka Malachiáše: »Hned přijde do chrámu svého Panovník, jehož vy hledáte, a anděl zákona, kteréhož vy chcete« (3. 1.), jakož i co předpověděl prorok Aggeus (2. 10.): »Veliká bude sláva domu tohoto posledního více nežli prvního: a na místě tomto dám pokoj.«

Nebyl to již chrám Šalomounem zbudovaný, ale druhý chrám, který Židé po návratu ze zajetí babylonského vystavěli, krásou však byl za prvním chrámem velice pozadu.

Jak pak může prorok mluvit o větší slávě tohoto druhého chrámu? Nemluví o kráse mramoru, o lesku zlata, o vůni cedrů z Libanonu, nýbrž o slávě boží, která se v tomto chrámě zjeví. Do nového vstoupí Syn boží, zastřen lidskou přirozeností, aby jako Bůh v jeho majetek se uvázal, jako učitel lid poučoval, jako nejvyšší kněz obětoval, jako zástupce náš Otci svému se klaněl.

A dnes je den, kdy po prvé do tohoto chrámu vstupuje. Provázejme ho na této cestě a uvažujme:

I. jak do chrámu vstupuje,

II. jakého přijetí se mu zde dostává.

Ó Maria, Matko Kristova, která jsi dnes božské své pacholátko do chrámu nesla, abys je nebeskému Otci představila, vypros nám milost, abychom s čistým srdcem život svůj Bohu obětovali, abychom si jednou zasloužili ve chrámu věčné blaženosti na Boha tváří v tvář patřiti!

P o j e d n á n í.

I.

Ježíš po prvé vstupuje do chrámu. Mladá matka nese na ruce malé dítě, vedle ní kráčí muž, chudý tesař, a nese v košíčku dvě holoubátka. Kdo je to? Uhodli jste zajisté již, je to Ježíš, Maria a Josef.

Ježíš je Syn Boha živého (Mat. 14. 6.), který s nebe sestoupil a člověkem učiněn jest. (Symb. Nic. Const.) Maria jest Matka boží, Panna nečistotnější, královna nebes a země. Josef je snoubenec její, pěstoun Pána Ježíše, muž spravedlivý, pln ctnosti a zásluh.

A co chtějí tyto osoby v kostele? Již jsme slyšeli: Ježíš slaví první vjezd do chrámu. Avšak je to skromný průvod. A přece nemůže býti slavnějšího. Když slavil druhý vjezd, seděl na oslátku, apoštolé ho provázeli, lid házel na cestu kvítí a prozpěvoval: »Hosanna!« Nyní ho nese matka jeho na rukou. Jako kdysi sláva boží nad archou úmluvy se vznášela, tak spočívá Syn boží nyní na živé arše úmluvy (loret. litanie), na rukou matky své.

Nyní dostává se chrámu opět významu jakožto přibytku božstvu. Od té doby, co chrám Šalomounův zbořen byl, scházel ve svatyni hlavní jeho obsah, totiž archa úmluvy, s níž byla přítomnost boží v oblaci sloučena. Nyní se mu archa úmluvy uděluje, když Marie vstupuje do chrámu a Ježíše sem přináší, který slávu svého božství pod rouškou člověčenství, jako v tajemném oblaci skrývá.

Než proč nezaznívají radostné zpěvy jako tehdy, když Šalomoun archu úmluvy do chrámu nesl? Neslyšíte-liž, jak chóry andělů prozpěvují: »Svatý, svatý, svatý, Pán Bůh zástupů, plná jsou nebesa i země velebnosti a slávy tvé!«?

Ježíš, Syn boží, slaví vjezd do chrámu. »Přichází do chrámu svého Panovník, kterého hledáte,« praví prorok. Nyní bře Syn boží chrám ve svůj majetek, který i jeho dům jest. Zde bude později konati práva svá jako jeho majitel. V posvátné horlivosti vyžene z něho ty, kteří jej znesvěcovali; zde bude lid právě učit, zde konati bude soud nad těmi, kteří zpěvračeji zákon Páně. Zde se zjeví jako Syn boží, zde přijme poslední hold z úst dětí, které mu Hosanna prozpěvovati budou, zde při smrti ukáže moc svou, když se opona roztrhne, a Pán tím ukáže, že zavrhuje tento chrám, poněvadž nový živý chrám, církev katolická, z jeho otevřeného boku povstává.

Co by při takové slavnosti činiti měla pozemská oslava? Nepostačí-li, že andělé Pánu svému holdují? Nepostačí-li, že Maria a Josef se mu klaní?

»Přichází do chrámu svého Panovník, jehož vy hledáte, a anděl zákona, kteréhož vy chcete.« Ano, Ježíš neslaví vjezd svůj jen jako Panovník chrámu, nýbrž i jako člověk, jako Spasitel, jako anděl a hlasatel Nového Zákona, nové úmluvy mezi Bohem a lidmi. A tento význam jeho vjezdu vlastně vstupuje do popředí. Proto jest vše tak pokorné, tak skromné, tak nepatrné. A jaké naučení nám dává Spasitel? Poslouchá zákona, který sám dal, zákona, že každý mužský prvorozenec má býti do chrámu přiveden a Bohu obětován. Poslušnost jest jeho první krok do světa, poslušnost jeho první krok na veřejnost. Praví u královského proroka: »Tehdy řekl jsem: Hle přicházím. Na počátku knihy

psáno jest o mně, abych činil vůli tvou: Bože můj, chtěl jsem to, a zákon tvůj byl uprostřed srdce mého.« (Žalm 39. 8. 9.)

Přichází jako anděl úmluvy. První úmluvu s Bohem člověk porušil, když hřešil. Neposlušnost byl jeho čin. Ta ho s výsostí synovství božího do hříchu a bídy uvrhla. Nyní má úmluva obnovena, člověk s Bohem smířen býti. Proto přichází anděl úmluvy, prostředník mezi Bohem a lidmi, v nízkosti lidské přirozenosti, pln chudoby a slabosti. Přichází jako syn člověka do domu Otce svého, aby se Bohu představil »jako prvorozený mezi mnohými bratřími« (Řím. 8. 29.), ano, aby se obětoval, bychom za dítky boží přijati byli.

Jako člověk uznává se za majetek boží. Proto ho rodiče Otci představují, protože každý prvorozený Bohu náleží a v něm všechno ostatní. Neboť »Hospodinova jest země i plnost její: okrasek země, i všichni, kteří přebývají na něm«. (Žalm 23. 1.) Když se Kristus Otci obětuje, obětuje mu také veškeré lidské pokolení.

Vyvolil si sice Bůh v Abrahamovi a jeho potomstvu vlastní národ, který laskavostí a milostí obsypal, lid israelský. I když jej na čas v porobě egyptské ponechal, vysvobodil jej, když na-dešla doba jeho prozřetelností ustanovená, silnou rukou potrestal prvorozené Egyptských, kdežto prvorozenců židovských zachránil pro krev beránka, kterou potřeny byly dveře domů židovských. Pročež nejprve po východu z Egypta od Židů požadoval: »Posvět mi všeho prvorozeného, což otvírá život mezi syny israelskými — neboť mé je to všechno.« (Exod. 13. 2) Co se Bohu obětuje, propadá smrti. Čisté zvíře se obětuje, nečisté se zabíjí, ale prvorozený z Israele se vykupuje — ale zůstává majetkem božím, jest Bohu zasvěcen, žije jen jemu, jest povinen zachovávatí úmluvu, plniti celý zákon.

Než dejte pozor na jednu věc! Bůh zachránil prvorozence krví beránka velikonočního. Milost boží bylo toto zachránění. Než kdo vysvobodil prvorozence israelské, kdo položil za ně cenu? Není-liž to pravý Beránek boží, kterého Maria na rukou do chrámu nese? Není-liž to Ježíš, prvorozený, jednorozený syn Marie Panny, a proto také prvorozený Syn boží, jak ho svatý Pavel nazývá? (Hebr. 1. 6) Obětuje se Bohu, aby lid israelský vykoupil z bídy a smrti, ale nejen lid israelský, který vyšel z beder Abrahamových, nýbrž nový lid israelský církve své, ano celé lidstvo, pro které se obětuje. Tak Ježíš při svém vstoupení do chrámu na novo na sebe bře povinnost dáti život svůj a krev svou za hříšné lidstvo, kterou již na sebe vzal, když mu při obřezání dáno bylo jméno Ježíš. I když nyní za zákonitou cenu se vykupuje, povinnost tato trvá a dostojí jí tou měrou, že se dovíme, jak u Hospodina jest milosrdenství a u něho bohaté vykoupení

Tak počíná anděl úmluvy svůj úřad vykupitelský, tak upra-vuje Nový Zákon, zákon smíření, zákon milosti, zákon synů božích, aby nás vysvobodil z temnosti egyptské, z temnosti hříchu a ne-věry, aby nás zachránil před smrtí nejen časnou, nýbrž i věčnou:

tak připravuje úmluvu s Bohem, aby nás uvedl do země zaslíbené království božího, kde máme bydleti jako »rod vyvolený, královské kněžstvo, národ svatý, lid dobytý, abyste zvěstovali ctnosti toho, kterýž z temnosti vás povolal v předivné světlo své«. (I. Petr. 2. 9.)

To tedy znamená vstoupení Pána Ježíše do chrámu. Uvažujme ještě, jakého přijetí se mu zde dostává.

II.

Pánem chrámu jest Bůh, kterého celý vesmír pojmouti nemůže, který však přece rád přibýtek svůj mezi lidmi má.

Nyní přibližuje se jeho jednorozený Syn, nikoli v lesku slávy, nýbrž v podobě člověka. Skryl své božství v lidském těle, jest dítětem plným slabosti a nuznosti. Ale v tomto dítěti, jehož něžné údy jsou v plénkách zavinuté, »přebývá všechna plnost božství tělesné«. (Koloz. 2. 9.) »Syn boží skrývá podstatu svého božství, v níž jest Otci roven, a přináší mu v obět podstatu lidskou, v níž jest menší než Otec.« (Sv. Aug.)

Z božského Srdce Páně vychází podivuhodný chvalozpěv k nebi. Po prvé se Otci v chrámu klaní a jeho jméno velebí. Tak zde nikdo ještě se nemodlil. Dosud se modlili zde jen lidé s nečistými ústy a k Otci poskvrněné ruce pozdvíhovali. Nyní modlí se Syn boží. Modlitba ta má nekonečnou cenu, je to chvalozpěv jedině Boha hodný. Ježíš uznává, že jest majetkem božím. Ale co je to za holdování! Praví-li k Bohu: »Otec jsi ty,« (Žalm 88. 27.), je to nejvyšší úcta, kterou mu prokázati může, neboť není větší cti pro Boha, než býti Otcem Syna svého. Praví-li k němu: »Bůh můj jsi ty« (Žalm 88. 27.), je to opět holdování, které žádný tvor přinést nemůže. Neboť přináší je s takovou pokorou a oddaností, která jest právě tak nevysvětlitelná jako moudrost boží, právě tak vznešená jako velebnost boží, právě tak nepřemožitelná jako moc boží.

Jestliže Syn boží prosí o milost a smilování pro lidi, sám sebe v zástavu dává; děkuje-li za záchranu hříšníků, sám spásu splácí.

Jak asi nebeský Otec Syna svého v chrámu přijal? Nemůžeme vysloviti, s jakým zalíbením na Ježíška pohlížel. Zdaž se neraduješ, otče, zdaž neplesáš, matko, při pohledu na nevinné dítě své? A míníte, že nikdo nemůže dítě své více milovati než vy. A přece jak jsou malá srdce vaše, i když »silné jest milování jako smrt«. (Píseň Šalom 8. 6) Jak asi pohlížel Otec v chrámě na Syna svého! Zdaž neodpověděl na slova: »Otec můj jsi ty,« právě tak významná slova: »Filius meus est«, »Syn můj jsi ty« (Žalm 2. 7.)? Jaká odměna za pokoru Ježíškovu! »Syn můj jsi ty,« dí Otec nebeský — můj Syn nikoli z milosti, nikoli z přijetí, nýbrž můj skutečný Syn.

»Bůh můj jsi ty,« volal Ježíš, a Otec odpovídá: »Aj, služebník můj; přijmu jej: vyvolený můj, zalíbila sobě v něm duše má; dal jsem ducha svého na něj.« (Isaiáš 42. 1.) I když jest člověk,

je také pravý Bůh, a proto se mu mají klaněti všichni andělé boží. (Žid. 1. 6) »Slávy své jinému nedám,« (Is. 42. 8.), mimo něho, který se mnou praví: »Přede mnou nebyl způsoben Bůh a po mně nebude« (Is. 43. 10.)

A jestliže Ježíš prosí o smilování pro lidi, již skrze Davida dal mu Otec zaslíbení: »Milosrdenství svého nerozptýlím od něho, aniž poskvrním úmluvy své: a toho, co vychází z úst mých, nezruším.« (Žalm 8*. 34. 35) A jelikož se mu Ježíš jako prvorozený obětoval, a celé lidstvo jako majetek boží představil, odpovídá Otec: »Za prvorozeného ustanovím ho, za vyvýšeného nad krále zemské . . . A položím na věky věkův símě jeho, a trůn jeho jako dny nebe.« (Žalm 88 28 30.) »Požádej ode mne, a dám tobě národy v dědictví tvé, a ve vladařství tvé končiny země.« (Žalm 2. 8) »Dána je ti všeliká moc na nebi i na zemi,« (Mat. 28. 8.), ty jsi hlavou lidstva, jeho Spasitelem, jeho Soudcem. Tak nebeský Otec přijal Syna svého v chrámě.

Maria a Josef Ježíška obětovali a potom vykoupili. S jakou vroucností, s jakými díky přijali dítě z rukou kněze, který zde zastával místo boží. Přijali je plni lásky a díky jako největší závdavek božího zaslíbení. Jak šťastná byla matka, když Syna svého opět v náruč vzala, jak byla ráda, že ho opět má, ačkoli ho s celým srdcem Otci neskému obětovala. Jak šťastný byl svatý Josef, že se o to dítě dále starati a namáhati může. Ale do této radosti mísila se také hořká kapka bolesti; víť matka, proč Syna nazpět dostala, co ho očekává. Má ho ošetřovati, vychovati, až nadejde den, kdy Syn dostojí slibu svému a za lidi umře. Ale přes bolest, kterou srdce její cítilo, řekla asi jako při milostiplném počtetí: »Aj, já dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého!«

Jak přijali lidé Pána Ježíše v chrámě? K vůli nim přišel, za ně se obětoval, je chce vykoupiti.

Kéž by se aspoň zde ještě neuplatňovalo slovo, které později svatý Jan v evangeliu napsal: »Do vlastního přišel, a svoji ho nepřijali.« (1. 11.) Jak to přichází? Po tisíciletí toužil lid israelský po Spasiteli, a když přišel, chodí lhostejně kolem něho. Kněží a zákoníci vykládali zákon a proroctví, a když přichází zákonodárce sám, když se proroctví naplňují, jsou chladnými a nestarají se o to. Jak to přichází? Israel je zvrhlý, s výše své poklesl, nese jen jméno, nikoli pak ducha vyvoleného národa. Žádá jen pozemské požehnání, požitky, slávu království božího, ale nechce konati skutky, které konati mají ti, kdo Boha za svého Pána pokládají. Lid boží sklesl do světa, který jest Bohu nepřátelský, do světa, v němž jest žádost těla, žádost očí a pýcha života. (I. Jan 2. 16) — O tomto zvrhlém, Bohu odcizeném světě píše sv. Jan (1. 10.): »Na světě byl — totiž Kristus, světlo pravé — a svět ho nepoznal.« Co prospěje světlo, když se člověk od něho odvrací, co prospěje světlo, když má člověk oči zavázané? Tlustou páskou byly uzamčeny oči kněží, zákoníků a lidu, a to byla jejich pýcha, jejich hrabivost, jejich smyslnost, jejich pozemská

mysl. To jim překáželo, že nepoznali pravdu, to jim překáželo, že ve slabém dítěti nepoznali Boha silného (Isaiáš 9. 6.), ani tehdy, když později skutky a zázraky božské své poslání dokazoval. Ano, ve své zaslepenosti šli tak daleko, že nejen ho nepřijali, nýbrž i zavrhli, ano i pohanům ke smrti podali. — Svět ho nepoznal. Což jsou všichni porušení a pokažení ve snažení svém? (Žalm 13. 1.) Dítěto dívá se kolem, hle, již se rozedívá.

Hle, přicházejí dva lidé, stařec a stařenka. Jak zrychlují kroky své, jak jim oči svítí, jak rty radostí se modlí! Je to Simeon, člověk spravedlivý a bohabojný, očekávající potěšení israelského, a Duch svatý byl v něm. A dostal odpověď od Ducha svatého, že neužítí smrti, leč by dříve uzřel Krista Pána. Přišel v duchu do chrámu. Tu stojí ctihodný stařec uprostřed množství lidu, celé jeho myšlení a snažení vztahuje se k blížícímu se Mesiaši. Tu mu náhle připadá, jako kdyby blesk jeho duši osvětlil. Pohlíží, odkud světlo přichází, a jak pohlíží na dítěto, praví mu vnitřní hlas: »Tento jest, kterého očekáváš.« Kvapí k němu, touha zrychluje kroky jeho, a když jest u cíle, odnímá panenské matce břímlé, a dítě na rukou, oči k nebi pozdvihnuté, počíná chvalozpěv, který ještě každý den v kněžských hodinkách se opakuje. Ale není to jeho vlastní píseň, dítě v jeho náruči doteklo se prstem strun srdce starcova, proto zní ten zpěv tak mladicky, tak svěže, čili, jak církev dnes pje: Stařec nesl hochu, hoch však starcem vládl. (Antiph. ad. I. Vesp.) Jak pozoruhodný chvalozpěv zaznívá z jeho rtů! »Nyní propoustíš služebníka svého, Pane, podle slova svého v pokoji.« Tak dosud žádný Israelita nejásal smrti vstříc. Ale jemu je smrt ziskem, poněvadž viděl Spasitele, neboť touha po Spasiteli naplňovala život jeho. Po čem toužil, toho dosáhl. Tak žádná hromnička ještě nikomu při smrti nezářila jako Simeonovi. Neset pravé Světlo na rukou. Ano, plesej, svatý starče, neboť oči tvé viděly spasení své, které Bůh připravil před obličejem všech lidí; jdi a zvěstuj otcům v lůně Abrahamově shromážděným radostnou zvěst: Pozdvihněte hlav svých, neboť hle, přibližuje se spasení vaše.

Ale nejen za sebe plesá nadšený stařec. Srdce jeho se šíří a v lůně Kristově objímá všechny, jimž Srdce Spasitelovo jest otevřené. Hluboce citil ponížení svého lidu, bídu veškerého lidstva, a jako z hluboka vydychuje z těžkého tlaku, pozdvihuje sladké břímlé do výše, v němž žije a radostně opěvuje »Světlo k zjevení pohanům a k slávě lidu israelského«. Dívá se do budoucnosti, není proto divu, že Maria a Josef »divili se těm věcem, kteréž praveny byly o něm« (Luk. 2. 33), neboť to sounasí úplně s tím, co proroci hářali. Nyní se obrací stařec k svatým rodičům a žehná jim, těm šťastným, kterým Bůh takovou milost propůjčil. K matce však ještě vážně praví, odkrýváje tak roušku s budoucnosti Syna a matky: »Aj, položen je tento ku pádu a ku povstání mnohým v Israeli a za znamení, kterémuž bude odpíráno, a tvou vlastní duši pronikne meč, aby zjevena byla mnohých srdcí smýšlení.« (Luk. 2. 34. 35.)

Jaký obrat v řeči starcově. Líčí nám nejprve jasný, světelný obraz Spasitele — Ježíš jest Vykupitel světa, skrze něho přichází pravda a milost. A na to ukazuje nám bouři, která povstane proti tomuto dítěti a zkázu jeho nepřátel zpečetí. Dítě to jest znamení, jemuž bude odpíráno, a těm, kteří mu budou odpírati, bude ku pádu kdežto ti, kteří v ně věří, je přijmou, v něm povstanou ze hříchu k milosti, z pádu ke spáse, ze smrti k životu. A aby matka věděla, co ji očekává, ukazuje jí prorok bolestný meč, který jí již nad hlavou visí, protože Bůh, který vlastního Syna neušetřil, ale za nás za všechny ho vydal, (Řím. 8. 32.), i od ní žádá, aby dítě své obětovala ke spáse světa.

Co se to děje, přichází Anna, dcera Fanuelova, z pokolení Aserova, ta se starala ve dnech mnohých, byla vdovou 84 let starou, nevycházela z chrámu, posty a modlitbami sloužíc (Bohu) dnem i nocí. (Luk. 2. 36. 37.) I jí bylo zjeveno tajemství, které Simeona tak nadchlo; »chválila Boha«, který se tak ponížil a dítětem se stal, a mluvila o něm všechněm, kteříž očekávali vykoupení israelského. (Luk. 2. 38) Ale těch bylo asi málo, a snad ani nerozuměli, co Anna pravila. Neboť evangelium nevypravuje, že by byli s její chválou souhlasili a Spasitele přijali. Proroctví Simeonovo počíná se již naplňovati. Lidstvo se dělí na dva prapory — zde jsou přátelé Kristovi — ti kteří ho přijali, těm dal moc syny božími býti — tam jeho nepřátelé, kteří zaslepeni pozemským leskem, o světlo nebeské se nestarají, nebo dokonce zjevně proti němu bojují, jako Židé, kteří nedopřáli si odpočinku, až Ježíše na kříži umíratí viděli.

A není tomu tak ještě dnes? Kdyby přišel nyní Syn boží na svět, našel by víru? (Luk. 18. 8.) Svatý Pavel psal kdysi Korintským (I. 1. 23.): »Kážeme Krista ukřižovaného, Židům zajisté pohoršení, národům pak bláznovství«. Než pohoršují se dnes jen Židé na Kristu, jehož krev jim na duši pálí, posmívají se mu dnes jen pohané, poněvadž moudrost svou výše cení? Není-liž dosti křesťanů, kteří nevěří, ačkoli jim o Kristu kázáno bylo? Křesťané, kteří jenom jméno křesťanské nosí, ale v srdci daleko jsou vzdáleni od Krista? Co pak jim překáží věřiti v Krista, zachovávatí jeho přikázání, dojíti jeho spásy? Jejich světské, pozemské smýšlení. Jsou z tohoto světa a od toho nechtějí upustiti. »Království však Kristovo není z tohoto světa.« (Jan 18. 36.) Spokojí se zlatem, které oko jejich vábí; užívají rozkoší, po nichž baží; nalézají pýchu svou v poctech, které svět poskytuje. O chudobě ducha, o kázni těla, o pokoře srdce nechtějí věděti; odříkání jest jim k úrazu, ctnosti křesťanské se posmívají. Těm bude Spasitel ku pádu. A kolik je těch, kteří ke své zkáze krácejí po široké cestě, která růžemi jest poseta, která však končí v temnosti zevnitřní, kde jest pláč a skřípění zubů!

Není-liž pravda, s těmi nechcete míti podílu! Nechcete se vrhnouti do temnosti, nýbrž ve světle chcete kráčet. Pak musíte nyní věřiti ve světlo, abyste dítkami světla byli. Pak se musíte připojiti ku přátelům Pána Ježíše, kteří v dlouhém světelném prů-

vodu k nebi kráčeji. »Choďte, dokud máte světlo, ať vás neza-
chvátí tma.« (Jan 12. 35.) To světlo vzešlo vám na křtu svatém,
tu vás Kristus osvětlil vírou a pravdou. »Bedra vaše buďtež pře-
pásaná,« v křesťanském odříkání hříchu se zbavte, »a svíce hořící
v rukou vašich« (Luk. 12. 35.), dobré skutky totiž, kterými víru
vyznáváte a bližnímu dobrý příklad dáváte. Buďte beze strachu,
nemůžete zablouditi, sám Pán Ježíš jest vůdcem vaším. Jako při
průvodu s hromnicemi napřed kříž se nese a vůně kadidla cestu
ukazuje, tak kráčí Kristus před námi na cestě do nebe; vůně
jeho ctností nás přitahuje, jeho milost nás posiluje, jeho příklad
nás vede, jeho učení nás poučuje, jeho tělo nás živí, jeho krev
nás napájí, jeho kříž nás podporuje.

Když Kristus jest světlo v životě našem, také v poslední
hodinku naši jako slavná hromnice ozáří, odejme smrti hrůzu její.
Ozáří bránu věčnosti a skrze ni nás provede. A pak budeme se
Simeonem plesati, poněvadž vidíme spasení boží a ho užíváme.
Spasitel jest nám k povstání. To nám vypros pro svých sedm bo-
lestí, blahoslavená Panno Maria. Amen.

Dle Plattnera *Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.*

Hromnice.

Hromnice, obraz naší víry, naděje, lásky a světla věčného.

»Nebo viděly oči mé spasení tvé, kteréž
jsi připravil před obličejem všech lidí,
Světlo k zjevení pohanům a k slávě
lidu svého israelského.«

(Sv. Lukáš 2, 32.)

Dnes je slavnost svěcení svíce. Svíce vždy byla v církvi sv.
obrazem Krista Pána. Ona spojuje v sobě dvě věci: hmotnou a
nehmotnou, a proto jest krásným obrazem spojení Ježíše Krista, Syna
božího s tělem lidským, s člověčenstvím naším.

Vosk jest hmotným obrazem lidského těla Páně. Vosk jest
výrobkem včel, a sice včel panických, a proto obrazem Panny
Marie, kteráž jest matkou Páně z působení Ducha sv.

Jako včelička vosk nasbírání na květech božích, tak Syn boží
vzal tělo své z květu liliového v Nazaretě, Panny Marie. Jako svíce
vosková rozsvícena vydává světlo, tak Syn boží, vtělený v těle
lidském, ozařoval své božské světlo, v němž choditi máme bez
úrazu k životu věčnému. Proto vždy byla svíce obrazem Ježíše
Krista, světlo její obrazem božství, vosk její obrazem čistého pa-
nenského těla. Poněvadž tedy svíce se dnes světí, učiníme hrom-
nici předmětem rozjímání našeho, jestiž ona obraz víry, naděje,
lásky a věčného světla, k němuž se blížíme.

P o j e d n á n í.

1. Svíce hromniční jest obraz naší víry. Pán pravil o sobě:
»Já jsem světlo světa, kdo mne následuje, nechodí ve tmě, ale
bude mít světlo života.« (Jan 8. 12.) Nemáme-li se poraniti ve

tmě, potřebujeme světla. Svět i život je tmou. Temný ohledně původu, temný ohledně účelu. K čemu jsem stvořen, kam jdu, to je tmou pro každého člověka, jemuž nesvítí světlo Kristovo. Nám však jest věrou vše jasné a zřejmé jako věci za dne. Kdybychom zavřeli oči, pak bychom ovšem neviděli věci kolem sebe. Víra svatá je světlo, které nám ukazuje vše k životu potřebné. Kdo víru odloží, jest jako ten, kdo zhasl v noci světlo. On může jít, ale pomalu a nebezpečně, řídit se hmatem, jímž může něco poznati, ale jen z části a jen nejistě. To je také obraz všech »filosofií lidských«. Mnoho dohadů a žádná jistota. Samé nebezpečí a mnohý blud.

Vezměte však světlo Kristovo, jak mizí všechny filosofie jako sny lidské. Poznáváme sebe, náš cíl, věčnost, prostředky k šťastné věčnosti tak jasné, že každé dítě se jim může naučiti z katechismu: kdo jest Bůh, co jest člověk, co jest duše, co jest dobré, co jest zlé, které prostředky spásy: sv. svátosti. — Spasiteli, spáso duše pravdu hledající, budiž pozdraven, jak tebe pozdravoval Simeon.

Když bychom se ptali filosofů po odpovědích k otázkám těm, buď odpoví že nevědí, aneb tvrdí, co nevědí a dokázati nemohou. Tuto tmou filosofů mnozí velmi milují. Svatý Jan Miláček také udává příčinu: protože jsou skutkové jejich zlí, proto více milovali tmou než světlo. Toto pravidlo platí také dnes. Což má člověk proti svaté víře jiného než svůj hřích! Odlož hřích a jsi věřící.

Kristus Pán své učedníky nazval »světlem světa« (Mat 5. 14.) a dal jim rozkaz: »Tak světlo vaše před lidmi, ať vidí skutky vaše dobré, a slaví Otce vašeho, jenž jest v nebesích.« Do domů věřících vnáší se svíce hromniční. Toť jest obraz. Není předpisem pod hříchem míti hromnici, choditi s ní průvodem, ale je to obrazem, který, když se zanedbává, pomalu se zanedbá i ten Pán Kristus, svící hromniční vyobrazený. Kdo začne mudrovati, co nutně je třeba a co může zanedbat, ten brzo zanedbá i to, co nikterak zanedbat nemá.

Svatá víra jest jako květina, která lehce roste, když s ní velké pokusy neděláte. Jakmile začnete s ní mnoho experimentovat, zajde vám před očima. Náš život není experiment, je skutečnost pouhá a prostá. Jednou se žije a umírá buď Bohu, buď hříchu. Jaká radost duši dobré je světlo sv. víry, to spasení její, a prostředek oslavení služebníka a bojovníka božího! Jako Simeon může zvolati duše křesťanská: světlo k zjevení pohanům.

Světlem nazývají rádi vzdělání, kulturu. Až tam sahá země vzdělaná, kam sahá světlo Kristovo. Jak často jsem opakoval pravdu, že vzdělání rozšířilo se až tam, kam zaznívá zvon mariánského klekání, kam zaznívá slovo boží a zejména kam církev katolická v plné své síle vnikla. Toť sláva lidu katolického. To vidí naše oči uskutečněné před obličejem všech lidí, toho všechny kraje jsou plny důkazů.

2. Svíce hromniční jest obraz naší naděje. Plamen svíce šlehá vzhůru, když hoří správně, život křesťanský nese tu silnou sv. naději, která duši povznáší, jak to Žalm 96 11. praví: »Světlo vzešlo spravedlivému, a radost těm, kteří jsou upřímného srdce«. Štěstí a požehnání čeká na spravedlivého. Proto věřící nesou svíce do domů svých, aby s nimi si přinesli s životem křesťanským také jeho požehnání a štěstí. Byť i soužení a kříž přišly na křesťana, on má svatou naději, že přijde poslední štace cesty křížové a že přijde vzkříšení. Plamen svíce hromniční jest jako zpěv: »vzhůru srdce«. »Nebojte se, já jsem přemohl svět. Totož jest vítězství, které přemáhá svět, víra naše«. (Jan I., 5. 4.) Všechno, co ten život a svět přinese, snese duše světlem víry osvětlená snáze než ta, která tapá ve tmách. Ve spise o samovraždě, praví nepřítel církve významná slova pro nás, totiž že člověk věřící v boji životním nepodléhá tak lehce jako člověk nevěřící. Věřící protestant že nepodlehne tak lehce jako nevěřící, a věřící katolík že nepodlehne tak brzy jako protestant. (Masaryk, Selbstm. Str. 62.) Tedy i věřící protestant i věřící katolík vzdorují více a dále v boji životním: radost těm, kteří jsou upřímného srdce. Srdce věřící jest povznešenější než srdce chodící ve tmě. Svatá naděje je síla životní. Kde není naděje, tam není života, tam jest zoufalství. Ve světle hromnice všechna protivenství a kříže ztrácejí na své tíži a hrůze.

Proto rozžehují křesťané tu svíci při bouři, při smrti, při úzkostech. Ve světle hromnice vše vypadá jinak. Člověk se upřímně modlí: Pane, zachovej nás, hyneme! Každý z vás, bratři v Kristu, rozsviňte si tu duchovní svíci svou v přetěžkých a nejtěžších chvílích života, abyste nepozbyli síly duchovní.

Na nádobách prvních křesťanů v dobách pronásledování vyskytují se zvláštní dva obrazce: »lyra«, znamení radosti, a »kotva«, znamení naděje. Tyto obrazy ukazují vnitřní sílu křesťanů, která prýštila ze Spasitele našeho. (Bilczewski: Archaeologie.) Toť nový důkaz, jak Spasitel silí všechny své věrné. To jest poučení všem moderním pohanům, a to jest i sláva lidu bohabojného.

3. Hromnice, obraz lásky křesťanské. Se světlem Kristovým šlo a jde i dnes teplo lásky křesťanské. Kde svítí, tam i hřeje Spasitel náš.

Luští nyní mnozí otázku společenských poměrů či sociální. Kterak ji rozluštit, než spravedlností křesťanskou, která dává každému, což jeho jest. Jest otázka dobročinnosti. Kterak ji rozřešiti, než láskou křesťanskou, která napravuje, kde se nedostává spravedlnosti. V písni mariánské zpíváme: vypros víru, naději a lásku, v ctnostném životě setrvání. Tak prosím také já dnes pro nás všechny, pro přímlovu Panny Marie.

Jak svítí, tak hřeje svíce hromniční. Kde nesvítí, nehřeje. Toho výmluvným dokladem jest nešťastná doba odpadu Lutherova. On začal opravovati evangelium. Výsledek práce byl, že ochabla dobročinnost křesťanská docela. Zhasl světlo, odstranil teplo. Luther nebohý sám to mnohokrát opakoval, že v staré církvi katolické

konalo se mnoho skutků dobrých a fundací, a pod »evangeliem« že nechce nikdo na nic dáti.

Kristem láska zobrazena ve svíci. Ona uhořívá tím, že vydává světlo a teplo. Kristus sebe sám vydal za nás, abychom my, zemrouce, hříchu spravedlnosti živi byli. On na oltáři stále za nás se vydává a obětuje v nejsvětější svátosti, aby nás učil svaté obětavé lásce. Láska Kristova pudí nejvěrnější duše. Ta sv. Jana z Boha pudila, že založil svůj obrovský řád milosrdných bratří k posluze nemocných. Jen tam, kam sahá světlo Kristovo, sahá i teplo křesťanské lásky k bližnímu. Sv. Jan z Boha založil svůj řád pro nemocné, aby jim byli spásou pro duši i tělo. Jeho řád, pokud se udržel, má dnes 103 veliké nemocnice, v nichž 1551 bratří ošetřuje chudé nemocné. Ale i ten řád jest důkazem, že jen tak daleko hřeje láska křesťanská, dokud jest osvětlována světlem Kristovým. Ve Španělsku, odkud svatý Jan z Boha pocházel, řád tento mohutně vzkéтал, avšak přes to přece zahynul, a sice v bouřlivých letech 1835 a 1868. Mnoho se mluvilo o svobodě víry, a při tom zhasla láska. Vyhybnul tam řád celý. Vyjmenujte mi, můžete-li, sbory mužů jiných, kteří konají dílo lásky nemocným. Ty mi vyjmenovati nemůžete, nejsou sbory takové. Kde není světla Kristova, nekvete jeho svatá láska bliženská. Tam se nanejvýše ujme tak zv. »humanita«.

Které jsou to osoby, jež se věnují pracím lásky křesťanské? Jsou to ty, které nedbají kostela, modlitby a božích příkázání? Odkud přicházejí štědré odkazy na zmírnění bídy lidské? Jsou to duše zbožné, které vidí spasení své v Kristu, a jsou dány ku slávě a požehnání lidu. Jsou to ti růženečkáři mariánští, návštěvníci stolu Páně.

4. Svíce hromniční, obraz slávy věčné. Světlo jest něco radostného, tma něco nemilého. Proto i život věčný si představujeme jako světlo a Pána Boha ve světle nepřipustitelném. »Ve světle tvém budeme viděti světlo.« (Ž. 35. 10.) Při rozsvícení svíce jakoby spadl závoj se všech věcí, na které paprsky jeho padají. Tak při věčném světle spadnou všechny závoje záhad a nejistoty, budeme viděti světlo ve světle božím. Někteří mají lidskou moudrost za spasitele, od níž všechno očekávají. My všechnu spásu hledáme v Ježíši svém, jehož obraz, svíce hromniční, se světlí. Nechť nám svítí vždy. Na konec uvedu příklad ze života zbožné Ethelfeldy, neteře královské, která (895—940) po smrti manžela poblíže opatství Glastonbury žila, aby lépe Bohu sloužila. Když viděla konec života svého, zavolala si opata, aby zařídila poslední věci. V předtuše poslední hodiny své žádala, aby mohla přijmouti tělo Páně při mši svaté. »Přijmu tělo a krev Pána našeho Ježíše Krista, a tak za vůdcovství svého Pána chci nastoupiti cestu všeho lidstva« Tak přeji i já vám všem, abyste za vůdcovství svého Pána a v jeho světle mysleli, mluvili a jednali a s ním i dokonali tuto pouť a přešli do života věčného. Amen.

Fr. Vanděek.

Neděle II. po Devitniku.

Světské radovánky.

»Aj, vstupujeme do Jerusalema.«
(Luk. 8, 31.)

Kristus Pán předpovídá v dnešním evangeliu utrpení a smrt svou. Tímto evangeliem chce v nás církev sv. vzbuditi vážnou náladu, jak bychom se měli připravovati na postní dobu, ve které zvláště o utrpení a smrti Spasitelově uvažovati máme. A jak včasné jsou tyto mateřské pokyny církve sv.! Právě v této době pořádá svět samé radovánky a zábavy, svádí dítky církve sv., křesťany, ke hříchu buď nedovolenými zábavami, nebo také jen nemírným požíváním dovolených radovánek. Právě v této době je tedy nutno křesťany před lehkomyšlností varovati; jinak je proud času s sebou zachvátí, zapomenou snadno na zásady, kterých mají vzhledem na světské radovánky nevyhnutelně dbáti, záleží-li jim na Bohu a na spáse duše. A které jsou tyto zásady? Na tuto otázku chci vám dnes odpověděti. Předmět ten hodí se zvláště pro nastávající dny, ale také pro ostatní dny v roce.

Hlavní zásady o světských radovánkách jsou:

I. Užívej jen dovolených zábav!

II. I dovolených neužívej vždy!

III. Užívej jich bohumile!

P o j e d n á n í.

I.

Nepřátelé církve prohlašují, že jest církev nepřítelkyní radosti a veselosti, že křesťanství jest náboženství temné askese. Poukazují (Schiller, Machar) na antiku, na Řecko, kdy staří bohové »krásný svět řídili lehkou páskou radosti«. Zvláštní jest, že moderní spisovatelé a básníci na jedné straně velebí bezuzdné smyslné rozkoše a na druhé straně jsou proroky nezdravého světobolu, pessimismu. Anatole France nazývá Krista Pána »nepřitelem radosti s prázdnýma rukama«, Ibsen ho nazývá »bledým Galilejským, který má radost ze sténání rozšlapaných rozkoší«. A hle: křesťanství nás varuje před oběma extremy a dává nám zdravé zásady o zábavách, abychom se na jedné straně nepoddali bezuzdným smyslným rozkoším a na druhé straně (Schopenhauero-
rovu) světobolu. Abychom jiné věci pominuli, poukazují na Pána Ježíše, jak sám bere účast na hostinách svatebních, známe slova: »Radujte se s radujícími.« »Radujte se a opět pravím, radujte se, ale radost vaše budiž v Pánu!« A dle slov těch se také svatí řídili. Jednoho dne sv. apoštol Jan pohrával si s ochočenou koroptví drže ji v ruce a hladě ji. Vida to mimojdoucí myslivec, podivil se, že muž tak vážný maří čas se zvířátkem tak nepatrným. I otázal se ho apoštol: »Proč nemáš tetivu luku svého stále napnutou?« »Aby nepozbyla pružnosti a síly,« odvětil myslivec. A svatý kmet doložil: »Dobře činíš; nuže tedy nediv se

tomu, že si popřávám nevinné zábavy, aby duch můj neocha-
boval, ale zůstal schopným přemýšlet o věcech velikých a ko-
nati povinnosti svoje.« Sv. Romuald byl na sebe velice přísným,
ale s tváře jeho zářila také laskavost a veselost, že vše kolem
sebe obveseloval. Sv. Filip z Neri byl znám pro svou veselost a
vtipnost. Jednou si hráli hoši vedle příbytku jeho a tropili takový
hluk, že domácí čeledínové je za to přísně kárali. Uslyšev o tom
Filip vyšel a řekl: »Nebojte se, dítky, a hrejte si vesele dále, jen
nehřešte.« Jindy odpověděl na stížnost, že si mládež vede příliš
hlučně: »Ať ti hoši třeba dříví na mně štípají, jen když nehřeší.«
Jsa nepřitelem rozpustilosti mládeže, zavrhoval rovněž i těžko-
myslnost a zasmušilost u mladíků a naváděl zejména studující
jinochy, aby vedle modlitby a pilné práce také slušnými zába-
vami a hrami život si zpříjemňovali. Sv. Karel Boromejský brál
jednou kulečnick. Jeden kněz řekl: »Co bychom činili, kdyby za
hodinu byl poslední soud?« Jeden odpověděl: »Hned bych vzal
útočiště k modlitbě.« Druhý: »Ihned bych vykonal životní zpo-
věď.« Jiní odpovídali zase jinak. Sv. Karel mlčel, věděl, že tat o
otázka platí vlastně jemu. Když se ho tázali, co by on dělal,
odpověděl: »Klidně bych hrál dále, neboť jsem hru začal v úmyslu
uctívati jí Boha.« Všichni se divili této odpovědi, neboť takové
neočekávali. Tedy i zábavou můžeme Boha ctíti. Proto dává
sv František Saleský bohumile krásná napomenutí o zábavách
a radovánkách.

Ze všeho vidíme, že se máme radovati, ale v Pánu, nehře-
šiti totiž. Hříšné radovánky nejsou nám dovoleny. Sv. Petr Chry-
sologus praví: »Kdo chce žertovati s ďáblem, nemůže se rado-
vati s Kristem.« Tedy první zásada jest: Neužívej hříšných, nýbrž
jen dovolených radovánek! Abychom poznali, které zábavy jsou
nám dovoleny, dáváme pozor na to, co náboženství všeobecně
a co nám zvláštní naše poměry zakazují.

1. Leccos jest, po čem naše zkažená přirozenost touží, ale
co jest samo sebou a všeobecně zakázáno, tedy každému člověku,
v každé době a za všech okolností. Sem náleží na př. ukájení
pohlavního pudu mimo řádné manželství. Sv. apoštol národů
praví (Eph. 5, 5.) »Neboť o tom vězte rozumějce, že žádný smil-
ník nebo nečistý nebo lakomec nemá dědictví v království Kri-
stově a božím.« Sem náleží dále všechny zábavy, které porušují
lásku k bližnímu, kterými bychom jemu na cti a dobrém jménu
škodili, což se tak často při žvatlavosti lidí děje, nebo jimiž by-
chom jeho majetku škodili, k čemuž nás často svévole nebo
pomstychtivost svádí, nebo takové zábavy nejsou dovoleny, jimiž
bychom jemu na duši škodili. To je tedy první, nač křesťan při
volbě zábav dbá, totiž zdali nejsou již samy sebou všeobecně
nedovoleny. Na tom však nemá dosti. Přiblíží také k tomu, zdali
zábava, jinak všeobecně dovolená, právě jemu v jeho zvláštních
poměrech dovolena jest.

2. Tak při mnohých zábavách musí ohled bráti ns své
a) jmění, na svou kapsu. Mnohá zábava, která jest zámožnému do-

volena, jest pro chudého člověka příliš drabá. Zdali to může býti správné, když chudák celé své jmění, často celý výdělek po výplatě v několika hodinách probýší, sebe, ženu a děti pak po čtrnáct dní v nouzi nechá, nebo když chudé děvče všechny své úspory na parádu vydá a pro strýčka příbodu si nic neponechá. »Jdi k mravenci, ó lenochu, a zpytuj cesty jeho, a uč se moudrosti, kterýž nemaje vůdce ani příkazatele, ani knížete, připravuje sobě v létě pokrm a ve žni shromažďuje, co by (potom) jedl.« (Přisl. 6. 6.—8.) A sv. Pavel dí: »Jestliže pak kdo o své a obzvláště domácí péče nemá, zapřel víru a jest horší než nevěřící.« (1. Tim. 5. 8.)

b) dále musíš ohled bráti na zdraví. Zdraví má velikou cenu, ale má rozličné trvání, co jednomu neškodí, druhému již škodí, a tak si zdraví podkopává. Jak by se zodpovídal, kdo by z rozkoše tak drahocenné dobro si pokazil?

c) Také ohled bráti máš na svou mravní povahu. Mnohý pro své náklonnosti nebo snad pro důvější poměry nemá navštěvovati dům, který jiní navštěvovati smějí; mnohý nemá se také odvážiti alkohol v té neb oné míře píti, protože svou náklonnost příliš dobře zná; zvláště na svou mravní povahu má ohled bráti při tanci. Kdybychom znali dějiny mnohého velikého hříšníka, kolik podobných případů jako tanec Herodiady bychom našli; konec onoho tance bylo zavraždění svatého Jana Křtitele; častý konec mnoha jiných tanců jest brozné vraždění nesmrtelných duší.

Tak zkouší pravý křesťan radovánky, zdali jsou mu dovoleny buď všeobecně nebo právě v jeho poměrech. A nalezne-li, že mu dovoleny nejsou, neužívá jich. Bůh jest mu milejší než vratká rozkoš a spásu duše své nechce krátké radosti obětovati. Vždy pomýšlí na slova Páně: »Co prospěje člověku . . .«, myslí na boháče, který po krátkém požitku v pekle byl pochován. Podobně i jemu by se stalo, kdyby se i jen jednou hříšné radosti oddal. Neboť kdo mu ručí za to, že bude míti ještě čas, dobrou vůli a milost boží k upřímnému pokání? Raději proto se jich odříká, a po krátkém odříkání chce s chudým Lazarem přijat býti do lůna Abrahamova. Ale pravý křesťan nespokojí se tím, že se hříšných radovánek zříká; má druhou zásadu, která zní:

II. I dovolených radovánek neužívej vždy!

Podobá se orlu, který na zemi slétá, aby si vyhledal živu, jinak však ve výši zůstává. Máme užívatí světa tak, jako bychom ho neužívali (I. Kor. 7 31.), jako sv. František Sal. říkal: »Na světě miluji málo, a to málo ještě málo miluji.« Sv. František de Paula byl sv. Otcem poslán do Francie, aby krále Ludvíka XI. přiměl k pokání. Zvěstoval mu brzkou smrt. To pomohlo. Král se připravil na smrt a zemřel v rukou sv. Františka (1483). Před smrtí král mu chtěl darovati zlatou sochu Panny Marie, v ceně asi 100 tisíc dukátů. Světec odpověděl: »Nemodlím se ke zlatu a stříbru, nýbrž k Panně Marii. Postačí mi její obraz z papíru.« Tak jednali svatí. Srdce jejich nelnulo k světským věcem a zabavám, užívali jich potud, pokud toho třeba bylo k dosažení věč-

ného cíle. Proto měli za pravidlo nejen »Sustine«, nýbrž i »Abstine«. »Zdržuj se!« »Odřikej se!« Odřekni si někdy i dovolené zábavy. Křesťan činí to z lásky k Bohu, k bližnímu a sobě samému.

1. Miluje Boha z celého srdce, láska pak jest štědrá, nehledá, co jejího jest. Pravý křesťan se tedy raduje, když může býti jaksi štědrým k Bohu, když mu dovolenou zábavu v obět přináší, jako by mluvil se žalmistou Páně: »Co jest mi na nebi (kromě tebe)? a bez tebe co jsem chtěl na zemi? — Bůh srdce mého a díl můj jest Bůh na věky.« (72. 25. 26.)

Láska pak truchlí, když milovaný předmět se uráží. A proto také si pravý křesťan odepře často dovolenou radost, že si vzpomíná, jak často Boha urazil, jako by mluvil s marnotratným synem: »Nejsem hoden, abych byl synem tvým, chci býti tvým posledním služebníkem.« Tak si odřekne křesťan mnohou dovolenou radost, že Boha z celého srdce miluje.

2. Mnohdy se odřiká také radosti z lásky k bližnímu. Mnohdy dobrý syn, dobrá dcera položí některou radost na oltář dětinné lásky, když rodiče sice ji dovolují, ale více si přejí, aby ji nechali. Podobné oběti přináší často manžel manželce, otec dětem a podřízeným. Mnohdy si odřekne křesťan zábavu, která stojí mnoho peněz, aby raději usušil slzy chudých, nahé oděl, duchovní dobrodiní udělil. Nezapomíná nikdy, co řekne Kristus Pán v den posledního soudu dobrým na pravici: »Pojďte, požehnaní . . . Co jste nejmenšímu z bratří mých učinili, mně jste učinili.«

c) I křesťanská sebeláska často nás nabádá, abychom se i dovolených zábav odřekli. Svatý apoštol v prvním listě (9 25.) ke Korintským zmiňuje se o tehdejších dostizích. Kdo chtěl se jich účastniti, žil dlouhý čas před tím velice střídmě a mnohých věcí se zdržoval, aby tím hbitější v boji byl. Vavřínový věnec byl odměnou vítězství. »A oni zajisté to činí, aby porušitelnou korunu obdrželi, my pak neporušitelnou. Protož já tak běžím, ne tak jako v nejisto, tak bojuji, ne jako pověťtí rozrážeje, ale tresci tělo své a v službu je podrobuji, abych snad, když jiným kážu, sám nebyl zavržen.« Tak sv. Pavel tedy trestal tělo své, aby proti nepříteli obstál a boj si usnadnil. Když své smyslné přirozenosti i jen dovolené zábavy vždy dopřejeme, znenáhla nabude takové síly, že jen ztěžka jí v nedovolených radovánkách budeme moci odpírati. Jako voják, aby statečně bojoval proti nepříteli, ve cvičení bojuje proti těm, kteří nejsou nepřáteli, tak bojuje i křesťan, který v boji proti nedovoleným rozkošm nechce podlehnouti, již před tím často proti dovoleným.

Nyní chceme ještě poznati třetí zásadu o světských radovánkách a ta zní:

III. Užívej dovolených zábav bohumile!

Jak toho dosáhneme? Když jich budeme užívatí opatrně a se vzpomínkou na Boha.

1. Křesťanská opatrnost určuje přiměřený čas a přiměřenou míru pro radosti. Jestliže schází řádné určení času a míry, jsou

pochybené. Křesťan si nebude k rozkoším voliti nepřítomnou dobu, na př. veřejné, zvláště nedělní bohoslužby, ani příliš často noc, která jest pro dobročinný spánek určena. Zároveň mu křesťanská opatrnost určí, jak dlouho má a smí zábava trvati. »Všechno má svůj čas, jest čas k pláči a k smíchu, čas k mlčení a mluvení.« Vůbec dlouhý čas zábavám dobrý křesťan nevěnuje. Tím již zábava ztrácí svůj cíl, totiž zotavení a rozveselení. Ale také zná dobře cenu času, než aby jej příliš mnoho zábavám věnoval. Proto chce konati dobré, dokud má čas.

Také užívati při zábavách přiměřené míry, aby jich neužíval přes míru a k hanbě rozumu, zvláště při pití opojných nápojů.

2. Abychom bohumile dovolených zábav užívali, máme také při nich na Boha pamatovati. Již jsem vám vypravoval o svatém Karlu, jak hru billard započal v úmyslu Boha jí uctívati. Dobrý křesťan také skutečně při svých radostech pamatuje, že je to Bůh, který všechno dobré dává, co máme, co bychom nebyli od něho obdrželi? S vděčným pohledem k dárci užívá tedy křesťan daru, jako Kristus Pán při poslední večeři činil díky Bohu. A jak takovou vděčnou vzpomínkou každý požitek se zušlechťuje a oslazuje! Jak cennou jeví se křesťanu radost, když uznává, že jest darem božím!

Ale nejen z vděčnosti, nýbrž i z lásky myslí křesťan při užívání radostí na Boha. Bůh jest jeho poklad, a kde jest poklad, tam jest i srdce. (Mat. 6. 21.) Poslouchá pozvání boží: »Daruj mi, dítě mé, srdce své!« Takovou vzpomínkou stává se požitek v pravdě člověka důstojným požitkem, stává se vlastně zbožným, slouží jím Bohu, následuje slov apoštola národů: »Buďte že jíte nebo pijete neb cožkoli jiného činíte, všechno k slávě boží činite...« (I. Kor. 10. 31.) a »Všecko, cožkoli činíte v slovu neb v skutku, všechno činite ve jménu Pána Ježíše Krista, díky činíce Bohu a Otci skrze něho«. (Kolos. 3. 17.)

Z á v ě r.

To jsou tedy tři zásady, kterých se dobrý křesťan vzhledem ke světským radovánkám drží, a kterých i my všichni dbáti musíme, chceme-li býti dobrými křesťany:

I Užívej jen dovolených radovánek, tedy žádných všeobecně, ani žádných v tvých poměrech nedovolených. »Běda vám, kteříž se nyní smějete; neboť kvileti a plakati budete«. (Luk. 6. 25.)

II. I těchto dovolených radovánek neužívej vždy; přines někdy některou za obět láске k Bohu, k bližnímu, k sobě; láska jest dobrotivá, nehledá, co jejího jest. (I. Kor. 13.)

III. Když jich užíváš, užívej jich bohumile. Užívej jich dle pravidel křesťanské opatrnosti v pravý čas a s přiměřenou mírou, užívej jich, pamatuje při tom vděčně a láskyplně na Boha.

Svět není náš trvalou domovinou, nýbrž hledáme novou, budoucí domovinu, město boží, nebeské město Jerusalema, kde není již boje, kde již jest vítězství. Pohlížejme proto toužebně

k těmto radostem nebeským, světskými radostmi opovrhujeme a pamatujeme na slova Krista Pána v dnešním evangeliu: »Aj, vstupujeme do Jerusalema«. Cesta, kterou stoupáme, jest drsná; než i zde jest již mnohdy s bojem proti světským radovánkám spojena vnitřní, nevyslovitelná útěcha. »Jestliže zevnějšími radostmi pohrdáš, budeš moci nebeské radosti viděti a často uvnitř jásat.« (Násled. Krist. 2. 1.) I kdybychom na cestě vnitřní útěchy neměli, postačí nám úplně jistota, že blízký cíl naší cesty jest nebeský Jerusalema. Proto říkejme si častěji: »Aj, vstupujeme do nebeského Jerusalema.«
Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.

Exhorta na neděli II. po Devítníku.

K čemu jest půst?

Úvod ke čtení postního mandátu,

Poněvadž nastává tímto týdnem svatopostní čas, je třeba, abych láskám vašim přečetl postní přikázání, jak je nejdůstojnější pan arcibiskup věfícím předkládá. Třeba také napřed krátce vyložití, co půst jest a k čemu jest.

Poslední dny masopustu, jak se obyčejně říká, jsou dny z rozpustilých slavností pohanských pozůstalé. Mnoho a velmi mnoho se napsalo a namluvilo o zhoubnosti radovánek, které se tyto dny konají. Je sice dovoleno radovati se, ale radovati se po křesťanskou a po pohansku, jest veliký rozdíl.

Nastávající dny jsou považovány za dny, v nichž dovoleno více než v ostatní dny — a to není pravda. I v tyto dny nás přikázání boží váže jako v každý jiný den. V tyto dny tisíce lidí si užene nemoc, tisíce lidí si položí zárodek předčasné smrti, tisíce vrhnou duši svou v kal hříchu. Mnohá duše poctivá, která se šlechetně o blaho rodiny stará, bude plakati k vůli rozličným příčinám. V tyto dny mnoho zbytečného výdaje se učiní, a budou se vydávati peníze, o kterých ani se neví, kdy se zaplatí.

V tyto dny tisíce lidí vrhne se v záhubu duše a těla, a budou při tom veselí — budou kopati si hrob a při tom se smáti — budou duši svou o milost boží připravovati a nebudou se lekati ani báti. — Však kdyby církev svatá přikazovala, že každý věfící musí den a noc probdíti a celou noc pracovati neb píti, aneb tělo své jinak mofiti, co by tu bylo křiku, co nařkání, jak přísná jsou přikázání církevní. Avšak církev velí jen půst, t. j. zdržeti se v jisté dny masitých pokrmů, neb učiniti si újmu v jídle a pití, aneb v některé dny poroučí oboje — a hle, co je tu křiku, jak přísná jsou přikázání církevní, a zvláště o postu.

Ale půst má důležitější příčinu než všechny ostatní radovánky, a neškodí se jím nijak tělu, nýbrž prospívá. Neboť půst ustanoven jest k vůli tomu, abychom sami sebe přemáhali, poněvadž nikdo nás k dobrému míti nemůže, leč my sami. V dobrém

se utvrzujeme častým přemáháním sebe, jak jsem vašim láskám ukázal. Tak postem sami sebe přemáháme a nad sebou vítězíme, a otevíráme si cestu k dokonalosti.

Půst jest nám uložen, abychom církvi svaté poslušnost osvědčovali. Neboť, byť by jísti maso, aneb jísti vůbec samo sebou nebylo nic hříšného, přece jest nedovoleno tenkrát, když církev svatá zapovídá, poněvadž je to důkazem neposlušnosti.

Půst nás činí způsobilejší k ctnosti, ku pobožnosti a rozjímání. Kdokoliv nezakusil toho na sobě, vpravdě se neoddal střídmosti. Jako loď, na níž jest málo nákladu, rychleji ujíždí, tak člověk, jenž pečování o tělo postem umírní, rychleji modlitbě a ctnosti se oddává.

Příkázán jest nám, poněvadž v Písmě svatém máme příklady, z nichž vidíme, že jest bohulibý způsob modlitby, při níž sobě odnímáme pokrmu aneb nápoje, a tak sebe přemáháme, máme příklad ve Starém i Novém Zákoně. Již v ráji byl jeden strom vyňat jako zkouška poslušnosti. Máme příklady na Mojžíšovi, Eliašovi a prorocích, máme na Janu Křtiteli, zvláště ale na samém Kristu Pánu, kterýž chce, abychom s veselou myslí toto sebezapírání na sebe brali, řka: »Ty když se postíš, pomaž hlavy své a tvář umyj«, t. j. abychom nedávali na sobě nelibost znáti, jestliže se chceme postem Bohu zasvětit. Proto také sv. Pavel napomíná Korintské, aby ve všech věcech vydávali sebe sami, jako boží služebníci ve mnohé trpělivosti, v pracích, v bděních a postech, dle čehož můžeme seznati, že duch postu nezáleží pouze v ujmě jídla, kterou snad největší část pro nedostatek a chudobu nepřekročí, ale že půst v tom také záleží, abychom trpělivými byli v pracích, abychom povinností své pilněji a horlivěji konali, srdcem svým bděli, častější modlitbou sebe posvěcovali a i dovoleného vyrazení z lásky k Bohu se odřekli. Abychom byli horlivějšími v návštěvě kostela, pilnějšími ve zpytování sebe a pozornými na sebe, abychom hříchu se chránili a z hříchu povstali, v něj neklesli. To jest pak zvláště účel postu, neboť zdržovati se pokrmu nemohou nedospělí, staří a slabí, a také od těch to církev nežádá, ale onen duchovní půst, kterým bychom sebe horlivěji posvěcovali, jest možný a prospěšný.

Pobádati nás může vzpomínka na staré křesťany, ano i na nedávné doby, kdy půst byl mnohem přísnější než nyní jest. A mimo příkazu církve věřící sami sobě přísnější půst ukládali tím, že se netoliko masa zdržovali, ale i všeho, což od masa pochází, jako vejce, mléko, sýr, což ani církev všeobecně nikdy nepřikazovala.

Když tedy dřívější křesťané sami sobě těžší ještě ukládali posty, a je věrně zachovávali, tím více nám třeba věrně plniti příkaz postu, kterýž budeme spojovati s pilnou modlitbou, a tak pečovati o posvěcení sebe. Amen.

Fr. Vaněček.

LISTY VĚDECKÉ.

Monistická nauka o vývoji a ethika.

Sepsal V. Cathrein S. J., přeložil Josef Kyselka.

(Pokračování.)

II.

Nauka o descendenci není s to, aby určila, koho máme mít za spolučlověka neb bližního. Mnohý si snad pomyslí: Otázka, jak daleko mravnost na řebříku živočichů sahá, může býti theoreticky velmi zajímavá a pro přívržence vývoje nepřijemná, ale prakticky má přece jen nepatrný význam, neboť povinnosti lidí mezi sebou zůstávají tytéž. Ale právě poslední věta prozrazuje, jaký praktický význam má ta otázka. Neboť, co máme slovem »spolučlověk« rozuměti? Již přirozený zákon mravní nám velí, abychom zachovávali spravedlnost, lásku, pravdomluvnost, věrnost atd. ke všem spolučlověkům. Křesťanství znova nařídilo tyto povinnosti a kladlo zvláštní váhu na nadpřirozený zákon lásky: »Milovati budeš bližního svého jako sebe samého«.

Jest otázka: Kdo jest náš bližní? Po rozumu křesťanského učení odpověď jest velmi jednoduchá. Také černocho, Kanak, také obyvatel Ohnivé Země jest naším bližním, také on je stvořen k obrazu božímu, vykoupen od Krista a povolán k věčné blaženosti. Naproti tomu zvířata: opice, psi, koně, nejsou našimi bližními, poněvadž nemají rozumné, duchové duše, tudíž nejsou obrazy božími a nejsou povoláni k věčné blaženosti. Nesmírně hluboko stojí pod člověkem a jsou k jeho službám stvořeni, že může jakožto pán a vlastník jich po své vůli s nimi nakládati. Proto nemá vzhledem k nim stejných povinností.

Choulostivěji utváří se otázka ta pro přívržence nauky o vývoji. Po jeho rozumu není přísně vzato nijakých vlastních druhů. Člověk není podstatně rozdílný od zvířete, a zvířata mezi sebou nejsou též podstatně rozdílná. Kdo je tedy dle něho naším bližním?

Máme-li Botokudy, Ovahereros, austrálské černocho pokládati za své bližní a dle toho s nimi nakládati čili nic?

Odpoví-li evolucionista, že »máme«, pak musí připustiti, že alespoň vyšší obratlovci jsou také našimi bližními. Jako není podstatného rozdílu mezi Evropanem a austrálským černochem, tak také není ho mezi těmito a opicemi, psi atd. Pokud se týče stupňového rozdílu, jest vzdálenost vzdělaného Evropana od austrálského černocha větší, než mezi těmito a opicemi neb jinými podobnými zvířaty. To tvrdí důsledně všichni přívrženci descendenční nauky. Nuže, máme-li austrálské černochy a Hottentotty považovati za své bližní, proč ne také vyšší obratlovce? Na to nemají odpovědi. Nanejvýš mohlo by se za důvod různého nakládání uvést to, že suroví přírodní národové chodí po dvou nohou, kdežto ostatní ssavci běhají po čtyřech. Ale dle vlastního předsvědčení evolucionistů to nečiní podstatného rozdílu. Tudíž musí přisvědčiti, že máme povinnosti lásky k bližnímu a spravedlnosti nejenom k zanedbaným divochům, ale také k vyšším ssavcům: opicím, psům, slonům, kočkám, koním atd. Také vzhledem na ně platí mravní přikázání: nezabiješ, nepokradeš. Pořádati hony na slony je stejně hodné opovržení, jako hony na černochy, pořádané od arabských obchodníků s otroky. Psy, kočky, krávy a ovce porážeti jest nesnesitelná nespravedlnost, a maso jich pojídati surový kannibalismus.

Nemyslím, že by učitelé nauky o descendenci byli ochotni přijmouti tyto důsledky. Alespoň posud jsme nikde neslyšeli, že by se vzhledem k vyšším obratlovcům jinak měli než obyčejní lidé. Budou tedy nuceni, chtějí neb nechtějí, na svrchu uvedenou otázku odpověděti »ne«, a tudíž i popíráti, že by Hottentotti, křováci, horní Damarové a podobní byli našimi bližními, a že jsme naproti nim vázáni povinnostmi lásky a spravedlnosti. Pak máme i právo z nich otroky dělati, je pobíjeti, kdy nám bude libo. Tímto náhledem osadní politika Evropanů v Africe, Americe a Australii nabude zcela jiného směru. V parlamentech vedené řeči o povinnosti lidskosti k divochům, o právu jejich na život a jejich domov a podobné spočívají pak na pošetilých opojeních humanitních. Pak možno nám učiti se od některých zlo-pověstných cestovatelů, jak máme s těmito stády zatáčet, a necht potom přestane horšení se nad tím, že ten neb onen doporučí vyhlazení domácích divochů, by se tím zjednálo místo pro evropské osadníky.

Ty jsou správné výsledky, vyvozené z nauky o descendenci.

III.

Popíráním svobodné vůle nauka o descendenci boří veškeren mravní pořádek.

Nauka o descendenci popírá veškeru svobodnou vůli, ba jest nucena ji popíráti. Dle ní člověk jest pouze výfyz z celé přírody. V něm nejsou činny nijaké jiné síly, než jaké jsou v ostatní přírodě. Ale v té jest vše vázáno železnou nutností. Proto nemůže býti svobodné vůle u člověka. Tím jest vyvrácen veškeren mravní řád, neboť bez svobody vůle není mravnosti.

Mravní řád spočívá především na obecných zákonech, příkazech neb zákazech, na př. nezabiješ, nezczizoložíš, cti otce svého i matku svou. Takovéto příkazy neb zákazy nemají smyslu bez svobody vůle. Předpokládají, že člověk není nucen jednati, jak velí, jinak by byly zúplna zbytečny. Naopak předpokládají, že možno jimi se řídit, jinak by byly též marny a bezúčelný. Tedy předpokládají, že lidé mohou je zachovávat neb nezachovávat, že mohou tak neb jinak jednati. Ale kdo není nucen, aby jednal určitým způsobem, nýbrž kdo může také jinak jednati, jest volný, svobodný; neboť on má panství nad svou vůlí a může své chování podle své volby zaříditi.

Není možno poručiti člověku, aby se učinil na teple a zimě nezávislým, aby nestárnul, aby nepodléhal nemoci a smrti, poněvadž to vše na jeho vůli nezávisí. Ale ovšem že žádáme na něm, aby byl střídmý, čistotný a pravdomluvný, poněvadž víme, že je to v jeho moci. Člověk může býti nestřídmý, ale on takovým nesmí a nemá býti.

Ježto tedy přívrženci nauky o descendenci všelikou svobodu vůle nutně popírají, podle nich mravní zákony, mravní přikázání ztrácejí všeliký smysl a účel, a s mravními přikázáními hrouť se veškerý mravní řád, ježto mravní řád nelze si mysliti bez mravních zákonů.

Nad to bez svobody vůle není také *nijaké přičetnosti a zodpovědnosti, nijaké zásluhy a nijakého trestu*. Na někom lze žádati zodpovědnosti za jeho konání a opomínání jen tehdy, závisela-li tato na jeho vůli a mohl-li on, neb měl-li jinak jednati, než jednal. Jestliže srážkou dvou vlaků nějakí lidé přijdou k úrazu, ihned se vyhledává, zdali na některého úředníka nepadá vina. Vyšetří-li se, že úředníci nemohli nehodě nijak zabrániti, nepadá na ně vina. Neboť vina padá jen na toho, kdo něco činí, co neměl činiti, neb něco nečiní, co mohl a měl činiti. Ale není-li člověk volný, nemá-li své konání ve své moci, nelze nikdy mu vyčítati, že něco učinil, čemu se měl vyhnouti neb naopak.

S přičetností a vinou ztrácí i trest jakožto smíření svou půdu. Trestati znamená, učiněné bezpráví usmířiti neb odplatiti uložením nějakých zel; ale o tom lze mluvit jen tehdy, je-li po ruce nějaké bezpráví, nějaká vina. Protož od pradávna platila právní zásada: Kde není viny, není trestu. Samozřejmě horší se, bylo-li bez viny trestáno; slyšíme-li, že byl někdo bez viny dán do vězení, pravíme, že se mu stalo veliké bezpráví. Ježto nauka o vývoji popírá svobodu vůle a vinu, musí i trest popírat.

Tudíž jest zcela důsledné hledišť s nauky o vývoji, chtějí-li mnozí novodobí kriminalisté trest ve smyslu odplaty nadobro odstraniti a novou trestní soustavu zavésti. Jako anthropologická škola C. Lombrosa, tak i sociologická škola Fr. Liszta neuznává nijakého rozdílu mezi šílenstvím a zločinem. Jako šílenec, tak také zločinec nemá svobodné vůle, nýbrž jest nucen neb determinován k zločinnému skutku svou individuální povahovou vlohou neb společenskými okolnostmi. Proto nelze ho také trestati.

Jest pravda, že i oni vedou řeč o trestu, ale spojují s ním zcela jiný smysl. Oni nepovažují trest za odplatu, nýbrž za prostředek, který pro budoucí časy brání zločinům, jak takového prostředku užíváme i u zvířat. My trestáme neb káráme koně, nikoliv proto, bychom nějakou vinu usmířili, neboť není jí schopen, nýbrž pouze proto, abychom mu odvykali nezpůsobné chování. Jestliže na jakýs způsob chování vždy následuje bití, spojí se v koni představa chování s představou ran, a následkem toho bázeň zdržuje jej od onoho chování.

Podle zmíněných kriminalistů má potrestání zločinců býti zcela téhož druhu, a s hlediště determinismu je to zcela důsledné. Trest má pouze budoucím zločinům brániti; trest má zločincům jejich chování pro budoucnost omrzeti, jsou-li ještě schopni polepšení.

Ale nejsou-li více polepšení schopni — a to platí po rozumu uvedených učitelů trestního práva o daleko větší většině zločinců — pak mají býti navždy zavřeni pod zámek, aby nemohli více škoditi, právě tak, jak se zachází s nebezpečnými šílenci. U vězňích nemá se s nimi nakládati tvrdě, ježto na nich není viny, nýbrž mají se ošetřovati s laskavou mírností.

Z té příčiny lze jen blahopřáti zločinným povahám jako: těm, kdo se práce štítí, tulákům, zlodějům ze zvyku, opilcům, prostopášníkům atd. Jakmile se sezná jejich smýšlení, budou navždy dopraveni do pohodlných útulků, a tam s obětovnou péčí a láskou opatrováni, až smrt je vysvobodí.

Než mám za to, že by hlasatelům descendance mohl býti po ruce spíše jiný výsledek, plynoucí z jejich praemiss. K čemu má se zcela nepotřebný život prodlužovati nepolepšitelným zločincům, jakož i všem nezhojitelným lidem na mysli chorým, chorobným a nemocným vůbec, a to velikým nákladem a namáháním, jichž by se mohlo užiti mnohem lépe a prospěšněji na práce kulturní, na př. na pěstění obilí neb bramborů? Proč by se neměli raději ihned a bez bolestí dopravit, ne na onen svět — neboť něco takového podle hlasatelů descendance není — nýbrž pomoci jim k smrti, a tou měrou učiniti konec jejich útrapám a vyprostiti užitečné síly pracovní, které se toho času v službách na duchu chorých a nemocných spotřebují?

Stoupenci evoluce pomljejí ponejvíce plaše a mlčky tuto otázku. Haeckel jest otevřenější a důslednější.

Týž míní: »Vyšší přikázání lásky k bližnímu nemělo by se obmezovati pouze na lidi, nýbrž mělo by se rozšiřovati také na všechny jeho příbuzné, vyšší obratlovce a vůbec na všechna zvířata, u nichž na základě úpravy mozku možno předpokládati sebevědomé cítění, vědomí bolesti a slasti. Tak zvláště u domácích zvířat měli bychom o to dbáti, bychom jejich skrovné radosti životní rozmnožovali a jejich bolesti mírnili. Ale věrné psy a ušlechtilé koně, s nimiž jsme po mnohá léta žili, zabíjíme právem, jestliže pro vysoký věk onemocněli bez naděje na uzdravení a jestliže bolestné útrapy je souží. *Právě tak máme právo neb, chcete-li,*

povinnost, těžkým bolestem našich bližních připravití konec, jestliže těžká nemoc, při níž není naděje na zlepšení, další trvání jim činí nesnesitelným a jestliže oni sami nás prosí, by od zla byli osvobozeni. . . . Mnozí zkušené lékaři, konající úřad svůj s čistou láskou k lidem a jsouce prosti dogmatických předsudků(!), nerozpakují se nikterak, aby těžká utrpení beznadějných nemocných na jejich přání nezkrátili dávkou morfia neb cyankali; vždyť ve skutečnosti takovouto rychlou, bezbolestnou smrtí prokazuje se převeliké dobrodiní nejen trpícímu samému, nýbrž i rodině, kteráž spolu strádá.*

Jest prý to předsudek, mysliti si, že člověk musí si za všech okolností život zachovati, i když život pro něho nemá zhora žádné ceny, ba když pro trpícího a jeho příslušníky stal se pramenem bolestí a starostí.

»Statistice nezhojitelných, nemocných, zejména choří na duchu, malomocní, rakovinou stížení atd., udržují se v našich státech kulturních uměle na živu a jejich muka se pečlivě prodlužují bez jakéhokoliv prospěchu pro ně samotné a společnost. Mezi vším obyvatelstvem Evropy (390—400 millionů) nachází se nejméně dva milliny chorých na duchu, a mezi těmito na 200 000 nezhojitelných. Jak obromné sumy bolestí a útrap čísla tato znamenají pro nešťastné nemocné, jak nesmírné množství zármutku a starostí pro jejich rodiny, jaké ztráty na soukromém jmění a státních nákladech pro společnost! Kolik bolestí a ztrát uspořilo by se, kdyby se lidé mohli rozhodnouti, aby naprosto nezhojitelné nemocné dávkou morfia od jejich nevýslovných útrap osvobodili.*

Haeckel ovšem také váhá, by »tento skutek útrpnosti a rozumu« přenechal libovůli jediného lékaře, nýbrž myslí, že by mohlo se ho použiti jen »po usouzení komise spolehlivých a svědomitých lékařů«. Taktéž i u jiných nezhojitelných a velice trpících nemocných (na př. rakovinou stížených) »zbavení zla« mohlo by nastoupiti podáním jedu působícího bez bolesti a rychle, jen tehdy, kdyby se to stalo pouze na jejich vlastní, neb po případě soudem protokolované přání. U lidí na duchu chorých nelze míti patrně takového před soudem protokolovaného přání, u těch by směla komise beze všech okolků počítí svou vyhlazovací praxí.

Toto doporučování, by se vraždilo ve velkém, je s hlediska descendenční theorie zcela důsledné. Je-li člověk jen dále vyvinutý živočich a rozpadne-li se po smrti v prach zúplna, proč by nesměl učiniti konec svému životu, když mu týž neskýtá více nic jiného než bolest a nudu? My zabíjíme své »co do podstaty příbuzné bratry«: psy, koně, voly a ovce; proč bychom nemohli pobíjeti i nezhojitelné nemocné, nepolepsitelné zločince, od nichž společnosti nelze nic jiného očekávati než starosti a výlohy?

Toto vše ještě lépe nahlédneme, ohlédneme-li se po účelu lidského života.

(Pokračování)

Právní přítel a rádce.

Sbírka praktických pokynů, hlavně ustanovení a rozhodnutí z oboru církevního i světského práva.

Pořádá Dr. Antonín Brychta.

(Dokončení.)

Zajistí-li muž manželce *fakticky* odloučeně žijící na dobu tohoto odloučení jistý plat (na výživu), jest ujednání to platné. Nejv. soud dne 30. dubna 1872 č. 4420; 11. května 1877 č. 1024; 15. června 1881 č. 6149. — Opuštěná manželka může příslušný soud žádati, by jejího manžela k návratu přidržel, což má soud cestou officiosní zaříditi. Týž soud dne 15. července 1855 č. 7804. — Soudně rozvedená manželka, jež příčinu k rozvodu nezavdala, má dle § 91. obč. zák. nárok na výživu a může též žádati, aby *svatební smlouvy* byly za zrušeny prohlášeny. Týž soud 11. prosince r. 1866 č. 10917; 24. listop. 1880 č. 11601 a j. — I když bylo právo na výživu v řízení v příčině rozvodu manželce přifknuto, může táž se domáhati, by satební smlouvy byly zrušeny (týž soud dne 28. února 1882 č. 1270), v kterémž případě má se jí *manželské její věno* vrátiti. Týž soud dne 18. prosince r. 1888 č. 11802.

Nárok na výživu soudně rozvedené manželky, jež rozvod nezavinila, nezávisí na tom, zdali má vlastní jmění a příjmy čili nic. Týž soud dne 29. listopadu 1892 č. 13762. — Dokud soud manželce zvláštní bydlo nepovolil, nemá tato po dobu trvání rozepře právo na poskytování provisorní výživy kromě manželského bydla. Týž soud dne 20. září 1893 č. 10877. — Provisorní výživa má býti žalující manželce pouze pro dobu trvání rozepře o rozvedení manželství povolena. Týž soud dne 12. srpna 1890 č. 8858.

Dle §§ 158. a 159. obč. zák. jest právo k popírání manželského rodu dítěte právem *naprosto osobním*, náležejícím *pouze* osobám v těchto paragrafech jmenovaným, totiž muži matky (nemanželského) dítěte, po případě jeho dědicům (srov. § 547. obč. zák.), když by se jim v jejich právech újma stala. Důsledně mohou jen tyto osoby manželský původ dítěte popírati a nikoliv též opatrovník, třeba byl soudem k obhájení veškerých práv nezvěstného manžela ustanoven, ježto tímto ustanovením *nenabývá legitimace* k podání žaloby, že dítě jest původu nemanželského.*) Rozhodn.

*) Dle § 276 obč. zák. má se osobám nepřítomným ustanoviti opatrovník tehdy, když nezůstavily řádného zástupce, bez něhož by práva jejich a) prodlením v nebezpečí přišla, anebo b) práva někoho v běhu svém byla zastavena. O tyto dva body opírala druhá instance své dovedení, jakož i o nedostatek legitimace k podání žaloby, že dítě narozené v době nepřítomnosti nezvěstného manžela jest nemanželské. Dle právní theorie jest rozhodnutí nejvyššího soudu arci správné, než ve skutečnosti může se věc míti *zcela jinak* a dítě může býti zcela jistě nemanželské. Známý jsou případy, že muž odsouzen byl na dobu více než jednoho roku do žaláře, v které době se svou manželkou *naprosto obcovati nemohl* a skutečně také neobcovoal, a přec prohlášeno bylo z jeho manželky v této době zrozené dítě — za manželské. •Pater est, quem nuptiae demonstrant.• Zdaž tím veřejné mravnosti a spra-

nejv. soudu ze dne 1. prosince 1898 č. 15387; dne 24. února 1869 č. 1142.

Po rozumu § 166 obč. zák. zastupuje děti nemanželské poručník (a nikoliv jejich zploditel); místo poručníka dětí v nalezinci se nacházejících zastává ředitelství nalezince (dv. dekret ze dne 17. srpna 1822 č. 1888), které jediné jest oprávněno podati žádost, aby takovému dítěti ustanoven byl opatrovník ad actum, t. j. k jistému úřednímu jednání. Týž soud dne 4. prosince 1892 č. 14587.

Nemanželský otec může býti ustanoven poručníkem dítěte. Týž soud dne 27. června 1883 č. 7319.

Žijí-li manželé *fakticky odloučeně* od sebe a narodí-li se jim v této době dítě, *není* tato odloučenost *sama sebou* důkazem, že jest dítě to nemanželské, (týž soud dne 12. prosince 1893 č. 14376; 12. května 1886 č. 4737), leda by se dokázalo, že manželé spolu obcovati nemohli, jako na př. byl-li muž k *těžkému žaláři* odsouzen (týž soud dne 30. září 1886 č. 8983) aneb nalézal-li se *v blázinci*. Týž soud dne 22. listopadu 1889 č. 12251. Nemálo překvapuje nález téhož soudu ze dne 31. května 1864 č. 3916, že ani manželka, ani poručník nemohou popíráti, že jest dítě manželské, i když se dokáže, že již od několika let není známo, kde se manžel zdržuje. (Srov. poznamenání předešlé.)

Alimentace nemanželských dětí. Nemanželský otec jest mravně i dle práva (§ 166. obč. zák.) povinen každým dovoleným způsobem zaopatřiti dítě na tolik, kolik výživa nemanželského dítěte vyžaduje, a má spolu hleděti k tomu, by se svým časem mohlo samo živiti. Pouze tehdy, když je takový otec neschopen dítěti výživu zaopatřiti, spadá povinnost tato na matku. Nejvyšší soud dne 26. června 1900 č. 8949. *) — Otec nemanželského dítěte jest povinen v té době, dokud povinnost jeho dítě živiti trvá, zapraviti i náklad na přiměřené *pohřbení* tohoto dítěte. Týž soud dne 13. ledna 1891 č. 14824; 25. července 1872 č. 7209 a j. — Jestliže nemanželské dítě svého otce v základě § 166. obč. zák. o placení obnosu na svou výživu žaluje, jest mu dokázati důvod i potřebu toho. Týž soud dne 25. dubna 1883 č. 2115; 24. září 1874 č. 8727 a j. — Nemůže-li takový otec své povinnosti, starati se o výživu dítěte, po nějaký čas dostáti (dokud jest mu na př. konati vojenskou službu), není proto povinnosti této zbaven. Týž soud dne 23. září 1880 č. 8095; 6. prosince 1870 č. 6477. Z té příčiny jest povinen matce dítěte výlohy na výživu jeho hraditi,

vedlosti jest poslouženo, jest ovšem jiná otázka, neboť není pochyby, že mohou manželské dívky z téhož manželství poslé ve svých najmě dědických právech býti zkráceny. Zákon světský jeví se po nejedné stránce neúplným a nedostatečným a měl by zvláště se zřetelem k nynějším nábožensko-sociálním poměrům vhodně býti doplněn, aby se mnohým nesnázím a zřejmým a mnohdy nemálo pohoršlivým anomáliím předešlo.

*) Třeba doložiti, že zákon (cit. § 166. obč. zák.) zavazuje takového otce k výživě dítěte, *aniž* by předpokládal, zdaž má jmění nebo ne. Týž soud dne 19. dubna 1859 č. 4198.

leč by dokázal, že v dotčené době nebyl s to, výživu dítěti zaplatiti. Týž soud dne 24. února 1880 č. 1123; 14. května 1879 č. 3958 a j. To platí i tehdy, když by matka dítěte nebyla jej dříve o tuto náhradu upomínala (týž soud dne 3. srpna 1880 č. 8688), leč by značné výdaje za výživu dítěte za dobu minulou poskytnouti nemohl (týž soud dne 22. října 1873 č. 8543), anebo že by matka sama, uvažujíc nedostatečné majetkové poměry nemanželského otce, povinnost tuto byla na se přijala. Týž soud dne 28. října 1886 č. 104.39; 16. února 1882 č. 1247 a j. Srov. § 1042. obč. zákona.

Mrtvola kněze může býti oblečena v parament barvy fialové neb černé.

Acta S. Sedis 253. přinesly odpověď na dotaz kardinála de Herrera y de la Iglesia, arcib. v Kompostelle, zda se smí uchováti v jeho arcidiecesi obyčej mrtvolu kněze šatem liturgickým černé barvy přiodíti. Dne 20. listopadu r. 1908 dána odpověď: »Affirmative, attenta praesertim consuetudine et Rubrica Ritualis Romani, quae praescribens paramenta violacea in casu non excludit nigra«.

Boj proti nezaměstnanosti.

Napsal J. Glesberts.

Objeví-li se na obzoru našeho hospodářského života nějaká krise, ať již ve formě zastavení práce, nezaměstnanosti neb obmezení výroby, tu pokaždé znovu se vynořuje otázka nezaměstnanosti, a jak kolísá náš hospodářský život, zrovna tak jeví se kolísání i v literatuře, pojednávající o této otázce.

Po dobu trvání každé hospodářské krise a po jejím ukončení objevují se v novinách i časopisech články a knižní trh přináší množství brožur, které pojednávají o otázce nezaměstnanosti. Jest již v přirozenosti lidské, že teprve tehdy pomýšlí se na zmírnění bídy, když již jest za dveřmi, a že se v dobrých časech zřídka kdy na pozdější zlé doby myslí. Toho jest ovšem litovati, neboť problem nezaměstnanosti musí se dříve či později rozřešiti a vyžaduje proto předběžného studia i v dobách dobrých. Celý dlouhý čas stáli jsme před touto otázkou bezradně. Naši předkové neznali nezaměstnanosti v našem dnešním smyslu; jejich ustálené mínění bylo, že každý může pracovati, kdo má jen dobrou vůli. Nezaměstnaní tehdejší doby byli většinou lidé podezřelí, kteří oživovali silnice, živili se žebrotou a nežádka přidružovaly se k nim i zločinné povahy.

V dnešní době jest otázka tato podstatně jiná. Časté a pravidelné nezaměstnanosti, které postihují náš průmysl, povzbudily sociální vědu studovati hlouběji tento problem a dnes známe již

příčiny a prostředky k jich odstranění, což jest značný krok ku předu. Ba nescházejí tu ani praktické pokusy, aby se ty nejhorší následky nezaměstnanosti zmírnily.

Dnes nepřeme se již o otázce »práva na práci«, nýbrž hledíme k praktickému odstranění zla. Francouzská revoluce učinila pokus uskutečniti právo k práci. Pod tímto heslem spojily se massy proletariátu tehdejší doby, ale skončilo vše nezdarem. Po vítězství francouzské revoluce r. 1791 dostavila se v zemi veliká nezaměstnanost. V důsledku tak ostře zdůrazněné zásady práva ku práci konaly se pokusy zřizovati na státní útraty dílny, tak zvané »národní dílny«, aby se nezaměstnaným poskytla práce.

Ale tyto pokusy ztroskotaly se již po několika měsících a rovněž i pokus revoluce ve Francii r. 1848, právo na práci uskutečniti podobnými prostředky, skončil žalostným fiaskem. Všichni theoretičtí zastánci této myšlenky nemohli ji přivést k praktické platnosti.

Nechceme pro nějaký theoretický spor opustiti praktickou sociální práci, nýbrž na základě zkušenosti zkoumati, kterých prostředků a cest lze nám dnes použiti k účinnému potírání nezaměstnanosti a k ochraně jejích obětí před největší bídou.

Chceme proto nejdříve zkoumati

příčiny nezaměstnanosti.

Dnešní nezaměstnanost jest v úzké souvislosti s moderním kapitalistickým hospodářstvím a s rozličnými formami jeho činnosti. V našem hospodářském životě jest kapitál a podnik živel pevný, ale dělníci živel pohyblivý, fluktuující. To znamená, že, je-li stupeň nezaměstnanosti a průmyslu po nějakou dobu nižší, jestliže jen podnik sám se svými stroji a ovšem i s potřebami svými zůstává v činnosti, tu utrpí snadno značnou ztrátu ať již ve formě zmenšení zisku či znehodnocení, ale jako hospodářský celek ob stojí. Naproti tomu dělník, jako jedinec, jest nezaměstnaností krutě postižen, buď tím, že vůbec nenalézá práce, nebo tím, že práce jeho jest na nejnižší míru snížena, tak že výdělek mu sotva stačí uhájiti živobytí. Kapitál není bezpodmínečně na jediného dělníka odkázán, může kratší dobu většího počtu jejich postrádati. I když proto méně vynáší a snad i menší ztrátu utrpí, přece zůstávají majitelům vždy dostatečné existenční prostředky, aby mohli vyčkati lepšího utváření se hospodářských poměrů, ale dělník, který na svůj pracovní výkon jakožto na jediný svůj existenční pramen jest odkázán, jest krutě postižen. Jakmile nabídka pracovních sil poptávku převyšuje, pravidelně mzda klesá a přebytek pracovních sil zůstává nezaměstnán. Jest na jevě, že právě dělník má zájem na tom, nezaměstnanost v její rozličných poruchách, ve kterých se jeví, obmeziti.

Všeobecně můžeme dvě formy nezaměstnanosti rozeznávati. *Pravidelnou*, na lidských poměrech založenou *nezaměstnanost* a *nezaměstnanost* objevující se v massách, za hospodářských krisí.

První druh nikdy nebude lze se světa shladiti. I za dobrých hospodářských poměrů jest mezi dělníky stálý pohyb. Potyčky se zaměstnavateli nebo jich úředníky při stanovení mzdy, úkolové práce dávají podnět k propouštění nebo k dobrovolnému vzdání se práce. Nedostatečný pracovní výkon s jedné strany, příliš vysoké požadavky se strany druhé, snaha po lepších pracovních podmínkách za účelem dalšího sebevzdělání, střídavé zaměstnání v různých podnicích, to vše jsou všední zjevy, které mohou vésti k pomějnější nezaměstnanosti. Nezaměstnanost tato různá se i dle povolání. Ve speciálních povoláních, na př. v živnosti chemigrafů, mědirytců, litografů, tiskařů atd. jest poptávka po práci přirozeně obmezena, neboť získání nové práce jest zde i v dobrých dobách těžší než v průmyslu (textilním, železářském, těžním). Stává se také, že dělníci speciálního povolání hledí nával ku svému povolání jak možno obmeziti, by měli lepší stav existenční pro sebe. Boj proti zaměstnávání učňů a stanovení jich počtu děje se hlavně za tím účelem. Podobné poměry jsou i v povolání soukromých úředníků, kteří rovněž v přítomnosti na přeplňování si stěžují.

Nalézáme proto v každém spolku soukromých úředníků sprostředkování práce a podporování nezaměstnaných jako hlavní účel spolku. K těmto formám nezaměstnanosti možno počítati též propuštění z práce nebo nepřijetí následkem příslušnosti k dělnickým organizacím. Této nezaměstnanosti čelí se přiměřeně řízenými a nezaměstnané podporujícími dělnickými sdruženími.

Zcela jinak uzpůsobena jest nezaměstnanost v živnostech saisonních, zde vystupuje s jakousi určitou pravidelností.

Dělníci, zaměstnaní při stavbách, zemědělci, dělníci v lo-mech atd. musí počítati v zimním období s pravidelně se vrace-jící nezaměstnaností, zrovna tak jako saisonní živnosti oděvnické, které jsou podrobeny modě a střídajícím se požadavkům ročních období. Difference se tu vyrovnávají tím, že buď požaduje takový dělník vyšší mzdu, která na př. zemědělcům umožňuje uspořiti něco pro dobu, kdy jest bez zaměstnání, nebo i tím, že dělník chopí se nějakého vedlejšího zaměstnání, kterým se zaměstnává v mrtvém období svého hlavního povolání.

Daleko horší jest nezaměstnanost, je-li následkem hospodářských krisí. Tyto povstávají jak pro jednotlivá odvětví, tak i pro celé hospodářské oblasti; pro jednotlivá odvětví následkem technických převratů, zaváděním strojů, nebo pohyby ve světovém trhu. Jako příklad budiž zde uvedeno následující: Přejít od domácího tkaní k mechanickému stavu v dolnorýnském sametovém a hedvábnickém průmyslu mělo za následek houfné stěho-vání se tkalců do rýnsko-vestfálského uhelného území tak dlouho, až potřeba pracovních sil byla uhrazena. V knihtiskařství brožila zavedením sázecího stroje podobná krise, která zdolána byla jen oboustrannou dohodou zaměstnavatelů i dělnictva na základě cenníku. *Tohoto času i výroba lahví stojí před technickým pře-vratem, neboť se podařilo vynalézt stroj, který umožňuje zhotovování lahví cestou mechanickou, bez sklářských dělníků. Jen*

tím, že sklářský průmysl mezinárodní dohodou tento stroj pomalu zavádí, a za tím účelem všechny patenty skoupil, byla znemožněna větší nezaměstnanost.

Nejkrutěji působí všeobecný hospodářský úpadek, který ne- napadá jen ojedinělá průmyslová odvětví, nýbrž má vliv na vše- chen průmysl. V hospodářském životě našem můžeme pozorovati, že stoupá i klesá, ale v celku pohybuje se se stoupající tendencí. Tak nenadále a rapidně jako v prvních letech průmyslového vý- voje dnes již krise nenastávají. Ohlašují se delší čas napřed, na- pětím na peněžním trhu, stoupnutím cen produktů atd. a varují tak prozřetelného obchodníka a donucují jej obmeziti výrobu.

Příčiny našich hospodářských krisí nejsou ještě dnes bez námitek pevně stanoveny. Nepříznivé poměry na peněžním trhu, s velikou úrokovou mírou, působení cizozemské soutěže, mezi- národní zápletky, válka, nezdařené žně atd. jsou přímé i nepřímé příčiny. Mnohdy zavinuje hospodářskou krisi i nepravidelnost vý- roby, t. j. hospodařili se v letech dobrých nerozumně, a v důvěře v pevnost peněžního trhu a v naději na veliký zisk více se vy- rábí, než trh může spotřebovati. Je-li průmysl vývozní, bojuje se na trhu světovém se soutěží cizozemskou. Je-li cizina s to levněji a lépe produkovati nežli my, tu jest následek toho úpadek vý- vozu. Proto působí i mezinárodní krise a hyperprodukce v jiných zemích nepříznivě na náš domácí trh. Proto čím více jsme odká- zání na vývoz našich produktů, tím více jsme od cizozemského trhu odvislí, a tím vyšší jest nebezpečí hospodářských krisí.

Zde jest viděti, jak náš průmysl a v něm zaměstnané děl- nictvo má zájem na klidném a přátelském poměru našeho státu se státy okolními.

Následky nezaměstnanosti.

Mezi neblahými následky, které má za následek nezaměst- nanost, jest jmenovati nejdříve velikou ztrátu, kterou utrpí ná- rodní hospodářství a tím i národní blaho ladem ležícími pracov- ními silami. Škoda ta povstává nejen následkem nezaměstnanosti, t. j. tím, že tisícové dělníků nemohou svou plnou pracovní sílu využiti, nýbrž i tím, že proti své vůli musí práci svou obmeziti na několik hodin denně, nebo na několik dnů týdně.

Než národní blaho konečně nezávisí na tom, že průmyslově a živnostensky činné obyvatelstvo pravidelně a nepřetržitě pro- duktivně pracuje, ačkoliv nastane-li zde klid nebo nějaké pomí- jející přerušení činnosti, působí to ihned škodlivě na všechny ostatní stavy; ale zmenšená schopnost kupovati u dělníka ná- sledkem zmenšeného výdělku působí zpětně neblaze na obchodní svět a na hospodářský život. Jest to již proto ve všeobecném zájmu, zmírniti dle možnosti větší rozsah nezaměstnanosti.

Ale daleko horší jsou následky pro jednotlivého dělníka nezaměstnaností postiženého. Kdo jest zvyklý pravidelně pracovat a vytvořil si tím byt i skrovnou existenci, snášel to nanejvýš hořce, je-li odsouzen k nedobrovolným prázdninám; nouze, která

zahostila se v jeho rodině, rozhořčuje jej, činí z něho žalobce a nepřítel společnosti a společenského pořádku. S tím spojeno jest i veliké nebezpečí mravní, kteréž jest následkem delší nezaměstnanosti, zahálka — počátek všeho zlého, toto přísloví obsahuje platnost i pro nedobrovolné zahaleče. Periody všech větších nezaměstnaností vyznačují se proto vzrůstem krádeží a jiných zločinů.

Každá větší nezaměstnanost vrhá tolik a tolik čestných dělníků, kteří za normálních poměrů jsou řádní lidé, v nespodnější vrstvu společnosti, v proletariát, a jest zajisté mnohdy velmi těžko jednou kleslé znovu pozdvihnouti a navrátiti jim životní odvalu a chut k práci. Již z tohoto důvodu, nehledě k přirozené snaze zmírniti bídu a neštěstí, má dělnický stav v zájmu povznesení celku největší zájem. všemi silami po ruce jsoucími bojovati proti nezaměstnanosti a jejímu zbožnému vlivu.

Nezaměstnanost přináší dělníkovi pocit nejistoty jeho existence a to nikoli pouze přímo postiženému, ale i oněm šťastnějším, kteří pracují. Vidí, jak práce, pro kterou přinesl velikou obět, často v krátké době následkem nepříznivých pracovních poměrů jest zničena, dobré pracovní podmínky se odstraňují a horší zavádějí, cenníkové smlouvy, ve které tak velké naděje kladl, počínají se viklati, poněvadž zaměstnavatel chce využítkovati situaci a zavádí nižší mzdu.

Ba takový dělník počíná dokonce zoufati a slabší povahy stávají se oběťmi socialistické agitace, která činí zodpovědnou za všechno zlo společnost.

Ochrana před těmito neblahými následky nezaměstnanosti jest nejen v osobním zájmu dělníka, ale i v zájmu veškerenstva, a z toho důvodu měly by se všechny strany sjednotiti a pomýšleti na prostředky, kterými možno nezaměstnanost překaziti a nastane li, jak její následky pokud možno zmírniti.

Prostředky, čelící proti nezaměstnanosti.

Jako nejzákladnější pravidlo platí zde opatřiti příležitost ku práci. Podpora nezaměstnaných, pojišťování jich i práce z nouze musí ustoupiti jednomu problému, t. j. opatřiti pokud možno pravidelnou práci.

Pokud se jedná o nezaměstnanost druhu pomíjlivějšího, jak s počátku byla vylíčena, tu zajisté v tomto směru stále se vzrůstající cenníky, a rozhodčí soudy mnoho prospějí. Dělnická organizace bude bez velikých obtíží s to své členy v dočasnou nezaměstnanost podporovati, mimo to bude zde úspěšně působiti dobře promyšlený systém sprostředkování práce.

Poněkud nesnadnější bude prací starati se o hlouběji stojící skupiny dělníků, t. j. o cestující nezaměstnané. Pravidlem rekrutují se tito — když vezmeme řemeslníky — ze sešlých živlů. Tyto nechati zahynouti, ponechati je sobě samým, bylo by hrozné se stanoviska humanitního, ale bylo by to i nemoudré. Musí býti

učiněn pokus i tyto nejubožší přivést zase k spořádanému životu a vychovati je takofka ku práci.

Zde vyvinují zvláště záslužnou činnost tak zv. dělnické kolonie, které zejména v Německu, zaměstnávajíce takovéto dělníky, vzdělávají pusté krajiny.

Katolíci i evangelíci zřizují v posledním desetiletí takové kolonie, a zejména buď zde jmenován evangelický farář Bodelschwingh, který svými vzorně zařízenými koloniemi (v Bethelu a Berlíně) na tomto poli průkopně působil. Téže myšlenky odpovídá i zřizování sprostředkovatelen práce, které lidem bez prostředků, kteří mimo své bydliště hledají práci, sprostředkují práci a poskytují jim prozatím přístřeší i stravu.

Daleko hůře se to má při větší všeobecné nezaměstnanosti, jako následku to hospodářských krisí. Nejbližším cílem k odstranění této nezaměstnanosti musí zde býti krise pokud možno vůbec znemožniti neb aspoň seslabiti. Ale jako všechna zařízení lidská jsou nedokonalá, nedá se ani hospodářský život řídit i proto kolísání jeho bude vždy. To však nevylučuje, aby zainteresované stavy, dělníci a zaměstnavatelé a především i stát sám pomýšlel na prostředek, krise tyto potlačit i snažit se o pravidelnější řízení hromadné (průmyslové) výroby. K tomu cíli jest nezbytným stálý a důkladný přehled tuzemského a cizozemského trhu, aby se v pravý čas, tedy před hrozcími krisemi mohla učiniti opatření. Především musí býti učiněn pokus omeziti volnou výrobu, jejíž následek jest vždycky hyperprodukce a později klid. Činitelé, kteří zde působí, jsou v první řadě kartely a syndikáty; tyto mohou jak zdravou politikou cen, tak i řízením produkce samy přivésti rovnováhu v hospodářský život. Přirozeně budou to moci jen tehdy učiniti, když pravidlem jich nebude politika cen za účelem vydírání co možná vysokých dividend, nýbrž když cílem jich bude přivésti stabilitu jak co do výroby, tak i co do cen a zisku. Průmysl sám jest na takovém vývoji poměrů interestován. Je-li nucen za špatné doby massy dělnictva propustiti, tu následek toho jest, že při nastoupení příznivějších poměrů značný kmen dělníků chybí a již tím jest nemožno lepší situace úplně využiti. Toto ve spojení se vzrůstem sociálního myšlení vedlo k tomu, že zaměstnavatelé v nepříznivých poměrech nevylučují dělníky v massách, nýbrž omezují výrobu a zkracují pracovní dobu. Než pohledme na následky toho. Dělník, který místo 6 dnů pracuje jen 3 dny, zasluhuje také jen polovinu dřívější mzdy, tím sice není bez práce, ale jeho životní poměry jsou přece jen stlačeny na mimořádnou nízkou úroveň. Jestliže mu mzda stačila k tomu, aby jej chránila před nejkrásnější nouzí, tu takové delší trvání malé mzdy působí ničivě na dělníkovu rodinu, trvá-li takovéto omezení práce několik měsíců, tu může ji dělník přestáti, ale trvá-li delší čas, tu nesmíme zapomenouti i tyto rodiny podporovati.

Jako působivý prostředek učiniti hyperprodukci přitřž, musí se uvažovati o zákonném stanovení pracovní doby; *bezmezná*

produkce jest zpravidla možnou jen zvětšením pracovní doby, nebo prací přes čas, nebo i povoláním cizozemských pracovních sil. Otázka pracovní doby jest pro živnosti, řízené tarifem, všeobecně rozřešena, neb aspoň je tu možnost, přátelskou dohodou pracovní dobu pevně stanoviti. Pro dělnice stanovilo zákonodárství desíthodinnou pracovní dobu; stane-li se to též pro dělníky, lze ještě nyní pochybovati. Ale jest jisto, že maximální pracovní doba pro ženy nezůstane bez vlivu na budoucně zákonně stanovenou dobu pracovní pro muže. Než i zde hlavní úspěch musí býti dosažen dělnickou organizací. Co se cizozemského dělnictva týče, tu, rozumí se samo sebou, nemůžeme žádnému cizinci zabrániti, aby si u nás hledal práci, když mu jí domovina neposkytuje. Ale to musíme vyžadovati, aby tito dělníci nestlačovali mzdy a vůbec celou kulturní úroveň našeho dělnictva. Musí býti pravidlem, aby ve dnech krise hospodářské nejdříve domácí dělníci plně zaměstnání našli. Ještě zbývá veliký kus práce vychovati naše podnikatele k tomuto sociálnímu smýšlení a k těmto povinnostem. Aby se našemu lidu dala práce a chléb, musí se co možná veliká část našich výrobků odbýti v cizině.

Aby se toto umožnilo, jest nutnou zdravá obchodní politika. Obchodní a celní smlouvy, které jsme uzavřeli s cizinou, slouží hlavně k tomu účelu zajistiti průmyslu klidný rozvoj, jehož tím rychleji dosáhneme, čím více naše říše na moci i vážnosti u kulturních národů získá.

Sprostředkování práce.

K opatření práce jest rozhodující věděti, kde se práce vyskytá a kteří dělníci práci hledají. Sprostředkování práce přináší vyrovnání počtu pracovních sil, a to dle dvou směrů: na místě a v nejbližším okolí a mezi jednotlivými okresy. Jest nezdědké, že v té části říše, kde provozuje se jednostranný průmysl, jest přebytek pracovních sil, zatím co v jiné části jsou pracovní síly hledány. Aby se vyrovnání těchto rozdílů uskutečnilo, nesmí se sprostředkování práce obmeziti na místní činnost, nýbrž musí s ostatními stejnorodými činiteli býti ve spojení. Jedná se proto, aby se za tím účelem zavedlo levnější jízdné pro nezaměstnané dělníky na státních drahách.

Nejstarší formou hledání práce bylo poohlédnutí se po jiném zaměstnání. Dělník odešel o své újmě, aby si našel práci dotazem u mistrů, továren atd. Ve středověku byla tato forma, která jest v úzkém vztahu s »vandry« řemeslníků, velmi vyvinuta, než již tehdy pomýšlelo se na nějakou úpravu. »Herberky«, zřízené cechy a později dělnickými sdruženími, byly nejen k tomu účelu zřizovány, aby poskytovaly cestujícím řemeslníkům přístřeší, ale byly to i poptavárny po práci. Přicestovavši obdržel zde odznak svého povolání, s kterým obcházel jednotlivé mistry, poptáváje se po práci. Nedostal-li ji, tu dostal aspoň malou podporu. Tato forma nyní již upadá, zvláště stále se rozmáhajícími sprostředkovatelnami práce.

Budiž zde vzpomenuto i velikých zásluh, kterých si získaly katolické dělnické jednoty. Každý katolický spolkový dům jednoty jest pro cestujícího nejen »herberkem«, nýbrž i zároveň sprostředkovatelnou práce.

S vývojem moderní dopravy ztratilo staré cestování svůj půvab; dnes cestuje dělník většinou drahou. Zároveň ale vytvořily se poptavárny po práci v jiné formě. Na prvním místě jest zde jmenovati odborné sprostředkovatelny, jichž úlohou jest pro speciální povolání sprostředkovati pracovní síly. Zde jedná se o podniky s malým počtem dělníků a o taková povolání, při kterých jest vyžadována zvláštní zručnost, zdatnost a zkušenost. Mimo to možno sem čtati i hostinskou živnost a nižší kategorie soukromých úředníků, zvláště obchodní zřízence.

Obyčejně taková odborná sprostředkovatelna jest v rukou soukromých osob, méně již v rukou interessovaných dělníků nebo zaměstnavatelů. Soukromé sprostředkování práce má své obtíže. Budiž jen vzpomenuto organisace číšníků, jež od desítiletí vede boj proti svým sprostředkovatelnám práce. Sprostředkovatelé bývají za opatření dobrých míst pro hostinský personál veliké honoráře, a poněvadž požívají jistých výhod od hostinských, mají v rukou nezaměstnané číšníky dle libosti využítkovati. Podobný zjev jest pozorovati při sprostředkování práce pro čeledíny, obchodní zřízence atd. Existují již zákonná ustanovení, která sprostředkování práce řídí, která ale nejsou ještě dosti přísně prováděna. Jest proto snaha i tyto sprostředkovatelny přičleniti podobným paritativním ústavům. Účastní se při nich jak zaměstnavatel tak dělník.

Další formu sprostředkování práce představují odborné sprostředkovatelny, které zřizovány jsou dělnickými organisacemi nebo zaměstnavateli. Původně považovaly dělnické organisace sprostředkování práce za hlavní svůj účel. Domnívaly se, že budou moci tak působiti na zaměstnavatele, poněvadž těm, kteří neplní pracovní podmínky dělnictva, nesprostředkují pracovních sil. Mimo to měly tyto sprostředkovatelny k tomu sloužiti, aby svým členům, kteří pro akce dělnické ztratili práci, poskytovaly přístřeší. Věc nedala se však provésti, neboť brzo zřizovaly podobné sprostředkovatelny i svazy zaměstnavatelů neb i jednotlivé veliké podniky. I tyto prováděly sprostředkování práce jako bojovný prostředek proti dělnickým organisacím. Budiž vzpomenuto jen sprostředkovatelen berlínských kovoprůmyslníků a hamburských, dánských a štětínských loděnic, které se vyvinuly v pravé kárné kanceláře pro organisované dělnictvo. Ale i podnikatelské sprostředkovatelny neměly plného úspěchu; trvalé vyloučení organisovaných dělníků nedalo se provésti, poněvadž potřeba pracovních sil nemohla býti kryta. Přes to jsou tyto sprostředkovatelny ještě k tomu, aby přiváděly k platnosti system »černé knihy«. Dělníci, kteří jsou známi jako agitátoři, jsou z prostředkování vyloučeni, zrovna tak i dělníci, kteří v jiném podniku stávkovali. Zde stalo se tak sprostředkování práce zbraní v zájmových sporech zaměstnavatelů a dělníků. Že toto není žádný ideální stav, jest na jevě,

neboť sprostředkování práce má být objektivní a má být povzneseno nad zájmovými rozepřemi stran. Proto jedinou, správnou a cennou formou jest veřejné, paritativní sprostředkování práce. Veřejné sprostředkování práce musí být paritativní, což znamená, že na jeho řízení mají být účastni stejnou měrou dělníci i zaměstnavatelé. Náklad nesou pravidelně obce. V Německu jest v přítomné době 158 veřejných sprostředkovatelen práce, a to 111 městských ústavů, 12 pro svazy obcí, většinou to pro hospodářské komory, 36 všeobecných, podporovaných obcemi. System paritativního sprostředkování práce není ještě úplně vytvořen. Schází tu především centralisace, která jest proto nutnou, aby přebytečné pracovní síly obracela tam, kde poměry jsou příznivější. Další obtíž jest výběr dělníků pro speciální odbory, neboť veliký díl práci hledajících dělníků patří k povoláním neumělým, nebo ve městech s velikým průmyslem, k nejčetněji zastoupeným průmyslovým odvětvím.

Ve snaze po zdokonalení musí být i sprostředkování práce tak upraveno, aby vyhovovalo požadavkům jak dělnictva, tak i zaměstnavatelů. Dělníci dříve požadovali a žádají i dosud, aby veřejné sprostředkovatelny práce byly pro takové závody uzavřeny, kde panuje stávka. Rozumí se ale, že zase zaměstnavatelé chtěli, aby byly sprostředkovatelny uzavřeny pro dělníky, kteří byli vyloučeni. Novější shovívavější názor jeví se v tom, že se požaduje, aby veřejné sprostředkování práce bylo za sporů dělnických neutrální.

Aby se výměna pracovních sil mezi jednotlivými průmyslovými okresy a městy usnadnila, je třeba, aby nezaměstnaným, jimž je sprostředkovatelnou poukázána práce ve vzdáleném místě, bylo povoleno snížené jízdné na drahách, jak tomu jest v Německu, jmenovitě v Německu jižním. Má-li paritativní sprostředkování práce být skutečně úspěšným, musí být v jeho vedení zastoupeny interesované skupiny, jak dělníci, tak i zaměstnavatelé. Nejlépe bude, když správa sprostředkovatelny bude vložena v ruce kuratoria, které jest voleno organisacemi dělníckými i zaměstnavatelskými. — Veřejné sprostředkovatelny jsou důležité pro posouzení rozsahu nezaměstnanosti. Stálou statistikou jsou s to podávat počet nezaměstnaných a počet nabízených míst. Podobné statistiky jsou na příklad v Berlíně, kde sprostředkovatelny jsou zavázány měsíčně statistickému úřadu zasílati zprávy o své činnosti. Výsledek uveřejňuje se v »Reichsarbeitsblattu«.

Nemůže-li nezaměstnanost být úplně ve svém rozsahu vystižena, tu udávají aspoň tyto pravidelné měsíční zprávy statistického úřadu, které jsou rozšiřovány čtvrtletními zprávami dělníckých organisací, jakýsi obraz o počtu nezaměstnaných svých členů i příčině nezaměstnanosti.

Práce z nouze.

V normální době postačí sprostředkovatelny práce vyměňovati pracovní síly mezi jednotlivými okresy a zaopatřovati nezaměstnané.

Jinak je tomu ovšem v době hospodářské krise. I když zaměstnavatelé z pohnutek humanitních neb i prozíravosti, nepropouštějí v takové době hromadně dělnictvo, vzdor tomu počet nezaměstnaných při déle trvající krizi jest neobyčejně veliký. Aby se těmto nezaměstnaným opatřila práce, provádějí se práce nouzové. Všeobecné pravidlo tu velí, aby stát i obce, jakož i všichni veřejní činitelé dali v dobách hospodářské krise provést veřejné práce. Zde ovšem hraje velikou úlohu otázka peněžní. Jak obce, tak i stát vázány jsou ve svých výdajích stavem finančním; a aby se tyto práce daly provést, jest potřebí mimořádných výdajů. Jest potřebí povolití veliké půjčky, které se nesnadno zaopatřují. Z toho důvodu pak mají mnohé obce proti těmto pracím odpor, již i z toho důvodu, že pracovní výsledek jest menší, uvážíme-li, že práce takové jsou prováděny nezaměstnanými, nikoli odbornými dělníky.

To ovšem nesmí býti příčinou, pro kterou by tyto práce neměly býti prováděny. Vždyť jest povinností jich postarati se o výživu nezaměstnaných. Rozhodně však jest nepřípustno, aby se nezaměstnaným v takové době dostávalo podpory chudinské, která by jich zbavovala politických práv.

Podporování a pojišťování nezaměstnaných.

Selhaly-li všechny prostředky k opatření práce směřující, tu zůstává povinností naší zmírniti bídu, následek to nezaměstnanosti.

Je to pro dělníka tvrdé a ponižující, pro dělníka, který má zdravé údy a rád by pracoval, býti odsouzen k nečinnosti a často v nejkrutější bídě dovolávati se veřejné podpory. Proto již dlouho zaměstnával sociální politiky problem podporování nezaměstnaných. Původně pomýšlelo se na podobné zřízení, jako jest úrazové nebo invalidní či nemocenské pojištění. Dosáhnouti však toho setkává se s velikými obtížemi.

Jedná-li se o nezaměstnanost v menší míře, jednotlivců, tu zajisté konají svoji povinnost mnohé fondy dělnické, které svým příslušníkům v případě nezaměstnanosti udělují podpory. Leč co je to při dlouhotrvajících krisích hospodářských! Proto sociální politikové vyžadují, aby existovala nějaká zařízení veřejná.

Na předním místě je tu jmenovati komunální podporování nezaměstnaných dle různých systemů. Nejpozoruhodnějším z nich je t. zv. »system gentský«, nejprve zavedený v Gentu v Belgii. Tento jest kombinací svépomoci a veřejné podpory. Z fondu, který město dává ročně k dispozici, obdrží členové těch odborových sdružení, které mají za účel podporování nezaměstnaných, v případě nezaměstnanosti příspěvky. Tento příspěvek vyplácí se z výše jmenovaného fondu sdružením na průkaz o nezaměstnanosti svých členů. Neorganizovaní dělníci obdrží tehdy podporu, přistoupí-li k pokladně nezaměstnaných. V případě nezaměstnanosti rozdělí se kmenové jmění i s příspěvkem města. Více či méně úspěšné pokusy s komunálním podporováním nezaměstna-

ných byly učiněny v Basileji, Bernu, Luttichu, Curychu a nejnověji v Štrassburku.

Město Kolín n. R. má pojišťující pokladnu pro nezaměstnané v době zimní. Zde jest princip pojišťovací proveden. Dělníci, kteří v určitých obdobích platí pravidelné příspěvky týdně, v případě nezaměstnanosti obdrží z pokladny 2 marky denně po dobu prvních 20 dní, a po další čas 1 marku. Pokud nestačí příspěvky, přidává se k tomu příspěvek města 20 000 M ročně. Pokladna ta trvá od r. 1896.

Počet pojištěných dělníků dosáhl roku 1905 čísla 1717. Komunální pojištění nezaměstnaných bude zajisté jediným možným způsobem prakticky proveditelný.

Mimo to bylo snahou vytvořiti státní pojištění nezaměstnaných. Statistika v Německu za tím účelem sebrala rozsáhlý materiál, materiál to velice cenný, leč i zde ukázaly se veliké nesnáze k provedení této myšlenky. Co se formy týče, vyskytují se tu mnohé návrhy.

Jeden míní, aby se nemocenská pokladna spojila s podporováním nezaměstnaných. Obtíže, které se v státním podporování nezaměstnaných vyskytují, jsou :

Který kruh osob má býti při tom účastným? Nezaměstnanost nepůsobí zhoubně jen mezi dělníky, ale zrovna tak i mezi různými stupni soukromých úředníků.

Co počítí s dělníky saisonními, jejichž povolání samo sebou nese roční pravidelné přerušení zaměstnání? Co počítí s dělníky zemědělskými, zaměstnanými domácí prací? Dá se nezaměstnanost v domácí práci vůbec pevně stanovit? Další těžkou otázkou jest rozsouzení nezaviněné a zaviněné nezaměstnanosti. Podpora nezaměstnaných nesmí býti ochranou pro práce štítící se živly; z toho důvodu jest nutná přísná kontrola, aby se zamezilo simulaci. Další nesnází jest opatření prostředků. Zajisté nemůže býti uvaleno risiko nezaměstnanosti pouze na dělníky. Proto musí dílem i zaměstnavatelé přispívat, a konečně stát a obce, jejichž chudinský rozpočet pojištěním nezaměstnaných se zmenšuje.

Další obtíží jest přidělení práce. Každé pojištění nezaměstnaných v první řadě bude musiti se snažiti přikázati nezaměstnaným práci. Jest ale jasno, že nezaměstnanému nemůže se dáti každá práce.

Tkadlec, přadlák, knihtiskař bude jen zřídka kdy schopen pro těžkou a hrubou práci. Možno vůbec vzdělanějšímu dělníkovi uložiti práci mimo jeho obor jsoucí a špatně placenou? To vše jsou otázky, které jsou ještě nerozluštěny, a jichž rozluštění setká se ještě s velikými obtížemi. To ovšem nesmí nás zdržovati cíl svůj míti stále na zřeteli. Nejdříve musí býti učiněn pokus provésti pojištění nezaměstnaných v rámci komunálním a na základě společných zkušeností později snad zaříditi pojištění státní.

Závěr.

Z řečeného vysvítá, jak důležitý a také těžký jest problem nezaměstnanosti. Tento problem rozluštití jest povinností nejen přímo interessovaných dělníků, ale i všech sociálních politiků a především i státu. Zrovna tak i ztráta, kterou národní hospodářství ladem ležícími pracovními silami trpí, jakož i trpká bída, v kterou nezaměstnaní upadají, musí nás pohnouti, neúnavně snažiti se o její rozluštění. Především křesťanští sociální politikové mají zde důležitou úlohu. Nezapomínejme, že nejistota existence, bída nezaviněné nezaměstnanosti činí široké massy přístupnými revolučním ideám socialismu. Nemáme se také dáti mýliti, že tisícové nezaměstnaných svůj osud s jistou resignací, tupou zoufalostí snášejí. Myšlenka, že tento smutný stav jest příznačným našeho společenského a hospodářského pořádku, jest massám blízkou, a tím více musí se společnost ukázati silnou také s této stránky našich hospodářských škod dle možnosti zmírniti. Klassik hospodářského individualismu, Malthus, řekl jednou o nezaměstnaných: »Člověk, když nemůže svou rodinu živiti, aniž společnost potřebuje jeho práce, nemá nejmenšího práva, jakýkoliv prostředek k výživě požadovati, a jest vskutku na světě zbytečným. Na veliké hostině přírody není pro něho prostřeno. Příroda nařizuje mu opět se vzdáliti a nemešká rozkaz svůj sama uskutečniti. Každý jest na tomto světě jen pro sebe. Tím hůře pro ty, jichž jest zde mnoho. Mnoho by to dalo práce, kdyby o všechny, kteří volají o chléb, musilo se pečovati. Kdo ví, zdali pak sami boháči by ještě měli dosti.« Jinými slovy: »Nezaměstnaný, hladovící člověk má spáchatí sebevraždu.« Tato strašlivá zásada lidstva i křesťanského učení nepřátelská theorie dnes bohudík již nemá zastánce, naproti tomu právě politika křesťansko-sociální často a důtklivě naléhala na řešení problemu nezaměstnanosti. O tom píše prof. Hitze ve své »Dělnické otázce« následující: »Bez odporu jest péče o nezaměstnané jednou z nejnaléhavějších, ale i nejtěžších úkolů dnešní společnosti. Při tom nejedná se o práce se štítící vagabundy a žebráky, ti mohou se umístiti v dělnických koloniích a donucovacích pracovnách, aby se opět vychovali k pořádnému životu, nýbrž zde jedná se o »oběti« našeho hospodářského vývoje; kteří by rádi pracovali, ale práce nenalézají. Není to pouze těžká ztráta našeho národního blaha, když statisícové pracovních sil leží ladem, nýbrž mnohem významnější jest ztráta na morální síle a spokojenosti, kterou náš lid utrpí.«

Jak jest odlišný tento srdečný názor šlechtného přítele dělníka od nedávno řečeného mínění zástupce moderního nevěreckého individualismu. Hitze právem poukazuje, že se dnes při nezaměstnanosti nejedná o žebráky a práce se štítící individua, nýbrž o oběti našeho hospodářského vývoje.

Resumé pak všeho zde řečeného možno vyjádřiti těmito slovy:

1. Nezaměstnanost jest pravidelně zjev, doprovázející náš ho-

spodářský vývoj. K jejímu potření jest v první řadě snažiti se o pravidelnost výroby, totiž pokud možno hospodářské krise zmírniti, nedaj-li se úplně odstraniti. Zde může stát spolupůsobiti zdravou obchodní politikou, po případě organisace průmyslové, na př. kartely, syndikáty, které mají stav svého průmyslu nepřetržitě sledovati, znemožniti hyperprodukcii, zkrátka napomáhati stabilitě v průmyslu.

Jest při tom z té zásady vycházeti, že laděm ležící pracovní síly mají za následek poškozování celého hospodářství, a tím i poškozování národního blaha.

2. K zmírnění nezaměstnanosti je se především snažiti o výměnu pracovních sil účelně zařízenými sprostředkovatelnami práce. Sprostředkovatelny mají býti dle možnosti veřejné a paritativní a výlohy mají býti hrazeny z veřejných prostředků. Sprostředkování práce budiž specialisováno, aby se přihlíželo k požadavkům zaměstnavatelů, jakož i práce hledajícím. Umožniti výměnu pracovních sil mezi jednotlivými okresy centralisací sprostředkovatelen práce. Nezaměstnaným, jimž poukázána jest práce ve vzdálenějším území, jest poskytnouti na státních železnicích slevu jízdného.

3. Poněvadž opatření práce jest předním a nejvznešenějším prostředkem k boji proti nezaměstnanosti, musí veřejné korporace za dob větší nezaměstnanosti dle možnosti o nezaměstnané pečovati. To děje se tím, že veřejné práce, kanalisace, železniční stavby se v těchto dobách provádějí. Tyto práce z nouze nesmějí platiti za chudinskou podporu. Mzdy nechť se tak vyměří, aby bylo jimi zaručeno existenční minimum. Povolování veřejného úvěru za tím účelem budiž ulehčeno.

4. Jest povinností a úlohou průmyslových organisací, podporování nezaměstnaných a cestujících přiměřeně vybudovati a to tak, aby vystačilo v normálních poměrech nezaměstnané své členy chrániti před nouzí a bídou.

5. Je se snažiti, aby pro nezaviněně nezaměstnané byly zřízeny veřejné pojišťovací pokladny, nejdříve v rámci obcí nebo širších komunálních svazků. Teprve když zde jsou dostatečné zkušenosti, bude možno usouditi, zdali by bylo vhodným snažiti se o všeobecné státní pojištění nezaměstnaných. P.

Zákony školní a — jich následky.

Gazette de l'Union catholique ve Francii přináší do očí bítící dopis, jež zaslal její dopisovatel z Paříže jejímu sekretáři. Dopis zní:

Žádám Vás za dovolení, bych směl členům Vaší slavné Jednoty vyložití skutečné výsledky, jež za sebou má vyučování bez Boha v naší nešťastné zemi francouzské.

Professor soudního lékařství na universitě lyonské vydal knihu jednající o trestu smrti a zločinnosti (kriminalitě) ve Francii

během XIX. století. Tato kniha jest grafický přehled, velmi poučný, oznamující počet zločinů a přečinů, každého roku spáchaných proti majetku a osobám. Obsahuje všechny zločiny, ať byly souzeny čili nic. Vskutku, mnohé tyto zločiny zůstaly bez trestu, že nebylo lze buď žádati zodpovědnosti, neb postihnouti pachatele. Než ať byly souzeny neb nebyly souzeny, proto přece byly, a je třeba v statistice skutečných zločinů je uváděti.

V celku tabulka ukazuje strašný vzrůst zločinů a přečinů v XIX. století. Počet zločinů zveličil se *pětkrát* od roku 1830 do r. 1900.

V této době 70 let rozeznává se v podrobnostech: období 25 let rychlého stoupání (1830—55); období 20 let polepšení neb zastavení (1855—75); období velmi rychlého stoupání (1875 až 1905)

Spisovatel hledá vysvětlení tohoto stoupání zločinnosti v příčinách řádu hmotného, jež uvádíme, aniž bychom jich vyvraceli, ježto jsou dětinské; příčiny jsou hojné nebo špatné žně, povětrnost, souchotiny, k nimž přidává i pijáctví. Toto jest nejpravdivější. Než pijáctví, zdali není ono samo jakýmsi druhem zločinu? Aniž by vysvětlovalo druhých, potřebuje samo vysvětlení.

Pravou příčinu, proč zločinnost v XIX. století stoupá, lze snadno objeviti tomu, kdo zná třeba jen povrchně dějiny tohoto století. Příčina jest nadobro mravní a náboženská; příčina spočívá v tom, že vliv náboženský byl u vychovávání zmenšen neb potlačen. Během XIX. století:

Zločinnost stoupala, kdy výchově náboženské byly kladeny překážky.

Zločinnost se zmírnila, když výchova náboženská byla podporována.

Slyšme, čemu dějiny nás učí:

1. Před r. 1830 a zvláště před velikou revolucí vedení veřejného vyučování bylo ve Francii svěženo katolické církvi, tehdy byla zločinnost malá.

2. Revoluce z r. 1830 odňala vedení veřejného vyučování katolické církvi a svěžila je ministerstvu veřejného vyučování, jež bylo velmi laické (bez duchovních). To bylo prvé sesvětštění (laicisace), to bylo prvé hrozné stoupání zločinnosti.

R. 1850 zákon Fallouxův vrátil z části a na 25 let katolické církvi vedení výchovy; a v těchto 25 letech zastavilo se stoupání, ba nastalo zmenšení zločinnosti. Však snížení nebylo znáti než až několik let po přijetí zákona kolem r. 1855.

Konečně r. 1876 počala vláda šmahem a ve velkém a na vždy školy laicisovati. Církev byla nejen vypuzena z vedení francouzské výchovy, ale i ze školy vůbec. Od r. 1876 zločinnost postoupila v největších rozměrech. Z 250.000 případů stoupila na 556.000.

Stůj zde podrobný přehled:

Léta	Prostřední počet zločinů a přečinů	
1831—35	113.000	} Řízení škol veřejných bylo odňato církvi a dáno světským osobám.
1836—40	144.000	
1841—45	169.000	
1846—50	226.000	
1851—55	280.000	
1856—60	266.000	} Zákon Fallouxův zavedl opět nábo- ženskou organizaci. Zločinnosti ubývá.
1861—65	272.000	
1866—70	283.000	} Liberální císařství překáží působení církve ve školách. Mírné stoupání zločinnosti.
1871—75	250.000	
1876—80	372.000	} Zákon Fallouxův jest zlepšen na pro- spěch církve. Zločinnost klesá ve velikých rozměrech.
1881—85	422.000	
1886—90	461.000	} Vláda jest proti náboženství, vyučo- vání se stále víc a více sesvětšuje (laicisace).
1891—95	521.000	
1896—00	514.000	} Zločinnost stále vzrůstá až strach.
1901—05	556.000	

Předkládáme otcům a matkám, jež mají rodiny, by studovali tato čísla, o nich přemýšleli a učinili si z nich výsledky, jež z nich plynou.

S výrazem nejoddanější úcty, pane sekretáři,

Váš

(Viz Tablet ze dne 1. ledna 1910.)

Neuvádíme žádných úvah; číslíce mluví.

Příklady.

Ctnost bezmezná. Vena virtus finem nescit, ait S. Bern., ita ut si semper viveret semper justioresse contenderet. Et alibi: Non vis proficere? Non! Vis ergo deficere? Nequaquam! Quid ergo? Sic inquis vivere volo et manere, nec peior nec melior fieri cupio! Hoc ergo vis, quod fieri non potest! Inter profectum et defectum nihil medium invenitur: Qui non proficit, deficit. Claus: Spicilegium.

Ctnost. Le vice et la vertu sont des produits comme le vitriol et comme le sucre. (Neřest a ctnost jsou výrobky jako vitriol a cukr.) Taine: *Cauveries françaises* III. 119.

Jan Nep. Holý O. Praem.

LISTY HOMILETICKÉ.

Boží Prozřetelnost.

Sedměro kázání zvláště pro dobu postní.

Napsal P. Martin Janů C. Ss. R.

Předmluvou podotýkám toto:

V rozbouřené a rozhárané naší době zahaluje se veleútešná pravda o boží Prozřetelnosti vždy hustším a hustším závojem. Z této zapomenlivosti vyvěrá malomyslnost, nedůvěra a skleslost i dobrých katolíků. Je tedy povinností pastýřů lidu, často připomínati věřícím, že Bůh řídí veškeren svět i osudy každého jednotlivce dle slov Písma: *»Tvá, Otče, Prozřetelnost spravuje je.«* (Moudr. 14, 3.)

Ale hledejme v kazatelské literatuře pojednání o boží Prozřetelnosti, a nalezneme jich jen poskrovnu, a celého cyklu řečí o tomto předmětu mnohý kněz vůbec ani neviděl. Myslím proto, že tato sbírečka kázání o boží Prozřetelnosti bude mnohým českým kazatelům vítanou a přinese blahodárné ovoce.

Spisovatel.

V Obořišti 22. ledna 1910.

Thema I.

Jest boží Prozřetelnost.

*»Tua, Pater, providentia gubernat eos —
Tvá, Otče, Prozřetelnost spravuje je.«*
(Moudr. 14, 3.)

Dr. Jindřich Eisenlohr, universitní professor v Tubinkách, protestant, chtěl seznati život katolický; i účastnil se pouti na Kalvarii ve Švábském Gmündu. Poutníků bylo bez počtu. Maje mnoho pochybností o víře, připojil se k nim. Vypravuje: *»Konal jsem s ostatními některé modlitby, a najednou cítil jsem oblažující jejich účinek a seznal jsem, jak se na mně splnila slova Páně: »Kde jsou dva neb tři shromážděni ve jménu mém, tuť jsem já uprostřed nich.«* (Mat. 18, 20.) Nejen vznešenou důležitost utrpení

Rádce duchovní.

14

Pána Ježíše, ale i jeho hrůzy měl jsem tak jasně na mysli, že zvítězily nad mými pochybnostmi.« I stal se katolíkem (Dr. Rosenthal.)

Utrpení Páně má do sebe velikou moc blahodárně působiti na srdce naše. Těší zarmoucené, posiluje slabé, osvětluje hlouplé, obměkčuje zatvrzelé a přivádí je k Pánu Bohu zpět. Proto holdáme v této svatopostní době okusiti při každém kázání několik kapek z hořkého kalicha Páně a jimi duši svou občerstviti.

Ale o čem budou postní kázání jednati? O věci prastaré a přece vždy nové a velice zajímavé, o pravdě, o které se velmi zřídka káže a ještě řidčeji se pojednává několika po sobě jdoucími přednáškami, totiž o *boží prozřetelnosti*.

To budou kázání v pravdě *časová*.

Za našich dnů rozevírá se propast mezi bohatými a chudými vždy strašlivěji a hrozivěji; lidé nešlechtní požívají zdánlivě velikého štěstí, kdežto lidé zbožní bývají utiskováni; skoro každodenně docházejí nás hrozné zprávy o zločinech a přečinech, jichž se lidé proti zákonu božímu dopouštějí; pravé náboženství jest mnohým lidem trnem v oku a kamenem úrazu a pohoršení; tu by leckomu mohla napadnouti myšlenka: Zdali žije ještě všemohoucí nebes Pán, a jak to vše může trpěti?

Tyto a podobné věci hodlám vám, křesťané drazí, v těchto postních kázáních objasnit, a to ze dvou příčin: 1. abychom poznali boží dokonalosti a čest vzdali Hospodinu, 2. abychom se ve všech okolnostech odevzdávali do vůle boží, která vše, dobré i zlé, řídí k časnému i věčnému blahu svých vyvolených.

Začneme tedy ve jménu Páně a pod mocnou ochranou nejbl. Panny Marie.

* * *

Nadešla milému našemu Spasiteli doba, kdy dle úradku Otce nebeského za spásu naši měl zemřít. Přiblížil se den, kdy hodlal na jevo dáti lidskému pokolení vroucí a horoucí svou lásku.

V zahradě rajske počala záhuba veškerého pokolení lidského hříchem Adamovým; v zahradě getsemanské započala spása utrpením Kristovým. A utrpení toto na hoře olivetské bylo veliké, nepochopitelné.

Neměl milý náš Spasitel ve zvyku, mluvit o tom, co nešlechternější jeho srdce tížilo a soužilo; řídil se vždy zásadou: »Láska skrývá bolesti«. Ale tehdy, když se s učedníky svými na horu olivetskou ubíral, bylo božské jeho srdce bolestí tak sevřeno a sklíčeno, že se mu vydrala z úst slova: »*Smutná jest duše má až k smrti.*« (Mat. 26, 28.) Avšak přece se nevzpíral proti vůli Otce svého, ačkoliv smrtelná úzkost před nastávajícími mukami krvavý pot mu z těla pudila, nýbrž modlitba jeho vyznívala po třikrát ve slova: »*Otče můj, je-li možné, ať odejde ode mne kalich tento, ale však ne jak já chci, ale jakž ty . . . staň se vůle tvá!*« (Mat. 26, 39, 42.)

Hle, přátelé drazí, jak krásný a velebný příklad, abychom i my ve všech nesnázích a úzkostech do vůle boží se odevzdávali! A to musíme činiti, dobře vědouce, že, jak sv. víra učí, ustavičně

nad námi bdí oko Otce nejdobrotivějšího, jenž vše řídí a spravuje; jinými slovy řečeno: dobře vědouce, že *jest* boží Prozřetelnost. »Tua, Pater, providentia gubernat eos — *Tvá, Otče, prozřetelnost spravuje je*«. (Moudr. 14, 3.)

Abyste se o této pravdě vic a více přesvědčili, vyložím vám v této přednášce:

I. Co jest boží Prozřetelnost, a jasnými důvody dokáži,

II. že *jest* boží Prozřetelnost.

Toto kázání jest základem všech následujících, a proto doufám, že je s napiatou pozorností vyslechnete.

P o j e d n á n í.

I.

Co jest boží Prozřetelnost?

Slovem »Prozřetelnost boží« vyrozumíváme péči a starostlivost boží o věci, které stvořil, aneb jinými slovy »Prozřetelností boží« naznačujeme, že Pán Bůh věci k tomu cíli a konci vede, za kterým je stvořil.

Že Pán Bůh svět stvořil a to z ničeho, jest dogma, článek víry svaté. Vyznáváme jej slovy: »*Věřím v Boha, Otce všemohoucího, stvořitele nebe i země.*«

Stvoření světa dokazuje nám Písmo svaté na mnoha místech, na př. v I. kn. Mojž. v. 1.: »*Na počátku stvořil Bůh nebe i zemi*«, v Žalmu 123, 8: »*Pomoc naše ve jménu Hospodinovu, kterýž učinil nebe i zemi.*«

Stvoření světa dokazují nám tvorové sami; nemají sami v sobě dostatečnou příčinu svého bytí, svého pohybu, svého pořádku; sice by musili býti nekonečně dokonalými. Mají tedy své bytí, svůj pohyb a pořádek od bytosti jiné, nestvořené, nekonečně dokonalé, a tuto bytost nazýváme Bůh. Tak učí zdravý rozum. Všechny věci, veškeren svět pochází tedy od Boha.

Ale, abychom porozuměli, co jest boží Prozřetelnost, jest nám též věděti, proč Pán Bůh svět stvořil.

Každý umělec, hodlaje provésti nějaké mistrovské dílo, má na mysli nějaký účel, kterého dílem svým chce dosáhnouti. Tak na př. malíř, sochař, stavitel, hudební skladatel, podnikají li nějakou práci, chtějí se buď proslaviti, neb peněz si vydělati, aneb aspoň jiným radost způsobiti. Bez účelu nejedná leč člověk blázen. Kde rozum, tu jest i účelnost.

Proto musil také Bůh, moudrost neskonálá, míti při stvoření světa nějaký účel na zřeteli. Nemohl však hledati své blaženosti a radoti, neboť je sám v sobě nevýslovně blažen. Bláženost jeho nemůže se stupňovati. Nemohl hledati svého *prospěchu* a užitku; neboť je sám v sobě nesmírně bohat a nikoho a ničeho nepotřebuje. Proto modlí se žalmista Páně: »*Bůh můj jsi ty, neboť dobrých věcí mých nepotřebuješ.*« (15, 2.)

Mohl však Bůh při stvoření světa míti na mysli svou slávu a čest a *blaho tvorů* a zvláště člověka. A tento dvojí účel měl v skutku na zřeteli.

1. Že mu při stvoření světa tanula na mysli jeho *vlastní sláva a čest*, to nám praví výslovně Písmo svaté: »Omnia propter semetipsum operatus est Dominus — *Všecko pro sebe samého učinil Hospodin.*« (Přisl. 16, 4.) Dále čteme u proroka Isaiáše: »Gloriam meam alteri non dabo« — »*Cti své jinému nedám*« (42, 8.) a v epištole sv. Pavla k Timotheovi (1, 17): »*Králi pak věků nesmrtelnému a neviditelnému, samému Bohu čest a sláva na věky věkův.*« Z těchto slov Písma sv. jasně vysvítá, že vše, co jest, proto jest, aby hlásalo všemohoucnost, moudrost a lásku boží, aby sloužilo jeho cti a slávě.

Tot jest *hlavní* účel, pro který Pán Bůh svět stvořil. Tot i hlavní úkol náš. Jsme proto na zemi, abychom Pána Boha poznali, jej ctili, jej milovali, jemu sloužili, přikázání jeho zachovávali.

Tohoto účelu, totiž své cti a slávy dosahuje Pán Bůh vždycky. Nebesa a země plna jsou velebnosti a slávy jeho. Každá věc, od nepatrné travičky až k třpytícím se hvězdám, od kamene nehybného a mrtvého až k člověku bystrým rozumem a svobodnou vůlí opatřenému, vypravují nám, že nesmírně veliký, moudrý a laskavý jest Hospodin, který vše z ničeho učinil a v nejkrásnějším pořádku zachovává. A nechce-li člověk *dobrovolně* na tomto světě srdcem, slovem i skutkem Pána Boha oslavovati, jemu sloužiti, bude na onom světě v hrozných mukách pekelných z *donucení* oslavovati boží spravedlnost; neboť každý zavrženec bude po celou věčnost vyznávati, jak čteme v žalmu 118, 137: »Justus es Domine, et rectum iudicium tuum« — »*Spravedlivý jsi Hospodine, a přímý je soud tvůj!*« Ať si tedy žádný bezbožník nemyslí, že by snad překazil a zmařil záměry boží, nesloužil jeho cti a slávě: nechce-li nyní dobrými skutky oslavovati Boha svrchovaně laskavého, bude jednou na věčnosti svými tresty oslavovati Boha svrchovaně spravedlivého.

2. Ale Pán Bůh měl při stvoření světa mimo čest a slávu svou na mysli i *blaho tvorů a zvláště člověka*.

Každý tvor může dosáhnouti té dokonalosti, která odpovídá jeho přirozenosti; věci méně dokonalé slouží dokonalejším, a všechny věci viditelné slouží člověku, jenž jest králem a korunou světa viditelného, aby on vědomě a dobrovolně sloužil Tvůrci svému, v míru a pokoji s ním žil na tomto světě a neskonale blaženosti požíval na věčnosti. »*Bůh láska jest,*« praví sv. Jan (I., 4, 8.), nemůže ničeho činiti, co by zároveň nesměřovalo k blahu našemu.

Tot je tedy záměr a plán světový, který Pán Bůh při stvoření na mysli měl: *jeho čest a sláva, a blaženost tvorů a zvláště člověka*.

Provedení tohoto plánu a záměru jest úkolem boží Prozřetelnosti. Boží Prozřetelnost záleží tedy v tom, že Pán Bůh věci stvořené, a zvláště člověka k tomu vede a řídí, aby dosáhli cíle svého, který jest čest a sláva boží a blaho tvorů samých a zvláště člověka.

Ó jak vzácné a vznešené jsou tyto pravdy, pravdy, o kterých bychom ustavičně měli rozjímati, všechny své myšlenky, žádosti, skutky tak spravovati a řídit, aby sloužily k boží slávě a k našemu spasení. Veleben budiž Hospodin, že nám je poznati dává!

II.

Jest boží Prozřetelnost.

Ukázal jsem vám nyní, v čem záleží boží Prozřetelnost, nyní jest mi dokázati, že *jest* boží Prozřetelnost, že totiž Pán Bůh skutečně všechny tvory ke své cti a slávě a ku blahu jejich a zvláště člověka řídí a spravuje.

1. Boží Prozřetelnosti vyžadují *vlastnosti boží*.

2. Boží Prozřetelnost dokazuje *pořádek*, který ve světě viditelném panuje, a velebný plán našeho spasení.

1. Kdyby Pán Bůh o své tvory se nestaral, kdyby jich nevedl ke své cti a slávě a k vlastnímu jejich blahu, následovalo by z toho, že se buďto o ně starati *nemůže*, aneb že se o ně starati *nechce*. Ale ani toto, ani ono nezakládá se na pravdě.

a) Pán Bůh se *může* o své tvory starati.

Pravda, věcí stvořených jest ohromný počet. Kdo spočítá milliony rozmanitých nerostů, rostlin, zvířat, lidí; milliony hvězd na obloze nebeské? Kdo dovede ovládati všechny síly přírodní, sílu ohně, vzduchu, hmoty, vod? A přece vše má býti řízeno a spravováno, aby ve všem panoval pořádek! Ale, drazí křesťané, »*U Boha není nic nemožného*,« praví Písmo svaté (Luk. 1, 37.); on jest *všemohoucí* světa Pán, na jeho rozkaz, na jeho pokyn vše se děje, vše poslouchá.

A jako jeho všemohoucnosti nic není nemožného, tak jeho *moudrosti a vševědoucnosti* nic nezůstane tajným. On zná každou věc i nejnepatrnější bylinku i nejmenšího broučka dopodrobna, zná jednoho každého z nás, zná naše jméno a příjmení, naše kříže a trampoty, naše myšlenky, žádosti a skutky, naše chyby a poklesky, i když nikdo na širém světě o nich neví a nikdy se nedoví. Slyšte slova Písma sv.: »*On spatřuje končiny světa a vidí všecko, což jest pod nebem*.« (Job. 28, 34.) »*Hledí Hospodin na cesty člověka a všechny kroky jeho znamená*.« (Přisl. 5, 21.)

Všemohoucí jest tedy Hospodin a vševědoucí, všecko zmůže, o všem ví: *může* se tedy Prozřetelností svou o všechny tvory starati, všechny k cíli jim určenému vésti, aby totiž sloužily k jeho cti a slávě a jeden každý a přede všemi člověk, vlastní své blaženosti dosáhl. Jak povzbuzující jest tato myšlenka pro nás, když se v nějaké tísní nalézáme! Pán Bůh *může* se tedy o své tvory starati,

b) ale zdali též *chce*? Není to pro nesmírně velikého Pána věci až příliš malichernou o vše, i o věci sebe nepatrnější pečovati?

Pravda jest, králové a knížata mají své úředníky, tito podúředníky a tito opět sluhy, aby velcí páni nemusili se o menší

věci starati. Ostatně nebylo by jim to ani možné, všechno na paměti mít. Tak se nezřídka stává, že mnohý bohatýr dovede sice vládnouti nad svými úředníky, ale nerozumí potřebám lidu, o jeho nesnázích ani neví, aneb věděti nechce. K osobám sobě rovným je sama vládčnost a laskavost. S největší pozorností a šetrností k nim se chová, nešetří času ani peněz, jen aby se jim zavděčila. Zaklepe-li však na dveře chudás, aneb poprosí-li ho někde na ulici o almužnu, odbude jej nelaskavě, aneb ho na své služby odkáže, aby mu nějaký dárek uštedřili. Ale tak se věci nemají, u Pána Boha. Jako mu nebylo a není malicherností svět a vše, co na světě jest, stvořiti a zachovávat, tak mu není a nemůže býti malicherností o všechny tvory a o každého zvlášť se starati. Proto praví krásně Písmo svaté: *»Jako krůpěje rosy před svítáním, která sstupuje na zem — tak jest před tebou okresek zemský: ale smilováváš se nade všemi, neboť všechno můžeš . . . miluješ zajisté všechno, cožkoli jest, a nic nemáš v nenávisti z těch věcí, které jsi učinil.«* (Moudr. 11, 23—25.)

Pán Bůh miluje vše a láska pudí jej, aby o všechno pečoval, ale zvláště miluje člověka a stará se o blaho jeho. Toho dokladů máme velikou hojnost v Písmě svatém. Pán Bůh jest, dle výroku sv. Pavla *»otcem«* naším, a sám Kristus Pán učil nás modliti se: *»Otče náš, jenž jsi na nebesích!«* Pán Bůh mluví ke každému z nás ústy proroka Jeremiáše (31, 3): *»Láskou věčnou miloval jsem tebe.«* A jak dojemná jsou slova, která čteme u proroka Isaiáše: *»I řekl Sion: Opustil mne Hospodin a Pán zapomenul se na mne. Zda-liž se může zapomenouti žena nad nemluvnětkem svým, aby se neslitovala nad synem života svého? A byl ona se zapomenula, já však se nezapomenu nad tebou. Aj! na rukou svých zapsal jsem tě.«* (49, 14—16.) Pán Bůh tedy o jednoho každého z nás větší má péči, nežli matka o jedináčka svého. A není toho ráj pozemský, který Pán Bůh pro člověka štípí, hora Kalvarie a ráj nebeský nejpádňejším dokladem?

Pán Bůh tedy *může* o všechny věci se starati, protože jest všemohoucí a vševědoucí a *chce* se o ně starati; neboť jeho láska a dobrota nezná mezí, nemá konce. Co z toho vysvítá? Z toho vysvítá jasně a zřejmě, že *jest* Prozřetelnost boží. Kdo by ještě, maje zdravý rozum, mohl o tom pochybovati?

Ó kéž se tato utěšitelná pravda hluboko nám vryje do srdce a vypudí z něho všeliké příliš úzkostlivé myšlenky, které, jsou-li dobrovolné, Pána Boha urážejí, na př., že Pán Bůh se o nás nestará, že na nás zapomíná. Nezapomínejme jen my na něho, varujme se hříchu, zachovávejme boží přikázání a uvidíme, že nikdy se nám ničeho potřebného nedostáváti nebude, a že všechno, i kříže a utrpení budou nám prospívati dle slov sv. apoštola, an dī: *»Těm, kteří Boha milují, všechny věci napomáhají k dobrému.«* (K Řím. 8, 28.)

Ale dovolte mi, abych vám nyní pochopitelnějším a zajímavějším způsobem ukázal stopy boží Prozřetelnosti.

2. Netoliko božské vlastnosti: všemohoucnost, moudrost a láska hlásají nám boží Prozřetelnost, nýbrž i pořádek v přírodě a velebný plán našeho spasení.

a) Když se na věci v přírodě důkladně podíváme, když zkoumáme jejich různé vlastnosti a činnost a účelnost jejich pozorujeme, tu jest nám zvolati se sv. žalmistou Páně: »Domine, Dominus noster, quam admirabile est nomen tuum in universa terra!« — »Hospodine, Pane náš, jak předivné jest jméno tvé na vsí zemi!« (8, 1.) Hle, jak všechno v krásném je souladu! Tisícové a tisícové hvězd mají buď vykázaná místa, na kterých stojí, aneb své přesné dráhy, na kterých se pohybují, zlaté slunko dle určitých zákonů vychází a zapadá. Roční časy střídají se v dobách stanovených.

Jaká rozmanitost v *nerostech*! Přemnohé z nich krystalisují dle přesných a stálých pravidel, které jen prozkoumatí pracné stálo namáhání.

Je-li řeč o *rostlinách*, tu můžeme směle tvrditi, že všichni všeho světa učenci a umělci nejsou s to, aby jen jedinou travičku tak sestavili, jak v přírodě roste, ačkoliv dobře vědí, z čeho se skládá. A jest jich nesčíslné množství. Ale netoliko nepatrné travičky, nýbrž i nejkrásnější a nejnádhernější květiny. Víte, jak o květinách pravil Kristus Pán: »*Patřte na kvítí polní, nepracuje ani přede. Pravím pak vám, že ani Šalomoun ve vsí slávy své tak odín nebyl, jako jedno z nich!*« (Mat. 6, 28, 29.)

Jaký pořádek, jaká rozmanitost mezi živočichy od nejmenšího zvířátka, jichž na tisíce se hemží v jediné kapce vody až k ohromné velrybě! Každé z nich má zvláštní ústrojí, svou určitou potravu, svůj účel, a ačkoliv jim rozum chybí, přece pudem svým jednokaždé o to pečuje, čeho mu k zachování života i rodu jest potřebí. A jakou péčí a starost vynakládají na své potomstvo! Nepozorovali jste nikdy mravenců, včeliček, aneb domácích zvířat? Nepoukázal sám Kristus Pán na jedno z nich, chtěje nám vyjeviti srdce svého lásku? »*Ferusalem, Ferusalem... kolikrát jsem chtěl shromážditi syny tvé, jako slepice shromažďuje pod křídla kuřátka svá, a nechťel js!*« (Mat. 23, 37.)

Konečně jak jasně jeví se stopy boží Prozřetelnosti u člověka, který jest králem všech věcí viditelných! Tělo lidské jest dílo mistrovské v pravém slova smyslu. Jaký tu soulad, jak vše k svému účelu zařízeno! Jak vše mistrně a dovedně sestaveno! Ne nadarmo praví učenci, že člověk jest dle těla »*μικρόκοσμος*« »malým světem«. — Ještě větší podiv vzbuzuje v nás duše člověka. Jest Pánu Bohu samému podobna, nesmrtelná. Jest obdařena rozumem, aby netoliko věci kolem sebe poznávala, nýbrž i samého Tvůrce všehomíra. Má svobodnou vůli, aby vše, co dobré a krásné jest, milovala, nejvíce však Stvořitele svého, který jest zdrojem a zřídlem veškeré krásy, veškerého dobra. Má bystrou paměť, aby takřka celý svět v sobě nosila a zvláště na dobrodiní boží si vzpomínala.

b) Všichni viditelní tvorové jsou k službám člověka: slunce, měsíc, hvězdy, aby mu skýтали světla, země aby mu potravu přinášela. Ano i andělům svým, těmto knížatům nebeským, přikázal Bůh, aby člověka chránili a střežili na všech cestách jeho. Ale ještě více učinil a činí Bůh v neskonale lásce své k člověku. Pro nás lidi a pro spásu naši stal se člověkem, všechny naše slabosti, vyjma hřích, na se vzal, na kříži za nás zemřel, ve svatostánku s námi přebývá, jest naším přítelem, hostem, vězněm, ve vlasti nebeské bude naším odplatitelem a odměnou velikou velmi. Každému člověku dostává se potřebné milosti, by dle svého stavu a povolání dosáhl věčného cíle svého.

Jasně tedy září mocná a laskavá boží Prozřetelnost v přírodě i ve velebném plánu našeho spasení! V pravdě vidíme zde vyplněna slova o Moudrosti věčné: *»Dosahá mocně od konce až do konce a řídí všechno líbezň.«* (Moudr. 8, 1.)

* * *

Ukázal jsem vám tedy, křesťané drazí, co jest boží Prozřetelnost, a že jest skutečně hoží Prozřetelnost. Boží Prozřetelnost záleží v tom, že Pán Bůh všecky tvory ke své cti a slávě a ku blahu jejich řídí a spravuje. Boží Prozřetelnosti vyžadují vlastnosti boží: všemohoucnost, moudrost a láska; boží Prozřetelnost hlásá pořádek, který ve viditelných tvorech panuje, hlásá nám vznešený plán našeho spasení.

Budiž nám myšlenka na boží Prozřetelnost útěchou a slastí ve všeliké úzkosti! *»Hospodin spravuje mne a nic se mi nedostáváti nebude.«* (Žalm 22, 1.)

Budiž nám tato myšlenka posilou a štítem v pokušeních! Odevzdávejme se do řízení boží Prozřetelnosti, jako Kristus Pán na hoře olivetské! Modleme se často ke cti a slávě boží Prozřetelnosti a pomoc boží bude vždycky s námi. Amen.

Thema II.

Je-li boží Prozřetelnost, proč jsou na zemi lidé chudí a lidé bohatí?

»Bene omnia fecit — Dobře všecky věci učinil«
(Marek 7, 37.)

Jedním z nejslavnějších mužů, o kterých nám dějiny vypravují, byl bez odporu slovutný vojevůdce a státník římský *C. Julius Caesar*. Když však stál na vrcholu své slávy, a skoro celému světu vládl, zachtělo se mu samé koruny královské, což se ovšem v Římě, kde byla tehdy republika, považovalo za přečin veliký. I spiklo se proti němu šedesát senátorů a rytířů, aby jej zabili. Když se 16. března roku 44 př. Kr. konala v Římě slavná schůze senátu, t. j. římské říšské rady, zasadil *Tillius Cimber* Caesarovi první ránu. Caesar chtěl se brániti. Ale když mezi spiklenci

spatřil *Marka Bruta*, kterého jako svého přítele miloval, zastřel si hlavu a zvolal: »Et tu, mi Brute!« »Také ty, milý Brute!« A dvaceti třemi ranami zbodán, klesl mrtev k zemi. Tedy Caesar, jenž často v krvavých bitvách s myslí chladnou hleděl smrti v tvář, Caesar, jenž statně jako lev vždy bojoval, nemohl snést pohledu na zradu, kterou splácel Brutus upřímnou jeho lásku. Nic zajisté nebolí člověka tak, jako nevděk od těch, které jsme milovali, a kterým jsme prokázali četná dobrodíní.

Hleďte, křesťané draží, i tuto krutou bolest vzal na sebe Kristus Pán. Jeden z vyvolených jeho apoštolů, z jeho nejdůvěrnějších přátel, z jeho miláčků, jeden z těch, které před milliony lidí vyznamenal, Jidáš, zosnoval proti němu černou zradu a po poslední večeři sám v čele tlupy buřičů přichvátal na boru olivetskou, aby zabil božského Mistra a vydal ho úhlavním nepřítelům. O jaká bolest něžnému a láskyplnému srdci Ježíšovu! Kristus Pán znal dobře ošemetný plán Jidášův, ale přece jej jako přítele uvítal a promluvil k němu jen slova vlídnosti a lásky, aby jej obrátil a zase přivedl na stezku spásy. »Jidáši, políbením zraňuješ Syna člověka?« (Luk. 22, 48) I ty jsi mezi zavilými mými protivníky? Obrát se, nekráčeš cestou, která vede k záhubě! — Ale Jidáš neuposlechl hlasu milosti, a víte, jak zle skončil. Obdržev stíbenou bídnou mzdu třiceti stříbrných, oddal se zoufalství a zhynul sebevraždou. Nová bolest milujícímu srdci Ježíšovu! Peníze byly tedy příčinou Jidášovy zaslepenosti a zatvrzelosti. Peníze přivodily mu smrt, nad kterou není smrti hroznější. »Kam, ach, přivádíš ubohá srdce lidská prokletá žádosti peněz!« *) (Vergil.)

A přece jest i podnes přemnoho lidí na světě, jejichž první a nejvyšší tužbou jsou peníze, peníze a zase peníze.

Mnoho je těch, kteří proti Pánu Bohu reptají, že jim nedal statků pozemských ako tomu a té, a rouhavě říkají: »Jak může býti boží Prozřetelnost, když pozemské statky jsou tak podivně rozděleny?

Zdá se mi tudíž velmi důležitým v cyklu (v řadě) kázání o boží Prozřetelnosti jasně zodpovědět otázku: Je-li boží Prozřetelnost, proč jsou na zemi lidé chudí a lidé bohatí?

Až vše dobře pochopíte, tuším, že řeknete se zástupem, popozorujícím skutky Pána Ježíše: »Bene omnia fecit — Dobře vsecky věci učinil!«

Doufám, že vás toto kázání bude velice zajímati. I počnám ve jménu Páně, doporučuje sebe i vás mocné přimluvě Bohorodičky.

Především jest nám rozdíl činiti mezi *bohatstvím a chudobou, jak je Pán Bůh míti chce, a bohatstvím a chudobou, jak je lidé sami přivozují.*

P o j e d n á n í.

I.

Dříve než pojednávati budeme o bohatství a chudobě, jak je Pán Bůh míti chce, upozorňuji vás na něco důležitého. A to

*) »Quid non mortalia pectora cogis, auri sacra fames?«

jest? *Že rozdíl mezi bohatými a chudými jest často jen zdánlivý.* Tomu snadno porozumíte. Řcete sami: Jsou pole, luka, lesy, domy, dvory, zlato, stříbro, drahokamy, jedinými statky člověka? Zajisté nikoliv! Mnohem drahocennější než vše, co jsem vyjmenoval, jest zdraví, jsou dary duševní: bystrý rozum, pevná vůle, šlechetné srdce; mnohem drahocennější jest štěstí rodinné, ničím nezkalená spokojenost. A tyto dary, tyto statky nalézáme mnohem častěji v rodinách chudobných, než v rodinách boháčů. — Mnohý člověk má všeho hojnost, ale jest churav a nemocen. Jiní jsou chudobní, ale těší se pevnému zdraví. Kteří jsou šťastnější?

O leckterém boháči lze říci, že jest — abych užil starého přísloví — »ovce se zlatým rounem«: bohat sice, ale málo nadaný. Naproti tomu jest mnoho chudých v dílnách, továrnách i mezi osobami služebnými, kteří od Pána Boha obdařeni byli bystrým rozumem, čilou pamětí, zralým úsudkem. Jednal snad Pán Bůh s těmito nelaskavě, když je, místo nabitou peněženkou, obmysliti ráčil vzácnými dary duševními? — Mnoho jest lidí na světě, kteří se honosí čestnými tituly, úřady, poklady, ale chybí jim poklad nejvzácnější: šlechetné srdce, ušlechtilá povaha, která jest nejvzácnější člověka ozdobou. Jsou zase lidé, jejichž skříň nejsou naplněny zlatem a stříbrem: ale mají zlaté, počestné srdce. Kteří jsou šťastnější? Ještě něco. Mnoho jest rodin, které, kdybychom soudili dle jejich bohatství, dobré bydlo mají; ale něčeho velmi důležitého se jim nedostává: spokojenosti. »I v palácích a hradech tekou slzy!« kdežto zase ve mnohých chudých rodinách viděti jest jen spokojené a veselé tváře. Mají snad takoví chudí lidé právo naříkati na řízení boží Prozřetelnosti?

Je tedy rozdíl mezi bohatými a chudými přechasto jen zdánlivý; vskutku jest mnoho chudých boháčů a bohatých chudáků.

»Ale,« řekli byste, »často jest rozdíl mezi bohatými a chudými nikoliv zdánlivý, ale skutečný. Jak mohla boží Prozřetelnost tak to uspořádati?« Na tuto otázku byla by nejkratší odpověď, která by každému věrnému křesťanu postačila, tato: Co Pán Bůh činí, dobře činí. Dosti jest, že tomu tak chce. Povinností člověka jest, podrobiti se a odevzdati do vůle boží. Ale přece vám naznačím důvody, proč Pán Bůh chce, aby byli lidé bohatí a lidé chudí.

1. První příčina, proč jsou na zemi lidé bohatí a lidé chudí, jest, že Pán chce *ukázati svou neobmezenou a svrchovanou moc nade všemi lidmi.*

V Písmě svatém čteme: »*Hospodinova jest země i vše, co na zemi jest: okresek zemský i všickni, kteří přebývají na něm.*« (Žalm 23, 1.)

Bůh je tedy nejvyšším vládcem všehomíra, nejvyšším Pánem všeho stvoření. Je-li svrchovaným Pánem všeho, řcete sami, zdaliž nemůže se svými statky nakládati, jak mu libo? Zdaliž nemůže uděliti jednomu méně druhému více? Činí-li tak, zdaž nemůže říci nespokojencům: »*Příteli, nečiním tobě křivdy . . . zdaliž mi*

nesluší učiniti, což chci? Čili oko tvé nešlechtné jest, že já dobrý jsem? (Mat. 20, 13, 15.)

A kdyby Pán Bůh všechny lidi stejně chudými učinil, zdaž by měli právo proti němu se bouřiti? Neměli by spíše povinnost Pánu Bobu děkovati, že jim poskytl příležitosti, aby zde na zemi v trpělivosti, v pokoře a sebezapírání lásku svou mu dokazovali a za to v nebesích tím hojnější oslavy a blaženosti dosáhli? Když tak neučinil, když jedném více, druhým méně uštedřil: přece jest náš povinností do vůle jeho se odevzdávati. — Jedné však věci nesmíme při tom zapomenouti. Když Pán Bůh některé lidi více než jiné pozemskými statky obmyslil, neponechal těchto statků jejich libovůli, aby totiž s nimi naložili, jak se jim zlíbí. On jim tyto statky jenom světil jako svým správcům a vladařům, a bude jednou od nich přísný počet žádati. »*Vydej počet z vladařství svého!*« řekne jednomu každému z nich, jak Písmo sv. učí. Vite též, jak jest v Písmě zaznamenáno, že od toho, komu mnoho bylo dáno, mnoho se bude požadovati. Dle svatého Řehoře: »Když se množí dary, roste i odpovídání.« Mnohý boháč by si zajisté přál na smrtelném lůžku, jako kdysi Filip, král španělský, aby byl býval raději chudičkým fráterem klášterním, než králem, aby nemusil z tolika poddaných a z tolikerého bohatství vydávati počet.

První tedy odpověď na otázku, proč jsou na zemi lidé bohatí a chudí, jest, že tím rozdílem chce Pán Bůh ukázati, že jest svrchovaným a neobmezeným Pánem všeho, a může se svým zbožím naložiti, jak se mu líbí. Uznejme tedy jeho nejvyšší vládu a podrobme se v chudobě vůli jeho.

2. Druhá příčina, proč Pán Bůh chce, aby byli lidé bohatí a lidé chudí, jest, že by jinak nemohl býti zachován pořádek v lidské společnosti.

Hleďte, přátelé drazí, naše oko má mnohem vznešenější úkol a účel než za udek, neb ruka, neb noha. Mohli bychom snad místo všech údů míti jen samé oči? To by pak nebyl člověk, nýbrž nějaká přišerná nestvůra. Jiný obraz. Varhany se skládají z nejrůznějších píšťal. Ani jedinká není jiné docela rovna. Mohli byste si mysliti varhany s píšťalami úplně stejnými? Ano. Ale to by pak nebyly varhany, nebyl by to královský nástroj, nýbrž nějaká veliká pošetilost. Ani nejdovednější pařížský hudebník nedovedl by na takovém nástroji zahráti ani nejjednodušší písně; neboť k harmonii a milodii třeba jest píšťal různé velikosti, formy a jakosti. Právě tak je to v lidské společnosti: »Non omnia possumus omnes« (Vergil). »Všichni nemůžeme všechno«. Jsme odkázáni jeden na druhého. V lidské společnosti musí býti lidé učení, kteří dovedou vládnouti, zákony dávati, práva a spravedlnosti se zastávati, mládež vyučovati, proti nemocem léky předpisovati, lidi na jejich náboženské povinnosti upozorňovati, je kárat, nežijí-li, jak zákon boží káže; jinými slovy řečeno: v lidské společnosti musí býti vladaři, úředníci, právníci, učitelé, lékaři, kněží atd. Nebýti takových lidí, musili bychom se vrátiti k starému barbarství, vzdáti se kultury a vzdělanosti. Studie však ne-

stojí toliko mnoho namáhavé práce, ale také velmi mnoho peněz. A odkud by se peníze braly, kdyby se byl Pán Bůh o to nestaral, aby byli také lidé zámožní, kteří by své děti mohli dáti na studie, aneb nadané děti chudých podporovali?

Rovněž je třeba, nevyhnutelně třeba, aby ve společnosti byli lidé, kteří by pole vzdělávali, oděv a obuv zhotovovali, domy stavěli atd., aby tedy byli rolníci, řemeslníci, dělníci všeho druhu. Kdo by tyto práce konal, nebylo-li by rolníků, řemeslníků a jejich pomocníků? Lidé učení jich konati nemohou, a to z dvojí příčiny. Předně jsou pracemi svého stavu a povolání tak zaměstnání, že na jiné práce nemají ani kdy. Za druhé nemají k pracím, které jsem právě vypočítal, ani zručnosti, ani tělesných sil. Dovedou sice vládnouti pérem, ale ne pluhem neb rýčem, protože mají svaly slabé. Brali by vše tak nezapně do ruky, že by se jim rolník neb řemeslník s chutí zasmál. I k ručním pracím třeba cviku a to dlouhého.

Ale tu by se mi mohla učiniti námitka třeba z tábora socialistů. Když tedy jest potřebí, aby byli lidé, kteří studovali a mají povinnosti vyššího řádu, a proto větší požívají vážnosti, a aby byli lidé, kteří se zanášejí ručními pracemi: měli by aspoň tito býti sobě rovni; měla by býti půda stejně rozměřena a rozdělena, a každý svůj podíl vzdělávati, aneb, při řemesle, každý stejnou měrou o práci a výdělek se svými soudruhy se dělit. — To jest jeden z krásných, aneb, lépe řečeno, hloupých snů socialistů o ráji v budoucnosti. Rcete sami, jak dlouho by tato rovnost panovala? Dejme tomu, že by se dnes všechno dle přání socialistů stejnoměrně rozdělilo. Jeden hospodář jest pilný, pracovitý, přičinlivý; namáhá se sám až do únavy a při tom šetří a spoří a věrně slouží Pánu Bohu. Druhý jest lenivý a při tom si přeje, jest marnotratný, o službu boží se nestará. Mezi tím, co se prvnímu zboží množí, druhému všeho ubývá a rostou jen dluhy. Za kratinký čas zase by byla nerovnost. Bylo by spravedливо, aby se snad po roce pilný hospodář s lenivým zase dělil, aby podíl obou byl stejný!? — Nemůže se tedy přání socialistů o rovnosti majetku nikdy uskutečniti. V lidské společnosti musí býti rozdíl mezi bohatými a chudými, aby se zachoval pořádek. To jest vůle boží. Proto praví Písmo sv.: *Malého i velikého on učinil a jedno-
stejně pečuje o všechny.* (Moudr. 6, 8.) Známá jsou vám též slova, která pronesl Kristus Pán: *»Chudé máte vždycky s sebou.«* (Jan 12, 8.) A ta slova platí pro všechny časy až do skonání světa. —

Chce tedy boží Prozřetelnost, aby byli lidé bohatí a lidé chudí, by se zachoval pořádek v lidské společnosti, která vyžaduje rozličných stavů a úřadů a proto i nestejného jmění. — Viděli jsme již, že Prozřetelnost boží chce, aby byli na zemi lidé bohatí a lidé chudí: 1. aby Pán Bůh ukázal svou neobmezenou moc, a za 2. aby v lidské společnosti panoval pořádek. Ale on chce 3. i lidem bohatým i chudým poskytnouti příležitosti k rozmanitým činnostem a dobrým skutkům.

Zajisté dlouhá řada krásných ctností a dobrých skutků byla by nemožnou, kdyby všichni lidé byli buď stejně bohatí, nebo stejně chudí

1. Jak krásná jest a záslužná *laskavost zámožných k chudým*! Více je zdobí a lépe jim sluší, než zlato a stříbro, hedvábní a aksamit, a to netoliko před lidmi, nýbrž i před samým Bohem. Dáš-li něco chudému ve jménu Pána našeho Ježíše Krista: on to tak přijímá, jako bys to jemu samému učinil. Známá jsou slova sv. evangelia. »Dej tedy, ó člověče,« volá svatý Petr Zlatomluvný, »chudému zemi, abys obdržel nebe; dej peníz, abys přijal království. Dej chudému a dáš sobě samému: cokoli chudému dáš, sám míti budeš.« »Ruka chudého jest klenotnicí Kristovou; cokoli chudý dostává, Kristus přijímá.« »Bratři, laskavostí k chudým získejme si milosrdenství boží, abychom se od trestu vyprostili a zajistili si svou spásu.« — Bohužel nepoznávají mnozí boháčů své vznešené a záslužné úlohy: stíráti hořké slzy chudých, vdov a sirotek, přispívati na skutky dobré, na okrasu kostelů a slavnostní bohoslužbu atd. Jestliť to zvláštní milost od Pána Boha, aby kdo rád almužnu dával, a mnozí boháčů milostí boží pohrdají. Pánu Bohu z toho nesmíme dávatí vinu, vždyť jest ještě dvojit soud: soukromý a všeobecný, kde se všechno vyrovná.

2. Daleko záslužnější než laskavost zámožných k chudým jest *odevzdanost do vůle boží*, kterou často nalézáme u chudých. Mnozí snášejí chudobu a nouzi ochotně a bez reptání z lásky k tomu, jenž dle slov sv. Pavla *jsa bohatý, učiněn jest pro nás chudým, abychom my chudobou jeho zbohatli* (2. Kor. 8, 9), jenž od jesliček až ke hrobu vyvolil si za družku chudobu, jenž veřejně prohlásil: »*Lišky doupata mají, a ptactvo nebeské hnízda: ale Syn olověka nemá, kde by hlavu sklonil.*« (Mat. 8, 20.) Tato odevzdanost chudých do vůle boží jest ctnost převzácná, jež i svatí andělé oblažuje a samému Pánu Bohu se líbí, a hojnou má slíbenou odměnu: »*Blahoslavení chudí duchem: neboť jejich jest království nebeské.*« (Mat 5, 3.)

S touto odevzdaností bývá spojena upřímná pokora, vroucí modlitba, pevná důvěra v Boha, vděčnost k dobrodincům, příslost života a počestnost: vesměs ctnosti, jejichž cenu a hodnotu až v nebesích poznáme.

Všechny tyto ctnosti byly by buď nemožné, aneb velmi řídké, nebýti rozdílu mezi bohatými a chudými.

Jen mimochodem ještě podotýkám, že mnohý boháč má takovou povahu, že by se ani nedovedl do chudoby vpraviti, a mnohý chudý člověk neuměl by s bohatstvím zacházeti, oddal by se nečinnosti a marnotratnosti a jiným neřestem; »majíť boháčů,« dle slov sv. Aloisa, »až příliš mnoho příležitostí, učiniti se nešťastnými na věčnosti.«

Když tedy Pán Bůh chce, aby byli lidé bohatí a chudí, chce to i z té příčiny, aby bohatí i chudí cvičili se ve ctnosti: bohatí v laskavosti a štědrosti, chudí v odevzdanosti do vůle boží, v pokorě, důvěře atd.

Přehlédněme kratince vše, co jsem dosud pověděl. Pán Bůh chce, aby statky pozemské nestejně byly rozděleny: 1. aby ukázal, že on sám jest neobmezeným pánem všehomíra a může každému dáti, jak za dobré uzná; 2. aby se zachoval pořádek v lidské společnosti, který bez bohatých a chudých zachován býti nelze; 3. aby bohatým i chudým poskytl příležitosti k dobrým skutkům a rozličným ctnostem. Podrobme se tedy velemoudrému řízení boží Prozřetelnosti, pokojme se moci boží, která všecko řídí ke spáse svých vyvolených.

II.

Dosud byla řeč o bohatství a chudobě, jak obé Pán Bůh míti chce. Ale dobře si pamatujte: není všeliké bohatství a všeliká chudoba na zemi zařízením boží, nýbrž přecasto jen dopuštění boží.

Tak není zařízením a vůle boží, aby se jen někteří lidé na úkor jiných obohacovali, svým poddaným a dělníkům nespravedlivou mzdu platili, podváděli své bližní lstí a úskokem a na majetku jim škodili. Takoví nesvědomití, lakomí, nelidští ukrutníci budou jednou se strachem a hrůzou státi před svrchovaně spravedlivým Bohem a z počínání svého počet skládati. Boží Prozřetelnost jednání jejich trpí na zkoušku svých věrných, jako trpěla tyrany k oslavě mučedníků.

Ale i chudoba přemnohých lidí není zařízením a vůle boží, nýbrž jen dopuštění boží, protože ji zavinili lidé sami. O důkazy není nouze

1. Někteří lidé přejí si jen dobře jísti a píti, dobře se míti, ale o práci nechtějí zavaditi.

Zatím co pilný hospodář neb řemeslník za den zlatý, dva si vydělá, zahálí druhý a při tom ještě zlatý, dva projí neb propije. Že při takovém počínání zlatáčeků a stříbrňáčeků v kase nepřibývá, nýbrž ubývá a rychle ubývá, jest na bíle dni. Za krátkou dobu rostou na polích bodlák a kopřivy, a v domě uhostí se chudoba s nouzí a z každého koutku vyzírá. Člověče, přičin se a Pán Bůh ti pomůže. Kdo chce něco míti, ten se musí přičiniti. Z pilnosti se štěstí rodí, lenost holou bídu plodí. Pán Bůh tresce, ďábel chválí toho, kdo čas prozahálí.

2. Druhá příčina zaviněné chudoby jest, že mnozí *nesvěti neděle a svátků* církví ustanovených. Když se člověk snaží, aby vyplnil přikázání boží »Pomni, abys den sváteční světil«, stará se též Pán Bůh, aby se vyplnila prosba naše: »Chléb náš vezdejší dejž nám dnes!« — Ale co činí mnozí? Pracují i v neděli a ve svátek bez důležité příčiny. Se shrbenými zády sedí u svého díla jako otroci, jako by nebyl den Páně. Slyší hlas zvonu volajícího je do chrámu Páně: ale což pak oni toho potřebují! — Tak olupují Pána Boha o jeho čest, duši svou o milosti a zaprodávají duši svou ďáblu za několik haléřů, které si v den sváteční vydělají. A ďábel si s nimi hraje, jak se mu líbí. V neděli aspoň dopoledne musí pracovati, za to však mohou si odpoledne neb v pon-

dělit něčeho dopřátí, aby si od sváteční práce odpočali. V neděli klaní se zlatému teletí, t. j. penězům, potom slouží svým choutkám a zvláště nestřídmosti. Může-liž na takové práci spočívat boží požehnání? A marné lidské počínání bez božího požehnání. Nikoliv požehnání, ale kletba a jí v patách bída stíhá ty, kdož nesvěti dne svátečního.

3. Třetí příčina nouze a bídy mnohých jest marnotratnost. Jsou-li výdaje větší než příjmy, jaký div, že brzy zaklepe na dveře nedostatku. Proto staré, zlaté přísloví: »Oděv, stravu, podle stavu!« Ale co se děje? Hospodář si leckdy hodně přeje, jakoby byl poslancem a měl den co den 20 korun, byť i nic nedělal. Hospodyně si myslí: Když on, proč ne také já? Dcery se šatí jako princezny, a mládenci myslí, že jest jim vše dovoleno, ať to stojí co stojí. Takovým způsobem přišlo již mnoho lidí na mizinu.

4. Čtvrtá příčina zaviněné chudoby jsou všelijaké neopatrnosti. Mnohá žena si nařiká: byla jsem z domu zámožného, přinesla jsem si hezké věno a teď musím bídu tftit. Ale proč jsi neposlechla, když ti rodiče bránili, aby sis toho muže nebrala, že nerad pracuje, ale za to pilně chodí do hostince? Sladká slova a plané sliby byly jí milejší než dobrá rada. Trpí tedy, jak si zasloužila. — Tam zase běduje hospodář, že pozbyl svého majetku. Ale proč? Protože se soudil. Víte co je proces? Dojnicí. Soupeři se o ni tahají, ale dojí — však víte kdo. Jiný opět dopustil se neopatrnosti, že něco podnikl, k čemu neměl schopnosti, ač jej sousedé varovali. Pozbude-li majetku, komu to má přičítati? — Sám sobě.

Tedy zahálka, znesvěcování nedělí a svátků, marnotratnost, neopatrnosti bývají příčinou chudoby. Taková chudoba je zaviněná, dobrovolná. Nemají tedy takoví lidé přičítati chudobu Pánu Bohu, nýbrž jen sami sobě, a nésti pokorně kříž, který si sami vytesali.

Rozebral jsem vám tedy, přátelé drazí, důkladně námitku: Je-li boží Prozřetelnost, proč jsou na zemi lidé bohatí a lidé chudí?

Nejprve jsem vám objasnil, že Pán Bůh chce, aby statky pozemské nestejně byly rozděleny:

1. aby ukázal, že on jest Pánem všeho, a že se mu musíme podrobiti ať nám dal mnoho či málo;

2. aby se zachoval pořádek v lidské společnosti, neboť pořádek žádá rozličných stavů a povolání a proto i nestejného jmění;

3. aby Pán Bůh poskytl i boháčům i chudým příležitosti k dobrým skutkům a cvičil je ve ctnosti.

Za druhé jsem vám vyložil, že není všeliké bohatství zařizení a vůle boží, nýbrž jen dopuštění boží, jestliže totiž lidé ho nabývají způsobem nespravedlivým; a není ani všeliká chudoba zatřízení a vůle boží, když si ji totiž lidé sami přivozují buď zahálkou neb znesvěcováním nedělí a svátků neb marnotratností a neopatrností.

Přehlédneme-li vše, musíme zvolati: »*Pán Bůh dobře všechny věci učinil!*« Klaňme se řízení jeho Prozřetelnosti; budme vděční za dary boží; pokořujme se, když jsme pochybili a uvádějme ve skutek radu Pána Ježíše: »*Nepečujtež tedy říkajíce, co budeme jísti, aneb co budeme pít, aneb čím se budeme odívati . . . Hledejte nejprve království božího a spravedlnosti jeho: a toto všechno bude vám přidáno.*« (Mat. 6, 31, 33.) Amen.

T h e m a. III.

Je-li boží Prozřetelnost, proč žijí lidé nešlechtní ve štěstí, lidé dobří v neštěstí?

»Justus es Domine et rectum iudicium tuum — Spravedlivý jsi, Hospodine: a přímý je soud tvůj.«

(Žalm 118, 137.)

Jeden bohatý a urozený Angličan vedl nespravedlivý proces. Chtěje si získati blah. *Tomáše Mora*, jenž byl právě kancléřem, nabídl mu značnou sumu peněz. Ale šlechtný kancléř odmítl peníze, řka: »Proč mi nabízíte dar? Máte-li pravdu a právo, proč si chcete rozsudek kupovati? Nemáte-li pravdu, nevynesu k vašemu prospěchu rozsudek ani za všechny poklady světa.« Kéž by byli všichni všeho světa soudcové a obhájcové práva muži stejné zásady! Nikdy by nebyla vědomě porušena spravedlnost. Ale lidské soudy jsou leckdy nespolehlivé. »Právo chodí v poutech a cárech od začátku světa«. (Zeyer.) Někdy se vynáší spravedlivý rozsudek, až když sporné strany všechn svůj majetek prosoudily; někdy bývá odsouzen nevinný a škůdce při vyhrává. — Mnohem častěji bývají nevinní křivě posuzováni a odsuzováni mimo soudní řízení v obyčejném životě občanském. Tolik má každý z nás soudců, kolik lidí s námi žije a ve styku je. Tito soudcové jsou často tak neprozřetelní, že, co si o druhém špatného myslí, i jiným sdělují a ti to zase jiným, a tak býváme olupováni o čest a dobré jméno. — Že to bolí, netřeba podotýkati. Božský Spasitel náš, chtěje nás nakloniti, abychom rádi odpouštěli těm, kteří nás poraňují jazykem, sám byl od nespravedlivých soudců souzen a odsouzen. Rozjímejme na okamžik muka jeho před jedním z nespravedlivých soudců, před Kaifášem.

Rozjímalí jsme předešle, jak byl Kristus Pán zrazen Jidášem a vydán úhlavním svým nepřítelům. Tito spoutali jej a vlekli jako největšího zločince před Annáše a potom do domu Kaifášova. Tam byl po prvé před zákonitým soudcem vyslýchán. Ó jaký to byl soud! — Uprostřed krvelačných vlků stojí Beránek boží, čekaje, jak s ním naloží. Sama Svatost a Velebnost božská čeká na rozsudek lidí, pýchou, ctižádostí, závistí a nenávistí zaslepených. Marně hledají členové židovské rady, jak by Pána Ježíše z nějakého zločinu usvědčili. Na všechny jejich lživé obžaloby odpovídá Ježíš hlubokým mlčením, jsa si vědom své ne-

viny a svatosti. Konečně povstává velekněz židovský a praví: *»Zapřisáhám tě skrze Boha živého, abys nám pověděl, jsi-li ty Kristus, Syn Boha požehnaného? Dí mu Ježíš: Ty jsi řekl (t. j. ano); ale pravím vám: od tohoto času uzříte Syna člověka sedícího na pravici moci boží a přicházejícího v oblacích nebeských.«* (Mat. 26. 63, 64.) Kristus Pán vydal svědectví pravdě. Ale jaký mělo výsledek? — *»Tehdy kníže kněžské roztrhl roucho své, řka: Rouhal se! Což ještě potřebujeme svědků? Aj, nyní jste slyšeli rouhání; co se vám zdá? Ale oni odpovídajíce, řekli: Vinen jest smrti.«* (Mat. 26, 65.) Ó bolesti nejněžnějšího srdce Ježíšova, když jako nejzarytější zločinec od zástupů vyvoleného svého národa souzen a odsouzen byl!

Podobného hříchu dopouštějí se lidé až dosud: pohánějí takřka samého Pána Boha před soud svůj a odsuzují ho, křivě posuzující řízení boží Prozřetelnosti.

Předešle jsem hájil Prozřetelnosti boží proti těm, kteří jsou nespokojeni s rozdělením statků pozemských. Dnes rozebereme běžnou námitku těch malověrných, kteří říkají: *»Je-li boží Prozřetelnost, proč lidé nešlechtní žijí v štěstí, lidé dobří v neštěstí?*

Co nám o tom praví I. rozum, II. víra.

P o j e d n á n í.

I.

Lidé nešlechtní žijí prý v štěstí, lidé dobří v neštěstí. Co praví o tom zdravý rozum?

Rozum praví, že tato námitka proti boží Prozřetelnosti jest neodůvodněna; neboť všeobecné pohromy zachvacují netoliko lidi dobré, nýbrž i zlé, a utrpení, která zastihují jednotlivce, častěji nalézáme u bezbožných, než u dobrých.

Rozum praví, že mnozí zdají se jenom býti dobrými, ale před Pánem Bohem jimi nejsou, a naopak, někteří lidé bývají považováni za nešlechtné, a jsou lidé poctiví.

Rozum praví, že bezbožný ve stejném neštěstí mnohem více trpí, než člověk hodný a svědomitý, ba jest nešťasten i v domnělém svém štěstí. Ale to jest příliš mnoho najednou. Zkoumejme jednotlivé důvody, aby se nám objasnilo velemoudré zařazení boží Prozřetelnosti.

1. *Předně jsme řekli, že všeobecné pohromy zachvacují netoliko lidi dobré, nýbrž i zlé.*

Hrozné jest, pozdvihne-li všemohoucí nebes Pán, rozhněván jsa hříchy lidskými, ramene svého a začne trestati, aby lehkomyslné a odbojné smrtelníky opět k rozumu přivedl. Tu poznává člověk svoji slabost a pokorně se obrací k Pánu Bohu, kterého urážeti se opovážil.

Letopisy nám vypravují, že Pán Bůh čas od času šlehá lidi svými metlami a těmi bývají: nakažlivé nemoci, jako cholera, morová rána; kruté války, v nichž bývá na tisíce lidí pobito neb zmračeno; zemětřesení, jak jsme o něm nedávno četli; povodně, požáry, krupobití, neúroda, která má v zápětí drahotu a hlad.

O jak spínají lidé v takových dobách ruce své a obrací zraky své k nebesům a prosí za slitování! A zdaž se smí říci, že tyto pohromy zasahují jen dobré a nikoli hříšníky? Všichni trpí: *tito z trestu, oni k oslavě.*

Rovněž jsou každodenní utrpení, jako: horko a zima, námahy a svízele rozličných stavů a konečně smrt všem společná, jak dobrým a spravedlivým, tak zlým a bezbožným.

2. Co se utrpení týče, která zasahují jednotlivce, tu jest dokázáno zkušeností tisíciletou, že mnohem častěji bývají jimi stíháni lidé bezbožní, než spravedliví.

Podívejme se na některá utrpení, která lidi souží. Bývají to ztráta majetku, ztráta cti a dobrého jména, ztráta pokoje a spokojenosti v životě rodinném, rozmanité nemoci. Koho stíhají tyto bídy častěji, zdali spravedlivého či hříšníka?

a) Ztráta majetku.

Rozhlédáme-li se po světě, poznáváme, že přemnoho lidí nepořádných přichází na mizinu; proč? Protože se oddávají laubužnictví, opilství, oplzlým choutkám, vášnivým hrám atd. Ký div, že i nejkrásnější usedlosti pozbývají svého pána a výnosné, čilé obchody zanikají! Ovšem může i člověk bohabojný a poctivý zchudnouti, na př. dostaví-li se několik let za sebou neúroda. Ale obyčejně spočívá požehnání boží na rodině člověka spravedlivého, jenž věrně koná své povinnosti, pilně pracuje a dává Pánu Bohu, což božího jest.

NB. Za naší doby chtějí někteří rázem odstraniti chudobu, zavést všeobecný blahobyť, ale bez Pána Boha. Dovolují svým stoupencům, aby žili dle libovůle, bez bázně a kázně. Dílo se jim nikdy nepodaří. Předně jest vůle boží, jak jsme v předešlém kázání viděli, aby byli lidé bohatí a chudí. Za druhé marné tužby, marné snahy, zlepšiti sociální poměry bez Boha, ano prostředky, které jsou proti vůli boží. Vyplňuje se zde slovo žalmisty Páně řkoucího: *Proč se vzbouřili národové a lidé (proč) smyslili věci marné? . . . Jenž přebývá v nebesích směje se jim a Hospodin posmívá se jim,* (Žalm 2, 1, 4), t. j. ukazuje, že marné jest a neprosperné jejich snažení.

b) Bezbožnost bývá příčinou ztráty cti a dobrého jména.

Jest sice svatá pravda, že i lidé poctiví a bohabojní od jedovatých jazyků bývají pronásledováni a nezřídka proti všemu právu pozbývají cti a dobrého jména. Ale to jest čestné pro ně, neboť mají pro sebe útěchu Pána Ježíše, an pravil: *Blahoslavení, kteří pronásledování trpí pro spravedlnost, neb jejich jest království nebeské.* (Mat. 5, 10.) Nemůže býti jinak, neboť stojí psáno: *Všichni, kdo chtějí pobožně žíti v Kristu Ježíši,* (t. j. jak pravým křesťanům sluší), *protivenství trpěti budou.* (II. Tim. 3, 12.) Dostává se jim nezřídka skvělého zadostučinění již na tomto světě a když ne zde, tož se jim ho dostane aspoň na soudu všeobecném: vyjdeť pravda navrch, jako olej nad vodu. Také jest pravda, že lidé ctnostní a bohabojní jsou u lidí bezbožných v opovržení. Ale toto opovržení bývá jen tak na venek,

nikoli v srdci. V srdci musí si každý, v němž aspoň jiskřička lásky k dobru a ctnosti zůstala, vážiti člověka, který počestně žije, rázně se zapírá a přesně a stále koná své povinnosti. Pravou nečest a hanbu má v zápětí hřích a zvláště hřích opěťovaný, nečest, hříšný zvyk a obyčej. Koho stíhá tato nečest, ne-li bezbožné?

Kdo si na př. váží opilce, jenž se zahazuje pod němou tvář, pod obraz boží, v opojných nápojích utápí rozum, štěstí rodinné a konečně duši svou a věčnou blaženost, jenž oplzlé řeči mluví, bližním svým spílá a nadává, rodinu trápí a trýzní?

Kdo si váží lakomce, jenž právem či neprávem peníze shrabuje a úzkostlivě je střeží, ani sobě, ani rodině, ani chudobným ničeho nedopřává?

Kdo si váží osob, které bližnímu rády na cti utrhnou, jej pomlouvají, srdce poraňují, myslí rozdvíhají, nepřátelství způsobují, tajemství svěřená porušují?

Kdo si váží lidí, kteří pro každou maličkost klejí, neb se i Pánu Bohu rouhají, jakoby ve škole ďáblově byli studovali s vyznamenáním?

Kdo si váží lenocha, jenž zanedbává své domácnosti, služeb božích, nejdůležitějších povinností stavu svého?

Bezbožní lidé jsou tedy v opovržení. A třeba jim pro jejich vyšší postavení vzdáváme úctu a čest: přece jednáním jejich pohrdáme.

c) Mluvil jsem dosud o ztrátě majetku a o ztrátě cti a dobrého jména; ale bezbožní pozbývají i *domácího pokoje a míru*. Nemají pokoj s Pánem Bohem, se svým svědomím: ký div, žijí-li i se svými domácími v nesvornosti? V které domácnosti dostává se muži hrubých a drzých odpovědí od manželky a manželce od muže; v které rodině chovají se dítky neuctivě k svým rodičům, kde panují hádky a svády a rozbroje, ne-li tam, kde nesídlí svatá bázeň boží? Taková rodina jest obrazem pekla, kde jeden druhého nenávidí, škodolibě se mu posmívá, zlého přeje a pod.

d) Ještě nejsme u konce. *Bezbožnost jest původkyní mnohých nemocí.*

Nemoci, toť praobyčejný křížek, který Pán Bůh i spravedlivým posílá. Ale tito nemocí nezavinili. Bezbožní lidé však způsobují si sami nejrůznější nemoci nepořádným životem. Slyšte slova zkušeného a učeného muže (Franka): »Kdo není ve světě prostičkým nováčkem, ví dobře, že veliké množství mladých lidí bývá oð neúprosné smrti životu vyrváno proto, že si podryli zdraví hříšným, prostopášným chováním. A zdaliž tento trest jiného, než bezbožného stíhá?« Na tisíce důkazů podali by nám správcové nemocnic, lékaři a brobaři.

Viděli jsme již, že lidé nešlechtní, bezbožní mnohem častěji než lidé hodní bývají stíháni ztrátou majetku, ztrátou cti a dobrého jména, ztrátou rodinného štěstí a rozličnými nemocemi. Porozumíte nyní výroku blahoslaveného Tomáše Mora: »Mnozí

kupují si peklo tak velikými a těžkými oběťmi, že by si za polovici jich získali nebe.»

3. Ale tu by mi mohl někdo učiniti námitku: Jest sice pravda, že většina lidí bezbožných nešťastna jest, ale jest též mnoho těch, kteří i při své nešlechetnosti radují se z nezkaleného štěstí, kdežto lidé spravedliví nezřídka mnoho, přemnoho trpí. Jak se to dá srovnati s řízením boží Prozřetelnosti? — Co mám na to říci?

a) Předně pravím, že od tohoto velikého počtu jedněch i druhých mnoho jest odpočítati. Proč?

α) Někteří lidé jsou spravedliví a ctnostní, ale jen před světem, nikoliv před vševědoucím Bohem. Jsou i obřelené a ověnčené hroby. Někdy svíjí se ten neb ta na lůžku bolestném a lidé říkají: »Jak může Pán Bůh na ně seslati tak kruté bolesti, vždyť žijí tak zbožně?« Ale možná, že jsou to tajní hříšníci, nebo byli jimi ve svém mládí. Trestající ruka Páně těžce na ně doléhá, aby se k Pánu Bohu obrátili, nebo v dobrém setrvali. Toto vám pravím, ne abyste snad některého trpícího člověka nelaskavě posuzovali, neboť pravil Kristus Pán: »*Nesudte a nebudete souzeni.*« (Luk. 6, 37.) ale abyste soudů božích se báli a ve všem Prozřetelnost jeho uznávali.

β) Rovněž není pravda, že všichni, kteří se prohlašují za bezbožné, i v skutku jimi jsou; sice by se musilo říci, že není na světě pomlouvajících lidí, kteří o jiných vymyšlené, nepravdivé chyby rozhlašují. A kdo by si troufal něco takového tvrditi?

b) Poslední odpověď na otázku, proč žijí mnozí nešlechtní v štěstí a spravedliví mnoho trpí, dává nám zdravý rozum v ten smysl: *že i štěstí bezbožných i neštěstí spravedlivých jsou často jen zdánlivá, v skutku a v pravdě jest spravedlivý šťasten i v neštěstí a bezbožný i v štěstí nešťasten.* To zní záhadně. Ale poslyšte:

α) Jedna z filosofických zásad zní: »Když dva totéž činí, přece to není totéž.« Zrovna tak smíme říci: »Když dva totéž trpí, přece to není totéž.« Člověk spravedlivý může sice býti bolestí zkormoucen, ale nešťasten býti nemůže. Pán Bůh mu posílá trpké bolesti, ale ty se podobají často hořkým sice, avšak oslazeným pilulkám, jak je lékař nemocnému dává. Pán Bůh spravedlivému ulehčuje utrpení, těší jej a sílí a naplňuje někdy též v utrpení srdce jeho takovou radostí, že si ani nepřeje zbavenu býti bolestí, ano že si i přeje, aby se zvětšily a rozmnožily. To víme ze života svatých a světic božích. »Auge dolore, sed auge patientiam.« Rozmnož bolesti, ale rozmnož i trpělivost!« modlíval se sv. Filip Nerejský. Mimo to těší spravedlivého v utrpení čisté svědomí, důvěra v Pána Boha, láska k trpícímu Spasiteli, modlitba a sv. svátosti. Při tom všem má trpící spravedlivý blahé vědomí, že všechny jeho bolesti promění se v krásné drahokamy, které budou jednou zdobit jeho korunu ve vlasti nadhvězdné. Takové jest utrpení spravedlivého, které se má za neštěstí.

β) Vizme nyní *zdánlivé štěstí bezbožného*. Jest vesel ve společnosti. S usměvavou tváří baví se se svými přáteli. Má všeho bojnost, co hrdlo ráčí. Požívá snad vážnosti mnohých. Má mnoho závistníků. »Ten člověk má nebe na zemi!« říkají lidé. Ale, milý brachu, není tomu tak. Hlodá na srdci jeho červ zlého svědomí. Trudno a smutno jest mu, je-li samotný a začne trochu vážně přemýšleti. Závidí prostičkým lidem spokojenosti, s jakou požívají kousek tvrdého chleba. Mnohá vzácná dáma, jež zlatem se stkví a drahokamy a obrací na sebe ve společnosti pozornost všech, potajmu div si oči nevypláče, dobře vědouc, že hlavní věc jí chybí, po které srdce její touží: mír s Pánem Bohem, od kterého hříchem jest odloučena. Často bývají salony (nádherné pokoje) svědky svárů, trpkých výčitek a ještě trpčích slz. A kdyby kdo všechno měl, co může skýtati svět, jak dlouho to potrvá? »Věcem pozemským přisuzuje se palmový věnec, jak dlouho bude se zelenati?« Přijde, přijde neúprosná smrt a za ní — ach! — již se otvírá jícen pekelný, aby pohltit ty, kteří Pánem Bohem a jeho zákonem pohrdali a nechtěli se k němu obrátiti. Mnohý bezbožník ani smrti přirozené nevyčká; končí bídný život bídnější ještě smrtí — sebevraždou. To je štěstí bezbožných.

Přehlédněme, co dosud bylo řečeno.

Namítá se proti řízení boží Prozřetelnosti, že prý nešťechetní lidé žijí v štěstí, lidé dobří v neštěstí. Rozum praví, že tato námitka jest neodůvodněna, neboť všeobecné pohromy zachvacují netoliko lidi dobré, nýbrž i zlé a utrpení, která zasahují jednotlivce, jako ztrátu majetku, cti a dobrého jména, domácího pokoje a míru, ztrátu zdraví atd., nalézáme častěji u bezbožných, než u dobrých.

Rozum praví, že mnozí jen se zdají býti dobrými, ale jimi nejsou, a naopak někteří bývají považováni za bezbožné a jsou lidé poctiví.

Rozum praví, že bezbožný v neštěstí více trpí než bohabojný, ba že jest nešťasten i v domnělém svém štěstí.

Posuzujme tedy vše s rozumnou rozvahou, jak se na křesťany sluší a všude nalezneme stopy velemoudré boží Prozřetelnosti a vyznáme se Šalomounem: »*Tvá, Otče, prozřetelnost spravuje nás!*« (Moudr. 14, 3.)

II.

Co jsem vám dosud pověděl, jest sice vše pravdivé, ale úplné jasnosti o štěstí bezbožných a utrpení dobrých nabudeme teprve, až poznáme, co o obém učí sv. víra.

Víra praví:

1. Blahoslavený spravedlivý, jenž trpělivě snáší všeliké utrpení a

2. Běda bezbožnému, jemuž se stále dobře vede.

1. Předně tedy: *Blahoslavený spravedlivý, jenž trpělivě snáší všeliké utrpení*. Proč?

a) *Utrpení jsou mu zárukou, že náleží do počtu vyvolených, kteří královstvím božím vládnouti budou.*

Slyšte slova apoštola národů, sv. Pavla, an píše k Římanům: *»Kteréž předzvěděl, ty i předzřídil, aby byli připodobněni obrazu Syna jeho, aby on byl prvorozený mezi mnohými bratřími«* (8, 30.) Kdo tedy na zemi trpí s Pánem Ježíšem, ten se s ním bude v nebi radovati.

Sv. Vavřinec Justinián praví: *»U spravedlivých jest utrpení známkou, že je Pán Bůh miluje, znamením budoucí blaženosti, svědectvím, že náleží k vyvoleným.«* Sv. Jan Zlatoústý píše: *»Je to milost vsutku převeliká, uzná-li nás Ježíš Kristus za hodné, abychom z lásky k němu něco trpěli.«* Neoddávejme se tedy nikdy v utrpení malomyslnosti! Pohlédněme na obraz Ukřižovaného! Nesme s ním kříž, abychom se stali účastnými i jeho blaženosti a slávy.

b) *Utrpení poskytují spravedlivému příležitosti k nejkrásnějšímu ctnostem.*

Jest snadno říci: *»Bože můj, miluji tě nade všecko,«* jestliže nás nic netrápí, vše se děje dle našeho přání. Ale když jsme bolestí skličeni a přece neustáváme Pána Boha milovati a dokonale se odevzdáváme do jeho vůle: tu jest láska naše k Bohu zlatem ryzím, majíc cenu převelikou.

Podobně není obtížno *milovati bližního*, miluje-li i on nás a slovy i skutky nám lásku dokazuje. Avšak pravá láska křesťanská září v lesku svém tehdy, milujeme-li bližního, i když nám splácí nevděkem, nás pronásleduje, nám škodí kde může. V trní bolestí líbezně kvete bělostná lilie čistoty, ve stínu kříže daří se fialka pokory a tichosti, pomněnka modlitby a mučenka trpělivosti jinde nekvete než opínajíc se okolo kříže. Utrpením zkouší Pán Bůh naši věrnost, jako zlato a stříbro v ohni zkoušeno bývá. Proto řekl archanděl Rafael k Tobíášovi, když jej od slepoty byl osvobodil: *»Že jsi byl příjemný Bohu, potřebí bylo, aby pokušení zkusilo tebe.* (Tob. 12, 13.)

c) *Utrpení spravedlivého jsou pramenem nesčíslných zásluh pro nebe.*

Žijeme na světě, ale nikoli pro tento svět. Jsme občany pozemskými, ale i nebeskými. *»Nemáme zde města zůstávajícího, ale budoucího hledáme.«* (Žid. 13, 14.)

Cíl naší pouti pozemské jest nebe, pro nebe jsme stvořeni. Dobrými skutky a trpělivostí máme si nebe zasloužiti. Ale máme málo dobrých skutků — vyznejme to upřímně — a Pán Bůh chce přece, bychom dosáhli vysokého stupně slávy. I posílá nám utrpení, abychom aspoň trpělivostí získali si zásluhy a on nás za ně mohl bohatě odměniti. Sv. Pavel praví: *»Mám za to, že utrpení tohoto času nejsou rovna budoucí slávě, která se zjeví na nás.«* (Řím. 8, 18.)

Jsou-li tedy utrpení spravedlivého zárukou věčné blaženosti, pramenem ctností a pramenem zásluh, tu zajisté se mnou, nebo lépe s věrou svatou souhlasíte, ana praví: *Blahoslavený spra-*

vedlivý, který trpělivě snáší všeliké utrpení. Porozumíte slovu sv. Pavla: »Koho Pán Bůh miluje, tresce.« (Žid. 12. 6.) Porozumíte slovu učeného muže (Bellecia), an praví: »Více je trpěti, než činiti zázraky. Více je trpěti, než míti zjevení o věcech nejvznešenějších. A z toho vidno, že naši protivníci jsou největšími našimi dobrodinci a přáteli,« protože nám způsobují bolest a utrpení, které nám jest velmi spasitelné.

2. Ale víra praví též: *Běda bezbožnému, jemuž se stále dobře vede!* Proč běda? Protože právě na něm ukazuje Pán Bůh svou spravedlnost. Odměňuje jej na tomto světě, aby jej trestal na věčnosti. Jak to?

Není na světě žádného člověka, byť byl i zarytým nevěrcem a největším prostopášníkem, aby nekonal někdy něco dobrého. Možná, že jest laskavý a štědrý k chudým, ke všem vlídný a úslužný. Pán Bůh jest svrchovaně spravedlivý. Po smrti takového člověka odměniti nemůže, protože žije ve hříchu, jest jeho nepřitelem. Odměňuje ho tedy pozemským štěstím, po kterém toužil. Po smrti uslyší od věčného soudce: »Vzal jsi již odměnu svou.«

Ale i proto jest bezbožný člověk v štěstí svém politování hoden, že Pán Bůh ho ponechává jeho choutkám, jakoby se spouštěl naděje ho napravití. Pán Bůh jedná s ním jako rodiče s nezdárným synem. Jestliže syn všelikým napomínáním rodičů pohrdá a jen nečest a hanbu jim působí, rodiče vypudí ho z domu, vydědí ho a nechtějí se již k němu hlásiti. Podobně neuznává Pán Bůh bezbožného za svého syna, ponechává ho samému sobě, neposílá mu utrpení, aby zmoudřel a se obrátil a vylučuje ho na věky z podílu slávy věčné

Bezbožný ve štěstí svém je tedy hoden naší soustrasti, protože se mu na zemi dostává odměny za skutky dobré, aby na věčnosti byl trestán za skutky zlé. Proto se modlíval sv. Augustin: »Ó Bože, zde pal, zde řež, ale ušetř na věčnosti!«

* * *

Vyložil jsem vám tedy důkladně, že lichá jest námitka: *Jak může býti boží Prozřetelnost, když nešlechtní žijí v štěstí, spravedliví v neštěstí?*

I rozum i víra praví, že jest bezdůvodná.

Rozum uvádí domnělé štěstí bezbožných i utrpení dobrých na pravou míru a praví: že všeobecné pohromy zasahují i dobré i zlé, a utrpení, která zasahují jednotlivce, častěji nalézáme u bezbožných než u dobrých.

Rozum praví, že se leckdy klameme, považujeme některého člověka za dobrého, nebo za nešlechtného, ačkoli před Pánem Bohem takovými nejsou.

Pozum praví, že člověk spravedlivý v neštěstí svém více má útěchy a méně trpí než bezbožný a že *bezbožný i v domnělém štěstí nešťasten jest.*

Víra hlásá, že spravedlivý s vděčným srdcem má trpěti, protože utrpení jest mu zárukou vyvolení k životu věčnému, školou ctnosti, pramenem zásluh.

Víra hlásá, že nesmíme záviděti bezbožnému štěstí jeho, an zde má odměnu za skutky dobré, aby za hříchy své pykal na věčnosti.

Ať nám tedy boží Prozřetelnost posílá hořké nebo sladké: bojme se Pána Boha a milujme ho nade všecko. Buďme mu věrnými dítkami a bude on nám laskavým Otcem. Amen.

T h e m a IV.

Je-li boží Prozřetelnost, proč se páchá tolik zlého na světě?

»Non Deus volens iniquitatem tu es.«

»Nejsi ty Bůh chtějící nepravost.«

(Žalm 5, 5.)

Když první generál velezasloužilého řádu Kapucínů, P. *Bernardin z Asti*, jednoho bratra spatřil, an příliš citlivý byl ve styku s jinými, pravil o něm polo žertem, polo vážně: »To jest věru hedvábný voják!« Takových »hedvábných vojáků« má Kristus Pán velmi mnoho mezi těmi, kteří na jeho prapor přísahali a věrnost mu slíbili. Jsou katoličtí křesťané, kteří pro každé nepohodlí, pro každou malichernost přestupují příkázání boží a církevní. Srdnatí vojínové Kristovi snášejí s myslí hrdinnou všeliké útrapy, dobře vědouce, že božský jejich vůdce a velitel, původce a dokonavatel víry, Ježíš, »místo předložené sobě radosti strpěl kříž, nedbaje hanby.« (Žid. 12, 2.)

Letošní naše postní kázání mají za účel, bychom, majíce na zřeteli nejvznešenější vzor, božského Trpitele, milerádi se odevzdávali do vůle boží, protože víme, že nad námi bůh laskavá tvář boží Prozřetelnosti a všechny naše osudy řídí a spravuje.

Viděli jsme naposled Pána Ježíše v domě Kaifášově, jak nespravedlivě souzen a odsouzen byl; sledujme jej nyní do domu Pitátova.

»Vedli Ježíše od Kaifáše do radního domu... Tedy vyšel Pilát k nim ven a řekl: »Jakou žalobu vedete proti člověku tomuto?« Odpověděli a řekli jemu: »Kdyby tento nebyl zločinec, nevydali bychom ho tobě.« I řekl jim Pilát: »Vezměte vy jej a podle zákona svého suďte jej.« I řekli jemu Židé: »Námť nesluší zabiti žádného.« (Jan 18, 28—31.) Ale při tom mysleli bezbožní Židé: »nám nesluší zabiti žádného« tou smrtí, kterou si přejeme ho zahubiti, smrtí kříže. My jej můžeme dle zákona kamenovati jako rouhače Bohu; avšak to jest malý trest pro něho. Načež trojí vznesli naň žalobu: 1. »Toho jsme našli, an převrací lid náš.« (Luk. 23, 2.), a přece Kristus Pán vedl lid k dobrému slovem i příkladem. 2. »Brání daně dávat císaři« (ibid.), kdežto

božský Spasitel řekl: *„Dávejtež, což jest císařovo císaři a což jest božího Bohu“*. (Luk. 20, 25.) 3. *„Praví se býti Kristem králem,“* (Luk. 23, 2.), t. j. zaslíbeným Messiášem. A tím byl Kristus Pán skutečně.

Pontský Pilát Pána Ježíše vyslychal a ačkoliv jej za nevinnu uznal a veřejně vyhlásil, přece ho odsoudil k hanebnému a přebolestnému trestu bičování a konečně i k smrti kříže.

Zajisté jednali Židé s božským Spasitelem nevděčně a ukrutně, a Pilát byl zbabělcem.

Ale proč Pán Bůh dopustil tak veliká utrpení Syna svého, když božská jeho Prozřetelnost všechno řídí a spravuje? — Pán Bůh použil i ukrutnosti Židů i bojácnosti Pilátovy jako nástrojů, aby se dokonalo dílo našeho vykoupení. A tak trpí, dopouští hříchy lidské vždy jen z důležité příčiny, tak že nám i při pohledu na zlobu lidskou a velemoudré řízení boží Prozřetelnosti zvolati jest se sv. Pavlem: *„Ó hlubokosti bohatství moudrosti i vědomosti boží! Jak jsou nevyzpytatelní soudové jeho a nevystižitelné cesty jeho!“* (Řím. 11, 33.)

Kázání toto bude pojednávatí o otázce: *Je-li boží Prozřetelnost, proč se páchá tolik zlého na světě?*

V I. dílu vám dokáži, že Pán Bůh *smí trpěti hříchy lidské*, protože to jeho dokonalosti neodporuje;

v II. dílu vám vysvětlím, jak Pán Bůh ve své moudrosti i *hříchů lidských k dobrému používá*

Kéž nás svým světlem osvítl Duch sv. na přímělu nejblaho-slavenější Panny Marie!

P o j e d n á n í.

I.

Pán Bůh smí trpěti hříchy lidské, protože to neodporuje jeho dokonalostem.

Jest smutná pravda, že se na světě páchá přemnoho zlého. Jenom v jedné polovici říše rakouské, v Předlitavsku, bývá každoročně přes million trestních oznámení přestupkových. To jsou skutky, o kterých se jedná v soudních síních. Ale daleko větší počet hříchů se páchá potajmu, že se nikdo z lidí o nich nedoví, hříchů, které jenom Pánu Bohu známé jsou. Leckdo z nás mohl by pokorně se žalmistou Páně říci: *„Rozmnožily se nepravosti mé nad vlasy hlavy mé.“* (Žalm 39, 13.) Ach, jaký to bude soud! A tento počet hříchů a nepravostí stále vzrůstá, čím více se lidé od Pána Boha odvrací, čím více nevěreckých a nemravných knih a časopisů se rozšiřuje, čím více lidé zapomínají, že ne pro zemi, nýbrž pro nebe jsou stvořeni. A co znamením naší doby jest — ovšem smutným znamením — mládež pustne, mladých zločinců přibývá.

Když si ve vážné chvíli na tu zlobu a zhoubu mravní vzpomeneme a při tom pomýšlíme, že velemoudrý a svrchovaně svatý Bůh celý svět a osudy jednoho každého člověka řídí a spravuje, tu se nám namane myšlenka: Ale jak to možná? —

Na tuto otázku zní odpověď: *Pán Bůh hříchy jen trpí — a smí je trpěti.*

1. Pán Bůh hříchy jen trpí, dopouští. On tedy hříchů nechce, nedává k nim svolení. V Žalmu 5, 5. v. praví žalmista Páně: *»Nejsi ty Bůh chtějící nepravost,«* protože Pán Bůh i nejmenšího hříchu nesmírně nenávidí. Ale on obyčejně člověku násilně nebrání, aby nehřešil, ponechává mu, aby se buď pro dobré, nebo pro zlé rozhodl, protože mu dal svobodnou vůli. Velmi krásně to objasňuje Písmo svaté (Sir. 15, 14 . . .) *»Bůh na počátku stvořil člověka a zanechal ho v ruce rady jeho; přidal poručení a přikázání svá. Budeš-li chtít přikázání zachovávat, zachovájí tebe. Předložil tobě vodu i oheň: k čemu chceš, vztáhni ruku svou. Před člověkem jest život i smrt, dobré, i zlé; co se mu bude líbiti, dáno bude jemu. Oči Páně hledí na ty, kteříž se ho bojí a on zná všeliký skutek člověka. Nižádnému nepřikázal bezbožně činiti a žádnému nedal povolení, aby hřešil.«*

Je tedy věcí a možností jednoho každého člověka na tomto světě, aby se sám rozhodl buď pro dobré, nebo pro zlé. Není to však pro něho lhostejné, ať si vybere, co vybere; neboť za skutky dobré věčná odplata, za skutky zlé věčný trest. Každý jest svého věčného štěstí, nebo věčného neštěstí strůjcem.

Ale dále.

2. Pán Bůh smí trpěti a dopustiti, aby se lidé rozhodli buď pro dobré, nebo pro zlé; neboť nebrání-li hříchu, není to ani proti jeho spravedlnosti, ani proti jeho svatosti, ani proti všemohoucnosti, ani proti lásce a dobrotě.

a) Není proti boží spravedlnosti, trpí-li a dopouští-li Pán Bůh, aby lidé zneužívali své svobody a hřešili.

Spravedlnost vyžaduje, aby se každému dalo, co mu přináleží, co mu kdo povinen jest. Ale co jest povinen Pán Bůh člověku? Dvě věci: α) aby dostal svým zaslíbením, splnil, co přislíbil; β) aby jednomu každému dal milosti, by spásy věčné mohl dosáhnouti. Ale Pán Bůh nikdy, nikde a nikomu nepřislíbil, že člověku vezme svobodu, tak že by hřešiti nemohl, a každému dává potřebnou milost, aby se mohl přemáhati, pokušením odpírati, zlého se varovati, dobré skutky činiti a tak dojíti spásy věčné.

Není tedy proti boží spravedlnosti, trpí-li Pán Bůh a dopouští, aby lidé hřešili.

b) A zdaliž to není proti boží svatosti?

Nikoliv! Proč? Protože ne Bůh, ale člověk hřích páchá a Pán Bůh hřích co nejpřísněji zakazuje a trestá.

Rcete sami, jest vzorný učitel, který svěšené mu dítky za drabocenné poklady má a jich si váží, je miluje, je vede k dobrému slovem i příkladem, jim dává dobra naučení, od hříchu je varuje, za jejich poklesky trestá: je takový učitel toho vinen, že žáci dobrých jeho rad nepoužívají, potajmu se proti němu bouří, jemu spílají a se posmívají? Zajisté nikoliv! A tak nesmíme

ani Pánu Bohu přičítati, že se lidé proti zákonům božím provinují, že hřeší.

Ale zase nová námitka. *Což pak nemůže Pán Bůh zabrániti, aby lidé své svobody nezneužívali, aby nehřešili?* Což nemůže jim tak veliké milosti uštědřiti, aby se každého i sebe menšího hříchu varovali?

c) Ovšem že může, vždyť jest všemohoucí. A víme, jak nás tomu církev učí, že Pán Bůh toto privilegium, tuto výsadu skutečně udělil nejblahoslavenější Panně Marii, neboť ona nikdy po všechem čas života svého neurazila Pána Boha ani nejmenším všedním hříchem, byla vždy nejčistším zrcadlem, ve kterém se odrážela boží svatost, boží krása. Ale privileje, výsady dávati, k tomu není Pán Bůh zavázán. On může chtíti a žádati — a skutečně tomu chce a to žádá — aby se člověk obyčejnými, dostatečnými milostmi spokojil, rázně se zapíral, pokušení přemáhal, v ctnosti se cvičil a klidně snášel zkoušky života.

Není tedy ani proti spravedlnosti, ani proti svatosti a všemohoucnosti boží, když Pán Bůh dopouští a trpí, že lidé hříchy páchají.

d) Není to ani proti lásce a dobrotě boží. Mohla by za jisté někomu napadnouti myšlenka: Ale jak se může Pán Bůh na to dívati, že lidé jako slepi tančí na pokraji věčné záhuby a každý okamžik jich tam spadá jako listí se stromů v dnech podzimních? Proč tomu nezabrání, ať jest nevýslovně dobrotivý a laskavý?

Milení! Bylo by proti lásce a dobrotě boží, kdyby byl Pán Bůh člověka stvořil a ponechal ho sobě samému, nestaral se o něho, jako na př. kukačka se nestará o svá mláďátka, nýbrž jich ponechává péči ptáků jiných. Ale Pán Bůh neopustí člověka. Nedal nám toliko přikázání,

α) nýbrž dává nám též, jak bylo řečeno, milost, abychom přikázání mohli zachovávat. Nemožného nikdy nám neporoučí. Přikazuje-li nám něco nesnadného, chce, abychom činili seč jsme, a od něho si vyprosili, seč nejsme a posiluje nás, bychom provedli to, co se nám zdálo býti nemožným. Nikdo nikdy nemá výmluvy: Nemohl jsem to ono přikázání zachovávat, to ono pokušení přemoci. Byla by to lež. Mohl jsi, ale nechtěl jsi. Nechtěl's si násilí učinit, nechtěl's příležitosti se varovati, nechtěl se's modliti.

β) Ale netoliko milosti nám dává Pán Bůh, abychom přikázání jeho mohli zachovávat, nýbrž i mocné pohnutky, abychom chtěli je zachovávat.

1. Nebeskou blaženost přislíbil těm, kteří v tomto životě věrnými dítkami jeho zůstanou. A povážili jsme kdy vážně, co znamená věčná blaženost? — Kdo v milosti boží rozloučí se se světem, *»vejde v radost Pána svého«*. Pán Bůh sám nevýslovně dobro, svrchovaná krása, nevyčerpateľná studnice veškeré radosti a blaženosti, jest odměnou jeho velikou velmi. *»Ani oko nevidalo, ani ucho neslýchalo, ani na srdce lidské nevstoupilo, co Bůh připravil těm, kteříž ho milují.«* (I. Kor. 2, 9.) V nebi nebude ni-

čeho, co by nás trápilo. Nebešťané *nebudou lačněti, ani žízni více a nebude bít na ně slunce, ani žádné horko, neboť Beránek, kterýž jest uprostřed trůnu, pásti je bude a dovede je k studnicím vod života a setře Bůh všelikou slzu s očí jejich.* (Zjev. 7, 16, 17.) A tato nevýslovná blaženost nikdy, nikdy nebude mít konce, věčně bez konce potrvá! Zdaž není tato odměna nejmocnější pohnutkou, aby lidé odpírali hříšným choutkám, byť je to stálo i krvavý pot a zevrubně zachovávali i sebe těžší přikázání?

2. Na jedné straně kyne nám tedy odměna věčná, zůstaneme-li věrnými a na straně druhé? Na druhé straně hrozí nám věčné muky, opovážíme-li se přikázání boží přestupovati. A co jsou věčné muky? *Pravdivě bylo řečeno,* praví P. Nieremberg S. J., *divno jest, že pod kročeji těch, kteří jedncu budou zavržení, všeliké kamení nemění se v růže, aby jim byly malíčkou útěchou za hrozná trápení, která snášeti budou.* *Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného* (Mat 25, 41.), řekne spravedlivý soudce zavrženým. A v těchto slovech zahrnuje se všeliká hrůza trestů pekelných. Odloučení od Boha, nesmírného dobra, od královny nebešťanů, nejsv. Matky Páně, od andělů a svatých, od nejbližších příbuzných a přátel, kteří věrně Pánu Bohu sloužili, zlořečení ode všech, úpěti budou v plamenech pekelných, bez útěchy, bez konce. Z pekla není vysvobození. Je to místo *bídy a temnosti, kdežto stín smrti, a žádný rád, ale věčná hrůza přebývá.* (Job. 10, 22.) Koho neodstraší od hříchu vzpomínka na tresty, ten buď víry nebo rozumu pozbyl.

Abychom tedy přikázání boží věrně zachovávali, slibuje nám Pán Bůh nevýslovnou věčnou radost a blaženost a hrozí věčnými, nevypsitelnými tresty. To jsou zajisté mocné pohnutky, bychom se odvraceli od zlého a činili dobré.

3. Ale velemocnou pohnutkou, abychom žili, jak se na křesťany sluší, je též vzpomínka na lásku boží k nám.

Nemohu se dlouho zdržeti při líčení lásky boží, ale poněkud si ji musíme připomenouti.

Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného vydal, aby žádný, kdož v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný. (Jan 3, 16.) A Ježíš Kristus, Syn boží, bohučlověk: *miloval nás a vydal sebe samého za nás v obětování a obět Bohu k vůli rozkošné.* (Efes. 5, 2) Při narození svém stal se naším bratrem, při poslední večeři naší obětí, naším pokrmem a společníkem, smrtí svou naším Vykupitelem a v nebi bude naším odplatitelem i odplatou. Z lásky prokázal nám Pán Bůh *dobrodiní co do počtu přemnohá, co do užitku největší, co do ceny nesmírná.* (Bellecius) Zdaž tato láska boží nepudí, nenutí nás, abychom ho milovali a z lásky hříchu se varovali a věrně plnili své povinnosti?

Pán Bůh se tedy vydatně stará, aby lidé přikázání jeho zachovávali mohli, an jim dává potřebnou pomoc svou milostí, a aby přikázání jeho zachovávali chtěli, an věrným slibuje život věčný, nevěrným hrozí věčnými tresty, a mimo to svou nevý-

slovnou láskou a nesčetnými dobrodiními nás takorůka nutí, abychom se hříchu varovali. Když tedy člověk pobrdá milostí boží, pohrdá věčnou odměnou, nedbá věčných trestů, nedbá nesmírné lásky boží — a hřeší, v hříchu setrvává a propadá věčné záhubě : *tu musí jediné sám sobě svou záhubu přičítati.* Dobrota a láska boží dostatečně se o něho starala. V žaláři pekelném musí zvrženec vyznávati : Mou vinou, mou vinou, mou největší vinou se stalo, že jsem přišel do tohoto hrozného vězení, z něhož není vysvobození.

Z toho všeho, co bylo pověděno, vysvítá, že Pán Bůh smí trpěti, aby lidé hříchu se dopouštěli, protože to neodporuje ani jeho spravedlnosti, ani jeho svatosti, ani jeho všemohoucnosti, ani jeho dobrotě a lásce.

Ať se tedy nikdo nedá zviklati u víře v boží Prozřetelnost, když vidí nesčetné množství hříchů, kterých se lidé dopouštějí. Pán Bůh hříchy jen trpí a smí je trpěti.

Nehledme na hříchy cizí, ale na hříchy vlastní ; dříve spáchaných srdečně litujme a varujme se všeho, co jest proti zákonu božímu, aby nám laskavá boží Prozřetelnost nikoliv tresty, nýbrž korunu slávy přichystala v říši blahoslavených.

II.

Ale ještě něco vám povím, co vás jistě překvapí. *Pán Bůh i zloby lidské i hříchu k dobrému umí použiti, a právě tím ukazuje moudrost a moc své prozřetelnosti.*

Doba kvapí. Budu se tedy řídití slovem římského filosofa Seneky : *»Longum iter per praecepta, breve per exempla.«* — *»Dlouhá cesta rozvlácnými výklady, krátká příklady.«* Příklady vám tedy věc objasním.

1. Pán Bůh dopustil, trpěl, že naši prarodičové v ráji zhřešili, ale proč? Aby nám ukázal svou nejněžnější lásku tím, že nám dal jednorozeného Syna svého za Spasitele. Proto volá církev na Bílou sobotu : *»O felix Adae culpa! Ó šťastný hříchu Adamův«,* jenž jsi tak vznešeného, tak mocného našel Spasitele!

2. Pán Bůh trpěl hříchy Sodomitů a Gomorrhitů, aby strašlivým trestem ohně všem pokolením dal na jevo, jak velice nenávidí hříchu nečistoty, ať v myšlenkách, ať v řečích, ať v skutcích, těch hříchů, které moderní pohané považují a prohlašují za nevinné slabosti.

3. Strpěl Pán Bůh hříchy Židů proti Pánu Ježíši, hřích Jidášův a Pilátův, hříchy katanů, netoliko aby bylo dokončeno dílo vykoupení, nýbrž i proto, aby nám Syn boží ukázal svou lásku a dal nám příklad nejvznešenějších ctností, zvláště tichosti, pokory, trpělivosti a lásky k nepřátelům. Víte ze sv. evangelia, že jako beránek k zabití veden jest a neotevřel úst svých, že v nejkruťejších mukách modlil se za nepřátele své : *»Otče, odpusť jim; neboť nevědí, co činí!«* (Luk. 23, 34.)

4. Pán Bůh trpěl hříchy římských tyranů v čas pronásledování křesťanů. Ale právě v těch přesmutných dobách vypučely

nejnádhernější květy ctností křesťanských; právě v těch dobách povstalo skvělé vojsko brdínů křesťanských ze všech tříd a stavů společnosti. Bez pronásledování nebylo by mučedníků. Církvi katolické chyběla by nejkrásnější ozdoba. Nyní září v lesku ctnosti, ověncena i růžemi mučedníků, i liliemi duší čistotných. Pán Bůh dopouští, aby tobě lidé na cti utrhali, tebe pomlouvali, nespravedlivé výčitky ti činili — a někdy tak činí i nejdůvěrnější přátelé — abys i ty se cvičil v trpělivosti a pokoře, předeslal nějaké zásluhy do nebe a ukázal, že pravá je tvá ctnost a zbožnost upřímná.

5. Pán Bůh dopouští, aby *některý muž ženu týral, neb žena soužila muže*, proč? Aby nemilovali světa a rozkoši jeho, nýbrž s celým srdcem přilnuli k Stvořiteli a Spasiteli svému.

6. Pán Bůh dopouští, aby ten onen *upadl do těžkých hříchů*. Ale jaký má při tom úmysl? Aby zdrtil a zničil jeho pýchu a nadutost, aby mu ukázal jeho mdlobu a slabost a přivedl ho na cestu pokory a pokání.

α) Hříšnicí, velikou hříšnicí byla Magdalena, jak nám svaté evangelium vypravuje. Ale když shlédl na ni božský Spasitel milostivým okem svým, jak upřímně se obrátila, jak vroucně milovala Pána Ježíše, jak věrně a vytrvale mu sloužila!

β) Hříšníkem byl sv. Augustin až do věku dospělého a mnoho trpkých slz vynutil matce své sv. Monice. Jakmile však milost boží osvítila bloudící jeho rozum a rozehtála chladné srdce, stal se z hříšníka veliký světec, z bludaře jeden z nejosvěcenějších učitelů církevních. Bývá vyobrazen s hořícím srdcem na znamení plamenné lásky jeho k Bohu.

γ) Hříšnicí byla sv. Markéta Cortonská. Duše její podobala se perle blátem pokálené. Ale když se Pán Bůh nad ní smíloval, byla tato perla očištěna od bláta hříchu a zlatem pravé lásky k Bohu a k bližnímu obložena a skvíti se bude v nebeské klenotnici po všechny věky věkův. Tělo této světice až dosud jest zachováno a líbeznou vydává vůni. Tak opravdově a upřímně odpouští Pán Bůh hříchy těm, kteří s pravou lítostí a s pevným předsevzetím, hříchů a příležitosti k hříchu se varovati, přistupují k trůnu jeho milosrdenství!

δ) Ale proč dopouští a trpí Pán Bůh hříchy těch, *kteří se nikdy nepokorí před božskou jeho velebností a ve své zaslepenosti a zatvrzelosti až do konce života setrvávají*? Ani to není nadarmo. Na nich ukáže Pán Bůh přísnost své spravedlnosti. Zavrženci v pekle neméně než blahoslavení v nebesích oslavují boží svatost a spravedlnost a vyznávají: *»Svatý, svatý, svatý Pán Bůh zástupů!«*, jen že svatí v nebi srdcem i ústy a se slastí a radostí nevyslovitelnou, zavrženci jen mukami nepochopitelnými. Tak Pán Bůh i *hříchů lidských k dobrému používá* a ukazuje tak svou prozřetelnost v lesku nejkrásnějším.

Ó kéž i nám hříchy spáchané slouží k dobrému, abychom se za ně co nejhlouběji pokorili před Pánem Bohem, jich litovali, z nich se vyznali, horlivě Bohu sloužili; křivdy nám učiněné od-

pouštěli, v duchu pokání nesli kříž, který Pán Bůh nám posílá.
»*Milujícím Boha všechny věci napomáhají k dobrému*« (Řím. 8, 28.)
i hříchy spáchané.

* * *

Myslím nyní, že jsem rozptýlil pochybnosti, které by způsobiti mohla námitka: *Tolik zlého se páchá na světě, jak se to srovnává s řízením boží Prozřetelnosti?*

Ukázal jsem vám, že Pán Bůh hříchy lidské *jen trpí a že je může a smí trpěti*, protože se to nepříčí ani jeho svatosti a spravedlnosti, ani jeho všemohoucnosti, ani jeho dobrotě a lásce, protože Pán Bůh i hříchů lidských k dobrému používá. Nežalujme příliš na zkaženost světa a zlobu lidskou, ale želme hříchů vlastních a volejme z hloubi srdce svého se sv. Pavlem:

»*Ó hlubokosti bohatství moudrosti i vědomosti boží! Jak jsou nevyzpytatelní soudové jeho a nevystižitelné cesty jeho! . . . Jemu sláva na věky!*« Amen.

T h e m a V.

Církev katolická bývá utiskována a pronásledována:
kde je tedy Prozřetelnost boží?

»Není učedník nad mistra, ani služebník nad pána svého«

(Matouš 10, 24.)

Asi před desíti lety přihodila se v Boně tato událost. Jeden rolník přišel k slovutnému lékaři, aby byl operován. Ubožák měl jazyk nakažený rakovinou. Před operací sešlo se v pokoji u nemocného mnoho studentů medicíny. Lékař prohlásil rolníku, že může býti od rakoviny osvobozen, ale že na všechny časy ztratí řeč. »Jestliže tedy máte,« pravil dále, »nějaké přání, řekněte to nyní. Pomněte, že to budou poslední vaše slova.« Všichni čekali s napiatou myslí, co asi rolník řekne. Tento sklonil hlavu a přemýšlel. Ale najednou vyřkl tento krásný pozdrav: »Pochválen buď Pán Ježíš Kristus!« Všichni byli dojatí. Lékaři, chystajícím se na operaci, vytryskly z očí slzy.

Ano, to bylo dojmavé! A právě s těmito slovy: »Pochválen buď Pán Ježíš Kristus!« rozžehnal se šlechtný hrabě Stolberg se světem. Ježíš Kristus, Syn boží, zasluhuje v plné míře naši chválu; neboť on jest: »*veliký a velmi chvály hodný*« (Žalm 47, 2.) a tolik pro nás lidi učinil, že by chvála jeho zaznívati měla dnem i nocí po veškerém oboru zemském.

Rozjímáme v době svatopostní o utrpení jeho, abychom se povzbudili jeho příkladem a zahořeli láskou k Spasiteli svému a dospěli jsme až k okamžiku, kdy vyřkl nad ním Pilát nespravedlivý rozsudek: Budiž ukřižován!

»*Krev jeho na nás i na naše syny!*« křičel tehdy rozlícený a rozkacený lid židovský a volal tak na sebe pomstu s nebe a kletbu, a Pilát vydal Ježíše vůli jejich.

Ihned byl přinesen kříž, veliký a těžký, a Kristu Pánu uloženo nésti jej na horu Kalvarii. Jaké myšlenky asi vyvolával Kristu Pánu pohled na dřevo kříže? Vtíralo se do mysli jeho rozhořčení nad nevděkem lidu jeho: *»Lide můj, co jsem ti učinil, aneb v čem jsem tě zarmoutil? Odpověz mi.«* Ale zvítězila nad tesklivými pocity velkomyslná láska. Tuším, že kříž přijal jako vzácný dar a s daleko větším nadšením, než později sv. Ondřej, zvolal v srdci svém: *»Zdráv buď, ó kříži předrahý, dávnó pohřešovaný, vroucně milovaný, neustále hledaný a mnohdy s toužebným srdcem žádaný!«* Ochotně tě přijímám, abych jako dobrý pastýř vydal život za ovečky své, aby život měly a jej v hojnosti měly.

I dal si vložiti kříž na rozedraná bičováním ramena a nastoupil cestu na horu Kalvarii, cestu potupnou a bolestnou. Potupnou, neboť byl veden jako zločinec v nesčetném zástupu lidstva; bolestnou, an útrapami toho dne byl již vysílen, tělo jeho jedna rána, břímě kříže obtížné, ukrutnost katanů veliká. A kdo by dovedl popsati bolest srdce jeho, když ve stavu tak zuboženém setkal se s nejsvětější Matkou svou a způsobil jí muku nemírnu! — Ale přivaly vod — bolesti a útrap — nedovedly zhasiti ohně lásky, jenž v srdci Páně plápolal. Kristus Pán mužně kráčet vpřed, aby dílo spasení našeho dokonat.

Sv. Petr napomíná nás: *»Kristus trpěl za nás, pozůstaviv vám příklad, abyste následovali šlepci jeho.«* (I. Petr. 2, 21.) A Kristus Pán sám řekl: *»Není učedníka nad mistra, ani služebníka nad pána svého.«* (Mat. 10, 24.) Bylo-li tedy božskému Mistru a Pánu utrpení údělem, bude i údělem jeho učedníkům a následovníkům, celé církvi, od něho založené. Proč boží Prozřetelnost na církev svou utrpení dopouští, o tom budeme dnes uvažovati. Kázání toto bude tedy odpovědí na nemoudrou námitku: *Církev katolická bývá utiskována a pronásledována: kde je tedy boží Prozřetelnost?*

Boží Prozřetelnost dopouští na církev svou pronásledování:

I. aby každý poznal, že církev dílem božím jest;

II. aby se věrní katolíci rozeznávali od nevěrných.

P o j e d n á n í

I.

Především podotýkám — a víme to všichni — že církev katolická po všechny časy byla pronásledována.

Sotva že zakladatel její, Kristus Pán, vítězoslavně vstoupil na nebesa, rozpoutala se bouře pronásledování proti jeho učedníkům i proti těm, kteří uvěřili slovům jejich. Svatí apoštolové byli bičováni, sv. Štěpán ukamenován. Křesťanům bylo utíkat i se skrývati jako zločincům, po nichž pátrá spravedlnost. Všem apoštolům bylo podstoupiti mučení, aby svědectví vydali pravdě a zpečetili víru svou krví.

Po tři století zuřila krvavá pronásledování křesťanů, v nichž na miliony mučedníků bylo utraceno násilnou smrtí. Tak na př.

svatý Kliment byl utopen v moři, sv. Ignác vydán lítým lvům na pospas, sv. Vavřinec a Vincenc pálení na žhavém rožni, sv. Cecilie, Anežka, Kateřina, Barbora staty, sv. Šebestián šípy proklán atd.

To byla pronásledování vnější. Ale i uvnitř církve povstalo pronásledování. Vystoupili totiž muži, kteří, jsouce pýchou zaslepeni, nauku Kristovu jinak než církev vykládali a své rozumy svým stoupencům vštěpovali a nedali se v blouznění svému poučiti. Byli to kacíři jako na př. Pelagius, Nestor, Arius a v pozdějších dobách Viklef, Hus, Luther, Kalvin, Zwingli. Bludy jejich úžasně se šířily a s bludy pronásledování věrných dítek církve katolické.

A kolik nepřátel má církev katolická za naší doby!

Jsou tu atheisté — neznabozi — kteří jsoucnost boží popírají.

Rationalisté — rozumáři — kteří zavrhnou zjevení boží a jenom to uznávají, co rozum chápe.

Jsou tu mnozí *vůdcové dělnického lidu*, kteří neuznávají žádné autority — pravomoci — ani na nebi, ani na zemi.

Jsou tu t. zv. *liberálové, svobodomyšlníci, přátelé volné myšlenky*, kteří chtějí z věrouky a mravouky křesťanské podržeti jen to, co se jim líbí, a církvi, kde mohou, zasazují rány: posměch si tropí z posvátných věcí, tupí sv. Otce, biskupy a kněze, blásoví pro zákony církvi nepřiznivé a škodlivé, uveřejňují o církvi potupné články v knihách, časopisech a novinách atd. atd.

Když uvažujeme o tolikerém pronásledování církve katolické, bezděky nám napadne myšlenka: Což není církev katolická dílem Kristovým, dílem božím? A je-li dílem božím, jak může boží Prozřetelnost trpěti, aby byla stále a stále pronásledována?

Na to odpovídám: Právě proto, že církev katolická jest dílem Kristovým, *musí býti pronásledována*, aneb jinými slovy: boží Prozřetelnost dopouští pronásledování církve, že církev jest dílem božím.

Kristus Pán založil církev svou pro všechny časy a pro všechny lidi. Aby všichni ji mohli poznati, má církev Kristova rozličné známky, na př. že jest jedna, svatá, katolická, t. j. všeobecná, apoštolská. Těchto známek nemají církve, které se od původní církve odštěpily. Každý, kdo dobrou vůli má a k Pánu Bohu se modlí za osvětlení, může pravou církev Kristovu poznati dle známek uvedených. Mezi tyto známky počítati musíme i *nezrušitelnost* církve Kristovy: *»Brány pekelné ji nepřemohou«* (Mat. 16, 18); církev bude tedy pronásledována, ale zvítězí nad každým pronásledováním.

1. Církev bude vždy pronásledována. Proč?

Protože jí to Kristus Pán předpověděl.

Kristus Pán neřekl apoštolům: Posílám vás do širého světa hlásat evangelium pravdy a život věčný: ale buďte dobré a bodré mysli! Všude vás uvítají a přijmou s největší laskavostí a ochotou. Každý bude si pokládati za největší čest, zavítáte-li do jeho domu,

abyste u něho byli pohostinu. O všechny vaše potřeby bude co nejvydatněji postaráno. Onemocní-li kdo z vás, s největší péčí budou vás obsluhovati a ošetřovati. Tak Kristus Pán neřekl. Naopak, pravil k apoštolům tato velevýznamná slova: *»Aj, já posílám vás jako ovce mezi vlky; protož buďte opatrní jako hadové a sprostní jako holubice. Střežte pak se lidí. Neboť vás budou vydávati do rad (vyšších) a ve shromážděních svých budou vás bičovati a před vladaře i před krále budete voděni pro mne na svědectví jim a národům . . . Nenít uředník nad mistra, ani služebník nad pána svého . . . Festiže hospodáře Belzebubem nazývali, čím více domácí jeho.«* (Mat. 10, 16.)

Když tedy taková a podobná pronásledování na církev katolickou přikvápí, není to nepřiznivým znamením, nýbrž spolehlivou známkou, že naše církev jest církví Kristovou, že dosud blásá pravou víru, pravou mravnost, a proto jest u bezbožných v opovržení, u lidí, kteří více milují tmu, než světlo, protože skutky jejich jsou zlé. Tak se věc má s církví Kristovou: pronásledování jest jí údělem.

Podobně se děje i s jednotlivými dítkami církve. Když tě lidé pronásledují, zle o tobě myslí a mluví, tebou pohrdají: právě tu můžeš býti přesvědčen — ač konáš-li věrně všechny své povinnosti — že jsi pravým sluhou Kristovým. To bylo přesvědčení sv. Pavla, an takto píše: *»Zdaliž lidem se líbiti hledím? Kdybych se ještě lidem zalíboval, nebyl bych služebníkem Kristovým.«* (Gal. 1, 10.)

2. Církev katolická musí zvítěziti nad všelikým pronásledováním, a tím právě osvědčuje se býti dílem Kristovým.

Církev naše jest lodičkou. Kormidelníkem jest nástupce sv. Petra, římský papež. Mořem je svět. Lodička tato nepluje stále po tiché hladině; neboť tak by se nepoznalo, jak mistrovským jest dílem a jak mocný její Pán a majitel. Třeba jest, aby se zdvihla. bouře, rachotil hrom, křižovaly se blesky, burácely vichry a lodička byla zmítána na všechny strany: Bylo třeba, aby se rozpoutaly bouře pronásledování a církev ve všech obstála. Stalo se.

Církev katolická byla napadána silou hmotnou. Po devatenáct století vráželi jí lidé do prsou břitký meč. Usmrcen Zakladatel, prolita krev apoštolů, mučeno na miliony křesťanů. Meč otupen padá z rukou vysílených katanů, a tito volají vztekle jako Julian: *»Vicisti Galilaeae!«* *»Zvítězil's Galilejský!«* Ani krveprolévání, ani vyhnanství, ani vězení nevyhubí křesťanů. Potupu klidí nepřítel, církev slávu. *»Bijte mne,«* volá církev Kristova, *»mne nepřemůžete, sebe zahubíte: »Brány pekelné mne nepřemohou!«*

Církev byla napadána silou hmotnou, ale i zbraněmi ducha pýchou zaslepeného: povstala bludařství, šířily se nepravdivé nauky, čelící proti víře a mravům. To byl boj daleko nebezpečnější. Co nebylo popíráno z učení církve, co v posměch nevydáno? Skoro proti všemu troufali si kacíři, důvěřující více svému krátkozrakému rozumu než církvi, kterou učinil Kristus *»sloupem a utvářením pravdy«*. (I. Tim. 3, 15.) Popíralo se učení o Bohu

trojjediném, o božství Pána Ježíše, o vykoupení, o božském mateřství nejbl. Panny Marie, o svátostech, o mši sv., o ústavě církevní atd. Ale zdaž byla kdy církvi nějaká nepravda dokázána, zdaž odvolán jen jediný článek vlry? Nikoliv! *»Brány pekelné mne nepřemohou!«* volá i tu církev, Kristus je se mnou učící po všechny dny až do skonání světa. (Mat. 28 20.)

Tedy ani hmotnými zbraněmi, ani zbraněmi ducha nemohla býti církev udolána. Ba v těchto bojích církev ještě více zmohutněla a až dosud v bojích vzrůstá, kvete, nejkrásnější plody dobrých skutků a vzácných ctností vydává.

Slyšte sv. Hilaria: *»Církev naše má tuto vlastnost: Když trpí pronásledování, kvete; když ji utiskují, vzrůstá; když ji pohrdají, prospívá; když ji ubližují, vítězí . . . tu pevně stojí, když se zdá, že jest přemožena«* Církev kráčí cestou krvavou, ale krev mučedníků je semenem nových křesťanů. Církev má na hlavě trnovou korunu, ale z trnů rostou růže ctností, jejichž pohled nebe i zemi oblažuje. V církvi a s církvi Kristus vítězí a vítěziti bude až do skonání světa. Buďme na to hrdí, že jsme dítkami církve katolické a děkujme za to Pánu Bohu den co den. Buďme hrdí, že tu církev zov me markou, která učení Kristovo zachovala neporušené, jeho zákony a zásady světu hlásá, nebojíc se ani moci ani hněvu tyranů, ani lstivosti a zchytralosti bludařů. Velebme moc a moudrost boží Prozřetelnosti, ana právě tím, že pronásledování dopouští na církev katolickou, zřejmě a jasně dokazuje, že církev naše jest jeho dílem, dílem božím, které vítězně odolá všelikým útokům a nástrahám.

II.

Pán Bůh dopouští na církev svou pronásledování předně — jak jsem vám dokázal, aby každý poznal, že církev jeho dílem jest. Ale on dopouští pronásledování na církev i proto, *aby se věrní katolíci rozeznávali od nevěrných*. O tom ještě nyní budem krátce uvažovati.

»K příteli věrnému žádného není přirovnání a není hodné odvážení zlata i stříbra proti dobrotě víry jeho« (Sir. 6, 15.), praví Písmo svaté. Ale věrnost přítele nepoznáme ve štěstí a v radosti, nýbrž v neštěstí a v bolesti. Oplývá-li kdo pozemskými statky a jest ode všech ctěn, zve-li na hostiny a kratochvile: tu má přátel až radost. Přijde-li však na mizinu, upadne-li v neštěstí: možná, že stojí sám a sám. Právě tak se věci mají i s přáteli Krista Pána. Když si lidé náboženství váží, když se kněží prokazuje úcta a čest, když člověk nemusí za své náboženské přesvědčení přinášeti žádných obětí: tu nelze rozeznati, kdo jest věrným a kdo nevěrným sluhou Kristovým.

Ale vypukne-li bouře pronásledování křesťanů, musí-li lidé pro své katolické přesvědčení a veřejné vyznání víry ztratiti buď majetek, neb nějaký úřad, aneb trpěti bolesti tělesné, aneb položiti i život — tu se ukáže pravé smýšlení mnohých.

Doklad máme i z naší doby.

Proč se stydí mnozí za svatou víru katolickou, které se od své poctivé matky slovanské naučili? Proč se stydí choditi do chrámu Páně na mši sv., na kázání, ke sv. zpovědi, ke sv. přijímání? Proč hlasují mnozí pro »volnou« školu, pro »volné« manželství, pro rozluku církve od státu? Proč se bojí mnozí čísti katolické časopisy, knihy a noviny? Proč to vše?

Protože lhostejnost v náboženství a nevěra stala se modou a mnozí katolíci nepřejí si, aby se o nich říkalo, neb psalo, že jsou klerikálové, zpátečníci, tmáři atd. Naopak přejí si, aby se o nich říkalo, že jsou vzdělaní, osvícení, že milují pokrok, že jsou přáteli »volné myšlenky«. Tu to máte. Měli přinést obět za svou víru a své přesvědčení, měli by něco trpěti pro Krista: raději stávají se jeho zrádci. Ale rozhodní katolíci, praví a věrní přátelé Kristovi, počínali si vždy a počínají si až dosud docela jinak. Jejich zásadou bylo a jest: S barvou ven! Křesťan jest mé jméno a mé příjmení katolík. »*Kristus jest mi životem a smrtí ziskem.*« (Filip. 1, 21.) I kdybych měl za víru zemřít, nezapruji, nýbrž s milostí boží zůstanu věrným Spasiteli svému. A jak v srdci smýšlejí, tak i mluví a jednají.

Vzpomeňte si na slavné hrdiny křesťanské z dob krutých pronásledování. Byli zkoušeni v ohni bolestí a muk, pozbyli statku a majetku, občanské svobody, pozbyli cti a dobrého jména, ale přece se neodloučili od lásky Kristovy. Z tisíců a tisíců jen jediný, ale veledojemný příklad.

V Karthagu byla pro víru do žaláře uvržena mladistvá žena Perpetua. Žalář poskytoval pohledu hrůzyplného, vzduch v něm zkažený a otrávený. Strážníci žaláře neměli lidského citu. »Za několik dní,« vypravuje sama sv. Perpetua, »rozhlásilo se, že budeme vyslýcháni. Otec můj (byl ještě pohanem) přišel ke mně již po druhé do vězení a pravil: »Dcero má, ustrň se nad mou šedivou hlavou, smiluj se nad ubohým otcem svým, jestliže mne ještě za hodna uznáváš toho jména; vychoval jsem tě s největší péčí a láskou, miloval tebe více než bratry tvé, nedopouštěj, abych k vůli tobě veřejně byl tupen a hanoben. Rozpomeň se na nářek svých přátel a příbuzných, matky své a dítěte svého, jež bez tebe nemůže na živu zůstat. Nebuď tvrdošíjnou. Zapři víru v Krista, pro kterou trpíš v žaláři.«

»Mezitím, co toto pravil,« vypravuje dále světice, »tiskl mi ustavičně ruku, líbal ji, smáčel ji svými slzami, ano vrhl se mi k nohám, nezval mne již svou dcerou, ale paní, a těmito stálými prosbami rozrýval bolestí srdce mé. Měla jsem s ním tím větší útrpnost, jelikož jenom on z naší rodiny ještě trval v temnotách pohanství. Den na to byl výslech. Nejdříve byli vyslýcháni moji druhové. Odpověděli s myslí neohroženou, že jsou vyznavači víry Kristovy a že v této víře setrvávají. Došlo na mne. Tu z nenadání vrazil do síně můj starý otec, drže v rukou malé dítě mé, strhl mne se stupně a prosil mne ještě usilovněji než kdy jindy. Hilarianus, pohanský soudce, podporoval jej řka: »Vzdej čest starému otci, dej se pohnouti nevinností a slabostí dítěte svého . . . Což

pak tě to stojí, obětovati ke cti císařů našich?» »Toho se nikdy ode mne nedočkáte,« odpověděla jsem, »nic na světě nebude s to, aby mne odloučilo od Pána Boha mého a od společnosti křesťanů. Křesťankou jsem a křesťankou zůstanu až do smrti!« A hrdinsky dostála Perpetua slovu svému. V den mučednictví odebírala se zpívajíc na popraviště. Ukrutně byla ztýrána a konečně zardousena. Ne nadarmo nazývala se »Perpetua« — »Vytvrvalá«. Zůstala věrnou svaté víře až do dechu posledního.

Tak jednala tato svatá žena. Podobně svatých a světic bez počtu. Tak si počínali praví a věrní přátelé Kristovi po všechny časy, kdežto polovičatí lidé, křesťané dle mody, řídili se dle okolností; mezi horlivými katolíky hráli si na horlivce, mezi lhostejnými stavěli se jako by jim na náboženství nezáleželo, mezi odpůrci styděli se za víru a třeba i ústy zavrhovali, co věřili v srdci.

»Eja fratres, ne degeneremus ab excelsis cogitationibus filiorum Dei!« — »Nuže, bratři, nestaňme se nehodnými vznešených myšlenek synů božích a nezpronevěřme se jim!« Tak říkával cti-hodný kněz Balthasar Alvarez S. J. mladíkům, které pro řeholní život vychovával. A právě těmi slovy povzbuzovali se jeho věrní žáci, když za sv. víru trpěli mučednictví. Následujme i my vznešených příkladů svatých, kteří za víru vše obětovali. Časy jsou vážné. Dnes je třeba rozhodnosti. Buď Kristus, neb ďábel! Jiné volby není: »Kdo není se mnou, proti mně jest, a kdo neshromažďuje se mnou, rozptyluje.« (Luk. 11, 23.)

Nemůžeme dvěma pánům sloužiti. Konejme své náboženské povinnosti, třeba byl proti nám celý svět. »Je-li Bůh s námi, kdo proti nám?« (Řím. 8, 31.)

Konejme své povinnosti i tehdy, když nás to stojí nějakou obět, jako na př. velikonoční zpověď a sv. přijímání, návštěva chrámu Páně za špatného počasí atd. Podporujme katolický tisk, modleme se za katolické kněze a zvláště za missionáře v pohanských krajích, aby se šířila říše Kristova a s ní blaho národů a požehnání. Víra katolická nechť zapustí v srdcích našich hluboké kořeny, abychom ji vyznávali netoliko ústy, nýbrž i svatým a počestným životem, aby se na nás nevyplnilo, co píše sv. apoštol Pavel o falešných věřících: »Vyznávají, že Boha znají, ale skutky zapírají.« (Tit. 1, 16.) Tak se osvědčíme věrnými přáteli Pána Ježíše, jenž pravil: »Vy jste moji přátelé, učinite-li, co já přikazuji vám.« (Jan 15, 14)

* * *

Odpověděl jsem vám tedy důkladně na onu běžnou námitku: Církev katolická bývá utiskována a pronásledována: kde je tedy boží Prozřetelnost? V prvním dílu jsem vám dokázal, že Pán Bůh posílá církvi své utrpení a pronásledování, aby bylo zjevno, že církev dílem božím jest, kterého nezničí ani síla hmotná ani lstivost a ošemetnost bludařů. V dílu druhém jsem vám pověděl, že Pán Bůh dopouští pronásledování na církev svou, aby zkusil věrnost naši, aby se věrní katolíci rozeznávali od nevěrných.

Stůjme tedy pevně u víře, vyznávejme ji srdcem, ústy, životem, a bude li nám trpěti pronásledování, vyplní se na nás slova božského Spasitele našeho, an pravil: *«Blahoslavení, kteříž protivěnství trpí pro spravedlnost: neboť jejich jest království nebeské.»* (Mat. 5, 10.) Amen.

T h e m a VI.

Boží Prozřetelnost dala nám nejblahoslavenější P. Marii, aby nám byla 1. příkladem, 2. pomocnicí.

Proslov: *«Na úpění Matky své nezapomínej!»* (Sir. 7, 29.)

*Zdráva budiž, kněžno jasná,
mučedníků růže krásná,
zdravas, Panen lilie!*

Tak pozdravuje církev svatá Matku boží bolestnou v kněžských hodinkách. Ohlas tohoto pozdravu měl by stále zaznívati v srdcích našich. Ustavičně měli bychom na paměti míti její vznešenost a velebnost, její vzácné ctnosti a zvláště její bolesti a strasti, dokud žila v tom slzavém údolí. Tak nás napomíná Písmo svaté: *«Na úpění Matky své nezapomínej!»* Svědčí-li tato slova matce pozemské, svědčí též Matce naší nebeské. Abych vás k tomu povzbudil, umínil jsem si věnovati toto kázání památce Rodičky boží, a to v jejích strastech a bolestech. Tu by však mohlo někomu napadnouti: Ale postní kázání jednájí o boží Prozřetelnosti, jak najednou řeč o bolestné Matce Páně? — Hned vám to vysvětlím.

Uvažovali jsme dosud o boží Prozřetelnosti tyto vznešené pravdy. 1. Jest boží Prozřetelnost, 2. Boží Prozřetelnosti neodporuje nestejně rozdělení pozemských statků, 3. ani zdánlivé štěstí bezbožných a neštěstí spravedlivých, 4. ani zloba a zhouba mravní, že se totiž tolik zlého páchá na světě, 5. ani pronásledování církve katolické. Viděli jsme, že boží Prozřetelnost vše moudře řídí a vše pořádá ke cti a slávě své a k časnému a zvláště k věčnému blahu svých vyvolených. Jest nám tedy plniti vůli boží, ať přijde co přijde, a pokorně se podrobovati řízení boží Prozřetelnosti. Ale, milení, t. j. mnohdy obtížné a velmi obtížné. Proto se přelaskává boží Prozřetelnost o to postarala, bychom v nejsv. Matce Páně našli

I. nejkrásnější příklad a

II. nejvydatnější pomoc, abychom vždy ochotně plnili vůli boží.

O tom budeme nyní uvažovati.

Kéž nám bolestná Matka Páně vyprosí na Pánu Bohu světla a síly, aby toto kázání prospělo k našemu spasení!

P o j e d n á n í.

I.

Proč nebývají lidé spokojeni s řízením boží Prozřetelnosti? Proč se někteří tak dalece zapomínají, že i proti Pánu Bohu reptají a jemu se rouhají? Jsou to hlavně tři věci: 1. Chudoba. 2. Opovržení. 3. Bolesti. A právě ve snášení tohoto trojího zla — jak se říká — jest nám nejsv. Panna nejkrásnějším příkladem.

1. *V chudobě.*

Svět volá o závod: »Beati possidentes!« »Blahoslavení bohačí!« Blahoslavení, jejichž skříň jsou plny zlata a stříbra a věcí drahocenných, kteří si vykračují v nádherném oděvu, kteří znají nedostatek a bídu jen z doslechu, kteří jen projeví své přání a ihned mají, po čem touží! Ale tak nemluvil a nejednal Kristus Pán, velemoudrý božský učitel náš. On neblahoslavlil bohačů, ale *chudé duchem*, t. j. jednak ty, kteří majíce hojnost statků pozemských, nelpí na penězích a hroudě zemské, nýbrž z přebytku svého konají dobré skutky, jednak ty, kteří chudobu svou snášejí s trpělivostí. Ano, Ježíš Kristus učinil ještě více: ustanovil chudobu základem křesťanské dokonalosti, a proto řekl jinochu tázajícímu se co mu ještě chybí k dokonalosti: »*Chceš-li dokonalým býti, jdi, prodej co máš a dej to chudým... a pojď a následuj mne!*« (Mat. 19, 21.)

Nejvěrnější žákyní božského učitele byla nejblahoslavenější Panna Maria. Na ní splnilo se ono krásné slovo kardinála Bony: »Cui Deus totum est, huic mundus nihil est« — »Komu Bůh jest vším, tomu svět není ničím.« Statky pozemskými pohrdala. Jak učení mužové praví, obdržela od rodičů dosti slušné věno a výbavu, ale podržela si jen malou částku, ostatní rozdala chudým. I ze sv. evangelia vysvítá její láska k chudobě. Vypravuje nám sv. Matouš, že sv. tři králové přinesli Ježíškovi darem zlato. A zajisté podali božskému Pánu dar značný, jak jemu i jim samým slušelo. Přece však obětovala nejsv. Panna se sv. Josefem v chrámě jerusalemském za Ježíška nikoli beránka, jako lidé zámožnější, nýbrž dvě holubičky, aneb dvě hrdličky, jako lidé chudobní. Z toho jde na jevo, že drahocenné dary sv. tří králův rozdala chudým. Potvrzuje se láska její k chudobě ve zjevení, kterého se dostalo sv. Brigitě. Právilať k ní sv. Panna: »Cožkoliv jsem mohla mít, dala jsem nuzným a nic jsem si neponechala, než skrovničké jídlo a oděv.«

Pocítila též v plné míře *trpkost chudoby*. Vzpomeňte si, jak v Betlemě před narozením Páně pro svoji chudobu nenalezla přístřeší a musila se utéci do studeného a vlhkého chléva. Vzpomeňte si na její bídu a nouzi, když s božským robátkem utíkala do Egypta a tam často neměla ani věcí nejpotřebnějších. — Ale nejtrpčejší byla nejsvětější Panně chudoba pod křížem Páně. Na tvrdém lůžku umírá božský její Syn, Matka jeho nemůže mu podat roucha, by jej zabalila, nemůže mu podložit měkké podušky

místo trnové koruny, nemůže nabídnouti sklenice vody, by zabírala palčivou jeho žízeň.

Almužnou musí přijmouti potřeby pohřební, almužnou i hrob! A tato svatá Panna, pocházející z rodu královského a určená býti královnou nebes i země, zdali se kdy vzpouzela proti boží Prozřetelnosti, že tak trpkou musí snášeti chudobu? Nikoliv! Ona výtečně rozuměla slovům Páně: *»Blahoslavení chudí duchem, neboť jejich jest království nebeské!«* a klaněla se s nehlubší pokorou řízení boží Prozřetelnosti. Habemus, quod imitemur. Máme zde krásný příklad.

Nepřátelé naši vždy činí si posměch z výroku Pána Ježíše: *»Blahoslavení chudí duchem, neboť jejich jest království nebeské«*, říkajíce, že tímto výrokem ochromena jest všeliká čilost, podnikavost, snaživost a pracovitost, jakoby božský Spasitel byl chtěl blahoslaviti lidi lenivé. Takový výklad jest rouhání. Pán Ježíš nikterak neschvaloval lenivosti. Zákon jeho ukládá všem pilnou práci, používání každé chvíle času, ukládá zejména rodičům, aby pečovali o své děti, by jim mohli netoliko poskytovat výživu, nýbrž i nějaké dědictví. Pán Ježíš blahoslavil chudé *»duchem«*, t. j. 1. ty, kteří se zříkají z lásky k němu všelikého majetku aneb užívání jeho, jak to činí, kdo v klášteře se zavazuje slibem chudoby, 2. ty, kteří se majetku a užívání jeho sice nezříkají, ale používají ho na dobré skutky, 3. ty, kteří se v nedobrovolné chudobě odevzdávají do vůle boží, doufají v jeho pomoc a pilně pracují. Učme se od nejsv. Panny býti chudí *»duchem«*. Kdo má pozemské statky, ať jest pamětliv, že jest pouze správcem jejich a že před Pánem Bohem bude skládati počet, jak jich vynaložil, ať koná skutky dobré. Koho tísní chudoba a nemůže se z ní vymaniti i s veškerým úsilím, ať nese toto břímě trpělivě s chudíčkým Ježíšem a Matkou jeho. Pán Bůh počítá všeliké strádání a nepohodlí, které z lásky k němu trpíme a stonásobnou vezmeme za ně odplatu v království jeho. Na soudu božím bude všeobecné nejspravedlivější vyrovnání.

2 Nejsv. Panna jest nám tedy nejkrásnějším vzorem a příkladem ve snášení chudoby, ale též ve snášení *opovržení*.

Svatá Brigita měla jednou podivné vidění. Spatřila dvě paní. Jedna byla krásně vystrojena a sama marnivost. I pravil k světici hlas boží: *»Toť jest pýcha.«* Druhá paní byla skromně oděna, kráčela s hlavou skloněnou, byla ke všem úslužná, měla jen Pána Boha na paměti a sebe nepovažovala za nic. Hlas boží pravil sv. Brigitě: *»Toť jest pokora a jmenuje se Maria.«* Tím viděním chtěl Pán Bůh naznačiti, jak sv. Alfons vykládá, že nejsv. Panna byla tak pokorná, že ji můžeme zvatí: pokora sama.

Znala své přednosti, milosti, zásluby, ale všechno přičítala Pánu Bohu. Duše její vlebila Hospodina, že shlédli na poníženost dívky své. Věděla, že ji budou blahoslavenou nazývat všechna pokolení, protože veliké věci učinil jí ten, jenž mocný a jehož jméno svaté jest, a přece se nevynášela nad jiné. Když jí lidé pobírali a posměch si z ní tropili, nebouřilo se srdce, ústa šeptala

odpuštění. Slyšte, co zjevila nejbl. Panna Maria sv. Brigitě: »Co jest potupnějšího, než nazvánu býti pošetilým, všeliký nedostatek trpěti, míti se za nehodnějšího všech? Taková, ó dcero, byla pokora má, to bylo mojí radostí, mým přáním, kterým jsem hleděla Synu svému se zalíbiti.«

Pokora Matky Páně byla podrobena přetěžké zkoušce při utrpení Pána Ježíše.

Můžeme pokládati za jisté, že nejsvětější Panna i v nesmírném bolu svém byla tak vznešená, tak krásná a ušlechtilá, že mnozí bezděky měli před ní úctu, upřímně ji litovali a ji těšili. Snad i někteří jí projevovali soustrast dojemnými slovy: »Ó Matko přebolestná, přesvatá v tom žalu velikém, ó nejsmutnější mezi ženami! Ó promiň nám! My bloudili, ale již věříme v Syna tvého!« Ale, jestliže zaslepení Židé neušetřili ani Pána Ježíše, v jehož očích zářila svatost a vznešenost božská, zajisté neušetřili mnozí ani Matky jeho. »Hle, toť matka toho svůdce, buřice a zlosyna! I ona je trestuhodná! Proč ho lépe nevychovala?« Takové a podobné řeči bylo jí asi slyšeti při umučení Páně a zvláště když stála pod křížem a zloba zarytých nepřátel nejvyššího stupně dosáhla. A zdali volala blesky s nebe, aby ztrestaly tyto rouhače? Ó zajisté ne! Obětovala nejmilejšího Syna svého za spásu lidí, i jeho i jejích nepřátel, a modlila se s ním: »*Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí!*« (Luk. 23, 34.) Znalat dobře přikázání Syna svého: »*Milujte nepřátele své, dobře činite těm, kteříž vás nenávidí a modlete se za ty, kteříž vám protivenství činí a utrhnou vám!*« (Mat. 5, 44.) a když vůli boží znala, plnila ji též co nejdokonaleji.

Následujme pokory nejsv. Matky Páně! Sice se nám neotevře brána nebeská. »*Nebudete-li jako maličtí, nevejdete do království nebeského.*« (Mat. 18, 3. Nepřičítejme sobě dobrých vlastností a darů: vše dobré máme od Boha, tedy jemu čest a sláva! Co komu, to tomu. Budme úslužni ke svým bližním. A poněvadž jsme si vědomi mnohých a snad i těžkých hříchův, kterými jsme urazili Pána Boha a zasloužili tresty věčné a věčnou potupu a hanbu: *odpouštějme* ze srdce těm, kteří nás urazili, neb dosud urážejí, aby i nám Pán Bůh odpustil. Tak žádá zákon Kristův dle sv. evangelia. Ovšem jsou zásady světa docela jiné: »*Pomsti se na nepříteli svém.*«, volá svět, »*odplat mu každou urážku a křivdu trojnásobně!*« Bohužel, že mnohým více se zamlouvají a líbí zásady světa, než sv. evangelia. Mnozí uzavírají nenávist a hněv, zášť a zlost do srdce svého a vyčkávají příležitosti, aby se ať slovem ať skutkem pomstili na protivníku svém. Podaří-li se to skutečně, zdaž je nepřátelství konec? Nikoliv! Tu s větší ještě prudkostí začíná. Nezřídká nosí lidé trn nenávisti a hněvu po celý život v srdci svém a sotva smrt jim ho vytrhne. Jsou případy, že ani na smrtelném lůžku nechtěli se lidé smířiti. A mezitím, kolik bylo svatokrádežných sv. zpovědí a sv. přijímání! Neodpustíme-li my nepřátelům svým, neodpustí Pán Bůh nám viny naše. Byť člověk z kajícího putoval do Říma, neb do Jerusalema, byť rozdal všechno své jmění chudým, postil se stále o chlebě

a vodě, neodpustí-li nepřátelům, nebudou odpuštěny hříchy jeho. A kdyby kdo stále opakoval, že Pána Boha miluje, ale nenáviděl bližního svého, jsou výlevy jeho lásky k Bohu jen planá slova; praví Písmo sv.: *Řekl-li by kdo, že miluje Boha, a nenáviděl by svého bratra, lhář jest.* (I. Jana 4, 20.) — Proto vás zapřísahám jménem ukřizovaného Pána Ježíše a nejblahoslavenější Matky jeho: *Odpustte nepřátelům svým, podejte jim ruky k smíření, vytrhněte onen trn nenávisti ze srdce svého: abyste byli synové Otce svého, jenž jest v nebesích* (Mat. 5, 45.) a dítkami nejblah. Panny Marie.

3 Za třetí se lidé bouří a vzpírají proti boží Prozřetelnosti v *bolestech* at tělesných, at duševních.

Vzme opět nejsv. Pannu. Netrpěla ovšem zvláštních muk tělesných, ale bolesti její duševní, vyjma toliko bolesti Pána Ježíše, nemají sobě rovných.

Byla Matkou bolestnou od narození Ježíškova až do smrti jeho na dřevě kříže. Rozvíjelo se před očima jejíma božské dítě jako růžové poupátko, a den ode dne víc a více zjevovalo svou krásu a vznešenost. Den ode dne vzmáhala se láska nejsv. Panny k Synu, jenž zároveň byl její Bůh a Pán. S láskou její rostla i bolest; neboť věděla, že Ježíš zemře smrtí nejbolestnější a nejpotupnější. Pod křížem byla láska její — jako slunce o polednách — v plném záru a bolest? Ach! *»Komu přirovnám tebe . . . dcero jerusalemská? Komu tě rovnou učiním a potěším tě, Panno, dcero Sionská? Nebo veliké jako moře jest potření tvé! Kdož tě zhojí.«* (Pláč Jer. 2, 13) *»Ó vy všickni, kteříž jdete cestou, pozorujte a vizte, je-li bolest jako bolest má!«* (ib. 1, 12.). Krásné její oči zří, jak údy Synovy hrozně jsou ztýrané. Poraněna pravice a v levici zeje děsná rána, nohy krví z rány růžově zbarvené. Celé tělo jedna bolest, jedna rána. *»Hle Syn tvůj!«* — *»Hle Matka tvá!«* loučí se s ní božský Syn, an pracuje k poslední hodině. — A když skončil, ani srdce jeho neušetřili; probodli je ostrým hrotem a probodli i duši Matky bolestné. — Hle, jak hojně pila Rodička boží z hořkého kalicha Páně! Úplně byla odevzdána do řízení boží Prozřetelnosti, obětovala svého Syna ke cti a slávě boží a za naši spásu, opakujíc často asi tato slova: *»Staň se, pochválena buď a na věky velebena nejspravedlivější, nevýzkumná a lásky nejhodnější vůle boží ve všech věcech!«* — Pro tuto obětavou lásku a odevzdanost stala se královnou mučedníků. Skráně její zdobí překrásná a přebohatá koruna. Na věky žehnati bude veškerým mukám a bolestem, které Pán Bůh na ni dopustil.

Když Pán Bůh i nám nějaké utrpení sešle, at tělesné, at duševní: nereptejme, nežalujme příliš! Rozpomeňme se na své hříchy, za které jest nám činiti pokání a nečinili jsme; rozpomeňme se na slávu nebes, která trpícím a trpělivým uchystána a které jsme dosud nedbali. Hrdinský příklad nejsv. Panny, Matky přebolestné, nechť nám září na naší pouti údolím slzavým, až se s ní shledáme v říši nadhvězdne!

Přelaskavá boží Prozřetelnost dala nám tedy nejsv. Pannu, aby nám byla nejkrásnějším vzorem a příkladem ve snášení chudoby, opovržení a bolestí, bychom se snáze odevzdávali jejímu řízení. Ale boží Prozřetelnost dala nám ji také proto,

II.

aby nám byla *Pomocnicí*, pomocnicí nejlaskavější a nejmocnější. O tom ještě několik slov.

1. »*Kdo zkušěn není, co ví?*« (Sir. 34. 11.) praví Písmo sv. Vypravuj člověku zdravému, jenž ještě nikdy nebyl nemocen, jak tě trápí choroba; zdaž ti porozumí? Stěžuj si u boháče, jenž bídu a nouzi zná jen z doslechu, jak jsi tísněn chudobou; bude mít s tebou velikou soustrast? Neví ten, kdo nezakusí. Nejsv. Panna ve všem byla zkušena jako v ohni zlato, aby se stala soucitnou a milosrdnou. U ní si můžeš požalovati a postěžovati o všem, co tě tíží: vždy ti dobře porozumí. Modlitba tvá, ač je-li důvěrná a upřímná, nebude nikdy nadarmo, nebude oslyšena. Zárukou jest nám láska její k nám. Dobře ví, že jsme dítky boží, k obrazu božímu stvořené, předrahou krví Pána Ježíše vykoupené, Duchem svatým posvěcené, k blaženosti věčné určené. Láska její k Pánu Bohu nebyla by pravou, kdyby na bratry a sestry své zapomínala, od nás prosících se odvracela; neboť: »*Toto přikázání máme od Boha: aby, kdo miluje Boha, miloval i bratra svého.*« (I. Jana 4, 21.) Mimo to umírající její Syn za matku nám ji dal. A která matka nemá útrpnosti s dítkami svými?

2. Přesnadno může nám pomoci, neboť jako Matka boží všechno zmůže prosbami svými. Proto praví sv. Alfons s učeným mužem: »*Omnipotens auxilium tuum, o Maria*« (Cosmas Jeros.) t. j. »*Všemocná jest pomoc tva, ó Maria.*« Sv. Bonaventura učí »*Veliká jest výsada Panny Marie, že u Boha jest přemocná.*«

Tedy nejsv. Panna dobře bédám našim a steskům rozumí, protože sama nevýslovná muka trpěla, miluje nás a snadno nám může pomoci ve všech potřebách. Z toho plyne, že co nejdůvěrněji musíme se k ní utíkat. Počítejme si i v tom moudře, jak se sluší na křesťany. V potřebách *časných* prosme spíše o trpělivost, než abychom byli zbaveni kříže; neboť přecasto jest výhodnější pro naše blaho věčné trpěti, než mít vše dle vlastní vůle. Ale s důvěrou neobmezenou prosme ji o pomoc v potřebách *duševních*. Ať ji vzývá, koho tíží těžká vina, zvláště nemá-li odvaby, z hříchu se vyznati a zpřítínati všechna hříšná pouta. Ať ji prosí, kdo jest k zlému sváděn od hříšného světa, aneb stále musí bojovati proti převráceným žádostem a náklonnostem. Dostačí vysloviti v pokušení přesvaté jméno *Maria* a ihned nabýváme síly a zmužilosti, bychom se zřekli zapovězeného ovoce a zůstali věrnými Pánu Bohu svému. Prosme ji o setrvanlivost v dobrém, neboť ona jest dle sv. Alfonse »*Matkou setrvanlivosti*«. Nic by nám neprospělo, že jsme dobře začali, kdyby nám unikla kořun vítězství. »*Blažený onen dům, ve kterém se stále pěstuje vzpomínka na nejbláh. Pannu Marii*« (Pelbartus.)

Jistý muž ze Slezska vypravuje sám o sobě. Zbožná matka má naučila mne znáti nejbláh. Pannu Marii a důvěrně se jí poroučeti. Když jsem se r. 1857 dal na studie, provázela mne tato láska k Panně Marii ustavičně. Dal jsem se i zapsati do bratrstva neposkvrněného Srdce Marie Panny. Ale ponenáhlu stal jsem se nedbalým v uctívání Rodičky boží a jedním ze špatných druhů sveden, dopustil jsem se těžkého hříchu a ten se mi stal zvykem. Kdybych ho nebyl zanechal, možná, že by tělo mé již hnilo v hrobě a duše má se trápila v mukách pekelných. Ale pojal jsem velikou důvěru k nejsv. Panně a vykonal generální zpověď. Se svolením zpovědníka konávám na určitou lhůtu slib modliti se růženec a věrně jej plním. Od té doby nepovolil jsem žádnému pokušení. Před každým důležitějším skutkem doporučuji se Pánu Ježíši a přesvaté Matce jeho a nikdy nadarmo. Abych jen nějak to ukázal, poslyšte. Rodičové moji žili ve velikém nepřátelství se sousedy. Žádné prosby za smíření neprosily. Tu jsem vykonal slib, že každou sobotu půjdu na mši sv. a vykonám duchovní přijímání, podaří-li se smíření. Na to dal jsem se do vyjednávání. A hle, nepřátelství bylo uklizeno zcela a úplně a nastala přátelská shoda. Tisíceré díky Panně nejsvětější!

Ó vzdávejme upřímné díky boží Prozřetelnosti, že nám dala nejsv. Pannu za pomocnici. Věděl Pán Bůh, že se někdy budeme obávati, obrátiti se ve svých potřebách přímo na něho, ačkoliv jeho dobrota a láska nemá mezí, protože nás děsí jeho svatost a spravedlnost, proto ustanovil nejsv. Pannu, aby byla prostřednicí mezi ním a námi. Jí se nemusí nikdo báti. Ona jest »Matkou milosrdenství«. Nic není na ní přísného, co by nás zaráželo a zmenšovalo naši důvěru. Tím opět dává Pán Bůh na jevo, jak toužebně si přeje, aby všichni a jedenkaždý dosáhl věčného spasení.

* * *

Jest nám tedy nejsv. Panna nejkrásnějším *příkladem* ve snášení všeho, co číná naši zemi údolím slzavým: chudoby, opovržení bolestí a přelaskavou a velemocnou *Pomocnicí*, všech, kdož s důvěrou k ní se utíkají. Následujme ji v hrdinských jejích ctnostech, doporučujme se její mocné ochraně den co den a vyplní se i na nás ono krásné slovo vroucího ctitele Rodičky boží: »Inventa Maria, invenitur omne bonum« — Nalezneme-li Marii — úctou, láskou, důvěrou — nalezneme veliké dobro. Amen.

T h e m a VII.

Proč chtěla boží Prozřetelnost, aby Ježíš Kristus tolik trpěl?

»Obětován jest, protože sám chtěl.«
(Is. 53, 7.)

Není na širém světě katolík, jenž by — ač jest-li toho jména hoden — nevzpomínal v tento přesmutný den na božského Vykupitele Ježíše Krista a přehořké utrpení jeho. Ježíš Kristus není nám cizím.

On jest náš svrchovaný Pán: jeho všemohoucností, moudrostí a láskou jsme a žijeme. On náš nejlepší přítel, jenž za nás vše i sám sebe obětoval: »*Obětován jest, protože sám chěl,*« a zsinalostí jeho uzdravení jsme. On náš největší dobrodinec, kterému za vše děkujeme, co máme a co jsme. I bratrem naším se ráčil nazvati v nevýslovné lásce své. A tento náš svrchovaný Pán, nejvěrnější přítel, největší dobrodinec a nejlepší bratr trpěl v tento den bolesti nevýslovné, nepochopitelné!

Všechny jeho muky jsou hodny našich vzdechů, našich slz. Ale nejvíce bolesti na hoře Kalvarii. Trapný a truchlivý jest pohled na umírajícího mládence, jenž v květu věku svého loučí se se světem. Smrtelný pot stírá mu s čela milující matka, prsa jeho těžce oddychují, k smrti pracující nemůže ze sebe ani slovíčka vypraviti. Jen strhaným zrakem dává na jevo, že zná ještě své drahé rodiče, bratry a sestry. Okolostojícím derou se do očí slzy útrpnosti.

A hle! Božský mládenec, Ježíš Kristus, nejkrásnější mezi syny lidskými, největší chloubu své přečisté Matky-Panny, v nejlepších letech umírá — *na kříži*. Tvrdými hřeby jest přibit na potupné dřevo, hlava ověncena korunou trnovou. Tělo jeho samá rána, samá bolest palčivá. Bolesti tělesné provázeny nevýslovnými bolestmi a úzkostmi duševními. Zdánlivě opuštěn i od nebeského Otce, stěžuje si sladce božský Spasitel: »*Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?*« (Mat. 27, 46) Od Matky své milené není opuštěn; stojí u kříže. Ale upře-li na ni zraky své, na ni, mečem bolesti těžce zraněnou, rozmnožuje bolesti své. V mukách neslyší slova díků a útěchy, jako na př.: Buďtež žehnání všichni kročejeové, které jsi pro nás učinil, ó božský Mistře náš! Díky za všechna slova spásy, jež promluvila přesvatá ústa tvá! Díky za každou krůpěj krve, kterou z lásky za nás proléváš! Dobrodiní, která jsme od tebe obdrželi, ó Pane a Bože náš, nikdy nezapomeneme. Láskou nejvěrnější budeme tebe milovati po celý život svůj! Jen málokteří tak smýšleli, tak cítili pod křížem Spasitelovým. Ale po hoře Kalvarii rozléhají se hlasy zuřivých nepřátel Kristových: »*Ha, ha! Kterýž rušíš chrám boží a ve třech dnech jej zase vzděláváš, pomozíš sám sobě; jsi li Syn boží, sestup s kříže! . . . Jiným pomáhal, sám sobě nemůže pomoci!*« (Mat. 27, 40, 42.) Tedy místo řečí soucitných a útěšných rouhavá slova, plná jízlivosti a posměchu!

Ale proč chtěla boží Prozřetelnost, aby Ježíš Kristus trpěl toliké bolesti, tělesné i duševní, ano i rouhání při smrti své? Bylo toho všeho nevyhnutelně potřebí k spasení našemu? Nikoliv! Jediná modlitba, jediná slza, jediná krůpěj krve tohoto Bohočlověka byla by dostačila. netoliko tento svět, nýbrž miliony jiných světů vykoupiti. Ježíš Kristus, Syn boží, pravý Bůh a člověk trpěl toliké muka,

1. aby se ukázala zloba hříchu,
2. abychom v něho důvěřovali,
3. abychom ho co nejvroucněji milovali.

P o j e d n á n í.

I.

Prozřetelnost boží chtěla, aby Ježíš Kristus trpěl nesmírné bolesti, aby nám ukázala, *jak hrozný jest hřích.*

To nám naznačují slova Písma sv. Ctemeť u proroka Isaiáše :
»V pravdě neduhy naše on nesl, bolesti naše on snášel . . . On pak raněn jest pro nepravosti naše, potřen jest pro hříchy naše . . . Všichni my jako ovce zbloudili jsme, jedenkaždý na svou cestu uchýlil se, a Hospodin složil naň nepravost všech nás!« (Is. 53.)
Dokazují nám to i církevní modlitby v kněžských hodinkách. Tak čteme na př. v jednom chvalozpěvu : *»Tua culpa Christum stipiti affixit.«* *»Vina tvá přibila Krista na kříž, vina tvá vydala jej smrti tak strašlivé!«*

Totéž učí církevní Otcové. Sv. Augustin na př. praví : *»Quo tuus attigit amor!«* *»Až kam dospěla láska tvá! Já jsem jednal nešlechetně a ty snášíš trest!«* Sv. Alfons volá : *»O lidé! Milujme tohoto Vykupitele, který, ač Bůh, neostýchal se obtížití našimi hříchy, aby utrpením zadostučinil za tresty, které jsme my zasloužili.«* Tedy pro hříchy naše tolik trpěl Kristus Pán. A co činí lidé? Přemnozí považují hřích, i hřích smrtelný za malichernost. Jakoby o nic neběželo, pochybuje ten onen o víře, čte nevěrecké spisy a přisvědčuje jim, zameškává bez důležité příčiny služby boží v den sváteční, nezachovává postů církevních, žije se sousedy neb i domácími v ustavičných hádkách a rozepřích, nevzdává rodičům náležité úcty, oddává se nečistotě v myšlenkách, žádostech, řečích, skutcích, nestřídmosti v jídle a pití, obohacuje se nespravedlivě na škodu jiných, zanedbává rodiny atd. A při tom jest ještě vesel a kdybys ho napomenul, ptal by se : *»Což pak jsem zlého učinil?«* — Když jsi se dopustil těžkého hříchu, t. j. když jsi přestoupil přikázání boží v důležité věci : vzbouřil's se proti svrchovanému Pánu a odepřel's mu poslušnost, nevděkem, černým nevděkem jsi odplatil největšímu dobrodinci, stal se's jeho nepřitelem a přítelem, ano otrokem ďáblovým, zasloužil's tresty věčné v žaláři pekelném, ukřižoval's takofka znova nejmilostivějšího Vykupitele svého Pána Ježíše. To že jest malichernost? — Ó kéž pohled na nesmírná muka božského trpitele na kříži osvítlí dnes srdce lidská, aby poznali, jak zlé a trpké jest opustiti Pána Boha a obrátiti se k ničemným tvorům! Kéž bolesti jeho posílí vůli naši, bychom se, stůj co stůj, varovali každého těžkého hříchu!

Aby se toto vroucí přání vyplnilo, neposlouchejme hlasu své smyslnosti, nedbejme svůdných slov těch, kteří k vůli své habnebné rozkoši odvracejí nás od zákona božího, odmítejme zmužile pokušení ďáblovu, nebojme se hrozeb lidských, bojme se raději tobo, jenž má moc duši i tělo zatratiti do pekelného ohně. Císař Ferdinand II., slavné paměti, pronesl jednou tato krásná slova : *»Raději bych šel žebratou s manželkou a dětmi, než se*

dopustil hříchu těžkého. « Budiž i naší zásadou, raději vše ztratiti, vše trpěti, než dopustiti se hříchu těžkého.

Boží Prozřetelnost chtěla tedy, aby Pán Ježíš tolik trpěl, předně, abychom poznali, jaké zlo jest hřích, zvláště hřích těžký, abychom se při pohledu na trpícího na kříži Spasitele odhodlali varovati se všeho, čím bychom Pána Boha mohli urazit.

II.

Boží Prozřetelnost dopustila tolikerá muka na Pána Ježíše, za druhé, abychom pojali velikou důvěru v nesmírné zásluhy Páně.

Vzpomínka na spáchané hříchy má nás sice naplniti studem hrůzou a lítostí, ale nikoli malomyslností : *«Od bdění jitřního až do noci doufej Israel v Hospodina!»* (Žalm 129, 6.), t. j. po celý den, každého času, napomína žalmista Páně lid svůj. A proč má stále v něho důvěřovati? *«Neboť u Hospodina jest milosrdenství a hojné u něho vysvobození»* (ib. v. 7).

Pán Ježíš tisícronásobně více za nás učinil a vytrpěl, než bylo třeba k našemu vykoupení, abychom s důvěrou neobmezenou k němu se utíkali a vyprošovali si pro jeho nesmírné zásluhy milostí k spáse potřebných. *«Šťastni jste, hříšníci,»* volá sv. Alfons, *«ani jste po spáchaných hříších útočiště vzali k Ježíši ukřižovanému, který vycedil veškeru svou krev, aby se stal prostředníkem pokoje a míru mezi Bohem a vámi a vymohl vám odpuštění. Volají sice proti vám vaše nepravosti, ale prosí za vás krev Vykupitelova. A hlasem této krve musí býti usmířena spravedlnost boží.»* Kdybys, milý křesťane, obtížen byl všemi hříchy všech lidí od počátku světa až do soudného dne, nikdy, nikdy nesměl by sis zoufati. Zásluhy Pána Ježíše jsou nekonečně větší. Pro tyto zásluhy dosáhneš odpuštění. Třeba jen, abys měl dobrou vůli, setřásti se sebe hanebná pouta hříchů a co nejdůvěrněji prosil pro nesmírné zásluhy Pána Ježíše, aby tě Pán Bůh přijal na milost. *«Budete-li zač prositi Otce ve jménu mém, dám vám»* (Jan 16, 23.) Jak útěchyplné je to srdci hříchy zraněnému! Z ran božského Spasitele line hojivý balsám do srdcí našich. Čerpejme tedy s největší důvěrou ze zřidel Spasitelových, t. j. ze zásluh jeho nesmírných. Odstup od nás všeliká nedůvěra a malomyslnost!

III.

Boží Prozřetelnost chtěla, aby Pán Ježíš přemnoho trpěl, aby se ukázela zloba hříchu, abychom v něho důvěřovali. Za třetí podrobil se Pán Ježíš tolika mukám, abychom ho co nejvroucněji milovali.

Dvě věci, praví Cicero, dokazuje nám, že nás někdo miluje: předně prokazuje-li nám dobrodiní, za druhé, jestliže za nás trpí. A toto poslední jest mnohem spolehlivějším důkazem lásky.

Pán Ježíš prokázal nám nesčetná dobrodiní, ale to mu ještě nedostačilo: i trpěti chtěl za nás a to muka nejhroznější. Praví proto Písmo sv.: *«Dokazuje pak Bůh lásku svou k nám, neboť*

když jsme ještě hříšníky byli, podle času umřel Kristus za nás. (Řím. 5, 8.) Jinde zase čteme: *»Po tomž jsme poznali lásku boží, že on život svůj za nás položil.* (I. Jan 3, 16.)

A jak krásně o tom píší svatí! Slyšte aspoň několik výroků o lásce Kristově k nám. Sv. Alfons praví: Ó, Pane můj, láskou ke mně jatý! Již poznávám, že všechny rány tvé hlásají mi lásku, kterou ke mně máš. Sv. Augustin: *»Miloval jsi mne více než sám sebe, protože jsi za mne ráčil umřít.* Sv. Bernard dří překrásně: *»Patent arcana cordis per foramina corporis.* *»Tajnosti srdce Pána Ježíše zjevují se ranami, které zřím na jeho těle.* Raněno tělo bolestmi nesčetnými, raněno srdce láskou, která nemá rovné.

»My tedy milujme Boha, neboť Bůh prve miloval nás (I. Jana 4, 19.) volá sv. Jan. Milujme ho srdcem. Ježíš Kristus ať jest nám milejší, než všechno na světě. Milujme ho ústy, často mu projevujíce lásku ohnivými povzdechy lásky, jak to činíval sv. Alfons. Ale zvláště skutky svými dokazujme Pánu Ježíši lásku. Pravíť miláček Páně sv. Jan: *»To jest láska boží, a bychom přikázání jeho ostříhali.* (I. Jana 5, 3.) Zanechme hříchu, konejme věrně křesťanské povinnosti stavu svého. Budme trpěliví u všelikém soužení z lásky ke Kristu Ježíši!

Před mnoha lety bylo v Americe na jednom hřbitově viděti muže, an na prostičký hrob stavěl prostičký kříž. Slzy kanuly mu po lících. Vroucí vzdechy draly se mu z prsou. Přiblížil se k němu cizinec a ptal se, proč tak usedavě pláče. *»Jak bych neplakal. Zde leží přítel můj. A jaký přítel! Vypukla válka. Pravil ke mně: Ty máš manželku a děti. Já jsem svoboden. Půjdu místo tebe na vojnu. A šel. Stálo ho to život. Byl kulí raněn smrtelně. Zde odpočívá. Vizte nápis, jaký jsem mu dal zhotoviti.* Cizinec četl slova: *»Za mne svůj život dal!*

»Za mne svůj život dal! Tato slova hodí se pod každý kříž. Pán Ježíš zemřel za jednoho každého z nás, tak že může každý říci se sv. Pavlem: *»Zamiloval mne a vydal sebe samého za mne.* (Gal. 2, 20.)

»Za mne svůj život dal! Tato slova vezměte s sebou domů, až se s hrobem Páně rozloučíte. Pán Ježíš za mne podstoupil přehořkou smrt kříže, ačkoliv nebylo třeba tak velikého utrpení, abych, dle plánu božské Prozřetelnosti, poznal zlobu a zhoubu hříchu, v něhož vždy důvěřoval a nade všechno jej miloval. Velebena budiž jeho láska a obětavost na věky! Amen.

Neděle I. postní.

Zasvěcené svátky světi.

Před časem byl na 10 let odsouzen do žaláře padělatel peněz, chudý polský šlechtic, hospodářský úředník. Měl několik dětí, žena byla marnivá a nešetrná, muž potřeboval vždy více peněz,

ztratil k vůli ní i službu a upadl v neskonalou bídu. Tu přiblížil se k němu pokušitel v osobě žida. Jako ďábel v dnešním evangeliu sliboval Kristu všechna království světa, poslechne-li jeho rady; jako ho pokoušel: »Spust se dolů, andělé tě budou chránit!« — tak tento pokušitel radil zase k padělání bankovek.

S těžkým srdcem a pro nesnesitelnou bídu zchudlý šlechtic svolil. Při tom si však umínil, že se zatím bude ohlížeti po nějaké službě. Pořád si říkal: »Jen tak dlouho, dokud si nenajdu poctivého živobytí.« Padělal peníze, štěstí mu přálo, nebyl vyvrazen. I při tomto zdánlivém štěstí trápilo ho pomýšlení na možné vyvrazení. »Jenom dost malou službičku a zanechám zločinu.«

Konečně přišla radostná zpráva, že může nastoupiti službu. Jak se mu ulehčilo, jak upřímně za to Bohu děkoval. Měl se stěhovati, ale nebylo peněz. Měl toliko ještě jednu padělanou desítku. Poslední a naposled! Vozy s nábytkem a ženou a dětmi už odjížděly, on za nimi volá: »Jeďte, dohoním vás!« Se srdcem tlukoucím vstupuje do krámu, nějakou maličkost koupí a desítkou platí. Kupecký mládenec bankovku shrábne a na ni dodává. Jak se mu ulehčilo! Falešný peníz nepoznán! Odchází z krámu a spěchá za svými. Již je vidí, volá na ně. V tom však slyší za sebou: »Stůj, stůj, zlosyne!« Ohlédne se a s hrůzou poznává kupce, jenž se stráží ho pronásleduje. Ta poslední desítka byla jeho zkárou. (Kopal, Kalendář.)

Přátelé, nač to vypravuji? Je to historie každé lidské vášně. Ať pýcha, ať lakota, ať smilstvo, ať touha po nespravedlivém majetku, jakmile v srdci vašem rozhoří, zotročí vás, nevymknete se jí, třeba se před očima vašimi rozevírala propast dlouholetého žaláře, třeba i propast samého pekla, neodoláte, všechno dáte v šanc, až konečně nastane pád, z něhož není povstání. Svědomí vaše snad občas volá: dost! — ale vašeň zve: »Jen ještě jednou a naposled!« A tak hledí člověk svědomí své ukonejšiti a Boha oklamati. Kdyby aspoň věděl, kdy bude ten posledně poslední hřích! A'e tak to bývá v životě: dnes naposled a zítra znova, až jako zloděj z nenadání přijde smrt.

Církev, dobrá matka naše, zná tuto vašeň lidstva, a proto svým velemoudrým sestavením církevního roku budí nás ze sna hříchů a vášní a volá zvláště teď: »Aj, nyní čas příjemný, nyní den spasení.« Kdo ani v této době hlasu církve nedbá, jest ztraceným dítkem božím a trhá veškeré spojení s Bohem Otcem a s církví matkou.

Chci býti věrným sluhou této sv. matky a hlásím se k ní jako oddaný syn. Mohu také od vás očekávati oddanost a lásku k církvi? Jest i vám milý její hlas? Jsou i vám drabé její zákony? Patero přikázání ustanovila ku blahu věřících církev sv. a zákony tyto zní

Nuže, bych vám zachovávaní těchto přikázání církevních zpřijemnil, abyste poznali, že nic nesnadného se od vás nežadá, umínil jsem si v pěti nedělních postních vám tato přikázání vylo-

žiti. Dnes počínám přikázáním prvním, jež zní: »Zasvěcené svátky světiti«

P o j e d n á n í.

I.

a) Zasvěcené svátky jsou ony dny, jež nám připomínají slavné tajemství sv. víry, nebo památku některého světce, a jež tedy máme právě tak světiti jako neděli.

Israelité slavívali kromě soboty 3 hlavní svátky: velikonoční, na památku východu z Egypta; letnice, v upomínku daných zákonů, a slavnost stánků. dle rozkazu božského, jenž zněl: »V stanech z větví bydliti budete (pod zelenou), aby potomci vaši věděli, že jste bydlili v stanech na poušti.«

S těmito třemi slavnostmi jakoby ruku v ruce — ale přece veliký rozdíl — jdou i naše tři hlavní slavnosti. Svátky velikonoční — tragedie utrpení Páně; svátky svatodušní — slavnost narození církve. Svátky vánoční jsou jaksi předobrazem židovských stánků. I pro nás Kristus o Vánocích s nebe sestoupil, zde 33 let jako na poušti trávil, zde rozličným křížům a svízelům se podrobil a teprve pak — jako Židé do země zaslíbené — vrátil se do své nebeské vlasti. K těmto nejhlavnějším křesťanským svátkům řadí se ještě: Ořezání, Zjevení, Nanebevstoupení Páně a Boží Tělo.

Jiné zasvěcené svátky jsou svátky mariánské. O Panně Marii zpíváte: »Ty jsi po Bohu tu nejkrásnější, tobě čest a slávu nej přednější!« Tuto čest a slávu nej přednější mimo jiné vzdáváme Matce boží, když světíme patero zasvěcených svátků

V litanii loretánské pak nazývá se Panna Maria »Královnou všech svatých«. Všechny svatých jest řada k nesečtení. Tisícové pro Krista umřeli a tisícové sloužili mu životem čistým nebo kajícím. Jména mnohých ani neznáme; proto zasvěcený svátek Všechny svatých je takový svátek rodinný, při němž vzpomínáme na všechny vyvolené Páně. Sv. Štěpán, Petr a Pavel, sv. Václav a sv. Jan Nep. mají své zasvěcené dny. Doba nepřelísť dávná (r. 1780) připravila nás sice o zasvěcený svátek sv. Josefa, Jana Křtitele atd., stačí však úplně, budete-li svědomitě světiti ty zasvěcené svátky, jež jsem vám vypočetl.

b) Jak ale máme světiti zasvěcené svátky? Na tuhle otázku odpoví vám každé dítě, jež se učí malému katechismu. »Neděli a zasvěcené svátky světíme, když od práce služebné odpočíváme, předepsaným službám božím obcujeme a bohumilé skutky konáme. («Svátek«, »neděle« užíváno promiscue.)

Práce jest údělem a povinností člověka. Vlad. Šťastný o ní píše :

„Zákon práce dán jest světu,
všude život, všude ruch.
Synu! Jako ptáka k letu,
ku práci tě stvořil Bůh.
Prací v ráj se pouště mění,
rostou chrámy z pustých skal,
a Bůh jen dle práce cení
život, jež ti daroval.«

Zahálka jest matkou všech nepravostí, ale práce nás ctí, jest zdravá, jest požehnáním lidstvu. Práce jest buď tělesná nebo duševní — obojí má cenu. Avšak pracovati stále tělem nebo duchem nemožno; nutno odpočívati. K tomu jest neděle a svátek.

Dr. Niemayer v Lipsku na základě výzkumů tvrdí: Jako jest nutno denně 6—7 hodin spát, je též nutno 7. den od práce odpočívati. Neboť každodenní úbytek životní síly při práci nedá se úplně nahraditi potravou a spánkem. Dejme tomu, že síla člověka obnáší v pondělí ráno 500, po celodenní práci klesne večer na 450. Následující odpočinek noční nahradí tento úbytek pouze do 490. V úterý večer klesne na 440; ve středu ráno obnáší 480. Každý den zmenší se životní síla znovu o 50, noční spánek ji však nahradí pouze o 40. A tak v neděli ráno jeví se deficit o 60. Tento deficit se však úplně nahradí nedělním klidem. Ba i sváteční klid jest milou, příjemnou oasou. V pondělí ráno zase obnáší síla životní 500 a křesťan může s obnovenými silami dáti se do díla. Moudře tedy Bůh zapověděl služební práce v neděli a církev mimo to v zasvěcené svátce.

c) Práce služební je taková, při níž se tělo více nemáhá než duše, tedy práce, již konají dělníci, řemeslníci, strojníci, vše jedno, zda se to děje ze zisku nebo kratochvíle. Naproti tomu dovolují se práce »svobodné« (opera liberalia), jež se vztahují ku vzdělání ducha: psaní, čtení, vyučování, hudba.

Ale jako jest Bůh Otec pln dobroty ke svým dětem a zná naše potřeby, tak i matka církev dovoluje jisté práce, které jsou nutně potřebny. Svědomí tvé, upřímně-li se ho tážeš, samo ti poví, kdy jest práce nutně potřebna a kdy ne. Opravdová nouze a láska k bližnímu omluví tě vždy. Chudá vdova posluhovačka ve svátek spravuje atd.

Každý nepředpojatý člověk musí uznati, že církev má všechny možné ohledy, aby věřícím usnadnila svěcení dne božího. Pozorujte kterékoliv vyznání jiné, žádné neposkytuje tolik ulehčení jako katolické. S jakou přísností jsou Židé vázáni soboty a svátky světiti a jak svědomitě se tomu podvolují!

d) Zajímá-li vás otázka, co soudí stát o svěcení neděle a svátků, odpovím i na ni.

Když v letech šedesátých byl pohanský liberalismus u vlády, vypočítávalo se, jak velikou škodu by utrpěl blahobyt národní, kdyby každého sedmého dne (natož ve svátek!) odpočítvalo na miliony pracovitých rukou, a proto žádná neděle, žádný svátek neplatil. Teprve 25. května 1868 vydán zákon, aby v neděli, v době veřejné bohoslužby, byla zastavena každá veřejná práce, která není nutná. Zákon pak ze dne 16. ledna 1895 (f. z. č. 21.) zavádí nedělní »klid«. Svátků zasvěcených stát nezná, leda že zakazuje divadla a tance ve dny křesťanům nejposvátnější (Štědrý den, dny pašijové, Boží Tělo). Jinak jest všem občanům dáno na vůli; chtějí-li zasvěcené svátky světiti čili nic,

V neděli tedy stát nařizuje »klid«. Uvítala církev s nadšením tuto snahu státu, dáti lidem neděli, ale nadšení bylo zkaleno

tím, že zákon občanský má především ohled na sociální potřebu odpočinku tělesného, ale potřeby duše jsou mu vedlejší.

A přece jak potřebno jest světiti neděle a svátky po křesťansku! Jak prospěšno je to každému jednotlivci, rodinám, obcím, národu!

II.

a) Každý jednatel má po křesťansku světiti svátky. Neboť v každém z nás tají se dvojitý člověk: jeden živ jest chlebem, druhý žije pravdou. Jeden jest stvořen pro lůno země, druhý pro nebe. Ale s holýma rukama, bez zásluh se tam dosud nikdo nedostal.

Duchovními věcmi ve všední den člověk málo se zabýváti může. Zaměstnán prací pomýšletí musí, jak by potřebného chleba pro sebe neb rodinu sebral. Na Boha myslit nemá ani zhruba kdy. Kdyby Bůh a církve nebyli dny pro službu boží a pro spásu duší určili, tu by křesťan klesl až k němé tváři, jež jedinou má péči, aby hladem nezhylnula.

Bolně se mne dotýká, slyším-li namítat: »Co máš z chození do kostela? Co ti tam dají!« Co? Velmi mnoho! Naučení ke ctnostnému, trpělivému a proto spokojenému životu. V kostele se ještě žádný nezkazil, žádný syn, žádná dcera nepřinesla odtud rodičům nevýslovný zármutek. Z kostela si dosud nikdo nepřinášel žebráckou mošnu, ta se přináší odjinud. V kostele dosud nikdo neprohrál a nepromarnil statek. V kostele se lidé neštvou proti sobě. Kdo se opojuje nejsv. Tělem Páně, nezvedá vražednou ruku na svého bližního.

Ve Španělsku smějí grandové (nejvyšší šlechta) před krále předstoupiti bez ohlášení. Ztratiti toto právo pokládá se za veliké zahanbení. Býti povolánu ku králi od pradávna jest velikou ctí. Aj, takovou privilej má křesťan, jenž smí každé chvíle přiblížiti se ke králi všech Králů! »Králové a knížata přáli si viděti a slyšeti, co vy vidíte a slyšíte — a neviděli.« Jako španělský grand byl hrd na své výsady, tak by měl každý křesťan po celotýdenní práci těšiti se na neděli nebo svátek, že si tu nejen odpočine, ale že může vstoupiti do domu krále svého jako ten grand. Ale bohužel!

Povím vám rozmarný, skutečný příklad: Otec dal svého synáčka do vzdělávacího ústavu. Hoch za několik dní utekl. Když tak učinil i po druhé i po třetí, vzal ho otec na examen: »Co ti vlastně v ústavu schází? Trpíš snad hlad?« — »Ne.« — »Bijí tě snad?« — »Ne.« — »Co tedy? Mluv!« — »Musím se tam každý den česat a mýt.« (»Obnova.«)

Přátelé, vy se usmíváte. Ale takovým chlapcem, který se nerad češe a myje, jest nynější náboženská lhostejnost. Církve je ten veliký výchovavací ústav, jehož Bohem předepsaný řád žádá, by se chovanci církve aspoň v neděli a ve svátek duchovně obmyli, t. j. aby setřásli se sebe prach a špínu prací týdních a ducha svého povznesli k věcem vyšším, ideálním. Jen uvažte, co

tu projde za 6 dní práce všeho druhu mrzutostí a nedůtklivostí. Kolikráte člověk podléhá zlosti, závisti, hubování a klení! Tělo se umývá denně, příbytky a nářadí umývají se často, neměla by se duše aspoň v den boží obmýti?

Ovšem! Ale neděle má se světit a nikoli pouze »držeti«, t. j. odpočívati. Neděle jest den boží — ale jak ho mnozí světlí! Hříchem! Což nebývá to právě den boží, kdy Bůh jest nejvíce urážen? Kdy hospody bývají nejvíce navštíveny! Kdy provádí se nejvíce výtržností? Kdy demonstrace? Kdy jest slyšeti nejvíce hádek a rouhání? Jsou tohle »bohumilé« skutky, jež žádá katechismus? Přátelé, to mi vězte, že v celém křesťanském světě znesvěcuje se den boží nejvíce u katolíků a v celém katolickém světě snad nejvíce u nás!

b) Svěcení svátků je též prospěšno i rodinám. Jisto jest, že rodinné svazky se uvolňují a že není toho sladkého života v rodinách, jaký býval. Příčin jest mnoho a neposlední příčinou jest znesvěcování dne božího.

Kdyby se v našich rodinách po křesťansku světil den boží, bylo by v nich více štěstí a méně rozervanosti. Všedního dne otec jde za prací, matka se stará o domácnost, děti jdou do školy. Jen den Páně jest onen sladký den, kdy se mohou těsněji k sobě přivínouti, kdy poznávají, že sobě náležejí. Jak je to ušlechtilé, když se celá rodina vystřídá na službách božích! Ale tam, kde se neděle nesvětí v kostele, světí se jinde, třeba v hospodách — a já bych vám nechtěl uložit, abyste spočítali slzy, jež podobné svěcení dne svátečního už vynutilo.

c) Svěcení svátků prospívá obcím. Milí poslucháči, já vás povedu z Prahy ven a rozvinu před vámi idyllu dne svátečního v takové obci, kde ještě platí slovo boží. Jest jich ovšem málo, ale jsou. Představte si takovou tichou vesničku v den Páně! (P. Hammerstein):

Zvláštní kouzlo opřádá ji. Práce odpočívá. Na poli nepracuje ani pluh, ani kosa. Mír a klid dýše z odpočívajících polí. Nad nimi nebe jakoby zářivěji se skvělo a ptáci jásavěji pěli. Muž i žena, mladí i staří zaměnili pracovní oděv všední šatem nedělním. Srdce všech jsou otevřena a připravena, aby přijala sluneční paprsky boží milosti.

Slyš, teď zazněl zvonů hlas. Obec Kristova rychle se shromáždila v domě božím. Za zvuků varhan a zpěvu počíná se svatá oběť. Dým kadidla vystupuje vzhůru jakožto obraz modliteb, jež kněz i lid k Bohu vysílají. Za nedlouho sestupuje Kristus s nebes na oltář a spolu s knězem obětuje lid tohoto božského Beránka věčnému Otci.

Mše sv. se ukončila. Pokoj nesouce v srdcích svých ubírají se věřící domů. Vůně kadidla z jejich oděvu vanoucí svědčí o tom, že se zúčastnili služeb božích.

V milém veselí rodinného života, účastenstvím při odpolední pobožnosti chrámové, zbožnou četbou, procházkou do přírody — uplyne ostatek dne svátečního. Je to v pravdě den

odpočinku, den duševního i tělesného zotavení po všedním zaměstnání.

A teď vás prosím, abyste se navrátili do Prahy a pozorovali ji v den Páně. Mnohý kostel poloprázdný, v lavicích trochu žen a starých lidí, mužů málo. Ženám se musí vydat svědectví, že do kostela chodí. Dělnictvo staví na odiv své nevěrectví a kruhy vzdělané svou náboženskou lhostejností. U nás se příliš mnoho vlastenci ústy a příliš málo modlí. Je-li léto, všecko se hrne k nádražím a přístavům a odjíždí na venek. Kéž by aspoň tam šli na služby boží! A ve svátek, zbožný cizinec, nediv se, uvidíš li v Praze vozit vápno, uhlí, kamení, cihly; uvidíš-li stavět, hlomozit. A nebude jinak, dokud víra neožíví lid, celý národ.

d) Svěcení dne božího prospívá celému národu. V národě, kde se nesvětí, bývá lid nezdvořilý, divoký, hýřivý, zpupný, vůbec znemravnělý. Ale kde se světí, bývá lid uctivější, mravnější, spouštější. Nejprůmyslnější zemí jest Anglie a městem nejbohatším Londýn, který má tolik obyvatelů jako Čechy. A hle, právě Londýn je to, kde až dosud co nejpřísněji se světí neděle, kde ve svátek panuje brobové ticho, ani krám, ani hostinec není otevřen. Všední den pachtí se Angličan i Američan, aby ani minuty nepromeškal, ale neděli i drží, i světí. Kdysi jsem se trpce usmál, když kterýs český cestovatel v novinách si stěžoval, že na celém světě není »nudnějšího« města nad Londýn v neděli, ježto prý se tam na ulicích nic jiného neuzřít, než davy ctitelů božích s velikými modlitebními knihami v rukou. Usmál jsem se, neboť jsem si učinil přirovnání: Anglie a Čechy. V Anglii světí se neděle a obchod kvete; v Čechách se neděle nesvětí, nebo málo, a průmysl a obchod vázne, řemesla a průmyslové podniky hynou a otročí Židům, kteří velmi svědmitě den sobotní zachovávají. Skutky mluví, ba křičí.

Končíme. Přátelé, uznejte už, že je toho málo, čeho od nás církev sv. ve svém prvním prikázání žádá. Šest dní Bůh dává vám, pouze jeden jediný den si vyhrazuje a kromě něho některý svátek. A z toho jedinkého dne je to opět jen jedinká hodinka neb dokonce snad jen malá půlhodinka! Ostatní hodiny můžete věnovati svému zotavení. Nuže, tohoto Boha, jenž tak neskonale jest dobrotiv, i tu sv. církev vroucně milujme a ji poslouchejme. Amen.

František Malý.

Neděle II. postní.

V neděle a zasvěcené svátky celou mši sv. pobožně slyšeti.

Nejslavnější malíř je Rafael (1483—1520), tvůrce Madonny Sixtinské a jiných obrazů. Poslední obraz, při němž i duši vypustil, je »Proměnění Páně«. Nachází se v galerii vatikánské, a doufám, že vám je znám aspoň s kopíí. Obraz tento těsně přiléhá k obsahu dnešního evangelia.

Pod horou Tábor, nad níž se vznáší proměněný Kristus, stojí ďáblem posedlý jinoch. Přátelé jeho, otec, matka, vše v beznadějném žalu stojí kol. Jen jediný člověk ze zástupu ukazuje nahoru k proměněnému Kristu; ale nikdo toho nedbá, nevidí, neslyší. Jedině na ubožáka upírají zraky své a nahoru se nepodívá žádný.

Ejble, toť odlesk doby dnešní, doby smutné, kdy stěhuje se od nás Kristus a za to ďábel má hojnou žeň! Tento démon posedl nejednoho, ale naplnil svět a život v něm bédou a neštěstím. A zpozdlé lidstvo místo aby hledalo spásu a útěchu tam nahoře, beznadějně, ba vzdorovitě hledá své štěstí dole, tam, kde ho není.

Schází nám Kristus! Není ho v srdcích, není ho v rodinách, není ho ve veřejném životě. Kolik je těch, kdo se dnes osmělí veřejně znáti se ke Kristu? Jméno boží jest zlehčováno, ničemné knihy a ještě ničemnější noviny zanášejí jed nevěry a nemravnosti do posledních chatrčí, a málo katolických křesťanů, pravím výslovně »katolických«, dbá přání a nařízení své matky církve katolické.

Posledně jsem vás, doufám, dostatečně poučil o tom, jak málo se u nás světlí neděle a svátky, a jaká to škoda. Jako dodatkem povím ještě, co soudí o svěcení neděl a svátků spisovatel, který není žádným knězem. Píšeť takto: »Klid nedělní je slunéčkem v soumraku žití pracovního lidu. Navracuje člověka sama sobě, navracuje otce, matku dětem, manžela manželce, bratra bratru, je rosou vyprahlému srdci chudých. První tři dny vzpomínají na neděli uplynulou a druhé tři těší se na budoucí. Nejkrásnější a nejvroucnější upomínky našeho života upínají se jako úponky zeleného břečťanu k nedělím a svátkům, jež jsme strávili v rodinném kruhu svých milých.« (Karel Adámek.)

Pravda! Nedělní klid »je slunéčkem v soumraku žití«, ale nejteplejším slunéčkem je nedělní klid jen tenkrát, je-li oživen vzpomínkou na Boha, je-li posvěcen účastenstvím na službách božích. Proto vydala církev svatá zákon II, jenž zní: »V neděle a svátky celou mši sv. pobožně slyšeti.«

Chci vám toto přikázání dnes osvětliti, a z té příčiny budu se zabývati otázkami:

I jaký užitek máme ze slyšení mše svaté?

II. jak ji máme slyšeti?

P o j e d n á n í.

I.

Konáš-li něco, křestane, musíš rozumně se tázati: »Proč to konám? Opravdu mi to prospěje?« A tak můžeme se tázati i zde: Proč asi církev pod těžkým hříchem zavazuje své věřící, aby v neděli slyšeli mši sv.?

Proč asi nutí školní úřady rodiče, aby děti posílali do školy? Pro jejich dobro. Proč lékař poroučí nemocnému dietu a zdravý vzduch? Pro jeho dobro. Podobně i pro naše dobro dala nám církev II. přikázání. Ano, jenom pro naše dobro žádá tuto nepatrnou obět od nás

Celý život Kristův byl nepřetržitou obětí. Jako Syn boží vzdal se své velebnosti a přijal na sebe podobu služebníka. Vzdal se i své svobodné vůle a byl poslušen lidí. Zřekl se všech pozemských statků. (»Lišky mají svá doupata a ptáci svá hnízda, ale Syn člověka nemá, kam by hlavy své položil.«) Vzdal se často i potravy i spánku »a strávil noc na modlitbách«. (Luk. 6. 12.) Snášel potupu a pohrdání, ba dopustil, aby jej považovali za horšího než Barabáše.

Avšak marny by byly všechny tyto oběti, kdyby nebylo oběti kříže.

Jako slunce svým světlem převyšuje hvězdy, tak tato krvavá oběť převyšuje všechny jiné oběti Kristovy. Vždyť na kříži obětoval, co měl nejlepšího, a mohl o sobě říci: »Většího milování nemá žádný nad to, by kdo život svůj položil.« (Jan 15. 13.)

A hle, nekrvavou památkou této krvavé oběti jest právě oběť mše svaté. Ona má tutéž nekonečnou cenu jako oběť kříže. A jako tajemstvím bylo vtělení i utrpení Páně, tak i mše svatá plná je tajemství dle slov sv. Bonaventury: »Kolik kapek obsahuje moře, kolik paprsků slunce, kolik hvězd nebe, kolik květin země — tolik tajemství obsahuje v sobě mše sv.« Ona je skrytým pokladem, jehož milostí si můžeme a máme každou neděli dobývat, ať hříšní jsme neb spravedliví.

Chcete znáti tyto milosti? Katechismus nám je vypočítává:

a) Hříšníci si dobývají zbožným slyšením mše sv. daru kajcnosti. Tomu však nesmíte, drazí, rozuměti tak, jakoby pouhým slyšením mše svaté nabyli hned odpuštění hříchů těžkých. Bůh činí pouze srdce jejich přístupnější lítosti, a lítost — toť poloviční pokání!

Já vím, že málokterý hříšník obrátí se hned, ale to také vím, jistě vím, že kdo opravdu zbožně každou povinnou mši sv. slyší, jistě není dalek obrácení, není ztracen! Ve chvíli, když se konala krvavá mše sv. na Kalvárii, bylo jen málo lidí dojata. Teprve o letnicích obměkčil Bůh srdce jejich. A tak mše sv sama o sobě není s to, jednotlivé hříšníky s Bohem smířiti, ale působí, aby své hříchy poznali, jich litovali, z nich se vyzpovídali . . .

b) Vám pak spravedlivým, t. j. těm, kdož jste se už v této velikonoční době vyzpovídali a Krista v srdci nosíte a žádné povinné mše sv. nikdy nevynecháte, mohu k vaší útěše říci, že i vám prospívá každý okamžik na ní strávený. Však vy to dobře tušíte, a proto ne jednou, ale častěji do kostela sem k svaté oběti spěcháte.

Při každé návštěvě dosahujete odpuštění hříchů všedních, jichž se z křehkosti dopouštíte, a jež se při mši svaté rozplývají jako vosk v ohni. Řekl to přece výslovně Pán Ježíš, když tuto sv. oběť ustanovil: »Totot jest krev má, která bude vylita na odpuštění hříchů«, v tomto případě hříchů lehkých.

Ó věděl to dobře učený Tomáš Aq., jehož památku dnes slavíme! Při své svatosti si byl vědom mnohých křehkostí, a proto často, když sám odsloužil mši sv., poklekl a zbožně posluhoval inému knězi . . .

c) Slyšte dále: mši sv. si odpykáváte časné tresty. Abych vám tohle vysvětlil, z jednoho omylu vás musím důvě vyvésti. Vy se obvykle domníváte, že po dobré zpovědi všechno už máte vyrovnáno a účty s Bohem zapraveny. A není to pravda. Zůstávají ještě časné, očišcové tresty, a vám nezbývá nic jiného než vykoupit se z nich kajícími, dobrými skutky.

Vzpomeňte si jen na sv. Petra, jemuž kající slzy zbrázdily tváře! Vzpomeňte sobě Magdaleny, jež v pusté jeskyni kolik let žila v přísném pokání! A přece i Petrovi i Magdaleně dostalo se z úst samého Ježíše odpuštění všech hříchů! Jak bychom neměli tedy my konati skutky dobré, jež by doplňovaly naši lítost!? Neměli bychom užiti každé příležitosti, bychom si odkáli časné tresty? A ejhle, nejkrásnější příležitostí jest zbožné slyšení mše svaté. Nestojí už tyto milosti za trochu námahy? Či mám vám ještě více slíbiti? Nuže!

d) Při mši sv. získáváte štěstí a požehnání svým pracím. Řekla mi zbožná duše: »Když jsem v neděli na mši sv., věřte mi, že se mi pak práce daří celý týden. Vynechám-li ji, stále mi něco schází.« A já nevím, proč bych jí nevěřil.

Modlou naší doby jsou peníze. Co lidí zapomíná v tom shonu na svou duši a na kostel, a klaní se této modle; a přece nedocházejí přízně její. Jedni při své lakotě a hrabivosti zůstávají chudými, a jestliže druzí nabrodí statků tohoto světa, nedovedou jich zase užiti, a jsou často tím nespokojenější a nešťastnější. Zda nepoznáváte z toho, jak pravdiva jsou slova Kristova: »Hleďte nejprve království božího a spravedlnosti jeho; a ostatní bude vám přidáno.« Ba ano, bez božího požehnání marné všechno namáhání.

Dochází-li však božího požehnání ten, kdo svou denní práci počíná ve jménu Páně, oč více ho dojde, kdo své týdenní zaměstnání počíná obcováním mši sv.!

Sv. Isidor denně časně vstával, aby ještě před prací byl na mši sv. Když to na něho spoluslužebníci žalovali a pán mu proto domlouval, pravil světec: »Pozorujete-li, že méně práce vykonám než ostatní, strhněte mně to ze mzdy.« Pán však brzy se přesvědčil, že světec daleko více práce udělal nežli ostatní služebníci. (Spirago.)

Ó vy drahé duše, které častěji než jednou týdně na mši sv. jdete, vy nám můžete nejlepší svědectví dáti, jak vydatná rosa milosti osvěžuje vaše denní zaměstnání! Vy nám můžete říci, když jste bolem sklíčení, se srdcem rozervaným do chrámu Páně vešli, že jste se vrátili domů na celý týden posílnění, potěšení! Jak mnohý otec, mnohá matka vyprosila si mezi mší svatou zdar pro děti! Jak často mše sv. utišila nepřátelství, ukojila hněv, přinesla mír!

Ó vy duše zbožné, chodte jen dále, zvláště v neděli na mši sv., a buďte jisti, že nejen to vám Bůh počítá za zásluhu, ale i cestu sem i domů, když horko jest, když zima, když bláto a déšť, když sníh a prach....

e) Zemřel někomu z vás otec, matka, hodné dítě? Umřeli snad smířeni s Bohem; ale vy přece nemáte jistoty, zda přišli do nebe. Trápí se snad v očisti. Ó neplačte, ale jděte každou neděli a svátek na mši svatou! Tam po pozdvihování koná kněz vzpomínku za dušičky v očisti a do této vzpomínky zahrnuje i vaše drabé. Spojte tedy modlitbu svou s modlitbou kněze, a pomůžete takto oněm dušičkám, jež jste tolik milovali, dokud žily blízko vás, a jež nyní úpěnlivě na vás volají: »Smilujte se aspoň vy, přátelé moji!«

f) Vždyť konečně i vy budete umírat! Jistě budete umírat! Nuže, chcete-li, aby ta vaše smrt byla šťastna, nezanedbejte ani jediné povinné mše svaté! Povím vám pravdivý, skutečný příběh z vlastního života.

Když jsem byl první rok knězem, zpovídal jsem občas stařičkou paní, která, ač churava, chodila co neděli, ba často i všední den do kostela. Když jí doma bránivali, říkala: »Chci klidně umřít.« Jednou mne žádala, bych některý týden všech šest mší sv. za sebou obětoval za její dávno zemřelou matku, a podotkla: »Kdesi jsem četla, že takových šest za sebou bezprostředně sloužených mší sv. velice prospívá i tomu, za něhož jsou slouženy, i tomu, kdo je objednal; bude šťastna jeho smrt.«

Nebylo mi sice něco podobného známo, avšak zbožné přání stařenky bylo mi rozkazem, jež jsem v brzkú vyplnil a vybral k tomu příhodný týden. Přišla na mši sv. v pondělí a připravovala se ku generální zpovědi. Tu si vykonala přede mší svatou v úterý, při svaté oběti přistoupila ke stolu Páně. A tentýž den, v úterý odpoledne skonala náhle, tise, raněna byvši mrtvicí. Další mše sv. obětoval jsem za matku a dceru. — Moji draží, kdyby to nebyla skutečná pravda, nevypravoval bych toho . . .

Nepoznáváte z tohoto i z předešlého, kolik milostí, co užitku přináší vám zbožné slyšení mše svaté? Je někdo mezi vámi, kdo by ani jediné milosti nepotřeboval? Jste všichni svati? Nikdy jste se neprovinili proti Bohu, že byste za odpuštění hříchů nemusili volati? Nepotřebujete štěstí a zdraví? Nemáte nikoho, srdci vašemu drahého, jenž vás předešel na věčnost? Netoužíte po šťastné smrti?

II.

Ó prostě o tyto milosti, prostě všichni! Ale jako horníci najdou skryté drahokamy jen tenkrát, dají-li si práci, tak i my dobudeme si těchto milostí, těchto pokladů skrytých ve mši sv. jen tenkrát, když jí jsme přítomni nábožně celé.

a) Buďte při mši sv. nábožni, myslete na Boha! Kdybyste byli stáli na Kalvárii a byli přítomni oběti krvavé kříže, jistě byste bývali jí přítomni velmi nábožně. Ano, s hlubokým soucitem byste poslouchali, jak Pán na kříži sténá. Žádné slovo z jeho úst, žádný pohyb jeho těla, žádná krůpěj krve by vám neušla, ale všechno by bodalo srdce vaše. Či byste byli i vy z těch, kdož uráželi vznešenou obět a posmívali se mukám?

Nuže, chraňte se při mši svaté zbytečných hovorů, roztržistosti a ohlížení!

Či byste snad stáli mezi oněmi lhostejnými diváky, jež pouhá zvědavost přivábila na Kalvárii a kteří bez citu pohlíželi na bolestné umírání Kristovo? Nuže, chraňte se lhostejnosti při mši sv. ! Buďte při ní nábožni ! Srdce nepobožného člověka jest jako silnice, po níž se ustavičně jezdí. Ovoce, které padá se stromu milosti mše sv., bývá rozšlapáno. Nábožný poustevník ve Švýcařích (Mikuláš von der Flüe 1487) měl při mši sv. toto vidění: Prostřed kostela vyrostl mohutný strom, který širokými větvemi a listy stínil přítomné křesťany. Na větvích rozvilo se nesmírné množství květů, které padaly na hlavy modlících se. Ale podivná věc ! Zatím co na některých hlavách tyto květy rychle vadly, na ostatních zůstaly svěží a krásné. Význam tohoto vidění je : Strom s nesčetnými květy jest odznakem božího požehnání. Milý Bůh sype květy svého požehnání na každého přítomného mši sv., ale jen u těch má toto boží požehnání svůj blahodárny účinek, kdož se opravdu při mši sv. nábožně modlí.

Abyste tedy byli pozorní a pobožni, aby vás modlitba neunavila, střídejte jednotlivé druhy modlitby ! Chvilí se modlete z paměti, chvíli růženec, chvíli se dívejte na obrazy křížové cesty a rozjímejte o utrpení Páně. Chvilí se také modlete z knížek, a proto je noste s sebou ! Na Slovensku a v alpských zemích neviděl jsem ani jediného muže, který by nenesl do kostela knížek — a u nás ! ? Nejslavnější oslavou Pána Boha při mši sv. ale jest zpěv, a český člověk si vždycky rád zazpíval v neštěstí i štěstí, v zábavě i v pobožnosti. Vždyť i andělé a svatí uctívají Boha zpěvem, a sám Kristus Pán při poslední večeři žalmy zpíval. (Mat. 26 30.) V našich kostelních písních, které se teď od malých i velkých velice zanedbávají, najdete celé poklady zbožnosti a vroucnosti.

b) A buďte vždycky přítomni na celé mši sv. Kdo se venku procházel a bavil a teprve k Amen do chrámu si zašel, ať si nemyslí, že světil neděli ! Nestačí také, slyší-li někdo jednu mši sv. od pozdvihování do konce a hned potom druhou od začátku do pozdvihování; neboť i tu platí, že křesťan nemá rozlučovati toho, co Kristus spojil.

Blížím se ke konci své řeči, v níž jsem se snažil z neupřímnější vůle, abych vám osladil zachovávání II. přikázání církevního. Nalezl-li jsem dobrou půdu v srdcích vašich, budu šťasten. Jen to ještě připomínám, že Kristus Pán, který se za nás obětuje, bude nás jednou soudit z každé mše sv., již jsme mohli slyšeti a neslyšeti, aneb na které jsme se chovali nenábožně.

Pak si ještě pamatujte, že vaše povinnost vztahuje se jen na neděle a svátky, nikoli na dny všední. Ve všední dny nemusíte jíti do kostela, všední den jest k práci. Ovšem, když ni v nejmenším to není na ujmu vaší domácnosti, zaměstnání, pak i to vám prospěje, jdete-li na mši sv. Mnozí sice pokládají za ztracenou

tu půlhodinku, kterou jiní věnovali mši sv., ale taková kritika zbožného křesťana mýlit nebude.

Sv. král Ludvík býval denně na jedné, ba i na více mších svatých. Když zaslechl, že to lidé posuzují, řekl: »Jak se lidé starají! Kdybych dvakrát tolik času zabil hrou nebo honbou, jistě by nikdo nic nenamítal.«

Jak vidíte, je ten kritisující, nespravedlivý svět pořád stejný. Kam bychom dospěli, kdybychom se měli řídit dle jeho hlasu? My se budeme vždy raději řídit dle hlasu svého svědomí a budeme též při tom poslouchati hlasu matky církve. Amen.

František Malý.

Neděle III. postní. Ustanovené posty zachovávatí.

Nebylo šťastnějších lidí nad starověké poustevníky. Pohrdše světem, našli mír a spokojenost v samotě, na poušti, v divoké přírodě. Vездеjších potřeb měli málo. Byli chudí a přece bohatí, neboť neznali zhoubných vášní, jimiž si lidé ukracují věk. Žili nad míru střídmě a prostě a dosáhli vysokého stáří. Sv. Jeroným žil 100 let, Antonín 105, Pachomius 110, Romuald 120. Byli opravdovými mudrci, neboť našli, čeho mnozí marně hledali: spokojenost, mír a pravé štěstí už zde na zemi.

Patriarchou těchto poustevníků je sv. Pavel Thébский. Když za císaře Decia hrozilo křesťanům pronásledování, bohatý jinoch Pavel prchl na poušť thébskou v Egyptě, aby tu vyčkal konce pronásledování. Okusiv, jak sladko je sloužiti Bohu v samotě, už se nevrátil. Opuštěnou jeskyni prostřed pralesův a rozervaných skal si vyvolil za příbytek. Nalezl tu všechno, čeho ke skromnému živobytí potřeboval: palma poskytovala mu datle za pokrm, její listí dávalo látku na oděv a voda z blízké studánky ukájela žížeň. Plných 90 let Pavel žil tu v modlitbě a postu a připravoval se na smrt. Nikdo o něm nevěděl, až teprve před smrtí jej navštívil sv. Antonín. Pavlovi bylo tehdy 113 let.

Posadili se spolu ke studánce, v bratrské lásce jedli a rozmlávali o věcech božských. Když se rozcházeli, pravil Pavel: »Bratře, Bůh mi tě poslal, abys mne pochoval. Neboť hodina smrti mé se blíží. Jdi domů, přines plášť a zabal doň mrtvé tělo mé!« Svatý Antonín vyplnil přání staršího druha. Když pak se druhý den vrátil, aj, mrtvé tělo Pavlovo bez pohnutí klečelo, hlava obrácená k nebi, ruce ztuhlé sepiaty jako v modlitbě. A zabalil tělo do pláště a vynesl z jeskyně. Zbožné podání přidává, že přiběhli dva lvové truchlivě vyjíce, vyhrabali tlapami hlubokou jámu a utekli. Antonín položil do ní mrtvolu drahého přítele.

Proč asi jsem vám tuto starověkou idyllu vyprávěl? Abych už předem získal srdce vaše pro plnění III. příkázání církevního, jež zní: »ustanovené posty zachovávatí«. Svatý Pavel se přísně postil, požíval pouze ovoce, trochu chleba a vody — a přece byl

živ 113 let, tak že se na něm naplnila slova Siracha (37, 34):
»Kdo střídmý jest, přiloží sobě života.«

Chci dnes mluvit o přikázání, které má mnoho odpůrců a posměváčků, proti němuž se lidé snad nejvíce prohřešují a na něž se dívají očima nevědomosti, předsudku a zlomyslnosti. Možná, že i mnohému z vás nebude tento předmět po chuti. Ale je jako lék, není vždycky sladký, ale obyčejně prospěšný, tak ani vám, přátelé, neuškodí, když promluví v díle

I. kolikery jest půst,

II. jaký jeho užitek?

P o j e d n á n í.

I.

Hned na počátku vás prosím, abyste si nemyslili, že půst jest něco nového, a že církev chce jím týrati své vyznavače. Půst je tak starý jako pokolení lidské, a jeho potřeba je srdcím lidským vrozena. Každý lékař zná půst a doporučuje ho; jenže slovo »půst« jest mu příliš náboženské a málo vědecké, proto jej jmenuje cizím jménem »dieta«.

Za to však každé náboženství odjakživa půst předpisovalo. Postili se Israelité v den smíření (nyní »den dlouhý«) a nesměli 24 hodin nic pojmáti. Fariseové kromě toho postili se dvakrát týdně. Postili se Řekové a Římané ke cti božstva a za odvrácení pohrom. Turci se postí po celý měsíc Ramadan velmi přísně; od rána až do západu slunce nejedí, nepijí, ba ani nekouří.

My katoličtí křesťané máme zůstatí v dobré věci za nimi? Nezapomeňte, že Kristus Pán se za nás nejen modlil a trpěl, ale i postil a okusil hořkosti žluče a trpkosti octa! A my, děti rozmazlené a svěhlavé, bychom se vzpírali této nepatrné oběti? Kristus nečinil nic zbytečného, a když se postil, činil tak nejen aby se připravoval na svůj úřad učitelský, nýbrž také, aby nám dal příklad. A proto myslím, že už pouhý příklad Kristův měl by nám činiti půst milým, kdyby ani výslovně od církve nebyl přikázán.

Šlechetný kardinál Osius se u vysokém stáří přísně postil. Lékaři mu namítali, že si ukracuje život a připraví tím věčící o znamenitého muže. Osius odpověděl: »Naopak, já zrovna doufám, že budu dlouho živ. Což neplatí pro mne boží přikázání: cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl? Můj otec, milý Bůh v nebi, chce, abych se postil, a moje matka-církev mi určuje dny a způsob, jak se mám postit. Když tedy otce i matky poslouchám, mohu očekávati dlouhý život.«

Křesťané, poslouchejte i vy církev sv. a zachovávejte přikázání postní, aby o vás platila slova dnešního evangelia: »Blahoslavení, kteří slyší slovo boží a ostříhají ho!« O neděli II. po Devítňíku čte se všem katolickým křesťanům postní mandát, čili určují se dny a způsob postu.

a) Dle tohoto mandátu, jak ostatně každý znáte, zapovídá se maso v pátek. Také Kristus na Veliký pátek nic nepožil a

v hladu za nás umíral. Nežádá toho už vděčnost, abychom si odepřeli to, co si odepřít můžeme a co je nám nejmilejší, totiž maso? Majetnější křesťané v pátek jídávají ryby; ryba byla ode dávna obrazem Vykupitele.

b) Dále je nařízen půst čtyřicetidenní. Pokud naše zprávy do starých dob sahají, byl čtyřicetidenní půst vždy přísněji zachováván, a můžeme z dobrých důvodů tvrditi, že pochází od samých apoštolů (Dr. Kupka.) Účelem jeho jest: aby se věřící připravili k důstojné oslavě velikonoc vnitřní očistou a posvěcováním. Z lásky k trpícímu Ježíši ulož si, křesťane, každý den (kromě neděle) maličkou ujmu v jídle, avšak »zanechej též hněvu a zášti, křof svou zvůli. Nadarmo trestáš tělo, nebojuješ-li proti chybám a pokleskům těla.« (Hom. sv. Řeh. na ned. 1. post.)

c) Kvatembr — nazýváme tři dny v každém čtvrtletí, středu, pátek a sobotu; vždy se vám ohlašuje o neděli předcházející. Tyto suché dny mají též význam, na něž se zhusta zapomíná. Církev totiž prosí v nich zvláštními modlitbami při mši sv., aby nám Pán Bůh dal horlivé kněze.

V poslední době, kdy záští zlého světa jen a jen na kněze se vrhá, valně ubývá čekatelů na kněžství, a tak se plní slova Kristova: »Zeň hojná jest ale dělníků málo.« (Mat. 9, 37.) Dobrý, horlivý kněz jest pro církev i pro věřící dobrodínem. Ale dobří kněží jsou vzácným darem od Boha, a Bůh chce, aby lidé za dary jeho prosili a se modlili. »Protož prostě Pána žní, aby poslal dělníky na zeň svou.« (Mat. 9, 37.) Kdykoliv tyto dny nastanou, splňte i vy úmysl církve a pomodlete se za svěcence! Pomodlete se tím spíše, má-li některý váš známý nebo příbuzný býti posvěcen. Prostě Pána žní, aby z těch svěcenců byl jedenkaždý knězem věrným a svědomitým! Aby byl na kazatelně neohrožený jako Jan Křtitel, u oltáře zbožný jako miláček Páně, ve zpovědnici milosrdný jako Samaritán, ve škole a u lože nemocného jako anděl strážný, v obcování upřímný a rázný jako Nathanael.

d) Dodám-li pak, přátelé, že postními jsou ještě některé vigilie před velikými svátky, jako na př. před božími hody, vyčerpal jsem krátce celou první otázku — — —

e) Jenom, prosím vás, nikdy neříkejte: »Pánu Bohu na tom přece nesejde, co jím a pijí.« Nebeťte nikdy nadarmo nedobře pochopených slov Písma: »Ne, co vchází do úst, poskvňuje člověka, ale co z úst pochází, to poskvňuje člověka.« (Mat. 15, 11.) Nenaříkejte nikdy řkouce: »Já se nemohu postit.« Vždyť vám církev poskytuje v postu úlevy tolik, jak jen láska a dobrota poskytnouti může! Dovoluje vám jísti maso v nemoci. Smíte ho jísti v domě, kde po celý rok postních jídel nepředkládají (jinověrci). Nemusíte se postit při cestování a v hostinci.

Je-li vám opravdu toho třeba, užijte s dobrým svědomím této úlevy čili dispense. Jinak, jste-li jen trochu dobré vůle, prosím vás pro spasení duší vašich, abyste půst zachovávali! Proč výslovně vás o to prosím »pro spasení duší vašich«, o tom se dovíte v díle II., v němž zodpovím otázku: jaký užitek nám z postu kyne?

II.

Jaký? Veliký. Kdybyste uměli latinsky, dobře byste rozuměli praefaci, jež se zpívá při velké mši sv. teď v postě. Slyšeli byste slova: »Postem se hříchy shlazují, rozum osvěcuje, ctnosti a odměny zjednávají.«

a) Postem se hříchy shlazují. Já tomu rozumím asi tak, že postem nejsnáze dosáhneme smíření s Bohem my hříšníci. Což nejsme hříšníky? Všichni jsme hříšní a všichni potřebujeme božského milosrdenství. Kdyby s námi Pán Bůh jednal dle našich skutků, přišli bychom tam, kde hříšný boháč po celé věky už touží po krůpěji vody, aby ho občerstvila v jeho mukách. Ale dobrý Bůh nám zde hříchy odpouští, když se z nich upřímně vyzpovídáme.

Zbývají pouze ještě muka očistcová. Chceme-li těm uniknouti, musíme je zahladiti už zde na zemi. Tady dole děje se tak nepoměrně snáze než na věčnosti, kde tresty tyto trvají daleko déle a trpčeji a bolestněji. Ježto však my lidé na věčnost málo myslíme, přichází církev lehkomyšlnosti naší na pomoc tím, že předpisuje jako nejlepší prostředek shlazovací — půst, o němž už Tobiáš před tisíci lety tvrdil, že »modlitba s postem a almužnou lepší jest než poklady zlata uschovávatí«. (12. 8.)

b) Postem se rozum osvěcuje. Slyšel jsem o jeřábech, že tito ptáci před svým odletem do vzdálené země dříve vyhladovějí, aby snadno mohli se vznést do výše a lehce letět. Tak je to, draží, i s naší mohutností rozumovou. Zeptejte se těch, kdož musejí mnoho studovati, kdy že rozum jejich jest nejbystřejší a nejchápavější? A oni řeknou, že tenkrát, když není žaludek přeplněn. Už naši staří učitelové na střední škole nám říkali: *plenus venter non studet libenter*, t. j. při plném žaludku se nedobře studuje. Sv. Tomáš Aq. kdykoli vykládal nejtěžší místa v Písmě sv., připravoval se k tomu nejen studiem a modlitbou, ale i postem. Ano, postem se rozum osvěcuje!

c) Postem se také ctnosti zjednávají. Abych vám tohle dokázal, vedu vás do dvou křesťanských rodin: v jedné se půst přísně zachovává, v druhé jedí každý pátek maso všichni bez rozdílu, velcí i děti. Ve které z těchto rodin najdete více čistoty mravů, ušlechtilosti, pokoje, lásky, mírnosti, poslušnosti atd.? Zkrátka více ctností? Svou duši vám za to ručím, že jen tam bydlí Bůh a jeho láska uprostřed ctností, kde půst je svatou, milou povinností. — Každý člověk, ať už je smýšlení jeho náboženské jakékoli, má-li být povahou v pravdě ušlechtilou, musí býti střídmým. Od nestřídmého jedlíka a opilce každý se odvrací s odporem.

d) A mám vám teprve dokazovati, že odměny zjednávají se tam, kde kraluje ctnost? Mám vám teprve dokazovati, že ctnostným, obětavým křesťanům připraveny jsou po smrti radosti nebeské? Toho nebudete ode žádati, neboť jsem vám už dříve pověděl, že mnozí si postem otevřeli bránu nebes.

e) Jen o jednom užitku postu se vám ještě zmíniti musím, ač preface se o tom nezmiňuje. Já to řeknu krátce: Půst prospívá i tělesnému zdraví. Jedno české přísloví praví: Pij do polopíta, jez do polosyta — vyjdou ti na plno léta.

Bohatý Benátčan, Ludvík Kornaro, byl ve svém 30. roce tak sláb, že byl blízek smrti. Když nepomáhaly ani léky, ani vzácná jídla a vína, pomyslel si tento muž: »Umřít už musím. Když mi nepomáhá jídlo, zkusím to s postem.« I požíval denně pouze 12 lotů, t. j. 400 gr potravy. A hle, již po měsíci cítil se silnějším a zdravým, tak že mu teď i lékaři počali doporučovati dietu neboli půst. Celé půl století se takto postil a nezastonal. Konečně, když mu bylo 90 let, radili mu přátelé větší dávku potravy. Ale sotva jich uposlechl, onemocněl. Vrátil se tedy k bývalé dietě, dosáhl 104 let a zemřel v Padově r. 1566. U vysokém věku sepsal knihu o své životospřávě, z níž se dovídáme, že ve 100. roce měl ještě všechny smysly zdravé; dobře slyšel, brejll nikdy nepotřeboval, ač denně 7—8 hodin psával; zpíval a hrál dovedně a měl hlas jako 20letý mladík.

Z příkladu toho je vidno, že půst nepoškozuje zdraví, nýbrž naopak, že lidé daleko více potravy požívají než je třeba. Právem napsal papež Lev XIII.: »Zdá se, že mnozí lidé jen proto jedí, aby brzy umřeli.« A jistý lékař řekl: »Hyneme, protože mnoho jíme.« Avšak nehynou předčasně ti, kdož se postí.

Trapisté denně vstávají o půl 5. hodině, plných 12 hodin zabývají se prací a modlitbou, obědvají o půl 3. hodině odpoledne. Jsou pravými vegetariány. Nevím, jak byste byli spokojeni jejich jídelním lístkem: jalová polévka, chléb, zemáky, zelenina. A při tom jsou svěží a zdraví až do vysokého stáří, a mnohé choroby, jako na př. mrtvice neb zkornatění cev ani neznají.

Jinak ani býti nemůže. Kdo šetří svého oděvu a pořád ho nenosí, dlouho si jej uchová. A tak kdo šetří svého žaludku a dopřává mu občas klidu, čili »kdo je střídmý, prodlužuje sobě život.« (Sir. 37, 34.)

Než, budiž dosti! Skončím. Obávám se sice, by slova má u někoho z vás — posluchačů nebyla hrachem padajícím na síťnu; doufám však, že kdo je dobré vůle, tomu dnešní má řeč postačuje. Já jen připomínám slova jiného spisovatele církevního: »Kdo nemá církev za matku, ten nemá Boha za otce.«

Proto vyzývám vás i vaše rodiny, abyste zachovávali půst od matky církve ustanovený. V hodině smrti a soudu poznáte, že obět, kterou přinášíte, nebyla marna. Ale nepokládal bych dnešní řeč za úplnou, kdybych vás ještě na něco neupozornil.

Fariseové se přísně postili, a přece nenašli pochvaly u Spasitele, který je naopak nazval »obřlenými hroby«. Zasloužili si to? Ó ano! Nebot oni při tom hověli všem nepravostem. Půst, přátelé, není ještě všechno!

Aby tedy půst váš opravdu měl cenu, spojte jej s modlitbou, neboť půst bez modlitby jest jako lampička bez oleje. Spojte jej s almužnou, neboť půst bez almužny jest jako pole bez se-

mene. Nepatrnou almužnu věnujte buď chudému nebo na okrasu chrámu Páně. Spojte půst s čistotou srdce, neboť co na př. prospěje člověku, zdrží-li se v pátek od masa, když při tom kleje, když týrá svého bližního neochotou, tvrdostí srdce, zlomyslnou pomluvou?

A když se postíte, číňte tak ne z povinnosti, ale s radostí, tak, jak si to přeje sám Kristus: »Když se postíte, nebývejtež jako pokrytci smutni . . . a Otec váš, který vidí v skrytě, odplatí vám.« (Mat. 6. 16.) Amen.

František Malý.

Neděle IV. postní.

Alespoň jednou za rok zřízenému knězi se zpovídati . . .

O vánocích r. 1907 bylo město Olštýn v Německu rozrušeno událostí, o níž se rozepsaly noviny celého světa: Setník Goeben úkladně zavraždil svého přítele majora Schönebecka, muže oblíbeného a bezúhonného. Goeben totiž udržoval hříšné styky s manželkou zavražděného a stal se takřka nevolníkem jejím, tak že byl hotov zraditi k vůli ní třeba matku i vlast. Na její přání a ponoukání obrátil smrtící zbraň místo na nepřitele, na svého přítele. Teprve v žaláři Goeben si uvědomil svůj hrozný čin a korunoval jej sebevraždou. Aby však dříve svědomí svému ulehčil, zanechal zápisky, ve kterých se ze všeho vyznal; zápisky tyto napsal slovem »zpověď«.

Takové je srdce lidské! Když je zachvátila bolest a lítost, ulehčí si, může-li někomu ji světit. Já se vyslovím názorně: duše lidská jest jako bytost, která dojmy do sebe vpije, a když jest jich plna, zase sama se z nich vymačkává. (Zeit.) Vězňové v žalářích rádi se někomu svěří se svými zločiny, a soudcové dovedou z této slabosti těžiti. Děti nedovedou smlčeti žádného tajemství. A vy sami mně přisvědčíte: když jste duševně neskonale trpěli, a neměli jste komu své zraněné srdce odhalit, bylo vám dvojnásob těžko, neboť sdělený bol jest bolu půl.

A což je-li duše zraněna hříchem! Zraněná duše potřebuje léku, jinak hyne, až zabyne věčně. Máte-li lidské svědomí, musíte bolest duše své někomu světit, neboť vás hlodá tím urputněji, čím více ji ukrýváte. Musíte odhalit rány duše své. Ale komu? Rodičům? Těm snad může světit duševní tajemství dítě; ale vy sami víte ze svého dětství, že nesvěří vždy všecko. A komu otevře své nitro otec, matka? Dítčám? To by bylo veta po autoritě. Či svěříte své hříchy příteli? Málo je věrných přátel na světě; mohli byste je hledat s lucernou v pravé poledne.

Svěřte své hříchy tomu, kdo má povinnost rány vaší utrpené duše prohlédnout a vyslechnout, je obvázat a hojit. Tomu, kdo má povinnost hříchy odpouštět! A to jsou vaši duchovní. Na kolenou byste měli děkovati Spasiteli svému za tento zlatý odkaz, který učinil apoštolům a jejich nástupcům: biskupům a kněžím!

A neměl by ani jeden křesťan zapomenouti, že se má »alespoň jednou za rok zřízenému knězi zpovídati a v čas velikonoční velebnou svátost oltářní přijmouti«.

Letos už kvapí čas, neboť jest čtvrtá neděle postní. Co můžeš vykonati dnes, neodkládej na zítřek! Vykonejte si brzy dobrou sv. zpověď! Jen dobrá zpověď může potěšiti Boha i vás!

Já však vím, že jen z té příčiny mnozí odcházejí od zpovědi bez útěchy a bez odpuštění, že špatně zpytovali svědomí své. Snad neuměli, snad ani nechtěli. Proto jsem si dnes umínil zpytovat s vámi svědomí, abych vám tak usnadnil poněkud přípravu pro vaši velikonoční zpověď.*)

P o j e d n á n í.

Milý Pán Bůh dal vám knihu, a ta se jmenuje svědomí. V ní si máte často čísti a ji opatrovati, neboť vězte, že ze všech věcí na věčnost si vezmete právě jen tuto knihu. Nejpozorněji však čtěte v knize této, když se připravujete ke zpovědi. Ale tu vás předem na něco upozorním:

1. Před zpytováním svědomí krátce poproste Ducha sv. za dar osvětlení! Vniknou-li do pokoje paprsky sluneční, jest hned viděti prášek tisícový. Tak i vaše duše, osvětlí-li ji milost Ducha sv., uvidí i nejmenší nedokonalosti.

2. Avšak nebuďte při tom ani příliš úzkostliví ani povrchní; ani jedno ani druhé není milé Bohu, a vám škodí. Při zpytování svědomí si počínejte sice tak, jako byste byli sami sobě nepřáteli, neboť nepřítel pátrá i po nejmenších chybách svého bližního, ale

3. pátrejte hlavně po hříších těžkých! Jako rybář menších rybiček si nevšímá, za to však veliké pečlivě ze sítě vybírá, tak i vy u maličkých hříchů se nezastavujte, neboť se z nich vlastně ani nemusíte zpovídat. Nebuďte jako fariseové, kteří velbloudy polykali a komáry cedili. (Mat. 23. 24.)

4. Zpytujte svědomí podle určitého plánu! Nejsnáze se upamatujete na své hříchy, máte-li před očima desatero, patero a hlavních sedm hříchů.

I. přikázání boží poroučí hlavně víru a modlitbu. Nuže, já se vás ptám: nestyděli jste se někdy za víru? Ó já vím dobře, jak stydlivá bývá víra mnohého katolíka! Jako popelka. Jako se mrzák stydí za svůj neduh, jako se zchudlý šlechtic stydí za svou bídu, tak se mnohý katolík stydí vyznati veřejně svou víru, zastati se jí. Jsou Čechové, kteří čtou listy protičeské a usmívají se urážkám; a jsou katolíci, kteří ve vyznání víry jsou pravými zbabělci. Ze strachu, aby se mu bezbožní nevysmáli, aby neutrpěl nepatrné škody, aby nepozbyl zákazníků, odběratelů, dovede se mnohý křesťan usmáti a mlčeti k nejhorším urážkám vlastní své víry. A přece až do skonání světa bude platit slavný výrok Spa-

*) Ze zkušenosti tvrdím, že je nutno v postě aspoň jednou vyložití věřícím zrcadlo zpovědní.

sitelův: »Kdo mne zapře před lidmi, toho zapru i já před nebeským Otcem.« (Mat. 10. 32.)

Konáš svou denní modlitbu? Mým pevným přesvědčením jest, že jen proto jest dnes na světě tak málo lidí šťastných, protože mnoho lidí se neumí modlit, a proto je tak mnoho nevěřících, že se nechtějí modlit.

Jistý učenec přišel do mariánského chrámu v Kodani, aby si prohlédl uměleckou sochu Krista od Thorwaldsena. Ale když k ní přistoupil, byl nemálo překvapen, neboť se mu zdálo, že na ní není zvláštního umění. Tu mu kdosi řekl: »To si musíte kleknout a zdola pozorovati sochu!« Učenec si klekl, a teprve nyní ukázala se mu pravá umělecká cena sochy. Mnohý nevěřící »učenec« a »učený« nevěrec by také byl více věřícím, kdyby si chtěl kleknout a uměl se vroucně pomodlit; neboť teprve v modlitbě dochází člověk osvícení. Sv. Tomáš Aq. tvrdil, že při modlitbě na stupních oltářních více se naučil než z knih.

Přátelé, modlete se! Vždyť modlitba je též klíčem do nebe; ale jen modlitba dobrá, a proto se modlete dobře! Nebývala snad vaše modlitba roztržita? Byla-li, nelekejte se! Nemí hříchem, když jste se snažili roztržitost zahnati. Jestliže však roztržitost zcela nic nepřemáháte, ani se o to nepokoušíte, pak ovšem nejste bez viny, a pak nemá vaše modlitba veliké ceny, a lépe by bylo, kdybyste se krátce, ale sebraně modlili!

II. přikázání boží zakazuje klení a rouhání. Mnozí rodičové se diví, že jejich dítě ještě snad ani kříž udělat neumí, ale klíči dovede — a snad je tomu naučili sami. Bystrý pozorovatel lidí, Václav Kosmák, píše: Stařenka prací udřená, stářím uvadlá trpěla v domácnosti ženatého syna očištěc. Pokud mohla, dělala se na syna, ze všech dětí jej měla nejradši — a teď neslyšela od něho laskavého slova, neviděla laskavé tváře. Farář jí radil: »Odejděte od něho! Druhý syn by vás na rukou nosil. Jděte k tomu a oslaďte si stáří!« Stařenka svésila ustaranou hlavu: »Ne nemohu. V našem domě se tolik kleje a zlořečí. Kdybych odešla, kdo by se tam modlil?«

III. přikázání vám poví, kolikrát jste nedbali dne svátečního, svou vlastní vinou neslyšeli pobožně mše sv., klid Páně rušili zbytečnou prací či dokonce znesvětili den Páně hříšnými rozkošemi a nestřídmostmi. Nejdete-li odpoledne na služby boží, těžkého hříchu nemáte, ale také ne zásluhy: a s prázdnýma rukama se přece nechcete dostat do nebe! Náš kostel bývá poloprázdný, co zatím na Letné dovedou tisícové v dešti a mrazu celé odpoledne se dívati na surovou hru kopanou. V kostele by ovšem nastydli.

IV. přikázání připomene dětem, jak často zarmoutily rodiče, urazily je nevlídným pohledem a tvrdým slovem, odepřely jim pomoc a poslušnost. Dítě, jež rodičů nemiluje, jest bytost zvrhlá. Nikdo ať neříká: já mám rodiče takové a takové. Bůh má mezi lidmi takové a takové tvory, a přece všechny stejnou láskou objímá. A každé dítě může tisícovým způsobem prokazovati rodičům lásku.

Zvláště starým rodičům máte co nejvíce život osladiti. »Ujmi se v stáří otce svého a nezarmucuj ho v životě jeho!« (Sir. 3. 14.)

Avšak i vás, rodičové, se táží: Konali jste i vy své povinnosti k dětem? Milovali jste je po křesťansku, t. j. ani málo ani příliš? Nedivte se, že se tak ptám; neboť mnozí i v tom chybují. Teď na př. často se vyskytují krkavčí matky.

Blaženka a Slávka byla čiperná děvčátka, roztomilé dvě hlavicky, ale mučednice od nejútlejšího mládí. Obě narodily se jako nemanželské děti v pražské porodnici, a po šesti letech přivedeny do domova k té, jež jim dala život. Nepravím »k matce«, neboť bych to sladké slovo »matka« zneuctil. To nebyla matka, to byla tygřice. To nebyl domov, nýbrž peklo. J., která se zatím provdala — ne však za otce dívek — stůj co stůj chtěla se nepohodlných dětí zbaviti. Začala s Blaženkou.

Život Blaženčin byl nepřetržitým řetězem muk Jobových. Spala na holé zemi. Byla bita do hlavy polínkem, stěnkou velikého kuchyňského nože. Krkavčí matka ji kopala do prsou, až sedm žeber jí zlomila. Chytala ji za vlasy a vyzdvihovala do výšky, vyzdvihovala ji za ouško, až se natrhlo. Lámala jí ruce, trápila ji hladem. A když si, chuděrky, vyprosily kousíček chleba, z úst jim ho rvala. Tiše snášela ohavné mučení Blaženka, schoulila se do koutka a jen plakala.

Blaženka umírá. Anděl se na ni usmívá: »Dotrpěla jsi, a nyní tě odnesu mezi andělíčky boží.« A dítě v koutku schoulené vztahuje k andělíčkově ručky a rty se mu otevírají k blaženému úsměvu; a dušička jeho z ubitého těla vznáší se k nebesům před trůn královny nebes. Ta běže je na své rámě, líbá je a praví: »Nyní budu já ti matkou...« — Stalo se dne 27. listopadu 1907 v Břevnově u Prahy.

Proti V. přikázání hřeší, kdo sobě nebo bližnímu škodí na těle nebo na duši. Je to hlavně nestřídmost. Nezapomeňte nikdy, že svatou naší povinností jest, pečovati o zdraví a zbytečně si ho nekaziti. Jako příliš mnoho deště škodí polím a příliš mnoho vody bere i mlýny, tak nestřídmost pítí ničí zdraví. Obáváme se války, že mnoho lidí může v ní padnouti — ale daleko více lidí ubíjí nestřídmost. Válka bývá jednou za mnoho let, ale nestřídmost se páše každý den; válka bývá jen v některé zemi, ale nestřídmost najdete všude, všude zabíjí své oběti: starce i mladíky, ženy, ba i děti.

Páté přikázání zní: »nezabiješ«, ale »já pravím vám, že kdo se hněvá na bratra svého, vražedník jest«, řekl Spasitel. A já se proto ptám: nechoval jsi urputný hněv, nenávist v srdci? Pakli ano, připomínám ti: »Řekl li by někdo, že Boha svého miluje, a bratra svého by nenáviděl, lhát jest.« Namítáš-li však, že tomu neb onomu nemůžeš odpustit, pak ti musím s kazatelny i ve zpovědnici pobrozit slovy Páně: »Pakli neodpustíte lidem, ani Otec váš neodpustí vám.«

Čtete sice u sv. Pavla (Et. 4. 26.): »Hněvejte se a nehřešte; slunce nezapadej na hněvivost vaši!« Ale tomu musíte rozuměti.

takto: Jste-li už tak slábi, že nemůžete hněv v sobě potlačit, tedy aspoň v hněvu dlouho netrvejte! Kdybyste v něm trvali třeba jen přes jedinou noc, mohl by se snadno proměnit hněv váš v nenávist a zášť — a mohli byste se pak poctivě modlit: »jakož i my odpouštíme . . . ?«

Nechovali jste v srdci závist? Nechci tím prozradit zpovědního tajemství, tvrdím-li ze zkušenosti, že k závisti se ve zpovědi málokdo přizná, ač málokdo jest jí prost a může přec býti i hříchem těžkým. Bledá závist jest kolikerá, ale nejošklivější jest »chlebařská«, když si lidé navzájem nepřejí lepšího živobytí. Zpytujte se!

VI. Nesesmilnější! Nevinný člověk podobá se lilii. Lilie naplňuje vůni celý dům — čistotný člověk působí blahodárně svým příkladem na celé okolí. Lilie roste přímo vzhůru k nebi, a její listy mají podobu jazyka — čistotný člověk jde přímou cestou k nebi, ale musí umět držet jazyk na uzdě. Každý sebe menší brouček, jenž se na lilii usadí, ujímá jí oslňující bělosti — nevinného člověka poskvrňuje už každá nečistá představa.

Syn boží věděl, že jsme lidé z masa a krve, a že naše tělo žádá si někdy rozkoš nedovolených. Co tedy učinil? On sám učiněn je tělem, aby nás příkladem svým naučil, kterak máme tělo své krotiti a přemáhati. Kdo se opovází říkati, že není možno býti čistým? Ovšem, že je to nemožno tomu, kdo se nechce modliti, přemáhati a vyhýbati zlým příležitostem.

Nevinnost jest vzácnou okrasou duše. Vzácnou proto, že řídkou. Řídkou proto, že stojí četné oběti a tuhé boje a že člověk nosí ten vzácný poklad v nádobě hliněné, která se snadno rozbije.

V říjnu r. 1908 stál před vídeňským soudem šlechtic rodem, ale povahou hříšník, jemuž není rovno. Byl obžalován, že svou vlastní hezkou dceru již od 14. roku zaprodával světákům, kterým je nevinnost španělskou vesnicí. Vodil ji do vykřičených místností, a když se vracela po probýřených nocích domů, jidášský groš majíc v pompadurce, zlato jí vyrval, aby sám mohl užívat. V té věci byla s ním za jedno i jeho žena, vlastní matka děvčete. Obět zhýralých rodičů konečně pojal hnus, a román jejího zlomeného života skončil ve vlnách dunajských. Zbyl po ní její denník, v němž líčí své duševní útrapy a vydřidušství rodičů. Kdyby byla znala česky, mohla tam napsati na poslední stránku:

»Kletbu zůstavuji tobě, matko má, bys nenašla klidu v hrobě,
kletbu zůstavuji tobě, že's mi z vůli dávala!« (Erben.)

VII. Nepokradeš Nemusím ani připomínat, že podvod, klam, krádež jest hříchem, a že jest nutno ve zpovědnici říci, co bylo ukradeno. Ale mám jinou otázku: Nedělali jste zbytečně dluhy? Zbytečný, nevyrovnatelný dluh jest hříchem do nebe volajícím. Nemáte-li peněz, vystříbejte se všech zábav a nepotřebných výloh! To by si mnozí u nás měli zapsati do srdce! Poctivý člověk žije dle svých poměrů a zbytečných dluhů nedělá.

VIII. přikázání. Lež — k té se každý ochotně přizná, neboť je to pouze hřích všední. Ale jako měsíc nebývá vždy stejně ve-

liký, tak i lež může býti hříchem smrtelným, když se jí říká pomluva. Ó pomluvo, pomluvo!

Slavný lékař v Berlíně Hufeland (1836) řekl: »Lidé někdy kašlou, protože jim něco nepatřičného přišlo do hrdla. Kdyby však lidé musili vždy kašlat, když jim něco nepatřičného vyjde z hrdla, nebylo by kašlání konce.«

Ba ano! Plyn uchází malým otvorem a dovede otrávit celou rodinu. Malý otvor jest hrdlo lidské, ale tisícové nejsou jisti před ním. Pomlouvačnému jazyku nic není svato. Jako hyena pronásleduje svou kořist až do hrobu, ba až za hrob. Než, všeho do času, ale Pán Bůh na věky.

IX. přikázání se týká manželské nevěry. Jindy mohli kazatelé o tomto předmětu spíše pomlčet, ale dnes, v době, která tak ráda nazývá nevázanost »svobodou«, je třeba říci upřímné slovo. Manželská nevěra jest dnes v každé povídce; chceš-li se pobavit v divadle, poznáš, že málokterý kus se obejde bez ní. A tak prakticky i ideálně sejdeš se s ní všude. Co ale neštěstí už způsobila! Znáte smutnou písničku: »Pryč a pryč jest všecko...«? Složil ji nešťastný muž, Pražan, Dr. Uher, bývalý zemský poslanec, advokát a spisovatel. Měl krásnou ženu, kterou všele miloval. Tu mu odloudil jeho nejlepší přítel a kamsi odvezl. To na něho působilo tak osudně, že se své společenské výše sklesl mezi nejnižší cháttru, jež svůj osud snažil se utápnouti v kořalce. Té podlehl. —

Přátelé, není čas déle zpytovat s vámi svědomí. Ukázal jsem vám aspoň cestu, jak se k velikonoční správě boží třeba připravit. Čas kvapí; neodkládejte s ní! Nevíte dne ani hodiny. Či myslíte, že snad Bůh bude pořád shovívati a čekati, až se vy rozhodnete? Či snad má Pán Bůh čekati, až se nasytíte života, a hřích až opustí vás? Dnes ještě volá vás láska boží. Dnes ještě stojí Bůh u vašich srdcí jako dobrotivý Otec; kdož ví, zda nebude státi zítra před vámi jako přísný Soudce. Dnové vaši plynou rychleji a jistěji než vlny Vltaviny — a než se nadějete, bude konec. Kdyby hříchové vaši byli jako šarlat, kdyby jich bylo více než oněch drobtů v 12 koších (dle evangelia), já vás ujišťuji, že vám budou odpuštěni, když se ze všech a s lítostí vyznáte. Amen.

František Malý.

Neděle V. postní.

V zapovězený čas svatebního veselí nedržeti.

Znám kněze velice horlivého, dobrosrdečného a nábožného, že mu není rovného. A hle, tento zbožný sluha Páně je společenský, milý, veselý, žertovný, vtipný, tak že nejen pro svou zbožnost, nýbrž i pro svoji veselost jest všude oblíben.

Přátelé, nesmíte si mysliti, že opravdu zbožný, svatý člověk by snad musil býti zasmušilým, že by se měl straniti všech radostí života, že by si nesměl ani vesele zazpívat. Nesmíte si mysliti, že nás církev chce mít smutnými. To byste byli na omylu.

I veselý člověk může býti zbožný, svatý. Ba já jsem přesvědčen, že nejkrásnější zbožnost je spojena s veselou myslí, a že nejhodnější lidé bývají veseli. Praví básník Göthe:

»Kde se zpívá, tam se usad' v klidu! Nenít píseň dána zlému lidu.«

Právě velicí světci, kteří mohli snad o závod s Kristem (dle evangelia dnešního) zvolati: »Kdo z vás mne vinití může z hříchů?« — vždy bývali veseli. Poustevník sv. Antonín byl vždy tak veselého vzezření, že ze všech poustevníků podle veselé tváře poznán býval. O sv. Martinu čteme, že ho nikdo nikdy neviděl smutného. Sv. Alžběta Duryňská při vši kázni byla myslí veselá a nikoho nezarmoutila; ano, zúčastnila se i světských veselostí i tance. Za to neměla ráda lidí, kteří bývali při modlitbě smutni; říkala, že chtějí Boha strašiti.

Tak i církev chce nás mít jako veselé děti kolem sebe a dovoluje nám světské radovánky. Ale protože moudrý Sirach (3. 4.) praví: »Jest čas pláče a čas smíchu; čas kvílení a čas skákání«, tak i církev vyměřila nám čas k radosti a čas k pokání, když nám dala svoje páté přikázání, jež zní: V zapovězený čas svatebního veselí nedržeti. Toto přikázání budiž předmětem mé řeči.

P o j e d n á n í.

I Všimněte si těla lidského! V našem těle jsou rozmanité, ne stejné kosti. Kdyby byly všechny kosti stejné, jaké by to bylo monstrum! Kdyby v těle byly jen kosti veliké, neměli bychom v rukou a nohou ohebnosti, zručnosti. Kdyby v těle byly jen samé kosti drobné, nemohli bychom se ani postavit na nohy a konat těžkou práci.

A tak i milý Pán Bůh zařídil rozmanité stavy. Kdyby byli jen lidé studovaní, kteří by za stolem seděli, přemýšleli a psali, kdo by na ně šil, jim posluhoval, vařil atd.? A kdyby byla na světě jen třída pracovní, kdo by práci určoval, na ni dohlížel; kdo by práci vykonanou odbíral, prodával atd.? Velemoudře tedy Bůh určil rozmanité stavy, aby každý člen společnosti měl své zvláštní zaměstnání, jeden druhému nepřekážel, nýbrž ho doplňoval a podporoval.

Mezi stavy lidské společnosti zaujímá důležité místo stav manželský. On jest základem všech stavů, neboť z něho běhou rodiny své členy, obce své občany, stát poddané a církev věřící. Proto tvrdí sv. Pavel, že »manželství je svátost veliká«. (Efes. 5. 32.)

To ostatně uznávají i pohané, židé, zkrátka jinověrci. A proto se slávou a radostí oslavují uzavření sňatku. Býváme toho svědky sami: Kdyby v mnohé rodině celý čas žádné radovánky se nekonaly, v den oddavek panuje tam všeobecná radost. A tato radost nekonává se při dvou závězech, nýbrž má ráz veřejnosti a hlučného veselí.

Nejsou-li tyto hody svatební bezměrny, nečiní církev žádné námitky proti nim. Vždyť sám zakladatel stavu manželského, Ježíš, tyto radosti svatební posvětil svou přítomností v Káni Galilejské

A tam — v Káně — jistě že svatebčané neplakali, nýbrž se radovali, a to tím spíše, když měli mezi sebou tak vznešené hosty.

Ale sami nejlépe víte, že svatební veselí vybočuje mnohdy ze své míry a běže na sebe roucho neslušného a křiklavého vyražení. Nedivte se pak sv. církvi, když aspoň v jisté doby svatební radovánky zakazuje! Má při tom nejlepší úmysl.

Tento zapovězený čas jest každý pátek, každý den postní, doba adventní a vánoční, doba postní a velikonoční a mimo to i dny křížové. Doba adventní, v níž očekáváme Vykupitele, a doba postní, v níž se připravujeme na mučení a smrt Páně, v níž máme duši svou očistiti svatou zpovědí, se přece rozhodně nehodí k veselí svatebnímu a vůbec k jakékoli jiné zábavě, která je spojena s tancem. A proto církev ve svém pátém přikázání zakazuje i veselky i jakýkoliv tanec.

Svatby se sice nekonají, poněvadž tu jsou na stráži biskupové, kteří jen v řídkých, neodkladných případech je dovolují při zavřených dveřích, bez okázalosti. Svátky se sice nekonají, ale, budiž Bohu žalováno, konávají se zábavy taneční, a města v tom ohledu jdou zlým příkladem napřed.

Jdete-li teď v podvečer postranními ulicemi Prahy neb předměstí, ó jak často se musíte zachvěti, když zaslechnete z hospody hudbu a uzbijete tančící postavy! A jakým dojmem musí na pořádného křesťana působiti, čte-li někde v postní pátek na transparentech nápis: »Taneční zábava až do rána«. Šel jsem loni procházkou v nejbližším okolí Prahy podél toku Vltavy. Bylo pondělí po neděli smrtelné. Z daleka zaznívala mi vstříc hudba z hostince, kde celé odpoledne tančili výletníci. Oč výše v mravním ohledu stáli nad nimi dělníci v protějšcích skalních lomech!

Je to smutný úkaz! Je to zřejmá vzpoura proti církevnímu řádu! Je to pohoršení pro duše zbožné, a toto pohoršení Bůh dozajista ztrestá, neboť řekl: »Běda světu pro pohoršení!«. Kam vede touha po rozkoši na jedné straně a shon po mamonu na straně druhé!

A neplatí tu pranic námitka, že se ta neb ona taneční zábava v postě koná na účel dobročinný. Ve výkladních skříních knihkupeckých viděl jsem kdysi pozvánky s tímto obsahem: »Zábavu ve prospěch chudých dětí na českém severu pořádá dne 21. února pražský odbor dam. Po vyčerpání programu následuje volná zábava a tanec.« To je hlavní. A den 21. února byl tehdy dnem postním! Zábava a tanec v zapovězený čas, aby chudý byl podporován! Veliký lidumil kardinál Manning vždy rozhodně byl proti tomuto způsobu podpory, i když by se tanec nekonal v době zapovězené. Křesťan, chce-li někomu dobře činit, nechť to činí způsobem křesťanským, totiž přímo. Vydá se několik set na zábavu, aby zbylo několik haléřů na chléb chudých! A když pak takové »podpůrné« zábavy urážejí náboženské city a dávají špatný příklad, jakou cenu má pak před Pánem Bohem taková podpora!?

Časopis »Strádal« v únoru r. 1909 psal takto: »Většina sociologů, lékařů a pozorovatelů společnosti lidské shoduje se v tom,

že tanec v dupárnách zdraví škodí, mravy kazí, že při takových zábavách lid se nevzdělává, nýbrž zesurovuje, jak časté rvačky jsou toho smutným dokladem. A co jmění národního se promrhá, jež mohlo býti obráceno na zcela jiné prospěšné účely. Řekne-li kdo, že snad mimo tance není zábavy, jak smutné dává sobě vysvědčení . . . Právě doba dnešní je taková, že máme nejméně příčin k pořádání zábav tanečních různých jmen, když národ náš utlačován se všech stran potřebuje pomoci, a té mu ani nejlepší, nejzdařilejší taneční zábavou neposkytneme. Chcete-liž výnosu taneční zábavy obětovati na národní účely, považte, jak ohromnou sumu peněz dříve utratíte, nežli ten drobet na národní obětinu podáte. Nebude-li tance, ušetří se zdraví, peněz, které věnovati se mohou raději prospěšným účelům.*

A dále píše: »Že taneční zábavy namnoze znemravňují, jest vidět u lidí, kteří těžkou lopotnou prací se žijí. Alkoholem omámeni tančí, za zvuku hudby podléhají dojmům, ubíjí mnohdy poslední haléř těžce vydřený, aby pak celý týden strádali a trpěli hlad.*

II Opakuji ještě jednou: mnozí se domnívají, že naše svaté náboženství nepřeje věčím radosti a zábav, ale aby celý život se jen modlili, soužili se a plakali. Ne! Ale pravdou jest, že církev zapovídá jen zábavy hříšné, zrovna jako svědomitý lékař zapovídá sebe lahodnější pokrm a nápoj, je-li v něm přimísen jed. Církev dovoluje i taneční zábavy i všeliká jiná vyražení, protože je toho časem člověku třeba a protože spíše Vltava poteče od Prahy ke Zbraslavi, než by přestaly taneční zábavy. Ale dovoluje-li tyto zábavy, klade nám na srdce, abychom dobře uvažovali, kdy a jak se jich zúčastniti můžeme — beze hříchu.

1. Kdy? V pravý čas. a) Člověk jest určen ku práci, neboť praví Písmo svaté: »Kdo nepracuje, ať nejí!« (2 Thess. 3. 10.) Avšak ustavičnou prací, ať tělesnou neb duševní, podkopal by si zdraví; musí si odpočinout a ducha obveselit. Ani sám Bůh neodpírá člověku tohoto obveselení; ale práce, věrné plnění povinností má býti pravidlem, zábava pak jen krátkým osvěžením. Trpí-li zábavami práce, domácí pořádek, pak jest zábava hříchem. Kdo se štítí práce a jako motýl poletuje s jedné květiny na druhou, z radosti do radosti, jest mrhačem drahého času, a jeho zábava jest zahálkou, tedy hříchem. Neříkej, křesťane: »Nemám co dělat.« Jako vzduch kolem tebe všady je, tak i práci vždycky najdeš, i kdybys bohatstvím byl zasypán . . .

b) Kdy? Ne příliš často! Krásné české přísloví dí: »Všeho moc škodí.« Tak i častý, přílišný tanec škodí zdraví. Vdechování zaprášeného a výpary otráveného vzduchu, nachlazení, přílišné napínání sil — může-li to vše míti dobré následky? Považte jen, že za několik hodin tance takovým krátkým krokem by se urazilo několik mil cesty! Podívejte se do tváří mnohého jinocha, a zašeptáte: všeho moc škodí. Podívejte se na lůžko umírajícího souchoťáče neb souchoťáčky! Mohl by se nad jejich lůžko zavěsit nápis: »Obrátím slavnosti vaše v kvílení.« (Amos 8. 10.)

c) Největší chybou tanečních zábav jest, že se konají v noci. Proč v noci? Ta jest přece k odpočinku po celodenní práci. Proč v noci? Protože mnohým, kdož zábavy milují, nejde ani tak o zotavení, jako spíše o to, aby za jedinou noc vypili číši všeliké smyslné rozkoše až na dno.

Noc je sama sebou nepřítelkyní člověka, neboť v něm probouzí smyslné vášně. Tím zhoubněji působí však na lidi tancechtivé. Tu jako by se všecko spiklo, aby zabilo v člověku dobré svědomí: opojná hudba, dráždivé nápoje, marnivost, nedostatečný oblek, touha zapřísti milostný poměr nebo aspoň dobrodružství. Oko těká po věcech nebezpečných, ucho se kochá v řečech ne právě bohumilých, hrdlo se kloní k nestřídmosti, jazyk k řečem nerozvážným. Nohy se točí, potom i hlava, a konečně i srdce — ale spí ďábel? Krev je rozprouďena, tělo rozpáleno, hlava omámena, hudba výská, svědce šeptá — anděl strážný se rmoutí. Neměl pravdu sv. Jan Zlat., že ty zábavy, jak se teď namnoze konávají, vynašel ďábel? Neměl pravdu, když napsal: »Kdo se chce veseliti s ďáblem, nemůže kralovati s Kristem?«

d) A není též to nekřesťanský obyčej, že se tance konají v sobotu nebo před svátkem? V předvečer svátku slavně hlaholí zvony a volají: »Zítra je den Páně — připravte své srdce!« Ale nynější mládež zrovna neděle a svátku chce užiti ku spaní, mše sv. zanedbati, se zvony o závod tanec provozovati. Při ranním pak klekání má se ještě z tanečírny ozývati hluk hýřilů, a křesťané, ubírající se ráno do kostela, musejí býti pohoršováni! To vše dovolují rodičové svým synům a dcerám! Z toho vyplyne málo požehnání těm rodinám.

2. Jak? a) Povím vám tragedii, jaké není v dějinách rovno. Na základě skutečnosti napsal tuto tragedii sv. Marek (6. 17—29.) »Herodes jal Jana Křtitele, a vsadil ho do žaláře, pro Herodiadu, manželku Filipa bratra svého, že ji byl za manželku pojal. Neboť říkával Jan Herodesovi: Nesluší tobě míti manželky bratra svého! Herodias pak skládala leť proti němu a chtěla jej o hrdlo připravit, ale nemohla; neboť Herodes obával se Jana, znaje jej jako muže spravedlivého a svatého. I chránil jej, a slýchaje ho, činil mnoho a rád ho poslouchal. A když přišel den příhodný, učinil Herodes v den svého narození večeri knížatům svým a tisícníkům a předním z Galileje. A když tam vešla dcera té Herodiady a tancovala, a líbila se Herodesovi i společníkům, řekl král dívce: Pros mne, zač chceš, a dám tobě. I přísáhl jí: Začkoli prositi budeš, dám tobě, byť to byla polovice mého království. Kterážto vyšedši, řekla mateři své: Zač budu prositi? A ona řekla: Za hlavu Jana Křtitele. A všedši hned s chvátáním ke králi prosila řkouc: Chci, abys mi dal hned na míše hlavu Jana Křtitele. I zarmoutil se král; pro přísahu pak a pro společníky nechtěl ji zarmoutiti, ale poslav kata, rozkázal přinésti hlavu jeho na míše. I stal jej v žaláři a přinesl hlavu jeho na míše, a dal ji dívce a dívka dala mateři své. Což uslyševše úředníci jeho, přišli a vzali tělo jeho a pochovali je v hrobě.«

Taneční zábava, vražda a hrob! Jak se to rýmuje? A přece! Je možno, aby byl člověk tak ukrutným při tanečním veselí? Ano, je to možno! A sice tenkrát, je-li při tom člověk nestřídým. Herodes opojený vínem a omámený chlípností, dopustil se nejhorší vraždy při tanečním veselí. Tento příběh mohl by tancechtivý svět nejlépe přesvědčiti, že je při tanci třeba se vystříhati nestřídmosti.

b) A ještě: marnotratnosti. Kdo z vás neví, jak při zábavách velký i malý, bohatý i chudý rozhazuje peníze? Jsou rodiny, kde se bída ze všech koutů dívá, ale nové a drahé šaty na taneční zábavu být musejí, vem na to, kde vem! Mnohý mladík musí celý týden pracovat, a já vím, že těžce od rána do noci, ba od noci do rána, aby v neděli všechn výdělek za několik hodin promarnil. Zastavárny v době masopustní, kdyby mluvit uměly, velice by nás poučily. A pak ještě chvalte a hajte tancování!

Já nejsem tak nerozumný škarohlíd, abych šmahem všecky taneční zábavy odsuzoval! Jsou i slušné zábavy a mají i význam společenský, poskytujíce příležitost k zušlechťujícím stykům a k poznávání osob i povah. Ale já jsem kázal proti »muzikám« a zábavám v čas zapovězený — a kdo z vás chtěl by mne za to kárati?

Ó mládeži křesťanská, nevrhej se nikdy do veselí zapovězeného! Já vám, vy mladí lidé, svou duší za to ručím, že toho nebudete litovati, poslechnete-li. Radost bez Boha jest lesklá bublina, jest jako duha na obloze: chvilku potrvá a zase se ztrácí. Však by ještě dobře bylo, kdyby se vždycky ztratila bez — následků. Ale ona, bohužel, mine, rychle mine a zanechává zlé následky.

I radosti jest nám v tomto slzavém údolí třeba, ale radosti bez hříchu. »Radujte se v Pánu, opět pravím: radujte se!« — vybízí nás světec Pavel. Ale praví výslovně: »Radujte se v Pánu«, t. j. tak, abyste při tom neuráželi Pána Boha. A protože nemohu ani já dnes jinak skončiti než týmiž slovy: Radujte se, opět pravím, radujte se, ale vždycky v Pánu! Amen. *František Malý.*

Řeči příležitostné.

Veliký pátek.

Utrpení Páně ukazuje: 1. velikost lásky boží, 2. ošklivost hříchu, 3. dává příklad mnohých ctností.

»Kterýž hříchu neučinil, . . . ale hříchy naše sám na svém těle vnesl na dřevo.«
(I. Petr. 2, 22—24.)

Smrt ukřižováním byla u Římanů trestem zločinných otroků, lupičů, otcovrahů, bratrovrahů, buřičů. Kristus Pán byl odsouzen k smrti na kříži, protože židé žádali pro něj tento trest, tvrdíce,

že se rouhal Bohu, že se dělá králem a že bouří lid. Tento způsob smrti i sami Římané uznávali za nejukrutnější. Suetonius přičítá Caesarovi za velikou mírnost, že schytané námořní lupiče napřed dal dýkou povraždit, pak teprve na kříž přibíti.

Jako byla ukrutná, stejně byla smrt na kříži potupná, tak že jen vyvrhel lidstva, otroky bylo dovoleno ukřižovati; jen v mimořádných případech směl býti i svobodný občan ukřižován. Ještě potupnější byla smrt kříže u židů, a to proto, že původ její byl pohanský. Žid neznal křižování, ale kamenování. Při zvláště těžkých zločinech byl ukamenovaný pověšen na výstrahu na kůl, a tu předpisoval zákon, že »nezůstane tělo jeho na dřevě, ale v též den pochován bude; nebo zlořečený jest od Boha, kdo visí na dřevě« (V. Mojž. 21, 23.)

Lékaři srovnávají se v tom, že ukřižování bylo nesmírně bolestné. Ve dlaních a v chodidlech je mnoho jemných žil a svalů; rány na těchto částech končetin samy sebou musily býti hrozně bolestné. Bolest byla zvyšována tíhou těla na hřebích visícího. Vzduch, vnikající do ran, působil palčivý zánět, proto ukřižovaní byli trápeni hroznou žízň. Ruce a nohy brzy opuchly, tím se stával oběh krve nepravidelnějším, a krev, která následkem toho u větším množství než obvykle zůstávala v plících, způsobovala hroznou úzkost a tíseň.

A tuto ukrutnou, potupnou a bolestnou smrt zvolil si Spasitel. Dobrovolně visel na kříži jako nejhorší zločinec mezi nebem a zemí. »Ooěťován jest, protože sám chtěl.« (Is. 53, 7.) Ač jednou kapkou své nejdražší krve mohl svému nebeskému Otci poskytnouti dostatečné dostiučinění, přece zvolil si tento způsob vykoupiti lidstvo. Víme, že v zahradě Getsemanské při svém zatýkání pouhým slovem: »Já jsem to«, omráčil vojáky, tak že »ustoupili zpět a padli na zem«. (Jan 18, 6) A když Petr chtěl hájiti Pána mečem, řekl mu Spasitel: »Myslíš, že nemohu prositi Otce svého, a dá mi nyní více než dvanáct pluků andělů« (k mé obraně)? (Mat. 26, 53.) Ale Spasitel dobrovolně se svým nepřátelům vydal, dobrovolně podstoupil hroznou smrt kříže, dobrovolně připustil odloučení duše od těla, jak mohutným výkřikem bezprostředně před svou smrtí dokázal. Mučitelé jeho způsobili mu sice takové rány a bolesti, které přirozeně musily přivoditi smrt, ale v moci jeho, jako pána přírody, bylo, zmařiti účinek způsobených útrap a svůj život zázračně zachovati. »Nikdo neodnímá života ode mne, nýbrž já jej dávám sám od sebe. Mám moc jej dát, a mám moc jej zase ujmouti.« (Jan 10, 18.) Tak mohl mluvit pouze Spasitel.

Trpěl tedy Ježíš Kristus dobrovolně, a to proto, aby nás vykoupil a spasil.

Tak praví výslovně sv. Petr: »Který hříchu neučinil, . . . ale hříchy naše sám na svém těle vnesl na dřevo, abychom hříchům zemrouce, spravedlnosti živi byli.« To byl hlavní účel jeho bolestné smrti; ale vedle tohoto cíle chtěl Syn boží dosáti i něčeho jiného. Chtěl zejména: 1. ukázati nám velikost lásky boží, 2. ošklivost hříchu a 3. dáti příklad ctností v utrpení.

P o j e d n á n í.

I. Především máme z kříže čísti velikost lásky boží.

Již tím, že Syn boží vzal na sebe lidskou přirozenost, že přijav způsobu služebníka člověkem se stal, dokázal nám svou velikou lásku a zavázal nás k nejněžnější lásce. Stojíme-li v čase vánočním před jeslemi betlemskými a vidíme-li, že Syn boží sestoupil s nebe a stal se malým robátkem k vůli nám, pohne se srdce naše a my uneseni jsme dojmem vděčné lásky. Slza lásky a vděčnosti zaleskne se v oku soucitného člověka, uváží-li o tom velikém tajemství lásky, obsaženém ve slovech písně: »Člověčenství naše — ráčil vzít na se.« Než, co pocítujeme, uvážíme-li, že král věčné slávy nespokojuje se tím, vyhlíží za nás jen jedinkou kapku krve, která by stačila vykoupiti lidstvo, nýbrž že v ukrutné bolesti dává svůj celý život za nás!

Kdyby byl obětoval život svůj jen za spravedlivé, nevinné, již tu byla by jeho láska nepochopitelná; co však říci, když za hříšníky, za své nepřátele, za své vrahy život svůj obětuje! Svätý Augustin o tom praví: »Jak veliká jest pošetilost toho, jenž svého lékaře zabíjí. Než, jak vznešená je dobrota a jak veliká moc lékaře, který svou vlastní krví šílenému vrahu lék připravil!«

Proto bývá Kristus Pán znázorňován jako pták pelikán, jenž svá mláďata svou krví krmí. O tomto ptáku vypravují starší zprávy, že svým mláďatům, byla-li jedovatými hady uštknuta, otvírá žíly, aby otrávená krev mohla vytéci; sám pak si smrtelnou ranou rozdělá kůži na prsou, aby svou vlastní krví zachránil život mláďat. V Kristu Pánu se naplňuje toto duchaplné podobenství: On umírá, abychom my živi byli, aby s nás kletbu sňal a život nám daroval.

Rovněž nepochopitelná jest láska Boha Otce, který za nás, své tvory, své služebníky, své odbojné poddané, dává svého Syna na smrt. Více než svého vlastního Syna miluje nás Bůh, který neušetřil vlastního Syna, a to Syna nejspravedlivějšího, Syna jediného, Syna nejsvětějšího; z lásky k nám vydal tohoto Syna svého, aby nás vykoupil. Tyto myšlenky a úvahy asi pohnuly sv. Jana Miláčka Páně, že napsal: »My tedy milujme Boha, neboť Bůh prve miloval nás.« (I. Jan. 4, 19.) A zůstáváme-li snad vzhledem k těmto zázrakům lásky boží bezcitni, neotřese-li naším srdcem úvaha o bolestné smrti Spasitelově, horšími jsme nerozumného stvoření a srdce naše tvrdší kamene. Skála pukla hořem, slunce zastřelo se tmou při smrti Spasitelově — ale rozumný člověk zůstává mnohdy bez citu, bez srdce, bez lásky. Ó jak trpce zní ta výtku, kterou druhdy pronášel nad lidem vyvoleným Hospodin a která i bezcitným křesťanům platí: »Co jest, ježto jsem více učiniti měl vinici své a neučinil jsem?« (Isai. 5, 4.) Ale my aspoň v tuto chvíli jsme dojatí nesmírnou láskou tvou, ó Bože nejsvětější, Bože nejmilosrdnější! Čím jsme si jí zasloužili?

Pro nás, pro nevďěčné hříšníky obětuje se tvůj Syn — dává život za nepřátele své! Větší lásky nebylo, není a nebude, co

svět státi bude. Chladná srdce naše aspoň v tento okamžik rozdílena jsou vděčnou láskou k tobě, Bože nejdobrotivější; to pevně předsevzetí činíme, že z lásky k tobě chceme vše konati, vše trpěti, hříchu se varovati. Z lásky k tobě chceme žíti, z lásky k tobě i umřít! Posilni a požehnej toto předsevzetí naše!

II. Kristus tak mnoho dobrovolně trpěl, aby nám ukázal, jak hrozně ošklivým jest hřích.

Hrůzou se chvějeme, rozvažujeme-li klidně, že pyšní andělé za hřích svůj svrženi byli do propasti pekelné; že za hřích prvotní byli prarodiče naši z ráje vyhnáni a mnohým utrpením a bédám podrobeni, že za hříchy lidské bylo celé pokolení lidské, vyjímaje Noema a jeho rodinu, vyhlazeno potopou. To jsou strašné tresty za hříchy. Než, co je to vše v přirovnání k tomu divadlu, jež poskytuje skála Kalvárská! Bohočlověk umírá potupnou smrtí jako zločinec na kříži. Není údu, na němž by netrpěl; i duše je zraněna úzkostí a zármutkem, posměchem a pohrdáním, pomluvami a jinými křivdami nepřátel!

Člověk se ve své pýše pozdvihl a vmetl v tvář boží slovo pýchy: »Nebudu sloužiti,« ale Kristus ponižuje se za hříchy lidské až k smrti, tak že praví o něm prorok: »Já pak červ jsem a ne člověk, pohanění lidí a povrhel chátřů.« (Žalm 21, 7.) Hříšník v lakotě vyssává krev chudáčů pro bídný inamion, Kristus za lakotu lidskou trpí, nemaje, kam by hlavy sklonil. Člověk ukájí hříšné žádosti svého bujného a zhýčkaného těla, houf se za rozkošemi smyslnými, libuje si v nečistotách a smilstvech, obnažený Kristus trpí za ty hříchy hrozné bčování, bolesti na celém těle. Člověk závidí bližnímu, na štěstí jeho se nemůže dívati, pronásleduje ho pro jeho lepší postavení, a proto je láskyplné oko Kristovo zalito krví a slzami. Člověk hoví všem žádostem hrdla, nestřídmě jí a pije, některý se snižuje pod němou tvář, a Kristus v největších bolestech volá: »Žíznm!« a je hořkým vínem se žlučí smíšeným napájen. Člověk se hněvá a zanevívá na svého bližního, nechce odpustiti, nechce se smířiti, jemu se mstí, mnohdy i v hněvu umírá, a pro ten hřích Kristus obklopen jest rouhači, jimž milerád odpouští a za ně se modlí. Člověk nestará se o spásu duše, neužívá prostředků k spasení, nerad seplná ruce, nerad ohýbá kolena k modlitbě, nepřijímá svátosti, a pro tu lenost lidskou probodeny jsou ruce i nohy Kristovy!

Zda tedy může se někdo oddávati té bludné naději, tomu sebeklamu, že Bůh nebude jeho hříchů trestati? Když na svém nevinném Synu tak trestal hříchy lidské, zda ušetří nekajících vinníků, zda neztrestá jejich vlastních hříchů? Neupozornil sám Spasitel na tuto pravdu na cestě křížové, když pravil ženám nad ním plačícím: »Dcery jerusalemské, neplačte nade mnou, nýbrž samy nad sebou plačte a nad dítkami svými . . . neboť, činí-li toto na dřevě zeleném, co bude se díti na suchém?« (Luk. 23, 28; 23, 31.)

Jestli já nevinný trpím taková muka pro hříchy cizí, jaký trest stihne hříšníky pro hříchy jejich vlastní!

Dobře víte, že o Synu svém druhdy řekl nebeský Otec: »Tentoť jest Syn můj milý, v němž jsem sobě zalíbil.« (Mat. 3, 17.) Když však Syn boží vnesl hříchy lidstva na kříž a tam za ně trpěl, tenkrát zdálo se, jakoby Bůh Otec ani nepoznával svého milého Syna. Proto volá Kristus Pán v opuštěnosti své na kříži: »Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil!« Syn béře na sebe cizí hříchy, a tu zdá se, jakoby srdce Otcovo uzavíralo se smilováním.

Což teprve se stane, když my postavíme se před soud boží ne cizími, ale vlastními hříchy obtíženi? Proto pohled na Spasitele ukřižovaného má nás upomínati na hroznou ošklivost hříchu. Z přibitých rukou a nohou, z hlavy trním korunované, z otevřeného boku máme čísti velikost hříchu, máme býti naplněni ošklivostí nad ním a odporem k němu. Kdož by mohl ještě chtíti sloužiti a otročiti hříchu, vida Spasitele pro hřích tak zohaveného!

III. Tak bolestné utrpení volil Kristus Pán proto, aby nám dal jasný příklad ctností v utrpení potřebných. Učil příkladem modlitbě pokoje, čistotě, nábožnosti, tichosti, mírnosti; chtěl učiti příkladem i trpělivosti, odevzdanosti do vůle boží, lásce k nepřátelům; chtěl zlomiti osten smrti. Proto praví sv. apoštol Petr: »Kristus trpěl za nás, pozůstaviv vám příklad, byste následovali šlepestí jeho.« (I. Petr. 2, 21.)

Jak veliká jest jeho trpělivost! Zdá se, jakoby se vše, celý svět, židé i pohané, přátelé i nepřátelé proti němu spikli, aby jeho muky rozmnožili, jeho čest ztupili, jeho srdce hořkostí naplnili. Není bolesti, již by nezakusil; není, kdo by útechy poskytl. A to vše snáší s plným vědomím -- vždyť před ukřižováním odmítl píti hořké víno, smíšené se žlučí proto, že chtěl trpěti při plném vědomí a ne omámen. Mohl umírniti své bolesti tak, jako později mučedníkům se stávalo.

Sv. Vavřinec na př. na rošti smažen takovou hojností vnitřní útechy a takovou radostí oplýval, že muk tělesných nedbal, ale umíraje žertoval. Avšak Spasitel si odepřel i tu vnitřní útěchu, uložil si míru bolesti největší a snášel vše s trpělivostí beránka. Nemáme-liž tedy my své mnohem nepatrnější útrapy rovněž s trpělivostí snášeti? Může nám býti těžkým kříž, který neseme životem, když vůdcem naším na cestě křížové je Spasitel s křížem mnohem těžším? Pohleďte na kříž opuštění, nemoci, sužování! Obráťte tam své oči zarmoucení, vdovy a sirotci! Tam spatříte trpitele největšího, a to vědomí dá lék na rány vaše. (Viz příklad: »Trpělivost« na str. 627. loňského ročníku.)

Jak veliká byla jeho odevzdanost do vůle boží! »Otče, je-li možná, ať odejde kalich tento ode mne, ale ne jak já chci, nýbrž jak ty!« (Mat. 26, 39.)

Tak se modlil, padnuv na tvář svou v zahradě Getsemanské. Mohl potichu a beze svědků tak se modliti, ale chtěl, aby i v odevzdanosti do vůle boží byl naším mistrem a učitelem.

Vzpomeneme-li, kterak náš Spasitel, král věčné slávy, byl k sloupu přivázán, ukrutně zbičován, pod Barabáše, lotra a vraha, snížen, na kříž jako vyvrhel lidstva přibit, kterak bychom mohli se ještě vypínati, kterak bychom mohli my, prach země, pokrm červů, si stěžovati, že námi je pohrdáno?

Po celý život prokazoval nepřátelům dobrodiní, ale nejvíce ukázal ctnost lásky k nepřátelům ve svém umučení. Nespravedlivého a bázlivého soudce omlouvá, lotru, který snad ještě včera se mu posmíval, slibuje ráj, za vrahy své se modlí, k lidu, jenž si ho na smrt vyžádal, posílá své apoštoly, aby jej k pokání a lítosti pohnuli, za všechny krev svou prolévá. Kdo by mohl zůstat nesmířlivým, kdo by mohl ještě dále chtít pomstu, když Ukřižovaný jen milosrdenství prokazuje?

Konečně chtěl nás Spasitel příkladem své smrti povzbudit, abychom jednou i my s tělesnou schránkou duše své s odevzdaností se rozloučili. A úmyslu svého dosáhl, neboť brzy po jeho smrti zástupy mučedníků radostně a odhodlaně vrhají se v jícen smrti pro víru Kristovu. Kristus Pán otupil osten smrti, tak že věřící křesťan hrotu jejího již se nebojí; smrtí Kristovou pozbyla smrt na své hrůze, a my víme, že smrt jest jen proměněním, ne však koncem. My víme, že smrt otevírá člověku nový, záhrobní život; Kristus nás předešel, aby nám připravil v nebi místo.

* * *

Nuže, nejmilejší, poznali jste, že z nesmírné lásky vstoupil Kristus Pán na potupné dřevo kříže, že z lásky k nám prolil krev, z lásky k nám umřel — to vše k vůli nám, jichž nevděk předvídal, kteří jsme mu svými hříchy bolesti způsobovali. Ó zda není naší povinností, abychom za nesmírnou lásku jeho dali aspoň nedokonalou lásku svou! Abychom vděční byli za tolikrát dobrodiní! Vizme probodené srdce Ježíšovo — věnujme tedy Spasiteli srdce své! Trpěl Syn boží, aby nám jasně ukázal ošklivost a trestuhodnost hříchu.

Aneb snad jest někdo, jenž by v této chvíli nezelel, nelitoval svých vin a hříchů, jenž by si neumiňoval život svůj polepšiti a nikdy již nehřešiti?

Trpěl tolik Kristus Pán, aby nám dal příklad trpělivosti, odevzdanosti do vůle boží, aby nás naučil pokoře a lásce k nepřátelům, aby zlomil hrůzu smrti. Zamilujme si ctnosti, jež v utrpení Kristově zvláště září: trpělivost a odevzdanost do vůle boží, pokoru a lásku k nepřátelům. Tím sami svůj los mnoho si ulehčíme, mnoho však též zásluh si získáme; pak nám nebude smrt hroznou — ale branou do nebe.

Budeme-li plniti svatá předsevzetí dnešního rozjímání, budeme-li mít opravdovou lásku k Pánu Bohu, nenávisť ke hříchu, pak můžeme se nadíti, že smrt Kristova nebude na nás marna, ale že každý z nás v hodině smrti své uslyší z úst Pána Ježíše: »Ještě dnes budeš se mnou v ráji!« Amen.

R.

LISTY HOMILETICKÉ.

Hod boží velikonoční.

Na slavnost Vzkříšení Páně.

Vzkříšení Páně jest nejpádňějším důkazem božství jeho.

»Ježíše hledáte Nazaretského, ukřižovaného: vstať jest!« (Mark. 16, 6.)

Po hrůzných bouřích bývá jásavé světlo sluneční; po hlubokém zármutku dopřává Bůh útěchy plného obveselení mysli; po bojích krvavých uzrává sladké ovoce vítězství!

Nesmírným bolem zmítány byly ty nemnohé duše, jež věrnost byly zachovaly proroku z Nazaretu, když jej zřely nespravedlivě odsuzovaného od Židů i od pohanů, od vrchností duchovních i světských, opuštěného od vlastních učedníků, zapřeného od Petra, zrazeného a prodaného od Jidáše! Když spatřily jej na celém přesvatém těle krvácejícího potáceti se ulicemi jerusalemskými, zahrnutého nevýslovnými potupami klesati pod křížem, a pak i umíratí smrtí nejbolestnější a nejpotupnější uprostřed dvou lotrů!

Jaké bylo asi přeradostné překvapení jich, když přišly ku hrobu jeho, aby mrtvého těla jeho drahými mastmi pomazaly a tak poctily, když spatřily hrob otevřený, nebeské zjevení před ním, a uslyšely podivuhodnou, přeradostnou novinu: Ten Ježíš, jenž zemřel a jehož mrtvého poctit jste přišly, nežádá pocty zemřelým prokazované, ale lásky živým obětované! Aj místo, kde ho byli položili! Vstať jest, není ho více v hrobě. Jděte, a povězte to jeho učedníkům, že jej uztí v Galileji, jakož pověděl vám!

Tak tedy! Kristus Pán obětoval všecky své pozemské statky za nás! Na kříži neměl, čím by se přikryl! Katané rozdělili se o roucha jeho. Ale nyní jest zase pánem vši země! Na kříži byl jako vyvrhel člověčenstva, o všechnu čest oloupený; ale nyní oslavují jej zase nebesa i země! Zsinalostí jeho uzdravení jsme. On přemohl svět, tělo i ďábla i smrt: a nyní obklíčen jest nevýslovnou krásou a půvabností! Obličej jeho uplvaný září leskleji nežli slunce, jest plný moci i velebnosti boží!

Ó radujme se s Ježíšem Kristem z jeho vzkříšení! Radujme se s věrnými ctiteli jeho z oslavení jeho! Radujme se, ale i sami za sebe, poněvadž Ježíš Kristus, jenž moc měl sama sebe mrtvého vzkřísiti, má zajisté také moc i nás jednou z hrobů k životu novému povolati! A on také tak učiní, jak svědčí o tom jeho apoštol v listě svém k Římanům slovy (6, 4): »Jako Kristus vstal z mrtvých, tak máme i my v novotě života choditi«; a v listě II. k Timotheovi (2, 11, 12): »Věrné (jest) slovo. Nebo jestliže jsme s ním zemřeli, spolu s ním i živi budeme; budeme-li (s ním) trpěti, budeme s ním také kralovati.«

Nu, a není ta naděje naše v Ježíše Krista Nazaretského snad lichá a pošetilá? Jest skutečně na pravdě, že z mrtvých vstal, a může tedy i nás z mrtvých povolati, jak věrným svým přislíbil?

Jestli v pravdě nezemřel, nevstal v pravdě z mrtvých. Nevstal-li z mrtvých, nenaplnil proroctví ani těch, jichž o něm učinili proročí, ani svých vlastních o svém z mrtvých vstání. Nenaplnil-li proroctví, nedokázal, že jest od Boha poslán, a že jest druhou božskou osobou, za kterou se vydával! Není-li ale Bohem, tu nicotné a nespolehlivé jest i učení, jež hlásal; a pošetilá jest i víra naše v něho, a naděje v pomoc od něho!

Vstal tedy Kristus z mrtvých — či nevstal? Na odpovědi té všecko záleží. Vstal-li, ukázal, že jest Bohem; a pak povinni jsme mu věrou, nadějí, láskou, poslušností, úctou Bohu povinnou. Nevstal-li, šálil nás, a po rozumu musíme se odříci jeho, i všeho toho, k čemu nás vede! Víra o vzkříšení Ježíše Nazaretského jest stěžejním či základním kamenem všeho křesťanství!

Abychom dle pravdy zvěděli, na čem jsme, uvážíme tedy nyní dvou pravd; a sice: Zdali

I. Kristus Pán skutečně zemřel? a zdali

II. Kristus Pán skutečně z mrtvých vstal?

P o j e d n á n í.

I.

1. Má-li býti dokázáno, že Kristus Pán skutečně z mrtvých vstal, třeba dříve dokázati, že jakožto skutečně mrtvý k mrtvým byl položen. Neboť nepřátelé Páně neustávají tvrditi, že Kristus v pravdě nezemřel, nybrž že jen v mdlobách ponořený, zdánlivě mrtvý do hrobu byl uložen a tam později zase k sobě přišel, znova obživl!

Abychom se přesvědčili o tom, zdali Ježíš Kristus Nazaretský skutečně zemřel, třeba otázati se v té věci nikoliv maličerných domněnek nepřátel Kristových, ale skutečných dějin.

A kdo vypravuje dějiny života, smrti i vzkříšení Kristova?

Jsou to apoštolové a učedníci jeho.

Zdali jim věřiti můžeme?

Není věru hodnověrnějších dějepisců nad ně! Neboť zajisté pravdu vypravovati mohli, poněvadž dějům, jež vyličují, buď sami

byli přítomni, anebo aspoň se o nich snadno od svědků svědomitých a naprosto hodnověrných dověděli. I byli také smyslů zdravých a měli důstatečného vzdělání, aby věci, jež viděli i slyšeli, anebo o nichž vypravovati slyšeli, správně posouditi a o nich zprávu podati mohli.

Posvátní dějepisci čili evangelisté Páně pravdu vypravovati skutečně také chtěli; neboť neměli žádné příčiny, aby něco přilhávali, poněvadž z vypravování posvátných dějin nekynuly jim ani zisk ani pochvala, ale kruté pronásledování a smrt mučednická. Také celé vypravování o životě Pána Ježíše jeví prostou mysl, upřímnost, zevrubnost i poctivost. Nikomu nelichotí, svých vlastních chyb ani nezamlčují ani neomlouvají.

Posvátní dějepisci pravdu o životě Páně konečně vypravovali i musili, poněvadž psali svá evangelia v době, kdy byli na živu očití svědkové těch věcí, o kterých vypravovali, a to nejen přátelé, ale i nepřátelé Kristovi, kteří by jim byli záhy lži jich vytkli. Také byli nuceni pravdu mluvit o Kristu proto, že jeho apoštolové i učedníci rozcházeli se do všech končin světa, aby učili Krista a učení jeho znát! Kdyby nebyli stejně dle pravdy mluvili, byli by od posluchačů svých snadno usvědčeni byli, že si navzájem odporují, a tedy že někteří lžou!

Dějepisci Ježíše Krista tedy pravdu o něm napsati mohli, i chtěli, i musili; a proto jich slovům také po rozumu věřiti musíme!

2. A co vypravují tedy posvátné dějiny o smrti Páně?

Ty souhlasně vypravují takto: Pán Ježíš trval v posledních dnech před svou smrtí stále v brozném rozechvění, poněvadž jemu, jakožto vševědoucímu Pánu, až do podrobná známo bylo i celé jeho nastávající utrpení, i to, že pro nesčíslný počet duší krev jeho nejen marně bude prolita, ale že táž i volati bude k Bohu Otci jeho o pomstu do nebe, jako krev nevinně zabitého Abela. Proto Spasitel také v zahradě getsemanské prohlásil: Smutnáť jest duše má až k smrti, čili tolik zkormoucená, že by zemřela, kdyby možno bylo duši lidské zemřítí.

Při svém utrpení zakoušel Spasitel nesčíslných bolestí, jež jemu i zpronevěra přátel i žášt a zloba nepřátel jeho způsobily.

Petr, jenž s ním chtěl i na smrt jíti, i přísahou stvrdil, že ho nezná! Jidáš, jemuž něžné důkazy své lásky na jevo dával, ho prodal a zradil! Všichni učedníci jeho od něho utekli.

Byl nespravedlivě souzen u Annáše i Kaifáše; brozně týrán po celou noc v žaláři; ráno smýkán k Pilátovi, Herodovi a zase k Pilátovi. Pak od celé roty ukrutných vojáků řemeny i metlami mrskán. I byl trest ten tolik ukrutný, že přemnozí k němu odsouzení klesali mrtví k zemi, prve nežli byli uloženy muky do trpěli. Potom bezcitní vojáci přidali mu ještě o své ujmě muku tu, že rozedrané tělo jeho oděli v hrubý plášť šarlatový, a vrazili trnovou korunu na hlavu jeho. Jak strašné zubožený musil vypadati, když sám pyšný Říman Pilát útrpností nad ním byl jat, a lidu ho představuje, prohlásil: »Ejhle člověk!« Jako by řekl:

Tu jej vizte, zdali ještě jako člověku jest podoben, jak jest rozdrán na celém těle; a nechtějte tedy aspoň, abych ho dal ještě ukřižovat, když již tolik vytrpěl i trpí!

Ale jako když šelma čenichá čerstvou krev, tím divočeji se stává: tak i Židé, pohledem na Ježíše Krista zuboženého podráždění, jen tím usilovněji volali: »Ukřižuj ho! Ukřižuj ho!«

Pilát boje se více nepřízně lidí, nežli hrozné nespravedlnosti před Bohem, vydal tedy Krista Pána zvůli nepřátel jeho. I veden jest Pán Ježíš s křížem na popraviště. I byl již tolik tělesně vysílen, že pod tíhou kříže třikrát klesl, tak že i jeho úhlavní nepřátelé se obávali, aby jim snad na cestě ku popravišti nezemřel, a oni o radost ze zmaření ho na kříži nepřišli; a proto přinutili Šimona Cyrenského, aby mu kříž na Kalvarii donesl.

Tam byl Kristus Pán na kříž hřeby přibit, a pak do výše postaven. Při tom praskali v něm kosti, trhaly se svaly, otvíraly se žíly a zbývající v těle krev odtékala z něho potůčky.

V této muce vytrval po celé tři hodiny, nežli vypustil ducha.

Že skutečně jako každý jiný člověk zemřel, o tom přesvědčili se vojáci; a proto ani kosti jeho nezlámali, jako jiným odsouzcům činívali. Aby ale veškerá pochybnost byla vyloučena, zdali Kristus Pán skutečně pozemského života svého dokončil čili nic, jeden z vojáků kopím otevřel jemu bok i srdce, načež vyšla z rány té krev i voda, jakožto znamení, že smrt a rozklad v těle byly již nastaly. A kdyby ještě nastaly a kdyby jen jiskřička života v těle Páně byla ještě zůstala, tímto jediným probodnutím srdce byl by musil Pán Ježíš života pozemského zbaven býti!

Že Kristus Pán v pravdě zemřel, o tom přesvědčení byli i záštíplní nepřátelé jeho. Proto nebránili tomu, aby byl do skalního hrobu pohřben. Neodešli však do Jerusalema, pokud hrobu jeho nezapečetili, a nepostavili četných strážů kolem něho. Ne učinili toho ale, že by snad o smrti Pána Ježíše byli pochybovali, nýbrž jak udali Pilátovi, jen proto chtěli, aby mrtvé jeho tělo stráženo bylo do třetího dne, aby prý snad nepřišli učedníci Ježíše, a mrtvého těla neukradli a pak neřekli, že vstal z mrtvých, poněvadž tvrdil, že třetího dne z mrtvých vstane.

O skutečné smrti Spasitele nepochybovali ani v nejmenším také přátelé jeho. Neboť kdyby jen dost malé jiskřičky života v mrtvém těle svého Mistra a Pána byli znamenali, nebyli by ho věru pohřbili Josef z Arimathie, Nikodem a nábožné ženy, mezi nimiž byly i Matka jeho a Maria Magdalena!

3. A konečně, kdyby komu všechny tyto důkazy o skutečné smrti Páně ještě nedostačovaly, ať nám jen vysvětlí: kterak to možno, že by člověk, jako Pán Ježíš, po těch nevýslovných mukách prý jen zdánlivě mrtvý, mohl znova oživnouti v těsném hrobě uzavřený; těsně do pláten zabalený; mastími na sto liber odváženými obložený; po odpočinku 36 hodin v takovémto hrobě trvajícím, kde byl beze vší lidské pomoci, bez pokrmů i nápojů? Kde měl nabrati tolik sil, aby veliký kámen od hrobu svého

odvalil a odešel odtud, aniž by toho znamenali četné stráže, sestávající z vojáků i služebníků biskupů židovských ?!

A kterak měl Kristus s nobama probodenýma zase choditi a s učedníky do Emauz kráčet, aniž by si ti toho byli povšimli ?!

Tvrdí-li ale někdo přece, že Kristus Pán nezemřel, ale byl jen zdánlivě mrtvým, a pak zase ožil: tvrditi tak může ne jako člověk rozumem obdařený, ale jen jako nevěrec zlovolný, jenž jen proto nechce věřiti, aby nemusil doznati, k čemu se znáti nechce; totiž: Kristus vstal z mrtvých, ukázal, že jest Bůh a Pán náš; a proto my povinni jsme mu věrou, nadějí i láskou, jež v dokonalé poslušnosti k němu se jeví!

Člověk zlovolný může zavíratí oči před svitem slunečním, a rozum před pravdami nejpádnejšími, a stále tvrditi: nevidím; nevěřím! My ale jakožto lidé rozumní volejme: »Ano, zemřel Pán Ježíš! Ale on třetího dne také slavně z hrobu svého povstal mocí svou vlastní a živ jest jakožto vítěz nad hříchem, smrtí, ďáblem! Jemu za to věčná čest, neskonale chvála, nehynoucí dík! Alleluja, alleluja!«

II.

Ano, vstalť jest Ježíš Kristus ze svého hrobu! Jako bezpečně stvrzeno jest, že zemřel, tak nezvratně zjištěno jest posvátnými dějinami, že i z mrtvých vstal. Svědky vzkříšení jsou nepřátelé jeho i přátelé jeho.

1. Stalo se zvláštním řízením božím, že nepřátelé Kristovi sami hrob jeho zapečetili a strážemi opatřili. Kdyby se tak nebylo stalo, byla by spíše víry došla bajka, že mrtvého Pána Ježíše učedníci jeho ukradli a pak prohlásili, že vstal z mrtvých. Poněvadž ale hrob byl úředně zapečetěn a četnými strážemi opatrován: jest vypravování záštíplých Židů, že byl Spasitel z hrobu ukraden, na první pohled znatelnou lží a směšným popíráním toho, že Spasitel skutečně vstal z mrtvých. A tak co zloba lidská vymyslíla na zostuzení Syna božího, slouží jen dle prozřetelnosti boží za pevnější utvrzení pravdy, že on skutečně vítězoslavně vstal z mrtvých!

Kterak a co nám o tom posvátné dějiny vypravují?

Ty dí: Když rodil se první den po sobotě, a třetí po ukřižování Pána Ježíše a ukázaly se na východu červánky, věstící počínající den: zatřásla se země, sestoupil s nebe anděl, jehož obličej byl jasný jako blesk, a jehož roucho svítilo jako padlý sníh, odvalil kámen od hrobu Páně a posadil se naň. Potom vystoupil v hrobě uložený Pán Ježíš z hrobu přioděný nevýslovnou slávou. Strážcové hrobu spatřivše, co se stalo, zděsili se toho náramně a učinění jsou jako mrtví. (Mat. 28, 2—4.)

Sotva se z prvního leknutí svého vzpamatovali, spěchali do města zvěstovat, že ten, jehož mrtvého střežili, vstal právě u vítězoslávě živý z hrobu. Knížata kněžská a starší lidu nemohli pochybovati o tom, co ustrašení stateční strážci hrobu Páně vypravovali; ale nechtěli, aby se o tom dověděl lid a neměl nenáviděného

Ježíše Nazaretského pak přese všechny jich odpor za Messiáše. A proto, nemohouce vzkříšení Pána Ježíše popřít, »uradivše se, dali mnoho peněz vojákům, řkouce: Pravte, že učedníci jeho přišli v noci, a ukradli jej, když my jsme spali. A uslyší-li o tom vladař (Pilát), my ho přemluvíme a vás bezpečny učiníme« (Mat. 28, 12—14), abyste totiž nebyli potrestáni! »A vojáci vzavše peníze, učinili, jakž naučení byli. I rozhlášeno jest slovo to Židů až do dnešního dne.« dokládá evangelista Páně.

I uvěřili tedy Židé ve vzkříšení Páně, neboť nebyli by dali vojákům mnoho peněz, aby o vzkříšení tom lživé zprávy rozšiřovali; ale byli by se dojistá v nezrokrocené zášti své ke Spasiteli domáhali u Piláta potrestání nedbalých strážců hrobových! Na místo toho ale uplaceným vojákům slíbili beztrestnost a bezpečnost!

Také Židé později pukali sice hněvem, že apoštolové kázali o Pánu Ježíši, jakožto zabitém, ale i z mrtvých povstalém, trestali je proto a obmýšleli je i zabít; ale nikde se nedočítáme, že by byli apoštolům vyčítali, že by byli mrtvé tělo Pána svého ukradli! Tedy ve vzkříšení jeho věřili!

Odvolávali-li se záští zaslepení Židé přece na svědectví strážců hrobu, že usmrcený Pán Ježíš byl z hrobu svého ukraden, ač sami lži té nevěřili: jest odvolávání toto věru směšné. Neboť jestliže vojáci spali: kterak mohli věděti, kdo tělo Páně ukradl? A jestliže nespali: proč pak jich neschytali? — A jestliže na strážci usnuli, kterak to, že za tak hrubé zanedbání povinnosti vojenské nebyli nikterak potrestáni?!

Hloupou lží židovskou jest tvrzení o odcizení Spasitele z hrobu i proto, že apoštolové Páně neměli věru příčiny, pro kterou by mrtvé tělo svého Mistra odcizovali. Nebo musili sobě mysliti: Je-li ten Mistr náš skutečně Synem božím, za kterého se nám vydával: vstane zajisté také sám mocí svou z hrobu, jak byl předpověděl. Nevstane-li, není Synem božím a klamal nás jen! A pro nějakého podvodníka měli bychom životy své nastavovati, a ho mrtvého z rukou četných ozbrojených strážců chtítí vyrvatí?!

Také nebyli apoštolé ve zbraních vycvičení a ozbrojení! A i kdyby měli zbraně, scházelo jim věru odhodlanosti k činu násilnému. Jací byli hrdinové, z toho patrno, že při zajetí Páně sotva Petr vytasil meč, aby jím svého Mistra hájil. Pak ale schoval ho ke slovu Páně do pochvy, a v málo hodinách po tom svého Mistra i příslezně se odřekl! Všichni ostatní ale — vidouce Pána ve vazbě — zkrátka rozprchli se!

Tak tedy makavou lží je tvrzení nepřátel Kristových, že by byl z hrobu ukraden býval. Ale lež ta naopak o tom svědčí, že i nejzarytější nepřátelé Páně o jeho vzkříšení byli přesvědčeni, ale jen v zaslepenosti své ku víře své v ně přisvědčiti nechtěli!

2. O vzkříšení Páně ale máme přecetná svědectví, hlavně se strany přátel jeho, jak o tom vypravuje Písmo svaté.

Téhož dne záhy z rána, kdy Kristus Pán slavně z hrobu svého povstal a zjevem svým ozbrojené strážce své poděsil, přišly k hrobu jeho některé nábožné ženy, nesouce drahocenné masti,

jimiž chtěly mrtvé tělo jeho pomazati i poctíti, čehož nemohly učiniti již v pátek pro nastávající slavnost sobotní, o které skutků takových činiti Židům dovoleno nebylo. I pravily na cestě ve spolek, jsouce smutny: »Kdo nám odvalí kámen ode dveří hrobových?« Ale přišedše ke hrobu, uzřely kámen odvalený a v předstřední před hrobem dva anděly v rouše skvoucím, z nichž jeden i řekl: »Nebojte se! Ježíše hledáte Nazaretského, ukřižovaného? Vstať jest, není ho tuto. Jděte a povězte to učedníkům jeho, zvláště Petrovi!« I odešly rychle a s radostí velikou zvěstovaly zjevení své učedníkům. (Mat. 28, 1—8.)

Se ženami šla ke hrobu Páně také Magdalena, jež když uzřela kámen od hrobu Ježíšova odvalený, vrátila se rychle do Jerusalema, aby to učedníkům jeho zvěstovala. Pak se k hrobu vrátila sama, a plakala tam, že jí Pána vzali. Tu zjevil se jí sám Pán, ale nepoznala ho; domnívalať se, že to zahradník. Proto pravila k němu: »Pane, vzal-li's ty jej, pověz mi, kde's ho položil!« I oslovil ji Pán Ježíš svým obyčejným, jí známým hlasem, řka: »Maria!« I poznala ho hned, a padši k nohám jeho, zvolala »Mistře!« (Jan 15, 16.)

Téhož dne u večer ukázal se Pán také Šimonu Petrovi a ostatním učedníkům bez Tomáše, pro strach před Židy uzavřeným, a pozdraviv jich, ukázal jim ruce i bok. Pak řekl: »Pokoj vám! Jako mne poslal Otec, i já posílám vás« (totiž s toutéž mocí, i k těmž cíli, jako poslal Otec mne). To povědév, dechl (na ně) a řekl jim: Přijmete Ducha svatého; kterýmž odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, a kterýmž zadržíte, zadržány jsou.«

Později zjevil se jim při zavřených dveřích opět a že Tomáš v jeho vzkříšení uvěřiti nechtěl, řekl jemu: »Vlož prst svůj sem, a viz ruce mé; a vztáhni ruku svou a vpusť v bok můj; a nebudíš nevěřící, ale věřící!« (Jan 20, 20—29; I. Kor. 15, 5, 7.)

Pán Ježíš ukázal se po svém vzkříšení dvěma učedníkům do Emauz jdoucím, rozmlouval s nimi o svém umučení, vykládal jim proroctví o sobě a dal se jim na konec poznati při lámání chleba. (Luk. 24, 13—35.)

Jedl také s poštoly kus pečené ryby a plást medu. (Luk. 24, 42, 43.)

Pán Ježíš ukázal se po svém vzkříšení učedníkům u moře Tiberiadského, požehnal přepodivně jejich lovu ryb, a Petrovi svěřil vrchní úřad pastýřský v církvi své. (Jan 21, 1—17.)

Apoštolové Páně viděli mrtvého Mistra svého a stali se i svědky vzkříšení jeho. I nebyli nikterak lebkověrní! Tomáš neuvěřil, že Pán má opět lidské své tělo, jež přece usmrčené byl viděl, až vložil prst do rány od hřebů v ruce Pána a vložil ruku do boky jeho, kopím otevřeného!

Tito svědkové vzkříšení Páně kázali Krista ukřižovaného, ale i vzkříšeného zjevně, přede vším lidem, z nichž mnozí vzkříšeného Mistra také byli viděli. A nikdo neodpíral tvrzení jich; nikdo jim nevyčítal, že mrtvého Mistra ukradli; ale mnozí bili se v prsa svá na znamení pokání, dali se pokřtiti a stali se vyznavači Kristovými!

Kdyby byli učedníci Páně chtěli lhát o vzkříšení Páně, byl by je lid v brzkú usvědčil ze lži. A také proč by byli měli lhát? Snad aby nabyli nějaké zvláštní cti? nebo bohatství? nebo rozkoš? pro kteréžto příčiny lidé lhávají?

Ó nečekalo apoštolů nic dobrého na světě za to, že co hlásali o Kristu ukřižovaném, ale i vzkříšeném, leč potupa, pronásledování a na konec smrt mučednická! Pro takovéto věci ovšem nikdo z lidí nelže, leč snad blázen; ale takovými učedníci Páně věru nebyli!

Jako nelze smrti Páně popřít, tak věru po rozumu nelze ani vzkříšení jeho popřít! Ano vstal jest! a právem vzkříšení jeho oslavujeme, volajíce i prozpěvujíce dnes radostné alleluja!

Ano, vstal jest Pán! Ba musil vstáti, aby naplnil, co o něm prorokoval korunovaný pěvec a královský předek jeho: »Nezanecháš duše mé v hrobě, aniž dáš svatému viděti porušení!« (Žalm 15, 10.)

Vstal jest v pravdě Pán, aby naplnil i vlastní předpovědi o svém vzkříšení, řka: »Zrušte chrám tento (těla mého) a ve třech dnech jej zase vzdělám.« (Jan 2, 19, 21.)

Vstal jest v pravdě Pán z hrobu, aby světu dokázal, že jest Pánem celé přírody, Pánem života i smrti; a je-li Bohem, za kterého se vydával, že jest i učení jeho pravé, a pro nás závazné! Amen.

Th. Dr. Karel Lev Řehák.

Hod boží velikonoční.

»Ježíše hledáte Nazaretského, ukřižovaného: vstal jest, není ho tuto.«

Mark. 16.

Když sv. František Xaverský pobanským obyvatelům Malakky blásal jednoho dne evangelium Kristovo, tu v nadšené řeči své najednou se zaraziv umkl, a upřev zraky své na ukřižovaného Spasitele, zůstal jako bez vědomí, jakoby do nezměrné dálky hleděl. Duch jeho byl u vytržení. Zíral do své vlasti, kterak tam vedou křesťané lýtý boj s pobanským nepřitelem (sveřepým Turkem). Vidí tu v duchu proudem téci krev křesťanských reků, vidí ten zoufalý zápas a hlavu svou jako zemdlanou kloní na zábradlí kazatelny rukama tvář svou zastiraje. Posluchačstvo stojí tu celé polekané nevědouc, co se bylo svatému věrověstci přihodilo. Pojednou vzpřímí se, tvář jeho se vyjasní a s pohledem radostí sálajícím počíná volati: Vítězství! vítězství! Kristus zvítězil! Spatřil v duchu, kterak vojsko křesťanské dobylo slavného vítězství nad odvěkým nepřitelem jména Kristova. — Nejmilejší v Kristu! Na broznějši ještě zápas a krutějši boj zírala tyto dny sv. církev. Patřila v duchu na Ježíše Krista, toho lva z pokolení Judova, proroky starozákonními předpověděného, kterak zápasí se smrtí a s ďáblem a bojuje za spasení naše. Viděla matka církev Syna božského pnutí na kříži po tři hodiny v bolestech nevýslovných, viděla

jej hlavu trním zbodanou skláněti a umíratí; viděla, jak svaté tělo jeho s kříže snímají, bolestné Matičce na klín kladou a pak v hrobě pochovávají. A tu v hluboký smutek pohřížila se jako vdova opuštěná oplakávajíc svého božského choť; zvony její umlkly a obvyklé zpěvy proměnily se v žalostné nářky; roucho smuteční zahalovalo truchlou její tvář. Ale dnes opět vše se změnilo, dnes jása církev radostí po všem světě, neboť Kristus jako vítěz nad smrtí a nad ďáblem vstal z mrtvých — a po celém křesťanstvu proto rozléhá se dnes to slavné alleluja! vstát jest Pán, v pravdě, tentž jest den, ježž učinil Pán, plesejme a radujme se z něho. A máme zajisté proč se radovati a plesati, neboť z mrtvých vstáním Páně potvrzeno božské poslání jeho a pravda sv. víry, zjištěna naděje naše na vzkříšení naše. Protož dnes rozjímati budeme, že z mrtvých vstání Páně

1. jest velikým zázrakem, který nám svědčí o božství Ježíše Krista,

2. neklamným svědectvím, že i my z mrtvých vstaneme.

P o j e d n á n í.

Ze všech velikých skutků, divů a zázraků, jež Kristus Pán byl na zemi vykonal, vyniká nad všechny jiné a největší a nejslavnější jest jeho z mrtvých vstání. Tento zázrak kladl Ježíš Kristus sám a nejvíce na váhu, a dle něho též i sv. apoštolové a první křesťané na osvědčení pravdy sv. evangelia tohoto zázraku nejvíce se dovolávali. Z té příčiny první křesťané nazývali též z mrtvých vstání Páně zkrátka »svědectví«. Tomuto tajemství na počest vystavěl první křesťanský císař Konstantin v Jerusalemě překrásný chrám, kterýž nazval také »martyrium« t. j. svědectví. O tom píše svatý Cyrill Jerusalemský tato slova: »Chrám tento zasvěcen jest tajemství, kteréž Bůh sám vyvolil, aby svědectví vydávalo božství Syna jeho a tajemství to jest: z mrtvých vstání Kristovo.«

Žádali nejednou Židé na Kristu Pánu, aby osvědčil božské poslání své nějakým zázrakem, ale on vždycky odkazoval je ku svému z mrtvých vstání, ani zmínky nečině o těch mnohých jiných divích a zázracích, jež činil mezi lidem. (Mat. 12., 38—39.) Když jedenkrát učil Ježíš jako moc maje a fariseové a zákoníci žádali od něho znamení viděti, odpověděl jim: »Pokolení zlé a cizoložné znamení hledá a nebude mu dáno znamení, jediné znamení Jonáše proroka. Neb jakož byl Jonáš v břiše ryby tři dni a tři noci, takť bude i Syn člověka v srdci země tři dni a tři noci.« (Jo. 2., 19.) Prorok Jonáš byl obrazem z mrtvých vstání Páně. Na toto znamení odvolává se Kristus jakožto na největší zázrak. — Když vyháněje kupce a prodavače z chrámu mnohé proti sobě pobouřil, kteří žádali, aby znamením nějakým osvědčil, že má moc k tomu, řekl: »Zrušte chrám tento t. j. chrám těla mého a ve třech dnech jej zase vzdělám — ve třech dnech z mrtvých vstanu.« — Proč medle neodvolává se Pán Ježíš na ty zástupy nemocných, jež zázračně uzdravil, na ty chromé, na ty hluché, slepé a všelikými neduhy sklíčené, jimž pomohl, na ty,

které z mrtvých vzkřísil. Ano on nejen že na ně se neodvolává, on jim i zakazuje veřejně rozhlašovati božskou moc jeho, »až Syn člověka z mrtvých vstane«. Proto tak činí, že teprv z mrtvých vstání jeho mělo lidstvu podati nezvratný důkaz o božském původu všech jeho dřívějších zázraků, jakož i svědčiti, že jest on vtělený Syn boží, kterýž život má sám v sobě, kterýž má moc život svůj dáti a jej opět vzíti.

Veliký badatel v tajemstvích božích sv. Pavel vyslovil tudíž myšlenku velikou, když v listu svém ku Kor. napsal (Řím. 1, 4.), »že Ježíš Kristus předzřízen jest Synem božím skrze z mrtvých vtání«; neboť z mrtvých vstání dokázalo světu zjevně a nezvratně, že Kristus jest pravý Bůh. Co svět světem stojí, nikdy neslýcháno, aby kdo jsa mrtev, sám ze své moci z mrtvých vstal. Protož i týž apoštol celý proniknutý vírou v Ježíše Krista ukřižovaného dí: »Nevstal li Kristus z mrtvých, tedyť jest marné kázání naše a marna jest i víra naše.« (1. Kor. 15, 14.) Ale nyní Kristus vstal z mrtvých a tudíž pevný má základ víra naše a božského původu jest církev naše. Tuto pravdu svatí apoštolé a mučedníci boží neohroženě hlásali, za ni ochotně krev svou prolévali a životy nasazovali. Když svatá panna Marketa, mučednice antiochenská, před pohanským soudcem stála, obžalována jsouc, že jest křesťankou. posmíval se jí tento, řka: »Kterak ty jsouc panna osvětlená, můžeš býti tak zpozdilá, že božskou poctu vzdáváš člověku, který jako zločinec mezi dvěma lotry na kříži potupně skončil?« »A odkud to víš?« táže se vážně panna ukrutníka. »Ve vašem evangeliu sám jsem se toho dočetl,« odpověděl. »Tomu ovšem tak jest,« dí svatá Marketa, »ale čti jen dále, tytéž knihy svaté, ve kterých se vypravuje o utrpení a potupné smrti Kristově, také dosvědčují, že třetího dne slavně a z vlastní moci z mrtvých vstal a na nebesa vstoupil, kdež i sedí na pravici boží. Nestydíš se, že máš oči toliko pro hanu a potupu Ježíše Krista, oslavy a cti jeho božské sobě nevšímaje? Já věřím v božství Ježíše Krista ne proto, že trpěl a na kříži umřel, nýbrž proto, že slavně a vítězně z mrtvých vstal. Proto jemu náleží celé srdce mé, a kdybych tisíc životů a srdcí měla, tisíc bych s radostí jemu v obět poloužila.«

Hle, nejmilejší v Kristu, s takovým úchvatným zápalem mluvili a smýšleli o vzkříšeném Ježíši Kristu svatí apoštolové, svatí mučedníci a první křesťané vůbec; oni věřili a vyznávali, že z mrtvých vstání Kristovo jest největší zázrak, zaručující nám božství Pána Ježíše nezvratnou měrou. — Ó nejmilejší v Kristu, kam se poděla tato živá sv. víra, toto živé přesvědčení o božské pravdě našeho sv. náboženství ze srdcí křesťanů naší doby? Kde slyšíte koho ještě mluviti se zápalem o Ježíši Kristu, jeho sv. víře a církvi a zastávati pravdu sv. náboženství? Či jest Kristovo sv. náboženství nyní méně pravé než bylo za časů sv. apoštolů a sv. mučedníků? Tenkrátě životy za víru Kristovu dávali, a nyníjším křesťanům jest to již mnoho, mají-li pro vyznání víry své a pro Krista dost nepatrného pohodlí se odřící aneb dost malou ujmu si v něčem učiniti. Odkud ten smutný úkaz? Křesťané naší doby

zabrali se po způsobu pohanškém do věcí pozemských, nepřemýšlejí více o věcech nebeských, nerozjímají více a nemodlí se, nevedou více život křesťanský, svatých svátostí sobě nevšímají, a proto ztratili onen nebeský, šlechetný zápal pro Ježíše Krista. Ó nejmilejší v Kristu, chcete opět láskou tak vroucí milovati Ježíše Krista ukřižovaného a z mrtvých vzkříšeného, jako jej milovali svatí vaši předchůdci? Nuže, milujte slovo boží, rádi je poslouchajte, o něm se poučujte, sv. pravdy náboženské sobě rozjímejte, rádi se modlívejte, bezúhonný a čistý život vedte, svatými svátostmi se často posilujte, a ten oheň sv. lásky k Ježíši Kristu opět vzplane v srdcích vašich. Ty dobré úmysly nechť vzbudí v duších vašich zázračné a slavné z mrtvých vstání Páně, svědčící o Božském poslání jeho.

Však i radost posvátnou nechť roznítí ve vás toto vznešené tajemství, radost z budoucího z mrtvých vstání našeho; neboť vzkříšení Kristovo neklamným jest nám svědectvím, že i my z mrtvých vstaneme. Již tedy není pravda, co za slepými pohany do světa mluví smyslní labužníci, že není po smrti života více a že člověk dokonav života nerůzní se více ode tvoja nerozumného; není pravda, že vše jedno jest, ať kdo zlé činí či dobré, není pravda, že za hřích i za ctnost člověka stejná odplata čeká a že po smrti nebude člověk než jen nepatrným práškem všehomíra. — Poněvadž pak se káže o Kristu, že z mrtvých vstal, kterak někteří mezi vámi praví, že není vzkříšení z mrtvých? (1. Kor. 15, 12)

Ó radujte se z toho, křesťané drazí — od té hodiny, co Kristus slavně z mrtvých vstal, nejsme více v nejistotě o životě budoucím. Kristus jest hlava naše, my jeho údové. Oslavena-li jest hlava, kterakž potupeni měli by být její údové? Buďtež věrni Kristu a údové živí na těle jeho, jsouce v stavu milosti Boží, i vy s ním zajisté vzkříšení a proměnění budete. Obcujte nyní s Kristem, a on připodobní vás k sobě, abyste s ním obcování měli v nebesích. Tak ujišťuje sv. Pavel: »Naše obcování v nebesích jest, odkudž i Spasitele očekáváme. Pána našeho Ježíše Krista, kterýž proměnil tělo ponížení našeho, aby připodobněno bylo k tělu jasnosti jeho, podle působení, kterýmž i může podmaniti sobě všecky věci.« (Phil. 3, 20.)

Hluboký myslitel křesťanský, sv. Tomáš Aquinský, vykládá toto nad jiné vznešené učení takto: Kristus jest vzhledem ku své lidské přirozenosti prostředníkem mezi Bohem a lidmi. Protož i přijímají lidé od Boha dary božské skrze člověčenství Kristovo. Jakož ale od smrti duševní, kteráž jest hřích, toliko skrze milost boží nám od Boha poskytnutou zbaveni býváme, tak i ze smrti těla povstati můžeme toliko vzkříšením, jež by způsobila moc boží. Jakož ale Kristus podle své lidské přirozenosti prvotiny milosti boží od Boha byl přijal a tato jeho milost příčinou jest naší milosti, tak i vzkříšení v Kristu se počalo a jeho z mrtvých vstání jest příčinou našeho vzkříšení. »My všichni z plnosti jeho jsme přijali a milost za milost« (J. 1. 15.)

Protož i sám Kristus Pán dokládá o sobě: »Já jsem vzkříšení a život. Kdo věřl ve mne, byť i umřel, živ bude: a každý, kdo jest živ a věřl ve mne, neumře na věky.« (Jan 1, 6). — Ó nejmilejší v Kristu, kterak neměli bychom se radovati z toho, že Kristus z mrtvých vstal, vědouce, že jeho z mrtvých vstání jest nám neklamným svědectvím, že i my vzkříšení budeme, budeme-li věřiti v něho a spravedlivě podle víry té živi budeme. A vzkříšení naše bude, jakož bylo Kristovo, nevýslovně slavné. O tom svědčí nám Písmo sv. slovy sv. Pavla takto: »Jakož v Adamovi všickni umírají, tak i v Kristu všickni obživeni budou. Ale jedenkaždý v svém pořádku; nejprvnější Kristus, potom ti, kteří jsou Kristovi, kteříž v přístí jeho uvěřili.« (I. Kor. 15, 22.) — Když toto tělo naše smrtelné sice a porušitelné jedenkrátě opět oslaveno vstane a se spojí s duší nesmrtelnou, pak ovšem pochopujeme, proč církev sv. tělo naše v takové úctě má, že je na křtu sv. a opětně při sv. biřmování rukou biskupskou maže sv. křížem a je posvěcuje za chrám Ducha sv., že nás slovy sv. apoštola tak důtklivě napomíná, aby jedenkaždý touto nádobou svou v počestnosti vládl a chránil se hříchu všelikého, jakýmž se důstojnost těla ničí, jakož jsou nestřídmost, lenost a všeliká necudnost a chlípnost; pak i pochopujeme, proč sv. církev těla zesnulých údů svých již od počátku s takovou úctou pochovávala.

Pochopujeme, proč i dnes na slavnost velikonoční sv. církev nás napomíná, abychom vymetli starý kvas hříšných zvyků ze srdce svého v tomto čase velikonočním a byli jako čisté, nové těsto počestného obcování. Očistiti máme svědomí své ve svátosti pokání, napraviti, co jsme dobrého zameškali, narovnat, co jsme zlého učinili, s Bohem a s bližním se smířiti, všemu zlému odumřiti a býti novým člověkem dle vůle boží a požívati toho čistého Beránka božího, kterýž zaslíbil nám řka: »Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísím v den nejpоследnější.« Amen. (Jan 6, 55.)

P. Prokop Baudyš O. S. B.

Pondělí velikonoční.

Ježiš náš průvodce a přítel nejsvětější.

»I stalo se, že když rozmlouvali a sebe se dotazovali, že i Ježiš, přiblíživ se, šel s nimi, ale oči jejich byly držány, aby ho nepoznali.« (Sv. Luk. 24, 15.)

Oba učedníci měli lásku k Pánu, ale milovali jej více dle své myšlenky jako osvoboditele království než jako osvoboditele od hříchu. Měli i víru v něj, ale ne ještě dosti pevnou; doufali od něho vykoupení lidu israelského a to hlavně. V těchto řečech časných byli klamáni a teď jdou tolik smutni. Byl to rozhodný okamžik v jejich životě. Kritický den. Měli se rozhodnouti buď pro Pána, aneb opustiti jej. V tomto kritickém okamžiku dostá-

vají průvodce na cestě, kterého nepoznávají. Cítí radost v srdci, tak že praví, že hořelo srdce v nich, a pohlíží na utrpení Páně jinak než dosud, chápou slova Písem sv. jinak než dosud a snášejí i výtku průvodce svého jako výtku přítele, tak že nechť jej ani pustiti, nýbrž přinutí jej, aby s nimi zůstal. Vy šťastní učedníci, voláme se svatou závistí, kteří jste měli průvodce a přítele nejsvětějšího s sebou, když kritický den váš nastal! Však smíme učedníkům závidět? Nemáme my na blízku průvodce a přítele nejsvětějšího rovněž? Nejsou oči naše držány, že jej nepoznáváme smyslem, ale srdcem svým, které hoří, když s ním rozmlouváme? Tutó větu sv. víry, že máme jako učedníci emauzští stejně věrného průvodce a přítele nejsvětějšího v každý kritický okamžik svůj, tu chci vám předložit jako velikonoční radostné poselství.

P o j e d n á n í.

I.

Ježíš náš průvodce poutí života nejvěrnější. Život případně se srovnává s poutí, s cestou pracnou. Je to východ z domu božího do domu božího. Po cestě mnoho nepřátel a nebezpečí, mnoho práce a bojů každému člověku v tomto slzavém údolí jest překonati. Není zde výjimky. »Bojování jest život člověka na zemi a jako dnové nádeníka jsou dnové jeho.« (Pugna quotidiana.) Necht stavějí ráj budoucnosti jakoliv, pouť naše zůstane přece slzavým údolím, plná kritických okamžiků. Cesta úzká a příkrá. Mnoho nepřátel třeba přemoci a mnoho pokušení překonati. Při všech těch obtížích cesty vyhnaných synů Evy v tomto slzavém údolí máme božskou útěchu ve sv. víře své, že máme věrným průvodcem Pána Ježíše jako Kleofáš a přítel jeho v evangeliu. »Ježíš šel s nimi, ale oči jejich byly držány, že ho nepoznávali.« V takovém postavení jsme my. Oči naše jsou držány teď, že nevidíme průvodce svého, jehož milostné oko na nás vždy vzhlíží, jehož ucho vždy přichystáno k slyšení a srdce ochotné ku pomoci. My zapomínáme lehce na tu útěchyplnou větu, že Bůh není jen na nebi, ale že jest i na zemi a že my v přítomnosti jeho žijeme, dýcháme a jsme. Zjevení Páně na cestě do Emauz není výjimkou, ono jest pravidlem, neboť jemu žijeme a jemu umíráme, třeba bychom jej neviděli ani jako pocestného ani jako zahradníka, jak jej viděla sv. Maří Magdalena.

Jako žalmista praví: »Kam půjdu od ducha tvého a kam před tváří tvou uteku? Jestliže bych vstoupil na nebe, tam jsi ty. Jestliže bych vstoupil do pekla, přítomen jsi. Byť bych vzal křídla svá na úsvitě, a bydlil v končinách moře, i tam ruka tvá provodila by mne a držela by mne pravice tvá. I řekl jsem, snad tma přikryje mne, a noc bude mi světlem v rozkoších mých, však ani tma nebude tmavá před tebou a noc jako den (před tebou světlá) bude; jako tma jeho, tak i světlo jeho.« (Ž. 138, 7—12.) Ta slova žalmu vidíme v evangeliu dnešním zobrazena. Jdou smutní a on kráčí, aby je obveselil, jdou v pochybnostech,

a Pán je poučuje a utvrzuje. My si na tuto hlubokou pravdu nevzpomínáme, my nežijeme ve vědomí, že jsme v přítomnosti boží. Jdi kam chceš, ať na zemi ať na nebi, ano i v pekle, všude ruka Páně nás drží. Protože tolik lidí zapomíná na tuto posilující pravdu, proto tolik ztrácí myslí a velmi mnoho z těch i zoufá si.

Pán náš chová se k nám tak jak my se k němu chováme. Jestli o něm ani nemluvíme, ani nemyslíme, on sice jest průvodcem naším, ale my necítíme jeho přítomnost. Učedníci cestou mluvili o něm a on byl s nimi jako pocestný a těšitel a pravili: »Srdce naše hořelo v nás, když mluvil k nám na cestě.« Veliký počet lidí zná sice větu, že jsme v přítomnosti boží, ale oni ji pokládají za zbožné mínění toliko, kdežto ona jest takovou skutečností, jako byl nepoznaný průvodce do Emauz. Proto si tolik lidí zoufá, proto tolik lidí klesá, že zapomínají na tu skutečnost, že stojíme vedle věčného průvodce svého. Jen maličká pavučinka našeho žití nám váže oči naše. Až se přetrhne ta tenká nitka života, tehdy poznáme, jak blízko jsme jemu byli a on nám. V té pravdě jest síla ohromná.

Blah. Jan de la Salle touto větou a pravdou působil na své děti ve škole tak, že se andělům podobaly. On totiž pojal do výchovy cvičení, že žáci jeho každou hodinu si vzpomenou na — přítomnost boží. Zvonek zazní a hoch vstane a zbožně řekne: »Vzpomeňme si na sv. přítomnost boží.« Toto »vyrušování« mezi vyučováním není vyrušením ale sebráním myslí a sil. To bylo kouzlo výsledků výchovných blah. Jana de la Salle. Totéž kouzlo se ukáže i na nás, když si připomeneme tu holou skutečnost: Bůh jest se mnou, Ježíš kráčí se mnou, pracuje se mnou, bdí a odpočívá se mnou. To není jen domněnkou, to jest skutečností, na níž nezměníme ničeho, ať jsme si toho vědomi, aneb nevědomi, ať si toho vážíme neb nevážíme: jde s námi.

Výsledek tohoto živého vědomí se vždy dostaví, jako se dostaví i výsledek, když na tuto skutečnost zapomínáme. Kdož s kleslými měli co dělati, vědí, že všichni zanedbávali své povinnosti k Bohu a že žili jako by byli ukryti před Pánem Bohem. Co tedy nám evangelium praví o učednících jdoucích do Emauz, totéž platí o mně a o tobě: »Jde se mnou.« Ať uznávám neb neuznávám tuto skutečnost, ona pravdou zůstává, jako slunce svítí na mne, ať je vidím neb nevidím. Jest duším Kristovým tato pravda radostí a silou, ostatním jest břemenem, na které zapomenouti se snaží. Jde se mnou, aby mne silil, těšil, spasil. Jest jako svatý Křištof v legendě. Tu třeba připomenouti legendu o sv. Křištofu, kterou se znázorňuje nejedna pravda víry. Socha sv. Křištofa stojí na Karlově mostě a představuje siláka sv. Křištofa, který nesa na ramenách Jezulátko, pod jeho tíží klesá. Sv. Křištof — prostý, neučený — hledal sloužiti nejvyššímu Pánu. Sloužil nejdříve králi, ale ten se bál ďábla, proto poznal, že jest větší pán. Sloužil tedy ďáblu, ale viděl, že se kříže bojí, proto chtěl sloužiti Kristu a hledal jej a nemohl najíti. Poslán k poustevníku, který mu určil, aby sloužil u prudké řeky tím, že pocestné přenáseti bude — jsa ve-

liké a silné postavy — přes řeku. Poustevník slíbil mu: a spatíš krále, Ježíše Krista. Krištof sloužil u řeky, jsa sluhou všech a přenášel pocestné s břehu na břeh. Kdysi slyší dětský hlas: »Křištofe, pojď mě přenést!« Krištof nese dítě, ale cítí při každém kroku větší tíhu, tak že byl zdrcen. Dosáhne břehu a dí: Myslil jsem, že zahynu, a kdybych měl celý svět na ramenou, nebyl bych tolik zkusil. »Křištofe, ty's nesl více než celý svět, nesl jsi Stvořitele světa, já jsem král, Ježíš Kristus. Zasaď na tomto břehu svoji bůl, kterou nosíš, uvidíš zítra, co učiním.« Druhého dne viděl krásnou palmu obtíženou plody. Jest skutečně mnoho krásného v této legendě, která spojena s historickým jménem sv. Křištofa mučedníka. (Hello: Pod. svatých 3, 13.) On pomáhal lidem tím, že sílu svou dával jim ve službu při brodění se přes řeku, aby sloužil nejvyššímu Pánu, kterýž byl jeho odměnitelem. Krištof jest nosičem Krista Pána. Kristus Pán jako nejvěrnější průvodce náš přes všechny bouře života, nebezpečí, pokušení, nástrahy nese nás s břehu tohoto světa na břeh onoho. Jako v evangeliu vidíme Pána s učedníky emauzskými, kterak je učí, těší, napomíná, občerstvuje, tak Kristus Pán činí nám ve sv. svátostech a hlavně v nejv. svátosti oltářní. Toť jest skutečnost, o níž nejen musíme býti přesvědčeni, ale i jí užívati. Zkoumej se: Vyhověl jsi aspoň poněkud svému láskyplnému průvodci? Neodmítl jsi jeho pomoc? Nedal jsi jiným průvodcům přednost před ním, neoplácel jsi mu lásku jeho nevděkem a vlažností?

Musíš dělati dle učedníků emauzských: prositi, aby zůstal s tebou. On sice zůstane vždy s námi, ale my musíme o tom býti přesvědčeni a jednati dle toho. Pak vzejde nám také palma obtížená plody hojnými. Cvič se býti a cítiti v přítomnosti Páně, neboť o něm i tobě platí slova: »šel s nimi« jako věrný průvodčí a i jako přítel nejlepší, o čemž v dle II.

II.

Nen jen náš průvodce jest Pán Ježíš, ale i přítel nejsvětější. Čtete řeč Páně před jeho umučením, kolik tam důkazů přátelství jeho! Výslovně praví: »Už vás nebudu nazývati služebníky, ale přáteli.« A přátelství Páně není jen sladké slovo, ale sladká skutečnost. Co jest přátelství? Sv. Tomáš vyžaduje při pravém přátelství tří věcí: 1. rovnost v povolání životním, 2. spolužití, 3. jednotu srdcí. Vznesené to ponětí přátelství, které jest nutné člověku pro život. Mudřec starý nazýval přátelství potřebnější než vodu a oheň a jiný (Cicero) praví, že vzítí přátelství člověku, znamenalo by jako vzítí slunce ze života. Mudřec sv. Písma srovnává přítele s pokladem a s lékem nesmrtelnosti a života (Eccl. VI.) a blah. Tomáš Kemp. tvrdí, že »bez přítele nemůžeš blaženě žiti«. Nyní tedy vizte přátelství Páně a rozjímajme o tom příteli, který »jde s námi«.

Vizte jeho rovnost v povolání. Aby mohl býti přítelem, snížil se a vzal podobu lidskou, ve všem nám učiněn rovným vyjma hřích. Kde jest rozdíl veliký v povolání, nemůže býti řeči o přátelství.

telství. Pán náš stal se posledním z lidí, plným utrpení a pronásledování, tak že může říci nám všem: viz utrpení a kříž svůj a můj a měř a važ oba. Aby přítelem byl vždy, proto ustanovil i svátost oltářní, v níž chce zpečetiti své přátelství věčné, kterým nás miluje.

Jak musíme děkovati za jeho přátelství nejsvětější. Miloval Petra, když vyznal víru svou v božství Páně, ale miloval i Petra, když jej zapřel. Božské to přátelství. Miloval Lazara v jeho štěstí, miloval jej v jeho smrti. To vše ještě není celé přátelství Páně. Vizte Pána našeho, když v zahradě olivetské vidí přicházeti Jidáše s nepřáteli a slyšte pak, Pán jej oslovuje: »Příteli, nač jsi přišel?« (Mt. 26, 50.) Kolik jest k tomu boží lásky třeba! Ježíš tolik jí má i ku zrádci svému. A tento Ježíš jest nám přítomen a jde s námi.

Byli jsme vždy hodni jeho přátelství, odměňovali jsme jeho lásku? Či jsme byli přáteli u stolu, kteří odstoupili ve chvíli zkoušky? »Jest přítel tovaryš stolu a netrvá v den potřeby.« (Eccl. 6, 10.)

A kdož může míti přítele lepšího nad toho, kdo za nás tělo své vydal? (sv. Ambrož). Pán náš svou lásku ukázal při poslední večeři a my ukazujeme mu svou lásku, že testament jeho lásky plníme při sv. přijímání, k němuž nás tak vroucně a tolikrát zve. Jde s námi, aby se nám dával za pokrm. Snížil se a až v pouhého člověka, aby nám sloužil, ano snížil se až v podobu chleba, aby nám byl za pokrm. Vizme dále, kterak vyplnil druhý požadavek pravého přátelství.

Spolužití jest druhý požadavek. Milovanému chceme býti na blízku. Jaká to byla láska Páně k nám! Nestačilo 33 let býti v podobě člověka, on učinil ještě, že přítomnost těla jeho prodloužena na všechny dny až do skonání světa, aby mohl býti a jíti s námi. Právě láska jeho mu dala slova: »Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím.« Jak na to často zapomíná tak mnohá duše, že Ježíš z lásky k nám přebývá na oltáři ve velebné svátosti! Kolik jde lidí kolem a ani nejmenší vzpomínkou nevyznají vděčnost svou. Jde a jest s námi a přece velmi mnozí ani za to vděční nejsou, jiným je to učení protivné, ano jsou i lidé, kteří rouháním a svatokrádeží odplácejí se nejsvětějšímu příteli!

Třetím požadavkem přátelství jest jednota srdcí.

Vůle a srdce svorné musí býti s tím, co opravdu miluje. Vizte oba učedníky jdoucí do Emauz, co praví sami k sobě, když poznali Pána svého. »Zdaliž srdce naše nehořelo v nás, když mluvil nám na cestě?« Jejich srdce bylo za jedno s tím, co pravil Pán. Oni uznávali to, co dříve nechtěli uznati, že utrpení jest cestou ku slávě, oni touží býti s ním a nechtějí se oddělit, proto praví: »Pane, zůstaň s námi.«

Tak děje se i teď mezi duší naší a Pánem Ježíšem při každém přijímání. Přijímání je to nejuzší spojení duše se Spasitelem. On

je v nás a my v něm. Tak to praví sám Pan Ježíš: »Kdo jí mé tělo a pije krev mou, ve mně přebývá a já v něm.«

Jak daleko jsme od této jednoty srdcí! Velikonoční doba mnohému jest právě pro přikázání sv. přijímání nemilou. Jeho srdce jest s jinými spojeno než s Pánem svým, a proto nechce spojení s Ježíšem Kristem. Táži se vás, jako se tázal Pán sv. Petra, když se mu ukázal po vzkříšení svém: Petře, miluješ mne více nežli tito? Miluješ Pána ve velebné svátosti více než oni vlažní, pro něž by nemusila býti tato svátost? V této svátosti jsou oči naše drženy, že nepoznáváme jej, ale vidíme jen chléb a to mrtvý, ale to, co jest ta svátost, jest živý Ježíš, právě týž, který šel s učedníky do Emauz. Jako zapomínáme na onu skutečnost, že jsme a žijeme v přítomnosti boží, tak zapomínáme také na přítomnost Páně v nejsvětější svátosti. V tom, že nevidíme jej, podobáme se učedníkům, ale nepodobáme se jim v touze zadržeti jej a býti v jeho přítomnosti. Celé toto rozjímání má za účel živě vám vstřípiti do srdce přesvědčení o skutečnosti, že jsme v přítomnosti boží, kteráž nás promění. Druhá pravda jest o skutečné přítomnosti Páně v nejsvětější svátosti oltářní. Většina katolíků dovede správně nauku opakovati, ale nejsou jí oživeni. Jako včelky jdou všude za královnou matkou svou a kolem ní se tulí, tak věřící kolem krále a Boha svého v nejsvětější svátosti oltářní. Proto oltář velebné svátosti, ať jest kdekoliv v kostele, jest vždy středem všech duší věřících. Jejich chování jest vyznání jejich přesvědčení. Tento nejsvětější přítel právě k vůli nám mešká ve velebné svátosti. Bude čekati nadarmo? Vykonej povinnost velikonoční a drž ten přesvatý dar, aby ti prospíval k životu věčnému. Amen.

Fr. Vaněček.

Pondělí velikonoční.

O špatném tisku.

»Které jsou řeči vaše?« (Luk. 24, 17.)

Překvapí-li nás někdy nějaká neblahá událost, neštěstí, svírá-li srdce žal nad pomyslením veliký, bývá nám úzko mezi čtyřmi stěnami, něco žene nás ven do přírody, kde se volněji dýchá, kde mír velebného chrámu božího přichází i v srdce naše a my pokojněji vracíme se zpět. Ještě více ulehčí se nám, nalezneme-li upřímného přítele, který s námi věrně cítí, jemuž můžeme svůj žal sděliti, ba duši svou vlítí do jeho duše upřímné.

Jak uvolnilo se v žalu učedníkům emauzským, když Pán Ježíš v podobě cizince naznamého přidal se k nim na cestě a mluvil o předmětu jejich rozmluvy, o Kristu, ježž tolik milovali, jehož ztrátu tak bolestně nesli a žalem tak byli sklíčeni, že již o zmrtvýchvstání jeho pochybovali, ač jim to dříve Kristus tolikrát a tak důrazně byl předpovídal. Jak zabořelo jejich srdce, když vykládal jim písmo, mluvil o Kristu, o utrpení dle předpovědi proroků a těšil, že spatří tedy i Krista vzkříšeného.

A brzy dal se jim poznati v lámání chleba, a naplnil radostí nevýslovnou.

Utrpení Páně opakuje se dodnes v církvi svaté, v dějinách křesťanství. Věřící a zbožní křesťané bývají často velice sklíčeni, a malomyslní, když vidí a slyší, jak Kristus a církev sv. tupeni, pronásledováni, zapomínají, že se tak díti musí a dítí bude až do skonání světa; aby zjevena byla mnohých srdcí smýšlení, aby věrní osvědčili se ve víře a lásce ke Kristu a Kristus byl jim nikoli ku pádu, ale ku povstání a ku slávě věčné. Nepřátelé Kristovi používají nejdábelštějších zbraní, lží, pomluv, posměchu, násilí, aby dšlo Kristovo, církev sv. zničili; zneužívají tisku; otravují nevěrou, znemravňují, aby dšlo se jim snáze podařilo.

V tomto zmatku mnozí dobří křesťané bývají malomyslní, domnívají se, že Kristus z hrobu lží a pomluv nepovstane více, že dšlo boží, církev sv. zanikne. Co činiti má křesťan právě za doby nynější, kdy skoro všechen tisk jest v rukou nepřátel Kristových, kdy nesčetní zrádci Kristovi za peníz pomáhají ublížeti církvi? Učedníky emauzské potěšil a nevýslovně šťastnými učinil sám Kristus, Syn boží, právě když o Kristu mluvili, po něm toužili. Kdo chce za dnešních zmatků Krista poznati, víru pevnou si udržeti, a z jeho milosti se radovati, musí rád o Kristu mluvit, po něm toužiti. Jaké řeči vedou lidé? O tom, o čem čítávají neb slyší. Aby řeči naše byly spořádané, abychom jazykem spíše Boha oslavovali nežli uráželi, musíme si libovati v tisku dobrém. Dobrý křesťan nečte novin, knih, jež Krista tupí, ale vyhledává těch, které Krista obhajují a oslavují.

Dnes chci dokázati, že křesťan, který špatné, nevěrecké a nemravné spisy čte a podporuje, trojnásobného hříchu těžkého se dopouští, Boha najisto ztratí a hroznou věčnost si připravuje.

P o j e d n á n í.

K Benjaminu Franklinovi, jemuž Spojené státy severoamerické velikými díky jsou povinny, přišel mladý muž, který sepsal knihu, v níž náboženství nestoudně napadal, a chtěl slyšeti úsudek o své knize z úst věhlasného Franklina.

»Měl byste svých vloh užitečněji upotřebiti,« pravil Franklin. »Pamatujte přec, že nejste u Hottentotů, kde každý mladý muž, aby osvědčil svou zmužilost a pak mohl býti přijat do společnosti, musí nejprve bít svou matku. Chcete-li si ušetřiti v pozdním věku trpkého žalu a trapných výčitek svědomí, radím vám, abyste tygru nebral náhubek. Jsou-li lidé nyní při náboženství zlí, co se stane z nich bez náboženství? Nepřeji si, aby víra u lidí byla seslabena, nejméně pak rval bych ji sám ze srdce lidí; naopak máme všichni pracovati k tomu, aby víra byla plodnou na dobré skutky.«

Kdo béře víru v Boha a jeho přikázání lidem, ničí základy společnosti lidské; na víře a mravnosti, na dvou pilířích, stojí společnost lidská, jinak vezme za své. Tak zase soudil jiný zakladatel soustátí Severoamerického Washington.

Nepřátelé Kristovi to dobře vědí. Chtějí zvrátiti společnost lidskou, zmocniti se vlády nad křesťany, vyhubiti učení Kristovo, zničiti jeho církev. Chopili se tisku, aby nevěrou a nemravností otrávilu společnost, a vychloubají se již, že doba není daleka, kdy se jim plány jejich zdaří, ze všech států chtějí pomocí tisku špatného nadělati republiky, ty spojití v republiku všesvětovou a vládnouti opět pomocí zaprodaného tisku — veškerému světu. Jejich listy již předpovídají, že církev katolická je ztracena a připravují se k jejímu pohřbu, jako se domnívali nepřátelé Kristovi, že jsou u cíle, když Kristus zemřel a v hrob uložen. Kristus vstal z mrtvých a více neumře; církev vstane z hrobu a zahanbení budou nepřátelé! Těžce se prohřešili, kdo pracovali proti Kristu, bojovali boj marný, ztratili Krista a s ním spásu věčnou. Těžce se prohřešují, kdo pomáhají nepřátelům ublížení církev Kristovu, ztratí Krista a s ním i blaženost věčnou, svolávají na sebe krev Syna božího, jež novými nástroji křižují. — Těžce hřeší, kdo podporuje nevěrecký a nemravný tisk, kdo čte knihy a noviny protináboženské. Hřeší trojnásobně, a sice proti Bohu, proti bližnímu, proti sobě samému.

Hřeší proti Bohu. Bůh nám zjevil pravdy sv. náboženství, jichž se rozum lidský nemohl a nemůže dopřít. Syn boží přišel na svět, aby vydal svědectví pravdě, aby světlem byl v temnotách a nejistotě lidského rozumu. Poslal apoštoly a posílá stále nové, aby kázali evangelium všemu stvoření až do skonání světa. Kdo proti učení Kristovu, proti jeho církvi brojí, kdo nevěru šíří, kdo nevěrecké knihy čte, pomáhá nepřátelům Kristovým, staví se v řady jejich, běže podílu na potupách a rouhání nepřátel, zapírá Krista, zapřen bude před Otcem nebeským od téhož Krista a místo slávy věčné, kterou mu vydobyl Kristus, zavržen bude věčně a přičten k služebníkům ďábla na věky zlořečeným.

Hřeší proti bližnímu. Pán Ježíš nás učil, že máme navzájem o spásu svou pracovati, neumělé učiti, pochybujícím dobře raditi, hřešící kárati; jedenkaždý má býti andělem strážným svému bližnímu. Každý dobrý skutek duchovní bližnímu prokázaný bude od Pána Ježíše mnohonásobně odplacen. Proto také sv. Pavel volá: »Pozorujme jedni druhých, vzbuzujce se k lásce a dobrým skutkům.« (Žid. 10, 24.)

Čtu-li a podporuji-li špatné knihy a noviny, podporuji nepřítel Boha, nepřítel bližního i sebe samého, dávám bližnímu pohoršení. Kdyby křesťané špatný tisk nepodporovali, nebylo by špatného tisku vůbec.

Žid nečte novin, jež brojí proti němu; protestant odhodí spis, který přesvědčení jeho náboženské uráží, proč právě katolík by měl kupovati si otravu a zkázu pro sebe i pro bližního? Kde katolíci protináboženských spisů a nemravných nečtou a nepodporují, tam také tyto vycházeti nemohou.

Proto každý katolík těžce bude pykati jednou, je-li příčinou, pomáhá-li k tomu, že tolik bližních je mravně ničeno a o víru olupováno!

Hřeší proti sobě samému, neboť se vydává v nebezpečí, že sám víru ztratí. Denně přijímá malé dávky jedu, až zaplatí to životem. Co věhlasných mužů a učenců bylo omámeno jedem nevěreckého tisku, lesklými frásami, úlisnými slovy, jež stali se zrádci Krista a libují si v tupení jeho díla, církve svaté! Mnohý kněz odpadlík, když za podpory matky církve dosáhl vysokého stupně vzdělání, a v pýše nedostalo se mu hned, po čem toužil, dal se strhnouti špatným tiskem v řady nepřátel církve, ba sám staví se v čelo nepřátel nejzuřivějších, hanobí a tupí tiskem matku svou, rouhá se Bohu, posmívá se všemu, co mu bylo dříve posvátným, a šíleně bojuje proti Kristu, až jednou zklamán zvolá s Jidášem: »Zradil jsem krev spravedlivou!« Odkud to, že národ náš, dříve tak zbožný a slavný, nyní jakoby očarován, lhostejný ve víře, ba i nepřátelský k svému duchovenstvu, vyhýbá se chrámu, zapomíná na Boha, pustne mravně a cizinci již mu prorokují brzký konec, ač na oko mu lichotí, že jest národem pokrokovým a osvíceným. Špatný tisk otrávil celý národ; národ nemá poctivého vůdce, v čelo se stavěli dlouhá léta lidé sobečtí, jimž šlo o zájmy osobní a hmotný prospěch, lidé s lákavými hesly a krásnými frásami v ústech, ale srdcem úskočným; vedli národ ke zkáze.

Jen dobrý, poctivý, křesťanský tisk může zachrániti národ a přivésti ku bývalé slávě. Jen takový tisk zachrání každého jednotlivce před zkázou mravní a udrží v povinnosti, aby byl každý užitečným členem církve a národa.

Jak roztříštil špatný tisk národ náš na plno různých stran, jež vzájemně se potírají ku radosti a prospěchu nepřátel! Jak snížil špatný tisk tisíce členů národa, oloupil o vše křesťanské, duševně zmrzačil, poštvál a učinil pomocníky proti Kristu a jeho církvi! Největší nesmysly vydává špatný tisk za vědu, a kdo té vědě věří, má za lidi pokrokové a osvícené; katolika věřícího pak, že se nesmyslu nechce podrobiti, prohlašuje za omezence, zpátečníka, tmáře! — Co švindlu natropil špatný tisk s opičí vědou Haecklovou! Běda, kdo nechtěl věřiti. A dnes? celý švindl od největších učenců odhalen, a vychvalovaná osvěta — zhasla a líčený pokrok vrátil se, zmizel daleko zpět.

Co švindlu natropil špatný tisk se španělským anarchistou Ferrerem. Líčil jej jako světlo světa. A dnes? vyklubal se z něho praobyčejný dobrodruh, který sháněl peníze pro sebe a své choutky, dopouštěl se nejhrubších podvodů a nepoctivostí, byl nástrojem židozедnářstva, aby pomáhal ničiti křesťanství. Co švindlu natropil špatný tisk s nešťastným Husem a bitvou bělohorskou, a dnes — každý poctivý vzdělanec jinak hledí na tyto události. Co tisíců křesťanů bylo poštváno proti církvi, — co nesčetných lží a pomluv přinesl bídný tisk, jen aby lid byl zmaten a odvrátil se od církve Kristovy!

Chceme-li zůstati věrnými křesťany, pravými učedníky Kristovými, neztrácejme mysli; rozmlouvejme rádi o Kristu a jeho božském učení, čtème rádi listy křesťanské a nikoli protináboženské,

podporujeme dobrý tisk, varujeme před špatným. Zachráníme sebe, zachráníme tisíce spolubližných.

A kdykoli se nám bude zdáti, že Kristus se od nás vzdaluje, že nepřátelé vítězí, — volejme jen plni důvěry: »Pane, zůstaň s námi, neboť se připozdívá«; Pán Ježíš nás neopustí, osvětlí rozum, zahřeje srdce naše, přivine nás k sobě a dá se poznati při stolu Páně — a jednou při odchodu z tohoto světa uvede nás s sebou do večeradla nebeského, kde jej poznáme v plné slávě jeho a velebnosti.

V. M. Váchal.

Neděle I. po velikonoci,

bílá čili provodní.

»Odpověděl Tomáš Ježíšovi a řekl jemu:
»Pán můj a Bůh můj!« (Jan 20.)

Neděle dnešní slove »bílou«, poněvadž za pravěku církve odkládali novokřtění v chrámu Páně bílá roucha, jež na bílou sobotu při křtu sv. na znamení křestní nevinnosti byli přijali a po celý týden nosili. Také slove provodní, kterýžto název rovněž pochází od průvodů, jimiž se novokřtění společně do chrámu Páně ubírali. K těmto novokřtěncům zírá též sv. církev, když píše na počátku mše sv. řkouc: »Jako nyní právě zrozená nemluvnátka žádejte rozumného, bezelstného mléka (čistého učení), abyste jím rostli k spasení.« (I. Petr 2, 12.) Takové čisté učení podává nám sv. evangelium.

Dnešní sv. evangelium jest obsahem svým velmi bohaté, a mnohá naučení spasitelná v něm nalezneme. Jest nám především důkazem, že Ježíš Kristus v pravdě třetího dne z mrtvých vstal, an se prvního dne po sobotě, t. j. v neděli po svém ukřižování, shromážděným apoštolům zjevil. Dále poznáváme z něho vlastnosti oslaveného těla Ježíšova, jeho duchovou jemnost a hbitost, an zavřenými dveřmi k nim přišel. Vypravuje nám též, že při této příležitosti Kristus Pán apoštolům svým dal moc odpouštětí hříchů a je zadržovati, a tak svátost pokání ve své církvi ustanovil; z úst pak apoštola Tomáše, s počátku nevěřícího, slyšíme nejrozhodnější vyznání víry v Ježíše Krista, Syna božího. — U tohoto apoštola Páně se dnes pozastavíme uvažující nejprve o jeho nevěře, a jak lze ji omluviti, a za druhé o jeho víře, a jak bychom jej v té příčině následovati měli.

P o j e d n á n í.

V první knize Mojžíšově čteme o patriarchovi Jakobovi, že měl dvanáct synů, z nichž Josefa, ježž mu porodila druhá manželka Ráchel, pro jeho ctnostný a nevinný život nejvíce sobě zamiloval. Tu lásku otcovu zaviděli mu nešlechtní bratři jeho, i prodali Josefa kupcům ismaelitským za dvacet stříbrných, kteřížto vedli ho do Egypta a prodali Putifarovi za otroka. (Gen. 37, 28) I vzali sukni jeho a v krvi kozelce, kteréhož byli zabili, smočili ji a po-

slavše ji otci řekli: »Tuto jsme našli, pohled, je-li to sukně syna tvého, čili ne.« Kterouž když poznal starostlivý otec, s pláčem zvolal: »Sukně syna mého jest, zvěř lítá snědla Josefa.« A nechtěl se dáti potěšiti říkaje: »Sstoupím k synu svému pláče do hrobu.« Když pak po mnohých letech »zvěštovali synové Jakobovi otci svému řkouce: »Josef, syn tvůj, živ jest a on panuje ve vsi zemi egyptské,« tu dodává Písmo sv.: »Uslyšev to Jakob, jako z těžkého sna procítl, však nevěřil jim.« (Gen. 45, 26.)

V podobném stavu objevuje se nám apoštol Tomáš podle dnešního sv. evangelia. Bylť ztratil svého božského Mistra, kteréhož nevýslovnou láskou miloval. Tato žalostná ztráta zavedla ducha jeho do nemírného bloubání a naplnila srdce jeho milující zármutkem tak hlubokým, že zapomínaje na slova Páně, jimiž nejednou z mrtvých vstání své předpověděl, neustále jen o bolestném usmrčení jeho přemýšlel, žalostně vzdychaje: »Ach, on mrtev jest, milý Mistr můj, jediná útěcha, jediná naděje má, onť mrtev! Neuzřím nikdy více tu milostnou jeho tvář, nikdy více nezazní v uších mých přesladká jeho slova a jeho přítomnost nikdy mne více blažiti nebude.« S tímto steskem v ústech a hořkým bolem v srdci svírán opustiv Tomáš společnost apoštolů, o samotě bloudil nevěda ani kudy, aby zármutku svému polevil. — A když opět k nim se vrací, radostně mu tito běží vstříc volajíce jeden přes druhého: »Vidimus Dominum, viděli jsme Pána.« Ale srdce jeho žalem sklíčené takové radosti a takovému štěstí ani přístupno není. Jakkoliv by tomu chtěl a sobě toho z celé duše přál, nemůže přece uvěřiti. »Neuzřím-li v ruku jeho bodení hřebů a nevpuštím-li prst svůj v místo hřebů a ruku svou nevložit-li v bok jeho, neuvěřím,« dří ve svém zármutku.

Vizme, nejmilejší v Kristu, a pozorujme, kterak ten milující apoštol předražené rány ukřižovaného Spasitele neustále na mysli má a před očima svýma vidí, a o nich rozjímá! Proč neřekl: »Až uvidím jeho přesvatou tvář, jeho božskou postavu, uvěřím.«? Nikoliv, on pomýšlí jen na jeho rány, na jeho kopím probodený bok; tam jej cosi táhne, tam na božském srdci Páně, tam by našel žádoucí úlevu, tam, kdyby mohl, by okřál, tam by se opět potěšil. Ó šlechetná duše Tomášova! Kdož ti bude moci zazlívati tvou nevěru, pocházející z přílišné lásky. Nejmilejší v Kristu, my se honosíme tím, že věříme v Ježíše Krista ukřižovaného a vzkříšeného, ale táži se, kolik jest mezi námi těch, kteří by při této domnělé své víře Ježíše tak vroucně milovali, jako Tomáš ve své nevěře? Není-liž nám nevěra jeho spíše k poučení a ku vzdělání nežli ku pohoršení? A proto ani Kristus Pán přílišně jej nekárá, toliko při druhé návštěvě dří k němu: »Vlož prst svůj sem a viz ruce mé a vztáhni ruku svou a vpusť v bok můj; a nebudiž nevěřící, ale věřící.«

Měl zajisté pravdu onen věhlasný a zbožný muž řka, že my bídní a křehcí lidé sotva dostihneme nedokonalosti a vady apoštolů, tím méně jejich ctností. A tyto některé vady a nedokonalosti měli na sobě apoštolé prve než Duch sv. na ně sestoupil, ale po

seslání Ducha sv. i to lidské nedokonalé na nich mizí. Ostatně chybil-li Tomáš, stalo se tak z té příčiny, že se oddal nemírné zádumčivosti, že se od ostatních apoštolů odloučil a v přílišné hloubání se pustil, více sám sobě nedůvěřuje nežli ostatním apoštolům. To pak nechť slouží nám za výstrahu. Nevydávejme se ve věcech víry na nemístné hloubání, to již mnohé na bezcestí přivedlo. Držme se ve všem přesného učení sv. církve a nikdy nepobloudíme. »Ne mnohé hloubání přivádí do nebe,« dí svatá Terezie, »ale mnohé milování.« Šťastí pro Tomáše, že miloval mnoho, jinak i on by byl snad zabloudil na vždy.

Nepodávejme se také zádumčivé trudnomyslnosti; ta bývá nezfídka vodou na ďáblův mlýn. Duch sv. nečiní ani trudnomyslným, ani zádumčivým, neboť ovoce Ducha sv. jest dle sv. Pavla (Gal. 5, 22) láska, radost, pokoj, trpělivost, nikoli zádumčivost, roztrpčenost a nepokoj.

Stala se tudíž nevěra Tomášova poučnou i výstražnou pro všecky věky, tak že sám sv. Augustin bez obalu tvrdí že nám prospívá více nevěra Tomášova, nežli víra ostatních apoštolů. To pak tím více, poněvadž i jeho víra, k níž z nevěry se obrátil, ve světle tím patrnějším se nám objevuje. Vida Tomáš milovaného Mistra svého státi před sebou a zaslechnuv přesladký jeho hlas, padna k zemi a klaněje se řekl jemu: »Pán můj a Bůh můj!« I řekl mu Ježíš: »Že jsi mne viděl, Tomáši, uvěřil jsi; blahoslavení, kteříž neviděli a uvěřili.« Již jest i Tomáš jeden z blahoslavených těchto, neboť on věří již nejen to, co vidí, že totiž Ježíš z mrtvých vstal, ale i to, čeho nevidí a viděti mu nelze, že Ježíš jest pravý Bůh. »Videbat et tangebatur hominem, et confitebatur Deum, quem nec videbat, nec tangebatur. Viděl a dotýkal se člověka, a vyznával Boha, jehož ani neviděl aniž se dotýkal,« dí sv. Augustin. Vizte, jak vznešená jest víra Tomášova! Vyznal sice již před ním Šimon Petr, Nathanael, Marta i setník pod křížem stojící, že jest Ježíš Kristus v pravdě Syn boží, ale Tomáš první nazývá jej přímo svým Bohem! »Pán můj a Bůh můj!« Jestliže koho dřívější nedůvěrou pohoršil, nyní zajisté svým vyznáním u veliké míře vše napravil. Potěš se z toho, křesťane můj, kterýž se nad tím rmoutíš, že jsi v dřívějším životě svém, pokud jsi ještě neznal Pána a Boha svého, od pravdy a ctnosti hříchem se odchyloval a mnohým snad pohoršení dával. Živou vírou, vroucí láskou a horlivou snahou můžeš všecko ještě napravit, a i sebe mnohými zásluhami před Bohem obohatiti.

Nevěru svou projevil Tomáš jen jednou, a to v soukromí ve večeradle; ale nápotomní víru svou v Ježíše Krista ukřížovaného a vzkříšeného, jenž jest pravý Bůh, hlásal neohroženě po seslání Ducha sv. celým národům: Partům, Medům, Persánům, Baktrům, a posléze Indiánům, kdež i pravdu víry té mučednickou smrtí zpečetil. Onen kamenný kříž, u něhož kleče mnohými kopími probodán a pak kyji a kamením ubit byl, nalezen jest více než za tisíc let po jeho smrti mučednické. Sv. Tomáš sám prý vytesal na něm nápis tento: »Až vystoupí moře po tento kříž,

přijdou řízením božím mužové moudří a bohabojní z dalekých krajin a obnoví učení, kteréž já zde první jsem kázal.«

A vskutku, když v stol. XVI. Evropané východní Indie se zmocnili, bylo již moře až ke kříži onomu dostoupilo a nový apoštol přibyl do krajin těch, aby hlásal totéž sv. evangelium Kristovo, jež hlásati počal sv. Tomáš. Byl to sv. František Xaverský.

Radujmež se z toho všichni, že i my k té víře a církvi se přiznáváme, již vyznával, neohroženě hlásal a smrtí mučednickou zpečetil sv. Tomáš. Touto živou věrou v Pána Ježíše Krista, Syna božího, dostane se nám posily takové, že i my svět přemůžeme, jak dříve miláček Páně sv. Jan v dnešní epištole: »Všecko, co se narodilo z Boha, přemáhá svět; a toto jest vítězství, které přemáhá svět: víra naše. Kdo jest, jenž přemáhá svět, leč kdo věří, že Ježíš jest Syn boží. Kdo věří v Syna božího, máť svědectví boží v sobě.« Ta víra učí nás světem a dary jeho pohrdati a po věčných, nepomíjitelných statcích toužiti. Ta víra nás též učí, že nám týž Syn boží utrpením a smrtí milost boží sám zjednal, již nám i ve sv. svátostech rozdává a nám, když sami se přičiníme, i napomáhá, abychom věčných zaslíbení jeho skutečně dosáhli. Amen.

P. Prokop Baudyš O. S. B.

Neděle I. po velikonoci.

Dva nejlepší dary sv. víry.

Mnoho se již namluvilo, mnoho papíru popsalo o víře, a přec tak málo jich ví, v čem vlastně víra záleží. Věřiti, že tak chci, že se mi tak líbí: jest svévolností, neboť za chvíli z téhož důvodu mohl bych říci: nevěřím, protože tak chci, že se mi tak líbí. Věřiti, že jsem se v té víře narodil, že v té víře žiji, že otec a matka tak věřili a věř, jest pouhou náhodou po lidsku řečeno, neboť z téhož důvodu může i jiný věřiti, kdo v bludu a ve lži byl vychován.

Věřiti dnes, že jsem tak včera věřil, toť zvyk a pouhá lenost. Věřiti, že mi víru, v níž jsem zrozen, rozum doporučuje, jest pýchou, neboť činím rozum rozhodčím ve víře a stavím nad víru. Věřiti však, že mi Bůh tu víru zjevil, toť jest pravý důvod víry; věřiti pravdě od Boha zjevené, jak nám ji církev Kristova předkládá, toť jediná cesta, abychom ku pravdě a štěstí dospěli.

»Nebud' nevěřící, ale věřící.« zvolal Pán Ježíš k Tomášovi a tak volá ke každému z nás. Neboť víra učí nás, čemu rozum není s to učiti, víra dává nám, čeho svět nemůže dáti, víra dává nám dva nejdrahocennější statky — pravdu a štěstí, což budiž předmětem dnešní úvahy.

P o j e d n á n í.

1. Víra učí nás všemu, čemu žádný rozum učiti s to není. Pouhý rozum nemůže učiti pravdě v plném jejím obsahu a plné její dokonalosti. Nejmodřejšími národy starověku byli Řekové a Ří-

mané, a jak málo pravdy znali pro život potřebné. Byla u nich jakási předtucha pravdy, ale příliš temná a nejistá, neměla dostatečného důvodu ani bezpečné opory, neboť pravda bez zjevení božského jest jen pravdou lidskou, zakládající se jen na náhledu lidském, který je tolik podroben bludu a chybám a nemá nároku na úplnou víru. Nikdy nebyl s to rozum lidský dáti rozumnou odpověď na nejdůležitější otázky: Odkud jsem, proč jsem na světě a kam spěji? Dal-li odpověď, byla to odpověď u každého jiná, neb vyhýbavá, nejistá. Největší filosof starořecký Aristoteles v zoufalství zvolal před smrtí: »V pochybnostech jsem žil, v pochybnostech umírám; kam jdu, nevím.« V této pochybnosti a nejistotě lidé žili, tělo bylo hýčkáno a zbožňováno, duch ke zvířecnosti snižován; svědomí mlčelo, zlá žádost vedla slovo. Zbujňlost, pýcha, nelidskost, lakota, toť bylo cílem lidstva, celým jejich životem. Člověk neznal Boha, neznal i sebe, a proto mrhal životem; ve výstřednosti hynulo tělo, v zoufalství hynula duše.

Teprve víra církví Kristovou hlásaná uvádí lidstvo do nového světa, ku poznání pravého, živého, osobního Boha trojjediného; oznamuje poslání a cíl našeho života; učí nás, pokud toho třeba ke spáse naší, co Bůh vše učinil, co činí a činiti bude, co my máme činiti, abychom plněním cíle pozemského dosáhli cíle věčného. Rozum ve své omezenosti, pýše a zatemnělosti podobá se cestujícím, který za temné noci zbloudil s pravé cesty a při každém kroku naráží na kámen neb kořen stromu, zachází do močálu až ztrácí se v propasti

S'avný filosof Bayle pravil: »Není nic hloupějšího nad plané rozumování. Filosofie pohanská podává jasný důkaz, že člověk nutně potřebuje náboženství zjeveného, světla nadpřirozeného; neboť pouhý rozum vede k bludům. Chtějí-li rozumáři dále disputovati proti božskému zjevení, nechme je mluvit; octnou se brzy ve slepé uličce, podlehnou své vlastní tmě a záby umlknou.« (Diction. Mergl-Bottau: »Věra katol.« str. 62.) A posměvač Voltaire také zklamán zvolal: »Nikdy nejsem jist, jdu-li za svým rozumem. Co dnes tvrdím, o tom zítra pochybuji, pozejtří to už popírám a neustále se přesvědčuji, že každodenně se mohu mýlit. Rozum lidský ponechán sobě samému, vyhne se někdy bludu, ale vyhnuv se jednomu, upadá do jiného. Jedinou cestou, jediným prostředkem, na který lze se bezpečiti, kudy lze uniknouti tmám rozumu a zdolati vlastní přirozenost křehkost a nedostatečnost, jest víra. Jsme jako nemluvnata, jež učinivše několik kroků bez pomoci, bez průvodce, záby upadnou; tak i my, chceme-li se vydati na pout životní bez tohoto průvodčího, bez té opory, bez víry — brzy upadneme, a toliko víra může nás opět zvednouti.« (Oeuvres 46, 68. Mergl tamtéž.) »Zanechme filosofie libující si v planém povídání,« napsal Rousseau, také zkrotlý nevěrec francouzský; »hledejme zdravý rozum v Bohu a nikoli v plané filosofii.« (Julie.) Podobně D' Alembert, encyklopedista, nevěrec francouzský, pravil: »Ničeho není nám více třeba než náboženství zjeveného; to poučuje nás o přemnohých nejdůležitějších otázkách.«

(Encycl.) A Jouffroy napsal: »Všecky soustavy filosofické neplatí tolik jako jedna stránka katechismu.« (Nouv. mel. Mergl, ttž 63.)

Svědectví tato snad stačí, abychom poznali slabost a ubohost rozumu lidského. Jestliže tolik záhad bez prostřednictví víry nemůže rozum rozluštit v tomto životě před hrobem, jest naprosto neschopen rozluštit otázky za hrobem, týkající se věčnosti.

Není tedy pro nás jiného prostředku: buď věřiti a spasen býti, či nevěřiti a býti zavržen na věky. Všecko naše rozumování musí umlknouti před slovy Kristovými: »Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude; kdo neuvěří, bude zatracen.«

Věřiti musíme všechny články víry, neboť pravil Kristus k apoštolům: »Učte lid zachovávatí všecko, cokoli jsem přikázal vám.« Nesmím rozumem rozhodovati, zda který článek víry jest pravdivý, který falešný; Bůh by byl usvědčován z bludu. Ať věřím či nevěřím, ať se rozum brání některému článku víry či jej přijímá: víra nepřestane býti pravdou a přežije i můj blud, do něhož snad upadám. Protestanté škrtli některé články víry, a dnes ze samých zmatků neznají východu; dnes žijí jednotliví protestanté, ale protestantismu není více; roztříštěn na samé sekty. Církvi katolické však nikdo nedokáže, že by byla některý článek víry změnila neb odhodila. Odpadnu-li od pravdy, zahynu, ale nezahyne pravda, jako nezahyne strom, spadne-li suchý list s něho na zem.

»Proto jsem přišel na svět,« pravil Kristus, »abych svědectví vydal pravdě.« Pravda jest u Krista, v jeho církvi; pravdu tu chrání Duch sv., pravda zůstane nezměněna až do skonání světa a jest jedinou naší vůdkyní, světlem v temnotách života.

2. Avšak víra naše nedává nám pouze pravdu, ale také štěstí a blaženost. Štěstí to záleží v tom, že můžeme směle kráčet za svým cílem, bez bázně a nejistoty, až dosáhneme dědictví věčného. Štěstí záleží v tom, že jsme účastni milosti od Krista Pána v církvi uložených, jež nás slíbá, očisťují a spojují s Bohem.

Aby však víra sv. učinila nás v pravdě šťastnými, musí býti živou a nikoli mrtvou, neboť jedině život může dáti zase život.

Veliké pošetilosti se dopouští, kdo nevěří; větší pošetilosti, kdo sice věří, ale dle víry nežije, neboť katolicky věřiti a po pohansku žíti — neučiní nikoho spokojeným a šťastným.

Proto jest největší pošetilostí oddělovati víru od života. Život, má-li býti pravým životem, musí se vyvíjeti z víry; víra, má-li býti vírou pravou, musí se jeviti v životě. Od Boha máme víru i život, obojí máme obracet k Bohu. Víra má řídití všechny naše myšlenky, žádosti, řeči a skutky. »Spravedlivý živ jest z víry,« praví Písmo svaté. »Buďte činiteli slova a ne posluchači toliko,« praví sv. Jakub apoštol. (1. 22.) »Co prospěje, pravi-li kdo o sobě, že má víru, nemá-li skutků?« (2. 14.) »Ze skutků ospravedlněn bývá člověk, a ne z víry toliko.« (2. 24.) »Neboť jako tělo bez ducha mrtvé jest, tak jest i víra bez skutků mrtvá.« (2. 26.) »Věřiti a nevěrecky žíti — jaký tu rozdíl od ďábla, neboť i on věří, ale třese se.« (2. 19.) Kdo má živou víru, musí ji v životě doka-

zovati. A právě život dle víry činí nás šťastnými. Mnohý sice koná dobré skutky, ač žádné víry nemá; činí tak z pohnutek přirozených. Kdyby však vycházely skutky jeho z víry a pohnutek nadpřirozených, z lásky k Bohu a bližnímu, jak velikým blahem naplnily by srdce člověka, jak mnohem více byly by záslužnými; bez lásky, bez víry jsou suchým ovocem, bez ceny a duši dárcevu zanechají prázdnou. Jenom víra může nás rozebráti ke konání dobra a naplniti radostí ze skutků vykonaných. Proto pravil Rousseau, francouzský nevěrec, když poznal, jak nevěra zanechává srdce člověka chladným: »Neznám hezčího úřadu nad úřad duchovního správce. Dobrý farář slouží dobru obecnému, jako dobrý úředník spravedlnosti. Pokládal bych se za šťastna, kdybych mohl býti správcem duchovním, poněvadž bych přispíval ke štěstí svých osadníků.« (Emil 4.)

Kdyby lidé žili dle sv. víry, nebylo by nesvárů, nenávisti, jeden by předstihoval v konání dobra druhého, věda, že co prokázal bližnímu, prokázal samému Kristu, že ani číše studené vody nezůstane bez odměny. Týž Rousseau líčí štěstí věřícího křesťana řka: »Ať chodí, ať pracuje, ať sedá ke stolu nebo se chystá ke spánku, vše koná křesťan pod ochranou Boží. Probudiv se ráno, ví, že pouze z vůle boží, z vůle Pána nad životem a smrtí žije. V nehodách vidí prst božské spravedlnosti, ve štěstí opět přízeň božské dobroty. Ve statcích, jichž užívá, nachází vždy nové pohnutky, aby vzdával úctu Bohu. Té bytosti nekonečné slouží, jak nejlépe může, ctí ji ve všem svém počínání a všecku naději v lepší budoucnost staví na neklamné zaslíbení boží. Je li kde života šťastnějšího, útěchupnějšího, šťastnějšího nad tento? Kdežto pro věřícího křesťana jest svět jako obraz živý, oduševnělý, jest pro nevěrce celá příroda němá, chladná, mrtvá. Příroda jest pro věřícího křesťana se svými krásami knihou, v níž se dočítá o divupných činech a darech Stvořitelových; pro nevěrce však jest pouhou náhodnou kombinací, v níž převládá slepá síla.« (Julie). »Pošetilci troufají si kárati křesťana kajícího,« píše týž nevěrec, »že, prý si mrtvením sebe a posty zkracuje život, kdežto sami neostýchají se zkracovati si život nestoudnými výstřednostmi. Nechme je v jejich bludu chvástati se domnělou moudrostí; přijde jednou den, kdy každý bude přísné účty skládati ze svých skutků. Bůh není úplně milován, a to je ta pravá příčina všelikého neštěstí lidského; proto jsou nespokojeni, mrzuti, oddávající se smutku a žalu, bojí se smrti a zakoušejí pekelná muka už zde skoro všichni.« (Pensées 144.) A podobně nevěrou zklamaný Voltaire napsal: »Náboženství jest schopno činiti lidi šťastnými v tomto i onom životě. Náboženství jest opora naše v protivenstvích, v pokořování a útiscích; pro mne jest jedinou útěchou po třiceti letech plných strastí a pomluv; strasti a pomluvy byly ovocem mé 30leté práce.« (Oeuvres 36.) Hle, jak zklamaný píše nevěrec, který celý život Bohu se rouhal, církev tupil, a při tom žádného štěstí, žádné spokojenosti neokusil!

Loni stal se protestantský učenec Albert Ruville, professor

dějin na universitě v Halle — katolíkem. Vyvolalo to všude ohromný poplach. Listy protestantské ho napadaly prudce a nafizovaly, aby byl místa professorského zbaven.

Proč se stal katolíkem, vysvětluje v knize, jejíž název zní: »Zpět ke svaté církvi«, jež vyšla už v 20. vydání, v mnoha tisících výtisků. Líčí, jak se dostal z bludu ku pravdě — a štěstí. Studoval pilně, modlil se; a když cítil blaživé teplo sv. víry ve svém srdci, nedbal na okolí protestantské, v němž žil, stal se katolíkem. Co zkusil urážek a posměchu, nechce vypisovati; vše byli by mu prominuli, kdyby se byl stal bezbožcem, nevěrcem, jenom ne katolíkem! Jak krásně píše o neomylnosti papeže, o nejvyšší svátosti oltářní, o lásce a svobodě v církvi katolické. Jak maličtí jsou naši nevěrci a volnomyšlenkáři vedle tohoto obra; jak ubohý jest člověk bez víry; jak velikým jest ve víře a křesťanském životě! A co udržuje ubohé nevěrce v nenávisti proti pravdě? Bojí se, aby dle víry žítí nemusili! Pýcha, žádost těla, žádost očí drží je spoutané, že raději otročí hříchu a lži nežli žítí svobodně Bohu, bližnímu, sobě. Když tyran jeden ptal se diakona-mučedníka, jakého jest jména, stavu a původu, (jak líčí Eusebius), ač nutil mukami krutými, nemohl přivést k jinému vyznání, leč: »Jsem křesťan, křesťan jsem, a to jméno stačí k mé slávě!«

V tom je sláva křesťana, že živ jest ve světle pravdy božské, že pravda ta oblažuje ho po celý život a zajišťuje i blaženost věčnou. Pohanství činilo božství rovné lidem, křesťanství má moc činiti lidi bohy — dítkami božími, dědici slávy věčné!

Křesťan, jenž dle víry žije, svaté svátosti přijímá, dobré skutky koná, může každé chvíle zvolati: »Už ne já více žiji, ale živ jest ve mně Kristus!« Děkujeme Bohu za milost pravdy a štěstí, a prosíme denně, abychom v pravdě až do konce setrvali a jednou věčností blažené dosáhli.

V. M. Váchal.

Zvěstování Panny Marie.

O smrti pronásledovníků božích.

»A dá jemu Pán Bůh stolicí Davida, otce jeho, a kralovati bude v domě Jakubově na věky, a království jeho nebude konce.« (Sv. Luk. 1. 23.)

Svátek dnešní jest slavnost připomínající nám vtělení se Syna božího, při němž celá Trojice boží zúčastněna jest na díle vykoupení našeho. Bůh Otec Syna svého dal, aby žádný, kdož v něho věřil, nezahynul, ale měl život věčný; Syn stal se člověkem, aby nás svou smrtí na kříži vykoupil a spasil, a Duch sv. že všemohoucností svou tajemství vtělení Syna božího uskutečnil. Bůh stal se člověkem, abys ty i já a každý z nás účasten býti mohl slávy boží a věčné. Toť význam dnešní slavnosti.

Letos slavíme svátek Zvěstování Panny Marie teprve po velikonoci, ježto připadl letos na Veliký pátek, což se toliko třikrát

za 100 let stává. Smutek Velikého pátku neodpovídá radostnému poselství o vtělení Syna božího, proto se slaví svátek jako zasvěcený hned první volný den po velikonoční oktávě. Vtělení věčného Krále se připomíná dnes; klaňme se jemu i matce jeho. Všechna ta království světa vadnou jako květy polní, a ta, která se protivila vůli boží, vadnou s hanbou.

Tomuto vtělenému Synu božímu dáno bude království, jemuž nebude konce, bude kralovati v pokolení lidském na věky a marné jest se proti němu vzpouzeti. Nepatrné dívce, panně z rodu Davida, oznamuje se ve sv. evangeliu zrození Syna, jenž bude kralovati lépe a více a déle než David král sám. My všichni musíme býti jeho poddaní; nebudeme-li jeho poddanými z lásky a ochoty, budeme jimi z přinucení jeho.

Chci dnes ukázat vám z minulosti církve naší obrazy, kterými dokazuje se pravda slov andělských, že dá Synu Marie Panny Bůh Otec království, jemuž není konce aniž konce bude. Chci promluvit o smrti pronásledovatelů Kristových. Člověk se lehce povznáší a příliš mnoho myslí o sobě, ano i proti Pánu Bohu. Konec konců pak jest, že Kristus Pán kraluje nad námi vždy, buď že nad námi jako poslušnými dětmi kraluje, buď jako nad neposlušnými. Však království jeho trvá na věky, a nebude odňato od něho. Od nás však vezme Bůh čas, který nám dal, abychom konali dílo své spásy, a pak bude opět kralovati jen on, a sice na věky. Proto tedy slyšte z dějin křesťanských, jak vyplnilo se slovo andělské: »Království jeho nebude konce«, a proto učíň včas z toho svůj praktický závěr. Služ, dokud čas, přejde doba služby a nastane doba odměny.

P o j e d n á n í.

Není žádnému katolíku neznámo, že církev sv., tento sbor duší opravdu věřících trpěl obrovská pronásledování, že nejblednějšími prostředky, lstí a násilím pracováno na vyblazení jména Ježíše Krista. Vizte dnes církev sv., vizte kostel věřícími naplněný, což nám hlásá jiného než slova andělská: »Kralovati bude v domě Jakubově a království jeho nebude konce«. Mysli věřící velice prospívá slyšeti, kterak slova k Marii Panně pronesená po staletí se uskutečňují. Na oslavu Matky boží ať stojí dnes před našima očima smrt velikých odpůrců Syna božího Ježíše Krista. Běda tomu, kdo času božího užívá, aby Bohu se protivil.

1. První z velikých pronásledovatelů byl známý Nero, jenž i sv. apoštoly Petra a Pavla mučednictvím zahubiti kázal. Domníval se, že jeho slovo jest nad všecken zákon. V krvi křesťanů se brodil, při světle pochodní křesťanských mučedníků se bavil, zlatými sítěmi ryby lovil. Skutky jeho mu zjednaly jméno: »Krvavá šelma«. Matku zabil, bratra smrtí násilnou odstraniti dal, vedle jiných ohavností. Bůh na této »krvavé šelmě« ukázal, že proti Bohu jest všecko slabé. Kdo nechce sloužiti ke slávě boží, musí sloužiti za podnož spravedlnosti boží. Slyšte Neronovu smrt. Starší římské přesyceni ukrutnostmi prohlásili konečně, že jest Nero ne-

přítelem pokolení lidského a že má býti nahý s tarpejské skály shozen a před tím po ulicích města veden. Když toto se dověděl Nero, skrýval se v křoví u bařin. Když mu řekli, že všude jej hledají a podávali mu kus chleba, nejedl, ale dal si vykopati hrob a s pláčem volal: »Jaký hudebník má umřítí!« Když slyšel dusot koní, chtěl si podřezati krk, ale neměl dosti odvahy. Prosil, aby ho jeho služebníci zabili, ale ti se báli. V zoufalství volal: »Což je to možné, že nemám přítele, který by mne chránil, a nemám nepřitele, který by mně život vzal?« Konečně jeden z písařů vzal jeho dýku a zabil 38letého Nerona v 68. roce po Kristu Pánu. Jeho pomníky byly shozeny, jeho palác spálen. Panoval 14 let a množství sv. mučedníků předeslal na věčnost. Kralování jeho mělo konec, ale Ježíš Kristus měl své věrné i v okolí císařů, tak že sv. Pavel píše k Filipenským z Říma: »Svatí pozdravují vás všichni, zejména ti, kteří jsou z domu císařova.« Nero tolik moci měl, tolik životů utratil — a tak bídně dokonat. Byl člověk jen, který se Bohem býti domníval. Vizte, jak andělské poselství Marie Panny jest naplněno, neboť jest z božího pramene. Vzato království Neronovi, ale království Kristovo zůstalo.

2. Pojďme dále a vezměme druhého pronásledovatele božího, Domitiana, kterýž též sv. Jana Miláčka mučiti dal a pak na ostrov Pathmos vyobcoval. Domitian na pouhé udání, že jest kdo křesťanem, dal nejpřednější osoby, Flavia Cl, Nerea, Achilea atd. zbaviti majetku a života. Jeho kralování konec? Slyšte: Dlouhou dobu byl svírán těžkomyslností. Samotný býval ve svém pokoji a bavil se chytáním much jehlou. Úzkost svědomí jej neopouštěla, bázeň před vlastní smrtí jej trápila. Zemřel zabit od osvobozených otroků své vlastní paní r. 96 po Kr. P. Kralování jeho mělo konec velmi smutný, ale Ježíš Kristus kraluje dnes i včera, on je týž i — na věky. Jak mnohý si krátí svůj čas podobným sportem jako Domitian, aby zahnal těžkomyslnost, ale marně. Pokání sv. a upřímné dodává radosti a veselí. Maria Panna všem nám dítkám svým nechť vyprosí radostné pokání, kterým bychom zahnali úzkost a bázeň před koncem života našeho.

3. Třetí pronásledovatel byl Trajan, svými stavbami proslulý i válkou. Touhu po slávě ukojiti chtěl pomníky a válečnými výpravami. Na rozkaz jeho umučen žák apoštolský sv. Ignác M., biskup smyrenský, zvaný Theoforos (nosič Boha). V den slavnostní v Římě předhozen šelmám a umučen s mnohými svatými křesťany. Pamětihodný jest výslech sv. Ignáce před Trajanem, který chci uvést, protože má tolik poučného a povznášejícího v sobě. Na válečném tažení dal Trajan v Antiochii si předvésti sv. Ignáce M., který nechtěl konati předepsané od Trajana oběti.

Trajan tázal se: »Kdo je tento Theoforus?«

Sv. Ignác: »Já jsem to, a každý, kdo Ježíše Krista ve svém srdci nosí.«

Trajan: »Myslíš, že my nenosíme bohy v srdcích, kteří nám pomáhají nepřátele přemoci?«

Ignác: »Bohové? — Klamete se! — Jsou jen zlí duchové, jest jen jeden Bůh, jenž nebe a zemi stvořil, a jeden Ježíš Kristus, jednorozený Syn jeho, a milost tohoto velikého krále jediná vás může šťastny učiniti.«

Trajan: »Koho to jmenuješ? Snad toho Ježíše, kterého Pilát dal na kříž přibítí?«

Ignác: »Řekni raději, Ježíš sám na kříž přibil hřích a původce hříchu, a učinil hřích poddaný každému, kdo nosí Krista v srdci.«

Trajan: »Ty tedy nosíš Krista v sobě?«

Ignác: »Ano, neboť psáno jest: „Přebývati budu v nich a procházeti se mezi nimi a budu jejich Bohem a oni budou mojm lidem.“ (2 K. 6 16.)

Trajan podrážděn pevností sv. Ignáce zpupně řekl: »Poroučíme, aby Ignác, který se chlubí, že Ukřižovaného v sobě nosí . . ., byl předhozen divým šelmám při divadle pro lid.« Dopraven do Říma, předhozen šelmám, roztrhán. Kostí jeho sebrali věřící a jako poklad chovali. A Trajan? Umřel před časem, mlád, vysílen špatným životem. Z jeho slávy zbyly ssutiny. Ignáce M. slaví církev sv. každý rok. Minulo kralování Trajanovo a zmizelo jeho jméno, ale Kristus jest v srdci svých věrných dnes jako dříve. Království jeho není umenšeno.

Vy, kteří jste se sešli uctít Matičku Páně, ctěte ji tak, že všichni budete nosiči Boha, že všichni přijmete Krista v době velikonoční, a že jej nikdy hříchem smrtelným nevypudíte z duše své. Ať nikdo nevezme království jeho od vás!

4. Čtvrtý pronásledovník jest Septimius Severus, který nevyhledával duše Kristovy, ale ty, které byly udány, byly umučeny. Vykonal mnohá tažení válečná, užil ovoce svých vítězství, ale smrt jeho byla jako všech pronásledovníků božích. Vracel se Septimius Severus z tažení vítězného, poručil všem poddaným ověnciti domy a konati slavnosti. Křesťané báli se to učiniti, aby nebyli spoluvinní obětí konaných. Vzniklo pronásledování: tekla krev svatých mučedníků zase, mezi nimi sv. Ireneje, biskupa a obhájce církve. Slyšte konec tohoto mocného císaře. Uprostřed válečného tažení od svého vlastního syna Caracaly byl napaden dýkou. Útok se zmařil sice, ale císař byl trdnomyslný; říkával: »Byl jsem vším, čím člověk býti může, ale k čemu mi jsou všechna vyznamenání? (Omnia fui, et vidi quia nihil expedit.) Žádal za jed. Nedali mu ho. Z omrzelosti života přestal jísti a jedl schválně věci mu škodlivé — a tak zemřel vlastně samovraždou.

Byl vším, jen Kristovým nebyl. Minula sláva jeho a čas Bohem mu daný, a viděl, že mu vše nic neprospělo. Tak i nám mine čas milosti. Nebudeme-li jej užívati k službě boží po vzoru Matky Páně, pozdě shledáme, že nám to nic neprospělo. Vypros nám, Matko Páně, abychom užívali vždy času a prostředků ke cti a slávě boží.

5. Dalším pomníkem boží spravedlnosti jest císař Valerian, císař, jenž dva edikty vydal proti Kristu Pánu. V prvním zapověděl

křesťanům služby boží konati a poručil věrné křesťany žalařovati. Ve druhém ediktu poroučel biskupy a kněze a věřící zabíti, osoby stavu vyššího trestati a když by se víry nezřekly, stíti. V tomto pronásledování zemřel náš sv. Vavřinec, sv. papež Sixtus, svatý Cyprian a jiných množství. Též 153 vyznavačů dal najednou zabíti v Utice (Massa candida). Jeho království? Na tažení válečném na východ poražen, zajat, králi Sápоровi vydán, který posmíval se mu: »Že toto vítězné tažení si Římané nevymalují na zdi města.« Od Sápory přemožen musil mu sloužiti za podnož, když vstupoval na koně. Za živa kůže mu stažena a on solí posypán bledně zahynul. Jaké ponížení. Však ještě jiný trest musil vytrpět. Syn jeho a nástupce v říši nedal si práci, aby otci svému pomohl z jeho zajetí a ponížení! Vzato od Valeriana jeho království, ale Kristovo zůstalo. Tak bude i s jinými a velmi mnozí, kteří k vůli vlastním dítkám a jejich štěstí mnoho si vzali na svědomí, budou u nich v zapomenutí. Jak často se to stává i mezi křesťany katolíky, že zapomenou i na své rodiče. Proto Králi věků zasvěťme život svůj. Královno nebe, vypros nám, abychom sloužili jedinému Pánu Bohu z celého srdce svého.

6. Pět pronásledovníků jsem již vyjmenoval a zbývají ještě tři, na nichž se ukázala spravedlnost Páně jako na mučednících božích, s radostí umíravších, síla a dobrota Páně. Vidíme ve smrti pronásledovníků Páně důkaz naší sv. víry. Co mysl zlá naléztí mohla, všeho použili — a přece marně. Jich království zmizela jako sen, ale království Páně, sv. víra, církev, úcta k Panně Marii trvá, roste stále. Uvádím ještě známé jméno mezi křesťany: Dioklecian (podle rodného města Dioclea v Dalmacii tak zvaný), bývalého otroka, který se dopracoval velitelství ve vojsku a naposled císařství. Ve své moci se nazýval synem Jovišovým, t. j. božím. Kdož nechtěli jménu jeho vzdáti božské pocty, a to byli právě křesťané, těm bylo mučednictví druhu nejhoršího údělem. Čtyry dekrety vydal Dioklecian proti křesťanům a každý z nich nové soužení obsahoval. Nastalo nejhorší pronásledování, v němž na přčetných místech tekla sv. otců našich u víře krev. Současník té doby Eusebius končí zprávu svou takto: »Samy meče katů otupěly a přelomily se užíváním, katani umdleli a musili se vystřídati, křesťané pak zpívali všemohoucímu Bohu písně chvály a díků.«

V tomto pronásledování umučena byla celá statečná legie thebaiská, která poslouchala císaře až k oltáři, u oltáře však byla Kristova. Po celém Porýní, kdež se mučednictví ono událo, obce nazývají se dle jmen sv. vojáků thebanské legie, a lebky jejich tvaru egyptského, odkudž vojáci pocházeli, leží pochovány s nástroji křesťanských mučedníků. Tou dobou umučen sv. Šebestián, Anežka, Lucie a jiných svatých množství. Však i jeho království mělo konec. Dal si sice postavit pomník s nápisem, dosud ve Španělsku zachovalým:

Dioklecian božský a Maximian Herkules, císaři,
za rozšíření říše na východ a západ
a za vyrocení jména křesťanů,
kteří říši v zkázu připravovali.

Domníval se, že vyrotil království Kristovo v říši své, zatím v krátké době se musil ze strachu zřít říši právě v Nikomedii, kde byl vydal ukrutné edikty proti křesťanům. Uchýlil se do Dalmacie a tam jako soukromník žil poblíž Splitu. Dožil se ještě zármutku, že manželka jeho a dcera byly od Licinia tyрана od-souzeny k smrti a na veřejném místě odpraveny. On sám byl v opovržení. Ustavičným rozčilováním vysílen, nemohl jísti ani spát, ve dne i v noci vzdychal, oči jeho byly krví podlity, válel se buď na loži buď na zemi, zemřel hladem, těžkomyslností a zármutkem. Konec byl jeho vlády i říši, ale království Kristovo trvá dále.

Tak i dnes mnohý v menším úřadě a s menšími prostředky rouhá se Bohu a svatým jeho, ale království božího nezničí.

Maximian Herkules, též jeden z pronásledovatelů církve boží, který se chlubil, že vyhubil jméno křesťanské, musil se poděkovati z vlády a — po dlouhých převratech — se oběsil.

Galerius, konečný pronásledovatel, zemřel na hroznou nemoc, která tělo jeho ke hnilobě za živa přivedla. Kde jsou jejich říše, sláva, úcta? Vzato jest od nich království i život, království Páně trvá dále a přetrvá všechny pronásledovatele i nejposlednějších dob. Jaká to lidská převrácenost chtějí odplati Bohu, aneb klásti stvoření nad Stvořitele.

Nyní vezměte v úvahu slova andělská k Panně Marii: »Dá mu Pán Bůh stolicí Davida, otce jeho, a kralovati bude v domě Jakubově na věky.« Vidíte je na své vlastní oči uskutečněny. Což jest návštěva služeb božích, než vyznáním víry, co sv. přijímání, co každý sv. obřad, než výraz království Páně. Každé »Anděl Páně« hlásá do krajín a do příbytků našich uskutečnění slov andělských a »Království jeho nebude konce«.

Kteréž poučení a předsevzetí z toho sobě vezmeme? Nedám se másti žádným leskem ať učenosti, moci, postavení, krásy, abych se zpronevěřil Ježíši svému a Matce jeho Marii. Vše trvá na čas, Bůh a jeho pravda na věky. Mine síla a úřad mnohých a budou státí sami před soudem božím neodvolatelným.

Chci přičiniti se dle síly své o to, aby Kristus a Mateř jeho kralovala v srdcích našich zde po tu dobu, kterou mi Bůh dopřeje, chci, abych šířil její úctu a lásku k ní a skrze ni k Ježíši Kristu, abych jako věrný poddaný Páně zde byl i v království jeho účasten. Amen.

Zvěstování Panny Marie.

Proč Maria se zkormoutila; o panictví.

»Kterážto uslyševši zkormoutila se nad řečí jeho, a myslila, jaké by to bylo pozdravení?« (Luk. 1, 29.)

Jako do adventu připadá nám, nejmilejší, jeden mariánský svátek, tak i do svatého času postního; tam Početí blah. Rodičky boží, tu Zvěstování, a to máme právě dnes. Připadá mi jako obla-

žující paprsek na temném nebi našich vin a hříchů v době kaj cí, v čase postním; blahoslavená Panna, zjev nebeský. Letos však slaví se až po velikonoci, ježto připadl na Veliký pátek.

Jestliže dnešní svátek přeutěšený, přeradostný; připomíná nám, kterak Otec nebeský pohlédl okem milostivým na toto údolí slz a pláče, na naši zemi, na kteréž po 4000 let vzdycháno po Vykupiteli; kterak Syn boží opustil slávu Otce nebeského, kteréž požíval od věčnosti, vzal tuto křehkou přirozenost lidskou na se a stal se spolubratrem naším; kterak Duch svatý sklonil se paprskem milosti své v lůno přečisté Panny a způsobil, že Vykupitel počat jest. Ano, dnes stala se Maria Panna zvláště milou dcerou Boha Otce, vyvolenou matkou Boha Syna, chotí a snoubenkou Ducha svatého. Dnes naplnilo se, co sv. Jan napsal v evang. I, 14: A slovo tělem učiněno jest a břebyvalo mezi námi. Dnes Zvěstování blahoslavené Rodičky boží, čili jak vy, nejmilejší, říkáte, Matičky Boží.

Podobalo se pokolení lidské před narozením Páně vězni v tmavém žaláři sedícímu; odkud paprsek světla, blahodárné záře. Jako pak vězeň, který po dlouhá léta ve tmavém žaláři seděl, zaraduje se, když konečně zasvitne mu a on užij paprsek oblažujícího světla: tak zaradovalo se pokolení lidské, když Syn boží se vtělil a počalo vykoupení jeho, neboť vtělením počalo vykoupení naše.

Proto ctí církev převznešené, nejsvětější tajemství to a káže nám kněžími dnes, když modlíme se Credo čili Věříme v Boha při mši svaté a když říkáme slova: A vtělen z Ducha svatého, na rozen z Panny Marie a člověkem učiněn, kleknouti na obě kolena, kdežto jindy klekáme jen na jedno; jakož i když táž slova na kůře se zpívají a kněz při zpívané na stolici sedí, musí vstáti a pokleknouti na nejnižším stupni oltáře a zůstat, maje hlavu skloněnou, tak dlouho klečeti, až slova ta přezpívána jsou. Tak činí jen dvakrát za rok, dnes a o Narození Páně.

Já dnes, rozmilý v Kristu, zvolil jsem k uvažování slova z dnešního sv. evangelia: Kterážto (Maria) uslyševši zkormoutila se nad řečí jeho a myslila, jaké by to bylo pozdravení; a chci ukázati, proč Maria zkormoutila se, jakož i promluví o stavu panickém. Dnes vtělil se Syn boží; necht vtělí se v této chvíli i v srdci našem!

P o j e d n á n í.

1. Před svátkem Zvěstování Panny Marie koná církev památku sv. Gabriela archanděla. Gabriel, jméno hebrejské, vykládá se: síla neb moc boží. Ukázal Pán všemohoucnost svou.

Tam stanul ten jasný posel boží před trůnem velebnosti boží; přijímá rozkaz od Pána nebes i země a již spěchá; opouští ta sídla blažencův, místa věčné krásy, věčného světla a věčné záře, a snáší se tam, kde v kruhu svém odvěkém koluje ta tmavá koule, bydlíště naše, matička země. Spouští se nad krajinou, jež sluje země israelská, daná za podíl národu vyvolenému lidu israelskému;

schyluje se nad částí chudou a opovrženou, jež sluje Galilea, a tu nad městečkem rovněž nepatrným a neváženým Nazaretem, a v něm sklání se nad domkem, chudičkým a prostým, v němž bydlí obyvatelka, rovněž chudičká a prostá Maria; chudá na statcích pozemských, za to tím bohatější na statcích nebeských, na ctnostech. Již blížek jest přibytku, stanul u vchodu; netřeba mu procházeti dveřmi, ale jako paprsek sluneční vniká sklem a celý zůstává a vniká do komnaty: tak ten posel boží. Stanul před sveticí. Modlila se. Jako ta ranní záře, jako ta jitřenka nebeská: tak sličná byla panna ta, krásná na duchu, sličná na těle; krása ducha odpovídala i krása tělesná. Tak učinil ji původce všeliké krásy, Otec nebeský; tak chtěl míti matku Syna svého, tak Duch svatý choť a nevěstu svou. A již sklání posel nebeský před ní šlji i postavu svou, již ohýbá i kolena svá a pronáší poselství své, pozdrav od samého nebes Pána, pána všech pánů a krále všech králů řka: Zdráva Maria, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná ty mezi ženami! Ach, kteraká čest, kteraká sláva! Člověk by myslil, že radostí zplesá nitro její, že nade vše šťastná a blažená cítiti se bude, jako pravila: Aj, od této chvíle blaženou mne nazývati budou všickni národové. Avšak co praví dnešní evangelium? Kterak čteme? Kterážto uslyševši zkormoutila se nad řečí tou, a myslila, jaké by to bylo pozdravení.

2. Aj, svatá panno, co se zkormoutíš? proč na mysli se znepokojuješ? taková čest se ti děje a ty jsi se zkormoutila? rcíš, co v nitru tvém se děje?

Svatí otcové myslí a vykládají místo to, že Maria Panna věčné panenství Pánu Bohu slíbila, a tu slyšíc nazývati se ženou, »požehnaná ty mezi ženami«, zkormoutila se. A ještě více věc vysvětluje z dalších slov evangelia: Kterak se to stane, poněvadž muže nepoznávám? Chce říci: Neznám a nepoznám, nechci poznati; neboť jsem, pohrdši světem a rozkošemi jeho, Pána a Tvůrce svého zvolila a jemu věčným panenstvím se zaslíbila. Ano, takovou chtěl míti matku Syna svého Otec nebeský; pannu nejen tělem, ale i duchem; slíbila nebes Pánu panenství své, z čisté pouhé lásky k němu.

3. Ale řekne snad někdo, že byla zasnoubena Josefovi. Byla, ale to nic nevaří. Byltě Josef z téhož pokolení, z téhož rodu Davidova, a měl po zákoně právo, žádati za její ruku, a snad i rodičové přesvaté Panny. Svatí Jáchim a Anna, slíbili ji; ale nikde nečteme, že by i blahoslavená Panna byla dala slovo a svolení své. Byla zasnoubena, písmo tak praví a Prozřetelnost boží velemoudře tak zařídila, a čteme rovněž v písmě a čteno bylo v evangeliu na svátek sv. Josefa: že, prve než se sešli, nalezena jest mající v životě z Ducha svatého. Josef pak muž její (jí zasnoubený) spravedlivý jsa a nechtě ji v lehkost uvést, chtěl ji tajně propustiti. Když pak on na to myslil, aj, anděl Páně ukázal se jemu ve snách, řka: Josefe, synu Davidův, neboj se vzíti (k sobě) Marii, manželku svou; neboť což v ní zrozeno jest, z Ducha svatého jest. Porodit pak syna a nazveš jméno jeho Ježíš, on zajisté vysvobodí

lid svůj od hříchů jejich. Takovou chtěl Pán mít matku Synu svému; pannu úplnou, dokonalou; pannu duchem i tělem. Duchem: poznáním (neboť muže nepoznávám), vůlí, neboť sama panenství zvolila; srdcem či citem, neboť věčnou láskou nebes Pánu se zasnoubila.

4. Církev svatá svatý stav panenský čili panický vždy mnohem výše cenila, než manželský. O něm mluvě, řekl Pán Kristus: Jsou panicové, kteříž se sami v panictví oddali pro království nebeské, ale dodal: Kdo může pochopiti, pochop! (Mt. 19, 12.) Ne všem dána jest od Boha ta milost, aby odvážíce se toho boje, ze všech nejtužšího a nejkrutějšího, troufali si jako vítězové z něho vyjíti.

Stav panický jest předujímání nebeského života, kde — po výroku Páně — nikdo se již nežení, ani nevdává, ale jsou jako andělé boží v nebi. V témž smyslu stavěli apologeti, t. j. obráncové sv. víry křesťanské v prvních stoletích proti pohanům panickou čistotu za zřejmý a nejpatrnější důkaz pravdivosti svaté víry křesťanské, ježto žádná jiná víra neposkytuje té síly, vůle a statečnosti, aby tak vítězila nad nejmocnějším nepřitelem spásy naší, jako jest žádost těla.

A v prvních stoletích církve velmi zhusta potkáváme se s panictvím čili věčným panenstvím u ženského pohlaví, právě u toho slabého, na němž milost boží konala divy své; nalézáme, že pany a to nejen z rodů nízkých, ale právě nejvznešenějších, zřikaly se, a to z pouhé lásky k Bohu, stavu manželského a volily stav panický; ano začasťe podstupovaly raději smrt, než by byly slib Pánu Bohu učiněný zrušily. Pohanství nemůže takovou hrdiností mysli, takovou ctností a obětovnou láskou se vykázati, neměloť pro ni smyslu; odtud těžko bylo několik panen (Vestálek) sehnati, jež by byly udržovaly stálý plamen, odznak čistoty, na oltáři bohyně Vesty.

Písmo svaté oslavuje čistotu vůbec již těmito slovy: »Ó jak krásné jest čisté pokolení ve své skvělosti! nesmrtelná zajisté jest památka jeho, neboť i u Boha známé jest i u lidí.« (Moudr. 4, 1, 2.) A o panictví nemohou dosti rozepsati se ve chválách svých; tak sv. Cyprian (Lib. de Virginit.): Panictví jest sestrou andělův, vítězstvím nad rozkošemi, královnou ctností, schráň všech statků. — Sv. Ambrož (lib. de viduit.): Panictví přesahá stav přirozenosti lidské, neboť jím se rovnají lidé andělům. Větší ale jest vítězství paniců než andělů, neboť andělé žijí bez těla, panicové pak vítězí v těle. Sv. Basil Vel. (lib. de vera virginit.): V pravdě cos' velikého a vznešeného jest panictví, jímž se (abych vše najednou vysvětlil) člověk neporušitelnému Bohu připodobňuje. A sv. Isidor Pelusijský (lib. 2. ep. 133. ad Tim.): Dobré jest manželství, lepší však panictví; krásný jest měsíc, krásnější slunce. A rovněž mnozí jiní.

A i za dnů našich mnohé osoby jsou, a to hlavně v klášterech nejen mužských, ale i ženských, kdož Pánu Bohu věčnou čistotu slibují a panictvím na věky se zavazují; a takových ne-

byla a nebude církev nikdy prázdná. Jsou a budou vždy srdce, jež následují a následovati budou Ježíše Krista a přesvatou Mateř jeho. Ano i ve stavu světském, ať v bratrstvech anebo mimo ně, vyskytnou se osoby, kteréž z lásky k Pánu Bohu volily stav panický a jej zachovávají, a to proto, aby celým, nerozděleným srdcem Pánu Bohu sloužiti mohly.

Řekl Pán Kristus: Kdo můžeš pochopiti, pochop. Ale my všickni zamilujme si čistotu, byť ne panictví, tedy aspoň čistotu buď panenskou aneb jinošskou aneb i vdovskou aneb i manželskou (jest i čistota manželská), každý podle stavu svého; v ní trvejme po veškeren život svůj, aby i v nás jako v přesvaté Panně pořád mohl býti Kristus. Amen.

B. Hkl.

Neděle II. po velikonoci.

Přikázání církevní.

Kostra. Ovečky Kristovy poslouchají hlasu svého pastýře, který mluví skrze církev. Jsme povinni zachovávatí přikázání církevní.

I. Z poslušnosti k Bohu, neboť 1. církev pochází od Boha, 2. její nejvyšší hlava, papež, jest zástupce boží, 3. Pán Ježíš dal církvi moc, v jeho jménu poroučeti.

II. Z vděčnosti k církvi, neboť 1. jest něžná naše matka, 2. stará se o nás od dětství, 3. smilovává se i nad hříšníkem, 4. přikázání její jsou snadná.

III. Z lásky k sobě samým, neboť 1. nedělní a sváteční klid jest potřebou pro naše tělo a pro naši duši, 2. je to náš užitek, když jsme přítomni mši sv., 3. půst jest blahodárný, 4. zpovědi a sv. přijímání vyžaduje spasení naší duše, 5. obmezení radovánek taktéž jest k našemu prospěchu.

»Já jsem pastýř dobrý, a znám své, a znají mne mé.« (Jan 10. 14.)

»Já jsem pastýř dobrý.« Slavně praví Kristus Pán toto slovo o sobě a s důrazem je opakuje. Právem. Vše v přehojné míře vykonal, aby si toto jméno zasloužil. S neumdlévající pečlivostí vedl své, bděl bez přestání nad nimi, chránil je s horlivostí, pobloudilé pilně vyhledával a všechny co nejštědřeji živil. Ano, ještě více vykonal. »Dobrý pastýř dává život svůj za ovce své,« praví. I to vykonal. Miloval nás a život svůj dal za nás.

Co měl ještě učiniti a neučinil, aby si zasloužil jméno dobrého pastýře?

Zdaž proto není naší svatou povinností u vši věrnosti ho následovati, poslouchati a vřelou lásku mu věnovati po všechny dny života svého?

Než kde ho máme? Kde ho slyšíme?

Nedlí již mezi námi viditelně. Najdeš ho však a hlas jeho slyšíš v církvi sv. obecné čili katolické. Má od něho rozkaz, aby pokračovala v jeho úřadě, který zde na světě měl — totiž úřad učitelský, úřad kněžský a úřad královský čili pastýřský. Církev má vykonávati jeho učitelský úřad tím, že hlásá nebeskou pravdu, jeho kněžský úřad tím, že obětuje mši sv. a přisluhuje sv. svá-

tostmi, jeho úřad pastýřský tím, že dává přikázání a zákony, které mají nás na cestě k nebi udržovati a k poslednímu cíli vésti. Je tedy naši povinností poslouchati její učení, prostředků milosti užívati, její zákony a přikázání svědomitě zachovávat.

Jak jednoduchý a přirozený tento požadavek je, tak nepochopitelný zdá se mnohým, když počínání jejich trochu pozorujeme. Jak zavrhuji učení církve, jak nepřijímají sv. svátostí, tak také nevšímají si přikázání církevních. Mnozí pokládají i za hanbu ukazovati se poslušnými syny církve sv., ke které křtem sv. přináležejí. A nespokojeni se svou vlastní neposlušností, vysmívají se těm, kteří svědomitě přikázání církevní plní.

I když jste věrní katolíci, přes to nalézáte se v nebezpečí, že zlé zásady, které od takových lidí slyšíte, a špatné příklady, které před očima máte, na vás špatný vliv mají a vám uškoditi mohou.

Proto chci dnes mluviti o povinnosti naší zachovávatí přikázání církevní a za tím účelem vám ukáži:

Jsme povinni zachovávatí přikázání církevní:

- I. z poslušnosti k Bohu,
- II. z vděčnosti k církvi,
- III. z lásky k sobě samým.

P o j e d n á n í.

I.

Poslušnost k Bohu nás zavazuje zachovávatí církevní přikázání. Jsou vám všem dobře známá.

Spravedlivo jest Boha poslouchati, jemu se podrobiti. *Justum est subditum esse Deo.* To pravil bezbožný král Antiochus, když ho Pán Bůh za ohavné skutky ošklivou nemocí trestal.

Je to pravda, kterou každému člověku rozum hlásá. Ovšem můžeme se této povinnosti vyhýbati, můžeme se jako zuřivec Antiochus proti ní vzpírat — protože máme svobodnou vůli — ale nikdy nemůžeme neposlušnost, bezpráví za právo uznávati. Když tedy Bůh něco chce, máme se dle této vůle jeho řídit a jí se podrobiti, záleželi-li nám totiž na věčném spasení.

1. Církev katolická tvrdí o sobě a dokazuje, že jest od Boha pro všechny časy až do skonání světa založená. Proto musíme již z poslušnosti k Bohu její stanovy a přikázání zachovávat.

Každý spolek má právo dávatí skrze představenstvo jisté příkazy, a členové spolku mají povinnost, pokud jsou členy, zachovávatí tyto rozkazy. Kdyby neměl spolek toto právo a členové tuto povinnost, nutně by spolek zašel. V každé rodině má otec právo poroučeti, a děti mají povinnost poslouchati tyto rozkazy. Vezmeš-li otci toto právo, rozvážeš-li děti od této povinnosti, rodina se nutně rozpadne. V každém státě má vláda právo dávatí zákony, a poddaní mají povinnost je zachovávat.

Katolická církev je také spolek, představenstvo jest papež a biskupové, členové spolku jsou ostatní katolíci. Církev jest ro-

dina, papež (papa) jest otec, my jsme děti. Církev jest říše, největší světová říše, která sahá do všech končin světa, papež jest vladař, poddaní jsou katolíci. I musí míti církev, její představenstvo, papež a biskupové, totéž právo, jaké má každé představenstvo ve spolku, každý otec ve své rodině, každý vladař ve své říši, totiž dávatí rozkazy a přikázání. A katolíci musí míti tytéž povinnosti, jaké mají členové spolku, děti v rodině, poddaní v říši. Když se tedy katolický křesťan předpisům a zákonům církve nepodrobuje, pracuje k záhubě církve, jak může. A protože Bůh církev pro věčné časy založil a chce, aby stále trvala, prohřešuje se katolík, církve neposlušný, proti Bohu samému.

2. Jsme-li povinni poslouchati Boha, jsme též povinni poslouchati jeho zástupce.

Když otec domu odchází na cesty, jsou členové rodiny povinni poslouchati jeho zástupce, toho, jemuž správu a řízení domu odevzdal. Správce domu poroučí autoritou otce, a kdo se mu protiví, protiví se otci samému. Císař náš jmenuje pro jednotlivé země místodržitele. Ti poroučejí ve jménu císaře pána, a kdo se jim protiví, protiví se autoritě císaře pána.

Pán Ježíš odešel k Otci. Dříve však založil říši, církev svou, a zde ustanovil své místodržitele, apoštoly s Petrem v čele a řádné jejich nástupce, k nimž řekl: »Jako mne poslal Otec, tak i já posílám vás.« (Jan 20. 21.) Jak byl Pán Ježíš od Boha poslán? Jako prorok čili učitel, jako nejvyšší kněz čili rozdavatel milostí božích, a jako král čili vladař. A tento trojí úřad, učitelský, kněžský a královský čili pastýřský, světil Pán Ježíš apoštolům a jich nástupcům. Kdo tedy představených církve neposlouchá, neposlouchá Pána Ježíše, Boha, jehož zástupcové oni jsou.

3. Kristus Pán dále apoštolům výslovně dal moc vladařskou ve svém království zde na zemi.

»Co svážete na zemi, svázáno bude i na nebi. A co rozvázete na zemi, rozvázáno bude i na nebi.« (Mat. 18. 18.) Vázati a rozvazovati znamená dle obecného způsobu mluvení: dávatí rozkazy a od nich osvobozovati. Těmito slovy praví Pán Ježíš: »Když na zemi zákony dáváte, nemá nikdo práva je rušiti, mají platnost na nebi. A když od zákonů někoho osvobozujete, před Bohem jest osvobozen a od povinnosti rozvázán.« Aby dále každý jasně a zřejmě nahlédl, že představení církve ve jménu a v autoritě Ježíše Krista poroučejí, a že katolíci jich jako zástupců poslouchati mají, praví Pán: »Kdo vás slyší, mne slyší, kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá, a kdo mnou pohrdá, pohrdá tím, který mne poslal.« (Luk. 10. 16.) Zdaž mohl Pán Ježíš ještě jasněji vyjádřiti autoritu, vládní moc církve, papeže a biskupů, a povinnost podrobiti se jim a jich poslouchati? Když tedy představených církve posloucháš, je to právě tak, jako bys samého Krista Pána poslouchal, a když jim poslušnost odepíráš, odepíráš ji samému Kristu Pánu a Spasiteli svému.

Aby každou vytáčku zpuřnému člověku odňal, praví Pán Ježíš vážné slovo: »Kdo pak církve neuposlechne, budiž tobě jako

pohan a publikán (veřejný hříšník).« (Mat. 18. 17.) Jako pohané a veřejní hříšníci do nebe přístupu nemají, tak jsou také z království božího vyloučeni, kdo církve neposlouchají. Zdaž nejsme dle těchto jasných a zřetelných slov Pána Ježíše povinni příkázání církevní pro Boha zachovávat?

Ostatně kdyby vlažný katolík namítal: »Církevní příkázání jsou lidská příkázání«, platí o něm odpověď, kterou dal francouzský král Ludvík XVI. dvořanu, který takou námitku podal. Král řekl: »Neviděl jsem nikdy, že by ten, který příkázání církevní přestupuje, příkázání boží svědomitě plnil.«

Jiní neposlušnost proti církevnímu příkázání o postu omlouvají rouhavým výkladem přísloví: »Co vchází do úst, neposkvřňuje člověka.« Zdaž jsi srozuměn, když otec vše propije, ženu a děti v bídu uvrhne a potom na hořké nátky ženy odpovídá: »Milá ženo, já jsem peníze jenom propil, a co vchází do úst, neposkvřňuje člověka?« Nebo když syn otce okrade a ukradené peníze prohýří, jsi s tím srozuměn, když lehkomyšlný syn na předhůzky otcovy podobně odpovídá? Nebo když se čeledín opilý podobně omlouvá? Zajisté jídlo, kterého člověk požívá, člověka neposkvřňuje, ovšem však neposlušnost, která v srdci vládne. Ostatně smutně dokazuje své nízké mravní smýšlení ten, který si v pátek a jiné ustanovené dni z lásky k trpícímu a umírajícímu Spasiteli nedovede kousek masa odepřít a není s to, aby byl poslušen církve a tím Boha.

II.

Jsme dále povinni zachovávat příkázání církevní z vděčnosti k samé církvi.

Je-li člověk, který by vážně tvrdil, že své matce není ničím povinován? I kdyby se nebyla nikdy o něho starala, kdyby ho byla hned po narození odložila, děkuje jí přece první a největší pozemské dobrodiní: život. Proto také zřídka nalézáme tak zpustlého člověka, který by matce své vděčnost odpíral. Než nemáme jen tělesnou matku, nýbrž i duchovní matku, církev katolickou. A nejen jest nám matkou, nýbrž jest nám i nejněžnější matkou.

1. Jí děkujeme především za život duše. Sotva jsme spatřili světlo světa, nesli nás do chrámu. Tu nás přijal kněz do církve a povýšil nás ve křtu sv. za děti boží. Co křestní voda hlavu naši obmývala, zavítal Duch sv. do srdce našeho a oblékl nás ve svatební roucho nevinnosti. Co by nám časné narození bylo prospělo, kdyby nás církev nebyla ve křtu sv. pro nebe znovu zrodila?

2. S jakou neumdlévající pečlivostí hleděla církev sv. tento nadpřirozený, nebeský život v nás zachovati a rozmnožovati! Poučuje dítě a chrání je před svedením, hrozí jménem božského přítele dítek věčným zatracením těm, kteří jedno z maličkých těchto pohoršujících, vybízí rodiče a představené, aby neustále nad nimi bděli, a povzbuzuje je poukazováním na nebeskou odplatu, aby je pro nebe v ctnosti a svatosti vychovávali. Posiluje dorů-

stající dítky k mravnímu boji svátostí biřmování, slabé svátostí pokání pozdvihuje a živí je chlebem života ve svátosti oltární.

3. Nechá-li se některé dítko její od světa svěsti, oklamati, a obrací-li se k milující matce zády, nedbá-li jejich napomenutí, s jakou úzkostlivou horlivostí vyhledává zbloudilou ovečku! I když svět mnohou svedl a na bezcestí, na špatnou cestu zavedl, vždy ještě církev nevěrnou ovečku vyhledává. A když ji nalezne, s jakou radostí ji přijímá a do ovčince zpět nese! Když svět oklamanou a podvedenou obět oloupil, nešťastnou učinil a s opovržením odhodil, církev se za ni nestydí, nýbrž vždy ještě jí otcovský dům otvírá. A když nešťastník po celý život zlé činil — ale na večer života svého upřímnou lítost ukáže, posílá k němu církev svatá služebníka svého. Jemu nesmí býti žádná cesta příliš daleká, žádné počasí příliš nepříznivé, žádná hodina nepříhodná. Chvátá přes hory a doly, sestupuje do podzemních příbytků, vystupuje do podkrovních komůrek, aby umírajícího s Bohem smířil, potěšil a brány nebeské mu otevřel.

4. Není-liž tedy vskutku církev sv. něžně milující matka? Zdaž proto nezaslouží, abychom ochotně přikázání její zachovávali? Zdaž bychom je neměli s radostí plniti, i kdyby byla sebe četnější a obtížnější? A co nám poroučí? Dává nám patero přikázání, a to snadná přikázání. A dovoluje je i nezachovávat, když jejich plnění jest příliš těžké. A přece jsou křesťané, katolíci, kteří přikázání této dobré matky lehkomyšlně, ano i vzdorovitě a pohrdavě si nevšímají a jich nedbají. Není-liž to černý nevděk? Když je někde divadlo, tu žádné počasí lidem nebrání, spěchají na míle daleko, i kdyby šidla padala; ale v neděli a ve svátek mši sv. zameškají, k tomu dostačí každý sebe menší důvod. Ano, leckdy není ani důvodu třeba. Rozmar, lehkomyšlnost, zlá vůle často lidi od návštěvy chrámu Páně zdržuje. Mnozí předstírají za důvod své nedbalosti nezdravý vzduch kostelní, který nervy jejich kazí, a jsou to nezřídka takoví, kteří celé noci v zábavních místnostech v kouři stráví bez škody pro zdraví. Jiní shledávají v postním přikázání obtíže pro svůj slabý žaludek, a často jsou to takoví, kteří při jistých příležitostech ukazují, že jsou s to, aby strávili věci co nejhůře stravitelné. Ukazují dovednost, která připomíná pštroší žaludek. A bohužel jsou to často právě lépe postavené osoby, které tohoto přikázání nedbají. Mohly by snáze předpisům církve svaté se podrobiti, poněvadž mají prostředky usnadniti si toto přikázání, a přece ho nedbají, kdežto svědomitě se předpisům církevním podrobují chudí a prostí lidé, pro něž zdržování se masitých pokrmů často s obtížemi a obětmi spojeno jest. Nebuďte aspoň vy, milí posluchači, tak nevděční, nýbrž ukazujte svou dětinnou lásku a vděčnost k církvi sv., matce vaší, tím, že budete svědomitě zachovávat její přikázání.

III.

Láska k sobě samým konečně nás vybízí přikázání církevní zachovávat. Po Bohu máme sebe nejvíce milovati. Neboť kdo sám s sebou dobře nesmýšlí, jak by mohl s jinými dobře smý-

šleti? Milujeme sebe řádně, když staráme se o svou věčnou spásu a o své časné blaho. Obé má na mysli církev sv., když nám přikázání dává.

1. Máme zasvěcené svátky světiti. Když duše od namáhavých prací odpočívá, má tím od pozemských cest k svému vznešenému cíli povznesena býti a čas nalézti zajistiti si věčné spasení dobrými skutky. Odpočinkem mají tělesné síly opět se vzpružiti, dovolenými, v křesťanském duchu strávenými radovánkami máme býti posilněni tím raději a horlivěji povinnosti svého stavu ve všední dni konati. Ale někteří předstírají, že se odpočinkem v tyto svátky o mzdu připravují. Tak může mluvit člověk, který dále nevidí než sobě na nos, věřící katolík ví, že práce v neděli a ve svátek užitku nepřináší, poněvadž na ní kletba boží spočívá. A když i něco obětujeme z lásky k Bohu, odplatí nám to Bůh vždy tisíckrát, když to k našemu spasení slouží. Ale ach, jak často se toto přikázání plní! Svátky nejsou pro mnohé dny zasvěcenými, nýbrž znesvěcenými, nejsou dny odpočinku, jsou to dny prostopášnosti!

2. Že mši sv. slyšeti naše věčné spasení a naše časné blaho podporuje, může popíráti jen ten, který neví, co mše svatá jest. Zdaž zde nejsou všechny zásluhy Pána Ježíše, jichž svým životem, utrpením a smrtí získal, obsaženy a zdaž se nám zde ovoce oběti na kříži nepřivlastňuje? A není liž Kristus Pán, který se zde za nás Otci nebeskému obětuje, Pánem času a Pánem věčnosti?

Zdaž nás tedy již ohled na náš vlastní prospěch nemá pobízeti hodně často a pobožně — alespoň každou neděli a svátek — mši sv. slyšeti? Ale tak mnohý vlažný katolík namítá, že služby boží trvají příliš dlouho. Na tuto námitku odpověděl svému dvořanu francouzský král: »Služby boží nejsou dlouhé, ale pobožnost tvá jest krátká.«

3. Že ustanovené posty rovněž naše věčné i časné blaho podporují, je na bíle dni. Tím máme se státi pány nad svou smyslností a nad svými vášněmi a též pokání činiti za spáchané hříchy. Vždyť jest hříšná žádostivost základem a důvodem časné i věčné záhuby pro tak mnohé lidi. Bujnému koni dává se krmě trochu výše. Taký bujný kůň, který svého jezdce, člověka, často do propasti vrhá, jest naše chtivé tělo.

Ale proč církev od nás žádá, abychom se zdrželi požívání masitých pokrmů? Z téhož úmyslu. Aby nám touto obětí poskytl příležitost snáze sebe opanovati, snáze nad sebou zvítěziti.

4. Že sv. zpověď a sv. přijímání naše věčné blaho podporují, nahlédne každý. Že však církev sv. si přeje, abychom častěji sv. svátosti přijímali, poznáváme z toho, že přidala slovo: »Alespoň jednou za rok zřícenému knězi se zpovídati a v čas velikonoční velebnou svátost oltářní přijímati.« Sv. svátostmi nabýváme dále dobrého svědomí a udržujeme si je. Tím se i naše časné blaho podporuje, jako zlé svědomí spánek od očí našich zapuzuje a jiným způsobem na zdraví nám škodí.

5. Právě tak podporuje páté přikázání církevní naše věčné a časné blaho, když hluché veselí obmezuje, odstraňuje nebezpečí ke hříchu, a navádí nás, abychom šli do sebe. Zajisté i časné blaho bylo by lépe zajištěno, kdyby zapovězeného času lépe se dbalo, zvláště při nynější drahotě. Ochuzení, zkáza jednotlivců i celých rodin jest bohužel často následek požívavosti a shánění po zábavách, které žádných časných mezí neznají.

Závěr. Viděli jsme, že jsme povinni svědomitě zachovávat přikázání církevní z poslušnosti k Bohu, který skrze církev poroučí, z vděčnosti k církvi, které máme za tak mnohá dobrodíní děkovati, z lásky k sobě samým, poněvadž tím časné i věčné blaho své podporujeme. Když je budeme zachovávat v dětinné lásce k matce své, církvi sv., budeme se také jednou na smrtelné posteli radovati, jako sv. Teresie v posledních okamžicích radostně zvolala: „Umírám jako dítě katolické církve! Umírám jako katolička!“ Když v životě budeme ukazovati, že jsme poslušnými dětmi církve sv., zajisté nás i Bůh jednou za své děti uzná a do svého otcovského domu, do nebe, přijme. Amen.

Dle Hamerle: Jan Nep. Holý O. Praem.

Neděle II. po velikonoči.

Pán Ježíš pastýř dobrý.

„Já jsem pastýř dobrý.“ (Jan 10, 11.)

Říše Kristova velice se liší od říší tohoto světa. Vyznal to sám Pán Ježíš, když stál před Pontským Pilátem; odpověděl na otázku Pilátovu: „Ty-li jsi král židovský?“. „Ty pravíš, já jsem král. Království mé není z tohoto světa. Kdyby z tohoto světa bylo království mé, služebníci moji zajisté bránili by, abych nebyl vydán Židům; ale nyní království mé není odtud.“ (Jan 18.)

Ó věru, drazí v Kristu, království Kristovo jest zcela jiné nežli království světská. Čím pak by byli králové tohoto světa bez poddaných? Jejich moc a vláda závisí většinou na množství, bla hobytu, statečnosti lidu poddaného; ale věčný král náš Ježíš Kristus nepotřebuje nás ubohých hříšníků; on má moc, slávu, velebnost, která byla dříve než svět byl učiněn. Knížata tohoto světa pečující o své poddané, starají se zejména o blaho pozemské, pomíjející; ale Kristus Pán pečuje o věčnou blaženost naši; onť čeho oko nevidalo, čeho ucho neslýchalo, co na srdce lidské nevstoupilo připravil těm, kteří ho milují! Ačkoli svrchovaný Pán náš neskončeně vyvýšen jest nade všechny krále všech časů, všeho světa, přece pokorně nazývá se pastýřem, ovšem pastýřem dobrým.

Už starozákonní proroci předpovídali Messiáše jako pastýře dobrého; tak Isaiáš (40, 10, 11.): „Pán Bůh v síle přijde a rámě jeho panovati bude . . . Jako pastýř stádo své pásti bude; v rameni svém shromáždí beránky, a v klín svůj pozdvihne je, březí

pak sám ponese.« — A u proroka Ezechiela (34, 23.) praví Bůh Otec: »Vzbudím nad nimi pastýře jednoho, který by je pásł . . tent je pásťi bude a ten bude jejich pastýřem.«

Co bylo prorokováno, v pravdě se naplnilo. Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi, Syn boží přijal přirozenost lidskou, učiněn jest pastýřem dobrým duší lidských.

I rozjímejme dnes, drazí v Kristu, kterak Pán Ježíš, pastýř dobrý, ovečky své na dobrou vodí pastvu, jich chrání, zbloudilých hledá, život svůj za ně dává.

P o j e d n á n í.

1. Dobrý, svědomitý pastýř vede zajisté ovečky své na dobrou pastvu; a tak i Kristus Pán duším věčným dobrou pastvu chystá. Především krmí nás Pán chlebem slova božího, a toť věru nezbytný, přeuzitečný jest pokrm duše. Vizme Pána svého, jak neúnavně kázal slova věčné pravdy! Kázal všude — ve chrámě, v synagogách, na ulicích, na cestách, na horách, na poušti, na moři; a božské slovo jeho tak jímalo zástupy, že na pokrm tělesný mnohdy ani nevzpomněly, aneb málo co jedly syty jsouce sladkým učením Páně; s králem Davidem mohly vyznati: »Jak sladké jsou hrdlu mému řeči tvé, Pane, sladší nad med ústům mým.« (Ž. 118, 113.) Zvěstovaltě božský Mistr náš převznešené pravdy o Bohu, o moudrosti jeho, o zákonech a právech jeho, o cestě k věčné blaženosti, o radostech nebeských, o soudech božích, o řízení a správě všeho světa.

A ejhle, drazí v Kristu, totéž slovo boží zvěstovali ve jménu Kristově i svatí apoštolové jeho, byltě jim pravil: »Jdouce do celého světa, učte všechny národy — zvěstujte evangelium všemu stvoření«; totéž Slovo boží zvěstovali, zvěstují a budou zvěstovati až do konce světa i nástupcové sv. apoštolů, biskupové a kněží. A tak nepřestává Ježíš Kristus, pastýř dobrý, krmiti oveček svých chlebem slova božího. Spěchejme tedy sem do chrámu Páně, kde pravda života věčného se zvěstuje; važme si svatého učení, važme si kázání, važme si křesťanských cvičení. Často se přihodilo, že lidé slova božího si nevážící ztrestáni byli hladem duchovním, jak už prorok Amos ve jménu Hospodinově byl předpovídal: »Pošlu na zemi hlad, ne hlad chleba, ani žízeň vody, ale (hlad) slyšení slova Hospodinova.« (Amos 8, 11.) Co pak dobrého může roditi země nezasetá? A tak i srdce naše, nejsouc oseto slovem božím, nezplodí ničeho dobrého, leč koukol a býlí hříchu a nepravosti.

Jiný pokrm duše, jež Pán Ježíš, pastýř dobrý, nám uchystal, jest modlitba a nábožné s Bohem rozmlouvání. Tímto pokrmem sytil se sám Pán Ježíš podle člověčenství svého; vstupovaltě na hory a místa pustá, aby se tam modlil a s Otcem svým nebeským rozmlouval. Abychom se i my tímto pokrmem sytili, naučil nás Pán modliti se, naučil nás božské modlitbě »Otčenáš«, vybízel nás k pokorné, vytrvalé modlitbě, volaje: »Proste, a bude vám dáno, hledejte, a naleznete, tlucte, a bude vám otevřeno!« Ó modleme se tudíž, drazí v Kristu, modleme se rádi, modleme se co

možná nejvíce, s důvěrou, ponížeností, vytrvalostí; modlitba jest klíčem království nebeského, modlitbou otvírají se poklady milostí, a milost — toť opět pokrm duše, jež Kristus, pastýř dobrý, nám připraviti ráčil.

Milost boží, tato nebeská urozenost duše, byla Adamem i Evou všem lidem ztracena; ale dobrý Pastýř náš zamilovav si nás, ovečky své, ztracenou milost znova získal přebolestnou smrtí svou. Plni vděčnosti vyznáváme se sv. Pavlem: »Jestliže pro hřích jednoho — Adama — mnoho jich zemřelo: mnohem více se milost boží a dar z milosti jednoho člověka, Ježíše Krista, na mnohé rozhojnil . . . Jako skrze hřích jednoho přišla na všechny lidi vina k odsouzení, tak přišla skrze spravedlnost jednoho na všechny lidi milost k ospravedlnění života . . . Kde se rozhojnil hřích, tu se více rozhojnila milost.« (Řím. 5, 15, 18, 20.) Ó věru rozhojnila se, mocnými proudy rozlila se na nás milost Kristova, rozlévá se a bude se rozlévati až do skonání světa. Sedm sv. svátostí jest jakoby sedm nevyčerpatelných zřídél, jimiž nám vylévá Pán Ježíš, pastýř dobrý, milost svou; každá z nich velikým jest tajemstvím, největším však zajisté jest nejsvětější svátost oltářní, pravé tělo a pravá krev Pána našeho Ježíše Krista pod způsoby chleba a vína; toť věru ta nejvýbornější pastva, ten nejlepší pokrm duše věřící, ovečky Kristovy; o této veliké svátosti praví sám božský Spasitel: »Tentoť jest chléb s nebe sestupující, aby, bude-li kdo z něho jísti, neumřel . . . Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísím v den nejposlednější.« (Jan 6, 50 55) Písmo svaté na mnoha místech mluví o eucharistii, o nejsvětější svátosti, a to i v různých podobenstvích, jimiž nám na rozum dává, jak líbezný to pokrm srdcem dobře připraveným; představuje nám též sv. přijímání obrazně velikolepou hostinou, hostinou krále synu svatební veselí stojičeho. Svati otcové a učitelé církevní rozplývají se téměř chválou tohoto přezázračného tajemství; tak volá sv. Cyprian: »Tento chléb nebeský jako manna má všechny chuti, jež si lze mysliti a mocí podivnou působí, že kdož jej hodně přijímá, rozkoš cítí, které si žádá a která líbezností převyšuje všechny sladkosti.« Sv. Bonaventura představuje nám Krista Pána takto mluvícího: »Ó duše, zdaž mne přijímajíc nepoznala jsi ze zkušenosti, že okoušíš medu s plástem, který jej v sobě drží, sladkost mého božství spojenou s tělem a krví mou?«

Kéž, draží v Kristu, podobáme se prvním křesťanům, kteří den ze dne požívali těla Páně! Odtud pochodila svatost jejich, síla, neohroženost, pokora, láska, mírnost, čistota, cudnost. Kéž často, velmi často i my jako ovečky dobré přijímáme Pána Boha svého, chléb s nebe, všecku líbeznost obsahující v sobě!

2. »Nájemník a kterýž není pastýř, jehož nejsou ovce vlastní, vida vlka, an jde, opouští ovce a utíká; a vlk lapá a rozbíjí ovce. Nájemník pak utíká, neboť nájemník jest, a nic nedbá o ovce.« (Jan. 10, 12, 13) Dobrý však pastýř neopouští stáda svého, když mu hrozí ubezpečení, ale chrání ho, zastává se ho.

Takovým dobrým pastýřem byl kdysi zbožný David; slyšme,

co sám králi Saulovi o sobě vykládal: »Pásl služebníků tvůj stádo otce svého, a přicházel lev aneb medvěd a bral skopce z prostředku stáda; i bonil jsem je a bil, a vydíral jsem ho z hrdla jejich; a oni povstávali proti mně, a já ujma je za čelist, udávil a zabil jsem je.« (1. Král. 17, 34, 35.)

Toto všechno jest jen mdlý obraz, ostražitost pastýřů pozemských neskonale překonána jest ostražitostí, bdělostí, ochranou, jakou Pán Ježíš, pastýř dobrý, nás ubohých hříšníků se ujímá. Jestliže ve Starém Zákoně národ israelský, svaté město Jerusalema chráněno Hospodinem, čím více národové křesťanští, svatá církev Kristova chráněna jest božským zakladatelem svým! Pěl v té příčině sv. Isaiáš: »Sestoupí Hospodin zástupův, aby bojoval na hoře Sioně a na pahrbku jejím. Jako ptáci létající — totiž okolo svého hnízda, hájící svých mladých — tak hájiti bude Hospodin zástupů Jerusalema, ochraňuje a vysvobozuje, přecházejí a zachovávají.« (Is. 31, 4, 5.) Kristus Pán pak sám ráčil říci: »Aj, já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa«, a předpověděl, že ježto on s církví svou, s ovečkami svými vždycky bude, že brány pekelné jí nepřemohou.

Vizme, drazí v Kristu, jak se ujal Pán věrného služebníka svého sv. Štěpána, když stál před zlopověstnou veleradou židovskou! Aby ho udržel v dobrém až do konce, aby ho povzbudil, ukázal se mu božský Mistr ve slávě své, jak sv. Štěpán zřejmě zatvrzelcům židovským vyznal právě: »Vidím nebesa otevřená a Syna člověka stojícího na pravici Boží.«

Vizme, kterak Pán Ježíš, pastýř dobrý, ujal se oveček svých, jež žily v městě Damašku. Šavel zuře pomstou a dychtě vražditi učedníky Páně, vyžádal si od velekněze písemného plnomocenství do Damašku, aby tam všechny muže i ženy křesťanské zjímá a svázané do Jerusalema přivedl; ale jak známo jest láskám vašim, nedaleko Damašku obklíčilo jej světlo s nebe, oslepen byl září nebeskou a jako bleskem poražen padl k zemi; v touž dobu uslyšel hlas říkající: »Šavle, Šavle, proč se mi protívíš?« Ze Šavla stal se Pavel, křesťané damascenští byli zachráněni.

Celé dějiny církevní mocným jsou důkazem, že Pán náš a Spasitel nepřestává chrániti stádo své; a co pozorujeme na celých národech křesťanských, můžeme pozorovati též v životě jednotlivců; i v našem vlastním. Rozvažujme jen, čeho jsme zažili a věru shledáme, že častokrát, když byla nouze nejvyšší, byla pomoc boží nejbližší! Děkujme tudíž Pánu z milostivé ochrany jeho, již se nám až dosud dostalo; důvěřujme v pomoc a přispění jeho i na časy budoucí; volejme s králem Davidem: »In te Domine speravi, non confundar in aeternum. — V tebe, ó Pane, jsem doufal, nebudu zahanben na věky.«

3. Pastýř dobrý hledá ovečky zbloudilé, ztracené. Podobně i Pán Ježíš si počíná; přišelť proto na svět, aby hledal a spasil, co bylo ztraceno. Zvěstoval to Pán již ústy proroka Ezechiela, právě: »Aj, já sám hledati budu ovce svých, a navštívím je. Jako navštěvuje pastýř stádo své, v den, když by byl uprostřed ovce

svých rozptýlených: tak navštívím ovce své, a vysvobodím je ze všech míst, kamž v den oblaku a mrákoty rozptýleny byly • (Ezech. 34, 11, 12.) Ano, Pán hledal přepečlivě duši v oblaku a mrákotě hříchu rozptýlených, spěchal za nimi, obcovoal s nimi, jedl s nimi; nebylo člověka tak opovrženého, nebylo hříšníka tak sprostého, aby se byl stranil jeho tovaryšstva, tak že se fariseové a zákoníci, úhlavní nepřátelé Kristovi, horšili proto v pýše své, řkouce pohrdavě učedníkům Páně: »Proč s publikány a hříšníky jít Mistr váš?« (Mat. 9, 11.) Ba i v posledních chvílích pozemského života svého, když už na bolestném dřevě kříže pněl, pečoval především o ovce zbloudilé; platil první dvě slova, jež s kříže pronesl, platila hříšníkům; modlil se za rouhavý zástup: »Otče, odpusť jim; neboť nevědí co činí«; a lotru kajícímu pravil: »Amen, pravím tobě, ještě dnes budeš se mnou v ráji«.

A tak až dosud hledá Pán Ježíš hříšníkům, jako pastýř dobrý ovcí zbloudilých; hledá, volá svatým, spasitelným vnuknutím; hledá, volá laskavými, otcovskými tresty; navštěvuje nás mnohdy hořkostí, bolestí, soužením; hledá, volá hlasem kazatelů, zpovědníků; a naleznuv ovečku, klade ji na ramena svá a pln radosti nese ke stádu ostatnímu. Ježto pak veškero pokolení lidské bylo zbloudilo, nesl Kristus Pán jako pastýř dobrý všecek lid na přesvatých ramenou svých, nesl hříchy všeho světa, »hříchy naše sám svým tělem vnesl na dřevo, abychom hříchům zemrouce spravedlnosti živi byli« (1. Petr 2, 24.) Této pak neskonalé lásky Pastýře dobrého dostalo se netoliko veškerému pokolení lidskému vůbec, nýbrž dostává se jí každému jednotlivci. Kéž by tedy povážili nešťastní hříšníci, jakou láskou naplněno jest božské srdce Páně, jak jest starostlivo o jejich spasení! »Proč byste měli umřít, dome israelský? Neboť nechci smrti umírajícího — t. j. nechci, aby hříšník věčně nešťastným zůstal — praví Pán Bůh; obraťte se a živi buďte« (Ezech. 18, 31, 32.)

4. A ejhle, drazí v Kristu, abychom my v pravdě živi byli, zemřel Pán Ježíš, pastýř dobrý, zsinalostí jeho uzdraveni jsme. Nemusil, jako my lidé, zemřít; sám vyznati ráčil: »Život svůj dávám . . . Žádný ho nebere ode mne; ale já jej dávám sám od sebe.« (Jan 10, 17, 18.) Co pak by byl zmohl člověk, slabý červíček, proti jednorozenému Synu božímu, kdyby tento nebyl chtěl v lásce své za nás bídné hříšníky se obětovati? kdyby nebyl chtěl pro spasení naše všeho dokonati, vůle Otce svého nebeského naplniti? I vydal na kříži tělo své i duši svou celému moři bolestí. Židé muk více už neměli, aby jich na Spasitele ještě uvalili, potup více neměli, aby jej uráželi; utrpení Páně dostoupilo vrcholu, Pán Ježíš, pastýř dobrý, až na dno vypil kalich, jenž mu byl připraven.

O králi Davidovi víme, kterak vida, že lid jeho trestem božím jest navštíven, sám hotov byl za lid zemřít, volaje k Bohu: »Hospodine Bože můj, nechť se obrátí, prosím, ruka tvá na mne a na dům otce mého; lid pak tvůj ať není mořen.« Hotov byl zemřít, ježto věděl, že vlastním hříchem svým trest boží na lid

svolal; pravilně zřejmě: »Já jsem ten, který jsem zle učinil; toto stádo což jest provinilo?« (1. Paralip. 21, 17.) O Kristu Pánu však, Bohu nejsvětějším, právem mohl napsati sv. Pavel: »Toho, který hříchu neznal, učinil za nás hříchem — t. j. obětí za hřích — abychom my učinění byli spravedlností boží — t. j. spravedliví před Bohem — skrze něho.« (2. kor. 5, 27.) Pán Ježíš, jednorozený Syn Boha Otce, Pán nejsvětější, neduhy naše nesl, bolesti naše snášel, raněn jest pro nepravosti naše, potřín jest pro hříchy naše.

Uveď si na pamět, duše křesťanská, jakých útrap, jakých urážek bylo podstoupiti nejlepšímu, nejlaskavějšímu pastýři tvému, božskému Spasiteli! Vše ti obětoval, aby tobě prospěl, sebe sama v obět přinesl, výkupné za tebe zaplatil, hřích zničil, hněv Páně usmířil, milost získal, blaženost nebeskou připravil, církev založil, kněžství a svátosti ustanovil; konečně volá hlasem mocným: »Consummatum est! — Dokonáno jest!« Učinil v díle spasení našeho povinnost svou, činme nyní i my povinnost svou, chovejme se jako ovečky dobré. Slyšme především hlas Páně, slyšme s ochotou a pozorností slovo boží, budme však netoliko posluchači, ale i plnitelé jeho; nevzdalujme se od Pána, pastýře dobrého, nezarmucujme ho hříchy a nepravostmi, ale pasme se pod svatou ochranou jeho; prospívejme v bázni boží, přinášeje užitky krásných ctností; ve všeliké pak bídě, ve všelikém soužení, zejména v neštěstí hříchu utíkejme se k Pánu Ježíši; onť nepřestává laskavě volati: »Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtížení jste a já vás občerstvím.«

Bone pastor, Deus vere, Jesu, nostri miserere! Dobrý pastýři, Bože pravý, Ježíši, smiluj se nad námi! Amen. *Frant. Janovský.*

Neděle III. po velikonoci.

Patření na Boha maličkostmi se získává a ztrácí.

Kostra. Doslovný výklad (Jan 16, 16.). Můžeme i rozuměti takto: Maličko je to, co pro Boha činíme a trpíme, a odměna naše jest patření na Boha. To nás nadějí naplňuje, ale tato naděje spojená jest také s bázní, neboť nejen jest maličko, čím patření Boha získáváme, nýbrž i jest maličko, čím patření Boha ztrácíme, což nás bázní naplniti musí. Tedy:

I. Maličkostmi patření na Boha získáváme:

1. jsou to maličkosti, když je s odměnou srovnáváme, 2. jsou to maličkosti vzhledem k času, který Bohu sloužíme, 3. jsou to maličkosti, poněvadž sami vše nekonáme, nýbrž Bůh svou milostí a pomocí nás podporuje.

II. Maličkostmi patření na Boha ztrácíme:

1. postačí jenom jeden těžký hřích, 2. postačí těžký hřích v okamžiku i třeba jen v myšlenkách, 3. postačí těžký hřích v posledním okamžiku, v smrtelném zápasu.

»Maličko a neuzříte mne, a opět maličko a uzříte mne.« (Jan 16, 16.)

Dnešní evangelium obsahuje řeč, kterou Pan Ježíš k učedníkům konal po poslední večeři před svým utrpením. Loučí se s apoštoly a praví jim: Maličko, a neuzříte mne, a opět maličko,

a užijte mne. Slova ta rozlični sv. učitelé vykládají: Upadnu v ruce Zidů, odsoudí, ukřižují a pohrbí mne; tu se nebudeme viděti; ale brzy z mrtvých vstanu, a pak se opět s radostí uvidíme. Sv. Augustin, Beda, Maldonat vykládají slova ta takto: Jen maličko jest, jen krátký čas jest, co na zemi ještě budu prodlévati, potom půjdu k Otci a když vstoupím na nebesa, budu pro vás neviditelný, avšak ne pro všechny časy; neboť opět odtud přijdu a při posledním soudu se před celým světem ukáži. A tento čas od nanebevstoupení až do posledního soudu jest jen krátký, jest to maličko, neboť trvání světa jest beztoho jen vratké a krátké. To jsou rozličné výklady slov Páně ve vlastním, doslovném smyslu.

Ale tato slova lze ještě jinak vykládati. Podstatná blaženost svatých záleží v tom, že Boha vidí tvář v tvář dle slov sv. Jana (1 Jan 3. 2.): »Víme, že když se ukáže, podobní jemu budeme, neboť viděti jej budeme tak, jakž jest.« Jak však tohoto štěstí účastnými státi se můžeme? Co nás o toto štěstí připravit může? Jak patření na Boha si získáme, jak je ztrácíme? Toto patření na Boha jest největší dobro, které Bůh jen svým milým propůjčuje, jest mnoho třeba k tomu tohoto dobra nabýti a může se toto dobro i maličkostí ztratiti? A když tak přemýšlíme o slovech Páně: »Maličko, a užijte mne«, tu nám napadá, jak skutečně jest maličko, čím si zasloužíme, abychom ho v nebi užili; a když uvažujeme o slovech: »Maličko, a neuzijte mne«, tu nám opět připadá, že jen maličko, maličnost stačí a již ho v nebi neuzijeme, patření na Boha ztrácíme. Když pak věčnou blažeností maličkostmi získati můžeme, kdo by nechtěl doufati a touto nadějí všechny obtíže statečně přemoci? Když pak maličkostmi můžeme ztratiti, kdo by nechtěl se báti a pro tuto bázeň se vši pečlivostí o své spáse pracovati? Abychom jak v této naději, tak i v této bázi posílnění byli, chci vám dnes ukázati pravdu:

Maličkostmi patření na Boha získáváme a ztrácíme.

Má tedy úvaha naše dva díly:

I Maličkostmi patření na Boha získáváme,

II. Maličkostmi patření na Boha ztrácíme.

Kéž tato úvaha rozmnoží v nás touhu po tomto patření na Boha!

P o j e d n á n í.

I.

1. Vše, co pro své spasení činíme neb činiti můžeme, jest maličké, skrovné oproti patření na Boha.

Uvažte vážně, co činíme nebo trpíme, abychom blaženosti věčné dosáhli a Boha viděli? Ranní modlitbu, když vstaneme, zpytování svědomí a večerní modlitbu, než jdeme spat; slyšení mši sv., přemáhání sebe, pokání, zachovávání přikázání, almužnu, dobré skutky, půst, přijímání sv. svátostí. A i kdyby tobo bylo stokrát tolik, co jest to oproti největšímu štěstí patřiti na Boha, jehož zcela jistě dosáhneme, když tyto skutky stále a horlivě konáme

a v nich vytrváme? Nejsou-li všechny tyto skutky jen maličkostmi oproti věčné odplatě, oproti patření na Boha?

Představte si nejkrásnější palác, který kdy svět viděl, nej-mocnější panství, nejkrásnější říši, která je na světě. Kdyby bylo lze nabýti tohoto paláce, panství, říše za balér, řekli byste, že je to za babku. A přece je to jen zcela slabé přirovnání vzhledem k dobrým skutkům, které konáme nebo konati můžeme a kterými si blaženého patření na Boha získáváme. Kdyby se i nejprosto-pášnějšímu člověku učinila nabídka: Snaž se nadále v milosti a přátelství božím žít, pak budou všechny země na světě tvým majetkem, a po celý život je budeš mít v nerušeném klidu a jistotě: připadalo by někomu z nás za těžko přjmouti tuto nabídku v milosti boží žít? bylo by to příliš mnoho za tak veliký majetek? Nuže, slyšte sv. apoštola Pavla, co praví v listě k Římanům (8, 18): »Utrpení tohoto času nejsou rovna budoucí slávě, kteráž se zjeví na nás.« Celkem vzato, všechno utrpení mučedníků, všechno umrtvování kajníků, všechny hrdinské skutky vyznavačů, ano i skutky Rodičky boží: kdyby to jediný člověk konati a trpěti měl, je to jen maličko oproti budoucí slávě, kteráž se zjeví na nás. Co pak bude potom to, co nyní pro tu slávu konáme nebo trpíme? A přece se necháváme již malou mrzutostí uchvátiti, malomyslníme a skládáme ruce do klína, jak bychom činili již přespříliš. I dejme tomu, že jsou obtíže nebo utrpení samy o sobě veliké, co pak je to všechno proti utrpení, kterému se vyhneme, když dosáhneme cíle svého a budeme patřiti na Boha? Když dosáhnou tohoto cíle, vyhnu se věčnému trápení v pekle, věčné hanbě, věčné bídě. Co dělá neb vytrpí člověk všechno, aby se vyhnul časné smrti, neb aby ji aspoň ještě na čas oddálil? A přece praví: To vše, co trpím, nic není, to jest maličkost, jen když opět budu zdrav. Předpisují se nejtrpčí léky, ale vypijeme je; lékař pálí a řezá, ale ať jen pálí a řezá. A přes to přese všechno přece se smrti nevyhneme; a když se jí vyhneme, je to jen odklad na krátký čas. Co pak je to: varovati se nebezpečí a příležitostí ke hříchu, umrtvovati své smysly, všechna střídmost v jídle a pití, co je to všechno oproti trápení věčnému, jemuž se tím vyhneme? Málo, velmi málo, ano skutečně maličko, maličkost. Co vynaloží všechno zajatý zločinec, aby se vyhnul nečestné smrti? Upotřebí k tomu celého svého majetku, používá k tomu celé své rodiny a celého příbuzenstva, vydrží nejhorší útrapy, a pokládá přece všechno to za maličkost, jen když nebude odsouzen na šibenici. Není-li však odsouzení do pekla mnohem nečestnější než odsouzení na šibenici? Proto si řekněme: Nuže, má nestálá, vrtkavá vůle! Doznej, vše to jest jen maličkost, jen když dojdeš k patření na Boha.

Co vytrpí lidé pro horší věci? Jakub sloužil 14 let, aby dostal Ráchel za manželku, a to v nepřetržité práci a námaze, jak sám praví: »Dnem i nocí vedrem jsem se trápil a zimou, a odcházel sen od očí mých.« (Gen. 31, 40) Nám pak se zdá — jaká to hanba — týden býti dlouhou dobou, vykonávati dobré předsevzetí, které jsme při sv. zpovědi učinili. Co činí a trpí tak mnozí

při dostizích? Sv. Pavel o nich praví: »Všech věcí se zdržuj, aby porušitelnou korunu obdrželi.« (I. kor. 9, 25.) Vojín v poli, ctí-žádostivec na dvoře, kupec v krámě, sluha v domě musí beze vší pochybnosti mnohem více se namáhati, než my chceme činiti pro patření na Boha, pro toto nejvyšší dobro. Kdybychom zachovávalíce jedno přikázání boží, časnou odměnu za to obdrželi, na př. úplné zdraví tělesné, ó jak by nám to vše jako maličkost připadalo! Kdyby každé přemáhání sebe, každé umrtvování, každé přijímání sv. svátostí nám na tomto světě odplatu přinášelo, všechno bychom za maličkost pokládali. A nyní, když nám dávají věčnou, nekonečně drahocennou odměnu? — Kde máme víru a naději? Když vstoupíme do nebe, když se z prvního překvapení probereme, které v nás způsobí patření na Boha, největší podivení, jak myslím, nám v ústa dá slova: S tak malou námahou získal jsem tak vysokého dobra! Za tak málo kajících slz, které jsem nad svými hříchy prolil, toto nezměrné moře radosti a rozkoše! Opustil jsem onu nebezpečnou společnost, a nyní přicházím do společnosti tolika andělův a vyvolenců. Oči své držel jsem na uzdě a nyní vidím tento nádherný palác nebeský a nevýslovně krásnou tvář samého Boha. Skutečně, řekneme, vše jest jen maličkostí oproti patření na Boha.

2 Když vše to jest maličkostí, ještě menším a skrovnějším to bude pro krátkost času, ve kterém se to děje.

Neboť jak dlouhého času třeba vynaložiti, abychom došli k patření na Boha? Maličko, a užříte mne, praví Spasitel. Svátý Augustin praví, že trvání tohoto světa jest jen maličké a krátké, i když počítáme čas až k soudnému dni. Náš čas však, ve kterém si máme nebe zasloužiti, nebude snad delší než tento běžný rok. Leckdy nás netrpělivost napadá, že pravíme: Musím si stále činiti násilí? neustále se přemáhati? ustavičně pokání činiti? Ale co jest to stále, neustále, ustavičně? Vždyť můžeme tento týden, dnes umříti. Jistě každý z nás dříve umře než mu bude milo; když lidsky mluvíme. Život náš jsou často špatné hodiny, které předčasně se zastaví a v poledne již večer ukazují.

Přemýšlejme jen o svém posavadním životě, jak krátkým se nám jeví! Jak rychle čas plyne! I nejstarší lidé pokládají život svůj za krátký. Když stařec vše si zařídil pro dlouhý, pohodlný život a konečně jest na smrtelné posteli, jak vzdychá: Což pak již musím umříti? Vždyť jsem teprva počal žíti? Nyní teprve bych rád žil a mám již nyní umříti? Tu slyšíte, jak i staří lidé svůj dlouhý věk za maličkost pokládají. — Pevný hrad, když si jej z blízka prohlížíme, připadá nám jako malé město. Když však po moři plujeme a vzdáleni na hrad patříme, jak jest malý! Plujte ještě dále a pak jej i dalekohledem neuvidíte. Život náš, dokud žijeme, zdá se nám někdy příliš dlouhý; plujte jen do nezměrného moře věčnosti, uvidíte, že tisíc let nevydá tolik jako nyní jedna hodina.

3. Ale ještě něco. Co jest maličko oproti patření na Boha, co jest ještě menším pro krátkost času, ještě menším jest pomoci

a milostí boží. To maličko, co pro nebe konáme, ani sami nekonáme. »Ne já, nýbrž milost boží je se mnou,« praví sv. Pavel. Bůh nám milost svou nabízí; předchází nás, provází nás, podává nám ruku, a když se chceme přičinit, vede a drží nás svou rukou. Poblíží nás vnitřně tím, že tak často rozum náš osvěcuje a vůli naši posiluje; zevnitř tak mnohým kázáním, napomenutím, dobrými knihami a příklady.

To maličko, co máme pro nebe činiti, usnadňuje nám návykem, vnitřní útěchou, kterou tak často služebníky své občerstvuje. Viz, kolik rukou Pán ti nabízí, aby tě do života uvedl. Doznáváš tedy, že patření na Boha maličkostmi získáváme; neboť vše, co pro to konáme, jest maličké oproti patření na Boha; maličké pro krátkost času a ještě menší pro pomoc a milost boží.

Vše to musí nás potěšiti a povzbuditi, abychom ony malé obtíže přemáhali, které pro nebe podstupovati musíme. Ale jako tato pravda v nás naději vzbuzuje, tak má jiná pravda v nás způsobiti bázeň a snahu, abychom s největší horlivostí na cestě spásy vytrvali. Neboť poslyšte, rozmilí, patření na Boha sice maličkostmi získáváme, ale také maličkostmi ztrácíme.

II.

1. Absolon bydlil po dvě léta v jednom městě se svým otcem Davidem, ale nesměl přijíti otci svému na oči. »Řekl král: Necht se navrátí do domu svého, ale tváře mé ať nevidí. Navrátil se tedy Absolon do domu svého, ale tváře krále neviděl.« (2. král. 14, 24.) V tuto otcovskou nemilost upadl úkladnou vraždou bratra svého Ammona. Tato nemilost připadala mu obtížnou tak, že prosil, aby ho David raději života zbavil než patření v jeho tvář: »Prosím, ať uzřím tvář královu: pakli ale pamětliv jest nepravosti mé, necht mne zabije.« (2. král. 14, 32)

Než však nemluví pozemský král, nýbrž Bůh sám k svým nezvedeným synům: »Neužijte mne!« Tvrdý to ortel! Když milovaná osoba k svému miláčku praví: Nechoď už mi na oči! jaká bolest, jaká rána to pro ubohého. Ale, dí sv. Augustin, praví to nestydatá osoba a zastraší tím, jaká hrůza však, když to řekne Bůh sám a to pro celou věčnost! Absolon byl na přímělu Joabovu opět před Davida předpuštěn, ale Bůh zůstává při svém slově: Na věky mně nechoď, na oči! A proč ne? Není třeba asi tak hrozného zločinu, jako byla úkladná vražda Absolonova. Ztrácí se maličkostí, každým těžkým hříchem.

K této ztrátě není třeba desíti, sta smrtelných hříchů, není také třeba hříchů nejhoršího druhu, hříchů do nebe volajících, modloslužby, bludařství, vraždy; jediný smrtelný hřích nejnižšího druhu postačí, třeba jen těžký hřích v myšlenkách a žádostech. »Kdož v jednom zhřeší, mnoho dobrého zkaží« (Kazatel 9, 18), praví moudrý muž. Kdo jednou těžce se prohřeší, ztrácí mnoho, všechny zásluby, všechny poklady milosti, nebe a patření na Boha.

Esau pro maličkost velikou věc ztratil. Vizte jen, jak nepředložený mladík tak chtivě čočovici jí. Za tak skrovný pokrm prodal

bratru svému Jakubovi právo prvorozenství; přes to se směje, dovádí a jí s nejsvětší chutí. Co se ptám po prvorozenství? málo na ně dbám, že jsem je prodal. Jak mnozí následují tohoto nepředloženého mladíka! Pojdte, praví, budme veselí bez bázně, bez starostí, dokud jsme mladí a při síle. Co pak záleží na necudném skutku, na nestřídmosti? Ale jen trochu trpělivosti. Otec Isák skutečně dává požehnání, které na prvorozeném spočívá, Jakubovi a vylučuje Esaua. Jak zcela jinak mluví nyní Esau! Nejen vzdychá nyní nad svým neštěstím, nikoli, »lkáním velikým plakal« (Gen. 27, 38) a byl velice zarmoucen. Pojdte, potěšme zoufalého jeho vlastními slovy: Co se ptám po prvorozenství? málo na ně dbám, že jsem je prodal. Jedna čochovice jest lepší než deset prvorozenství. Ale nadarmo jest tato útěcha, lkáním velikým pláče. To je jiná řeč než dřívější, kdy prvorozenství za maličkost prodal.

Jednou budou snad také dva bratři, dvě sestry, dva mladíci, dvě vdovy, dva občané, dva úředníci. Jedněm všemohoucí Bůh dá požehnání: »Pojďte požehnaní!« Ach, věčný Otče, řekne druhý s Esauem, není pro mne požehnání? Požehnání pro tebe? Nejsi ty onen neb ona, který jsi ještě před nedávnem říkal: Pojdte, budme veselí bez bázně, bez starostí, pokud jsme mladí a při síle? Co pak záleží na necudném skutku, na nestřídmosti? Co pak nyní? Pro tuto rozkoš ztratíte nyní požehnání boží, za tuto čochovici prvorozenství. Pro ty, kteří si ctnosti váží, jest požehnání; tito však nechat lkají velice a pláčou, neboť pro maličkost veliký statek ztratili, když jím pohrdli.

Přátelé! S kým my držíme? S požehnaným Jakubem či Esauem? Smějeme se snad také s bláznem nad hříchem? Také snad vedeme podobné pohrdlivé řeči: Ať jen kněží povídají, my budeme žítí v rozkoších, jak chceme? Když někdo tak mluví, odpovězte mu, ale laskavě: Příteli, nebudeš stále tak mluvit, změníš řeč svou jako Esau, ale bude již pozdě. Změň ji nyní, jinak ztratíš za čochovici prvorozenství, za jediný hřích smrtelný patření na Boha.

2. Jako se tato ztráta může jediným hříchem smrtelným státi, tak se může i v jediném okamžiku státi. Jen až přišel pravdivé jest slovo: Jen okamžik trvá, co nás kochá, věčné jest, co nás trápí. Jen okamžik jsi užil zapovězené rozkoše a již jsi ztratil patření na Boha na věky. Ublížil jsi svému nepříteli v okamžiku, když jsi se chtěl mu pomstít, nyní na věky Boha neužiješ. Svému bližnímu jsi slovy neb skutky ukřivdil; hřích byl v okamžiku vykonán, nyní jsi vyloučen z patření na Boha na věky. Po celou věčnost budeš musiti s Jonathanem nářkati: Jen trochu málo medu jsem požil a hle, nyní věčná smrt je mým údělem.

3. Co však naši pečlivost ještě rozmnožiti musí, jest ta okolnost, že patření na Boha můžeme ztratiti nejen jediným hříchem smrtelným, nejen v okamžiku, nýbrž i ještě v posledním okamžiku života svého. Tento okamžik jest rozhodný pro celou věčnost. Kdo celý život těžce nehřešil, ještě v posledním tažení, na prahu věčnosti může zahynouti. Proto i nejzbožnější lidé, dokud žili, vždy

s největší bázní se snažili, aby snad ještě v posledním okamžiku neztratili poklad milostí, který si po celý život nashromáždili. Jisté jest, že náš nepřítel právě v posledním, rozhodném boji nás nejvíce pokouší a všemožně se namáhá, aby na smrt nemocného přemohl, když se konec přibližuje, po němž již není naděje a není již co ztratiti. Když poslední okamžik jen jedním smrtelným hříchem, třeba jen myšlením poskvrněn jest, jest brána nebeská na věky zavřena. Pravím: na věky. Neboť kdo jen jednou bez lítosti a pokání Boha těžce urazil, tomu právem Bůh odpírá patření na sebe na věky. Okamžitý hřích jest tak veliké zlo, že celá věčnost není dosti dlouhá, aby jej dostatečně potrestala. Když uvážíme, že patření na Boha, v němž podstatná blaženost vyvolenců po zůstává, jediným hříchem smrtelným, v jediném okamžiku ano v posledním okamžiku života svého ztratiti můžeme, kdo nenahlíží, jak snadno je ztratiti můžeme v tak mnohém nebezpečí, v tak mnohém zevnějším a vnitřním pokušení, při tak mnohých viditelných a neviditelných nepřátelích? Ano, skutečně maličkostí můžeme patření na Boha ztratiti.

Závěr. Měli bychom snad proto malomyslněti nebo dokonce si zoufati? Nikoli! ne malomyslně a zoufale, nýbrž opatrně a pečlivě si máme počínati dle slov sv. apoštola Pavla: »S bázní a třesením spasení své konejte.« (Filip. 2, 12.) Ale vedle spásitelné bázně musí nás také vždy naděje posilňovati. Kdyby byl Pan Ježíš jen řekl: »Maličko, a neužíté mne«, měli bychom se báti a nesměli bychom doufati. Když však také řekl: »Maličko, a užíté mne«, musíme vedle bázně i doufati. Doufejte, rozmiľ, neboť patření na Boha maličkostmi získáváme. Ale bojť: se také; neboť je také maličkostmi ztrácíme. Doufejte v pomoc boží, ale bojte se pro svou křehkost a slabost. Naděje vás má k dobrému povzbuzovati, bázeň pak od hříchu zdržovati. Když se vám obtíže v dobrém zdají příliš velikými, pomyslete vždy: Patření na Boha maličkostmi získáváme, vše jest maličké oproti patření na Boha, maličké pro krátkost času, maličké pro pomoc a milost boží. Když se vám vnada hříchu zdá býti příliš veliká, pomyslete vždy: Patření na Boha maličkostmi ztrácíme, totiž jediným hříchem smrtelným, v jediném okamžiku, ba i v posledním okamžiku. Poslední od vás odvrát a první vám dej Bůh. Amen.

Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.

Neděle III. po velikonoci.

»Poddání buďte všelikému lidskému zřízení pro Boha; buďte králi, jako nejvyššímu, aneb vladařům jako od něho poslaným.« (I. Petr. 2, 13.)

Sv. apoštol Petr v dnešní nedělní epištole líčí křesťanům své doby poměr poddaných ke králům a vladařům. Napomíná křesťany, aby bratrství milovali, Boha se báli, krále v uctivosti měli.

Byla-li tato napomenutí potřebná tehdejšími křesťany, jak mnohem více ještě potřebna jsou křesťanům našich dob. Často zajisté slyšeti právě za naší doby říkati, že nynější společnost se nedá řídit; že pojem o autoritě zcela vymizel, že začasto nejsvědomitější, nejspravedlivější provedení zákonů, na místo aby vážnosti a poslušnosti došlo, na odpor naráží a na místo aby všem různicím přítrž učinilo, nové vyvolává. Nařiká se, že veřejná i soukromá mravnost zaniká, že vášně převládají, že vždy mocnější se stává náklonnost oněm se protiviti a odporovati, jimž jsme poslušností zavázáni. Jak žalostný jest už poměr mezi hlavami korunovanými a poddanými! Jaká to řada panovníků už jest, jež anarchistům za obět padla. Tu přinesou noviny obromující zprávu: ruský car byl od bezbožného zločince na životě ohrožen, tu zas král italský padl rukou zlosynovou, tu zas král portugalský, president republiky francouzské, severoamerických států atd.

Jak však by to nemělo k takovýmto následkům přijíti, když s vlastním já téměř modloslužba se tropí, ateismus nikoliv slovy, nýbrž skutky se uznává, když se mravouka za obtížné pouto vyhlásí, jížto se čím dříve tím lépe vyprostiti máme? Když Bůh už žádné poslušnosti nenalézá, kterak ji mohou lidé očekávati? Když veškerá zařízení veřejná bez ohledu na Boha výlučně jen dle lidského dobrozdání a libůstky se vykonávají; když se bezohledně učiti může, že se Bůh o nás nestará, že člověk jest sám sobě zákonodárcem a soudcem, když na takovéto nauky svévolnost, úklady, násilí, vzpoura, atentáty se připojují, kterak je to pak ku podivu, že veřejné svědomí konečně veškeru oporu ztratí? Kde jest pak ještě pevná půda pro pokoj a pořádek?

Proudhon řekl: »V den, kdy naši otcové práva lidu prohlásili, byla též neodvislost společnosti na božských a lidských právech a zákonech vyslovena, spořádaná vláda nemožnou učiněna.«

Dále řekl týž: »Buď anarchie anebo caesarismus.« Toto smutné dilemma bylo by právě tak nevyhnutelné, jako následků plno, kdybychom se na lidské svědomí už spolehnouti nemohli, kdyby lidé jen ještě svých vlastních, nikoli však božských práv si vážiti chtěli.

Co jsou lidská práva bez božských? Co mohou býti? Co byla v minulosti? Krví zbrocená osidla. Vy to víte a kdybych vám o tom vykládati chtěl znova, tu byste se znova zhrozili. Anebo nestali se z nejhorlivějších obránců tak zv. práv lidu později nejzufivější tyrani? Jejich věda jest onou lží. Pod jejich úlisnými slovy skrývá se potupa všeho toho, co vznešeno, po právu a dobré jest. Když za života svého tisíce obětí na popraviště přivedli, svedli a svádějí svými ošklivými zásadami a naukami též i po smrti ještě nesčíslné lidi, kteří lehkomyšlní a zpozdilí dosti byli anebo jsou a jim sluchu poskytují. Lidská práva bez božských práv jsou nesmyslem, jsou sněním, jsou chimerou. V čem by měla své odůvodnění, svou morální sílu, svou sankci míti? Jak by bylo zachování rovnováhy ve veřejném a soukromém životě možno za tak mnohostranně si odporujících zájmů jednotlivců a obcí?

Dívají se takoví na denní světlo, teplo, vzrůst a úrodu, kvítí a všeho živého, nechtějí však o zářícím slunci, zahřívajícím a oživujícím ničeho vědět. Není to odporné? Bůh jest zdrojem a pramenem veškerého života, veškerého řádu, veškerého pokoje, vši svobody. Bez něho nemá nic trvání. On předepsal všemu stvoření, též člověku zákony, dle nichž se řídit musíme, nemá-li chaos nastati. Není proto nic důležitějšího a nutnějšího, jako poznání a zachovávání zákonů božích. Když se toto děje, pak bude v lidské společnosti řád panovati, pak nezůstanou i lidské zákony prázdny frázemi.

Nejmilejší! Člověk jest na zemi sice pánem nad ostatními tvory a věcmi. Jest jeho panství absolutní, neobmezeno? Nemá sám žádného pána, jehož poslušen býti musí? Materialisté (hmotaři) učí, že svět postupně z nerostů ku rostlinstvu a od tohoto ku zvířeti a od něho ku člověku se vyvíjel. Byť i sebe klamnější tato nauka byla, tož by přece i její princip, že totiž od nižšího k vyššímu, od nedokonalějšího k dokonalému se postupuje, pokračování důsledku v tom smyslu ospravedlnilo, že nad vyšší bytostí nejvyšší Bůh jest. Věda bez Boha upírá bo, poněvadž by jinak téhož nejen jako stvořitele, nýbrž též jako zákonodárce a soudce vyznati musila.

Pouhý pohled na člověka, na jeho přirozenost, schopnosti a síly — na obsáhlé sice, ale přece jen obmezené pole, na němž se tytéž pohybovati a zjevovati mohou — na mnoho nedokonalostí, jež ovšem jeho dílům vtisknuty jsou — na slabosti, nedostatky a utrpení, jimž člověk podroben jest — takovýto pohled by dostačiti měl, aby se dokázalo a osvědčilo, že člověk od vyšší bytosti závisí. — My jsme, aniž by se nás kdo byl tázal, postaveni na zemi, což Job slovy vyjádřil: »Proč jsi mne, ó Bože, z lůna matky povolal?« — Nikdo se nás též netáže, zda anebo kdy umřít chceme. Nikdo se nás neptá, jaké schopnosti, síly a vlohy bychom si byli přáli. Přijítí, když zavoláni jsme; tu zůstati, pokud nám to dopřáno bude; během svého pobytu na světě mnohem více zažiti, čeho nechceme, než co by se nám líbilo, a v našem celém působení na spolupomoc sil přírodních býti poukázáni, často jejich odpor zakusiti musiti; do hrobu sestoupiti musiti, jakmile nám to určeno jest — tu ji máte tu nadutou neodvislost člověka.

A jeho schopnosti, jeho skutky? Víme jen příliš dobře, kdybychom toho i nechtěli doznati, že nic, absolutně nic zcela dokonalého vykonati nemůžeme a že naše vědění, rozumění a chtění brzo v tom, brzo v onom oboru, brzo častěji, brzo řidčeji, brzo více, brzo méně ještě by si přálo. Dostačí to: pole orati, na luka, pole sémě rozsévati, v lese stromy zasázeti? Co to vše pomůže beze zdravé, čerstvé atmosféry, beze světla anebo stínu, bez sucha anebo deště, bez tepla anebo studena? Jsou tyto podmínky v moci člověka? Naše obmezenost dále vzhledem na vědu a umění a ve všech ostatních oborech, pak duševní nemoci, jimiž mnozí lidé churaví, kdo je bude upírati? Konečně fysický život člověka, jak málo je týž v jeho moci. Náhlé nachlazení, malé zapocení,

ušknutí nepatrného jedovatého hmyzu, požití několika málo jedovatých buněk může život ohrozit ano i zničit. Co jinakých nemocí vzdoruje všemu lidskému léčebnému umění?

Ale ještě něco! Díla, výrobky člověka jsou neodvisly od něho, jakmile už jich ve své moci nemá. Ona trvají, když i jejich původce už dlouho mrtev jest. Člověk sám však není neodvislý, i kdyby si tisíckrát myslil, že jím jest. On jest vždy a všude a zcela v moci boží. Ze sebe samých byli bychom ničím jsoucnosti, jako mlčení ničím tónů, temnota ničím světla se zove. Ano, Bohu děkujeme vše, od něho též zcela závisíme. Sv. Pavel dí: »Bůh je to, v němž žijeme, ty jsme a jsme.«

Když tomu tak jest, když Bůh vše, člověk bez něho ničím jest, jak se to má s právy člověka? Dal si je sobě sám, anebo Bůh mu je propůjčil? Může bez látky svítit světlo, účinek bez příčiny, konec bez začátku býti? Nikoliv, právě tak málo má člověk nějaké právo, nějakou moc, již by Bohu neděkoval. Z toho všeho následuje dále a to nezvratně, že člověk majetkem božím jest, že ho jako svého Pána a Hospodina uznává, jeho příkázání zachovává, jeho rozkazů přestupovati nemáš. A sice má se toto jednání a konání rádo a svobodně dít; jinak má malou cenu. Kdo Bohu jen s nevolí slouží a vedle něho ještě jiným modlám se klaní, měl by se světla denního štítiti.

Takovéto modly jsou:

I. Čest, když pevnou a čistou není. Jak živosti, tak i pevnosti se jí bude nedostávat, pokud se nejvyšší čest onomu nebude prokazovati, jemuž přísluší, t. j. Bohu.

II. Příroda. Ovšem že jest krásná a vznešená. Ona to však není sama sebou a ze sebe. Ona to jest, poněvadž Bůh ji tak učinil. Proukazování pocty tedy náleží Bohu, ne přírodě.

III. Rozum. Tento zabředne, když se od Boha odloučí, dle zkušenosti tak snadno v tak mnohé a těžké bludy, že to nemá žádného smyslu, jej jako jedinou a nejvyšší normu pro člověka platiti nechati.

IV. Věda. Jak nedostatečné a kolísavé jest však vědění člověka za našich dnů! Jak často jest ono více domýšlivost a zpupnost než skutečné, řádné vědění. Nad to nesmíme přehlédnouti, že jen poloviční vědění, nikoliv pravé vzdělání a pravá věda odvislost člověka od Boha upírají. Právem tudíž řekl Baco Verulamský: »Polovičaté vědění vzdaluje od Boha, řádné vede k němu.«

V. Volnost. Nechat toto slovo, jak ho svět užívá, nechat hlučně zazní. My hlasu po volnosti ještě hlučněji, ještě mocněji, ještě důrazněji pozvedneme, ale po volnosti v jiném smyslu, po svobodě, jež nikoliv na nevědomosti, bludu a lži, nýbrž na vzdělání a pravdě se zakládá, po svobodě ducha a ctnosti, nikoliv smyslů a vášní.

VI. Rovnost. Kde však lze této lépe nalézt než před Bohem, jenž nás všech věčnou spásu chce — jako před Kristem, jenž za vše zemřel, aby všichni oné spásy dosáti mohli, než v církvi, jež všem, kdo si toho zaslужí, onu spásu zprostředkuje.

Jest lepšího vyrovnatele mezi vysokými a nízkými, boháči a chudými jako kříž Kristův?

VII. Bratrství. Toť jest zcela krásné a odpovídá evangeliu, když jinak nic zavržitelného, nýbrž oslavu Boha za účel má. Pod touhle podmínkou napomínám též já vás k čilému bratrství, dle slov sv. Petra v dnešní sv. epištole: »Bratrstvo milujte, Boha se bojte, krále v uctivosti mějte.« (T. Pet. 2, 17.)

VIII. Pokrok. Běda však, když tento bez ohledu na Boha a jeho přikázání se děje! Pokrok a slávu bez Boha hledati jest tolik, jako krev krajanů pro nekalé účely obětovati. Vědu bez Boha chtíti je tolik, jako ji zakopati, jako o vědě jen sníti. Průmysl a řemeslo bez Boha zdokonaliti chtíti je tolik, jako z člověka stroj dělati.

Tedy čest, příroda, věda, volnost, rovnost, bratrství, pokrok, — všecky tyto věci jsou veliké, krásné, ano převeliké ceny, ale jen tehda, když k oslavě boží slouží.

Bohu budiž sláva, Bohu sláva! volejme s De Maistrem.

Proklamací (prohlášením) práv lidu předminulé století skončilo. Kéž by doba nadešla, kdy práva boží proklamována budou! Která jsou však nyní práva boží? Které povinnosti člověka? Smíme takovéto otázky vlastně stavěti, my, kteří vlastně vše jsme jen skrze Boha, vše jen skrze něho můžeme, vše mu děkujeme? Správněji by otázky ty zněly: »Jakých práv Bůh nemá? Jakých povinností člověk nemá?« Bůh dal člověku tělo a duši, síly tělesné a duševní, zvláště rozum a svobodnou vůli, dal mu život. Na to vše má tudíž právo a člověk má povinnost toho všeho jen dle vůle boží požívat. Náš celý život, dětství a mládí, věk mužný a i stáří musejí Bohu zasvěceny býti. Náš rozum má pokorně pod boží moudrost se skláněti, naše vůle má se ráda nařízením božím podrobiti, naše tělo nemá svých smyslů ku zlému zneužívat. Bůh je tvůrce všeho bytí, následovně též onen, jenž všem poroučeti může. Jeden díl svých práv a moci přenáší na lidi, na hlavy rodiny, státu, církve. Těmto hlavám jsme tudíž jako zástupcům Boha poslušnost povinni; odpor, a neposlušnost proti nim jest zároveň zprotivení se Bohu samému. Kdyby tomu jinak bylo, nač by se mohla lidská moc spoléhati? Na nic, leda na větší materiální sílu. Tu by počalo zase pěstní právo, s ním však brzo též by přestal veškeren řád, rozvrat lidské společnosti, krátce chaos by nastoupil, kdyby práva boží více už se neuznávala a člověk za zproštěna všech povinností se považoval. Odkud slova sv. apoštola Pavla k Římanům: »Každá duše mocností vyšším poddána buď; neboť není mocnosti, leč od Boha, a kteréž jsou, od Boha zřízeny jsou. Protož, kdo se mocnosti protiví, zřízení božímu se protiví; a kteříž se protiví, odsouzení sobě dobývají. Neboť knížata nejsou ke strachu dobře činícím, ale zle činícím. Protož, chceš-li se nebáti mocnosti? Čiň dobře a budeš mít od ní chválu.« (Řím. 13, 1—3.)

Bohužel, přes to jsou ještě vždy mnozí, kteří opak tvrdí a blásají. Ale běda, když takové nauky víry a uznání najdou!

Běda rodině, běda národu, běda státu! První a nejdůležitější podmínkou pro blaho společnosti jest vážnost před autoritou, vážnost před zákony jak božskými, tak občanskými. Vážme si rádi jich dle napomenutí sv. Petra v dnešní sv. epištole, abychom jak blaha časného, tak i blaha věčného dosáti mohli.

Dle vlašského P. *Augustina da Montfeltro* Dr. Ant. Ondroušek.

Příklady.

Ctnost. C'est par la pratique de vertus que la religion inspire qu'il faut le juger, non par les fantomes qui voltigent autour d'elle. (Dle cvičení ctností, ke kterým náboženství povzbuzuje, třeba je posuzovati, nikoli dle vidin, které létají kolem něho) General Bernard: Religion et patriotisme, str. 50.

Čistého srdce byl sv. Barlám, poustevník, a sv. Josafat, král indický. K tomuto poslán byl sv. Barlám, aby ho získal pro křesťanství. Přestrojil se za kupce, putoval do Indie, a vyhledav palác královského syna Josafata, řekl vychovateli jeho: »Přináším z daleké země drahý kámen, jenž otvírá zrak duchovně slepým, bystří sluch, léčí chorobu duše a zapuzuje zlé duchy. Avšak kámen ten směřuje viděti jen duše čisté; každý jiný oslepl by načisto.« Dí jemu vychovatel: »Oko mé již jest zakaleno a duše má poskvrněna; ale králevic má srdce nevinné; jemu ukaž poklad svůj.« Předveden před králevice vykládal mu v podobenstvích pravdy křesťanské. Milost boží osvětila ho, i zvolal: »Rozumím již, že na tvůj drahý kámen mohou patřiti jen duše čisté; slova tvá zapudila již z duše mé tmu a zármutek.« I řekl Barlám: »Dobře jsi mně porozuměl, křesťanství jest drahým kamenem, který přináším tobě.« Vyučil ho a pokřtil ho. Svátek jich se koná 27. listopadu. — V poučení praví Ekert (Církev vítězná, IV. 553, 554, 555): Proč neváží si mnozí lehkomyšní křesťané klenotu svaté víry? Protože neznají ohromné ceny jeho, aniž se vynasnažují poznati ji; aneb proto, že klenot ten září světlem, jehož nečistá duše nesnese. Jen duše čistá rozumí vznešeným pravdám náboženství Kristova, přijímá je ochotně, váží si jich a je hotova pro ně podstoupiti jakoukoli obět. Vlastními zdroji náboženské lhostejnosti jsou tudíž jednak zaviněná nevědomost, jednak mravní zkaženost — Tohoto příkladu lze použiti zvláště o svátku Všech svatých jako ilustrace k šestému blahoslavenství: »Blahoslavení čistého srdce, neboť Boha viděti budou.«

Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.

LISTY VĚDECKÉ.

Monistická nauka o vývoji a ethika.

Sepsal V. Cathrein S. J., přeložil Josef Kyselka.

(Pokračování.)

IV.

*Nauka o descendenci podkopává veškerý mravní řád, poně-
vadž nezná nijakého životního účelu.*

Mravní řád může jen tehdy trvati, má-li život lidský nějaký účel, nějaký úkol k řešení. Vždyť mravní řád spočívá především na obecných příkazech a zákazech. By takováto příkázání mohla se člověku dáti a jej přesvědčiti, by se jimi řídil, jest nutno věděti, k čemu tu jest. Nemá-li život nijakého účelu, nelze člověku říci: ty musíš toto činiti a tohoto se varovati. Podobá se plavci bez kompasu na oceánu, jenž neví, kterým směrem by měl běh své lodi říditi.

Ale dle hlasatelů descendenční nauky není účelu pro život lidský, neb alespoň nelze o něm nic věděti. Proto podle nich nemůže býti ani nijaký mravní řád. Co mravním řádem nazývají, to jest jen prázdné slovo.

Snad by se mohlo namítati, že člověk, neznaje účelu života, přece může nahlédnouti, že mnohé úkony s jeho přirozeností se shodují a jsou dobré, jiné pak že jí odporují a jsou zlé, na př. nerozumné chování, nestřídmost, hrubé prostopášnosti a tomu podobné.

Než bez znalosti účelu lidského života, není možno, jej jakožto celek uspořádati. Tisícere cesty života a tisícere povolání se mu otvírají. Kterou neb které má si voliti? Na tu otázku nemá odpovědi, neví-li, k čemu na světě jest, jaký úkol má zde vyplniti.

Pokud se pak týče jednotlivých úkonů, jest pravda, že člověk může i bez znalosti konečného cíle lidského poznati některé úkony jakožto dobré neb špatné, ale jen při tom dvojím předpokladu, že člověku přísluší nějaká vyšší důstojnost a že jest ve světě jakýs účelný pořádek. Člověk toto předpokládá může nahléd-

nouti, že se to s důstojností lidskou shoduje, by vnějších věcí jakožto prostředků pro sebe užíval, myslnou část svou rozumu podřizoval, všeho se varoval, co společenské spolužití lidí činí ne-
možným a tomu podobné.

Ale důsledný stoupenec nauky o descendenci musí tyto předpoklady popíráti. Není nijakého účelného řádu v tomto světě, a že by měl člověk nějakou důstojnost jakožto rozumná bytost, o tom podle něho nemůže býti také žádné řeči. Mluví-li o duchu neb duši, vždy rozumí jimi jen úkony mozku, kteréž nikdy nejdou nad životní zjevy zvířat. Podle Haeckela »mravy lidí, jakož i veškeré jiné činnosti duševní jsou fyziologicky založeny v organisaci mozku«. Člověk jest a bude vždy jen pouhá smyslná bytost. Jak možno něco mu vyčítati, vyvede-li důsledky z tohoto náhledu a volně, bez ohledu na někoho jiného, ukojí své žádosti podle své hlavy?

Snad se řekne s G.žyckým, že si člověk má sám voliti úkol života? Ale ten, kdo přenechává určení tohoto úkolu volbě toho kterého člověka, již tím přiznává, že život nemá obecného, objektivně daného účelu. A nad to, co má vésti člověka při této volbě? Je-li tato na něm závislá, pak si může dnes tento, zítra jiný účel voliti, jako dítě, jež dnes popobání vlka, pak za motýlem pobíhá neb pískáním na píšťalu neb tlučením na buben se baví. Tímto způsobem není možno život uspořádati.

Náhled, že lidský život nemá nijakého účelu, odporuje tak velice zdravému lidskému rozumu, že ani evolucionisté mimoděk nemohou, než aby takový účel předpokládali. Neboť jakmile všeobecně platná pravidla pro lidi stanoví, jsou nuceni, aby udali nějaký účel, jemuž lidský život má sloužiti.

Jedni označují za účel života co možná největší požitek, jiní podporování obecného blaha, neb co možná největšího počtu lidí, jiní zase spolupůsobení na kulturním pokroku neb zušlechtnění a zdokonalení lidstva. Podle Nietzsche jest člověk pouze mostem, lanem napjatým mezi zvířetem a nadčlověkem, jeho úkol a účel jest, by přivedl nadčlověka.

Ale kdo vykázal člověku tento úkol, tento účel? Na tu otázku evolucionista zůstane odpověď dlužen na věky. Či snad vír atomů, z něhož svět pošel, dal i člověku tento účel? Či nevědomá bytost všeobecná, jež sama o účelech nic neví? Podle něho jest jen jediná odpověď: Lidský život nemá účelu, jest jen nerozumnou činností, do níž nelze zavésti pořádku.

Život lidský ztrácí s účelem i jakoukoli platnost a jakýkoli význam. Neboť jaký význam má míti podle evolucionistů? Člověk jest jepice, jež nějaký čas bez účelu poletuje a pak beze stopy zaniká. Neuprositelná smrt dělá všem snahám a tužbám, všem nadějím i obavám, vší lásce i závisti na vždy rychlý konec.

Opravdu, je-li evolucionistický náhled správný, pak možno podepřati slovo Schopenhauerovo, že zápověď sebevraždy skrz trestní právo jest »rozhodně směšná«, jakož i slovo Haeckelovo: »Každý dobrý člověk měl by bratru bez naděje trpícímu přátii

věčného pokoje a sprostění bolesti, jichž dosáhne dobrovolným sebe vykoupením.« Takové doporučování vražd ve velkém u nezhojitelných nemocných a na duchu chorých je s tohoto hlediska zúplna důsledné.

V.

Nauka o descendenci nemůže vysvětliti jednotu mravního vědomí lidstva

Příkazy mravního řádu: Nezabiješ, nebudeš cizoložiti, nepromluvíš křivého svědectví, nepokradeš atd. jsou v podstatě své *mezinárodní, všeobecně platny pro všechny lidi všech pásem a všech časů*. Nám jest jasno, že neplatí pouze pro tento neb onen národ; proto také opovrhujeme každým vrahem, cizoložníkem, pomlouvačem, třeba nevíme ke kterému národu patří. Totéž předsvědčení mají všichni lidé.

Ovšem že evolucionisté se nadmíru namáhali, aby nějaké vysvětlení podali. Mravní pojmy a zásady se svým zavazujícím charakterem povstaly prý nenáhlým ústrojným přetvářením a děděním. Podle *Herberta Spencera* svědomí se svými zjevy má prý tento původ. Zkušenosti vším dřívějším životem lidského plemene organisované a konsolidované způsobily přiměřené modifikace čivů, které pak postupným děděním a hromaděním staly se jakýmsi morálními náhledy, pocity, jež vznikají dle dobrého neb zlého jednání, ale jež vypadají, jakoby v individuálních zkušenostech, co by bylo užitečno, neměly nijakého základu.

Nechme vyšetření, jak modifikace čivů mohou se státi mravními náhledy, stranou — na takovéto výrazy nic neznamenající jsou spisy evolučních etiků bohaty — ptejme se pouze: Co zavazuje nás, abychom těchto mravních náhledů poslouchali? Jaké vážnosti mohou míti mravní zákony, jež spočívají jen na modifikaci čivů? Kdo ukládá mi povinnost, abych je měl za nedotknutelné? Či snad nevědomá všeobecná bytost, jež sama o zákonu a povinnosti nic neví? Či snad částčky hmoty sem tam poletující? Vskutku, kdo svědomí od takovéto modifikace čivů odvozuje, ten jeho popírání jen špatně zakrývá.

Snad se řekne, že *pro obecné blaho a pokrok u vzdělanosti a nejspíše i pro vlastní dobro* nutno neb nejlépe, budou-li se lidé na tyto »mravní city« vázati. Ale i kdyby tomu tak bylo, z toho pro jednotlivce nevzniká ještě nijaká povinnost. Kdo mne váže, bych dal přednost obecnému blahu před blahem soukromým? Proč bych nemohl se starati o své blaho tak, jak se mně líbí? Lidé mohou mi pouze raditi, bych tak jednal, vázati mne nemohou. Co by mohlo uložiti povinnost vojínu, by na svém místě vytrval, může-li útekem život si zachrániti? Což není s evolucionistického stanoviska život lidský statek nejvyšší, s nímž všecky jeho radosti a požitky berou za své na věky?

Evolucionistům také nic neprospívá, utíkají-li se k státu, by původ povinnosti v svědomí vysvětlili. Státní zákony mohou nás jen tehdy vázati, předpokládá-li se, že stát má právo poroučeti a poddaní jsou povinni jeho zákonům se podrobiti. Bez toho

předpokladu stát nemůže povinností ukládati. Stát může své podřízené fysickým násilím své vůli podrobovati, ale nemůže toho způsobiti, by poddaní měli se ve svém svědomí za zavázané, leč by se právo státu, zákony dávatí, již předpokládalo.

Tedy kdo dal státu jeho vážnost? Kdo dal mu právo dávatí podřízeným závazné rozkazy? Snad obecné přesvědčení lidu, jak si myslí historická škola? Ale co jest mi po tomto přesvědčení?

Jakožto moderní člověk chráním si právo, abych si mohl zcela samostatně tvořiti své přesvědčení. Odkud mají ostatní lidé, kteří jen svým počtem a fysickou silou nade mne vynikají, právo, aby mně vnucovali své přesvědčení a dávali rozkazy?

Či se budou odvolávati na státní smlouvu již prý podle mnohých stát vznikl? Dějme tomu, že kdysi taková státní smlouva se stala skutkem, co váže lidi ode dneška, by se této smlouvy drželi? Ale, řekne se, smlouvy uzavřené třeba přece zachovávatí. To jest správné, předpokládá-li se, že jsou jakési všeobecné zásady mravní, kteréž zavazují, jinak nikoliv. Příkazání: Smlouvy náležitě uzavřené budeš zachovávatí, jest částí přirozeného zákona, jež stvořitel vepsal všem lidem do srdce. Samo sebou jest zřejmo, že přívrženec monistické nauky o vývoji nemůže se na tento zákon odvolávati.

Gumpłowicz (professor národního hospodářství ve Štyrském Hradci, otrávil se se svou ženou v létě 1909) snažil se právo státní na základě evoluce utvrditi zvykem. Původně stát spočíval jen na poměru moci. Silnější stáda přepadala slabší a podrobovala si je násilím. Tento poměr moci stal se během času následkem zvyku právoplatným. Člověk jest zvíře návyku. Co činí s počátku jen pod nátlakem poměrů, to obdrží v jeho očích během času a následkem zvyku ráz něčeho právního. Nad to přichází ještě zájem na státě, který ukazuje, že všichni mají povinnost, aby jej zachovali.

Než zvykem nelze fysického násilí nikdy proměnití v právo. Zvyk může za jistých okolností státi se základem práva, předpokládají-li se již právní zásady vesměs závazné; ale ze sebe sama nelze mu vytvořiti nijakého práva. Za naší doby odhodily se bez rozpaků mnohé prastaré zvyky; proč bychom měli se zastaviti u státu, spočívá-li veškeré jeho právo existence jen na pouhém zvyku?

Na konec mohl by se jako pomocník v nouzi zavolati kategorický imperativ, by utvořil povinnost. Avšak — nehledíce ani k tomu, že tento imperativ jest nábytek bez ceny, nemusí-li se člověk jakožto vlastní zákonodárce před nikým vyšším se zodpovídati — přívrženec vývoje nemůže se ani na něj odvolati. Tento imperativ má ovšem tehdy jakýs smysl, předpokládá-li se s Kantem, že člověku patří jakási podstatně vyšší důstojnost, že svým duchem sahá v jakýsi vyšší rozumný svět. Ale podle nauky o vývoji, jež veškerý rozdíl mezi člověkem a zvířetem popírá, nelze o tom ani mluvit.

Ať se tedy evolucionista točí, jak chce a kam chce, nikdy nemůže založiti pravou povinnost ve svědomí. A tím padá u něho i veškerá autorita.

Autoritou rozumí se vesměs právo, dávati jiným závazné předpisy. Rodiče mají autoritu nad svými dětmi, t. j. oni mají právo zavazovati je ke konáním neb opominutím, pokud je toho třeba pro jejich výchov nebo blaho rodiny. Právě tak vrchnost ve státě a církev má právo zavazovati podřízené, pokud jest toho třeba pro blaho státu a církve. Toto právo na straně autority předpokládá nutně povinnost na straně podřízených, podrobiti se autoritě v jejích mezích.

Nelze si mysliti autority bez povinností jí přiměřené. S právem na jedné straně běží povinnost na straně druhé. Ale evolucionismus nemůže založiti nijaké povinnosti závazné ve svědomí; proto po jeho rozumu není také nížádné pravé autority.

Poslední pramen všeliké autority jest Bůh. Proto dí sv. Pavel: »Není mocnosti leč od Boha, a ty, které jsou, od Boha zřízeny jsou.« (Řím. 13, 1.) Ani chtějí osobního Boha nahraditi velkým evolučním postupem, berou všeliké autoritě její podklad. Právo a povinnost jsou v evoluční soustavě jen krásně znějící jména, jimiž se fysická nadvláda, právo silnějšího, chatrně zakrývá.

Není-li Boha, pak jsem já sám svým vlastním a nejvyšším pánem. Neuznávám nikoho nad sebou, nejsem nikomu zodpovědným, mohu činiti, co se mi líbí. Jiní mohou páchat na mně násilí, mohou mne nutiti, ale nemohou způsobiti, bych přiznal někomu právo, by mi proti mé vůli ukládal povinnost.

Mimochodem budiž zde ještě poukázáno na zjevný rozpor, do něhož přivrženci evoluční theorie vzhledem na povinnost ubíhají. Pocit povinnosti povstal prý nenáhlým ústrojným přetvářením, přizpůsobováním a děděním. Kdyby tomu tak bylo, pak by — alespoň u normálního člověka — pocit povinnosti a náklonnost musily běžeti vespolek souběžně neb se shodovati. Spor mezi povinností a náklonností mohl by býti jen řídkou výjimkou. *Paulsen* stojí na stanovisku evolučním to výslovně uznává. Podle něho mravy jsou »pudy příšle k sebevědomí«. Mrav a vlastní vůle, povinnost a náklonnost řídí v podstatě jednání v témž smyslu.

Ale jak je tomu ve skutečnosti? Pravý toho opak. Jak tomu denní skutečnost nasvědčuje, povinnosti cudnosti, střídmosti, tichosti, trpělivosti, pokory atd. stavějí se zcela příkře proti vrozeným náklonnostem a žádají jejich podrobení. Jen dlouhým, tuhým bojem přivádějí se nezřízené pudy pod moc povinnosti. Právě proto mnozí, že tohoto boje vážně nepodnikají, hynou prostopášností, opilstvím a jinými nepravostmi. Proto není možno, aby pocit povinnosti zakládal se na zděděných náklonnostech a pudech, ten musí míti jiný pramen.

(Dokončení.)

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle IV. po velikonoci.

»Nejmilejší! Všeliké dání výborné a každý dar dokonalý je sbůry, sestupuje od Otce světél, u něhož není proměnění, ba ani stínu změny.« Tak píše na počátku dnešní epištoly sv. apoštol Jakub. Těmi slovy popisuje sv. apoštol neskončenou dobrotivost boží. Tuto vlastnost boží měli bychom uvažovati každodenně vstávající, léhající, jelikož darů božích neustále okoušíme. Ale některé doby vyzývají nás k rozjímání o dobrotivosti boží zvláště důtklivě. K těmto dobám náleží i tato utěšená doba jarní, ve které se usmívá na nás první požehnání boží na polích a lukách, v sadech a štěpnicích. Jakým okem máme patřiti na prvotiny božího požehnání ukazují nejlépe připomenutá slova apoštolova: »Všeliké dání výborné a každý dar dokonalý je sbůry, sestupuje od Otce světél, u něhož není proměnění, ba ani stínu změny.«

P o j e d n á n í.

1. Pozorujme nejprve ta slova: »Všeliké dání výborné a každý dar dokonalý.« Proč to praví sv. apoštol? Abychom pamatovali, že všechno, cokoli máme dokonalého dle ducha nebo dle těla, jest od Boha, že ani jediné v pravdě dobré věci nemáme sami od sebe, pouze a jediné ze svého důmyslu, ze své opatrnosti, ze svého potu a mozolů, ze svého namáhání a přičinění. S tím souhlasí rčení sv. apoštola Pavla: »Co máš, čeho bys byl nepřijal (od Boha)? Paklis přijal (všecko od Boha), proč se chlubíš, jako bys byl nepřijal?« (I Kor. 4, 7.) V témže smyslu píše sv. Augustin: »My všickni jsme žebráci boží, přede dveřmi velikého Hospodáře stojíme, ba na tvář padáme a ponížene vzdycháme, chtíce něco obdržeti.« (Serm. 15. in evang. Matth.)

Či není tomu tak, drazí v Kristu? Nebéťme-li všechno všude z rukou božích? Je sice pravda, že musí člověk v potu tváře své pracovati, aby opatřil chleba vezdejšího sobě a těm, kteří jsou odkázáni na něho. Ale co mu prospěje všechno jeho namáhání, nedá-li mu zdaru a požehnání Hospodář nebeský? Co by dokázal rolník vší svou prací a opatrností, kdyby semena, která

zemi světuje, Bůh všemohoucí v zemi nechránil, ke klíčení a vzrůstu nepřiváděl, slunečnem a vlahou dle potřeby neobmýšlel, před mrazy, krupobitím a jinými úhonami neopatroval? Právem pravi se k Bohu v jedné krásné písni: »Zrna mohou lidé sít, vzrůstu však ty sám jen přiti; žádný vši svou mocností nedá lístku bytosti.«

Jak máme tedy smýšleti, vědouce, že všeliké dání výborné a každý dar dokonalý pochází od Boha? Smíme-li býti vysokomyslní ve štěstí a hojnosti? Anebo smíme-li býti malomyslní, když nám udělí Bůh svých darů méně, nežli jiným nebo jindy? Ach, to by nám křesťanům neslušelo. My víme, že jest Bůh nejvyšší dobrotiv, že nám dává své dary z pouhé lásky, že ani toho, co se nám málem býti zdá, pro svou hříšnost a nevděčnost hodni nejsme. Uvážíme-li dobrotivost boží s této stránky, musíme se před Bohem pokoriti.

2. »Všeliké dání výborné a každý dar dokonalý,« píše svatý apoštol, »je shůry, sestupuje od Otce světél.« Odkud že je všecko, cokoli je užitečno naší duši nebo našemu tělu? Shůry, s nebe, odtud, kde kraluje Otec světél, t. j. Bůh. Otcem světél nazývá se Bůh, protože je původcem slunce a všech ostatních svítících těles nebeských, a protože je původcem také všeho světla duchovního, všeliké moudrosti a vědomosti potřebné ke spasení. Otcem světél nazývá se Bůh, protože jeho bytostí a přirozeností je světlo, t. j. řád, krása, dokonalost. V tom smyslu píše Miláček Páně sv. Jan: »Bůh je světlo, a temnosti není v něm žádné.« (I. Jan. 1, 5.) A sv. Pavel dokládá: »Bůh přebývá ve světle nepřístupném« (I. Tim. 6. 16.). Slovem: Bůh je bytost nejdokonalejší a nejdobrotivější.

A aj! my křesťané jsme synové Otce světél. Proto máme, jak učí sv. Jan (I. Jan. 1, 7.), ve světle choditi, jakož on je ve světle. To jest — dle výkladu sv. apoštola Pavla (Kol. 1, 12.) — máme děkovati Bohu Otci, který nás učinil hodnými v podílu dědictví svatých ve světle. Tedy, poněvadž jsme účastni se všemi svatými nebo věřícími světla božího nebo všech milostí plynoucích od Boha, máme býti Bohu vděční. Hle, kuřátko pije a k nebi pohlíží; pes lichoť se k tomu, kdo mu dává žráti; kůň vesele řehťá, spatří-li toho, kdo mu poskytuje pokrmu a nápoje. A ty, člověče, chtěl bys býti méně vděčný k svému Živiteli nebeskému, nežli je němá tvář k živiteli člověku? Ty bys nechtěl děkovati svému svrchovanému dobrodinci za jeho dary a milosti každodenně, vstávaje a léhaje a nikdy neustávaje? Uvážíme-li dobrotivost boží s této stránky, musíme uznati, že dle počátku mešních praefací »v pravdě hodno a spravedливо jest, slušno a spasitelno, abychom vždy a všude díky vzdávali Otci všemohoucímu«.

3. »Všeliké dání výborné a každý dar dokonalý je shůry. sestupuje od Otce světél,« píše sv. apoštol, dokládaje: »u něhož není proměnění, ba ani stínu změny.« Ano, Bůh není jako slunce, měsíc a hvězdy, které brzy nám svítí, brzy se zatemňují. Slunce osvětluje a zahřívá zemi, dokud je nad naším obzorem, a více nebo méně dle toho, vrhá-li své paprsky na zemi kolmo nebo šikmo; také neosvětluje celé země najednou, nýbrž vždycky jen

polovici k slunci obrácenou. Ba co více? Mnohdy bývají na slunci byt i jasně svítlo, jakési skvrny nebo stíny, a kniha Jobova (25, 5.) svědčí, že ani měsíc a hvězdy nejsou čisté před obličejem božím. Avšak u Boha není žádného střídání mezi světlem a stínem, mezi teplem a studenem. Bůh plodí vždy jen světlo a teplo, vždy jen co v pravdě dobrého, užitečného a dokonalého. U něho není žádného proměnění, on se nemůže změnit ve své lásce k nám ani na okamžik, jako se stavá někdy u lidí nejlepších.

Ke komu tedy, moji draží, budeme se utíkat ve všelikých potřebách duše i těla? Snad k lidem, kteří se mění jako měsíc, dnes lásku předstírají a zítra ji zapírají? Ach, nebudme tak bláhoví! Utíkejme se raději k onomu Otci v nebesích, který nikdy se nemění ve své lásce, ale vždy dobrým Otcem naším zůstává, buď že dává nebo béře, žehná nebo tresce. Volejme s nábožným Jobem: »Kdyby mne Bůh i zabil, v něho doufati budu« (Job. 13, 15.). A s prorokem korunovaným: »Kdybych i chodil uprostřed stínu smrti, nebudu se báti zlého; nebo ty, Bože, jsi se mnou« (Ž. 22, 4.). Budeme-li uvažovati dobrotivost boží s této stránky, že Bůh ve své lásce se nemění, budeme se důvěřovati v Boha ve všech změnách života s takovým klidem, jako malé dítky zcela bezpečně odpočívají v náruči svých matek, byť i venku, v přírodě, lítá bouře zuřila a domem otřásala.

Aj, bratři milí? K takovým citům posvátným vede nás víra v dobrotivost boží, vyjádřená dnešními slovy sv. apoštola Jakuba: »Všelike dání výborné a každý dar dokonalý je shůry, sestupuje od Otce světla, u něhož není proměnění, ba ani stínu změny.« Víra v dobrotivost boží vede nás k pokoře, ujišťuje nás, že sami od sebe, bez božího přispění nic dobrého ani pro duši, ani pro tělo mít nemůžeme. Víra v dobrotivost boží vede nás také ku vděčnosti, probuzuje v nás lásku k tomu, který nás neskončenou láskou miluje. Víra v dobrotivost boží vede nás posléze k důvěře, ubezpečuje nás, že Otec nebeský ve své lásce se nemění. Tyto city posvátné nechat budí v nás pohled na boží dary kolem nás obklopující, tak aby nám napomáhalo toto zboží pozemské k rozmnožení ctnosti a k dosažení statků nehynoucích, abychom pro statky časné neztratili věčných, aby při nestálosti všech věcí pozemských tam bylo obráceno srdce naše, kde právě jsou radosti, abychom za věrnou službu na zemi dosáhli odplaty věčné od Boha v nebesích. Amen.

Kl. Markrab.

Neděle IV. po velikonoci.

Úkol života našeho ve světle víry.

»Jdu k tomu, kterýž mne poslal.«

(Jan 16, 5.)

Potkáme-li pocestného, jenž jistým krokem k cíli svému spěchá, tážeme se ho rádi: Kam jdeš, do které krajiny vede cesta tvá? Člověk, jak známo, je také poutníkem, přichozím na zemi

této, vychází z údolí svého dětství, vždy výše vystupuje a smrtí končí se tato pozemská pout jeho. A proto i tohoto pocestného se otážíme: Kam jdeš, kam směřuje cesta tvá, a odpoví nám slovy dnešního sv. evangelia: Jdu do své vlasti, jdu k Otci. Ano, moji nejmilejší, život náš jest poutí vedoucí k Otci našemu — k Bohu.

Jak utěšeně, jak blaze znějí slova ta: Jdu k tomu, kterýž mne poslal. Ježíš Kristus, Spasitel náš, pravil slova ta a jeho vůle je to, aby i každý z nás o sobě říci mohl: Jdu k Otci svému, kterýž mne poslal na zem! Bůh Otec je tedy cílem naším, Bůh Syn jest cesta vedoucí k němu a Bůh Duch sv. je vůdcem naším na cestě této.

P o j e d n á n í.

I. Jdeme k Otci! Tři krátká slova, ale hluboký a bohatý jest jejich význam. Vyjadřují zajisté celý význam a plný účel života našeho pozemského.

Jdeme k Otci, a sice všichni, kdož nazýváme Boha Otcem svým. Nechť si kdo jest vznešeným šlechticem, mužem vysoce učeným, dělníkem, starcem věkem shrbeným, dítkem slabým, boháčem či žebrákem — všichni bez rozdílu k jednomu cíli spěchají, všichni odpovídají k otázce naší: Kam jdete? — Jdeme k Otci!

Ó vznešená to myšlenka! My všichni jdeme k Otci, jsme poutníci a máme vespolek cíl. A když více lidí společnou cestu koná a přidruží se k nim na cestě ještě jiní poutníci, kteří k témuž cíli spějí, radují se všichni vespolek, seřadí se v jeden houf a pomáhají si radou i skutkem. A na této veliké cestě, po které všichni lidé jdou k Otci svému, mělo by jinak býti? Máme všichni jeden cíl, jednu a touže cestu, cestu zákona božího, a podpíráme se o jednu hůl poutnickou — o hůl sv. víry. A neměli bychom tedy na této pouti naši spojití se v jediný houf, sobě vespolek pomáhati, klesající zdvihati, mdlé podpírati, churavé léčiti, truchlivé těšiti, slabé vésti? Tak tomu chce Bůh, to jest vůle jeho, abychom vespolek si pomáhali na cestě životaездеjšího, tak káže Kristus: Milujte se vespolek, po tom poznají lidé, že jste učedníci moji, budete-li míti lásku vespolek.

Ale bohužel tak tomu není. Pohlédneme na tu pout, kterouž lidstvo koná — místo lásky, svornosti, shovívavosti a milosrdenství vidíme ošklivé sobectví, sváry a různice, nenávisť, vypínavou pýchu a škodolibost. Proč to? Země jest údolím slzavým, málo pravých radostí kyne nám zde, ale příčinou toho jsou lidé sami. Ó bylo by více štěstí, více spokojenosti, více radosti na zemi, kdyby bylo více lásky k bližnímu. Ale láska k bližnímu je sestra sv. lásky k Bohu a láska k Bohu jest dcera sv. víry. Tam kde víra sv., tato vznešená dcera nebes jest Popelkou, kde jest odstrkována, nemůže býti ani lásky k Bohu, ani lásky k bližnímu.

Že tomu skutečně tak, přesvědčujeme se denně vidouce, že čím více v některém národě, v některé obci, společnosti a rodině

ubývá víry, tím více ubývá i lásky k bližnímu a rozmáhá se šeredné sobectví a mamonářství, neboť tam není společné pásky, která víže všechny v jedno. Ó bohužel daleko jsme ještě toho cíle vznešeného, jež vytkl nám Pán a Spasitel náš, který za všechny trpěl a umřel, za všechny se modlil, aby byli jedno jako Otec nebeský a on jedno jsou. Tam k tomu cíli vznešenému uvést nás může pouze pevné přilnutí k víře Ježíše Krista, která káže nám milovati se vespolek jakož i Bůh miloval nás.

II. Jdeme k Otci. Mnoho našich bratří již dávno vešlo do domu otcovského, již dávno přišli k Otci svému. Dospěli tam za svým Pánem a Mistrem sv, apoštolové, dospěli tam sv. mučedníci, kteří cestu tam vedoucí skropili svou krví, dospěli tam sv. vyznavači a sv. panny, které na tu královskou cestu vedoucí do nebes štípily růže a lilie bohumilých ctuostí. Dospěli tam k Otci našemu i naši zesnulí příbuzní, přátelé a miláčkové, kteří podpírali se na vezdejší pouti o pouťnickou hůl sv. kříže. Ale my, moji nejmilejší, nedošli jsme ještě k Otci svému, my putujeme ještě tímto životem, nevidíme ještě Boha svého, nemáme posud obydlí stálého, bída a strast stíhá nás téměř při každém kroku a ty slzy bohaté, které tak často v rozličném zármutku z očí našich řinou, hlasitě zvěstují, že nejsme ještě u Otce svého. Ale jsme již na cestě k němu, ano, cesta po níž kráčíme, vede do domu otcovského. Ba my jsme již dosti značně pokročili na ní, my se každým okamžikem blížíme konci jejímu. Každou hodinou stává se ta cesta, kterou ještě vykonati máme, kratší.

Ó jaká to útěcha pro ty duše, které touží po tom, aby uzřely tvář Otce svého! Tak zvolal sv. Pavel: Toužím rozdělení býti, abych byl s Kristem, tak se těšil sv. Anselm, který ve vysokém stál svém sotva dočkati se mohl okamžiku, kdy spatří tvář Boha svého. Ó žijme, nejmilejší, i my tak, abychom ne s bázní a hrůzou, ale s radostí a touhou mohli očekávati hodinu, v níž bude nám předstoupiti jednou před Boha.

III. Jdeme k Otci. Ano, hvězdnatá noční obloha jest již jasným odleskem světla nebeského. I jak láskyplný je ten Otec, k němuž jdeme — on nás nenechává kráčetí samy, posílá nám svého anděla sv. za průvodčího, ba co dím, on nám posílá naproti Syna svého. V nejsvětější Svátosti oltářní blíží se k nám Ježíš Kristus, aby byl v nás, aby nás silil na pouti naší, aby nás vedl a ukazoval pravou cestu a vystříhal úskalí a scestí, aby nás z časného království všechny převedl v království věčné.

Ano, my jsme na cestě k Otci — ale přijdou všickni k němu sklesnou všichni na láskyplné srdce jeho jako se tulí kojeneček k nádrům své matky, budou všickni na věky smětí zůstatí u něho?

Ó nepřijdou všickni k němu! Mnozí před Otce sice přijdou, ale nikoliv k němu. Oni předstoupí před jeho soudnou stolicí, aby počet kladli z toho, jak vykonali pout života vezdejšího. A neobstojí-li na soudu tomto, budou-li příliš lehkými nalezeni, přestane Bůh Otcem jejich býti, aby byl jejich soudcem sprave-

dlivým a přísným. Poněvadž lásky jeho zneužívali, podle vůle jeho nežili, ano vůli jeho se rouhali, jeho sv. zákon nohama šlapali, bližnímu křivdili, obraz boží na sobě poskvrňovali, Krista ze svých srdcí vypuzovali, více hřích a ďábla milovali nežli Boha a ctnost, nebudou moci zůstat u Otce, neboť tam jenom láska a ctnost vítězství slaviti bude. Ano, zlí a bezbožní přijdou k Otci, uslyší svůj ortel smrti a naplní se na nich slova Písma sv., že hrozné je upadnouti v ruce Boha živého. A proto mohou jenom ti, kdož jsou synové Boží, říci o sobě, že jdou k Otci. Jenom oni spočinou na jeho srdci, uží tvář jeho, uslyší hlasu jeho, bydliti budou v stáncích jeho, odívati se rouchem nesmrtelnosti a účastenství míti v slávě Otce svého. A chceme-li k těmto dědicům království božího na nebesích jednou připočteni býti, musíme netoliko denně volati k Bohu »Otče náš«, ale musíme i tak žíti, aby nelhala ústa naše nazývající Boha naším Otcem. Jako synové boží musíme věřiti v Otce svého, víra svatá budiž nám nejdražším odkazem, jež zanechal nám Ježíš Kristus, budiž náš hvězdou v dnech bouřlivých a pošmourných — musíme v něho doufati, jeho milovati a podle jeho přikázání míti lásku vespolek a žíti ve svornosti a pokoji.

IV. Jdeme k Otci. Když sv. Alois cítil, že konec života jeho se blíží, když ze slabosti tělesné vždy rostoucí seznal, že anděl smrti brzo k lůžku jeho přistoupí, naplnila se duše jeho podivnou radostí. A čím více blížil se okamžik vážný a rozhodný, tím větší rozkoš provívala ducha jeho, tím více se vyjasňoval bledý obličej jeho. »Pocestujeme, pocestujeme,« tak pravil k okolostojícím. A když se ho tázali kam, odpověděl: »k Otci, do vlasti nebeské.« Andělský jinoch tento nebál se tedy hodiny smrti, ale těšil se jí.

Tak umírá křesťan spravedlivý a zbožný, jehož svědomí čisté jest jako zlato. Ale neumírá tak kdo nepomýšlel v životě svém na věčnost, kdo žil tak jakoby na věky zůstat měl zde, kdo shromažďoval jenom statky, jež mol a rez kazí a zlodějové vykopávají a kradou, zavěsil na ně srdce své a zapomněl hledati statků nehynoucích, sahajících dále nežli ta píď života vezdejšího. Takový člověk ovšem považuje život a užívání světa za největší klenot a leká se smrti jako nejhroznějšího neštěstí, ba aby nemusil pomyšliti na ni, aby nebyl vyburcován ze sladkého opojení svého, straní se chrámu, aby tam neslyšel něco, co by ho upozornilo na to, že i on jednou zemře, vrhá se v rozkoše a radovánky, užívá světa — ten blázen, dnes nebo zítra přetne Bůh nit jeho žití — byť by učinil cokoli, nic platno, byť by se myšlenky té sebe více hrozil, ji zapuzoval, vše marno, i on jednou zemře, ale smrt jeho bude hrozná, neboť není smrti hroznější než u toho, kdo na ni nikdy nepomyslel, a naopak není smrti lehčí a blahoslavenější než u toho, kdo často na ni myslel a se na ni připravoval.

Ó připravujme se, moji nejmilejší, k tomu, abychom i my měli blahoslavenou smrt a opakujme častěji slova: Jdeme k Otci! K velikému Otci kráčíme. Millions věrných synů chová již v lůně svém, i nám všem připraven je tam stánek. On jest Otcem do-

brým, vždyť my jsme byli jeho nepřáteli a on přece z lásky k nám poslal svého Syna jednorozeného a dopustil mu zemřítí potupnou smrtí za nás. On jest Otcem bohatým, nebesa i země jsou trůnem jeho.

Otcem milosrdným jest, odpouští kajícím hříšníkům viny jejich tak rád, že milejší jest mu jeden hříšník, jenž upřímné pokání činí, nežli 99 spravedlivých, kteří pokání nepotřebují. Otcem nesmrtelným, Otcem věčným jest Bůh náš, k němuž cesta naše vede — čas i věčnost jest On sám. Strom života věčného neustále zelená se u nohou jeho a on dává dítkám svým nesmrtelnost. Otcem nejsvětějším jest on. Nestrpí u sebe nic zlého, daleko od trůnu jeho vyhnáni jsou všichni závistníci a hříšníci zatvrzelí, jenom ctnostní a dobří přicházejí k němu, tam do stánku jeho, kde věčný pokoj panuje.

Ten Otec, k němuž putujeme, jest věrným odplatitelem všeho dobrého. On odměňuje netoliko hrdinské skutky ctnosti, veliké oběti, prudké vítězné boje proti tělu, světu a ďáblu, ale nad míru odměňuje i každé dobré slovo, jež jazyk náš vyslovil, ano každou dobrou myšlenku vycházející z duše naší, každé sousto chleba, každý doušek nápoje, jež milosrdná ruka naše podala lačnému a žíznivému bratru svému.

Jdeme k Otci. Či máme zapotřebí důvodu většího, abychom výhost dali hříchu, pevný svazek s ctností učinili, hotovi byli vše snášeti pro Boha, věrně plnili všechny povinnosti stavu svého a užívali všech sil svých ke cti a slávě boží?

Jdeme k Otci. Či máme ještě větší útěchy potřebí, bychom zůstali tichými a odhodlanými, když odbila hodina někomu z těch, kteří blízko našemu srdci jsou, když věrný přítel náš odchází ze světa?

A máme zapotřebí více nežli toho slova útěchy plného: »Jdeme k Otci!«, abychom odhodlaně vyjasnili zrak svůj, když srdce naše přestává bít a budeme musiti učiniti veliký onen krok do věčnosti!

Ó významné, vznešené, nebeské, občerstvující to slovo: Jdeme k Otci! Jdeme k Otci, tak voláme nyní, kdy ještě putujeme pouť pozemskou, zvolíme, nejmilejší, toto slovo i tehdy, až se octneme u konce jejího. A pak, až všichni dojdeme prahu domu otcovského a shledáme se u svého Otce věčného radostně zvoláme: »Blaze nám, že jsme přišli k Otci a zůstaneme u něho na věky.« Amen.

† Fr. Eckert.

Neděle V. po velikonoci.

Modlitba.

Kostra: Ztratili jsme ráj, ale ne obcování s Bohem. Původ prosebných dnů.

I. Modlitba jest nutná, protože ji 1. chce Bůh; 2. protože jí naše věčné spasení vyžaduje, neboť dosahujeme jí: a) milosti obrácení, b) milosti

k vykonávání svých povinností, c) milosti vytrvalosti; 3. protože jí vyžaduje naše časné blaho, neboť na požehnání božím vše záleží.

II. Modlitba jest snadná, neboť: 1. nevyžaduje zvláštní vlastnost osoby, ani 2. zvláštní vlastnosti místa, ani 3. zvláštní vlastnosti času.

»Amen, amen pravím vám: budete-li prositi oč Otce mého ve jménu mém, dám vám.«
(Jan 16, 23.)

Sv. František Saleský vypravoval jednou dětem o štěstí prvních rodičů v ráji, jak zde vše měli, co si jen přáli mohli, jak nevěděli nic o bolesti, útrapách, nemoci a ani o smrti. »Jedna z nejsladších radostí jejich,« uváděl zbožný biskup dále, »byla ta, že se samým Bohem obcovati a s ním jako s laskavým otcem mluvíti směli.«

Tu zvo'alo jedno pachole: »Ach, jaká to škoda, že tomu už tak není. Jak rád bych s Bohem obcoval a s ním mluvil.« Sv. František usmíval se při tomto bolestném výkřiku hochově a laskavě a něžně pravil: »Buď potěšen, milý hochu! Ráj jsme sice hříchem ztratili, ale Boha jsme ještě neztratili. Všude jest nám na blízku, všude jest přítomný. A když chceme, můžeme každou hodinu ve dne i v noci s ním obcovati a s ním mluvíti. Děje se to modlitbou.«

Ano, přátelé! Něco nám nechal Bůh ze ztraceného ráje na drsnou cestu světem s sebou vzíti: obcování s ním, rozmluvu s ním, modlitbu.

Modlitba není nic jiného, než obcování s Bohem, rozmluva s Bohem; to také vyjadřuje katechismus slovy: Modlitba jest nábožné pozdvižení mysli k Bohu. Modlitba má nás opět upamatovati na ráj, ale má býti také prostředkem, aby nás opět do ráje přivedla. Co jsme hříchem ztratili, máme opět modlitbou získati: milosti, spasení a věčné blaženosti. Dnešní evangelium nás důrazně k modlitbě vybízí. Je to neděle před prosebnými dny. Tyto prosebné dny jsou od staré doby v církvi zavedeny, setkáváme se s nimi již kolem polovice V. století.

Biskup Mamertus z Vienny shromáždil věřící v době, kdy lid navštívily mnohé útrapy, a konal s nimi prosebné průvody, aby Boha smířil a o milost a milosrdenství nebe vzýval. Od té doby se prosebné průvody v církvi vždy více rozšiřovaly, tak že od XI. století všude jsou zavedeny. Modlíme se tu s apoštoly a dle jejich příkladu o Duchu sv., aby i k nám přišel s pomocí své milosti a hodnými nás učinil věčné blaženosti; prosíme však také v těchto dnech o časné požehnání, aby Bůh plody zemské dal a zachoval, aby nám dal vezdejší chléb. Abych vás povzbudil, abyste těchto dnů pilně k modlitbě užívali, abyste se čteně, nábožně prosebných průvodů zúčastnili a i dále modlitbu si vyvolili za záležitost srdce svého, za svůj životní úkol, chci vám k rozjímání předložit dvě pravdy:

I. Modlitba jest nutná.

II. Modlitba jest snadná.

P o j e d n á n í.

I.

Modlitba jest nutná, protože jí vyžaduje Bůh, naše věčné a časné blaho. Je-li modlitba nábožné pozdvižení mysli k Bohu, obcování s Bohem, rozmluva s Bohem, modlíme se, když Boha za svého nejvyššího Pána uznáváme a jemu holdujeme, když ho chválíme a velebíme, když mu za prokázaná dobrodíní děkujeme, nebo když ho prosíme o potřebné věci ke spasení. A tato modlitba jest nutná,

1. protože jí Bůh vyžaduje.

»Potřebí jest vždycky se modliti a neustávati« (Luk. 18, 1.), jasně a výslovně nám poroučí Syn boží. Toto přikázání vztahuje se na všechny lidi bez výjimky. Rozličné jsou práce a zaměstnání lidí, ale modlitba jest zaměs'nání, které náleží všem lidem. Nikdo se nesmí z modlitby vylučovati, ani dítě, ani stařec, ani kněz, ani poddaný, ani zdravý, ani nemocný, ani muž, ani žena, ani chudý, ani bohatý. Tu není výmluvy. Písmo sv. nám dává rozličná přikázání. Důrazně nám klade na srdce rozličné skutky milosrdenství. Oběti se vyžadují, ale k žádnému dobrému skutku nebýváme tak často napomínáni jako k modlitbě. Tu také není rozdílu mezi knihami Starého a Nového Zákona, jak jedny tak druhé nás co nejdůrazněji k modlitbě vybízejí. Tu platí: Máš se modliti. Bůh vyžaduje modlitbu jako požadavek jemu náležející. »Nedej sobě překážeti, aby ses modlil vždycky,« volá k nám Pán ústy moudrého Siracha (18, 22.). A když Pán Ježíš v Novém Zákoně nás důrazně a často k modlitbě vybízel, nezůstávají svatí apoštolové pozadu. »Buďte opatrní a bděte na modlitbách,« volá k nám sv. Petr. (I. 4, 7.)

Ano, Pán Bůh nejen výslovně nám modlitbu přikázal, on ji také hluboko v srdce lidské vepsal. Hlásá nám ji lidský rozum. Nikde na zemi není národa, který by se nemodlil, nikde není národa, který by vyšší bytost neuznával a jí také v modlitbě neholdoval. A zdaž jest na širém světě člověk, který by nebyl častěji v srdci se nemodlil, který by nebyl oči, ruce, volání hlasu svého do nebe nepozdvihoval?

Tato okolnost, že se lidé vždy a všude modlili a modlitbu za povinnost uznávali, dokazuje, že Bůh, původce přirozenosti naší, tuto povinnost v lidské srdce vložil a že vyžaduje, abychom této povinnosti dostáli. A když to Bůh požaduje, jest naší věcí poslechnouti a dle přikázání božího se řídit.

2. Modlitbu vyžaduje naše věčné blaho.

Jen modlitbou docházíme obyčejně milosti obrácení, jen modlitbou milosti, bychom povinnosti své konali, jen modlitbou docházíme milosti, bychom v dobrém až do konce setrvali.

a) Jsi-li hříšník a chceš-li se obrátiti, modli se !

Jako hříšník nacházíš se v hluboké propasti. Můžeš sám z ní povstati? Nikoli. Když ti shora nikdo žebřík a provazy nepodá, jest veta po tobě. Jako hříšník jsi na rukou a nohou ochro-

men. Můžeš z vlastní síly zdravé údy si dáti? Nemožno. Právě tak nemůžeš se obrátiti bez milosti, bez pomoci boží. Je to neomylná pravda naší sv. víry. Bez milosti boží nemůže nikdo nic prospěšného k věčnému spasení učiniti, učili jsme se již jako dítky v katechismu. A sněm tridentský praví: »Praví-li někdo, že člověk může bez vnuknutí Ducha sv. a bez jeho pomoci věřiti, doufati, milovati, pokání činiti, jak se vyžaduje, aby milosti ospravedlnění došel, budiž vyobcován.«

Jak však dojdou vnuknutí Ducha sv., jeho milosti? Obyčejně a pravidelně jen modlitbou. Bůh může sice hříšníkovi i bez modlitby dáti milost k obrácení, neboť jest svrchovaný Pán svých pokladů, ale obyčejně propůjčuje tuto milost jen tomu, kdo se modlí. A i těm, kteří se nemodlili, a nápadně a rázem se obrátili, byla dána milost pravidelně jen modlitbou, totiž vzhledem k jich dřívějším modlitbám, nebo vzhledem k modlitbám, které jiní za ně k Bohu vysílali. »Proste a bude vám dáno, tlucte a bude vám otevřeno, hledejte a naleznete.« Kdo tedy prosí tomu bude dána milost k obrácení. Kdo hledá přízeň boží, nalezne ji, kdo tluč na dveře božského milosrdenství, tomu se otevrou. Kdo neprosí, kdo nehledá, kdo netluče, obyčejně hříšníkem zůstane a jako hříšník zemře. Proto se denně modlíme: »Odpusť nám naše viny!« Proto také praví zbožný Ludvík z Granady: Jako ptáče, které ještě nahé a bez pomoci v hnízdě sedí, o pomoc ke starým volati musí, tak také člověk hříšník musí k Bohu o pomoc volati, aby milosti došel. Jen modlící se hříšník stane se kajícím. Když však se modlí, nakloňuje se k němu Bůh se svou milostí, neboť Bůh pokládá i hříšníka za své, byť i nezvedené dítě, a proto jest ochoten ruku mu podati, když k němu volá. Vždyť pro hříšníky Spasitel umřel. K hříšníkům volá Otec nebeský: »Živ jsem já: nechci smrti bezbožného, ale aby se obrátil bezbožný od cesty své a živ byl.« (Ezech. 33, 11.)

Proto, milý křesťane, jestliže tě vina těžkého hříchu tíží, když jsi snad po dlouhá léta v poutech hříšného návyku, zlé příležitosti žil, uvaž, že se nacházíš na pokraji záhuby. Modli se, sténej, pros Boha o milost. Viz, dva hříšníci zemřeli na hoře Kalvárii Pánu Ježíši po boku. Jeden se obrací a jest spasen, poněvadž se modlil: »Vzpomeň si na mne, Pane, když přijdeš do svého ráje.« Druhý jest zatracen, poněvadž se nemodlil. Kdyby se byl modlil, i on by byl zachráněn a spasen.

b) Chceme-li býti spaseni, musíme po obrácení svědomitě plniti povinnosti, které máme jako křesťané ve svém zvláštním stavu a povolání. Ty plníme jen, když zlého se varujeme a dobré činíme.

α) Abychom zlého se varovali, potřebujeme opět milosti a té docházíme opět jen modlitbou.

Žijeme ve světě plném nebezpečí. Při každém kroku, který činíme, staví se nám na odpor mocní nepřátelé, kteří nás ke hříchu ponoukají a spasení naše ohrožují. Proto praví sv. Bernard: Nikde není jistoty, ani v nebi, ani v ráji, ani na zemi.

V nebi padli andělé, v ráji padl Adam, Jidáš padl ve škole Spasitele. Nepřátelé, kteří nás ohrožují, jsou v nás samých, jsou to naše zlé náklonnosti a vášně, jiní nepřátelé nás pronásledují zevnitř. Jak zůstaneme v pokušeních věrni, když se podobáme třtině větrem se klátící? Když se modlíme. V modlitbě voláme k Bohu a Bůh slyší naše úzkostlivé volání a přichází nám ku pomoci. Zdaž jsme již této pomoci nezakusili? A když jsme klesli, nebylo-liž to proto, že jsme v modlitbě ochabli? Proto nás napomíná Spasitel: »Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení!« A proto dí sv. Jan Zlatoústý: »Nemodliti se a život duše ztratiti, jest jedna a táž věc.« A sv. Tomáš dí: »Abychom spasení došli, musíme bojovati a zvítěziti; bojovati a zvítěziti nemůžeme bez milosti; této milosti pak docházíme jen modlitbou.«

β) Fíkovný strom byl zavržen nikoli že nesl špatné, nýbrž že nenesl žádného ovoce. Musíme tedy nejen zlého se varovati, nýbrž i dobré činiti. Spasitel dí: »Beze mne nemůžete nic činiti.« (Jan 15, 5.) Sv. Augustin k tomu podotýká, že nepraví »málo« nebo »trochu«, nýbrž »nic«. Co jest slunce pro život v přírodě, to jest milost pro duchovní život. Jako bez slunce ztrnutí a smrt nastává, tak ztrnutí a smrt nastává v duchovním životě bez milosti. Milost však se nám slibuje, když se modlíme: »Proste, a bude vám dáno.« Proto praví sv. Alfons: Celá záležitost našeho spasení závisí jen na modlitbě; jestliže se modlíme, jest naše spasení jisté, jestliže se nemodlíme, je také naše zavržení jisté. Největší ctnosti svatých jako největší nepravosti zločinců mají své prameny, jedny v pilné modlitbě, druhé v zanedbávání modlitby.

c) Modlitba jest konečně také vytrvalost zaslíbená. Milost vytrvalosti jest dle učení církve zcela zvláštní milost, záleží ve věrnosti až do konce, která blaženou smrtí jest korunována. Nikdo si této milosti nemůže úplně zasloužiti, nikdo nároky na ni činiti. Je to zcela nezasloužený dar. A nikdo neví bez zvláštního zjevení, zdali jí dojde. Nikdo není jist. K naší útěše a k našemu upokojení praví sv. Alfons, že vytrvalou modlitbu milost vytrvalosti následuje. Pros každodenně o milost vytrvalosti až do konce a tak každodenně vytrváš a svůj život v lásce a milosti boží ukončíš. Naše spasení tedy vyžaduje modlitbu, abychom došli milosti k obrácení, abychom se na cestě ctnosti udrželi, abychom milosti všech milostí, vytrvalosti, dosáhli.

3. Modlitba jest dále nutná, poněvadž ji naše časné blaho vyžaduje. Naše síly nevystačují ani k tomu, abychom si časné blaho zajistili. Namnoze jsme nevědomí a často nenahlížíme, čeho potřebujeme; a i když to nahlédneme, jsou síly naše obmezené. Ovšem to nechťějí mnozí lidé naší doby nechat platiti. Domnívají se, že vlastními silami samými mohou si založiti štěstí, blaho své, blaho své rodiny, blaho lidu a národu, ačkoli nám Bůh denně ukazuje, že skutky naše bez boží pomoci domy z karet jsou. Až dodnes platí slovo Páně: »Když Hospodin nestaví dům, stavějí stavitelé nadarmo.« A Bůh nám také musí pomoci zachovati, co

jsme jeho pomocí získali. Na božím požehnání všechno záleží. Toto požehnání máme si na Bohu modlitbou vyprositi. Jistě žije šťastně ten, kdo se modlí a pracuje.

Pán Ježíš nás také výslovně učil se modliti: Chléb náš vezdejší dejž nám dnes! Když nás učí takto modliti, prohlašuje tím, že nám skrze modlitbu i potřebné věci pro časné blaho dá, a když se nemodlíme, že máme sami sobě přičítati, když se v bídě nalézáme. Ovšem modlitba není neomylná pojišťovna proti každému časnému zlu a není neklamným prostředkem ke každému žádanému dobru.

Proč ne? Ptotože každé časné zlo není skutečně zlem, protože každé časné dobro není skutečně dobrem. Mnohé časné zlo jest pro nás dobré, slouží nám a vede nás ke spasení, proto nechává je Bůh na nás i přes naši modlitbu. Podobáme se často dětem, které chtěly ostrou bítvu. Rodiče jim jí nedají, ať sebe více pláčou a křičí, uškodily by si tím.

Dále nevyslyší Bůh často naše přání i přes modlitbu, poněvadž nekonáme všestranně své povinnosti. Bůh praví: »Člověče přičiň se a já ti pomohu.« Kdo si svévolně ruku odřízne nebo oko vypíchne, nesmí žalovati na Boha, že mu přese všechny modlitby ruku a oko nenahradí. Kdo si lehkomyšlně prožitým mládím později bídu připravil, kdo se marnotratností, nestřídmostí, lenivostí neb špatnou spekulací do úzkých dostal, kdo se přes moudré rady rychle a nemoudře oženil nebo vdal, nebo pro své prostopášnosti tak učiniti musil, sám si vše to nadrobil. Bůh nemá prazádné viny na smutných následcích, které tohoto ubožáka tíží. Nechť se pokorně podrobí mocné ruce boží a nechť se horlivě modlí, když mu Bůh nepomůže, jistě ho aspoň posilní, aby svůj kříž trpělivě snášel a z křížové cesty si udělal cestu nebeskou.

Konečně nemáš příčiny Bohu vyčítati, že mnohý bezbožný, který se o věci nebeské a věčné pranic nestará, naopak z náboženství, z modlitby a pobožnosti posměch si tropí, v štěstí tone, kdežto hodní křesťané trpí. Závidíš k smrti odsouzenému poslední jeho hostinu, kdy se mu dá, co si přeje? Zajisté nikoliv. Nuže viz, štěstí bezbožného jest taková poslední hostina odsouzení. Žádný člověk není na světě tak špatný, aby neměl také nějakou dobrou stránku. I to dobré Bůh odměňuje. A protože bezbožného nemůže odměniti na věčnosti, dává mu časné blaho, aby mohl mu říci jako boháči v evangeliu: »Příteli, jsme spolu vyrovnáni. Za to dobré, jehož bylo málo, odměnil jsem tě na zemi. Nyní zkusíš mou spravedlnost.« Na druhé straně není zase tak spravedlivý člověk na zemi, který by neměl nějakou chybu. Pro tu chybu trestá ho zde Bůh a nechá jej pokání činiti, aby mu na onom světě mohl jen dobré prokázati. Proto modli se, příteli! Bůh, tvé věčné a časné blaho toho vyžadují. Nemáš také důvodu vyjímati se z této povinnosti, neboť modlitba není jen nutná, ano jest i snadná.

II.

Snadná jest modlitba, poněvadž nevyžaduje zvláštní vlastnosti osoby, která se modlití má, ani zvláštní vlastnosti místa, kde se má modlití, ani zvláštní vlastnosti času, kdy se má modlití.

1. Modlití se může a má každý. Ale jest k tomu zvláštní nálady mysli třeba? Nikoli, žádné, které by nemohl míti každý člověk. K dobré a účinné modlitbě náleží pokorná mysl. »Modlitba kořícího se oblaky pronikne: a dokud se nepřiblíží, nepotěší se: aniž odstoupí, dokud nepopatří na Nejvyššího.« (Sirach. 35, 21.) Může nám připadatí za těžko pokořiti se před Bohem? Či snad nás nenutí pohled na naši fysickou a duchovní bídu, na naši mravní bídu, abychom pýchu odložili? Když si přes všestrannou bídu svou na něčem zakládáme a se povznášíme, pyšníme, může to býti jenom následkem zaslepenosti. Dokud nás rozum provází, jinak před velebností boží se nezjevíme, než v pronikajícím poznání své nicotnosti.

Náleží dále k dobré a účinné modlitbě s naší strany pevná naděje. Jest pro nás naděje těžká? Vždyť se síla a působnost modlitby zakládá na zaslíbení Boha, Boha, který splní, co slibuje, jest nekonečně pravdomluvný a věrný; může vykonati, co slíbil, neboť jest všemohoucí; chce dáti, co slibuje, neboť jest nejvyšší dobrotivý. Nad to nás Kristus Pán ujišťuje, že nám Otec jeho dá, zač ho ve jménu Pána Ježíše prositi budeme. Proto si nezoufej, křestane, i když se za hříšníka uznáváš a míníš, že vyslyšení nezasluhuješ. Nezasluhuješ ho, ale zasluhuje je Pán Ježíš, v jehož jménu prosíš. Odbojník ovšem nesmí se před vladaře odvážiti a o milost ho prositi. Ale když se ho syn vladařův ujímá, tu zločinec nabude zmužilosti a naděje. Tím spíše my můžeme doufati, že budeme ve jménu Pána Ježíše vyslyšeni, protože Otec nebeský nám Syna svého dal, aby nám s ním a v něm dle slov sv. Pavla vše dal, tak že nám neschází žádná milost. Proto končí církev sv. všechny modlitby, které k Bohu Otci vysílá, slovy: »Skrze Krista, Pána našeho. To jest důvod její i naší důvěry, že dojdeme vyslyšení. Zdaž tedy není modlitba s naší strany snadná? Kdo nemůže býti pokorný, kdo nemůže svou bídu poznati a uznati? Kdo nemůže doufati v Ježíše Krista, který nás až do smrti miloval a nás ujistil: »Amen, amen pravím vám, zač budete prositi Otce mého ve jménu mém, dát vám.«

2. Právě tak jest modlitba snadná, když se ptáme po místě, kde se máme a můžeme modlití. Neslušné a trestuhodné jest, když se někdo bez dovolení ke králi tlačí a prosbami ho obtěžuje. Jen na některých místech smíme se k němu přibližovati. U krále všech králů není takové obřadnosti. Palácem jeho jest svět a proto každý koutek jest jeho audienční sál. Dlíš-li ve volné přírodě nebo doma, na horách nebo v údolí, v chudé chatrči nebo v bohatém paláci, všude přijímá vlídně prosby tvé. I když tě rád slyší a vyslyší zvláště v chrámu Páně, poněvadž to jest vlastně jeho residence zde na zemi, jest mu přece mo-

dlitba tvá všude příjemná a i když ji vysíláš jako čeledín nebo služka z chléva, nebo od své práce z dílny nebo továrny. Celý svět jest chrámem božím. Když to dím, varuji vás zároveň před lehkomyšlnými křesťany; ti vyhýbají se kostelu, předstírajíce, že jest celý svět chrámem božím, že v přírodě nábožněji se mohou modlití. Nedejte se takovými řečmi klamati. Kdo se v chrámě nemodlí, nemodlí se také obyčejně v přírodě, a kdo Boha svého v kostele nehledá a nenavštěvuje, vyhýbá se mu také venku a nestará se o něho.

3. Neméně snadná jest modlitba vzhledem k době, kdy se máme a můžeme modlití. Bůh neustanovil zvláštní audienční hodiny, mimo které před něho předstoupiti nesmíme. Každou hodinu, ve dne i v noci jest nám Bůh na blízku a slyší naše prosby, v žádnou dobu nepřijde nevhod. Tak rád a ochotně nás slyší a vyslyší, tak jakoby na naše prosby čekal, jako když někdo dobrého přítele očekává a netrpělivě se ptá: Zdali pak už brzy přijde? Ano, nejen v každou hodinu můžeme v modlitbě mysl svou pozdvihovati, nýbrž máme to i stále činiti: »Potřebí jest vždy, neustále se modlití a neustávati,« žádá Spasitel. Ale to jest příliš těžké, obtížné, neustále se modlití, namítáš, kdo pak to vydrží? To dovede každý křesťan, jen když upřímně chce. Kdo se modlí neustále? Ten, kdo nejprve své každodenní modlitby, ranní, večerní, při jídle svědomitě koná, kdo jest církevním pobožnostem přítomen, jak to církev žádá a předpisuje, a jak to jeho stav a povolání dovoluje, kdo pak práce své dobrým úmyslem posvěcuje a Bohu obětuje, kdo mezi dnem a mezi prací tento úmysl obnovuje a tu a tam zbožný vzhled k Bohu vysílá. O takovém křesťanu platí slovo: »Ruka při práci, srdce u Boha.« Nemůžeš to provést, milý křesťane, i kdybys byl sebe více zaměstnán? Činíš-li však to, stávají se tvé práce a odpočinek také modlitbou a plníš přikázání boží, že se máme stále modlití a neustávati. Tu však ještě někdo namítá: vše jest pěkné, ale modlitba jest přece pro mne tvrdou a obtížnou prací pro neustálé roztržitosti, které mne pronásledují a obtěžují. Dokud jsou roztržitosti tobě nemilé a nechceš je, nemiluješ je, nemůžeš za to a modlitba tvá jest ještě stále Bohu milá a příjemná. Připrav se před modlitbou tím, že si živě představíš, že dlíš v přítomnosti boží a své starosti a světské roztržitosti zapuzuješ; pak se počni modlití, a pak i když tě roztržitosti jako komáři pronásledují, není to tvá vina, pokračuj jen klidně v modlitbě a když roztržitosti zpozoruješ, odvrát od nich své myšlenky a pokračuj klidně dále v modlitbě, jako pocestný klidně dále cestou se béře a nedbá na psy, kteří za ním štěkají.

Závěr. Ze všeho toho vidíš, jak dobře s tebou Bůh smýšlí, že ti modlitbu, která jest pro tebe tak nutná, tak velice usnadnil. Ve své nezměrné dobrotivosti položil věčné blaho tvé i časné blaho tvé do rukou tvých. Modli se a spasen budeš, modli se vytrvale a otevrou se ti brány života věčného a i na zemi bude tě Bůh chrániti, podporovati, těšiti. A modlití se můžeš, ať jsi

kdekoli, ať jsi chudý nebo bohatý, ať jsi u veliké cti nebo opovržení u lidí, ať jsi spravedlivý nebo hříšník, pokorně se můžeš modlití a každý, neboť jsme všichni nuzní žebráci před Bohem; důvěrně se můžeš a máš modlití, neboť nikoli naše zásluhy propůjčují sílu modlitbě, nýbrž zaslíbení boží a nejsvětější jméno Ježíš. Modlití se můžeš na každém místě a v každé době vždy. Proto, rozmilí, vykonávejte horlivě své denní modlitby, ráno a na večer, neopomíjejte modlitbu před jídlem a po jídle, před prací a po práci. Vzávejte zvláště v pokušení ihned nejsladší jména Ježíš a Maria. Vzbuzujte před svou prací a zaměstnáním dobrý úmysl, obnovujte jej častěji za den, volajíce: »Ó můj Bože, vše z lásky k tobě! Ó Ježíši můj, vše ke tvé cti a chvále!« Vy- sílejte také častěji k Bohu krátké, vzletné modlitby, zvláště když hodiny bijí, když slyšíš klekání vyzváněti, nebo když jdeš kolem kostela, nebo kolem kříže. Navštěvuj rád pobožnosti v chrámu Páně, ty zcela zvláště zjednají milost a pomoc boží tobě a tvým příbuzným dle zaslíbení Pána Ježíše (Mat. 18, 19): »Jestliže by dva z vás svolili se na zemi o jakou věc, za kterou by prosili, stanef se jim od Otce mého, který jest v nebesích.« Amen.

Dle Hamle Jan Nep. Josef Holý O. Praem.

Neděle V. po velikonoci.

Život a mučednická smrt blahosl. Jana Sarkandra.

(K 50letému jubileu blahořečení.)

»Blahoslavený bude v skutku svém!« (Jak 1, 25)

Ne nadarmo nazývá církev sv. v litaních k nejsv. jménu Ježíš Spasitele králem mučedníků; jest jím zajisté. Jest největším mučedníkem; otevřel řadu mučedníků křesťanských, naučil mučedníky pohrdati smrtí, otupil osten smrti, tak že pozbyla na své hrůze a zástupy jeho učedníků nadšeně, radostně a odhodlaně podstupovali po příkladu svého Mistra mučednickou smrt pro jeho učení. Jako Spasitel zpečetil své učení svou krví, podobně zpečetěny jsou všechny články, všechny pravdy náboženství našeho krví mučednickou. Jak mnoho krve křesťanské prolito pro pravdu sv. víry: Jeden jest Bůh! Kolik životů obětováno pro článek víry: Jsou tři božské osoby! Kolik mučedníků položilo své životy za učení: Syn boží se vtělil, aby nás svou smrtí na kříži vykoupil a na věky spasil! Mnozí mučedníci krváceli pro neposkvrněné panenství Rodičky boží, jiní umírali pro božství Ducha sv., jiní pro úctu obrazů, jiní pro sedm svátostí, jiní pro prvenství římského papeže, tak že právem říci můžeme: Není pravdy, která by nebyla zpečetěna krví sv. mučedníků. Příslušníci obou pohlaví, rozličných národů a jazyků, nevinného mládí, mužného věku a stáří, biskupové, kněží, jáhnové, svaté panny a vdovy, věřící všech zaměstnání, boháči i chudí, učení i prostí ničím nedali se odvrátiti od své víry a raději přinesli životy své v obět, než aby zapřeli učení církve a zpronevěřili se své víře.

Našemu národu bylo Prozřetelností boží vyhrazeno, aby vyslal k trůnu božímu krvosvědky svátostné mlčelivosti zpovědní. Jako proslavil jméno české v celém světě náš světec sv. Jan Nepomucký, podobně sousední Moravě slávu zjednal blahosl. Jan Sarkander, oba mučedníci pro zpovědní tajemství. A ježto právě letos v pátek tento týden dne 6. května bude tomu 50 let, co sv. Otec Pius IX. Jana Sarkandra za blahoslaveného prohlásil, jest zajisté spravedливо, abychom si připomněli tuto význačnou událost v církevních dějinách našeho národa a věnovali blahoslavenci zaslouženou vzpomínku.

Chceme tedy dnes krátce projít životopis blahosl. Jana Sarkandra a vylíčit jeho mučednickou smrt.

P o j e d n á n í.

V zemích koruny české dařilo se náboženství Kristovu od smrti císaře Karla IV. ne právě dobře. Bludy Viklefovými, zanesenými do Čech z Anglie, připravena půda pozdějším velikým bojům náboženským, v nichž bylo církvi katolické zápasiti s četnými odpůrci a nepřáteli. Byli to kališníci, později čeští bratři, konečně pak vedle jiných menších sekt lutheráné a kalvínci. Všem těm nepřátelům pravé církve Kristovy dostávalo se pomoci a ochrany dílem od mocných rodů šlechtických, dílem i od cizích panujících knížat, kterým se jednalo o to, aby moc katolického panujícího domu Habsburského byla ztenčena. Boje ty trvaly od dob Husových, až do bitvy na Bílé Hoře, více než 200 let a došlo to v Čechách tak daleko, že dne 4. listopadu 1619 za krále českého korunován byl kalvínský cizozemec Bedřich Falcký, který na hradě pražském se usadil a o to se zasazoval, aby celý národ český odtrhl v ohledu náboženském od Říma, v ohledu politickém od zákonného panovnického rodu Habsburského. Velikou oporu v těch dobách měla církev jakož i slavný panovnický rod Habsburský v řádu Tovaryšstva Ježíšova a v horlivých kněžích katolických. Jedním z nich byl náš blahoslavenec Jan Sarkander.

Jan Sarkander narodil se jako nejmladší ze čtyř bratří ve Skočově v rakouském Slezsku z urozených a zbožných rodičů polských dne 20 prosince 1576. Ve věku 13 let ztratil otce a tu ovdovělá matka jeho odstěhovala se s ním do Příboře na Moravě, kde bydlila u příbuzných. Jan navštěvoval školy v Příboře a později po šest let latinské školy jezuitské v Olomouci, kde zdárně prospíval. V Olomouci vstoupil do družiny mariánské a vzdělával se nejen ve vědách, ale i v pobožnosti. Roku 1600 odebral se do Prahy, studoval na universitě pražské u Jesuitů filosofii a dosáhl r. 1603 hodnosti doktora filosofie. I v Praze stal se členem družiny mariánské, kterou založil blahosl. Edmund Kampian. Právě ty časté styky s Jesuity, s horlivými a zbožnými členy řádu Tovaryšstva Ježíšova, byly Janu Sarkandrovi velice na prospěch. Stal se k sobě přísným, vážným, konal svědomitě své náboženské povinnosti a viděl, jak církev Kristova vede těžký

boj za pravdu, rozhodl se stát se sluhou Páně. Poznával, že horlivých dělníků na vinici Páně jest velmi třeba, a proto zasvětil svůj život a své síly službě boží. I odebral se do Štyrského Hradce, aby tam — opět u Jesuitů — studoval bohosloví; i tam připojil se k družině mariánské a přijav postupně nižší svěcení, podjáhenství a jáhenství, byl vysvěcen na kněze r. 1608. Téhož roku dosáhl i doktorátu bohosloví.

Mladého kněze ustanovil olomoucký biskup kardinál Dietrichštejn nejprve kaplanem v Opavě, kde starší jeho bratr Mikuláš Sarkander tenkrát byl děkanem; později v Charvátch u Olomouce a konečně v Unčově, kde se stal na krátký čas farářem. Z Unčova byl povolán za faráře do Zdounek (asi tři míle od Olomouce), tamodtud do Boskovic a z Boskovic konečně, jsa stár 40 let, do Holešova (r. 1616).

Všechna jemu vykázaná místa byla plna obtíží, prokvašena bludy náboženskými; život dle víry v nich ochabl a utuchl, katolíků ubývalo. Kardinál Dietrichštejn znal kněze Jana Sarkandra. Věděl, že slyne učeností i horlivostí, ale že mu při tom neschází obezřelá opatrnost pastýřská. Proto jej dosazoval na ona obtížná místa, která potřebovala zvláště výborného duchovního pastýře. Jan Sarkander máje před očima obraz božského Mistra jako pastýře nejlepšího, užíval všech prostředků, jimiž by povznesl náboženské smýšlení a cítění svého stáde. Nelekal se žádných obtíží a nesnáží, aby čest boží šířil a nesmrtelné duše k spasení přivedl. Neúnavně kázal slovo boží, přisluhoval sv. svátostmi, pomáhal chudým a hleděl i mimořádnými prostředky posílniti a utvrditi světence své v katolické víře. Proto všude, kde působil, vyžádal si ku pomoci missionáře Jesuity, aby kázáními o hlavních pravdách víry, slavnými službami božími, slyšením sv. zpovědi povzbudili hříšníky ku kajícínosti, slabé a mdlé ve víře upevnili, pochybnosti zaplašili a náboženský život na osadě povznesli. Tak činil zejména v Holešově, kde měl zvláště horkou půdu, protože katolíků bylo málo, jinověrců převážná většina. Proto v Holešově zřídil i družinu mariánskou, které sám jako student, filosof a bohoslovec údem býval a o jejíž prospěšnosti sám se přesvědčil. Od ní očekával i v Holešově vydatnou pomoc.

V tu dobu se udály veliké převraty v Čechách i na Moravě. Svržením tří úředníků císařských s oken královského hradu v Praze dne 23. května 1618 dán povel k odboji proti zákonitému zeměpánu. Stavové protestantští vzbouřili se proti císaři Matiašovi a zřídili ještě téhož dne prozatímní vládu 30 direktorů. Arcibiskup Lohel, opat broumovský i Jesuité byli ze země vyhnáni, katolíci byli různým způsobem pronásledováni a kostely a fary jim odnímány. Po příkladu Čechů i protestantští stavové moravští ustanovili si buřičskou vládu 24 direktorův, prohlásili přívržence korunovaného krále Ferdinanda II. za zrádce vlasti, vsadili do žaláře četné přední osoby, jako kardinála Dietrichšteina, zemského hejtmana Ladislava z Lobkovic a jiné, vyhnali Jesuity ze země a uchvacovali katolické chrámy.

Tu hrozilo i horlivému faráři holešovskému Janu Sarkandru nebezpečí. Nepřátelé dobře věděli, že, bude-li pastýř odstraněn, rozprchnou se i ovce stáda jeho. Proto se jim jednalo o Jana Sarkandra. Jeho úhlavní nepřítel, Václav Bítovský z Bítovic, pán na Bystřici pod Hostýnem, zarytý lutherán, stal se komisařem bufičské vlády stavovské, a popuzoval protestanty holešovské proti němu. Návodem jeho vyhrožovali protestanté katolickým osadníkům holešovským zkázu na jmění i na životech, nevypudí-li svého faráře Jana Sarkandra.

Sarkander, nemoha služby boží řádně konati a nejsa ani životem jist, rozhodl se na domlouvání a naléhání svých opustiti na nějaký čas Holešov a vydal se s přivolením duchovní vrchnosti do Čenstochova, slavného to poutního místa v Polsku, v gubernii varšavské, kamž se v červnu 1619 odebral.

V Čenstochově pobyl 4 neděle, tuze se postil, často se zpovídal, sloužil mše sv. a s pláčem konal modlitby za odvrácení nátlaků nepřátelských. Ale po čtyřnedělním pobytu v Čenstochově zastesklo se Janu Sarkandrovi po ovečkách holešovských a proto vydal se na cestu k domovu. Uslyšev však na cestě, že nepřátelé zle řádí v Holešově, odešel do Krakova, odkudž teprve koncem listopadu 1619 do Holešova se vrátil.

Na začátku února roku 1620 vpadlo několik pluků Polákův a kozáků na Moravu, všude mečem a ohněm pustošíce. Sarkander vyšel jim vstříc v procesí, nesa v monstranci nejsvětější Svátost oltářní. Vojáci poklonili se velebné Svátosti a neublíživše Holešovu, jeli dále směrem k Napajedlům. Ale za to, že Sarkander odvrátil velikou pohromu od Holešova, špatné se mu dostalo odměny. Ačkoliv protestantští páni dobře věděli, že polský král již dávno přislíbil císaři svou pomoc proti povstalcům, přece roztrušovali pověst, že prý byl Jan Sarkander od zemského hejtmana Ladislava Popela z Lobkovic vyslán do Čenstochova, aby povolal Poláky a kozáky na Moravu na pomoc katolíkům. Druhdy bylo na Spasitele žalováno, že převrací národ, že brání dávatí daň císaři, že se dělá králem, že bouří lid — ale pod rouškou politických zločinů skrývala se náboženská zášť. A podobně se stalo i Janu Sarkandrovi: prohlášen za zrádce vlasti a pohnán před soud. Sarkander skryl se na hradě tovačovském, ale byv tam vyslíděn, uchýlil se do lesů blíže Olomouce, kdež byl od nepřátel zajat a v poutech do Olomouce dopraven. Tuť již mohl po příkladu sv. Pavla zvolati: »V evangeliu pracuji až do uvěznění.« (II. Tim. 2, 9.) Čtyřikrát byl vyslýchán od zuřivých soudců protestantských a třikrát na skřipci bolestně rozepiat. Zuřiví soudcové vyzvali jej, aby zjevil tajnosti, které mu svěřil Ladislav Popel z Lobkovic ve sv. zpovědi. »Pověz přece, co jsi od Lobkovic ve sv. zpovědi slyšel, sice to z tebe plamenem vyženeme!« tak volal jeden ze soudců na blahoslavence našeho. Ale ten neohroženě odpověděl: »A kdybych i věděl, že mne na tisíc kusů rozsekáte, že mne železem, ohněm i jinak mučiti budete, přece bych volil raději to všecko s milostí boží snášeti, nežli dosti málo

prohřešiti se proti této svátosti, jejíž pečeť nesmí kněz zrušiti.« I byl k rozkazu vzteklych tyranů po dvakrát pochodněmi na celém těle ukrutně pálen, po prvé celé dvě hodiny, po druhé dokonce tři hodiny. Když pochodně a svíčky k pálení užívané a krví mučedníka zalévané hasly, posmívali se podnapilí soudcové katovi, že řemeslu svému nerozumí. Tu kat tím více zuřil proti mučedníku božímu; smolnými a zase voskovými svícemi, pryskyřici a síru přidávaje, ctihodného kněze pálil; brzy opět kolo skřipce silněji točil, tak že svaly trpitele byly přetrženy, údy vymknuty, obličej bolestí zkroucen; kosti vytržené skřípaly, klouby praskaly. Posléze ještě rozmnožena jsou muka jeho tím, že kat rozpustil pryskyřici, síru, lůj, smůlu a olej, namácel do této směsiny peří, je na žaludek, prsa, boky, ramena a krk mučedníka naházel a zapálil. Při tom nelidském trápení tekla krev mučedníka na zem a když kůže a svaly byly spáleny, ukazovaly se již skrze kosti jako skrze mříž vnitřnosti pálením začazené.

Všechno to mučení snášel Jan tiše, odevzdaně, nedávaje se ničím pohnouti k vyvracení zpovědního tajemství, tak že právem může o sobě říci: »Ohněm jsi mne zkoušel — a není nalezena na mně nepravost.« (Žalm 16, 3.) Ustavičnými, nábožnými vzdechy, vzýváním sv. jmen: Ježíš, Maria, Anna! prosil o pomoc a posilu shůry. Byv opět do žaláře uvržen, zbožný kněz modlitbami a přijímáním sv. svátostí chystal se k odchodu na věčnost. Nemoha zmračenýma rukama pohnouti, konal přece bedlivě modlitbu breviáře či hodinek kněžských a jazykem při tom listy obracel. Krásně praví o tom básník:

Hodinky se modlíval
vroucně k Jezu Kristu,
jazyka pak užíval
k obracení listů.
»Pane,« volal, »touho má,
staň se ve všem vůle tvá!«

Nenasytivše se hroznými bolestmi blahoslaveného mučedníka, rozkázali nespravedliví soudcové katu, aby mu dal na hlavu smolný věnec a zapálil jej. Tu se však i sám kat opřel, že k tomu nedošlo. Po čtyřnedělním trápení zesnul Jan v Pánu dne 17. března r. 1620 před půlnocí maje 43 léta věku svého.

Tak dokonav vítězný zápas, stal se Jan Sarkander, farář holešovský, mučedník pro zpovědní tajemství, katolíkům ctí a slávou, mučitelům zahanbením, slabým u víře posilou, holešovské farnosti chloubou, duchovním pastýřům vzorem, celé Moravě a národu českému u trůnu božího přímluvčím, Bohu, andělům i světu divadlem! — Dobrý boj bojoval, víru zachoval, běh dokonat a tak svým životem, svými skutky, svou mučednickou smrtí dokázal, že opravdu jest »blahoslaveným«.

A čím došel takové pevnosti a stálosti, že ani vybranými mukami k zpronevěře svěsti se nedal?

Především to byla veliká péče o spásu vlastní duše. Často předčítával, často vykládal svým ovečkám: »Co jest platno člo-

věku, kdyby celý svět získal, ale na duši své škodu trpěl!« a proto sám těmi slovy se řídil. Dále bylo to časté přistupování k svaté zpovědi. Zpověď jest pramenem dokonalosti a náš blahoslavenec se v něm často obmýval. Mši sv. sloužil s vroucí zbožností — proto se mu stalo tělo Páně chlebem, který ho slíl v jeho umučení. Úcta k Rodičce boží a důvěra v mocnou přímmluvu její byly mu velikou oporou v hrozných mukách. Příkladná svědomitost, kterou i tenkrát na jevo dal, když hrozně na celém těle zmučen hodinky kněžské se modlil, provázela ho celým životem a přivedla jej ke koruně mučednické.

Nuže, nejmilejší, uctěme blahoslavence slibem, že chceme jej následovati. Umiňme si, že po jeho příkladu pečovati chceme o spásu duše své, že chceme často obmývati se ve svátostné koupeli svátosti pokání, zbožně přijímati tělo Páně. Mějme velikou úctu a důvěru k Rodičce boží — nebylo slýcháno, aby koho opustila, kdo k ní se utíká. Budeme-li těchto slibů dbáti, můžeme se nadíti, že i naše vyjití z tohoto života bude šťastné a že i nám postaví Pán v den soudu na hlavu korunu spravedlnosti. Amen.

R. S.

Nanebevstoupení Páně.

Jak poznáváme pravého křesťana?

»Znamení pak následovati budou těch, kteří uvěří. Budou ve jménu mém zlé duchy vymítati, novými jazyky mluvíti, hady bráti a jestliže by něco jedovatého pili, neuškodí jim.« (Mar. 16, 17.)

Patěro jest znamení, které zde Spasitel nám vypravuje, dle kterých se praví křesťané poznávají. Podle těchto znamení se poznávají praví křesťané od lichých. Sv. apoštolové i jiní věřící za času církve svaté měli všechna tato znamení a těchto znamení měli zapotřebí, poněvadž na víru obraceli pohany i Židy. Oni vymítali zlé duchy, novými jazyky mluvili, hady brali a když něco jedovatého pili, neuškodilo jim to. A co tito činili i my činiti můžeme, budeme-li mítí víru sv. apoštolů a prvních křesťanů; ale i duchovním způsobem můžeme zlé duchy vymítati, novými jazyky mluvíti, hady bráti a jestliže by něco jedovatého pili, neuškodí jim. Dle těchto znamení poznáváme pravé křesťany.

P o j e d n á n í.

1. První znamení jest, že ďábly budou vymítati. To svatí apoštolové a mnozí svatí činili a tím dokázali, že jsou učedníci Kristovi. A co sv. apoštolové činili skutečně, to my duchovním způsobem činiti můžeme. I my můžeme ďábly vymítati. Pravým pokáním shlazuje se hřích, a tento hřích je tím ďáblem v člověku. Kolik kdo má těžkých hříchů, tolik zlých ďáblů posedlo duši jeho. Matě Magdalena, jak čteme ve sv. evangeliu (Mark.

16, 9.), měla sedm zlých duchův, a to snad proto, že byla plná těžkých hříchův. Sv. Bernard praví: »Zamiluj si sv. zpověď, chceš-li čistým býti. Kde dobrá zpověď, tam čistota a krása srdce.« Dovedeš-li hned hřích vymítnouti, jakmile ho poznáš, je to znamením dobrým, znamením pravého křesťana, znamením tvé spásy. Svatý Jan Zlatoústý praví: »Zbřešiti jest lidské, setrvati však ve hříchu jest ďábelské.« Proto vyvrhnouti třeba hřích pokáním, ať jest veliký či smrtelný, neb malý či všední. Tak to činili svatí skutečně, my aspoň duchovním způsobem to činiti můžeme.

2. Druhé znamení jest, aby mluvili novými jazyky. »Ať odstoupí staré věci z úst vašich.« (I. kn. Král. 2, 3.) Starou řeč tedy máme odložití a novou řečí mluvití. A která byla ta stará řeč? Stará řeč byla klení a křivá přísaha a braní jména božeho nadarmo. Stará řeč byla tvrdé jednání a mluvení s bližním. Stará řeč byla láti a ke hněvu popouzeti. Stará řeč byla pochlebovati a falešně mluvití. Stará řeč byla řeč nečistá, neboť taková řeč jest znamením nečistého srdce. »Z hojnosti srdce ústa mluví.« (Mat. 12, 34.) Stará řeč byla řeč pomlouvačná a utrhačná. Tolikéž stará řeč byla mluvití chlubitě a svými hříchy se honositi před jinými. Žádné zlo tak není Bohu nepřijemné, jako svými již odpuštěnými hříchy se ještě vychloubati před lidmi. Stará řeč byla mluvití lež ke zkáze bližního. »Zahubíš všecky, kteří mluví lež.« (Žalm 5, 7) Stará řeč pak byla mluvití zbytečné a neužitečné věci. »Z každého marného slova, které budou mluvití lidé, vydají počet v den soudný.« (Mat. 12, 36.) Stará řeč jest rád a se zálibou mluvití o světských záležitostech. »Kdo z toho světa jest, o světě mluví.« (Jan 3, 31.) »Oni z toho světa jsou, proto o světě mluví a svět je poslouchá.« (I. Jan 4, 5.)

Novou řečí však mluvití musí člověk, a ta jest mluvití mírně, čistě a laskavě, bližního poučovati, jej kárati a napomínati bratrským napomínáním. Novou řečí mluvití jest modlití se, Bohu díky vzdávati, rád se zpovídati. Toť budiž tou novou řečí náš, chceme-li býti praví křesťané.

3. Třetí znamení jest, že hady bráti budou, aniž by jim uškodili. Pod tím slovem »hady« rozumí se pokušení buď od ďábla buď od lidí. Takovému pokušení třeba odporovati hned s počátku. Sv. Bernard praví: Ďábelské jest v pokušení uváděti, naše pak povinnost jest odporovati. Kolikrát odporujeme, tolikrát ďábla přemáháme a anděly obradujeme, Boha pak uctíváme. Kolikrát tedy zlé myšlenky a rozličná pokušení přemáháš, tolikrát béřeš hady do rukou, aniž by ti uškodili. Také hady bráti, aniž by uškodili, jest viděti zlý příklad bližního, a přece se nedati zlým příkladem jeho svěsti. Kdo bývá k nečistotě ponoukán a pokušení přemáhá, ten hady béře do rukou, aniž by mu co škodili. Čím větší kdo měl příležitost ke hříchu, ale hříchu se nedopustil pro Boha, ten větší cti hoden bude před Bohem. »Kdo mohl přestoupiti a nepřestoupil, činiti zlé a nečinil, kdo je ten a budeme jej chváliti.« (Eccl. 31. 10.)

4. Čtvrté znamení jest: Budou-li co jedovatého píti, nebude jim to škoditi. Jedovaté věci píti znamená veliké zlo snášeti. Kdo tedy trpělivě vše snáší, ten pije sice jed, ale jemu neškodí, poněvadž on ho mírní trpělivostí svou. Kdo je trpělivým ve velikých nehodách, v nemoci atd., to je znamením, že jest pravým křesťanem. Co v člověku vězí, to ukáže se tehda, když někdo přikolí jemu učiní. Spravedlivý se z toho raduje a rád trpí, a ten pije takřka jed, aniž by mu uškodil. Vypravuje se o jisté zbožné ženě, že jí dána byla služka velmi hodná a spravedlivá, poslušná a pracovitá. Než ona osoba tu služku brzo propustila a vzala si jinou, zlou, mnohým chybám oddanou, odmlouvačnou a neposlušnou. I tázali se jí, proč tak učinila? Pravila: »S prvou služkou nezískala bych si žádných zásluh, neboť byla mírnou a laskavou; s druhou pak mohu se velmi cvičiti v trpělivosti.« »Dobrovolně obětovati budu tobě.« (Žalm 115, 17.) Dobrovolně obětují Bohu ti, kteří v soužení jsou trpěliví.

5 Páté znamení jest, že budou klásti ruce na nemocné a nemocným dobře se dařiti bude. Jest dvojit druh nemocných, potřebných naší pomoci. Jsou to lidé chudí, jimž třeba dobře činiti, prokazovati totiž skutky tělesného milosrdenství jako jsou: lačné krmiti, žíznivé napájeti, pocestné do domu přijímati atd. Kdykoliv tyto skutky činíme, tu klademe duchovním způsobem ruce své na nemocné. Udělíme-li jim něco, činíme to samému Pánu Ježíši, jenž praví: »Cokoliv jste učinili jednomu z bratří mých nejmenších, mně jste učinili.« (Mat. 25, 40.) A při posledním soudu řekne spravedlivým: »Pojďte, požehnaní Otce mého, do království vám připraveného od stvoření světa, neboť lačný jsem, a dali jste mně jisti. . . « (Mat. 25, 34.) Sv. Ambrož praví: »Nic tak nedoporučuje duši člověka Bohu, jako milosrdenství k bližnímu. Chceme-li sami milosrdenství božího dojíti, musíme sami milosrdenství provozovati na jiných. Druhý druh, na něž ruce klásti musíme, aby dobře se měli, jsou nemocní vzhledem duše, t. j. hříšníci, kteří nás urazili. Na ty musíme ruce vzkládati, t. j. jim odpustiti a pak jim dobře bude. Bohu nanejvýš milým jest a pro nás velmi záslužným nepřátele milovati a jim odpustiti. Láskou k člověku nepříteli budeš učiněn přítelem božím. Ta totiž almužna jest nejlepší, když ze srdce bližnímu odpustíš, jenž proti tobě zběšil.

Toto jest patero známek života věčného a pravých křesťanů, jež Pán Ježíš vstupuje na nebesa lidem ještě kázal. Po těchto slovech ihned vstoupil na nebesa, aby tím dokázal, že i ti, již to činí, na nebesa vzati budou.

Protož vymítejte ďábly, totiž své hříchy dobrou sv. zpovědí shlazujte, mluvte řečí novou: dobrořečte ve všem Bohu, přemáhejte pokušení a budete bráti hady, aniž by vám uškodili, buďte trpěliví a budete píti jedovaté věci, aniž byste se jimi otrávil, ba budou vám ku prospěchu, a smilujte se nad bližním ubohým a odpouštějte těm, kteří vás urazili, a tak se dostanete tam, kam dnes Spasitel náš vstoupil. Amen.

P. Albert Mrdzek.

Nanebevstoupení Páně.

Apoštolát laiků znázorněn na sv. Klementu Hofbauerovi.

»Jdouce po všem světě, kaďte evangelium všemu stvoření.«

(Sv. Mar. 16, 15.)

Pán Ježíš již byl domluvil poslední své slovo na kříži: »Dokonáno jest.« Zbývala ještě výchova sv. apoštolů pro úřad misijnářský, kterouž vykonal Pán Ježíš v době 40 dnů, když se jim zjevoval, s nimi obcoval a jim smysl Písem sv. otevíral. Apoštolové teprve chápali, že Kristus musil trpěti a tak vejíti do věčné slávy. Nadešla chvíle, kdy viditelná přítomnost Páně měla přestati, nadešla však povinnost slovo boží hlásati všemu stvoření a všechny přiváděti na pravici boží. Proto dává rozkaz svůj poslední: »Jdouce učte všechny národy . . .« Ten rozkaz trvá až dodnes a bude trvati do konce světa. Všichni na něm musíme býti zúčastnění podle množství milostí nám svěřených. Jedenkaždý musí a má býti apoštolem Páně ve svém okolí. Není jen apoštolát kněžství, ale též laiků.

Slavnost Nanebevstoupení Páně byla loni provázena v Římě zvláštní slavností, totiž svatořečením Klementa Hofbauera, Moravana, člena kongregace Nejsvětějšího Vykupitele, který apoštolát svůj konal ve Varšavě, Německu a Vídni, kdež 15 března r. 1820 svatě zemřel. Poněvadž světec stojí nám jako Moravan blízko a dobou své působnosti rovněž nejnovější době náleží, bude zajisté i vám milo zvěděti něco více o muži, jež sv. církve staví dnes za vzor věřícím na oltář jako předmět věřící úcty. Každý ví, že proces svatořečení nečiní svatým, nýbrž je to úsudek církve, že Bůh zvláštními důkazy dal na jevo lásku svou.

My tedy budeme dnes rozjímati, kterak sv. Klement Maria Hofbauer, missionář Vídně, svůj apoštolát konal, a kterak my bychom měli jej v přítomnosti prováděti. Přímluva a orodování světce nového vyprosí nám též, abychom nestáli jen hledíce na krásné skutky jiných, nýbrž abychom dle možnosti a sil o čest a slávu boží pracovali a si zasloužili býti na pravici boží.

Pojednání.

V Římě za svatého prohlášený Klement Maria Hofbauer (původně Dvořák) narodil se v Tasovicích na Moravě z rodičů řemeslných (otec byl řezník) a velmi zbožných. Otec jeho jmenoval se Dvořák a jako chasník přišel do Tasovic, kdež se oženil. V době tehdejší jména se překládala do němčiny a tak i otec začal se psáti Hofbauer. Otec záhy zemřel. Zbožná matka vzala synka na ruku a ukázala mu kříž: »Vidíš, tento jest od nynějška tvůj otec, dej pozor, ať chodíš po cestě, která se mu líbí.« Slova uvázla v paměti učlivého, nadaného hochy. Matka vykonala kus apoštolátu rodiny křesťanské tím, že odchovala děti bohabojně, že se o to starala, aby bázeň boží byla v nich.

K matkám pravím: Nestůjte v tomto ohledu zahálčivě, ale přičiňujte se vstřípiti skutečnou živou bázeň boží do srdcí vašich dětí. Nezapomínejte na apoštolát křesťanské rodiny: Jděte a uče dítky své bázni boží. Klement si dal práci, aby chodil po dobré cestě ve škole, v kostele. Toužil jako malý hoch sloužiti Pánu Bohu jako kněz. Majetkové poměry rodiny byly smutné, na studie nebylo možno ani pomyslit. V 15 letech odešel Klement do Znojma, aby se učil pekařství. Po vyučení prováděl řemeslo v klášteře praemonstrátském v Brucku. Svou opravdovou zbožností dostal od opata svolení, že směl navštěvovati čtyry latinské třídy. Po smrti opata odebral se do samoty jako mladý poustevník. Poněvadž císař Josef II. zakázal poustevničení, odešel do Vídně a zde pracoval. Zde uzavřel přátelství se sobě rovnými řemeslníky a dělníky. S jedním (Petrem Kunzmannem) vykonal pout do Říma celou pěšky a celou v modlitbě strávenou. Vrátil se ze Říma zpět a pracoval. Jeho touha býti apoštolem Páně rostla. Odebral se proto po druhé do Říma a poblíž Tivoli žil v poustevně s dovolením biskupa Barnabáše Chieramonti (později papeže Pia VII.), který jeho ducha opravdového zkoušel. Když šest měsíců tam žil, seznal zcela jasně, že ho Pán Bůh nevolá do pouště, ale do práce na vinici Páně. Proto se vrátil do Vídně, aby studoval dále. Měl tam známou zbožnou rodinu, která mu dary umožnila dokončení studií. Mnoho musil vytrpěti a přemoci. Almužny této rodiny mají zásluhu na zásluhách Klementa Hofbauera. Každý příspěvek věnovaný církevním účelům neztrácí zásluhu. Konáme i my sbírky na různé missie, t. j. výchovu missionářů. Přispějme rádi. Nezapomeňte však na podporu i těch studentů, kteří nesou v srdci touhu sloužiti oltáři. Jest jich potřeba veliká. Na horlivosti a množství kněží závisí zdar církve.

Zde vidíme apoštolát dílny, jak přítel na přítele působí, a apoštolát mezi studující mládeží, zejména toužící po kněžství.

Z doby studií třeba poukázati na jeden charakterní rys v povaze sv. Klementa. Při jedné přednášce přednášel professor něco, co nebylo v souhlasu s katolickým učením. Sv. Klement, chudý žebravý student, nemohl to snést, a proto zvolal professorovi do tváře: »Co zde, pane professore, povídáte, není katolické!« Je to zmužilé hájení víry a vyznávání. Kolik příležitosti v přítomnosti! Jak málo síly ukazují právě lidé nejsamostatnější! Nový to druh apoštolátu: označiti něco jako odporující sv. církvi. Mnohý se rozmyslí pak jinak. Apoštolát hájení sv. víry.

Aby nabyl katolického vzdělání, odebral se znovu se svým přítelem Hüblem (tovaryšem) do Říma. Jak podivné jest vedení prozřetelnosti boží, vysvítá z následujícího. Ráno slyší zvonit Anděl Páně, jdou do blízkého kostela. Byl to klášter sv. Alfonsa a jeho missijních kněží. Jdou do něho, dají si jej ukázat. Klement Hofbauer slyšel o účelu kongregace: učiti sv. pravdám nevědomé, a ihned požádá za přijetí (1784), kterého se jemu i příteli Hüblvi dostalo. Sv. Alfons poznal v Klementu dary Ducha sv. a jeho povolání a prorokoval o něm, že uvede kongregaci do severních

krajin a mnoho pro boží čest vykoná. V r. 1785 byl vysvěcen na kněze a složil sliby. Touha jeho mládí byla v 33. roce vyplněna. Do Rakouska nemohl se vrátiti, ježto zde právě zrušeno bylo množství klášterů. Za to však hledání byli kněží do Ruska, aby tam mezi katolickými Němci pracovali. Klement Hofbauer se tam odebral, maje plnou moc přijímati nové členy do kongregace. Dva přátelé z mládí a z tovaryšských let doprovázeli jej. Petr Kunzmann jako bratr, Hübl jako kněz. Ocitli se ve Varšavě, kdež dostali kostel sv. Bennona. Zde rozvinul svou apoštolskou činnost. Jen několik směrů jeho činnosti uvedu. První směr byl : kázati slovo boží a přisluhovati sv. svátostmi. Lid poslouchal kázání tak rád, že musilo se dvakrát denně polsky a německy kázati. Sv. svátostí zúčastnilo se v r. 1796 věřících 58.777, v roce 1807 dokonce 104.000. Na 25 mladých kněží a mužů se k němu přidružilo a vstoupilo s ním do práce na vinici Páně.

On rozesílal své žáky do obcí kázati pokání či konati svaté missie. Dílo toto jest dalekosáhlého významu, ježto právě zásady víry neb nevěry rozhodují nad štěstím a neštěstím člověka. Na poučení nepřestával. P. Hofbauer žil ve velice pohnuté době. Byly to války rusko-polské a francouzské. Časté bitvy udělaly mnoho sirotek a zplodily mnoho bídy. Zde rozvinul P. Hofbauer druhou činnost svou : charity křesťanské, »apoštolát lásky«. »Jdouce učte všecky národy a učte je zachovávat všecko« i dobře činiti. Toť cesta do nebe. V důvěře neobmezené v pomoc boží, založil vedle kostela sirotčinec pro hochy, aby mohli býti zbožně vychováni. Pro dívky založil »Jednotu paní«, které by o časné i věčné blaho dítek se staraly. Protože nevědomost jest matka mnohých hříchů a bídy, staral se o vzdělání. Proto založil školu, v níž děti nemajetných rodičů docházely vzdělání. Pro studující zřídil ústav, z něhož vyšlo mnoho znamenitých mužů.

Ve Varšavě také podal hrdinný důkaz své pokory. P. Hofbauer musil sbírat almužny na své četně obydlené ústavy ; při jedné sbírce v hostinci dostalo se mu pokoření, že byl udeřen od bráče do tváře. Tiše a klidně pravil Hofbauer : »To bylo pro mne, teď něco pro mé děti.« Dvacet let pracoval ve Varšavě. V r. 1808 však při politických převratech byl on i jeho kongregace vypovězen a dopraven do Vídně, kteráž se stala působištěm jeho.

Vídeň té doby skýtala smutný pohled v ohledu náboženském. Většina lidí byla více než vlažná v povinnostech svých. Jaké požehnání přišlo s ním a s jeho apoštolskou prací, jde na jevo ze jmen osob, jichž byl duchovním vůdcem. On pomocí osob jím řízených dal lepší směr veřejnému mínění. Svět se řídí podle velikých osob. Co na nich vidí, to napodobuje.

Klement Hofbauer měl zvláštní dar působiti v duše. Mnoho universitních profesorů a spisovatelů shromáždil kolem sebe a získal je sv. církvi tím, že ukazoval jim lichost jejich filosofie. Někteří z nich i do kongregace vstoupili : Zachariáš Werner, jenž své zlaté péro, které od krále bavorského za spisy obdržel, vě-

noval Panně Marii do Maria Zell, prof. Madlener, jenž odpočívá na hřbitově vyšehradském. Spisovatel Friedrich v. Schlegel a jiní pracovali v duchu jeho. On též zřídil první půjčovnu katolických knih ve Vídni.

P. Klement Hofbauer získal mnohé z protestantů do církve ano i některé vynikající židy: Klingenström, dr. Veith. Veškeré podniky katolické, ať výchova, ať dobročinné a literární, daly se za jeho porady a součinnosti. Káral nenápadně, ale milost boží působila mnohá obrácení k Ježíši Kristu. On má o zachování křesťanského ducha Vídeňanů v době »osvícenců« velickou zásluhu. Zesnul svatě pln naděje života věčného dne 15. března r. 1820. V r. 1888 vyhlášen blahoslaveným, r. 1909 v den Nanebevstoupení Páně jest prohlášen svatým.

Nyní několik závěrečných myšlenek. Vidíme žiti církev sv. a okrašlovati se novými a novými květy svatosti každoročně. Je to strom živý neusychající. V apoštolátu sv. Klementa Hofbauera vidíme několik směrů: první jest poučení o křesťanských pravdách, bez něhož nemá přesvědčení žádného základu. Naše hlavní chyba jest, že neznají mnozí ani svou vlastní víru a církev, a proto se dají od každého člověka másti. Bez důkladného poučení se slovem božím, knihou křesťanskou neb časopisem, každý bude jako loď bez vesla na moři. Proto sv. Klement tak rád se spisovateli mluvil, aby jim vočkoval zásady křesťanské, které byli ztratili různým způsobem. Proto zřídil půjčovnu knih katolických, aby vyvážil poněkud tu spoustu četby nekatolické. Kolik tu máme doháněti! Nezapomeňte na apoštolát tisku.

Obzvláštní péči věnoval dětem opuštěným. Opuštěné dítě, sobě ponecháno, musí zdivočiti a stává se metlou svého okolí. Je-li včas zachráněno, pak řádnou výchovou stává se požehnáním. Proto péče a náklad na mladé lidi vynaložený vrátí se jako požehnání zpět.

Z mnohého mladého opuštěnce stal se nejeden vynikající kněz a missionář. Předejíti zkáze výchovou křesťanskou jest důležitější a rozumnější, než napravovati zkažené křesťanskou dobročinností. Buďte apoštoly výchovy křesťanské, abyste šli i vedli sobě světené duše do nebe.

My všichni jsme povoláni k takovému apoštolátu. Jest všem nám šířiti znalost sv. zjevených pravd a hájiti je ve svém životě. Pouhé ozvání se zamezí další smělosti. Tímto způsobem křtíme všechny, kdož s námi přicházejí do styku. Život sv. Klementa Hofbauera byl těžký a tuhý boj. Neuplynul tak tiše, jak jsem jej vyprávěl, stál mnoho křížů. Mnoho nepřátel měl překonati, ale milost boží, nezlomná důvěra a zbožnost byly prostředky, jimiž pravé divy činil. Vizme na světci, jak podivně milost boží si vede oddaného žáka sv. Klementa. Bez prostředků časných, bez přátel mocných, bez škol zvláštních v jaký krásný květ a plod dozrává! Co dobrého způsobil pro rozšíření církve boží! Kolikrát zlého ducha vymítil ze srdce hříchu oddaného, kolik dobrým věcem naučil posluchače své, aby Boha chválili a milovali, kolik jedo-

vatých badů, t. j. bludných zásad a lživých vět osudných životu člověka překonal!

Tak musíme činiti i my, když chceme vstoupiti za Pánem svým: poznati pravdu křesťanskou, ji hájiti a milovati, ji šířiti a pro ni pracovati, neboť vše záleží na tom, jaké jsme měli životní zásady, zda Kristovy, či světa. Dle toho buď stoupáme za ním, buď klesáme, buď se řadíme na levici, buď po pravici. Přičiňme se denně státi na pravici boží, abychom i věčně byli na pravici Páně. Amen.

Fr. Vaněček.

Neděle VI. po velikonoci.

»Toto jsem vám mluvil, abyste se nehoršili. Ven ze škol vyženou vás; ano přichází hodina, že každý, kdož vás zabije, domnívati se bude, že by tím Bohu sloužil.«
(Jan 16, 1. 2.)

V dnešním svatém evangeliu, jež úryvkem jest z řeči Ježíše Krista na rozloučenou s apoštoly, zvěstuje Pán náš svým učedníkům nastávající utrpení a pronásledování, že totiž budou jak z náboženské, tak i z občanské společnosti vyloučeni, z oné klatbou, z této smrtí. »Ven ze škol vyženou vás; ano přichází hodina, že každý, kdož vás zabije, domnívati se bude, že by tím Bohu sloužil.« Tato utrpení budou dle slov Páně nejukrutnější a nejtrpčejší, poněvadž nepřátelé, kteří je působí, před světem si dají náter pravdy, práva, spravedlnosti, ano dokonce bohahojnosti. Příčinou tohoto pronásledování dle slov Páně bude nevěra a blud: »A to vám učiní, protože nepoznali Otce ani mne.« (Jan 16, 3) Pán to předpovídá, aby své, když se to stane, u víře upevnil, aby se pak nelekali a nemátli. »Toto jsem vám mluvil, abyste se nehoršili« (Jan 16, 1.); aby naopak důkaz z toho měli, že on jest pravým, vševědoucím Bohem a aby odtud útěchu čerpali: »Toto mluvil jsem vám, abyste, když přijde hodina, rozpomenuli se na to, že já jsem to pověděl vám«.

Toto, nejmilejší, jest poslední vůle (testament) Ježíše Krista pro svou církev a nás všechny, kteří tak statni jsme a k církvi jeho náležíme: Utrpení všeho druhu nenávistí, záští, lží a potupou a pronásledováním a smrtí. A právě tato utrpení to jsou, skrze která církev se zrodila, vzmožila, věhlasnou a oslavenou se stala, a trvati bude až do skonání světa, a skrze něž každý jednotlivec z nás očistu ohněm za svou víru a svou ctnost přestojí a ke konečnému vítězství a vítězoslávě věčné blaženosti dojíti musí. Je tedy něco vznešeného a velikánského utrpení, čehož však všichni nechápají; a proto dnes na základě evangelia o tomto předmětu chceme blíže rozjímati.

P o j e d n á n í.

Pravím tudíž k tomuto cíli:

Církev jest svými utrpeními velikou a každé její dítě v ní.

Kristus, jak svaté evangelium dí, »byl mocný ve skutcích a v řečích před Bohem a před lidem« (Luk. 24, 19,); božská a vznešená byla jeho nauka; Bůh konal též veliké divy; božský, láskyplný, vznešený byl zjev jeho osoby; ale poměrně malé a nepatrné bylo ovoce jeho celého božského působení, až svým utrpením a smrtí na kříži povýšen, vše k sobě připoutal. (Jan 12, 32.)

Podobně apoštolové Páně divy a zázraky na světě činili, blásali národům evangelium, církve založili, milliony lidí k Bohu, ke Kristu a k církvi přivedli. Ale církve upevnili, víru otců zpečetili, okrsek zemský proměnili a své svědectví pro Krista a jeho božské dílo naplnili svou krví a svým životem.

Stejným způsobem církve svatá pronikala skrze krev millionů mučedníků po třech stoletích z hrobů mrtvých na světlo denní, do chat nuzných a paláců králů, do příbytků rolníků, do řad vojsk a do škol mudrců vtáhla, i na zříceninách železné světové říše římské ku nejvyšší slávě moci došla.

Až do dneška nepřestala církev svatá nekonečný poklad vykoupení božských pravd, božských zákonů, božských prostředků milosti, božské oběti se vším bohatstvím pravd civilisace, jež jen údělem křesťanství býti může, národům země poskytovat a je tak v pravdě blaženými učiniti. Za to jí knížata a národové jako děti své matce holdovali, a co svět ve vědě, v umění, v dílech, obětech a bojích pro časné a věčné blaho člověčenstva co největší, nejvznešenější, nejlepší a nejhrdiinnější obdivuje a nad čím žasne, jest jejím dílem a její zásluhou, a ona stojí tu po dvaceti-stoletém trvání slavnější, mocnější a uprostřed svých 400 millionů žijících vyznavačů poženanější, než kterákoli říše světa. Ale svoje nejkrásnější vítězství slavila v utrpeních, a svoji největší sílu vyvíjela v pronásledováních a svojích nejskvělejších korun dobyla si, když byla oloupena, ve vyhnanství, v okovech, v žalářích, na popravišti.

Tak tomu bylo od počátku, tak tomu jest ještě podnes a tak to zůstane až do skonání časů, poněvadž vedle božských pravd v církvi nesmírné rumiště lži ve světě, vedle božských zákonů církve nesmírná zátopa nespravedlnosti na světě, vedle božských prostředků milosti v církvi nenasytná propast zloby ve světě, vedle nebetyčné ctnosti v církvi veškery meze přesahující zkaženost mravů ve světě, a vedle božské oběti v církvi duše ubíjející svůdnost ve světě, poněvadž vedle tohoto království božího též říše ďáblova a hříchu na světě stává.

Odtud povstává utrpení pro církve a její dítky. Neboť církve přichází všem, i svým nepřátelům, křesťanskou láskou vstříc; a v odvetu se jí dává zášť. Církve nabízí všem, též svým nepřátelům, křesťanskou pravdu a křesťanské právo; a v odvetu za to jest lež a potupa pro ni. Církve nabízí všem, i svým nepřátelům, veškerá dobrodiní v říši milosti a v říši přírody; a v odvetu za to dává se jí pronásledování. Církve nabízí všem, i svým nepřátelům, život věčný a veškeru možnou pomoc pro život časný; a v odvetu dává

se jí smrt a záhuba. To vše potkává též její dítky, jež věrně na ruce matky kráčejí. To jest to, co Kristus Pán předpověděl a nač se svatá církev a její věrné dítky upamatují, a pročež skrze milost Krista nikdy větším se neukazují, jako právě v těchto utrpeních.

Kristus to předpověděl: »Poněvadž nejste z tohoto světa, ale ze světa vyvolil jsem vás, proto vás svět nenávidí.« (Jan 15, 19.) Nápadno jest, Kristus neřekl: Poněvadž i budoucími věřícími chyby a nedokonalosti, hříchy anebo zločiny na sobě máte, proto vás nenávidí svět; nikoliv, nýbrž jediný důvod jeho nenávisti proti vám bude: »že nejste z tohoto světa, nýbrž poněvadž jsem vás ze světa vyvolil«. Pán ještě dodává: »Kdybyste ze světa byli, tož by svět, co jemu přináležel, miloval.« A tak tomu jest. Církev jest nenáviděna a její dítky nikoliv pro zločiny a poklesky, jež v církvi anebo na jejích dítkách se shledávají; naopak, vlažní, lehkomyslní, nevěrní, zrádci, nemravní synové církve, kteří jí hanbu dělají, proti ní docela nepřátelsky se staví a ji a její věrné dítky pronásledují, bývají milováni, chváleni jako vzor k následování vystavování. Co se nenávidí, jest na církvi a jejích dítkách to, »co není ze světa, a co Kristus vyvolil«; v nenávisti mají křesťanské pravdy, poněvadž blud milují; v nenávisti mají křesťanské zákony, poněvadž bezuzdný, zákony nevázaný život míjejí; v nenávisti se má užívání prostředků spásy: modlitby, slova božího, svatých svátostí, božské oběti, poněvadž se zásady a mravy milují, které se s nimi nesrovnávají, a z téhož právě důvodu v nenávisti se mají blasatelé těchto pravd a zákonů, přísluhovatelé těchto prostředků spásy, nositelé těchto mocností, a všichni ostatní, kteří s pomocí těchto prostředků spásy dle oněch pravd a zákonů žítí se snaží, protože už jejich bytí a jich zjev veškery předchůzky svědomí vzbuzuje, jak to Písmo svaté z jejich úst následujícím způsobem podává: »Protož oklamejme spravedlivého, neboť neužitný jest nám, a protiví se skutkům našim, a vytýká nám přestoupení zákona, a rozblašuje na nás hříchy obcování našeho. Udává, že má známost boží, a synem božím se nazývá. Učiněn jest nám k pohanění myšlení našich. Těžko nám na něji hleděti, neboť nesrovnává se s jinými život jeho, a jinaké jsou cesty jeho. Za lehkomyslné počítání jsme od něho, a zdržuje se od cest našich jako od nečistot, a blahoslaví konec spravedlivých, a chlubí se, že má otce Boha.« (Moudr. 2, 12.—16.)

Kdyby v církvi, nejmilejší, to se v nenávisti mělo, co špatné jest, pak by byla tato zášť spravedlivá, a kdybychom trpělivě mlčeli, měli bychom nanejvýš zásluhu dobrovolného snášení toho, čeho jsme zasloužili a co zavinili. Poněvadž však to se nenávidí, co pravé, co dobré je, co svaté je, co vznešené je, co jedině člověka šťastna učiniti může, co vlastně jediným úkolem života člověka v čase, a to jedině nutné pro věčnost jest, tedy je toto záští pro ty, kteří v nenávisti jsou, něčím čestným, něčím velikým, a činí je veliké. Jsou to dále nevěřící, nemravní, bezbožní, od nichž zášť pochází, tedy jest toto záští pro ony, proti nimž namířeno je,

nejskvělejším svědectvím pro jejich víru, jejich mravnost, a že věrné a horlivé dítky církve jsou. Jsou oni, kdož takové zášti mají, ctižádostiví, necudní, závistiví, lakomí, a lidi, kteří veškerými božskými a lidskými církevními a občanskými právy a zákony pohrdají, a je nohama šlapají; je to tedy nevyvrátitelný důkaz, že ti, jimž tato zášť platí, z těchto hříchů ničeho na sobě nemají. Jsou to tudíž lidé, kteří svojí nenávistí před celým světem dokazují, že církev a její dítky prosty jsou této zloby, a vyzdobeny jsou vším, co této zloby protivou jest. Svatá církev a její věrné dítky nejeví se nikdy většími jako právě v těchto utrpeních.

Kristus Pán předpověděl: »Blahoslaveni jste, když vám zlo řečiti a protivenství činiti a všecko zlé o vás lhouce mluviti budou pro mne.« (Mat. 5, 11.) V těchto slovech prorokuje božský Spasitel svým věřícím utrpení, jež lži a pomluvami zlých nebo svedených lidí budou snášeti musiti. Tyto lži a pomluvy povstávají však zcela důsledně ze zášti proti svaté církvi a proti věrným dítkám. Neboť zášť, jež v srdci vře, chce na venek a ukazuje se napřed ve slovech, v řeči. Poněvadž se říci nemůže, že božská pravda se nenávidí, že užívání božských prostředků spásy se nenávidí, že víra, náboženství a ctnost, že křesťanství se v nenávisti má, poněvadž tato zloba přece jen makavou a nápadnou by byla, tu se útulek béře ke zbrani lži a pomluvy věřících a jestli kdy, tedy se stal náš věk tak vlastně jevištěm nejnestoudnější prolhanosti. Lže se slovem a lže se písmem a v knihách; lže se o celé církvi a o jednotlivých jejích částech; lže se o nejvyšší hlavě, lže se o biskupech a o kněžích církve; lže se o řádech obojího pohlaví a lže se o zařízeních církve; lže se o obsahu kázání a lže se o udělování svatých svátostí církve; lže se o pravdách svaté víry a lže se o příkázáních božích, jako o příkázáních církve, když se buď upírají anebo se jimi pohrdá; lže se z minulých dob, lže se o přítomnosti, skládají se lživé báchorky a z tisícero násobí se jednotlivé lži tiskem; lže se pod rouškou pravdy a práva; lže se s nejasností a nestydatostí bez obalu; lže se ze zásady, ze zloby a z hlouposti; z hlouposti, poněvadž z nedostatku poznání nepravda se za pravdu považuje; ze zloby, poněvadž radost a zálibu mají v tom, když církev a její synové špinění a opovrhování jsou; ze zásady, poněvadž církev a její synové se nenávidí a ze zášti vše za dovoleno se považuje, aby zničena byla. Poslyšme o tom slova, jež jeden úhlavní nepřítel církve svým přátelům psal, a jež se až po tuto dobu věrně vyplňují, píše: »Moji přátelé! Lež je velmi dobrá věc, když k našemu cíli slouží, proto se musí lháti, ale nejen sem tam a s bázlivostí, nýbrž ustavičně, drze lháti, jako ďábel. Lžete přátelé, lžete! Byť by se vám i vše nevěřilo, tož zůstane přece něco lpěti.« (Voltaire, Lettr. a M. Damila ville.) Pravda, nejmilejší, tato slova zní jako mluva z pekla. Hle! tak se splňuje slovo Kristovo, že se proti církvi a jejím dítkám lháti a že se ona tupiti bude.

Ale co pak lhou? Kristus Pán předpověděl: »Všecko zlo.« Není nic tak nízkého, tak zlého, tak ohavného, tak zlomyslného,

co by se nebylo o církvi, o jejích služích a o věřících vylhalo a ještě se nelhalo.

Ale proč se tak hrozně proti církvi a jejím službám a proti jejím dítkám lže? Kristus prorokoval: »Pro mne«, pro evangelium Kristovo, které hlásají, jemuž věří, jež zachovávají, dle něhož žijí. A mnozí křesťané se svými dětmi, se svými poddanými poslouchají tyto lži, čtou tyto lži v časopisech, listech a knihách, a dívají se na tyto lži v divadle, a mají tyto lži za pravdu. Neboť před kým pak se lže? Před ženami, před mladými lidmi, před napolo anebo úplně nevzdělanými lidmi, kteří až příliš bojácni anebo nevědomí jsou, než aby lháře vyvrátili; ale nikdy se neodvážlí nikdo lež oněm v tvář vmetati, kdož schopnost a povinnost mají, aby pravdy hájili. Naopak, těmto se vysmívají, bývají osočováni, podezříváni, jejich čest a vážnost musí nobama šlapána býti, aby prostí lidem docela jistě věřili.

A co je toho následkem? Že takoví lidé církví a jejími věřícími pohrdají, že ji v nenávisti mají anebo aspoň podezřívají, náboženství a víru ztratí, všeho křesťanství se odřeknou a na věky zahynou.

Všichni ti však, kteří uprostřed tohoto moře světového lži, nactiutrhání, potup, podezřívání, jež ducha a srdce vzrušují a celou přirozenost každého počestného člověka odporem naplňují, přece srdnatě a statečně vytrvávají, jsou hrdinové víry a ctnosti; a církev, její služové a věrné dítky, jež uprostřed těchto zuřících vin divokých vášní svoji lodičku života klidně a silně provedou, nejeví se nikdy většími, jako v těchto souženích a utrpeních.

Kristus Pán předpověděl svým: »Když mne pronásledovali, budou i vás pronásledovati.« (Jan 15, 20.) Ze zášti, jež lži a pomluvou pracuje, musí důsledně pronásledování povstati. Neboť koho kdo nenávidí, tomu hledí též škoditi kde a jak může; a proti komu někdo lže, koho tupí, proti tomu živí nenávist a skrze nenávist nepřátele, kteří zas škodí kde a jak mohou. A když to vše se ve velkém děje jako za našich dnů, pak se též veliká škoda způsobuje a ještě větší připravuje. Proto tudíž veřejné hanění a spílání proti církvi, proti jejím službám a jejím věřícím; odtud usta-
vičné se vzpírání proti každému zájmu víry a náboženství; odtud nenávist všeho rozkvětu v oboru náboženském; odtud potlačování a utlumování každého hnutí pro ctnost a zbožnost; odtud ustavičný křik proti všeliké volnosti církve; odtud vypočítaná touha všemi prostředky i principy víry, ctnosti, práva, povinnosti zničiti; odtud ve společenském životě železné zvyky, mrav, obyčeje a mody, jež potupou jsou veškerého křesťanství a člověku ode mládí křesťanský život nemožným činí. Církev, víra, ctnost se mlčením pomíjejí a každé volné slovo za ně potupou a spíláním potlačeno bývá. Ženy, děti, čeleď bývají násilím ode všech náboženských cvičení zdržováni, k znesvěcení neděle a k přestupování příkázání postních nuceni. Svádění k nemravnosti bývá lstí, hrozbami a často násilím pěstováno. Kdo veřejně, volně a rozhodně jako ka-

tolík se ukáže, ten nemůže ve svém řemesle, ve svém úřadě, ve svém postavení jistě vpřed, a jeho nejlepšími výkony se pohrdá. Toto umělé vymycování křesťanství z veřejného a soukromého života dnešní společnosti jest ukrutnější a zhoubnější pronásledování, než ohněm a mečem, žalářem a skřipcem, vyhnanstvím a loupeží a smrtí. Církev a její věřící trpí v dnešní době umělé mučednictví, jež ne tak skoro světce pro nebe plodí, jako spíše nešťastné oběti pro peklo přináseti má, když pronásledování a svedení nikoliv smrtí mučedníků Kristových, nýbrž smrtí hříšníků umírají.

Církev však, jež taková utrpení přestává a všechny ony dítky církve, jež uprostřed této sedmkrát rozžhavené peci učeného a umělého, a proto tím více do živého zasahujícího pronásledování vydrží, rovnají se oněm třem mládencům hebrejským v peci ohnivé v Babyloně, jsou ve víře a ctnosti hrdinové prvního řádu a nejeví se nikdy většími, jako právě v těchto utrpeních.

Kdo za dnešní doby spasen býti chce, může to jen skrze tuto nenávisť, skrze tyto lži, skrze toto pronásledování; a k tomu jest věru hrdinné statečnosti a hrdinné síly potřebí.

To všechno nyní Kristus Pán předpověděl a nás na to připravil slovy: »Toto mluvím vám, abyste, když přijde hodina, rozpomenuli se na to, že já jsem to pověděl vám.« (Jan 16, 4.)

Tato hodina byla od devatenácti století už často tu, a vždy zas nadešla v nejrůznějších postavách a jest též nyní tu, a to v tak násilné a nebezpečné postavě, jako snad nikdy před tím. Proto upomíná nás svatá církev opět na slovo Páně, jenž též přítomnou hodinu utrpení předvídal a předpověděl: abychom se neboršili, nedali zmásti ani svěsti, anebo zastrašiti a abychom se nedali přemoci. Neboť dnes jako ondy platí, duši a blaženost pro celou věčnost, před čímž na světě vše zmizeti musí.

Bojujme tudíž proti této zášti nepřemožitelnou láskou, proti těmto lžím neohroženou pevností u víře, proti těmto pronásledováním nejen trpělivostí, nýbrž též i veřejným, rozhodným a stálým křesťanským životem ve smýšlení, v řeči a ve skutcích. Nadejde den, kdy láska nad záští, pravda nade lží a křesťanství nad novým pohanstvím zvítězí a triumfovati bude. Amen.

Dr. Ant. Ondroušek.

Neděle VI. po velikonoci. Oslava bl. mučedníka Jana Sarkandra.

»I vy mně budete svědectví vydávati.«
(Jan 15, 27.)

»I vy mně budete svědectví vydávati!« Tato slova pravil Spasitel především k sv. apoštolům; a aby nebyli v pochybnostech, jaké to svědectví míní, že totiž míní svědectví nejen kázáním, ne pouze slovy, ale i mučednictvím, šíře jim vykládá, co

je čeká: »Ven ze sbornic vyženou vás, ano přichází hodina, že každý, kdož vás zabije, domnívati se bude, že by tím Bohu sloužil.« (Jan 16, 2.—4.) Ale tato slova Páně jsou nepřítmo obrácena i ke všem křesťanům, hlavně pak k tomu nepřehlednému zástupu mučedníků »ze všech národů a pokolení, ze všech lidí a jazyků« (Zjev. 7, 9.) kteří za víru a náboženství Kristovo umírali a svou smrtí Spasiteli svědectví vydali. Proto vhodně nazývá církev mučedníky krvosvědky. Není článku víry, jenž by nebyl potvrzen krví některého mučedníka. I to učení církve, že kněz nesmí vyjeviti ze zpovědi ani slůvka, vyžádalo si dva mučedníky, a to právě ze středu našeho národa. Je vám známo, že u nás sv. Jan Nepomucký, na Moravě blahosl. Jan Sarkander pro svátostnou mlčelivost zpovědní podstoupili mučednickou smrt. A ježto minulý pátek, dne 6 t. m. bylo tomu 50 let, co Jan Sarkander od papeže Pia IX. za blahoslaveného byl prohlášen, je zajisté spravedlivě, abychom tomuto velikému Čechovi věnovali v této posvátné chvíli vzpomínku. Již minulé neděle jsem vám vylíčil život a mučednickou smrt tohoto blahoslavence; dnes chci opět promluvit k jeho cti a mám za to, že tím spíše jsme povinni i dnešní řeč bl. Janu Sarkandrovi věnovati, poněvadž u nás v Praze na universitě studoval a v Olomouci tehdy trpěl a umřel, když ještě biskupství olomoucké podřízeno bylo arcibiskupu pražskému a náleželo k církevní provincii pražské. (Do roku 1777.)

Chci vám dnes ukázati, jak byl ctihodný kněz Jan Sarkander, mučedník pro zpovědní tajemství, po smrti své od lidí i od Boha oslaven.

P o j e d n á n í.

Slyšeli jsme již minulé neděle, kterak v Olomouci dne 17. března roku 1620 Jan Sarkander, farář holešovský, po čtyřnedělním trápení, byv dříve vyslýchán a marně dotazován po zpovědi zemského hejtmána pana Ladislava Popela z Lobkovic, dobojoval smrtelný boj, víru zachoval, běh života dokončil. Skončil mučednickou smrtí, následoval Krista Pána, jemuž svou krví před lidmi svědectví vydal. Věru naplnila se na něm slova knihy Moudrosti 3, 1.—3.: »Duše pak spravedlivých jsou v ruce boží a nedotkne se jich muka smrti. Zdají se očím nemoudrých umíratí, a pokládá se vyjití jejich ze světa za trápení a ten jejich od nás odchod za vyhlazení; ale oni jsou v pokoji.« Ano, zdálo se, že Jan umírá v necti — ale oslaven jest od Pána. Smrt jeho byla potupná lidem — ale slavná před Bohem. Tělo jeho zničeno — ale duše byla v pokoji. »Hospodin zkusil ho, a shledal, že jest hodným jeho.« (Moudr. 3, 5) Jan vyznal Spasitele před lidmi, po smrti vyznal Spasitel Jana i před Otcem svým, jenž jest v nebesích, i před celým světem.

To vše věděli nábožní katolíci olomoučtí, a proto hned po smrti uznávali Jana za pravého mučedníka božího. Dobře znali slova sv. Pavla: »Nikdo nebývá korunován, leč by řádně bojoval.« (I. Tim. 2. 5) Nebylo jim neznámo, co praví sv. Jan: »Budiž

věrný až do smrti, a dám tobě korunu tvoul« (Zjev. 2, 10.) Na vlastní oči viděli, že Jan Sarkander řádně bojoval s nepřáteli víry a že věrným až do bolestné smrti se osvědčil. Proto byli přesvědčeni, že byv ohněm »zkušén, obdržel korunu života, kterou zaslíbil Pán těm, již ho milují«. (Jak. 1, 12.) Chtějíce tomuto přesvědčení svému průchod dáti, vložili sami na hlavu nebožtíkovu věnec či korunu rozmarýnovou, která ještě po letech, když hrob jeho otevřen byl, neporušena hlavu mučedníkovu zdobila.

Vyžádavše si telesné pozůstatky blahoslaveného kněze ku pohřbu, dosáhli po nějakých obtížích dovolení tělo věrného sluhy Páně sedmého dne po jeho smrti pochovati. Tělo jeho nebylo však pohřbeno na hřbitově, jak obyčejem bývá, nýbrž v kapli ohněm umučeného, na rožni usmaženého sv. Vavřince ve farním chrámu Panny Marie v Olomouci. Tím chtěli naznačiti, že v Pánu zesnulý farář holešovský svou smrtí stal se údem církve vítězné a že zasloužil, aby v chrámě byl uctíván.

Nevinná krev Abelova volala do nebe o pomstu — i krev Jana Sarkandra volala o pomstu, a trest boží skutečně vinníky zastihl. Můžeme říci, že se na nich zpravdila slova: Čím kdo hřeší, tím trestán bývá. Hlavní nepřítel Janův, Bítovský, předvídaje své odsouzení, prchl po bitvě na Bílé Hoře z vlasti; a jako první vrah, Kain, stal se tulákem a poběhlíkem, podobně i vrah Jana Sarkandra potuloval se v říši německé na různých místech, přidal se k nepřátelským Švédům a bojoval pod jejich prapory proti vojskům císařským. Statky jeho už dávno byly zkonfiskovány a jméno jeho i obraz na pranýř postaven. V jedné bitvě byl zajat, do vlasti své dopraven, v Brně před soud postaven a jako velezrádce k smrti odsouzen. — Jiný nepřítel Sarkandrův Hartman Buchheim, který i po smrti proti ctihodnému knězi zuřil a jeho tělo uctivě pohřbíti bránil, pravě, že by si byl zasloužil býti pohřben pod šibenici, na místě potupy a hanby, vsedl po bitvě bělohorské na kůň, prchl a zmizel; statky jeho byly zabrány a nižádné památky po něm není. Manželka jeho, vášnivá lutheránka, která druhdy z kalichů, jichž ke mši sv. se užívalo, pila, a na miskách mešních (paténách) jídlo nositi si dávala, pomátla se na rozumu, utekla do lesů u Šternberka a tam hladem zahynula. Tak vyhynuli tito dva rodové šlechtíci; jistě v tom spatřujeme trest boží za příkoří Janu způsobená.

Na místech, kde mučedníci trpěli, stavěli křesťané rádi chrámy neb kaple k jejich počtě. A hle, i v Olomouci se tak stalo. Janův žalář brzy proměněn v čistou, přiměřeně vyzdobenou kapli, v níž lze viděti do dneška sloup s kolem čili skřípec, ke kterému byl mučedník přivázán, i studni, jejíž voda na jeho modlitbu ze skály vyprýštila. Tam záhy po smrti Janově přicházeli poutníci ze Slezska, Polska, z Čech, ze Štyrska i Rakous, aby uctili a oslavili památku hrdinného vyznavače Kristova. V upomínku na tu pout brali sobě trochu prachu ze země nebo třísku ze sloupu, u něhož Sarkander byl mučen. A netoliko na místo jeho umučení, ale i ke hrobu jeho nábožní věřící putovali; nebyli to pouze lidé obyčejní,

prostí, nýbrž i osobnosti nejvzácnější a nejvznešenější. Tak král polský Jan Sobieski, císařovna Marie Teresie, císař František, kardinál solnohradský, arcibiskup hnězdenský, mnoho duchovních a věřících bez počtu. U hrobu mučedníkovy záhy byly zavěšovány dárky na poděkování za vyslyšené prosby, jako medaillony, obrazy, sošky, tabulky s nápisy a pod. Když byly předsevzaty přípravné práce za příčinou prohlášení Jana Sarkandra za blahoslaveného, napočítáno na 1200 těch záslibných darů.

Také obrazy a sochy mučedníka olomouckého byly brzy po jeho smrti zhotovovány, a to nejen v Olomouci, kde dotrpěl, nýbrž i na jiných místech, jako na př. ve Skočově ve Slezsku, kde se narodil, v místech, kde působil: v Příboře, v Boskovicích, v Holešově a jinde. I v Čechách na př. v Lanškrouně, v Sedlci u Kutné Hory, ba i v Štýrsku, zajisté proto, že tam studoval, stavěny sochy ku cti našeho blahoslavence. Se zvláštní zálibou uváděno jméno jeho ve spojení se sv. Janem Nepomuckým. V různých obcích shledáváme toho důkazy, buď sochy proti sobě byly postaveny, nebo na zvoně v polovypuklině oba mučedníci zobrazeni aneb jiným způsobem společná jejich památka oslavena.

V Holešově samém, posledním působišti Janově, byla po jeho smrti upravena ve farním domě kaple, při níž zřízeno bratrstvo sarkandrovské. Jak z minulé řeči povědomo, byla svatá jména: »Ježíš, Maria, Anna« mučedníku našemu velikou útěchou v jeho utrpení. Proto ku cti těchto jmen modlili se členové bratrstva sarkandrovského společně s knězem každý den v kapli té růženc. Ve výroční den smrti bývalého faráře holešovského Sarkandra bývala sloužena slavná mše sv. s hudbou. Bratrstvo bylo zrušeno r. 1792.

Největší však oslavy dostalo se blahoslavenému mučedníku tím, že Pán Bůh na jeho přímlovu četné zázraky učinil. »Bude-li mi kdo sloužiti, poctí ho Otec můj,« řekl Pán Ježíš. (Jan 12, 26) »Kdožkoli oslaví mne, oslavím ho,« přislíbil sám Bůh. (I. Král. 2, 30.) A Bůh, nejmilejší, jest nejvyšší věrný, plní, co slíbil. Nejen rouchem slávy nebeské odívá ty, kteří mu věrně sloužili, ale oslavuje je i zde na zemi různým způsobem, hlavně zázraky, které na přímlovu jejich činí. Mučedníci oslavili Pána svou smrtí, Pán oslavuje je zázraky; vyznali Pána před lidmi, proto vyznává i je Bůh před celým světem. Dokazuje, že jsou jeho přátelé a že jejich přímlova u trůnu jeho jest mocná. Na prosby svatých stala se tak četná zázračná, nepopíratelná a přirozeným způsobem nevysvětlitelná uzdravení, že mimoděk napadají nám slova žalmu 67, 36: »Podivuhodný jest Bůh ve svatých svých!«

I na přímlovu blahoslav. Jana Sarkandra stala se působením všemocného Boha četná zázračná uzdravení a osvobození od nezhojitelných chorob. Když se jednalo o jeho blahořečení, byly tři zázraky úředně zkoumány a za pravé uznány. V prvním případě dokázáno zázračné uzdravení osmiletého Jana Jiřího Kimela od pakostnice. Matka vykonala s nemocným dítětem ke hrobu mučedníkovu pout a během pobožnosti u hrobu konané dítě ozdra-

vělo, ač dříve lékaři jeho neduh za nezhojitelný prohlásili. — V druhém případě zázračně uzdraveno dvouleté dítě Filip Kunert od nosního polypa takové velikosti, že ranhojič jeho odstranění vyřezáním nebo vypálením za nebezpečné životu dítěte prohlásil. Matka dítěte učinila ke cti blahoslav. Jana Sarkandra slib — a hle 4. dne polyp bez jakékoli pomoci lidské zmizel. Filip Kunert stal se knězem řádu kapucínů, přijal klášterní jméno Ildefons a zemřel ve vysokém věku jako ctihodný řeholník v Brně r. 1832. — V třetím případě lazebník a ranhojič Josef Winkler uzdraven od černé žloutenice. Tyto tři zázraky přísně vyšetřovány, a četní očití svědkové pod přísahou jejich pravdivost potvrdili. Ale na přimluvu blahoslaveného Jana uzdraveno mnohem více, asi na 50 osob, některým vrácena řeč, jiným vlita nová síla v ochromené údy, zahojeny hnisavé rány; opět jiní zproštěni neduhů očních, zimnice, padoucí nemoci; jiní náhle uzdraveni od raka, kamene a následků mrtvice.

Úcta, která mezi lidem hned po smrti Jana Sarkandra k tomu ctihodnému sluhovi Páně se ujala, a zázraky na jeho přimluvu učiněné pohnuly biskupy, později arcibiskupy olomoucké, aby u papeže v Římě vymohli Janu Sarkandrovi úctu oltářů. Pro nepříznivé doby válečné protáhla se tato záležitost nesmírně; také vyšetřování zabralo dlouhou dobu. Tak se stalo, že k naléhavým prosbám duchovenstva i věřícího lidu dne 6. května roku 1860 o čtvrté neděli po velikonočních papež Pius IX. Jana za blahoslaveného veřejně prohlásil. Tím dovolil, aby na Moravě a v těch diecesích, kde o to biskup požádá, mohli kněží ctítí nového blahoslavence modlitbami kněžskými (hodinkami), aby k jeho cti se mohla sloužiti nejdražší obět mše sv.; ostatky jeho smějí býti veřejně vystavovány, oltáře k jeho cti stavěny; obrazy a sochy buď v chrámech neb jinde veřejně i soukromě možno zřizovati a hlavu blahoslavencovu dovoleno svatozáří ozdobovati.

V Olomouci konána roku 1860 od 22.—25. září veliká slavnost, již se zúčastnilo asi na 60 tisíc věřících ze všech krajů zbožné Moravy. Ostatky blahoslav. Jana Sarkandra byly z dosavadního místa vyzdvíženy a přeneseny u slavném průvodu do arcibiskupské kathedrály u sv. Václava, kdež se nyní v kapli sv. Stanislava uctivě uchovávají. Ve zvláštní schránce zhotovené na způsob koruny odpočívá hlava blahoslaveného mučedníka, ve větší skřínce jsou uloženy ostatní částky jeho těla. Taktéž tělo jeho v pokoji pochováno jest a jméno jeho živo bude od národu do národu. (Sir. 44, 14.)

* * *

Toť jest tedy, nejmilejší, krátké vylíčení oslavy a pocty, které se blahoslavenému Janu Sarkandrovi po jeho smrti od Boha i od lidí dostalo. Bylť hned po smrti od zbožných katolíků korunou ověnčen a v kostele pohřben. Mučitelé jeho spravedlivým trestem jsou stíženi; místo umučení v kapli proměněno, k jeho poctě sochy a obrazy zřizovány, k jeho hrobu pouti konány. Na

jeho přímlovu staly se nepopíratelné zázraky, a náměstek Kristův na zemi, papež, veřejně Janovi přikl úctu oltářů prohlásiv jej blahoslaveným.

Přidružíme se, nejmilejší, i my k těm zástupům, které Jana Sarkandra ctí, pro jeho statečnost ho chválí a jeho ctnosti následují. Zamilujme si sv. zповěď, kterou on horlivě slýchal a pro niž mučednickou smrt vytrpěl. Kdo ještě neučinil zadost církevnímu přikázání v tomto čase velikonočním, kdo dosud nevykonal velikonoční sv. zповědi, nechť si ke cti blahoslavence našeho umíní, že použije krátkého ještě zbývajcího času, aby vyplnil svoji povinnost. Vzávejme blahosl. Jana v utrpení, v soužení, v nemocech — jeho mocná přímlova ochrání nás a vymůže nám u Boha ulehčení. Snažme se, abychom celým životem svým uvljeli korunu spravedlnosti na skrání své, a prosme blahoslav. Jana Sarkandra, aby až nás Pán z tohoto světa volati bude, v hrůzách smrti nám v ústřety vyšel, nás do života věčného uvedl, spravedlivému soudci našemu nás představil a za nás se přimluvil, bychom s ním mohli radosti věčné požívatí na věky. Amen.

R. S.

Hod boží svatodušní.

Duch svatý sjednocuje.

»Připadl Duch svatý na všechny, kteří poslouchali slova.« (Sk. ap. k. 10.)

Nejmilejší! Jak milo bývá hleděti na rodinu svornou a jednomyslnou, kde všickni, otec i matka i děti, jedno jsou srdce a jedna duše, kde všickni se srovnávají v myšlenkách i tužbách, v řeči i skutku, v práci i odpočinku, v radosti i žalosti! Čím větší a četnější rodina, tím hlouběji dojírná její jednomyslnost. A aj, takovouto rodinu nesmírně velikou a přece jednomyslnou staví nám na oči dnešní svaté čtení počínající těmi slovy: »Když se naplnilo dní padesát, byli všickni spolu jednomyslně.« Padesát dní uplynulo od onoho dne, kdy vstal Pán a Spasitel náš Ježíš Kristus z mrtvých. Je veliký svátek židovský, slavnost letnic. A toho dne jsou všickni spolu jednomyslně. Kdo to však jest? Nikdo jiný, než apoštolové, učedníci a ostatní, kteří věří v Pána Ježíše Krista. Je jich všech asi sto dvacet. Ti všickni jsou shromážděni v jednom večeřadle v Jerusalemě, modlí se vespolek a očekávají Ducha svatého, kterého jim byl Pán zaslíbil. Jak veliká to rodina, sto dvacet osob v jednom večeřadle, všickni vespolek bratři a sestry, z nichž jeden, Petr, je nejvyšší viditelnou hlavou a duchovním otcem všech ostatních! Sto dvacet lidí pohromadě, a všickni jedno srdce a jedna duše! Všickni chovají v srdci jednu vzpomínku — na Pána na nebesa vstoupivšího; jednu žádost, aby s ním byli brzy jedno; jednu naději, v příští Utěšitele Ducha svatého. Když Petr se modlí, modlí se všickni s ním; když on mluví, slyší ho všickni.

Tážete se, milí křesťané, proč byli první vyznavači Páně

v Jerusalemě jako jedna rodina, jako praví bratři a sestry, svorní a jednomyslní? Na to odpovídá dnešní slavný den seslání Ducha svatého. Všickni, praví sv. čtení, naplnění jsou Duchem svatým. Ten Utěšitel nebeský, který sestoupil dnes na učedníky Páně ve znamení přicházejícího větru prudkého a ohnivých jazyků, ten shromáždil učedníky od toho dne, kdy počali po něm toužiti a k němu se modliti, v jedno, ten učedníky sjednotil.

A tak činí Duch svatý po všecy časy. Duch svatý lidi sjednocuje. Abychom tento blahý účinek jeho dokonale poznali, budeme dnes rozjímati, že Duch svatý sjednocuje:

I. celé národy vůbec,

II. jednotlivé lidi zvlášť.

Ó milý Duše svatý, jenž jsi nazván krotitelem v rozbroji, vyuč nás milostivě, jakým právem toto jméno tobě přísluší a jaké nám ukládá povinnosti.

Vy pak, v Kristu shromáždění, obraťte pozor k mé řeči, kterou činím ve jménu Boha Ducha svatého.

P o j e d n á n í.

I. Duch svatý sjednocuje celé národy vůbec.

Jak pak bylo, bratři moji nejmilejší, na počátku? Byli na počátku různí národové, jako nyní? Naše říše rakousko-uherská není jedna z největších říší; jsou některé několikrát tak veliké. A hle, přece žije v naší říši deset rozličných národů. Jak mnoho tedy je národů po veškerém okrsku zemském! Bylo na počátku světa více nebo méně národů nežli je nyní? Na to nám dává spolehlivou odpověď zjevení boží.

V první knize Mojžíšově (11, 1—9.) čteme takto: Lidé byli jednoho jazyka a řeči jednostejných. I řekli jeden k druhému: Pojďte, učiníme sobě město a vystavme věž, jejížto vrch by dosahoval k nebi, a oslavme své jméno dřívě než se rozejdeme po všech zemích. I počali stavěti a statně pokračovali. Ale dřívě než dokonali, co zamýšleli, zmátl jim Bůh jazyk jejich tak, že jedni druhým nerozuměli a na všecy strany se rozešli, nechavše věž nedostavěnou, kteréžto věži dáno jméno Babel, t. j. zmatek, protože tam zmaten je jazyk vsí země. — Tedy dokud lidé Boha milovali, dokud byl v nich Duch boží nebo Duch svatý, dotud byli jednou rodinou boží. Ale jakmile zpyšněli a stavěli vysokou věž na oslavu svého jména, počali se různiti v rozličné národy, které se vespolek nenáviděly, potýkaly a pohlcovaly. Jediný národ zůstal Bohu věren, potomstvo Abrahamovo; ostatní od Boha odpadly, staly se modláři nebo pohany. Tak se utvořila mezi národem židovským a národy pohanskými propast, která víc a více se rozvířala, nebo hradba, která víc a více se utvrzovala. Ale nemělo tak býti navždy. Bůh poslal na svět Syna svého, aby svou smrtí na kříži smířil netoliko člověka s Bohem, nýbrž i člověka s člověkem. Tak se stalo, že, jak píše sv. apoštol Pavel (Efes. 2, 14.), Syn boží zbořil hradbu nepřátelství mezi židovstvem a pohanstvem, t. j. zmařil hřích,

zvláště hřích pýchy, který lidi nejvíce rozdvouje, a učinil obé jedním člověčenstvem, jediným pokolením lidským, jakož bylo na počátku.

Tento úmysl Spasitele světa stal se skutkem skrze Ducha svatého. Do církve vcházel netoliko židé, nýbrž i pohané. Tito ovšem vcházel do církve s počátku nepřímě; nejprve se stávali židy a potom teprve křesťany. Ale Bůh projevil slavným způsobem, že chce, aby pohané vcházel do církve přímě. nevážíce se obřady zákona Mojžíšova. Seslal totiž Ducha svatého Korneliovi setníkovi a příbuzným jeho, kteří byli pohané, jak budeme čísti v ztřejším svatém čtení.

Že vcházel do církve židé i pohané, bylo účinkem Ducha svatého. Duch sv. hýbal srdcem jejich, aby uvěřili, křest přijali a skrze křest jako skrze nějakou branu do církve vstoupili. Ovšem, dokud nepoživala církev svobody, hlásili se do církve židé i pohané toliko po různu, po jednotlivcích. Potom shromažďoval Duch svatý v jednotě víry i celé národy rozličných jazyků. Od toho roku, kdy zasvitlo církvi slunce svobody z vůle císaře římského Konstantina Velikého, vcházel do církve jeden národ po druhém, tak že nyní, na počátku dvacátého století, není v Evropě ani jediného národu nekřesťanského, vyjma některé nepatrné zbytky národů surových.

Jak Duch svatý spojuje národy svazkem pravé víry křesťanské, ukázalo se nejskvěleji od konce jedenáctého do polovice třináctého století (1095—1245). Za těchto sto padesát let podniknuto bylo ze západní Evropy sedm křížáckých výprav do Svaté země, aby byla dobyta z rukou světepých Turků a křesťanům byla přístupna. V těchto válkách zúčastnili se všickni národové západní Evropy, mezi nimi i naši předkové. Různé jazyky, mravy a stupně vzdělanosti nic jim nevadily; dohodli se snadno na základě společné křesťanské víry, která vyšlehla ze srdce jejich jedním mohutným plamenem, horlivostí o svobodu kolébky křesťanství.

A tak sjednocuje Duch sv. rozličné národy až do dnešní chvíle; povolává jich neustále do lůna jedné církve. Není-li mezi křesťanskými národy dokonalé svornosti, jsou tím vinní z většího dílu ti, kteří Ducha sv. nebo ducha pravého křesťanství z národů vypuzují a místo něho vštěpují v národy ducha pýchy a obnovují zmatek babylonský. Neboť Duch sv. sjednocuje, pýcha však nebo duch světa rozdvouje.

Ano, Duch sv. sjednocuje a to netoliko celé národy vůbec, nýbrž i jednotlivé lidi zvlášť. O čem s pomocí boží v díle druhém.

II. Duch sv. sjednocuje jednotlivé lidi zvlášť.

Nemůže ani jinak býti, moji drazí. Duch sv. dokonává naše vykoupení, neboť přivlastňuje nám ovoce vykoupení Kristova. Vštěpuje nám tedy ducha Kristova nebo pravé smýšlení křesťanské. A co jsme všickni dle smyslu křesťanského náboženství? Všickni jsme sobě rovni, učení i sprostní, bohatí i chudí, velcí i malí,

Proto máme býti dle učení sv. apoštola Pavla (Řím. 12, 16.) rovnomyslní, nemáme vysoko mysliti, ale k nízkým myslí se skláněti. Neboť, dokládá sv. Jakub (2. 2.—4.), kdyby přišel do shromáždění našeho jeden muž v rouchu drahém a druhý muž v rouchu chatrném a my bychom prvního posadili na křeslo v popředí, druhého pak na zem někde v koutě, tu bychom smýšleli neprávě, nekřesťansky. — Tento rozdíl mezi smýšlením křesťanským a světským vytknul zvláště krásně sv. Řehoř Veliký, papež. Srovnává dva známé divy Páně, totiž uzdravení syna královského úředníka (Jan 4, 46—54.) a uzdravení služebníka setníkovy (Mat. 8, 5—13), a praví: »Čím to, že Pán ku královskému úředníku jeti nechce, ačkoli jest od něho prošen, k setníkovi pak jiti přislubuje, ačkoliv od něho zván není? Spasitel chtěl ukázati, že tím, co jest u lidí vysokým, máme pohrdati, a tím, co jest u lidí nízkým, pohrdati nemáme. Tímto jednáním Spasitelovým dostává důtku naše pýcha, kterážto neumí sobě vážiti jiných lidí jakožto tvorů stvořených k obrazu božímu, ale pouze jakožto majitelů statků a hodností. Proto neuvažujte sami u sebe, co máte, ale co jste.« (Hom. 28.) Tak píše sv. Řehoř. Tedy pravé smýšlení křesťanské je níkým nepohrdati pro domněle menší míru vzdělanosti, statku a vážnosti; pro tyto věci jinými pohrdati je smýšlení nekřesťanské. Smýšlení nekřesťanské vpravuje do nás duch pýchy; smýšlení křesťanské vštěpuje nám Duch sv., duch pokory. Ale pýcha lidi rozdvouje, pokora pak sjednocuje. Tedy sjednocuje lidi i Duch sv., pokoru milující a plodící.

Či není tomu tak, draží v Kristu? Aj, kolik svatých a světic božích v církvi svaté, tolik též důkazů, že Duchu sv. je rozkoší uváděti syny lidské v jednotu ducha i srdce i vůle. Vybeřme pouze několik příkladů z různých století křesťanských. — Za času sv. apoštola Pavla byl v městě Kolosech v Malé Asii nábožný a bohatý křesťan, jménem Filemon. Ten měl otroka jménem Onesima, který pánu svému utekl, přišel do Říma a tam se stal křesťanem skrze kázání sv. Pavla. Jak naložil s ním Filemon, když se k němu Onesimus navrátil? Všecko mu odpustil a zacházel s ním jako se svým bratrem nejmilejším. Duch sv., spojiv je svazkem víry křesťanské, odstranil mezi Filemonem a Onesimem rozdíl majetku a společenského postavení. — Za času sv. Jarolíma, ve čtvrtém století žila v Betlemě jedna z jeho učednic, sv. Pavla, ve spolku s jinými nábožnými ženami a pannami tak skromně a prostosrdečně, že, kdo ji neznal, ani netušil, z jak vzácného a bohatého rodu pocházela. Duch sv., jenžto přebýval v srdci všech, učinil je takofka jednou rodinou. — Sv. Vojtěch, druhý biskup pražský v desátém století, opustil svou vlast, když ho nechtěli Češi poslouchati, a vstoupil do jednoho kláštera v Římě a připodobnil se jako mnich ke všem ostatním, zamítaje všelikou přednost, jakou mu nabízeli pro jeho urozenost, učenost a biskupské důstojenství. Pod střechem onoho římského kláštera přebýval Duch sv., a ten zplodil onu krásnou jednomyslnost, jaká panovala mezi sv. Vojtěchem a ostatními mnichy. — Kdo byla blahoslavená Anežka Česká,

která žila ve třináctém století v Praze? Dcera slavného krále českého Přemysla Otakara I. A co učinila tato spanilá růže z domu královského? Opustila v mladém věku svět, odřekla se bohatství, oblékla se v roucho kající a vstoupila se sedmi pannami urozenými do kláštera, tam pak sloužila pokorně svým družkám i chudým, o něž jim bylo pečovati. Často sama v kuchyni strojila a nádobí myla, nemocným sestrám šaty šila, prala a spravovala, celý čas se živila chlebem, zeleninou, ovocem a vodou. Kdo by byl věřil, že to nejpřednější panna urozená v království českém? Duch sv. vyhladil z duše blah. Anežky a jejich družek všecken ohled na rozdíly tělesné a pozemské. — Blah. Petr Klaver, missionář americký v sedmnáctém století, ujímal se černochů, převážených z Afriky do Ameriky jako otroků, s takovou láskou, že po čtyřicet let sloužil jim jako duchovní i tělesný lékař, vyučoval je křesťanskému náboženství, křtil, ostatní svátosti jim uděloval, proti hříšným návykům jejich horlil, k mravnému životu jich povzbuzoval, rány jim vymýval, pokrmu a léky podával, všeliká ulehčení v trápení zjednával. Tento muž, vysoce učený a vzdělaný, byl jedno srdce a jedna duše s lidmi považovanými za vyvrhel člověčenstva. Tuto jednomyslnost způsobil Duch sv.

A tak, bratři moji, ukazují příklady svatých a světic božích, kteří kdy žili v naší církvi, že Duch sv. plodí jednomyslnost mezi všemi v pravdě věřícími, jelikož vyvrhuje ze srdce jejich nejhlubší kořen všech svárů, pýchu, a zasévá do srdcí jejich nejhlubší základ vší svornosti, pokoru.

* * *

Ejhle, v Kristu shromáždění! Podivuhodná jednomyslnost, kterou způsobil Duch sv. dnes v srdcích prvních vyznavačů Kristových, objevuje se v naší sv. církvi po všecy časy, ač ne vždycky stejnou měrou. Duch sv. sjednocuje v jednotě víry a církve národy rozličných jazyků, bráně slovem církve, by jeden nad druhý se nevypínal, jeden druhému nekřivdii. Duch svatý sjednocuje též lidi jednotlivé, veda je ke křesťanské pokoře, která nezná rozdílu osob a má stejně vřelé srdce k bohatým i chudým, urozeným i sprostným, vznešeným i nízkým, učeným i neučeným.

Proč tedy přece tolik nesvornosti v křesťanských rodinách, v křesťanských obcích, v křesťanských říších a královstvích? Protože duch křesťanství nebo Duch sv. z mnoha rodin, obcí, říší a království bývá vypuzen a na jeho místě usazuje se duch světa, t. j. duch pýchy, ctižádosti, závisti a žárlivosti, který je duchem rozdvojení a nepřátelství. Má-li býti na světě lépe, musíme se obrátiti k Bohu, jak nás napomíná skrze proroka Joela (2, 12.), celým srdcem svým, s postem a s pláčem a s kvílením. Toto však obrácení nemůže se státi skutkem, leč skrze úplnou, zkroušenou a upřímnou zpověď. Takovou zpověď vyvrhujeme ze srdce svého ducha zlého, zvláště ducha pýchy a přijímáme do srdce svého Ducha sv., zvláště pokory. Jak blahý účinek měla by ve společnosti lidské sv. zpověď, kdyby ji vykonávali všickni katolíci

pravidelně, t. j. aspoň jednou za rok, a svědomitě, t. j. jak přikazuje církev svatá! Mezi křestany před Bohem se pokořujícími a s ním smířujícími byla by dokonalá jednota ve smýšlení i jednání.

Hle, opět jeden čas velikonoční schyluje se ke konci a klepá na bránu srdce tvého, abys ji otevřel Duchu sv., jestliže jsi dosud v tomto čase velikonočním u zpovědi nebyl. A ty bys ani tentokrát k stolici zpovědní přikleknouti nechtěl, ty bys chtěl odkládati rok od roku s nejdůležitější záležitostí svého života pozemského? Což nemyslíš nikdy na svou hodinu poslední? Jak se můžeš nadíti milosrdenství božího v hodinu smrti, jestliže si ho nevážíš po čas vezdejšího života? »Když přijde na vás úzkost,« praví Duch sv. k těm, kteří s pokáním odkládají, »tehdy volati budete ke mně, ale nevyslyším vás, protože, kdy jsem já vás volal, neuposlechli jste.« (Přís. 1.) Ano, jaký život, taková smrt. Kdo bez Boha žije, bez něho také umírá. Pamatuj na to jeden každý z nás a dej své srdce Duchu svatému včas, dokud není odumřelé všem lepším citům. A budeš žít v pokoji s Bohem i se svým nitrem i s jinými lidmi, jsa živým důkazem, že Duch sv. je Bůh pokoje. Amen.

Kl. Markrab.

Hod boží svatodušní.

Duch sv. a jeho působení.

»Duch Páně naplní okrsek zemský.«

Rozpomeňte se, jak vypadala naše osada před pěti měsíci. Na horách a polích byl sníh — stromy byly sněhem obaleny — o lístku nebylo ani památky. Ptactvo zpěvné se odstěhovalo — všude bílo a pusto. Proč tak smutno? Slunce sotva vylezlo na vinici, již se schovalo za chlum. Ale rozhlédněte se dnes po osadě, po jejích polích, lesích a lukách, jaká proměna! Klasy se vlní jako voda na rybníce — louka všechny barvy má — a les se ozývá všemi hlasy z rána i na večer. Stromy mají nejkrásnější šat, tak že se i samo nebe veselou tváří dolů dívá! Odkud ta změna? Tak pusto v zimě — tak veselo dnes? Slunce teď si přispíší ráno při vstávání a večer ještě déle zahřívá, a odtud veliká změna.

Dnes je Hod boží svatodušní a chci dnes mluvit o Duchu sv., jebož před každým skoro kázáním o jeho pomoc prosíme. Jak bych vám pověděl o Duchu sv., abyste si ho zamilovali a účinky jeho, jinak, než když řeknu: Jakou změnu činí slunce na vašich polích a lukách, takovou změnu činí Duch sv. ve vašich duších. Kdybyste si měli voliti: chcete-li mít radši zimu anebo léto, nečekal bych dlouho a slyšel bych vaše rozhodnutí, že je vám milejší léto. A tak rovněž s Duchem sv. věc se má, kterýž naši duši krásí a posvěcuje, o čemž dnes budeme rozjímati.

P o j e d n á n í.

1. Kdybych se vás zeptal, kdo jest Duch svatý, odpověděli byste mi, že je třetí božskou osobou v nejsv. Trojici boží, ale

tím byste snad také všechnu svou vědomost o Duchu svatém pověděli. A přece skutky jeho se ukazují na každém člověku, při každé dobré myšlence, v slově a skutku. Musíme říci, že co dobrého a krásného ve světě se stalo, všechno jest dílem Ducha sv., kterýž jest dárce dobra všeho, od něhož pravé rady, spravedlivé skutky pocházejí. Duch sv. osvětluje všechno pokolení lidí od prvopočátku — ano i mezi pohany působil dobré rady i spravedlivé skutky a všechno, co u nich moudrého nalézáme. Vše co dobrého pomyslí, vše co krásného povím, co ctnostného vykonám — jest na polovici dílo Ducha sv., na polovici také dílo mé svobodné vůle. Duch boží naplnil okresek zemský. Přijď sv. Duše a naplň nás také všechny ku počtě tvé zde shromážděné, vylij dary své na všechno pokolení a obnov tvář země.

2. Duch sv. obnovuje věru nás i tvář země jako slunce tvář zimní krajiny v letní proměňuje. Když dáváte pozor na čtení sv. evang., lehce poznáte, že apoštolové mnohdy velmi podivně se chovali ke Kristu Pánu, tak že se zdálo, že Kristus Pán nadarmo s nimi po tři léta meškal. Jednou chtějí býti velikými pány před světem a ptají se Krista Pána, kdy zařídí království své na zemi — aneb se hádali, který z nich bude větší v království Kristově, neboť myslili, že Kristus Pán bude králem a bude mít korunu a žezlo, úředníky, vojsko a zemi, a doufali, že budou oni prvními zde na zemi, neboť nechápali Krista Pána docela, a jindy zase je jim líto, že zanechali rybaření a ptají se Krista: což se nám za to dostane, že jsme všechno pro tebe opustili? Byli nedočkaví na odměnu svou a na trest nepřátel; nebo jindy prosili Pána Ježíše, aby oheň s nebe poslal na město Samař, jehož obyvatelé ho nepřijali. Jindy umírají strachem, že se utopí, ač Kristus Pán byl s nimi. Když Pána Ježíše svázali, všickni se rozutekli a Petr ho chvíli brániti chtěl, ale konečně ho zapřel. Tak by se věru zdálo, že málo prospívala přítomnost Pána Ježíše apoštolům — ale když Pán Ježíš odešel a poslal slíbeného Utěšitele jaké léto nastalo apoštolům! Petr, který před nedávnem zapřel, před úřadem doznává, že musí poslouchat více Boha nežli lidí. Ano, chudí rybáři postavili se před učení a veliké a učili je. Když je trestali, šli s radostí domů, že mohli něco pro jméno jeho trpěti a to vše způsobil Duch svatý. To jest moc, dar a umění jeho. Ale moc Ducha sv. není dnes menší než tenkrát, jako dodnes slunce zimu promění v léto, tak i Duch sv. může v nás změnu jako v apoštolích způsobiti. Vidíme podobnou změnu po mnohé missii aneb po mnohé sv. zpovědi — Duch boží vane, kde chce.

3. Tento Duch sv. obrátil pyšnou ženu v kajícnici Magdalénu, obrátil zamilovaného důstojníka, který neměl dosti času Bohem se obrátiti, ve sv. Ignacia Loyolu a obrací dodnes duše naše k Bohu a k svatosti. Každého dne na rozličných místech, rozličných sv. mužů a žen koná církev sv. památku — a všickni svatí jen Duchem sv. byli učiněni svatí a i my pomocí jeho milosti musíme býti posvěceni. Proto říkáme, že nás Duch sv. posvětčuje, schopné nás činí, abychom syny božími byli.

Viděli jste někdy krajinu po průtrži mračen? V pravo a v levo, kde stojíš, vidíš jen plsek, výmol, kamení a převrácené stromy — a po obilí a zahradě ani památka. A jen chvíle, snad jen půl hodiny stačí, aby proměněna byla pole v hotovou poušť. A po průtrži se nebe zase vyjasní, slunce svítí a hřeje, jak před průtrží mraků, ale škoda zůstává dál, jestli člověk nespraví výmoly a průtrže.

Viděli jste jistě spáleniště, na němž místo červené střechy a bílých zdí — jest jen hromada očázeného kamení a cihel — stavení bez oken a skel a i stromy kolem jsou černé, bez listů — popálené. Lidé chodí kolem a bědují. Oheň už dávno uhasl a dým zmizel a spáleniště se nemění, leč ruka lidská by znova velikým přičiněním je změnila.

Jako pustoší povodeň krajinu, a oheň spáleniště, tak pustoší hřích duši naši a zbavuje ji vši krásy a ceny. Snad si myslí mnohý, když později hříchu zanechal, že již postačí ku jeho spasení. Ale když i průtrž mračen zmizela a voda otekla a hrom přestal burácet — tím není ještě pole jako bylo před průtrží. Tak i duše jest zohyžděna, byť i hřích minul. Když již oheň uhasl — přece není stavení jako před ohněm — duše po hříchu není již jako byla před hříchem.

Toť jest velmi důležité pro každou duši křestanskou. Hřích nechává spoustu za sebou horší než povodeň a oheň, očerní ji a spustoší, že zůstává duše zohyžděna i tenkrát, když již i oheň zle řádící vyhasl. Vytáhnete-li nůž z rány, není proto hned rána ta zacelena. A duše, když hříchem raněna, zůstává otevřenou ranou, nemocna i po hříchu, a jest jako shnilé ovoce. Kdo pomůže tuto spoustu, ránu napravit? Člověk žádný. Oko si může člověk vyrazit, ale nemůže si oko dát. Také si nemůže člověk poskvrněnou duši očistiti, ano ani Kristus Pán ve velebné Svátosti nemůže tě očistiti, a kdybys v tom stavu ke stolu Páně šel, tedy jsi více nemocen po sv. přijímání než před sv. přijímáním. Divný stav jest stav hříšníka, jako když na spustošené pole slunečko svítí — jako když na spáleniště modré nebe se dívá aneb abych tak řekl ještě jasněji, použiju způsobu, jakým trestali za starých dob některé provinilce: přivázali jej provazem ku mrtvole lidské a tak přivázaného nechali po 24 hodin, aby zápach mrtvoly ho potrestal. Hřích je věčná smrt — a s tou je hříšník spoután. V tomto smutném stavu nám pomáhá Duch sv. On totiž působí, že oči člověku se otvírají a nahlíží, že cesta po níž šel, že jest cesta špatná a když se poníží ve sv. zpovědi a rozhřešení obdrží, duše jeho novou milostí, životem naplněna bývá. A tento div není lépe viděti jako ve sv. zpovědi aneb při misích, kdy duše mnohých novou cestou se dává a volá: Pane, co chceš, abych učinil?

Toť všecko v nás činí Duch boží, kterému říkáme svatý, protože duše naše posvěcuje. Posvěcení duše jest větší zázrak než vzkříšení z mrtvých. Duch boží toliko způsobiti může takovou proměnu a nikdo jiný. Proto nazýváme Boha Ducha svatého třetí osobou v nejsv. Trojici, protože má božské vlastnosti jako Bůh Otec a Syn. Jest všemohoucí, neboť nepůsobí jen v boží pří-

rodě, ale i v naší svobodné vůli a rozumu, kterou vede ku poznání a konání dobrého.

Zpytuje i hlubokosti božské, jest vševědoucí Duch svatý způsobil všechno dobré, co se stalo od počátku světa až do dnešního dne. Jemu zvláště připisujeme, že církev Krista Pána řídí a před každým poblouzením od pravdy chrání Kristus Pán slíbil: Když přijde Duch pravdy, naučí vás všeliké pravdě. Duch sv. jest, kterýž dává vnuknutí církvi boží, aby pravdu před každou lží chránila.

A proto, když jsi katolickým křesťanem a znáš, že Duch sv. dle slov Krista Pána řídí celou církev a ji vyučuje, pevně můžeš, ano musíš býti přesvědčen, že učení její pravé jest a tebe k Otci pravdy přivede; buď proto věrným učení Páně. Duch sv. jako řídí celou církev, tak řídí také každého z nás. Duch sv. přebývá v nás, tak že se sv. Pavel táže: Což nevíte, že těla vaše chrám Ducha sv. jsou? Chrám jest přibýtek boží, tělo naše se nazývá chrámem, protože v něm Duch sv. přebývá a Kristus Pán do něho vchází.

Chrám Ducha sv. jest posvěcen na křtu sv., ale kdož chrám boží poskvrní, toho zavrhne Bůh (1. Kor. 3, 17.); nechtěj zohaviti chrám: tělo své hříchem. I člověk dává přednost čistému, pěknému přibýtku před špatným, což Duch sv. měl by přebývat mezi peleši? Duch sv. nepřebývá v těle, které poddáno jest hříchu. Proto kde hřích kraluje, tam nevládne Duch boží, ale duch jiný.

Nazýváme také Ducha sv. Utěшитelem. Utěšitel mluví milá slova, kterými umožňuje zármutek. Takovým Utěшитelem jest Duch svatý, který nám dává potěchu ve smutných chvílích. Stává se, že člověku bývá těžko u srdce v nějakém neštěstí, ale zármutek jest vnitřní potěchou tak zatlačen, že člověk plesá v srdci svém. Toť útěcha Ducha sv., který nám dává pokoj, který svět dáti nemůže. Útěchu hledají lidé leckdes, ale nalézti pravou útěchu nemohou, leč v Bohu, jenž proto nazýván Utěшитelem. Kolik lidí odešlo zahnat starosti domácí do společnosti lehkomyšlných lidí, do společnosti hříšné, ale zahnali jen na chvíli a po chvíli vrátil se zármutek znova. Pokoj duše naší jest jako spánek.

Jest spaní přirozené, zdravé a spaní umělé, které se rozličnými léky působí. Spaní zdravé jest prospěšné, umělé znamená nemoci. Pokoj duše, který si člověk jen svědomím čistým zjednává, jest — drahý poklad, který si člověk koupiti nemůže, ale musí si ho dobýti, vyprositi a zachovati.

U Boha potěšení hledej — neboť jest potěšení jeho nejvydatnější, nejlepší a nejtrvalejší.

A zase jest pokoj duše, který jest velmi nebezpečný, protože předchází věčnou smrt. Lidé nemocní mívají někdy před smrtí tak volno, že řeknou: mně nic neschází, mohl bych hned chodit a zatím již již dohořívá lampička v jejich životě a naposledy vyšlehne, jako by chtěla jasně svítit a pak zhasne a nedá vůbec světla. A tak mnohý vědomě ve hříchu žije a už necítí ani výčitek svědomí — a je mu volno ve hříchu a — anděl strážce jako by jej

už ani nevaroval, běda — mu: už dohořívá milost tvá — aneb již dohořela — a přestalo domlouvati svědomí — i anděl Páně, a ty máš sebe za dobrého.

Pros, aby Duch Páně, který naplnil okrsek zemský, také tebe pravými myšlenkami naplnil, aby ses ani nebál v dobrém ani ve zlém nespokojoval — ale Ducha sv. měl, který by tě posvětil — a k Nejsvětějšímu přivedl. Amen. *Fr. Vaněček.*

Pondělí svatodušní.

Sv. Jana Nepomuckého.

Stopy sv. Jana Nepomuckého.

Co jste vyšli na poušť vidět?
třtinu-li větrem se klátící?

Ta slova užívá církev sv. též o našem sv. krajanovi Janu Nepomuckém. Zpráv o životě jeho zachovalo se celkem málo, což třeba vysvětliti bouřlivými dějinami našimi. Ale ze všech zpráv, třeba krátkých, jde na jevo povaha našeho sv. Jana Nepomuckého; jeho píle, jeho pevnost v dobrém, jeho vynikající vlastnosti v úřadě, hrdinná láska k církvi a pravdě, neb jak jinak říkáme, základní ctnosti křesťanské. Chlouba naše jest sv. Jan, jenž slávu jména českého zanesl do celého světa. Jen u jedné části obyvatelstva, předpojatého proti všemu katolickému, jest po celé zemi slavená úcta sv. Jana trnem v oku. Jsou předpojatci, kteří tvrdí, že ani sv. Jan nebyl. Oni sami vědí, že nemluví pravdu, ale předsudek a zášť jim to tak našeptává.

V tak důležité otázce je třeba, aby katolík byl dobře ozbrojen, by se nedal každým větrem domněnky másti. Proto provedu vás dnes po stopách sv. Jana Nepomuckého v dějinách českých, z nichž každý seznáte, že sv. Jan Nepomucký nejen že byl, ale že byl muž svatý, uctíváný hned od smrti své jako pevný, ryzí muž, plný lásky k Bohu a k bližnímu. Je to pravý žák Ducha sv., který jej milostí předcházel, sílil a v setrvání zachoval.

P o j e d n á n í.

1. Město Nepomuk nebo dle starších zpráv Pomuk jest rodištěm sv. Jana. Ústní podání označovalo místo, kde stával dům rodný jeho. Teď jest na místě jeho kostel sv. Janu zasvěcený. U města Nepomuku byl veliký klášter, který ovšem dnes ani v základech nestojí, neboť byl vyvrácen v husitských válkách. V klášteře patrně položil první základy ke svému vzdělání. Jméno Jana z Pomuku neb z Nepomuku stále a stále se opakuje v dějinách. Jen zlomyslná předpojatost mohla chtít vytrhnouti listy jeho z dějin našich. Otevřete si Palackého aneb Tomka, najdete tam zprávy o našem patronu.

Svatý Jan Nepomucký dle všech známek pocházel z rodiny zámožné. Kdyby se byl archiv kláštera nepomuckého zachoval,

měli bychom více zpráv o našem hrdinovi, jenž tolik musil zápasit a tolik trpět. Rodiště jeho jest první stopa, kterou shledáváme.

Rodinný život byl velice vyvinutý v době Karla IV. Blízkost kláštera nepomuckého dávají nám poznati, že duch rodiny této byl křesťanský. Z ovoce lze souditi na strom.

2. Druhá stopa sv. Jana jest zápis university pražské, kdež studoval církevní právo a zkoušky odbyl s tak znamenitým prospěchem, že dle tehdejšího zvyku — odpuštěny mu taxy jako uznání jeho práce. Je to na oko nepatrná zprávička a přece v ní musíme viděti, že sv. Jan už jako student nebyl třtina na větru, ale že konal svou povinnost celým srdcem svým. Je to jistě skvělá stopa z jeho mladého věku. Svědčí o jeho pšli, nadání a i o tom, že skutečně žil a v Praze výborně studoval. Vidíme, jak Duch svatý jej i v mládí osvěcoval, a jak věrným žákem Ducha svatého byl.

3. Třetí stopu nalézáme v Padově, v městě italském, kde byla proslavená fakulta právnická, kam z ciziny chodili mladci, aby více vnikli do studia. V matrice university padovské zanesen mezi posluchači též »Johannes de Pomuk«, a sice od r. 1383 až 1387. Zase nepatrná zprávička a přece důležitá. Sv. Jan Nepomucký za vzděláním svým šel též do ciziny. Duch sv. praví v knize moudrosti, »do země cizích národů půjde (muž moudrý), dobrého zajisté i zlého mezi lidmi zkusí«. Byla to zajisté cesta namáhavá a nákladná, ale vzdělání, jehož nabyl, bylo jemu i Čechům našim prospěchem velikým. Duch církevní, který Italii pronikal, pronikl také našeho světce, jenž církev svou tak miloval, hájil a za její svátosti život dal. Vidíme při něm touhu po zdokonalení se. Poněvadž tehdy do ciziny mohli jen zámožní se ubírat, můžeme z toho souditi, že sv. Jan byl z rodu zámožného. Je to skvělá stopa jeho charakteru. Byl muž vědychtivý, který i v cizině studoval, aby si osvojil vědu. Z těchto stop uvedených již lehce poznáme, že sv. Jan byl hledán pro úřady jako muž vynikající znalostí a zkušeností.

4. Proto svěťeny mu úřady těžké a zodpovědné: kazatelství v Tejně, arcijáhenství žatecké a konečně po mnohých jiných úřadech nejzodpovědnější úřad generálního vikáře arcibiskupského.

Jako notář arcibiskupský měl věci soudní na starosti. Zde právě si získal jméno obhájce znamenitého, výmluvného a spravedlivého, tak že byl Čechům i Němcům stejně milý. Je to, opět skvělá stopa v životě sv. Jana. Opět se o něm činí zmínka jako o vynikajícím obhájci.

Nejslavnější stopa v jeho životopise jest onen proces, který měl s králem Václavem IV. v záležitosti opata kladrubského. Svatý Jan Nepomucký těšil se přízni zbožného avšak přísného arcibiskupa Jana z Jenštejna. Svatý Jan ocitl se v rozporu s králem, jenž chtěl zasahovati do pravomoci církevní. Svatý Jan přirozeně hájil právo církve a arcibiskupa. Vykonal rozkaz a úřad věrně a pevně. Nebyl

klátící se třtinou, nýbrž pevným mužem. Václav chtěl zříditi biskupství v Kladrubech a svým oblíbencem osaditi. Jan z Jenštejna však záměr Václavův překazil tím, že tam po smrti opata poslal ihned sv. Jana Nepomuckého, svého generálního vikáře, který volhu nového opata provedl a tím sešlo ze zámyslu Václava IV. Svátý Jan Nepomucký konal zde jen rozkaz arcibiskupův. Za to však si přivodil nenávist královu, který jej ukrutným způsobem života zbavil proti právu a spravedlnosti. Všechny podrobnosti mučení a smrti jsem jindy vyličil. O umučení sv. Jana mluví nám souvěké prameny měrou více než dostatečnou, a proto jest zlomyslnost zavíratí oči k historické pravdě. Milost Ducha svatého osvěcovala mládí svatého Jana, posilovala při vykonávání povinností a dala mu sílu, aby i mučednickou korunu dosáhl. Tak Duch sv. také všechny své žáky, to jest duše v milosti boží žijící, osvěcuje, posiluje a konečné setrvání dává. Všichni jsme povinni s milostí boží ve svém stavu a povolání působiti. Všichni jsme při sv. biřmování stali se vojáky Ježíše Krista, kteří mají víru svou vyznávatí a podle ní živi býti, chceme-li býti účastni odměny věčné. Každý musí býti věren Bohu a svědomí svému. Násilná mučednická smrt, vynikající spravedlnost, zbožnost získaly svatému Janu ihned úctu národa českého. Svátý Jan byl umučen v roce 1393. Úctu lidu k jeho svatosti poznáváme z mnohých věcí. V inventáři sv. Víta uvedeny jsou všechny věci kostelní a roucha. Zde v roce 1387 uvádí se kápě kanovníka Johánka z Pomuk, ale už 3 roky po smrti sv. Jana Nepomuckého se v inventáři píše: Kápě zbožné paměti Johánka z Pomuk. Již tedy třetí rok po smrti sv. Jana Nepomuckého ostatek jeho se naznačoval slovem: zbožné paměti.

V roce 1480 už nalézáme votivní dar ku počtě sv. Jana Nepomuckého věnovaný, stříbrný kalich pozlacený s nápisem latinským: »na počest blahoslaveného Jana z Pomuku«. Tehdy ještě nebyl sv. Jan za blahoslaveného církevně prohlášen, ale byl už uctíván a na jeho počest zbožná duše věnovala stříbrný kalich. Důkaz to, jak lid český nepřetržitě od smrti sv. Jana svého hrdinu ctil. Úcta sv. Jana neutuchala, ale se množila. Jinou makavou stopou úcty sv. Jana prastaré byla mřížka kolem hrobu jeho. Sv. Jan Nepomucký byl 20. března 1393 utopen, nejprve byl odnesen do kláštera Cyriáků na Starém Městě a pak v slavném průvodu v den svátostí 18. dubna pohřben u sv. Víta. Den svátostí byl dnem veleslavným, kdy přicházelo mnoho lidu do Prahy na výstavu korunovačních klenotů a ostatků svatých.

V ten slavný den pro Čechy byl sv. Jan teprve 29. den pochován. Na hrob dána deska mramorová, na níž vytesán kříž s nápisem. Hrob z úcty k sv. Janu obehnán mřížkou železnou, aby nikdo naň nevstoupil. Mříž byla 1 loket vysoká. V r. 1530 dána ještě druhá mříž 3 lokte vysoká. Co nám mluví tito železní svědkové? Že český národ hrob sv. Jana Nepomuckého měl v uctivosti největší, že označil místo hrobu a že nikdo na hrob mučedníkův nevstoupil. Toliko v době zimního krále kalváce Be-

dřicha odvážil se toho hofmistr králův, jenž byl za rouhání své potrestán.

5. Ty železné mřížky jsou svědky jak osoby sv. Jana, tak jeho svatosti a úcty lidu českého. Je to jistě makavý důkaz pro každého kdo chce viděti. Podivné příběhy, které se na hrobě sv. Jana udály, vyslyšené prosby na jeho přímlovu pohnuly arcibiskupa Breunera, že se ucházel v Římě o to, aby byl sv. náš mučedník za blahoslavého prohlášen. Podle předpisů církevních byl otevřen hrob 15. dubna 1719. Celá komise z nejpřednějších mužů učenců a úřadem sestavena a hrob otevřen po 326 letech. Tělo zpráchnivělo, jen jeden úd Bůh zachoval, aby mluvil o sv. Janu. Jazyk sv. Jana byl nalezen neporušený. Toť hlavní svědek svatosti sv. Jana Nepomuckého. Tento veliký zázrak způsobil, že sv. Otec hned po dvou letech sv. Jana Nepomuckého za blahoslaveného prohlásil a r. 1729 po nových zázracích za svatého. Tento kráte při slavnostech svatořečení sv. Jana přišlo velice mnoho zbožných Čechů, kteří k úctě sv. Jana konali sbírky na jeho náhrobek. Český lid sv. Janu Nepomuckému sebral na skvostnou schránku jeho fazyka zázračně zachovaného. Neméně než 1200 diamantů zasazeno do relikviáře svatojanského, v němž Bůh oslavil našeho hrdinu mlčení v řeči. Na zadní straně relikviáře jest nápis latinský: »To jest onen požehnaný jazyk sv. Jana Nepomuckého, mučedníka pro neporušené zachované zpovědní tajemství do řeky vhozeného, kterýžto jazyk, když sv. tělo jeho bylo navštěvováno, po více než 300 letech z řízení boží všemohoucností nalezen byl neporušen.«

Bůh sám promluvil o hrdinné ctnosti jazyka sv. Jana, který jako pravý hrdina dovedl mluvit, ale dovedl i mlčeti.

Vybral jsem několik stop z životopisu sv. Jana a všechny jsou jasné, skvělé svědectví jak mládí, tak mužného věku, tak i mučednické smrti.

Vsude se nám staví na oči sv. Jan jako muž pevný a stálý: student výborný, kazatel věhlasný, právník proslulý — však na vše stálý ve své povinnosti k Bohu, církvi, arcibiskupu a duši své. To jest kořen dokonalosti: konati povinnosti své věrné lásky k Bohu. Svatý náš patron nechť národu našemu vyprosí svatou stálost v dobrém, jenž v dobrém není příliš stálý. Mnoho jest příležitostí, pokušení a pohoršení, které musíme prodělati, hledme, abychom nebyli třtinami, ale dušemi Bohu, církvi a bratrstvu sloužícími. Jak mnoho třtin se klátí ve sv. víře při každém čtení lístku denního. Jak mnoho se jich klátí na mravech při tolika pokušeních a kolik podlehl v povinnostech! Svatý Jene, nechť naši bratři jsou květem v mravech, dubem v povinnostech, skalou ve sv. víře. Amen.

Fr. Vaněček.

Sv. Jana Nepomuckého.

Až dosud mluví Ježíš zástupům o Janovi.

»A když oni odcházeli, počal Ježíš mluvit zástupům o Janovi.« (Mat. 11, 7.)

Lidstvo na tváři země jest rodina boží; národové jsou děti rodiny té. Jako pak otec obdarovává syny své udíleje jim rozličných darů: tak činí i Bůh národům; rozdává dary, milosti. Největší však milost prokazuje Pán Bůh národu tím, když tu kterou duši zvláště oslaví, ji divy a zázraky miláčkem svým býti osvědčí, ji do sboru svatých a světic božích přijme.

I národ náš český jest jedno z dětí božích. Od více než tisíc let bydlí v této zemi své, ve vlasti české. Jako zahrada ohraničena jest plotem, tak i naše milá vlast horami; a hory ty tvoří přirozenou hradbu její a hradba ta prokazuje výbornou službu národu českému, chráníc jej od zevních nepřátel. Jest jako démant uprostřed zlata zasazený, jako srdce Evropy, a přirovnáme-li Evropu ku panně, jako růže na řadrech jejích.

V zahradě jsou stromy, keře, květiny; i v zahradě této, v národě českém. Stromy jsou mužové vynikající, již se byli zvláště proslavili o vlast a národ, o církev boží zasloužilými se stali. Ke keřům přirovnali bychom ženy, jinochy a dívky, a kvítka jsou dítky, podrost, budoucí naděje církve a vlasti. Nejvíce však proslavil dobrotivý Pán Bůh národ český svatými a světicemi, již z národa našeho vyšli, svatí patronové naši, jako: sv. Václav, sv. Vojtěch, sv. Ludmila, sv. Prokop, blahoslavená Anežka Česká, dcera královská a jiné osoby blahoslavené a ctihodné, pak i světec ten, jež Bůh zvláště oslavil a kterýž vyniká nade všechny a jehož památku konáme dnes — sv. Jan Nepomucký. Jsouť naše krev, naše oslava, naše chlouba. Sv. Jan znám jest po veškerém světě katolickém jakožto první mučedník pro tajemství zpovědní a ctěn po veškeré církvi, ovšem ne svátkem zasvěceným, ale mší svatou a církevními hodinkami; u nás ovšem, jakožto přední patron, svátkem zasvěceným.

Sv. církev obrací naň slova: Mlčelivý a rozumný ctěn bude, (Sir. 21, 30.), jakož i ta pěkná slova: Rtové neopatrných bláznivé věci rozprávěti budou; slova pak opatrných na váze vážena budou. — V ústech bláznů jest srdce jejich; a v srdci moudrých jsou ústa jejich — narážejíc na mlčelivost sv. Jana.

Podobně dobře volila i slova sv. evangelia o sv. Janu Křtiteli, že nebyl Jan Nepomucký ni třtina větrem se klátící; ni člověk měkkým rouchem oděný, jakkoli blízek byl trůnu královskému, ni prorok, ovšem po způsobu starozákonném, ale byl a jest nám andělem, který předchází národ náš a jest nám mocným orodovníkem u Boha.

Já, rozmilý v Kristu, z dnešního evangelia vyvolil slova: »A když oni odcházeli, počal Ježíš mluvit zástupům o Janovi«, a chci ukázati, kterak až dosud mnozí odcházejí, a kterak Ježíš ve své církvi až dosud mluví zástupům o Janovi.

Sv. Jan, milý patron náš, který proslavil se mlčelivostí, nechť vyžádá mi dar výmluvnosti, když skrze něho ke cti a chvále boží mluvíti budu.

P o j e d n á n í.

1. Praví sv. evangelium: A když oni odcházeli . . . Až dosud mnozí odcházejí, t. j. odvracejí se od Boha, Ježíše Krista, církve boží, i od sv. Jana. Svedeni falešnou osvětou, opouštějí víru, Krista i svého patrona, ježž Bůh tak patrně osvědčil. Ne hodnověrným svědkům a dějům historickým, dokázaným, přikládali víry, ale smyšleným, nepravým zprávám a spiskům, třeba z protestantských zemí přineseným a k nám vpašovaným, jen když podle jejich nevěry byly; jako nyní jistý Otto Abel, docent tam někde na Rýně v Němcích, na universitě v Bonnu, vydal hanlivý, utrhačný spis o sv. Janu Nepomuckém, vlastně proti němu, ve kterémž tvrdí, že sv. Jan Nepomucký není žádná historická, t. j. skutečná osoba, nýbrž že v něm skryt jest Jan Hus. A tu bláhoví nedoukové a nepřátelé církve katolické myslí, že tím kdo ví jakou službu prokáží národu českému, když škvár ten na jazyk český přeloží, tím milý jazyk náš svatováclavský pošpiní, literaturu naši zostudí a všecky naše soudné a vážné dějepisce, i samého Palackého, do stínu nevědomosti, nesoudnosti a lehkověrnosti postaví, kteříž všickni sv. Jana na základě svých badání a pramenů dějepisných za skutečnou osobu a jeho děje, zvláště pak mučednickou jeho smrt za pravdivou uznávali. (Viz Palacký.)

A bobužel, že nacházejí se knihtiskárny, kteréž ty a takové věci na úkor národa českého tisknou, a knihkupectví, kteráž ty a také věci prodávají. Lid balamutí, víru katolickou v něm podrývají, jej učí nevážiti si svého, ni toho nejdražšího a nejskvostnějšího — rozsévají svár v lidu, v podezření uvádějí církev — což na tom, jen když špinavý výdělek do kapsy to nese!

Ti a tací, bláhoví a převrácení, zvrhlí nevěrci, myslí oblažiti, osvítiti národ — ubozí, ale jej kazí, ničí, hubí a velmi smutnou službu mu prokazují. Ale posvítí si na rouhavý a utrhačný spisek ten otec jesuita, Jan Křtitel Votka, důkladný znatel dějin českých a advokát českých svatých patronů zvaný a vydal proti tomu spisek: »Skřípec na české nevěrce a svobodomyslníky, čili objasněná a odůvodněná lež a pravda o sv. Janu Nepomuckém«, v němž odhaluje nedoučenost a hanebné lži onoho utrhače a dokazuje světle patrně historickou osobu sv. Jana. Ale což ti a tací mluvkové? Pán Ježíš, Bůh sám v církvi mluví o Janovi a nasvědčuje jemu. A když oni odcházeli — ať odejdou, ať vystoupí ti a tací z katolické církve, ať nezůstávají v ní; ale jest hanebné, zváti se katolíkem, v katolické církvi býti, a její svaté, své krajany a patrony, podezřívati a tupiti. Ale Ježíš až dosud mluví ve své církvi o Janovi, Bůh sám osvědčil jej a stále osvědčuje, jak?

2. Ježíš mluví až dosavad o Janovi.

a) V církvi, po veškerém světě, kde se život jeho hlásá. Jeho připomíná církev při nejdražší oběti, v církevních hodinách,

v písních a modlitbách. Jemu na počest staví chrámy, oltáře a sochy; vystavuje obrazy jeho a je zdobí; koná průvody a pobožnosti k jeho oltářům a sochám. Vším možným způsobem církevním jej zvelebují a ozdobují. S jeho sochami setkáváme se všude, i v dalekých krajinách.

b) Jeho neporušeným jazykem; div neobyčejný, nevidaný a neslýchaný, aby jazyk lidský, který není, leč maso, a tudíž nejdříve hnilobě podléhá, 300 let v zemi ležel a po tolikerém čase, kdežto ne jednou, ale stokrát byl by zpráchnivěti musil, živý a čerstvý nalezen jest. Patrně Bůh tu dal na jevo, že jazyk věrného sluhu svého, který věrně zachoval svátostní tajemství, za ně i život položil, neporušený zachoval. Jazyk ten, jakkoli němý a mluvití nemohoucí, přece výmluvnější jest než všelící lidské jazykové, neboť hlásá veliké skutky boží. Jím mluví až dosud Ježíš ve své církvi o Janovi.

c) Divy a zázraky, jež u hrobu jeho, na přímlovu jeho, se děly a dosud se dějí. Co proseb tu vyslyšeno, co srdcí potěšeno, co vzdechů utiшено! Kdož vypráví? Dějiny života a úcty jeho vypravují přemnohé. Ustavičně u hrobu jeho tam v chrámě u sv. Víta na hradě pražském klečí mnohá duše zkormoucená, volající za přímlovu, za vyslyšení, za pomoc!

Jak často vzýván bývá sv. patron náš v nebezpečenstvích cti a dobrého jména! Kdo vypráví, kolik ochránil jich od hanby světské, kdož k němu s důvěrným srdcem se utíkali, za pomoc ho vzývali! I tím mluví Ježíš až dosavad v církvi o Janovi. A kdož ví, kolikrát již přispěl ku pomoci národu českému? Kdož ví, kolikrát jej ostřehl před nepřáteli? Vlast nílou zachránil? Kdož ví, zdaž jeho mocné přímlově neděkujeme toho, že národ český nezahynul, nezemřel, který se stal jako psancem mezi národy a za mrtvý pokládán jest, kdož ví, zdaž ne přímlovou sv. Jana vzkříšen a při životě zachován jest? Dá Pán, že jednou se nám vše objasní a vysvětlí.

3. Takto, hle, nejmilejší, až dosud mluví Ježíš o Janovi v církvi; tak Bůh sám ho vyvyšuje a oslavuje. Ó oslavujmež i my jej; nikým a ničím nedejme se zdržovati, hlasme se k němu, jakožto ke svému krajanu a oslavenci božímu. Oslavujmež i my jej, který oslavil národ český a proslavil tak, že po všem světě znám jest, a to hlavně jen skrze sv. Jana Nepomuckého. Oslavujme jej zde jazykem zbožným a výmluvným, abychom s ním jedenkrát oslavovali mohli Boha Trojjediného, který jemu a skrze něho i nám tak veliké věci učinil, tam ve vlasti lepší, ve království nebeském. Amen

B. H.

LISTY VĚDECKÉ.

Modlitby před sv. zpovědí, před sv. přijímáním a po nich dle katechismu.

Velice vhodné jest, když děti dle slov katechismu své modlitby konati mohou; tím mnohem lépe utkví jim slova katechismu v paměti a třeba po celý život mohou se tak modliti. Náš katechismus poskytuje nám v tom ohledu vítanou příležitost, dle jeho slov sestaviti modlitby před sv. zpovědí, před sv. přijímáním a po nich. Jakou radost měly děti ve škole, když jsem je na to upozornil, když jsem před nimi dle slov katechismu modlitby ty skládal, když jsem jim dal za domácí písemnou úlohu modlitby ty sestaviti. Oči jim zářily, když následující hodinu písemnou svou úlohu přinesly, s pracemi jejich, zvláště lepších žáků jsem byl spokojen, pochválil jsem je a práce jejich ponechal jsem si na památku.

Jak katechismus (velký ot. 649.) praví, jest lítost nejpotřebnější částka při svátosti pokání, protože bez lítosti žádný hříšník nemůže býti odpuštěn. Proto při svátosti pokání hlavní váhu klásti dlužno na učení o lítosti a hleděti, aby děti uměly řádně lítost vzbuzovati. V modlitbách jest 19. modlitba: Vzbuzení lítosti, též při modlitbě 17. Vzbuzení tří božských ctností jest vzbuzení lítosti po vzbuzení lásky, vzbuzení lítosti začíná slovy: Ježto si tedy upřímně žádám . . . Také jsem žákům ukázal, že modlitba 19. Vzbuzení lítosti se skládá ze čtyř částí: 1. část: vzbuzení nedokonalé lítosti: od začátku až ke slovům: na vždycky se jich odříkám; 2. část: vzbuzení dokonalé lítosti: Ještě více . . . tak těžce urazil; 3. část: opravdové předsevzetí: Činím opravdové . . . věrněji sloužiti; 4. část: modlitba za milost k tomu . . . Ó Bože . . . mého předsevzetí.

Ale mimo to lze dle slov katechismu lítost vzbuditi. K tomu cíli vedou otázky po podstatě (ot. 650.) a vlastnostech lítosti (ot. 651.), zvláště pak pohnutky k lítosti, které nám víra udává (ot. 658. a 663.). Jestliže z těchto pohnutek hříšník svých hříchů

lituje, má lítost nadpřirozenou. Mohu proto na tabuli napsati, že nám víra udává tyto hlavní pohnutky k lítosti:

Lítost nad- přirozená	{	1.	}	dokonalá
		2.		
	{	3.		nedokonalá
		4.		
		5.		

Na jedné straně učiním závorku, označující: Lítost jest nadpřirozená, když hříšník hlavně z těchto pěti pohnutek hříchů svých lituje; tato lítost nadpřirozená je dvojitá (ot. 661.): dokonalá a nedokonalá; z prvních dvou pohnutek: lítost dokonalá; ze tří posledních: lítost nedokonalá, naznačím závorkami na straně druhé. Sám katechismus užívá téměř týchž slov, když mluví o lítosti dokonalé (ot. 662. a 663.) a o lítosti nedokonalé (ot. 667.).

Dle těchto pohnutek možno vzbuditi lítost asi takto:

Bože můj, lituji všech hříchů svých, mám je v ošklivosti více než každé jiné zlo, vímť, že jest hřích největší zlo, upřímně si žádám, bych se jich byl nikdy nedopustil (ot. 652, 653, 654.),

I. protože jsi nekonečně dokonalý a vši lásky nejhodnější dobro, že jsi mně tolik dobrého na těle i na duši prokázal, a já nevděčný hříšník jsem tebou pohrdal a tebe urazil (ot. 658. č. 1. a 663. č. 1.);

II. lituji jich proto, že Ježíš Kristus pro hříchy mé přehořké utrpení a smrt podstoupil, za kříži na mne umřel, za mne, za mé hříchy krví se potil, za mne, za mé hříchy bičován, trním korunován byl, za mne, za mé hříchy těžký kříž nesl, za mne, za mé hříchy ukřižován byl (ot. 658. č. 2., 663, č. 2. a tajemství bolestného růžence, který vůbec lze k vzbuzení lítosti doporučovati);

III. lituji jich proto, že jsem jimi nebe ztratil, jak andělé pro jediný těžký hřích z nebe byli vypuzeni (ot. 658. č. 3. a 667.);

IV. lituji jich proto, že jsem jimi trestu v pekle, jakož i jiných trestův zasloužil (ot. 658. č. 4. a 667.);

V. lituji jich proto, že hřích sám sebou ošklivý jest, že hřích ve světle víry velice ošklivým se ukazuje (ot. 658. č. 5. a 667.). Činím opravdové předsevzetí život svůj polepšiti a nikdy už nehrěšiti (ot. 670. 671.). Ó Bože, dej mi milost k vyplnění mého předsevzetí. Amen.

Abychom ošklivost hříchu v dítkách vzbudili, můžeme při přípravě ukázati, jak jediný hřích z krásných andělů učinil ohyzdné ďábly, jak svrženi byli do pekla, jak první rodiče pro jediný hřích potrestáni byli a my s nimi, jak mnohý člověk jenom pro jediný hřích octl se v pekle, můžeme jim před oči předvésti tajemství bolestného růžence, jak Kristus Pán na hoře Olivetské i hříchy mé viděl a ty mu způsobily takovou bolest, že se krví potil, jak u sloupu obnažen pro mé hříchy, zvláště nečistoty, bičován byl, jak pro mé hříšné myšlenky a žádosti na hlavě trpěl a pro mou

pýchu se mu posmívali, ho ponižovali, jak hříchy mé kříž mu tak těžký učinily, že třikrát pod ním klesl, že jsem také častěji do téhož hříchu upadl, jak Kristus Pán za všechny mé hříchy na kříži umírá. Tak skutečně hřích ve světle víry velice ošklivým se ukazuje.

Po svaté zpovědi, když vykonal kající skutky, kteréž zpovědník mu uložil, může se hříšník ještě pomodlití asi takto:

Bože můj, děkuji ti za to, že jsi mi hříchy mé a alespoň věčné tresty odpustil; za urážku, kterou jsem ti učinil, dal jsem ti jen nepatrnou náhradu, když jsem vykonal, co mi zpovědník uložil; vím, že se s hříchem odpouští sice vždy trest věčný, ale neodpouští se také vždy všecken trest časný, který mně vytrpěti jest buď zde na zemi nebo na onom světě v očistci; a poněvadž to, co mi zpovědník uložil, jest jen nepatrná náhrada za urážku, kterou jsem ti učinil, chci se vynasnažiti ještě jiné kající skutky konati, modlití, postiti se, almužnu dávatí, zvláště trpělivě soužení svá snášeti a tak zasloužené tresty odkátí, chci budoucně býti opatrnějším a nechci již tak snadno hřešiti (viz dosti učinění ot. 696, 697, 698, 700, 702.). Amen.

Před sv. přijímáním dle ot. 626.

Vzbuzení víry.

Pane Ježíši Kriste, věřím, že jsi v nejsvětější svátosti oltářní, pod způsobou chleba i vína, v každé i nejmenší částce každé způsoby přítomen celý, jako Bůh i člověk, s tělem i s duší i s krví svou. Věřím to pevně, protože jsi sám řekl: »Totof jest tělo mé, totof jest krev má«, a ty jsi neskonalá pravda a moudrost, kteréž nelze, aby oklamala, aniž lze, aby byla oklamána. Bože, rozmnož víru mou! (Viz zvláště ot. 586.)

Vzbuzení naděje.

Pane Ježíši Kriste, ty jsi řekl: »Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný, a já ho vzkřísím v poslední den«, doufám od tebe, co jsi mi slíbil a čeho rukojemství mně ve sv. přijímání dáváš, že slavně z mrtvých vstanu a věčné blaženosti požívati budu; mám naději, že mi také dáš, čím bych toho dosáhl. Doufám to od tebe, protože jsi to slíbil, jenž jsi všemohoucí, věrný, svrchovaně dobrotivý a milosrdný. Bože, posilni naději mou! (Viz ot. 619. č. 5.)

Vzbuzení lásky.

Pane Ježíši Kriste, tak velice jsi mne miloval, že jsi za mne krev svou prolil, že živé tělo své a živou krev svou mně dáváš za pokrm, a proto i já tebe z celého srdce svého miluji nade všecko; nyní ještě chceš ve sv. přijímání tuto mou nedokonalou lásku posilniti, s láskou milost svou posvěcující rozmnožiti a mé zlé náklonnosti seslabiti. Tu lásku ve mně, Bože, vždy víc a více rozněcuj! (Viz ot. 619. č. 2. a 3.)

Vzbuzení pokory.

Pane Ježíši Kriste, když uvažuji, že jsi všemohoucí, nejsvětější Bůh, a já jen křehký, slabý, hříšný člověk, volám s pohanským setníkem: »Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechem mou, ale toliko rci slovem, a uzdravena bude duše má.« (Ot. 630.)

Vzbuzení lítosti.

Pane Ježíši Kriste, lituji všech hříchů svých, protože jsi pro ně přehořké utrpení a smrt podstoupil. Očišťuj mne vždy víc a více od hříchů všedních, chraň mne od hříchů smrtelných a shlazuj časné tresty za hříchů! Slibuji, že se polepším a nikdy už nezhřeším. (Ot. 619. č. 4.)

Vzbuzení nejvyšší úcty ke Kristu.

Pane Ježíši Kriste, vím, že tobě i v nejsvětější svátosti oltářní náleží úcta nejvyšší, klaním se tobě, protože jsi zde přítomen jako Pán můj a Bůh můj. (Ot. 589.)

Vzbuzení touhy po spojení s Kristem.

Pane Ježíši Kriste, ty jsi řekl: »Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá a já v něm«; hle, přicházíš ke mně a ve sv. přijímání se chceš se mnou spojit co neúžeji; jako jelen touží po vodě, tak duše má touží po tobě, po spojení s tebou; dej, bych s tebou stále zůstal ve spojení, nedopust, abych se těžkým hříchem od tebe odtrhl. Amen.

Po sv. přijímání dle ot. 632.

1. Pane Ježíši Kriste, pokorně se ti klaním, že jsi ve mně přítomen jako Bůh, děkuji ti, že jsi všemohoucí Bůh ke mně, hříšnému člověku, přijít ráčil.

2. Ty jsi obětoval za mne tělo své a krev svou, proto i já se tobě celý obětuji, tělo své i duši svou, své myšlenky, žádosti, slova, skutky; co jsem si dobrého předsevzal, ještě jednou obnovuji, zvláště slibuji, že již nechci hřešiti, že chci tebe vždy víc a více milovati.

3. Jako učedníci do Emaus jdoucí tě prosili: »Pane, zůstaň s námi«, tak i já tě prosím: Zůstaň se mnou stále, zůstaň se mnou svou milostí, nedopust, bych těžkým hříchem milost tvou ztratil.

4. Pane Ježíši Kriste, znáš sám nejlépe všechno, po čem toužím, znáš nejlépe všechno, čeho potřebuji pro tělo i pro duši, prosím, uděl mi to vše, opatruj mne, mé rodiče, bratry, sestry, příbuzné mé, učitele, duchovní i světskou vrchnost, dej, abychom všichni kráčeli po cestách pravých, po kterých ty jsi krácel, abychom živi byli podle příkladu tvého a slova tvého. dej abychom všichni také s tebou na nebi věčně spojeni byli. Amen.

Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.

Monistická nauka o vývoji a ethika.

Sepsal V. Cathrein S. J., přeložil Josef Kyselka.

(Dokončení.)

VII.

Nauka o evoluci ničí sankci mravních zákonů.

Zákon, aby si zjednal vážnosti, musí vystupovati s brněním na těle a s mečem v ruce. Je-li toho třeba, musí zajisté nucením, mocí, tresty vzdornou vůli skláněti pod své požadavky. Bez této sankce zákon byl by pro největší část lidu pouhé strašidlo na ptáky, jak zkušenost tomu svědčí s dostatek. Také zákony mravního řádu vyžadují dostatečné sankce.

Nuže, jakou sankci mají mravní zákony podle přívrženců evoluce monismu? Nijakých, alespoň nijakých, které by jen poněkud dostačovaly. Sankce neb trestů po tomto životě nemůže uznávati, an popírá nesmrtelnost. Mimo to po jeho rozumu není nijakého vševědoucího věčného soudce. Mravní řád není také božským rozkazem, nýbrž ovoce vývoje.

Tudíž zbývá jen sankce pozemská a ta jen pro vnější skutky, poněvadž pouhé myšlenky vnitřní a žádosti unikají zrakům lidským. V čem tedy spočívá tato pozemská sankce? Jest jí snad veřejné mínění? Tímto lze opovrhovati neb je v omyl uváděti. Jsou jí snad tresty státní? Těmto lze se vyhnouti, má-li se jen patřičné množství chytrosti. Nebo řekne se, počestnost vede k moci, bohatství, vážnosti? Bohužel příliš často tomu tak není. Lsti a násilím, lichocením a podlízáním, opatrným přizpůsobením k okolí, ohebným prospěchástvím, lži a podvodem jde se mnohdy snáze ku předu než poctivostí a pravdomluvností. Skromný bývá až příliš často ke zdi přitlačen. Člověku bez svědomí otvírají se tisíce cesty, jež poctivci jsou zavřeny.

Ale zdaliž nemá zlo svou sankci samo v sobě i ve zlých následcích, jež stíhají pachatele? Jestli to někdo příliš nepřehání, může vésti velmi volný život, nemusí svým chtíčům ničeho odříkati a přece může dosáhnouti vysokého věku. Příkladů na to jest dosti po ruce. A vůbec, proč by nemohl evolucionista zřici se velmi rád dlouhého života, může-li za to během kratšího života tím více po chuti užívat?

Či bude snad někdo odkazovati na hryzení svědomí, jež zločince pronásledují a trýzní? Ale co jest svědomí po rozumu nauky o vývoji? Je to snad hlas přesvatého soudce, jenž nám hlásá svůj zákon a jím život náš měří? Takovým náhledům evolucionista se vysmívá. Pro něho jest svědomí pouze výrobek nenáhlého přetvořování, jež jest stále změně podrobena a podstatně nad vrozené chtíče a pudy zvířat se nepovznáší. Proč by člověk měl míti před ním příliš veliký strach, proč by mu měl přinášeti oběti, kdežto pohrdání jím slibuje mu rozmnožení moci a požitku?

Svědomí vysoce si ceniti hodí se ovšem do theistického, ale nijak do evolucionistického názoru na svět. Podle něho není

hryzení svědomí nic jiného než jakási nervosní nevolnost, neb jak Nietzsche tvrdí, zjev, jenž doprovází špatné trávení.

VIII.

Nauka o descendenci ničí cenu života a mravního řádu.

Všichni lidé bez předsudků za všech časů drželi se náhledu, že mravní řád jest nesmírně vysoko povznesen nade vše jiné řády; že ctnosti náleží přednost přede všemi statky pozemskými. Raději zemřít, než povinnost porušiti (*Malo mori quam foedari*) bylo vždy heslem všech opravdu šlechtných lidí. Sokrates ve své obraně prohlašuje, že by se raději zřekl svobody a života, než by se stal zrádcem ctnosti. Ctnostný člověk bojí prý se více bezpráví než smrti. Plato žádá, aby lidé spíše trpěli všeliké bezpráví, než aby je činili. Ctnost jest podle něho tak vysoké ceny, že v srovnání s ní vše pozemské má se méně ceniti. Sofokles dává Neoptolemu ve »Philoktetu« vysloviti přesvědčení, že jest mu nemožno, aby pro nějaký vezdejší zisk porušil povinnost pravdivosti. Jak Římané o tom smýšleli, vysvítá z pověsti o Regulovi, jenž raději do zajetí se vrátil, jen aby daného slova nezrušil. Známa jest řeč Juvenalova, že prý je to největší zločin nechati se mukami ke lži donutiti.

My díváme se nad egyptským Josefem, jenž chtěl raději vytrpěti žalář a nebezpečí života, než se nechati svěsti k cizoložství! jakož i nad matkou Makkabejských, jež šla vesele se svými syny na smrt, jen aby nezhřešila! A tak soudili nejen křesťanští mučedníci, nýbrž velcí, šlechtní lidé všech věků.

Jak hodlá evolucionista vysvětliti toto vysoké cenění ctnosti, že se jí dává přednost přede všemi pozemskými statky? Evolucionista musí to prohlásiti za pošetilé blouznění. Neboť s jeho stanoviska co velikého, úctyhodného může míti v sobě mravní řád? Vždyť svědomí člověka nerůzní se podstatně od zvířecích pudů a chtíčů. Proč by měl někdo takovýto pud tak vysoko ceniti, že by byl raději ochoten žalář a smrt podstoupiti, než by proti němu jednal?

S evolučního stanoviska neníliž třeba, bychom egyptského Josefa za hloupého bláhovce neb blázna prohlásili, že chtěl raději svůj život v nebezpečí vydati, než svému přirozenému pudu vyhověti a tajného cizoložství se dopustiti? Co jest konečně po rozumu evolucionistů cizoložství neb vůbec hřích? Podle nich není vůbec hříchu, poněvadž není Boha a nijaké opravdové povinnosti v svědomí závazné. A což jest nám teprve o mučednících si mysliti, kteří pro své svědomí šli na smrt?

Aby nejednali proti jakési modifikaci čivů děděním nabyté, obětovali svůj život, t. j. svůj nejvyšší statek, jenž byl pro ně základem všelikého dobra a ježž ztrativše s ním vše a na vždy ztratili. Co mohli bychom při tomto chování chváliti neb nad čím se diviti? Nezaslouží-li spíše našeho nejprísnějšho pokárání? Nebylo liž největší pošetilost?

Ať je tomu tak či jinak, zajisté evolucionista nemá práva, by odsuzoval toho, neb pohrdal tím, jenž o mravní řád ani v nejmenším se nestará, jakmile povrhnutí jeho veliké prospěchy mu slibuje. S jeho stránky je to nejvlastnější osobní záležitostí každého člověka, jak se se svým svědomím vyrovná. Nelíbí-li se jeho chování někomu jinému, ten ať mu vyčítá, že se nedostatečně vyvíjel neb že jeho chuť jest mimořádná, ale jinak nemá nijakého práva, by se mu za soudce vtíral neb přes rameno naň hleděl.

Neboť co má člověka, jenž o své rovnosti se zvířaty jest přesvědčen, ještě nabádati, by své pozemské zájmy, své smyslné pohodlí, ba život svůj pro ctnost obětoval?

Než, ať tu slyším pojednou hudbu ku podivu krásnou. Bubny i píšťaly, flauty i klarinety zaznívají znamenitými melodiemi hrajíce píseň písní *o velikosti, kráse a vznešenosti ctnosti, jež má svou odměnu sama v sobě a již není třeba nijakých vnějších dober*. Kdo jest, aby nebyl již nepocítil onoho kouzla, jímž ctnost pro sebe samu dovede na lidské srdce působiti? Kdo nezná tiché blaženosti plynoucí z povinnosti vykonané? povznášejícího vědomí, jestliže dobro pro ně samo miloval? Jen nízká a pokulhávající ctnost pošilhává ještě po odměně a opírá se o berly vnějších zájmů!

Známe tyto volavky. Setkali jsme se s nimi často mezi evolucionistickými etiky. Sami dobře to cítí, jak nepevná jest jejich budova ctnosti, již v potu tváří svých budují z hlíny a slámy, jak nejistá a písčitá jest půda, na níž stojí, jak vítr i déšť mohou volně vcházeti a každým okamžikem hrozí, že bídnou tu chatrč na hromadu shodí. Aby pustou skutečnost nějakým zdáním zastřeli, pějí své hymny a žalmy na krásu ctnosti, jež sobě sama dostačuje.

Jen škoda, že přemnozí z těchto velebitelů nezištné ctnosti jiným přenechávají, by se jí drželi. Ovšem ten, kdo jest syt, jenž ve všem pohodlí u svého stolku psacího novou morálku sestavuje, ten ať se vpíše v blouznivé nadšení o čisté lásce k ctnosti, ten ať s vrchu své mravnosti s opovržením hledí na smrtelníky, kteří ještě něčeho jiného žádají mimo ctnost. Ale v praktickém životě s jeho drsnou skutečností se s tím nikam nedojde.

Trestní zákoníky všech států tloustnou vždy víc a více, všude namáhá se veliké vojsko veřejných žalobců, soudců, policajtů a strážců věznic, aby nepravosti obmezilo. V Německu bývá na 700.000 lidí postaveno před soud, aby vzali odplatu za svou ctnost. V Rakousku (Cislajtánii) r. 1904 bylo odsouzeno pro zločin 29.391 mužských, 4811 ženských, dohromady 34.202; pro přečin 7255 mužských, 1133 ženských, dohromady 8388. Přestupky a policejní tresty nejsou počítány. A přece je to malý díl skutečných zločinců. Neboť z nich zachytí se v sítích policie ti nejméně prozřetelní a ti nejvíce hloupí, kdežto ti opatrnější a chytřejší ponejvíce upláchnou neb před očima policie se ukryjí. Co nám blásají nesmírné houfy nemanželských dětí? V Německu

obnáší jich počet ročně na 177.000, (v Čechách pouze v pražské porodnici ročně na 5000), a při tom nezapomeňme na velmi rozšířený nový malthusianismus a na vyhánění plodu, jež se provozuje ve velikém a po řemeslnicku. Vzpomeňme dále na ohromný počet nevěstek, na pěstování naboty, homosexuality, jež své bahnité vlny zanášejí až do nejvyšších kruhů vojenských i civilních, nepřehlédněme alkoholismus, jenž rok co rok tisíce rodin ničí.

Vzhledem na tyto skutečnosti vypadá nasládlá řeč o nesobecké ctnosti, jež mimo sebe ničeho nehledá, velmi podivně. Pěkná tato ctnost jest příliš jemná květinka, než aby na drsném povětrí skutečnosti nepomrzla.

Příčinu toho snadno lze uhodnouti.

Aby člověk byl dle možnosti šťasten neb blažen, toho si žádá bez odporu a bez přestání každé srdce lidské. Jako květina tíhne k světlu, tak nese se snaha každého srdce lidského po radosti a blahu. Ztratil-li neb odhodil-li člověk víru v Boha a tím i naději na blažený život na onom světě, pak vrhne se se vši silou svého srdce na pozemské požitky a pozemské ukájení a hledí z pozemského blaha tolik urvati, kolik mu jen možno. A proč by měl při volbě prostředků býti úzkostlivý? Když sám věřící křesťan, jenž věčného blaha s Bohem si žádá a ví, že ctnost jest jedinou cestou k věčnému blahu, tak často v krutém zápase podléhá a pro pozemský požitek své věčné spasení v šanc dává, jak asi to bude teprve u toho, jenž ztratil veškerou naději na život věčný a nic jiného nezná než vezdejší ukojení? Nejedná-liž se své strany rozumně, když hledí velmi rychle ještě tolik užiti, kolik mu možno, než jej neúprosná smrt promění v prach, z něhož bez účelu vyšel?

Sv. Pavel odvodil správný výsledek vycházející s hlediště prázdného víry a naděje, an píše:

»Jestliže jsem (podle člověka) bojoval proti šelmám v Efesu, co mi to prospěje, nevstanou-li mrtví? Jezme (raději) a pijme, nebo zítra zemřeme.« (I. Kor. 15 32.)

Moderní etikové evolucionističtí horší se nad těmito slovy sv. Pavla. Jakoby prý nebylo nic lepšího a vyššího na zemi než jísti a pít? Zajisté že jsou ještě jiné požitky, ale jsou a zůstávají jen požitky, a kterým požitkům kdo chce dáti přednost, to jest věc jeho osobní chuti, a neprudší pudy u největšího počtu lidí jak známo nejdou nahoru, nýbrž dolů. Sami heroové naší vzdělanosti nespokojili se nikterak s pouhou vědou a s pouhým uměním. Vzpomeňte si jen na život Goethe, Byrona, Schopenhauera atd. Heine píše o sobě a svých vrstevnících:

»Selten habt ihr mich verstanden,
Selten verstand ich euch;
Nur wenn wir im Kot uns fanden,
So verstanden wir uns gleich.«

Když i povahy duchem velice vynikající a nadané, ztrativše víru v nesmrtelnost, v bahně sprostých požitků se válely, stalo by

se to pravidlem tím více u velikého množství dítek Adamových, jimž umění a věda ničeho neposkytují, a u nichž libra smyslné pochoutky má větší cenu než centnýň aesthetických požitků.

V pravdě, je-li evolucionistický náhled o světě správný, pak jsou sociální demokraté a jejich stoupenci úplně v právu, chtějí-li si nebe zříditi na zemi a chtějí-li pozemské statky a požitky stejným dílem mezi všechny rozdělit.

Proč by jedni měli nésti břímě dne a horka, kdežto by druhí hodovali v hojnosti? Z těchto myšlenek vznikla Heineova píseň proletariátu:

»Ein neues Lied, ein besseres Lied,
O Freunde, will ich euch dichten:
Wir wollen hier auf Erden schon
Das Himmelreich errichten.

Wir wollen auf Erden glücklich sein,
Wir wollen nicht mehr darben;
Verschlemmen soll nicht der faule Bauch,
Was fleissige Hände erwarben.

Es wächst hienieden Brot genug
Für alle Menschenkinder,
Auch Rosen und Myrten, Schönheit und Lust
Und Zuckererbsen nicht minder.

Ja, Zuckererbsen für jedermann
Sobald die Schoten platzen
Den Himmel überlassen wir
Den Engeln und den Spatzen.«

Známo jest, že to nebyli »vydědenci«, proletáři, kteří ponechali nebe »andělům a vrabcům«. Nikoliv, to jsou moderní, nekřesťanští učenci, kteří jdou skorem vesměs po kolejích ideí evolucionistických. Teď nemohou se zbaviti duchů, jež vyvolali. Proletariát roste jako hora a žádá si s hrozcími pěstmi ráje na zemi. Duchovní původci tohoto hnutí, překvapení a zaražení volají po policii a výjimečných zákonech a nechtějí nikterak chápati, že sociální demokraté jen dále rozprávají myšlenky, jež sami vyřkli a jakožto nové evangelium hlásali.

Neděle Dobrého Pastýře v Londýně.

Zvláštní slavnost mají katolíci londýnští a snad také i angličtí vůbec v neděli Dobrého Pastýře odpoledne. Slavnost jest vyvolána okolnostmi a má na výsost praktický ráz.

Katolická církev v Anglii získává velmi mnoho duší dospělých katolíků konverzí ku církvi. Nejlepší zrna církve získává konversemi. Počet konverzí není od katolíků udáván přesně proto, aby číslice nedráždila anglikány. Sekretář biskupský mi sdělil, že se páčí dobře na 10.000. Druhá příčina vzrůstu katolické církve jest zachovalost katolických manželstev před bídným bludem mo-

derním, nazývaným »Neomalthusianismus«. Manželství katolická mají více dětí než protestantská. Zejména vynikají manželství irská, která se rovnají polským. Vrstvy anglikánské, nanejvýš inteligentní propadly »neomalthusianismu«, byť ne tou měrou jako francouzské. I v tomto směru by mělo býti číselné rozmnožení církve větší. Však církev katolická také má ztráty v Anglii, a sice ztrácí skoro 10.000 dětí skrze manželství smíšená, poněvadž anglikánská strana jest ve výhodě, a vedle toho ztrácí velmi mnoho pomocí ústavů protestantských dobročinných. Číslici tuto odhadoval tuším Vaughan na 30.000 ročně.

Třeba věděti, že Anglie vyniká množstvím ústavů dobročinných, velmi dobře nadaných i sbírkami podporovaných, které s proselytismem vlastním církvi anglikánské pracují se zálibou mezi katolickými dětmi, které pak — dle zkušenosti — jsou pro církev naši ztraceny. Není to důstojno anglikánů, ale není to také důstojno katolíků. O množství ústavů dobročinných poučí nás jediný pohled do ročního vydání »The Classified Directory to the metropolitan charities«. Je to 214 stran silná kniha obsahující ústavy dobročinné anglikánské, z nichž některé mají obraty peněz u nás neobvyklé. Nechci uvádět jména a obnosy přechytných zorganizovaných stanic anglikánských, kde s ochotou zvláštní přijímají se děti katolické a — proselytují. Připomínám toliko obrovské instituce dr. Bernardo, který otrhánky sbírá, vycvičí a pak exportuje do Kanady, kde jest dosti práce a malá populace; aneb »armády spásy«, která také ve velkém působí. To byla příčina velikých ztrát katolických.

Katolíci rozpoznali záhy ztráty své v tomto nerovném boji. Katolíci jsou většinou chudí a dětmi požehnaní, proselytismus jest velice mezi nimi lehký pro zámožné anglikány, kteří dávají rádi přednost katolickému ubožáku.

Manning proto nestavěl katedrálu, aby se mohly stavět katolické školy pro katolické děti, aby ani jedno dítě nemusilo býti vystaveno nebezpečí proselytismu anglikánskému. Proto také začaly se množiti dobročinné katolické ústavy pro mládež. Nastala však důležitá otázka, odkud vzíti kapitál na jejich udržování. Praktický smysl hledal svépomoc. Doba postní má býti dle církevního ducha dobou záporu, a to, co si zámožný odepřel, má býti občerstvením chudého. Tuto větu obrátili biskupové ve skutečnost. Proto v postních pastýřských listech označuje se účel, na který toho roku se mají dáti postní obětiny. Děti nejsou povinny sice újmou, ale přece i ony mají se cvičiti v sebezáporu, zdržování se i od dovoleného z lásky k Ježíši Kristu.

Pro děti stanoveno ustrádati si během postu ty peníze, které mu byly od rodičů na přilepšenou dány a — v den Dobrého Pastýře — a odevzdati je na ústavy dobročinné pro katolickou opuštěnou mládež. Krásný to účel i praktické zavedení a provedení.

Byl jsem mu přítomen v katedrále Sv. Jiří v Southwarku. Odpoledne je dostaveníčko všech katolických žáků v jižní části

Londýna. V každé třídě vykonala se sbírka za doby postní a nejlepší žák nese sbírku peněžitou jménem třídy své. Odpoledne přijel biskup v plném ornátě a oslovil děti o významu sbírky, o výsledcích toho, co se docílilo za poslední rok a povzbudil je nezapomínati na děti, o které není postaráno, a jež proto jsou v nebezpečí, s bídou ztratiti i víru v ústavech proselytujících.

Po řeči nastává odevzdání dárek postních. Škola za školou, třída za třídou odevzdává příspěvek Dobrému Pastýři. Biskup v plném ornátě sedí na trůnu a nejlepší žáci přinášejí sbírky svých spolužáků. Děti jsou provázeny nejen učitelstvem, ale i rodiči. Zpívanými litaniami a zpěvy končí tato dětská slavnost katolická. Je to katolické realizování hesla „Dítě dítěti!“ Něco podobného provádí zemská komise pro své ústavy — a katolické ústavy zůstávají odkázány na pouhé milodary svých dobrodinců.

Katolická Anglie pracuje samostatně i v oboru charity, aby dítě její našlo útulku v katolickém ústavu.

Jest ovšem pravda, že katolíci angličtí jsou zvyklí na sbírky a že není ani jedné neděle, aby se nekonaly dvě aneb aspoň jedna sbírka. Většina katolíků jest chudá v poměru k anglikánům, přece však sbírky jejich sehnaly dosud tolik prostředků, že školy katolické dostačují pro počet dětí a že ústavy dobročinné se budou blížíti k takému vývoji, že proselytismus bude značně znemožněn. Ten stálý styk s lidem, myslím, jest ono pevné pouto, které váže duchovního pastýře s osadou. Osadník běže podíl na boji, který vede církve o každou duši, a přispívá k němu a rád slyší výsledky, k nimž svou troškou přispěl. Sdělování výsledku našich sbírek na missijní a dobročinné účely by značně vzpružilo zájem o věc, za kterou se bojuje.

Z řeči biskupovy jsem seznal, že summa sebraná značně kolísá patrně dle agitace, s jakou se slavnost připravuje. Bez agitace nejde nic ku předu. Přív. spolek vídeňský jen svou agitací zmohutněl, »školský spolek« agitací kvete, a křesťansko-sociální život vídeňský děkuje za svůj život toliko agitaci.

Tu pravdu o agitaci viděl jsem prováděnou i s malými dětmi v Londýně v neděli Dobrého Pastýře. Bylo to jistě důmyslné rozpoznání vlka v ovčinci u dveří, jimiž vchází, jakož i důmyslná svépomocná obrana Dobrého Pastýře.

Fr. Vaněček.

Jak rozmnožiti jmění kostela?

Na tuto otázku odpověděla kor. »Assoc. Pers. Sacerd.« krásně: Šetřte věcí kostelních a liturgických a ušetříte velmi mnoho. Kolik kněží má zvyk státi přímo u mensy oltářní a drahý druhdy ornát roztrhá se předčasně; jiný vytírá kalich, že musí býti záhy pozlacen, jinému missál nevydrží dlouho. Jednoduché předpisy církevní, když zachovávány, jsou v mnohém ohledu užitečné.

Příklady.

Čistota a sv. Ambrož, biskup milánský, učitel církevní. Jsa milovník panenské čistoty vychvaloval tuto ctnost andělskou na kázáních tak líbezně, že dívky netoliko z města, ale i z jiných krajín, ba i z dalekých končin afrických, z Mauretanie, přicházely do Milána, aby ho slyšely a pod jeho řízením Bohu slibem ustavičného panenství se zavázaly. I vystavěl Ambrož těmto bohabojným pannám nedaleko Milána klášter. Kázání jeho o vznešené ceně a kráse panenství poutala vůbec ženskou mládež tolik, že milánské matky zakazovaly svým dcerám docházeti na ně, obávajíce se, aby nepohrdly manželstvím, jakož bylo již učinilo množství panen jiných. Ekert, *Církev vítězná*, IV., 689.

Čistota a sv. Lucie. (12./12.) Sudí pravil k ní jízlivě: »Toho Ducha sv. vypudíme z tebe ve veřejném domě hanby, kde budeš zneuctěna.« . . . Když pochopové, kteří svatou pannu měli odvésti do domu neřesti, k ní přistoupili a na ni ruku vztáhli, stála jako skála, jsouc držena neviditelnou mocí, tak že nebylo možno žádným namáháním hnouti jí s místa. Paschasius pokládal to za kouzelnictví, když pak sv. panna řekla mu: »Nyní můžeš přece patrně viděti, že Duch svatý jest ve mně, vzdej se tedy nevěry své,« rozvzteklil se a rozkázal založiti kolem ní oheň, ale oheň jí neublížil. Pozléze vrazil jí kat dýku do hrdla. Ekert, *Církev vítězná*, IV. 728.

Církev a moderní život. Slavný italský romanopisec Antonín Fogazzaro přeje si přede vším smíření církve a moderního života, r. 1907 v krásné konferenci v Paříži rozvínoval své myšlenky, které jsou přesně myšlenky Giovanni Selva, hlavní osoby jeho knihy: »Světce« — *Les Annales politiques et littéraires*. Paris 1907 — str. 53.

Literatura.

„České modlitby a meditace“ z r. 1521 vydal dr. J. N. Sedlák, arcijáhen metropolitní kapituly u sv. Víta v Praze. Spis jest studie archivální, vzácná a v mnohém ohledu důležitá. Publikace nese ráz naprosto vědecký a všechny poznámky svědčí o úmyslu autora vyzbrojiti spis pro vědecké účely v první řadě. Co širší čtenářstvo katolické bude zajímati, jest krásný překlad český nejkrásnějších modliteb, čerpaných ze spisů sv. Otců: Anselma, sv. Chrysostoma, sv. Augustina. Mnoho z obsahu modliteb těchto bylo by zlatým zrnem pro moderní vydání modliteb. Za práci autorovu, vykonanou při jiných zodpovědných zaměstnáních, sluší vzdáti zaslouženou chválu, uznání a dík.
Fr. Vaněček.

„Spolek sv. Karla Borromejského“ za svého trvání 1845—1907 rozšířil knih katolických za 21 millionů marek. Číslo velice imposantní, ale když je rozdělíme na 62 částí, pak roční výdaj na katolickou literaturu není tak veliký.

LISTY HOMILETICKÉ.

Nejsvětější Trojice.

„Sláva Bohu Otci i Synu i Duchu sv.,
jakož . .“

Počáteční slova dnešní řeči mé nejsou vzata z Písma sv., nýbrž z modliteb naší církve sv. Chvalořečení: Sláva Bohu Otci . . jest mnohými odpustky obdařeno. Papež Pius VII. poskytl všem věřícím, kteří tuto chvalořeč nábožně se budou modliti, odpustky sto dní, ano plnomocné odpustky, budou-li se je modliti třikrát denně celý měsíc. Bychom získali tyto plnomocné odpustky, nutno jest libovolný den v měsíci sv. svátosti hodně přijmouti a obvyklé modlitby odpustkové zbožně vykonati. Již tyto odpustky nám naznačují, jak velice si církev sv. přeje, bychom nejsvětější Trojici s veškerou horlivostí ctili, chválili a velebili. Z téhož důvodu slaví ke cti tohoto nejvelebnějšího tajemství každoročně nejen tento svátek, ale zasvěcuje jemu všechny neděle v roce; pročez zpívá se při mši sv. o všech nedělích praeface o nejsvětější Trojici, nemá-li právě tato neděle svoji vlastní praefaci.

V životopisech svatých nalézáme nemálo příkladů, že Trojici nejsvět. uctívali s horlivostí kromobyčejnou. Tak ctihodný Beda ve dne i v noci velice často opakoval: Sláva Bohu . . Za tuto zbožnou úctu dosáhl velikých milostí. Bůh propůjčil mu poznání podivuhodné jak tajemství sv. víry, tak i srdcí lidských. Bůh poskytl mu hluboké pokory a učil jej pohrdati světem a chválou lidskou a sílil ho v každém pokušení, tak že nade všemi nepřáteli duše své dobyl vítězství. Poslední jeho modlitba byla ještě: »Sláva Bohu Otci« . . , načež blaženě v Pánu zesnul. Podle přání církve sv. a dle příkladu svatých máme také my, drazí v Kristu, dle sil svých se přičiňovati, bychom vzdávali nejsvětější Trojici povinnou čest, a sice: I. Bohu Otci, II. Bohu Synu, III. Bohu Duchu sv. To buď předmětem dnešního našeho rozjímání, které počneme ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.

Příklady.

Čistota a sv. Ambrož, biskup milánský, učitel církevní. Jsa milovník panenské čistoty vychvaloval tuto ctnost andělskou na kázáních tak líbezně, že dívky netoliko z města, ale i z jiných krajin, ba i z dalekých končin afrických, z Mauretanie, přicházely do Milána, aby ho slyšely a pod jeho řízením Bohu slibem ustavičného panenství se zavázaly. I vystavěl Ambrož těmto bohabojným pannám nedaleko Milána klášter. Kázání jeho o vznešené ceně a kráse panenství poutala vůbec ženskou mládež tolik, že milánské matky zakazovaly svým dcerám docházeti na ně, obávajíce se, aby nepohrdly manželstvím, jakož bylo již učinilo množství panen jiných. Ekert, *Církev vítězná*, IV., 689.

Čistota a sv. Lucie. (12./12.) Sudí pravil k ní jízlivě: »Toho Ducha sv. vypudíme z tebe ve veřejném domě hanby, kde budeš zneuctěna. . . . Když pochopové, kteří svatou pannu měli odvésti do domu neřesti, k ní přistoupili a na ni ruku vztáhli, stála jako skála, jsouc držena neviditelnou mocí, tak že nebylo možno žádným namáháním hnouti jí s místa. Paschasius pokládal to za kouzelnictví, když pak sv. panna řekla mu: »Nyní můžeš přece patrně viděti, že Duch svatý jest ve mně, vzdej se tedy nevěry své,« rozvzteklil se a rozkázal založiti kolem ní oheň, ale oheň jí neublížil. Pozléze vrazil jí kat dýku do hrdla. Ekert, *Církev vítězná*, IV. 728.

Církev a moderní život. Slavný italský romanopisec Antonín Fogazzaro přeje si přede vším smíření církve a moderního života, r. 1907 v krásné konferenci v Paříži rozvínoval své myšlenky, které jsou přesně myšlenky Giovanni Selva, hlavní osoby jeho knihy: »Světce« — *Les Annales politiques et littéraires*. Paris 1907 — str. 53.

Literatura.

„České modlitby a meditace“ z r. 1521 vydal dr. J. N. Sedlák, arcijáhen metropolitní kapituly u sv. Víta v Praze. Spis jest studie archivální, vzácná a v mnohém ohledu důležitá. Publikace nese ráz naprosto vědecký a všechny poznámky svědčí o úmyslu autora vyzbrojiti spis pro vědecké účely v první řadě. Co širší čtenářstvo katolické bude zajímati, jest krásný překlad český nejkrásnějších modliteb, čerpaných ze spisů sv. Otců: Anselma, sv. Chrysostoma, sv. Augustina. Mnoho z obsahu modliteb těchto bylo by zlatým zrnem pro moderní vydání modliteb. Za práci autorovu, vykonanou při jiných zodpovědných zaměstnáních, sluší vzdáti zaslouženou chválu, uznání a dík. *Fr. Vaněček.*

„Spolek sv. Karla Borromejského“ za svého trvání 1845—1907 rozšířil knih katolických za 21 millionů marek. Číslo velice imposantní, ale když je rozdělíme na 62 částí, pak roční výdaj na katolickou literaturu není tak veliký.

LISTY HOMILETICKÉ.

Nejsvětější Trojice.

„Sláva Bohu Otci i Synu i Duchu sv.,
jakož . .“

Počáteční slova dnešní řeči mé nejsou vzata z Písma sv., nýbrž z modliteb naší církve sv. Chvalořečení: Sláva Bohu Otci . . jest mnohými odpustky obdařeno. Papež Pius VII. poskytl všem věřícím, kteří tuto chvalořeč nábožně se budou modliti, odpustky sto dní, ano plnomocné odpustky, budou-li se je modliti třikrát denně celý měsíc. Bychom získali tyto plnomocné odpustky, nutno jest libovolný den v měsíci sv. svátosti hodně přijmouti a obvyklé modlitby odpustkové zbožně vykonati. Již tyto odpustky nám naznačují, jak velice si církev sv. přeje, bychom nejsvětější Trojici s veškerou horlivostí ctili, chválili a velebili. Z téhož důvodu slaví ke cti tohoto nejvelebnějšího tajemství každoročně nejen tento svátek, ale zasvěcuje jemu všechny neděle v roce; pročez zpívá se při mši sv. o všech nedělích praeface o nejsvětější Trojici, nemá-li právě tato neděle svoji vlastní praefaci.

V životopisech svatých nalézáme nemálo příkladů, že Trojici nejsvět. uctívali s horlivostí kromobyčejnou. Tak ctihodný Beda ve dne i v noci velice často opakoval: Sláva Bohu . . Za tuto zbožnou úctu dosáhl velikých milostí. Bůh propůjčil mu poznání podivuhodné jak tajemství sv. víry, tak i srdcí lidských. Bůh poskytl mu hluboké pokory a učil jej pohrdati světem a chválou lidskou a slíl ho v každém pokušení, tak že nade všemi nepřáteli duše své dobyl vítězství. Poslední jeho modlitba byla ještě: »Sláva Bohu Otci« . . , načež blaženě v Pánu zesnul. Podle přání církve sv. a dle příkladu svatých máme také my, drazí v Kristu, dle sil svých se přičiňovati, bychom vzdávali nejsvětější Trojici povinnou čest, a sice: I. Bohu Otci, II. Bohu Synu, III. Bohu Duchu sv. To buď předmětem dnešního našeho rozjímání, které počneme ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.

P o j e d n á n í.

I.

Chvalořečení nejsvětější Trojice počíná slovy: »Sláva Otci«. Otec jest první osoba v Bohu. Jest sám od sebe, má svoji bytost a jsoucnost od věčnosti sám od sebe, kdežto Syn a Duch svatý mají svůj původ od něho. Syn je totiž, jak nás učí sv. víra, od Otce zplozen; Duch sv. však od Otce i Syna vychází. Otci patří tedy jakožto první osobě v Bohu, od níž obě ostatní osoby svůj počátek mají, přední čest, však, což dobře věděti jest, nikterak větší než Synu i Duchu sv., protože i jim náleží božství právě tak jako jemu. Musíme tedy tři božské osoby, Otce, Syna i Ducha svatého, stejným způsobem ctíti a velebiti a jim božskou úctu prokazovati.

1. A nyní se ptejme: »Proč musíme ctíti Otce?« Odpovídám: »Protože jest Otcem naším, musíme jej ctíti. Ve čtvrtém přikázání se dětem poroučí, aby otce i matku ctily. Tutéž povinnost máme také k Bohu Otci. Jest zajisté naším Otcem a sice již proto, že nás stvořil a nám tělo i duši dal. Ve smyslu mnohem vyšším jest však naším Otcem proto, že Ježíšem Kristem, Spasitelem naším, stali jsme se jeho dětmi, jak svatý apoštol praví: »Vy všickni jste dítkami božími skrze víru, která jest v Kristu Ježíši.« (Gal. 3. 26) Náš božský Spasitel sám učí nás modliti se: »Otče náš, jenž jsi na nebesích.« Otec náš v nebesích jest nekonečně výše, než všichni otcové na zemi, neboť tito jsou, byť to i byli králové a císařové a vládli nad velikými národy, přece jen slabí a smrtelní lidé; Otec náš v nebi jest však všemohoucí a věčný. Jsou rodiče, kteří pro svůj špatný život žádné cti nezaslужují, a přece musí i takým rodičům od dětí býti úcta prokazována, protože čtvrté přikázání zní zcela všeobecně a nedělá rozdílu mezi dobrými a špatnými rodiči. Proto také neodpírají dobré děti špatným rodičům povinnou úctu. Jakýs muž, který se svým přičiněním a svými vědomostmi k vysokému úřadu vyšinul, potkal jednoho dne, jda s několika váženými osobnostmi, zástup trestanců. Ihned přistoupil k nim, a pozdravil uctivě jednoho a políbil ho. Všickni se tomu divili. »Jak můžete tak uctivě se chovati ke člověku, který pro svůj zločin odsouzen byl?« »Vždyť to je můj otec,« odpověděl dobrý syn, »a čtvrté přikázání zní: Cti otce svého i matku svou.« Cti-li bohabojní synové a dcery také špatné rodiče, jak mnohem více musíme Otce svého v nebesích ctíti, který jest svatost sama, a na něhož nám Pán Ježíš poukazuje slovy: »Buďte dokonalými, jako otec váš v nebesích dokonalý jest.« Pomněme konečně, že od Boha jsme nepoměrně více obdrželi než dítě od svého otce pozemského obdržeti může, ať jest sebe lepší. Bohu, svému Otci nebeskému, jsme díky povinni za všechno, co máme a jsme pro čas i věčnost. Není-liž to Bůh, Otec světél, od něhož každý dar dobrý a každé dání výborné pochází, jak nás ujišťuje sv. apoštol Jakub? Jsou-li děti povinny otce a matku ctíti, jak mnohem více jsme povinni ctíti svého Otce nebeského!

Bůh žádá s veškerou přísností, abychom ho ctili, neboť praví k nám: »Syn ctí otce svého a služebník pána svého. Já jsem Otec váš, kde jest má čest.« (Malach. 1, 6.)

2. Jakým způsobem však ukážeme, že ctíme Boha, Otce svého v nebesích? Především tím, že budeme se vždy chovati jako jeho dobré děti a jeho svatou vůli ve všem svědomitě plniti. Každý otec cítí se poctěným od dětí svých, když se dobře chovají a jej ochotně poslouchají. Právě tak nemůžeme Boha nijak lépe ctíti, než budeme-li horlivě plniti jeho vůli. Poněvadž Bůh, jsa nekonečně svatý, všechno zlé nenávidí a si oškliví, žádá úcta jemu povinná, abychom se každého hříchu s největší opatrností varovali. Vezměme si za vzor svaté, kteří se nebáli ničeho, než svého milého Otce v nebesích jen tím nejmenším hříchem uraziti. Naproti tomu v dobrém musíme býti horlivými, povinnosti náboženské a stavu svého svědomitě plniti, a ctnosti křesťanské konati při každé příležitosti, neboť to jest vůle našeho Otce nebeského. Při tom musíme na zřeteli míti při všech denních zaměstnáních, pracích a dobrých skutcích čest boží a vše konati z lásky k němu a ke zvelebení jeho svatého jména, jak nás sv. apoštol napomíná: »Ať jíte nebo pijete, nebo něco jiného konáte, čiňte všechno ke cti boží!« (I. Kor. 10, 31.) Tímto způsobem ctil Boha zbožný jakýs bratr řeholní, který v klášteře zastával službu krejčovskou. »Vše k větší cti a slávě boží,« bylo jeho příslovím. A neudělal snad ani jednoho stehu svojí jehlou, aby jej neobětoval ke cti boží. Když pak po dlouhé řadě let to s ním šlo ke konci, dal si přinést svou jehlu, pohlédl na ni se zalíbením a řekl: »Tato jehla musí býti mým klíčem k nebi; vše, co jsem s ní pracoval, pracoval jsem ke cti boží; čekám s plnou důvěrou, že mne milý Bůh za moji práci v nebi odmění.« Tak řekl a zemřel, pln jsa sladké útěchy, smrtí dle všech známek blaženou.

Tak, drazí v Kristu, můžete si i vy místo v nebi slibovati, když jako tento zbožný řeholník svědomitě budete plniti vůli boží, pak všemu zlému se vyhýbati, horlivě dobré konati a vždy čest boží na zřeteli míti, neboť takto jej budete ctíti tak, jak jej ctíti máte, a v pravdě budete plniti, co se modlíte: »Sláva Bohu Otci.« Leč připojujeme: »I Synu.« Tedy také Syna musíte ctíti.

II.

1. Bohu Synu přísluší tatáž čest jako Otci, protože jest stejně jako Otec Bohem. »V něm jest plnost božství.« (Kolos. 2, 9.) Bůh Syn má všechny božské vlastnosti a dokonalosti, jest jako Otec věčný, nezměnitelný, všemohoucí, vševědoucí, nekonečně svatý a spravedlivý. Neliší se od Otce svým božstvím, ale pouze jako osoba, protože není jako Otec sám od sebe, nýbrž má svoji bytost a jsoucnost od Otce, od něho jest zplozen. Proto jest již od proroků Starého Zákona za Boha prohlašován. Tak dí prorok Isaiáš (4, 5.): Řekněte malomyslným: »Potěšte se a nebojte se, Bůh sám přijde a spasí vás.« Jako Bůh požaduje také Pán Ježíš pro sebe

tutéž úctu jako pro Otce. »Všickni,« praví, »mají Syna ctíti jako ctí Otce.« (Jan 5, 23)

Avšak nejen jako Bůh, ale také jako člověk zasluhuje Ježíš Kristus božskou úctu a velebení, protože jeho člověčenství s jeho božstvím v jedné osobě, a sice v osobě božské spojeno jest. Proto píše o něm sv. apoštol Pavel: »Bůh jej povýšil a dal jemu jméno, které jest nade všechno jméno, aby ve jménu Ježíš ohýbalo se veškeré koleno těch, kteří v nebi, na zemi i pod zemí jsou, a aby veškerý jazyk vyznával, že Pán Ježíš Kristus ve slávě Boha Otce jest.« (Filip. 2, 9—11.) Písmo sv. také obsahuje mnoho příkladů, že byl jako Bůh uctíván již na zemi, dokud ještě svoji velebnost nezjevil a ve způsobě služebníka přebýval. Tak jemu se klaněli sv. tři králové od východu, kteří jemu také zlato, kadidlo a myrrhu obětovali; Jairus, představený modlitebny v Kafarnau, který ho prosil, by jeho zemřelou dceru znova obživil; malomocný, kanejská žena, matka Jakubova a Janova, apoštol Tomáš a ostatní apoštolové na hoře Olivetské, když vstupoval na nebe. Co pak lidé všech časů, kteří v Pána Ježíše věřili, činili, to musíme činiti také my: my musíme jej jakožto vtěleného Syna božího, jakožto svého Pána a Spasitele ctíti a velebiti.

2. Tu opět se ptáme: Jak máme jemu svoji úctu nejlépe ukázati? Především tak, že si jej ve všem svém konání a snažení vezmeme za příklad a jej budeme následovati, jak sám praví: »Dal jsem vám příklad, abyste také vy tak činili, jako jsem já činil vám.« (Jan 13, 15.) Jak vznešeným příkladem září nám Pán Ježíš ve všech ctnostech: jak v pokoře, když se tak hluboko ponížil ve svém celém životě pozemském a konečně nejpotupnější smrtí kříže zemřítí ráčil; v poslušnosti, když prohlásil, že to jest jeho pokrmem, plniti vůli toho, jenž jej poslal, a když se dokonce vůli lidské podřídil; v lásce ku bližním, když chodil dobře činit a ještě na kříži za své nepřátele a vrahy se modlil; v modlitbě, když celé noci na modlitbách probděl! V tom, draží v Kristu, musíme svého božského Spasitele s neustávající horlivostí následovati, bychom jemu prokázali úctu jemu patřící. Mějte vždy ve všem svém jednání a snažení Pána Ježíše před očima, a snažte se býti jemu ve smýšlení a skutcích vždy podobnějšími. Nedejte vzniknouti v srdcích svých žádné hříšné náklonnosti; ovládejte nezřízenou lásku k sobě i ke světu, a konejte při každé příležitosti ctnosti, jež spatřujete na svém božském Spasiteli.

Protože Ježíš Kristus v nejsvětější Svátosti oltářní, jak nás víra učí, pravdivě, jako Bůh i člověk přítomen jest, prokazujte jemu v této Svátosti každý čas povinnou úctu a velebení. Následujte tak svatých, kteří nejsvětější Svátost velice často navštěvovali a jí se v nejhlubší úctě klaněli. Ctihodný Ludvík z Pontu, abych pouze jeden příklad uvedl, modlíval se tak často a tak dlouho před nejsvětější Svátostí, že byl nazýván strážcem »svatostánku«. Bylo mu něčím obyčejným, celou noc v modlitbách před nejsv. Svátostí strávit. Od tohoto svatého návyku nezdržela jej ni nemoc ani zima. Když během času již nemohl choditi a ani o berlích

svůj pokoj opustiti, konal svoji pobožnost k nejsv. Svátosti ve svém pokoji, obraceje se v tu stranu, kde byla nejv. Svátost přechovávána. Ve spisech svých udává tři důvody, proč tak horlivě navštěvoval a klaněl se nejsv. Svátosti: předně, aby udělal svému božskému Spasiteli radost, neboť také jeho radostí jest, přebývati se syny lidskými; po druhé, aby jemu děkoval, neboť by to bylo nespravedlivé ani několik kroků k němu neučiniti, když k nám s nebe na zem z lásky přišel; po třetí, aby od něho pomoc a milosti všeho druhu obdržel, neboť řekl: »Pojďte ke mně všickni, kteří obtíženi jste, a já vás občerstvím.« Tyto a jiné ještě důvody máme zajisté i my, bychom svého milého Spasitele v nejsv. Svátosti pilně navštěvovali a jemu se klaněli. Čiňme tedy, co všickni svatí a zbožní křesťané konali: choďme pilně před svatostánek, a považujme se za šťastny, že Pána Ježíše ve svých kostelích stále máme přítomného a jemu se klaněti můžeme. Hodiny, které před ním v modlitbách strávíme, patří jistě k nejvíce požehnaným a nás oblažujícím v celém životě. Horlivé klanění se Pánu Ježíši v nejsv. Svátosti jest jedním z nejlepších prostředků, abychom se přeměnili a sebe zdokonalili a posvětili. Tímto způsobem prokážeme pak příslušnou úctu svému božskému Spasiteli a budeme se v pravdě modliti: »Sláva buď i Synu!«

Prokazujme však také čest Duchu sv.; neboť chvalořečení církve sv. zní konečně: »Sláva buď Duchu sv.«

III.

Sv. apoštol Pavel přišel na svých apoštolských cestách do Efesu, kde našel jakési učedníky. Těch se ptal, zda přijali Ducha sv. »Nikoli,« odpověděli, »neslyšeli jsme ani, že by Duch sv. byl.« Tito učedníci nebyli totiž učedníci Pána Ježíše, nýbrž pouze učedníci sv. Jana Křtitele; věřili sice již v Ježíše Krista, ale nikoli v Ducha sv., protože jim Jan o něm ještě nic neřekl; nebyli také ještě pokřtěni a biřmováni. (Sk. ap. 19, 1. 2.) Tak neznalým, jako tito učedníci Janovi, není jistě nikdo z vás; všickni víte a věříte, že jest Duch sv., všickni jste byli po křesťansku vycvičení a přijali jste také sv. svátosti křtu a biřmování. Přece však jsou křesťané, kteří nectí Ducha sv. tak, jak jej ctíti mají.

1. Duchu sv. patří tatáž úcta jako Otci i Synu, protože jest právě Bohem jako Otec i Syn. Nelíší se od Otce a Syna jako Bůh, leč pouze jako osoba; od Otce, poněvadž není sám od sebe, ale od Otce vychází; od Syna však, poněvadž není jako on zplozen, ale od Otce i Syna vychází. Protože Duch sv. pravý Bůh jest, jsou mu v Písmě sv. přisuzovány také božské vlastnosti a činy, jako vševědoucnost, všemohoucnost, stvoření, řízení církve, ospravedlnění a posvěcení člověka; také jest přímo Bohem nazýván. Tak praví sv. Petr k Ananiáši: »Proč pokoušel satan srdce tvé, abys lhal Duchu sv.? Nelhal jsi lidem, ale Bohu.« (Sk. ap. 5, 3. 4.)

Také církev nám za příslušnou povinnost ukládá, bychom Duchu sv. stejnou úctu jako Otci i Synu prokazovali. Slaví proto ke cti Ducha sv. zvláštní slavnost, svátky svatodušní, a ve chvalořečení:

»Sláva Bohu Otci i . .«, přisuzuje mu tutéž čest jako dvěma prvním osobám. Leč Duch sv. zasluhuje také pro svou lásku k nám a pro milosti, které nám uděluje, veškeré naší úcty. Od něho máme všechny milosti, kterých ke spáse své potřebujeme. Duch sv. nás osvěcuje, bychom poznali, co dobré a Bohu milé jest a co máme činiti a čemu se vyhýbati; sílí nás k dobrému a posiluje, bychom všechna pokušení přemohli a Bohu horlivě a věrně sloužili. Duch sv. je to také, jenž nás rozhřešuje a posvěcuje ve sv. svátostech a jeho pomoci děkujeme, že můžeme konati skutky záslužné, po cestě ctnosti dále kráčet a v dobrém až do konce setrvat. Ó, kdo by Duchu sv., tomuto dobrotivému duchu a dárci všech milostí, povinnou úctu neprokazoval?

2. Tu však opět jest nám se ptáti: jak máme Ducha sv. ctíti? Odpovídám: Především tím, že budeme jeho milostí dobře užívati. Duch sv. nám dává tolik spasitelných napomenutí hlasem našeho svědomí, našimi správci duchovními a jinými lidmi dobře smýšlejícími, rovněž i různými událostmi a případy v životě; střežme se těchto napomenutí si nevšímati a proti nim své srdce zatvrzovati. Uvažme dobře, že proti spasitelným napomenutím srdce zatvrzelé míti jest hřích proti Duchu sv. — hřích, který pouze těžko anebo docela nikdy nebývá odpuštěn, a že lidé, kteří se tohoto hříchu dopustí a včas pokání nedělají, věčné záhubě propadnou. Jak politování hodný konec měli Židé v Jerusalemě, kterým Pán Ježíš tak často evangelium kázal, mezi nimiž tolik zázraků vykonal, nad nimiž ze zármutku plakal, a oni přece v nevěře a nekajícnosti setrvali; odpykali svoji zatvrzelost nejen zkázou svého města, ale také zavržením věčným. Jak vedlo se zrádci Jidášovi, kterého Pán Ježíš ještě při poslední večeři tak laskavě varoval a k němuž ještě v okamžiku zrady bolestně pravil: »Příteli, proč jsi přišel? Políbením zraňuješ Syna člověka?« a jímž všechny tyto dojemné důkazy lásky a milosrdenství nepohnuly? Nešťastný si zoufal a sám se zavraždil; a nyní hoří v pekle. Podobně musí čekati ti, kteří hřeší proti Duchu sv. a v nekajícnosti setrvávají: umrou smrtí nešťastnou a na věky zahynou. Daleko budiž od vás, drazí v Kristu, abyste srdce své zatvrzovali proti spasitelnému napomínání Ducha sv., použijte jich spíše ke spáse duše své; napravte se od hříchů svých, odložte zlé návyky, přineste dobré ovoce pokání a pracujte s vytrvalou horlivostí o svém polepšení a zdokonalení. Duch sv. nás posvěcuje ve sv. svátostech, ve kterých nám hříchy jsou odpuštěny a kde dosahujeme milosti posvěčující. Horlivě tedy přijímejte sv. svátosti! Chodte často ke sv. zpovědi a sv. přijímání, abyste se v dobrém upevnili a na cestě ctnosti pokračovali. — Duch sv. nespokojuje se pouze tím, že nás ospravedlňuje a posvěcuje, láska jeho činí mnohem více: Pán k nám přichází a bydlí v srdci našem, jak sv. apoštol jasnými slovy tvrdí: »Nevíte, že jste chrámy Ducha sv. a že Duch sv. ve vás bydlí?« (I. Kor. 3, 16.) Bydlí pak tak dlouho v nás, pokud si zachováme milost posvěčující a nedopustíme se hříchu těžkého. Je to článkem naší sv. víry katolické, že ztrácíme každým hříchem

smrtným milost posvěcující, že tedy Duch sv. v tomtéž okamžiku, kdy někdo milost posvěcující ztratí, jej zbaví své milostiplné přítomnosti. Co si máme tedy více oškliviti a čemu se více vyhýbati než každému hříchu smrtelnému, aby Duch sv. v nás zůstal a od nás se nevzdaloval?

Zodpovídal jsem vám, drazí v Kristu, otázky: proč a jak máme nejsvět. Trojici, Boha, Otce, Syna i Ducha sv. ctíti. Otec jest první osoba v Bohu, od něhož druhé dvě osoby mají svůj počátek; jest Pánem a Spasitelem nebes i země; jest náš Otec, vše dobré máme od něho, ctěte jej i buďte stále jeho dobré děti, čiňte vždy ochotně, co jemu radost činí. Syn jest druhá osoba v Bohu, od Otce zplozený, Bůh Otci rovný, který v čase člověkem se stal, aby nás vykoupil a spasil; ctěte jej a klaňte se mu jako Otci; čiňte svědomitě, co učil a co stále svojí církví katolickou učí, řiďte se víry jeho příkladem, neboť Bůh předurčil, bychom obrazu Syna jeho podobni byli. (Řím 8, 29.) Duch sv. je třetí osoba v Bohu, který od Otce i Syna vychází, rovný Otci i Synu, Bůh náš Posvětitel, jímž nám všeho se dostává, co nám ke spáse nutno jest; ctěte jej, dávejte pozor na jeho vnuknutí, používejte pilně jeho milosti ke svému posvěcení a ospravedlnění, zachovejte si svědomí čisté, byste se nezbavili jeho přítomnosti. Takovýmto způsobem budete prokazovati úctu Bohu trojjedinému, a zasloužíte si, že budete moci jej jednou se všemi anděly a svatými v nebi velebiti a s jásotem srdce svého opakovati chvalořečení církve sv.: Sláva Bohu Otci i Synu i Duchu sv., jakož bylo . . . Amen.

Z Jana Ev. Zollnera přel. Fr. Wolf, farář.

Nejsvětější Trojice.

Nejsvětější Trojice zobrazována v člověku.

»Ó hlubokosti bohatství moudrosti i vědomosti boží, jak jsou nevyzpytatelní soudové jeho a nevystižitelné cesty jeho!« (Sv. Pavel k Ř. 11, 32.)

Vy jste se přece někdy zadívali v dílo rukou božích: oblohu! Vy jste hledali hranici a nenašli, oči vaše neviděly konce toho bohatství moudrosti a vědomostí božích. Vedle toho však rozum a výpočty praví, že jsou slunce na obloze boží větší než naše, ale my je nevidíme. Oči naše jsou slabé na tuto práci. Nikomu však nenapadne tvrditi, že jen oko jeho rozhoduje o tom, co jest a co není, co možno a nemožno, moudré a nemoudré.

Díváte-li se na přijíždějící z dálky parník, vidíte jeho pohyb, ale neslyšíte jeho hukot pro dálku. Vy však ze skutečnosti víte, že hučí, byť jste jej pro slabost sluchu vašeho na dálku neslyšeli. Moucha bzučí kolem hlavy, dělá nám více hřmotu než vzdálený parní stroj. Síla našeho sluchu jest obmezena.

V kapce vody nevidíte žádný život a přece je tam ne na tisíce, ale na milliony droboučkých zvířátek, které se rodí, žijí

a umírají. Hlubokosti bohatství a vědomosti boží! To jsem upřel smysly lidské na některé věci smyslné, a náš zrak byl v koncích, náš sluch byl v koncích, a když pátráme po životě a po příčinách jeho — jest rozum náš v koncích. Mnoho věcí jest ukázáno nám nad rozum náš.

Když obrátíme duši svou na Pána Boha a rozjímáme o něm, vede se duši jako oku, když se zadívá do hlubokosti nebeské. Rozumu vede se jako uchu, když naslouchá vzdáleným pohybům. Síla jeho přechází. Tak jest, když dnes rozjímáme o hlubokém tajemství božím — o bytosti a životě božím v nejsvětější Trojici, jejíž jménem se žehnáme a spásu si připravujeme. Když budeme dnes o nejsv. Trojici boží rozjímát, nechci říci, že vám učiním pochopitelnou, co přesahuje i sílu andělů a Marie Panny, nýbrž činím povinnost uloženou sv. věrou a chceme rozjímání ve své slabosti o nejsvětější Trojici boží, již budiž čest a sláva na věky věků.

Chci se přidržeti slov sv. Písma a článku sv. víry a ukázati, jak moudrost a vědomost boží v člověku stopy a obraz svůj vtiskla, aby člověka povznesla. Duch sv. račiž osvětliti vás i mne, když lidskými slovy o božských tajemstvích mám mluvit a vy slyšeti. Rozdělím rozjímání na dva díly: v I. budeme pozorovati stopy ve hmotném ohledu v duši, a II. učiníme praktický závěr.

P o j e d n á n í.

I.

Tajemství jest pravda, která převyšuje rozum, ale jest od Pána Boha zjevena. Také věročlánek o nejsv. Trojici je tajemství převyšující rozum, ale od Pána Boha zjevené. Ze učení o nejsv. Trojici jest nad rozum vyvýšeno, jest zcela přirozený důsledek z toho, že Bůh jest nekonečný a rozum náš jest konečný a omezený. Ve Starém Zákoně bylo nastíněno, v Novém Zákoně ústy Páně zjeveno: »Budu prositi Otce svého a jiného Utěšitele dát vám, ducha pravdy.« Zjeveno při křtu Páně, když Duch sv. se vznášel nad hlavou Páně, a Otec volal: »Tento jest Syn můj milý, ve kterém se mi dobře zalíbilo.« Zjeveno, když Spasitel poslal apoštoly křtiti ve jménu Otce i Syna i Ducha sv. Tři jsou, kteří svědectví vydávají na nebi: »Otec, Slovo a Duch sv., a tito tři jedno jsou.« (Sv. Jan V. 7.)

Každý katolík zná učení o nejsv. Trojici, jež vyznává: že jest jeden jediný Bůh a že jsou tři božské osoby, též sice podstaty a vlastností, ale rozdílné od sebe v osobách: Bůh, Syn a Duch sv. Zlomyslní lidé překrucují věročlánek tajemství nejsv. Trojice, říkajíce, že jsou dle něho tři bohové. O božských věcech po lidsku mluvit jest těžko; kdo chce rozumem obmezeným pochopiti Boha, přelévá moře do důlku. Měj si tu práci. Osoby nejsv. Trojice rozeznáváme od sebe, říkajíce: Bůh Otec sám od sebe, Syn od Otce od věčnosti zplozen a Duch sv. od Otce a Syna od věčnosti vychází. Tuto pravdu zjevenou není možno

rozumem pochopiti, nýbrž toliko znázorňovati a zpodobňovati. Bůh sám, když stvořil člověka, chtěl v něm míti obraz a podobenství své. Víme z Písma sv., že řekl Bůh: »Učiňme člověka k obrazu a podobenství svému.« Toto podobenství člověka k Bohu týká se hlavně jeho duše, ale i dle těla je stopa podobenství.

Ve slovech božích: »učiňme člověka«, vyjádřeno jest více osob božských a ve slovech »k obrazu a podobenství« vyjádřena jest jednota boží v podstatě a vlastnostech. Právě tato vznešená podoba a obraz člověka k nejsvětější Trojici boží jest předmětem našeho rozjímání.

Vizme prvního člověka, jak dle vůle boží přichází na svět. Adam neměl ani otce ani matky ani předchůdce lidského. V tom ohledu podobá se Bohu Otci, který není zplozen, ani nevychází od jiného. Když stvořen Adam, Pán Bůh pokračoval ve stvoření druhé osoby lidské rodiny, t. j. Evy. Však nestvořil ji tak jako Adama, z hlíny země, ale z boku Adamova, a Adam poznal podstatu lidskou v ní. V Evě jest podoba druhé osoby boží, která jest zplozena z Otce od věčnosti a je též s ním podstaty. Adam a Eva pak obdrželi rozkaz: »Jdětež a množte se a naplňte zemi.« Oba pak stávají se rodiči pokolení lidského; z nich obou pochází všecko pokolení lidské, jako Duch sv. vychází od Otce a Syna od věčnosti.

Bůh sám pravě, učiňme člověka k obrazu a podobenství svému, dává nám na rozum jakousi stopu podoby. Víme ovšem, že podoba a obraz jest něco jiného než věc zobrazovaná. Fotografie má sice podobu člověka, ale mezi člověkem a fotografií jest podstatný rozdíl.

Vlastnější podobenství leží v duši člověka, protože duše jest prosta všeho hmotného a jest pouhý duch, proto jest dokonalejším obrazem nejsv. Trojice boží. Duše, jsouc jedinká a nedělitelná, zobrazuje jednotu boží přirozenosti. Duše podobá se Otci takto: Každá duše lidská jest, poznává sebe a jiné a miluje. První co na duši naší poznáváme jest, že existuje, že jest. Duše však se nerodí, nepochází z rodičů, nýbrž přímo a jedině od Pána Boha stvořena jest, nepochází od nikoho ani od otce ani matky, tím se podobá jen Otci, který jest sám od sebe a nemá původ od nikoho.

Duše má podobenství Syna. Duše nejenom jest, jako jest obloha, moře a jiné bytosti, ale duše poznává, a sice sebe i jiné věci mimo sebe. Z toho, že duše jest, plodí se poznání sebe i jiných. Duše je jedinká a nedělitelná a jest v ní dvojitý poměr, duše sebe sama poznává. Ona jest zároveň podmět, který poznává, a spolu předmět, který se poznává, nejsou však dvě duše rozdílné, nýbrž jedna jediná, nerozdílná. V tom se podobá Bohu Synu, který jest zplozen od Otce od věčnosti, a přece jeden Bůh toliko jest Otec i Syn tak jako jedna duše jest podmět, který poznává, a předmět, který jest poznáván.

Duše se podobá Duchu sv. Duše nejen jest a sebe poznává, nýbrž z toho, že jest a se poznává, pochází láska, že sebe miluje.

Duše jest a duše se poznává a z toho jde i láska. Tato láska vycházející z poznání duše jest obraz Ducha sv.

Kdo poznává? Duše. Co poznává: duši, a kdo miluje poznanou duši? Duše. Však nejsou tři duše, nýbrž jedna jediná, nerozdlílná, ale trojí jest poměr docela různý: duše 1. jest, 2. poznává sebe, 3. miluje sebe. Něco jiného jest býti, něco jiného poznávati a něco jiného milovati. Zde vidíme stopu nejsv. Trojice: Otec jest sám od sebe, Syn od Otce zplozen, Duch sv. od Otce a Syna vychází. Hlubokosti tajemství moudrosti a vědomosti boží!

A rozjímáme-li dále o tomto tajemství nevyzpytatelném, vidíme i podobu jinou: jak vzniká poznání a láska. Kdyby duše byla jako jiné bytosti, na př. skála, strom, hvězda, byla by zde na světě, ale nepoznávala by ani sebe ani co jiného vůkol. Proto, že duše jest a sebe poznává, proto může také i to třetí způsobiti: lásku. Nejprve musím býti, pak musím sebe poznávati a pak mohu i sebe milovati. Tak podobně jest v Trojici boží: Otec jest a poznává sebe a tak plodí Syna a z obou pochází ta věčná láska Ducha sv.

Při každém skutku lidském ukazuje se stopa nejsv. Trojice boží. Při každém skutku lidském tři mohutnosti působí: 1. poznání, 2. síla a 3. vůle. Něco jiného jest poznání než síla a vůle. Jiného něco jest síla než poznání a vůle, a vůle se různí od poznání i síly. Všechny ty tři mohutnosti, od sebe různé, musí působiti při každém skutku. Kdybychom jednu ze tří odstranili, pak by skutek se nestal. Kdybychom nepoznali, co máme dělati, neb neměli sílu to vykonati, neb nechtěli to vykonati, nestal by se skutek.

Dejme tomu, že mám někomu něco pověditi. Nejprve musím vědět, co mám pověditi, pak musím uměti jemu to sděliti buď slovem, písmem neb posunkem a za třetí musím chtíti to sděliti. Jedno bez druhého a třetího není možno.

Vezměme malíře malujícího obraz. Musí tři podmínky vyplniti: 1. vědět, co chce malovati, 2. míti umění to malovati a 3. chtíti to namalovati. Každá z těch podmínek jest jiná a přece všechny tři jsou jedné podstaty a musí zároveň působiti, když se obraz má stát skutkem. Vezmi znalost, a přestane síla a vůle, vezmi sílu a neprospívá znalost ani vůle, a vezmi vůli, a nepomáhá ani znalost ani síla. Tato trojice duševních mohutností v člověku působí při každém skutku. Každý skutek jest výsledek jediné nerozdlílné duše a různých tří mohutností duševních. Je to dle obrazu a podobenství božího. Otec, Syn i Duch sv. působí v každém skutku vykoupení našeho dohromady, a přece každý zvláštní dílo koná. Otci přičítáme stvoření, Synu dílo vykoupení, Duchu sv. dílo posvěcení. Toť slabé stopy obrazu božího v nás. Jasnější jest praktické použití této zjevené pravdy nad všechen rozum náš.

II.

Bůh nás nejen stvořil k obrazu a podobenství svému, ale on chce nás učiniti podobně šťastné a blažené jako jest on sám. To jest ono praktické použití zjevené pravdy.

On jest Otec náš a my jsme děti jeho. Otec chce viděti děti nejen podobné jemu, ale viděti je šťastnými. Tak Otec nebeský chce viděti na nás stopy své dobroty a krásy jako v obraze uskutečněné. To je ta nejpřednější naše povinnost a to největší naše štěstí.

Povinností je to, neboť ten, jenž nám sdělil tajemství nejsv. Trojice v lidské řeči: Ježíš Kristus, ten pravil nám také: »Buďte dokonalí jako váš Otec nebeský dokonalý jest.« (Mat. 5, 48.) My tedy máme povinnost tuto podobu činiti stále větší a lepší, jak to při obrovské naší lidské křehkosti vůbec možno jest. Dle vůle boží každý zaujímáme místo některé a na tom právě místě máme zdokonalovati svou podobu k obrazu božímu. Ať jsi otec neb matka, abys napodoboval dokonalost Otce nebeského, který dává vycházeti slunci svému na spravedlivé i nespravedlivé a dává déšť na dobré i zlé. Naše skutky musí nésti podobu a obraz boží.

Není dále větší cti a většího štěstí nad to, že jsme především povýšení a přijati za děti boží a mimo to milostí boží že bůžeme podíl na boží přirozenosti. Jaká radost musí chopiti naše srdce, když si vzpomeneme, že nejsme jen jako květiny a stromy, pouhé rostoucí bytosti, které sebe nepoznávají a nemají účelu jako máme my; ani že nejsme jako ptáci a živočišstvo ostatní, které cítí a žije, ale nepoznává sebe, nýbrž že jsme syny božími — bytostmi rozumnými a sebevědomými dětmi božími.

Jaké to štěstí, znáti a cítiti s bezpečností boží víry, že pod touto porušitelnou rouškou z hlíny země bydlí a žije neporušitelná duše a nesmrtelná, která nese podobu a obraz boží v sobě, a sice obraz Boha věčného, nestvořeného a nekonečné krásy. Všecko ostatní zaniká, jenom duše pro naši větší slávu aneb hanbu zůstává na věky. Čas vybrázdí hluboké vrásky na čele a na tváři; oči budou slabé a krok kolísavý, vlas změní barvu a konečně dům z hlíny se sřítí a rozpadne v částky a smísí se s prachem zemským. Však obyvatel domu zničitelného bude trvati dále jako čná skála uprostřed řeky a větrů, které kolem ní letí.

Jako tělo naše, tak i národové zvadnou a zajdou. Národové zmizí a pokolení zemrou. Země sama bude ohněm spálena a hvězdy nyní svítící nedají světla, ale duše nezná západu a smrti, rozkladu a konce.

K jakému závěru nás tato úvaha nutí? Když žijeme pro věčnost, tedy žijme také pro věčnost a nedejme se másti tím, co jest jen na čas. Naše síla sloužij věčným věcem a zde rozšiřuj slávu a čest boží, jak jen můžeš. Každý prášek setřený pro čest boží neztrácí svou odměnu a každý kámen zdvižený pro čest boží má svou mzdu.

Ve jménu nejsv. Trojice boží začínají křesťané psáti svůj »testament«. Každým dnem učňme »testament«, naši poslední vůli, že chceme vše konati pro boží čest a slávu. Hluboké je to tajemství boží a proměňuje život lidský. Proto poroučí Bůh kázati všemu stvoření zjevenou, věčnou pravdu boží, abychom včas byli hotovi s obrazem božím v nás ke cti Boha Otce, Syna a Ducha svatého. Amen.

Fr. Vaněček.

Svátek Božího Těla.

Původ a účel slavnosti Božího Těla.

Minulou neděli *) jsme uvažovali o největším tajemství našeho sv. náboženství, o tajemství nejsvětější Trojice boží, a viděli jsme, že sice přesahuje náš rozum, tak že ho pochopiti nemůžeme, ale že přece neobsahuje nic nemožného, jsouc zaručeno neomylným slovem samého Syna božího a Spasitele našeho.

Dnes pak chci opět pojednati o velikém tajemství naší svaté víry, o tajemství, jež sv. Augustin nazývá největším darem Prozřetelnosti boží. Je to nejsv. Svátost oltářní, o níž sv. Augustin **) napsal: „Osměluji se říci, že Bůh, ač jest všemohoucí, nemohl nám dáti nic většího; ač jest nekonečně moudrý, nevěděl nám přece dáti nic lepšího; ač jest láska nekonečná, nemohl nám dáti přece nic světějšího, než je toto tajemství nejsvětější Svátosti oltářní.“

Ke cti a oslavě tohoto tajemství lásky Syna božího k nám, ubohým lidem, koná se dnešní slavnost Božího Těla. Neboť jak samo jméno tohoto svátku naznačuje, oslavujeme dnes tělo Boha-člověka pod způsobou chleba v nejsv. Svátosti oltářní. Abyste pak dnešní svátek oslavili náležitým způsobem, chci vám vyličiti jeho původ a účel, abyste se přesvědčili, že slavnost Božího Těla

1. jest dílem božské Prozřetelnosti, a
2. zasluhuje pro svůj vznešený účel celé naší pozornosti a součinnosti.

P o j e d n á n í.

I.

Sv. Pavel napsal v 1. Kor. 1, 27.: „Co jest u světa bláznivé, vyvolil Bůh, aby zahanbil moudré; a co jest u světa mdlé, vyvolil Bůh, aby zahanbil silné.“ Novým dokladem pro tato slova jest původ dnešní slavnosti. Chcete-li se o tom přesvědčiti, sledujte jen pozorně další můj výklad.

Ku konci r. 1193 narodila se zbožným rodičům ve vesnici Retinné, nedaleko Lutychu v Belgii dceruška, která jest v katolické církvi uctívána pode jménem blahosl. Juliany. V pěti letech ztratila rodiče a osiřela úplně. I byla dána na vychování sestrám řádu sv. Augustina v Cornillon-Montu u Lutychu, kde také později složila řeholní sliby. Žila pak velmi přísně a svatě, jsouc řeholním sestrám příkladem a vzorem lásky k Bohu a bližnímu, pokory, poslušnosti a sebezapírání, ale zejména vroucí úcty k nejsvětější Svátosti oltářní, které se často sama klaněla a jiným její úctu doporučovala. Tato pokorná jeptiška mívala často vidění,

*) Byla to neděle Nejsv. Trojice Boží.

**) S. August. Tract. 84. in Ioan. apud Mehler, Blüten der Vorzeit. Manz. Regensburg 1851, pag. 22; citováno dle smyslu.

jemuž nerozuměla. Vídávala totiž úplňk měsíce, který byl po jedné straně trochu zatemněn. Modlila se, postila se a prosila Boha, aby jí tento obraz vysvětlil, ale dlouho nadarmo. Konečně jí bylo zjeveno, že měsíc v úplňku představuje katol. církev, dle jiných církevní rok, a tmavý pruh že znamená svátek ke cti nejsvětější Svátosti oltářní, který katol. církvi schází k úplnému lesku. Zároveň jí bylo uloženo, aby se u církevní vrchnosti zaslala o zavedení takového svátku. Ale to nebylo tak snadné, poněvadž se tomu stavěly v cestu veliké překážky.

Především jí v tom překážela její veliká pokora. Nedůvěřovala sama sobě, aby nebyla klamána od zlého ducha, a pak si netroufala své vidění a zjevení někomu světit. Až konečně vnitřním nepokojem donucena, odhodlala se roku 1230 sdělit celou věc několika mužům vynikajícím učeností a zbožností, mezi nimiž byl na prvním místě lutyšský biskup Robert, dále arcijáhen Jakub Pantaleon z Troyes z Lutychu a provinciál kazatelského řádu sv. Dominika Hugo. Než tím nebyla ještě věc ta vyřízena. Neboť nesmíte si mysliti, že biskupové a představení církve nemají nic pilnějšího na starosti, než zaváděti, co jim některá zbožná žena a jeptiška vydává za rozkazy shůry. Všecky podobné věci a vidění bývají od duchovní vrchnosti přijímány s největší nedůvěrou a s největší bedlivostí podrobovány nejpřísnějšímu zkoumání. Že s podobnou chvályhodnou obezřetností jednal i lutyšský biskup Robert, vysvítá z toho, že celých 16 let to trvalo, než r. 1246 vydal pastýřský list, ve kterém pro svou diecesi nařizoval na budoucí rok slaviti nový svátek ku poctě nejsvětější Svátosti oltářní. Ale nařízená slavnost se nekonala. Zabránila tomu smrt biskupa Roberta, který ještě téhož roku se světem se rozžehnal. Teprve až Hugo z kazatelského řádu sv. Dominika se stal kardinálem a jako papežský legát přišel do Lutychu, byla jeho přičiněním slavnost Božího Těla zavedena v biskupství lutyšském a v sousedních diecesích.

Když pak r. 1261 na stoliči sv. Petra v Římě dosedl bývalý arcijáhen lutyšský, Jakub Pantaleon z Troyes pode jménem Urbana IV., vydal r. 1264 zvláštní bullu, ve které nařizoval, aby v celé katol. církvi byl čtvrtek po oktávě Ducha sv. zasvěceným svátkem, a ku poctě Ježíše Krista, přítomného pod způsoby chleba, aby slouženy byly mše sv. před vystavenou velebnou Svátostí, a s ní pak aby konány byly se vši možnou slávou veřejné průvody mimo kostel. Byl k tomu zvolen čtvrtek, poněvadž na zelený čtvrtek byla tato Svátost od Ježíše Krista ustanovena. Ale poněvadž ve sv. týdnu veškerá naše pozornost jest obrácena k hořkému utrpení a smrti našeho Spasitele, která nepřipouští nijaké radostné oslavy, byl pro to ustanoven dnešní čtvrtek po svátku Nejsv. Trojice boží a to velmi moudře. Neboť v tuto dobu jsou již všecky svátky Páně odbyty a dnešní slavnost jest pak jejich korunou. Mimo to na svatodušní svátky vzala počátek katolická církev, a svátek Božího Těla naznačuje, že nejsvětější

Svátost oltářní jest pro církev pramenem života a zárukou její pravdy, svatosti a trvání.

Leč Urban IV. byv povolán do stánků nadhvězdných, nedočkal se uveřejnění své bully. Obstaral je po jeho smrti jeho nástupce Klement V. Ale poněvadž hlasu náměstka Kristova nebylo všude dbáno, obnovil Klement V. svůj rozkaz r. 1311 na církevním sněmu ve Vienne ve Francii. Od té doby pak se koná slavnost Božího Těla po celé katolické církvi okázale po veřejných místech, vyjímaje země a říše, kde nepřátelé Krista Pána a katolické církve se zmocnili vlády nad lidem, jako je tomu ve Francii, v Italii a jinde. Že i u nás mají jistí lidé sto chutí, slavnost Božího Těla, zejména průvod s nejsv. Svátostí oltářní odstraniti, vysvítá z novin a časopisů víře nepřátelských, v nichž hlavně rodiče se štvou, aby neposílali svých dětí za družičky při průvodu. Ano, v poslední době se jistí lidé opovážili docela zakazovati hasičským sborům zúčastňovati se v stejnokroji dnešní slavnosti. Nevím, zdali naši hasiči budou dobrovolně otročiti protestantům a nevěrcům, ale tolik jest jisto, že ústřední hasičská jednota má míti podle svých stanov jiné věci na starosti, než rozdmýchování sporů náboženských v našich sborech. Kdo mně rozumí, tomu to postačí.

Když tedy uvážíme, jak nepatrná jeptiška dala podnět ku dnešní slavnosti Božího Těla, jaké překážky se stavěly v cestu jejímu zavedení, jak sami papežové byli nuceni užiti celé své moci, aby ji rozšířili po celé církvi, ano jak i dnes jest osočována, musíme uznati, že zde zasáhla ruka boží, a že tato slavnost jest dílem božské Prozřetelnosti.

II.

A když pak ještě uvážíte, jak vznešený jest její účel, jistě se slavnosti a průvodu všichni s radostí a nábožností zúčastníte. Dnešní slavnost má především za účel, abychom

a) veřejně vyznali svou víru v přítomnost Pána Ježíše pod způsobou chleba ve velebné Svátosti oltářní. Nemluví zde k ubohým pohanům, kteří o velebné Svátosti nikdy neslyšeli; nemluví zde k Židům, jejichž nenávisť a zuřivost proti velebné Svátosti jest jen převahou katolického obyvatelstva držena v patřičných mezích; nemluví zde k protestantům, kteří nevěří v přítomnost těla a krve Páně pod způsoby chleba, leda jen v okamžiku t. zv. večere Páně a kteří nemají ani pravých kněží, již by mocí svcením nabytou přepodstatňovali chléb a víno v tělo a krev Páně, ale mluvím zde ke katol. křesťanům, kteří za čest si pokládají, že znají dobře učení své víry, a kteří tedy věří, že ve sv. hostii jest pod způsoby chleba skutečně, opravdu a podstatně přítomen celý Pán Ježíš se svým tělem i krví i duší i božstvím a to tak dlouho, dokud tyto způsoby trvají; mluvím zde ke katol. křesťanům, kteří se za tuto víru nestydí, ale před celým světem ji chtějí veřejně vyznávatí okázalým způsobem. Blaze vám! Kristus Pán jistě na vás splní svůj slib: »Kdožkoli

vyzná mne před lidmi, toho i já vyznám před Otcem svým, kterýž jest v nebesích.« (Mat. 10, 32.) Či snad bych se ve vás mýlil? Vy byste se za Krista Pána ve veřejnosti styděli? Pak vám nemchu než s bolestí opakovatí hrozbu téhož Spasitele: »Kdo by mne zapřel před lidmi, toho zapru i já před Otcem svým, jenž jest v nebesích.« (Mat. 10, 33) Další pak účel této slavnosti jest, abychom před tvářmi nebes i země

b) v nejhlubší úctě klaněli se tomu, před nímž se v pracbu koří všechny mocnosti na nebi, na zemi i v pekle. Účel ten vyplývá z prvního. Neboť je-li ve velebné Svátosti oltářní přítomen Kristus Pán jako Bůh a člověk, náleží mu nejvyšší úcta, která se jeví klaněním se jemu. A máme-li svou víru projevovati veřejně, máme mu veřejně vzdávati i svou poctu. Proto máte jíti v průvodu v náležitém pořádku a nábožně se modliti, nebo chválu velebné Svátosti prozpěvovati; a když se od jednotlivých oltářů uděluje sv. požehnání, máte je s uctivostí na kolenou přijmouti. — A což nemáme též Kristu Pánu

c) vzdávati veřejné díky za to, že tuto Svátost ustanovil, v ní neustále mezi námi přebývá a přebohaté milosti všem věřícím rozdává? Ó ano, činme tak! To je také účelem této slavnosti, o němž se ale nebudu dále šířiti. Spěchám k dalšímu účelu, kterým jest

d) odprošovati a usmířovati Krista Pána za všechna příkoří a urážky v této velebné Svátosti. Těch se mu, drazí v Kristu, až podnes dostává velmi mnoho. Na doklad toho bych vám mohl vypravovati, jak roku 1908 *) v době velikonoční jistý student ve svatoštěpánském chrámu ve Vídni po sv. přijímání Svátost oltářní na zem vyplivl a pak nohama po ní šlapal; mohl bych vám dále vypravovati, jak roku 1908 na Boží Hod velikonoční jistý žid se vetřel se dvěma židovkami až do Sixtinské kaple ve Vatikáně a tam z rukou samého náměstka Ježíše Krista na zemi svatokrádežně přijímali a Svátost oltářní co nejvíce zneuctili, to vše jest vám asi známo z denních listů a je to tak hrozné, že každý věřící již při pouhém toho vypravování musí se zachvěti posvátnou hrůzou a spravedlivým hněvem. Ale to všechno pomíjím, abych vám mohl ukázati, že i v tomto chrámu Páně se dějí urážky svátostnému Spasiteli. Nepřijímají i v našem kostele mnozí katolíci svatokrádežně? Nechovají se i v našem kostele mnozí neuctivě? Bolestno jest patřiti na naše děti, které nevědí, jaké šelmovství by tu z dlouhé chvíle prováděly, protože jim rodiče nedají do rukou ani zpěvníku, ani modlitebních knížek. Ale ještě bolestnější jest slyšeti, jak se naše dospělá mládež při službách božích baví a celý kostel svým hlukem a šumem z pobožnosti vytrhuje. Když jen tyto věci máme na mysli, máme dost a dost příčin, abychom Spasitele svého odprošovali a urážky mu učiněné veřejným uctěním odčiňovali. Konečně je též účelem této slavnosti, abychom

e) si vyprosili požehnání pro sebe a svůj majetek. Sledujte

*) Psaly o tom katol. noviny.

jen s pozorností modlitby, které kněz při jednotlivých oltářích říká a přesvědčíte se o tom s dostatek.*)

Když to vše v jedno shrneme, musíme vyznati, že účel dnešní slavnosti jest vznešený. Neboť účastí na této slavnosti, zejména na slavném průvodu, vyznáváme před celým světem veřejně svou víru ve velebnou Svátost oltářní, klaníme se před nebem a zemí svému Spasiteli, děkujeme mu za všechna dobrodíní, odčiňujeme aspoň částečně přikofí a urážky, které mu činí nevěra a zlomyslnost lidská a vyprošujeme si též požehnání pro sebe.

Proč bychom se tedy této slavnosti nezúčastnili s radostí a nábožností? Je to snad hanbou, býti katol. křesťanem? Je to snad hanbou, klaněti se veřejně svému Spasiteli? Vždyť sám nejjasnější panovník náš se slavnosti Božího Těla každoročně zúčastňuje s celou ozbrojenou mocí od posledního vojáka až do nejvyššího velitele. A my bychom se měli za to stydět, protože se tomu směje a klerikální parádou to nazývá leckterý nevěrec, Žid a protestant? Co jest nám do nevěrců, Židů a protestantů? My Židům nepředpisujeme, jak mají podle svého náboženství Boha uctívati. My protestantům nebráníme, jak si chtějí svoji bohoslužbu zaříditi. Ale také si ani od Židů, ani od protestantů a nevěrců nedáme předpisovati, jak máme svou víru vyznávati a svému Bohu se klaněti. A tutéž svobodu, jakou si osobují nevěrci ke hříchu, máme právo žádati i my k volnému vykonávání svého náboženství. Nedejme si, draží v Kristu, toto právo vzíti! Nedbejme na křik a nadávky nevěrců, Židů a protestantů, nýbrž číňme, co nám velí náš rozum, srdce a víra naše! Pamatujme při tom stále, že Kristus Pán slíbil a také jistě splní: »Kdožkoli mne vyzná před lidmi, toho vyzná i já před Otcem svým, kterýž jest v nebesích. Amen.

Václav Kneřl.

P r a m e n y : Skočdopole, Příruční kniha pastýř. bohosloví II. — Theod. Florentini, Kathol. Handpostille. — Zollner, Das kathol. Christentum II. 2. — Schuster, Katechet. Handbuch IV. — Wetzler und Welte, Kirchenlexikon IV. — Breviar. rom. p. a. l. ke dni 5. dubna.

Neděle II. po sv. Duchu.

Naše povinnosti k Pánu Ježíši ve Svátosti oltářní.

Kořta: Chování lidí k největším dobrodiním. Lásku Pána Ježíše k nám chceme spláceti láskou, povinnosti své k němu chceme věrně plniti.

- I. Pánu Ježíši se máme klaněti,
- II. ho navštěvovati a
- III. ho přijímati.

»Člověk nějaký učinil večerí velikou a pozval mnohých.«

(Luk. 14, 16.)

Právě nejdrahocennější věci dovede svět co nejméně ceniti. Všechny pozemské věci jej upoutají, kus země, peníze, požitky vzbuzuje u něho nejprudší touhu, ale zůstává lhostejným a chlad-

*) Zde by byl na místě krátký výklad těchto modliteb.

ným oproti nebeským věcem a nejdrahoccnějším milostem, z nichž kapička větší cenu má, než všechna čest, všecken požitok a všechno zlato všech pěti dílů světa. Pádny důkaz nám o tom podává dnešní evangelium. Tu jest připravena veliká večeře, která sladkostí a cenou vše převyšuje, pozvání k ní jest největší ctí, a přece nechtějí pozvaní přijíti. Trochu majetku, několik zvířat, smrtelná žena jsou jim milejší. Znáte tuto večeři a člověka, který ji připravil. Je to Syn boží a zároveň syn člověka, Ježíš Kristus, který opustil tento svět, vstoupil na nebesa, sedí a panuje na pravici Boha Otce všemohoucího — a večeře jeho není nic menšího než jeho drahocenné tělo a krev, které všem svým věřícím nabízí a podává. Všude připravil stůl svůj a bez ustání vysílá posly, aby přivedli pozvané k večeři; ale kolik z nich nepokládají ani za nutno se omluviti? Pohrdavě zdržují se božské večeře. Jak asi taký nevděk bolí láskyplné Srdce Páně v nejsvětější Svátosti! Proto budiž tento nevděk všech nás dalek! Chceme lásku jeho dle sil svých opětovat, zvláště Pána Ježíše ve Svátosti oltářní vše milovati, a proto si dnes zodpovíme otázku:

K čemu nás zavazuje láska Pána Ježíše v nejsv. Svátosti oltářní?

Počínám chvalozpěvem církevním: Pochválena a pozdravena budiž nejsv. Svátost oltářní.

P o j e d n á n í.

I.

K Pánu Ježíši v nejsvětější Svátosti oltářní máme trojí povinnost: máme se mu klaněti, ho navštěvovati a přijímati.

Máme se mu klaněti. Máme ho jako svého nejvyššího Pána, pravého Boha uznati, jemuž ve všem jsme podrobeni, od něhož ve všem závisíme, a proto ho máme ctíti, jak jen Boha ctíti můžeme. Že jsme povinni Pánu Ježíši v nejsv. Svátosti se klaněti, jest úplně jasné, neboť ve Svátosti oltářní nemáme před sebou chléb a víno, nýbrž Pána Ježíše jako Boha a člověka s tělem, krví i duší. To musíme věditi, chceme-li býti katolickými křesťany. Oči sice nevidí než chléb a víno, než jsou to jen způsoby, podsta'a chleba a vína proměněna jest od pozdvihování v tělo a krev Pána Ježíše, a o tom Bůh sám nařídil: »Klaněti se mu mají všichni andělé boží!« (K Židům 1, 6.) Mají-li se mu andělé klaněti, tím více jsme my lidé k tomu povinni, neboť k našemu spasení a blahu božský Spasitel ve své nevyzpytatelné lásce toto tajemství ustanovil. Proto správně pje naše známá píseň:

Poklekni na kolena,
ó duše bohabojná,
neb se tobě uděluje
milost přehojná.

Před Pánem Ježíšem máme padnouti na kolena, proto máme vůbec úctu k Pánu Ježíši v nejsv. Svátosti ukazovati tím, že se

slušně v chrámu Páně chováme, každým způsobem se před ním pokojujeme a veškerou pozornost mu věnujeme. Jak se tedy může katolický křesťan omlouvat, když se v kostele neslušně chová, když jde kolem svatostánku a ani nejmenší známku uctivosti neukazuje, když ani při pozdvihování ani při požehnání nejsv. Svátostí koleno neohne, když neklekne, když o Vzkříšení neb o Božím Těle v monstranci se kolem něho nese, nebo když jde kněz s nejsv. Svátostí, jak správně říkáme »s Pánem Bohem« k nemocnému? Nemá jiné výmluvy, než svou slabou víru, ale to není výmluva, nýbrž vina. Kľaňme se proto vždy co nejuctivěji Pánu Ježíši ve Svátosti oltářní, neb nám tu uděluje milost přehojnou.

II.

Když to nahlédneme, budeme Pána Ježíše ve Svátosti oltářní také pilně navštěvovati. Především tak učiníme, když se nám tato návštěva nařizuje. Tak tomu jest každou neděli a každý zasvěcený svátek. To jsou zvláště dny, kdy Ježíš Kristus ve Svátosti oltářní obnovuje obět, která svět vykoupila, kdy opět s nebe na oltář sestupuje, prosby, přání, potřeby naše přijímá a s nimi se Otci nebeskému obětuje. Černý nevděk je to, když svou vlastní vinou mši sv. v ty dny zameškáš. Hanebná lhostejnost je to, když pravidelně přicházíš pozdě, nebo před koncem z kostela pospícháš. Veliká chladnost je to, když mnozí právě při počátku kázání kostel opouštějí, hlavní části mše sv. vynechávají. Důkazem nekajícnosti jest, když někteří po celý rok, ani o největších svátcích o kostel nezavadí. Jak tací pokřtění pohané pohlížejí na Svátost oltářní, jakou cenu může u nich mít? Kdyby měli aspoň jiskru víry, přece by tu a tam do kostela přišli. Horlivější křesťané navštěvují Pána Ježíše i ve všední dny, jak jen mohou, jak jim jejich zaměstnání dovoluje. K tomu nás vybízí láska. Či není to neláska, když se všude raději a častěji zdržuješ než před svatostánkem, ve kterém Pán Ježíš ve dne v noci dří, aby poslechl tvé prosby, aby ti své přátelské pomoci poskytl? »Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste a já vás občerstvím,« volá k tobě, ale ty nepřicházíš, ačkoli jsi mnohými starostmi, bolestmi obtížen, jdeš kolem kostela a ani na okamžik do něho nevejdeš, abys Pána Ježíše pozdravil a navštívil, lenivě trávíš odpoledne v neděli a ve svátek, ani čtvrt hodinky nevěnuješ, abys hojné požehnání Pána Ježíše přijal. Nemáš lásky k němu, nemáš ani lásky k sobě; neboť tato návštěva by byla i tobě s největším prospěchem. Vyhledej proto všechny prostředky, abys tuto lásku v sobě roznítil! Pak nejen tuto nejsv. Svátost budeš častěji navštěvovati, nýbrž i přijímati.

III.

Projděte celý svět a sneste všechny jeho poklady na jedno místo, pronikněte do všech vnitřností země a přineste z nich všechny drahokamy zemské, prozkoumejte všechny hlubiny mořské a vezměte z nich všechny perly — a když to vše máte pohro-

madě — pak ještě nemáte cenu jednoho hodného sv. přijímání. Uvažte, co přijímáte! Je to Pán Ježíš, který svět a moře stvořil, který všechny živly a poklady stvořil, který nejen na zemi, nýbrž i na nebi panuje a věčný život a věčné bohatství poskytnouti může. Neměli bychom ho proto rádi a často přijímati? Tu nás může zdržovati jen nerozum. Či nebyl to nerozum, když pozvaní k večeři nepřišli, poněvadž koupil jeden ves, druhý patero spřežení volů a třetí se od ženy nemohl odloučiti? Bláhová vášeň, žádostivost těla, očí, pýcha života je zdržuje od drahocenné večeře a hněv Otce nebeského na ně svaluje. Žádný jiný důvod nemůže ani tebe zdržovati, abys častěji Svátost oltářní nepřijímal. Zženštilost, bázeň lidská, ziskuchtivost jest příčinou, snad i špinavý hřích, nemravný poměr, hanebný zvyk nesou na tom vinu, když po celý rok u stolu Páně se neobjevuješ. Alespoň jednou za rok máme dle přikázání církevního velebnou Svátost oltářní přijímati a přece nalézáme i takové křesťany, kteří nejdou ke sv. přijímání po dlouhá léta, vyjdou ze školy a teprve před svatbou opět jdou k sv. přijímání, potom zase není je viděti. Jak odpoví jednou tací křesťané před soudnou stolicí boží, když Spasitel jim řekne: »Po celý rok, ve dne i v noci, dlel jsem ve svatostánku, s touhou jsem tě očekával, v božské lásce jsem byl ochoten s tebou se co nejúžeji spojit, všechno bohatství milosti ti udělit, ale nechal jsi mne čekati, nepřišel jsi. Co chceš nyní ode mne? Jak tě mohu do svého nebe přijmouti, které jsem připravil jen těm, kteří mne milují? Kde je tvoje láska ke mně? Za živa jsi žádnou neměl a po smrti nemůžeš žádné dostati. Nikdy jsi po mně netoužil, nikdy jsi mne nemiloval, proto odejdi ode mne na věky. Mezi tebou a mnou není již přátelství, není již spojení možné.« Co bys chtěl na takovou obžalobu odpověděti? Řekneš: »Spravedlivý jsi, Hospodine, a spravedlivý jest soud tvůj.« Chceš-li jednou tomuto zdrcujícímu soudu se vyhnouti, neleň Pána Ježíše častěji ve Svátosti oltářní přijímati.

Napoleon určiv výslužné pro kněze, který ho připravoval k prvnímu sv. přijímání, psal mu: Nikdy jsem nezapomněl, že vysoké postavení své, ke kterému jsem došel, mám děkovati vašemu ctnostnému příkladu a vašemu moudrému ponaučování. Bez náboženství není možno štěstí, není možná skvělá budoucnost.

Sv. Efrem píše: Požívej tedy, milý bratře, neposkvrněné tělo Pána svého, přesvědčen jsa pevnou vírou, že přijímáš Beránka božího. Tajemství Kristova jsou nesmrtelný oheň. Nezkoumej v nich opovázlivě, aby ses nespálil. Abraham dal nebeským andělům pokrm, a oni jedli. Byl to zajisté veliký zázrak, že andělé na zemi tělesný pokrm požívali. Ale veškerý obdiv náš převyšuje, co učinil jednorozený Syn boží pro nás, když nám, kteří tělesní jsme, své tělo a svou krev za pokrm dal.

R. 1907 vydali znamenití spisovatelé francouzští Gabriel Travieux a Loyson dvě knihy, které nám jasně ukazují, kam vede nynější boj proti náboženství katolickému ve Francii, k rozvratu rodinnému, do neštěstí. Gabriel Travieux ukazuje v díle »L'Otage«

(rukojmi) boj ctižádosti proti víře. Prefekt Santeuil má naději krásného postupu. Již ho chtějí jmenovati hlavním vládcem v Alžíru. Ale skoro právě v témže okamžiku slyší, že jeho manželka Cecilie připravila dcerušku Veroniku tajně k prvnímu sv. přijímání. Toho neopominou jeho nepřátelé použiti proti němu. Noviny pravice a levice budou psáti k tomu poznámky. Santeuil, úředník radikální republiky, bude jedněmi označen jako renegát, druhými jako pokrytec. Jest zběsilý, poroučí manželce, aby dcerušku nepřipustila neb aspoň aby je odložila, až bude děvče starší a svobodně se rozhodne. Konečně matka povoluje. Manželé jedou do Alžíru, vezouce s sebou „rukojmi“, svou dcerušku. Ale brzo otrávená ovzduším nesvornosti a nenávisti, které se kolem ní rozšiřuje, chřadne a znenáhla umírá. Otec, matka pláče u jejího lůžka. Matka opustí svět a vstoupí do kláštera. Otec s nelibostí uvažuje o svém zničeném životě. Již jest ze ctižádosti vyléčen. Kritik tohoto díla dodává, že takové scény se odehrávají častěji v rodinách, i když ne vždy s tak tragickým koncem.

Závěr. Šťastni jsme, dokud věříme v Ježíše Krista, dokud on nás sílí ve Svátosti oltářní. Slyšel jsi, jaké povinnosti máš k Pánu Ježíši v této Svátosti. Poklekni na kolena, klaň se mu, navštěvuj ho rád, zvláště v neděli a ve svátek, přijímej ho častěji, ale aspoň jednou za rok. Co pro tělo jest osvěžující koupel, jest pro duši sv. přijímání. Posiluje ji, aby vítězně pokušení a nebezpečí životní překonala a stále kráčela po cestě k věčné blaženosti. Amen. Hlavně dle *Busla Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.*

Neděle II. po sv. Duchu.

K čemu nás vybízí pozdrav velebné svátosti?

Pán Ježíš pozván stoloval u jednoho knížete farisea v sobotu. Mluvil tam o království božím. Jeden z hostí dojat myšlenkou blaženosti v říši Messiášově, zvolal: „Blahoslavený, kdo jísti bude chléb v království božím“ (Luk. 14, 15.) Domníval se, že židé, potomci Abrahamovi, mají práva k té hostině věčné a že nemohou býti z ní vyloučeni. Pán Ježíš užil vhodné příležitosti, aby shromážděné hosti poučil, že židé, národ vyvolený v Starém Zákoně, měli práva, aby první pozvání byli do království božího či církve Kristovy; avšak zbavili se toho práva, poněvadž pozvání nepřijali zarputilostí a tvrdošijností vlastní. Pýcha, lakota, rozkošnictví bránily jim, proto pohrdli pozváním. Proto voláni k hostině Samaritáné a pohané, a ti s ochotou se dostavili do církve Kristovy a proto stanou se účastnými hostiny věčné.

Všem, kdo poslechli hlasu milosrdenství božského, dostává se už zde na světě veliké hostiny v nejsv. svátosti a skrze ni pak po smrti hostiny věčné, blaženosti nepomíjející.

Ježíš Kristus v nejsv. svátosti je středem naší veřejné bohoslužby, přebývá na oltáři mezi námi jako nejlepší náš dobrodinec,

obětuje se při mši sv. ustavičně za nás nebeskému Otci, dává se nám za pokrm duše ve sv. přijímání; jest pramenem života pravého, křesťanského, dárce všech milostí na zemi, a zdrojem nevýslovné blaženosti na věčnosti.

Ve čtvrtek minulý prokázali jsme veřejně povinnou poctu největšímu dobrodinci; dnes uvedeme si na paměť všechny povinnosti, jež máme po celý rok ke Kristu v nejsv. svátosti, a jež zahrnuty jsou všechny v nejlepší pozdravu, jakým uctíváme Spasitele ve chrámu Páně: »Pochválena a pozdravena buď nejsv. svátost oltářní, od toho času až na věky!«

P o j e d n á n í.

1. Kdykoli přicházíme do chrámu Páně a kdykoli odcházíme, ba kdykoli jdeme buď z blízka či z dále mimo chrám Páně, dáváme pozdrav největšímu dobrodinci svému, Ježíši Kristu slovy: »Pochválena a pozdravena buď nejsv. svátost oltářní.« Pozdrav ten má především rozmnožit naši víru, že Ježíš skutečně se svým tělem a krví svou, božstvím i člověčenstvím ve svátosti oltářní jest přítomen, poněvadž sám to řekl a sám tak chtěl míti: »Totot jest tělo mé . . ., to činte na mou památku«. Až do XI. století žádný bludař neodvážil se popírat přítomnost Páně ve svátosti oltářní, až pyšný a ctižádostivý Berengar, ale před smrtí zoufale plakal, že nevěrou tolik pohoršení způsobil a nyní obává se odsouzení a věčného zavržení.

Kdokoli kdy ztratil víru v Krista ve svátosti oltářní, byl suchou větví, neměl pravého života, živořil život bídný, nešťastný, s pláčem odcházel na věčnost a tam věčně bude si dělati výčitky, že proměškal dobu navštívení, že žil nadarmo a připravil si věčnost nejvyš zůfalou. Zvláště náš národ český vynikal vždy neobyčejnou úctou k nejsvětější svátosti; i v dobách poblouzení nosil tělo Páně do válek, očekáváje vítězství; kněze k nemocnému doprovázel pod baldachýnem v průvodu četném se světly, a slavnosti Božího Těla slavíval nejokázaleji. Pozdravem: Pochválena a pozdravena buď nejsv. svátost oltářní — rozněcujme tedy denně víru v Krista, mezi námi skutečně, viditelně přítomného!

2. Kdykoli pozdravujeme Krista ve svátosti oltářní, připomínáme si povinnost, že máme svého nejlepšího přítele nade vše milovati, jemu se zasvětit, jeho jménem vše konati, naň neustále mysliti. V Porýnsku žil velice zbožný malíř, zvláštní ctitel svátosti oltářní. Býval kdysi protestantem. Vypravoval, jak se stal katolíkem.

»Otec můj byl úředníkem v Drážďanech. Záhy jsem ztratil rodiče a zdědil něco peněz po nich, jež starší bratr, poručník můj, měl u sebe. Mnoho jsem zakusil ústrků. Kdykoli bylo mi smutno, chodíval jsem do katolického chrámu a klekával na stupně oltáře a zde stěžoval jsem si před svatostánkem. Jednou bratr mi dal peníze, že se zřídí poručenství, abych si hledal byt vlastní. Přišla bída, žil jsem o vodě a chlebě, jednou neměl už ani na

kousek chleba. Così hnalo mne do katolického kostela. Plakal jsem tu nad svou opuštěností. Najednou pocítil jsem klid v srdci, že Bůh jistě pomůže. Šel jsem do dílny, mistr pochválil mou práci, pravě, že ode dneška dostanu týdenní mzdu. Nastala doba veselejší. Do 18 let ušetřil jsem několik zlatých, dal se zapsati za posluchače akademie v Mnichově. Jednoho večera v listopadu seděl jsem v pivovaru a pil obvyklou sklenku piva, když zaslechl jsem najednou znamení zvonkem a spatřil kněze kráčejícího k nemocnému a s ním dva muže s lucernami. Obyčejně doprovázelo kněze více lidí; tehdy bylo deštivo. I řekl jsem: »Když nejde s knězem katolík, prokáží já protestant poctu nejvyššímu Pánu.« Nedopil jsem a běžel za knězem, připojil se s odkrytou hlavou k průvodu a doprovodil až k bytu nemocného, kde se kněz obrátil a udělil nám požehnání velebnou svátostí. Pojala mne hrůza, klekl jsem a brzy vstal a zvolal: stanu se katolíkem. Požehnání způsobilo ve mně změnu. Zamiloval jsem si Krista, dal jsem se vyučiti ve sv. náboženství a stal se katolíkem, a od té doby nikdy jsem nelitoval toho, jsem šťasten a rád navštěvuji Krista ve svatostánku, abych něco splatil, co byl pro mne učinil. — Jakých darů dostalo se nám křesťanům, každému z nás, od Krista v nejsv. svátosti! Tělo naše tolikrát posvěceno tělem a krví božskou; duše tolikrát očištěna od poklesků — učinění příbytky božími, chrámy Ducha sv., svatostánky Kristovými; co útěchy, posily a pomoci nalezli před svatostánkem; hle, nejlepší přítel náš, Ježíš Kristus, hoden naší lásky, abychom jej milovali nade vše a jiné k lásce povzbuzovali slovem a příkladem! Každý pozdrav »Pochválena budiž nejsv. svátost oltářní«, připomíná nám tu povinnost a nebude z nás nikoho, jenž by nezvolal se sv. Pavlem, bývalým odpůrcem Kristovým: »Nic neodloučí mne od lásky Kristovy, ani meč, ani posměch ani pronásledování ani smrt. V ničem nechci se chlubit, leč v kříži Pána našeho Ježíše Krista!«

3. Pozdrav nejsv. svátosti připomíná dále, že Krista, jež nade vše milujeme, musíme stále uctívati nejen v kostele ale i mimo kostel. V kostele přijímá náš hold ve svatostánku, mimo kostel, kdykoli vynáší se v slavném průvodu ku veřejné účtě neb k nemocnému, aby ho uzdravil na duši, očistil, posilnil, potěšil, ba často i nemoci zbavil. — Slavný generál baron Geramb za pobytu v Lyoně potkal kněze jdoucího k nemocnému, klekl a poklonil se velebné svátosti a vida, jak jeden z ministrantů neslušně se choval, vzal sám baldachýn a s druhým ministrantem doprovodil kněze k dvěma nemocným. Všichni byli překvapeni neobyčejnou úctou generála ke Kristu v nejsvětější svátosti, mocné dojati a k horlivější účtě povzbuzení.

Jindy opět, když jel v čele vojska a potkal kněze ubírajícího se k nemocnému, seskočil s koně, poklonil se Kristu ve velebné svátosti a doprovodil se svým plukem kněze až do bytu nemocného. Byl to stařec, bývalý důstojník, který spatřiv vojsko velice byl potěšen a zvolal: »Milí přátelé, když vášně umlknou a člověk se cítí na prahu věčnosti, pozná tu starou pravdu, že vše jest marnost

kromě milovati Boha nade vše a jemu sloužiti. Díky Bohu za to, sloužil jsem mu dle svých sil, umírám v největším štěstí.« Generál Geramb dojat těmito slovy, zřekl se vojenského života, zasvětil život Bohu a Kristu v nejsv. svátosti — vstoupil do nejpečlivějšího řádu a do konce života byl zvláštním ctitelem nejsv. svátosti oltářní. Pozdrav velebné svátosti kéž nám všem připomíná sladkou povinnost uctívati co nejhorlivěji Krista ve svatostánku.

4. Pozdrav ten vybízí nás dále, abychom často a hodně přijímali tělo Páně, které jest pravým chlebem křesťanského života, mannou nesmrtelnosti, pokrmem andělským, zárukou slavného zmrtvýchvstání a života věčného.

Když Alžběta, ukrutná nepřítelkyně katolické církve, vládla na trůnu anglickém, zapověděla katolíkům přijímati sv. svátosti pod pokutou penězní, ba i smrti. Kdo veřejně přijal tělo Páně, odsouzen k pokutě 400 tolarů. Jeden šlechtic prodal statek, aby měl peněz na pokuty vynucené. »Nuže, milý Ježíši, zvolal, chci býti chudý, jen abych tě mohl častěji přijímati.« Po každém přijímání platil 400 tolarů pokuty; platil rád, platil tak dlouho, až byl úplně na mizině. Když pak viděl, že bude pokutován smrtí, zvolal: »Pane Ježíši, ty's zemřel za mne v největší chudobě, i já chudý hotov jsem umřít za tebe«. Stal se mučedníkem úcty a lásky k svátosti oltářní.

Jak zahanben nízko stojí křesťan, který jen jednou do roka přistupuje ke stolu Páně, jak hanbiti se musí, kdo několik let nepřijal těla Páně, když mu nehrozilo žádného nebezpečí, žádné překážky!

Kdykoli pozdravujeme Krista v nejsv. svátosti, vzpomeňme si na sladkou povinnost nejméně jednou v roce posílniti se tělem Páně, zárukou štěstí a spokojenosti na zemi, slavného zmrtvýchvstání a života věčně blaženého — po smrti; nebudeme pak přijímati jednou, ale častěji v roce!

5. Pozdrav velebné svátosti vybízí nás, abychom pilně a pobožně obcovali mši sv., kde se Syn boží za nás obětuje; a to nejen v neděle a svátky, ale i dle možnosti ve dny všední. Sv. Dominika bylo nejčistší radostí od nejútlejšího mládí slyšeti mši sv. »Nikde netekou prameny milosti tak hojné,« říkával, »jako na obětním oltáři.« Císař Jindřich II chodíval ke mši sv. o půl hodiny dříve, klekával před křížem slzy prolévaje: »Pohled na kříž,« říkával, »jest nejlepší přípravou ke mši sv., hlásá lásku, kterou Kristus na Kalvarii nám dokázal a kterou denně při mši sv. dokazuje.« »Bůh mi dal veliké dary,« pravil slavný hudební skladatel český dr. Dvořák, »chodím mu za ně do kostela při mši sv. děkovat.« Denně bylo ho vídati v Emauzích při službách božích. Pozdraven a pochválen buď za to Kristus ve svátosti oltářní, že nám tolik milostí vydobyl a novými dary stále obohacuje!

6. Pozdrav velebné svátosti vybízí nás ku časté návštěvě Krista ve svatostánku. Sv. Václav navštěvoval vel. svátost i za noční doby, když pro záležitosti úřední nebylo možno navštívit častěji za dne. Činil tak jako panovník český, aby poddané své nadchl

úctou k nejsv. svátosti, věda, že jen odtud má národ český po-
žehnutí a šťastnou budoucnost.

Do chrámu Páně volá nás Kristus, chce nás občerstviti a po-
těšiti. Sem máme se scházeti, stížnosti své a přání přednáseti, za
pomoc a posilu prositi, za dary děkovati.

Každý pozdrav velebné svátosti připomíná nám tu sladkou
povinnost!

7. A konečně vybízí nás, abychom Krista v nejsv. svátosti
také statečně hájili. Nepotřebuje sice naší pomoci a ochrany, ale
žádá naší lásky a vděčnosti; a tyto nutí nás, abychom Krista
veřejně vyznávali, proti nepřátelům a lehkomyšlníkům hájili,
abychom dle možnosti za urážky a rouhání jiných sami náhradu
podávali, nevděk, lhostejnost, nevěru a zlobu jiných vděčností,
horlivostí, živou věrou a čistotou srdce vyrovnávali. Když ve
Francii protestanté Hugenoté proti katolíkům šíleně řádili a v jedné
obci konala se slavnost Božího Těla a kněz nesl v monstranci
tělo Páně, skrýval se jeden hugenota se stříelnou zbraní, mífil již
po knězi, aby ho usmrtil a slavnost překazil. Jeden z průvodu po-
zoroval nebezpečí, chtěl předejítí potupě Nejsvětějšího, postavil se
ihned před kněze mezi útočníkem. Rána třeskla a muž klesl k zemi.
Kněz podal mu ještě tělo Páně z monstrance, řka: »Pro čin svůj
hoden jsi těla Páně, jež jsi před potupou chránil.« Sotva přijal,
skončil jako mučedník nejsvětější svátosti!

Nedostane se každému milosti dáti život za Krista, ale ka-
ždému dostává se příležitosti, aby víru v Krista v nejsv. svátosti
veřejně a neohroženě vyznal a také před potupou statečně hájil.
A tu povinnost připomíná nám pozdrav velebné svátosti.

V Starém Zákoně hořel sedmiramenný svícen ve svatyni
před archou nejsvětější, na níž přebýval Bůh.

V Novém Zákoně kéž svítí před svatostánkem, před Kristem
v nejsvětější svátosti, svícen sedmera povinností našich.

Ať jasně svítí pevná víra v přítomnost Spasitele ve velebné
svátosti, ať svítí láska k němu, jakožto nejdobrotivějšímu příteli,
ať svítí úcta naše k němu, ať svítí touha ustavičná po přijímání
nejsvětějšího těla Páně, ať svítí účast naše při bohoslužbě, časté
návštěvy naše před svatostánkem, ať svítí neohroženost naše v há-
jení Krista proti urážkám, potupám a nevěře.

Na tyto povinnosti vzpomeňme si pokaždé, kdykoli proná-
šíme v pravdě křesťanský pozdrav: »Pochválena a pozdravena
budiž nejsvětější svátost oltářní; od toho času až na věky věkův!
Amen.«

V. M. Váchal.

Neděle III. po sv. Duchu.

Pravý Beránek boží.

»Nalezl jsem ovečku ztracenou.« (Luk. 15.)

Jednou zabloudila ovečka do hlubokého lesa, a poněvadž plna úzkosti a strachu nenalezla východu, skryla se do hustého křoví a unavena ležela na zemi očekávajíc jisté záhuby, že stane se kořistí dravců. Když pastýř zpozoroval, že schází nejlepší ovečka, a domníval se právem, že bude jen ukryta v hlubokém lese, poslal několik pasáků, aby prošli lesem a vyhledali ovečku, dokud se nestane kořistí dravého vlka. Tito prošli celým lesem, tloukli na keře a houštiny, házeli tam kameny a holemi v domnění, že ovečku vyplaší. Avšak tato, čím více slyšela lomoz a hluk, tím byla bážlivější a schovala se ještě dále do nejhustšího keře. Vrátili se domů s nepořízenou; pastýř byl velice zarmoucen a přemýšlel, jak by ovečku z lesa vylákal. Pošle-li za ní psy, vyplaší tito vlky a ovečka neujde zkáze, půjde-li sám, poplašena lomozem pasáků, nebude více důvěřovati jeho hlasu. Co takto se rozmyšlel, vzpomněl si, jak nedávno viděl hocha, který měl s sebou ptáka a tento zpěvem lákal k sobě ptáky z nejskrytějších houštin. »Zkusím to s beránkem,« pravil k sobě. »Až uslyší ztracená ovečka hlas beránka, opustí skrýši svou a půjde za hlasem a bude zachráněna.« Plán se vydařil. Pastýř našel svou ovečku.

Adam zhřešil, zbloudil a skryl se: »Bál jsem se, a proto jsem se skryl«; a s ním veškeré lidstvo bloudilo v temnotách a hříchu; záhuba věčná mu brozila. Nebeský pastýř posílal anděle a proroky, aby ztracené lidstvo vyhledali a k Bohu přivedli. Posílal různé nehody a tresty, aby lidstvo vyplašil a před zkázou zachránil; ale toto ještě více zalézalo a skrývalo se hlouběji, nerozumějíc milosrdnému volání. Bůh konečně poslal svého jednorozeného Syna v poušť světa, aby líbezným hlasem, dobrotivým voláním přilákal ztracenou ovečku a zachránil. Proto zvolal svatý Jan Křtitel na poušti a ukazoval na Krista zástupu: »Ejhle, Beránek boží!« Toť Vykupitel, který hledá ztracenou ovečku! Poněvadž však Bůh předvídal, že po všechny časy jednotlivé ovečky blouditi budou v temných houštinách hříchu, zanechal nám tu Beránka božího až do skonání světa. Ejhle, Beránek boží! na oltáři ve sv. hostii, na nějž každý kněz při mši sv. ukazuje, na ramena bře a jeho hlasem vábí k sobě ztracené ovečky, pobloudilé duše! Pro tohoto Beránka při mši sv. mohou býti ztracené duše nalezeny a uchráněny před záhubou věčnou.

P o j e d n á n í.

Že Kristus v nekrvavé oběti mše sv. jest pravým Beránkem, tvrdil již sv. Jan, evangelista, který ve svém Zjevení dvacetsedmkrát Krista Beránkem nazývá, kterého také všechny oběti Starého Zákona předobrazovaly, neboť poručil Bůh, aby denně beránek ráno

a večer byl obětován. (Exod. 23.) Židé musili jísti beránka velikonočního, který byl předznakem Krista, Beránka Božího, jenž denně v Novém Zákoně se obětuje svému nebeskému Otci. Proto od nejstarších dob křesťanství vyobrazuje se Kristus jako beránek; proto při mši sv. před přijímáním zpívá se a kněz modlí se též u oltáře: »Beránku boží, který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi!« Kristus je tedy neposkvrněným Beránkem, který denně jest obětován nebeskému Otci, a každý kněz jest pastýřem, jemuž Bůh svého Beránka světil, který tedy může stále volati: »Radujte se se mnou, neboť našel jsem Beránka, nikoli ztraceného, ale neposkvrněného, kterým ztracené ovečky bývají zase nalezeny. A proto »blahoslavení jsou, kteří k svatební večeři Beránka jsou pozváni!« (Zjev. 19.) Vidíme-li kněze u oltáře, jenž Beránka v rukou drží, vidíme pastýře, který hledá ztracenou ovečku s Beránkem božím, na jehož hlas a volání my, ztracené ovečky, býváme hledáni a nalézáni. Tertullian vypravuje, že v prvních dobách křesťanství býval na kalichu vyobrazen pastýř, jenž nese na ramenou ztracenou ovečku, aby pokaždé kněz u oltáře byl upozorněn, že on jest pastýřem, který pomocí Beránka božího, jež v rukou drží, bloudící ovečky má hledati a na pravou cestu uváděti. Proto úřad pastýřský, úřad kněze jest nad pomyšlení veliký, před nímž králové a knížata k zemi se sklánějí, neboť je-li vyznamenáním nésti kolem krku řád zlatého rouna, zlatého beránka, kterým ozdobeni bývají, kdo se vyznamenali skutky hrdinskými, což zavedl Filip Krásný, vévoda burgundský, aby šlechtu svou povzbudil k statečnosti a činům rekovným: jaké teprve jest vyznamenání kněze, který Beránka božího ve svých rukou drží!

Jestliže pouhý pohled na zlaté rouno neodstraší rytíře, aby se nevydal v největší nebezpečí života do řad nepřátel, aby neobětoval krev a statky za svou vlast, jak by měl kněz, který denně Beránka božího v rukou drží, ba v srdce své přijímá, báti se vydati život svůj za ztracenou ovečku! Žádné nebezpečí není dosti veliké, žádná nemoc dosti nakažlivá, žádné místo není dosti vzdáleno, žádná cesta dosti drsná a nepřijemná, aby tam nespěchal kněz s neposkvrněným Beránkem zachránit ztracenou duši lidskou! A jako statečný vojevůdce má velikou radost, když jest nebezpečí největší a bitva nejprudší, jen když dosáhne vítězství: tak duchovní pastýř má tím větší radost, čím větší jest namáhání, jen když nalezne ovečku ztracenou. Toho však nedosáhne dříve a snáze leč u oltáře pomocí Beránka božího. Jak mnohý kněz našel tak mnohou pobloudilou ovečku zde u oltáře přispěním Beránka božího! Co horlivých kněží u oltáře, když v rukou drželi Beránka božího, nepřestalo úpěnlivě volati, dokud jim Bůh nedaroval ztracenou ovečku, duši zatvrzelého, nekajícího hříšníka! Odkud to jest, že často při mši sv. srdce nekajícího bývá pohnuto a vedeno ke zpovědnici? Dobře to ví nepřítel člověka odvčký, duch zlý, a proto brání navštěvovati mši sv., aby nebyla zbloudilá ovečka, již má ve své moci, vyproštěna, aby nezaslechla hlasu Beránka božího. Když nevěsta Orfeova, Eurydika, jak bájili

pohané, od vládce podzemí, Plutona, byla zajata a v podzemí zavlčena, pohnula veliká láska k ní Orfeu, že se odhodlal sestoupiti do podzemí, aby Euridiku zpět přivedl. Poněvadž věděl, že brána podzemí hlídána byla trojhlavým psem Cerberem, vzal si s sebou citeru, jejíž líbeznou hrou by strážce uspal, a pak Euridiku vysvobodil, což se mu také podařilo. Kolika duchovním pastýřům odvedl podzemní pekelný duch Pluto jejich milované ovečky a strhl skoro až v propast pekel! Co činí horlivý duchovní? Nejen s nasazením života spěchá za ovečkami, máje v rukou citeru, eucharistii, tělo Páně, velebnou svátost oltářní, na jejíž líbezný hlas opouštějí ztracené ovečky místa hrůzy, přidružují se k Beránku božímu, pastýři nejdobrotivějšímu, aby zde záchrany a spásy našly. Kde jinde nežli v kostele při mši sv. dovolají se pomoci rodiče, mají-li nezvedené a nevděčné děti, když různé tresty, výstrahy, pohrůžky vyzněly nadarmo? Hlas Beránka božího může je ještě zachrániti, ztracené nalézti, změnit, aby byly radostí a chloubou rodičů!

Při mši sv. můžeme jeden druhému býti dobrým pastýřem, prositi Beránka božího, aby ovečku ztracenou, na níž nám tolik záležel, k sobě přilákal a před záhubou zachránil.

Ve Vídni žil vysoký důstojník vojenský, který vedl život velice lehkomyšlný, v Bohu nevěřil a náboženství se posmíval. Byl vdovec a měl jedinou dceru, která byla po matce velice zbožnou.

Největší radostí její bylo, mohla-li se zúčastniti mše sv. se svou vychovatelkou. Jednou vychovatelka byla zaneprázdněna, tak že do kostela s ní jíti nemohla. Dceruška byla celá nešťastná, tak že otec jí slíbil, že ji sám doprovodí. Jak se zaradovala dceruška, že otec půjde také do kostela, jak se těšila, že úpěnlivě bude prositi Boha v kostele, aby otce osvětil a změnil. V kostele dceruška klekla si v lavici na obvyklé místo, a otec spatřiv ji klečeti, klekl si vedle ní.

Celou mši sv. modlila se dívka a zvláště při pozdvihování prosila úpěnlivě Beránka božího, aby se smíloval nad duší pobloudilého otce. Předobrá Spasitel vyslyšel prosbu hodného dítěte. Otec častěji pohlédl na dobrou dcerušku, na její zanícenou tvář, cítil, že má něco velice důležitého na srdci, že to Bohu přednáší a doporučuje; byl tak dojat, že hojné slzy kanuly mu z očí. Bůh osvětil ho a rozevřel jeho srdce k lepšímu životu. Každou neděli a svátek klekával v kostele vedle své dcery, vykonal sv. zpověď, přistoupil s dcerou, svým andělem, jak ji nazýval, ke stolu Páně, což častěji v roce opakoval. Změnil způsob svého života, byl změněn úplně.

Až při soudném dni pozná lidstvo s úžasem, co pobloudilých oveček bylo přilákáno hlasem Beránka božího, vyrváno hříchu a peklu! — Kristus, který přišel na svět, aby hledal a spasil, co bylo zahynulo, zůstává stále mezi námi, hledá ustavičně, volá pobloudilé ovečky zvláště při nejsvětější oběti mše svaté. Sem utí-

kejme se se svými žádostmi, doporučujme sebe, doporučujme své spolubližní, aby žádný z nás nezahynul, ale všichni dosáhli života věčného. Amen.

Dle P. Zumsteega S. J. V. M. Váchal.

Neděle III. po sv. Duchu.

Ctnost bez bázně.

Není člověka na světě, aby se zachoval všem. Bůh sám na nebesích bývá různě posuzován. Je-li jasné a suché počasí, nařekají zahradníci a hospodáři, a chtějí déšť; prší-li, bědují výletníci. Nezachoval se všem ani Pán Ježíš na zemi. Trestal-li hříšné, a vyháněl-li prodavače a kupující z chrámu, zdál se hned býti přísným; zacházel-li shovívavě s hříšníky, reptali proti němu.

Ať činil Kristus cokoli, v ničem se nepřátelům nezachoval. Avšak co dělá Bůh na nebi, když reptáme? Nedbá posuzování lidského, dává svítiti slunci kdy a jak dlouho chce. Právě tak Kristus. Nechá reptati zákoníky a farisee, vyhledává hříšné, obcuje, ba jí s nimi; nic nezdržuje Slunce spravedlnosti od jeho obyčejného běhu. Dnes v evangeliu jakoby dával Kristus novou příčinu k reptání dvěma podobnostvými. Což jedna ovečka větší má ceny než devadesátdevět? Je to spravedlivá láska, jež jest jiná k jedné a jiná k ostatním? Nemá pastýř povinností k devadesátidevíti ovčím, ale jen k jediné, jež se ztratila? A není-li to žena lakomá, jež jediný peníz celou noc hledá, jakoby se nemohla dočkati světla denního? Ale ať reptají fariseové sebe více, pastýř Kristus hledá ztracenou ovečku dále, a žena neustává, dokud nenalezne ztraceného peníze. Reptali, poněvadž toho nepochopili. A tak, milý křesťane, chceš-li vésti život lepší nežli dříve, nedbej úsudků lidských, co kdo o tobě řekne; čiň, co se líbí Bohu, a nelekej se lidí.

P o j e d n á n í.

Již sv. Pavel pravil k Timotheovi: »Všichni, kteří chtějí zbožně žíti v Kristu Ježíši, pronásledování trpěti budou.« (2 3.)

Neřekl: Kteří zbožně žijí, nýbrž kteří chtějí zbožně žíti; to jest, kteří začínají se odvracet od světského způsobu života a libovati si v povinnostech křesťanských, již jsou obstoupeni zastupy posuzovačů a posměvačů, jakoby ctnostný život byl k hanbě a necti.

Proč nenáviděna zbožnost a konání dobrých skutků? Šalomoun odpovídá: »Bezbožní nenávidí ty, kteří jsou na pravé cestě.« (Přísl. 29.) Salvián udává příčinu, řka: »Ctnostný život zbožného jest ustavičnou obžalobou a trestem zlých.« Zbožností v kostele zahanbujete neuctivost a roztržitost jiných; vaše počestnost a zdrželivost zahanbuje a kárá nestoudnost a neslušnost jiných; vaše střídmost odsuzuje jiných nestřídmost; vaše štědrost zahanbuje jiných lakotu a skoupost; a proto vás nenávidí, proto

otírají se o vaše ctnosti, poněvadž v nich jako v zrcadle odrážejí se jejich neřesti a vady.

Velbloud, přijde-li k čisté vodě, zkalí ji nohou, aby ohyzdný hrb ve vodě nespátřil. A tak zlí posuzují, pronásledují zbožné křesťany, aby je od ctnosti odlákali a jejich chybami své chyby zakryli. Kdokoli se chtěl líbiti Bohu, byl vždy nenáviděn od zlých a pronásledován; nevinný Josef bozen do jámy, poněvadž nechtěl býti účasten hříchů svých bratří; také Jeremiáš, poněvadž se stal králi pravdou obtížným. Zbožným křesťanům nehrozí nic podobného, jen posuzování a posměch; a pro zlobu bezbožných měli by ustati od zbožného života a spolčiti se s nimi?

Sv. Augustin, když se zcela a upřímně obrátil k Bohu a vedl život světce, a mnozí různě o něm soudili, říkal: »Ať jen lidé říkají o Augustinovi, co jim libo, jen když já žiji s Bohem ve shodě a pokoji.«

Kdyby měl zbožný na vůli buď od každého býti milován, chválen a vážen neb ode všech nenáviděn a posmíván, bude voliti zajisté to poslední, neboť kdyby i ctnost vaše od každého byla chválena a nikdo by proti ní nemluvil, myslíte, že Bůh bude proto vaším dlužníkem? Nejste-li vy spíše dlužníky Boha, dávají vám už zde požívati užitku a ovoce vaší ctnosti? Jste-li však pro ctnost ještě pronásledováni a posmíváni, činíte si Boha dlužníkem, jak sv. Jan Zlatoústý praví: »Budeme-li milováni pro Boha, jsme jeho dlužníky pro čest prokazovanou; jsme-li však proň v nenávisti, bude sám naším dlužníkem.«

A čeho si více má přátí člověk, nežli aby měl Boha za dlužníka? Proto kdyby se jazyky všech zvedly proti nám, kdyby mluvily, lhaly, jednání naše zle posuzovaly, jak jim libo, nevykonají tím nic jiného, leč že učiní Boha naším dlužníkem a způsobí, že nám ničeho budoucně neodepře, jak svědčí zbožný Job, řka: »Kdo jest posmíván od svého přítele jako já, vzývati bude Boha, a Bůh vyslyší ho.« (12.) Nedivme se tedy, že Bůh onu ctnost, jež od jiných v posměch bývá uváděna, tolik si váží, neboť není v ní žádné osobní výhody, nýbrž jen čistá láska k Bohu. Proč líbil se tolik Abraham Bohu? Pro svou poslušnost či víru? Zeno praví, že pro svou neohroženost, kterou nedbal úsudků lidských, co budou říkati, obětuje-li Bohu svého syna. Nelekal se, že nazývati ho budou vrahem vlastního dítěte, ale těšil se, že může vykonati vůli a rozkaz boží. Proto se nelekejme lidí, tupí-li, posuzují-li nás pro horlivé konání povinností, že přijímáme svaté svátosti a máme skutky dobré, těšme se tím, že se to líbí Bohu. Zlým lidem se nezachováme nikdy, nebudeme-li s nimi zlo tropiti, Boha urážeti. V ohni však zkouší se zlato. »Trpíte-li pohanění pro jméno Kristovo,« — praví sv. Petr — »blahoslaveni budete.« (I. 4. 14.) A Pán Ježíš řekl: »Blahoslaveni jste, budou-li vám zlořečiti a nenáviděti pro mne.« A jak dlouho budou se zlí posmívati? Svátý Jan Zlatoústý upozorňuje nás na lidi před potopou. I ti se posmívali spravedlivému Noemovi; ale smích brzy přešel, smál se Noe, když posměvači zoufale volali k Bohu o pomoc.

Když Xenofon káral Cassa, vznešeného jinocha, že nechce s ním hrát v karty, zvolal tento: »Vyznávám se, že k věcem nedůstojným jsem velice bojácný.« Tak bránil se pohan. A my, křesťané, měli bychom libovati si ve věcech nicotných a zanedbávati Boha?

»Utrhali mi,« — praví žalmista Páně, — »a já jsem se — modlil.« (108. 4.)

Nechme posměvače vésti jízlivé řeči, a modleme se, konejme horlivě své povinnosti, krácejme po cestě ctnosti a bohumilého života.

Včera slavili jsme památku sv. Kvirina, biskupa mučedníka. Za panování Diokleciána vypuklo krvavé pronásledování křesťanů. Tehdy nejvíce záleželo pohanům, aby odstranili biskupy a pak věřící křesťané že snáze budou rozptýleni. Proto biskupové stáli neohroženě ve víře, aby statečností nadchli své podřízené.

Soudce vyhrožoval zajatému biskupovi a dal jej nemilosrdně zmučiti. Ale tento zvolal: »Obětí utrpení toho stávám se pravým knězem a hodným služebníkem Kristovým; toužím po mukách větších, aby mne do života věčného touž cestou následovali ti, jichž biskupem byl jsem za života pozemského.« Vyzkoušeli na něm všechny druhy trýznění, až utopením odevzdal duši svou Bohu.

Takové příklady neohroženosti byly povzbuzením tisícům křesťanů, že nelekali se pronásledování, potup, posměchu, ani smrti, ale život dali za Krista.

A to nedělo se jen v prvních dobách křesťanství. Příklady podobné statečnosti nalézáme ve všech stoletích dějin církve svaté, ve všech zemích, za všech časů.

Když počátkem XIX. století vypuklo pronásledování křesťanů v Číně a mnoho jich odsouzeno k smrti, bylo vyhrožováno i jednomo Čiňanu, Petru Tsayovi, aby Krista zapřel, jinak že bude k tomu mukami donucen. Nepovolil; mučili ho různým způsobem, 30 let nosil kanghu, zvláštní dřevěný obal, z jehož otvoru vyčnívala hlava odsouzence; mohl říci jen: »Žádám se Krista«, a byl propuštěn. A zatím vyzkoušeli na něm všechny muky; jeho klid a trpělivost přilákala zase sta nových vyznavačů ke Kristu.

Bůh nežádá od nás každého, abychom život dali za víru; ale abychom veřejně, bez bázně víru vyznávali a dle ní živi byli, a za to jednou hojně nás odmění.

»Pokořte se pod mocnou rukou boží, aby vás povýšil v čas navštívení!« tak volá k nám sv. apoštol Petr v dnešní epištole. Pokořme se, když Bůh vkládá na nás povinnosti, kříže a pronásledování; chce nás brzy povýšiti, zásluhami ozdobiti v čas navštívení. »Bůh všelike milosti« — praví sv. Petr dále — »který nás povolal k věčné slávě své v Kristu Ježíši, onť vás, když maličko potrpíte, dokonalé učiní, utvrdí a upevní. Jemu buď sláva na věky!«

V. M. Váchal.

Neděle IV. po sv. Duchu. Na božím požehnání všechno záleží.

Kostra. Práce apoštolů v noci marná, Pánem Ježíšem pak požehnaná. Tak i dodnes všechno záleží na požehnání božím :

I. Na požehnání božím všechno záleží. 1. Potřebujeme ho, abychom statky pozemské obdrželi, 2. abychom je udrželi, 3. aby práce naše přinesly užitek.

II. Jak se staneme hodnými požehnání božího? 1. Když budeme pilně pracovati, 2. Boha se báti, 3. v něho důvěřovati, 4. za obdržená dobrodini děkovati.

»Mistře, po celou noc pracovavše, nic jsme nepopadli.« (Luk. 5, 5.)

Co se dle dnešního evangelia Petrovi přihodilo, to se přibízí i dnes mnohým lidem. Pracují ve dne i v noci a přece nadarmo. Pořád slyšeti jest nářek, že to v domácnosti, v obchodě, s výživou nechce jíti ku předu. Někteří ovšem nemají příčiny k nářku, protože pracovati nechtějí. Ale přece jsou i tací, kteří neúnavně pracují, ve dne v noci se plahočí, a přece nařikají, že jen sotva vyjdou, že si nic nemohou zahospodařiti. Těm tedy práce nechybí ani pilnost; ale odkud asi pochází, že se jim nechce nic dařiti? — Jedna příčina je ta, že při svých pracích na Boha obyčejně zapomínají, že to, co se jim podaří, jen práci, dovednosti, důmyslu svému, tedy sobě a nikoli Bohu přiřítají a tak Boha připravují o čest, která mu náleží. Ký div potom, že Bůh žehnající ruku svou od nich vzdaluje a jim pocítovati dává, že při vši práci a námaze své bez jeho požehnání nic nesvedou. Ano, na božím požehnání všechno záleží. O této pravdě chceme dnes uvažovati, a to ukáži:

I. Jak pravdivé jest: Na božím požehnání všechno záleží.

II. Jak se můžeme a máme státi hodnými tohoto požehnání?

P o j e d n á n í.

I.

1. Na božím požehnání všechno záleží. Vše přijde totiž na to, vše závisí na tom, aby Bůh našemu počínání požehnal, aby všechny překážky a obtíže s cesty odstranil a okolnosti tak řídil, abychom cíle svého dosáhli. Bez tohoto požehnání jest i nejbohatší ubožákem, bez něho i ten, kterého za šťastného pokládáme, jest nešťastný.

Šťastným nazývají lidé obyčejně toho, který jest bohatý neb alespoň tak možný, že má svůj chléb, že má dostatek, tak že může vystačiti. Obyčejně tedy pokládají lidé bohatství za štěstí. Ale odkud, od koho přichází bohatství, nežli od Boha? Bez požehnání božího zůstaneš chudým při vši práci, při všem běhání a namáhání. Vidíme příklad v dnešním evangeliu. Petr a Ondřej celou noc pracovali; ale co praví Petr? »Mistře, přes celou noc pracovavše, nic jsme nepopadli.« Ale jak bylo tomu potom, když Pán

Ježíš do lodičky vstoupil a jim poručil rozestřít síť? Tu zalrnuli veliké množství ryb, že se jejich síť trhala, že jedna lodička nepostačovala, že dvě lodičky rybami se naplnily a téměř se potopovaly. To učinil Pán Ježíš, Syn Boží, tedy jen na božím požehnání závisí šťastný výsledek všech našich prací.

Proto důvěřujte v Boha svého, chudí a obtížení lidé, kteří tak úzkostlivě se staráte, odkud všechno přijde, čeho ještě potřebujete; číňte jen v modlitbě a práci svou povinnost a Bůh učiní co jeho jest a dá vám, čeho potřebujete.

Vy však, bohatí a zámožní, nezapomínejte nikdy v životě svém, že vše, všecinko, co máte, jest dar boží, jest požehnání boží. Toto požehnání boží jest váš největší poklad mezi všemi poklady.

2. Všechna námaha naše tedy nic neprovede bez požehnání božího. Když nám Bůh statky pozemské neudělí, když nám je nezachová a neudrží, jest všechna naše starost marná. Může nám je dáti, ale může nám je také vzít, když se mu líbí. Může poručiti krupobití, aby nám odňalo vše, co na polích vidíme, co nás tak těší. Požárem můžeme přijíti o dům a dvůr, nakažlivou nemocí o všechny dobytek, nemocí a náhlými nehodami o své drahé bytosti. Měli byste tedy častěji uvažovati, že na božím požehnání všechno záleží, měli byste tedy nábožně Boha prositi, aby se svým požehnáním od vás neustupoval, nýbrž aby vás a celý dům váš požehnáním svým obdařil.

3. Také nazýváte šťastným člověka, který se poctivě živí a vydělá, čeho potřebuje. Ale i k tomu jest požehnání božího třeba, jak vidíme v dnešním evangeliu. Petr, Jakub, Ondřej a ostatní rybáři jsou všichni příčinliví, rozumějí svému řemeslu a přece všechno namáhání jejich jest marné, nechytily nic. Teprve když Pán Ježíš práci jejich požehnal, výsledek šťastný se dostavil. Učte se z toho, jak pošetile jednají a smýšlejí, kteří sami ze sebe chtějí udělati štěstí své a hned jsou hotovi to, co patrně jest dílem požehnání božího, své dovednosti přičítati. Tu se vždy probřešujeme, když nikoli Bohu, nýbrž sobě čest vzdáváme, která přece jen jemu přísluší. Tak nesmýšlel Petr a jeho tovaryši, když zahrnuli to množství ryb; nepřičítají to sobě, své námaze, nýbrž jenom Bohu čest vzdávali. Pln pokory padl Šimon Petr k nohám Ježíšovým, řka: »Odejdi ode mne, Pane; neboť jsem člověk hříšný.« Tak i vy máte smýšlet i jednati, když vám Bůh požehná, máte se pokládati za nehodny jeho požehnání, máte ho za to milovati, báti se ho a poslušností státi se hodnými jeho požehnání.

II.

Ale tážete se: Když na božím požehnání všechno záleží, jak se můžeme a máme státi hodnými tohoto požehnání pro budoucnost? Chcete-li tohoto požehnání dosáhnouti, máte pilně pracovati, Boha se báti, v něho důvěřovati a za prokázaná již dobrodíní děkovati.

1. Pracujte pilně! Rybáři v evangeliu pracovali všichni s nasazením všech sil, ano celou noc pracovali. Požehnání boží nás neobohacuje bez našeho přičinění, nýbrž i se své strany musíme činit, co na nás jest. Nic nechtíti dělati a požehnání boží očekávati — to jest pokoušeti Boha — a tací lidé potom právem bídu s nouzí trou. Čiň tedy, co jest tvou povinností, a pak můžeš požehnání boží očekávati.

2. Ale pracovitost vše ještě nesvede, nýbrž musí ji při pracích našich provázeti také bázeň boží. Zajisté by vám přineslo požehnání boží, kdybyste slovo boží pilně poslouchali, kdybyste byli ho tak žádostivi, jako zástupové, o nichž dnešní evangelium praví, že se valili na Ježíše, aby slyšeli slovo boží. Za dnešní doby netouží zástupové tak po slovu božím, raději poslouchají svůdce, falešné proroky, raději se valí tam, kde jsou zábavy, kde jest co viděti a slyšeti, třebaš to bylo zlé. Ano, mnozí i v neděli a ve svátek služebné práce konají a služby boží zameškávají. Nemyslete, že jest to domácnosti ku prospěchu; neboť na božím požehnání všechno záleží; ale jak by mohl Bůh se svým požehnáním u vás zůstat, když mu tak špatně sloužíte? Dávejte tedy, co jest božího Bohu, navštěvujte pilně služby boží, svěťte řádně neděle a svátky a pak jděte za svým zaměstnáním, pak vám jistě všechno lépe se povede.

3. Ale někdy se přihází, že při všem tom přece schází požehnání boží, jak tomu bylo s rybáři v evangeliu. V tom případě máme v Boha důvěřovati a touto důvěrou jeho požehnání hodnými se státi. Když tedy s Petrem říci musíte: Nejen celou noc, nýbrž již dvě, tři léta jsem trpce pracoval, ale nic se mi nedaří, přece zase musíte mysliti jako Petr: »Ale k slovu tvému rozestru síť«, k slovu tvému nechci zahálet, k slovu tvému chci dále pracovati; konečně snad přece práci mou budeš korunovati šťastným výsledkem. I rybáři, kteří celou noc pracovali, zahrnuli veliké množství ryb, když k slovu Ježíšovu síť rozestřeli. Tak i vy budete jednou požehnáni, když v Pána řádně důvěřujete; neboť on, který všechno stvořil, všechno zachovává a spravuje, může a chce požehnati vám všem, kteří v něho doufáte a důvěřujete.

4. Chceme-li se státi hodnými požehnání božího, musíme býti vděční za dobrodiní, která jsme již obdrželi. V pocitu své nehodnosti máme se před Pánem pokofiti a děkovati mu slovy, ale ještě více vděčným smýšlením a dobrým užíváním jeho požehnání. Kde v domě bydlí nevděk, tam nemůže požehnání boží déle zůstat. Podívejte se na Petra, jak na kolenou klečí před Pánem Ježíšem; jak se pokládá za nehodného, aby s Kristem Pánem obcoval; jak se bojí, aby ho svými hříchy a slabostmi neurazil. »Odejdi ode mne, Pane, neboť jsem člověk hříšný,« praví. Jako Petr své vděčné smýšlení tak krásně ukazuje, tak ukázal on a jeho tovaryši svou vděčnost zvláště tím, že pro Ježíše Krista všechno opustili, za ním šli, ho následovali, a v následování Krista bylo jim hojně nahrazeno vše, co opustili.

Závěr. Tak i vy, milí křesťané, máte z lásky k Bohu všechny nřichy opustiti, Pána Ježíše následovati a to dokázati svým smýšlením a jednáním — pak i vy budete v následování Krista požehnání a pod jeho ochranou v ničem nebudete nouzi trpěti. Hleďte si pracovitostí a nábožností požehnání božího získati, a tu má malý statek, na němž požehnání boží spočívá, větší cenu než veliký statek, který byste bez požehnání božího dětem svým zanechali. Buďte vždy lepší a zbožnější, a Bůh vám bude víc a více požehnávat. Pán nebe a země bude se stále o vás starati, požehná vám v čase a na věčnosti, zde budete náležeti k požehnaným, k nimž Kristus Pán řekne: »Pojďte, požehnání Otce mého nebeského, a vládněte královstvím, které vám jest připraveno od počátku světa.« Amen. *Jan Nep. Jos. Holý* O. Praem., farář v Holišově.

Neděle IV. po sv. Duchu.

Katolická církev a práce.

»Mistře! Po celou noc pracovavše, nic jsme nepolapili; ale k slovu tvému rozeSTRU SÍŤ.« (Luk. 5, 5.)

Dnešní sv. evangelium ukazuje nám učedníky Páně na jezeře Genezaretském po únavyplné a bezvýsledné práci. »Celou noc jsme pracovali a ničeho nepolapili.« Nemluví hluboká sklíčenost z těchto slov sv. Petra? Učedníci ve své marné práci jsou smutným obrazem oněch lidí, kteří svůj život ve starostech a těžké práci, ale vzdálení od Boha, bez pravé víry, bez lásky k němu tráví. Pro ně jest život skutečně nocí, byť i jinak sebe osvěcenějšími se býti mysleli. A jejich práce jest marná, i když bohatství nashromáždili, vyznamenání a čestného postavení dobyli, dokonce lidstvu užitečnými se stali. Pro sebe ničeho nenashromáždili a s prázdnýma rukama stojí tu, když pouť pozemská se naklání a den věčnosti nadchází. Zvláště jsou marně pracující učedníci obrazem oněch dělníků, kterým námahyplná práce denním údělem jest, kteří však při tom lhostejně nebo dokonce nepřátelsky proti svému náboženství břemena svého povolání nesou. A bohužel, není jich za naší doby málo. Všemi možnými i sebe zavržení hodnějšími prostředky se usiluje dělníkům namluviti, že katolické náboženství jejich odpůrcem jest, že je jen vyssáti chce, a že si mimo ně svůj osud polepší, nechtějí nahlédnouti, že na této cestě jim jen zkáza, časná a věčná bída hrozí. Věru politování hodni jsou ti, kdož se těžkou prací živiti musí, a při tom se bez náboženství lopotí. Trampoty s nich na světě odňaty nejsou, ony spočívají jen s větší tíží na jejich bedrách, jelikož útěchy se jim nedostává, jakou víra poskytuje a nad to čeká jich nárek na věčnosti; neboť slovo boží lze sice popíráti, ale nikoliv zrušiti. »Co člověk seje, to bude žíti.« Nejohroženější nepřáteli dělníků jsou tudíž oni, kdož je o náboženství olupují, které to s nimi přece

nejupřímněji a zajisté nejlépe míní. Že katolické náboženství není jejich nepřitelem, nýbrž jejich nejlepším přítelem a dobrodincem je, to ukázati buď předmětem naší dnešní úvahy. Tato úvaha nás bude nutkati, abychom své náboženství ještě věrněji milovali a práce svého povolání posvěcovali a záslužnými pro život věčný činili. Čím však, zeptá se snad mnohý, dokazuje církev, že jest přítelem a dobrodincem dělnictva? Odpověď jest jednoduchá. Tím, že

- I. práci ctí,
- II. práci ulehčuje,
- III. práci posvěcuje.

Především však obracíme se k tobě, o Ježíši Kriste, a prosíme tebe, abys nám poznati dal, kterak ve jménu tvém, v tvé milosti a s tvou pomocí pracovati nám časně klid a spokojenost a věčně blaženost přinášeti může.

P o j e d n á n í.

I.

Katolické náboženství ctí práci tím, že dělníkům stále nejvznešenější předobraz před oči staví, že po většině z pracujících tříd svoje služby vybírá a konečně svaté dělníky na své oltáře staví.

1. Ctí práci, když ustavičně dělníky na nejvznešenější předobraz poukazuje, na Ježíše Krista, jenž jako syn tesařův žil a tak práci zušlechtil. Ovšem, že byla člověku již v ráji ještě před pádem práce povinností učiněna, mělť zahradu rozkoše pěstovati. Ještě rozhodněji připadá na člověka tento požadavek po pádu: »Jako k letu ptáci,« dí starý Job, »tak pospěšme ku práci.« Práce je tudíž úlohou života, vyplnění úkolu života, splnění povinnosti a proto něco čestného. Ale zatím co ostatní povinnosti povolání ve cti byly, byla právě nejpotřebnější činnost, ruční práce, pomalu jako něco ponižujícího, jako muže svobodného nehodná věc, jako věc otroků považována. Tu se zjeví Kristus, béře podobu služby na sebe, podrobuje se namáhavé tělesné práci, stráví největší část svého života v chatě v Nazaretě po boku chudého tesaře prací řemeslníka. Když tedy Syn Boží, jemuž zástupy andělů slouží a všemohoucnost nepohrdá tím, že jako chudý člověk těžkou práci koná, neušlechtil tím též nad míru, neodebral jí dřívě učiněnou hanbu, neoslavil ji? Nemusí od té doby každému čestnou býti?

Na tento vznešený předobraz poukazuje církev dělníka zas a zas a hledí jej v jeho trampotách ukonejšiti a jej se svým osudem smířiti. A když dle víry žije a své církve poslušen jest, nezahazuje se nikterak katolický dělník, ani neproklíná svého osudu, ani nenávidí těch, kdož pohodlnější dráhu života mají. A žádný, byť i sebe výše stál, nebude dělníkem pohrdati, naopak pravda slov se mu ještě jasněji ukáže: »Pot práce na rukou jest vznešenější než zlatý prsten na prstu.«

2. Prokazuje katolické náboženství práci tím čest, že své služby hlavně z pracovních tříd vyvoluje. Zde též následuje pří-

kladu Vykupitele; povolal si jako hlasatele své pravdy, jako sloupy pro své království nikoliv knížata, mudrce, učence nebo umělce. ani vítězoslavné válečníky, nebo pozemskými statky oplývající, vážené muže. Rybáři to byli, na něž svůj zrak obrátil, na něž volba jeho padla, rybáři to byli, jejichžto ruce se mnoho s ručními nástroji zabývaly, málo pérem a knihami. Skrze rybáře měl filosof, řečník, kníže a ne naopak níže postavený skrze hodnostáře získán býti. Tutěž zálibu, jako ji Hospodin dělníkům prokázal, prokázala církev jim po veškerá uplynulá století. Nejsou biskupové a kněží dnes skoro veskrz mužové, jejichžto kolébka ne v nádherných palácích, nýbrž v domech prostých rolníků, obyčejných řemeslníků nebo dělníků stála? Není sv. Otec sám chudých venkovanů syn? Není tím práce sama ctěna a ušlechťena, když před synem dělníka kníže se koří, císař jako hříšník se vyznává, dává se o svých povinnostech poučovati, od něho radu a pokyny přijímá?

3. Jak velice katolická církev práci ctí, zvlášť, když zraky své na oltáře její obrátíš. Co tu spatřuješ? Svatá knížata a kněžny, králové a královny, svatí papežové a biskupové bývají ti tu na obraze před oči postaveni, ale vedle nich též mužové a ženy, mládenci a panny, kteří se ve stavu dělnickém posvětili a koruny věčné slávy si dobyli. Vedle sv. krále Václava vidíš dělníka svatého Jindřicha z Bocen, vedle biskupa učitele církve sv. Isidora, jiného sv. Isidora, kterýž služebníkem rolníka byl; vedle kněžny svaté Ludmily chudou dívku sv. Notburgu; vedle svaté královny Margaretu otrokyni sv. Irenu; vedle mocných země sv. Dunstana, kováře; sv. Křišpína, obuvníka, sv. Viléma, mlynáře; sv. Homobona, krejčího; sv. Alexandra, uhlíře. Jak vhodným je tento pohled, srdce onoho, jenž život v těžké práci tráví, povznést! Tu nepanuje žádná propast už mezi vysokými a nízkými, mezi chudými a bohatými, ona propast, jež zde obyčejně nepřekonatelná bývá. »Kdo pro kazajku určen jest,« dí pořekadlo, »nedovede to ku plášti.« Obyčejně nemůže dělník svého postavení zlepšiti, nedovede toho, ani ne s pílí a zručností výše se vyšinouti. Ale zde se mu ukazuje, kde jednomu každému koruna vítězství kyne, každému bez rozdílu postavení, talentu, narození, kde jen ušlechtilost platí, jakou každý svému vlastnímu životu dává a kterou si též každý o sobě sám dáti může.

II.

Katolické náboženství nectí jen práci, ono ji též ulehčuje, a to trojím způsobem: požadavky, které pro dělníky činí, požehnáním, jež dělníkům vyprošuje, zaslíbením, které dělníkům dává.

Co hřích na svět přišel, spočívá zlořečení na zemi a jest práce namáhavou a obtížnou. Jen s těžkou námahou dá se z přírody pro člověka potřebných věcí dobýti. »V potu tváře své chléb jísti budeš, až se do země vrátíš, z které vzat jsi,« (I. Mojž. 3, 19.), tak zní ortel, jenž nad člověkem po pádu vyřknut byl.

1. Kolik potu stál kousek chleba, až před námi na stole leží!

Skrz kolik rukou musí kov jíti, až nám jako nůž slouží, abychom jím chléb krájeli, anebo jehla, kterou tvůj oděv šít bude! Vlastní prospěch a hrabivost chtěly by nyní člověka vyžítkovati a ho prací přetížiti, bez ohledu na to, zda dělník pod tíží před časem klesne, v nouzi a bídě jako vyžítkováný otrok zahyne. Tu vystupuje církev se svými požadavky naproti. Které jsou tyto? Trojí jsou. Především, aby práce zdraví a života nepodřývala. Zdraví a život jsou dary boží, a sice jen svěřená dobra k užívání, jejichžto nejvyšší, neobmezený vlastník Bůh zůstává. Jako člověk práva nemá svého vlastního zdraví a života nebezpečím vydávati, tak nemá žádaný podnikatel práce práva těchto statků u dělníka v nebezpečí vydávati, když tak činí, stává se křiklavého bezpráví oproti Bohu, jakož i proti bližnímu vinen. Na ochranu zdraví a života dělníků požaduje církev ve jménu Boha, aby týž nebyl příliš namáhavou anebo krkolomnou prací přetěžován. Neboť tato dobra mají v očích božích a církve u dělníka nemenší cenu než u milionáře, ano vlastně mnohem větší, neboť nullionářů není na zemi potřeba, ovšem že dělníků.

Církev ulehčuje práci příkázáním o svěcení neděle a svátků. Není právě tento požadavek nezměrným dobrodiním pro pracující třídy? V těchto dnech má dělník od svých námah si odpočinouti, nových sil čerpati pro nastávající námahy, má se jako občan nebes cítiti, cítiti, že není určen, aby jako otrok zde pro sebe anebo ostatní své síly v neklidné a útechyprázdné námaze strávil a pak jako neúčinný rozpadlý stroj do jámy vhozen byl, nýbrž že určen jest pro věčnou blaženost. Tyto dny nemají mu jen cítiti nechati jeho vznešené určení, ony mu mají příležitost a prostředky poskytovat, aby o své věčné zájmy se staral, aby o spásu své nesmrtelné duše dbal. Nepůjde dělník, jenž v neděli a ve svátek k odpočinku a duševní obnově prázdno dostane a jenž jej v tomto úmyslu použije, veseleji ku práci, nebude se mu méně těžkou zdáti? Skutečně duševně zaslepen by býti musil, kdož by nenahlédl, že církev právě požadavkem svěcení neděle a svátků největší dobroditelkyní prací stíženého lidstva se stala a že tím ku tělesnému a mravnímu povznesení jeho účinně přispívá.

Ku dosavadním požadavkům přistupuje ještě třetí, který ve prospěch pracujících tříd církev staví a jenž v tom záleží, že za jejich práci též příslušnou mzdu požaduje. »Hodent jest dělník mzdy své.« Toto slovo apoštola opakuje katolická církev stále oproti podnikatelům prací a prohlašuje za těžké porušení práva, ano za do nebe volající hřích dělníkovi a řemeslníkovi zaslouženou mzdu zadržovati a na účet týchž se obohacovati a z jejich potu si hodovati. Když vzdor tomu lakomství a hrabivost tak mnohé svádí, aby nouzi těch vyžítkovali, jejichž veškero jmění v jejich rukou spočívá a kdož nuceni jsou též za mzdu denní pracovati, tož to není vinou náboženství, nýbrž nedostatkem náboženství. Věru, kdyby všude zásady a nauky církve katolické platnost měly, tu by bylo sice méně nullionářů, ale za to šťastnějších a spokojenějších.

ších dělníků. Tito by sbledali, že též beze stávek a povstání jejich spravedlivé požadavky splněny jsou.

2. Katolické náboženství neulehčuje však jen požadavky, jaké činí, osud dělníků, nýbrž i požehnáním, kterého jim uděluje. Bůh jest Pánem všech věcí. Jako vše svým všemohoucím slovem stvořil, tak zachovává vše a vede k cíli. Spravuje svět ve velkém i malém. Protož naše blaho od něho závisí. »Nebude-li Hospodin stavěti domu, nadarmo pracují, kteříž stavějí jej. Nebude-li Hospodin ostřihati města, nadarmo bdí, kdož ostřihá ho,« (Žalm. 1, 26, 1.), dí Písmo svaté. Zůstává slovo pravdivo: S Bohem začni každé dílo, podaří se ti až milo. Zajisté že ten nejspíše požehnání božího účasten se stane, kdo křesťanský život vede. »Oči Hospodinovy spočívají na spravedlivém.« (Žalm 33, 16.) Nebádá ustavičně církev své dítky, zvláště dělníky ke křesťanskému životu, nepovzbuzuje jich, aby střízlivě a mírně, věrně a spravedlivě, zbožně a bohabojně žili? Nezíská takovýto život zálibu Hospodina a nebude dělníkovi zdrojem nebeského požehnání? A nespátřujeme každodenně potvrzení této pravdy? Odkud to přichází, že vzdor veškeré práce, vzdor spěchu a chvatu, vzdor spekulaci a zisku u tak mnohých ničeho se nedostává? Schází požehnání Hospodinovo. Seje se mnoho a sklízí se málo, a to, co se sklízí, spolkne dle slov prorokových »děravý pytel«. Na druhé straně vidíme, kterak v rodinách, jakož i u jednotlivců spokojenost, spokřivost a prospěch panuje, byť i k oněm velikého světa se nepočítali a poklady nevládli. Klíč k tomu tajemství podává ti pořekadlo: »S Bohem začni každé dílo, podaří se ti až milo.« Z požehnání božího těší se ten, kdož napomenutí svého náboženství následuje, a křesťanský život vede. — Není tedy ono přítelem a dobrodincem dělníků? —

3. Ono jest jim konečně odměnou, na jakou dělníkovi na věčnosti vyhlídku poskytuje. Jeden laik z Tov. Ježíšova Jan a Soto, strávil své dny svědomitým, věrným vykonáváním svého řemesla krejčovského. Jednou těžce onemocněl a smrti hledě vstříc, ležel na posteli. Najednou požadoval jehlu. S počátku mysliili okolo stojící, že není už při zdravém rozumu, neboť, co mohl umírající bratr s jehlou začít! Prosil ještě důrazněji, tak že jeho vůli vyplnili a jehlu mu podali. Chopiv se jí rukama, pravil s veselou tvář: »Tato jehla jest mým klíčem nebes, tato jehla mi nebe otevře.« A připojil důvod této své důvěry v jehlu, řka: »Každý steh jehlou činil jsem jen pro Boha a doufám tudíž, že mi jehla nebe otevře.« Zajisté jest každý nástroj řemeslnický klíčem nebeským, vydobývá nám práce věčnou odplatu. Onať jest od Boha ctěná, od Boha požadovaná, a tudíž i služba boží. Jak velice musí tento názor dělníkovi jeho námahy ulehčiti a osiaditi! Jistě mnohem určitěji otevírá řemeslnický nástroj dělníka nebe než meč vojína, péro učence, žezlo vladaře, řeč říšského poslance anebo advokáta anebo křeslo ministra anebo klíč ke kase peněžíka.

Katolík musí tudíž, i když své náboženství jen povrchně zná, doznati, že totéž vskutku práci ulehčuje — ulehčuje svými poža-

davky, jež pro dělníky činí, požehnáním, které jim dobývá, odměnou, na kterou jim vyhlídku dělá.

III.

Aby však dělník této odplaty účastným se stal, musí svou práci posvěcovati. A v tomto ohledě prokazuje katolické náboženství dělníkovi nová dobrodíní, když práci posvěcuje. Není dosti, abychom nebe dosáhli, abychom pracovali, musíme Bohu milým způsobem, svatým způsobem pracovati. To se děje jen tehda, když v milosti boží a v pravém dobrém úmyslu, abychom se mu zalíbili, pracovali. A k tomu nás napomíná a k tomu nám pomáhá bez přestání naše svaté náboženství.

1. Předně musíme, abychom se posvětili a Bohu mile pracovali, v milosti boží, v jeho lásce žítí. Nejsme na světě k žádnému jinému cíli, než abychom Bohu sloužili. Tuto úlohu má král na trůně, jako učenec ve své komnatě, jako kněz u oltáře, jako dělník v továrně anebo v kameném dole a rolník na poli. Hodně Bohu sloužíme, když prosti hříchu smrtelného v jeho milosti žijeme a působíme. Bez milost boží, v stavu hříchu smrtelného byla by veškerá práce naše, veškerá naše díla a skutky bez ceny pro nebe bez lásky a milosti boží. Proto píše sv. Pavel: »Kdybych rozdál na pokrmý chudých veškeren statek svůj a kdybych vydal tělo své, tak že bych hořel, a neměl lásky, nic mi to neprospívá.« (I. Kor. 13, 34.) Aby člověk v milosti boží zachován, anebo když ji ztratil, k ní zpět přiveden byl, k tomu směřují veškerá poučování, napomínání, péče, práce a obřady svaté církve. Bývá přece právě proto napadána a tupena, poněvadž člověku klidu nedopřává, ustavičně se přičiňuje, aby jej od scestí zdržela, od poblouznění zpět přivedla, na pravou cestu mu dále pomohla. Byla by j stě méně nenáviděna a pronásledována, kdyby lhostejnou se ukázala a nešťastné lidi ke své záhubě spěti nechávala. Přece právě svou horlivostí o spásu svých dětí ukazuje svůj božský původ, že ze srdce toho vzešla, jenž »přišel, aby hledal a zachránil, co ztraceno bylo«.

2. Nedostačí však, abychom záslužně pro život věčný pracovali, abychom se v stavu milosti boží nalézali, musíme též s dobrým úmyslem pracovati, svoje skutky dobrým míněním posvěcovati, to se děje, když vše pro Boha činíme, vše i nejobyčejnější, všední díla života. »Aťsi jíte anebo pijete, anebo cokoliv jiného děláte, dělejte vše ke cti boží.« Tímto dobrým úmyslem a míněním, jímž vše na Boha vztahujeme, nabývají naše skutky pravé ceny a stávají se nebeské odměny hodny. Bez dobrého úmyslu byly by naše skutky bez zásluhy pro nebe. Fariseové dávali almužnu, avšak činili to pro lidi, a protož neměli před Bohem žádné ceny, podobně jako jejich modlitby, dary obětní, prosby. A proto řekl Pán: »Už odplatu svou obdrželi.« Naopak slyšíme, kterak Pán chudou vdovu pro haléř chválí. — Abychom tento dobrý úmysl denně časně ráno při vstávání a častěji za den vzbuzovali a tak pro nebe pracovali, býváme zas a zase od církve poučováni a k tomu

vybízení. •Vše k větší cti boží! Můj Ježíši, vše z lásky k tobě!« má z útrob našich se prýštiti a nám se běžným státi. •Ruce při práci, srdce u Boha!« má naší zásadou života býti. K tomu pracuje naše svaté náboženství. Není tudíž pravým dobrodincem lidstva a zvláště dělníků? Kdybychom všichni, zvláště dělníci, toto ustavičně na paměti měli a těchto napomenutí s láskou následovali, my všichni byli bychom svatými, velikými svatými i ve stavu dělnickém, v stavu služebném, v dílně, v továrně jako na poli.

V dějinách zachovala se nám památka jednoho muže, jenž Baldomér slul a v Lyoně žil. Od svého mládí živil se těžkým řemeslem kovářským. Jakmile se svítalo, opustil svoji postel a vykonával hned na kolenách svoji ranní modlitbu. Potom odebral se do nejbližšího kostela, aby mši svaté obcoval. Když se svými posnídal, povzbuzoval je k denní práci slovy: »Pojďte, dítky, ve jménu Hospodinově budeme nyní pracovati.« Tak uplynuly dny a týdny a Bůh žehnal jeho námahám, tak že chudým i almužnu dávali mohl. Navštěvoval je často za volné chvíle, a s tělesnou almužnou spojoval duchovní, povzbuzuje je k modlitbě, k důvěře v Boha a k trpělivosti. Když doba odpočinku uplynula, pak pospíchal s poddanými zas ku práci. »Ve jménu Páně začněme zas«, bylo jeho vyzvání. Dílo denní bylo zas se zbožným přáním zakončeno: »Hospodin budiž za vše veleben.« Jeho poddaní lnuli s takovou láskou k němu, že se od něho oddělití nechtěli. Musili-li tak učiniti, dělo se to s velikou bolestí. Takovýmto způsobem žil Baldomér po mnohá léta při svém těžkém řemesle a konal mnoho dobrého. Jeho příklad působil velmi blahodárně též na ostatní dělníky, tak že i tito bohabojnými byli, svou práci posvěcovali a od Boha za to žebnání byli. Baldomér zemřel roku 660 a byl hned jako svatý uctíván a všeobecně oplakáván. Vdovy a sirotci stáli okolo jeho mrtvoly a ukazovali se lkáním roucha a oděv, jež jim zemřelý daroval. Hle tu jednoho svatého v dílně, zbožný, spokojený život, spojený s námahou a prací! A jako tento žilo jich na tisíce a tisíce, jako věrné dítky katolické církve, od ní poučení, posílnění, žili a pracovali a posvěcovali se. Není tedy naše svatá církev vskutku velikou dobroditelkyní, milující matkou pro všechny nás, zvláště pro ony, kteří v těžké práci svou dráhu životní konají? Následujme s vděčnou láskou jejích napomenutí, použijme jejích prostředků milosti a budeme spokojeně pracovati, požehnání božího hojnost míti, s útěchou umíratí a nástrojem svého zaměstnání otevřeme si jako klíčem bránu nebes. Amen.

Dle Ondřeje Hamerle C. Ss. R. Antonín Ondroušek.

Neděle V. po sv. Duchu.

O pekle na zemi.

»A kdož by řekl, blázen, hoden bude pekelného ohně.« (Mat. 5, 22.)

U přemnohých lidí tu nalézáme chybu, že přespříliš dbají zevnější tvářnosti a málo dbají na vnitřní cenu a podstatu té neb oné věci. Dejme někomu na vybranou dva rámy, jeden z nich jest skvostně pozlacen a třpytí se až zrak přechází, druhý pak jest sice pěkně vyřezán, ale dřevo není ani hlazeno, ba ani barvou napuštěno. Většina lidí sáhne po rámu pozlaceném, ač druhý jest cennější a trvanlivější. Neboť pozlacené ozdůbky bývají obyčejně ze sádry a během času popraskají a odpadnou, tak že rám pozbude veškeré ceny a krásy a posléze i spálen bývá. A tak mnozí více si váží slupky, nežli jádra, více pozlátka nežli pravého kovu. Mnohé děvče Bůh ví co si o sobě myslí, může-li se pochlubiti novými, snad i hedvábnými šaty, a někdy kryje skvostný ten šat tělo hladové, ba možná i košili roztrhanou a nedbale záplatovanou. Mnohý hodný, poctivý, pracovitý a zbožný křesťan málo váží ve světě a to proto, že odívá se rouchem prostým, mravy a způsoby jeho jsou příliš občanské a jednoduché, a za to darebovi a šibalovi dle nejnovějších mod vyšnořenému, s řečí medu sladší koří se svět, jako kdysi Israelité zlatému teleti.

Oko boží vševidoucí proniká i nejhlubší a nejtajnější záhyby srdce lidského. »Na všelikém místě jsou oči Hospodinovy a spatřují dobré i zlé.« (Přisl. 15, 3) Ruka jedna objímá celý svět, ruka všemocná v trestu i odměně a ruka ta podnes neseslábla. »Hospodin nachýlí ruky své a padne pomocník a padne ten, jemuž se dává pomoc a spolu všichni zahynou.« (Is. 31, 3.) A táž ústa, která kdys vysloví pro celou věčnost rozhodný soud, tatáž ústa řekla: »Nebude-li hojnější spravedlnost vaše nežli zákoníků a fariseů, nevejdete do království nebeského A kdož by řekl bratru svému blázne, hoden bude pekelného ohně.« (Mat. 5, 20. 22.) Již tedy těm, kdož nepřátelství k bližnímu svému chovají, hrozí božský Spasitel ohněm pekelným. Ó buďme jisti, milí farníci, že Pán Bůh se žádným z nás si zahrávati nebude a bíděně se kdysi zklamou, kdož ve své drzé domýšlivosti s Pánem Bohem chtějí si zahrávati.

Jednoho zbožného mnicha se kdysi tázali: »Jak by nejsnáz člověk ušel peklu?« Zbožný mnich poradil jasně a krátce: »Chcete-li na věčnosti peklu ujíti, nežijte na zemi jako v pekle.« Divná to věru rada. »Chcete-li na věčnosti peklu ujíti, nežijte na zemi jako v pekle.« Ale kde je to peklo na zemi? Kdo žije již zde na zemi jako v pekle? O tom chceme dnes rozjímati.

P o j e d n á n í.

Království nebeské jest královstvím věčného míru a pokoje. V tomto překrásném a velebném království, zbudovaném Všemohoucím a spravedlivým Bohem za odměnu věrným služebníkům

svým, trůní Bůh, král pokoje a stírá všelikou slzu s očí jejich. Tam smrti více nebude, ani kvílení, ani křiku, ani bolesti více. (Zjev. 20, 4.) Tam konečně ubohá duše lidská dojde onoho pokoje, jehož svět dáti nemůže, onoho přeblahého pokoje, převyšujícího naši veškerou naději a touhu, onoho pokoje, jehož my katoličtí křesťané přejeme sobě a drahým svým přátelům zesnulým: »Requiem aeternam, dona eis Domine — Dejž jim, ó Pane, odpočinutí věčné.« Říše nebes, říše pokoje. A peklo? Co jest peklo? Pravá to protiva království nebeského, peklo, tot místo, kde vládne věčný nepokoj, věčný hněv a zášť. Tam neuslyšíš zbožného povzdechu, tiché modlitby; proklínání zatracenců rozléhá se temnou prostorou pekelnou, kletba věčná. »Uvrzte jej do temnosti zevnitřní, tamť bude pláč a skřípění zubů.« (Mat. 25, 30.)

Jistý zloděj odsouzen byl k smrti provazem. Již stál pod šibenicí, tu uzřel svoji matku hoře plačící nad nezdárným synem. Tu prosí odsouzenec, že by ještě rád aspoň několik slov se svou matkou promluvil. Kat svolil. Syn přistoupí k matce a nakloní se k ní, jakoby jí něco tajného svěditi chtěl. V tom výkřik pronikavý a ubohá matka krví zbrcena omdlává a klesá k zemi. Onen zlosyn nemoha matce svázanýma rukama nijak ublížiti, ukousl jí ucho. Kde kdo se zhrozil tak veliké surovosti a litoval ubohé matky. »To jest pravý šibeničník — přeubohá matka, co ta vytrpí.« Zlosyn pohlédl okem krví podlitým na lid a hrozně zaklnuv zvolal: »Tato žena jest vinna mou smrtí. Byl jsem dítětem jejíím jediným a když jsem si navyknul mlsati, matka mne v mládí nekárala. Chodil jsem do školy a ukradl-li jsem něco svému spolužákovi, matka s radostí věci překupníkům prodávala. Tedy kdo jest vinen, že stal jsem se zločincem a že jsem dozrál pro šibenici?« A proklínaje do posledního dechu svou matku, skončil smrtí zaslouženou.

Chcete-li ujíti na věčnosti peklu, nežijte tedy na zemi již jako v pekle. Na zemi hojně najdeme domů a rodin, kde též nebývá žádného pokoje, známe jistě mnohé rodiče a děti, kteří spolu den co den se vadí a život si ztrpčují ostrými výčitkami. Milý křesťane, vypuď ze svého domu ďábla nenávisti, ať vládne v domě tvém pokoj boží, pokoj Kristuv vítězí v srdci tvém a tvé rodiny.

A proč sídlí v pekle věčná zášť a věčný nepokoj? Protože Bůh pokoje odvrátil svou tvář od zavržených a silný mstitel Hospodin přísně odplácí. (Jerem. 52, 56) Když vznikl svár o pastviny mezi pastýři stád Abrahamových a Lotových, zbolelo to Abrahama. Řekl tedy Abraham Lotovi: »Prosim, ať není sváru mezi mnou a tebou a mezi pastýři mými a pastýři tvými, neboť bratři jsme.« Vizte, milí farníci, jak podivuhodná jest mírumilovnost Abrahamova. Ačkoliv byl strýcem Lotovým, starším, ba hlavou rodiny, přece nezištně ponechává Lotovi, svému synovci, volnost, by vybral si dle své libosti pastviska. A Lot vybral si krásnou, vzácně svažovanou krajinu jordánskou, kdežto Abraham spokojil se špatnějším krajem u Hebronu. Takováto mírumilovnost, která

zapomíná vlastního prospěchu a pro zachování pokoje ráda přinášá i těžké oběti, taková mírumilovnost za našich dnů, kdy každý jen o sebe a o svůj prospěch dbá, stala se velmi vzácnou a téměř nepochopitelnou. Ale proč byl Abraham mužem pokoje? Sv. Jakub nám to vysvětluje: »A věřil Abraham Bohu a počteno jest jemu k spravedlnosti a přítelem božím nazván jest.« (2, 23.) Ó vkročte jen, milí farníci, do těch domů a do těch rodin, kde otec a matka, děti a služební spolu se hádají a perou, kde se jen kleje a zlořečí, a tažte se, proč domy a rodiny takové jsou peklem na zemi, snadno uhodnete odpověď: »Není tam víry v Boha.« Staré přísloví praví: Kde víra, tam i láska, kde láska, tam i mír, kde mír, tam i Bůh, a kde Bůh, tam i boží požehnání. A můžeme toto přísloví i jinak vysloviti: Kde není víry, tam není lásky, kde není lásky, tam není míru, a kde není míru, tam vyhoštěn Pán Bůh i se svým požehnáním, tam jest peklo pravé.

Na místě věčných muk scházejí se hříšníci všech možných druhů, a sice takoví, kteří se nepolepšili a v zatvrzelosti až do smrti setrvali, a též mnozí, ba přemnozí, kteří sice měli jakýs takýs úmysl se polepšiti, ale s pokáním odkládali den ze dne, z mládí na stáří a ve stáří až na tu poslední chvíli na loži smrtelném a potom — potom bylo již příliš pozdě a tak upadli do rukou božích bez pokání.

Jaká to společnost děsná a hrozná se v pekle sejde? Kristus Pán označil nám onu společnost v onom podobenství o koukoli. Praví božský Spasitel, že pošle na konci světa anděly, aby oddělili zlé z prostředku spravedlivých, aby všechny, kdož dávali pohoršení, a činili nepravost, uvrhli do peci ohnivé, kde pláč a skřípění zubů. Otažme se též sv. Pavla, jaký koukol uvržen bude do peci ohnivé? Sv. Pavel nám odpovídá: »Zdaž nevíte, že nespravedliví nebudou královstvím božím vládnouti? Nemylte se: ani smilníci, ani modláři, ani cizoložníci, ani zloději, ani lakomci, ani opilci, ani zločejci, ani dráči nebudou královstvím božím vládnouti.« (I. Kor. 6, 9.) Kam tedy se dostanou? Hle, takováto společnost schází se v pekle.

Před sto lety, za dob francouzské revoluce, kdy nezna-božská, zlotřilá cháska se vzbouřila proti králi Ludvíku XVI., byli nejen král a královna popraveni, ale zloba revolucionářů mstila se způsobem neslýchaným i na nevinných dětech královských. Synáček nešťastného krále odevzdán byl do učení jistému Šimonovi, přístipkáři. Ani by to nikdo neuvěřil, jak tento netvor v těle lidském s ubohým chlapečkem zacházel. Je to víře nepodobno, ale pravda přec. Po celý čas neuslyšel královský princ mírného slova, proklínání, nejhanebnější popěvky o svých ubohých rodičích, ty mu bylo poslouchati. Divoch nutil chlapečka k nemírnému pití, opíjel ho kořalkou, až ubožák dostal horečku. Ba ani spáti nesmělo nešťastné dítě a když opilec se v noci přivrávorál, tloukl je tak dlouho, až před ním plačky poskakovalo a nejnestoudnější písničky zpívalo. Bitím přinucen chlapeček, že

podepsal proti matce svojí takovou žalobu, kteráž, ač naprosto vylhaná, přece nejkrutěji zranila mateřské srdce královnino. Tak hovadsky zacházeno tehdáž s princem královským, byla to celkem ta nejspínavější duševní a tělesná vražda, jíž dopustil se národ francouzský a to ve jménu svobody, rovnosti a bratrství. Co asi vytrpělo dítě královské u takového netvora? Byla to muka věru pekelná na zemi, ale jak dařiti se bude zavrženým?

Nechcete-li se, milí farníci, dostati kdysi do oné brozné společnosti v pekelném ohni, tu nesmíte na zemi žíti jako v pekle. Či nejsou již zde na zemi místa a domy, pravé to peleše lotrovské, kde všelící padouchové a zlosynové se scházejí a páchají zlo a hřích, oddávajíce se opilství, smilství, karbanu a jiným neřestem? Či nedoslechli jste o různých pověstných hernách a jiných domech, kde dějí se věci, jaké snad ani obyvatelé sodomští nezřáli, a rcete jen sami, zda nenapadla vám, když jste šli kolem, mnohdy ta myšlenka: »Tu rozbil sám ďábel svůj stan, tu klanějí se jemu jeho otroci.« Však jako jedním nemocným mnoho zdravých se snadno nakazí, tak špatným příkladem a pohoršením jednoho člověka tonoucího v bahně nepravosti, strženo bývá mnoho a mnoho duší nevinných do téhož kalu a do záhuby. Proto varujte se tohoto pekla na zemi, střežte se ďáblů, kteří obcházejí v podobě lidské a lákají duše nesmrtelné do svých tenat. »Běda jim, neboť na cestu Kainovu odešli. (Ind. 1, 11.) Následujtež, milí farníci, slov moudrého Šalomouna: »Synu můj, jestliže by tě lákali hříšníci, nepřivoluj jim. Jestliže by řekli: Pojď s námi, nechodiž s nimi, zdrž nohu svou od stezek jejich, neboť nohy jejich ke zlému běží.« (Př. 1, 10) Sv. Efrém pak praví: »Varuj se obcování s hříšníky; neboť nikdo se nenarodí jako podvodník a lupič, ale všickni se tomu naučili od lidí, kteří ďáblem svedeni byli.« »Kdo miluje nebezpečenství, zahyne v něm.« (Sir. 3, 27.)

Třetí hrozná muka v pekle na věčnosti v tom pozůstávají, že svědomí stále dělá výčitky zavrženým, že sami jsou si vinni svým neštěstím. Phalaris, samovládce v Agrigentě, poručil kdysi jistému umělci, by utvořil z litého kovu býka. Vnitřek postavy měl dutým býti, aby tam mohlo býti zavřeno několik lidí, kteří by pak ohněm spálení byli. Sochař vytvořil dílo ještě lepší, nežli mu poručeno. Přihotovil k tomu ještě takový přístroj, že když lidé uvnitř uzavření bolestí a hrůzou křičeli a kvíleli, též i býk podivným způsobem radostně řval. A kdo byl upálen první v tomto netvoru? Prvním byl umělec. Samovládce kázal jej v býka uzavřít a tam za živa upáliti, by zvěděl, zda skutečně zhotovenou dílo tak mistrně. O tomto umělci říkávali, že sám byl toho vinen a sám že si přichystal tak děsnou smrt. A koho může obviňovati zavržený, že do pekla se dostal? Nikoho jiného, než sama sebe, on jediné zavinil svá děsná muka, sám si přichystal peklo. Svědomí mu to věčně a věčně vyčítá, a výčitky tyto, toť onen červ, jenž nikdy neumírá, toť ten zoufalý oheň, kterýž na duši hlodá a nikdy neuhasne. Věčná výčitka: »Jen ty's toho příčinou, že za-

vržen jsi na věky. Kolikrát podával ti milosrdný Bůh svou mocnou pravici, kolikrát chtěl tě vyrvat z bahna tvých nepravostí, kolikrát přetrhal osidla, jimiž jsi měl být sveden ke hříchu, a ty's odstrčil jeho pomoc a zamítnu's a pohanil's ještě jeho dobrotu. Kolikrát volal tě hlasem své milosti, volal tě k sobě hlasem kazatele, hlasem svého zpovědníka, varoval tě tvůj otec, plačlivě prosila tě matka tvá, abys nezapomínal na Pána Boha a na svou duši, tvůj anděl strážný, vlastní tvé svědomí tě napomínalo, že již jest čas nejvyšší, aby ses obrátil a polepšil; ty's slyšel varovné a výhružné ty hlasy a nedbal's nic, smál jsi se jen a zacpával sis uši a posměch tropil sis ze všeho. Daroval's srdce své ďáblu a peklu, nikdo ti nekázal, nikdo tě nenutil — pozdě již — již nekyne ti žádná milost, marná všecka naděje — *ex infernis nulla redemptio* — z pekla není žádného vykoupení. Jak snadno mohl's též i ty přijít do nebe, znal jsi dobře cestu do nebe, věděl's dobře, co Pán Bůh žádá na tobě, ale ty's nedbal na nic a nechtěl's. Vůle tvá se ti stala, na věky jsi odsouzen a to svou vlastní vinou. Nikdy jsi tomu nevěřil a věřiti nechtěl, ale nyní věříš, jakož i ďábel věří, že Bůh jest spravedlivý, nyní věříš s bázní a třesením, nyní konečně věříš tomu, že peklo není pohádkou pro postrašení malých dětí. Červe hrozný, červe zlého svědomí, bez ustání hlodáš, bez ustání trápíš svými výčitkami ve věčných mukách.

Císař řecký, Konstans, měl bratra jménem Theodosia, kterýžto pro svou dobrotu byl miláčkem vojska a lidu. Obávaje se nebezpečí pro svůj trůn, přinutil císař svého bratra, že oddal se stavu duchovnímu a zřekl se všech nároků na trůn a říši. Tím ale nebyl císař ještě spokojen. I kázal bratra svého zavraždit, právě když s kalichem v ruce podával u oltáře sv. přijímání. Proto vzbouřil se lid a zahnal ukrutného vladaře, více však mučilo a trápilo jej vlastní svědomí. Kamkoliv se pohnul, všude viděl zavražděného bratra Theodosia, viděl jej v šatě duchovním s kalichem v ruce, a kalich byl pln krve, vždy a všude slyšel smutný hlas bratrův: »Nuž, bratře, pij, pij, bratře, krev!« Tak trápili ho neustálé výčitky svědomí, že zoufal si a bídně zahynul. Pravdu dí přísloví: »Zlé svědomí, zlý host.« Špatné svědomí jest peklem na zemi. Dokud Pán Bůh ti času dopřává, přičiň se tedy a zbav se toho zlého hosta, by netrápil tě déle, vrať, co jsi komu odcizil, nahraď škodu, kterou jsi bližnímu způsobil, svedenou nevinnost uveď zase na cestu pravou, na cestu pokání, odvolej pomluvy, kterýmiž jsi připravil bližního o jeho dobrou čest a poctivé jméno, naprav pravým křesťanským životem pohoršení veškeré, pak ustane červ zlého svědomí duši tvou hlodat a mučit, oheň výčitek uhasne a peklo zmizí z nitra tvého.

Jistý kněz, abbé Pinault, byl professorem na škole polytechnické. Při jakémsi pokusu fyzikálním stihlo jej děsné neštěstí, že z neznámé příčiny chytil se fosfor a v okamžiku hořela celá ruka, a plamen ji strávil celou. Ubožák pozbyl vědomí a když se až za dlouhou dobu probal, tu říkával často a často navště-

vujícím ho chovancům: »Děti, děti, jenom ne do pekla, jenom ne do pekla!« Vážná to věru výstraha. Milí farníci, jenom ne do pekla! Víte nyní, že již tu na zemi peklo vládne tam, kde nesvár, hněv a nenávisť se usadily. Ó, pamatujte vždy na slova Spasitele: »Blahoslavení pokojní, neboť oni synové boží slouží budou.« (Mat. 3, 9.) Ano, ten, kdo pokoj miluje a raději sám bezpráví trpí, než by komu ukřivdil, ten synem božím jest, a netřeba mu třešti se před peklem na věčnosti, synové boží jsou i dědici božími, dědici nebes. Víte, že peklo na zemi je tam, kde scházejí se nepřátelé Hospodinovi, aby rouhali se Pánu Bohu a uráželi jej životem svým hříšným. Proto varujte se špatných společníků. »Blahoslavený muž, který nechodí v radě bezbožných a nestojí na cestě hříšníků.« (Ž. 1, 1.) Víte, že tak mnohý ukrývá peklo ve svém vlastním nitru, že peklem tím jest červ zlého svědomí. Odvrhněte tedy pouta hříchů a nepravosti, očistě se ve svátosti pokání. »Toto přikázání poručím tobě, synu Timothee, abys bojoval dobrý boj, maje víru a dobré svědomí, kteréžto někteří odvrhnuvše, utonuli s vírou.« (1. Tim. 1, 18. 19.) Tak napomínal sv. Pavel svého milého učedníka Timothea. Nuže i vy, milí farníci, bojujte dobrý boj, zachovejte si víru a dobré svědomí, a zachováme-li si víru a dobré svědomí, pak žádný z nás neutone v záhubě věčné, ale šťastně dojdeme všichni k našemu božskému Spasiteli do slávy věčné. Amen.

Matěj Vaněk.

Neděle V. po sv. Duchu.

Poslušnost jest známkou pravé spravedlnosti.

»Nebude-li hojnější spravedlnost vaše nežli zákoníků a fariseů, nevejdete do království nebeského!« (Math. 5, 20.)

Důrazně pohrozil Pán Ježíš svým posluchačům: »Nebude-li . . .« Fariseové zdáli se býti spravedlivými, ba chlubili se veřejně svou nábožností, a přece dnes jim sv. Učitel zavírá věčnou blaženost. Proč? Spravedlnost farisejská byla jen slupkou bez jádra, krásný obal, ale uprostřed prázdno nebo dokonce šeredné bláto. Co se zdá, jest jen sen a není obyčejně pravdivo. Takový površek čili přetvářka může oklamati lidi, ale neoklame nikdy Boha, který okem vševědoucím prohlédá až do nejtajnější komůrky našeho srdce. Bůh jest nejvyš pravdomluvný a má v nenávisti všelikou přetvářku. Farisejská spravedlnost nestačí pro nebeské království.

Jak poznáme pravou spravedlnost? Z mnohých známek uvedu nejdůležitější. Známkou pravé spravedlnosti jest poslušnost zákonů božích a církevních.

Pojednání.

Spravedlnost jest snaha plniti vždy a všude, co Bůh prikazuje. Poslouchati tedy Boha a z lásky k Bohu také toho, kdo Boha na světě zastupuje, jest první povinností katolického kře-

stana. Proto nazval jistý zbožný spisovatel církevní poslušnost klíčem, jímž si otevřeme království nebeské. Kdyby všude ve světě byla panovnicí sv. poslušnost, pak by dle téhož nábožného muže musila vzít za své propast pekelná. Do pekla zajisté dostane se jen ten, kdo neposlouchal.

Poslušností se Pánu Bohu velice zamlouváme. Vždyť dáváme mu svůj rozum a svou vůli na oltář, obětujeme mu nejkrásnější poklady, jimiž jest naše duše ozdobena. Ba žádný sebe lepší skutek nemůže se líbiti Otci nebeskému, není-li s ním spojena poslušnost.

Saul byl poslán od Hospodina proti Amalechitským a měl nařízeno, aby pro hříchy tohoto národa neušetřil ničeho, ani jeho stád. Saulovi však bylo líto krásného dobytka — ponechal si tedy nejkrásnější stáda, když dobyl znamenitého vítězství. Než ihned poslal Hospodin proroka Samuele, aby králi projevil boží nemilost. Saul se sice vymlouval, že chtěl stád použiti k obětem bohoslužebným, ale výmluvy jeho nebylo dbáno: »Zdaliž chce Hospodin zápaly a oběti, a ne raději, aby bylo posloucháno hlasu jeho? Lepší jest zajisté poslušenství, nežli oběti! . . .« »Proto tedy, že jsi zavrhl řeč Hospodinovu, zavrhl tebe Hospodin, abys nebyl králem!«

Zajisté přísný soud! Ale spravedlivý. Bůh by přestal býti Bohem, kdyby jinak jednal. Učel neposvěcuje špatné prostředky a proto čin sebe krásnější nemůže se líbiti Pánu Bohu, je-li s ním spojena dost malá neposlušnost.

Kdyby člověk se i modlil, konal daleké pouti, kdyby se i postil, almužnu dával — vše marno, kdyby s jeho skutky byla spojena neposlušnost buď k Bohu nebo k církvi svaté. Právil zajisté Pán Ježíš: »Kdo církve neuposlechne, budiž tobě jako pohan a publikán!«

Kdyby nebylo poslušnosti, vzal by za své všechen pořádek ve světě. Zač by stála církev svatá, která bychom se mohli domnívati, že ji založil Syn boží na skále, kdyby věřící nebyli povinni poslouchati svých duchovních vrchností? Církev jest jednotná a jen tehdy bude jednota zachována, budou-li věřící se svými duchovními správci a tito zase se svým biskupem a se sv. Otcem spojeni poslušností nejvzornější.

Kdo nechce poslouchati církve, není ovečkou Pána Ježíše a chlubí-li se přece svým mravným životem, jest jeho spravedlnost farisejská. Kdo neposlechne, jistě pobloudí. Skutečně byli mužové, kteří nám jsou odstrašujícím příkladem. Dokud poslouchali církve, byli vzornými křesťany. Sotva však jejich domýšlivost počala je naváděti, aby jednali dle své hlavy, sotva začali příliš oproti církvi spoléhati se na přízeň lidskou, již zde byl jejich blud, jejich hříchy, jejich duchovní neštěstí. Vzpomeňme našeho nešťastného Husa! Čím pobloudil? Neposlušností. Jeho domnělá svatost, již mu malují mnozí tak rádi kolem hlavy, jest jen padělaná, poněvadž jí schází základ — pokora a poslušnost.

A byli bohužel mnozí, kteří se mu na vlas podobali. Co

přineslo blud a rozkol v církvi? Neposlušnost. Původci bludu se snad také modlili a konali rozličné pobožnosti, ale byla to slupka bez jádra, byl to jen obílený hrob. Scházela opravdovost. Bludná cesta se vzdornou hlavou uvedla je i při modlitbě často až do lhostejnosti a konečně až do nevěry.

Největší kacíři a rozkolníci byli na počátku lidé dobří, ba svou spravedlností na sebe poutali zástupy. Bohužel, chvála lidská je svedla k neposlušnosti. Odtud pak ke hříchu a bludu jediný jen krok.

Není tomu dávno, umřel v Německu učený Döllinger. Býval v církvi učencem na slovo vzatým. Ale právě jeho učenost jej svedla, že nechtěl se podrobiti sněmu vatikánskému. Odpor jeho líbil se lidu, evangelická vláda jej podporovala. U nepřátel církve byl oslavován a veleben. A hle, právě tento učený Döllinger umřel nedávno nešťastně a téměř v zapomenutí, nesmířen jsa s Bohem pro svou neposlušnost.

Poslušnost tedy jest první podmínkou pravé spravedlnosti, nemá-li tato slouiti jen farisejskou. Jen poslušnost jest klíčem k bráně nebeské. A věru, může býti pro člověka něco bezpečnějšího nad tuto krásnou ctnost? Mnohem lépe jest poslouchati nežli poroučeti. Poslušností dáváme se jaksi do ochrany silnějšího, svěřuji své kroky tomu, kdo cestu dobře zná. Poslušností také svaluji s beder svých všechnu zodpovědnost. Ten za mne bude zodpovídati, komu můj život svěřen a jemuž jsem vázán poslušností. Chci-li však jíti sám, co tu nebezpečí, jakou na sebe svaluji zodpovědnost! A k tomu, jak moji pýchu bude souditi Pán!

Ó, Pane Ježíši, ty's byl poslušen nebeského Otce až k smrti kříže a právě proto jsi byl povýšen, aby před tebou klekalo koleno nebeských, zemských i pekelných! Tobě já dnes obětuji také svoji vůli a slibuji, že budu ve všem fídit se dle zákonů božích a církevních, že budu pevně a poslušně státi v lodičce Petrově, poněvadž vím, že jistě mne dopraví do nebeského přístavu! — Amen.

Bohumír Tomíček.

LISTY VĚDECKÉ.

Právní přítel a rádce.

Sbírka praktických pokynů, hlavně ustanovení a rozhodnutí z oboru církevního i světského práva.

Pořádá Dr. Antonín Brychta.

Může-li obecní zastupitelstvo spravovati spolu s patronátním úřadem jmění zádušní?

Právní zástupce jistých obcí, příslušných k farnímu kostelu patronátu velkostatku N., podal k jistému okresnímu hejtmanství v N. žádost s tímto návrhem:

1. Aby správa jmění farního kostela a příslušných kostelů filiálních, jakož i ústavů církevních při nich zřízených tak upravena byla, aby v ní měla účastenství také zastupitelstva jmenovaných obcí; dále

2. aby opatření toto ve skutek uvedeno bylo tím způsobem, že by do správy řečeného jmění kostelního a příslušných ústavů osoby z jednotlivých obcí v podání blíže pojmenované za jejich zástupce při správě uvedeného jmění kostelního přibrány byly.

U vyřízení tohoto podání vydalo dotčené hejtmanství po slyšení biskupské konsistoře příslušného farního a patronátního úřadu následující výměr:

»Právo místních obcí míti účastenství na správě jmění zádušního jest vzhledem k ustanovení §§ 41., 42., 43. a 52. zákona ze dne 7. května 1874 č. ř. z. 50, kterým se upravují zevnitřní právní poměry církve katolické, nesporno, neboť dle § 41. má býti správa kostelů a ústavů církevních zřízena tak, aby v ní měl účastenství *a)* správce kostela*) a *b)* zastupitelstvo těch, kteří

*) Výraz tento, jehož užívá český překlad cit. zákona, není dosti správný, lépe by se užilo obvyklého a ustáleného výrazu *farář*, neb správcem kostela jest po čas uprázdnění farního obvodu též administrátor, jehož zákon nemá nejspíše na zřeteli. Ještě více platí to o výrazu »správce fary« v § 42. téhož zákona, kterým dle obyčejného a ustáleného způsobu mluvení rozumí se administrátor (*Pfarrverweser*) obvodů a *ne farář* jakožto držitel obvodů.

jsou povinni, kdyby jmění zádušní nestačilo, zapravovati náklad na potřeby kostelní a kteří jsou subsidiárně právi, ze závazku kostela nebo církevního ústavu;*) dle tu vytknutého pravidla mají jmění kostelů farních spravovati společně správce fary,**) osada farní***) a patron kostela (§ 42.)

Námítky proti tomu činěné příslušnou biskupskou konsistoří a patronátním úřadem, že je těmito ustanoveními vyslovena toliko *zásada o společné správě kostelního jmění*, svěřené jmenovaným orgánům a že náboženské obce (farní osady) dosud *konstituovány nejsou*,†) ze zákona *nelze odůvodniti*.

§ 43. citovaného zákona stanoví sice, že *budou* pravidla, daná v §§ 41. a 42., provedena šíře zvláštním zákonem, avšak § 52. téhož zákona zní: »až do vydání zvláštních zákonů o spravování jmění zádušního a prebendního ustanoví se to, čeho k uvedení tohoto zákona ve skutek bude potřebí způsobem *nařízení*«.

Takovéto nařízení — odpovědělo hejtmanství v N. — bylo dne 31. prosince 1877 *skutečně vydáno* od ministerstva záležitostí duchovních a vyučování po umluvení s ministrem záležitostí vnitřních, které bylo říšským zákoníkem pod č. 5. z roku 1878 vyhlášeno a které ustanovuje, že mají až do vydání zmíněného zákona *záležitosti katolických osad farních spravovati, jako posud zastupitelstva obcí místních*.††)

Spolupůsbení místních obcí (obecních výborů) ve správě jmění církevního jest tedy *zákonem jasně stanoveno*.

Co se však týče otázky: »V jakém směru místní obce na správu kostelního jmění vliv mají a jakým způsobem podílu na ní

*) Ani toto rčení neodpovídá úmyslu zákonodárce, jenž má se jasně a přesně vyjádřiti, by se všemu nedorozumění předešlo. Výraz »církevní ústav« je příliš široký a proto nejasný a nikdo nebude jím rozuměti — jak § 41. cit. zákona na srozuměnou v závorce dává — církevní *nadaci* neboli *fundaci*, jaké se při kostelích farních, filiálních nebo i při veřejných kaplích od věřících zakládají, kdežto »církevní ústav« může býti zřízen *kdekoli*, třeba osada, v níž se nalézá, byla zcela nepatrná a žádného kostela ani kaple neměla. Mnoho, ne-li všechno, závisí tu na vůli zakladatele. Rovněž jest ustanovení cit. paragrafu: »Kterí jsou právi ze závazku kostela nebo církevního ústavu« nejasné a nesrozumitelné.

**) Srov. poznamenání prvé.

***) Jako předešlá, není ani toto vyjádření šťastně voleno. Výraz »osada farní« může sice, avšak nemusí označovati *více* osad k jistému farnímu kostelu v příčině duchovní správy příslušejících, může však též znamenati osadu *jedinou*, v níž se nalézá kostel a fara, čemu i historický význam slova *parochoi* *ἱερατικός* = *accola prope habitans* nasvědčuje; místo dvojsmyslného tohoto výrazu užilo by se lépe výrazu »farnost« nebo farní okrsek.

†) Výraz »náboženská obec« jest rovněž nejasný a neoznačuje řádně právní pojem, který jím naznačen býti má. Neb co si máme mysliti při slově tom? Je to farnost *celá* anebo pouze *některá* k farnosti náležející osada? Srov. naše v tomto časopise svého času uveřejněné pojednání: »O terminologii a způsobu mluvení moderního práva«, kde je tato důležitá otázka jak sluší objasněna a posouzena.

††) I tento výraz, přizpůsobený něm. textu zákona, jest neobyčejný a málo se zamlouvá; jest, jak každý snadno vycítí, jaksi cizí a duchu jazyka našeho málo přiměřený.

bráti mohou« atd., jest věc tato toliko *povahy formální*, což se dá vzájemným *dohodnutím účastníků* vyrovnati.

Obyčejně by stačilo: kdyžby patronátní úřad po ukončení správního roku účty uzavřel a o tom uvědomil představenstva přířazených obcí s tím doložením, že je volno jejich zplnomocněným zástupcům do účtu v určené lhůtě nahlédnouti a poznámky činiti. *)

Spory snad o některých (účetních) položkách vzniklé, rozhodne po slyšení účastníků státní správní úřad.

Žádám zúčastněné úřady, by se dle tuto uvedených zásad řídily, po případě další opatření k upravení této záležitosti učinily. Výnos okresního hejtmanství v N. ze dne 2. března roku 1901 č. 20060.

*) Těchto »poznámek« bylo by, jak zkušenost dosvědčuje, často velice třeba, co bylo by jen na prospěch jmění zádušního, an by se za *řádného dozoru a přiměřeného vlivu* obecních zastupitelstev na správu jmění toho mnohé *vady a nepřístojnosti*, v zádušních účtech nezdědka se vyskytující, snáze odstranily, než když závisí vše na — uznání a dobré vůli jednoho neb druhého patronátního úředníka, který bývá pohříchu často i protestant nebo dokonce žid. (Příklady daly by se, bohužel, mnohé uvést.) Za *takové* správy zádušního a nadačního jmění nezůstaly by mnohdy velmi značné obnosy v zádušní pokladně často po dlouhou dobu na škodu záduše i přířařenců *ladem ležeti*; zpravidla nezúročené (ač to nařizeno) *nedoplatky* úrokové ze zádušních jistin jakož i nedoplatky nájemného ze zádušních polí by se rychleji *vypomínaly* a nemohly by dosáhnouti mnohdy *značné výše*, následkem čehož hrozí kostelu často nemalá ztráta, an v případě insolvence nebo úmrtí dlužníka musí takové nedoplatky býti *odepsány*; ve spořitelnách a záložnách nemohly by se často veliké tisíce obnášející sumy zádušního jmění proti výslovnému ustanovení zákona (cís. patent ze dne 9. září 1854, ř. z. č. 208) po mnohá léta ukládati, ježto tyto peněžní ústavy *vupilární jistotu neposkytují* a v případě jejich úpadku — který zvláště za nynějších nejistých a rozháraných poměrů není věcí právě nemožnou — veliká *ztráta majetku* (nejednou i jmění nadačního!) záduši hrozí; vypočítání nákladu na rozličná kostelní pořízení, opravy, stavby a pod. dělo by se *přesně a v pravý čas*, by škoda nestala se průtahem větší atd. A co říci o »obvyklé praxi« mnohých patronátních úřadů, dělají *dluhy* na úkor zámožnějších, jmenovitě filiálních kostelů, by přířaření, *hlavně ale patron*, na potřebná vydání, opravy atd. chudších patronátních kostelů nemusil *ničím přispěti*. Patronátní správy hledí sice tyto a jiné závady v zádušních účtech mnohdy všelijak omluviti, než vlekou-li se závady ty často po *více let*, aniž by se stala náprava, jest na bílé dni, co by se o takových omluvách a »vysvětleních« mělo souditi. Ano stalo se též, že jistý »patronátní komisariát« ospravedlňoval veliké záloženské vklady z nadačních peněz tím, že prý zakladatel mešní nadace *neustanovil*, kde mají nadací jistiny býti zúročeny. — Takových důvodů užívá se k ospravedlnění nezákonné správy jmění zádušního. Jsou bohužel případy, že nestane se ve správě tohoto jmění žádoucí náprava ani tehdy, i když ji na zakročení konsistoře zemské řízení nařídilo! Jaké jsou to poměry? Lze je nazvati »normálními«, když mnozí patronátní orgánové zákonů o správě jmění zádušního a nadačního nešetří a své nezákonné, mnohdy *dlouhá léta* trvající jednání rozličnými vytáčkami — ospravedlniti se snaží? Z té příčiny jest svrchované na časé, aby tak zv. »náboženské obce« byly *co nejdříve* zřizeny (jakkoli dle práva církevního již dávno existují), by mohli faráři se zástupci jednotlivých farní osadu tvořících obcí do správy zádušního a nadačního jmění činně zasáhnouti, co bylo by jen na prospěch *jmění* toho jakož i na prospěch *přířařenců*. Svým časem se ještě k této důležité, ale málo uvažované věci vrátíme.

S výnosem tímto souhlasí nálezní správního soudu ze dne 19. ledna 1881 č. 115 (Budw. č. 992.), dle něhož nelze dle § 41. zák. ze dne 7. května 1874 žádné obci uprati právo, by se *zúčastnila* zvoleným výborem *správy zádušního jmění*, když je povinna o kostelní potřeby se starati, je-li jmění zádušní nedostatečné. Nález tento vyhovuje zcela, jak právu samému, tak i povaze věci, jen třeba, by se ho též v *praxi* bedlivě šetřilo.

Duševní vzdělání.

Přednáška pro spolky mládeže dle »Praes. Korr.«

Obsah: Snadnost duševního vzdělání proti dřívějším časům.

- I. Nutnost vzdělání duševního: 1. pro náboženské, 2. pro všeobecně mravné, 3. pro povolání životní.
- II. Jak podporovati duševní vzdělání: 1. pokračovacími školami, 2. spolkovými učenými kursy, 3. přednáškami, 4. čtením; a) půjčováním knih, b) kupováním knih, c) domácími knihovnami, d) časopisy, e) kde kupovati knihy atd., f) špatná literatura a kolportáž. Mládež a duševní vzdělání

Ú v o d.

Dnes, kdy každé dítě čísti se učí a v desátém neb jedenáctém roce počíná již knihy čísti, dovedeme si zajisté stěží představit, jak vypadalo to s duševním vzděláním, dokud umění knihtiskařské vynalezeno nebylo, a dokud malý jen počet lidí čísti a psáti dovedl. Můžeme si pomyslit, jak těžkým býti musilo, chtěl-li kdo vědomosti své rozšířiti. Nemůžeme se tedy diviti tomu, že duševní vzdělání většiny lidu tehdejšího na tom stupni státi zůstalo, jehož povolání tehdejší aneb výdělková činnost vyžadovala. Jaké vědomosti mělo asi lidstvo tehdejší — a co věděl dnes ještě analfabeti v Rusku, Španělsku, Itálii a v divoké Africe — o dějinách své vlasti? Jaké vědomosti měli o poměrech a o stavu věcí v jiných zemích? Co dověděli se o událostech, jež zběhly se na jiných místech? Jen tolik dověděli se o všem tom, co příležitostně někdo, kdo mnoho cestoval, vyprávěl, aneb co potulní básníci a zpěváci ve svých písních, pohádkách a vypravováních přednášeli. Zcela jinak je tomu dnes, kdy různé knihy nás o všem vědění-hodném poučují, kdy časopisy denně vycházející nás o všem zpravují, co v celém širém světě i v nejvzdálenějších krajinách se přihodí. Dnes jest možno jednomu každému, ať dělníkovi v továrně, ať rolníkovi v nejdělejší horské vesničce, ať komukoliv, starati se o vzdělání své způsobem, jakým v časech dřívějších jen zcela skrovnému počtu lidí možným bylo.

P o j e d n á n í.

I. Nutnost duševního vzdělání.

Snadnost, jakou dnes každý všeobecné vědomosti své rozšířiti může, ukládají též toto duševní vzdělání každému za povinnost. V dřívějších časech nebylo hanbou, nevědět ničeho více,

než čeho povolání vyžadovalo; dnes však pohlíženo by bylo jako na omezenec, a to zcela právem na toho, kdo by zcela ničeho nevěděl, co ve světě se děje, kdo ničeho by neznal z dějin své vlasti, ničeho o politických a sociálních poměrech, ničeho o stavu hospodářského života, ničeho o poměrech jiných zemí atd. Kdo dnes ještě říká, že nemá chut ke čtení, že nezajímá se o to, co ve státě nebo jinde se děje, kdo nestará se, co v knihách a časopisech psáno, komu to vše zdá se nudným, ten nesmí si stěžovati, když jedná a zachází se s ním tak, jak opravdu zaslouží — jako s hlupcem.

Kráčeli-li se svým vzděláním ku předu celý národ, nemůže a nesmí ani jednotlivec zůstat v tom ohledu zpět. Zvláště pak musíme žádati u mládeže, by vzdělání své rozšířilo, neboť její duch jest zvláště vnímavým, žízňivým po vědění a schopným lehce všeličemu se naučiti. Postupujícím stářím vše se pak též ztěžuje. Kdo již z mládí nejeví zájem o duševní vzdělání a nemá též lásky k rozumné četbě, nebude později ani schopen čtení, to jest nebude schopen čísti knihu neb časopis s porozuměním. Bohužel dosti jest dorostlých lidí, kteří nejsou s to přečísti si s porozuměním politický aneb odborný časopis, i když nebereme zřetele na jiné spisy a brožury aneb na poučné knihy.

1. Špatné následky takového opomíjení duševního vzdělání ukazují se nejprve a to velmi často

v životě náboženském.

Lidé, kteří málokdy co rozumného čtou, nedovedou konečně ani při službách božích modliti se z modlitební knihy. Tím stává se, že bohoslužba u velmi mnohých jest jen bezmyšlenkovým povídáním v mládí naučených snad modliteb, a posloucháme-li tyto modlitby, jsou tyto pak ještě často tak znetvořeny, že jsou mnohdy i nesmyslnými. Lidé takoví však toho ani nepozorují. Jich duch jest jejich vlastní vinou a lhostejností tak otupen, že se již více ani nesnaží, by o něčem přemýšleli. Proto vidíme též právě u takovýchto lidí duševně zanedbaných výslovnou náklonnost k náboženským výstřednostem a pověrčivému zneužívání náboženských věcí a zvyklostí. Vše to, co církve zařídila, aby duch náš a naše vnitřní náboženské žití povzbuzeno bylo, jako obřady, svátostniny a j. v., to vše jest takovým lidem vlastním účelem, to jest, oni očekávají všecku dobrou moc a působení jen a jen od vnější této činnosti a jednání. Že má na př. některá pout ten účel, abychom docílili životnějšího, bližšího spojení s Bohem, a že ovocem pouti té má býti větší horlivost v službě boží, bližního a společnosti lidské, a horlivé vykonávání povinnosti v rodině a povolání, to nechce jíti takovým lidem na rozum. Pro ně jest věc vyřízena, navštíví-li poutní místo a políbí-li milostný obraz; obětují snad též svíčku aneb něco jiného, ne snad proto, aby se ve ctnosti obětavosti cvičili a tuto ve službě rodiny, bližního a všeobecnosti prokazovali, nýbrž jsou toho náhledu, že shoření svíce samo o sobě stačí, aby Bůh milostivě jim nakloněn byl. Také

úplná pověřčivost, na př. opisování a proslovování určitého počtu modliteb, vymývání různých ran svěcenou vodou, zařikání nemoci u lidí i zvířat a pod. povstává ponejvíce u duševně otupených lidí.

2. Též na

všeobecně mravný život

člověka, dociluje takovýto duševní stav vlivu ve způsobu nejhorším. Kdo nevykl na to, aby ducha svého dobrými a vznešenými věcmi zaměstnával a jej povzbuzoval, kdo není schopen, aby se dle příležitosti nashodil poučnou a dobrou četbou obíral, brzy uvykne docházkám do hostinců, kde různým žvaněním, hrou karet aneb kuželek zábavu vyhledávati počne. Kdo však naproti tomu zájem o duševní povznesení jeví, kdo dovede se pohaviti poučnou knihou a zajímavou povídkou, tomu přichází to náramně nudným seděti dlouho v hostinci při bezmyšlenkovém povídání, ten nedá se tak lehce uvést v pokušení, by hledal občerstvení a vyrazení jediné ve hře v karty a jiné jim podobné hry. Mimo toho jest otupení duševního vzdělání též dobrou půdou pro různou chtivost zábavy.

3. Konečně pak duševním vzděláním všeobecným docílená zvýšená čilost ukazuje vliv svůj v míře nejlepší i na

životním povolání.

Také v povolání životním přijde duševně čilejší snáze ku předu, než ten, kdo duševně jest zanedbán. Tu třeba s duchem času stejný krok držeti. Rolník, jenž nečte ničeho, jenž nestará se o pokroky hospodářské, a jen tak hospodaří, jak činil jeho praděd, musí přirozeně zůstávati zpět za ostatními sčtetlejšími spoluobčany. Právě tak jest se řemeslníkem, jenž se dále nevzdělává v tom, co přináší nám pokročilá dnešní technika, umění i vkus nového na poli tvaru a slohu. I obchodník, jenž ničemu jinému nerozumí, než státi za svým pultem a čekati na zákazníky, takový nemá dnes již žádné budoucnosti více. Kdo právě dnešního času nekráčí se všeobecným pokrokem ve všech směrech výdělkové činnosti, kdo již z mládí nepřičiňuje se o duševní své vzdělání, zůstává zpět a jiní duševně vyspělejší a čilejší jej předstihují. To je zjev, kterýž denně pozorovati můžeme a to i v místech s »usedlým« obyvatelstvem. Tu protlouká se syn jako nástupce zděděného po otci zaměstnání v řemesle neb jiné živnosti právě tak, jak již otec a snad i děd činil, a mezitím »cizinec a přiběhlík«, jenž se ve světě poohlédl, něco přečetl a svůj rozhled obohatil, usadí se vedle »usedlého«, využítuže všech prostředků moderní techniky a moderního ducha obchodního, činí mu pak rok od roku větší konkurenci a strhuje všechny zákazníky. Usedlí živnostníci a obchodníci upadají a naříkají pak na onu zlou a špatnou svobodu živnostenskou, na strojní výrobu a reklamní podvod. Cizinec nenaříká, čte však a studuje dále, jak za dnešního času obchod veden býti má, využítuže při tom všech moderních prostředků technických, reklamy atd. a v brzkou pak vyniká. Tím stává se, že v starých, dobrými katolickými lidmi obývaných mí-

stech, cizinec, mnohdy docela i žid největší a nejlepší obchody a závody mívá. Tím však není vinna ani svoboda živnostenská, ani strojová výroba, ani motorový pohon a reklama, nýbrž zanedbání duševního výcviku a vzdělání při »starousedlých«.

II. Jak máme zvelebovati duševní vzdělání?

1. Jakým způsobem máme zvelebovati duševní vzdělání? Již v předu jsme podotkli, že jest nutnou četba poučných knih. To však přece, ač je to důležitým, není na prvním místě. Na nejprvnějším místě přichází

pokračovací vyučování.

Snaze a pilné činnosti zkušených mužů, kteří dobře s lidem a mládeží smýšlejí, máme co děkovati, že stávají ve všech větších a i v mnohých menších místech mimo stávajícího obecného školství i pokračovací vyučování. Přišlo se totiž k tomu názoru, že obecné školní vyučování v žádném směru nedostačí, aby lidem v dnešním výdělkovém životě dobrý pokrok a jistá existence zabezpečena býti mohla. Z toho důvodu jsou povinni ve většině měst obchodní i řemeslní učňové, ba i mladiství tovární dělníci k návštěvě pokračovacích škol těch. Bohužel považují to mnozí mladíci za nepříjemné donucování, jemuž se hledí všemi prostředky vyhnouti. A přece je toto vyučování jen k jejich vlastnímu dobru, k povznesení jejich budoucího postavení.

Obchodní učeň nemůže se naučiti všemu v učení svém, co později nutně ve svém zaměstnání věděti musí. K tomu schází ponejvíce v obchodě čas i příležitost. Principálové a mistři mají většinou pak jen ten zájem, by využítokovali pracovní sílu učňovu, než aby se starali o další vzdělání jeho. Učeň řemeslný musí si též uvědomiti, že za dnešního času k vedení živnosti třeba je též obchodních vědomostí. Tyto neosvojí si však v dílně mistrově. A dělník tovární, jenž snad den ze dne vždy tutéž činnost stejnou provádí, potřebuje nevyhnutelně duševního vzdělání, nechce-li při stálé a téže práci zblbnouti.

Myslí-li pak jeden neb druhý, ať již provozuje to neb ono zaměstnání, že pro něj bezúčelnými jsou jisté věci, jimž se v pokračovací škole učí, jako dějepis, němčina atd., tu zapomíná, že těmito učebnými obory, i když jich pro své budoucí zaměstnání nepotřebuje, přece ducha svého povzbuzuje a rozhled rozšiřuje. A takto docílena duševní činnost nikdy se mu v jeho zaměstnání a povolání neztratí.

Proto nemá se nechati mladík nutiti teprve policejními snad nařízenými k pravidelné a řádné návštěvě pokračovacího vyučování. Žalostno jest, že ještě mnozí mladíci-učňové pro zameškání vyučování policejně trestáni býti musí. Každý nechť sobě pomyslí: Co se v pokračovací škole naučím, má veliký význam pro mé budoucí životní štěstí. Nenutí-li pak v některém místě úřad k návštěvě školy podobné, tu nechť dobrovolně takovou školu

navštěvuje. (Blíží se pojednání o školách pokračovacích a pod. v místě se nacházejících pro řemeslnou a živnostenskou mládež založených.) Kdyby pak pán, jak se dosti často bohužel stává, někomu zbraňoval ohledně návštěvy školy pokračovací, sdělte to rodičům neb předsednictvu spolku; ti se zajisté již postarají o to, aby pán upozorněn byl na to, k čemu ho zavazuje zákon, aby totiž dal učňům svým potřebný čas k návštěvě školy.

Rovněž tak samozřejmě je též u snaživého mladíka, jenž plnou měrou užitečnost duševního vzdělání uznává, že též vyučování plnou pozornost a plni věnovati musí, a ne aby teprve jako nevědomý školák k pozornosti a k učení se donucován býti musil. Ani k svým učitelům pak nechová se mladík jako vzdorný žák, nýbrž jedná jako mladík, jenž zná zúplna slušné chování i uctivost, jež i vůči učitelům plně zachovává.

2. Tentýž účel jako školy pokračovací mají též

spolkové kursy vyučovací.

I tyto pomáhají ve snaze mládeže za duševní vzdělání. Stávají kursy cvičné v mateřštině, aby mladík řádně svou mateřskou řeč v slově i písmě ovládati se naučil, řádný dopis napsati uměl, a myšlenky písemně i ústně vyjádřiti dovedl. Jest zajisté samozřejmo, že i tato věc má velikou důležitost jak pro obchodníka, tak i pro živnostníka i rolníka. Mimo toho pak i pro každého dělníka i továrního. Vzpomeňme si jen na veřejný život. Tu pořádají se politické a odborové schůze, v nichž jedenkaždý své mínění projevit a slovo si vyžádati může, k obhájení svého křesťanského názoru pak též sobě vyžádati má. V našich katolických spolcích musí býti psány v zájmu výrobních stavů protokoly, zprávy do novin, ohlášení úřadům a mnoho jiných věcí, k čemuž všemu nevyhnutelně potřebnou jest znalost řeči a správného psaní. V odborových organizacích pak přichází často k vyjednáváním se zaměstnavateli, k ujednávání tarifních smluv atd. To rovněž vyžaduje správnost řeči i písma, i schopnosti správného vyjadřování myšlenek. Vzpomeňme dále, že dnes dělník povoláván jest jako přísedící živnostenských soudů i často bývá jmenován porotcem při různých soudních přelíčcích, kde stejně se studovnými soudci rozsudek vyřknouti má. I v obecních zastupitelstvech a městských radách dnes dělnictvo a jiní příslušníci nižších tříd zasedají, do rady říšské, sněmu zemského vysílání bývají, kdež musí dovésti dobře řeč ovládati, myšlenky projevovati právě tak, jako příslušníci jiných stavů. Vzpomeňme dále na společenstva řemeslná a jich hnutí, na konsumní spolky, bytová společenstva atd.

Zde nutna jest znalost vedení knih, schopnost sestavení rozpočtů, znalost zkoušení účtů atd. K tomu všemu je třeba dobrého a řádného vzdělání. Kdo pak po vybytí školy obecné se dále o své další vzdělání nestará, nemůže též později v kruhu svých soudruhů hráti nějakou roli, nemůže se vůbec státi vůdcem ostatních.

Stávají též ve spolcích našich vyučovací kursy účetní. Jak důležitou jest znalost účtování pro vedení obchodní i řemeslné,

v odborových organizacích i společenstvech, o tom jsme právě pojednali. Avšak i ve vlastní domácnosti a činnosti výdělkové dá se tato znalost dobře upotřebiti. Přičtíme k tomu ještě, že právě počítání mnoho ku zbystření rozumu přispěje, čehož zajisté každý nutně potřebuje.

Stávají též kursy literární, v nichž probíráme spisy naší literatury, což sloužiti má k tomu, aby mládež seznámila se s dobrými literárními spisy a jim též porozuměla. Kdo pak již pojal lásku k takovýmto spisům, ten nenechá se více svést, by ducha čtením špatné četby otravoval a oblupeval.

Také bývají mnohde zavedeny kursy stenografické; znalost tohoto odvětví vyžadována jest dnes od všech obchodních příručí i ve všech skoro úřadech.

(Bližší pojednání o zařízení, podmínkách, místě a času těchto neb jiných cvičných kursů, stávajících při spolku.) Vědomosti, jichž dosažení stojí jiné mladíky často dosti peněz, mohou docíliti členové spolku takového buď bezplatně aneb za zcela malý příspěvek. Protož využijte plně příležitosti té, dokud mladistvý duch jest vnímavým.

3. Také

přednášky,

kteréž ve schůzích našich stavovských a jiných spolků se konají, slouží k duševnímu vzdělání mládeže. Mladík, jenž řekne: »Přednášky jsou pro mne nudné, mě vůbec nezajímají«, vystavuje si tím prašpatné vysvědčení, neboť mladý duch sám sebou vyžaduje, aby něco nového slyšel, znáti se naučil jak z dějin, tak i z přírody o pokroku v různých oborech lidské činnosti, o nových vynálezech a objevech, o státním a hospodářském životě atd. Kdo se tedy skutečně o podobné věci nezajímá, musí jedenkrát zpytovat řádně své svědomí, odkud tento nedostatek zájmu pochází, tato vlažnost prýští a co vším tím vinno jest. Snad dozná pak, že není tím vinna nějaká náruživost, buď požitkářství, smyslnost, aneb obzvlášť veliká a jednostranná láska k některému sportu, hře a pod. věcem, že nějaká snad nezřízená choutka jej od duševního dalšího vzdělávání se zdržuje. Pak ale nechť rozpomene se, že takováto náruživost, kteráž nyní v mladí duševní vzdělání jeho potlačuje, může vésti v pozdějším životě nejen k veliké škodě, ale i docela k jeho úplné zkáze. Ti, kdož nepřejí přednáškám spolkovým buď vinou duševní povrchnosti neb neschopnosti soustředění myšlenek, nechť pamatují, že právě nyní jako mladíci a mladiství dělníci dětskou nemoc bezmyšlenkovitosti setřásti se sebe musí, chtějí-li někdy přijíti v povolání svém ku předu. Kdo se za dnešního času něčeho domoci hodlá, musí míti opravdu oči otevřeny a myšlenky soustředěny. Kdo tudíž se při přednášce nudí, při tom žvatlá a dětinství různá provádí, dokazuje tím, že nemá ještě duševní zralosti, již požadujeme od každého opravdu příčinlivého mladíka. Každá pozorně vyslechnutá přednáška zvětší váš rozhled, dodává vašemu duševnímu životu povzbuzení a po-

siluje vaše duševní síly, neboť právě tak jako tělocvik a sport síly vaše tělesné posiluje a rozmnožuje, tak opět pozorné vyslechnutí přednášky poučné tříbí sílu duševní. Starší členové našich spolků mládeže neměli by se spokojiti jen s vyslechnutím přednášky ve vlastním spolku, nýbrž měli by navštěvovati i spolky jiné a využítkovati každé příležitosti, kde mohli by poslechnouti přednášky na schůzích veřejných, čímž by vědění své značně obohatili. Potřebou jejich duševní měla by býti též návštěva našich poučných večírků. A právě tyto poučné večírky mají velikou cenu pro duševní vzdělání, neboť zvýší a prohloubí se jimi vkus lidu, podporuje se jimi porozumění pro krásno a pro pravé vznešené umění a poesii, čímž zároveň se nejlépe pracuje proti sesurování a nevzdělanosti. Tu učíme se pocítovati, že poskytuje v pravdě krásná zábava člověku daleko větší požitek než surová požitku-milovnost, která záleží v pití a divokých prostopášnostech.

4. Poslední prostředek konečně, jímž napomáhati máme našemu duševnímu vzdělání jest, jak jsme již podotkli :

čtba.

Každý člověk, jehož duch nezblbnul dosud vinou jeho vlastní, má četby nutně potřebí. Ve škole naučili jsme se čtení právě za tím účelem, abychom duševní vzpružení a vzdělání vyhledávati mohli. Čtení je tedy nejprvnějším, nejdůležitějším a nejvšeobecnějším prostředkem vzdělavacím. Přirozeně nemůže býti též lhostejno tudíž co čteme. Ve škole předkládala se nám látka ke čtení vybraná, nyní však jako mladíci máme sobě četbu vybrati sami. Vybíráti ovšem, ale nepřenechávati jen náhodě, co nám sama do ruky přinese. A ještě méně smíme tuto důležitou věc přenechati obchodníku-knihkupci, co on právě by jen sám rád prodal. Ten nemá ohledu na naše zájmy a naše blaho, nýbrž jen na svůj vlastní zisk, jehož prodejem jistých knih docíliti může. Kdo pak bez výběru všecko čte, co mu do rukou přijde, nebude mítí velkého užitku a duševního požitku z četby takové, nýbrž právě naopak velmi často citelnou škodu utrpí na duševním vzdělání svém, škodu mnohdy, kteráž snad po celý život jej pronásledovati může. Proto má každý mladík, jenž se ve světě vyšínouti snaží, při výběru četby veliký pozor dávatí, a to jak při četbě poučné, tak i zábavné. Vše pak v pravý čas.

Jak obstaráme si tuto dobrou četbu? V první řadě vypůjčováním knih. Stává dosti knihoven všeho druhu, a to soukromé, které knihkupci jsou zařízeny, a. veřejné, které pod dohledem a za součinnosti obcí neb spolků aneb komitétu zřízeny jsou. Při soukromých knihovnách stává však stále nebezpečí, že nehledí se tak na blaho čtenářů, jako na užitek majitele, jenž prvou roli při knihovnách těch hraje, a že taký majetník i závadné a špatné čtení půjčuje, jen když tím peníze vydělá. Veřejné knihovny se přece zdržují špatné četby, za to však berou méně ohledu ke katolické literatuře a půjčují velmi často knihy a spisy, jichž směr jest proticírkevní a protináboženský. I když tedy takovéto knihovny

mnoho dobré a krásné četby obsahují, nemohou přes to jen tak beze všeho mládeži doporučovány býti. Na každý způsob je tu mládeži třeba rady zkušených osob. Nejlepším tudíž místem, kde mládež četbu sobě vypůjčiti může, jsou knihovny katolické, které při každém skoro katolickém spolku již stávají. Tu nalezneme vše dobré a nezávadné čtení, které i v jiných knihovnách se nachází, za to však neobsahují ničeho, co víru naši katolickou tupí; zde nalezne též mládež vždy někoho, kdo by jí při výběru četby poradil, poněvác pak místního duchovního.

Dnes však nemůže se snaživý a probudilý mladík spokojiti jen s vypůjčováním knih. Máme mnohé spisy, na př. apologetické a sociální spisy, jichž jedině jen přečtení nestačí, a jež častěji pročísti musíme, abychom si obsah jich dobře zapamatovali. Jiná díla nepřečteme vůbec najednou, nýbrž užijeme jich jen v případech potřeby, chceme-li se o jisté jen věci zvlášť informovati. Také mnohé belletristické věci, povídky a pod. zaslouží, bychom jich měli ve svém vlastnictví a tak jich častěji použiti mohli. Z takových knih vlastních učíme se i osvojíme si více, než z knih vypůjčených. Dlužíme-li se knihy v knihovně, stává se obyčejně, že čteme jen zběžně a povrchně, bychom opět brzo něco nového si vypůjčiti mohli, místo abychom rozvážně o přečteném přemýšleli a duševní užitek stíádali. Věnujte proto nějakou peněžitou částku z výdělku na zakoupení a zařizení vlastní knihovny.

Abychom pak měli radost ze svých vlastních knih, musíme s nimi řádně zacházeti a sestaviti je v pěknou knihovničku. V »lepších« i měšťanských kruzích přísluší knihovna k domácímu zařizení. Bohužel nevidíme ničeho podobného u dělnictva. Koupí-li se tu nějaká kniha aneb spis, odloží se po přečtení, a povaluje se pak ve všech možných zásuvkách a koutech tak dlouho, až je celá špinavá a zamazaná a nezaslouží, než aby ji na smetiště vyhodil. Kdo radost máti chce ze svých knih, postarej se proto též o místo, kdež bys tyto uchoval. Nemusí to býti ihned nádherná skříň, — malá polička pro začátek úplně postačí. Lepší jest ovšem uzavřená skříňka, jejíž obsah jest pak jist před prsty mladších sourozenců. Mnozí z vás dovedou si zajisté takovou skříňku sami zhotoviti. Ani vydání za zhotovení podobné skříňky od truhláře není tak veliké, aby si je dovoliti nemohl ten, kdo si tu a tam nějakou zábavu odepřítí dovede. Učiňte jen počátek s podobnou knihovničkou a zajisté v brzku budete máti z toho radost velikou.

Ve skřínce takové mohou pak vedle knih uchovány býti i různé časopisy, na př. spolkový list aneb odborový časopis a pod. spisy. Ke konci roku dáme pak tyto časopisy lacino svázati a zařadíme je do knihovny. Tím řekl jsem, že vedle knih i časopisy kupovati a odebíráti máme. Jeden list, spolkový to časopis, zajisté každý z vás již odebírá, později přijdou na řadu i jiné listy, především list politický, jež každý odebíráti a jež též řádně pročísti má, chce-li svým občanským povinnostem v životě politickém zadost učiniti. A časopis takový musí býti opravdu výslovně politický a ne snad nějaký výdělkářský bezbarvý list,

jenž za peníze každému poslouží i v politickém obledu. Z řádného křesťansko-politického listu může si pak každý z vás nutné politické vědomosti osvojiti.

Kde máme knihy vybíratí a kupovati?

Především jest účelným zvláště pro mládež, by jen ty knihy kupovala a ty časopisy odebírala, které ve spolkovém listě doporučeny jsou. A pak jen v dobrém katolickém knihkupectví. Nikdy nechodme nakupovati do obchodů, v nichž jen ony knihy ku prodeji se nabízejí, jež vkusu širokých vrstev vyhověti se snaží a k nákupu se nabízejí. Zvláště pak nekupujme u oněch jistých knihkupců a papírníků s četbou zkaženou. Taková knihkupectví a papírnictví poznáme ihned po tom, že za výklady knihy a spisy zříme s různými, loupežná přepadení, smyslné i hanebné věci znázorňujícími obrázky na obalech, kde nachází se též rozervené sešity s obrázky o vraždách, přepadeních a podobných zločinech, vedle nichž umístěno bývá i množství pohlednic sprostých, ba i oplzlých. Takovíto obchodníci mohli by dnes býti nazváni moderními loupežnými rytíři, spekulujícími na nezkušenost a hloupost jmenovitě u naší mládeže. Oplzlé a lákavé obrazy hledí tito obchodníci za zdánlivě laciný peníz rozprodati mezi lidem, zatím však jsou věci ty i při nízké ceně své dosti draze prodávány, že obchodníku takovému slušný výtěžek zajišťují. Jedinou zásadou těchto obchodníků jest, by jen hodně peněz beze vší námahy vydělali, při kterémž řemesle pomáhati jim má lidská hloupost. A jsou to právě příslušníci pracovních tříd: učňové, pomocníci a dělníci, kteří tyto loupežné rytíře obohacují, kteří těžce vydělaným grošem plní jejich kapsy. Neboť cožkoliv v takovém obchodě koupíme, jest špatným; krvavé zločinné děje jsou vesměs vylhané, mají jen ten účel, vylákati od hloupých lidí co možno nejvíce peněz a obohatiti nakladatele. A tak ztrácí taková hloupá a nezkušená lidé nejen své těžce vydělané peníze, jimiž by sobě zcela jiné vyražení popřáti mohli, ale též, a to jest při tom věci nejhorší, oni přinášejí si domů za těžce vydělané peníze ještě jed, který nepozorovaně, za to však jistě ničí jich čistotu srdce, jich nevinnost a velmi často i jich celé životní štěstí. Účinek takových oplzlých knih a spisů dostavuje se pravidelně, čehož následek jest všeobecná nemravnost. A toho dočítáme se téměř každý den, že mladí lidé čtením detektivních a loupežných románů sami stávají se zločinci, kteroužto nepředloženost pak i dlouhým žalářem odpykávati musí. Je to pak skvrna pro celý jejich život.

Takovýmto obchodům musíme se tedy bezpodmínečně vyhýbati, a nevkráčí do nich i když bychom mohli něčeho potřebného v nich koupiti, neboť poslouží se nám v řádných obchodech mnohem lépe. A nezůstáváme též ani před obchody podobnými státi, aby nepadlo na nás podezření, že přináležíme rovněž k tomu druhu lidí a mladíků, kteří na oplzlostech podobných svou zálibu hledají.

Právě tak jako se máme vyhýbati těmto obchodům, tak ne-

máme knihy a spisy kupovati od podomních obchodníků čili tak zvaných kolportérů. To jsou právě ti rozšiřovatelé špatných knih, jež kupujícímu ponejvíce v sešitech za několik haléřů nabízeny bývají. Každý sešit jest pokračováním předešlého, a těchto pokračování jest mnohdy tolik, že úplné dílo stojí mnohdy i přes — 10 korun. A co máme pak za tyto peníze, za něž mohli bychom si dopřáti menšího poučného výletu nebo jiné poučné zábavy? Jen trochu otravného čtení.

Jest k neuvěření, jaké sumy peněz dovedou takovíto kolportéři vylákati z kapes dělného lidu. A jsou to právě lidé nemajetní, neboť majetnější takový literární škvár nekoupí. Sami majitelé nakladatelských podniků doznávají, jak ohromné sumy peněz na podobné literatuře vydělávají, mnohdy obnášejí sumy ty i milliony. A takových obchodů jest více, které vysílají několik set kolportérů, jen aby co možno nejvíce podobných škvárů mezi lidem odbyli. A lid náš je tak hloupým, že svými těžce vydělanými haléři plní kapsy těchto nakladatelů; a co se tím vyzíská? Jen to, že lid jest škváry takovými ohlupován a znemravňován.

Uzavřete tudíž takovému čtení vaši kapsu a přijde-li podobný kolportér a bude vás obtěžovati svým vychvalováním toho neb onoho románu, ukažte mu jednoduše dveře. Jen od těch kolportérů pak kupujte, kteří se vykáží doporučením duchovního rádce vašeho a tím ubráníte se od podvodného vnučení špatné literatury.

Podomní kolportéři neštítí se mnohdy ani přímého podvodu. Kde nemohou své literární škváry odbyti, tu nabízejí různé modlitební knihy, domácí požehnání, svaté obrázky atd. Při tom pak udávají, že čistý zisk věnován některému dobrému náboženskému účelu. To vše bývá obyčejně podvod. Peníze, za něž jsme něco takového koupili, jsou zabozeny. Často vykazují se též kolportéři fingovanými doporučeními biskupů aneb jiných vyšších duchovních, jen aby lid snáze omámili. Proto ještě jednou: ukažte cizím kolportérům jednoduše dveře.

* * *

Přátelé! Na duševním vzdělání, jemuž v mládí základ položíte, velmi mnoho záleží, ano skoro vše pro budoucí vaše štěstí životní. Smíte se ovšem radovati z vašeho mládí, kteréž jen jedenkrát kvete. Avšak tato radost nesmí se obrátiti v lehkomyšlnost. Nesmíte zapomenouti, že mládí jest časem setby, z níž později ovoce očekáváme. A nedostatek duševního vzdělání v mládí a ještě více poškozování duševních sil a schopností špatnostmi a nepravostmi zůstane nedostatkem a škodou pak pro celý život. P. Š—y.

O pornografickém tisku.

V zemské radě katolické přednesl Fr. Vaněček.

Zhoubu plynoucí ze špatného tisku, který se označuje jako pornografie v nejširším smyslu, nemusím teprve líčiti, nýbrž přijímám jako nanejvýš smutný a nebezpečný fakt. Spíše chci zjistiti

rozsah této moroviny i u nás a nejdéle se zdržeti u pojednání o prostředcích proti této moderní morové ráně.

Neřest tato má původ ve Francii, kterou už doslovně přivedla na pokraj záhuby. Okřídlené slovo »více rakví než kolébek« označuje výsledek pornografie. Z Francie rozšířila se do Německa a přirozeně i k nám do shovívavého a snášelivého Rakouska.

O rozsahu pornografických tiskovin svědčí výnosy z insercí jejich v Německu, kde se páčí inserce roční na několik millionů ročně. Jaké jmění národní se ročně tedy musí vydati na oltář pornografie. Česká inserce pornografická jest zlatodolem »bezbarvého tisku.« O výtiscích prodaných pornografických spisů zajištěny jsou číslce obrovské, »Berlínský kat« vyprodán ve 250.000 výtiscích, »Smrt Ludvíka II.« jen v Berlíně rozprodáno na 50.000. Spis, který má znesvěcení manželství za účel, dožil se v krátké době jubilejního vydání 500 000 výtisků. To jsou jen črty z číslce prodaných pornografií.

My v Rakousku nemáme lépe, byť bychom neměli sečteno, kolik pornografie vynáší na inserci jednotlivým listům, a jaké zhouby působí mezi dorostem státu. Tolik jest jisto, že Rakousko už v poslední době třikrát snížilo požadavky při vojenském odvodu a všeobecně se uznává degenerace, která se rozmáhá v Rakousku, že zločinnost mládeže se sečtvernásobila a že »poslední stanice« nedostačují pojmuti oběti, které působí nemravný a atheistický tisk.

Naše česká literatura nyní ani neregistruje více pornografii jako škodnou část literatury; za zaplacený insert má otevřené dveře do většiny listů a zamčena ústa kritikovi. Uvádím některé zjevy, které mi byly sděleny z kruhů knihkupeckých. Odbyt pornografie omámil mnohé firmy, že se zapomněly nad svým svědomím a literární ctí. Zjištěno, že »Dekameron« a »Paul de Koch« vytištěny v Čechách v počtu takém, že celý vlak papíru k tomu bylo třeba. Vyšly v nádherném vydání, ilustrovány týmž umělcem, který maloval oslaveného Husa. Spis nemravný, vedoucí k zločinnosti a massám vražd, proti nimž jest Herodes s betlemskými nemluvnátky pravou hříčkou a nic více, tento spis vyšel v 6. vydání. Vůbec seznamy firem pornografií se špinících mají při jednotlivých spisech vždy četná vydání. »Zapovězeného ovoce« vyšlo 82 svazků v četných vydáních, pouhé tituly dostačují, aby seznal čtenář, že se jedná o nejhorší druh sprostoty. Je to okolností významnou, že seznamy pornografické vykazují na téže straně Mantegazzu a Pravdu, Casanovu a spisy Husovy, překlady Zoly — od uchazeče na místo ředitelské v katolickém ústavě. Jest pravá literární anarchie, která nezná rozdílu mezi ctností a hříchem, slušností a kuplířstvím. Proti krvákům starší doby ozvalo se časopisectvo tehdejší a zorganizovalo odpor proti nim. Dnes representanti literárního světa necítí se snad povolány nad literárním Botičem vynéstí svůj odsudek. Inserce placená korrumpovala časopisectvo. Lásky k vlasti a národu nutí

myslíci lidi postaviti hráze tomuto přlivu, a zosnovati ochranu před morovou ranou přítomnosti.

V Německu založili spolek proti nemravnému tisku a sice jak katolíci tak evangelíci. V organizaci bylo doporučeno neza-
kládati spolky nové, ale svěřiti provedení tohoto úkolu organi-
sacím našim. Máme už před sebou vykonanou práci jinde, třeba
proto užiti toho, co se jinde již osvědčilo. Vyburcovati třeba vě-
domí veřejné před blízcím se literárním morem do všech do-
mácností našich, a požádati úřady, aby činily to, co zákon po-
roučí na ochranu veřejné mravopoctnosti. Tím, že z obecnstva
nevychází popud ku potírání morové rány, stává se, že i úřady
berou věc příliš shovívavě. Trestní zákon, který se připravuje,
jest ohledně pohoršení dávaného daleko ještě shovívavější než
dosavadní mírný zákon platící. Zde třeba zavésti akci, aby ochrana
veřejné mravopoctnosti byla vydatněji v zákoně stanovena.

Zkušenosti, které spolek proti nemravnosti v Německu nabyl,
jsou povzbuzující. Posl. Roeren sděluje v posledním čísle »Bonif.
Korr.«, že v nejčelnějších případech stačilo upozorniti obchodníka
na neslušnost vystaveného výrobku a že bylo vyhověno. Kde
pouhá žádost nestačila, nastupuje hrozba varovati se podobného
obchodu. Proti tajnému obchodování bojuje spolek tím, že snaží
se zjistiti případy a pak je pomocí zákona dává potrestat. Ně-
které obchody přestěhovaly se z Německa do Rakouska, je tedy
na nás pracovati na dle záchranném. Roeren sděluje, že i pouhé
ustavení se družiny mužů, kteří chtějí bojovati proti nemravnému
tisku, působí očistu ve mnohých krámech.

Třeba používatí moci zákona proti zdivočilému tisku. Když
se provede s výsledkem jeden neb druhý proces, znamená roz-
sudek značné ozdravení. Uvádím některé soudní výnosy o někte-
rých obchodech pornografických. Jest znáti, že soudy jsou nu-
ceny chopiti se ostřejších prostředků proti nemravu.

»Volksw.« sděluje, že zemský soud v Halle odsoudil knih-
kupce za to, že měl na prodej »Boccaccio«. První i druhá in-
stance odsoudila jej a odůvodnila rozsudek, že byť byl B. kul-
turně-historicky interessantní, přece pohlavní věci zaujímají takový
rozsah, že cit literárně-aestetického povznesení úplně ustupuje
před hnusem ze smyslných a pohlavních věcí . . . Každým řádkem
že porušuje spis stud a smysl pro mravnost.« (Viz str. 13.) U nás
se vytiskl na vagony!

Hamburgský zemský soud odsoudil obchodníka, který v uza-
vřené obálce 500 lékařům, drogistům rozeslal brožuru o anti-
konceptionelním prostředku. Na vytáčku, že to nebylo veřejné
nevzal soud zřetel, nýbrž přijal za své, že rozeslání v 500 do-
pisech jest veřejné doporučování. (V. str. 28.)

Ještě zajímavější rozsudek uvádí kardinál Mercier v pastýř-
ském listě postním, kde sděluje, že v Lille dne 6. června 1907
porotní soud přiznal třem hodným dělníkům náhradu škody za
kolportování nemravnosti do jich domu. Odůvodnění znělo: »Do-
movské právo občana potřebuje ochrany proti vpašování tiskovin,

které se mu proti jeho vůli vtírají, které mohou čest jeho domu a mrav jeho dítek a ostatních domácích vysaditi pokušení nejhoršího druhu • Soud v Charleroi odsoudil 1. července r. 1896 bídné individuum, které doporučovalo antikonceptionelní prostředek. (Mercier past. list.)

Ve Francii pařížský soudní dvůr jednohlasně schválil návrh senátora Berangera, dle něhož má býti zákonem doznáno právo spolkům proti nemravnosti stíhati trestně přestupující proti zákonu.

Tolik o cizině, pokud jsem mohl letem se dotknouti. U nás v Rakousku by se musilo podařiti vyvolati přece také podobný rozsudek, který by roztahování nemravu tiskem musil vpáliti znamení trestné.

Ve Vídni »Reichspost« si získala zásluhu, že důsledně stopovala řádění firmy Stern (alias Rosner), tak že konečně přišlo ke konfiskaci, při níž k úžasu všeho obecnstva skonfiskováno ve dvou domech 30.000 svazků pornografických, které si páčili vydavatelé na 150.000 K. Kolik škody z toho vezme stát a lid nedá se číselně přibližně udati.

Z uvedeného jde, že na tolik akcí proti nemravnému tisku lze očekávati nějaký výsledek. Že lze jen včasným zakročováním dobře smýšlejících mužů, spolků a organizací způsobiti, aby budoucí trestní zákoník obsahoval ochranu pro veřejnou mravopochestnost a stávající aby byl používán. Proto navrhuji resoluci.

Celý boj proti nemravnému tisku má za účel zachovati květ národa, sílu státu, církve slávu a boží čest.

Příklady.

Církev. Lacordaire-Zavoral: Církev, její nutnost a charakt. známka. I. 12 d. Zřízení její str. 23. Mravní a neomylná autorita její str. 34. Její hlava str. 48. Vyučování a spása lidstva před ní str. 60. Poměr její ke světskému řádu str. 71. Její trestná moc str. 81. Učení její, jeho povaha a prameny str. 93. Účinky její nauky v duchu lidském str. 165 II. 7.

Církev z malých počátků. Regnum Dei nec a sapientia nec a potentia nec a divitiis incoepit, sed potius, quae stulta sunt mundi, elegit Deus, ut confundat fortia. Alb. Mag. in 13 Luc.

Církev ve stálém boji. Mohou proti ní bojovati — dějiny její jsoutě dějinami stálých bojů — ale zdolati ji nemohou. Qui potest mori, non potest vinci, bylo vždy heslem sv. Otců. Svatý Hilar praví (De Trinitate VII. 4): Hoc Ecclesiae proprium est, ut tunc vincat, cum laeditur, tunc intelligatur, cum arguitur, tunc obtineat, cum deseritur. (Hettinger. Timotheus 411.)

Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle VI. po sv. Duchu.

Dnešní evangelium vzbuzuje a řídí naši důvěru v Boha.

Kostra: Potřeba důvěry v Boha zvláště za dnešních dnů.

I. Dnešní evangelium ji vzbuzuje: 1. ukazuje nám milosrdenství boží, 2. všemohoucnost boží, vzbuzuje ji 3. při tělesných i duševních potřebách.

II. Dnešní evangelium ji řídí: 1. lid zůstává vytrvale u Spasitele, 2. Spasitel rozdává chléb skrze apoštoly.

»Lítost mám nad zástupem.«

(Mar. 8. 2.)

Život lidský vůbec jest bohatý na hodiny a dny, kdy jest velice třeba ozbrojiti se pevnou důvěrou v Boha. Zvláště je to třeba za dnešních dnů. Volání učedníků v dnešním evangeliu: »Odkud je bude kdo moci nakrmiti chleby zde na poušti?« Toto volání ozývá se vždy hlasitěji za stále stoupající drahoty; všude se viklají základy každého pořádku, ubývá víry a lásky a tím také v pravdě lidského smýšlení a jednání. Lidé, kteří dosud nuzným nejvíce pomáhati mohli, jsou sami bezmocní a sami pomoci potřebují; všude slýcháme úzkostlivou otázku: Kam to povede? Čeho se ještě nedočkáme? A méně než kdy jindy víme, co nám přinese příští den neb i příští hodina. A když někdy nadějná hvězda na obzoru se objeví, brzy zase mizí s našich očí, a často se jeví poslední věci horší než první. Kdo tu v Boha nedůvěruje, nemůže klidu, pokoje nalézt; podobá se vlnám mořským, jež vítr žene a jimiž zmítá. (Jak. 1. 6.) Ale kdo má pevnou důvěru v Boha, podobá se skále, na kterou vlny dorážejí a přece ji nezlomí; jest dobré mysli a raduje se uprostřed parné a bouřlivé doby z nejsladšího pokoje.

Proto je také zvláště v těchto zlých dobách nutno, abychom se snažili důvěru v Boha vzbuzovati. Zvláště dobrým prostředkem k tomu jest uvažovati o dnešním evangeliu. Důvěra v Boha, má-li poskytnouti pravý pokoj v bouřích života, musí býti dobře zřízená, zvláště musí býti vzdálená vší nedůvěry, zoufalství a opovážlivého spoléhání. I v tomto směru jest dnešní evangelium poučné.

Proto budeme uvažovati o tazích dnešního evangelia, které důvěru naši v Boha vzbuzují a řídí.

Pán, který požehnáním svým tak málo chlebů zázračně rozmnožil, kéž požehná i několika slovům mým, aby byla pro nás vydatnou stravou duševní.

P o j e d n á n í.

I.

1. Když uvažujeme o příhodě dnešního evangelia, pozorujeme zcela jasně dvě vlastnosti boží, které, vřele spolu spojené, schopny jsou vzbuzovati v nás důvěru v Boha, totiž jeho milosrdenství a jeho všemohoucnost.

Veliké množství lidí, více než čtyři tisíce, následovalo Pána Ježíše na poušť, tři dni vytrvali u něho a neměli, co by jedli. Tu svolal Pán Ježíš učedníky a řekl jim: »Lítost mám nad zástupem . . . rozpustím-li je domů, zhynou na cestě, nebo někteří z nich z daleka přišli.«

»Lítost mám nad zástupem.« Krásná slova, srdci lidskému, zvláště srdci stísněnému blaho přinášející! Nouze, potřeby lidí jdou mu k srdci, cítí je, jakoby byly jeho, ano ještě hlouběji, než kdyby byly jeho, bolest pocituje při myšlence, že by mohli na cestě zhynouti, kdyby je domů lačné pustil. Lítost má nad zástupem a proto pomýšlí na pomoc. Milosrdenství ho tedy k pomoci nutká.

Tak nám dnešní evangelium ukazuje boží milosrdenství. Mezi lidmi nalézáme tolik nemilosrdenství — lhostejní zůstávají při pohledu na bídu, a to v době, která se tak honosí humanitou, lidskostí, láskou k lidu, a která chce, ovšem v divném poblouzení, lásku konati i na útraty víry. Zůstávají lhostejní a na pomoc nepomýšlejí; a když i někdy pomáhají, činí tak, že jejich marnivost, ctižádost, chytře vypočítavá hrabivost jim k tomu radí. Ale Spasitel má milosrdenství s potřebnými, milosrdenství ho nutká pomoci.

»Lítost mám nad zástupem,« dří. Nuzný, který o těchto slovech uvažuje, může si říci, že alespoň jedno srdce s ním cítí, s ním milosrdenství má, srdce božského Spasitele. Může si to říci tím důvěrněji, protože celý život Spasitele potvrzuje tuto pravdu, dokazuje jeho milosrdečnou lásku, dokazuje pravdu slova: Bůh jest láska. V pravdě, jak sv. Pavel praví, nemáme nejvyššího kněze, kterýž by nemohl míti lítost nad mdlobami našimi (Žid. 4. 15.); zdaž se může zapomenouti žena nad nemluvnátkem svým, aby se neslitovala nad synem života svého? A byť ona se zapomněla, já však nezapomenu se nad tebou. (Is. 49. 15.) Tím jsme jisti.

2. Milosrdenství jeho nutká ho pomoci, zdaž však také může pomoci? Evangelium nám ukazuje, že jeho moc jest právě tak veliká jako jeho milosrdenství. Milosrdenství jest nutná, nikoli však jediná podmínka, abychom v něho důvěřovali; ale když se s nekonečným milosrdenstvím nekonečná moc spojuje, neschází

nic, aby v nás vzbudilo neochvějnou důvěru v něho, pevný základ jest položen. Nuže vizte! Když Kristus Pán vyjadřuje milosrdenství své s hladovícím lidem, tážou se učedníci: »Odkud je bude kdo moci nakrmiti chleby zde na poušti?« Smýšlí lidsky, pokládají pomoc za nemožnou. Ale Spasitel se neptá; bere sedm chlebů, které učedníci měli, a maličko rybiček, a rozmnožuje je jediným slovem svého požehnání, tak že všichni ti lidé se nasytí, a ještě zůstalo sedm košů drobtů, tolik košů, kolik bylo chlebů. Tak ukazuje svoji moc. U něho není nic nemožného. Potřebný si může říci: I když celý svět by mně nemohl pomoci, jeden jest, kdo mně může pomoci, u něho není nic nemožného. A že dobře soudí, ukazuje i celý ostatní život Spasitele, ukazuje ho jako Pána moře a větrů, vody a země, nebe a země, života a smrti. Ukazuje, že mu nic není nemožného.

3. Než, dosud jsme pomýšleli na tělesné i časné potřeby. Můžeme-li však i v duševních potřebách, v potřebách našeho spasení v něho doufati? Vždyť jsou tyto těžší a hroznější než časné. Ostatně časná zla jsou namnoze jen nutným následkem duševních zel, chorob, a proto nevyléčitelná, dokud duševní choroby se nevyléčí. Dokud marnotratný syn daleko od otcovského domu dlel, nemohlo se mu ani zevně dobře vésti, a dokud se jednotliví lidé nebo celé společnosti k Bohu neobráť, kterého nevěrou neb těžkými hříchy opustili, nemůže se jim a částečně i těm, kteří s nimi pospolu žijí, ani zevně dobře vésti.

Má tedy Pán Ježíš milosrdenství i s duševními potřebami? Kdo neřekne: »Ano!« na tuto otázku? Neboť hlavně a nejprve pro tyto potřeby s nebe na svět sestoupil: Skrze srdečné milosrdenství Boha našeho navštívil nás, vyšel z výsosti, aby svítil těm, kteří ve tmě sedí a v stínu smrti: k zpravení nohou našich na cestu pokoje. (Luk. 1. 78. 79.) Jako dnešní evangelium praví, že měl lítost nad hladovícím zástupem, tak totéž o něm tvrdí evangelium vzhledem k duševním potřebám; dříve než po prvé apoštoly rozesílal, měl milosrdenství s lidem, poněvadž byl soužen a roztroušen jako ovce, nemající pastýře. A toto milosrdenství ukazoval po celý svůj život, i dnešní evangelium je připomíná, když vypravuje, jak po tři dny s lidem obcoval, jej poučoval, těšil, napomínal, krátce skutky duševního milosrdenství konal.

A jen když si někdo chce dáti pomoci v duševní potřebě, ve svém bludu, ve své hříšnosti, ve své slabosti, Spasitel má také moc mu pomoci, on jest světlo, které každého člověka osvítiti dovede; on jest síla, která se i v nejslabším nepřemožitelně jeví. On jest svatý, který hřích i v nejzkaženějším člověku dovede vyhladiti. Milost jeho může vše v člověku, který chce nechat si pomoci. I dnešní evangelium na to poukazuje. Lid jinak smyslný vytrvá u něho tři dny, ano i na jídlo při tom zapomíná. Co to předpokládá za moc nad duchem? Než ještě větší důkazy o jeho moci v duševních potřebách člověka podává jeho celý ostatní život.

Tedy v každé potřebě, duševní i tělesné, může a chce Spa-

sitel pomoci; v každé potřebě platí jeho slovo: »Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím.« (Mat. 11.)

Vzhůru tedy, srdce, v každé potřebě ke Spasiteli, k němu, který včera a dnes a do věčnosti tentýž jest, tentýž jak do milosrdenství, tentýž jak do moci.

II.

Okolnosti dnešního evangelia, o kterých jsme dosud uvažovali, velice důvěru naši v Boha vzbuzují; chci poukázati dále na dvě okolnosti, které ji řídí, aby se nezvrhla v opovážlivé spoléhání.

1. První z těchto okolností jest: lid vytrvale trval se Spasitelem.

Pán dává lidu zázračně rozmnožený chléb, když napřed tři dny s ním trval, a neopomíjí na tuto okolnost klásti důraz: »Již tři dni trvají se mnou, aniž mají, co by jedli. Rozumíme dobře této okolnosti. Máme v potřebách svých v Boha důvěřovati, pevně, neochvějně, ale i své povinnosti konati; v tomto smyslu jest pravdivé přísloví: »Člověče, přičiň se, Pán Bůh ti požehná«.

K našim povinnostem zvláště náleží, abychom Boha v chrámu navštěvovali, na něho mysli, jeho hlasu poslouchali, k němu se modlili.

»Volej ke mně v čas soužení,« praví, »vysvobodím tě a budeš mne ctíti.« A Pán Ježíš učí nás modliti se: Chléb náš vezdejší dejž nám dnes — odpusť nám naše viny — neuveď nás v pokušení — zbav nás od zlého. Navštěvujme ho tedy často, čím častěji a nábožněji, čím větší je nouze, která nás souží. Není zajisté potěšitelným zjevem, když někde chrám Páně tím prázdnější jest, čím větší jsou potřeby jednotlivců a celých osad.

2. Druhá okolnost, která naši důvěru v Boha řídí, jest: Spasitel dává rozdávat rozmnožený chléb skrze své učedníky. Rozumíme významu i této okolnosti. Pán Bůh chce obyčejně lidem pomoci zase skrze lidi a jen zřídka bezprostředně pomáhá.

Takovou bezprostřední pomoc hledati neb očekávati, bylo by v nejmnostších případech opět opovážlivé spoléhání na Boha, pokoušení Boha. Tedy Bůh činí z lidí rozdavatele darů svých, pomoci své v tělesném i duševním soužení. Z toho vyplývá, že musíme přijmouti pomoc boží z ruky lidské, i byť by byl člověk, z jehož rukou ji přijímáme, nehodný. Ctíme proto ty, kteří jsou povoláni nás podporovati, kteří jsou povoláni v panujícím zmatku skrze zákony nás vésti, svou vrchnost světskou, ctíme ty, kteří jsou povoláni pomáhati nám v bolestech a nemocích tělesných — lékaře; ctíme ty, kteří jsou povoláni nám pomáhati v potřebách duševních, své duchovní pastýře. Své duševní dary rozdává Bůh nejvíce skrze církve svou; jako Otec ho poslal, tak i on poslal apoštoly a jejich nástupce. Chceme-li tedy od něho, jenž jest pln

milosti a pravdy, dosáhnouti milosti a pravdy, ctěme církev svatou, které Pán Ježíš světil, aby nám je podávala.

Recapitulatio ad rem.

Dle *Rudigiera Jan Nep. Josef Holý O. Praem.*

Neděle VI. po sv. Duchu.

Umění s málem se spokojiti.

Dvakrát nasýtil Pán Ježíš zázračně lid na poušti, jak svědčí zprávy evangelistů. Sv. Jan vypravuje o nasycení 5000 mužů 5 chleby a dvěma rybičkami; sv. Marek o nasycení 4000 7 chleby a několika rybičkami. Ono předčítá se na IV. neděli postní, toto na dnešní neděli VI. po sv. Duchu. Když Pán Ježíš uzdravil hluchoněmého na cestě z krajin tyrských k moři Galilejskému, rozeslo se to po celém okolí. I hrnuli se zástupové za Kristem a přinášeli s sebou různé nemocné, němé, slepé, kulhavé a mdlé, kladli k nohám jeho, prosíce, aby je uzdravil. Pán Ježíš odešel s nimi na pusté místo a tam je uzdravoval.

Sem přicházelo i veliké množství poutníků, kteří právě ubírali se na slavnost stánků do Jerusalema. Tři dni už poslouchali Pána Ježíše, nemohli se ani odloučiti; strávili všecken pokrm, který s sebou nesli, a nyní neměli, co by jedli; a nakoupiti chleba bylo příliš daleko.

Proto slitoval se nad nimi Pán Ježíš a zázračně nasýtil několika chleby a rybičkami, a ještě zůstalo drobtů 7 košů.

Dosud žehná Kristus přírodě, rozmnožuje chléb zázračně a nepatrným zrnkem nasycuje tisíce lidstva.

Avšak ještě jiným způsobem žehná Kristus; dává nám umění s málem se spokojiti. Uvažme jen, jak si počíná Kristus, a jak si počíná hladový zástup.

P o j e d n á n í.

»Kolik chlebů máte?« tázal se Spasitel apoštolů. Nechtěl, aby apoštolé chleba snášeli z okolí; rozmnožil chléb, který apoštolé právě u sebe měli. Tak dal nám naučení, abychom neohlíželi se po statku cizím a prosili za požehnání pro statek vlastní, byť byl nepatrný. Cizí, nespravedlivý majetek nepřináší požehnání, ale kletbu. Čteme v Písmě sv.: »Jedni udělují vlastních věcí, a bohatší bývají; jiní mocně berou cizí věci, a vždycky v nouzi jsou.« (Přís. 11. 24.)

Mnozí se diví, že při vši práci a námaze málo vyzískají, a zapomínají, že nespravedlivý peněz vyháňá sto spravedlivých. Kdo pracuje nesvědomitě a nespravedlivě, jen aby si k penězům pomohl, byť i bližní při tom byl zkrácen, nemůže mít žádného požehnání ani spokojenosti. Proto už v Starém Zákoně napomínal starý Tobiáš svého syna: »Neboj se, synu můj; chudý sice život vedeme, ale mnoho dobrého máme budeme, jestliže se báti budeme

Boha, a jestliže odstoupíme od všelikého hříchu, a budeme li dobře činiti.« (4 23.)

Štěstí pravé a spokojenost nezáleží v nadbytku peněz, ale v majetku poctivě nabytém, byť byl sebe menší. Kdo bližnímu na majetku uškodil, byť sebe více volal Boha o milost a požehnání, byť proléval proudy slz a usmířoval Boha posty a almužnami, nebude mu hřích odpuštěn, nesvolá požehnání na sebe, dokud ne navrátí cizí majetek. Bez náhrady není odpuštění.

Mnohý člověk nespravedlivé jmění, hříchem nashromážděné, zanechává svým dítkám, maje za to, že je učiní šťastnými.

A zatím sobě připravuje věčné tresty, a dětem místo požehnání božího svolává kletbu. Sv. Alfons vypravuje o jakémsi muži, který ležel na smrtelném lůžku s nebezpečným zápalom ruky. Kněz napomínal ho, aby vrátil cizí, nespravedlivě získané jmění. Ale nemocný zvolal: »Moje tři děti by přišly na žebráckou hůl.« Kněz chtěl zaslepeného vyvésti z osudného omylu a použil dovolené lsti. Právil, že zná lék, kterým se zápal ruky hned vyhojí. »Živý člověk musí si dáti pálit ruku, aby z ní něco steklo tuku na vaši ruku.« Otec zavolal tři syny, že snad některý z nich odhodlá se k té oběti, ale tito rozhodně odřekli.

A tu pravil kněz: »Nuže, vaše děti nechtějí ani čtvrt hodiny pro vás přinést trochu bolesti, ač jmění nespravedlivé jim zanecháváte; a vy k vůli nim chcete trpěti po celou věčnost?« Nemocnému vyhrkly slzy z očí, přijal kajícně sv. svátosti, navrátil cizí jmění těm, které byl ošidil.

Kdo má něco cizího u sebe, hled' to co nejdříve navrátiti neb nahraditi. Nespravedlivý majetek vede k chudobě. Jak nabyto, tak pozbyto. Kdo krade cizí, pozbývá svého. Jako kdo požil nezákonného pokrmu, vyvrhuje jej i s pokrmem zdravým, tak i ten, kdo si nashromáždil jmění nespravedlivé, pozbývá nejen tohoto, ale i spravedlivě nabytého.

Sv. Vincenc Fererský praví: »Jedno shnilé jablko nakazí celou hromadu zdravých. Je-li mezi tisíci penězi, jichž jsme poctivě nabyli, jen jediný nepoctivý, pozbudeme i všech ostatních.« (Spirago.)

»Dvě cesty jsou, na nichž lze jistě zchudnouti,« praví Vianney, »pracovati v neděli a přisvojovati si cizí majetek.«

Písmo sv. praví: »Kdo seje nespravedlnost, bude sklízeti neštěstí.« (Přisl. 22. 8.) »Statky nespravedlivých lidí vysychají jako prameny.« (Přisl. 40. 13.)

Nepoctivost jest příčinou záhuby i celých národů. Kde jsou staré, mocné říše Babyloňanů, Medů, Peršanů, Řeků a Římanů? Rozpadly se, poněvadž nespravedlností se rozšiřovaly.

Kdo má na svědomí cizí majetek, často bídně umírá. Každé výstražné slovo boží upadá do trní; buď umírá pak člověk náhle aneb v nekajícnosti, nechtěje slyšeti o náhradě nespravedlivě nashromážděného jmění. »Lidé nespravedliví a zloději,« praví sv. Pavel, »nebudou vládnouti královstvím nebeským.« »Co prospěje člověku, kdyby celý svět získal, ale na duši škodu utrpěl.« (Mat. 16.)

Tot slova věčné pravdy, samého Boha, Ježíše Krista. Proto sv. Augustin volá: »Čeho jsi hříchem získal, jest peníz; čeho však hříchem ztrácíš, jest Bůh. Ty myslíš na zisk, ale myslí také na ztrátu.«

A proto daleko výše stojí poctivec, který spokojuje se tím, čeho si vlastní rukou, vlastní schopností dobyde a dle toho život a potřeby své upraví. Písmo sv. praví, že poctivý netrpí nikdy hladu. (Přisl. 10. 3.) »Poctivost činí i celé národy šťastnými.« (14. 34.) Písmo sv. ukazuje i krásný vzor poctivosti na zbožném Tobiaši. Ač oslepl a do bídy upadl, když slyšel doma mekati kozelce, řekl hned svým domácím: »Hleďte, aby nebyl snad kradený! Kradeného nesmíme ani jísti, ani se dotýkati.« (2. 21.) Bůh mu zase za poctivost vrátil zrak a popřál ještě 42 let života

Sv. František Saleský jako biskup říkával: »Jsme jen nájemníky a správci pozemských věcí, jež nám Bůh svěřil; hlavní věcí jest, abychom byli správci hodnými. Máme-li pokrm a slušný oděv, co bychom ještě více chtěli? Žijeme jako dítě bez starosti. Čím více má člověk, tím větší má i odpovídání.« Běda pak, je-li to majetek nepoctivý!

Sv. Marek uvádí v dnešním evangeliu, že Pán Ježíš, vzav sedm chlebů, díky učinil, lámal a dával učedníkům, aby předkládali lidem. Tedy i za málo máme děkovati Bohu.

Vděčnost nakloňuje všemohoucího Otce, že nám i to málo rozmnožuje a žehná, aby bylo dostatečným k nasycení a spokojenosti.

K vděčnosti vybízí nás Bůh, aby nám ještě více žehnal. Už Israelitům přikázal, aby každoročně slavili památku dne, kdy vysvobození byli z otroctví egyptského; i manna z vděčnosti měla se v arše úmluvy vedle desek přikázání chovati. Sv. Antonín říkával, že každá stvořená věc trojím hlasem volá: Vezmi, odplat, chraň se! Vezmi dobrodiní z rukou božích, čiň díky, chraň se nevděku!

Sv. Sába přepadli v poustevně loupežníci divocí. Chtěli jídlo a nápoj a vyhrožovali smrtí. Neměl ničeho po ruce. Rozestřel ovčí kůži a položil na ni několik kdyní a ovoce. Divoši snědli a odešli. Za několik dní přišli opět, ale ne aby opět jedli; přinesli z vděčnosti hojnost ovoce, aby škodu nahradili.

Tu zvolal sv. Sába: »Hle, divoši pamatuj! na nepatrné dobrodiní, a jsou za ně vděční! A my přijímáme denně nových milostí z rukou božích, a splácíme často nevděkem!«

Zbožný křesťan denně se modlí, denně děkuje při každém jídle, při každé příležitosti, aby vděčností Boha k novým darům si naklonil.

»Ptactvo od rána již chválí a velebí Stvořitele,« říkával svatý František Seraf., »a my bychom se měli dáti od ptactva zahanbiti?« Professor Klar v Praze, zakladatel ústavu slepců, nikdy se neostýchal veřejně v hostinci při stole se modliti, říkávaje: »Bůh nám žehná veřejně, proč bychom se ostýchali veřejně mu děkovati.« Kdo jest vděčný a děkuje Bohu za každý nepatrný dar,

Bůh ho odmění, učiní spokojeným, jakoby oplýval statky pozemskými.

A nyní — jak si počínal lid? Jaký příklad máme u lidu zázračně nasyceného? Pán Ježíš prokázal lidu dobrodiní ne bez jeho zásluhy. »Aj, již tři dni trvají se mnou,« pravil.

Lid spolupůsobil s milostí a dobrodiním božím. Tři dni naslouchal horlivě slovu božímu, zapomněl na pokrm, a byl by poslouchal ještě déle. Tak i my se musíme přičinit, abychom si zasloužili dobrodiní božích pilností, pracovitostí a poctivostí. »Hledejte nejprve království božího a spravedlnosti jeho, a všechno ostatní bude vám přidáno.« (Mat. 6.) »Nepečujte přiliš, co byste jedli, neboť toho i pohané hledají.« Tak napomínal Kristus své posluchače, a zástup pochopil slova jeho, věděl, že Pán Ježíš vše ostatní přidá, že v potřebách neopustí.

Nejprve třeba dáti Bohu, co mu náleží; u Boha posily hledati a pak máme práci svěřenou poctivě a svědomitě vykonati. Práci takovou odmění Bůh a překvapí nás svým požehnáním.

Ještě jiné naučení máme si vzíti ze sv. evangelia a příkladu lidu. Zázračné nasycení záleželo v chlebě a několika rybičkách. Nepřipravil jim Kristus drahocenné hody, ale obyčejný pokrm lidí chudých, pokrm zdravý a výživný; lid s ochotou a vděčností chleba přijal a jím se občerstvil.

Pán Ježíš podobného pokrmu s apoštoly požíval. Nemáme hledati drahých a dráždivých pokrmů, ale dle stavu a poměrův uskrovniti se, abychom si jen zachovali zdraví a sílu ku práci.

Proto už pohané říkali: »Nežijeme, abychom jedli, ale jíme, abychom žili.«

Střídmost prospívá tělu i duši a vede k mnohým ctnostem; kdežto nestřídmost škodí zdraví, seslabuje duševní síly, připravuje o čest a majetek, vhání do nepravostí a bývá příčinou nešťastné smrti a celé věčnosti.

Konečně diviti se musíme trpělivosti lidu, který vyčkal, až všichni byli poděleni. Nebylo by divu, kdyby při takovém hladu a nedostatku bylo došlo při rozdávání ke zmatku. Každý přijal vděčně, co mu bylo uděleno, čekal trpělivě, až přišel na řadu. A tak i my máme přijímati dobrodiní boží s vděčností a trpělivostí; nevyslyší-li Bůh hned, vyslyší brzy a jistě. Nepodá-li mi pomoci teď, přijdu brzy na řadu, až budou poděleni bližší a snad hodnější! Bůh nezapomene.

Krásný příklad z vlastní zkušenosti vypravuje baron Artur Lüttwitz, bývalý protestant, který zvláštní milostí boží prohlédl a stal se katolíkem. V Berlíně stal se pak členem Vincenciánů, kteří navštěvují a podporují nemocné a v bídě postavené.

Přišel i do chudého příbytku ubožáka — krejčího záplatáře, který již pracovati nesměl, jsa těžce nemocen. Měl 4 děti, malé ještě, a ženu, jež na ně sháněla živobytí. Zastavili už vše, co se zastaviti dalo; dva dni nejedli ničeho, děti plakaly hladem, matka seděla zoufale a chovala nejmladší dítě na klíně, otec jako mrtvola bledý ležel na zemi. Byli na kraji zoufalství.

Přišel právě baron Lüttwitz-Vincencián; zařídil vše, aby měli nejnnutnější posily a občerstvení, zaplatil nájemné a vyplatil zastavené věci. Žena spěchala hned do kostela sv. Hedviky a děkovala Bohu, že tak neočekávaně zachráněni byli před smrtí hladem.

A Bůh jakoby čekal na tento dík; od té chvíle zahrnoval rodinu tu svou dobrotivostí. Dostali nájemníky pro malou světnici, na smrt nemocná dceruška uzdravena; otec za nezhojitelného vyhlášený uzdravil se také. Byl protestant; a když vše uvážil, zvolal: »Kde je tolik lásky, tu musí býti pravá církev,« a stal se katolíkem.

A když po letech potkal se s baronem Lüttwitzem, a ten se ho ptal, zdali se naň pamatuje, pravil onen: »Jak bych se nepamatoval; od té doby nám nikdy nic nescházelo.« Zaslzeli oba radostí nad dobrotivostí boží! (»Košile šťastného člověka.«) Tak překvapuje Bůh každého, kdo se důvěrně k němu utíká a trpělivě čeká, až Bůh pravý okamžik vyčká a dobrodiním přispěje.

Proto buď naučením z dnešního sv. evangelia: Pracujme pozitivě a svědomitě, varujme se cizího statku, buďme i s málem spokojeni, děkujeme za nejnepatrnější dar boží, a v nedostatku a nouzi prosme o pomoc a přispění v trpělivosti, vědouce, že Bůh nezapomene, jsme-li té milosti hodnými.

Sv. František Sales. praví: »Čím větší jest naše důvěra, tím jistěji nás chrání Bůh a přichází nám na pomoc ve všelikém neštěstí.«

A Písmo sv. nás ujišťuje, že kdo v Boha doufá, nebyl ještě nikdy zahanben. (Sir. 2. 11.)

V. M. Váchal.

Svátek knížat apoštolských sv. Petra a Pavla.

Víra a láska sv. Petra.

Kostra. Pro svou víru a lásku ustanoven Petr nejvyšší hlavou církve. Proto budiž nám jeho víra a láska vzorem.

I. Víra. Evangelium ukazuje nám: 1. dobré vlastnosti jeho víry, abychom je následovali, víra jeho byla: a) veliká, b) živá, c) velikomyslná, d) důvěrná, e) pevná. 2. Nedokonalosti jeho víry, abychom se jich varovali; a) horšil se pro utrpení Páně, b) bál se na moři. 3. a) Víru svou vyznával, b) ale také ji zapřel, c) příčiny tohoto pádu hlavně tři: α) opovržlivé spoléhání, β) pýcha, γ) neopatrnost, δ) jeho pokání.

II. Láska Petrova. 1. Na lásce jeho zakládá se jeho přednost. 2. Vlastnosti jeho lásky: a) pokorná, b) vřelá.

»Simon Petr řekl: Ty jsi Kristus, Syn Boha živého.«
(Mat. 16. 16.)

»Simon Petr řekl: ,Ty jsi Kristus, Syn Boha živého‘.« V těchto slovech jest krátce obsažen celý obsah dnešního evangelia a jeho důležitých pravd; na nich závisí sláva sv. Petra, patrona našeho chrámu Páně. První vyznal víru v božství Pána Ježíše, a proto

mu Pán Ježíš dal přednost přede všemi apoštoly, učinil ho hlavou celé církve, učinil ho základem, skalou, na níž vzdělal církev svou, proto mu dal klíče království nebeského, proto mu dal moc na zemi svazovati a rozvazovati. Všechny tyto přednosti zakládají se tedy na vyznání Petrově: »Ty jsi Kristus, Syn Boha živého.«

Připojme k tomu vřelou lásku Petrovu k Pánu Ježíši; neboť víra bez lásky by nebyla postačila. Hlava církve neměla býti jen nejvíce osvětlená, nýbrž měla se i největší láskou vyznamenávat. Skutečně, co dnes Pán Ježíš Petrovi slibuje, nesplní dříve, dokud nevyzná, že ho miluje více než ostatní apoštolé. »Šimone, synu Jonášův, miluješ mne více nežli tito?« ptá se ho Pán. »Pane, ty víš, že tě miluji,« praví Petr. Teprve tu praví Pán: »Pasiž ovce mé, pasiž beránky mé.«

Přednost Petrova zakládá se tedy na jeho víře a lásce. To jsou dva prameny milostí, jimiž byl obdařen. Jest nejvyšší pastýř, nejvyšší hlava církve, a proč? Protože v Ježíši Kristu poznal Syna Boha živého a protože ho tak vřele miloval, že za něho i krev svou prolil.

Uvažujme proto dnes I. o víře a II. o lásce sv. Petra.

P o j e d n á n í.

Jako křesťané jsme živí kamenové duchovní budovy církve sv., kterou Kristus na zemi založil, a jako jest náš patron, sv. Petr, základem této budovy, tak musíme i my na tomto základě státi. Musíme míti účastenství na víře a lásce Petrově. Víra jeho má býti pravidlem naší víry, láska jeho vzorem naší lásky. V srdci musíme věřiti a ústy vyznávat, co Otec nebeský, a nikoli tělo a krev, Petrovi zjevil; musíme s Petrem Pánu říci: »Pane, ty víš, že tě miluji.« Přirovnejme tedy víru svou k víře Petrově, lásku svou k lásce Petrově.

I. Víra Petrova.

Slavíme svátek sv. patrona našeho Petra, který dopuštěním božím klesl, ale také od pádu povstal a všechny přednosti a práva v církvi obdržel. Víru jeho blahoslavlil sám Pán Ježíš, ale před sestoupením Duchu sv. na něho měla své nedokonalosti. Ale obojí má nás poučiti.

Proto předvedu vám sv. Petra před oči právě tak, jak nám ho evangelium líčí, s jeho přednostmi i nedokonalostmi, promluví dále o jeho pádu i pokání.

Pravda jest, přednost sv. Petra zakládá se na jeho víře v Krista, jako Syna božího, ale tehdy, když Kristus Pán k němu řekl: »Ty jsi Petr, t. j. skála, na té skále vzdělám církev svou«, nebyla víra jeho ještě úplně dokonalá, ve zkoušce pozdější neobstála. Ale nejen dobré vlastnosti jeho víry, nýbrž i její nedokonalosti jsou pro nás poučné: 1. dobré vlastnosti, abychom je následovali, 2. nedokonalosti, bychom se jich varovali. Od Petra se máme učit 3. víru svou vyznávat, a když se snad nám ne-

šťastně někdy nedostávalo zmužilosti ve vyznání víry, máme se od něho učiti tuto zbabělost napravit.

1. Dobré vlastnosti víry Petrovy :

a) Víra Petrova byla veliká, tak veliká, že Pán Ježíš k němu řekl : »Blahoslavený jsi Šimone, synu Jonášův,« neboť pro tuto víru Petr všechno opustil, aby Krista následoval. Pro tuto víru krácel po vodě, aby přišel k Ježíši. Tak veliká byla jeho víra, že když mnozí chtěli Krista opustiti, řekl : »Pane, ke komu půjdeme? Ty máš slova života věčného.« To jsou samé známky, jak veliká byla jeho víra ; jsou to důkazy, že v Kristu poznal Syna božího. Neboť dí sv. Augustin, kdyby byl v něm viděl jen obyčejného člověka, nebyl by všechno opustil, nebyl by vkročil na moře, byl by nechtěl jako ostatní tělo a krev jeho požívat. Ano tělo a krev mu to nezjevilo, nýbrž zjevil mu to Otec nebeský.

b) V tom nám má býti láska sv. Petra vzorem. Naše víra musí býti také živá jako Petrova ; víra, kterou skutky nedokazují, by nám nic neprospěla, tak věří i zlí duchové a při tom se chvějí.

c) Byla to dále také víra velikomyslná, pro ni opustil Petr všechno, co měl a doufati mohl, že právem říci mohl : »Aj, opustili jsme všechno« (Mat. 19. 27.) Tak velikomyslná má býti i naše víra, abychom se odtrhli ode všeho, co nám na cestě spásy překáží, abychom příliš nelnuli k pozemským věcem, abychom nad zmenšením jich neb nad ztrátou jejich příliš nelkali, abychom z nich rádi potřebným bratřím udíleli almužnu ; víra, pro niž si člověk nedovede nic odříci, nic opustiti, jest jen vymyšlená, nemá ceny před Bohem.

d) Byla to také víra plná důvěry, která způsobila, že Petr šel po vodě, aniž by se bál uprostřed nebezpečí a bouře. Tak i naše víra má býti důvěrná, abychom se nebáli uprostřed nebezpečí, pronásledování, protivenství života ; neboť víra, která nedoufá, nýbrž pochybuje, nemá pevnosti, kterou pravá víra mítí musí.

e) Byla to víra pevná, která se nehoršila, když nevěřící učedníci se horšili, když nemohli pochopiti tajemství svátosti oltářní, kterou jim sliboval, chtěli ho proto opustiti. Tak nás má i naše víra posílit proti tak mnohým řečem, které slyšíme, proti tak mnohým zlým příkladům, které vidíme, abychom i my mohli s Petrem říci : »Byť se všichni nad tebou pohoršili, ale já ne.« (Mar. 14. 29.) »Nikoli, Pane, nechci tě opustiti, i kdyby všichni tě zapřeli, a kdybych byl mezi všemi poslední, který by zákona tvého poslouchal, neupustím od něho ; ano, i život svůj chci dáti za tebe : »I kdybych měl s tebou zemřít, nezapru tebe.«

2. Nedokonalosti víry Petrovy.

Taká byla víra Petrova, ale nebyla ještě úplně dokonalá, dokud Duch sv. na něho nesestoupil. Evangelium nám vypravuje i o nedokonalostech jeho víry, abychom se jich varovali.

a) Když Pán Ježíš oznamoval, že musí jíti do Jerusalema a mnoho trpěti, počal mu Petr domlouvati, řka : »Odstup to od tebe, Pane ! Nestane se tobě toho.« Kterýžto obrátiv se k Petrovi, řekl : »Jdiž za mnou, satane, ku pohoršení jsi mi ty ; neboť ne-

chápeš těch věcí, kteréž jsou boží, ale těch, kteréž jsou lidské.« (Mat. 16. 21—23.)

b) Když Petr viděl vítr tuhý na moři, bál se a počav tonouti, křičel: »Pane, zachovej mne!« A ihned vztáh' Ježíš ruku, uchopil jej a řekl mu: »Malověrný, proč jsi pochyboval?« (Mat. 14. 30. 31.)

To jsou nedokonalosti víry Petrovy a zároveň i úskalí pro naši víru, kterých se musíme varovati. Sv. Petr sice věřil, že jest Pán Ježíš Syn boží, ale horšil se nad tajemstvím jeho utrpení a smrti. A to se děje až dodnes; věříme v Pána Ježíše, ale horšíme se nad jeho křížem, nad jeho evangeliem; pýcha a samoláska tvoří v nás tajemný odpor proti jeho sv. zákonu. Jako Petru Pán Ježíš pravil: »Jdi ode mne, satane,« podobně i nám by mohl říci: »Jděte ode mne, líní a smyslní lidé, sami v sebe jste zamilováni, tělo své zbožňujete, nepoznali jste cenu kříže svého, a dokud budete otroky smyslnosti, nebudete nic jiného chápati, než co může tělu vašemu lichotiti a vaše smyslné žádosti ukájetí.

Když vál tuhý vítr, trásl se Petr i přes důvěru, kterou ze začátku měl: a dokud jsme šťastni, dokud ve světě vše se děje podle našeho přání, dotud doufáme v Boha, dotud se mu podrobujeme, chválíme a velebíme ho: potká-li nás však neštěstí, děje-li se co proti našemu přání, ztrácíme mysl, počínáme pochybovati o Prozřetelnosti boží, tak že i nám může Spasitel říci: »Proč jsi pochyboval, malověrný?«

3. Vyznání víry.

a) Sv. Petr nespokojil se tím, že věřil v božství Páně, nýbrž vyznal je otevřeně před celým světem, vyznal je horlivě ve jménu všech apoštolů a na základě tohoto vyznání slyšel slova: »Ty jsi Petr . . .« Dle slov sv. Pavla nepostačí, bychom jen srdcem věřili, musíme víru také slovem a skutkem vyznávat. A jako celá církev vzdělána jest na vyznání víry, které Petr složil, tak i spása každého věřícího musí býti vzdělána na vyznání, jaké o své víře skládá. Toto vyznání víry zakládá se na přirozeném zákoně a Pán Ježíš výslovně je přikázal, na jedné straně zakazuje nám něco mluvití neb činiti, co by bylo proti víře, na druhé straně nám poroučí víru svou dle okolností k slávě boží a ke spáse bližního vyznati; dle tohoto vyznání budeme v soudný den buď přijati neb zavrženi. Neboť Spasitel praví: »Kdo mne vyzná před lidmi, toho i já vyznám před Otcem svým nebeským; kdo mne zapře před lidmi, toho i já zapru před Otcem svým nebeským.« (Mat. 10. 38.) Jest naší přísnou povinností ve vyznání víry sv. Petra následovati; učinili tak sv. mučedníci a krev svou za toto vyznání prolili; učinili tak nesčetní apoštolští muži, kteří přes daleká moře do cizích krajů šli, aby tam jméno Ježíš blásali — a to musíme i my činiti, každý ve svém stavu a dle svých poměrů, kdykoli to čest a sláva boží vyžaduje.

b) Ale Bůh také dopustil, že Petr víru svou zapřel; tak byl zbabělý, že řekl: »Neznám člověka toho.« Bůh to dopustil ze zvláštních úmyslů. Ale v tomto příkladě poznejme samy sebe,

neboť při četných příležitostech činíme totéž, co Petr. Kolikrát jsme se za svou víru styděli! Kolikrát jsme ji skutky zapřeli z bázně lidské! Pád Petrův nás učí, že se máme třásti, ať jsme kdokoli, ať jsme byli dosud sebe pevnější; neboť když i tento apoštol klesl, zdaž nemáme i my příčiny se báti?

c) Pád Petrův způsobily hlavně tři příčiny: jeho opovážlivé spoléhání, pýcha a neopatrnost. α) Jeho opovážlivé spoléhání způsobilo, že dříve ještě nežli sebe zkusil, pravil: »Jsem hotov jíti s tebou na smrt, ačkoli mu Pán řekl: »Dříve nežli kohout dvakrát zakokrhá, třikrát mne zapřeš.« β) Jeho pýcha: povznášel se nad ostatní apoštoly: »I když tě všichni opustí, já tě neopustím.« γ) Jeho neopatrnost: ačkoli byl slabý a křehký, šel do domu nejvyššího kněze a zdržoval se mezi nepřáteli Pána Ježíše. Tyto tři příčiny způsobují často i náš pád. Spoléháme se opovážlivě jako on, jsme pyšní a marniví jako on, jsme neopatrní jako on. Ale přes to pád Petrův má nám býti ku potěše, neboť Bůh nám tu chtěl ukázati hříšníka, který se měl státi vyvolenou nádobou. δ) A jakým pokáním skutečně povstal Petr opět od svého pádu, jak se snažil jej napravit? Nejrychlejším pokáním; postačil jen pohled Páně, který ho dojal; nejupřímnějším pokáním, plakal, ano plakal hořce; nejvytrvalejším pokáním, po celý život nezapomněl na svůj poklesek, každý den jej oplakával. Bylo to pokání, které nejen jeho víru opět napravilo, nýbrž jej schopným učinilo i víru bratří svých utvrzovati; neboť Pán mu řekl: »A ty někdy, obrátě se, potvrzuj bratří svých.« (Luk 22. 32.) Když se s bludné cesty opět obrátíš, hled i rozptýlené bratry své opět svolati, shromážditi a posílniti. A on se také činil, měl zvláštní dar obracet na dobrou cestu nejzarputilejší hříšníky a jim víru vštěpovati. Kázáním, které měl k Židům o letnicích, docílil obrácení tří tisíc, později pěti tisíc lidí na víru. A kolik zemí svým učením osvětil! Kolik křesťanských obcí založil! Mluvil k Židům, kteří byli rozhodní nepřátelé učení jim hlášeného, mluvil k pohanům, kteří ve tmách modloslužby vychováni byli; a přes to je přesvědčil, posvětil a udělal z nich řádné křesťany.

My hlásáme tytéž pravdy, tentýž zákon: jak by neměly mezi křesťany plodně působiti, když takých výsledků docílno bylo u pohanů a Židů? Držme se proto víry sv. Petra, a když jsme snad poklesli, i s Petrem pokání činiti chceme; ke Kristu s Petrem řekneme: »Ty jsi Kristus, Syn Boha živého.« Ano, ve víře křesťanské chci žiti a umříti. Jestliže mne rozpustilé srdce mé někdy při příležitosti svedlo, milost tvá opět nové světlo v duchu mém rozsvítí; odříkám se svých bludů a přináším ti za dar pokornou a učenlivou víru. Petr nevěnoval se službě své nikdy horlivěji, než po svém pádu, a tak i má poblouzení nechť mně pomohou horlivost pro tebe zdvojnásobiti. Tak máme následovati sv. Petra u víře, abychom ho také následovati mohli v lásce, o čemž v díle II.

II.

Dle slov sv. Pavla jest víra základem všech ctností, láska pak jejich plnost a dokonalost: »Láska jest největší mezi nimi.« (1. Kor. 13. 13.) Také Spasitel světil Petrovi před ostatními apoštoly správu církve, poněvadž ukazoval větší lásku než ostatní. Pro jeho víru, pro vyznání víry slíbil mu Spasitel klíče království nebeského, moc vázati a rozvazovati, nejvyšší moc v církvi; ale čím dosáhl této nejvyšší moci? Svou láskou. Tedy láska dovršila, co víra počala, praví sv. Augustin. Vyznáním víry stal se Petr hodným slov: »Na tobě vzdělám církev svou«; svou láskou ke Kristu zasloužil si teprve, že Ježíš toto zaslíbení splnil a k němu řekl: »Pasiž ovce mé, pasiš beránky mé!« I o tom rozjímáme, abychom jednak ještě více sv. Petra oslavili, jednak abychom sami z toho nové poučení čerpali.

1. Spasitel světa chce, jak slíbil, učiniti Petra nejvyšší hlavou církve a co činí k tomu cíli? Již se ho neptá: »Za koho mají lidé Syna člověka?« nýbrž: »Šmone, synu Jonášův, miluješ mne?« Ale poněvadž se obyčejnou láskou nespokojí, přidává: »miluješ mne více, nežli tito?« nežli ostatní apoštolé?

Sv. Jan Zlatoústý praví, že se ho tak ptá ne že by bylo jemu třeba zvěděti, co se v srdci jeho děje, nýbrž aby mu dal příležitost trojím ujištěním lásky své napravit chybu, které se dopustil, když svého Mistra třikrát zapřel. Ptá se ho, aby Petr poznal, jaký býti musí ten, kterému tento nejlepší pastýř ovce a beránky své světití chce, totiž jen tomu, kdo Spasitele miluje; ptá se ho, aby ukázal, jak stádo své miluje, že nejvyšší péči o ně jenom světití chce tomu, kdo má největší lásku k němu. — Co odpovídá Petr? »Ovšem, Pane, ty víš, že tě miluji.« »Nuže tedy, odpovídá Syn boží, »pasiž beránky mé, t. j. věfci, neboť jsou moji a nikoli tvoji, a máš je tak spravovati, jako kdyby mně a tobě náleželi, a při správě jich nemáš hleděti na svůj prospěch, nýbrž na jejich prospěch a mou slávu.« Než není na tom dosti; Syn boží se ho ptá po druhé, zdali ho miluje. A proč? Abychom jasněji poznali, že láska Petrova je zkoušená, trvalá. A po třetí se táže: »Miluješ mne více nežli tito?« aby od něho radostné vyznání slyšel: »Pane, ty víš všecko, a proto také víš, že tě miluji.« Na to k němu Kristus praví, nejen pasiš beránky mé, nýbrž i »pasiž ovce mé«. Tím mu naznačil, že mu světuje správu nejen stáda svého, věfciích, nýbrž i apoštolů, pastýřů tohoto stáda, kteří naznačení jsou slovy: ovce mé. Tedy přednost hodnosti Petrovy v celé církvi zakládá se na jeho lásce ke Kristu Pánu.

2. Ale jaké vlastnosti měla tato láska? Byla pokorná a vřelá. Byla pokorná a tím krásně napravila opovážlivou horlivost, kterou tento apoštol pro Krista Pána při jeho utrpení na jevo dával; byla to vřelá láska a tím byla opakem jeho slabosti a zbabělosti, když Mistra svého zapřel. Tak i naše láska má býti pokorná a vřelá.

a) Láska sv. Petra byla pokorná. Neboť když se Pán Ježíš

Petra ptal: »Miluješ mne více nežli tito?« neodpověděl Petr: »Pane, miluji tě více nežli oni«, nýbrž jednoduše: »Miluji tě.« Netroufal si nad ně se vynášeti, neb se jim na roveň stavěti. Ani přímo neřekl: »Miluji tě«, nýbrž: »Pane, ty víš, že tě miluji«, jakoby chtěl říci: »Pane, suď sám, neboť ty zkoumáš srdce a ledví člověka, mohl bych se snadno mýliti při úsudku v sobě samém. Snad bych si namlouval, že mám větší lásku než skutečně, a tak bych mohl příliš mnoho říci. Ale ty můžeš o tom souditi, neboť tobě známo jest mé smýšlení.« A když se ho Pán takto ptal, učinil to hlavně proto, aby jeho pokoru zkoušel, chtěl, aby Petr ukázal svou pokoru, a místo aby řekl, jako kdysi: »Kdyby tě všichni ostatní nemilovali, já bych tě miloval,« odpovídá jen: »Ty víš, že tě miluji.« Bez pokory není tedy pravé lásky, a kdyby láska k Bohu s pýchou byla spojená, přestala by býti láskou k Bohu. Na pokoře založil Pán nejvyšší hodnost v církvi své, a na tomto základě musí se všechny ctnosti budovati.

Než Petr byl zarmoucen, když se ho Pán třikrát ptal: »Miluješ mne?« A proč se rmoutil? Protože dle slov sv. Jana Zlatoustého počínal sobě nedůvěřovati, protože počínal pochybovati, zdali skutečně Pána tak miluje, jak to tvrdí, protože počínal se obávati, že by Pán v jeho nitru mohl něco odkrýti, co by se protivilo lásce, kterou předstírá. Vzpomněl si na to, co mu Pán při jiné příležitosti předpověděl: »Třikrát mne zapřeš!«, což se také přese všechno jeho ujišťování stalo; obával se, že mu snad opětný pád předpoví. To ho rmoutilo; neboť, poněvadž byl proniknut nejvřelejší láskou k Pánu, nic mu nepřipadalo bolestnější, než by nebyl Pán o jeho lásce přesvědčen. Pána nemilovati pokládá za největší neštěstí, a jen v podezření býti, že lásky hodného Spasitele nemiluje, velice ho rmoutilo. »Ach Pane,« praví, »nermuť mne tak velice, abys mne nechal v pochybnosti; míním, že tě miluji, aby však duše má byla jistější, podrob ji jakékoli zkoušce, která se ti líbí. Nejkrásnější důkaz lásky je ten, že jsme ochotni umřít za tobo, koho milujeme; jsem již v srdci mém rozhodnut život svůj za tebe položit. (Jan 13. 17.) Vysvoboď mne z trapné nejistoty, v níž se nalézám, vysvoboď mne z nepokoje, v němž se nalézám, že jsi se mne ptal, zdali tě miluji. Smrt by mně byla mnohem příjemnější a klidně bych umíral, jen kdybych měl jistotu, že tě miluji, a že mne ty miluješ.«

Nebylo možno, aby Pán, který se obdivoval víře pohan-ského setníka, nebyl dojat pokorou svého apoštola. Vyslyšel jeho přání, a aby mu ukázal, jak jest přesvědčen a ujištěn o jeho lásce, učinil ho hlavou všech apoštolů, povznesl ho nad ně, dal mu přednost před nimi. Tak jest pravda, kdo se sám povyšuje, bývá ponížěn, kdo se ponizuje, bývá povýšen. Když Petr mnil, že jest dosti silný, aby přemohl pokušení, dopustil Pán, že klesl, aby slabost svou zřejmě viděl. Když však se ponížil a netroufal si v sebe důvěřovati, povýšil ho v nejvyšší důstojenství. Tedy láska sv. Petra byla pokorná; ale byla také vřelá, a to jest další vlastnost, které chceme věnovati pozornost.

b) Láska sv. Petra byla vřelá, vytrvalá, hrdinská, ochotná přinášeti oběti, byla nyní pravým opakem zbabělé, slabé lásky, kterou tento apoštol dříve ukázal. Byla to vřelá láska: jakým ohněm lásky byl tento apoštol nadšen, když Krista hlásal, když ho veřejně vyznával a pro Krista tak veliké věci podnikal a prováděl!

Byla to trpělivá láska: co všechno vystál tento apoštol od tak mnohých nepřátel, které měl přemáhati, při tolika překážkách, které se mu při rozšiřování evangelia v cestu kladly! Ani namáhavé cesty, ani bdění, ani pronásledování, ani žalář nedovedly zmenšiti jeho horlivost a lásku. Byla to hrdinská láska: pro tuto lásku měl apoštol zmužilost a sílu podrobiti se nejbolestnější a nejpotupnější smrti. Takou lásku měl k Pánu, že i ve smrti na kříži chtěl mu býti podoben.

Nejmilejší! Tuto lásku sv. Petra máme si všichni vzíti za vzor; neboť jsme všichni povinni milovati Boha a Ježíše Krista, který jest jednorozený Syn boží, pravý Bůh. Jest však naše láska k Bohu a k Pánu Ježíši také tak vřelá jako láska sv. Petra? Je také tak trpělivá? Je také tak hrdinská? Je tak vřelá naše láska? Co jsme pro Boha dosud vykonali, co pro něho činíme? Snad jen slovy ho milujeme, ale lásku v životě svém nedokazujeme. Ale když skutky scházejí, když vedeme pohodlný život, když tu, kdy máme jednati, modliti se, bližnímu v nouzi přispěti, jsme liknaví a leniví, co tu pomohou krásné city a slova? Jest naše láska také trpělivá a vytrvalá? Co jsme dosud pro Boha vytrpěli a co chceme ještě trpěti? Máme-li si učiniti nějaké násill, trpíme-li sebe menší odpor, často již to postačí, že v lásce klesáme. Následujeme Pána Ježíše do večeřadla, ale na Kalvárii ho opouštíme; pravíme, že Boha milujeme, a přece nechceme pro něho toho neb onoho požitku se odříci, něco mu obětovati. Je to hrdinská láska? Ale hrdinská má býti, má-li býti pravá a opravdová, a není-li tak silná, že jsme při jistých příležitostech ochotni i život za něho obětovati, není to pravá láska. Ale možno-li věřiti, že jsme ochotni to učiniti, když se hned s počátku dáváme zastrašiti překážkami, které se nám v cestu staví, a když se jedná o službu boží, že se obtížím vyhýbáme? Kdyby se nás dnes Pán Ježíš ptal: »Miluješ mne«, mohli bychom s Petrem odpověděti: »Pane, ty víš, že tě miluji«. A kdybychom tak troufali si říci, nebudou nás skutky naše ze lži usvědčovati? Co však můžeme býti bez lásky k Bohu a k Ježíši Kristu, který jest Spasitel a naděje naše, v očích božích než předmětem ošklivení? Proto vzbuzujme častěji v srdci svém lásku, používejme víry k tomu, abychom lásku v sobě vždy více rozněcovali, pak zase tato láska oživí víru naši. Prosme o víru a o lásku Boha na přimluvu sv. Petra, patrona našeho, jehož svátek dnes konáme; jestiž patronem všech věřících, neboť jest hlavou celé církve, jest však zvláště našim patronem, v tomto chrámu Páně zvláště se uctívá. Když pak sv. Petra o jeho přimluvu prosíme, následujme také příkladu jeho ctností, abychom účastnými se stali také jeho oslavy v království nebeském. Amen.

Dle Bourdaloue Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.

Sv. Petra a Pavla. O osudech hlav církve svatě.

»A Petr zajisté ostříhán byl v žaláři;
modlitba pak dala se bez přestání od
církve k Bohu za něj «
(Sk. ap. 12 v. 6.)

Na slavnost sv. apoštolů Petra a Pavla není příhodnějšího předmětu ke kázání jako pojednati o církvi a její hlavě, aneb o pronásledováních, jimiž církev vždy zmítána byla.

Jste-li tak neopatrní a navštívíte-li schůzi stran nekřesťanských neb nekatolických, uslyšíte tolik špatného mluviti proti knězi, papeži a církvi, že, nejste-li pevní ve svaté víře, začali byste se pochybnostmi másti. Vezmete-li list špatný do ruky, jest hlavní jeho obsah a trest proti církvi, hierarchii, papeži. Odtud jde, že mnozí katolíci jsou zmámeni a nevědí jasně, na které straně mají býti. Rozhodný katolík má pravý kompas sebou: vždy s papežem; kde papež, tam církev Kristova. Bez Petra a nástupce jeho není církve.

Je to důležité častěji věřícím před oči předvésti, aby nebyli mateni u víře své. Svatá víra jest kořen života mravného a ctnosti; kdo otřásá svatou věrou, také mravem otřásá. Vždyť svatý mrav jest svaté víry ovocem.

Církev jest utvrzení víry a pravdy. Hlavou pak církve jest papež, Petrův nástupce, Kristův zástupce, protože církev Páně a Kristus jedno jsou; tedy útok na církev, jest útok na Krista Pána. Hlava jest papež, útok na něho jest útokem na církev, na Ježíše Krista. Aby člověk na mysli u víře neklesl, třeba rozjímati, a budeme uvažovati: I. o úřadu sv. Petra a II. o osudech jeho náměstků. Duch sv. nás račiž osvětliti, bychom si zamilovali svatou církev Páně a hlavu její.

P o j e d n á n í.

I.

Skutky apoštolské, z nichž vzato dnešní čtení, vyprávějí nám o Petru v žaláři a jeho zázračném vysvobození a také o lásce věřících k hlavě církve.

Vidíme rozpoltění hned na počátku: Jedni za Petra, papeže prvního, se modlí, když jej dali do žaláře, a druzí se chtějí zalíbiti Židům, že Petra dali do okovů. Tak to trvá dále.

Všichni věřící se modlili za vysvobození otce křesťanstva, sv. Petra. Petr byl pak příliš nemilým odpůrcům Páně. Kdož Spasitele zavrhl, nenáviděli i Petra, jeho náměstka.

Známo nám všem a jest článkem sv. víry, že Pán Ježíš dal církvi své zřízení, že dal jí za pastýře apoštoly, a nad celou církví (všemi věřícími) světil řízení sv. Petru, jehož na místě svém ustanovil.

Zde třeba nám spíše jen připomenouti slova Páně než je vykládati. Mnohokrát vyznamenal Pán sv. Petra. Nejprve, když

jej vyvolil za apoštola, změnil ihned jméno jeho. na znamení, že má s ním zvláštní účel: »Ty jsi Šimon, syn Jonášův, ty budeš slouiti Kefas, což se vykládá Petr (skála).«

Podruhé když Petr vyznal božství Páně, vyjevil také Pán úkol Petrův: »A já tobě pravím: »Petře, ty jsi skála a na té skále vzdělám církev svou a brány pekelné ji nepřemohou.« Činí Pán sv. Petra základem církve, proti němuž bude bojováno, ale marně.

Pak mu dal i zvláštní pravomoc, kterou Pán nazval »klíče království nebeského«, a učinil ho rozsudím ve věcech víry i mravův, aby ukazoval cestu do království nebeského.

Vedle toho Pán Ježíš mu svěřil i nejvyšší úřad pastýře duší, když u jezera Tiberiadského třikrát pastýřský úřad nade všemi mu svěřil slovy: »Pasiž beránky, pasiš ovce mé.«

Tento trojí úřad nebyl dán toliko Petru, ale i nástupcům jeho, neboť církev bude trvati do skonání světa.

Toto zřízení stále se opakuje a jest dotvrzením slov Páně, který předpověděl veliké utrpení církve a přece stálé její vítězství. Ten, kterýž jest na místě Petra biskupem, toho nazýváme hlavou církve: papežem, se zbožnou úctou též sv. Otcem.

Kde papež, tam církev Páně. Bez papeže není církev. »Ty jsi Petr, t. j. skála, a na té skále vzdělám církev svou . . .«

A jemu dal největší moc, kterou nazýváme mocí klíčů, ne snad, aby dělal, co chtěl, ale měl největší pravomoc, kterouž Pán církvi dal. Ustanovil Pán Ježíš úřad, který potrvá na věky a trvá již přes 1800 let. V tomto úřadě papežském jest znázorněn Kristus a jeho moc. Slíbil, že nikdy úřad tento nepřestane. Řada všech papežů až dodnes jest toho očitým důkazem. Říše vzaly za své, panovnické rodiny Přemyslovců, Lucemburků, Jagelonců a jiných vymřely, ale úřad Petrův trvá a v nástupcích jeho stále se obnovuje. To jest vůlí Páně.

Jiní zavrhlí prvenství Petrova a jeho nástupců, odloučili se od církve a jsou v rozkolu, jako církev ruská. Jiní zavrhlí papeže jako učitele církve a vykladatele křesťanských mravů a jsou si sami svými papeži a vykladači mravů, mají svobodu víry — totiž bludu. Oni byli zrozeni jako katolíci, ale přestali jimi býti; necítí se za jedno ani u víře, ani v mravech, oni ztratili poklad svaté katolické víry, která jest jedna v učení, jedna ve svátostech, jedna v kázni mravů.

Tento obraz trvá dále mezi námi. Jedni jsme sjednoceni a poddáni, druzí jsou odloučeni a v odporu. Jaká to milost pro nás býti v lůně církve Kristovy a býti ve spojení s hlavou církve viditelnou i s hlavou církve neviditelnou, Ježíšem Kristem.

Římský biskup, který po sv. Petru nastoupil, vždy byl považován za hlavu církve, za rozsudího nejvyššího ve věcech víry. Proto všecky dějiny církve točí se kolem hlavy její. Odtud všichni věrozvěstové brali své poslání, zde se ospravedlňovali ve věcech svaté víry.

Zde sv. Cyrill a Methoděj ospravedlnili se, aby dokázali, že

jsou za jedno s římskou církví, která jest měřítkem pravé víry. I jinak ukazovali svou souvislost. První chrámy a vynikající chrámy zasvěcovány byly sv. Petru a Pavlu, na důkaz, že jsou ve spojení s hlavou církve.

Tak také v Čechách první kostely zasvěceny sv. Klimentu III., papeži mučedníku, Panně Marii a sv. apoštolům Petru a Pavlu. Však, chceme-li býti potěšeni u víře, musíme znáti i osudy Petra a jeho nástupců. O tom v díle II.

II.

Svět nechce viděti v papeži náměstka Kristova a nechce uznati jeho pravomoc ve věcech víry i mravů.

Toť jest jedna věc, kterou každý věřící dospělý zakusí, že lidé světské k náměstku Kristovu nemají úcty ani vážnosti.

Může nás to mýlit? Věřícího nikdy. Věřící křesťan si jest povědom, že Pán Kristus předpověděl, že brány pekelné budou bojovati proti Petrovi i církvi na něm zbudované. Tedy nevážnost, neúcta lidí světských jest jen doklad pravdy slov Páně.

Jest v neúctě světa k církvi a najmě k hlavě církve něco neobyčejného? Aby snad někdo si řekl: Kdyby byl papež hlavou církve a na místě Kristově, kterak by mohl dopustiti Pán Ježíš, aby svět se mu rouhal, posmíval, tupil, pronásledoval? Vždyť Kristus Pán řekl, že bude s nimi vždycky! Ano, to Kristus Pán slíbil.

Však řekl Kristus Pán, že nebudou učedníci jeho nad Mistra, a když tedy Mistra nazvali Belzebubem a posmívali se mu a zavrhl ho i usmrtili, tedy ani hlava sv. církve nemůže celkem větší míti vážnost a úctu než sám Ježíš Kristus měl: u svých úctu, u nepřátel odpor.

Zavrhl-li samého Mistra, nemůžeme se diviti, že zavrhnou i učedníka. Nechtěli-li světské lidé uznati samého Pána Ježíše nad sebou, tedy ani jeho zástupce.

Kdo si nevážá krále, tím méně si bude vážiti místodržitele jeho. Papež jest místodržitel Kristův, není Kristus, ale jest nejvyšším úředníkem jeho dle vůle Spasitele.

Toto pronásledování se strany světa jest důkazem, že úřad Petrův jest úřadem Kristovým. Kristus Pán to předpověděl. Jako jím pohrdali, i jeho zástupcem, jako jemu se smáli, i jeho zástupci, jako jeho pronásledovali, i jeho zástupce pronásledovali. Jsou lidé, kteří neuznávají papeže za hlavu církve. To není nic nového, vždyť byli Židé, kteří ani Krista Pána neuznali za hlavu církve, neuznali ho za nejvyššího zákonodárce a za největšího učitele, tedy ani jeho zástupce nemůže nic lepšího čekati.

Životu a působení Páně jest podobný osud úřadu papežského. Kristus Pán učil pravdy, které máme věřiti, a ctnosti, které máme konati, zavrhoval bludy a i neřesti, kterých se máme střežiti. Tak činí církev a tak činí hlavně papež, ústa to církve, které řídí sám Spasitel, a jemuž slíbil pomoc Ducha sv.: »Já jsem za tebe, Petře, prosil.«

Kristus Pán se musil často skrýti, neboť chápali nepřátelé kamení, aby házeli na něho. Modravé rouško v postě vám ty příběhy připomíná. Papežové nejsou nepodobní v tomto ohledu Mistru svému. Ze 263 papežů, náměstků Krista Pána, neméně než 45 se jich musilo skrýti, aby ušli hněvu světa. Podobný tedy mají los jako Mistr jejich. Ano, čím který papež dokonalejší a lepší, tím více tupen a pronásledován. Papež Řehoř VII. umíral ve vyhnanství a poslední slova jeho byla: »Miloval jsem spravedlnost a nenáviděl nepravost; proto umírám ve vyhnanství.«

Mocní tohoto světa nemohli se s ním snést; nebyl jim dosti povolný a dle chuti jejich.

Kristus Pán byl posmíván, to vám není neznámo; byl mezi lotry počten a dokonce mezi dvěma lotry křižován, byl jako škůdce lidu a zločinec rozkřičen a za takového považován, ano lotru Barabášovi byla dána přednost před ním. I v této věci jsou papežové jemu podobní.

Lidé světské papeže rozkřikují jako škůdce, jako nebezpečného člověka pro svobodu lidskou, jako zločince, který zasluhuje býti zabit. Vezme-li kdo nevěrecký list do rukou — ač tomu nikdy neradím — sezná, že mluvím zcela pravdu. V románech se tupí a posmívá a líčí nejhoršími barvami. Všecky možné neřesti se věsí na bílé roucho papeže. Toť opět stejný osud se Spasitelem naším a sám Spasitel pravil: »Přišel Jan, nejeda a nepije, a řekli: zlého ducha má; přišel Syn člověka, jeda a pije, a řekli: jest pijan a žráč a zlého ducha má.«

Není-li tedy stejný los žáka jako Mistra a Pána našeho? Ubozí lidé, kteří o hlavě církve poučují se z takových pramenů. Kdo nepředpojatě studuje děje papežů, ten, byť i mimo církev stál, stává se jich ctitelem a namnoze i údem církve, do níž se vrací. Krásný toho doklad jest prof. Hurter, protestant, který napsal život sv. Otce Innocence III., jednoho z největších nástupců Petrových, muže, kterému světské a předpojaté lidé vládychtivost a pýchu předbазují. Jaký účinek mělo studium Hurterovo o Innocenci III.? Hurter se stal katolíkem a syn jeho knězem a dokonce členem Tovaryšstva Ježíšova. Jest důležité věděti, že právě osoby mimo církev stojící hájí čest a dobré jméno mnohých na cti utrhaných. Pojdme v rozjímání dále.

Spasitele přivedli až na kříž a o roucho jeho metali los. Vám známo jest, že první papež Petr zemřel také na kříži, hlavou dolů, a že mezi 264 papeži i nynějšího čítaje, bylo přes 60 mučedníků, kteří dali život svůj za církev Páně. Zde máte nový důkaz, že los Krista jest také losem papežů.

Právě v tom se jeví božská moc církve, že při všem tupení se strany světa, při všem 45násobném vyhnanství a 60násobném mučednictví, při zradě i se strany duchovních odpadnutí od víry a pohoršení a podobném, církev trvá, církev kvete, hlásá Ježíše Krista, který pravil: »Brány pekelné ji nepřemohou.«

Petra hlídali dva vojáci v okovech, a Petr byl vysvobozen. Pána našeho přibíli na kříž a třetí den vstal z mrtvých; papeže

hlídali ne dva, ale mnoho králů, aby sílu a moc jejich zmařili, ale marně. Zde můžeme zjevně viděti, že papežství není dílo lidské, ale dílo boží. A církev, jejíž jest hlavou, že jest dílem rovněž božím a že si máme vážit štěstí a nezasloužené milosti, že jsme v lodičce Petrově, pravé církvi Kristově, kde se nám hlásá pravda Páně bez bludu, ukazuje se cesta pravá a dává život věčný.

Teď přicházím k choulostivé otázce: Ale což nehodní papežové? V myslí lidí špatných se hemží fantasie o špatných papežích. My nemusíme nic okrašlovati. Samo Písmo sv. nám vypráví o hříšném papeži — sv. Petru, který zapřel Pána, ač troufal si život za něj před třemi hodinami dáti. Církev sv. nechává to zpívat ve všech kostelích při pašijích, aby každý věděl, že papež jest člověk, na nějž Pán Ježíš vložil úřad svůj učitelský, kněžský a pastýřský, který ani v těch šesti osobách, jimž možno vytýkati chyby, nepřestává býti ctihodným. Byli i ve Starém Zákoně velekněží vadní: od Heli až ke Kaitáši, ale vady nezbavily je úcty k úřadu.

Co by z toho následovalo, kdyby se to obrátilo na otce a matku, které poroučí Bůh ctíti? Co by z toho šlo, kdyby se to obrátilo na učitele a soudce? Jest článkem sv. víry, že církev není společnost svatých toliko, nýbrž společnost věřících křesťanů: hříšných i hodných, všech zodpovědných za své skutky a zasluhujících úcty příslušné dle postavení úřadu, který zastávají. Katolíci ctí sv. Otce jako dítě svého otce, kdyby i vadný byl.

Jako včely kolem královny se tulí a za její život své životy nasazují, protože bez královny není včelstva, tak věrní katolíci ctí svého Otce: hlavu křesťanstva, neboť bez papeže nebyla by církev Kristova. Kdo uznává papeže za hlavu církve Páně, uznává Krista za jejího zakladatele a krále.

Jako za dob Páně byly roztržky, tak byly i v pozdějších letech a v jiných zemích. Tak bylo také u nás v Čechách.

Také u nás byli, kdož nechtěli uznati papeže hlavou církve a nejvyšším rozsudím ve věcech víry a mravů.

Hus se svými bludy když byl odsouzen od arcibiskupa, odvolal se k papeži, a když papež ho odsoudil, že některé články jeho nesrovnávají se s učením katolickým, odvolal se k sněmu církevnímu, a když i zde byly uznány jeho články bludnými, zavrhoval pravomoc papeže i sněmů. Rozdělil se český národ ve dvě strany: katolickou část a protikatolickou (husitskou). Katolíci víru svou dosud zachovali a Husité zmizeli, a kteří se slovem k nim hlásí, nemají ani špetku jejich víry, ani mravů. Dílo boží trvá, dílo lidské hyne. Kdo hlavě církve zlořečí, zlořečí Kristu.

Vážme si štěstí, že jsme katolíky, že jsme u pramene pravdy a života, hajme církev svou i hlavu její, nestrpme, aby kdo tupil a posmíval se jí. Svět tak činiti může, ale ne katolík. Jako Kristu Pánu spálal svět, ale ne jeho věřící.

Katolík jsem s duší, s tělem, to vyznávám v světě celém, a splní se na mně slovo Páně: »Vyznal před světem, vyznám před Otcem.« Amen.

Fr. Vaněček.

Neděle VII. po sv. Duchu.

Navštívení Panny Marie.

Všecka pokolení blahoslaví Pannu Marii.

»Aj, od této chvíle blahoslaviti mě budou všecka pokolení.« (Luk. 1, 48.)

Den po tom, kdy Maria z úst andělových zvěděla, že jest vyvolena za matku Vykupitelovu, odešla s chvátáním k své příbuzné Alžbětě, která ve vysokém stáří měla poroditi světu předchůdce Páně, sv. Jana Křtitele. Alžběta bydlila s manželem svým, knězem Zachariášem, v horách Judských, v městečku, zvaném Karem, nyní Ain Karin, jež bylo od Nazareta vzdáleno asi třicet hodin cesty.

Cesta byla obtížná, namáhavá, přes hory a doly, ale Pannu Marii poháněla touha potěšiti se s příbuznou svou, sděliti s ní to radostné tajemství vtělení Syna božího. Prosta hříchu dědičného, plna milosti boží, oplývala nejčistší radostí, a proto vešedši do domu příbuzné své, s radostí ji pozdravila dle obyčeje tehdejšího, slovy: »Pokoj s tebou!« Ale v tom okamžiku byla i Alžběta naplněna Duchem sv.; jím osvěcena, poznala tajemství vtělení Syna božího v nejčistším lůně nejblahoslavenější Marie Panny a zvolala hlasem velikým a řekla: »Požehnaná ty mezi ženami a požehnaný plod života tvého! A odkud mi to, že matka Pána mého přišla ke mně? Neboť aj, jak došel hlas pozdravu tvého do mých uší, zaplesalo radostí dítě v životě mém. A blahoslavená jsi, která's uvěřila, že se vyplní ty věci, které byly pověděny tobě od Pána!«

Nyní se Maria již neleká, nepřemýšlí, jaké by to bylo pozdravení, ale dává citům svým průchod v nadšené básni, pravíc: »Velebí duše má Hospodina, a duch můj zaplesal v Bohu, Spasiteli mém, že shlédl na ponížení služebnice své, neboť aj, od této chvíle blahoslaviti mě budou všecka pokolení. Neboť veliké věci učinil mi ten, jenž jest mocný; a svaté jest jméno jeho a milosrdenství jeho trvá od pokolení do pokolení těm, kteří se ho bojí.« Jakoby chtěla říci: Alžběto, ty blahoslavíš mě, já však z plna srdce velebím toho, od něhož vše dobré pochází; »jemu samému čest a sláva na věky věkův.« (I. Tim. 1, 17)

»Velebím Boha, že shlédl na ponížení služebnice své.« Maria se poníží — ale bude povýšena. Ví o tom a předpovídá poctu, kterou jí proto vzdávají budou věřící všech pokolení, pravíc: »Aj, od této chvíle blahoslaviti mě budou všecka pokolení.« Ale v tom nevidí slávu svou, ale slávu toho, který jí veliké milosrdenství prokázal; proto dří: »Neboť veliké věci učinil mi ten, jenž jest mocný; a svaté jest jméno jeho.«

Tato slova nejbl. Panny Marie byla proroctvím, a my, kteří jsme se v dnešní svátek Navštívení Panny Marie k její poctě zde shromáždili, chceme uvážiti, kterak všecka pokolení blahoslaví Pannu Marii.

Ty pak, kněžno nejmilostivější. vyžádej u Boha výmluvnost
mým ústům, osvícení mým posluchačům.
Zdrávas, Maria!

P o j e d n á n í.

»Aj, od této chvíle blahoslaviti mě budou všechna pokolení!«
nadšeně volá Panna Maria. Aj! — slovo to jest výkřikem podivu
a upozorňuje na něco neobyčejného.

»Aj!« — a věru: není to něco nového, podivuhodného, něco
dosud neslýchaného, že jedna z dcer Eviných jest požehnanou mezi
ženami a blahoslavenou nade všechny anděly? Dosud jen kletba
hříchu dědičného a jeho následků lpěla na všech ženách, ale aj,
od této chvíle bude tomu jinak. Od té chvíle, v níž se Syn boží
k Marii sklonil a ji svou matkou učinil, od té chvíle kletba pro-
měněna v blaženost.

»Aj, od této chvíle blahoslaviti mě budou všechna pokolení.«
Již Alžběta blahoslavila Pannu Marii, tkouc: »A blahoslavená jsi,
která's uvěřila, že se vyplní ty věci, které byly pověřeny tobě
od Pána.« A ta prostá žena z lidu, která se divila úchvatnému
kázání Spasitelově, blahoslavila Pannu Marii slovy: »Blahosla-
vený život, který tebe nosil, a prsy, kterých jsi požíval.«

Božský Spasitel začal kázání na hoře osmerým blahoslaven-
stvím — zdaž se nevztahovala blahoslavenství ta i na matku
jeho?

Blahoslavení chudí duchem, neboť jejich jest království ne-
beské. Zdaž však nenáleží k chudým duchem, to jest k těm, kteří
k pozemským statkům nelnou a časnou bídu trpělivě snášejí, i Panna
Maria?

Blahoslavení tiší, neboť oni zemí vládnouti budou. Maria
jest věru tichou a mírnou; nic přísného, nic tvrdého, nic drsného
není v jejím zjevu — a proto vládne zemí; dostalo se jí již na
zemí pokoje se všemi lidmi a na nebi pokoje věčného.

Blahoslavení lkající, neboť oni potěšení budou. Maria lkala
nad hříchy světa, a proto byla potěšena a dosud bývá vždy po-
těšena, kdykoliv nějaký hříšník útočiště k ní běže a kdykoliv má
příležitost smířiti ho s Bohem.

Blahoslavení, kteří lačnější a žíznější po spravedlnosti, neboť
oni nasyceni budou. Řekněte, kdo tak mnoho toužil a se snažil
státi se spravedlivým a ctnostným jako Maria Panna? Ó jak bo-
hatě byla nasycena, když slunce spravedlnosti, Syn boží, v jejím
lůně přibýtek si vyvolil a svou přítomností ji naplnil.

Blahoslavení milosrdní, neboť oni milosrdenství dojdou. Maria
jest matkou milosrdenství, která všem ku pomoci spěchá, své
milosrdné oči k nám obrací, a proto milosrdenství zvláštního do-
šla: vyznamenána nade všechny stvořené bytosti rozumné.

Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou.
Nebylo srdce čistějšího nad srdce Mariino, a proto již za života
svého zasvěcena byla do hlubokých tajemství božích. Viděla Boha

oblečeného smrtelným tělem lidským a nyní vidí v nebi Boha v tak jasném světle, že žádnému jinému tvorů není to možno.

Blahoslavení, kteří protivěnství trpí pro spravedlnost, neboť jejich jest království nebeské. Zda netrpěla i Panna Maria pro Syna svého, zda o jeho bolesti se s ním nedělila? A proto jest nyní v nebesích odplata její veliká, její blaženost větší, než všech andělů a svatých; vždyť jest jejich královnou.

A proto jest spravedlivo, aby Marii Pannu blahoslavila všechna pokolení.

Blahoslaví ji všechna pokolení nebešťanů, všechny kůry andělské. Již knížecí posel, Gabriel, pozdraví ji: »Zdrávas, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná ty mezi ženami« — a tím ji blahoslavil. Blahoslaví ji všichni řádové duchův nebeských, blahoslaví ji všichni svatí a světice boží, jak zpíváte v písni: »Tobě čest a chválu nejpřednější andělé a svatí vzdávají.«

Blahoslaví Marii všechna pokolení pozemšťanů: především naši prarodiče, Adam a Eva, blahoslaví tuto svoji dceru, která žije ve věčném nepřátelství s hadem pekelným; blahoslaví ji proto, že ona jest příčinou jejich radosti.

Blahoslaví ji patriarchové a proroci, kteří po ní dlouho toužili a nyní účastenství mají na slávě království nebeského, kamž by nebyli mohli vejít, kdyby Maria Panna nebyla pomohla.

Blahoslaví ji ti, kteří s ní současně žili, s ní se stýkali: apoštolové, přátelé Kristovi, nábožné ženy, její příbuzní. Blahoslaví její moudrost a dobrotu, pokoru a lásku, důstojnost a čistotu.

Blahoslaví ji všechna pokolení země, která po ní na svět přišla, neboť její život oslavuje všechnen svět.

Jak velikolepé, vznešené je tedy to proroctví Mariino: »Aj, od této chvíle blahoslaviti mě budou všechna pokolení!«

A denně se proroctví to naplňuje. Vidíme, že Marii blahoslaví všichni národové všech časů. Kde hlásáno jest jméno Ježíš, tam zaznívá i jméno Maria.

Kde Kristu pocta se vzdává, tam jest i Panna Maria vzývána. Kde lze slyšeti pozdravení křesťanské: »Pochválen buď Ježíš Kristus!«, tam zajisté můžeme slyšeti i pozdravení andělské: »Zdrávas, Maria!«

Sečtete kostely, kaple, oltáře, které k jejímu oslavení byly postaveny. Nádherná umělecká díla oslavují Pannu Marii. Může někdo spočítati všechny obrazy a sochy, které vytvořili zbožní, věřící umělci a které představují Marii Pannu jako pannu, matku a královnu?

Pozorujete-li obraz neposkvrněného početí Panny Marie, velí vám vnitřní pohnutí, abyste zvolali: »Blahoslavená jsi, Maria!«

Patříte-li na obraz Matky boží s dítětkem na rukou, opět ozývá se hlas srdce vašeho, jenž praví: »Blahoslavená jsi, Rodičko boží!«

A jestliže před obrazem sedmiboletné Rodičky boží proléváte slzy soucitu, zda nemusíte vyznati: »Blahoslavená jsi, Maria, královno mučedníků, neboť z tvého bolu vzešla nám spása?«

Četné svátky mariánské, zbožná bratrstva, družiny a spolky mariánské, ústavy pod její záštitou stojící, duchovní řády, které její úctu hlásají a rozmnožují, nejsou ničím jiným, než ustavičným naplňováním proroctví: »Aj, od této chvíle blahoslaviti mě budou všechna pokolení!«

Písně, které otřásají velikými a nádhernými chrámy, průvody, které dlouhou řadou ulicemi se vinou, po staletí v církvi konaná pobožnost růžencová — to vše jest jenom důkazem, jak pravdivým jest proroctví Mariino: »Blahoslaviti mě budou všechna pokolení.«

Jděte do poutních chrámů! Vizte ty nesčetné záslibné, votivní dary, čtete ty tabulky, ta slova na papír napsaná, v hedvábí vyšitá, v mramor vytesaná, do kovu vyrytá: »Maria pomohla!« Co znamená to vše, ne-li potvrzení a doklad slov: »Blahoslaviti mě budou všechna pokolení!«

I četná obrácení hříšníkův a nevěrců na přímluvu Panny Marie nejsou ničím jiným, než důkazem, že všechna pokolení blahoslaví Pannu Marii.

Koncem roku 1908 nacházel se nevěrecký španělský filosof Šebestián de Luque v nebezpečné nemoci a lékaři vzdali se vší naděje v jeho uzdravení. Nevěřící filosof v těžké nemoci našel Božá, našel víru; obrátil se kajícně k Matce boží, konal k ní devítidenní pobožnost, aby mu vyprosila daru uzdravení — a hle: byl uzdraven. Sám projevil Matce boží vděčnost tím, že všechny své protináboženské spisy v úředním listě madridské diecese odvolal, a toto jeho veřejné odvolání zda není dokladem pravdivosti slov: »Blahoslaviti mě budou všechna pokolení!«

Jděte do knihoven: Vizte v dlouhých řadách knihy od svatých a zbožných mužů, počínaje od žákův apoštolských až na naše časy. Knihy ty pojednávají o Panně Marii. Velebí její přednosti, chválí její ctnosti. A mezi spisovateli jsou jména vzácného zvuku: ohnivý Jeroným, osvícený Augustin, nadšený Jan Damascenský, učený Anselm, opat Bernard, zakladatel řádu Alfons — a mnozí, mnozí jiní — a ti všichni závodí nadšeně ve chválách mariánských. Řcete sami: Není to velikolepým důkazem pravdivosti toho proroctví: »Blahoslaviti mě budou všechna pokolení!«

Všechna pokolení blahoslaví Pannu Marii. Všichni národové křesťanští, i ti, kteří se od jednoty církevní odloučili, jako na př. národ ruský nebo některá jiná sekta (církev) východní, které neuznávají římského papeže za svou nejvyšší viditelnou hlavu, ctí Marii. Ba i sám Luther, ač úctu Marie Panny zavrhl, přece, vykládaje Magnificat, napsal: »Nazývá-li kdo Marii Matkou boží, nemůže o ní ničeho většího říci, nemůže ji vznešeněji osloviti, i kdyby měl tolik jazyků, co jest listí a trávy, co hvězd na nebi, co písku v moři.« Luther sice úctu mariánskou zavrhl, ale přece i mezi protestanty jest dosti těch, kteří Marii Panně úctu vzdávají. Jest známo, že protestantský básník Göthe za bouře mořské vybízel k modlitbě k Panně Marii, a že protestant Washington měl ve své ložnici obraz Panny Marie. I v anglikánské církvi rozši-

ruje se úcta Panny Marie. Když r. 1895 anglikánský biskup londýnský sesadil kaplana u sv. Marka, Briggse, proto, že zaváděl a rozšiřoval modlitbu: »Zdrávas, Maria« a jiné pobožnosti mariánské, způsobilo to veliké hnutí náboženské; mnohé listy anglické káraly jednání biskupovo, a mnoho anglikánů, kteří měli již dříve náklonnost k církvi katolické a k Rodičce boží, vystoupili z protestantské církve anglikánské a učinili vyznání víry římsko-katolické. A od té doby toto hnutí ještě více vzrostlo a jest důkazem, kterak se naplňuje proroctví: »Aj, od této chvíle blahoslaviti mě budou všechna pokolení.«

* * *

Ano, nejblahoslavenější Panno Maria, všechna pokolení tě blahoslaví a i my chceme svými hlasy vpadnouti v ten mocný chór tvé chvály. Jako naši předkové i my chceme tě ctíti, tě milovati, tebe velebiti, dokud živi budeme.

Tvé jméno budiž vepsáno v naše srdce a nikdy ať z něho nevymizí! Tvé jméno budiž náš záštitou a ochranou! A naše upřímná, dětinná úcta a důvěra v tvou mateřskou ochranu a pomoc ať potvrzuje slova tvá: »Aj, od této chvíle blahoslaviti mě budou všechna pokolení«!

Tvé jméno nás provázej po celý život, v radosti i v žalosti, tvé jméno, ó Panno Maria, budiž posledním, jež pobledlé rty naše na tom světě vysloví, tvé jméno budiž nám posilou v zápasu smrtelném! Blažené to umírání se jménem tvým na rtech!

Ano, tak si přejeme, tak voláme, tak zpíváme, tak vroucně prosíme:

Blahoslavená Panno, matko milosti,
nedej v hříších umřítí bez lítosti;
poslední ať jsou slova má:
Ježíš, Josef, Maria!

A tvé přispění v hodince smrti nechť nám otevře bránu nebes, nechť můžeme i v nebesích tebe jako královnu všech svatých chváliti, velebiti a blahoslaviti, nechť jest nám popřáno i tam dosvědčovati pravdu tvého proroctví: »Aj, od této chvíle blahoslaviti mě budou všechna pokolení«! Amen.

R. S.

Neděle VII. po sv. Duchu.

Stromy dobré a špatné v církvi boží.

»Zdaliž sbírají s trní hrozny aneb s bodláčí fíky? Takť každý strom dobrý ovoce dobré nese, zlý pak strom zlé ovoce.«
(Sv. Mat. 7, 16.)

Slyšeli jste snad doporučovati některé učení tím, že všechny možné špatnosti jeho se kladly na odív? Slyšeli jste někoho říci, toto mé učení vede k sebevraždě, proto je následujte? Toto učení

vede ke sváru a násilí, proto se ho držte? Tak to falešní proroci nečinili a nečiní. Oni berou na sebe roucho ovčí a úplně se jim podobají, ale vnitřek jest vlčí, poněvadž se odchyľují od pravdy Páně!

Kristus Pán ukazuje nám ke stromům, dle nichž se máme varovati před falešnými proroky. Strom dobrý musí nésti ovoce dobré. Někdy snad, když přijde mráz, nepřinese ovoce, aneb jej přinese málo, aneb malé nevzhledné, ale nese ovoce dobré, když strom jest dobrý. Naopak zase strom špatný musí nésti ovoce špatné, dokud není od zahradníka na dobrý, štěpný strom ovroubován.

Církev boží jest zahrada, v níž jest mnoho různých stromů. Mnoho lidí obchází s učením, které chtějí vočkovat dětem církve svaté do srdce. Pán dobrotivý nám dává známku, dle níž můžeme poznati učení bludné od pravého. Je to jeho ovoce, skutky, ke kterým vede. Nejprvnější známkou jest hlas církve sv., kterou nám poslechnouti poroučí a dále jest zde ta známka a ovoce, které vydává. Budeme proto dnes uvažovati o některých stromech dobrých a špatných, o kterých vypráví nám dějiny sv. církve.

P o j e d n á n í.

Od začátku církve byly vždy osoby, které učily odchýlné věci. Už v době apoštolské se s nimi setkáváme. Už sv. Augustin jich napočítal 80, a to čítal jen ty větší a hlavnější učitele bludné, kteří si získali jméno, přivržence, slávu, a zdálo se, že za sebou potáhnou všechno. Není bludného učení v přítomnosti, které by nemělo bludných učitelů v dávné minulosti ve falešných prorocích, kteří lapali duše do tenat svých. Volnou lásku hlásali už Ebionité v I. století, svobodnou vůli upírali už Simon Magnus a jiní.

Vždy zůstává klíč k poznání druhu planého stromu, druhu falešného učení a to jest jejich ovoce: nesvár, vražda, nemrav, zdivočilost, násilí, nespravedlnost a všechn ten mravní hmyz se dostavuje. Když si postavíme otázku, co pro lidstvo dobrého zplodily bludy veškery, pak poznáme je v jejich nabitě, pak nám k ní poukazuje Spasitel sám.

To dobré, co lidstvu sloužilo ať v nemoci, neštěstích, v opuštěnosti, chudobě, násilí, to vše jest dílo duší svatých, které spojeny s Kristem a církví jeho vydaly ovoce. Kolik bylo bludů na světě, žádný nevydal ovoce, jímž by zmírnil, zjemnil a povýšil lidstvo. Nevydaly bludy ovoce milosrdenství, lásky a dobřečinění. Nesbíraly se fíky na bodláčí ani hrozny na trní.

Třeba také, abych vám uvedl důkazy těch slov z dějin. Bylo mnoho bludařů na př. v XI. a XII. století, jichž jména jsou známa, jen dle jich odchýlných učení, které vedlo ke krveprolévání, ale nejsou známa dle skutků na úlevu lidstva: Valdenští, Albigenští, Fratricelli atd. atd., jichž jmény vás nebudu unavovati, ale uvedu vám, co církev v té době bludů učinila na úlevu lidstva.

Různé znaky zdobily díla lidská, ta nejlepší zdobil vždycky

kříž. Na př. kříž modrý byl znakem řádu sv. Antonína, který vznikl právě ve XII. věku, kdy vedle mnohých bludů také vznikla brozná nemoc, tak zvaná »svatý oheň«, či oheň »sv. Antonína«, aneb »pekelný oheň«. Nemoc způsobila ztrátu údu, který byl jí zasažen, zčernal, uschl, jako by spálen byl, hnil a působil hrozné bolesti. Tato nemoc jako mor byla obávána. Zbožný šlechtic Gaston se synem svým, který se z rány na přímlovu sv. Antonína poustevníka uzdravil, založil bratrstvo a pak řád sv. Antonína k ošetřování »ohněm sv. Antonína« stížených a též jiných nemocných. Šat jejich byl ozdoben křížem sv. Antonína v barvě modré. Rozšířil se v dobách moru, mnoho vykonal pro úlevu lidstva v době nakažlivých nemocí. V době revoluce pak zanikl. Kde který bludař, který hlásal učení odchýlné, může se s podobným hrdinským dílem pochlubit? Dobrý strom musí nésti dobré ovoce, zlý pak zlé. Tou dobou brozně řádili Albigenští, k zuřivosti přivedli proti církvi celé kraje, ale nezpůsobili žádného díla podobného.

Kříž bílý byl znamením řádu Johanitů. V době největších násilí v krajích domácích, a v době nebezpečí válek tureckých a křížáckých výprav, stanovili si muži katoličtí z nejpřednějších rodů ochranu chudých, vdov, výchovu sirotek a ochranu sv. víry. Oni se nazývali »Strážcové chudých Ježíše Krista« a komu se stalo násilí bezprávné, tomu proti pěstnímu právu spěchali ku pomoci. Dítka a nemocné nazývali »své pány«. O odložené děti do osmi roků se starali. Když byl přijímán rytíř do řádu, mezi jiným mu podán meč se slovy: »Užívej jej za víru katolickou, za spravedlnost, k útěše vdov a chudých sirotek, to jest víra pravá a ospravedlnění pravého rytíře. To jest posvěcení: obětovati duši Bohu a tělo v nebezpečenství ve službě boží.«

Na znamení tohoto řádu zvolen bílý kříž ve způsobě osmiramenné hvězdy, která osm pravidel řehole připomínala: 1. v duchu spokojen býti, 2. bez zloby žíti, 3. hříchy oplakávati, 4. při urážce pokorným býti, 5. spravedlnost milovati, 6. milosrdným býti, 7. přímého srdce býti, 8. v pronásledování vytrvati. Kde falešní proroci mohou k podobným dílům ukázati? Z ovoce poznán bývá strom.

Kříž červenomodrý značil řád nejsv. Trojice k vykupování zajatců a otroků, o němž jsem mluvil v den Sv. Tří králů. Proto o něm se šíře zmiňovati nebudu. Postačí opakovati jenom, že 900.000 zajatců a otroků vysvobodil, 7000 bratří dalo se samo v otroctví, aby vysvobodilo bližního a mnoho tisíc jich bylo umučeno. Dle ovoce poznává se strom. Kde jsou ti falešní proroci, kteří opravují církev, víru i Pána Boha, kteří by něco podobného vykonal na úlevu strádajícího lidstva? Kříž je ten nejkrásnější strom s nejlepším ovocem. V přítomné době činí tak »bílí otcové«.

Červený kříž v bílém poli byl znakem tak zvaných »templářů«, kteří na přímlovu sv. Bernarda dostali stanovy s úkolem dbáti o bezpečnost a čest proti lupičům a zlodějům. Řád vykonal mnoho pro bezpečnost krajín, zejména na východě.

Všechno ovoce dobré pro lidstvo uzrálo na sv. kříži. Z něho přišlo právo, spravedlnost, milosrdenství a dobročinnost, co vše bylo před Kristem Pánem neznámé.

Dobře pravil kdosi, že teprve tehdy bychom věděli, co dobrého nám sv. víra kříže přinesla, kdyby bylo možno najednou odstraniti vše, co lidstvu dala. Jako blud nepřinesl ovoce, tak ani člověk, dokud bloudil od lásky Ježíše Krista.

Člověk sám tak dlouho zůstává neužitečným blahu bližního, dokud nezačne opravdu milovati Pána Boha. Z té lásky k Bohu jde také všechna láska k bližnímu. Ti lidé, kteří jako falešní proroci pořád odchylné učení hlásali, byli jako plané fíky, mnoho zeleného listí, ale žádné ovoce, za to duše Boha milující staly se požehnáním a sice tenkrát začali bližního milovat, když Bohu začali sloužiti. Uvedu dva krásné muže z dějin církve.

Sv. Kamil (18. července) dnes se slaví. Je to zvláštní muž s pohnutým životem. Narodil se r. 1550 v době, kdy plno mužů opravovalo církev (Luther, Kalvin, Zwingli, čeští bratři atd.). On pocházel z rodiny vojenské. Otec zanedbával jeho výchovu, sotva se naučil číst a psát, — matka mu zemřela záhy, neboť jej v 60 letech porodila, — za to však se náruživě seznámil s kartami, které byly jeho neštěstím. Sloužil od 18 let na vojně, ale pro ránu, kterou měl na noze, musil odejít. Našel si místo v klášteře kapucínů, kde chtěl si vydělati něco při zednictví. Ale ty nešťastné karty vždy ho připravily o všechno. Jednou dokonce prohrál i svou jedinou košili. Tak silná byla jeho vášeň. On však uznával ji za chybu a snažil se proti ní bojovati, ale často klesal zpět do dřívější chyby. Vyžádal si sloužiti u kapucínů a polepšiti se. Když už měl naději, že bude za bratra přijat, obnovila se mu rána na noze a byl propuštěn. Odešel do Říma, kdež byl přijat do špitálu mezi nezhojitelné. Ale Kamil už byl změněn, svou vášeň přemohl a začal život svůj napravovati a doháněti, co zanedbal ve službě boží. Viděl, že nemocným sloužiti je tak těžko a nutno, zejména v posledním zápasu jim důvěru dávati a lítost vzbuzovati. Viděl, že jest dosti mužů, kteří by se tomu věnovali mohli, a proto je kolem sebe shromažďoval a s nimi po nemocnicích posluhoval a jim v poslední hodině byl nápomocen. Zřídil tak řád, jemuž dal název: »Bratři šťastné smrti«. Celý ostatek života svého věnoval nejtěžším nemocným s hrdinným sebeobětováním, aby využil času, který mu Pán Bůh dal. Zemřel smrtí svatých r. 1614 a od sv. Otce Lva XIII. jest nazván patronem šťastné smrti. Dokud byl oddán sobě, byl neužitečný strom, když se oddal Bohu, pak byl požehnáním nemocných. Dokud byl trnem, nevydával ovoce, když se přimkl k Bohu, pak byl užitečným těm nejopuštěnějším a stal se učitelem velmi mnohých na cestě k Bohu.

Podobný případ jest se sv. Janem z Boha. Život jeho jest příliš poučný. Z chudých rodičů a zbožných se narodil Jan z Boha v r. 1495. Jeho touha po cizích zemích připravila mnohé soužení rodičům, zejména matce, která tři neděle po jeho odchodu žalem

zemřela. Jan byl lehkomyšlný a utrácel nerozumně. Pravý marnotratný syn. Vstoupil do služby u hospodáře a pásal dobytek po 10 let. Zde žil život nevinný a křesťana důstojný. Jan však vstoupil do vojska a žil dle svého okolí, zapomněl na bázeň boží — a podle ovoce se pozná strom — zřekl se všech zbožných cvičení. Pán Bůh ho přivedl k sobě zvláštní cestou. Jan spadl s koně a zůstal omráčený bez řeči a vědomí dlouho ležeti. Když přišel k sobě, uvědomil si, že byl na kraji věčnosti, u brány smrti, v nebezpečí padnutí do zajetí francouzského. Vstal, děkoval Bohu za zachránění a slíbil opravdové polepšení svého života. Vzpomínal na mládí, vzpomínal na nevinná léta pastevecká a činil si výčitky. Chtěl tedy činiti pokání tím, že chtěl pomáhati nešťastným. Proto chtěl jíti do Afriky a tam otrokům a zajatým pomáhati. Vidíte, že byl Jan teď z milosti boží jiný strom, ušlechťený a vydával jiné ovoce. Chtěl také dáti život svůj mučednictví. Zpovědník mu radil vrátiti se do Španěl a tam dobře činiti. Jan poslechl. Při kázání P. Jana z Avily byl tak dojat jeho slovy: »Raději zemřít, než hřešiti«, že se dal do hlasitého štkání. Vykonal životní zpověď a konal dobře svému nešťastnému okolí: nemocným, chudým a zejména bláznům, kterými každý pohrdal, jim se smál a je tloukl. Shromáždil ty nešťastníky a večer v devět hodin šel na ulici na ně žebrati: »Bratři moji, čiňte dobře z lásky k Bohu.« Město Granada bylo jeho příkladem povzneseno. Mnoho lidí se k němu přidalo, aby s ním činili dobře nešťastným. To byl začátek »Milosrdných bratří«, jichž první péče byla věnována osobám duchem chorým, s kterými nebylo milosrdenství.

Jan shromažďoval osoby, které by mu pomohly v konání dobrého, a almužny, jimiž by mohl živiti množství nebohých, zejména choromyslných. Nejednoho z těch nešťastníků uzdravil a uzdraveného k rodině zpět poslal. Pravý zázrak vykonal milosrdný bratr s jedním zuřivým bláznem, kterého na rukou i nohou spoutali a v tmavém sklepe o vodě a chlebě věznili. Nechtěli ani připustiti, aby bratr se k němu přiblížil, jak nebezpečný byl. Ale bratr pohládl šlence jako hladíme divokou šelmu, a dal mu znáti, že mu jde »dobře činiti«. Odpoutal jej a zuřivec nezůřil, ale jako beránek šel za ním a v krátkce uzdraven vracel se ke svým dítkám.

Sv. Jan zemřel v největší chudobě celý šťasten, že může dobře činiti. Pod hlavou koš, v němž sbíral almužnu, obklopen svými ubožáky přijal z rukou biskupa sv. svátosti a v kleče zemřel po přijetí sv. svátostí a zůstal tak dvě hodiny mrtvý klečeti.

Dobrý strom dobré ovoce vydává. Jeho bratři po celém světě činí dobře nemocným, zejména duchem chorým. Vizte číslíci z r. 1908 z provincie rakouské. 20.918 nemocných se na jejich ložích vystřídalo všech vyznání i bez vyznání 21. Propustili uzdravených 18.247. Strávili 482.728 ošetřovacích dnů u nemocných.

Tou dobou, co sv. Jan z Boha činil dobře a sbíral duše a almužny, bouřil Luther proti odpustkům, zpovědi, mši sv., církvi, Matce boží a učinil dobrého? Krutou válku, hrozné loupeže a

svatokrádeže, rozpoutání mravů. Štval panstvo na sedláky a sedláky proti pánům. Došlo k válkám — přes 1000 klášterů vypáleno, přes 100 000 osob zabito; zlepšení a ulehčení sociální nenastalo. Tvrdil, že hlásá evangelium a hlásal nemrav, zášť a surovost. Podobně jest s Kalvínem, zakladatelem helvetského vyznání. Žádný ústav blahodárný nezůstal po jich činnosti, kromě sutin a zboženin.

Kde mohou ukázati na řády milosrdné, které mírní bol a žal těch ubohých nemocných z lásky k Ježíši Kristu, jemuž sloužiti chtějí v nemocném bratru? Podle ovoce se poznává strom.

Jsou stromy, které zelením oči všech na sebe vábí, ale ovoce marně hledáš. Jsou lidé, kteří mnoho hluku nadělají, zejména bouřením proti všemu, co jest křesťanské a zbožné, ale ovoce dobrého u nich nenajdete. Sudte, zda zásady jejich a učení odchýlné může býti pravdou či falší. Spasitel dobrotivý nám dává známku, jak se vyvarovati falešného proroka. Ten, kdo vám nese odchýlné učení, ať ukáže, co dobrého pro lidstvo vykonal, kde jsou jeho ústavy pro nemocné, kde ústavy pro vzdělání, kde péče o sirotky a opuštěnou mládež atd.

Každý z vás také je stromem v Kristově zahradě, církvi. Dokud jedná člověk dle sv. víry — skutky jeho jsou dobré, když dle svého, jsou trní a bodlák pro jeho bližního. Jak velice třeba střežiti si ten drahý poklad a nedati se o něj oloupiti. Vše, co ubírá úcty nejsvětějšímu Pánu našemu — jest nebezpečí duše naší. Drž, co máš z víry sv., a nedej se oklamati, abys štípením dobrým byl a zůstal pro věčnost svou. Amen. *Fr. Vaněček.*

Neděle VIII. po sv. Duchu. Dar rady.

Dej nám, Pane, ducha pravé věci smýšleti a milostivě i konati.
(Modlitba neděle.)

Mluvil jsem jindy o daru bázně boží, pobožnosti, umění, a dnes chci promluvit o daru rady, za niž se modlí sv. církev v modlitbě mešní: »Dej nám, Pane, ducha vždy pravé věci smýšleti a milostivě konati«, a v té modlitbě se též dává příčina, proč jest nám toho ducha nevyhnutelně třeba, totiž: »Protože bez tebe býti nemůžeme, abychom dle tebe žiti mohli.« Pozorujete v té modlitbě, zač na prvním místě se modlíme, totiž za správné smýšlení o všech věcech a potom teprve za správné konání, protože myšlenka jest otec skutku. Kde není myšlenky, není skutku. Myšlenka jest první krok, skutek druhý. Nikdo nečiní krok druhý, kdo neudělá krok první. Pravě o věci smýšlet, a pravé věci voliti jest dar Ducha sv. Celý život jest ustavičná volba o jednotlivých věcech. Stále mezi různými věcmi, názory volíme, podle pak volby názoru jde skutek. Dar rady působí v nás, abychom volili to, co jest Bohu milejšího, a konali to

tež. Není to věc nepraktická, pro život, ale až příliš praktická. Proto rozjímati budeme

1. jak dar rady jest potřebný,
2. jak nás povznáší.

P o j e d n á n í.

I.

Pravé věci smýšleti! Je-li myšlenka otcem skutku, jak důležité právě smýšleti. Hlavní chybou našich dnů jest, že smýšlení naše o mnohých věcech jest převrácené a že to různé převrácené smýšlení jest majetkem duševním velmi mnohých a to převrácené smýšlení se stává otcem převrácených skutků.

Chyba učiněná dvacetkrát za sebou není tak zlá, jako převrácená jediná zásada. Malý vlásek v čočce skelné znetvoří celý obraz věci, na kterou se díváme. Zásada převrácená, ať je jakákoliv musí míti převrácenost v zápětí a jest horší než dvacetkrát chybiti a hřešiti proti zásadě správné. Příklad nám to ukáže zřejmě. Dejme tomu, někdo má nesprávnou a bláznivou zásadu, že duše člověka a duše zvířete jsou stejné věci, smrtelné. Někdo hřeší, hřeší dvacetkrát, ale má správnou zásadu, duše jest nesmrtelná. Který z obou lidí dříve procitne z bludného sna? První má bludnou zásadu, druhý bludný život proti dobré a správné, zásadě. Poznáte snadno, že dříve povstane ten druhý ze svých dvaceti hříchů při své správné zásadě, než onen ze své bludné zásady. První jest samo v sobě vadné, druhé jest špatné užití správné zásady.

Jak jest důležité správně souditi o každé věci a pak konati. Tuto práci těžkou usnadňuje nám právě dar rady Ducha sv. abychom měli pravý názor o každé věci.

Jsou lidé, kteří mají rozum za jediného svědka a míru, co mají věřiti a za pramen víry. Jedni praví, že o Bohu nemůžeme věděti ničeho a tedy ani o jeho zákonu. Z tohoto smýšlení nesprávného jde, že také nemůžeme tedy poznati, co jest dobré a zlé a tedy jest vše jedno. To nesprávné smýšlení o poznání Pána Boha vede důsledně k nesprávnostem v životě. Nemohu Boha poznati a jeho vůli jest právě tak, jako říci není Boha. Když není Boha, není zákona, není rozdílu mezi dobrým a zlým. To jest právě tak, jako ona první věta prvního lháře: »Budete jako bohové.« V takové směsici názorů a řečí, jak vzácná rada. Za tu radu musíme prositi: »Dej nám pravé věci smýšleti.« Ona jest nám nevyhnutelná. To v nás působí Duch sv. a kdo sv. Duchem jsou vedeni, ti jsou synové boží. Duch sv. vede své, aby právě o každé věci smýšleli. Rozum zbožného dává se vésti radou Ducha sv. Jest zřejmo ze slov sv. epištoly, kdo vůdcem naším musí býti, abychom mezi syny boží byli připočteni. Kterak nás vede? Přirozené světlo naše, náš rozum, který předchází vždy světlem svým, toto světlo musí býti jiným, větším světlem vedené: Duchem sv. Rozum se poddává tomuto vůdci a vede s ním naši vůli. Toto vedení je tedy nutné tak, že jinak

nejdeme cestou dítek božích. Jsme stále na rozcestích. Malé dítě jest vedeno učitelem, dospělý časopisem nebo knihou, jiný přítel, ale každý musí býti veden. Duch rady nás vede, kudy všechny dítky boží vedeny byly: že volily vždy, co bylo podle vůle boží.

Ale člověk se musí dáti vésti. jinak hřeší proti Duchu sv. Co to znamená dáti se vésti? Když vidíš, že jest něco dobré, že je to prospěšné, že je to vůle boží, ty nesmíš zůstatí státi při tomto dobrém poznání, nýbrž musíš s milostí boží též to dobré vykonati. To jest jen první krok poznati: v duchu pravé věci smýšleti; zbývá ještě druhý: s milostí boží konati. Ve směsi bludných zásad, jak nám je hlásá každý novinářský kout, jest třeba poznati správně, neboť každá poznaná pravda nás váže k činům. Je-li to poznání nesprávné, nespolehlivé, pak ovšem jsou i skutky naše bludné. Všechny vytáčky rozumu jsou marné. Až budeme se loučiti se světem a umíratí, pak budeme viděti, že jsme se nadarmo vytrhli vedení Ducha sv. a že jsme proti němu jednali. Poznané křesťanské pravdě nejeden odpírá a dává se vésti svým rozumem a svou vůlí, což jest dvojnásobné malomocenství: (*duplex lepra, propria voluntas proprium iudicium*). Pýcha vlastního rozumu a vlastního úsudku vždy zavede člověka na cestu nesprávnou. Jediná jest zde pomoc: dar rady Ducha sv., abychom volili to, co jest Bohu milejší. To jest ovšem velice těžká věc pro naši malomocnost rozumu i vůle. »Jen moudrý dbá rady, ale blázen myslí, že jest bezpečen,« praví nám Písmo. Ve věcech božských moudrý dbá rady, ale blázen, ten myslí, že mu rozum i soud jeho postačuje. Od někoho vedeni býti musíme: Buď jsme vedeni radou moudrého nebo blázna. Buď Duchem sv. nebo duchem zlým. Buď nás povznáší nebo snižuje. Dar rady Ducha sv. celé jednání naše povznáší.

II.

Dar rady, jak jsem pravil, působí, že volíme vždy v souhlasu s vůlí boží. Někdy se zdá býti ta volba jinému bláhová, nemoudrá podle světského rozumu. Opatrnost a moudrost jsou od sebe často rozlišné. Příklady to objasní.

Náš Pán, když byl v Kafarnaum a mluvil o živém chlebu, který s nebe dá, nepochopili ho někteří a reptajíce odešli. Pán nepodal žádného výkladu bližšího, ale nechal je odejítí, ne aby jim blíže vykládal. Opatrnost lidská by byla poroučela, aby námitky jejich vyvrátil a odstranil. On však, moudrost božská, soudil jinak. Ty, kdož slovem a láskou jeho nebyli taženi — nechal odejítí. Kdož svůj rozum nepodrobovali jeho rozumu, slovu, ty nepřesvědčoval, nechtěl získati. Za to však ty, kdož řekli skrze Petra: »kam bychom šli, když ty máš slova života« — ty učinil učedníky svými. Ta první zásada byla, aby o něm smýšleli tak bez slovných důkazů, jak chtěl, aby smýšleli, a potom z nich dělal učedníky své.

Vezměte jiný příklad: Pán Ježíš před Herodesem. Herodes

dlouho toužil viděti Pána, čekal od něho zázrak. Mnoho mluvil k Pánu a kdyby byl učinil div před ním, byl by jistě Herodes Pána propustil. Opatrnost lidská velela zde vyjítí vstříc přání Herodesově. On však mlčel a neučinil žádného divu. Zde byla jistě jiná hluboká příčina pro mlčení i pro odepření. Jiné vyšší důvody tak určily.

Neboť, P. Ježíš před Pilátem potřeboval jen otevřítí ústa, když byl falešně obžalován, ale on tak neučinil. Jeho jednání v očích moudrosti lidské jest neopatrné, ale on tak jednal z důvodů daleko hlubších, nám nepřístupných.

Tak jest podobně s našimi skutky, když vedeni jsme pouze rozumem, jsme pod vlivem přirozeného světla, když vedeni jsme radou Ducha sv., jsme pod světlem nadpřirozeným, které nám ukazuje docela v jiném světle vše kolem nás. Proto se setkáváme u mnohých sv. osob se skutky, které nás na první pohled zarazí, protože nevíme, pod jakým vznešeným vlivem ten světec jednal. Vezmeme příklad sv. Markétky Kortonské, která jako mladá dívka dala se svěsti a trvala ve hříchu několik let, načež podivným řízením božím vedena ku pokání: zanechala života, vyzpovídala se, ctnostný život vedla, ale na tom neměla dosti. Ona jde po ulicích a vypráví hříšný život svůj a sebe nazývá hříšnicí, aby jiné získala kajcnosti a životu bohabojnému. Ani na tom nemá dosti. Jde do své rodné obce mezi službami božími, klekne a vyznává se a prosí za odpuštění pohoršení, které dala. Jedni ji měli za blázna, jiní za pťemrštěnou, ale ona jednala pod vyšším světlem, pod vyšším vedením, které jí ukazovalo hřích a nápravu jeho v jiném světle, proto chtěla napravití ze všech sil, co napravití se dá, aby jiné zdržela hříchu. To nebyla povinnost pokání, ale vedení boží k vyššímu stupni hrdinného pokání.

Pod tímto dojmem vyššího světla Ducha sv. zvolili tisícové duší život sv. rad evangelických, často jsouce pokládáni za nemoudré a blázny. Jako sv. panny a mládenci, když žádost svou v uzdu pojímajíce volili doživotní čistotu. Tisícové jdou do missií zámořských. Volili něco, co není příkaz, ale co jest jen rada Ježíše Krista ve sv. evangeliu. Tak i s jinými radami evangelickými.

Radu řekne každý, že rád přijímá, ale není tomu tak. Ničeho se tak člověk nedrží, jako vlastního úsudku, a nebéte nic tak nerad, jako radu proti svému úsudku. Ten dar rady Ducha sv. však působí jen v těch, kdož v milosti boží jsou.

V době pronásledování bylo velmi mnoho duší živo podle evangelických rad. To souvisí s jejich milostí, která je uzpůsobila pravé věci smýšletí a s milostí i konati. Dar rady je povznesl nad všední život.

Každý i moudrý potřebuje rady. Rada od moudřejšího pochodící jest vzácnější. Rada dodává světla, při němž pracujeme bezpečně. Rada Ducha sv. jen duši v milosti boží se dostává. Zejména některé doby života jsou potřebné rady Ducha sv. Bohužel musíme říci, že ve většině případů jedná se na základě malo-

mocného úsudku a rozumu lidského. Jak jinak jednali předkové naši i vy starší snad se budete sami pamatovati. Když dítě dokončilo školu, nastává volba povolání. Otcové naši ještě nás měli vždy k tomu, aby dítě zakončilo odchod ze školy sv. zpovědí a sv. přijímáním, než nastoupí do učení, které bude celoživotním jeho povoláním. Jak třeba zde voliti, co jest dle sil, nadání a okolností životních povoláním Bohem mu určeným. Ta doba obyčejně dnes mine, kde rodiče ani dítě s Bohem a s milostí boží se neradí. Kolik omylných voleb!

Jest doba životní volby sňatku manželského. Jak důležitá to volba pro celý život, zda duše k duši se hodí, zda povaha s povahou se snese, když mine první doba. Církev v tuto dobu radí, aby si snoubenci vykonali životní zpověď, a před Bohem zkoumali volbu svou. Ach, jak se tu zanedbává dar rady, kdy ji člověk nejvíce potřebuje a nejméně jest jí přístup. Jaká to jest příprava na tuto volbu života nebudu líčiti. Výsledek ukazuje — jaký byl bludný názor o manželství. Kolik nesvárů, různých, rozvodů a nevěrnosti. Tělo našlo tělo, ale duše nenašla duši, protože volila dle svého rozumu a úsudku malomocného.

Přichází chvíle odchodu z tohoto světa. Co činiti, jak se připraviti? Dej nám pravé věci smýšleti a s milostí tvou i konati. Lidští učitelé zahynou a s nimi i lidská moudrost, zůstává jen pravda na věky. Jen moudrost a rada Ducha sv. dostačí v ten rozhodný den. Jedni ti budou raditi, že ještě budeš zdrav, druzí tě budou obveselovati, že se věčnosti netřeba báti a pod. O číň to, co Bůh chce, abys činil, povzneseš se duše z prachu a zaměříš k rajským končinám!

Matka jedna dověděla se, že dcera její slouží v rodině sice křesťanské, ale nekatolické, která ji svádí k odpadu a zdržuje od svátostí, jinak s ní zacházeli velmi dobře. Matka jde k dceři, poroučí jí sebrati věci a opustiti dům a jíti k sv. zpovědi a přijímání. Jiná matka by toho neučinila, když se dceři hmotně dobře vede. Tato žena však měla jiný názor, a proto též jinak konala. Přátelé, radu potřebujeme všichni. Modleme se za ni, ale tak, abychom se snažili býti v milosti boží — a pak volme a konejme a nezbloudíme. Amen.

Fr. Vaněček.

Neděle VIII. po sv. Duchu.

Sv. Cyrill a Methoděj.

Co dali apoštolé naši národu a co za to vzali?

»Chvalmež muže slavné a otce naše
v pokolení jejich; mnohou slávu způsobil jim Pán velebností svou od věku.«
(Sir. 44. 1. a 2. v.)

Konáme pamět největších dobrodinců našeho národa a národů slovanských: sv. Cyrilla a Methoděje. Když je nazýváme největšími dobrodinci, nepravím to ze sebe a ze svého úsudku.

Šafařík (protestant) v »Starožitnostech« svých (str. 809 vyd. z r. 1837) praví: »Poněvadž podrobné vypravování dějů nesmrtelných těchto dobrodinců Slovanstva do tohoto spisu vlastně nenáleží, budiž nárn dovoleno zde jen některé z hlavnějších příběhů ze života jejich lehce podotknouti.« Tento znatel starožitností slovan-
ských nazývá sv. apoštoly: »nesmrtelné dobrodince Slovanstva«.

Tu zajisté jest spravedlivo rozjímání o životě jejich a připomínání si všecka dobrodiní, která vykonali národu, a co povinni jsme jim, svým nesmrtelným dobrodincům, jejichž pamět nesmí ani tisíciletími vymizeti ze srdcí českých a slovanských. Proto rozjmejme o tom: I. co dali sv. naši apoštolé národu a II. co vzali za to v životě svém.

Před tím svatým rozjímáním prosím naše apoštoly:

»Nuže, svatí miláckové Páně,
přispějtež nám z nadhvězdne báně,
by Bůh ústa, srdce očistil
a nás milostí svou ujistil.«

P o j e d n á n í.

I.

Co dali apoštolé národu? Jedním slovem to lze říci: Krista. V tom obsaženo veškeré dobrodiní věčné a časné. Pán Ježíš se nazýval světlem; jím začíná osvěta, životem, a přestává smrtelný hřích, a cestou, a přestává blud. Kdo chodí v jeho světle, ten nechodí ve tmách smyšlenek, bludů a pověr, ale chodí v pravdě, a pravda spasí nás.

Jimi začíná osvěta našeho národa, jimi vzdělanost národa a jimi začínají spolehlivé dějiny.

V každém národě věrozvěstové jejich vepsali se do srdcí národa nesmazatelným písmem. Ten, jenž vstúpil Krista Pána v národě, ten jest jeho dobrodincem a učitelem nejlepším. Jaká může býti větší moudrost a filosofie nad pravdu Ježíše Krista? Toť je ta věčná filosofie, která nehyne a která své žáky dělá dítkem božím v nejlepším toho slova smyslu. Sv. křest, toť diplom dítek božích, sv. přijímání, toť nejlepší zákon na zemi, sv. svátosti, to lék a potrava na cestě do věčnosti. To každý z nás ví, a jest za to sv. apoštolům vděčen.

Člověk však jest tělesný, jemu hmotné a časné dobrodiní jest pochopitelnější. Kristus Pán nám pravil: »Hledejte království božího a spravedlnosti jeho, a to ostatní (chléb, oděv, nápoj) bude vám přidáno.« My však na prvním místě vždy hledáme časnou věc a pak teprve věčnou, kdežto časná věc jest nádavkem království božího. Nuže, tedy obraťme zřetel k časným dobrodiním, která nám přinesli sv. apoštolové.

Šafařík na str. 814 cituje: »Prvotní Slované, jsouce ještě pohané, neměli písem, nýbrž črtami a řezami četli a hádali. Pokřtěstění jsouce, psali z nouze římskými a řeckými literami slovanskou řeč bez správnosti. I tak zůstávali po mnohá léta, dokud jim Bůh nevzbudil Konstantina, jmenovaného Cyrilla, jenž jim abe-

cedu složil, dílem podle vzoru řeckých písem, dílem dle potřeby a povahy slovanské řeči.« Otážeš-li se Slovanů: »Kdo vám písmo přistrojil i knihy přeložil?« Tož všichni vědí a odpovídají: »Svatý Konstantin, filosof, jmenovaný Cyrill, tent nám písmo přistrojil i knihy přeložil, i Method, bratr jeho.« Otážeš-li se pak: »Kterého času?« Tož vědí a řeknou, že za časů Michala, císaře řeckého, Borise, knížete bulharského, Rostice, knížete moravského, i Kocela, knížete blatenského r. 855 po Kr. P.

V tomto díle osvětěném sv. bratři leží po pokřestění národa největší dobrodiní. Tím učinili základ k slovanskému vzdělání, počínajíce od abecedy a do slovanské řeči překládajíce slova pravdy věčné.

Praví to byli »filosofové«, kteří stavěli, vzdělávali a umravňovali. Dobrotivý Bůh zajisté vyzdobil je milostmi, které byly potřebny k dílu jim určenému. Není to jen náhodou, že sv. bratři narodili se (r. 827) v Soluni, městě dvoujazyčném, kde se v mládí řečtině a slovanštině naučili, a tak nabyli obratnosti i jiným jazykům se přiučovati.

Bůh zajisté sám vložil do srdce jejich touhu po úřadě apoštolském, on je povolal tak jako povolal Petra, Ondřeje a ostatní apoštoly, on je obdařil potřebnými milostmi, a tak Bůh to jest, jenž »způsobil jim slávu velebností svou«.

Bůh dobrotivý to byl, jenž je povolal býti učiteli a dobrodinci našimi. Vypráví se o sv. Cyrillu, že malou příhodou byl uveden k následování Páně. Vyšel prý si jako mládenec s oblíbeným krahujcem na ptačí lov. Sotva krahujce pustil z ruky, odletěl a nevrátil se více. Sv. Cyrill krahujce měl velmi oblíbeného; rmoutil se proto dva dny. Pak však sám uvažuje, jak pomíjející jest radost, jak nemoudro srdce oddati tomu, co pomíjí, a proto umínil si toliko věčnému Bohu sloužiti a jeho vůli plniti. Skutečný mladý filosof. Tu moudrost křesťanskou nesl i našemu národu: Bohu sloužiti, boží vůli plniti, věčné poklady si shromažďovati.

On napojil duši svou křesťanskou filosofií a vzděláním, a přenesl tuto vzdělanost mezi otce naše. Vizte sv. Cyrilla v mladých letech. Na stěně jeho světničky visí kříž a pod ním nápis a modlitby k sv. Řehoři, zamilovanému světcí sv. Cyrilla: »O Řehoři, tělem člověče, duchem anděli! Ty jsi tělem a zdáš se mi býti andělem, neboť ústa tvoje jako Seraf oslavují Boha a vyučujíce pravé víře, osvěcují veškeren svět. Přijmiž pak i mne za učedníka; láskou zajisté i věrou oddán jsem tobě, ty buď mým osvětitel, buď učitelem.« (Bílý: »Život sv. Cyrilla a Methoděje«.)

Tam pod křížem odchoval sebe sv. Cyrill dle vzoru sv. Řehoře Naz. na osvěcovatele a učitele národů slovanských, a tak se stal jejich největším dobrodincem. Kam ostatní národové křesťanskou osvětou dospěli, to nám přinesli sv. Cyrill a Methoděj k našemu povznesení. Národ vzdělaný a mravný jest konec konců vždy mocnější než národ nevzdělaný a nemravný. Proto, když nám sv. Cyrill a Methoděj nesou osvětu sv. kříže se všemi ctnostmi

jeho, učinili národ náš mocný, aby se mohl zachovati a udržeti. Národové jiní z našeho kmene podlehli. Že my jsme obstáli, jest dobrodiní kultury křesťanské, která nás učinila silnými, protože nás učinila i mravnými. Proto Palacký praví, že otázka pokřtění českého národa byla životní otázkou jeho.

Dobrotivý Pán nám poslal apoštoly, kteří, opustivše bohatý svůj rod, opustivše císařský dvůr, při němž jim kynuly vznešené úřady, zasvětili život bližnímu, který potřeboval poučení, posílení a povznesení. To nám přinesl sv. Cyrill s křížem Kristovým. Však, co za to vzali?

II.

Sv. apoštolům kynula ve světě skvělá budoucnost pro výtečné jejich vzdělání a vlastnosti. Nejprřednější úřady byly jim nabízeny. Přátelé sv. Cyrilla chtěli mu místo místodržitelské dáti (Theoklist), ano i výhodný sňatek nabízel. Cyrill však volil jinou dráhu. Stal se professorem filosofie, získal žáky, získal slávu, ale v srdci zůstalo vždy, k čemu ho Bůh volal: »vyučovati pravé víře a osvěcovati svět«.

Toto povolání mu přineslo nejednu svízeľ a kříž. Nejprve přineslo mu dílo apoštolské mnohou námahu těla. Vzpomeňme si, kolik cest musil vykonati a kam.

Nejprve ku Kozarům, polodivokému lidu při Černém moři, jejichž řeč se přiučil a je získal sv. církvi. Zde také našel ostatky sv. Klementa.

Zde strávil několik let se soudruhy svými a stal se apoštolem Kozarů. Když pokoj zavedl v kraji a chtěl se vrátiti zpět, nabízeli mu Kozáci různé dary z vděčnosti za vykonané práce. Cyrill si zvolil jiný dar. »Chceš-li mi učiniti něco k libosti,« pravil ku Kaganovi kozarskému, »dej mi toliko zajaté Řeky, kolik jich zde jest a to jest mi nejmilejší.« 200 zajatých Řeků líbalo ruce Cyrilla a Methoda.

Pak následovala výprava k Bulharům, kde sv. apoštolé abecdu slovanskou utvořili. Zde také asi přeložil větší část Písma svatého a knih obřadních a utvrdil křesťanství, stálými válkami otřásané. Druhý národ svou misíí povznesl, vzdělal v ctnosti a ve víře utvrdil.

Kolik při této práci literní musil ducha namáhati! Po této víceleté misii následuje třetí a nejdelší, apoštolská cesta na Moravu r. 863. Čtyři roky zde se svými průvodčími zdárně působili, že mluvili řečí slovanskou. To jim však způsobilo nepřátelství německých kněží, kteří je osočovali v Římě, jakoby nebyli věrně oddáni apoštolské Stolicy, protože přišli z Cařihradu, kde pyšný Focius vypověděl povinnou poslušnost sv. Otci a způsobil rozkol. Sv. apoštolé naši nám dali krásný příklad poslušnosti. Dali se hned na cestu do Říma, aby se ospravedlnili r. 867. Zde, v Římě, nejen skvěle ospravedlnili se jako pravověrní a sv. Otci poddaní misijní, nýbrž v ničem se neuchylující od církve římské katolické.

Jak skvělé ospravedlnění jejich bylo, jde z toho, že sv. Otec Hadrián II. r. 868 oba sv. bratry vysvětil osobně na biskupy.

Sv. Cyrill nepřežil toto vyznamenání dlouho, neboť roznemohl se v Římě a r. 869 dne 14. února dokončil život svůj, plný práce pro sv. církev Ježíše Krista.

Sv. Otec Hadrián vyznamenal jej tak, že mu dal svou vlastní hrobku pro sebe přichystanou, aby do ní byl položen apoštol Kozarů, Bulharů a Čechoslovanů.

Sv. Methoděj, starší než Cyrill, vrátil se na Moravu na vinici Páně a tam začal plnit odkaz mladšího bratra.

Měnivé jest srdce lidské a osudy lidské. Kníže Rostislav povolal sv. Methoda na Moravu, aby tam kázal a školy a kostely zakládal, jako činil v Bulharsku. Kolik křtíků musel nést! Rostislav však byl zrazen od bratrovce svého Svatopluka, který na sebe vládu strhl a byl vinen, že Rostislav oslepen a vězněn. Sv. Method káral Svatopluka ze skutků jeho a musil mnoho i od něho vytrpěti. Toť další kříž.

Horší však kříž stihl sv. apoštola v rozepři s Němci, kteří mu nechtěli dovoliti kázati sv. evangelium v krajinách slovanských, které pokládali za své příslušenství. Sv. apoštol Method poukazoval však k tomu, že má od samého náměstka apoštolského uděleno právo, hlásati slovansky slovo boží. Marné byly důvody sv. služby božího. Byl zajat a 2½ roku v žaláři strávil, až sám sv. Otec Jan VIII., zvěděv o věznění sv. Methoda, přísně poručil, aby byl propuštěn.

Vzal tedy za práci svou protivenství a žalář. Vrátil se tedy sv. Method kolem r. 874 na svůj Velehrad, kdež tou dobou pokřtil našeho Bořivoje a sv. Ludmilu. Od r. 874—880 měl náš sv. apoštol poněkud pokoj od nepřátel, ale neměl klidu od práce. Sv. Method viděl, že jeho průvodci nestačí k tak velikému dílu pokřtění a vyučení národa; proto staral se o dorost kněžský, vzatý z domácího lidu, který znal jazyk slovanský. Jak veliká to byla starost a práce, to mnohý věcí neznalý nemůže ani z blízka oceniti. O výsledku práce sv. Methoděje svědčí jedno číslo totiž, že při smrti své zanechal zde jím odchovaných a vyučených 200 kněží domácích, kteří by v duchu jeho pracovali na lůžkách slovanských. Ty osvětiteli a posvětiteli našeho národa, jak mnoho máme děkovati tobě za tvé práce, strádání, žalář a protivenství, která jsi tak tiše v duchu Kristově snášel a právě proto tak velikým dobrodincem našeho lidu se stal!

O rozsahu jeho konaných misí svědčí jména zemí, kam až se svými žáky pronikal. Víme, že sv. Method vnikl až na Rus do Kyjeva, do Polska, kde ve Lvově biskupství založil, a že vnikl až do Dalmacie a Korutanska, kdež také semeno křesťanské zasadil. Uvážíme-li jeho práce literární, veliké cesty podnikané, vidíme jeho celou velikost apoštolskou. Údělem sv. Methoda jest: práce a útrapa.

V r. 879 znova osočen v Římě pro užívání slovanštiny; znova se vydal na pout a ospravedlnil se poznova. Pokročilý

jeho věk, cestami a pracemi unavené tělo potřebovalo zastání. Dán mu byl pomocník, Viching, který však mnohý zármutek mu způsobil. Konečně po pěti letech sv. Method na Velehradě dne 6. dubna 885 zemřel. Ještě dne 4. dubna na Květnou neděli světil ratolesti a mluvil k lidu svému, a do třetího dne, by ho hlídali, poručil.

Třetího dne vypustil náš pastýř sv. duši smrtí spravedlivých. Zde měl námahu, protivenství, žalář, ale měl též lásku a má v srdci Slovanů mohylu.

Máme-li míti vděčnost k mužům o národ zasloužilým, pak jsou to jistě na prvním místě sv. Cyrill a Methoděj, průkopníci našeho vzdělání, naši první učitelé, první biskupové, první kněží Kristovi.

Jimi začíná naše kultura, jimi začíná umění, jimi škola a chrámy. Vy jste však každý z vás strážcem toho pokladu, který nám sv. Cyrill a Method přinesli: sv. víry, křesťanského mravu a vzdělání.

My jsme byli sv. Methodějem uchováni v jednotě katolické církve, my jsme s Poláky pokročili nejdále ve vzdělanosti mezi slovanskými národy, že jsme zůstali ve spojení se skalou Petrovou. Bylo to dílo pracné, s mnohými obtížemi spojené, ale apoštolé vzali je s láskou, vzali všecken kříž a obtíž, ale vzali také naši lásku a vzali i odměnu věčnou. Tak i život náš křesťanský nese s sebou mnohou svízel a nevýhodu, ale nese s sebou i odměnu věčnou. Amen.

Fr. Vaněček.

Neděle IX. po sv. Duchu.

»Ó kdybys bylo i ty poznalo, a to aspoň v tento den tvůj, co tobě jest k pokoji; ale nyní je to skryté před očima tvýma.« (Luk. 19, 42.)

Dojemný a významuplný obraz ukazuje nám dnešní nedělní svaté evangelium. Kristus Pán s hory Olivetské dívá se na město boží Jerusaleme; ve své vševědoucesti předvídá zkázu jeho, vidí jeho zatvrzelost oproti milosti spásy, spatřuje v duchu největší zločin, jehož po několika dnech se dopustí ukřižováním Syna-člověka, a nazírá v nejbližší době jeho úplné zpusosení, jako trest za tento do nebe volající zločin. Proto plakal Spasitel ve své ne-skončené lásce a bědoval: »Ó kdybys bylo i ty poznalo, a to aspoň v tento den tvůj, co tobě jest k pokoji; ale nyní je to skryté před očima tvýma. Neboť přijdou na tebe dnové, a obklíč tě nepřátelé tvoji náspem, a oblehnou tě, a zúží se všech stran; a na zem tě porazí, i syny tvé, kteříž v tobě jsou a neostaví v tobě kamene na kameni, protože jsi nepoznalo času navštívení svého« (Luk. 19, 41. sequ.)

Nejmilejší! Veliké město plné bezbožných, zatvrzelých hříš-níků, Bůh-člověk, jenž nad ním pláče, a nastávající časná i věčná záhuba tolika tisíc lidí, kteří Vykupitele a Spasitele ve svém

středu mají, jaký to srdcelomný pohled! A co jest příčinou toho všeho? Kristus Pán nám to sám praví: »Protože jsi nepoznalo času navštívení svého.«

Je tedy navštívení boží něco nekonečně důležitého; závisí od něho naše spása a záhuba pro čas a věčnost, a ono přichází na jednolivého člověka, na rodiny, na obce a na národy. Všecko na to přijde, abychom je poznali a jeho využili. Protož učiníme je předmětem našeho dnešního rozjímání, a dím k tomu cíli.

I my žijeme v době navštívení božího a vše na tom záleží, abychom je poznali a téhož využítkovali.

P o j e d n á n í.

Slovo »navštívení« má trojí význam. Znamená především tolik, jako někomu návštěvu udělati, abychom důkaz přátelství a lásky mu dali a dobrodiní mu prokázali. V tomto úmyslu Hospodin Bůh člověčenstvo v prvních rodičích navštívil, aby jim panství nad celým stvořením přenesl, aby je do ráje postavil, aby jich přikázáním zkusil, a aby jim po pádě Vykupitele zaslíbil. Tak navštívil Hospodin člověčenstvo v patriarších, aby jim zaslíbení messiáše obnovil, a v nich ze všech národů země jeden národ si vyvolil, v němž by víra a naděje na budoucího Spasitele světa nezkalena se udržela. Tak navštívil Bůh lidstvo v Mojžíšovi, aby vyvolený národ israelský z poroby egyptské do zaslíbené země uvedl, aby témuž a skrze týž též ostatnímu lidstvu zákony své dal, a v témže a skrze týž též ostatnímu člověčenstvu a ostatním národům země zjevené božské náboženství zachoval. Tak Bůh lidstvo navštívil v prorocích, aby lidstvo poučil, napomenul, varoval, svoje tresty a smilování jim zvěstoval, aby zbloudilí k službě pravého Boha se obrátili, a věrní v téže udrženi byli. Konečně Bůh lidstvo ve svém jednorozeném Synu samém navštívil, aby mu plné vykoupení přinesl a říši své milosti na zemi založil, jak Zachariáš ve svém chvalozpěvu při navštívení nejblahoslavenější Panny Marie pln radosti a plesu vyznává: »Pozehnaný buď Pán Bůh israelský, že navštívil a učinil vykoupení lidu svého. — Navštívil nás vyšed s výsosti, aby posvětil těm, kteříž ve tmě sedí a v stínu smrti: k zpravení nohou našich na cestu pokoje.« (Luk. 1, 68. 78. 79)

Vše toto potvrzuje sv. apoštol Pavel, když k Hebrejským píše: »Mnohokrát a mnohými způsoby mluvil druhdy Bůh otcům skrze proroky, a nejposléze v těchto dnech mluvil nám skrze Syna, kteréhož ustanovil dědicem všech věcí, skrze něhož i svět učinil.« (Hebr. 1, 1. 2.) Toť byla navštívení boží v milosti.

Slovo »navštívení« znamená však též, někomu návštěvu udělati, abychom ho za jeho poklesky pokárali, abychom ho za jeho neřesti a zločiny potrestali. I v tomto smyslu Bůh člověčenstvo navštívil: v ráji, aby jemu v Adamovi a Evě za velikou vinu dědičnou trest smrti zvěstoval, aby ho na vždy ze zahrady rozkoše vyhnal, a celou zemi zlořečením naplnil; za časů Noe, aby celé hříšné pokolení až na osm spravedlivých duší skrze potopu s po-

vrchu země vyhladil; za časů Abrahama, aby patero měst neřestí ohněm a sírou zničil a v Mrtvém moři pohřbil, aby všichni vrstevníci a potomci před soudy božími se třásli; v různých dobách později, aby hříšný lid israelský mor-em, hladem a válkou, všemi mukami poroby a zajetí, a skrze jeho příklad též ostatní národy povrchu země ku vzpamatování se přivedl, až nevděčný a tvrdošíjný národ konečně trůn a žezlo a s těmito svoji samostatností ztratil a zcela pod železné jeho římského panství skloněn byl, pod nímž za doby Kristovy úpěl. Opět znova, a zas nyní a od nynějška na vždy naplnilo se na tomto národě a na Jerusalemě slovo nářku proroka Jeremiáše: »Kterak sedí samotné město plné lidu: učiněna jest vdovou paní národů! Pod plat uvedena jest kněžna krajin.« (Jerem. 1, 1) To byla navštívení Hospodinova tresty.

Tyto dva druhy navštívení Hospodinova měly za účel, národ israelský a skrze týž veškery národy země k Bohu, svému Otci, do domu a do domova, otčiny synů božích zpět přivesti, a to je třetí význam slova »navštívení«. Hospodin Bůh »navštívil« syny lidské, kteří hříchem zbloudili, aby je »uvedl« do věčného ráje. Toto bylo však obzvláště a vlastně úlohou božského Spasitele, jak sám o sobě dosvědčil: »Syn člověka přišel, aby hledal, a spasil, co zahynulo.« (Luk. 19, 10.) Hledal od pravdy zbloudilé skrze svoji božskou nauku, od ctnosti zbloudivší skrze svoje božská přikázání a příklad, od života milosti zbloudilé skrze pokání a odpuštění hříchů, od Boha odpadlé skrze svou obět smírnou, vše ve vlastní božské osobě, s božskou láskou a slitováním, skrze božská díla a divy. Bylo to poslední navštívení Hospodinovo pro vyvolený národ, a den, v který Kristus svůj slavný vjezd do Jerusalema konal, posledním dnem tohoto posledního navštívení, jež prorok Zachariáš slavně a bystře označuje zvěstoval slovy: »Plesej velice dcero sionská, vesel se dcero jerusalemská! Aj! Král tvůj přijde tobě spravedlivý a spasitel; on jest chudý, a sedě na oslici a na oslátku;« (Zach. 9, 9.) a o němž Kristus sám v dnešním evangelium se zvláštním důrazem dí: »V tento den tvůj.« Byl to vše rozhodující den; byl to den, na němž veškero časné a věčné blaho tohoto města a tohoto národa záviselo, co Pán výrazem označuje: »Co tobě jest k pokoji«. Vše na tom nyní záleželo, aby toto město a tento národ toto poslední navštívení a tento poslední, rozhodný den navštívení poznalo a dle tohoto poznání jej užilo, a proto úpěl Pán v nevyšlovné touze: »Ó kdybys bylo i ty poznalo!«

Než toto město a tento národ nepoznal tohoto posledního navštívení Hospodinova; zůstalo též v tento poslední den ještě slepé a hluché a bezcitné a zatvrzelé, též nyní ještě, kdy Bůh sám ve vlastní osobě a to naposled navštívil. Proto stojí o Spasiteli psáno: »Když město viděl, plakal nad ním.«

Bylo tedy též toto poslední navštívení Hospodina marno; zůstal též tento poslední pokus záchrany bez účinku; měla míra jeho hříchů v několika dnech nejúžasnějším všech zločinů, jaký

zemi a lidstvo poskvrnily, usmrčením Páně naplněna býti a pak konečné zavržení nastati. Proto plakal Kristus nejen nad jeho zaslepeností a zatvrzelostí, nýbrž i nad jeho trestem a záhubou, kterou ještě nyní k milosrdnému varování a slavně předpovídal: »Přijdou na tebe dnové, a obklíčí tě nepřátelé tvoji náspem, a oblehnou tě a zúží tě se všech stran; a na zem tě porazí i syny tvé, kteříž v tobě jsou a neostaví v tobě kámen na kameni.« (Luk. 19, 43.) Božský Spasitel poukázal tím zároveň na vyplnění prorockví proroka Daniela, řkouceho: »Kristus bude zabit; a nebude lid jeho, který ho zapře. A město i svatyni rozmece lid s vévodou, kterýž přijde: a konec jeho pohubení, a po konci boje uložené zpuštění: Přestane obět a obětování a bude v chrámě ohavnost zpuštění: a až do skonání trvati bude zpuštění.« (Dan. 9, 26. sequ.)

Toto slovo proroka a toto slovo Kristovo naplnilo se už od devatenácti století a celý svět je svědkem tohoto naplnění, a tato hrozná zkáza byla trestem pro toto město a tento národ, poněvadž navštívení božího nepoznal, a nepoužil; jakož Kristus Pán výslovně řekl: »Poněvadž jsi času navštívení svého nepoznalo.« Nuže, však dějiny tohoto národa jsou dějinami všech národů, a jako prozřetelnost boží v Starém Zákoně vládla, vládne též v Novém Zákoně a vládne ještě dnes.

Odtud jasně vysvítá, jak vše na tom záleží, abychom navštívení Hospodina poznali, a jeho použili. Nežijeme i my v takové době navštívení božího a sice velice nápadného, makavého a všeobecného navštívení božího? Uvažujme jen krátkou dobu posledního věku lidského.

Hospodin Bůh navštívil nás v milostech. Neboť v této krátké době uvolnil Kristus své církvi v převeliké části krajin světa její mateřské ruce, jež nespravedlivě a ukrutně svázaný byly. aspoň částečně od jejich pout, aby ve svém hierarchickém rozdělení se utužiti, ve svém kněžství a svých věřících se znovu oživiti a svým dítkám a také těm, kdož venku stojí, svoje poklady milosti se vši štědrostí udělovati mohla. V této době vstoupily v život neobyčejné, četné, křesťanské, církevní spolky mužů a žen, náboženské kongregace a jednoty pod praporem evangelických rad, jež všekřesťanskou výchovu dítek, anebo křesťanské vzdělávání mládeže, anebo mravné polepšení zbloudilých, anebo láskyplné ošetřování nemocných, anebo obětavé podporování chudých v životě i ve smrti za úkol si stavily. V této době povstalo neobyčejně mnoho církevních bratrstev, a od místodržitele Ježíše Krista byly svaté odpustky plnými rukama věřícím udělovány, aby ducha víry, modlitby a kajícího srdce všech budily a oživovaly, a nevěře, rozkošem pozemským a bezmezné nevázanosti života přítrž učinily. V této době byly skoro ve všech zemích evropských missie konány, stejně mnoho mimořádných prostředků spásy se stejně mimořádnými milostmi, aby zásady bezbožecké, lhostejnosti ve věcech spásy se vymýtily, zásady pravého křesťanství v srdcích se opět upevnily, pohoršení odstranila,

hříšníci se s Bohem smířily, ctnost a nevinnost se upevnila, a v křesťanských obcích svěcení dnů Páně, horlivé a hodné přijímání svatých svátostí, zachovávání přikázání božích a jeho církve, křesťanský mrav a křesťanský život ve všech stavech se zas zavedl. V této době vypisoval Otec křesťanstva ze své apoštolské plnomocnosti jedno jubileum za druhým, jak se to dříve nikdy nepřiházelo, a spojoval s ním veliké odpustky a milosti, aby veškero křesťanstvo ke společné modlitbě, ke společné kajícínosti, ke společným dobrým skutkům vybízel, a aby tak zvláštní smilování Hospodina pro celé člověčenstvo vyprosil. V této době byl hlavní pramen všech milostí a všeho požehnání v duchovním a tělesném oboru uctívání božského srdce Ježíšova na všechny strany otevřen, a do všech krajín a národů veden, aby každý z téhož dle potřeby a záliby čerpati měl příležitost. V této době stalo se tak milostiplné a milené a tak spásonosné uctívání neposkvrněného srdce Marie, s nímž tolik divů obrácení a tělesného uzdravení spojeno jest, jakož i vznešená a oblíbená pobožnost májová skoro všeobecnou. Konečně bylo to v nevyzpytatelném úsudku božím této době vyhrazeno, veliké tajemství neposkvrněného početí Panny Marie, skrze které starému hadovi hlava potřena byla, jako rozhodný článek víry po celém katolickém okrsku země s nevidaným triumfem slaviti.

To všecko se dělo v církvi, jež Duchem svatým vedena jest; stalo se to tedy návodem a vůlí boží; stalo se to tudíž od Boha samého. Byla to tedy všecko samá neobyčejná, mimořádná navštívení boží v milosti.

Nuže byl bych nevděčen proti Bohu a nespravedliv proti spolubližním, kdybych tvrditi chtěl, že tato navštívení boží zcela nepoznána a zhoła nepoužita zůstala. Mnoho tisíc duší bylo skrze ně zachráněno. Jest však a zůstane přec nanejvýše smutnou pravdou, že daleko převeliká většina lidí všech těchto mimořádných navštívení božích nepoznala a jich nepoužila, až po tuto chvíli v nevěře, v bludu, ve hříchu, v nepřátelství božím žije a na cestě záhuby dále putuje. Svoboda církve bývá i od dítek církve ve spolku s nepřáteli církve tupena, a jako pramen všeho zla právě tak bezrozumně jako nesvědomitě osočována; křesťané stydí se ku křesťanským spolkům přistoupiti, aby tak v duchovním a tělesném ohledu lásku ku bližnímu pěstovali, a ostýchají se, aby proto jako výstřední katolíci rozkřičeni nebyli; církevních bratřev se štítíme jako nebezpečných a pohoršení vzbuzujících společností; lidové missie zmizí se svými účinky brzo zas jako krůpěj v nezměrném moři všeobecné zkázy; jubilea nebyla od většiny vyuzítkována; od mnoha jako zbytečná příliš často pomíjena; božské srdce Ježíšovo, právě pro naši dobu jako prostředek spásy a záchrany dané, jest veliké části světa ještě neznámou věcí; úcta Marie Panny ponechává se zbožnému pokolení žen; a i nejčistší a nejsvětější z panen nemůže spílání spustlých katolíků ujíti. Na mnoze pravá zuřivost vzplanula proti těmto důkazům milosti boží, a celé čety roztrpčených nepřátel k neustálým ná-

padům proti těmže povstaly, tak že pronásledování se strany zlých slovem a písmem, a malomyslnost a zbabělost se strany dobrých snad zřídka takového vysokého stupně dosáhly, jako za naší doby.

Nelze se nám tudíž nad částečným použitím těchto navštívení božích radovati. I za časů Krista Pána obrátili se mnozí, ale největší část zůstala zatvrzelá, a proto plakal Bůh-člověk, a proto přišla hrozná zkáza. Tudíž platí i naší době jeho výkřik bolesti: »Ó kdybys bylo i ty poznalo, a to aspoň v tento den tvůj, co tobě jest k pokoji: ale nyní jest to skryté před očima tvýma.« (Luk. 19, 41.)

Toto nepoznání a nevyužitkování navštívení božích v milosti bylo příčinou, že nás Bůh v těchto časech též navštívil v trestech. Neboť v naší době při všem rozvoji kultury až dosud nevysvětlená hniloba zničila ve většině krajin onu úrodu, jež jako pokrm pro chudé nejpotřebnější, a proto její ztráta nejcitelnější byla a vinnou révu zpustošila, že odtud mnoho rodin a obcí v chudobu a bídu upadlo. Za naší doby vzdor všem ústavům pojišťovacím neobyčejně časté požáry celé dědiny a polovic měst zpustošily, hrůzyplná zemětřesení celé obce a provincie zničila, záplavy širé krajiny zpustošily, při veškerém průmyslu a spekulaci velikánská a všeobecná neštěstí v obchodě a průmyslu mnoho tisíc na jejich majetku a blahobytu na vždy zničila, nedostatek peněz a drahota a hlad při všech vynálezech chemie a fyziky nesčíslné do neštěstí uvrhl, do nejkrasnější bídy a do hrobu přivedl. V naší době zmocnilo se bez ohledu na vše možná pohodlí života a na vše přírodní a umělé prostředky pro zdraví a otužení těla téměř všeobecné chorobenství lidstva, že zcela zdraví a silní lidé hřdkostí se stali, epidemické nemoci a hrozná nervová rány, při nichž všeliká umělá pomoc zklamala celý svět hrůzou, strachem naplnily, a mrtvolami na statisíců pokryly. Za naší doby naplnily veškeré moudrosti a opatrnosti, všemu pokroku, vši osvěcenosti, vši vzdělanosti, vši dospělosti národů a všem umělým zařízením států na vzdory, ustavičné nepokoje, vzbouření, občanské války, boje mezi národy a kmeny města a země nářkem a bídou, slzami a krví je napojily; a celá lidská společnost trne dnes ještě hrůzou a bázní nad tím, co nejbližší budoucnost přinéstí může.

To vše se mezi námi stalo, a učinilo národy nešťastnými. Nyní však dříve nám svatá víra: »Spravedlnost povznáší národ; nešťastnými však dělá národy hříšní.« (Přisl. 14, 24.) Hříšní však činí národy nešťastnými trestem, jež se strany boží zasluhuje. Dle toho byla veškerá tato neštěstí navštíveními božími v trestech.

Poznali nyní lidé tato navštívení boží a použili jich? Mnoho jistě, ale velikou většinu lidstva bez výsledku minula; ona zůstala v nevěře, v bludu, ve hříchu, v nepřátelství božím, a jsou ještě dnes dále na cestě jisté záhuby. Všechny tyto tresty se považují za zjevy přírody, jako nutné následky zpozdilosti anebo zlomyslnosti lidí; hlouběji se nevidí. Proto se ještě spílá anebo laje,

anebo malomyslnosti a zoufání se oddávají mnozí. Protož i o naší době platí bolestné slovo Vykupitele: »Ó kdybys bylo i ty poznalo, a to aspoň v tento den tvůj, co tobě jest k pokoji; ale nyní jest to skryté před očima tvýma.«

Tato veškerá navštívení boží v milosti a v trestu mají jeden účel, nás všech v cizině vyhledati, a k nebeskému Otci a ku svaté církvi, naší matce přivést. Hrozné tresty měly nás zastrašiti, a k poznání naší viny přivést, a mimořádné milosti měly naše srdce zkroušeností naplniti, a ku pokání a obrácení se a ke smíření s Bohem pohnouti; odtud se měla pak láska k našemu božskému Spasiteli z časné a věčné záhuby rozžít a k novému, Bohu milému životu rozplameniti, dle úmyslu božího, jak on to sám řekl: »Život jsem já, praví Pán Bůh: nechci smrti bezbožného, ale aby se obrátil bezbožný od cesty své, a živ byl.« (Ezech. 33, 11.) Za tím účelem zaznívají i v naší době ještě hlasy proroků k národům země z úst poslů božích: »Obracejte se a činite pokání za své hříchy; tož vám nebude hřích na záhubu.« (Ezech. 18, 30.); zaznívá též v naší době ještě slovo Ježíše Krista z úst sluhů jeho: »Nebudete-li činiti pokání, stejným způsobem všichni zahynete.« (Luk. 13, 3) Ale jak to zatvřelí z Israele činili, tak to činí největší část lidstva též ještě dnes. Oni běží proti tomu, jenž milosti uděluje a tresty sesílá, a obracejí milosrdný účel milosti a trestů ke své ještě větší záhubě. Oni hřeší dále vzdor všem milostem a hřeší vzdor všem trestům. V obojím případě nemyslí na to, že oni jsou to sami, jichž se to týká, že jsou to jejich vlastní hříchy, od nichž tím uzdravení býti měli, že jsou to jejich vlastní duše, jež skrze tak velikánská božská navštívení zachráněny býti mají; a tak zůstávají slepí a hluchí a bez citu a neobrácení a zatvřelí ve svých hříších, až tytéž své plné míry dosáhly, až navštívení boží v milostech a trestech přestanou, až úplné zatracení nastane. Proto je to k pláči nad naší dobou a též jí platí hlas bolesti Vykupitele: »Ó kdybys i ty bylo poznalo, a to aspoň v tento den tvůj, co tobě jest k pokoji; ale nyní je to skryté před očima tvýma;« a též jí platí proroctví Spasitelovo: »Neboť přijdou na tebe dnové, a obklíčí tě nepřátelé tvoji naspem, a oblehnou tě, a zouží tě se všech stran.« (Luk. 19, 42. 43.) Tito »nepřátelé« jsou naše vášně, zlý svět a duch temnot. Tento »násep« jsou naše viny za hříchy, z nichž povstati ani síly ani odvahy nemáme; a toto »obléhání« se všech stran jest zlé svědomí uvnitř, hrozící nebe shůry, zející peklo zdola, ztracený a neřestmi poskvrněný život ze zadu a hrozná věčnost vpředu. »A na zem tě porazí i syny tvé, kteříž v tobě jsou, a neostaví v tobě kamene na kameni.« Hříšníci konečně zemrou a jejich hříšné skutky se rozpadnou, a přestanou býti, tak že žádné stopy nebude lze po nich na zemi nalézti: »Že jsi nepoznalo času navštívení svého; proto, že ani milostí božích, ani trestů jako takových nepoznali, a vše prostředky ku svému obrácení nevyužity nechali.«

Tento trest přišel na Jerusalema teprve tehda, až toto město slzami Vykupitele pohrdlo, a toto proroctví Vševědoucího zne-

uznalo, a božského Spasitele samo před celým světem zapřelo a volalo: »Krev jeho na nás a na naše syny«; (Mat. 27, 25.) a Boha člověka na kříž přibilo. Též toto děje se v naší době proti témuž Vykupiteli a jeho církvi a jeho sluhům s mnohých stran. Opovrhují se jejich prosbami a slzami, spílá se jejich napomínáním a hrozbám, v nenávisti se má jejich bytí a požaduje se jejich záhuba; spílá se jim jako poslancům božím před celým světem; volá se po jejich vymýcení; křížování jsou každého dne lží, pomlouváním a pronásledování, a sv. apoštol Pavel píše, »že ti, kdož odpadávají, tím sobě Syna božího znova křížují a v posměch vydávají.« (Žid 6, 6.)

Za duševní zkázou následuje pak též časný úpadek. Nejen Syna božího vraždící Jerusaleme, nýbrž i pyšný a nádherný Babylon, smilná Sodoma, nevěrecký pohanský Řím podávají svými zříceninami doklady toho Hanbou pokryté hroby vyhlazených národů, zaniklých rodin a zapomenutých jednotlivých lidí ručí nám za to. A na nás už bez účinku uplynulá a nevyužitá navštívení boží v milosti a v trestu nechávají něčeho stejného se obávat.

Povinnost, láska a soustrast nutí proto posly Hospodina, se vši silou varovati, a zachrániti, co varovati a zachrániti se dá, a bez ustání do tak bluboce ohrožené přítomnosti volati: Kéž by přece lidé tato navštívení boží poznali a jich užili, dříve než i pro ně míra hříchů naplněna bude, a než dnové úplného zavržení též pro ně nadejdou! Kéž by ještě aspoň hodně mnoho jich k Bohu se obrátilo a svoji spásu zajistilo.

Dle Jiřího Patisse z Tovaryšstva Ježíšova Dr. Antonín Ondroušek.

Neděle IX. po sv. Duchu.

Spasitelný pláč.

Představujeme si vždy Krista s tváří vážnou, kterou nikdy neuchvacovala ani přílišná radost ani přílišný zármutek. A dnes slyšíme v Písmě sv., že plakal nad městem. Co asi bylo příčinou tohoto pláče? Viděl zajisté v duchu náš Spasitel, jak nepřátelé obkličují sv. město náspem, jak nezůstává kámen na kameni. Tomuto neštěstí dalo by se předejti, kdyby národ v pravý čas se vzpamatoval a obrátil se k Bohu svému. Ale marná naděje! Národ spí, neprobouzí se ze hříšného spánku. — Spasitel pláče!

Sv. město Jerusaleme může býti porovnáno s duší lidskou, je-li postavena v posvěcující milosti. Pán Ježíš a celá nejsv. Trojice má tamo svůj trůn, — v pravdě království boží v srdci člověka. Než běda! Vidím tak mnohou duši lidskou obkličenu nepřáteli, — a nebude-li pomoc na blízku včas, nezůstane kámen na kameni. Duše ubohá bude se nacházeti v ohni, který nehasne. A hle, tomuto neštěstí dalo by se předejti upřímným pokáním, — kdyby člověk opravdu plakal nad tímto Jerusalemem. Kdyby měl pravou lítost, kdyby poznal, co jest mu ke spáse, pak by

zajisté Bůh se smiloval, a království boží bylo by zachráněno. Povíme si tudíž dnes, čeho třeba, aby slzy hříšnickovy podobaly se slzám Spasitelovým.

Pojednání.

1. Co bylo příčinou pláče Spasitelova? Kráčí naposled touto cestou, za nedlouho umře v bolestech nevýslovných. Zdali proto pláče? Nikoliv! Město jest krásné, výstavné. Bude strženo a rozbito. Zdali proto se rmoutí Pán Ježíš? Ani to není hlavní příčinou bolesti. Pravou příčinu dlužno hledati někde jinde. — »Zde v Jerusalemě padlo símě sv. evangelia na půdu neúrodnou, duše nesmrtelné tonou ve hříchu, ztratí nebe, nedostanou se k Otci nebeskému.« To byla pravá příčina slz! Tedy příčina nikoli přirozená — nýbrž nadpřirozená, o které nás může poučiti pouze sv. víra. A věru, zdali by slušela bolest přirozená Synu božímu? Že zbořen bude Jerusaleml? — Může býti zase vystaven! Že tolik památek vezme za své? I tyto mohou býti nahrazeny! — Ale kdo nahradí duše nesmrtelné, jež pohltní věčná smrt? Kdo je vysvobodí z trápení nevýslovného?

Hle, zde první podmínka, má-li naše bolest nad hříchy podobati se slzám Spasitelovým! Příčina našich slz nesmí býti pouze přirozená — nýbrž nadpřirozená. Slza, jež kane jen proto, že jsme hříchem upadli do hanby, že se nám proto špatně vede, že jsme ztratili majetek, že jsme přivolali na sebe zde na zemi trest, upadli do nemoci, popudili proti sobě nepřátele — taková slza není s to, aby smyla hříchy. Ale slza, o které nás poučuje sv. náboženství, sv. víra — taková má sílu zázračnou. Urazili jsme Boha, ztratíme Boha, hrozí nám peklo, hřích je tak šeredný, ošklivý! Hle, to jest příčina nadpřirozená, při níž nám záleží na Pánu Bohu a na kterou tedy Bůh také hledí okem milostivým. Vidíme hned na první pohled, že takováto bolest může mít dvojí pramen: jednak lásku, jednak bázeň, v níž aspoň jiskra lásky se nalézá.

Nejlepší lítost zajisté má ten, kdo se rmoutí, že urazil Boha, kterého nade všecko miluje. Bůh jest bytost nejvyšší dokonalá, největší náš dobrodinec. A tohoto dobrodince hříšník rozhněval! Tato láska činí slzy sladkými a líbeznými, tak že ihned udusí oheň pekelný, ihned smaže hříchy, jen když jest v člověku dobré vůle, že co nejdříve půjde k sv. zpovědi. Nazýváme takovou lítost dokonalou, poněvadž vychází z dokonalé lásky k Bohu.

Jiná arci lítost pochází z bázně. Hříšník se bojí, že Boha ztratí, že se k němu nedostane, že bude uchvácen ohněm pekelným. I takovéto slzy mohou člověka očistiti od hříchu, jen když v nich aspoň jiskra lásky k Pánu Bohu se nalézá, a člověk vykonal již sv. zpověď a vše, co církev sv. od hříšníka žádá.

Obklíčen byl Řím, a mezi nepřáteli nacházel se i Říman, jenž vlasti přisahal pomstu. Římané, nevědouce si rady, poslali k němu jeho vlastní matku, která slzami pohnula syna, by upustil od obléhání. Zde odehnala nepřátele láska k matce.

A byl zase jindy obklíčen Řím. A tu zase nepříteli okázal se odvážný jinoch, jenž skutkem osvědčil, jak celý pluk s výbornými zbraněmi bude čeliti oblehatelům. Nepřítel upustil od obléhání ze strachu. V obou případech nepřítel odešel, ale po prvé ho zahнала láska, po druhé bázeň:

A tak i s nebeským Jerusalemem v srdci člověka, když obklíčen jest hříchy a nepravostmi. Nepřítele tohoto zažene buď láska k Pánu Bohu, nebo bázeň před věčným trestem. Arci láska jest lepší a mocnější zbraň. Nemůžeš-li však zmoci se na lásku, aspoň vzbud' bázeň! Představ si hrůzy pekelné, představ si krásu nebeskou! Tuto ztratíš, peklo stane se tvým údělem! Nuže, plač, dokud čas, aby strach pominul a radost nastala!

2. Nemusím snad ani připomínati, že pláč Krista Pána nad Jerusalemem byl upřímný, vycházející od srdce. Nebyla to přetvářka, pouhá hra. Něco takového si jen mysliti o Spasiteli, bylo by rouháním.

Také pláč nad hříchy nesmí býti pouhou přetvářkou. Musí býti upřímný, vnitřní, od srdce vycházející, má-li Boha usmířiti. Vidíváme často, že někteří lidé na oko oplakávají své nepravosti, ve zpovědnici jsou plni slz, pronášejí celou spoustu lítostivých slov ze svých úst, ale to vše jest pouhý klam. Že to nemyslí upřímně, viděti z toho, že si nedají ani dost málo pozor, aby se skutečně potom hříchů varovali, život svůj polepšili. Upadají ihned zase do starých nepravostí. Celé jejich pokání jest toliko hrou bezvýznamnou.

Byl někdo zamazán v obličeji a šel, aby se umyl. Poněvadž tak učinil po tmě, vzal vodu, která byla blátivá. Skvrny na obličeji sice rozmazal, ale nesmyl jich. — A tak je tomu i s duší. Slzy přetvářené, povrchní, ústní, pouze vnější, když o tom srdce neví, jsou takovou blátivou vodou. Hříchy sice rozmažeš, ale nesmyješ! Tedy jen upřímně! Čiň skutečně to, co činiti chceš!

3. Kristus Pán, plakajíc nad Jerusalemem, rozpomínal se na vše, čím nešťastné město hřešilo proti Hospodinu. Co by bylo platno, kdyby částečně se obrátilo, a částečně zůstávalo ve starých nepravostech? A tak i s naším pláčem! Když litujeme hříchů, třeba litovati všech. Každý hřích Boha neskonale uráží a kdo by jen jednoho neoplakával, vůbec nezachránil duše své.

Když nepřítel obléhá město, třeba státi všude na stráži. Kdybychom jen na jednom místě na stráži nebyli, právě tam by mohlo přikvačiti neštěstí. — Kdybychom jen nad jedním těžkým hříchem lítosti nevzbudili, právě pro tento hřích bylo by veta po našem pokání.

4. Dlužno si též všimnouti, že Pán Ježíš více se rmoutil nad ztrátou duší nesmrtelných, nežli nad jinou pohromou města Jerusalema. I to budiž vzorem našich slz! Rmoutíme se více, že jsme hříchy Boha urazili, než kdybychom to byli ztratili, co jest nám na světě nejmilejší. Vše pomine, ale Bůh zůstává na věky. Proto ať vše třeba ztratím, vše trpím, ať spíše umru, než abych dále v hříchu trval, dále v nemilosti boží se nacházel. To jsou

slzy zázračné, které mají moc vrátiti člověku ztracenou posvěcující milost.

A takové slzy vzbudí i ty, milý katolický křesťane! Pohled na Jerusalema, na duši svou! Zpytuj svědomí a plač, aby se Pán Bůh nad tebou smíloval! Za to ti stojím, že brzy takový zármutek obrátí se v radost! Amen!

Bohumír Tomíček.

Řeči příležitostné.

Řeč při kněžském jubileu vdp. kons. rady Petra Kopala.

Co může působiti radost knězi při pohledu do života svého: dítky, jež učil, kající, které povzbuzoval, bojující duše, které vedl.

»Děkuji Tomu, který mne posilnil,
Kristu Ježíši, Pánu našemu, že mě za
věrného soudil a postavil ve službě.«
(Sv. Pavel k Tim. I. 12.)

Výminku činím s textem, který volil jsem s ohledem na výminečnou slavnost dnešního jubilea. Otevřel jsem list sv. Pavla k milému jeho Timotheovi, jemuž píše na sklonu života svého obrácení o podivném díle milosti boží, která v něm působila přes mnohé jeho hříchy, jež vyčítá. Tak každý kněz, jenž v úřadě svém vytrval, má, z čeho by se radoval, byť měl též mnoho, z čeho by se rmoutil, jako sv. Pavel a Petr. Jsou cesty povolání různé: jednoho volá Pán v nevinnosti, jako Jana, druhého v kajícínosti, jako Pavla, a třetího, když vidí hříchy jeho, jako Petra. V den slavného jubilea chci promluvit dnes, z čeho se může radovati oslavenec a jeho přátelé na sklonu 50. roku jeho kněžství. Děkovati zajisté musí jako Pavel Kristu Ježíši, kterýž ho posilnil, a ve věrnosti stavu zachoval ve službě, k níž ho před 50 lety povolal.

Tři věci jmenuje Manning, které těší kněze při sklonu života: Pohled na děti, jež učil, vzpomínka na kající, jež získal, a pohled na duše bojující, které sílil a řídil. Tak i oslavenci našemu a mému příteli chci předložit trojlístek jeho prací, které vděčností k Bohu v radostný den jeho mohou naplniti.

P o j e d n á n í.

Jest dnes sv. Jakuba, apoštola. Den apoštolů volen jest dle předpisu církve za den svěcení kněžstva. Jako Kristus Pán apoštoly vyvolil a poslal: »Jdouce a učte je«, tak při svěcení na kněze posílá biskup nové dělníky: »Jdouce, učte«. Před 50 lety v Hradci Králové klečel před biskupem Hanlem zdravý mladý syn z krkonošských hor, jež biskup oslovil a posláním kněžským

pověřil. Mladý syn vrátil se jako kněz pod krov otcovský a poslán opět do hor: za kaplana do Jablonce (1859—1860), do Kartouz (1860—1866), do Bohdanče (1866—1870), načež se stal farářem v Kozlich, odkud po 12letém farářování ocitl se na Vyšehradě a zde více než polovinu (27 let) strávil a dočkal se svého zlatého jubilea.

Nechci mluvit o zklámání, ani smutných dobách, nýbrž chci ukázat k ovoci, z něhož se těšiti může oslavenec.

První radost jest z dítek, jež učil. Dítě samo jest nejbližší knězi, majíc čerstvou milost křestní. To jsou ony oči, které čistým srdcem vidí Boha věrou, tiší synové boží.

Péče o ně blaží kněze velice. Blažený člověk, kdo se jich ujímal a o jich záchranu pečoval. Oslavenec má na svém listu životním mnoho zapsáno k dobru. Těžil z hřivny, již mu Bůh dal; založil list »Vychovatele«, který mnoho dobrých pokynů ke křesťanské výchově dal. Mnohou službu dobrou prokázal a prokáže.

Při svém životním a nejznamenitějším díle »Kříži« nezapomněl na maličké a jim čtyřikrát do roka posílal »Přítele dítek«, aby je vedl k Ježíši Kristu. Mnohé semeno zaseté vzejde pozdě, ale vzejde přece; nebude se musiti rozsevač lekati vzešlého semena jeho spisů. »Kříž« bych nazval životním dílem spisovatelovým. Kříž, znamení víry, kříž nese si jubilant na berli stáří a kříž dá se mu i v ruce studené.

Toť radost na sklonu života, že zachoval poklad víry, a ji jiným od mládí zachovati hleděl. Osobní poklesek není tak osudný, jako poblouzení v zásadě sv. víry. Chyba se napraví při křesťanské zásadě, ale špatná zásada vede z jedné chyby do druhé. Calamus calamitatum auctor. Brk zbrklostí původce nejednou bývá. Vaše péro, milý oslavenče, mnohdy způsobilo vám mrzutost, ale způsobilo též mnoho dobrého; zjednálo i mnoho dobrodiní miláčkům Kristovým. Vzpomínám živě jednoho feuilletonu, kdež líčil jste scénu ze hřbitova vyšehradského: Otce pochovali, matka chřadla; zůstalo šest dítek jako plštal z varhan. Hledal jste dobrodince a — našel. Viděl jste mrzáčky Růžencové výroby, učně vídeňské, pohanské dítky atd. a stal jste se jich doporučovatelem.

Vaši čtenáři »Kříže« sebrali prostřednictvím Vašeho listu pro ubožáčky ony, aby mohli býti opatrováni — 40 254 K. Z toho obdrželi: Dům českých učňů ve Vídni 1842 K, kostel v Hodslavicích 1392 K, pohanské dítky a vykoupení otroků 5188 K, missie a malomocní 5935 K, ústav slepých dítek na Hradčanech 3726 K, útulek sv. Josefa 2550 K, chrám sv.-vítský 2600 K, Růžencová výroba 17.021 K; úhrnem 40.254 K.

Suma to značná a zvláště cenná, že jsou to vdoviny groše z největší části. Zajisté musili z plna srdce děkovati Pánu svemu, že Vám dal tu myšlenku, abyste v srdci svých čtenářů budit chtěli konati dobře pro jméno Páně.

Podporoval jste apoštolát mládeže a Bůh dal zvláštní po-

žehnání. Nebyla marna hřivna, již Vám Bůh dal. Děkujeme za ni Pánu Ježíši Kristu. Obrátme druhý list kněžské radosti: To jsou kající, jež získal a které před pádem uchoval. Oslavenec byl správcem v Kartouzích, kde za šest let sebral mnoho zkušeností životních mezi těžkými odsouzcenci.

Zde měl příležitost poznati cestu mnohých pobloudilých, která je vedla do temných, smutných místností, a často je přivede i do noci, která nemá rána, jak praví krásně Dante ve svém »Pekle«. Zkušenosti, které zde v duchovní správě nabyly, sloužily mu k výstraze pro čtenáře jeho. Spisy jubilantovy mají právě ten úkol, aby předešly zločinu, aby varovaly před zlým a zlé nikdy nebraly v ochranu.

Je to kletba mnohých spisovatelů, kteří se nerozpakují páchatí cílů hříchů jeden za druhým, jakoby nebylo zodpovědnosti, svědomí a věčnosti. Hřích se líčí jako zábava a rozmar, zvrhlost se omlouvá jako slabost, za niž nikdo nemůže, úkladná vražda jako rozčilení mysli, a tak se v mysl čtenářů vočkovává lhostejnost ke každé špatnosti. Čtenář takových spisů nehrozí se před výslovným zločinem. Jinak jest při spisech jubilantových, kde ta smutná stránka zločinu jest jako lék, který má předejít mravní chorobě. Děkovati může jubilant, že nepropůjčil péro hamižnosti, ale Bohu a ctnosti.

Opakuji proto slova textu i v tomto směru: »Děkuji Ježíši, Pánu našemu, že mě za věrného soudil a postavil ve službě své, že jsem spisy svými předejít se snažil hříchu a bídě z ní plynoucí, a že mnohý jimi zachován na cestě ctnosti, kterou již již chtěl opustit, aneb opustil, ale zase se vrátil.« Toť duch celého evangelia: Hledati to, co bylo zahynulo. Vaše spisy, veledůstojný jubilare, hledaly duše a zajisté i našly duše, a proto díky Tomu, který Vás posilnil: Kristu Ježíši.

Jak zaslepeno jest lidstvo přítomné, že dopouští ne světějším věcem se rouhat, a diví se, že tolik zločinů přibývá! Jeden ze známých anarchistů na popravišti dal svědectví: »Kdybych byl znal dříve Pána Ježíše, nebyl bych provedl, co jsem spáchal. Zde máme celou důležitost kněžského úřadu. S neúctou kněze začíná mravní pád. Výmluvný sv. Jan Zlatoústý praví, že ten, kdo pohrdá knězem, brzy dospěje tak daleko, že bude pohrdati i Bohem. Šťastná práce kněze, jenž slovem svým předešel mnohému pádu, a mnohého klesnuvšího přivedl k povstání, a dobrého obveselil na cestě dobré.

Vzpomínám scény, která se odehrála v naší sakristii vyšehradské. Po mši sv. přišlo osm bodrých Moravanů s prosbou, že by rádi viděli Petra Kopala, jehož spisy tak rádi čtou. Líbali a tiskli ruce jeho vděčně. Zajisté i dnes vzpomínají ty dobré duše našeho oslavence, a oslavenec má mnoho příčin děkovati Ježíši Kristu, jenž jej posilnil a věrného zachoval ve službě kněžství jeho, že mnohého zachoval před pádem a mnohého k povstání mravnímu přivedl.

Na tu zodpovědnost za to, co kdo psal, zapomíná mnohý

a nechce viděti, jaký zločin páše a mravní bídu působí. Tot hřích spisovatelů bez zásad křesťanských.

Krásně je líčí Krylov ve své básni »Spisovatel a lupič«, v níž líčí jejich tresty za skutky. Lupič na věčnosti odsouzen do hrozného ohně, spisovatel do ohně s počátku malého, který však stále rostl a neuhasínal. Praví pak dále Krylov takto:

»Staletí tak minula, však oheň nezhasnul. Pod lupičem plamen vyhasnul již dávno; pod spisovatelem však to hoří hůř a hůř. Vida, že mu v mukách není úlevy, spisovatel v útrapách svých křičí konečně, že není spravedlnosti u bohů; on že svět naplnil slávou a že, jestliže psal velmi volně, že také za to potrestán byl velmi mnoho; a že nemyslí, že by více byl hřešil nežli lupič. Tu zjevila se před ním ve vši své ozdobě, se syčícími hady ve vlasech a s krvavými biči v rukou svých jedna z pekelných těch sester.

»Bídničku!« volala. »Ty výčitky činíš Prozřetelnosti? Ty se přirovnáváš k lupiči? Zločin jeho mizí u porovnání se zločinem tvým. Jej jeho ukrutnost a bezuzdnost činila škodným jen dokud žil. Ty však!? Dávno již tvé kosti zpráchnivěly, však slunce ni jednou nevzejde, aby nevyvedlo na světlo nové bídy, jichž ty jsi příčinou. Tvých spisů jed nejen že neslábne, nýbrž vždy sílí v zhoubném účinku tím více, čím více se rozlévá, a čím více mříš let. Tam viz,« — tu otevřela na okamžik hříšníkovi výhled do světa — »viz zločiny a bědy, jimž dal jsi vznik. Viz tyto děti, co rodiny své uvedly v hanbu a své rodiče v zoufání. Kdo že to zkazil jich hlavy a srdce? Tys to učinil! Kdo se to snažil zpřetrhati společenské svazky, vysmívaje se všem ideám o posvátnosti manželství, o právech vrchnosti a zákona, jako dětským pošetilostem, čině tyto idey i zodpovědný za všechny lidské nehody? Tys to byl! Nepřidával li's vážnosti nevěře, ji osvíceností zova? Nestavěl-li's nepravost a náruživost v světlo svůdné a okouzlující? A nyní pohleď! Země celá pomatená tím tvým učením jest plná vražd a lupičství, pútek a vzbouření, a vedena jest tebou ve zkázu. Té vlasti slz a krve krůpěj za každou ty neseš zodpovědní. A ty se tu opovažuješ svá rouhání vrhati bohům v tvář? Jak mnoho zlého ještě ty tvé knihy na svět přinesou? Trp tedy dále, neboť zde míra trestu tvého dle zásluby ti bude odměněna.«

Zajisté až příliš věrný to obraz zhouby, ze špatných spisů pocházející. Blahý, kdo neposkvrnil péro své vinou, za níž nelze tak lehce dosti učiniti. Z té příčiny může náš kněz-jubilár říci se sv. apoštolem dnes na sklonu života: »Děkuji Tomu, který mne posílil, že mne za věrného soudil a postavil ve službě hledati, což bylo zahynulo a předcházeti zkáze!«

Přicházím k třetímu listu jubilarovy radosti, totiž k pohledu na duše, bojující pro slávu Ježíše Krista, které byl získal. Jest život bojem člověka a dějiny církve sv. též. Ten duchovní boj jest viděti v časopisectvu, ve spolcích, škole, schůzích. Jest svět podoben náměstí před domem Pilátovým, kde smýkají s Pánem

Ježíšem. Není to žádná malá věc, uprostřed zástupu hlučícího a klnoucího pokleknouti s Veronikou a vyznati víru v uplvaného ležšího Krista. Po třicet let v denních listech hájí a hlásá sv. víru a vyznává náš jubilar. Dílo to uznání hodné. To zajisté byla i jedna z pohnutek, že J. Eminence doporučil sv. Otci k slavnému dni kmeta spisovatele, vyžádal kříž záslužný »pro Ecclesia et pontifice« (»za církev a za papeže«) a přijal jej v řadu křížovníků, bojujících za církev a boží právo.

Dějiny církevní nám vyprávějí o zvláštním bratrstvu, nazvaném podobně jako řád, jehož se právě oslavenci dostalo. Vyprávějí vám o »fratres pontifices«, to jest bratrstvu, které si vzalo za účel stavěti mosty z lásky k bližnímu. Zakladatelem jeho byl sv. Benezet, po česku Beneš, dvanáctiletý hoch z hor savojských, který z vnuknutí božího cítil se poslánu zříditi bratrstvo a stavěti mosty. Šel před biskupa (r. 1176) a po kázání mu zjevil své povolání od Boha. Nevěřil mu biskup a měl jej za šíleného. Hoch trval na svém poslání. Přivedli jej před úřad a pohrozili mu trestem, ale hoch trval na svém zjevení.

Konečně mnozí se dali na stranu pastevce z hor a pod jeho vedením začali stavbu mostu přes Rhonu. Most konečně začat r. 1177; měl míti 18 oblouků a délku mostu Karlova v Praze, 1400 stop.

Jedenáct let vedl Benezet řízení stavby; dokončil však jen třetí oblouk a zemřel, a neviděl celé dílo dokončeno. Jeho bratři v práci postavili mu na třetím pilíři kapli, do níž pochovali jeho tělo a dokončili most, jím začatý. Kromě toho více mostů ještě postavili pro blaho lidstva na různých místech.

Náš oslavenec, jako syn Krkonoš, něco podobného začal, a uprostřed záplavy špatného časopisectva, v němž utone tolik duší, uprostřed mnohonásobných obtíží a předsudků, které se vyskytují i mezi vlastními stoupenci, začal stavěti s proboštem Štulkem a se soudruhy z kapituly duševní most: denní časopis, který, když má býti poctivý a nezávislý na měnivém denním mínění, vyžaduje veliké oběti. Ta práce ještě není dokonána, ale jest začata a bude dokončena, když katolíci budou si vědomi, že jest povinností jejich list křesťanský míti ve svých rodinách. Toho konečného výsledku asi sotva se šediny oslavencovy dočkají, ale jeho všichni bratři při práci duševního mostu veřejného mínění zaměstnaní zapíší jméno jeho na oblouk jako nejpilnějšího a jako z nejprvnějších, kteří se této namáhavé a nevděčné práce podjali. Bude jistě mezi »fratres pontifices«, bratřimi mostáři zaujímati místo čestné.

V tom duševním boji, který se v časopisectvu vede, hyne tisíckrát více duší, než utonulo kdy v Rhoně, přes níž blah. Benezet stavěl most, aby tolik životů nezahynulo. S tím dravým proudem zvrhlého veřejného mínění jest zápasiti tisku katolickému. Všechny upřímných katolíků je to povinnost svědomí. Díky Bohu, musíme říci, když vidíme, že množí se počet těch, kdož tomuto bratrstvu bojujícímu věnují své volné chvíle, aby burcovali ospalé

z našich bratří, a získávali ty, kdož tím kalem veřejného mínění čali se oklamati. Rozmnožen počet spolků, rozmnožen počet organizací, rozmnožen počet listův a i počet odběratelstva. Plesal sv. Pavel, když viděl růsti počet duší věřících; raduje se oslavenec, vida, že vzrostl počet, kdož s ním chtějí pracovati a pracují.

Děkuje Tomu, který ho posilnil, Kristu Ježíši, Pánu našemu, že za věrného ho soudil a postavil ve službě Páně.

Na konci zbývalo by mně promluvit o kněžství, za něž děkovati jest oslavenci. Sám sv. Pavel po slovech, která jsem učinil základem řeči, zpytuje se a žaluje na sebe jako na největšího hříšníka. Dř: »Věrné je to slovo, a všelikého oblíbení hodno, že Kristus Ježíš přišel na tento svět, aby hříšníky spasil, z nichžto já první jsem.« Sv. Pavel chtěl říci, že je ten největší hříšník. Tak každý z nás musí o sobě vyznati a proto tím více děkovati za milosti prokázané. Bůh sám jest dárce a soudce.

Úřad kněžský je to, co katolický lid v knězi ctí, ne ta neb ona osoba. Proto v katolických zemích byl jsem, třeba zcela cizí, pozdravován jako kněz, ne jako známý. Jsou také země, které tupí kněze proto, že jest kněz. Katolíku jest jasno, proč ctí kněze: Proto, že Bůh jej nazval »zřítelníci oka«, protože Kristus Pán poručil modliti se za kněze: »Proste Pána žně, aby poslal dělníky na vinici svou«, protože církev sv. poroučí čtyřikrát do roka modliti se za kněze hodné. Protože kněz obětuje nejdražší obět těla a krve Páně při mši sv., proto věřící duše s úctou jej doprovázejí, byť by nejmnozší z nás nemohli říci, co o svatém Alfonsu neb Aloisiu v svatořečící bulle napsáno: »Šat nevinnosti na křtu sv. přijatý čistý Tvůrci vrátil.«

Ta úcta ke knězi jest věřícímu potřebná. Kdo Pána ctí, ctí také posla jeho, byť nebyl mu vhod. Ctěte tedy kněze, a buďte kněžími také. Jest zvykem, že kázání má míti i praktické použití, a to jest v tomto případě: Buďte kněžími také v rodinách svých. Písmo sv. (v listě sv. Petra I. 2 5) nám zřejmě dří: »Vzdělávejte se v dům duchovní, kněžstvo svaté, k obětování duchovních obětí.«

Dále pak dří: »Ale vy jste rod vyvolený, královské kněžstvo, národ svatý, abyste zvěštovali ctností toho, který vás povolal z temností v přepodivné světlo své.« (II. 2 v. 9.)

Linné v předmluvě k světoznámému svému systému užívá slov, že každý člověk jest v přírodě knězem, protože z ní má poznávati Stvořitele a jemu obětovati sebe. Tak také jste i vy kněžími, kteří hlídají nevinné dítě, vedou k návratu zbloudilé a bojují sv. boj Ježíše Krista. Pracujte s Bohem na spáse duší svých drahých všichni, ať můžete říci na sklonu života: »Děkuji Tomu, který mne posilnil, Kristu Ježíši, Pánu našemu, že mě za věrného soudil a postavil ve službě za správce věrné darů a milostí božích.« Amen.

Fr. Ganěček.

Prvotiny kněžské.

Kněz z lidu a pro lid.

Kostra. Jak církev, tak katolické kněžství zvláštní dílo boží. Kněz jest:

I. z lidí: 1. jest člověk, 2. z lidí vzat ze všech národů, zemí a stavů, 3. musí býti vzat, povolán od Boha. Kněz jest:

II. pro lid: 1. ustanoven od Boha, 2. pro lid: a) jest zástupce lidu, b) pro blaho lidu, 3. ve věcech, které jsou boží, ve věcech to nejdůležitějších.

»Všeliký nejvyšší kněz, z lidí vzatý,
pro lidi bývá ustanoven v těch věcech,
které jsou boží.« (Žid 5 1.)

Největší zázrak ve světě jest katolická církev. Že jest, že se rozšířila, že trvá stále, jest mi větším zázrakem, než všecko uzdravení nemocných a vzkříšení mrtvých. Byť byl býval její počátek tak nepatrný, tak skrovné její prostředky, tak četní její nepřátelé, tak veliká moc jejich a tak vřelá nenávist jejich proti církvi, přece přemohla všecko pronásledování, dobyla celého světa a stojí tu nezdolná po všechny časy. Jak je to možné? Tím, že není dílem lidským, nýbrž dílem božím. I když z lidí sestává a zdánlivě lidskou činností dále se vede, přece byla založena Synem božím a řízena jest Duchem sv.

Božské a lidské spojuje se v katolické církvi a v božské a lidské činnosti pohybuje se dále stoletími jako milostiplný ústav spásy, jako tajemné tělo toho, jenž jest Bůh a člověk zároveň.

Co platí o církvi, nutno říci i o jejím kněžství. Je to božský a lidský ústav. Zachovává se jednoduchými, slabými, ano i hříšnými lidmi, ale tito lidé dostávají ve svátosti svěcení kněžstva moc, které se i Bůh podrobuje, a činí je divadlem světu, i andělům i lidem. (I. Kor. 4. 9.) To a nic jiného tvrdí sv. apoštol Pavel, když k Židům píše: »Všeliký nejvyšší kněz, z lidu vzatý, pro lidi bývá ustanoven v těch věcech, které jsou boží.«

Jestliže platila slova ta již o nejvyšším knězi Starého Zákona, platí v hojnější míře ještě o každém, jemuž v Novém Zákoně kněžský úřad svěcen byl.

Právě těmito slovy jest nejkratším způsobem vyslovena vznešená myšlenka (idea) katolického kněžství.

Když uvažuji o postavení, jaké církev a kněžství v dnešní době zaujímají, když beru ohled na první mši sv., kterou dnes novosvěcený kněz před našima zraky sloužiti bude, neznám časovějšího, vhodnějšího předmětu pro naše dnešní rozjímání, nežli abych k vám promluvil o ideji (myšlence) katolického kněžství. Budu hleděti vám tuto myšlenku objasniti; přidržím se přesně slov sv. Pavla k Židům a vyložím vám dvě věci:

Katolický kněz jest:

I. z lidu a

II. pro lid.

P o j e d n á n í.

I.

Ježíš Kristus, jemuž jest dána všeliká moc na nebi i na zemi, mohl si za kněze vyvoliti také anděly, ti by bývali k tomuto úřadu vhodnější nežli lidé, a také ochotně by jej byli převzali tím spíše, že nám slouží a nás chrání. Než, nikoli, kněz jest vzat z lidí.

A proto jest:

1. člověk, a jako člověk jest podroben všem potřebám, slabostem, nedostatkům, pokušením, ano i hříchu. To by měli dobře uvážit ti, kteří na knězi nejmenší chybičku vidí a nemohou se dosti rozhorliti, když ve všech věcech nade všechny jiné nevyniká, jako Saul svým vysokým vzrůstem celý lid israelský předčil, kteří na kněze přehnané požadavky činí, od něho nepřerušenou činnost, nezdolnou beránčí trpělivost, nevyčerpatelnou štědrost vyžadují, jeho chybám se posmívají a celý stav ihned odsuzují, když jeden poklesl. Nechť uváží také, že s knězem člověkem lépe vyjdou, než s knězem andělem.

Poněvadž jest kněz člověk, zná také lépe lidskou křehkost a slabost než anděl, který nemá těla a pokušení tělesného nezná, a také posuzuje lidi mírněji než anděl, který stále patří ve tvář boží a ohavnost hříchu jasně poznává. Děkujme Bohu, že své kněze bere z lidí:

2. z lidí všech národů, všech zemí, všech stavů.

Ve Starém Zákoně byla kněžská důstojnost spojena s rodem Aronovým; v Novém Zákoně však může býti knězem každý, kdo má k tomu potřebné vlastnosti, ať jest narozen v kterémkoli dílu světa, ať mluví řečí jakoukoliv, ať jest barvy jakékoli, bez ohledu na stav a jmění; syn tesařův jako syn úředníkův, syn chudého jako syn knížecí. Ano, právě nejnižší třídy věnují duchovnímu stavu nejvíce synů. Za starých časů byly v rozličných zemích, zvláště v Egyptě, třídy, kasty, dle nich musil syn náležeti témuž stavu jako otec; syn vojáka byl zase vojákem, úřednický syn zase úředníkem, kupecký syn zase kupcem. Tak tomu není u katolického kněžstva. To se rozmnožuje nikoli rodem, nýbrž svátostí svěcení kněžstva.

Katolické kněžstvo jest všeobecné, rozmnožuje a doplňuje se ze všech stavů. Byli a jsou kněží, kteří náležejí nejrozličnějším národům, stavům; od chudé chatrče až k trůnu královskému. Kněz jest z lidu vzat.

3. Ale musí býti vzat Kdo ho bere, povolává? Nikdo jiný než Bůh. To vyslovuje sv. Pavel jasně slovy: »Nikdo sám sobě neosobuje té cti, ale kdož povolán bývá od Boha jako Aron.« (K Žid. 5. 4.) Povolání ke kněžské důstojnosti pochází tedy od Boha, který srdce říditi a rozebráti musí, aby s nadšením a radostí tomuto stavu se věnovalo. Bylo by opovážlivé, kdyby se někdo ze světských pohnutek do tohoto stavu vedral, právě tak, jako kdyby někdo k němu byl nucen. Je-li vždy, když se jedná

o volbu stavu, nucení nepřipustné, ukazuje se nejzkázonosněji při kněžském úřadu. Tu ani rodiče nemají práva syna nutiti; mohou sice raditi, ale nutiti nemají nikoho.

Bůh sám si své kněze povolává. Šťastná obec, která oltáři hodně hodných sluhů věnuje. Šťastní rodiče, kteří duchovnímu stavu syna, ano dva, tři syny věnují; neboť je to důkazem, že v jejich domě nábožnost panuje, je to velikou ctí, kterou jim Bůh prokazuje.

Jestliže Bůh povolává, mohou lidé mnoho činiti, aby toto povolání zmařili, poněvadž Bůh to přenechává svobodné vůli, zdali hlasu jeho poslechne. Jest, bohužel, pravda, že by mnohý mladík měl povolání ke stavu kněžskému, ale že toto povolání mnozí ztrácejí vlastní a cizí vinou: protože modlitbu zanedbávají, podávaných milostí nepoužívají, protože se nevarují lehkomyšlných soudruhů a hrozcích nebezpečí, protože řádně nebojují proti pokušením, která jim svět a tělo poskytují, poněvadž sluchu popřávají řečím neznabožských učitelů, přátel nebo příbuzných, poněvadž se odstrašiti dávají posměchem, kterým jest za dnešní doby zvláště kněžský stav zasypáván. Běda lidem, kteří od povolání kněžského zrazují, jak mohou, a všech prostředků, pomluvy, podezřívání, posměchu užívají, aby stav kněžský v opovržení uváděli. Budou jednou musiti počít klásti z toho, že mnozí, kteří by byli v duchovním stavu požehnanou činnost rozvíjeli, od svého povolání ustoupili a sobě a jiným k záhubě byli.

Budou musiti počít klásti z toho, že nouze o kněze stále stoupá, že vinice Páně pustoší, neboť, nemůže-li Bůh dostatečný počet dělníků z lidí vzíti, musí koukol se rozmnožovati a spasení mnohých lidí škodu brátí. Kněz, z lidu vzatý, ustanoven jestiť opět pro lidi. O tom v díle

II.

Když dítě otcovský dům opouští, aby v nerozlučný sňatek vešlo, kleká před rodiči a prosí o požehnání; když však novosvěcený kněz do domu otcovského se vrací, přijímají ho rodiče na kolenu a prosí ho o požehnání. A vskutku, ačkoli jest autorita rodičů velká, nezadávají jí tím ani tím nejmenším; jestiť ustanoven pro lidi.

1. Jest ustanoven. Od koho? Od Boha. Čím? Svátostí svěcení kněžstva, kterou přijal, a která mu nejen nadpozemskou moc propůjčuje, nýbrž i znamení vtiskuje, které žádný čas, ani věčnost smazati nemůže.

Jest a zůstane knězem na věky. Takový účinek může však jen od Boha vycházeti. Proto veškerá světská moc nemůže kněze učiniti. Zcela případně praví znamenitý kazatel nové doby, Lacordaire: »Všichni panovníci Evropy a celého světa mohou se spojit, aby učinili kněze, a nic nesvedou než směšného, nehodného člověka.« Když však všechny mocnosti světa nikoho knězem učiniti nemohou, nemohou také nikoho svrhnouti. Co dáti ne-

mobli, nemohou také vzíti. Kněz jest ustanoven od Boha, a to:

2 pro lid. To znamená: Kněz zastupuje lid a vykonává úřad svůj k blahu lidu. Především jest zástupce veškerého lidu, zástupce jeho náboženství. Kde není kněze, nemůže býti řeči o náboženství, aspoň ne o zevnějším náboženství. Jako zástupce lidu jest kněz jeho duchovní hlavou, jeho duchovním otcem. Je-li duchovním otcem, má mu lid prokazovati úctu jako otcí. Vskutku, kdo má řádný pojem o kněžské důstojnosti, bude knězi vždy patřičnou úctu prokazovati. Sv. Antonín, poustevník, který nejen u obyvatelů pouště, nýbrž i u císařů veliké vážnosti požíval, klekl pokaždé, když kněze potkal, před ním, políbil mu ruku a nepovstal dříve, dokud od něho požehnání neobdržel. Když si svatí tak počínali, co máme mysliti si o hříšných lidech, kteří nejen že úctu knězi neprokazují, nýbrž i očividně své opovržení na jevo mu dávají, ano obyčejných pravidel zdvořilosti nedbají, ačkoli ho tak nutně potřebují. Zdaž není ustanoven k blahu lidu?

Ovšem tomu odporují nesčetní nepřátelé kněžského stavu, kteří dovedou mluvit o panství kněžstva, o temnosti a otroctví, ve kterém lid kněžími prý udržován bývá, kteří lidu využívají. Ale pravím vám: Tito lidé líčí těmito řečmi sami sebe, nikoli kněžskou činnost. Co praví, to se hodí na vlas na ně, na jich smýšlení a dychtění, kdežto dějiny o kněžské činnosti vyznati musí, že v každé době obrácena byla k duchovnímu a tělesnému blahu lidu.

Dokud lid na kněze dal, jejich rad poslouchal, bylo dobře s blahem a svobodou národův; ale do otroctví a nouze upadali, když se řídili dle rad nepřátel kněžstva a jejich moc podrývali. Důkazy pro to podává nynější svět na všech místech. Proto nedejte se klamati; kněz jest ustanoven k blahu lidu, a to v nejdůležitější pro něj záležitosti,

3. v těch věcech, které jsou boží. Potřeby jsou těžké kameny, které duši tlačí a mnoho starostí a bezesných nocí připravití mohou. Kdo má vésti rozhodný proces, neustane dříve, dokud není šťastně skončován. Potřeba však tím více těžkosti způsobuje, čím důležitější jest věc a čím mocnější jest protivník. Když bychom vedli proces proti králi o vlastní život, kolik starostí by nám způsobil! Co však jsou králové oproti Bohu, jenž jest všemohoucnost a spravedlnost sama? A právě vůči Bohu máme nejvíce a největší potřeby. Kdo bude tu naším obhájcem? Kněz, který „jest ustanoven pro lidi ve věcech, které jsou boží“. Tak tu stojí kněz nejen jako zástupce lidu, nýbrž i jako prostředník mezi Bohem a lidem, skutečný vyslanec Krista Pána, v božské a lidské činnosti; jednou rukou zasahuje do nebe, druhou rukou přináší na zem smíření a milost. Co nedovedou všichni lidé a andělé, to dovede kněz: smířiti člověka s Bohem. Když přináší božskou smírnou obět, podává úplnou náhradu za hříchy celého světa, a když lije křestní vodu a ve zpovědnici rozhořčení uděluje, osvobozuje ode všech zděděných a osobních hříchů, usmířuje

mladé i staré s rozhněvaným Bohem. Jak nesčetné jsou milosti, které katolickému lidu uděluje ve mši sv., ve sv. přijímání, ve sv. svátostech pokání, posledního pomázení, stavu manželského, ve svátostinách, slovem božím a modlitbou! Přináší lidu útěchu, radu a pomoc od kolébky až ke hrobu; může mu udělit milosti, které úplně postačí k dosažení věčného spasení pro všechny, kteří po něm touží. Zaslepený svět, který to nechce nahlédnouti; neboť jinak by musil činiti vše, musil by se modliti, obětovati, trpěti, aby zamezil nouzi o kněze. Nevděčný svět, který pro kněžskou činnost uznání nemá; neboť jinak by nebylo možno, aby kněžský stav byl tak haněn a snižován. Než, ať se tak děje — my to nemůžeme změnit, nemáme zodpovědnosti za to. To všechno nás nemůže zadržeti, abychom se až do posledního vzdechu neukazovali jako služebníci Krista Pána a rozdavatelé jeho tajemných milostí.

Důstojný pane primiciante! Počňte svůj prostřednický úřad zmužile a rozhodně nejvznešenějším a nejmilostnějším skutkem, mši sv.! Obětujte Krista Pána pro lid v jeho záležitostech u Boha!

Obětujte mši sv. nejprve za své staré rodiče, kteří vás tak pečlivě vychovali a dnešní den tak toužebně očekávali. Pamatujte při tom na své bratry a sestry, na katolickou církev, zvláště za dnešní zlé doby a zvláště za nejvyšší její hlavu, papeže našeho Pia X. a našeho nejvyššího pastýře N., který vás na kněze posvětil. Pamatujte na naši ubohou vlast, kterou nevěra a nemravnost ohrožuje a na našeho císaře a krále, který vládne v tak zlých dobách.

Pamatujte na svou rodnou obec a na celou naši farní osadu, aby Bůh zadržel proud záhuby, který vše zničití hrozí; pamatujte na mládež, která nyní na duši a na těle tolik nebezpečí podstoupiti musí. Pamatujte na všechny zde shromážděné, aby nikdo z nich nezahynul.

Pamatujte na všechny dušičky v očistci, zvláště na ty, které jsou z farnosti naší. A když se svými myšlenkami z očistce na zem se vrátíte, pamatujte také na mne, obětujte a modlete se za mne o šťastnou hodinku smrti. Amen.

Dle Busla Jan Neb. Jos. Holý O. Praem.

LISTY VĚDECKÉ.

Ze statistiky české.

Mathematik Gauss vyřkl slova: »Bůh počítá«. Počítání jest velmi spolehlivý způsob myšlení, při počtech přestává mluvit cit a soudí toliko rozum.

V hospodářství církevním zanedbáváme celkem mluvy čísel a nejsme proto si vědomi jasně, v čem a jak pokračujeme.

Zemský výbor vydal »Statistickou příručku«, knihu to menší a v některých směrech značné nedostatky vykazující, ale možno i z čísl zprávy uvědomiti si některé pravdy morálně statistické. Uvedu proto několik řad čísel, které nám svědčí o chorobách mravních. K vůli přehledu dám zvláštní záhlaví.

Francouzská nemoc

odlidiňuje Francii, kde počet košilek se už nerovná počtu rakví, jak to nazval Figaro. Francouzská nemoc zatáhla se i jinam. Uveřejněna stat v »Řádu duchovním« o vymírání lepších tříd v Anglii; arcibiskup Mercier vydal pastýřský list o této morové ráně moderní v Belgii. Zde uvádí brozná čísla, značící úbytek porodů vzhledem k ročnímu počtu úmrtí. Roční přebytek porodů obnášel

v letech	porodů
1902:	84.000
1903:	73.000
1904:	57.000
1905:	37.000
1906:	27.000

Druhá stupnice dekadence jest vyjádřena o ubývání porodů v Belgii vůbec. Stůj zde též.

v letech	porodů
1901:	200.077
1902:	195.871
1903:	192.301
1904:	191.721
1905:	187.437
1906:	186.271
1907:	185.138

Pornografie francouzská rozežlirá rodiny „lepšíh a intelligenčních“ tříd i jinde, ano i v Německu.

Jak stojíme my v Čechách? Jsme prý slovanští Francouzové. Skutečně i v této morové ráně nejsme bez jejich vlivu, a třeba té věci věnovati pozornost.

Z příručky statistické lze vyčísti větu, že Čechy nejsou bez nákazy francouzské nemoci. Vyjímám proto číslce udávající přebytek narozených nad zemřelými a sice za řadu více let.

Na 1000 obyvatel připadá přebytek živě narozených nad zemřelými

v letech	
1905:	7·03
1904:	10·58
1903:	9·62
1902:	11·12
1901:	10·78
1900:	10·61
1899:	9·41
1898:	10·61
1897:	10·76
1896:	11·73
Průměr:	1895—1891:
	9·21
	1890—1886:
	7·83
	1885—1881:
	8·96

Jest z číslc patrný úbytek. Nemá sice tak hrozivý jak... ale jest nákaza zde. Malá čísla přebytku z let minulých 1830 atd. asi budou souviseti s větší úmrtností v těch letech. Že máme zde jednati se skutečným úbytkem v Čechách, jde z číslc, které udávají počet porodů a počtu zemřelých na 1000 obyvatel

v letech		porody	zemřelé
1905:		30·82	23·79
1904:		33·32	22·74
1903:		32·52	22·02
1902:		34·55	23·43
1901:		34·12	23·34
1900:		34·63	24·02
1899:		34·73	25·32
1898:		34·80	24·19
1897:		35·30	24·54
1896:		36·04	24·31
Průměr:	1895—1891:	36·42	27·21
	1890—1886:	35·92	28·09
	1885—1881:	38·31	29·35

Úmrtnost následkem hygieny a rozumnější životosprávy klesá — a přece přibývá se menší.

Nemůžeme tedy mluvití tolíko o nemoci francouzské, která zachvátila Belgii, ale také i kraje, které literatuře francouzské jsou přístupny a berou životní názor dekadentní Francie za svůj.

Jiný úbytek lze ještě pozorovati, totiž porodů nemanželských. Z toho však se nesmí souditi na stoupající mravnost v tomto směru, výbrž jak statistik Krose dokazuje velmi trefně, na rafinovanost nemravu. Absolutní číslice nemanželských porodů jsou tyto:

	v letech	nemanželské porody
	1905:	—
	1904:	—
	1903:	120·10
	1902:	127·28
	1901:	128·20
	1900:	131·27
	1899:	134·82
	1898:	134·95
	1897:	140·13
	1896:	144·11
Průměr	1895—1891:	139·02
	1890—1886:	130·01
	1885—1881:	126·14

Příručka pohřbhu neopatřila si data ani z r. 1894—1905!! což jest při úřední knize značnou vadou. Ubývání v tomto směru jest rovněž zřejmo. Není ještě také jako jinde, ale nemoc mravní jest zde. Tuto smutnou pravdu vyjadřují čísla i na str. 49., kde se uvádí počet živě narozených na tisíc obyvatel v Čechách v letech

1900	1890	1880	1869
34·63	35·19	37·43	37·42

Úmrtnost jest menší, a menší číslice živě rozených.

Která místa se jeví zachvácená?

Toť ovšem by vyžadovalo podrobnějších tabulek, než dává příručka, nicméně přece lze něco z části vyčísti. Úbytek vykazují okrsky:

	pod normálem
Něm. Jablonné	55
Rumburk	113
Semily	103
Turnov	44
Praha	383
Liberec	317

Většinou tedy okresy německé najmě Liberec a naše matička Praha, která má na radnici nápis »Praga caput regni« a Cechové mají přísloví, že ryba vždy od hlavy hnije, a dr. Grégr srovnával český národ s lososem, který vždy proti proudu plove a tak Čech prý musí býti v oposici. Proti božím a přírodním zákonům jest nanejvýš nebezpečno býti v oposici. *Fr. Vaněček.*

Novinka pastorační.

•Korr. Ass. Persever. Sac.• přináší zmínku o farním jubilejním kalendáři, který farní úřad jistě osady v Dolních Rakousích podle vzoru essenského a kolínského kalendáře rozesílá všem rodinám v osadě. Je to ryzí farní kalendář, obsahující »direktář« pro celý rok pro farnosti s fundacemi mešními a dějinami farnosti. Kalendář praví o svém úkolu toto: »Es will dieser Kirchenkalender, dessen regelmässiges Erscheinen auch für die kommenden Jahre geplant ist, zunächst die Pfarrangehörigen über das kirchliche Leben in B. unterrichten, ihnen ein Ratgeber in kirchlichen und pfarrlichen Angelegenheiten sein. Er soll dann aber auch für die hier tätigen Seelsorger eine kräftige Hilfe bei der Ausübung ihres verantwortungsvollen Berufes werden, indem er Gläubige und Seelenhirten einander näher bringt.«

Před lety přinesl »Rádce duchovní« zmínku o »farním věstníku«, který se na některých osadách zavedl. Farní kalendář by byl ještě vhodnějším a lehčím prostředkem než »Věstník«. Stanou se jistě pokusy. Význam této novinky by ležel i v tom, že by se jím z mnohých rodin vytlačil kalendář jiný. Jsmeť i v kalendářích celkem v menšině, když se vezme zřetel na počet katolíků. Která osada bude mít první svůj farní kalendář?

Příklady.

Četba. Sv. Odo, opat. (18./11.) — Odo věnoval se v Toursu horlivě modlitbě i studiu a kromě knih duchovních čítal také rád pohanské spisovatele římské, zvláště básníka Vergila, které ho nad míru poutaly. Jednou spatřil ve snách překrásnou nádobu, ve které bylo plno jedovatých plazů; i zhrozil se tohoto snu a vzdal se četby spisů pohanských a žil odříkavěji. (Ekert »Církev vítězná« IV. 471.)

Církev jest nejobsáhlejší a nejmocnější, nejsložitější a přece nejsjednodušší útvar, který dějiny, pokud jest známo, vytvořily. Všechny síly lidského ducha a duše a všechny elementární síly, s nimiž člověk nakládati může dle libosti, stavěly na této stavbě. — Harnack: Vorlesungen über das Wesen des Christentums, citován: Biskup Egger: Zur Stellung des Katholizismus im XX. Jahrhundert str. 7. — Kdo chce ve XX. století býti katolíkem, musí především věděti, co praví, když se katolíkem nazývá, t. j. musí mít pevné přesvědčení o církvi jako díle božím. Tamtéž str. 10 Církev zůstává hádankou pro každého, kdo jí nechce rozuměti jako dílu Kristově. Tamtéž 25

L'ISTY HOMILETICKÉ.

Neděle X. po sv. Duchu.
Poznání sebe jest základem pokory.

V dnešním evangeliu ukazuje nám božský Spasitel ošklivost pýchy a její následky smutné; krásu pokory a její velikou záslužnost u Boha; neboť pyšným se Bůh protivuje, pokorným dává svou milost; pyšné snižuje a zahanbuje, pokorné vyvyšuje a odměňuje.

Pán Ježíš sám ukázal nám příklad pokory v míře nejvyšší, a volá všechny, abychom ho následovali a dosáhli odměny, jež pokora s sebou přináší: »Učte se ode mne; neboť jsem tichý a pokorný srdcem; tak naleznete odpočinutí (pokoj a radost) dušem svým.« (Mat. 11.) Pokorným slibuje povýšení (Luk. 14) a věčnou blaženost. (Mat. 5.) Pokorou dosahuje člověk vysoké dokonalosti. Čím jsou kořeny stromu, tím jest pokora u člověka. Čím lépe jest strom zakořeněn, tím hojněji má plodů; čím člověk pokornější, tím jest i ctnostnější. Matka boží, Maria Panna, připisuje všechny milosti, jež od Boha obdržela, jedině své pokoře, která jest základem všech ostatních ctností: »Shlédl Bůh na ponížení dívky své; neboť hle, od této chvíle blahoslaviti mne budou všechna pokolení země.« (Luk. 1.)

První kázání Kristovo bylo o osmeru blahoslavenství, a první slova kázání byla: blahoslavení chudí duchem, t. j. všichni, kteří i při mnoho statcích jsou před Bohem chudými, malými a pokornými. Pokorní nejsnáze chápou význam království božího, nosí nebe ve svém srdci, a mají zajištěno království věčné po smrti. Pokorní pastýři nejdříve ze všech zvěděli o narození Páně a byli prvními, kteří novorozeného Spasitele uvítali; pyšným fariseům zůstal Kristus skryt a nepochopen. Bůh skrývá pravdy a božské učení před moudrými a pyšnými a zjevuje se maličkým a pokorným. (Mat. 11.) Pro svou pokoru publikán hříšný ospravedlněn, pro svou pýchu fariseus ač domněle spravedlivý — odsouzen.

Pokora jest tedy pro každého nejvýše potřebná; a jestliže potřebná, tedy i musí býti každému dosažitelná! Každý může býti pokorným. A abychom stali se pokornými, musíme se učití nej-

prvé dobře znáti samy sebe, svou slabost a nehodnost. Neporovnávejme sebe s lidmi, nad něž se často vynášíme, ale s Bohem samým. A jak to činiti máme, chci dnes ukázati. Uvážíme, čím jsme před Bohem jako lidé, jako křesťané, jako spravedliví a jako hříšní. Nejsvětější srdce Ježíšovo, plné pokory a lásky, buď naším milostivým vůdcem.

P o j e d n á n í.

1. Když starověký slavný lékař Galenus psal knihu o těle lidském, zvolal: »Pane, jenž jsi nás stvořil, jak veliký jsi a nejvyšší moudrý! Když popisuji tělo lidské, domnívám se, že píši hymnu ku tvé oslavě. Více tě ctím objevuje krásu tvého díla než kdybych zapálil ti nejlepší kadidlo!« Pohanský učenec už viděl na člověku velikost a moudrost božskou. A zajisté — Bůh vyznamenal člověka velikými dary na těle i na duši. Na těle přímou a vynikající postavou, významnou tvář, schopností údů k rozmanité práci a darem řeči.

Na duši rozumem a svobodnou vůlí, čímž schopna krásné a dobré poznávati a milovati, ovládati svět. Proto pln úžasu volá žalmista Páně: »Hospodine, Pane náš, co jest člověk, že jsi tak pamětliv jeho; málo menším andělů učinil jsi jej, ctí a slávou korunoval a ustanovil nad dílem rukou svých.« (8, 2) — Hle, tak vyznamenal Bůh člověka, aby z velikosti své učil se poznávati velikost Boha, jeho moudrost a dobrotivost, a byl za to vděčným a pokorným! Vše od Boha, život, zdraví, schopnosti, každý jiné povolání, abychom Boha nade vše milovali, jemu sloužili a za to jednou věčně blaženi byli. A vše, co mám, nevím, budu-li míti ještě zítra, za týden, za měsíc, za rok! Mohl jsem se zroditi mrzákem, hluchoněmým, slepým, chromým, na smyslech pomateným; ba jenom z milosti boží jsem člověkem! Jaká jest opovržlivost, chlubití se něčím, čeho ze sebe nemám, co jest pouhým darem, co mohu každé chvíle ztratiti a z čeho musím jednou vydati počet!

Čím více o tom uvažujeme, tím menšími jsme před Bohem, tím více poznáváme svou slabost a nehodnost: a to jest základem pokory!

2. Čím jsem před Bohem jako křesťan? K slavnému kazateli francouzskému Bourdonovi přišla jednou jedna paní a podávala příspěvek na stavbu chrámu Páně. Kazatel viděl na ní chudičký šat a nechtěl příspěvku vzíti, že sama jest chudou a peněz jinam potřebuje. Paní však zvolala: »Jakže, já chudá? Chudá sice na statky pozemské, ale jinak jsem velice bohata, vždyť jsem křesťanka, dcera nejmocnějšího krále a dědička největšího království; prosím, aby dárek byl přijat a přispěl ku slávě boží, spáse bližních a mne samé.«

Sv. Konkordius ze žaláře byl přivlečen k soudci Torquatovi, aby se zřekl Krista a obětoval modlám, jinak že bude usmrcen. »Co jsi zač?« zvolav naň Torquatus. »Křesťan,« odpověděl světec. »Ptám se,« zvolal hněvivě soudce, »jak se jmenuješ, jaké jest

jméno tvé?» »Křesťan,« odpověděl zase klidně Konkordius. »Od Krista mám své jméno, Kristu celý náležím, Kristu chci zůstatí věrným v životě i při smrti.« A hned byl odveden k novým mukám a brozné smrti. A v pravdě! Křesťan jest nejlepší jméno naše. Proto sv. Ludvík, král francouzský, se podpisoval Ludvík z Poissy, nepatrného města, kde měl královskou kapli, ač byl korunován a bydlel v hlavním městě Remeši. Tázán po příčině odpověděl: »V Poissy jsem byl pokřtěn a stal se dítkem krále nebeského a budoucím dědicem nebe; v Remeši byl jsem korunován, stal se králem pozemským, kteráž království svou smrtí ztratím.« Nevýslovné milosti se nám dostalo, že jsme křesťany; tisícům a tisícům jiných se nedostalo té milosti! A právě proto nesmíme se pyšnit z tohoto vyznamenání, abychom nebyli nalezeni jako milosti té nehodní, ale mnoho se pokořiti před Bohem, abychom právě pokorou stali se toho jména hodnými. Bůh pyšným se protivuje, ale pokorným dává milost svou.«

»Mohl jsem se zroditi mezi pohany jak pohan a tak i zemřítí mezi bludaři a jinověrci. Milostí boží jsem, čím jsem,« pravil sv. Pavel po svém obrácení. Dítkami božími, dědici nebe, spolu-bratry Kristovými, ovečkami Pána Ježíše stali jsme se nikoli zásluhou vlastní, ale z milosti boží, a proto jen hlubokou pokorou můžeme těch darů udržeti a státi se jich hodnými.

3. Čím jsem před Bohem jako spravedlivý? stalo se to mojí zásluhou, že Bůh mi hříchy odpustil, šatem synovství božího přioděl, očistil a posvětil? Milostí boží posvěcující se to stalo, pro zásluby Ježíše Krista z pouhého milosrdenství nebeského Otce. Toť jest největší sláva křesťana, nalézá-li se ve stavu milosti posvěcující. A jestliže se v ní nalézá, nesmí si zakládati na tom, neboť jenom milostí pomáhající, neboli z milosrdenství božího trvá ve spravedlnosti, a může snadno klesnouti bez této pomoci. Proto sv. Filip Nerejský učil své žáky modliti se o dar setrvání v dobrém. Sv. Isidor byl při velikých milostech, jimiž ho Bůh obdařil, přece smuten; a otázan po příčině, pravil: »Kdo očekává velikého dědictví a bojí se, aby o ně nepřišel, nemůže býti pokojný.« Jen pokorou udržíme si milost posvěcující.

4. Čím jsem před Bohem jak hříšník; ach, velice malým a ubohým tvorem! hříchy, všechny zlé skutky jsou vlastním mým dílem, vlastní zásluhou; ale ty mi nejsou ku cti a slávě, ale ku zahanbení a zkáze; a jediné pokoření, lítost a zpověď mohou je smazati a před věčnou záhubou mne zachrániti. Za malé pokorení, vyznám-li se knězi-člověku, který má od Krista moc hříchy odpustiti, vysvlékám se ze starého člověka hříchů, a oblékám se v nového, v samého Ježíše Krista! —

Pokora tedy vede mne k Bohu, pýcha od Boha odvádí. Uvážíme-li vážně, že při tak mnohých darech tělo i duše, při tolikých milostech, že jsme křesťany-katolíky, pravými ovečkami Kristovými, budoucími dědici nebeského království, musíme se co nejvíce před Bohem pokořiti, denně za ty milosti Bohu děkovati a stále míti na mysli výstražná slova Spasitele Ježíše Krista:

•Když učiníte všechno, co vám přikázáno jest, řcete: Služebníci neužiteční jsme.« (Luk. 17.)

Pevně cvičiti se v pokořování sebe, následovati Krista, jeho přemilostné srdce, jenž pravil: »Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem; a naleznete odpočinutí dušem svým.« Denně volati častěji k Bohu s publikánem: »Bože, buď mně milostiv hříšnému.« A tak si zachráníme základ všech ctností pokoru, která nám nakloní Boha, udrží nás ve svatosti a otevře brány ku prameni a zdroji pokory Ježíši Kristu na věčnosti. Amen.

V. M. Váchal.

Neděle X. po sv. Duchu.

O podezření.

»Jako i tento publikán.« (Ev.)

Myšlenka neplatí mýto; aneb mysliti si mohu co chci, říkám a slycháme říkati často. Jest opravdu myšlenka tak volná, že nepodléhá žádnému zákonu? Lidskému zákonu ovšem nepodléhá, poněvadž jest člověku nemožno na jisto myšlenky zjistiti, ale před Bohem, jemuž jest naše srdce otevřenou knihou a v ní každý i sebe menší bod znatelný, není myšlenka volnou, a i v myšlení svém podléháme zákonu, a ani v myšlence nelze nám konati něco proti vůli boží. Proto Bůh i myšlení hříšné zakázal, a proto kolikrát ke svým nepřátelům pravil: »Proč myslíte tak zlé věci v srdci svém?« A proto i v dnešním evangeliu nám Spasitel dává na rozum, že i zlé myšlení o bližním svém bez dostatečných příčin jest hříšné, nás poskvrňuje před Bohem. Dvojím způsobem hřešil fariseus, a sice že o bližním hříšné podezření měl a že o něm i hříšně soudil. Rozjímajme dnes o obojím hříchu, neboť i tímto hříchem myšlenkovým ublížiti můžeme bližnímu i sobě.

P o j e d n á n í.

Jest křivé podezření a křivé posuzování věc vlastně jedna, ale s tím rozdílem, že podezření jest jaksí jen nejisté domýšlení se o někom špatných věcí bez náležitých příčin, kdežto posuzování jest jisté určité domýšlení se špatných věcí o bližním svém. Jest oboje zlé důmnění o bližním bez dostatečných příčin. Na př.

1. Křivě potupoval fariseus, když takto sám u sebe myslil: Děkuji ti, ó Bože, že nejsem jako jiní lidé . . . jako i tento publikán. To jest jinými slovy: on domníval se o publikánovi, že jest podvodník, dráč a jinak špatný člověk, jako jiní publikánové t. j. výběřčí na mýtě bývali. On strkal všechny výběřčí mýt do jednoho pytle a myslil, protože jest mnoho výběřčích špatných a nespravedlivých, proto i tento zde klečící publikán jest špatný. Ale nejen že ho modlitba neopravedlnila, nýbrž i nad farisea vyšel publikán ospravedlněný. Proč jest křivé podezření a posuzování hříchem? Nesuďte a nebudete souzeni. Různým posuzo-

váním a podezříváním soudíme a sice bez dostatečných důvodů. My se domníváme o jiném něčeho špatného a máme za jisto, že on jest pachatel něčeho, ač nemáme dostatečných důvodů pro naše mínění. Saháme do práv Boha, který zkoumá i soudí myšlení nejskrytější.

2. Jest jen nepatrným hříchem křivě souditi a podezřívati? To jest těžko ihned napřed o každém hříchu říci. Neboť soudíme-li křivě o věci méně důležité aneb nepatrné, pak není náš hřích hříchem smrtelným, ale ve věci velmi důležité bez dostatečných důvodů o někom se zlého domýšleti není jen malou vinou.

Ovšem se tento hřích jen v srdci koná, ale to na věci nemění ničeho. Neboť naše srdce jest stvořeno pro Boha a pro milování bližního a podezřením bližnímu škodíme aspoň v srdci svém. Neboť, kdo z nás by vlastně chtěl přijíti do křivého podezření, aneb chtěl býti křivě posuzován? My si tak ten stav duševní ani dobře nedovederme představit, jako ve skutečnosti jest býti nevinnen a býti v podezření. Každý snaží se zdáti se lepším a hledí ukrýti své mravní nedostatky a jest mu nemilo, když někdo bez potřeby mu na cti utrhá, což když někdo bez příčiny zlých věcí se domýšlí?

Mám to rád, kdyby mne někdo měl za zloděje, když jsem poctivec? Mám to rád, když by mně měl někdo za vražedníka, aneb křivopřisežníka neb vůbec za špatného člověka bez náležitých příčin?

V tom se ukazuje mysl Bohu docela oddaná, která přestává na svém čistém svědomí a nehledí, co o něm lidé myslí, soudí a praví. Proto v životech vyvolenců božích se dočítáme, že poslední zkouškou zralosti v dokonalosti bylo, že na ně dopustil Bůh nejen křivé posuzování a podezření, ale i jiné pohromy dobrého jména.

Blah. Jindřich Suso, rytíř bývalý, když mnoho se mrtvil a mnoho pro čest pracoval, tu k vyšším věcem ho povolal Pán. Anděl oznámil jemu: »Jindřichu, až dodnes jsi se mrtvil sám, jak jsi chtěl, ale ode dneška budou tě umrtvovati lidé, jak se jim bude líbit.« Druhého dne viděl z okna psa, jak si pohrával s kusem plátna, až jej na kusy roztrhal, v tom zaslechl hlas: »Takovým způsobem i tvé dobré jméno lidé roztrhají.« Pů té šel Jindřich na ulici a schoval si ono roztrhané plátno, aby se jím potěšil, až bude pronásledován, jak mu anděl velel. A skutečně největší podezření o hanebnostech se o něm šířily a byly od lidí za hodnověrné držány, že Jindřich Suso musil utéci, aby mu lidé život nevzali. V tom ovšem ukázal Suso největší svou sílu. Však také je to zkouška veliká a takové zkoušky vystavuje člověk člověka, když bez dostatečných důvodů o bližním zle myslí.

3. Není křivým podezřením ani posuzováním, když osoba se dopouštěla některého skutku a nyní padne na ni podezření, že snad tento neb onen skutek spáchala opět. Když jednou člověk se dopustil zvrhlého skutku, nemusí se ho sice dopustiti po druhé, ale jest už zde předsudek z minulého života.

Kdo křivě posuzuje, aneb podezřívá, dává sám sobě špatné svědectví. Nemáme-li jiných příčin dostatečných ku posouzení člověka a přece se o něm lehkomylně špatných věcí domníváme, dáváme si špatné svědectví. Už samo přísloví nám dí, že cikán hádává podle své planety, »aneb, kdo v té peci bývá, jiného tam hledá«.

Proč se domníval Kain, že ho každý z bratrů a sester jeho zabije? Protože myslel, že všichni z jeho bratří budou tak špatně jednati, jako jednal on. Hádal podle své planety, nechtěl věditi, že by Abel spravedlivým byl, ale že jest přetvářeč a potměšilec toliko.

Proč se domýšlel Saul, že ho chce David zabít? Protože sám mu o život stál. Sám byl v té peci a jiného v ní hledal.

Když máme důvody pro špatný život bližního, potom ovšem není podezření ani posuzování bezpříčinné, ale i zde třeba jednati velmi opatrně, neboť kdo včera hřešil, snad dnes jest kající.

Nejvíce podezření jest mezi nejšpatnějšími lidmi, čím člověk dokonalejší, tím méně podezření v srdce jeho se vplíží. »Podle sebe, soudím tebe,« jest zásadou. Není dobrým znamením, kdo o bližním mnoho zlého myslí, neb to bývá velmi zhusta znamením, že v jeho srdci mnoho zlého bývá. Člověku špatnému dostačí i jen malé, nepatrné zdání, aby na jisto myslel zlé o bližním svém: »prý«, »povídá se«, a již jest důvod hotov, aby se někdo směl domnívati něco zlého o bližním.

Řekněte mi, co byste si mysleli, kdybyste o půl noci viděli obcházeť člověka kolem domu a neotevřeti okna a dávat něco za okno? Sv. Mikuláš tak činil — může něco podobného býti dostatečným důvodem ke zlé domněnce?

Co byste soudili, kdybyste viděli zbožnou vdovu Juditu odkládati roucho vdovské a oblékat se v roucho nevěst a jíti do stanu lehkomylného Holoferna? Mnozí by řekli, hle, ta špatná žena! Však ona byla přece zbožnou, neboť ji nevedla žádost tělesná, ale horlivost pro zákon Páně! Jak lehce se může člověk v úsudku svém mýliti, protože nezná skryté příčiny, pro které člověk jedná. Anebo, co byste si mysleli, kdybyste viděli utíkat Josefa Egyptského ze dveří světnice lehkomylné Putifarky, kteráž držela plášť Josefův a zle jemu spílala? Jak mnoho lidí bez dalšího pátrání ihned se domýšlelo špatných věcí o čistotném Josefu? A přece byl Josef miláček boží, že raději chtěl býti považován za nečistotného smilníka a nebýti jím, než býti považován za čistotného a nebýti jím.

Nejsme jistějšími ve svém úsudku a podezření než oni lidé, kteří viděli zbožnou Juditu oblékat se jako nevěstu, aneb Josefa prchat z světnice Putifarčiny. Člověk jest příliš nakloněn ke křivému podezření a posuzování. Ano, tím nakloněnější, čím méně dokonalejší. Chybu jednoho člověka hned na všechny jeho druhy přenášíme.

Některý mýtný byl podvodný a fariseus si myslel ihned, že i tento publikán bude podvodník. Jeden úředník se dopustí ně-

čeho zlého, a hned jest nedokonalý člověk hotov s úsudkem: všichni jsou zloději. Jedno dítě v rodině se špatně chovalo, a hned soudí: toto také nebude stát za nic. V obci několik lidí špatně žije a pohoršení dává, a již jsme nakloněni celou ves do jednoho pytle strkat: ten také nestojí za nic. Mezi kněžími některý klesne, a již na všechny se chyba jednoho vznáší: ten jest také takový, což bývá obyčejně jen zástěrou, pod kterou chce ukrýti špatný křesťan svou vlažnost. »Podle sebe, soudím tebe.« Protože Jidáš za mnoho nestál, myslíte, že ostatní apoštolé také za nic nestáli? Protože Kain byl špatný, proto myslíte, že Abel a ostatní četní bratři a sestry nebyli dobří? Protože bratři Josefovi byli ničemní, myslíte i Josef? Vidíte-li jednou člověka odepřít almužnu, můžete mu říci, lakomec? Snad nevíte, co dává jindy.

Fariseus v evangelium jest patronem mnohého člověka, který posuzuje a odsuzuje velmi lehkomyšlně. Pojďme cestou publiká-novou, ta jest Kristu Pánu milá a při pozdvihování upřímně po vzdychneme: »Bože, buď mi milostiv, hříšnému.« Amen.

Fr. Vaněček.

Neděle XI. po sv Duchu.

Ranní řeč.

1. Lidská paměť ráda uchovává drobné upomínky na dobré skutky, ale nerada vzpomíná nesmírných dobrodiní a darů božích. Tak na př. národ španělský měl slavného houslistu, který zemřel 21. září 1908. Jmenoval se Sarasate. Vystoupil po prvé jako šestiletý chlapec, a od té doby počínala jeho světová sláva. Umělec ten však vždy zachoval si srdce prostičké, laskavé a zvláště k chudým dobrotivé. Tomu nasvědčuje zvláštní příhoda z jeho umělecké pouti.

Sarasate kdysi koncertoval v Berlíně. Berlín je obrovské město, a tak se stalo, že v domě, v němž bydlil, nikdo o něm nevěděl. Jednoho dne S. uslyšel z nádvoří domu vycházející zvuk houslí. Zvědavě otevřel okno, by ušel svého soka. Ale byl nemile překvapen. Dole stál stařec, který na mizerné, rozladěné housle vyluzoval nepříjemné hudebnímu sluchu zvuky. S. seběhl k potulnému houslistovi, vzal mu z rukou housle a řekl: »Jděte si vybírat! Já budu zatím hrát za vás!«

A chudás šel s kloboukem v ruce. S. zahrál na naladěné housle několik melodií; housle jakoby oživly. A ejhle, všechna okna se otvírají, lidé vycházejí na chodby, spěchají na dvůr, aby slyšeli neznámého houslistu. Kdo sluch měl, vyšel ven. — Když pak se chudás vrátil, vyklopil celý výdělek z klobouku na dlaň. Mnoho toho nebylo — 80 feniků. Spravedlivě oddělil polovičku a odevzdal ji umělci. Ten přijal zasloužený výdělek jako milou památku, avšak ze své bohaté tobočky udělil chudásovi královskou almužnu, řka: »A teď si jděte domů a pro dnešek si odpočiňte!« (Lužický katolski posel r. 1908.) Drobotinka to ze života veleměsta.

Moji drazí, dobré srdce neopustilo umělce ani na poli slávy. Jak krásná a vzácná je před očima božíma duše šlechtná, dobrotivá! Ale nejen krásná a vzácná, nýbrž i milá musí býti taková duše šlechtná Pánu, který lásku k bližnímu klade mezi hlavní přikázání a který ukládá jako podmínku spásy věčné skutky křesť. milosrdenství.

Slýcháte říkati, že láska k bližnímu ustydla v srdcích lidských; ale není to vždycky pravda. Bohudíků, nesmíme naříkati, neboť na světě bylo vždy dosti duší šlechtných, obětavých; byly, jsou a jistě že budou. Jen mějme oči otevřené a budme uznali . . .

2. Avšak čím jsou všechny dobročinné skutky jednotlivců, vzpomeneme-li na skutky lásky Kristovy, vzpomeneme-li oněch dobrodiní, jež on po celou dobu svého putování rozséval! Komu on by byl nepomohl? Křísil mrtvé, uzdravoval nemocné, slepé, malomocné, uzdravil i hluchoněmého.

Ubíral se totiž, jak jste slyšeli, k jezeru galilejskému krajinou 10 měst, a na této cestě přivedli mu hluchoněmého, aby naň ruku vložil. Zvědavě přihlížel zástup, jak skončí lékařství Ježíšovo. A on dotýká se uší i jazyka hluchoněmého, vzhledne k nebi, vzdychá, poroučí: »effeta« — a němý mluví. Jaká asi byla jeho radost, když po prvé rozvázal se svazek jazyka jeho a on mluvil!

Křesťané, nebyl-liž to skutek převelikého milosrdenství? Neboť ani si nedovedete představit, jakým neštěstím jest hluchoněmota!

3. Rozličné vady skličují lidstvo v tomto slzavém údolí, ale jedna z nejhorších jest hluchota, němota. Viděli jste už hluchoněmého? Ó zajisté že ano! Vždyť dle sčítání r. 1890 jen v Čechách bylo hluchoněmých 5876, v celém mocnářství rakousko-uherském 48.000 a v celé Evropě 250.000! (Ottův Naučný slovník.)

Takový hluchoněmý je vskutku nešťastný člověk; od svého narození až do smrti neslyší a nemluví. Když malé dítě začíná žvatlati, 'mluviti, bývá nejroztomilejší a matce nejdražší. Ale dítě hluchoněmé nezačíná mluvit, nýbrž vyráží pouze ze sebe pláč a nepříjemný skřek. Jaká bolest svírá tu asi ubohou matku! Přesladká jména »otče, matko« nemůže vysloviti. Otec, matka volají naň nejlaskavějším hlasem — a on neslyší, on se z toho hlasu radovati nemůže. Neslyší sladké zvuky mateřštiny, nepomodlí se božská slova otčenáše. Neslyší zvuky zpěvu, hudby, houslí, nechápe nejslavnější houslisty.

Žádnému nemůže sděliti radost ni žal. Jako mrtvý kráčí uprostřed živých. Jeho myšlenky, žádosti jsou v něm uzavřeny jako v hrobě; city jako zakleté dřímají v prsou. Ve společnosti kromě ze zvědavosti nevšímá si ho nikdo a každý se omlouvá: »vždyť mne neslyší! nemluví!«

Litujete, drazí, jistě takového nešťastníka; ale aby vaše lítost ještě byla větší, opakují znova, že takových lidí je v Čechách bez-

mála šest tisíc. Na nás jest se jich ujímati, o jich výchovu, vzdělání se přičiňovati, pomoci jim, aby měli možnost sebe živiti počestně bez obtěžování. V tom ohledu církev naše vykonala a koná své poslání, že v každé diecesi zřídila ústav pro ně, že je učí Boha znát, ano i mluvit pokud možno, a prací se živit. Každý dobrodinec ústavu jest dobrodincem jejich.

4. Přikázal sice Pán, aby se nikomu o tom nezmiňoval uzdravený ani zástup. Nebylť Pán žádostiv slávy světské. Ale čím více jim přikazoval, tím více to rozhlašovali, neboť se jim zdálo, že by chybili, kdyby o takovém divu mlčeli. A proto nemlčeli, nýbrž velebili Vykupitele volajíce: »Dobře všecky věci učinil; i hluchým rozkázal slyšeti i němým mluvit.« Aj, zdaž nenaplnila se tu slova starozákonního evangelisty Isaiáše (35): »Tehdáž otevrou se oči slepých i uši hluchých otevřeny budou. Tehdáž poskočí kulhavý jako jelen a rozvázán bude jazyk němých?«

5. Přeji vám, drazí křesťané, a sám Pánu Bohu vroucně za to děkuji, že od maličkosti rozvázal jazyk nám a otevřel uši naše. Děkuji Pánu nebes a země, že nás neuvedl do počtu oněch ubožáků, kteří jsou hluchoněmi. Ale se sv. Pavlem volám: »Milostí boží jsem, co jsem,« a dokládám též se sv. Pavlem: »Dejž Bůh, aby milost boží v nás nebyla marná!«

Vy, drahé matky, jimž Bůh světil dítky k odchování pro království nebeské! Vy starostliví otcové, kteří u svých dětí zastupujete místo boží — děkujte jemu, že vám je světil zdravé, se zdravým jazykem a ušima nezavřenýma! Avšak nejen děkujte za tuto milost, nýbrž nesvolte také nikdy, aby z úst vašich dětí ozývala se řeč lživá, neslušná, hrubá, rouhavá, oplzlá, urážející Boha i lidi! . . .

Pečujte také o to, by vaše děti neslyšely z úst vašich řečí, jimiž by nach nevinosti a zbožnosti byl setřen ze srdcí jejich! . .

Čím více vy i ony vděčným i budete Pánu Bohu za tuto milost, tím blažejí vám bude . . Ano, my všichni, vy i já, budeme-li užívati řeči i sluchu podle vůle Boží, dojdeme odměny: zde na zemi chvály a cti u lidí hodných, a tam na nebi slávy věčné. Amen.

František Malý.

Neděle XI. po sv. Duchu.

Význam zázraku a užití jeho při obřadech sv. křtu.

»A prosili ho, aby naň ruku vložil.«
(Sv. Mar. VII.)

Byl to pohled vzácný v pohanské krajině, když útrpní lidé vedli hluchoněmého k Pánu a měli jen jedinou prosbu, totiž: aby naň ruku vložil. Tím vložením ruky bylo jejich žádosti dosti učiněno. Tento děj jest jeden z těch, který se udál mezi pohany. Celý ten děj jest zřejmým svědectvím vláry jejich. Jen ruku vložit. A to dostačí. Však Spasitel připojuje ještě jiné obřady, které jsou rovněž poučením. Vše, co Kristus Pán konal, má v sobě také

pravdu zjevenou. Nejen slova jeho jsou naukou pravdy, ale i skutky jeho jsou kázáním, které máme rozjímati a slyšeti. Kristus Pán těmi neobvyklými skutky které poutaly zraky všech, chtěl učiti nás též, že dostáváme milosti daleko větší, ač jsou neviditelné. Aby však ty milosti neviditelné učinil zřejmými, spojoval s nimi skutek viditelný — zázrak. Tak jest ku př. ve sv. svátostech, v nichž docházíme neocenitelných milostí, o nichž oko naše se přesvědčiti nemůže. Kristus Pán však spojoval vždy nauku svou vznešenou o milosti boží se skutky zřejmými, aby pravda byla všem patrná, totiž jeho nekonečná moc, která může působiti s duší převraty, právě jako činí zázraky zřejmé. Proto zůstaneme :

I. v dnešním sv. rozjímání při uvedeném zázraku o uzdravení hluchoněmého a budeme uvažovati význam tohoto skutku, a pak

II. budeme uvažovati, kterak se tohoto obřadu užívá při sv. křtu.

Pán Bůh posilujž jazyk můj, abych mluvil právě, ale posiuj též sluch váš, abyste slyšeli právě.

P o j e d n á n í.

I.

V Písmě sv. se nám vícekrát činí zmínka o hluchoněmých, které uzdravil Pan Ježíš. Zajisté jich bylo mnoho, ale o několika vypráví děj obšírněji. Tři sv. evangelisté vyprávějí o hluchoněmém, ale dokládají spolu, že ta hluchoněmota byla působením zlého ducha, kterého napřed Spasitel vymýtil a pak uzdraven ubožák. Sv. Matouš vypráví nám dokonce o němém, který též slepý byl, a všechny ty neduhy byly způsobeny duchem zlým. Pod rukou Páně a pod rozkazem jeho vzcházel slepým zrak, hluchým sluch, němým řeč, tak že když učedníci Janovi přišli se tázat, zda je ten, jenž přijíti má, čili na jiného ještě mají čekati, odpověděl jim slovy proroka Isaiáše, který předpovídal příchod Vykupitele a pravil o jeho působnosti: Tehdáž otevrou se oči slepých a uši hluchých, jazyk němých, a kulhavý poskočí jako jelen. To jest jako příkaz jeho spasitelného úřadu. Těmi skutky chtěl připraviti cestu pravdě do jich srdcí a neviditelné milosti do jich duší. Aby ten člověk, který viděl ty skutky jeho, přijal též příkaz a pravdu jeho.

V těch ubožácích a jejich neduzích od narození vidíme stav lidstva ve hříchu a v zázračném uzdravení jich zase vidíme vykupitelskou lásku jeho. Ubožák zbaven sluchu a tím nutně též druhého dobrodiní: řeči. Dva smysly důležité mu scházejí, a o jiném ještě se vypráví, že i zrak mu scházel.

Bez zjevení božího, které se nám slovem božím hlásá, člověk nevidí věci v pravém světle, člověk neslyší pravdu věčnou a člověk nemluví pak ani bohulibou věc. Špatně vidět, špatně slyšet, špatně jednat. Aby způsobil, abychom v jeho světle patřili na vše, proto dal

slepým zrak, aby i duši naši udělal vidoucí, a proto dal sluch hluchému, aby udělal ucho slyšících přístupné věčné pravdě. Oko, ucho, řeč, toť vše jsou zázraky všemohoucnosti boží. Pod rukou jeho slepý od narození nabývá zraku, pod rukou jeho hluchý sluch pravý obdržel a němý rozvazuje jazyk svůj.

Jsou záhady lidské, kterým nikdy lidé nepřijdou na kloub a zůstanou na vždy pro pouhý rozum v tajnosti. Takovou záhadou jest otázka: odkud se vzala hmota, z níž vše učiněno, odkud pohyb světa, jak jej vidíme, kterak myšlenka a cit v nás vzniká, kterak vůle volí, kterak řeč člověka povstala. Toť jsou samé nekonečné záhady. Však nyní patřte na Pána našeho, jak si vede. Tu nekonečnou záhadu řeči lidské jak luští on svým slovem a rukou! Tu nekonečnou záhadu zraku, kterak luští prstem svým božským! Proč tak činí? Aby tobě udělal pochopitelné, že on je to věčné Světlo, zkrze něž musíme na vše patřiti, abychom viděli právě. On je to Slovo věčné, dle něhož se musíme řídit, abychom mluvili právě. Nad záhadami lidstva je tu povznesen a proto pod jeho ruku musíme jíti, abychom viděli právě, slyšeli a mluvili právě, jinak jsme slepí napolo neb docela, hluchí buď ze zlé vůle aneb z nedostatku a němí ohledně moudrosti skutečné. Proto se Pán nazývá jednou Světlo, jindy Slovo, jindy Pravda, jindy Cesta, jindy Život. A abys ty drabý posluchači tomu věřil, proto jednou dává zraku nabýti slepému a po druhé otvírá sluch hluchému, a řeč dává němému a život mrtvému, abys ty, právě ty, který slyšíš tato slova, sám dal blavu pod jeho ruku a tak viděl, slyšel, mluvil, jednal právě. Veliké věci viditelné konal, ale větší jimi naznačoval.

Tato pravda jest znázorněna v obřadech sv. křtu, v němž se užívají i některé věci ze příběhu, který jste v evangeliu právě slyšeli a nebude se škodou, když ač dospělí, se mnou o nich drobet budete přemýšleti, abyste si povinnosti své připomněli.

II.

Viděli jste v evangeliu, jak lidé hluchoněmého vedou k Pánu, aby na něho ruku vložil. Tak jest ve křtu sv. s nemluvnětem, které nemusí užívat ani sluchu ani řeči. Kristus Pán na místě svém ustanovil církev svou, která pokračuje v jeho úřadu a která jménem jeho rozdává ony milosti, které nám dobyl a které nám ve sv. svátostech a v církvi své rozdává právě tak hojnou měrou, ano hojnější než ona veliká a častá dobrodiní tělesná, o nichž nám vypráví sv. evangelium.

K té svátosti křtu, při níž duše pro nebe znova zrozena bývá, bývala druhdy dlouhá příprava, k níž patřilo nejprve důkladné vycvičení v podstatných částkách sv. víry, hlavně pak o Ježíši Kristu, že jest vtělený Bůh, druhá božská osoba, do jehož církve vstupuje, když sv. křest přijímá. Když vycvičen pak teprve od biskupa byl zkoušen, který mu klade ty nejhlavnější otázky, z nichž zůstaly dodnes některé při křtu svatém. Načež musil katechumen slíbiti, že se odříká ďábla i všech skutků jeho, což

bylo zřeknutí se pohanského způsobu života, načež vykonán nad ním exercismus, tak jak Pán Ježíš jej nad hluchoněmým a jinými duchem zlým posedlými vykonal. Pomazal plece jeho sv. olejem, vložil sůl v ústa jeho, slinou dotekl se uší a chřípí jeho, užívaje týchž slov jako užil Pán náš, když hluchoněmého mu přivedli. Druhdy odpovídal katechumen sám, teď ovšem duchovní přítel jeho kmotr. Bolestné jest vyznati, že mnohý dospělý křesťan tak jest neznalý hlavních pravd sv. náboženství, že jest v rozpacích při obřadu křtu sv. Proto není nemístno připomenouti to i s kazatelnou. Vždyť týká se to všech nás, všichni jsme byli dáni pod ruku Kristovu, když jsme byli křtěni, všichni jsme byli přijati mezi jeho učedníky a věřící, a všichni jsme se zřekli ďábla a všech skutků jeho. Jak důležitě připomenouti si ten sv. slib a si jej obnoviti, abychom jej spíše a věrněji plnili!

Jak smutné svědectví pro přítomnost, kdy kmotr katolicky pokřtěný a vychovaný neumí odpovídati při milostném výkonu Ježíše Krista, který běže pod ochranu svou dítko do lůna církve svaté! Věříš-li v Ježíše Krista? atd. Drazí přátelé, jest mnoho odpovědí na ty věci a otázky, ale jedna odpověď jest pravá. Ta pravá odpověď obsažena jest v katechismu, který držel filosof Brentano ve svých rukou při smrti své a ukazoval jej dětem svým se slovy: Děti, zde jest odpověď jasná ke všem otázkám filosofickým. Křesťané tomu říkali »scrutinium«, když biskup dítě či katechumena zkoušel o Bohu Svořiteli-Vykupiteli a Posvětiteli, svět tomu říká filosofické záhady. Písmo sv. pak praví o tom: dal Bůh svět hádání jejich těch mudrců, kteří hledají a nikdy nenajdou jinou odpověď

Když katechumen složil vyznání víry a za sv. křest žádal a odřekl se skutků ďábla i pýchy světa, pak nastal okamžik, kdy byl přijat ve sv. křtu do církve sv. Složil roucho své, sestoupil do kaple křestní, kdež byl pramen křestní přichystán a obsažen, aby bez každé urážky cudnosti, nepozorován před křtitelem vstoupil do obrodné vody křestní, svěcené a třikráte pohroužil biskup hlavu křtěncovu pod vodu při slovech: já tě křtím . . .

Křest dospělým uděloval se třikrát: na bílou sobotu, ve svatvečer sv. Ducha a v svatvečer sv. tří králů, kterýž den v severních krajinách pro zimu byl odstraněn. Teď nahradila církev sv. ze mnohých příčin křest potopením křtem litím vody. Při tomto výkonu byl přítomen kmotr, křesťan příkladného života, který ručil za křtěnce, že bude životem svým šířit vůni Kristova života. Jak poklesla i v tom ohledu praxe, že kmotr stěží nalezen bývá, a když nalezen, nevzpomene ani slovem toho, jež držel na ruku při křtu sv. Pokleslo vědomí zodpovědnosti před Bohem za všechny duše, s námi krevně aneb duchovně, což znamená právě kmotrovství, zpřízněné. Většina lidí holduje zásadě: »což já jsem hlídač jeho?« a neznají ani, že jsou to slova, která byla vynesena — nastojte! — Kainem. Jeho slova a zásada stala se pravidlem života. Já nejsem jeho hlídač! Však každý jsme hlídač jeden druhého a Bůh bude žádati duše mnohých z rukou našich.

Jak lépe si vedou ti pohané v evangeliu dnešním, když ubožáka vedou pod ruku dobrotivého Pána našeho! Kolik to — nepravím kmotrů — ale rodičů nemají té nejmenší péče přivést dítě vlastní k sv. zpovědi, k sv. přijímání a kteří se o to hodné přijetí sv. svátosti méně starají než o nový šat jejich! »Není-li pak duše více nežli oděv?« Ó posluchači drazí — vy, kteří nasloucháte svatému evangeliu každého dne svátečního, nezapomeňte, že jste hlídači bližních svých a přiveďte bratra a sestru svou na niši sv. a též na slovo boží, aby poznali tu filosofii všech filosofí: pravdu Ježíše Krista, která jediná spasí nás.

Po křtu sv. církve sv. připojuje ještě jiné obřady, z nichž první jest mazání na hlavě sv. olejem, že jest vyvolen za dítě boží, úda církve sv. Křtenec vystoupil z pramene křestního a přioděl se rouchem bílým na znamení očisty duše od všelikého hříchu před křtem sv. spáchaného a zděděného, a to roucho nosil celý týden. Teď malé rouško kolem hlavy dítěte se dává s krásnou promluvou, která se dosud užívá: Přijmiž roucho nevinnosti atd.

Po rouše nevinnosti dána katechumenovi svíce hořící, znamení Ježíše Krista se slovy: »přijmiž hořící lampu víry, lásky a dobrých skutků . . .«

Uvažte ten krásný obřad a význam jeho. Na prahu života dává se mu světlo Ježíše Krista, v němž má choditi, aby nepřišel k úrazu. Má starati se, aby mu nebylo v zátiží, nebylo shasnuto zlou vůlí jiných, ale aby vždy dbal o to, aby to světlo sv. víry mu hořelo. Připomíná se mu podobenství Páně o desíti pannách, aby s moudrými dbal, aby světlo Páně mu svítilo v životě při každém skutku, v každé době a v tom světle aby smýšlel, mluvil a jednal. V tom světle aby přihlížel na útrapy a kříž a též na radost a štěstí své. Život tvůj toť svíce hořící až dohoří. Ať svítí Bohu ku cti. Až přijde poslední okamžik, kdy vedle kříže ti rozsvítí dvě svíce a budou čekati na příchod Páně v nejsv. Svátosti oltářní, aby ti hořelo světlo Ježíšovo, které ti má svítiti celou věčnost. Šťastný křesťan se životem se loučící, který může říci, že lampu hořící dobrými skutky naplnil, aneb aspoň sv. olejem pokání opatřil.

Předvedl jsem ty obřady křestní, při nichž částečně se užívá slov a obřadů z dnešního evangelia. Vzal jsem je za předmět části rozjímání, že všech nás se týkají, všichni slibem křestním vázáni jsme a všichni hlídači nejen svoji, ale i ostatních podle stupně různých okolností. Čiňte tak jako oni útrpní lidé v evangeliu a přiveďte zde toho hluchého pro slovo boží s sebou do chrámu Páně, ať něco slyší, snad Bůh otevře srdce jeho, jako otevřel tisíce jiných, a ono mu vzejde světlo věčné, a vy jste přikryli tím mnoho hříchů vlastních. Kdyby více horlivosti bylo mezi našimi, nemohlo by býti tolik chladnosti a tolik prázdnoty v chrámu Páně. Ježíš milostnou rukou svou položil na ubožáka a ze sluchu mu vzejde víra a s věrou světlo věčné. Amen.

Fr. Vaněček.

Neděle XII. po sv. Duchu.

Krása naší víry.

»Blahoslavené oči, které vidí, co vy vidíte.«
(Luk. 10, 23.)

Není většího daru a štěstí Bohem nám uděleného nad naši sv. víru, v které jsme zrozeni, vychováni byli a v které žijeme. Co pravil Kristus Pán apoštolům v evangeliu dnešním, to zajisté i nám platí: Blahoslavené oči, které vidí, co vy vidíte. Neboť pravím vám, že mnozí proroci a králové chtěli viděti co vy vidíte a neviděli, a slyšeti co vy slyšíte a neslyšeli. My pak toho neocenitelného daru málo snad vážíme sobě, snad jsme ještě nikdy nepovážili, že

I. největší blaho naše je to, že žijeme v pravé svaté víře, a že tudíž

II. největší povinnost naše je ta, bychom sv. víry pevně se drželi a čistou ji zachovali.

P o j e d n á n í.

I.

1. Jak temné bylo poznání boží u modlářů starých dob! Nejen slunce, měsíc, hvězdy, ale i nerozumná zvířata měli za bohy, ano všeliká nepravost měla boha svého, opilci, zloději i smilníci domnívali se, že svými prostopášnostmi slouží bohům. Jak hnusná, hříšná, hrozná byla modloslužba tato. V Karthagii měli za boha býčí hlavu, které každého roku pálili na 300 dětí. I modloslužební Židé kladli měděné modle Molochu do rozpáleného náručí dívky své v obět.

2. Nedokonalé poznání boží bylo i u starých Židů. Bohoslužba jejich byla velmi obtížná, byla jen podobou a obrazem příští bohoslužby Spasitelovy. Proto zajisté volali tak toužebně staří otcové: »Rosu dejte nebesa shůry!«

3. A jak mdlé poznání Boží mají ti, kterým zhaslo světlo pravé víry, jako Turci! Místo prozřetelnosti boží věří jen slepému osudu, který člověkem vládne — jak žalostný jest u nich los ženy, s kterou nakládají jako s otrokyní. Ani pravé lásky mezi nimi není, neboť není tam pravého poznání božího.

4. A poslyšme missionáře, co vypravují o divokých národech, kteří dosavad sedí ve stínu smrti. Jak ubohé jsou jejich vědomosti o Bohu, o duši, o věčnosti! Věčná nenávisť, neustálé války a vraždy u nich domovem jsou.

5. Dobře považme, jak se vedě křivověrcům, kteří upustili od pravé víry a sami se odřekli matky církve sv. Nemají jednoty ve víře, nemají sv. svátostí, nemají tedy milosti boží a prostředků vedoucích ku spasení, jsou jako ovce rozptýlené, bloudící bez pastýře.

6. Jak krásně však ve sv. víře katolické spojena všeliká věro-

uka — od hříchu v ráji až do vykoupení skrze Krista Ježíše a posvěcení skrze Ducha sv. Velikou rodinou jest naše sv. církev, otcem jejím Bůh sám, svatí v nebi, věřící na zemi, duše v očistci — všickni jako děti otce jednoho jednou láskou spojeni jsou a pomáhají sobě, svatí bratři naši na nebesích prosí za nás i za trpící bratry naše v očistci, my vzýváme pak oslavence na nebesích, neboť sami k nim jednou dostati se doufáme a chceme, my se modlíme i za zesnulé bratry naše, vědouce, že potřebují přimluvy naší a modlitba spravedlivých že nebesa proráží. Tak představuje nám naše sv. církev velikou, sv. láskou proniknutou rodinu, zde žádný zahynouti nemá, neboť klesajícího církev sv. pozdvihuje, mdlého podporuje, raněného léčí a uzdravuje.

Tímto lékem, touto podporou a posilou v životě našem jsou sv. svátosti. Od kolébky až ku hrobu podává nám v nich církev sv. milost boží, obzvláště ale v podivuhodném tajemství nejsvětější Svátosti oltářní, kde ten dobrý pastýř duší našich, který život svůj dává za ovce své, ten Beránek bez poskvrny, který zabít byl za hříchy naše, dává nám vše, co sám má — sama sebe, své tělo, svou krev, svou milost, naději, rukojemství, ba jistotu života věčného.

Ó blaze nám, moji nej., že můžeme pít z tohoto pramene božského vodu vyskakující do života věčného, blaze nám, neboť uchystány jsou pro nás v sv. svátostech hody nebeské, které jsou obrazem oněch hodů, jež připraveny jsou nám na věčnosti. Blaze nám, že žijeme v pravé církvi boží, která má sedmero svátostí Kristem samým ustanovených!

Jak radostny, jak poučný a významny jsou svátky a slavnosti v této církvi sv., každoročně zobrazuje se nám v nich celý život a působení Ježíše Krista a božské Matky jeho, jakož i vznešené příklady svatých a světic božích. Jako otec a matka nezapomínají na své děti, byť by tyto i v daleké cizině žily, tak nezapomíná naše matka církev ani na zemřelé — vždyť ona při každé mši sv. po podzvihování vzpomíná na ně, věnuje jim i zvláštní den, každého dne zvukem zvonku volá u večer: »Odpočinutí lehké dej jim, ó Pane!«

A tak v životě, v smrti, ba i po smrti blahoslaven, kdo žije věrně v náručí sv. církve katol. Zajisté, praví sv. Augustin, »pravá víra katol. jest město, jemuž základy položeny při stvoření světa a jež dokonáno bude, až všickni věrní obyvatelé sejdou se v nebesích.«

II.

A proto povinni jsme, moji nej., víru sv. věrně zachovávat. Víra sv. první má místo míti v srdci našem, kdo teprve druhé místo by jí dáti chtěl, ten by ji zradil.

a) Nejprve tedy povinni jsme učení víry sv. poslouchati. Nemajíť tedy živé víry, kdo lehkomyšlně se vzdalují slyšení slova božského, kdož pranic se nestarají o to, aby v pravdách božských se utvrdili a sesílili.

b) Dále povinni jsme svou víru i skutky dokazovati a podle ní živu býti, neboť víra bez skutků mrtvá jest a kdo pouze víru má, ale lásky postrádá, jest dle učení sv. Pavla jako zvonec znějící a měď zvučící. Není křesťanem pravým, kdož církevních příkázání nezachovává, neděle a svátky nesvětí, sv. svátosti zanedbává, kdo na modlitbu zapomíná a vůbec pohanským způsobem živ jest, tomu ovšem světlo víry sv. již zhaslo, ten jest lampa tmavá, bez oleje, fík bez ovoce, větev uschlá, která k ničemu nehodí se více, než aby ufata byla od živého kmene.

A proto važme si, zejm., toho daru, jež uštědřila nám milost boží — daru pravé víry, jako vážili si jí sv. apoštolové a staří křesťané, více, než všech pokladů světa tohoto, vyznávejme ji nejenom ústy, ale i skutkem a vyplní se na nás v plné míře, co dí Pán v evangeliu dnešním: že blahoslavené budou oči naše z toho, co uztíme, neboť žádné oko nevidělo ani ucho neslyšelo, co připravil Bůh těm, kdož podle víry sv. ho milují. Amen,

† František Ekert.

Neděle XII. po sv. Duchu.

Služba samaritánská.

Kostra: Tomu, který upadl mezi lotry, podobá se křesťan, který ztratil víru. Máme mu prokazovati samaritánskou službu.

I. Nešťastný jest, kdo ztratil víru, protože 1. ztratil vnitřní klid, 2. protože v utrpení nenalézá útěchy. 3. poněvadž má hroznou smrt.

II. Službu samaritánskou můžeme mu prokazovati: 1. modlitbou, 2. poučením, 3. účinnou láskou.

»Samaritán jeden přišel k němu, a uzřev jej, milosrdenstvím pohnut jest.«
(Luk. 10, 33.)

Dojímavé podobenství vypravuje nám dnešní evangelium. Cestující šel z Jerusalema do Jericha, upadl mezi lotry, ti ho oloupili, zranili, odešli a polomrtvého na cestě ho nechali. Židovský kněz i levit šli kolem něho a ačkoli ho v bídě viděli, šli dále. Milosrdný Samaritán však se ho ujal, ovázal rány jeho, nalil do nich oleje a vína a postaral se o něho. Kdo jest cestující, který upadl mezi lotry? Celé pokolení lidské, které boží město opustilo, cestu do ciziny a hříchu nastoupilo. A kdo jest milosrdný Samaritán jiný než Ježíš Kristus, který ve svém nevystihlém milosrdenství z nebe sestoupil, rány naše obvazuje, do hostince, do církve své přináší a zde o nás pečuje. Než na konci evangelia napomíná jednoho každého z nás, abychom byli milosrdnými Samaritány, slovy: »Jdi, i ty čiň podobně.« Máme k tomu příležitost, jsme s to, abychom úřad milosrdného Samaritána zastávali? Zjistě! V žádné jiné době tak jako v dnešní době! Neboť v žádné jiné době nebylo tolik lidí, kteří upadli mezi lotry, zranění a oloupení byli, jak v době přítomné. Ovšem nejsou to lotři, kteří s dýkou a revolverem v ruce lidi napadají. Dnešní lotři jsou nejprve naše

vášně. Potom svědčové, kteří slovem a písmem lidi o ctnost nebo víru připravují. Proto nastává nám ovšem povinnost zastávat úřad samaritánský. Jen na jednu třídu nešťastných, kteří upadli mezi lotry, chci vaši pozornost obrátiti, a povzbuditi vás, abyste jim prokazovali službu samaritánskou. Tito nešťastníci jsou ti, kteří drahocenný poklad víry ztratili, a těch jest za dnešní doby bohužel velmi mnoho. Uvažujme proto:

I. jak nešťastný jest, kdo víru ztratil, a

II. jak takým nešťastníkům můžeme prokazovati samaritánskou službu.

P o j e d n á n í.

I.

Nešťastný jest, kdo víru ztratil. Proč? Protože se nejen v nebezpečí vydává, že na věky zahyne, nýbrž protože se zde již na světě bídným činí. Nevěrec jest v životě neklidný, v utrpení bez útěchy, při smrti bez naděje.

1. První podmínkou štěstí na světě jest, aby člověk na veliké otázky, které neúprosně na něho doléhají, jistou a určitou odpověď dáti si mohl: Odkud? Kam? K čemu? Odkud pocházíš? Kam jdeš? K čemu žiješ?

Dokud člověk přemýšlí, jest nucen dávat si otázky a jistou a určitou odpověď požadovati na otázky po svém původu, po svém cíli a po prostředcích, aby tohoto cíle došel. Může sice tyto otázky z mysli zaháněti, ale trvale nechce se mu to podařiti. Když se mu na ně jistota nepodává, schází mu pravý pokoj, klid, a proto také pravé štěstí. Tento pokoj, a proto základ pravého štěstí poskytuje jediná víra; kdo víru zapuzuje, nutně postrádá pravého štěstí. Snad namítneš: vidím dosti šťastných lidí, kteří víru ztratili. Příteli! To jest jen zevnější náter, to jest jen zdání pravého štěstí, ale pravé štěstí to není. Pozoruj je jen v jejich nepokojném dychtění a hledání; jedni vrhají se na získávání pozemských statků s hltavostí, jakoby věčně živi býti měli, jiní vrhají se střemhlav do požitků, které jim život poskytuje, aby se nad vážnými požadavky ducha a srdce svého klamali. Jiní zase studují bez odpočinku, bádají ve všech říších přírody a ve všech oborech vědy, aby se vážným životním otázkám vyhýbali a obyčejně aby také našli zbraně, aby potírali odpovědi, které víra na tyto vážné otázky podává. Ano, neklidné dychtění lidí jest nejjasnější důkaz, že jim klid a pravé štěstí schází. Všechny námahy, které podnikají, aby se víře vyhnuli, jsou uspávací prostředky, jimiž se snaží svědomí své a rozum svůj uspati. V nevěře nenalézá člověk pokoje a jistoty. Či jsou ti lidé věci svou úplně jisti, kteří tvrdí, že ničemu nevěří? Proč s takou pečlivostí vyhýbají se těmto vážným otázkám? Proč se straní lidí a knih, které jim jisté poučení dáti mohou? Proč se tak rozzlobí, jako kdyby je vosa píchla, když jim někdo bezděky tyto otázky předloží? Proč vyhledávají vždy nové námitky a nové zbraně proti katolické pravdě, když jsou si tak jisti, že již dávno patří do říše báje? Zdaž to není jasný důkaz

o nepokoji srdce jejich? Kolikrát se již říkalo, když některý vědátor novou myšlenkou svět obšťastnil: Nyní dostala katolická církev smrtelnou ránu, nyní jest u konce! Za několik let tyto názory jako nepotřebné zahazují se do starého haraburdi; katolická víra stojí právě tak pevně jako dřívě, i vyhledávají se nové zbraně a tím tací lidé uznávají, že dosavadní zbraně nic nezmohly a církev nezdolaly. Zdaž tedy není pravda, že člověk i uprostřed všech světských požitků, statků, slávy, od víry vzdálen pravého štěstí nenalézá? Jeden z největších myslitelů v Německu, Alex. Humboldt, který mimo víru měl všechny podmínky štěstí, vyznal jako osmdesátiletý stařec: Život jest nesmysl; jen kdybychom věděli, k čemu vlastně na světě jsme? Znamenitý, oslavovaný muž, Goethe, doznává, že ani čtyři neděle nebyl v pravdě šťastný. Slavný malíř zhotovil obraz Spasitele, ale nemohl se na něj dívat, aby se nerozčilil, musil býti ze světnice odstraněn. Může se tu o štěstí mluvit? Pozorujte jedinou katolickou ženu, která svůj katechismus zná. Jest klidná a šťastná, neboť má jistou odpověď na nejdůležitější životní otázky, kdežto nevěrečtí vědatoři tyto otázky, tyto světové záhady rozluštit nedovedou, a nedovedou také dokázat, že jsou nesprávné odpovědi, které katolická víra na ně dává.

2 Ještě jasněji ukazuje se neštěstí nevěrců, když je pozemské utrpení a bolest stihne. A to neušetří nikoho. Kdežto věřící katolík ve své víře útěchu a upokojení nalézá, když ho neštěstí stihne, stojí tu nevěrec bez rady a útěchy. Věřící křesťan myslí na Otce v nebesích, který ho navštěvuje, ale ne nad síly zkouší. Pohlíží na trpícího Spasitele, který ho ve svých obrazech při každém kroku potkává; nalézá ve sv. svátostech, v modlitbě, ve mši sv. sílu, aby neklesl. Hleďte však naopak na ty, kteří víru ztratili! Jak nepokojně se chovají v hodinách utrpení, srdce jejich rozežrálá nenávist a závist proti těm, kterým šťastnější los jest údělem. Proklínají často osud svůj a často se vrhají v propast zoufalství. Když pozoruješ dnes počet sebevražd, mimovolně přichází na rty tvé otázka, odkud pocházejí. Odpověď zní: velmi často jest nevěra příčinou jich; činí nešťastníka zbabělcem, odnímá mu sílu, aby těžký osud svůj snášel, podává mu revolver, jed, provaz do ruky, aby smutnému životu svému právě tak smutný konec udělal. Protestanté, kteří jsou sami odpovědní nepřátelé katolické církve, doznávají, že v katolických zemích o mnoho méně sebevražd se přihází a v těch zemích nejméně, kde katolický život kvete a se rozvíjí. Zdaž to nedokazuje, že nevěra činí člověka nešťastným?

3. Konečně každého očekává poslední hodinka. Zajisté, tento vážný okamžik jest schopen podati nám nejjistější poučení o ceně víry a nevěry. Jak to vypadá u těch, kteří křestní úmluvu v životě porušili a náboženstvím svým pohrdali? Pozoruj je jenom! Jak pevní jsou tito odpadlíci nyní, a jaký klid je naplňuje! Kolik set a tisíc lidí se v této vážné hodině obrátilo a vyhledalo opět ono náboženství, které ve zdravých dobách opustili! Před nějakým

časem nalézal se městský dozorce Jan Hofer v Innomostí na smrtelném lůžku. Když byl zdrav, dal se lehkomyšlně přemluvit, že víru otců svých opustil a protestantem se stal. Před smrtí, na hranici času a věčnosti, v očekávání věčného Soudce bylo mu jinak u srdce. Žádal, aby byl opět do katolické církve přijat a před knězem a svědky prohlásil: »Nechci umřít jako protestant«. Když těžkou vinu svou litoval a s Bohem se smířil, cítil se upokojen a potěšen. Mezi svědky nalézal se také starý řezník, ten pravil ke kajícímu nemocnému: »Pravdu máš, Jene, je-li jeden Bůh, nemůže býti dvacet pravých náboženství.« Bohužel jsou mnozí, kteří nemají zmužilosti učiniti na smrtelné posteli vážný krok obrácení; jaký nepokoj v nitru jejich panuje, ukazuje okolnost, že si před sebou blízcí se konec zatajují, že slovo o smrti a soudu nemohou slyšeti, že se jim vážnost jejich postavení zatajuje, aby si úplně nezoufali. Vskutku jasný, ale hrozný důkaz to, že nevěra člověku štěstí nepřináší.

Jestliže tělesně nemocný, chudák zasluhuje naši soustrast, naše upřímné účastenství a účinnou lásku, zasluhuje nevěrec tím více, abychom mu konali samaritánskou službu. Tělesná chudoba, tělesná nemoc nalézají jednou zakončení, a ti, kteří zde svůj těžký los s odevzdaností do vůle boží snášeli, budou na onom světě pro vždy a věčně bohatě odškodněni. Smutný, velice smutný jest však los nevěrců, k neštěstí na zemi připojuje se neštěstí na věčnosti. Neboť slovo Pána Ježíše nemůže klamati: »Kdo nevěří, bude ztracen.«

II.

Jak však můžeme nevěrcům prokazovati službu samaritánskou?

1. Modlitbou. Každé obrácení jest hlavně dílem božím. Milost boží jest člověku potřebná nejen k dokončení obrácení, nýbrž hned od prvního počátku. Bůh musí nešťastníka osvětliti, volati, nutiti, odpor k milosti překonati a konečně ho přiměti, aby s milostí spolupůsobil. Milosti nabýváme skrze vlastní modlitbu a také často na přímluvu spolubližních. V Písmě sv. se praví: »Vytrvalá modlitba spravedlivého zmůže mnoho u Boha.« Kolik příkladů máme, které nám ukazují, jak modlitba manželky manžela zachránila, jak modlitba rodičů nezvedené dítky zase k Bohu přivedla! Jak modlitba nábožného dítky nevěrecké rodiče obrátila a do nebe přivedla. Před několika lety ležel v nemocnici vedle nábožného křesťanského dělníka nevěrecký lesní nemocný. O smíření s Bohem, o přípravě na blízcí se smrt, o sv. svátostech nechtěl nic věděti. Dělníku šlo to velice k srdci; aby si sám dodal zmužilosti, pravil: Jen důvěrně k P. Ježíši a k P. Marii se modlití, chci přece viděti, zdali to nepůjde. Potom volal vždy opět znova v prostotě a pln vřelosti a důvěry: Ó Ježíši, jen malou krůpěj své nejsvětější krve daruj mi pro tohoto ubožáka! A hle, aniž by kdo co říkal, lesní sám dal kněze zavolati, přijal zbožně a kajícím sv. svátosti a zemřel smířen s Bohem. Viz, milý příteli, zde platí slova sv. evangelia: »Jdi i ty a čin podobně!«

2 Druhý prostředek, kteréhož máš používat, jest láskyplné poučování. Neříkej, že ti to není možné. Každý se pohybuje v okolí, kde může dobré símě rozsévati. Jak často lze nesprávný názor opravit, blud odstranit, nevědomého poučiti. Ale jsem neučený. Když náboženství své miluješ, a nesmrtelné duše k srdci ti jdou, propůjčí ti Bůh jistě pravé slovo. Platí i tu, co řekl Spasitel: »Dá se vám v té hodině, co máte mluvit.« Prostí dělníci, chudé služby překonaly nezřídka mudrce tohoto světa a přivedly k poznání pravdy ty, u kterých výmluvnost učených mužů nic nezmohla. Ano i dívky staly se již apoštoly. Dne 5. února 1896 konala se v mariánském domě v Meranu dojemná slavnost. Dívka, Klára Glaserová z Bavor, 23 let stará, byla přijata do lůna katolické církve. První základ k pozdějšímu vstoupení do církve katolické dalo jí dítě, její spolužákyně. Obě chodily spolu do školy. Tu vypravovalo katolické děvče protestantské přítelkyni své, co od své zbožné matky slyšelo, o Pánu Ježíši ve svatostánku, o Rodičce boží, o andělu strážci a o dušičkách v očistci. Dívka již tehdy pocítila touhu po katolické církvi. Naučila se od své malé učitelky také růženec a modlila se jej tajně v protestantském kostele, počítajíc zdrávasy na prstech. Naučila se též písní k nejsv. Srdci Páně a zpívala ji častěji se svou družkou. Konečně vyslyšelo božské Srdce Ježíšovo její prosbu a přivedlo ji do pravé církve. Vedle Boha děkovala za štěstí pravé víry poučení zbožné školačky.

3 Nejjistěji ukážeme se vůči nešťastníkům, kteří víru ztratili, jakožto milosrdní Samaritáni účinnou láskou. Vždy zůstává pravdou, že srdce panuje nad hlavou. Kdo dovede srdce získati, získává i rozum. Ukazuje se to v dobrém i zlém. Vášně srdce svádějí a zakalují ducha, který potom blud za pravdu zaměňuje. Je-li však srdce pro dobro získáno, získává se i duch pro pravdu. Proto láska mnohem více lidí pro katolickou víru získala, než nejjasnější a nejpádňější rozumové důvody. Když lásku, kterou Spasitel na svět přinesl, ve své církvi uložil, svým učedníkům poučil, když tuto lásku budeme prokazovati svým zbloudilým spoluobčím, pak jsme nejmnocnější hlasatelé pravdy. Láska misijnářů získala pohanské národy pro Krista. Obětavost milosrdných sester zachránila ještě na pokraji záhuby zástupy, jež Boha se spustili. Před několika lety ležel v Praze jeden generál těžce nemocen. Chudá řeholní sestra ošetřovala na smrt nemocného muže s obětavou láskou. Ve dne v noci starala se o nemocného, pozorná, aby ukojila každé přání jeho, a aby mu v jeho nuzném postavení ulehčila, zapomínala při tom i na své zotavení a odpočinek. Toto přívětivé, obětavé ošetřování cizího a neznámého muže dojalo poctivé srdce vojenské, tak že generál nemohl než sestře říci: »Sestro, jen kdybych věděl, jak bych mohl vaši lásku odplatiti a vám radost způsobiti.« »Excellence,« zvolala ošetřovatelka, povzbuzená přívětivými slovy: »Mohl byste mi způsobiti nevýslovně velikou radost.« »Nuže, čím pak?« ptal se generál. »Kdybyste se dal zaplatiti.« »Proč pak ne?« odvětil nemocný a ihned dal zavolat

kněze, pln nábožnosti přijal sv. svátosti a zemřel krátký čas na to jako věřící křesťan. Zdaž bychom nemohli i my nějakým způsobem samaritánskou službu prokázati mnohému nešťastníku, který se stal obětí bludu nebo nevěry? Měli bychom v hodinku smrti sladší útěchu než vědomí, že jsme bloudícího bratra pro pravdu a Boha získali! A může-li býti pro nás lepší doporučení, abychom před soudnou stolicí boží na milost byli přijati, než zachráněná duše? Vždyť píše sv. apoštol Jakub: »Kdo odvrátí hříšníka od b'udné cesty jeho, vysvobodí duši jeho od smrti, a přikryje množství hříchů.« (5, 20.) Přikryje hříchy zbloudilého a zároveň i svoje. Nemožno, aby nás klamala slova Pána našeho, který ujišťuje: »Co jste učinili nejmenšímu z bratří mých, mně jste učinili.« (Mat. 25, 40.) Amen. *Dle Hamerle Jan Nep. Josef Holý O. Praem.*

Neděle XIII. po sv. Duchu.

O praedestinaci.

»Zdaliž jich není očištěno deset? A kdež jest jich devět?« (Luk. 17, 17.)

— Málo jest vyvolených. —] Teskno jest mi v rozjímání příběhu dnešního evangelia. Jeden z desíti uzdravených — víc ne, jenom jeden jedinký vrací se k uzdraviteli svému, Ježíši. Padá na tvář před nohy svého dobrodince, klaní se, díky činí, jásavým hlasem velebí Boha. Ach, pouze jeden, a to byl ještě cizozemec! — ostatních devět uzdravených ani nevzpomnělo na toho, jenž je uzdravil. Jakobych to viděl, jakobych to ještě nyní viděl, kterak předobrá Pán, maje před sebou toho jediného ležícího na tváři, s bolestí táže se na devět ostatních. Kterak žalostně sobě vzdychá: Ach, zdaliž jich nebylo očištěno deset? a kde jest jich devět? Patřte sem, moji učedníci — patřte na toho jediného vyvoleného. Není nalezen, kdo by z desíti vzdal chválu Bohu, jediný cizozemec tento!

Teskno jest mně, zejm., když čtu evangelium dnešní, obzvláště když rozjímám duchovní smysl příběhu tohoto. Rozpo-meňme se na vyřčení Kristovo: »Mnoho jest povolaných, ale málo vyvolených!« — a to vyřčení dává nám pokynutí, co by to znamenalo, že z desíti uzdravených k Bohu, Spasiteli svému, navrátil se toliko jeden. Malý počet duší v přirovnání zástupu velikého dosahuje spasení věčného. Ačkoli předrahou krví Kristovou očištěn jest veškeren svět, přece jen málo jich jde tam, kam jíti mají, a převeliký počet přichází do záhuby, a sice proto, poněvadž jako oněch devět nevděčníků Bohu svému nevděční jsou a na prokázaná sobě dobrodíní zapomínají. Zatím počet vyvolených není žádnému povědom, nežli Všemědoucímu na výsostech, jenž počítá množství hvězd a všem jména dává. Nic jiného nevíme, než že Kristus umřel za všechny a že ti, kdož spaseni budou, pouze z milosrdenství spaseni budou, že ale naopak ti, kteří za-

vržení dojdou, pouze z vlastní viny zavržení budou. A z toho vyplývá: že tajemství o předzřízeních božích skryto jest před očima našima. A to budiž předmětem řeči mé, v níž ukážu

I, že Bůh nechtěl nám zjeviti budoucí osud náš na věčnosti,

II. a proč jej vyjeviti nechtěl.

P o j e d n á n í.

I.

Předzřízením božím vyrozumíváme tajemství, jaký osud nebo los na věčnosti jednogohokáždeho z nás potká. Bludař Kalvin, zakladatel víry helvetské, učil, že prý Bůh od věčnosti ustanovil některé lidi k věčnému spasení a jiné opět k věčnému zahynutí. Ustanovil je prý k zavržení věčnému proto, aby na nich svou všemohoucnost ukázal, a tu takový k zavržení určený člověk neujde prý losu svému, nechť si činí cokoli, právě jako jiný, k spasení ustanovený, spasení dojde, nechť už si činí, žádá a myslí po celý život dobré či zlé. Že učení toto jest hrozné a děsné, že přivedlo by přivržence jeho, kdyby o něm přemýšleli, k zoufalosti, že je to učení pošetilé a šílené, že je to svrchovaný blud rozumu lidského, tak že skutečně diviti se musíme, kterak byli a posud jsou lidé držící se tohoto hrozného učení bludaře Kalvina a k tomu všemu ještě to vydávajíc za čisté evangelium Kristovo — o tom nebudu déle mluviti. Zcela jinak věříme my katolíci dle nauky církve sv. My věříme, že Bůh náš jest milosrdný i spravedlivý. Milosrdný jest, a z pouhého milosrdenství chce nás spasiti, a to bez rozdílu všecky spasiti, ale i spravedlivý jest a žádného nezavrhne, kdo toho nebyl zasloužil. Ovšem Bůh již od věčnosti věděl, co se s námi jednou na věčnosti stane, neboť věci budoucí vidí jako přítomné, ale nesmíme říkati, že někdo bude spasen anebo jiný zavržen, poněvadž to Bůh předvídal, nýbrž právě naopak: poněvadž člověk ten ctnostný jest a Bůh to předvídal, předustanovil ho k spasení věčnému, a poněvadž člověk jiný hřeší neustále až do smrti, proto Bůh, který napřed již to věděl, ustanovil jej k trestu věčnému. Je to asi totéž, abych příkladu užil: Někdo by se svévolně vrhal s mostu do řeky — my ho vidíme — padá on proto, že ho vidíme? Nikoli, naopak, poněvadž padá, vidíme ho. A tak i Bůh ustanovil jednoho člověka k spasení a jiného k zavržení, poněvadž věděl od věčnosti, že onen žíti bude ctnostně a spravedlivě a tento hříšně a prostopášně.

Zatím co viděl a vidí Bůh vševědoucí již od věčnosti, nechtěl on ten budoucí los, jenž nás potká, nám zjeviti — ani v Zákoně Starém ani v Zákoně Novém, a proto tajemství předzřízeních božích jest pro nás hustým závojem zastřeno. A proto dí Duch Páně v kn. Eccles. k. 3.: »Nehledej vyšších věcí nad sebe a na mnohé skutky boží netaž se, toliko mysli na to, co tobě Bůh přikázal.« Předzřízeních božích jest jeden z nejtajnějších skutkův božích — a proto nehledejme a nezpytujeme všetečně, toliko co nám Bůh přikázal, věrně činme. Ano to skryto je tam nad

hvězdami, jaký los každého z nás potká na věčnosti — černé tmy to před námi ukryly — a Bůh žádnému nevyjevil, kdo šťastně dojde vzhůru, ani kdo samochtě padne dolů. A proto duše křesťanská — miluj toho, jenž k milování povolal tě na svět, a co s kým se na věčnosti stane, netaž se, neboť ani v Zákoně Novém nám to Bůh nezjevil, jako pravil Kristus Ježíš, že o dni a hodině soudu posledního ani andělé nebeští nevědí. Jidáš žádal přijat býti do tovaryšstva Kristova — a Pán ho přijal. Jidáš byl apoštolem — a hle, mezitím loupil a vraždil lotr Dismas a neznal Krista. Kdo by se byl nadál, že onen vyvolený apoštol, který denně vídal a slýchal Pána — vezme konec provazem jako zoufalec a že onen lotr vejde s Pánem do ráje. Pán vševedoucí dobře to věděl a přece to nevyjevil. Vzdechl sice k Otci nebeskému: »Ach, já jsem žádného neztratil, kromě toho syna zahynutí«, — však jenom k Otci svému tak vzdechl, učedníci nesrozuměli, kdoby ten nešťastný syn zahynutí byl. A více ještě o druhých učednících věděl napřed Kristus: že šťastně skonají — ano, jistojistě věděl, že z lásky jeho nevypadnou, a přece u sv. Jana kap. 15. jistoty té jim nevyjevil. »Zůstanete-li ve mně,« pravil. Sv. Augustin dokládá k tomu: »Věděl Kristus, že zůstanou a přece řekl jen: zůstanete-li.« Ach Pane, tys věděl, že Petr zůstane tvůj až do usmrcení na kříži pod císařem Neronem, že Jan zůstane tvůj i u vyhnanství v rozpáleném oleji, že Bartoloměj zůstane tvůj až do odřetí. Tys jistojistě věděl, že tvými vyvolenými zůstanou a přece pod výmluvkou mluvil jsi: zůstanete-li! Nejmilejší! Nechtěl tedy ten prozřetelný Pán žádnému budoucí osud na věčnosti vyjeviti? Nechtěl — a proč? Toť zajisté otázka veledůležitá!

II.

[— Proč nám toho Bůh nezjevil? —] Pravda ovšem, že častokráte jistá hrůza povstává v mysli naší, když vidíme pohřeb, když vstoupíme na hřbitov a vidíme ty nesčíslné záhony na tom sv. poli a představíme si živě ty zástupy, jichžto těla dole spočívají, a uvážíme, že i nás čeká stejný los. Proč má smrt — hrob — hřbitov něco tak děsného pro nás? Či to není hlavně ta nejistota, že nevíme, kterak nám bude, až duše naše opustí tělo a octne se na onom světě? Co ze mne bude, přemyslí tu jeden neb druhý sám u sebe, jaké místo čeká mne za hrobem — jsem skutečně v počtu vyvolených? a kdybych to věděl, kdybych jistotně o svém šťastném losu přesvědčen byl, jaký pokoj a útěcha rozhostila by se v srdci mém!

[— Protože by nám to neprospělo. —] Tak smýšlíme my tvorové rozhledu krátkého. Ale ten nad oblohou smýšlí prozřetelněji a zakrývá budoucí osud náš před námi, poněvadž věděti to by nám bylo věcí neužitečnou ano škodlivou. Jaký asi užitek pošel by nám z toho, kdyby budoucí osud na věčnosti byl nám známý? Bylo by proto království nebeské snadněji k vybojování — byly by nárůživosti těla proto slabší — byla by proto naše vůle

k zlému méně nakloněna. Nemusili bychom právě tak dobře nésti kříž svůj, následovati Krista jako musíme nyní?

Ach, nejm.! Kdyby také hned skrze anděla svého zjevil nám Bůh, že jsme v knize vyvolených, proto přece musíme bojovati proti světu, tělu a ďáblu, proto přece musíme snášeti úzkosti a kříže, želeť a oplakávati viny naše — za ně zadost činiti — slovem povinností, které nás váží nyní, vázaly by nás i tenkrát, a proto zjevení šťastného osudu věčnosti bylo by dokonce bezpotřebné a zbytečné. Jdeme tedy cestou přikázání v nejistotě jako bychom šli v jistotě, to nám prospěje.

[— Naopak by nám to uškodilo. —] Ty pravíš snad ale, křesťane, že bys pokojněji, radostněji živ byl, kdybys o svém vyvolení již napřed ujištěn byl. Já však pravím: Právě ta jistota byla by ti škodlivá. Či snad ne? Uzda přirozenosti lidské jest láska a kázeň. Jako plachý kůň uzdou jest zadržován v bujnosti své, tak přirozenost naše držena jest uzdou bázně. Poněvadž však porušená v ráji přirozenost více k zlému nežli k dobrému se naklání, odejme-li se tobě bázeň, již poloviční uzda, která tě držela, by odňata byla.

Ach, moji nejm.! Synové Adamovi nemají žádné jistoty budoucího vyvolení a přece tak často klesají. Tam jedni odkládají své pokání den ode dne — tu jiní brodí se v hříšných prostopášnostech až do ošklivosti — zde jedni nemohou se lakomstvím ani nasytit — tam jiní vidí náhlou smrt známých a nelekají se přece — co by teprve činili, kdyby o svém vyvolení přesvědčení byli. Hýřili by, vedli by život prostopášný a myslili by si, že pokání činiti budou až na konec svých dnů — až síly jejich budou vyžilé, až do syta se nabaží tohoto světa — pak že budou hledět jako u nějaké pojišťovny pojistit si pozdním pokáním blaženou věčnost.

Ó bázeň a nejistota o věčnosti mnoho duší na kříž Kristův přibíjí — to jest spasitelný hřeb — vypadne-li hřeb bázně, duše s kříže Kristova spadne. A co mám říci teprve o těch, kteří budou jednou zavrženi? Či by nežili hůře než Sodomité — či by se neproměnila země do nebe volajícími nepravostmi v brloh loupežnický a v doupě jedovaté nemravnosti?

Ó nezpytatelný tam nad oblohou! tajný, mlčelivý, křídly Serafinů zakrytý — tmavý v světle svém a světlý v tmách tajemství! — Díky tobě, že jsi nám budoucí los náš na věčnosti nezjevil.

Tvoji vyvolení na věky zvlažněli by — vědouce se býti vyvolenými a zavržení zlotřili by ještě více a země by se obrátila v peklo.

[— Známky vyvolení. —] Zatím, moji nejm., ačkoli v předzřítelní božím a osudu šťastné věčnosti nemáme jistoty žádné, jsou přece jistá znamení, která nám dávají znamení budoucího spasení. Červená zář po západu slunce dává nám časem znamení jasného dne k ránu a západ pošmourný bývá návěstí dne deštivého. A podobně v běhu života lidského jistá znamení oznamují jasnost bu-

doucího dne nebeského. Jaká jsou to znamení? Po jaké záři poznává se den šťastné věčnosti? Ach, kéž znamení ta na sobě shledáme! Je to skalopevná víra v Krista Ježíše — je to věrné lnutí k choti Krista Ježíše, k církvi sv. — to jest život ctnostný, život v milosti boží založený — je to jedním slovem sv. láska k Bohu a bližnímu. To jsou ty červánky věštící nám jasný den věčnosti! A znamením věčnosti nešťastné jest bobaprázdňá nevěra, život bez Boha, bez ctnosti, bez lásky.

[— Setrvejme ve víře a v lásce. —] Ó kéž, moji nejmi, ozáří duši naši blahé červánky víry a lásky sv.! My nevíme počet vyvolených — s bázní, strachem a v nejistotě konáme spasení své — ale to víme jistě, že kdo setrvá až do konce — ve víře a v lásce setrvá, podle výroku Písma sv. spasen bude. Amen.

† *František Ekert.*

Neděle XIII. po sv. Duchu.

Nevděk světem vládne.

Kostra. Úvod. Nevděk světem vládne.

I. Nevděk k lidem: 1. Bájka. 2. Nevděk k rodičům, 3. k učitelům, 4. mistrům, 5. dobrodincům, 6. nejhorší druh nevděku: dobré zlé n splácti.
II. Nevděk k Bohu: 1. Příběh. 2. Spasitel. 3. Dobrodiní boží.

»Zdaliž jich není deset očištěno? A kdež jest jich devět?« (Luk. 17, 17.)

Z desíti malomocných, které dnes Spasitel očistil, navrátil se jediný, aby vzdal povinný dík; není nalezen, jenž by se navrátil a vzdal chválu Bohu, jediné cizozemec tento. Tak zle jest teď ve světě s vděčností, že z desíti jeden a ještě k tomu cizinec přichází a děkuje. Jak dobře mluvené, laskavé štědrosti se nelíbí, hořce ji bolí, když za vše jen nevděk vidí! Técht devět mužů jednalo jako krkavec v arše Noemově. Jakmile mimo archu živobytí našel, již se na archu nepodíval a nevrátil se do ní. Právě tak jednalo devět mužů v dnešním evangeliu, právě tak jedná mnoho jiných i za dnešních dnů. Když byl Aristoteles tázán, co rychle stárne, odpověděl: Vděčnost. V tom obledu podobají se lidé bezedným sudům. Byť bychom se sebe více vynasnažovali až nahoru dobrodiním je zasypati, vše opět dolejškem odcíláží. A tak pravdivým jest skutečně výrok: Nevděk světem vládne. Cnci vám dnes pravdivost tohoto výroku ukázati a proto pravím: »Světlem vládne nevděk

I. k lidem,

II. k Bohu.«

P o j e d n á n í.

I.

1. Člověk jeden se odebral do lesa kácet stromy. Tu slyší najednou hlas draka, který byl v díře zavřen, a sliboval mu největší odměnu světa, když ho odtud vysvobodí. Člověk nechá se

uprositi. Jakmile byl drak osvobozen, vrhá se brzy na osvoboditele, aby ho pohltil, řka, že je to slíbená odměna světa. Člověk praví, že to nevěděl, a žádá, aby soudce to rozhodl. Drak svoluje, i jdou hledat soudce. Brzy nalézají starého pána, u stromu přivázaného, očekává poslední ránu, aby pro pána, kterému tak dlouho věrně sloužil, z kůže jeho rukavičky zhotoveny byly. Co je to? ptá se člověk. Pes praví: To jest vděk světa. S tím nebyl člověk spokojen a odvolal se k jinému soudci. Když šli dále, potkali starého koně, kterého po dlouholeté službě ze stáje vyhnali, aby si hledal výživu, kde chce. Kůň si naříkal stále slovy: Tak svět odplácí. Člověk se toho zhrozil, ale odvolal se ještě ke třetímu soudci, ke svému štěstí nachází lišku. Slibuje jí všechna svá kuřata a dobrý stůl pro věčné časy, když mu z úzkých pomůže. Liška řekla, že nemůže při rozhodnutí, dokud neuvidí díru, ze které byl drak vysvobozen. Šli tam tedy, a liška prosila draka, aby ji uvedl do díry, kde byl. Jakmile tam drak vstoupil, dala liška člověku tajné znamení, aby ihned kámen přivalil. Tak byl drak opět uzavřen a liška k němu volala: Tak svět odplácí. Ale i lišce svět právě tak odplatil. Neboť když chtěla ze dvora slíbená kuřata odnésti, rozuměl tomu syn toho člověka jinak a vyklepal jí kožich tak, že zapomněla vstáti a nikdy již neměla chut na kuřata.

2. Nyní vám ukáži, jak tato bajka s naším předmětem souvisí. Netáži se s Kristem: kdež jest devět nevďěčných? Neboť nevďěk všude nalezneme; ale ptám se: kde jsou vděční? Kde nalezneme vděčnost? Snad u vás, dospělí synové a dcery, kteří přece rodičům svým stálou vděčností povinováni jste? Ale tu již slyším hlas nezvedeného syna: Otec, matka, měli se mnou sice mnoho starostí. Ale mohli méně činiti? Vždyť musili mně to dáti, co jiní rodiče dětem svým dávají, prokazovali mně jen to, k čemu byli povinni. To jest vděčnost u dětí. Než, nevďěčníku, jak to mluvíš? Rodiče tvoji konali ovšem svou povinnost a za to právě zasluhují si tvou vděčnost. Neboť kolik rodičů zapomíná na své povinnosti! Vždyť nalézáme i takové, kteří své vlastní děti usmrtili. Ale tvoji rodiče nebyli by zajisté zůstali pozadu za matkou ve Florencii, která spěchala za lvem a jemu vyrvala své dítě, které již odnášel. A dále: Rodiče splnili svou povinnost, tedy konej i ty svou povinnost, buď jim vděčný!

3. Hledejme dále vděčnost u žáků ke svým učitelům. Ale tu již slyším opět nevďěčná slova: Vyučovali mne sice, ale vše to bylo pro celou třídu. Kdybych byl do školy nevětročil, byl by učitel totéž říkal a vyučoval. A nad to byl za to placen. Jaký nevďěk! Kolikrát četl jeho nečitelné písmo, kolikrát opravoval jeho chyby, kolikrát mu v lenosti domlouval, kolikrát jeho svévolnost krotil, a pak praví žák, že jemu zvláštní pozornost nevěnoval. A i kdyby byl s ním měl námahu jen všeobecně, bylo by to přece zrovna tak, jako by rolník rouhavě řekl, že nemá příčiny Bohu za déšť děkovati, proto že přšelo na všechna pole v celém kraji.

4. Hledejme vděčnost jinde, i slyšíme učedníka: Co mistr nadělá, že mne vyučil? Dělal to zadarmo? Dávno jsem mu již vše svými službami splatil a za první čas, kdy ze mne ještě užitku neměl, zaplatili mu rodiče za učení. Nevděčníku! Ovšem, za učení zaplatili, ale za to měl mistr málo zisku, dával ti stravu a leccos jsi mu pokazil. A místo tebe byl by mistr dostal jiného, který by mu byl lépe k ruce a který by se mu byl lépe odvděčil. Hanba je to, že tak nevděčně o mistru mluvíš.

5. Kde najdeme vděčnost? Snad u těch, o které jsme se starali, jim stravu dávali výživu dopřáli? nebo u těch, kterým jsme z největší nesnáze pomohli? nebo u těch, kterým jsme dobrým slovem k místu dopomohli? Než všichni ti ponejvíce napodobují devět nevděčníků dnešního evangelia. Když jsou očištěni, t. j. když žádané obdrželi, co dlouho hledali, odcházejí a ani se nedívají na toho, kdo jim k blahobytu pomohl. Mnohý dobrodinec byl žebříkem, po kterém jeho chovanec do výše stoupal; ale jakmile zedník dům dostavěl neb nemá v zimě co dělati, odhodí žebřík do kouta a nechá jej ležeti, až zase ho znova potřebuje.

6. Ano, vděčnost světa nezáleží často jen v tom, že lidé vděčnost neukazují, nýbrž i dobrodiní zlým splácejí (Kolik studujících, kteří z kněžských nadací vystudovali...) Jaký nevděčník byl Popilius, který by byl život ztratil, kdyby ho nebyl Cicero svou výmluvností zachránil. A jaký vděk měl za to? Popilius ho zavraždil. Markus Antonius chtěl tohoto velikého řečníka římského viděti mrtvého, tu sám se Popilius nabídl, že mu přinese hlavu Ciceronovu, což skutečně vykonal. To jest nejhorší nevděk světa, že lidé i z dobrodiní nepřátelské střely proti svému dobrodinci kují.

Pozveš někoho na oběd, plníš mu ústa, ale k čemu? aby tě pohaněl; neboť po tabuli teprve dobře svými zuby hostinu tvou rozkousá. Dáš někomu almužnu, a ten tě ještě vyplísne, že jsi mu dal málo. Poskytuješ někomu výživu a vychováváš si v něm hada. Jiného naučíš umění neb řemeslu, a on ti potom hodně uškodí. Tak nerozumní jsou někteří, že si z nevděčnosti dělají čest a při každé příležitosti ji ukazují. Co mám říci o vás, rodiče? Kolik nevděčných dětí vychováte, které se proti rodičům bouří, jako bezbožný Nero, který matku nohama kopal. Než nevděčníci, kteří splácíte, jak svět odplácí, jen sečkejte! Vděčnost světa i vám nastane, když budete zavřeni ne v dutině, jako drak, o němž jsem vám v bajce vypravoval, nýbrž v pekle samém, kde místo vděku světa budete mítí vděk ďábla. Tak jest vděčnost světa jenom nevděk k lidem. Než jest též nevděk k Bohu, o čemž v díle II.

II.

1. Příklad neslýchané nevděčnosti udál se v Nizozemsku. Voják sběh jest odsouzen ještě s několika jinými k smrti provazem a v širém poli na stromě pověšen. Než snad nešikovností katovou nebo snad z jiné příčiny provaz ho nezardousil, tak že

ubožák živý na stromě visel. Brzy na to jede kolem něho na koni jiný voják, a poněvadž na oběšeném vidí ještě známky života, soucitem pohnut jede k němu, mečem provaz odťíná, klade polomrtvého na vlastní ramena, pokládá ho na zem, provaz s krku mu snímá a občerství ho, jak může. Ale ještě více. Jakmile se trochu zotavil, posadí ho vzadu na koně, aby ho jistě někde ukryl, kdyby snad opět měl katu v ruce přijíti. To bylo zajisté veliké dílo lásky, veliké dobrodiní, které měl nešťastník i životem svým spláceti. Než, jaká neuvěřitelná zloba a nevděčnost! Poslyšte, jak se odměnil! Při jízdě upozoroval, že má jeho zachránce s sebou mnoho peněz, nad to i mysli, že bude moci i koně potřebovati. Proto vytahuje jezdcí nepozorovaně z pochvy právě ten meč, kterým ho od smrti vysvobodil, a udeřil jím do jezdce tak pevně a jistě, že se mrtvý s koně skácl. Potom sestupuje s koně, oloupí mrtvého, svleče ho ze šatů a nechá ho obnaženého ležeti, ptákům na pospas; sám pak s koněm, penězi, šaty a zbraněm utíká.

2. Co říkáte, rozmilí, k této v pravdě ďábelské nevděčnosti? Odsuzujeme ji právem na tomto zločinci, ale proč ji neodsuzujeme také na sobě, když se jí skoro denně proti svému Pánu Ježíši dopouštíme? Vysvobodil nás nejen od časné, nýbrž i od věčné smrti, ano i od pekla, a to ne snad tak snadno, jako onen jezdec, nýbrž hořkým utrpením, bolestnou smrtí na kříži. My však hříchy, kterých se denně dopouštíme, jaksi znova na kříž ho přibíjíme, kterým nás vykoupil a tak ho ubíjíme právě tím mečem, kterým nás vysvobodil. Jak mám tento nevděk nazvati? Není to nevděk nerozumného zvířete, neboť i pes je svému pánu vděčný a jde pro něho i na smrt. Není to nevděk rozumného člověka; neboť jest proti všemu lidskému rozumu proměňovati dobrodiní ve zbraně proti dobrodinci. Není to nevděk dobrého anděla, neboť ten není takové nepravosti podroben. Je to tedy jen nevděk ďábelský. Žádného tvora Bůh tak nevyznamenal jako ďibla. A přece byl nejnevděčnější ze všech. Proti svému Stvořiteli a dobrodinci se vzbouřil, ano všemožně se snažil popuditi celé nebeské zástupy proti němu. Žádný tak ostrý rozum nebyl nikde jako měl on, a ten ještě zostřil, jen aby vzpouru proti Pánu rozšířil. Žádná moc nebyla tak veliká jako jeho, a tou chtěl pohroziti andělům, které od Boha odvrátiti nedovedl. Vše, co tento zlý duch měl, byly samé dary boží a z nich zosnoval střely, aby dobrotivé srdce boží poranil. Krátce, používal proti Bohu právě toho meče, kterým mu Bůh největší dobrodiní prokázal. A to jest ďábelská vděčnost, bohužel však i častá nevděčnost nynějšího světa, meče vykoupení, dobrodiní božích používatí jako nástrojů k urážce Boha.

3. Či snad není pravda, že mnozí dobrodiní božích proti Bohu zneužívají? Nejsou-liž svaté svátosti velikým dobrodiním božím, takofka mečem, kterým nás Bůh od věčného zatracení vysvobozuje, a přece jak často lidé Boha zneuctívají nehodným přijímáním svátostí a klením? Není-liž zdraví velikým dobrodiním božím? A přece jak mnozí ho zneužívají k nestydatostem, k smilstvu,

kazí si je nestřídmostí a kopají si proti vůli boží předčasný hrob. Není-liž moudrost a věda velikým dobrodiním božím? A přece jak mnozí jich zneužívají, aby vymyslili špatné vynálezy, zpustlé písně a básně! Jednomu udělí Bůh veliké bohatství; ale ten ho zneužívá proti vůli boží. Jinému udělí krásu tělesnou, ale ten jí zneužívá, aby nevinné duše svedl a od Boha odvrátil. Jinému udělí vznešený úřad, stav a hodnost; ale ten jich zneužívá ke vší možné nevázanosti, k utlačování poddaných, k pohrdání bližním. Jinému udělí dlouhý život, ten ho však jen užívá, aby dlouho hřešil. Jinému udělí čas ku pokání, ale ten ho zneužívá k pýše a hříchu. Ano skutečně, čím více nás Bůh dobrodiním zahrnuje, tím dále od něho utíkáme právě jako devět malomocných v dnešním evangeliu.

Beze vší pochybnosti jest velikým dobrodiním božím, když nám udělí bohaté žně, vůbec když našim pozemským statkům pozebnání své dává; neboť o to nejvíce po celý rok prosíme. Když jsme však to obdrželi, co činíme? Snad jsme proto horlivější v modlitbě? Navštěvujeme proto častěji než jindy chrám Páně, abychom Bohu zde poděkovali? Dáváme potom hojnější almužny nuzným? Polepšujeme život svůj a mravy své? Než často zbloudíme při štěstí, že na Boha a na sebe zapomínáme. Říkáme s boháčem v evangeliu: Nyní, duše, můžeš užívatí dobrých dnů, máš nyní lepší příležitost užití světa a vůbec činiti, co se ti líbí. Když někdo z nebezpečné nemoci povstane, co se děje? Opět nastává dřívější prostopášný život. Když někdo z nízkého stavu domůže se lepšího postavení, co se děje? Na nikoho z dřívějších přátel se nepodívá, vynáší se. Není to nic jiného, než z dobrodiní božích hotoviti zbraně proti Bohu, právě jako Eribatus, který, když ho Kroesus velikou sumou peněz obdařil, z těchto peněz vojáky najímal k válce proti svému dobrodinci.

Herodot vypravuje, že někteří národové mají takovou nenávisť k slunci, že sotva že slunce ráno vyjde, jako zběsilí s kletbou je vítají, ano i kamením po něm házejí. Co je to asi za lidi? Jsou to snad obyvatelé studených krajin, kterým slunce zřídka se ukazuje a svůj blahodárný vliv spoře poskytuje? Než nikoli, tito lidé spíše vycházející slunce slavnou hrou na harfu vítají.

Slunce nenávidí spíše ti lidé, které přímo svými paprsky zahřívá a světlem svým nejdéle obšťasňuje, které zemi zlatem, stříbrem, drahými kameny, moře korály a perlami obohacuje, totiž národové při Atlantickém moři. Co máme víc odsuzovati, nevděčnost či pošetilost těchto národů? Než nejednáme právě tak vůči Bohu, slunci věčně svítícímu, které nás milostivě osvětluje i tehdy, když jsme jeho nepřáteli? vůči Bohu, který nás stvořil, který nás k pravé víře přivedl, který nás dosud tak láskyplně zachovává, svým tělem a krví živí a své blaženosti účastnými učiniti chce?

Kdo boží slunce dále střelami urážky zasypávati chce, nechť tak činí, nechť hřeší, ale jen pod tou podmínkou, aby si vynášel dobu nebo místo ke hříchu, kdy a kde mu Bůh nic dobrého ne-

prokazuje. Ale to jest nemožné. Proto neurážejme více dobrotivého Boha, nýbrž vraťme se se Samaritánem v dnešním evangeliu k němu, děkujíce nejprve Bohu, dále pro Boha i svému bližnímu, jehož dobrodiní jsme dosud černým nevděkem spláceli, hledme zameškané největším uznáním nahraditi. Pak budeme vzdáleni nevděku světa, pak se učiníme hodnými slyšeti s vděčným Samaritánem potěšující slova: »Jdi, víra tvá tě uzdravila.« Amen.

Dle Ruoffa Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.

Nanebevzetí Panny Marie.

»Maria nejlepší stránku vyvolila, která nebude odňata od ní.«

(Sv. Luk. 10, 42.)

Když dali byste otázku člověku: co by si přál, jak různé byste slyšeli odpovědi. Jeden zdraví, druhý bohatství, třetí snad učenost, čtvrtý krásu těla, pátý čest velikou a pod. Přece každý musí doznati, že to jsou vše věci, které jsou připoutány na život časný a budou odňaty při smrti. Třeba dáti přednost těm, které odňaty býti nemohou a jsou nad smrt trvalejší. Proto Pán dává svědectví věrné žákyni své Marii, sestře Marty, že učic se pravdě jeho, snažíc se dle ní žíti, vyvolila nejlepší stránku, která od ní odňata nebude. Což nebyla ta služba dobré Marty záslužná, když oželela přítomnost Páně, zřekla se poučení jeho sv. slov, nebyla to záslužná obět? Není ta práce Marty pečlivá, aby Mistra i apoštoly nasýtila, plná zásluhy k životu věčnému? Zajisté. Protože však Maria Panna spojuje v sobě lásku Marie a péči Marty zvláštním způsobem, proto o ní právě užívá sv. církev sv. slova: Nejlepší stránku vyvolila. Dnes slavíme hod povýšení jejího, o níž zpíváme v hodinkách: »Vyvýšena jest svatá Rodička boží nad kůry andělské do království božího«. Prošla sice také branou smrti, ale vzácná jest její smrt,

I. pro vzácnou příčinu smrti,

II. a největší její oslavu po smrti.

To jest předmětem našeho rozjímání. Maria Panna za nás oroduj, abychom i my podobně vyšli odtud a byli přijati mezi služebníky boží a ctitele její.

P o j e d n á n í.

I.

Nejprve tedy rozjímějme o smrti Panny Marie. Je stanoveno od Boha, že jednou zemřeme a po smrti jest soud. Také všechno ostatní stvoření kolem nás sice umírá, ale po smrti jeho není soudu, poněvadž nemá vůle svobodné a nutně dle zákonů božích jedná, nemá také ostatní stvoření trvání po smrti. To vědomí, že smrt jest následek hříchů a odměna za hřích a obraz hříchu, to činí smrt odpornou a hroznou. Žalm o smrti sprave-

dlivého praví: »drahocenná jest smrt spravedlivých v očích Páně«, a smysl slov jest, že spravedlivý si získal odpuštění skrze krev Páně a poslušnost ve sv. víře a přikázání, tak že smrt u něho pozbyla hrůzy, protože miluje Boha, a proto nezná láska boží bázně přílišné. Smrt jest i jemu bolestná a hniloba následuje.

Však obracíme-li zrak duše k Marii Panně a její smrti, vidíme, že vyniká nad všechny tvory láskou k Bohu a milostí boží, a proto smrt její jest přirozená, ale pochází z lásky a touhy po Pánu Bohu, ne však jako následek hříchu. Za smrti Panny Marie nejde bolest a hrůza ani hniloba, nýbrž nový květ nesmrtelné mladosti, jak praví Veit v řeči o Panně Marii. Sv. církve nám o smrti Panny Marie praví, že odešla z tohoto údolí slzavého změněna a nebeskou radostí ozářena mocí Syna svého. Sv. Pavel o sobě pravil: Přeji si býti rozloučen a býti s Kristem. Panna Maria více milovala Pána Ježíše než sám sv. Pavel, a proto toužila ještě více býti rozloučena s tělem a býti s Kristem. Sv. Pavel si přál rozloučení s tímto světem, kde tolik musil snášeti pokušení a nástrah ztratiti milost boží. Smrtí pak přestává nebezpečí hřešiti. Proto si přál sv. Pavel býti rozloučenu. U Marie Panny nebylo nebezpečí hříchu pro vzácné a výjimečné milosti boží. Smrt její nekončila pokušení a nebezpečí, nýbrž byla začátkem patření na Boha. Láska k Bohu byla příčinou její smrti.

Krásně v té příčině píše sv. Bernard o smrti Panny Marie, proč byla tak krásná a lehká. Kdo jest otrok jen, ten se bojí Pána, kdo nájemník, ten chce odměnu Pána, kdo učedník, ten poslouchá učení Pána a Mistra, kdo jest syn, ten následuje otce, koho však oživuje láska, ten nehledá ani svobody jako otrok ji hledá, ani odplatu ani dědictví, ale chce Pána a Mistra samotného. Tak tomu bylo u Panny Marie. Od svého Syna ve smrti odloučena, na zemi držena byla proto, aby byla útěchou a posilou sv. apoštolů, učedníků a věřících po dobu života jejího. Když zesnutí její — tak krásně smrt Panny Marie nazývána — přišlo, nebyla smrti příčina hřích, nebyla tu touha po odměně, neb skončení pouti těžké, ale láska po Synu jejím, která toužila býti navždy s Kristem.

Jistě ti nechybili, kdo pravili, že Maria Panna zemřela láskou k Ježíši Kristu.

V životě sv. Jana z Boha vypráví se, že jako hoch odveden byl od hosta v jejich domě do ciziny, již chtěl poznati. Matka jeho zármutkem nad ztrátou syna tak se zarmoutila, že ve 3 nedělích zemřela. U Matky Páně byly pohnutky vznešenější touhy po Synu jejím. Smrt Panny Marie byla následek lásky a touhy její býti s Ježíšem Kristem.

Tělo její neshnilo, neboť nehřešilo, a neslo pramen všeho života v sobě, proto ani porušení nevzalo, ale přešlo v život krásnější. Nás učí sv. víra, že oslava našeho těla bude přiměřená našim zásluhám a pracím pro Boha z lásky konaným. Čím více zásluhy, tím více oslavy. Teď volíme v životě stále, volme vždy Boha více poznávati a jemu sloužiti.

II.

Dnes slavíme ne tak smrt Marie Panny, jako její nanebevzetí, jímž se nad všechny svaté vyznamenává. Všichni svatí požívají radosti patření na tvář boží, ale těla jejich nejsou dosud oslavena. Jedna jest výjimka z tohoto pravidla, a to jest Maria Panna, která i podle těla došla oslavení konečného, na které i svatí podle těla čekají. Tuto oslavu vezmou svatí teprve až uplyne doba dějin, kdy se naplní počet spravedlivých. Tenkrát ty zpráchnivělé obrazy lidské Boha Otce budou obnoveny nesmrtelnou krásou slávy věčné, protože byly údy Kristovy, že byly chrámem Ducha sv. a že sloužily na světě božímu řádu.

To vše se dá dokázati o Marii Panně měrou vrchovatou, a proto o ní dlužno věditi, že vrchovatou měrou vzala odměnu i podle těla.

Byla Maria Panna z lidských obrazů nejlepší podoba duše Bohu oddané, nejdokonalejší obraz lidský. Jiní svatí stali se údy Kristovými skrze zásluhu Ježíše Krista, ale Kristus vzal údy naše z přečisté Marie Panny, aby se stal hlavou církve své, všech věřících. Jiní svatí stali se chrámem Ducha sv., protože v nich přebývala láska boží milosti posvěcující, Maria Panna však stala se zvlášť svatým chrámem božím, že byla nazvána »milosti plnou«. Proto také všemohoucnost boží zvlášť ji odměnila, že sv. tělo její nečekalo dne posledního, aby došlo odměny, ale Bůh ji vzal na nebe. Tak věřila církev sv. vždy a tak slavíme dnes právě Hod nanebevzetí Panny Marie. V tom směru krásně napsal Tertullian, jeden z nejstarších spisovatelů církve: »Což neměla tato z mrtvých vstáti, která tolikeronásobným způsobem byla boží?« Ba, zajisté byla mnohonásobným způsobem boží. Byla boží obraz nejdokonalejší tím, že vůli svou plnila vůli boží z tvorů nejlépe. Byla boží podle vzácné milosti, kterou dostala plnou měrou. Byla boží, že stala se panenskou matkou, byla boží pro zvláštní přebývání Ducha sv. v ní. Proto také hned po své smrti účastna byla zvláštním způsobem odměny podle těla, které se stalo účastno zaslíbeních Kristových, vzkříšení slavného a přijetí do věčné slávy. Ona vzala podíl na oslavě syna i podle těla jeho prvá z lidí. O svatých praví nám sv. Písmo, že »budou jako andělé boží«, o Marii Panně praví se nám v církevních hodinkách, že Panna Maria »povýšena jest nad kůry andělské«. Je to všeobecně známá věta sv. víry, že níra oslavy závisí na míře zásluhy. Sám Pán to pravil: Kdo mně slouží, uctí jej Otec můj. Dle této míry lehce poznáme míru odměny Marie Panny. Ze všech tvorů milovala nejvíce, ze všech tvorů sloužila nejvěrněji, ze všech tvorů trpěla nejvíce, a proto povýšena a oslavena i podle těla nejdříve a nejvíce. Všechny svaté máme za orodovnice své na pravici boží, ale mezi nimi největší moc přikládáme Matce Páně, protože nepřestala býti Matkou Ježíše Krista ani na pravici oslaveného Spasitele Syna svého.

Jako Šalomoun matce své, která kdys chtěla prosbu synu

svému přednésti, řekl: Žádej cokoliv, nesluší se, abych nectil tvou tvář, tak můžeme i o božím Synu a jeho Matce říci, že ctí Matku svou a slyší prosby a přímlyvy její. Ona sdílela celé ponížení jeho, proto také sdílí plnou míru oslavy.

Všechny ty svátky v roce, všechny neděle a památky mají účel přivést nás k následování Pána svého v životě tom, který žijeme a v těch okolnostech, v nichž jsme. To jest ona nejlepší stránka, kterou třeba vyvoliti, když chceme míti podíl s Marií Pannou na radostech věčných.

Před naším přijetím do nebe musí předcházeti blažená smrt; ke šťastné smrti však třeba celý život považovati jako úlohu v trpělivosti. V trpělivosti pak leží ta zásluha odměny. Sv. Augustin praví o tom: »Jsou lidé, kteří si získali umění v trpělivosti umřítí, jsou také někteří, a to jsou ti dokonalí, kteří umí v trpělivosti žítí. Kdo si upřímně přeje býti rozloučen a býti s Kristem, ten žije trpělivě a umře v radosti.« Jest v tom veliké poučení praktické. Radost jest požitek, který každý chce míti, ale nenalézá jej každý, protože neví, že k radosti patří trpělivost, jako k růži trn. Mnozí si myslí, že radost mohou míti toliko z nevázaných a neměrných požitků, což jest osudný omyl. Sv. Bernard o těch radostech světských krásně pravil: »Máš-li je, jsou obtížné, miluješ-li je, poskvrníš se, ztratíš-li je, trápíš se.« Kolik příkladů dává neobyčejnější život vezdejší na doklad pravdy těchto slov. Sv. Ignác jinými slovy podobnou pravdu vyslovil řka: »Všecken med, který z květu světa můžeme sebrati, nemá tolik sladkosti jako žluč a ocet našeho Spasitele.«

Býti se Spasitelem to je to největší štěstí, které může míti člověk na zemi a které může míti na věčnosti. S ním pracovat, s ním modliti, s ním trpěti a s ním se radovati, to jest ona nejlepší stránka našeho života, která nemůže býti odňata od nás, a která připravuje napřed věčnou naši radost. V starém kancionálu českém poznamenala některá duše zbožná, co cítila při své zbožnosti: »Není na tom světě větší štěstí, nežli Boha chválit, Bohu sloužit, Boha velebiti.« Máme tolik radovánek, tolik místností pro zábavu, tolik prostředků k obveselení a přece tolik rozervaných, tolik nespokojených duší, že by se mnohému mohl dáti nápis, který si složil Dingelstedt (spisovatel divadelní, který měl pražskou zpěvačku za manželku a zemřel ve Vídni 1881):

»Měl mnoho štěstí v životě
a nebyl nikdy šťasten.«

Jak smutný to nápis po smutných zkušenostech. Oč šťastnější jest duše prostá, která se Spasitelem jest, pracuje, trpí, umírá a běže s ním podíl na radostech jeho. Mnoho radosti zaznívá v den nedělní a sváteční a tolik smutku a rozervanosti všude. Jediné číslo samovražd v Evropě jest v roce 40.000 (nelze to dosti opakovati), mluví nám, že jsme se vzdálili od Pána a Mistra svého, že jsme přestali býti učedníky jeho. Učme se od Matky Páně:

býti s Pánem, pracovati s ním a trpěti s ním, abychom uměli a dostali i milost umřít s ním a radovati se s ním, věc to tak důležitá, stránka, která nebude odňata od nás. Amen.

Fr. Vaněček.

Slavnost Nanebevzetí Panny Marie.

Příčina naší dnešní radosti.

»Maria nejlepší stránku vyvolila.«
(Luk. 10, 42.)

Církev svatá počíná úkon dnešní mše svaté slovy : »Radujme se všichni v Pánu«, a přece si připomínáme odchod, nanebevzetí Marie Panny. Odchází-li kdo odkud na vždy, opouští-li nás kdo na dlouhou dobu, truchlíme nad jeho odchodem, pláčeme nad jeho smrtí a dlouhým odloučením. Dnes však tomu jest naopak. Jaká toho příčina?

Když patriarcha Jakub uslyšel, že syn, jež za mrtvého považoval, živ a zdrav jest a v Egyptě místokrálem se stal, zvolal : »Nyní rád umru, když jsem spatřil tvoji tvář, jakož i velikost a slávu tvoji.«

Matce Neronově bylo prorokováno, že rukou synovou zhyne, jakmile se tento císařem stane. Než matka pro slávu synovu ani života svého nevážila. »Může mne zničit, jenom když bude císařem.«

Když tito pro slávu a vznešenost svých dětí i zemřít si žádali, jak bychom se i my neradovali, když Maria svoji smrtí nabyla cti a slávy, proti níž pozemská oslava pouhým je stínem? Panna Maria dnes u vítězoslávě vzata do nebe, kdež se jí dostalo Synem koruny slávy nehynoucí. Příčinou dnešní radosti naší jest jak slavný vjezd její do nebe, tak i slavné korunování její, což jest předmětem dnešní řeči mé.

P o j e d n á n í.

1. Panna Maria byla slavně do nebe vzata.

Smrt všechny lidi uchvacuje, nad veškerým pokolením lidským panství udržuje. Nadarmo postavil Šalomoun k loži svému šedesát udatných ozbrojenců, by ho před smrtí bránili. Zemřel také jako všichni lidé na světě zemrou.

I Marii Pannu smrt pojala ve svou ledovou náruč i Matka Páně zemřela a do temného hrobu byla položena. Však další moci smrt nad tělem zemřelé neměla. Její tělo nebylo vydáno na pospas hnilobě, jí dle slov Jhových červi nebyli posledním údělem; tělo Marie Panny se neobrátilo v prach a popel jako každého jiného smrtelníka.

Dnešní slavnost a starobylé podání nám ukazuje, že byla Maria Panna z hrobu slavně do nebe vzata. Neslušelo se, by to tělo, které bylo na světě stánkem Nejsvětějšího, které nám dalo Spasitele našeho, by to tělo, které na sobě hříchů žádných ne-

mělo, trpělo i následek hříchu, podíl mělo na vině Adamově a porušení vzalo v hrobě. Proto sotva duše tělo opustila, smrt již žádné na něm moci neměla.

Všem lidem zákon na čelo vepsán: »Prach jsi a v prach se obrátíš«, jenom Marii Panně řekl Hospodin: »Ne pro tebe, ale pro všechny jiné zákon ten ustanoven.« Tělo Marie Panny bylo záhy spojeno s duší a Matka boží vyšla z hrobu slavně jako vítěz nad smrtí, aby hned s tělem i duší do nebeského království se dostala. A jaký byl tento vjezd, tento odchod do končin nadhvězdných? Slavně vjela královna Esther do paláce Ahasverova, slavný byl vjezd statečné Judith po smrti Holofernově do Jerusalema uprostřed lidu, šlechty, kněží, oslavujících ji, ale příchod Marie Panny do nebe byl mnohem slavnější a velebnější.

Touže nebeskou drahou, kterou se bral Syn boží, i Maria jest do nebe vzata. Celé nebe se snaží před příchodem Bohorodičky co nejdůstojněji okrášlit a ozdobit. Jasně hvězdy obklopují hlavu Královny nebeské a korunují ji leskem a třpytem svým, měsíc sestupuje, by byl podnožem jejím a slunce paprsky svými odívá pláštěm její.

V tomto rouše viděl Marii Pannu svatý Jan ve svém zjevení jako paní, již jest slunce pláštěm, měsíc podnožem a dvanať hvězd korunou.

Kůry andělské obklopují Marii Pannu, volajíce se všech stran: »Otevřte se brány nebeské, by mohla vejít Královna andělů, mocná Paní, Matka Spasitelova.« A Syn boží sestupuje s trůnu svého, podává své Matce ruku a ruku v ruce ji vede do nebe. A tu se otevírá celé nebe, všichni nebešťané vítají nebeskou Královnu. Knížata a mocní tlačí se k ní, patriarchové kloní před ní šije své, svaté panny ji berou ve svůj střed, mučedníci a vyznavači vítají ji, ctitelé její klesají na kolena a celé nebe ozývá se slávou nekonečnou.

Tak vchází Bohorodička do království nebeského!

Když vnášeli kněží archu úmluvy do města Davidova, s velikou se dalo oslavcu a při každém šestém kroku byla přinášena oběť díků. Veškeren pak lid volal: »Israel něco tak velebného dosud nespatrił.« Tak jest i nám volati, pozorujeme li odchod Marie Panny do nebe: »Něco vznešenějšího nebešťané ještě neviděli nad slávu, již Syn boží Matce své při smrti způsobil!«

Když sám na nebesa vstoupil, Bůh Otec s nebešťany, anděli a svatými vítá jej; dnes však sám Syn vede Matku do království a na pravici svoji usazuje ji. A jak ji byl přijal, tak ji také korunoval.

2. Duše hned jakmile se spojila s tělem a Maria Panna slavně byla do nebe vzata. Kde jest pro ni upraven příslušný trůn? Když přišla kdysi do Betlema k zápisu, nebylo tam místa pro ni v celém městě; kde nyní mezi svatými a vyvolenými Páně náležité místo pro Bohorodičku?

Božský Syn vede Matku svoji po celém nebi ve slavném průvodě. Nejprve přistupuje ke sboru svatých panen. Jest zde trůn

pro Marii Pannu? Všim právem by zde mohla prodlévati mezi panici a pannami v bílém rouše nevinnosti a s liliemi v rukou. Maria zůstala vždy pannou a panenský život vedla až do své smrti. Ale trůn zde není připraven. Ježíš povzbuzuje Matku svoji: »Vystup výše, Matko má!«

I zašli u vítězoslávě mezi mučedníky, kteří život pro Spasitele položili, kteří krev pro víru svoji vycedili. Je tady pro Marii sedmibolestnou místo připraveno? Byla přece také mučednicí a snášela mnoho od Betlema až po Golgotu, kde Syn pněl na kříži, kde stála v bolestech převelikých, kde srdce její bylo mečem protkáno. Bude tedy mezi mučedníky v království božím? Nikoliv. Syn boží upomíná Matku svoji: »Vystup výše, Matko sedmibolestná.«

Spasitel vede Marii do sboru apoštolův, ale ani zde není místa pro tu, kterou svatý Tomáš nazval »Učitelkou všech apoštolů«, ani mezi těmi, s nimiž Syna svého doprovázela, poslouchala, s nimiž Ježíše pochovala, s nimiž Ducha pravdy přijala, není trůnu pro nebeskou Královnou.

»Vystup výše,« znovu dí Spasitel k Matce. Jdou ke všem vyvoleným, ke všem vyznavačům, svatým andělům, ale ani mezi Cherubíny a Serafíny nezůstává. Stále výš a výše, až posléze došli připraveného místa, uchystaného trůnu u nejsvětější Trojice.

Když byl král Šalomoun vyvýšil svoji královskou stolicí, hned vedle posadil matku svoji, řka jí: »Žádej, matko, co chceš!« Podobně i Kristus posadil Matku svoji na pravici svou, jakoby jí říci chtěl: »Hle, Otec nebeský staví korunu slávy na hlavu nejmilejší dcery své: »Já dávám ti žezlo moci do ruky a Duch svatý poklady svých milostí.«

Král Ahasver, chtěje manželku svoji Esther obdarovati, dal jí polovici království svého; Herodes, chtěje dceru svoji odměniti, nabízel jí půl království svého. Maria však se stává Královnou veškerého nebe i celé země, a Syn boží dí jí: »Žádej, Matko má, a dám tobě.« Jaká to moc Marie Panny v nebesích! Jak vydatná a mocná jest přímmluva její za lidi u Boha!

Uvažujme, křesťané, kterými slovy Spasitel Matku svoji oslovil: »Žádej, Matko má, co chceš, a dám tobě.« Tato přímověď nebyla dána nadarmo. Maria skutečně žádá, za nás se přímmlouvá a prosí.

Když Eliáš na ohnivém voze do nebe vzat byl, spadl s něho plášť k zemi, který zachytil učedník jeho Eliseus a hned přišla moc prorocká na něho. Když dnešního dne Maria Panna na voze slávy a vznešenosti do nebe odjela, ponechala na zemi svým věrným za podíl plášť ochranný, jehož křesťané na zemi mobou užívati.

Jakmile se Esther královnou stala, nejdříve se přímmlouvala za svůj národ israelský: »Daruj mně, králi, můj lid, za nějž se přímmlouvám.«

Maria Panna, jakmile dnes na nebe byla vzata a královnou nebeskou se stala, také pod ochranu svoji bere svůj národ, svůj

lid, stávajíc se prostřednicí a přímlovkyní naší. Prost-li za nás Maria, přímlovami svými podporuje-li modlitby naše, tu můžeme býti přesvědčeni, že nás vyslyší Ježíš Kristus, poněvadž za nás jeho Matka prosí.

Když vůdce Koriolán s velikým vojskem stanul před rodným městem Římem, měšťané v největší úzkosti nabízeli mu obromnou částku peněz a vzácných darů, by odešel, ale nadarmo. Posléze byl vypraven průvod paní římských a v jich čele Koriolánova matka. Tato, padnuvši před synem na kolena, prosila ho za město. Vůdce, který se ničím nedal oblomit, na prosby matčiny se pohnul řka: »Matko, ty's město zachránila, ale svého syna ztratila.« Po té odtáhl od města Říma.

Hle, matka pohanská prosí syna pohana a není odmítnuta; čím více milosrdný a dobrotivý Syn Ježíš Kristus Matku svoji vyslyší, když tato za nás se přímlová, za lidi oroduje?

Právem dí svatý Bernard, že nebylo nikdy slýcháno, by byl oslyšen ten, kdo se k Matce boží o přímlovu utekl. Jakou vám to jest útěchou, jakou radost to působí srdci našemu? Nikdy nezapomeňme, že Maria jest naší orodovnicí a přímlovkyní. Věru, nebylo by pokolení lidské, nebyla by mládež naše, nebyl by lid tak zkažen, kdyby se utíkal pod ochranu Marie Panny. Vzpomínejme v nebezpečích těla i duše, že v nebesích máme svoji Přítelkyni, která prosbami svými vytrhnouti nás může ze sebe většího protiventví.

A na dnešní slavné cestě, při dnešní velebné korunovaci Marie Panny v nebesích všichni bez rozdílu stáří a stavů volejme k Marii: »Budiž pozdravena buď velebena Královno nebeská, Matko milosrdenství, živote sladkosti a naděje naše!« Amen.

Alois Dostál.

Neděle XIV. po sv. Duchu.

»Hleďte tedy nejprve království božího a spravedlnosti jeho, a toto všechno bude vám přidáno.« (Mat. 6, 33.)

Kristus Pán vážně varuje nás v dnešním sv. evangeliu před úzkostlivou a přespřílišnou péčí o tento svět a život pozemský. Zhoubné následky její líčí nám sv. apoštol Pavel, když píše: »Kteří chtějí zbohatnouti, upadají v pokušení, a v osídlo ďáblové, a v žádosti mnohé neužitečné i škodlivé, kteréž pohřbívají lidi v zahynutí a ztracení. Kořen zajisté všeho zlého jest žádostivost, již někteří puzeni pobloudili od víry a uvedli se v bolesti mnohé.« (I. Tim. 6, 9, 10.) Proto napomíná nás Kristus Pán, abychom především o věčná dobra pečovali, ano on nám podává jako záruku svoje neklamné slovo, že se nám, když pro věčné statky žijeme, časných nikdy nebude nedostávat: »Hleďte nejprve království božího a spravedlnosti jeho, a toto všechno bude vám přidáno.«

Právě toto je to, čeho dnešní svět více neuváží a dle čeho on též už nejedná a nežije; on hledá především, ano ponejvíce, namnoze jen výhradně panství světa, panství země, pozemská dobra a statky, pozemský zisk a požitek, a ztrácí proto království boží a jeho spravedlnost, časné a věčné statky zároveň; časné aspoň smrtí, věčné po smrti. To je strašlivý osud materialismu naší doby.

Uvažujme tedy dnes tuto časovou, tuto důležitou a nás všech se dotýkající pravdu blíže, a dím k tomu účelu:

Jedinou jistou záruku pro časný majetek podává nám touha po království nebeském a spravedlnosti jeho.

P o j e d n á n í.

Prameny, z nichž člověk zde na zemi pozemský zisk a majetek čerpatí může, jsou všechny bez výjimky nejisté a nacházejí se mimo lidskou vypočítavost a moc. Neboť cokoliv člověk z vý-
těžků země získati hodlá, jest podmíněno příznivými poměry všech elementů (prvků) navzájem: půdy, vzduchu, povětrí, svitu slunce a deště, a každá porucha těchto poměrů může veškeru naději rolníkovou zničiti. Nuž, však úprava těchto poměrů nespočívá v žádného člověka moci a moudrosti, nýbrž jen ve vědomosti, všemohoucnosti a prozřetelnosti toho, jenž Stvořitelem, Zachovatelem a Ředitelem, jenž Pánem všech elementů jest a nezdá se přiházeti, že ještě v posledních dnech přede žněmi nešťastná živelní pohroma veškeru péči a práci, veškera vydání a všecko lopocením se po celý rok ohromí a celé požehnání a úrodu země najednou zničí. Tu platí v pravém smyslu slovo svatého Pavla: »Ani ten, kdož sází, jest něco, ani ten, kdo zalévá; ale Bůh, jenž dává vzrůst.« (I. Kor. 3, 7.)

Stejně se to má s průmyslem a obchodem. Pokoj a klid mezi národy, jistota před nebezpečími na moři a na zemi, pří-
znivé okolnosti při nakupování a prodávání, a tisíc jiných věcí, které nejen na rozličných případech v přírodě, nýbrž též na svobodné vůli, na vášních, na choutkách lidí závisí, obsahuje v sobě podmínky, od nichž veškeren výsledek v průmyslu, v majetku, v odbytu a využitkování zboží odvislým jest. Který lidský rozum však jest s to, všechny tyto podmínky vypočítati? Jaká lidská námaha sil dovede tytéž ku svému prospěchu opanovati? Která lidská opatrnost může veškeren nepřátelský vliv ubrániti a veškera nebezpečí přemoci? To jest jen Bohu možno, jenž všecko řídí, spravuje a vede. O tom píše sv. apoštol Jakub: »Aj, nyní vy, kteříž říkáte: dnes neb zítra půjdeme do toho neb onoho města, a pobudeme tam celý rok, a budeme kupčeti a získáme: ježto nevíte, co zítra bude . . . Místo toho, co byste měli říkati: »Bude-li Pán chtíti a budeme-li živi, učiníme to neb ono.« (Jak. 4, 13, 14, 15.)

Ještě nejistější jsou prameny, z nichž průmysl a spekulace čerpatí neumdlévá. Neboť vše, co stroj, pára, električnost a hra přináší a zanáší, jest proměnam poměrů podrobeno; tyto poměry

a okolnosti bývají tím nejistější, těkavější, tím nebezpečnější, čím více spekulace a průmysl co do výše a rozvoje získají, a často zničtí a rozdrtí jedna nešťastná hodina vše, co dlouhá léta nahromadila a nashromáždila; když Bůh všemohoucí nechrání a nezachová, jak v apokalypsi sv. Jana o pohanském, v bohatství a rozkoši býlícím Římě psáno jest: Jak se mnoho chlubil a v rozkoších byl, tak mnoho mu dejte muk a smutku; neboť v srdci svém praví: »Sedím na trůně královna a nejsem vdovou a neuzřím pláče. Protož v jeden den přijdou rány jeho, smrt a pláč i hlad, a ohněm spálen bude; neboť silný jest Bůh, kterýž jej souditi bude«; a: »V jedné hodině bylo tak veliké bohatství to tam.« (Zjev. 18, 7, 8, 17.) Na sta na mizině se octnuvších rodin vydává též v naší době o této pravdě svědectví.

Kdo by však na výnos svého kapitálu, jako na neklamný zdroj nezničitelných příjmů se spolehnouti moci domníval, ten by nemusil nahlédnouti, anebo uvážiti, že též výnos těchto pramenů svou plodnost z právě uvedených zdrojů odvozuje a že tudíž právě tak nejistý jest jako ostatní; že též úroky stoupají a padají dle zákonů, jichž žádný člověk neomylně zaříditi nedovede, a že nespočetné nešťastné náhody možné jsou, jež i největší bohatství v nejkratnější chudobu zvrátiti mohou, aniž by kdo odporu klásti, anebo věc zameziti mohl, když Bůh svého všemohoucího ramena na ochranu nevztáhne. Proto píše sv. apoštol Pavel svému učedníkovi Timotheovi: »Bohatým tohoto světa přikazuj, ať nejsou vysokomyslní, aniž spoléhají v nejisté bohatství, nýbrž na Boha živého, který nám dává všecky věci hojně ku požívání.« (I. Tim. 6, 17.)

Podobně nezajišťuje služba, úřad, stav, anebo jakékoliv postavení ve světě určitého pozemského majetku. Neboť dostačí často nedohlédnouti, nemoc, nehoda, lež anebo pohana, aby nepřítel oněch vyvolala, na nichž závislí jsme; a vše jest na vždy ztraceno. Jak často bývá i ten, v jehožto službě jsme, neschopen, aby nám službu, úřad, náležité postavení poskytnul! Též strhují nepředvídané a nezadržitelné bouře: často s nízkými a slabými i nejvýše postavené a všemocné s sebou; když Hospodin, jenž moři a větrům rozkazuje, jich všech jako ohradou neobklíčí, anebo když Hospodin naopak dokonce ve spravedlivém hněvu takovéto bouře za trest sesílá. Proto psáno jest u proroka Jeremiáše: »Toto praví Hospodin: Zlořečený člověk, kterýž doufá v člověka, a klade tělo za rámě své, a jehož srdce od Hospodina odstupuje! Neboť bude jako vřes na poušti, a neužítí, když by přišlo dobré; a bydleti bude v suchotě na poušti, v zemi slatinné a nebydlitelné.« (Jerem. 17, 5, 6.)

I v nás přebývajících osobní síla, umění a věda nemůže nám žádného časného zisku, výtěžku a majetku zajistiti. Neboť co ti pomůže tvoje silné rámě, když žádné práce nedostaneš? Co ti pomůže tvá zručná ruka, když žádný od tebe díla uměleckého nepožaduje? Co ti prospěje vše tvoje vědění, když ho neumíš použiti? Co ti prospějí veškery tvoje talenty, když se žádné pří-

ležitosti neposkytuje, abys je mohl rozvinouti a jich použiti? Tyto příležitosti však a srdce lidská má Bůh sám ve své ruce, jakož psáno jest: »Peklo a zatracení odhaleno jest před Hospodinem; čímž více srdce synů lidských?« (Přís. 15, 11.)

Konečně není ani docela žádný krok na této zemi tak jistý, abychom do hrobu upadnouti nemohli; žádný pohyb ruky tak jistý, aby ochromena býti nemohla; žádné udeření tepny tak jisté, aby ocbznouti nemohlo; žádný povzdech úst tak jistý, aby na vždy přestati nemohl; žádný pohled oka tak jist, aby na vždy se zatemniti nemohl; žádný okamžik tak jist, by posledním býti nemohl, a s posledním okamžikem života zmizí pro člověka všeliký pozemský majetek pro celou věčnost.

Všecky prameny tedy. z nichž člověk svůj pozemský majetek čerpá, neposkytují samy o sobě už žádné jistoty, a jsou nad to nesčíslnými nebezpečími a obtížemi obklopeny, kterými se ještě nejistějšími stávají. I život člověka na tomto světě není ani na okamžik jist. Jen jedno jest jisto, smrt a skrze smrt ztráta všeho pozemského na vždy a na věky, a i o smrti jest ještě doba kdy, místo kde, a způsob a jakost, jak nastane, nejisto, neurčito a neznámo.

Jak se nám musí vzhledem k této mocné, vše ovládající pravdě celý běh dnešního světa jevit, v němž vše od hory až dolů z větší části jen o zisk a majetek a požitky pozemských věcí se otáčí, pro ně jen se přemýšlí, cítí, mluví, pracuje, bojuje, trpí, obětuje a umírá, pro ně nevinnost, ctnost, víra, náboženství, Bůh a věčná blaženost se obětuje, za ně bříčů, neřestí a zločinů bez počtu a bez míry se páše, a za ně nepokoj a bolesti všeho druhu v čase, a muka pekla na věčnosti na se bífou?

Ale uprostřed této všeobecné nejistoty jest přece ještě jedna jistota, neomylná a neklamná jistota pro pozemské statky na krátkou dobu života, který zde na zemi strávití musíme, a tato jistota jest »spravedlivý život v království božím. Neboť jak jsme se až dosud přesvědčili, může jen Bůh, vševědoucí, všemohoucí, neomezený Pán a ředitel všech věcí za pozemský majetek jistou, určitou, neklamnou a neomylnou záruku dáti. Komu tedy Bůh tuto záruku poskytne, ten a jen ten ji má. Nuže, však Bůh své neklamné slovo na to dal, že tomu, kdož v jeho království cestou spravedlnosti kráčí, též účast na pozemských věcech udělí; neboť takto znějí jeho slova: »Hleďte tedy nejprve království božího a spravedlnosti jeho, a toto všecko bude vám přidáno,« to znamená dle výkladu sv. Chrysostoma a svatého Augustina tolik, jako: Čeňte a hleďte především ostatním věčnou blaženost a prostředky k dosažení její, totiž spravedlnost v pravé církvi Kristově skrze ospravedlnění a posvěcení svých duší a skrze vyplnění všech příkázání a povinností, pozemské statky budou vám pak nikoliv jako odměna, nýbrž jako přídavek k tomu přidány, jako něco, čeho Bůh vůbec necení, téměř přihozeny.

Kristus nepraví: »Hleďte »jen« království boží a jeho spravedlnost«; nýbrž: »Hleďte »nejprve« království boží a jeho

pravedlnost st.« Nevylučuje tedy starosti o časné věci; nechce, abychom ruce do klína vložili, a potřebné časné věci skrze zázrak boží očekávali; nýbrž chce, abychom též tyto hledali, kdyžť sv. apoštol Pavel píše: »Kdo nechce pracovati, ať též nejí;« (II. Thes. 3, 10.) abychom však nejprve království boží a spravedlnost jeho hledali, spásu duše veškerý pozemské věci podřadili, a k tomu jich jako prostředku užívali, a pro ně ničeho nečinili, anebo neopominuli, co oproti spásu duše jest. Kristus chce pravý řád, abychom časné věčnému, pozemské nebeskému, lidské božskému, přirozené nadpřirozenému podrobili.

Kristus dí: »A toto všechno bude vám přidáno.« Co vyrozumívá Pán pod slovem: »Toto všechno?« Rozumí tím to, o čem právě k lidu mluvil a slovy vyjádřil: »Nepečujte tedy příliš řískajíce: »Co budeme jísti, aneb co budeme pít, aneb čím se budeme odívat!« (Mat. 6, 31.) Mínil tedy pokrm a nápoj a oděv, pokud nám to potřebno jest, abychom stavu přiměřeně žili. Tak dí též sv. apoštol Pavel: »Ale majíce pokrm, a čím bychom se odívali, dosti na tom mějme;« (V. Tim. 6, 8.) a udává též důvod toho slovy: »Nic jsme zajisté nepřinesli na tento svět; bezpochyby že také nic odnésti nemůžeme.« (V. Tim. 6, 7.) Kristus požaduje tedy skromnost

Když tedy tyto tři podmínky naplníme, že totiž nejprve království boží a jeho spravedlnost hledáme a této péči vše pozemské podřídíme, pak abychom nutným spokojeni byli a konečně, abychom toto potřebné též práci a činnost si zasloužiti se snažili, tu dává nám Kristus neklamné slovo, že se nám tohoto potřebného nikdy nedostáváti nebude, a že bez starosti a tíže ve všech okolnostech a pro celou budoucnost, co se toho týká, žiti můžeme. Aby nás však u více v tuto pravdu a důvěru ve své slovo hodně upevnil, uvádí Kristus sám v dnešním svatém evangeliu šest důkazů, jež nás veškeré péče, obavy a úzkostlivosti zbavují, když je dobře pojmáme a uvážíme.

První důvod poukazuje na následky a zní: Nezřízená žádostivost po pozemských věcech, kterou sv. Pavel modloslužbou zove, jest podstatně Bohu zhola odpornou. Kdo tedy úzkostlivě o pozemské statky pečuje, nemůže po Bohu toužiti. Nyní však musíme Bohu sloužiti, nechceme-li na věky zahynouti. Tedy ne smíme nezřízeně o věci časné pečovati. Sloužíme-li však Bohu, bude též Bůh o naše časné a pozemské potřeby pečovati. Slova Kristova zní: »Žádný nemůže dvěma páním sloužiti; neboť zajisté jednoho nenáviděti bude, a druhého milovati, aneb jednoho strpí, a druhým pohrdne. Nemůžete Bohu sloužiti a mamonu (Mat. 6, 24.), to jest, bohatství.«

Druhý důkaz Krista uzavírá od většího na menší takto: Hospodin Bůh jest Pánem života a smrti a jen Bůh může nás na životě zachovati. Když tedy Bůh náš život časný zachovává, tož nám též to, co menší a co k zachování tělesného života nutno a užitečno jest, dá. Jeho slova jsou: »Nepečujte o svůj život, co

byste jedli, ani o tělo své, čím byste se odívali. Zdaliž není život více nežli pokrm, a tělo více nežli oděv?» (Mat. 6, 25.)

Třetí důkaz uzavírá z menšího na větší tímto způsobem: Bůh živí a zachovává nerozumnou zvěř, jež jísti může jen, co nalezne, a co se jí samo sebou naskytá. Nuž my jsme daleko dokonalejší tvorové, ano dítky Otce nebeského. Bude tudíž mnohem více o nás pečovati. Slova Kristova jsou: »Pohleďte na ptactvo nebeské, žeť nesejí, aniž žnou, aniž shromažďují do stodol a Otec váš nebeský živí je. Zdaliž vy nejste dražší nežli ozi?» (Ibid. 26.)

Čtvrtý důkaz uvádí nám nemožnost věci před oči následujícím porovnáním: Všichni svoji péči nemůžete k postavě svého těla lokte přidati. Nuž ale je to stejně nemožno nezřízenou péčí a přespřílišným bažením po časných statcích. Slova Kristova zní: »A kdo z vás přemýšleje, přidati může k postavě své loket jeden? Když tedy nemůžete býti s to, co nejmenšího jest, proč se o jiné věci staráte?» (Luk. 12, 26.)

Pátý důkaz Páně veden z péče boží o svět rostlin, kdež Bůh sám květin nezapomíná; závěrek na tutéž prozřetelnost boží a péči o své dítky a slova jeho zní takto: »Pozpamatujte se na polní kvítí, která rostou, nepracují, aniž přede. Pravím pak vám, že ani Šalomoun ve své slávě nebyl tak oděn, jako jedno z nich. Poněvadž tedy trávu polní, která dnes jest, a zítra opovržena bývá, Bůh tak odívá, čím více vás, malověrní?» (Mat. 6, 28, 29, 30.)

Šestý důkaz béře Kristus Pán, z naší víry v pravého Boha, z Otcovství Boha a z jeho vševědouceho následujícího způsobem: »Vy nejste jako pohané, kteří Boha neznají, nýbrž vy věříte, že Bůh o vše pečuje, že Bůh vaším Otcem jest, že ví, čeho potřebujete; tedy nepečujte přílišně, říkajíce: Co budeme jísti, anebo co budeme pít, aneb čím se budeme odívat? Neboť toho všeho pohané hledají. Víť zajisté Otec váš, že toho všeho potřebujete.« (Mat. 6, 31, 32.)

Po tomto šesteru důkazů připojuje Kristus Pán své slavné zaslíbení na konec: »Hleďte tedy nejprve království božího a spravedlnosti jeho, a toto všechno bude vám přidáno.« (Mat. 6, 33.)

Kdyby však přece někdy nutného se nedostávalo, tak je to se strany boží z moudrých a láskyplných důvodů pro naši spásu zamýšlená zkouška; většinou ale obyčejně pochází to odtud, že podmínek od Krista stanovených neplníme; že totiž buď pracovat nechceme, anebo s potřebným se nespokojíme, anebo že nejprve království božího a jeho spravedlnosti nehledáme, nýbrž ve hříších dále žijeme, často však tyto podmínky přestupujeme, jak se to za naší doby tak často, ano skoro všeobecně děje; jelikož se potřeby života v každém ohledu do nejvyšší míry uměle zdražily. Když se nejen nestědíme, nýbrž jen a jedině a pro svět žije a umírá, a při tom se na království boží a jeho spravedlnost zcela zapomíná. Proto se však též dlouho už počalo i za naší doby vyplňovati, co Hospodin skrze svého proroka slovy pohrozil:

A nyní toto dí Hospodin zástupů: »Přiložte srdce své k cestám svým. Seli jste mnoho a sklídili málo; jedli jste a nejste nasyceni; pili jste a nejste napojeni; přikryli jste se a nejste zahřáti; a kdo shromáždil mzdu, vložil ji v měšec děravý. Hleděli jste k více a hle učiněno jest méně; a vnosili jste do domu, a rozmetal jsem to; pro kterou příčinu?« dí Hospodin zástupu. »Proto, že dům můj prostý jest, a vy pospícháte jeden každý do domu svého. Protož zabráněno jest nad vámi nebesům, aby nedala vody, a zemi zabráněno jest, aby nedala plodu svého; a povolal jsem sucha na zemi, i na hory, i na pšenici, i na víno, i na olej, i cokoliv vydává země, i na lidi, i na hovada, i na všelikou práci v rukou.« (Agg. I. 5—11.)

Tato kletba spočívá částečně už s tíží na nás, a ona se bude vždy více naplňovati, čím více lidé svojí nevěrou, svou zpupností, svou sebechtivostí, svojí kleslostí a svojím požitkářstvím se od Boha vzdálí.

Písmo svaté dokládá: »I slyšel všecken ostatní lid hlas Hospodina Boha svého . . . i bál se lid tváře Hospodinovy.« (Agg. I, 12.) Sotva však se lid ve spasitelné bázni k Hospodinu obrátil, byl už trest od lidu odvrácen, a Bůh mu nechal říci: »Já jsem s vámi.« — kéž by totéž platilo i o řádu naší doby! Aby to tehda pravda bylo, měli proroci posláni a rozkaz, aby lid varovali, a na soudy boží upomínali, když to slovo boží mu hlásali; a aby se to též v našich dnech splnilo, mají vždy ještě kněží Hospodina totéž posláni a též rozkaz, a proto jsem dnes k vám toto slovo Hospodina mluvil, a opakuji ještě jednou toto obsahuplné a nyní jistě pro nás všechny zřejmě pochopitelné slovo našeho Spasitele a Pána: »Hleďte tedy nejprve království božího a spravedlnosti jeho, a to všechno bude vám přidáno.« (Mat. 6, 33.)

Dle *Jiřího Patisse* z Tovařystva Ježíšova Dr. *Antonín Ondroušek*.

Neděle XIV. po sv. Duchu.

Nemožno jest sloužiti dvěma pánům.

Jest jisto, že se dá skoro každého slova, jež jsme promluvili, použiti k dobrému i ke zlému. Záleží na tom, jaký člověk naše slovo vykládá. Člověk dobrý vidí v něm jen dobrý význam; člověk zlomyslný chytne se našeho slova, vyloží si je křivě a svůj nesprávný, třeba zúmýslně nesprávný výklad roznáší pak dále, jen aby nám uškodil. Z té příčiny kterýsi advokát pronesl větu: »Řekni pouze 3, 4 slova a na základě jich můžeš při nejlepší vůli se dostat do žaláře!« Nemusí to sice vždy tak smutně skončit, ale jisto jest, že dobrý vykládá si slova bližního dobře, zlý zle.

A jako je to se slovem lidským, podobně vykládají si lidé i to slovo boží, slova Písma, slova samého Krista. Dávají výrokům nejmoudřejšího učitele ne skutečný výklad, ale takový, jaký lahodí jejich zásadám a životu. Tak na př. kdož se nechtějí postit,

vykládají si ve svůj prospěch výrok Páně: »Ne, co vchází do úst, poskvňuje člověka, ale co z úst pochází.« (Mat. 15, 11.) Také vykládají si mnozí nesprávně slova dnešní: »Nepečujte o život svůj, co byste jedli, ani o tělo, čím byste se odívali.« Dobrý křesťan ví, že Pán Ježíš tu odsuzuje jenom přílišnou starostlivost lidí o to, jak by se co nejvíce najedli a napili a co nejnádherněji ustrojili. Ale zlí lidé bēfou to doslova: »Bůh chce, abychom život svůj prožili bezstarostně. Nějak bylo, nějak bude.« Nemusím ani připomínat, jak nesprávný, ba škodlivý by byl výklad takový.

Ale jeden výrok dnešní Pána Ježíše připouští vždycky pouze jediný výklad. Jsou to slova, kterých ani zlý křesťan jinak si vykládat nemůže, než jak je Spasitel myslel: »Žádný nemůže dvěma pánům sloužiti. Neboť zajisté jednoho nenáviděti bude a druhého milovati; aneb jednoho strpí a druhým pohrdne.«

Těmto památným slovům, prosím vás, přátelé, věřte! Chcete-li světu sloužiti, nemůžete spolu sloužiti i Bohu. Chcete-li svět milovati a Boha spolu, marna vaše práce, shody v tom nikdy nedocílíte. Jako v těle vašem neskrývají se srdce dvě, nýbrž jen jedno, tak láska nemůže býti dvojí, nýbrž jen jediná.

Avšak, já bych vám neradil, abyste veškeru svou snahu a lásku na svět obraceli. Co svět vám za to dá, zajde se světem; ale odměna boží potrvá na věky. Věřte mi? Ó kéž byste uvěřili! Aspoň byste nezažili mnohých, trpkých, nenahraditelných zkušeností.

Nuže, co tento svět vám dává za vaši lásku k němu, a co Bůh — jest můj posvátný úmysl vám vyložit. Vy pak, sv. andělé strážní, veďtež slova má, aby padla na půdu dobrou!

Pojednání.

I.

a) Co nám svět může dáti? Ze světa máme život, neboť na světě jsme se zrodili a ve světě žijeme. Neupírám, že život jest sladký dar, že je to veliký dar, ježto bez života vezdejšího není života věčného. Člověk musí prve býti na světě, má-li přijíti do nebe.

Avšak považujeme-li život svůj jako pouhý dar světa, bez pomoci boží, jaký to záhadný dar! Jak bídný! Jak bezmocný! »Člověk z ženy narozen žije krátký čas« — a tento krátký čas jest pln všeliké bídy. »Jako květina vzejde a brzo je rozšlapán.« Prchavá jest jeho jsoucnost jako stín a nikdy nemá poklidu.

Dítě vstupující do světa otvírá ponejprv oči své s pláčem. V životě mateřském tak klidně se mu spalo, ale jak opustilo to sladké lůno, jako by se samo zhrozilo toho, co se s ním stalo. A čím více člověk odrůstá, tím patrněji stává se život jeho záhadným. Nalézá se pořád jako nad propastí, jediný krok nemá zajištěný. Vychází z domu zdrav, vrací se jako churavec nebo

mrzák. A kdyby žádná pohroma ho nestihla, ta každodenní starost : co budu jísti, čím se budu odívati? lpl na něm jako upír.

A vstoupí li člověk do života veřejného, stane-li se otcem neb matkou, ó Bože, jak tu bývá život ztrpčován ! Rodičové obětují se životem i krví dětem — a děti snad jim život za to ukracují. A společnost lidská ! Podobá se často lité zvěři, která by ho ráda připravila o skývu chleba.

Ba ten dar života, jež svět bez ohledu na Boha nám dává, jest dar velmi záhadný. Proč tak veliký počet sebevrahů se ho násilně zprošťuje? . . Dobře odpověděl patriarcha Jakub králi Faraonovi: »Let putování mého na zemi jest 130, nemnohých a zlých.« Dokud jsem byl školním dítětem a četl ta slova v biblické dějepřevě, nerozuměl jsem jim; ale když jsem po trpkých zkušenostech dospěl v muže, dobře je chápu.

b) Co nám svět podává ještě? Statky, zboží. Tak zvučně a lákavě zní tento dar — kdož by odolal touze po něm? Třesoucí pílí pospíchá kde kdo za namáhavou prací, by majetek svůj rozmnožil. Veliký počet lidí shromáždí jmění jako mraveček a včelka. Ne, moji draží, žádné námitky proti tomu mít nemohu, pokud se to děje cestou práva a spravedlnosti a pokud s hříšnou lakotou nahromaděné se neukrývá. Kdo pracovati můžeš, pracuj !

Ale statky mají jen potud cenu, pokud se jich dobře, t. j. ke skutečnému prospěchu vlastnímu a bližního užívá. Kdo za tím účelem bohatnouti se snaží, dobře jedná. Kdo však po bohatství dychtí proto, aby jen ustavičně peníze na peníze hromadil aneb nestřídým a hříšným požitkům se mohl oddávati, špatně jedná. I statky mohou býti darem světa »danajským«. Kdo jen na ně spoléhá, podobá se člověku držícímu v ruce úhoře: jako hladký tento tvor snadno se vymkne z ruky, tak i jmění možno pozbyti, ani se nenaděješ — a je po štěstí. Bůh je musí žehnat a pak teprve jsou jisty. Jak ale ruka boží na nich nespočívá, ztrácí se. Ostatně to si pamatujte pro vždy, že bohatstvím největším jest bohatství nepotřebovati. (Sv. Jan Zlatoústý.)

c) Svět nám musí popřáti i radosti. A po radosti každý skoro člověk touží, neboť také pro ni jest zrozen. Také radost má býti údělemездеjšího života, a Bůh jí nezapovídá. Ale radost a radost — jak veliký jest v nich rozdíl ! »Pojďtež a požijeme dobrých věcí, všude pozůstavme znamení veselosti!« (Moudr. 2.) Tak myslii mnozí a zklamali se hrozně.

Pohleďte na radovánky, jimž se svět oddává a jimž se hlavně mládež do náruči vrhá: tance, hry, maškarní plesy, divadla. Kam směřují? Jsou užitečnou zábavou, jsou vyražením mírným, jež jediné užitečným býti může? Zřídka. Kdyby tomu tak bylo, neodcházel by odtud mnozí se srdcem poskvřeným, bez pokoje duševního, s pobouřeným svědomím, s nevrlostí a přece vždy s novou dychtivostí.

Jak řídká ostatně jest radost pozemská, jak málokterým se jí dostává ! Neodchází li většina s prázdnou? Jak prázdná jest

radost pozemská! Nasycuje? Hasí žízeň vyprahlého srdce? Jako mořská voda jen ještě více dráždí, pálí a trýzní. Lakomý praví: ještě více! Požitkuchtivý: ještě více! Jak krátká jest radost pozemská! Jako kdybyste chtěli obejmouti a pevně držeti vlnu mořskou — tak se vám rozplyne v okamžetí radost světa, o níž jste mysli, že jste si ji k sobě pevně připoutali. A vlna valí se dále, by zaplavila jiné břehy a jiná potěšila srdce . .

Dnes štěstí, sláva, bohatství, blahobyť, zdraví — snad zítra již smutek, hanba, nedostatek, bolest, smrt. Dnes na měkkých polštářích, zítra ve tvrdé rakvi. Dnes u bohatého stolu, zítra tam, »kde pokrmu nepotřebujeme, aniž ho nalezneme«. (Sir. 14, 17.)

Dnes obklopen pochlebníky, přáteli, soudruhy rozkoše a plesu — zítra venku, osamocen, ode všech odloučen, sám s červy v trouchnivějším lůžku. Dnes žert a smích, zítra poslední slza skrápějící žlutou tvář.

Dnes tituly, důstojenství, chvála a holdování — zítra holý kámen hrobový. Dnes ve kvetoucí kráse, vonící, ozdoben, oblažující, okouzlující — zítra němý, zohyzděn, zapáchající, ode všech opuštěn, zoškliven. Dnes čerstvá postava dívčí, mladická — zítra zvadlá mrtvola, zohyzděný obraz smrti, odpuzující kostra. Ó marnost nad marností a všecko jest marnost! (Doss.)

Přátelé, buďte ujištěni, že co svět bez Boha vám podává, trvalé ceny nemá, a má-li cenu jakous, je to cena záhadná, nejistá. Tedy ani život ani peníze ani radost. Neboť »co ze světa jest, se světem zahyne«. Pravé a uspokojující dobro skýtá jen milý Pán Bůh sám.

II.

a) Pán Bůh nám dává víru — a to jest dar nehynoucí a radost z ní věčně trvající. Víra jest anděl strážný, jenž nás jako Rafael vede v tomto údolí slz, bychom nezbloudili na cestě do blažené věčnosti. Víra jest světlem, jež osvětluje všechny poměry života a jasně ukazuje na kluzké cesty, po nichž se nekrácí ku spáse, nýbrž k zahynutí. Víra jest onen strážný anděl, věčně mladý, o němž pěl náš Havlíček :

»Chůvo moje milá, náboženství!
Chtějí tomu, abys stárlo;
ale »nezšedivíš!« praví Pán,
pravil, až mi srdce plápolalo!
Mládo budeš, ať si slunce zpráchníví,
po mém boku popluješ co panna,
červeňoučké líčko nezahališ,
a když obklopí mne bláznův sbor,
čelo tvoje skvoucí utvoří mně ticho.«

(Sv. Vojtěch.)

Jak něžně a důvěrně mluví tu básník o sv. víře své přirovnává ji k milé své chůvě. Víry nelze dosáhnouti rozumem, víra jest dar boží. Nuže, každý dar shůry dobrý jest a pochází-li i víra od Boha, musí blažiti.

Pruský král Bedřich II. posmíval se jednou generálu svému Schmettauovi pro jeho nábožnost. Ten však odpověděl: »Veličenstvo, domníváte-li se, že jsem dobrý generál, doufám, že se nemýlíte. Ale kdyby se vám podařilo vzít mi mou víru, byl bych bídným tvorem, třtinou větrem se klátící.« Král se tázal: »Věříte upřímně?« »Upřímně,« odpověděl s největším klidem generál. Král chopil jeho ruku a řekl: »Jste šťastný člověk.« Ubohý král-neverec cítil v té chvíli vlastní vnitřní neštěstí a přiznal, že šťastným může být jen člověk věřící (Obnova.)

A není divu! Vždyť řekl Pán Ježíš: »Kdo uvěří, spasen bude,« a spasení jest přece vrcholem našich radostí!

Roku 1873 umíral učený lékař císaře Napoleona III. dr. Nelaton. Umíraje, velebil Boha, že mu dopřál žítí ve víře katolické. Přijav tělo Páně a svátost posledního pomazání, obrátil se ke svým dětem, které s pláčem stály kolem jeho lůžka, a řekl: »Děti mé, přímá cesta, víra, zachovávaní přikázání božích to jediné dovede zajistiti mír svědomí a srdce. Já jsem se modlil, hledal a pravdu také našel. Bůh mi dal víru.« A šťasten, že má víru, zesnul v Pánu. (L'Univers.)

Drazí moji, modlete se, by vám Pán Bůh víru zachoval! Od kolébky až ke hrobu jde s vámi, chcete-li, tento anděl víry krok za krokem. »Spravedlivý z víry živ jest« (k Řím. 1, 17), neboť víra plaší zármutek, dodává síly a ukazuje stále k nebi, jež se na nás zářivě usmívá a na nás čeká.

b) Abychom však opravdu došli až ku bráně nebes, k tomu dává nám Pán Bůh ještě dar milosti. Milost přichází s vírou do srdce lidského. Dary udělovati mohou lidé, ale milost jediné Bůh. Proto jest milost boží dar největší.

Spasitel náš řekl kdysi k apoštolům: »Já jsem vinný kmen a vy jste ratolesti. Jako ratolest nemůže nésti ovoce sama od sebe, nezůstane-li při kmeni, tak ani vy, leč zůstanete-li ve mně. Beze mne nemůžete nic učiniti.« (Jan 15.) Pamatujte si, křesťané drazí, že bez Ježíše a bez jeho milosti nemůžeme učiniti nic dobrého, s milostí boží všechno. Proto také skromně vyznal sv. Pavel: »Milostí boží jsem, co jsem.« Bez peněz žítí mohu, ale bez milosti boží hasne celý můj život. I kdybych oplýval bohatstvím až do nebe sahajícím, to mi nebe neotevře; jediné milost boží.

A tato milost, zvláště pak milost pomáhající jest onen anděl strážný, který bdí po našem boku, který hlasem svědomí nás v jistých okolnostech osvětluje a vede slovy: »To jest zlé, chraň se toho! to jest dobré, činiž to!« Ó slyš, co pěje básník:

»Když milost přejí Bůh, a ty's vše hotov dáti,
už na světě se můžeš šťastným státi.«

Svět tedy, křesťane můj, tomuto ochránci-andělu celou bytost svoji, milý Pán Bůh dá ti za to ještě dar jiný, dar blaživý, vzácný, totiž blahý pokoj, pokoj duše.

c) Svět pravého pokoje nám dáti nemůže, ten dává jen milý Pán Bůh. Pokoj tento přinesl Kristus s nebe a zpečetil krví

svou na kříži. Jej odkázal i miláčkům svým jako nejdražší dědictví: »Pokoj zůstavuji vám, pokoj svůj dávám vám. Ne jako svět dává...« O tento pokoj prosívá pro věřící každodenně sluha Páně při nejdražší oběti čtyřikrát, zvláště před sv. přijímáním.

Ale, dejte pozor! Pokoj boží v srdce naše snáší se jen tenkrát, když se podrobujeme vůli boží a máme čisté svědomí. Pak činí nás pokoj tento svatý klidnými i uprostřed bouří tohoto světa a uprostřed nespravedlivých pronásledování. Není ani jinak možno. Srdce, jež požívá tohoto pokoje, spočívá v Bohu jako loď v bezpečném přístavu, kam vlny rozbouřeného moře nedorážejí. Srdce pokojné běže na sebe všechna utrpení a s trpělivostí je snáší. Srdce pokojné odráží útoky pekla a přemáhá pokušení. Srdce pokojné neleká se ani hodiny, v kterouž nás Bůh zavolá.

A po tomto vzácném daru božím, po sv. pokoji především nechť touží duše vaše; po pokoji s Bohem a po čistém svědomí!..

Aj, nyní víte, co dává svět a co Pán Bůh!..

A víte též, že ten, kdo Bohu slouží, nemůže sloužiti také spolu světu, či jak to jednoduše řekl Pán Ježíš: »Žádný nemůže dvěma pánům sloužiti.«

Proč tedy tak často kolísáte hned na tu, hned na onu stranu? »Je-li Hospodin Bohem, následujtež ho! Pakli Bál, následujtež toho!« (III. Král. 18, 21.) Buď Bůh nebo svět! Ale raději Bůh, neboť především Bůh si přeje vaši službu.

»Co jest platno člověku, byť všechen svět získal, a na své duši škodu trpěl.« Slyšíte? Jen jednoho jest zapotřebí. Nic neprospěje celý svět získat, zahyne-li při tom duše. Jak nekonečně pošetilo jest ztratiti duši za maličkost života pozemského, za hrst zlata nebo za okamžení radosti!

»Člověk vychází jako květ a utíká jako stín.« (Jole 14, 2.) Uplyne dětství, uplynou léta jinošství a panenství, silněji a silněji žene se proud času, bouřlivěji a bouřlivěji proudí vlny, víc a více přibližují se moci. Přiblíží se stáří. Hle, tu je to daleké moře, dříve než se nadějete! A marné bude volání: »Ztracený čase, vrať se zpět! Chci nyní Bohu svému sloužit, posud jsem sloužil světu.« A marné bude kvílení: »Ó podzimku mého života, jenž tak rychle k tuhé zimě kvapíš, proměň se v jaro!« Marně.

A proto, katoličtí křesťané, »nezbavujte se dne dobrého, jenž vám jest ještě dopřán!« (Sir. 14, 14) Připoutejte se k Bohu svému a jemu služte, dokud jest čas! Dokud jest čas, shromážďujte si zásluhy, získávejte si přátele (ne z mamonu) ale v nebi, aby vám při smrti přišli na pomoc: jsou to sv. vaši patronové, sv. Barbora, patronka dobré smrti, Panna Maria a zvláště váš anděl strážce! K těm se modlete a důvěřujte při tom v milosrdenství boží. — Tak připraveným nebude vám smrt strašnou, ale jako dobrým služebníkům božím klidně, mile a toužebně očekávanou. Amen.

František Malý.

LISTY VĚDECKÉ.

Právní přítel a rádce.

Sbírka praktických pokynů, hlavně ustanovení a rozhodnutí z oboru církevního i světského práva.

Pořádá Dr. Antonín Brychta.

Kdo má zapravovati náklad na vnitřní zařízení kostela?

Otázka tato zaměstnává často administrativní úřady a vede nejednou k dlouhým spleťtým sporům.

Zákon ze dne 7. května 1874 (č. 50. ř. z.) neobsahuje o povinnosti patronů v příčině vnitřního zařízení kostelního žádného pozitivního ustanovení a odkazuje v § 57. k starším předpisům, jež zůstaly v platnosti. Sem spadá v první řadě dekret dvorní kanceláře ze dne 5. srpna 1842 č. 24.277 (nejv. rozhodnutí ze dne 30. července 1842), který stanoví takto: »Následkem nejv. rozhodnutí necítí se Jeho Veličenstvo jednáním, které se zprávou guberniální ze dne 30. ledna 1841 č. 619 sem dospělo, pohnuta, aby vydal nějaký předpis o povinnosti patronů ku opatření kostelních paramentů, naopak má to zůstat v tomto směru při dosavadním zvyku. Ostatně jest vůlí Jeho Veličenstva, aby v těch případech, kdy přísluší právo patronátní státu nebo některému veřejnému fondu, bylo jednáno dle toho, co tomuto zvyku odpovídá.« Dekretem dvorní kanceláře ze dne 18. července 1846 č. 23.720 bylo ustanoveno, že cit. nejv. rozhodnutí v příčině vnitřního kostelního zařízení vydané není pouze (jak bylo původně stanoveno) na Tyrolsko omezeno, nýbrž má mít platnost též v příčině kostelního nářadí, z čehož vysvítá, že výše cit. dekret dv. kanceláře ze dne 5. srpna 1842 platí nejen pro Tyroly, nýbrž i pro ostatní království a země rakouské, tudíž i pro království české. *) Platnost cit. obou dekretů dv. kanceláře byla uznána nejvyšším rozhodnutím ze dne 3. října 1858, jež bylo řízením jednotlivých zemí (místodržitelstvím) a biskupským ordinariátům výnosem ministerstva kultu a vyučování ze dne 15. října 1858 č. 1282 oznámeno a jež stanoví takto: »O otázce, kdo a v jaké míře má při nepostačitelnosti kostelního jmění přispívati k uhrazení církevních

*) Srov. *Rieder*, Handbuch der Gesetze I., 248. pod e bod 2.

potřeb . . . , zůstávají pro nyníšek v platnosti stávající předpisy.« (Mimochodem budiž podotknuto, že těchto *formálních předpisů vůbec nestává*. Rovněž i to nápadno, že samo toto ministerské vynesení jest — pouze provisorní.) Z obou uvedených dekretů vyplývá, že *patronovou povinností nebylo a není, aby na svůj náklad opatřoval vnitřní zařízení* (úpravu a výzdobu) *kostelní*, bez rozdílu, zdaž má patronát povahu osobní nebo reální. *) Je-li pak oba výše jmenované dekry dv. kanceláře v příčině pořizování paramentů a kostelního nářadí k »dosavadnímu zvyku« se táhnou, který ale, jak zkušenost dosvědčuje, lze málo kdy náležitě zjistiti, a poněvadž v důsledku toho dekry tyto nemívají v praxi veliké působivosti, a posléze poněvadž *není* ze starších dob žádných »dřívějších předpisů« (o nichž mluví výše uvedený ministerský výnos) o opatření kostelních paramentů, zařízení a potřeb, které dle § 57. svrchu cit. zákona ze dne 7. května 1874 zůstávají v platnosti: — jest zřejmo, že má v takovém případě platnost § 35. cit. svrchu zákona a že třeba na pořízení kostelních paramentů a jiných potřeb *vypsati dávku na členy farní obce* **) poněvadž, jak připomenuto, »dosavadní zvyk« nedá se konstatovati a o zmíněné kostelní potřeby vlastním jménem farní obce nebo jinými po ruce jsoucími církevními prostředky postaráno není (srov. § 36 cit. zák. ***) Tak rozhodl nejv. soud dne 31. prosince

*) Rozumí se samo sebou, že tato povinnost *spadá na patrona*, když lze *dokázati*, že *dle dosavadního zvyku vnitřní zařízení kostela opatřoval*. Srov. nař. česk. gubernia ze dne 20. prosince 1833 č. 56.317.

**) Uvedený § 35. zní: »... Všeliká práva nějaké církevní věci se týkající, kteráž v zákonech jsou přiřknuta obcím, přísluší *osadám farním*, a všeliké povinnosti toho způsobu, kteréž v zákonech uloženy jsou obcím, náležejí na *osady farní*...« Ustanovení to nejasné a nesrozumitelné, jakkoli sněmovní řečníci o něm dosti dlouho se radili a svůj právníký »um« dokázati mohli a měli. Již Isidor vhodně praví: »Erit lex . . . loco temporique converiens, necessaria, manifesta quoque, ne aliquid per obscuritatem in captionem (conceptionem) contineat...« (Lib. II. Etymol.) Co mají znamenati slova: »Práva nějaké církevní věci se týkající? Tot výraz příliš široký a neurčitý. «Církevní věci» jsou zajisté druhu *nejrozmanitějšího*, všechny podléhají zákonu církve, která o nich dle svého uznání, řídící se principy práva a spravedlnosti, rozhoduje a k blahu věřících je spravuje. Kromě toho netřeba k tomu mnoho právníckého bystrozraku, by se poznalo, že cel^o toto ustanovení ve svém jádře jest — jako i mnohá jiná ustanovení tohoto zákona, jenž byl, jako i jiné proticírkevní naše zákony dle *pruského* vzoru zdělán — napodobením *protestantského* církevního práva, vyhrazuje obsáhlou právní agendu v záležitostech církevních laikům, jak to v »církevních sborech« protestantů pravidlem, kteří jsou dle jejich názoru i *vlastníky* majetku těchto sborů, pokud slouží účelům náboženským, v důsledku čehož je též sami spravují. Tím nepopírají se práva věřících v katolické církvi v oboru *trojího její úřadu* jim náležející, jak lze v každé příručce církevního práva se dočísti.

***) Tento důležitý paragraf zní: »Nemá-li některá farní osada na uhrazení potřeb (kostelních) *vlastního jmění*, nebo není-li tu *jiných prostředků církevních*, kterých by se k tomu mohlo užiti, tedy, rozepsán buď na zapravení jich příspěvek na *farní osadníky* (jinak: zavedeno buď konkurenční řízení). Oba tyto paragrafy jako i mnohá jiná ustanovení tohoto církvi nepříznivého zákona jsou, k meritorní stránce nehledě — dosti *tvrdá a nezdůvodňatelná*, nesouce co do mluvy i způsobu vyjádření ráz — moderního práva. Srov. naše v tomto časopise uveřejněné pojednání: »O terminologii a způsobu mluvení moderního práva«, v kterém byla tato věc místněji objasněna.

1892 č. 6981. Též zásady přidržel se správní soud ve svých rozhodnutích ze dne 24. října 1879 č. 597; 26. června r. 1880 č. 815 a 9. března 1883 č. 1691. Srov. Burckhard, Gesetze u. Verord. S. 185 f.

Ze všeho vidno, že zákonodárství v příčinách uvedených jest kusé a nedostatečné a jest svrchovaně na čase i v zájmu dobré věci, by vhodně a poměrům časovým přiměřeně bylo *doplněno* a vůbec *zreformováno*,*) neboť tak zamezily by se mnohé spory a průtahy a dobrá věc by jen získala. »Prozatímní« v našem světském zákonodárství nemálo oblíbená »nařízení« nespomohou, jsouce nařízenými od případu k případu, tudíž neúplná a nedostatečná.

O hřbitovech.

Stále tato otázka zaměstnává duchovenstvo, buď při zřizování nového hřbitova, nebo při rozšiřování neb určování řad. Není proto zbytečno připomenouti základní právní věty, kterými se úřadové řídí, aby duchovní buď příliš nežádal, nebo neopominul hájiti, co právem katol. hřbitova. Používám nejnovějších výnosů a práce JUDr. F. X. Veselého a kladu tuto přehledně nejhlavnější ustanovení.

Zásady státní o zřízení hřbitova vyjadřuje JUDr. Veselý takto:

I. Zřízení a udržování hřbitovů.

Zřízení a udržování hřbitovů i dozor nad nimi spadá dle rak. zákonů v samostatný obor působnosti obcí, kdežto státní správa, jež vykonává vrchní dozor nad vším zdravotnictvím a vrchní správou zdravotních záležitostí, bdí nad plněním zdravotně policejních předpisů ohledně hřbitovů (zák. ze dne 30. dubna 1870 č. 68 ř. z.). Ku zřízení hřbitovů se povoluje expropriace vhodných pozemků (výnos min. vnitra se dne 17. listopadu 1860 čís. 34863). Otázku, je-li pozemek pro zřízení hřbitova z ohledů zdravotně policejních způsobilý, sluší rozhodnouti úřadům dle volného uvážení na základě dobrého zdání interessentův a znalců (nál. spr. soud. dv. sb. »Budwinski« č. 1410), rovněž otázku, jak dlouho z ohledu na veřejné poměry zdravotní na určitý hřbitov se může pohřbívat, resp. kdy třeba nový hřbitov zříditi (nál. spr. s. dv. sb. »Budw.« č. 3237).

*) Nedostatečný a zastaralý církevní stavební řád z r. 1806 za nynějších poměrů zhoľa nevyhovuje a měl již dávno býti řádně upraven, vztažitě *novým stavebním řádem* nahrazen, jak již drahé let hlasy z příslušných kruhů naléhavě, než pohřichu dosud marně se ozývají. Pouhá »prozatímní ustanovení«, jimiž hledí se mnohé mezery a nedostatky stavebního řádu vyplniti, nestačí, zde třeba díla *nového a dokonalého*. Ejhle, jak veliké a vděčné pole otvírá se tu činnosti státu, místo aby do oboru církevních záležitostí, o jichž řízení je zákonem církve s dostatek postaráno, neoprávněně zasahoval a je stále spravovati hleděl, čímž si svou již tak velikou agendu *zbytečně* rozšiřuje, s níž pak, jak zkušenost učí, není.

Náklad na zřízení a vydržování hřbitovů vésti mají z pravidla zúčastněné obce dle poměru počtu duší, v některých zemích korunních dle poměru výše přímých daní zúčastněných členů obcí (dek. dv. kanc. ze dne 23. května 1834 č. 11.237). Výnosem min. kultu a vyuč. ze dne 30. května 1888 č. 3559 bylo prohlášeno, že všeobecné povinnosti přispívat k udržování a zřizování katolických hřbitovů státní správa kultu nemá. Též pro patrona nevchází povinnost konkurenční, když stane se z veřejných ohledů zdravotních rozšíření hřbitova nutným; přísluší spíše dle § 3. zák. ze dne 30. dubna 1870 č. 68 ř. z. vésti náklad na zřízení a udržování pohřebišť obci samé, a výklad, že by dle § 3. citov. zák. ona jen dozor na ně vésti měla, jest mylný. Působnost citov. zák. říš. není učiněna závislou na vydání zvláštních zákonů zemských (nál. spr. s. dv. ze dne 15. května 1878, sb. »Budwinski« sv. II. 268).

II. *Hřbitovy konfessionální.*

Konfessionální hřbitovy jsou ty, jež výhradně pro pohřbívání osob určitého vyznání určeny jsou a které tvoří část budovy kostelní gub. nař. ze dne 8. listopadu 1825 č. 58.843 p. sb. z. č. 392). Tvzení, že ten který hřbitov jest konfessionální, nepřichází se § 3 lit. d) zák. ze dne 30. dubna 1870 č. 67 ř. z.; tento zákon nijak nechtěl se stávajících ústavů zařízení jednotlivých vyznání dotýkati, nýbrž jen normu ustanoviti, kdo povinen jest po zákonu ve příčině potřeb tu a tam při takových ústavech se vyskytujících vyhověti veřejnému zdravotnictví. Knihovní vlastnictví jest pro vyznání irrelevantním, neboť lze si mysliti, že hřbitov, nehledě ku knihovnímu vlastnictví obce následkem »věnování«, ústavem konfessionálním se stal (nál. spr. s. dv. ze dne 14. list. 1878 sb. »Budwinski« sv. IX. 2695; ze dne 19. května 1882 sb. »Budwinski« sv. VI. 1411). Okolnost, že hřbitov pro farní osadu v knize pozemkové jest zapsán, jest zajisté pro konfessionálnost jeho rozhodnou (nál. spr. s. dv. ze dne 30. září 1885 »Budwinski« sv. IX. 2696); ze dne 18. prosince 1885 sv. »Budwinski« sv. IX. 2696; ze dne 18. prosince 1885 »Budwinski« sv. IX. 2832). § 3. zák. ze dne 30. dubna 1870 č. 68 ř. z. nelze pojmáti, jako by se jím měly stávající církevní hřbitovy proměnití v ústavy kommunální, ježto ustanovení to jen vymeziti chce, kdo po zákoně povinen jest potřebám takových ústavů v oboru veřejného zdravotnictví odpomoci (nález spr. s. dv. ze dne 19. května 1882 »Budwinski« sv. VI. 1411). Když místní obec z ohledů zdravotních nutné rozšíření stávajícího již hřbitova sama provede bez jiných činitelů, tu jest tyto nově zřízené části hřbitovní ne za církevní, nýbrž za obecní hřbitov považovati a poplatky z hrobů a hrobek obcí ukládané za poplatky za užívání zařízení obecních, jimiž ani církevním ani státním orgánům kultu disponovati nepřislouší (nál. spr. s. dv. ze dne 19. května 1882 »Budwinski« sv. VI. 1411). Žádná obec náboženská nesmí mrtvole jejího nepřisloušníka slušného pohřbu na svém hřbitově odepřítí, jde-li o pohřeb v hrobu rodinném nebo když v obvodu obce

místní, kde zemřel, nebo mrtvola jeho nalezena byla, církev neb náboženská společnost, jejíž členem mrtvý byl, vlastního hřbitova nemá (čl. 21. zák. ze dne 25. května 1868 č. 49 ř. z.). Církevní úřady mají však právo pro pohřby jinověrců oddělená místa na hřbitově vykáhati, poněvadž státní moc na takováto konfessionální zařízení vlivu nemá. Totéž platí o pohřbívání mrtvol, jimž katol. církevní předpisy pohřeb odpírají (výn. min. kultu a vyuč. ze dne 1. srpna 1870 č. 7522). Též popel mrtvoly spálené může býti na místě posvěceném uložen (čas. „Zeitschrift. f. Verw.“ r. 1881 str. 83.)

III. *Zdravotně policejní předpisy.*

Péče o účelně zařízené hřbitovy jest důležitým úkolem policie zdravotní.

1. *Zřízení hřbitovů.*

a) Všecky hrobky, hřbitovy a svatá pole, jež jsou v obvodu osad, mají zrušeny býti, a místo nich nové opodál osad ve vzdálenosti veřejným zdravotním poměrům přiměřené zřízeny býti. K těmto hřbitovům jest zvoliti místo vzhledem k počtu obyvatelstva přiměřeně veliké, jež vodou není ohroženo a jehož půda není taková, jež by setlívání mrtvol bránila (dv. dekr. ze dne 23. srpna a 13. září 1784. Josef. z. svaz. VI. str. 549). Předpis tento platí především o hrobkách. Hřbitovy, které jsou ve středu osad, blízko obydlí nebo při táních kostelích, mají v určité lhůtě na přiměřené místo býti přeloženy (výn. hor. rak. místodrž. ze dne 3. července 1851 č. 11.747 z. z. č. 260).

b) Pro hřbitovy, jež se založiti nebo rozšířiti mají, jest zvoliti za všech okolností místo nejméně 5 sáhů od stavení obydlí vzdálené (dv. dekr. ze dne 24. května 1825 č. 12.404), co do velikosti průměrné úmrtnosti v osadě odpovídající. Hřbitovy mají býti zdi nebo plotem dřevěným ohraženy; zdi atd. musí však vždy tak vysoké býti, aby zvěři přístup na hřbitovy a obzvláště vyhrabávání země na hrobech zabráněno bylo (dv. dekr. ze dne 13. září 1784. Josef. zák. sv. VI. str. 549).

2. *Zařízení hrobů.*

Při určení potřebné plochy jest počítati s obyvatelstvem přifařených obcí a za základ vzíti, že hrob pro dospělé 6 stop zdělí a 4 stopy zšíří, pro děti 3—4 stopy zdělí, 1 stopa zšíří, jeden pak od druhého 2 stopy vzdálenosti míti má, a že hrob nikdy před 10 lety opět vykopán býti nesmí. Obyčej, že zemřelí vedle svých příbuzných a ne dle pořadu na hřbitovech pohřbívání bývají a tím zdraví lidskému škodlivé výpary se šíří, jest třeba odstraniti (dvor. dekr. ze dne 5. prosince 1783, Josef. z. svaz. VI.).

3. *Vykopávání mrtvol.*

Při vykopávání mrtvol má zdravotní orgán, jenž exhumaci řídí, k tomu přičiňovati, aby se konala za chladného počasí (ve studené době roční, jinak v časných ranních hodinách) a by všichni zbyteční diváci odstraněni byli, aby se zápach přiměřenými desinfekčními látkami pokud možno potlačil, a by vykopaná mrtvola

(po případě pozůstatky její) ihned do nové vedle hrobu přichy-
stané dle předpisu zhotovené rakve se uložila a tato se ihned
dobře uzavřela (§ 5. nař. min. vnitra ze dne 3. května 1874 č.
65 ř. z.)

IV. *Zrušení hřbitovů* náleží rovněž do oboru samostatné
působnosti obcí, aniž by tím však trpělo právo dozoru správy
státní ve všech záležitostech zdravotních jí příslušející. Dle toho
jest ve všech záležitostech zdravotních příslušnost obce (a sice
v oboru samostatné její působnosti) pravidlem; kompetence státní
správy jest jen výminečně odůvodněnou. Ježto tedy rozhodnutí
o zrušení hřbitova státní správě zdravotním zákonem vyhrazeno
není, náleží i toto v obor samostatné působnosti obce. K tomu
přistupuje, že se zrušení hřbitovů analogicky druží ku zřízení a
udržování jejich, jež obcím přiděleny byly (nāl. říšs. soudu ze
dne 10. července 1874 č. 131).

V. *Ustanovení trestní.*

Zlomyslné nebo svévolné poškození hrobů, otvírání hrobů,
samovolné odnášení nebo zlé nakládání mrtvolami nebo jednotli-
vými částmi jich zakládá přečin proti veřejnému pokoji (§ 306 tr.
z., § 363 voj. tr. z.). Výraz „hrob“ objímá vše, co s hrobem bez-
prostředně souvisí a k tomu slouží, aby pohřbenou osobu ozna-
čilo, nebo výrazem lásky a oddanosti pozůstalých vůči pohřbe-
nému bylo, tak patří ku hrobům náhrobní pomníky, kříže, mo-
hyly, na nich pěstované květiny atd. (roz. ze dne 23. ledna 1885
č. 12.951 sb. 732 a ze dne 7. června 1889 č. 3265 sb. 1232, ze
dne 6. listopadu 1880 č. 8536 sb. č. 281). Neoprávněné otevření
hrobu obsahuje bez ohledu na pohnutku a úmysl přečin v § 306
tr. z. uvedený (roz. ze dne 22. listopadu 1890 č. 9483, sb. 1379).
Zlým nakládáním mrtvolami rozuměti dlužno všechna jednání, jež
na živých jsouce spáchána, za zlé nakládání by se považovati
musila (roz. ze dne 1. března 1883 č. 15.498 sb. 519). Odcizení
spáchaná na hrobech, z hrobů nebo na mrtvolách ze ziskuchtí-
vosti, jest jako krádež posuzovati. (§§ 306, 172 a 460 tr. z. a
§§ 563, 458 a 732 voj. tr. z.)

Osnova nového trestního zákona přijala mezi zločiny a pře-
činy, jež se na náboženství vztahují, ustanovení, že ten, kdo na
hrobě, náhrobku nebo na lidské mrtvole potupné zlomyslnosti
se dopustí, nebo bezprávně části lidské mrtvoľy odstraní nebo
zlého nakládání na mrtvole se dopustí, hrob poškodí nebo po-
ruší, má býti potrestán vězením až do 1 roku nebo na penězích
do 2000 zl. (§ 185 osnovy.)

VI. Veřejná pohřebiště, pokud jiného určení nedojdou, jsou
prosta *daně pozemkové*. Všecky hřbitovy ať konfessionální neb
interkonfessionální mají povahu ústavů veřejných; návštěva jich
jest každému volna (roz. min. kultu a vyuč. ze dne 18. ledna
1878 č. 3071). Mluvení řečí nad mrtvolou může sice policejně
zakázáno býti, není k němu však třeba žádného zvláštního povo-
lení (roz. min. vnitra ze dne 26. května 1870 č. 5749). Hrobky
nemohou do exekuce pojaty býti, ježto nejsou předmětem obec-

ného obchodu (rozh. nejv. s. dv. dne 28. prosince 1877 č. 14.257). Nestává žádné všeobecné zákonné povinnosti pro obce domovské, dle níž by jinými obcemi mohly ku náhradě pohřebních útrat za pohřeb svých chudých příslušníků donuceny býti (rozh. min. vn. ze dne 15. března 1869 č. 2694). Donucení takové připustiti by se mohlo jen v korunních zemích, kde o tom jsou výslovná ustanovení (rozh. min. vn. ze dne 27. prosince 1872 časop. »Zeitschrift fr. Verw.« VI. r. 15 str. 59). Z označení hrobu jakožto »vlastního« nelze nijak souditi, že by se tu byl stal převod práva vlastnického ve smyslu o. o. z., nýbrž i používání těchto »vlastních hrobek« podléhá různým omezením (rozh. nejv. soudn. dv. ze dne 20. června 1894 č. 5885, časop. »Jur. Bl.« č. 38 z r. 1894).

V tomto směru znovu potvrzena tato zásada výnosem ministerským ze dne 29. března 1910. Jak listy oznámily, byl výnos vyvolán následovně. Ve Stranné u Chomutova zemřel náhle roku 1907 protestant, odpadlík z katolické víry a byl z nařízení faráře pohřben v řadě určené pro sebevrahy. K protestu pastora bojácný okresní hejtman nařídil, aby katolický farář dal jej vykopati a v řadě mezi ostatními pohřbíti. Místodržitelství toto rozhodnutí zrušilo. Nyní o tom rozhodlo ministerstvo kultu v ten smysl, že katolický farář byl oprávněn hrob zemřelému určit, jelikož mu správa konfessionálního hřbitova přísluší. Katolický duchovní správce má právo osoby, jež na katolický pohřeb nemají práva, z katolického a církví posvěceného hřbitova oddáliti (fern zu halten). V přítomném případě katolický duchovní správce ohledu slušnosti neporušil.

Důležitost tohoto výnosu v době novější omluví zajisté, že i doslovné odůvodnění v originále podáváme; zní takto: »Der Vorgang bei der Errichtung des Friedhofes in Strahn lässt erkennen, dass die Absicht vorhanden war, einen konfessionellen Friedhof zu errichten, welcher durch die Erweiterung diesen seinen Charakter nicht verloren hat. Der römisch-katholische Pfarrer in Strahn war berechtigt, das Grab für den N. N. (Evangelischen) zu bestimmen, weil die Verwaltung eines konfessionellen Friedhofes mangels anderweitiger Spezialbestimmungen den kirchlichen Organen zusteht. Wenn der Platz für das Grab des Genannten in der Nähe der Gräber für Selbstmörder gewählt worden ist, so ist in dieser Platzwahl nur eine Verfügung zu erblicken, die den Zweck verfolgt, die Leichen jener Personen, die nach den Vorschriften der katholischen Kirche auf ein katholisches Begräbnis keinen Anspruch haben, vom katholischen und nach dieser Kirche auch geweihten Leichenfelde fern zu halten, jedoch eine Verfügung, die die Anständigkeit des Begräbnisplatzes und des Begräbnisses Andersgläubiger keineswegs ausschliesst.«

Po uvedení právnických zásad v praxi úřední platných, třeba připojiti, že zbožnost věřících k hrobům zemřelých a k sv. polím našim dává do rukou duchovenstva tak krásný lán působnosti, když duchovní se vši péčí snaží se o okrasu a pořádek celého sv. pole. Věřící rádi přispějí na okrasu a hlídku jeho. Hřbitov

katolický může býti i zádušním dobrodincem, který i kostel chrání, a k jeho výzdobě může pomáhati. Třeba ovšem věnovati mu péči, zříditi řád i plán a bdíti nad tím, aby byl skutečným sadem svatých semen vzkříšení slavného.

Z české statistiky.

II.

Statistická příručka, vydaná zemským výborem udává počet choromyslných v Čechách, ošetřovaných v *ústavech zemských* na 2708. Pro kněze velice informační je tabulka na str. 81. udávající příčinu choromyslnosti.

Příčina choromyslnosti	Počet přijatých choromyslných	
	mužů	žen
Dědičná zátížení	229	273
Přenesená org. náchylnost	26	47
Anomalie mozku	4	1
Sebeprznění	9	2
Mozkové nemoci	10	1
Afekty	118	185
Choroby horečnaté	36	35
Chudokrevnost	1	20
Příjice	118	26
Neurosy	5	5
Prudké a vleklé nemoci mozkové	13	15
Hysterie	—	9
Sešlost věkem	46	77
Úrazy	91	23
Poruchy čmýry	—	17
Porod a šestinedělí	—	73
Involuce (Klimakterium)	—	24
Zmožení duševní námahou	2	7
Zmožení nouzí	11	9
Nestřídme pití lihovin a nemírné užívání požívatin	432	47
Jiné příčiny	15	9
Neznámo	319	316
Úhrn	1487	1221

Palmu smutnou nese alkohol a příjice. Tyto dvě asi také mají na svědomí i většinu dědičných zátížení. S tím také souvisí anarchie životní.

Nebude bez zajímavosti uvést, co napsal známý Maxime du Camp o příčinách vzrůstajícího se šílenství (v Rev. deux M. 1872 p. 818 Les Aliénés à Paris), kde viní nejprve rozrušující život velikých měst z nešťastné působnosti na mysl lidskou a na druhém místě alkoholism, při čemž vzpomíná scén z doby kommuny tě-

mito slovy: »Opilství v posledních dvou výjimečných letech, v nichž jsme, se velice rozmohlo, tak že jest společenským nebezpečím . . . V době obležení pili dělníci více než bojovali, a v době komuny dávalo se jim píti, aby se bili. Za devět měsíců v Paříži se vypilo vína *pětkrát více* než jindy za celý rok. Tak se přišlo brzy k »delirium tremens«, a důkazem toho jsou ony ssutiny, které povstaly z petrolejnictví . . . více než jedna z těch oblud, které poroučely zničení města, už poznaly blázinec a zase se tam vrátil.« To se vždy opakuje. Jest vlasteneckou prací předcházeti šílenství — apoštolátem střídmosti a všeliké ctnosti, což jest povolání kněžské.

Něco z knihy Svobodovy.

Ve spise »Grosstadtseelsorge« uvádí spisovatel několik dat na výsost pozoruhodných.

Známo, že obyvatelstva venkovského ubývá, a že města rostou, a sice tím více, čím větší jsou. V XVIII. století žila jedna čtvrtina obyvatelstva evropského ve městech; nyní v Německu jest více než polovina ve městech, v Anglii dvě třetiny a Rakousko má skoro polovinu obyvatelstva ve městech. V Čechách (dle statistické příručky zemského výboru) vykazují

města	obyvatelstva		1,986.821
městysy	»		380.491
všeho	obyvatelstva v Čechách		6,067.012

Přirůstek měst jest patrný.

Veliké město jest zkázou pro mnohé. Dříve »paganus« znamenalo obyvatele venkova a křesťan byl repraesentant města. Teď je tomu obráceně. Proto města vyžadují daleko intensivnější pastorece a obětavější. Počet duchovních klesá a nedostačuje.

Paříž	vykazuje na jednu faru	38.000	duší
Mnichov	} »	»	»
Vídeň			
Berlín	»	»	»
Řím	} »	»	»
Kolín			
Essen	»	»	»

Vezmeme-li za normální číslo farností 6000 duší, pak schází far:

v Paříži		443	far
ve Vídni	}	54	»
v Mnichově			
v Berlíně		209	»
v Římě		23	»
v Kolíně		17	»
v Essenách		7	»

Podle tohoto základního rozpočtu pro velikost farností by scházelo v 19 veleměstech evropských 1000 farností. Je to zajisté hrozné číslo.

Ovšem třeba též uvážiti, že kněz měst velikých při farních úřadech nemá často žádných škol, že se v kázáních střídá, kdežto na venkově kněz každou neděli a svátek káže, a že zaopatřování z veliké části obstarávají nemocnice, tak že zbývá hlavní práce bohužel jen v kanceláři. V tomto ohledu by se dalo značně odpomoci písařem, který by obstarával běžné dopisy, a jež by podpisem opatřil úřadující kněz.

Jest jistě nedostatek kněžstva a jak Svoboda dává na srovnání, může během dvou generací nastati ještě větší a osudnější nepoměr, jestli včas nebude duchovenstvo pilně dbáti o dorost kněžský přátelským stykem, a ideálním pojmáním svého úřadu a úctou k němu. Všechny přísné řehole mají dostatečný dorost přes svou tuhost; všechny uvolněné řehole mají nedostatek přes svou volnost. Sebe liberálnější pojmání na úřad kněžský nenadchne mladého muže k následování, nýbrž vzorná pastorece se vším ideálním štěstím dovede přitáhnouti mladou mysl.

»Stern der Jugend,« list pro gymnasiální mládež německou, přináší výzvu k studentstvu, aby nezapomínalo následovati volání milosti boží, když ji volá ke kněžství. Vzorný styk kněze se studujícími bývá vychovatel mnohých kněží. Fary byly milým domem studujících — potomních kněží. Žádná laxnost a »moderní pojmání« života a kněžství neodchová kněze, nýbrž toliko vzorná ideální pastorece a život.

Dokumenty k boji ve Španělsku.

Plné noviny jsou sporu španělské vlády s Vatikánem a když se zeptáte, o co se vlastně jedná, nedočtete se hned tak v listě liberálním. Stojí to však za to, uvést všechny doklady o sporu španělském. Jedná prý se o svobodu svědomí! Slyšme tedy:

Jaký jest stav Španělska? Má kolem 20 mil. obyvatelů a mezi těmi jest na 50.000 řeholních osob. Tedy žádné přehnané číslo, neboť připadá na 10.000 obyvatelů asi 25 řeholních osob ve Španělsku, kdežto v Belgii 52, ve Francii 47. Tedy o nějakém nepoměru soudný člověk mysliti nemůže. Také se mluví o málo dorostu následkem celibátních klášterů. Jaký to jest rozum, jde z toho, že Španělsko přítomné má 282.676 starých mládenců a 397.632 nevdaných žen! Zde by bylo širší pole pro opravy. Španělsko mělo v r. 1907 150.000 vystěhovalců, kteří by měli býti první starostlými vlád, ale liberálové mají jen církev na starosti.

O co se točí spor? V roce 1851 uzavřen konkordát, t. j. smlouva se sv. Stolicí a Španělskem, jejíž 22. článek jedná o řeholnících a zní doslovně: »Aby na celém poloostrově bylo dosti kněží a misijnářů sv. evangelia, kteří by pomáhali biskupům v jejich diecesích missiemi a výpomocí farnímu duchovenstvu,

ošetřováním nemocných a konáním prací lásky a všeobecně prospěšných, vláda Jeho Veličenstva učiní kroky, aby se zřídily, kde toho třeba a po shodě s biskupy místa, domy nábož. kongregací, sv. Vincence de Paula, sv. Filipa Neri a jiného řádu, schváleného sv. Stolicí.« Tady jest celé jablko sváru, kterému chce vláda dáti dnes jiný výklad než se mu dával od roku 1851. Jaký smysl vyčteš ty, čtenáři, z těchto slov? Dosud byl praktikován článek ten tak, že každý biskup vybral si kteroukoliv kongregaci do své diecese na výpomoc a sjednal podporu peněžnou s vládou. Když nežádal podpory, nevyjednával dle čl. 22. vůbec. Teď však po půl století dávají tomu antiklerikálové význam tento: Toliko z těch tří (sv. Vincence, sv. Filipa nebo třetí nejmenovaná) kongregací smí si vzít biskup výpomoc, jiné musí teprve dostati právo působiti ve Španělsku, mají tedy býti autorisovány. Tato věc byla ve vyjedávání mezi sv. Stolicí a Španělskem. Sv. Stolica dokonce chtěla novou modifikaci. Ale Canalejas ani nečekal výsledku jednání a udělal si výklad nový. Proti tomu jednání obrátila se sv. Stolica, ježto je to porušením smlouvy s jedné strany a k tomu v době, kdy se to mohlo vyřídit a upravit klidnou dohodou. Zednář ovšem má jen práva. — Mladý král ovšem dne 15. června mluvil, co mu zednář předepsal, »že se musí předejítí uvádění nových řádů bez autorisace«. Smysl se dával tedy zcela jiný, než po celou dobu se dalo. Právem proto pravil kardinál Aguirre: »Nikdo nemůže pochopiti, proč je tolik starostí zmenšiti počet domů, věnovaných modlitbě a studiu, kdežto nikdo se nestará, aby zmenšil počet domů korrupce, atheistických škol, středisk antimilitaristických, protivlastenecké propagandy, a listů, které si tropí šašky ze zákona a podrývají rodinu, právo majetku a veřejného pořádku... Co lid si přeje jest pokoj a chléb.«

Svoboda svědomí jest druhý bod sporu. Mezi 20 mil. obyv. jest dohromady 10.000 jinověrců, většinou cizinců! O jich svobodu se jedná. Co praví konstituce španělská z r. 1876 v čl. 11.? Zní: »Katolické náboženství, apoštolské a římské, jest náboženstvím státním. Národ bře na se udržovati bohoslužbu a její služebníky. Nikdo na španělské půdě nebude znepokojován pro své náboženské mínění, ani pro své náboženské cvičení, jestliže se nenepříčí křesťanské mravnosti. Obřady a manifestace veřejné dovoleny jsou toliko náboženství státnímu.« To jest snad dostatečná svoboda, zejména když cizinců hlavně se týká. Teď chce Canalejas dáti svobodu 10 000 větších: veřejné průvody, veřejné označování míst jejich. V čl. 45. konkordátu též stanoveno, že budoucí snad změny mají býti smluveny vzájemně. Zednář však to pominul a dal si výklad, jaký on chtěl dáti.

Co se manifestacemi myslilo, vyjádřila ministerská rada r. 1876 dne 23. října za předsednictví Canovase. Výklad zněl slovně takto: »Manifestacemi se rozumí všechny akty na veřejných ulicích, nebo mimo zdi kostelů nebo hřbitovů, ohlášky obřadů a ritů dissidentních náboženství, symboly, plakáty atd.« Výklad jasný. Za 34 let přijde Canalejas a škrtne výklad ústavy, který dala mi-

nisterská rada. Je to jednání řádné? Kdyby jednomu z těch 10.000 dissidentů měla se bráti svoboda svědomí, byli bychom proti tomu. Ona se mu však béře jen volnost agitace, která z ciziny penězi jest podporována a která mnoho zlého už natropila. Předloni v Londýně užili litery zákona proti katol. průvodu. Kde byli ti lidé liberální, aby se zastali katolíků? Žurnály mlčely. Ve Španělsku jedná se o agitaci cizinců, hle, jak se jich všechno zednářské časopisectvo ujímá.

Hoří, pozor na kapsy! Toť známé pravidlo. Ve Španělsku jest podobně. Mají býti nové daně následkem výpravy marocké (přes miliardu) a následkem zvýšení stavu vojska o 25.000 mužů ročně, což jest na oslabené Španělsko veliké břemeno. Proto se dělá rámus klerikální, aby se pozornost obrátila jinam. Lid bude mluvit o řeholnicích, a ministr mezi tím dokončí platební rozkazy a vezme pomstu za Ferrera a jeho stoupence, z nichž bylo 5 učitelů v roce 1909 odsouzeno pro lupičství, vydírání a krádež. Telegrafické kanceláře o tom nepší, nemají kdy pro samou práci s řeholníky, jimž 16 kostelů zničili ctitelé svobody a 36 domů vypálili za 4 dny — krom obětí lidských.

Vidno z toho, jaké mučednictví trpí církve teď a jak důležité jest tisk svůj vzorně zdokonalovat, šířit a učinit samostatným proti tisku, jež vedou židovské kanceláře tiskové a telegrafické, Podporujte Pířv spolek, šířte katol. listy a dopisujte spolehlivé, rychlé zprávy.

„Povýšil pan děkan?“

(Drobeček z liturgiky.)

V jihočeském městě ustanoven nový kaplan, který si dal záležitosti na liturgickém výcviku ministrantů co nejvíce. Právě vyšel ze semináře a převáděl »theorii« v praxi. Cílem jeho bylo vy-cvičiti si hochy z měšťanských rodin v akolyty, kteří by při mši sv. zpívané obstarali všechny funkce přesně dle liturgických předpisů. Nacvičil vše. Vzornou genuflexi, držení těla, sepnutí rukou, inklinace atd. Hoši jevíli nemalý zájem pro liturgii a pohyby akolytů, tak že šlo vše dosti rychle. Bylo i ministrování jednoduché, pravidelnější a svědomitější.

Konečně přišel svátek, kdy mělo se provést při zpívané mši s assistencí akolytace dle liturgických předpisů. Největší potíž byla se »starým pánem«, nepřítelům nových pořádků. Pořádek v pohybech, slušnost v úklonech lahodila i jemu, tak že mladý reformátor dostal v dobré chvíli svolení provést svůj ideál.

O hochy neměl obavy; těšili se velice. Vážným krokem vyšli, v uspořádané linii postupovali, zaujali sami vykázaná místa, tak že novinka tato upoutala oči všech a všem, bez výjimky se líbila. Jen jednu věc pochopiti nemohli, totiž, proč teď to má býti tak, a proč to dříve býti nemusilo. Úsudek jejich pak vyzněl v otázku: »Povýšil náš pan děkan?«

To povýšení si může každý připravit zachováním předpisů liturgických a výcvikem ministrantů vzorných. Všmáním si mladických akolytů předejde kněz mnohé pozdější mrzutosti a udělá si denní radost. Malé děti musí býti všemu vycvičeny, rovněž ministrant ministrován. Neumí ani genuflexi a nezná základních předpisů, ty vše mu musí býti vyloženy. Snad jest právě zanedbávání ministrantů příčinou, že se tak záhy zvrhají, kdežto by měli býti nejlepšími.

Poučení jich bude jim milé a nám ponese dobré ovoce. Usnadněme jim poučení co nejvíce, zejména učení se ministranci. Nechť ministrant si čte ministranci při ministrování a učení nepaměť neodstraší mnohého svědomitého chlapce. *Vikář.*

Lze použití jmění nadačního při dělení farnosti?

Římská kongregace zabývala se touto otázkou, zda dovoleno rozdělití jmění kostelní při dělení farnosti. Třeba zde rozlišovati mezi vlastním jměním (*bona beneficialia* a *bona fabricae*) a nadačním jměním. Filiální kostel nemá *ex justitia* právo na díl mateřského kostela, protože jmění jest při kostele jako samostatném ústavu; biskup však má dle zákona (*Conc. Tr. 21 c. 9.*) poukázati z jmění mateřského kostela částku, kterou by mohl postrádati.

Jinak se věc má s jměním nadačním k dobročinným účelům. Výnos nadačního jmění *«ex voluntate fundatorum»* byl určen všem příslušníkům farnosti, má se proto dle počtu hlav obou farností rozdělití (*pro rata incolarum*).

(*Acta S. Sed. XXXVII. 335.—377.*)

Příklady.

Chvála zpovědi obrátila protestanta. Jest známa knížka básníka a spisovatele Silvia Pellica *«Z mých žalářů»*. Silvio Pellico pro účastenství na politických rejdech proti rakouské vládě byl dlouhá léta v Miláně, v Benátkách a na Špilberku u Brna vězněn. V žaláři bylo jeho útěchou náboženství a když ze žaláře vyšel, neváhal vzdáti pravdě svědectví a veřejně potvrdil, že zejména sv. zpověď mu dodávala síly, obtíže vězení mužně snášeti. *«Ach, jak nešťasten jest, kdo nezná velikosti zpovědi! Nešťasten, kdo myslí, že povinen poztrati na ni s úšklebkem, aby se nezdál nevzdělaným.»* Tak napsal ve své knize. Knihu jeho dostal do rukv jakýsi pan Woigt, umělý rytec, rodem Bavorák a protestant, v Římě. Woigt měl v Římě známosti s některými katolíky, měl příležitost uvažovati o našem náboženství a nebyl mu nepřizniv. Přes to však

nechtěl je přijmouti, jsa stížen různými pochybnostmi. Pojal sice za choť katoličku — ale ani tu svého vyznání náboženského nezměnil. Manželství bylo šťastné, ale přece srdce choti Woigtovy bylo trápeno výtkou, že manžel její není údem sv. církve katolické. Woigtovi líbilo se skorem vše v našem náboženství, ale ve svátosti pokání viděl nepřekonatelnou překážku je přijmouti. Tehdy dostal náhodou do ruky knihu Silvia Pellica. Se zájmem četl chválu zpovědi a dojat byl takovou úctou a láskou k naší církvi, že po některé přípravě r. 1834 o Velikonocích veřejně složil vyznání víry. Kdežto mnozí katolíci na zpověď hanu kydají, nepředpojatým protestantům jest mostem a branou do pravého ovčince Kristova.

R.

Chudí a sv. Alžběta Durynská. Jednou, když manžel její odešel z domu, povolala si Alžběta do bradu všechny malomocné z okolí a opatřila je dokonale. Z nemocných chudšů budil největší soustrast jakýsi Eliáš; bylť všecken pokryt vředy. A právě jemu věnovala Alžběta obzvláštní péči, umyla ho, potřela mu vředy mastí, oděla jej čistým rouchem a položila ho dokonce na vlastní lůžko svoje. Lankrabě mimo nadání vrátil se domů a vstoupiv poněkud rozladěn do komnaty manželčiny, odhrnul pokryvku s lože. Ležel tam malomocný chudš Eliáš, ale v tu chvíli zdálo se lankraběti, že vidí zmučeného Spasitele. I zachvěl se a prolévaje slzy, řekl k Alžbětě: »Přijímej jen dále takové hosti a nedej si nikým překážeti v milosrdenství.« — Později byla z vlastního domu vyvržena do nejvyšší bídy. Šla jako žebračka, nevědouc, kde s robátky svými najde útočiště. V městě Isenaku pod Vartburkem, jehož obyvatelům prokázala nesčetných dobrodiní, zavírali lidé před ní dveře. Zimou všechna zkřehlá a hladem zmořená vdova vstoupila konečně večer do veřejné hospody, kde jí byl vykázan za noclehárnu chlív. A ku podivu! Jakmile s dětkami a komornými octla se v této nečisté místnosti, přestala pojednou plakati. V tu chvíli pocítila v sobě klid a tajemná radost ozvala se v srdci jejím. I sepjala ruce a řekla: »Vzali mně všechno, co jsem měla, ale Spasitel můj, Pán nebes i země, rovněž neměl, kam by složil hlavu svou. Otče, staniž se vůle tvá se mnou.« — (Ekert, »Církev vítězná« IV. 485, 489.)

Posvěcení chrámu Páně Na prosbu opata Eberharda odebral se biskup kostnický sv. Konrád, aby nový klášterní chrám posvětil. Slavnost posvěcení byla ustanovena na den 14. září 948 a velcí zástupové lidu s valným počtem duchovenstva a pánů z celé říše připutovali na ni do benediktinského opatství einsiedelského. Pověst vypravuje. V noci před slavností šel biskup Konrád s několika mnichy do nové poutnické kaple v chrámě, aby se modlil, ale sotva vstoupil, zaslechl přelíbezné chvalo zpěvy andělské a seznal, že jsou to zpěvy, jež bývají zpívány při svěcení chrámů. Biskup i jeho průvodčí ustrnuli a zůstali v kapli na modlitbách do svítání. Když pak ráno sešlo se duchovenstvo s pány a lidem, zdráhal se biskup kapli světití řka, že jest již posvěcena. A když konečně donucen začal posvátné obřady konati, ozval se tajemný,

ode všech přítomných slyšený hlas: »Přestaň, kaple jest již od Boha samého posvěcena.« I jal se lid oslavovati Boha i Pannu Marii, a Konrád posvětil toliko chrám na počest sv. Maurice. Až posud koná se v klášteře einsiedelském dne 14. září výroční památka »andělského posvěcení«, poutní kaple Panny Marie, a ohromní davové zbožných poutníků dostavují se na slavnost tu. (Ekert, »Církev vítězná« IV. 544.)

Církev a kulturní dějiny. Řek znal jen Řeky, Říman jen Římany. Teprve s křesťanstvím bylo slovo proneseno, které nikdy nepřekročilo rty ani Sokrata, ani Platona, ani Aristotela, »lidstvo«. (Max Müller, Essays II. 5) Právě tak jsou jen v duchu křesťanství a v ohledu na jeho vývoj v církvi pravé kulturní dějiny. Ona je to, která mravně-náboženskou kulturu rozšiřuje a právě proto kulturní život v nejvyšší míře podporovala. (Srv. Das Problem der Kultur. Rob. von Nostitz-Rieneck. Freiburg 1888.) Jedině ona má slib stálého trvání, žádná moc mimo ni, žádný kulturní stav, byť by byl sebe vyšší. Kdykoli proto vlny barbarství zeměmi se rozlily, ona to byla, která vždy znova pluh po zpustošeném poli vedla, vždy znova pro zdivočilé národy školu kázně a mravnosti otvírala. To jest proto útěšné učení, kterého studiem církevních dějin nabýváme, že, když se naplňují hrozné osudy budoucnosti je to církev, která po druhé přináší záchranu ze záhuby, naději v zoufalství, život na smrt nemocným. (Hettlinger: Timotheus 448.)

Církev. Bossuet v kázání na sobotu po popeleční středě praví: »Netřeba se nám báti o církev: Syn boží ji chrání a skrze něho přemáhá všechna nebezpečí,« tato nebezpečí jsou tři: »Nevěřci se spojili, aby její základní stavbu zničili; bludaři od ní odešli, aby jí dítky odloudili, její mateřské lůno poranili, konečně třetí nebezpečí: zkáza mravů. Církev musí býti tedy na silných sloupcích, na pevných základech vystavěna; neboť uprostřed tolika nepřátel, přes tolik pronásledování stála neporušená; přese všechny útoky bludařství zůstala sloupem pravdy; přese všechny prostopášnosti, přese všechnu zkázu mravů osvědčila se jako střed lásky.«

Církev, její moc. Maury k poslancům: »Určujte poměr mezi církví a státem, a vychloubajte se svou konstituční mocí, jak chcete, a osobujte si moc, jakou chcete. Jedna moc jest, která nezávisí ani od vašich voličů ani od vašich soustav, totiž božská moc církve. Zde jest mez, kde vaše moc se láme. Jen křičte, váš křik může přehlušiti hlas můj, ale nikdy pravdu, byť i odstavená a zneuznaná, zůstává pravda v srdci mém, a národ mne slyší, i když musím mlčeti.« (Weisz: Weltgeschichte XV. 158.)

Virtus in medio. Virtutes ita in medio consistunt, ut si vel ad dextram vel ad sinistram parum declinent, jam non a vitio discernantur: hinc cito fit, ut prudentia in astutiam, liberalitas in prodigelitatem, fortitudo in temeritatem degeneret. Nazianzenus: Virtus in medio vitiorum posita est, velut rosa inter spinas. Aristoteles virtutem definit esse mediocritatem. Unde Horatius: Virtus est medium vitiorum utrinque reductum. Ignatii Claus Spicile-

gium sacroprophanum Pars II. lib. VI. Non aurum et argentum, sed virtutes sunt verae divitiae, quae nos felices reddere possunt: contra pauperes non facit egestas, sed cupiditas et impietas. Solae divitiae sunt, ait S. Greg. (Homil. 15. im Evang.), quae nos divites virtutibus faciunt. (Tamtéž.)

Hřích. Jak se chová máme, když nás vybízejí lidé ke zlému skutku, učí nás příklad sv. Marcela. Co zapovídá Bůh, toho nemůže dovoliti žádný člověk, byť i sebe výše byl postaven. Co čelí proti zákonu božímu, jest a zůstane hříchem, třeba i celý svět toho hájil. Věrný křesťan jest hotov raději zřici se hmotného zisku, lidské přízně a výnosného úřadu, ba i života, než aby se prohřešil proti přikázáním božím a církevním. Nedejme se tedy od nikoho s cesty sv. ctností svěsti; svět může nás zbaviti statků hmotných, ale pokoje duchovního, jenž jest ovocem živé křesťanské víry, nezabaví nás nikdy; a kdybychom i pozbyli všeho, co nám svět dáti může, jen neztrácejme přátelství božího! »Synu můj, jestliže tě lákají hříšníci, nepřivoluj jim.« (Přisl. 1. 10.) (Ekert: Církev vítězná IV. 299.)

Zajatcům a vězňům na svobodu propuštěným dával sv. Leonard důtklivé napomenutí, aby zbavili se také vazeb hříchů, by nepřišli do žaláře, z něhož není vykoupení. Pokud člověk trvá ve stavu těžkých hříchů, hrozí mu nebezpečí, že bude uvržen do vězení pekelného. Budiž to výstrahou hříšníkům, aby ještě včas smířili se dokonalou lítostí s Bohem a takto vyvázli z okovů svých vin. Zpozdíle jedná, kdo spokáním odkládá. Sv. Ambrož dí: »Nutno si pospíšiti; život jest krátký, a v prodlení jest největší nebezpečí.« Veliké nebezpečí hrozí také těm, kdož milostí boží byli okovů hříchů svých zbaveni a znova hříchy se poskvřňují, neboť takto vydávají se dobrovolně v otroctví a zajetí ďáblovo. Svátý Vavřinec Justiniani dí: »Kdo byv uzdraven opět svévolně se raní, není hoden, aby zase ozdravěl; a kdo dostav milost boží, zase hříchy se poskvřňuje, nezasluhuje již, aby z nich očištěn byl.« (Ekert: Církev vítězná IV. 271. d.)

Dobročinnost sv. Františka Saleského. Považoval svoje důchody za statky chudých a nepropouštěl žádného prosebníka bez pomoci. Proto nejednou byly pokladny jeho prázdné, tak že si úředníci stěžovali, že i v biskupském domě nastane nouze. Když jednou domácí správce řekl, že biskup všechny svoje příjmy chudým rozdává, odpověděl mu sv. František s úsměvem na tváři: »Milý příteli, v této věci jsem nenapravitelný.« Princezna Kristina, sestra francouzského krále, dala mu jednou zlatý prsten ozdobený vzácným diamantem prosíc, aby jej podržel a nesil. Biskup prsten přijal a odpověděl: »Zajisté jej podržím, ale jen potud, pokud ho nebudou potřebovati chudí.« Skutečně prodal za nedlouho skvost ten a rozdal stržené peníze chudým. Princezna věnovala mu potom prsten ještě vzácnější. (Ekert: Církev vítězná I. 176.) *Ž. Holý.*

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle XV. po sv. Duchu. Smrt obrazem smrtelného hříchu.

»Aj, mrtvý nesen byl ven.« (Luk. 7, 12.)

Na své cestě v Galilejsku přišel Pán Ježíš k městečku Naim. Když se přibližovali k bráně města, aj, mrtvý nesen byl ven, jediný syn matky své, a ta byla vdova. Když ji uzřel Pán, milosrdenstvím pohnut, vzkřísil jej k životu a dal jej mateři jeho. S jakou radostí a jakými díky asi objala opět živého syna!

Mnoho poučného poskytuje nám mrtvý jinoch na marách spočívající, milosrdný Spasitel lkající a opět potěšená matka, zastup soustrastný, který pojala potom bázeň. Dnes budeme se však jenom zabývat mrtvým mládencem, upřeme zraky na mrtvolu v truhle.

Pohled na mrtvolu mimovolně nás dojíká, jestli pro nás vážným napomenutím, výmluvným kázáním, které nám hlásá: *Memento mori!* Pohled na mrtvolu zkormucuje srdce naše, poněvadž nám smrt ještě jiné naučení na srdce klade: »Odplata hříchu jest smrt.« (Řím. 6. 23.) Smrt nám praví: Jsme hříšníci. Než smrt není jenom odplatou hříchu, smrt je také obrazem hříchu. A v tomto ohledu jest pohled na mrtvolu pro nás poučný. Jak nás smrt o všecko olupuje, tak jest i hřích smrtelný velikým loupežníkem. Smrt připravuje člověka:

I. o všecku krásu, II. o všecken majetek, III. o všecken pohyb.

Podobně se věc má s hříchem smrtelným. To budiž předmětem našeho rozjímání u mar mrtvého mládence naimského. Kéž milost boží nás nechá poznati, jak smutné zpustošení působí hřích v duši, kéž nás povzbudí, abychom této ohavy se bedlivě varovali, raději smrt vytrpěli než do těžkého hříchu upadli.

P o j e d n á n í.

I.

Česká spisovatelka Františka Berková napsala povídku: Doktor Smrčka (Zábavy večerní 1907, str. 15.). Křesťanská matka ukazuje tu synu svému ohavnost hříchu a praví k němu: »Před-

stav si, že stojíš nad hrobem, který by se před tebou náhle otevřel, a ty bys v něm viděl hnijící mrtvolu! Víš jak vypadá taková mrtvola? Maso jest ohlodáno od červů, rozpadává se, jest pokryta hmyzem a strašně zapáchá. Pohled na ni jest hrozný, a živý člověk před ním prchá, jemu se vyhýbá. Kdož by věřil, že tato mrtvola byla dříve krásným tělem a že i naše tělo bude jednou také hnijící mrtvolou? To způsobil hřích. Kdyby hříchu nebylo, byla by nepřišla ani smrt, která ničí tělo lidské a proměňuje je v předmět hrůzy a ohyzdnosti. A jako působí hřích na tělo, tak a ještě mnohem hůře účinkuje na duši. Nám se protiví pohled na hnijící mrtvolu, ale mnohem více se protiví Bohu pohled na duši zohyzděnou hříchem. Jak krásně líčí tu matka ohavnost hříchu. Ano, zlým loupežníkem jest smrt, připravuje člověka o všecku krásu a činí ho ohyzdným. Nezná soustrasti, nezná ohledů. Králi není připraven jiný osud než žebrákovi, nejvyblášenější krasavice nemá nic lepšího k očekávání. Sotva přestalo srdce tlouci, počíná hniloba svou strašnou práci na lidském těle. Již sami jste viděli kolikrát lidskou mrtvolu, možná mrtvolu drahé vám osoby. Jak dojemný jest pohled na takovou mrtvolu! A jaká jest teprve za několik dní a týdnů. Znáte příběh, jak sv. František Borgiaš byl ustrašen při pohledu na mrtvolu krásné kdysi císařovny Isabelly.

Jak působí smrt na tělo, tak a ještě mnohem hůře účinkuje hřích na duši. Jestli toto zpuštění jenom obrazem. Obrazy pak vždy zůstávají pozadu za skutečností. Milostí boží při křtu sv. byly duši naší vtisknuty taby podobnosti s Bohem, stali jsme se obrazem Boha trojjediného. Nedovedeme si tuto krásu představit, tím méně ji vylíčiti. Příroda poskytuje nám jen slabé obrazy a podobenství, které tu krásu nás tušiti nechávají. Hřích nás o tuto krásu připravuje a duši strašně zohavuje. Jako si nemůžeme učiniti představu krásy duše ve stavu milosti, tak si nemůžeme také představit ohavnost zpuštění, kterou hřích v ní způsobuje. V životě starých poustevníků se vypravuje, jak se jednomu mnichu samota zošklivila a on se odhodlal vrátiti se do světa, k jeho rozkoším a bláhovostem. Bůh se nad ním smíloval a poslal mu anděla, který ho v postavě cestujícího provázel. Když tak spolu kráčeli, potkali mladíka krásně oblečeného, který jel na nádherném koni. Ihned odvrátil průvodce od něho obličej stranou, jako ošklivostí jat, a držel ruce před ústa a nos. Šli dále a našli před městskou branou chudého člověka, který seděl u cesty, byl starý a ubohý a plný vředů. Ihned šel průvodce k němu, oslovil ho laskavě a pravil: »Jak se ti vede? Buď dobré mysli! Utrpení tvé bude brzy u konce a pak budeš míti věčnou radost s vyvolenci božími.« Tomu se divil poustevník a ptal se, jak to přijde, že od hezkého mladíka s ošklivostí se odvrátil a člověka plného vředů tak laskavě oslovil. Na to se dal průvodce poznati, že jest anděl, a že jest poslán, aby ho varoval. »Onen ozdobený jinoch,« pravil, »jest jako hříšník před Bohem nečistý a malomocný, proto jsem se s ošklivostí od něho odvrátil, ale tento muž jest mým bra-

trem před Bohem v životě věčném, jeho utrpení jest před Bohem jako libá vůně a jeho srdce krásné.« Potom se vrátil mnich zase na poušť, aby uchoval srdce své čisté. Kéž bychom všichni tohoto varovného hlasu poslechli! V pravdě, ohyzdnější než malomocný, ohyzdnější než hnijlí mrtvola jest před okem Božím duše v smrtelném hříchu. Nemáme-liž proto vše činiti, abychom tuto krásu neztratili? Kolik prostředků nevynašla ziskuchtivost lidská, kolika prostředků neužívá marnivost lidská, aby si zachovala krásu tělesnou, která u každého, ať je tomu rád nebo nerad, se ztrácí! A jak lehkomyšlně vydává se člověk v nebezpečí, ztratiti krásu duše, jak bezstarostně se o ni připravuje! Jak hořká jest bolest tak mnohého marnivého světáka, když nemoc, stáří o půvaby ho připraví, a když duše bnilobou hříchu znešvařena jest, hraje, žertuje a jest dobré myslí. Jak horlivě bere se zrcadlo v poradu, jak horlivě se pracuje, aby se odstranila znetvořující jízva, a jak často všechna námaha jest marná, kdežto ztracenou krásu duše, milost boží opět dostati, jak jest jisto a bez veliké námahy možno, a přece nepokládají to lidé za hodno námahy. Jak hrozné, jak zahánbující bude jednou pro hříšníka, když se jednou v celé své ohyzdnosti před celým světem, před nebem a zemí v ohavném stavu hříchu viděti bude.

II.

Smrt olupuje člověka nejen o všechny pozemský půvab, olupuje ho též i o všechny pozemské statky. I když nejbohatší člověk zemře, nevezme s sebou nic ze svých pozemských statků na věčnost, jako žebrák objevuje se i panovník před svým soudcem. Kroesus, jehož bohatství stalo se příslovečným, Šalomoun, za něhož stříbro pro množství zlata nemělo ceny, Alexander, který dobyl půl světa, zanechali zde všechno, ani to nejmenší nedoprovázelo je na věčnost. Když Saladin, znamenitý kníže mohamedánské, blízek byl smrti, poručil nositi košili na tyči městem a volati: »To jest všechno, co Saladin s sebou vezme«. Rubáš zůstal mu ze všeho majetku a ještě ten nemá jistý. Oloupí-li ho někdo o něj, nemůže se již brániti ani žalovati. Jeho ústa jsou němá, jeho oči vyhaslé, jeho ruka bez moci. Opět vhodný to obraz hříchu. Jako smrt uloupí časné statky, tak hřích oloupí nás o statky milosti, o bohatství našich zásluh. Pán praví u proroka Ezechiele (18. 24.): »Pakli by se odvrátil spravedlivý od spravedlnosti své a činil by nepravost . . . žádné spravedlnosti jeho nebude pamatováno«. Tedy vše, co člověk ve stavu milosti učinil, všechny zásluhy, které si shromáždil, jsou ztraceny, seznam dobrých skutků, které vykonal, jest smazán, vši jeho spravedlnosti nebude pamatováno. A kdybys byl bohat na zásluhy jako Job na časné statky, hřích tě o všechny připravil. Jako Job přišel o všechny majetek, tak hřích činí s majetkem duše, se zásluhami. Ovšem obživnou tyto zásluhy opět, jakmile hříšník pokání činí a milost boží opět obdrží, ale pokud v hříších žije, jest o ně připraven. A přece kolik jest křesťanů, kteří neuvažují o tomto neštěstí!

Kdo pečlivě neuschová své skvosty, své peníze! Zavírají je do ohnivzdorných pokladen, a poklady nebeské dávají v nebezpečí. Pojišťují se proti ohni, a v duši své sami oheň rozněcují a nechají se hříchem připravit o své bohatství. Pochybenou speculací, úpadkem dlužníkovým, lstí podvodníka přichází mnohý o svůj majetek. Tu se naříká, pláče, trhají se vlasy s hlavy, ano některý i na život si sahá. Kolik slz však se prolije, když člověk hříchem ztratil poklady milosti? Ach, tu může člověk ještě žertovati a dobré mysli býti. Pokládá se za veliké neštěstí, žít v největší chudobě jako žebrák, ale jako žebrák na duši stále žítí, to se za neštěstí nepovažuje. Odkud takové zaslepení? Ztratili víru, výhled na věčnost.

Uvažuj o tom tedy, milý křesťane! Jsi chudší než nejchudší žebrák v očích božích, andělů a svatých, jsi-li ve stavu smrtelného hříchu, i kdybys byl v celé osadě nejbohatší. Neboj se proto tak ztráty časného majetku jako ztráty nebeských statků. A ty ztratíš hříchem těžkým.

III.

Smrt jest konečně i v tom ohledu loupežníkem, že nám odnímá veškerý pohyb. Pohled jenom na mrtvolu. Nemůže ani rukama ani nohama hýbat, ani oči ani ústa otevřít. Ať do ní strkáš, jak chceš, ani sebou nepohne; položíš-li ji do vody, ohně, země, neodporuje. Smutný to obraz člověka, který se dopustil těžkého hříchu. Ovšem může činným býti pro svět, může si získati úcty a vážnosti, širokých vědomostí, bohatství nashromážditi, hojné almužny dávat, ale pro nebe nečiní nic — jeho práce, jeho dobrodiní jsou pro nebe ztraceny. Platí o něm slovo Písma sv.: »Máš jméno, jako bys žil a jsi mrtev.« (3. 1. Apokal.) A proč nemůže člověk ve hříchu nic prospěšného k životu věčnému učiniti? Poněvadž jest uschlou, mrtvou ratolestí na vinné révě Kristově. Neproniká a neoživuje ho již míra milosti. Ale namítneš, když tomu tak jest, tu jest lépe všeho nechat, neboť proč se mám modliti, dobré skutky konati, když mně neprospívají k životu věčnému? Naopak, tím více se máš přičiniti v konání dobrých skutků, aby se Bůh nad tebou smíloval, pomohl ti vyběstí ze hříchu, odhoditi pouta náruživosti. I když si svými dobrými skutky nic pro věčnost nezískáš, uchrání tě Bůh za to před smrtí ve hříchu, propůjčí ti ještě milost obrácení.

Můžeš-li si horlivostí v dobrém od Boha obrácení vyprositi, zůstává přece všechna tvá činnost pro nebe bez prospěchu. Léta, která jsi prožil v těžkém hříchu, jsou prázdné listy v knize života. Jak dlouho žiješ v tomto stavu, nemáš lásky boží, a tu platí o tobě slova sv. Pavla: »Kdybych rozdal na pokrm veškeren statek svůj a vydal tělo své k spálení, lásky pak kdybych neměl, nic mi to neprospívá.« (I. Kor. 13. 3.) Není to zarmucující viděti, jak mnozí po dlouhá léta, často po celý život v těžkém hříchu žijí a pro nebe nic nezískají? A přece při tom konají mnoho samo sebou dobrého. Modlí se, poskytnou chudým rádi pomoc,

jsou věrní, vykonávají své povinnosti a přece jednou zvolají: Celou noc jsme pracovali a nic jsme nepopadli. — Kolik zásluh, kolik drahokamů mohli si za ozdobu nebeské koruny získati! Jak smutné jest na konci života musiti si říci: Ztracená léta, ztracený život! Uvažuj proto často o hrozném zpusťování duše hříchem smrtelným dle obrazu zemřelého, hnijící mrtvoly. Jak smrt tělo, tak hřích olupuje duši o všechnu krásu, o všechny zásluhy, o možnost získati něčeho pro nebe.

Střez se proto hřichu více nežli jedovatého hada, nežli vztekavého psa, neboj se žádné ztráty tak jako hřichu. A jestliže jsi byl tak nešťastný, že upadl jsi do těžkého hřichu, jestliže se podobáš nyní mrtvole, ó volej k Ježíši Kristu, aby ti dal milost svou, aby tě vzkřísil k životu milosti, jako vzkřísil mládence naimského k pozemskému životu. I kdybys byl upadl velice hluboko, i kdybys sebe déle v hřichu byl žil, rámě boží není zkráceno, jeho milosrdenství není vyčerpáno, budeš-li prositi z hlubokosti srdce svého, aby ti pomohl, aby ti odpustil, zajisté tebe vyslyší.

»Žádné srdce není ztraceno,
jež aspoň jednou vážně zatouží
se vymaniti z hřichu poroby.« *)

A jiný básník, (Longfellow), dí:

»Lidské jest v hřích upadnouti,
dábelské v něm zůstatí,
křesťanské hřichu želeť,
božské všeho hřichu býti prost.« **)

A jestliže třeba námahy, vymaniti se z hřichu poroby, uvaž, co nečiní vše svět, aby peněz, majetku nabyli! Ve dne v noci pracují tak mnozí v potu tváře, snášejí pokoření všeho druhu v naději na zisk. A často všechno je to nadarmo, zisku nedocílí. A kdybys i millionů získal, jednou je přece všechny ztratíš. Smrt učiní tě podobným největšímu žebráku. Prosíš-li z plna srdce Boha o milost, o odpuštění svých hříchů, jistě ho dosáhneš, neboť již král David píše: »Srdcem zkroušeným a pokorným, Bože, nepohrdneš!« (Žalm 50. 19.) A pak když tě Bůh opět na milost přijal, budiž vzdechem tvým: »Všechno, ó Pane, jen již žádný hřích, žádný těžký hřích.« Amen.

Dle Hamerle Jan Nep. Josef Holý O. Praem.

Neděle XV. po sv. Duchu.

»Tedy pokud čas máme, činme dobře
všem, zvláště pak domácím víry.«
(Sv. Pavel ke Gal. Kap. 6, 10.)

Dnešní jasné evangelium nežádá tolik výkladu jako list svatého Pavla, který jste právě slyšeli, jenž má v sobě pro dnešek právě tak časovou cenu jako tehdy, když jej psal Galatským.

*) Zeyer: Z letopisů lásky IV. ř. 139. — **) „Vlast“ IX. 1031.

Příčina, proč sv. apoštol list psáti byl přinucen, byla, že Galaté, lid přistěhoválý do kolonie římské a orbou se živící, nejen evangelium ochotně přijal, ale stejně ochotně i jiná bludná učení o obřízce přijímal. Ten dobrý lid přijal ochotně víru, ale také odchýlné učení, když se mu předkládalo. Jedni, kdož zejména obřízku zachovávatí poroučeli, namlouvali jim, že Pavel ani pravým apoštolem není, že ani s Pánem Ježíšem nechodil a proto že jeho poslouchati netřeba. Sv. apoštol proti takým lidem hájí svůj úřad a činnost, k níž byl přímo od Pána zázračným způsobem povolán a že neučí učení své, nýbrž Ježíše Krista a proto, kdyby i anděl s nebe přišel — dí sv. Pavel — a učil něčemu jinému, že musil by býti vyobcován. Pavel krásně praví, že nechce se lidem líbiti, ale toliko Bohu. Kdyby se lidem líbiti chtěl, nebyl by služebníkem Kristovým. Na konci listu pak dává napomenutí, které vrcholí ve větu, kterou jsem položil za základ dnešní řeči: I. čňte dobře všem, II. zvláště pak domácím víry. O tom dnes k povzbuzení svému rozjímáme.

P o j e d n á n í.

I.

O Pánu a Spasiteli praví Písmo svaté: »Chodil dobře činně všem.« Žák Páně sv. Pavel totéž radí a poroučí, ale to dobře činiti vykládá i jiným způsobem, než se mu obyčejně dává.

Praví především, že třeba choditi v duchu křesťanském a ne býti marné chvály žádostivi, jestliže při něčem jest úmysl jiný než Bohu sloužiti, už to není služba boží, ale tomu, komu je to věnováno. Co vykonáno s ohledem na lidi, jest služba lidská a ztrácí odměnu boží. Tato věc otravuje veliký počet skutků záslužných, které, kdyby byly vykonány pro Boha, mohly míti cenu věčnou. Je to zákon povšechný »dobře činiti«, a sice všem dobře činiti, ale toto dobročinnění musí míti Boha za původ a cíl.

Na to sv. apoštol jmenuje zvláštní druhy skutků dobrých. Kdyby někdo byl zachvácen v nějakém hříchu, v duchu tichosti*) má býti poučen. Myslí zde na poklesky z ukvapenosti a ne ze zatvrzelosti srdce, proto praví »zachvácen« kdyby byl neb unesen povahou svou. Tu praví, že poučení ono se má státi v duchu tichosti a sice tak, aby každý sám k sobě prohlédl, zdaž on sám nebývá zachvácen. Tím se stane úsudek mírnější a poučení účinnější. Je to zvláštní druh dobročinnění, který se takofka docela zanedbává. Bratrské poučení a napomenutí stalo se vzácnou výjimkou. Následek toho jest, že špatnost a hřích se roztahují jako rovnoprávní v životě, nikdo nemá se ani do mého života plést. Zde se v epištole mluví o bratrském poučení a napomenutí a sice tak, že každý k sobě přihlédá.

Pak apoštol učí naplniti zákon Kristův: to jest láska. Tento

*) V mírnosti těžko překročiti meze. Sv. Jan Zlatoústý nechtěl se dáti posvětit na biskupa proto, že nemá dosti mírnosti k hříšníkům. Nepřátelé jeho jej vinili, že jest příliš shovívavý k hříšníkům.

zákon se naplňuje tím, že jeden druhého břemena nese. Břemenem rozumí se všechno obtížné v životě: vady, chyby, nedostatky, chudoba, nemoci atd. Hřích jest největší břemeno. Naplnění neb doplnění zákona záleží v tom, že jeden snese nedostatek druhého a tím doplní, co první nevykonal, na př. prudká řeč jest břemeno pro druhého, jehož se týká. Je to poklesek okamžiku člověka, který se dal uchvátiti. Když druhý tu prudkou řeč snese z lásky k Bohu, naplnil neb doplnil zákon lépe než kdyby hned odpíral a slovo prudké prudkým splácel. Nedošlo by tak k dohodě, ale k většímu sváru a začínal by nový a nový boj.

Když se hodí kámen do vody, není žádná jiskra; udeříme-li kamenem o kámen, jiskra jest hned. Tak je to i s jinými poklesky, které nazývá apoštol »břemeny«. Svárlivý soused jest břemenem druhého, pomluvačný a posuzovačný jazyk jest břemenem ostatních. Snášením břemene získáváš zásluhu pro sebe a předejdeš novým a novým pokleskům bližního. Také příležitostí ke konání dobrého jest každé chvíle hojnost.

Apoštol praví zvláštní důležitou věc slovy: »Nebo jeden každý své bříme ponese«. Na soudu božím ponese každý bříme, zodpovědnost ne poměrně k jiným, ale poměrně k milostem, které on obdržel v životě. Nebude míti ten zásluhu větší, kdo vyšší stupeň ctnosti měl než druhý, ale dle toho, kolik milostí mu bylo dáno a jak s ní hospodařil, jak nám to pravil Spasitel v podobenství o hřívnách. Tak jest i s břemeny, hříchy. Není ten větší hříšník, kdo spáchal více zlého než druhý, který měl daleko více milostí a prostředků k dobrému.

To jest význam slov: »Každý bříme své ponese«. Každý skutek jest o sobě něčím zvláštním, a jest výsledek milosti a našeho přičinění. Jako nejsou dva obličejové stejné, nejsou ani dva skutky na světě stejné. Když dvě osoby činí něco dobrého a sice stejnou měrou, nejsou skutky stejné, ale u každého jest jiná jeho tvář, váha, zásluha. Groš vdovin a groš boháče jsou různé skutky, různá odměna a zásluha. Slovo hrubé od nevzdělaného a vzdělance jsou zcela různé váhy. Celý život náš má u každého jednotlivce jinou váhu, zásluhu a vinu. Smysl slov apoštolských jest: »Nemysli si, že jsi ctnostnější proto, že nemáš tolik hříchů jako jiný slabší, snad tvé hříchy u tebe jsou takové váhy, že přináší mnohé jiné skutky zlé. Toť vše jest u Boha. Jest proto při dobrých skutecích vůbec dobře míti se na pozoru, abychom se sami neklamali. Vůli musíme míti dobře činiti, dokud čas máme, a v té snaze musíme míti na paměti zvláště osoby domácí víry.

II.

Všem nemožno nám učiniti dobře, na to nestačují ani síly ani prostředky jednotlivce. Proto je třeba v dobřečinění míti jistý pořádek. Apoštol sv. Pavel jej udává v epištole dnešní. Všem třeba dobře činiti, zvláště pak domácím víry. Toto poučení má cenu pro naše časy velmi velikou. Byť všichni lidé byli nám bližní, přece nejsou všichni stejnou měrou. Bližší jest otec a matka

než bratr, a bližší bratr než příbuzný a příbuzný bližší než jiný. Mezi všemi pak ti, kdož věrou společnou jsou nám blízcí, ti jsou předmětem naší lásky v přednější řadě. Toto vědomí musíme mezi sebou síliti. Třeba o tom prakticky pohovořiti.

V Galatech, k nimž sv. Pavel psal, ukazoval se zvláštní nezpůsob, že totiž někteří nechtěli přispívati na vydání církevní, na vydržování služeb božích a missií, tak že leckterý se úsměšnou poznámkou zbaviti chtěl povinností. Svatý apoštol proto praví: »Sděluj se proto ten, který poučení v církvi béře, také s tím, který je dává, a přispěj ze statku svého, aby mohlo se tak státi. Neužívej výsměšku: Bůh nebývá posmíván.«

My máme také mnohou sbírku missijní, církevní do roka. Leckterý vyzuje se ze své povinnosti úsměškem jako tehdy v Galatii. Jsouť sv. missie zámožské vyplnění modlitby: »Přiď království tvé.« Plní poslání vzdělávací mezi národy, kde není ani škol a učitelů, tím méně universit. Jest proto i povinnost křesťanů, kteří ovoce vzdělanosti křesťanské požívají, aby se sdíleli s těmi, kdož nemají ještě světla Kristova, protože nemají kazatelů. K zahanbení našemu třeba říci, že lid protestantský v Anglii a Německu poměrně více obětí přináší než náš katolický. Missioináři naši dodělávají se výsledků hlavně svým osobním sebezapřením, s kterým jiným soutěžeti jest nemožno. Lid katolický namnoze neví, že církev sv. podniká dnes obrovské missie na rozšíření království božího v duších lidských, a k tomu je třeba podpory. Čiňme dobře všem, ale nezapomínejme na podporu prací církve Kristovy. Kdyby se věnoval obnos, který křesťanský lid v jednu neděli protančí, na oltář sv. missií, jaký by to byl obnos!

Uvažujme ještě dále. Jest v čase přítomném tisk skutečnou velmocí. V millionech listech roznese se zpráva do všech koutů: buď dobrá, buď zlomyslná nebo třeba i vylhaná. Lid křesťanský odebrává listy nejen bezbarvé, ale číže nepřátelské, a čte je a věří jim a ztrácí svaté světlo víry. Kdyby lid křesťanský měl vědomí, že jest povinností jeho bráti list, který není nepřátelský sv. církvi, pak by zanikla veliká část papírových apoštolů nevěry. Zloba a neutěšený stav proto tak trvá, že křesťansky smýšlející lid béře nekřesťanský tisk. Čiňme dobře všem, zvláště domácím víry. V první řadě pamatujme na věci společné se sv. vírou a učiníme kus apoštolátu.

V té věci nemůžeme býti dosti určití a podrobní. Jest doba podzimku. Domácnosti zásobí se knížkou, která jest dnes v každé rodině. Do křesťanské rodiny patří křesťanský kalendář. Je to povinnost našeho svědomí, dáti přednost mezi nezávadnými třeba kalendáři, kalendářům výslovně katolickým, tím spíše před nekatolickými. Je to malá knížka, ale může mnoho zlého způsobiti i mnoho dobrého. Přednost dáti — domácím ve víře.

Jest doba, kdy dívky posílají se z domu do ciziny a musí býti u rodin cizích. V zájmu vlastním plňte příkaz apoštolův: Dejte přednost rodinám domácím víry, t. j. rodinám, kde živá

a skutečná víra jest. Pobyť dítěte mimo rodinu jest vždy vážný, po případě i nebezpečný. Proto třeba vyhledávati ty rodiny, kde duch křesťanský žije, aby byl náhradou domu otcovského.

Podobně jest s ústavu, kam dívky se musí dáti; dejte vždy přednost ústavům domácí víry. Kterak by mohlo býti postaráno o duši dítěte v ústavě, který není proniknut sv. věrou. Jak mnohé děvče ze spořádané rodiny bylo ruinováno ústavem, jemuž rodiče je svěřili. Kdo přesvědčen jest, že záleží na duchu, kterým jest vychován, musí také dítěti svému zabezpečiti onu náboženskou výchovu, která jediná má sílu, aby překonalo boje životní.

Jest zde ještě veliké pole pro heslo: »Čiňte dobře všem, zvláště domácím víry.« Jest zde pole obchodu všeho druhu. I zde platí »domácím víry« v první řadě. Vizme včelky, kterak každá do svého úlu nese nasbíranou zásobu medu. My zanedbáváme tohoto poučení a mnohý přímého nepřítel podporuje a tím platí na své urážky a urážky sv. víry. Kdybychom my věrní uvědoměli katolíci ničeho nevzali od zapřísáhlých svých nepřátel, kde by měli svou sílu a vliv a statek? Tak právě naše neuvědomělost a naše nedůslednost jest síla našich nepřátel, nepřátel božích.

Kdyby ani jeden z návštěvníků kostela a stolu Páně nešel do schůze nepřátel Kristových, kde by se rekrutovaly regimenty, jimiž se chlubí rouhači Kristovi? Ani nepřátelům nesmíme činiti bezpráví, ale také se nesmíme pod jejich prapory stavěti. V tom naši údové církve pozbyli všechno vědomí zodpovědnosti. Jíti do kostela a na rouhavou schůzi srovnají ve svém svědomí.

Sv. apoštol Pavel v listě ke Galatským, kteří se dali řečmi různých příchozích řečníků másti, psal: »Ó vy nesmyslní Galaté, kdo vás omámil?« (30.—1.)

Tak možno říci přecetným katolíkům, kteří církev svou, víru a bratry u víře opouštějí jako očarováni a klnou své víře i církvi, jakoby zrozeni byli ze zufivých nepřátel. Oni se odchýlili od domácích víry a sjednotili se s nepřáteli a mluví řeč jejich, ano je i předstihují. Mluví rouhání, které vynášeli nepřátelé nejhorší. Po nich je berou do úst a otravují jimi i jiné. Jak Galaty varuje sv. Pavel, aby nepropůjčovali sluchu učení, která odpírají jeho evangelium, tak napomíná i nás, v naší době, abychom uši své chránili před učením potulným.

Za příklad uvedu příběh z kostela sv. Mikuláše (nyní ruského) na staroměstském náměstí. Při kostele býval proslulý klášter benediktinský, v němž kázal Jan Milič, slavné paměti a Matěj z Janova, muž svaté paměti, souvěkovci sv. Jana Nepomuckého. V r. 1713 byl opatem Zdislav Berka z Dubé a Lupy, muž, který výborně uměl hebrejsky, a proto se ujal Židů, aby je na víru křesťanskou přivedl a kázal pro ně v kostele sv. Mikuláše. Židé, jimž se doporučovalo od vlády, aby kázání poslouchali, šli sice z přinucení do kostela, ale zalili si uši voskem a bavlnkou zacpali, aby ničeho neslyšeli. (Ekert: Posvátná místa II. 358.) Vidíte, jak Židé byli pečliví neslyšeti ničeho proti víře své. Kéž by katolíci byli podobně pečliví neslyšeti rouhání proti Ježíši Kristu

a nepropůjčovali oči své, aby hltali noviny, které jim vymýšlejí nezuřivější nepřátelé víry Kristovy.

Jako nesmyslní Galaté, tak i naši katolíci, kde kterou pomluvu chytanou, kde kterou urážku opakují a šíří, jakoby nevěděli o nekonečných přednostech svaté víry své. Mnozí nevědí, poněvadž zacpávají si uši pro každé poučení.

Dnešní epištola jest poučnou a časovou i dnes. Dobré skutky jsou podmínkou spásy naší a jsou důkazem víry živé. Rovněž však důležité jest napomenutí a dobročinění zvláště těm, kdož domácí víry jsou. Ta pospolitost činí velikou církev i její jednotlivce. Spasitel sám, když uzdravoval dceru ženy kananejské, dal příklad, že v první řadě máme dobře činiti domácím víry. Proto končím tuto promluvu slovy sv. apoštola, proti nimž nemůže nikdo ničeho namítati: Čiňte dobře všem, zvláště však domácím víry. Amen.

Fr. Vaněček.

Neděle XVI. po sv. Duchu.

O svěcení nedělí a svátků.

»Modlím se k Otci Pána našeho Ježíše Krista, aby Kristus přebýval skrze víru v srdcích vašich.« (Efes. 3, 14.)

[— Zač se modlil sv. Pavel. —] Dojemná a tklivá jest láska, kterou choval sv. apoštol Pavel ke křesťanům, svěřeným péči své. V listech, které poslal jednotlivým obcím křesťanským, ukazuje se veliký duch apoštola toho, on považuje křesťany za poklad, jež Ježíš Kristus svou nejdražší krví koupil, za syny své nejmilejší, které zplodil v Ježíši Kristu, které vytrhl z temností bludů pohanských a přivedl k světlu víry v Krista. A proto i vše, co má, jim věnuje, on i život svůj jim v obět dává, jen aby synové jeho v Kristu nejmilejší drželi se Pána a došli spasení věčného. A tak jeví se nám sv. Pavel i v epištole, kterou jsme právě slyšeli. Na kolenou kleče, modlí se za věřící v Efesu, celá ta epištola jest jedinou modlitbou, v níž vidíme celou tu velikou, skalopevnou, vírou a láskou prosáklou duši apoštola národův. A zač prosí apoštol, po čem asi touží duše jeho? Aby dal Otec nebeský věřícím efeským podle bohatství slávy své posilněnu býti skrze Ducha svatého, »aby Kristus přebýval skrze víru v srdcích jejich,« t. j. aby pevně věřili v Ježíše Krista, Spasitele svého, a aby podle té víry i živi byli, aby Kristus kraloval v duši jejich věrou a ctností.

Jak vznešený příklad podává nám tu apoštol Páně! I my, nejmilejší, prositi máme Boha nejprve o věci nepomíjející, aby Kristus sídlil v srdcích našich, v tomť spása naše, v tomť život věčný!

A Ježíš Kristus, Pán náš, vchází do srdce čistého, jež k němu volá, on čeká nás stále, připravíme-li mu brzy stánek, on očekává nás obzvláště v chrámu, v Nejsvětější svátosti oltářní, zde jeho

trůn vznešený, zde jeho stánek milý. A proto rád a často spěchá katolík do chrámu, obzvláště v neděle a svátky.

Spasitel náš sám příklad nám i v tomto dal, neboť on na každý den trval v chrámu a světil všechny svátky, jež Starý Zákon nařizoval. Ošemetní fariseové, kteří zachovávali zákon zevnitř až přepíatě, ale v srdci svém odcizeni byli Bohu, chtěli Pána polapiti v některém skutku proti zákonu.

I objednali, jak dnešní evangelium líčí, člověka vodnatelného a předvedli jej před Pána, vědouce, že Pán jej uzdraví a z toho si chtěli podnět vzíti, aby jej obžalovali, že ruší posvátnou sobotu.

Ale Kristus Pán, který svou vševedoucností pronikl úmysl jejich, otázal se jich: »Sluší-li v sobotu uzdravovati?« Podivná to otázka! Či snad nemělo by v den Páně ani dovoleno býti konati skutky svaté lásky k bližnímu: pomáhati bídným a nemocným? Ó ovšem že je to dovoleno, neboť tím se svátek zajisté neruší! Vidíme tedy v tom, že Kristus Pán uzdravil v sobotu člověka nemocného, kterak jest nám Spasitel i vzorem, kterak neděle a svátky světiti máme. Starý Zákon zakazoval ovšem přísně všecku, i nejmenší práci; Kristus, který nepřišel zákona rušiti, nýbrž naplniti, vyložil i zde zákon ten v duchu lásky.

Bude užitečno, nejmilejší, když rozjímati budeme dnes:

a) kterak dle ducha Ježíše Krista neděle a svátky světiti máme a

b) kterak nynější svět svátky znesvěcuje.

P o j e d n á n í.

I.

[— Jak máme světiti den svátení. —] Utěšený a právě povznášející pohled bývá na obec křesťanskou, dobře v duchu Kristově spořádanou. Nalézáme v ní vše to, čehož marně hledalo lidstvo, odchýlivši se od Boha, po čemž marně toužili mudrcové pohanští; nalézáme tu dva poklady: ctnost, toť símě, a spokojenost se štěstím, toť ovoce. Pokladů těchto: ctnosti a blaha, hledalo a hledá podnes člověčenstvo, ale hledá je marně, poněvadž poklady ty nelze nalézt ve tmě, nýbrž jen v jasném světle onom, jež rozžehl nám vtělený Syn boží, v světle sv. víry Kristovy. Poklady ty chovali obzvláště první křesťané, kteří na věkověčné časy stkvíti se budou jako jasné hvězdy na obloze církve svaté, jsouce nám příkladem, kterak svatý zákon Ježíše Krista plniti, jej ve svou krev, ve svůj život proměňovati máme. Nuže, vizme, kterak staří křesťané slavili svátky, vždyť oni slyšeli učení víry od samých sv. apoštolů, zajisté tedy že nejlépe pochopili zákon Páně!

[— Nemáme pracovati. —] Staří křesťané považovali a praví křesťané podnes považují neděle a svátky především za dny zasvěcené Bohu, a proto zdržují se ve dnech těchto vši práce služebné. Čteme v Písmě svatém, že když Bůh všemohoucím slovem svým stvořil nebe i zemi i všecku krásu jejich, když i korunu všeho

tvorstva, člověka, postavil do ráje, že odpočinul tu dne sedmého, že požehnal dni tomu a posvětil jej.

Kdo tedy, nejmilejší, ustanovil den tento? On to byl, jehožto moudrost věčná jehož rady neskonale podivuhodny jsou, jehož cesty neskonale svaty jsou. Bůh svým jednáním, svým všemohoucím prstem posvětil den sedmý hned na počátku světa. A tam na Sinaji opakoval Hospodin zákon tento: »Pomni, človče, abys den sobotní světil; šest dní pracovati budeš, sedmý den ale jest dnem Hospodina, Boha tvého, v den ten odpočívati budeš od práce.«

V Novém Zákoně nastoupil pak na místo sedmého dne den první — neděle. Vždyť v neděli to bylo, kdy korunováno jest dílo vykoupení člověčenstva, vždyť v neděli otevřel Ježíš Kristus zázračným způsobem brány svého hrobu, vstal z mrtvých a přemohl smrt! V neděli sestoupil Duch sv. na apoštoly, čímž učiněn počátek církve Páně. A proto světíme my křesťané neděli jako den zasvěcený Nejsvětější Trojici, Bohu Stvořiteli, Vykupiteli a Posvětiteli. Bůh, všemohoucí Pán náš, jemuž celý život náš náleží, kterýž postavil nás na zemi tuto, aby nás pak do života věčného přijmouti mohl, ten Pán a Bůh náš, jemuž by každá minuta života našeho měla zasvěcena býti, ten svrchovaný Pán nebes a země vyhradil sobě k službě své toliko den nedělní a sváteční, v ty dny máme pozdvihovati srdce své, které celotýdenní práci zaměstnávalo se s věcmi tohoto světa, k věcem nebeským — k Bohu. Když po celý týden člověk pracuje, buď hlavou neb rukou, když po celý týden zabrabán jest do prachu pozemského a pečuje o tělo, zajisté že slušno, aby aspoň v neděli pozdvihl mysl svou k Bohu, aby aspoň tento den věnoval své duši nesmrtelné.

To však není možno bez zdržení se vší práce, neboť dvěma pánům zároveň sloužiti nelze. Mimo to žádá i tělo naše odpočinku, aby nabylo nových sil k práci. Pro tyto příčiny zapovídá Bůh a církev sv. pracovati o svátcích. Ovšem dovoluje se i v neděli konati skutky sv. lásky k bližnímu, vždyť Kristus potvrdil to svým příkladem.

[— Máme býti při službách božích. —] Mimo zdržení se hlučné a služebné práce, přikazuje církev, aby věřící v neděli a ve svátek přítomni byli službám božím.

Sv. Justin, mučedník, žák apoštolský píše, že staří křesťané v neděli a o svátcích shromažďovali se na jednom místě k slavení Nejsvětější oběti, k slyšení slova božího a k přijímání svátých svátostí. Krásný to obraz rozvinuje se tu zrakům našim. Já vidím ty zbožné zástupy prvních křesťanů, jak za šera ranního spěchají se svatou horlivostí na místo posvátné do podzemních skrýší k slavení oběti novozákonné. Já vidím radost nebeskou na tváři jejich, oni vědí, že snad pohané číhají na ně, že snad v brzku, snad téhož dne vyslídí úkryt jejich a že všecky je krutě zavraždí. Ale to jim nevadí v horlivosti jejich. Pán jest s nimi, kdož může uškoditi jim? A hle, právě obklopují oltář Páně, bi-

skup žehná jim, podává jim chléb andělský, oni spojují se se svým Spasitelem, a v tom řítí se na ně rota pohanská, přepadává je jako draví vlci beránky a vraždí je všechny i s biskupem. Takové výjevy, nejmilejší, čteme skoro na každé stránce dějin starých křesťanův. A když staří křesťané s patrným nebezpečím života spěchali v neděli a ve svátek v temnu nočním do skrytí podzemních ke mši sv., neměli bychom my, kterým netřeba se ničeho báti, kteří máme nádherné chrámy na blízku, spěchat do chrámu na mši sv.? Vždyť mše sv. jest onou čistou, nekrvavou obětí, v níž Hospodin skrze proroka Malachiáše předpověděl, že od východu slunce až na západ obětována bude. (I. 10. 11.) Vždyť mše sv. jest stálým a skutečným opakováním té oběti krvavé, kterou Ježíš Kristus na oltáři kříže přinesl, v ní podává Ježíš Kristus své tělo, svou krev pod způsoby chleba a vína Otci nebeskému za obět, a sice za celé pokolení lidské vůbec, obzvláště však za ty věřící, kteří při oběti této s myslí nábožnou přítomni jsou! Zde otvírá nám Pán celý ten neskonaleý poklad svých milostí, on všechno ovoce, které zjednal na kříži, nám zde přivlastňuje. Nuže, rcete, nejmilejší, sami, není-li povinností naší, abychom často a často k spasení svému čerpali z pramene toho? Věrný katolík zajisté častěji, jak jen může, snaží se i všedního dne přítomen býti mši sv., ale církev přísně nařizuje každému, aby aspoň v neděli a svátky celou mši sv. nábožně slyšel. Mimo mši sv. náleží k svěcení neděle i poslouchání slova božího. »Blahoslaveni, kteří slyší slovo boží a ostříbají ho,« dí Pán. (Luk. 11, 28.) Slovo boží jest světlo, jež osvětluje každého člověka přicházejícího na tento svět, je to neskončená moudrost, kteréž učil Ježíš Kristus, kterou hlásali apoštolé, je to ono símě, které, když vzejde, bývá veliký strom a činí užitek sterý.

Slovo toto hlásá církev sv. z rozkazu Páně již po devatenáct století a ono jest potřebno každému nevzdělanému, aby vzdělal se ve víře a v lásce, aby dohonil, co byl v mládí ve škole zanedbal, a vzdělanému, aby byl napomenut, roznícen, povzbuzen.

Mimo mši sv. a neklamné slovo své vložil Ježíš Kristus do lůna církve své ještě jiný poklad, ke kterému sice každodenně všichni přistoupiti nemohou, který však zvláště v dny Páně se otvírá. Nestihlý poklad ten jsou sv. svátosti. První křesťané při každé mši sv. v neděli a svátky přistupovali k stolu Páně. Pán byl s nimi a oni s ním, a proto zářil život jejich ctnostmi, že až pohané s ustrnutím na ně patřili. Ó kéž by ta vroucí, bohumilá láska jejich vrátila se opět do chrámů našich!

[— Máme konati dobré skutky. —] Den Páně patří celý Bohu, a proto neopomine zbožný křesťan v den ten i jiné skutky lásky k Bohu a bližnímu konati.

Kdo požehnán jsi statky vezdejšími, staň se v den ten milosrdným Samaritánem, snad bratr tvůj trpí bídu, dej mu almužnu, kterou zajisté Bůh ti stokrát odplatí. Celý den Páně strávití máme

ve skutcích dobrých a pak zajisté bude nám den ten dnem spásy.

Není ovšem v neděli zakázána slušná zábava a vyrazení, služba boží sice předchází, ale kdo svědomitě vykonal tuto křesťanskou povinnost, kterou dlužen jest svému Bohu i své duši, ten může pak se povyraziti. My křesťané nemusíme býti zasmušilci a smutnými vrtošivci, my máme dosti čistých radostí, a těch máme užívat, vždyť sv. apoštol sám praví: »Radujte se, opět pravím: radujte se v Pánu.« Kdo má čisté svědomí, kdo kráčí po cestě víry a ctnosti, ten nalezne i v neděli radostí dosti, o nichž ani tušení nemá svět ten, který své štěstí hledá v hříchu. Tak máme tedy dle příkladu starých křesťanů, dle úmyslu církve svaté světiti svátky: odpočínutím od práce, slyšením mše sv. a slova božího a možno-li i přijetím sv. svátostí, konáním dobrých skutkův a vystříbáním se všech hříchů.

A když takto se slaví neděle, zajisté krásný tu podává obraz obec křesťanská v den ten. Zvony chrámové zazní jako zvuky zpěvu andělského z krajin nadhvězdných, věřící ubírají se do domu svého Boha, zde shromažďují se jako jedna rodina u svého Otce, zde strásají se sebe starosti světské, jedno srdce a jedna mysl v nich žije, Kristus přebývá v srdcích jejich.

Tak slavili svátky i naši zbožní předkové a bylo u nich štěstí, byl blahobyt, byla spokojenost.

Ale tu najednou kalí se zrak náš, ten obraz, který jsem láskám vašim vylíčil, zatemňuje se obrazem jiným, obrazem temným, který poskytuje nám pohled na nynější věk, kterak on neděle znesvěcuje. Nuže, posvíťme si i na obraz tento, aspoň podá nám výstrahu, co činiti nemáme.

II.

[— Znesvěcování svátků. —] Novověká tak zvaná osvěta zahnila nám mimo jiné nešvary i jednu jedovatou houbu, která se nazývá znesvěcování svátků.

V staré církvi panovala obětavá láska, a místo té rozmáhá se za dnů našich ošklivé sobectví, lopotivá starost a pachtění se o zisk, o rozkoš vezdejší. Pravil jsem dříve, že Hospodin svým příkladem i slovem nařídil nám světiti svátky odpočínutím od práce. Bůh všemohoucí volá: »Šest dní pracovati budeš, sedmého však dne odpočineš od práce své«, na Sinaji opakuje zákon ten, volaje opět: »Pomni, ó člověče, abys den sváteční světil!« Tak volá, tak káže Bůh, a hle, co hlásá, co káže nám výdělkářské století naše?

To hlásá, že prý škoda každé minuty, strávené bez práce, že prý čas jsou peníze, a peníze, ty prý jsou bohem! A proto ten obraz dnů našich věru jest až k pláči. Lid pracovní, dělnický honí se v neděli i ve svátek do práce, tak že ani v neděli nemá času, aby vzpomněl sobě, že jest něčím více než to zvíře, jež po celý rok ujařmeno jest k práci, aby vzpomněl sobě, že má mimo

to tělo ještě duši nesmrtelnou a ta duše že toho zasluhuje, by se jí aspoň den v týdnu věnoval.

Ba věru, nejmilejší, až k pláči je ten obraz, který poskytuje věk náš: lidé lopotí se, pracují, až do úpadu se nastarají, jeden druhého chce překonati, to ovšem jinak chvályhodno jest, neboť každý člověk pracovati musí, ale na jedno slovo přemnoží zapomínají, na to slovo, které pravila věčná Pravda boží, Ježíš Kristus: »Co jest platno člověku, kdyby celý svět získal a na své duši škody trpěl!« Ba co platno ti, člověče, když lopotíš se celý rok a když zapomínáš na svou duši, s níž jednou předstoupíš před soud boží? A ono slovo, jež napsal žalmista Páně: »Nebude-li Hospodin stavěti domu, marně pracují, kteří staví jej«, to slovo zůstává věčně pravdivé.

Neklamné Písmo sv. svědčí, že požehnání nebes jenom k těm přichází, kdož hledají nejprve království božího. Na takové práci však, která se v den Páně, a tedy bez Boha, proti Bohu koná, nespočívá a nemůže spočívat požehnání boží. Vždyť to vidíme denně. Nikdy nepracovalo se tolik v neděli a ve svátek, jako právě za dnů našich, a přece nikdy nebylo tolik bídy a nouze, nikdy nebylo tolik lidí nespokojených, kteří i sebevraždou končí, jako dnešního dne.

Neklammež se tedy, nejmilejší, bez požehnání božího bývá každá práce marná, a třeba by i někdo takto zbohatl, on zůstane přece před Bohem žebrákem, a kdož to ví, kdo se o jmění jeho jednou dělití bude. Velikého hříchu se dopouští tedy ten, kdož bez potřeby v neděli pracuje, a zvláště ten, kdož lid dělnický k tomu nutí. Ovšem zdržují se velmi mnozí práce v neděli, ale kdy a proč? Dopoledne, kdy slaví se služby boží, tu pracují až do úpadku, a odpoledne přestávají od práce a jdou světit neděli, ale zapomínají na chrám, jdou jinam. A jaký užitek z toho? Sotva asi nějaký, neboť co uspořili, to promrhají a za to ještě musí obětovati pondělek.

Ó ten převrácený pořádek! A to slouti má pokrokem v práci? Ano, je to pokrok, ale souchotiny mají též pokrok, až člověk nemá plic a nemůže dýchat.

Turek svůj svátek koná v pátek, židé zachovávali sobotu, křesťané světí neděli, a nynější pokročilé lidstvo zavrhló i to a slaví místo toho pondělek. A opět jiní zdržují se v neděli práce, ale za to činí před svítáním výlety do kraje, zapomínají na chrám a odvádějí z chrámu ještě jiné.

V Anglii, v Americe je to věcí neslýchanou, aby takovým způsobem neděle se znesvěcovala. V severním soustátí americkém žije pravá směsice různých vyznání náboženských, ale neděle je každému svatá, státní zákon přísné tresty stanoví na rušení svátků prací. A právě v těchto zemích kvete blahobyť a průmysl nejskvěleji. Co z toho, nejmilejší, vidíme? Že onen hlas výdělkářů našich, že prý škoda každé minuty bez práce, a že proto i v neděli třeba pracovati, jest svrchovanou lží.

Avšak i jiným způsobem znesvěcují se u nás svátky. Velmi

mnozí lidé žijí bez Boha, bez Krista, ba kdyby dnes apoštol Páně přišel k nám, musil by opět s pláčem vyznati, že jsou mnozí, jimž kříž Kristův jest pohoršením a bláznovstvím. Oni nepracují v neděli sice, ale do chrámu nejdou, vyhýbají se mu na sto kroků, za to však navštěvují místa jiná, kde nesídlí Kristus, ale ďábel, kde hřích slaví své triumfy. Oni nejdou poslouchati slova božího, za to však jdou tam, kde bláto a kal hází se utrhačnými jazyky na Boha, na sv. náboženství, na církev, na služby její, kde uráží se zjevně a rouhavě Bůh skutky i mluvou. Hřích každého času jest veliké zlo, páchá li se pak v den Páně, v den ten, který ustanoven jest výhradně k službě boží, ba právě v tu hodinu, kdy v sousedství snad konají se služby boží, daleko větší zlé jest a mnohem více Boha uráží. To již pak není pouze hřích, to je nepravost, ba to je do nebe volající nešlechtnost, když právě v den ten výdělkářští vydřiduchové, kteří místo srdce mají jen bezbožný mamon, lákají a odvracují zvláště mládež od služeb božích a svádějí ji ke hříchu. A potom můžeme se, nejmilejší, diviti tomu, že v mnohých domech, v mnohých rodinách místo bývalé lásky a spokojenosti zahnízduje se červ svárů, nepokojů a růžnic? Kterak může požehnání boží spočívat na tom domě, kde takovým způsobem metá se v den Páně Bohu urážka do tváře! . . .

[— Svěťme den Páně. —] Ale nač bych, nejmilejší, dále mluvil o věci této! Nechtěl jsem svými slovy dotknouti se vás, vždyť vím, že se vás netýkají. Ale chtěl jsem pouze nakresliti smutný a bohužel pravdivý obraz, kterak neděle a svátky znesvěcovati nemáme. Budiž nám to výstrahou! Držme se, nejmilejší, příkázání božího, zůstaňme u příkladu prvních křesťanů a i předků našich, dávejme Bohu, což jeho jest a hledme svým příkladem, radou a domluvou přivéstí bloudící na cestu pravou. Přičiňmež se, aby opět vrátila se doba, kdy neděle byla dnem božím, dnem posvěcení a posily duševní i tělesné, a pak zajisté vrátí se k nám požehnání boží, pak bude Kristus přebývati v srdcích našich skrze víru. (Efes. 3.) Amen.

† František Ekert.

Neděle XVI. po sv. Duchu.

Slavnost Andělů strážných.

O vlastnostech andělů.

»Andělé jejich v nebesích vždycky vidí
tvář Otce mého.«

(Ev. sv. Mat. XVIII. 10.)

[— Žebřík Jakubův. —] Mezi tvory božími vidíme zvláštní postup. Jako na žebříku stupeň po stupni výše postupujeme, tak to můžeme pozorovati i mezi tvory božími. Je to pravý žebřík Jakubův. Jeden jest dokonalejší než druhý a ten opět méně dokonalejší než třetí. Podíváme-li se na hroudu hlíny, vidíme, že jest neživá, mrtvá, a podíváme-li se na kytíčku, která z hroudy země

vyrůstá, uznáme, že jest květinka o mnoho dokonalejší než brouda hlíny, neboť má v sobě drobet aspoň života. A vezmu-li květinu a zvíře, vidím zase veliký stupeň mezi nimi. Zvíře jest již o mnoho dokonalejší než květina. A kdybychom procházeli všecky tvory živoucí, mohli bychom z nich sestaviti velikou řadu, v níž jeden dokonalejší jest než druhý. Stále bychom viděli dokonalejší a dokonalejší tvory, až jako koruna všeho stvoření a nejdokonalejší tvor by přišel: člověk. A kdybychom srovnali broudu hlíny a člověka, jak veliký to rozdíl?

A není mezery mezi člověkem a jinými tvory. Bůh učinil vždy dokonalejší a dokonalejší tvory, až za krále všem dal člověka. A srovnáme-li člověka dokonalosti a boží dokonalosti, shledáme, že nesmírný skok by byl před námi, najednou příliš veliký schod, ale Bůh i zde učinil stupínky vždy vyšší a vyšší, dokonalejší a dokonalejší, a těmito stupněmi mezi Pánem Bohem a člověkem jsou andělé, jejichž památku dnes slavíme. Pod názvem: »Andělů strážných«, o nichž Kristus Pán pravil, že vidí vždy tvář boží, ctíme ony duchy, již o naše blaho pečují. Budeme dnes o jejich vlastnostech rozjímati proto, abychom k nim jak důvěru, tak vděčnost nabyli.

P o j e d n á n í.

[— Jich počet. —] Když Kristus Pán na hoře Olivetské se modlil a pak od židů byl jat a veden k soudu a sv. Petr jej brániti chtěl, zabraňoval mu Kristus Pán řka: »Zdali mníš, že bych nemohl prositi Otce svého a dal by mi nyní více než dvanáct pluků andělů?« Z čehož se učíme, že zástup andělů jest veliký, ano nesčíslný, jak nám dosvědčují slova Krista Pána a Písem svatých.

Ovšem jako mezi lidmi rozdíl jest, tak i mezi nebeskými obyvateli. Jedni druhým poddáni jsou a všichni Bohu slouží.

Jak ve mši sv. se zpívá: »Tvou velebnost chválí andělé a archandělé, cherubíni a serafíni«, a podobnými slovy učíme se, že jsou stupňové či kůrové andělští, Boha chválící. Učený Leibniz za to měl, že plní prostory nad námi.

[— Moudrost. —] Již tvorstvo boží lidé se snaží poznati, aby tím také moudrost boží poznávali. Andělé jsou tvorové boží nejdokonalejší, proto tím více máme bažiti po jejich poznání. A ve tvorstvu poznáváme moudrost a dobrotu boží, tím více ji budeme viděti na andělech božích, kteří jsou všeho tvorstva viditelného dokonalejší.

Zejména můžeme na andělech pozorovati vlastnost, která mezi lidmi jest řdká, t. j. svatost, největší shoda vůle andělů s vůlí boží, jak tomu svědčí i slova Páně v »Otčenáši«: »... buď vůle tvá, jako v nebi, tak i na zemi.« Jest tedy největší shoda vůle andělů s vůlí boží a dává se nám za vzor pro život pozemský, abychom si tím pomáhali zakládati království boží zde, dokud to vůbec jest zde možno, protože ve vůli boží leží naše

štěstí, náš klid a pokoj, a mimo vůli boží, v přikázáních zjevenou, jest neštěstí, neklid — peklo.

Rozum andělů, kteří jsou duchové pouzí, jest daleko dokonalejší než rozum lidský; proto poznávají andělé vše lépe než poznáváme my, vidí více než vidíme my a rozumí více než rozumíme my. Proto nám dal za vůdce Pán Bůh anděla svého svatého, který by šel před námi a ostříhal nás na cestě a uvedl nás na místo, kteréž připravil nám. Království boží připraveno nám, ale cesta jest velmi nebezpečná a tak spleťtá jako mnohonásobná křižovatka v hustém lese. Abys, človče, cestou pravou šel, předchází tebe anděl, mající větší známost věcí než ty máš; proto šetřiž ho a poslouchej hlasu jeho. Jest nad tebe moudřejší, abys ty hlasu jeho poslouchal. Anděl Páně mluví často a silně, a ozývá se hlas jeho tím častěji, čím více sluchu jemu dopřáváme, a zaniká a umírá, když jeho nedbáme. Když hluchne člověk, oněmuje anděl.

Anděl Tobíáše vedoucí znal všechny vnitřnosti ryby, k čemu jsou, čímž větší svou rozumnost Tobíášovi ukázal. A Kristus Pán, promlouvaje o věčném soudu, dí: že o dni a hodině soudu nevědí ani andělé boží, čím na rozum nám dává, že rozum andělský o mnoho více ví, než my víme, ale den poslední i andělům jest také tajným.

Poněvadž člověk rozumný rád člověka ještě rozumnějšího poslouchá, aby se od něho něčemu přiučil, měli bychom, chtěje býti rozumnými, sami plniti tak a vnuknutí andělská pozorně poslouchati. »Na tvá vnuknutí at pozor dávám.«

Rozumnost andělská převyšuje lidskou rozumnost, což jest zcela přirozeno. Rozumnost andělská srovnává se co nejvíce s božskou. Jest jednoduchá, že ji malé dítě chápe, a těžká, že ji jen mudřec provede. K nepatrnému pastuškoví (vypráví Jansen v »Fr. Leop. v. Stolbergu«) přišel kněz na poučenou. Pastuška byl v lidských věcech neznalý, ale v božských věcech osvěcený. Pastuška kněze poučil o moudrosti božské takto: Tři věci žádá Bůh od nás: abychom dali přednost věčnosti před časem, rozumu před smyslem a Stvořiteli před tvorem. To jest jednoduché, že i dítě to chápe, a to jest tak těžké, že jen mudřec to koná, když na ta svatá vnuknutí pozor dává. Toť moudrost s nebe, vyčtená z boží tváře, na niž patří vždy andělé boží.

A tím více můžeme rozumu andělského poslouchati, protože netoliko jsou rozumní, ale i dobří.

[— Vůle andělů. —] Toto spojení (dobrý rozum a dobrá vůle) bývá mezi lidmi velmi řídké. Neboť, že mnohý mnoho ví, co by nám mohlo pomoci, nejde z toho, že nám také poví, ale když jest někdo dobré vůle, tenkráté také poví, co dobrého jinému může poraditi. Jak můžeme na andělech lásku pozorovati?

Člověk bývá velmi často závistivý a byť ani závistivým nebyl, aspoň se v jeho srdci závist ozve. Vidí-li člověka jiného šťastného, závist se v něm ozývá a třebaš i nahlas ozve, aneb, vidí-li, že jiný nezaslouženě ke štěstí přichází, tu teprve se ne-

spokojenost vzrůstá. Ale na andělech opak tohoto pozorujeme. Jsouť oni svatí kůrové andělští, volající: »Svatý, Svatý, Svatý, Pán Bůh zástupů!« Když se nám narodil Vykupitel světa, Kristus Pán, ten se narodil jen k vůli lidem a ne k vůli andělům, andělé boží nezáviděli nám, ale na oblacích nám prozpěvovali: »Pokoj lidem dobré vůle . . . Sláva Bohu! . . .«

Také Kristus Pán nám svědectví dává o lásce andělů. Když mluvil o ztraceném penízi, který žena ztratila a po dlouhém hledání našla, doložil: »Tak, pravím vám, bude u andělů božích radost nad jedním hříšníkem, pokáním činícím.«

Není-liž v tom dobrota andělskou viděti? Špatní lidé se rmoutí, když některý opouští špatnost a oddává se životu dobrému, ale andělé plesají nad člověkem kajícím, poněvadž dobří jsou. Andělům nevzejde žádná škoda, když duše člověka v záhubu jde, a nepřibude radosti, když spasení dojde, ale přece chrání před zlým a k dobrému vybízí, protože dobří jsou.

Úkolem jejich jest plniti vůli boží. A při modlitbě Otčenáše pravíme, abychom vůli boží tak plnili jako andělé v nebi, řkouce: »Buď vůle tvá . . .« Jsou nám vzory, jak vůli boží plniti máme, a dnešní evangelium nám praví: »Viztež, abyste ničádného z maličkých těchto nepotupovali, neboť pravím vám, že andělé . . .« Jako dítě dobré se otci do tváře dívá, aby z ní vyčetlo vůli jeho, tak činí andělé před tváří boží, a tito andělé nazývají se andělé maličkých, bohulibých lidí, kteréž ošetřují, a všichni, kdož se v nevinnosti maličkým připodobňují, zaslíbeno mají království nebeské, z čehož jinou úlohu jejich poznáváme, kteráž jest ochraňování člověka. A člověk ochrany potřebuje velmi, protože nástrahy se mu strojí s mnohých stran. Jaké naučení z této pravdy si vzíti máme? Předně si dobře zapamatujme, že andělé jsou duchové poslušní, ochotní, rádi a s radostí plnící vůli boží; nám jsou proto za vzor dáni; za druhé, že jsou laskaví, dobří duchové, kteří dobré chtějí, nad dobrým se radují a k dobrému nabízí. Po smrti, a to jest ona veliká žeň, o které Kristus Pán mluvil, že pošle žence, anděly, aby oddělili koukol od pšenice, přijde stejné k stejnému: pšenice ku pšenici a koukol ku koukoli. Chceš-li, duše křesťanská k nebeským žencům býti připočtena, musíš jim býti podobná teď. Ne sice co do rozumu, neboť to není v naší moci, ale ve vůli, a to jest úplně v moci naší.

Musíš býti Boha poslušen a dobré chtíti, konati a nad dobrým se radovati. Stejně k stejnému.

Píšeme si život i soud sami. Bůh Ježíš Kristus musí býti první i poslední písmena, neb jak se to vyobrazuje na náhrobkách křesťanských kříž a s jedné strany A a s druhé Q, první a poslední písmena řecké abecedy. Když bychom se spokojili ráno s modlitbou a večer s modlitbou, pak má ďábel ještě místa dost vepsati do života našeho, co chce. Bůh jest jen tenkrát začátkem a koncem našeho života, když vytrváme ve svatém obcování, když lítost nad hříchy našimi často propuká v »ach!« a když často nad láskou boží a jeho milosrdenstvím propukáme

v údiv »ó!« hlubokosti, moudrosti a dobroty boží. Ve všem, vždy a všude chtějí dobré, obdivovati se jemu, a želeťi zlého a vyhýbati se jemu.

»Andělé jejich vidí tvář Otce nebeského,« jsou tedy před Bohem; místem a obydlím jejich jest království boží.

S Bohem býti, co v tom jest! Veliká slast, kterou ovšem těžko lidskému jazyku pověditi, ale jak člověku možná, učiním v porovnání. Člověk starý a šedivý, již v mnohém soužení se-sláblý, blíží se ku konci života. Třeba nic na světě neměl, třeba jen bídu, starost a nemoc, a přece se nerad loučí s tímto světem. Svět již zná, přivykl mu a když má se odebrati, nechce se mu, jest mu loučení bolestné. Země jest jen stvoření boží, a sice stvoření od Boha pro hřích prokleté, a člověku přece se odtud nechce, protože již zná zemi vezdejší. Jak daleko šťastnější musí býti přebývání tam u toho, od něhož všechno krásné a dobré pochází, když hříchem stížená země člověku činí loučení obtížné. Pohledem takovým oblaženi byli sv. Petr Jakub a Jan na hoře Tábor a pravili: »Zde jest nám dobře býti.« A tenkrát byl Kristus Pán v těle lidském a apoštolové rovněž. Kdož pochopí tu radost celou, která jest připravená andělům a milujícím ho, a sice tak, že již není více loučení žádné, ale věčné přebývání.

K nebeskému radování vede však jen svaté obcování; proto anděla strážce prosíme, aby nás ve svatém obcování zachoval a tak k radosti věčné uvedl, abychom s ním tvář boží spatřili. Amen.

Fr. Vaněček.

Narození Panny Marie.

Rodokmen Páně ukazuje boží věrnost, moc a dobrotu.

Kostra. Jak vhodně se dnes rodokmen Páně předčítá.

I. Tento rodokmen ukazuje, jak Bůh své slovo a své sliby plní, proto důvěřuj v jeho slovo!

II. Moc boží ukazuje se v záchraně lidu israelského z egyptské poroby a babylonského zajetí, proto nikdy nezoufej!

III. Dobrota boží nedala se hříchy lidskými másti ve svém milosrdenství.

»Marie. z nížto se narodil Ježíš, jenž slove Kristus.«
(Mat. 1. 16.)

Suchou kostru jmen obsahuje dnešní evangelium. A přece prýští z něho útěcha, která nás poutníky pozemské oblažuje.

Podivuhodně posiluje naši víru, oživuje naši naději, rozněcuje naši lásku. Pokolení za pokolením přichází a odchází, v pestré změně kráčeji na jevišti tohoto světa rozliční lidé se svými jmény před námi, až konečně jednotvárný rodokmen končí nejsladšími jmény Panny Marie a Pána Ježíše.

Jak vhodně se předčítá toto evangelium o dnešním svátku! Jestliť to radostný den. Slavíme narozeniny blahoslavené Rodičky boží Marie, o níž církev pje: »Narození tvé, Rodičko boží,

Panno, celému světu radost hlásalo, neboť z tebe vyšlo slunce spravedlnosti, Kristus, náš Bůh, který shladil kletbu, smrt přemohl a nám věčný život daroval.

Této radostné náladě, která dnešního dne srdce naše má naplňovati, odpovídá dnešní evangelium, byť se na první pohled tak suchopárné, jednotvárné a prázdné býti zdálo. Z tohoto rodomenu Panny Marie a Pána Ježíše vystupuje nám před oči boží věrnost, moc a dobrota.

I. Boží věrnost, která trvá ve změně tisíciletí.

II. Boží moc, která překonává násilí světa.

III. Boží dobrota, která ani zlobou lidskou nedá se zmásti.

Tyto myšlenky jsou předmětem našeho dnešního rozjímání. Zajisté naši dnešní slavnostní, radostnou náladu oživí a zvýší.

P o j e d n á n í.

I.

Nejprvé nám dnešní evangelium ukazuje boží věrnost, která trvá ve změně tisíciletí. Jasně ukazuje, jak Bůh dostojí slovu svému a jak po tisíciletí nezapomíná na to, co slíbil, že sice nechá čekati, ale pak též v pravý čas dané slovo plní.

V ráji slíbil Bůh ve svém milosrdenství lidem po pádu Spasitele, Vykupitele. Dvě tisíciletí přešla, aniž by Bůh slib svůj opakovat. Lidé, kteří po staletí žili, zemřeli. Zloba lidská přestupovala všecku miru tak, že potopě pokolení lidské zahubila až na jednu rodinu. Tato rodina se svým potomstvem se rozšířila po zemi a zalidnila ji opět. Po celý tento čas neslyšíme, že Bůh slib svůj v ráji daný obnovil. Zapomněl snad na své slovo? Nikoli. Po této dlouhé době nalezl Bůh nositele svých zaslíbení v Mesopotamii v Abrahamu. Dle rozkazu božského stěhuje se Abraham do jiné země, aby byl tu praotcem velikého národu, v němž všichni národové země požehnání býti mají. Jemu slibuje, že z jeho pokolení vyjde Spasitel. Nyní již zaslíbení se častěji opakuje. Třetí pokolení stěhuje se ze země, kterou Bůh Abrahamovi zaslíbil, do Egypta. Zdaž se vystěhovalci, jichž bylo jen 72, nesmísi tam s tuzemci a zdaž se tam neztratí? Dle lidských názorů a dle přirozeného běhu věcí by se bylo tak stalo, ale slovo boží není podrobno změně času a zákonům přirozeným. I vzdálen od země zaslíbené, hlásal umírající Jakub, Bohem osvěcen, že se lid zcela určitě navrátí do země zaslíbené, jakož i že z potomstva Judova vzejde ten, jehož národové očekávají. Po čtyři století prodlévá lid israelský v Egyptě, a rozmnožuje se podivuhodně a nesmísi se s tuzemci.

Tu přichází hodina, kdy Bůh zázračně lid israelský do Palestiny zpět přivádí. Opět uplynou staletí za krvavých bojů, odpadu od Boha a zase návratu k Bohu, tu vystupuje chudý pastýřský hoch. Dle nařízení božského jest na krále pomazán a za praotce zaslíbeného Spasitele vyvolen. Opět zanikají staletí ve změně různých událostí a hrozných převratů.

Hodnost královská byla od pokolení Judova vzata a přešla na cizince. Pokolení Davidovo ztratilo svůj lesk, žije jenom dále ve skrytosti. Zapomněl snad Bůh na své slovo? Nikoli.

Bůh není jako člověk, aby lhal, ani jako dítě lidské, aby se měnil.

Lidé zapomínají brzy na to, co slíbili, Bůh nikoli. Byť i století za stoletím v oceánu věčnosti zanikalo, byť i pokolení za pokolením do hrobu klesalo, byť se i politické poměry sebe více měnily, byť i nejmocnější říše se řítily a nové povstávaly: všechna tato změna neruší boží výpočty, nezviklá jeho zaslíbení. To nám jasně hlásá dnešní evangelium. Bůh čekal léta, staletí, tisícletí, ale konečně přišla hodina, kdy chtěl zaslíbení svá uskutečnit, kdy slovo jeho mělo se naplnit.

V děcku, jehož narození dnes slavíme, nadešly nám červánky spásy, začíná uskutečnění božských zaslíbení. Jak dobře tedy souvisí evangelium dnešní s touto slavností!

Nauč se proto důvěru čerpati. Tento tak jednoduchý, suchopárny rodokmen dává ti rukojemství, že Bůh slovo své splní a na svá zaslíbení nezapomíná. Když k nám volá: »Hleďte nejprve království božího a jeho spravedlnosti, a ostatní bude vám přidáno«, tu slovo to platí až podnes. Splní je právě tak jistě, jako splnil slovo, kterým lidem zaslíbil Spasitele. Hledej tedy království boží a jeho spravedlnost, a buď ujištěn, že vzdechy srdce tvého k jeho uším proniknou, a že tě ve tvém soužení nejen slyší, nýbrž i vyslyší.

II.

Dnešní evangelium ukazuje ti dále boží moc, kterak překonává násilí světa. Co všechno podnikla lidská zloba a zvrácenost, aby zmařila zaslíbení boží, než nadarmo. Pozoruj jen utlačování lidu israelského v Egyptě. Když to nespomáhalo, byl vydán ukrutný rozkaz, zavraždití všechny pacholky israelské. Israelskému lidu a jeho zaslíbení hrozila záhuba. Kdo přinese pomoc a záchranu?

Mojžíš, jehož Bůh zachránil v košíku na řece Nilu. Dcera krále, jenž vydal onen ukrutný rozkaz, musila sama dle rad nekonečně dobrotivé a mocné Prozřetelnosti přicházejícího vysvoboditele na královském dvoře vychovati. Vskutku, moc a moudrost boží skfíží hravě nejodvážnější a nejnásilnější plány zpupných lidí. Rozliční národové bojovali se zoufalou nenávistí proti lidu israelskému a usilovali jej zahubiti. Světové říše jedna za druhou vstupovaly na jeviště, přepadaly malou zemičku a hrozily lidu záhubou. Než světové říše zašly, a lid israelský zůstal. Uveden do vyhnanství a po zemi roztroušen, nalézal lid boží v zemi zaslíbené vždy opět své spojení a udržel se uprostřed všemožného násilí, až se naplnila doba zaslíbení. Jak často plesali nenávistí naplnění nepřátelé a posmívali se poraženým židům: »Kde jest Bůh váš, aby vás z rukou našich vysvobodil?« Než zvolna! Bůh israelský, jediný a pravý Bůh, jest tu vždy ještě. Čeká a ne-

nechá přejít vhodnou příležitost, přijde jistě v pravou dobu. Žádné násilí nedovedlo zmařit slovo boží.

Když uplynula staletí ve vnitřních bojích a zevnějším soužení, nadešla doba, kdy byl chrám jerusalemský zbořen. Vítězně jásala moc světa a u řek babylonských židé nařínali a plakali, když Sionu vzpomínali. Než ani zboření Jerusalema a jeho chrámu, ani odvedení lidu israelského do zajetí nedovedly zmařit zaslíbení Páně. Všecky tyto záhubné snahy přiváděly čas splnění vždy blíže. Co Spasitel později pravil, že spíše nebe a země pominou, než slovo boží, to potvrzují již napřed dějiny lidu israelského. Podivuhodnou památku boží moci a lidské slabosti obsahuje tedy dnešní evangelium. Ukazuje nad slunce jasněji, jak moc celého světa nic nesvede proti Bohu a jeho moci. Přes kolik překážek musila boží zaslíbení jít, až konečně nadešly červánky, kdy Rodička boží se narodila a den spasení ohlásila! Nezoufej tedy ani ty, malověrný, když vidíš, jak zloba vítězí, korunované bezpráví se raduje, kdežto potlačovaná ctnost a právo naříná a truchlí. I nyní ještě žije starý Bůh a platí jeho slova: »Důvěřujte, já jsem přemohl svět.«

V pravý čas již bouří rozkáže a vlnám poručí: »Až sem a ne dále!« Pak ony nabubřené světové velikány jako hliněné nádoby smete a metly, kterých k potrestání jednotlivců a celých národů užíval, jakmile vysloužily, odhodí.

Nezoufej si však ani ve svých drobných osobních potřebách, i když jest obloha života tvého sebe více zachmuřená. Za těmito mraky stojí ještě vždy staré slunce se svým jasem a ve své staré síle na obloze. Opět přijde čas, kdy mraky se roztrhají, a slunce opět se svým světlem a teplem se na tebe usmívati bude. Viz, tak tvůj Bůh jest také vždy zde, i tehdy, když pozemská útrapa tě sebe více k zemi tlačí. Důvěřuj v něho, který nebe a zemi ve svých rukou nosí. Jistě z jeho ruky přijde ti pomoc a polepšení v pravý čas.

III.

Dnešní evangelium nám ukazuje také boží dobrotu, jak ani zloba lidská ji nezmate. V pravdě jako sluneční jas září z rodokmenu Pána našeho a jeho blahoslavené Matky. Když se díváme na tento rodokmen, snad bychom mysleli, že zloba a hřích lidí mohly by zmařit zaslíbení boží. Než nikoliv! I přes tato úskalí plula dále a bezpečně vznešená zaslíbení boží, až veplula v přístav splnění. Jak dojemně ukazuje se při tom dobrota boží! Když pozoruješ rodokmen dnešního evangelia, koho tu nalézáš? Hříšníky a hříšnice.

Bezbožní králové se postupně vypočítávají, oproti nim jsou ctnostní a bohabojní v menším počtu. Hříšnice, jako Tamar a Rahab, vidíme v rodokmenu Pána Ježíše a jeho Matky. Přes to Bůh zaslíbení svá splnil. Nepohrdal tím, že má za předky hříšníky a hříšnice. Jak vznešená a potěšitelná jest tato pravda! I vůči nám hříšníkům splní Bůh zaslíbení svá, když důvěrně bu-

deme spěchati v náruč jeho milosrdenství. Dokazuje to rodokmen dnešního evangelia.

Dnešní svátek ukazuje ti v evangeliu, že Bůh ne vždy trestá hříchy předků na potomstvu, že nezavrhne potomstvo, jen když jest věrné.

I kdybys byl dítkem zvrhlých rodičů, Bůh tě nezamítá pro hříchy jejich, zůstává přes to věrný ve svých zaslíbeních.

Ukazuje ti dále, že zajisté Bůh hříšníky na milost přijme, když s pravou lítostí k němu se navrátí, když i hříšníky mezi svými předky trpěl.

Rodokmen evangelia končí sladkými jmény: Ježíš a Maria. Jak krásně to odpovídá svátku Narození Panny Marie, která nám Spasitele zaslíbeného dala.

Když zloba lidská nemohla zmařiti zaslíbení Páně, jakou naději v dobrotu boží skýtá nám pak příchod Rodičky boží! Když hříšníci a hříšnice nedovedli vyčerpati boží dobrotu a věrnost, čím více nám bude moci sprostředkovati zaslíbení boží ta, jejíž narozeniny dnes slavíme! Když Maria od hříšných předků pocházela, zdaž se neujme hříšných dítek, když ve své bídě k ní se utíkají? Zajisté se nad nimi smiluje. Vždyť pro hříšníky byla vyvolena za Rodičku boží. S jakou důvěrou proto můžeme se přiblížovati ke kolébce tohoto vznešeného dítko! Jest tedy skutečně dnešní svátek radostný den pro nás: hlásá nám dle evangelia boží věrnost, moc a dobrotu, a uskutečňuje slovo církve, které dnes pje: »Narození tvé, Rodičko boží, Panno, celému světu radost hlásalo, neboť z tebe vyšlo slunce spravedlnosti, Kristus, náš Bůh, který shladil kletbu, přemohl smrt a nám věčný život daroval.« Amen. Dle *Hamrle Jan Nep. Jos. Holý* O. Praem.

Narození Panny Marie.

»Narození tvé, boží Rodičko, Panno, zvěstovalo radost celému světu: Z tebe totiž vzešlo slunce spravedlnosti Kristus, Bůh náš, kterýž sejmul kletbu a dal požehnání, zahanbil smrt a dal nám život věčný.«

Odpovědi v VI. lekci brevífe.

Nic člověk tak rád neslyší jako slovo radost. Právě proto touží po radosti, že ji každý žijící potřebuje.

Nešťastný ten, kdo nemá na ničem více radosti. Kořen radosti jest různý, proto také radost jest různá, a podle trvalosti, jakou radost má, řídí se i její cena.

Čím radost obecnější, totiž čím více lidí ji může míti, tím jest vzácnější, čím déle trvá, tím větší cenu má. Takovou radost však působiti může toliko Bůh svou pravdou a milostí svátostnou v duších zbožných. Mnozí lidé radují se a užívají prostředků k obveselení mysli své, ale není-li kořenem radosti mysl zbožná, věřící,

ctnostná, pak ta radost nejen vezme za své záhy, ale ona zanechá za sebou hořkost, bolest a rozervanost, na místě trvalého štěstí v srdci.

Dnes v den Narození Panny Marie chci zvláštní předmět vzíti v úvahu, totiž: radost, jdoucí ze sv. víry, která jest radostí přístupnou všem, vhodnou pro všechny okolnosti a trvajícím přes všechny časy.

Ona slova z hodin církevních, která jsem za základ položil, obsahují vlastně celý obsah duševní radosti. Maria Panno, nám vypros, abychom se vždy ze sv. víry těšili, a kdybychom se radosti této zbavili, abychom si ji zase získali. Proto rozjímáme:

I. Proč věřící vždy radovati se má a

II. kterak radost životní si získati musí.

Nechť to radostné poselství nalezne oblas v duších vašich!

P o j e d n á n í.

I.

Proč máme se z víry vždy radovati? Protože jest to vůle a rozkaz boží. Vy snad trpíte také předsudkem lidí světských, kteří mají za to, že sv. víra, náboženství, zbožnost jsou nutně smutné a veselí vylučují. Jaký to předsudek! Kterak se nazývá učení Pána našeho jedním slovem? Evangelium. A co znamená evangelium? Radostné poselství. Zprávu, která musí přinést všude radost a veselí, ne zármutek a sklíčenost. Věřící má všecku příčinu, aby se radoval. Když slovo tělem učiněno jest, pravil anděl pastýřům: »Nebojte se, nebo ať, zvěstuji vám radost velikou, která bude všemu lidu.« (Luk. 2. 10.)

Ta veliká radost vyjádřena slovy: Narodil se vám Spasitel Kristus Pán: To slunce spravedlnosti, požehnání naše a život věčný. Proto i narození Panny Marie obveseluje celý okrsek zemský. Co činí vězeň, když mu přinesou zprávu, že zbaven jest vězení? On se raduje. Co máme činiti my, když slyšíme slova sv. evangelia, že není zatracení těm, kteří jsou v Ježíši Kristu? Tu každá duše musí zplesati v Bohu, svém Spasiteli, jako plesala Panna Maria v domě Alžběty. Co dělá slepec, který prohlédl? On se raduje ze zraku, jímž vidí před sebe a za sebe a kolem a nad sebe. Co jest sv. evangelium než světlo naše, kterým vidíme vše, jak jest, a netápeme ve tmě a v pochybnostech. Co dělá dlužník, když mu zvěstuje se odpuštění? My všichni dlužníci jsme Pánu svému, ale on nám nese odpuštění jisté, věčné a snadné. »Jděte a kažte, že se přiblížilo k vám království boží,« ukládá Pán svým učedníkům. Co pravil Kristus Pán učedníkům na potěšení? »Nermutiž se srdce vaše, ani se strachuj.« (Jan 14, 27.)

Nechce, abychom byli smutní a plní strachu, ale lásky k němu. »Toto mluvil jsem vám, aby radost má byla ve vás, a radost vaše aby byla plná.« (Jan 15, 11.) Zde znova máme slova

Páně k učedníkům. Celý duch křesťanství jest duch radosti a nechápou ducha Páně, kdož myslí, že smutek jest známkou zbožnosti.

Totéž učedníci Páně stále opakovali: »Radujte se, a opět pravím: radujte se, ale radost vaše budiž v Pánu!«

Tak každá epištola vyznívá v radosti Pánu. Radost nám nese sv. evangelium svou naukou.

Vědomí naší hříšnosti musilo by v nás vzklíčiti hrozným zármutkem. Však slovo Páně o odpuštění hříchů ve jménu jeho, jaká radost pro všechny okrsek zemský!

Pro každou duši, která Boha hledá, jest radost údělem. Co je to sv. učení o Otci nebeském, který každého jméno napsal na ruce své, než pramen čisté, trvalé radosti duše. Co jest ono vznešené učení o přítomnosti Páně v nejsvětější svátosti za tím účelem, aby se nám dával za pokrm a za nás se obětoval. Co jest jiného než pramen veliké radosti duše. Bůh můj mne tak miluje, že z lásky ke mně, hříšnému, chybujičímu, mešká na oltáři; zahaluje svou velebnost, aby má slabost se ho nelekala. Musíme říci: »Ježíši, radosti naše a živote náš, smiluj se nad námi!«

Celý poklad sv. víry obsahuje životní radost, která se má státí věčnou radostí.

Radovati se musíme, že je to potřeba duše naší, duše naší síla a cena. Každý člověk potřebuje radosti a má na ni právo. Ona jest nepostrádatelná pro zdraví duše i těla, pro práci duševní i tělesnou a život duchovní. Bez radosti nemůže žít člověk, ani křesťan bez radosti se neudrží na stupni dokonalosti, ale klesne jistě. Zdraví lépe se zachovává a snáze se nabývá zpět, když radost sídlí v srdci. Zármutek jest sám sebou chorobou. »Veselá mysl hojí jako léky,« praví Šalomoun. Zkušenost to denně dokazuje.

Kapucín P. Ambrosius de Lomber ve spisu »O radosti duše« takto píše: »Radost prospívá ctnosti, světskému zaměstnání, společnosti, zkrátka: všemu dobrému. Máš-li radost v srdci, budeš mít ducha plodného, budeš mysliti jasně, tvá obraznost bude živá, srdce spokojenější, tvá nálada vznešenější, tvé obcování s jinými příjemnější, tvé zdraví trvalejší aneb aspoň méně slabé, zbožnost jemnější, tvá ctnost obětavější.«

Radost duše však nám nese naše svědomí čisté neb očištěné; proto musím duši naší předvésti v díle II., kterak tuto zázračnou radost si získati musíme.

II.

Radost duše jest jeden z darů a ovoce Ducha sv. Jak jej však dosáhnouti, to jest důležitá otázka, neboť všichni po radosti toužíme. Zde máme krásnou odpověď v Písmě sv. Když sv. Petr kázal o letnicích o Ježíši Kristu, tu mu předložili otázku: »Muži, bratři, co máme činiti?« A co sv. Petr odpověděl? »Čiňte pokání . . . a přijměte dar Ducha svatého« (Sk. ap. 2, 38.) Ta-

ková jest i odpověď na otázku, kterak získati sobě radost časnou a věčnou: Čiňte pokání a dostanete dar Ducha sv.: radost duše. Je to podivná a přece jediná cesta k radosti: pokání. Člověk světského smýšlení se nad tím pohorší aneb se vysměje, a přece trvalá radost jest spojena jen a jen s pokáním. Tolik radostí dává svět a přece jest tolik nespokojených a smutných, že to musí zarazit každého, kdo čte s tvářmi lidských.

Radost trvalá není v bezuzdnosti, volnosti a nadužívání, nýbrž v sebezapření, ve vážném pojmání života, v plnění povinností, v počestnosti, věrnosti a zkrátka: ve ctnostném životě. Zde se svět mylí a hledá radost v nestřídmdmém a nemoudrém požívání a dostává z toho všeho bolest hlavy a nespokojené srdce a svědomí. Kdo hledal marně radost životní, musí ji hledati v daru Ducha sv., a ten může naléztí než v pokání.

Jest svátek mariánský a v neděli jest Jména Panny Marie, svátek omilostněný odpustky, t. j. odpuštěním i časných trestů pro ty, kdož s kajícím duchem přijali Tělo Páně po sv. zpovědi. Nelekejme se sv. zpovědi. Bůh ji ustanovil z lásky k nám, ne aby nám byla mučírnu, ale radostí.

Svět dívá se na pokání jako na mučírnu, věřící jako na prostředek spásy a radosti. Blahoslavení lkající, oni potěšeni budou! Užijte toho božího prostředku k obveselení duše své.

Slyš radostné poselství Pána našeho, Ježíše Krista a vesel se v Bohu, svém Spasiteli, radostným konáním svých povinností. To činí svědomí čisté a to jest dle slov Písma sv.: »hody ustavičné«. To nám nese Ježíš Kristus ve sv. svátostech, a proto jest i památka narození Panny Marie radostí celému světu, neboť nám z ní se zrodilo slunce spravedlnosti a radosti trvalé. On vzal kletbu, dal požehnání, vzal smrt a dal nám život věčný. Není příčiny k zármutku těm, kdo jsou v Kristu Ježíši. Slyšte poučení z knihy, psané v II. století křesťanům, v tak zvané knize pastýře Hermesa, příkaz desátý duši křesťanské: »Odlož zármutek, on jest bratrem pochybnosti a hněvu; on zarmucuje Ducha sv. a vypuzuje jej. Oblec se v radost, která je Bohu vždy milá a vzácná, a těš se v ní. Veselý dělá vždy dobré a myslí na dobré a pohrdá zármutkem. Očisti se od ošklivého smutku a budeš chváliti Boha, a všichni budou chváliti Boha, kdož odložili smutek a oděli se vší radostí.« (Pastor Hermae mand. X.) To jest duch sv. evangelia Pána našeho.

Raduj se z malých věcí, to jest prostředek pro životní radost. Mnogo lidí se neumí z malých věcí radovati, a proto jest mysl jejich tak často a tak dlouze zasmušena a nespokojena.

To je tajemství sv. duší, že vždy se těšily a přemáhaly zármutek, který se jim nutně na cestě životní naskýtal a který je udržoval v boji duchovním.

Sv. František Seraf. radoval se z každé maličkosti, byť to byla nepatrná květinka vedle cesty, a nechtěl, aby bratři jeho byli smutni. Proti pokušením a duchovním bojům jim dával prostředek: modlitba, poslušnost a — radost.

On netrpěl u svých bratří zachmuřenou mysl. Když kdysi zasmušilého bratra potkal, ihned mu domlouval: »Co to děláš za obličej. Urazil jsi snad Pána Boha? Jiná příčina k zármutku nemůže býti. Jestli je to hřích, tedy udělej pořádek s Pánem Bohem a neobtěžuj ostatní svou zasmušilostí.« Sv. František nazýval mysl zarmoucenou: »babylonskou nemocí«, a to proto, že mysl táhne k světskému Babylonu — radostem světským.

Zkušenost praktická ukazuje, že duše zbožné jsou myslí veselé. Tak zmiňuje se Alb. Stolz ve spisech svých, že kraje kalvínské mají obyvatelstvo zasmušilé, a známo jest slovo o Angličanech a jejich náladě, která se nazývá »spleen«, zasmušilost. Naši missionáři praví o Číňanech, že se tváře jejich po křtu svatém zrovna mění, a že tahy obličejů se mění v radostné na rozdíl od Číňanů pohanů, jichž známkou charakteristickou je tah zasmušilosti a pochybovačnosti. Podobně tvář Turků nese podobné tahy.

»Příčinou naší radosti,« nazvala zbožná duše Pannu Marii, a ten název přijat je také do litanie loretánské. Ona nám porodila Ježíše, plného lásky a milosrdenství k nám, tak že pod jeho jhem musíme se těšiti a radovati, protože celá nauka sv. víry nese nám nesmírnou radost.

Ona nás učí znáti Otce, jenž nás miluje tolik, ona nám vypráví o Synu božím, který život svůj dal, aby žádný, kdož v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný, o Duchu sv., jenž posvěcuje nás jako chrám svůj, o prostředcích smíření s Bohem. Toto svaté evangelium učí nás znáti ctnosti, z nichž přichází více radostí, než můžeme kde jinde nalézt. Proto mysl zbožná tolik klidná, tolik trpělivá a plná naděje jest, že všichni světáci to jí záviděti mohou.

Jednu větu Písma sv. proto kladu vám jako ovoce rozjímání dnešního svátku mariánského na srdce. Šalomoun vyřkl ji a zní: »Neshledal jsem lepší věci pod sluncem, než radovati se a činiti dobře v životě svém.« (Eccl. 3, v. 12.) Radost a dobročinnost jsou to nejlepší v životě. Svatá radost a dobročinnost buď přípravou na radost věčnou na přímluvu Panny Marie. Amen.

Fr. Vaněček.

Neděle XVII. po sv. Duchu.

Jména Panny Marie.

Kristus jest Bůh a člověk, Pán, Soudce a Prostředník náš.

»Co se vám zdá o Kristu?« (Mat. 22.)

Dnešní evangelium jest částí řeči, kterou měl naposledy Pán Ježíš v chrámu jerusalemském před svou smrtí. Nepřátelé nemohli se dočkat, a proto napiali poslední týden všechno své umění ve lsti, aby polapili Krista v řeči, lid poštvali, Krista se zmocnili a se světa sprovodili.

Nejprve přišli Herodiáné, přívrženci císaře římského, s otázkou, sluší-li daň dáti císaři či nic; pak přišli Saduceové, mravně zvrhlí, s otázkou o vzkříšení těla z mrtvých, a když je Kristus krátce odbyl a zahanbil, líbilo se to fariseům a zákoníkům, protivníkům Saduceů, a poslali jednoho ze svého středu, aby se ptal, které jest největší přikázání v zákoně; čekali, že Krista obviní pak z neznalosti zákona, u lidu v zahanbení uvedou, a lid od Krista odvrátí . . .

Ale Pán Ježíš ukázal na dvě největší přikázání, usvědčil nepřátele, že oni zachovávají jen literu zákona, dbají jen zevních obřadův, ale nemají pravé lásky k Bohu, poněvadž nemají pravé lásky k bližnímu.

A když se odpověď zákoníku líbila, řekl mu Ježíš: »Nejsi daleko od království božího.« (Marek 12.) Fariseové a zákoníci sešli se zatím ke Kristu, který znal lest jejich, že neuznávají ho za Messíáše či Krista, a hledí ho u lidu v nevážnost uvést, dal jim naposledy otázku: »Co se vám zdá o Kristu? Čí jest syn?« Židé čekali totiž Messíáše jako mocného krále světského, který národ učiní slavným a světovládným. Bludné domnění opírali o žalm 109., v němž žalmista vypisuje slávu říše Messíášovy. V žalmu jest psáno: »Řekl Hospodin ku Pánu mému: sed na pravici mé, dokavadž nepoložím nepřátele tvých za podnoží nohou tvých.«

Král židovský měl panovati všem národům. Poněvadž Pán Ježíš o světské vládě nemluvil, ale jen o království božím na zemi, o církvi, vládě duchovní, jež má vésti lid do království nebeského, proto pohrdli Kristem, nechtěli uznati ho za Vykupitele.

A proto v poslední ještě chvíli předložil jim Kristus otázku: »Co se vám zdá o Kristu? Čí jest syn? Čí má býti potomek?« A když odpověděli, že z rodu Davidova, že má býti synem Davidovým, pravil Kristus: »Kterakž tedy David v duchu nazývá ho Pánem? Řka: Řekl Hospodin ku Pánu mému: sed na pravici mé! Jestliže pánem Davida, jak může býti jeho synem?« Když nemohli odpověděti a umlkli a nikdo více neosmělil se tázati, opustil je Kristus, vyšel z chrámu a více do něho nevstoupil, neboť brzy byl zajat a ukřižován.

»Co se vám zdá o Kristu? Čí jest syn?« Tato otázka a její rozluštění zaměstnávalo lidstvo po všechna století. Jedni kráčeli ve stopách nepřátel Kristových, fariseů a zákoníků, upírali božství Kristovo; jiní zase kráčeli ve stopách apoštolů, volajíce: »Pane, my víme, že ty jsi Kristus, Syn Boha živého.« Dodnes dělí se lid na dvě strany: jedna proti Kristu, druhá s Kristem.

Dnes máme zasvěcený svátek Jména Panny Marie, Matky Kristovy. Zajisté nejlépe oslavíme jmeniny její a uctíme její památku, uvážíme-li, že Kristus jest pravý Bůh a člověk, Pán, Prostředník a Soudce náš.

Táž otázka: »Co se vám zdá o Kristu?«, platí o Panně Marii; »Co se vám zdá o Marii? Či jest matkou?« Sláva Kristova jest slávou Marie. Maria, Krista Máti, rač nám požehnání dáti!

P o j e d n á n í.

Mnozí by rádi učinili z Krista pouhého člověka. Tak fari-seové, jak dnešní evangelium svědčí, tvrdili, že Kristus jest toliko potomkem Davidovým, ale božství jeho uznati nechtěli.

Proto jím pohrdali, ač se jeho moudrosti a moci báli. »Zdali tento není syn tesařův?« (Mat. 13.) zvolali, když učil ve školách.

»Řekl Hospodin ku Pánu mému: sed na pravici mé!« Jako Boha a Pána našeho ohlašoval osvětlený žalmista David Krista, a v žalmu 2. praví: »Hospodin řekl ke mně: Syn můj jsi ty, já dnes zplodil jsem tebe. Tobě dám národy v dědictví tvé a končiny země ve vladařství tvé.« Isaiáš předpověděl: »Bůh sám přijde a spasí vás,« a dodal, že činiti bude zázraky: »Tenkrát otevrou se oči slepých, uši hluchých; rozvázán bude jazyk němých, kulhavý poskočí jako jelen.« (35.) Kristus narodil se jako Bůh, jednal jako Bůh, trpěl a umřel jako Bůh, tak že nepřátelé volali při jeho smrti: »Jistě Syn boží byl tento!« Kristus vstal z mrtvých jako Bůh, vstoupil na nebesa, sedí na pravici boží, dána mu všechna moc na nebi a na zemi; řídí církev svou a kralovati bude na věky. Bůh Otec vydal svědectví o Kristu u řeky Jordánu, na hoře Tábor. Kristus sám pravil: »Já a Otec jedno jsme; kdo vidí mne, vidí Otce.« Přisezně stvrdil u Kaifáše, že jest Synem božím; blahoslavl Petra, že jménem apoštolů vyznal, že jest Synem Boha živého. Tomáš vyléčen z nevěry, pln úžasu volá: »Pán můj a Bůh můj!« Jan, apoštol, na věky zaznamenal víru v božství Ježíše Krista. Vše, co bylo od proroků předpověděno, vyplnilo se, tak že Kristus právem řekl nepřátelům: »Zkoumejte písma, a ta svědčí o mně.«

Kristus jest pravý Bůh! Uctíváme Krista jako svého Boha? Zůstává na oltáři, vynášen v průvodu, při mši sv., pozdvihování, jest k veřejnému uctění; vynášen k nemocnému. Vzdáváme mu povinnou a náležitou poctu? Dle toho, jak se chováme ke Kristu veřejně, vyznáváme i, komu sloužíme, či jsme přivrženci.

Sv. Jan, Miláček Páně, praví: »Všeliký duch, který vyznává, že Ježíš Kristus přišel v těle, z Boha jest; a všeliký duch, který dělí Ježíše, (t. j. člověčenství od božství, toto upíraje), není z Boha, tenť jest antikrist.« (I. 4. 3) »Kdožbykoli vyznával, že Ježíš jest Syn boží, Bůh v něm zůstává a on v Bohu.«

Svět zlý, hříchů holdující, pohrdá Kristem. Nepřátelé, nevěrci rouhají se Kristu, jak byl Kristus předpověděl, znova křičují Spasitele. Co jest povinností naší, kteří jsme vykoupeni předrahou krví Kristovou, učinění jeho zásluhami dítkami božími a dědici nebe? Prorok Daniel vypravuje o králi babylonském, že každodenně chodil uctívati modlu Bála. Nicotné modle věnoval král tolik pozornosti, co by byl činil, kdyby byl poznal pravého Boha a Spasitele světa, Ježíše Krista? Kristus jest na oltáři; zde

přijímá náš hold, zde vyslýchá prosby naše; Kristus se denně obětuje za nás při mši sv., rozdává ovoce vykoupení. Kristus se dává za pokrm naší duše, aby ji zachránil před hříchem, posilnil proti pokušení a nástrahám zlého ducha a jeho pomocníků; zajistil duši slavné z mrtvých vstání a život věčně blažený.

Co se vám zdá o Kristu? Čí jest syn? »Pane, my víme, že jsi Kristus, Syn Boha živého.«

Žalmista Páně ve zmíněném žalmu 109. nazývá Krista svým pánem.

Věděl, že Vykupitel usmíří spravedlnost boží, vydá v obět za nás život svůj, vykoupí nás předrahou krví a stane se tak Pánem naším.

»Řekl Hospodin ku Pánu mému: sed' na pravici mé, dokavadž nepoložím nepřátel tvých za podnoží nohou tvých.«

Isaiáš, prorok, podobně předpověděl, že »kralovati bude na stolci Davidově, a království jeho bude trvati na věky.« (9.) Jeremiáš těšil lid judský, že »přijde král spravedlivý a panování jeho bude od moře až k moři a od řek až do končin země.« (9.) Daniel ujišťoval lid, že »království Kristovo na věky nebude zrušeno; že zablazena budou všechna království, a ono zůstane na věky.« (2.) A nebeský posel, archanděl Gabriel, praví v dnešním evangeliu svátečním k budoucí Matce Vykupitelově: »Tenť zajisté Syn Nejvyššího slouti bude, a dá jemu Pán Bůh stolicí Davida, otce jeho, a kralovati bude v domě Jakubově na věky, a království jeho nebude konce.« (Luk. 1.)

Kristus naším králem a Pánem! My jeho poddaní a služebníci.

Služebník obsluhuje svého pána, provází a chrání. Jak my se chováme k nejvyššímu Pánu svému? Navštěvujeme chrám, kde Kristus trůní, vzdáváme patřičnou poctu? Při mši sv. sestupuje v průvodu andělů na oltář; klaníme se mu? Vynášen z chrámu v slavném průvodu či k nemocnému, provázíme jej, hlásíme se veřejně k svému nejdobrotivějšímu Pánu a milostivému králi? Hájíme Krista, když zaslepení nepřátelé se mu rouhají?

Co se vám zdá o Kristu?

Kristus jest naším Pánem a králem, my jeho poddaní a služebníci.

Kristus jest mocným dárce všeho; v Kristu nalezneme pomoci ve všech potřebách a tísňích.

Žalmista Páně praví dále o Kristu: »Ty jsi knězem podle řádu Melchisedechova.« Melchisedech byl králem a veleknězem sálemským; vyšel vstříc Abrahamovi, když se vracel z boje a zachránil a vysvobodil lid od nepřátel zjímáný. Na poděkování Bohu obětoval Melchisedech chléb a víno, obět neobyčejnou, neboť bylo zvykem obětovati zvířata; dal okusiti Abrahamovi a požehnal jemu. Proto předobrazuje Melchisedech Krista, který chléb a víno proměnil v tělo a krev svou, obětoval sebe za nás a dává nám okoušeti z této nejsvětější oběti; žehná nám. Jest naším prostředníkem u nebeského Otce.

Isaiáš, prorok, který nazývá se evangelistou Starého Zákona, dopodrobna popisuje tuto krvavou obět Kristovu za nás. »V pravdě neduhy naše on vzal, bolesti naše on nesl; zraněn pro nepravosti naše, potřín pro hříchy naše, a zsinalostí jeho uzdraveni jsme.« (53.)

Malachiáš, prorok, oznamuje vůli boží lidu, že přestanou oběti zvířat a obětována bude jediná obět, mše sv. »Nemám zalíbení ve vás; a daru nepřijmu z ruky vaší. Neboť od východu slunce až na západ jest jméno mé mezi národy; a na každém místě obětována bude jménu mému obět čistá.« (1.)

»Vezměte a jezte,« volá Kristus při poslední večeři, »totot jest tělo mé, které bude za vás vydáno; vezměte a pijte, to jest krev má Nového Zákona, která bude za vás vylita na odpuštění hříchů. To číňte na mou památku.« Od té chvíle opakuje se krvavá obět kříže nekrvavým způsobem při mši sv.; Kristus stále obětuje se za nás, usmiňuje nebeského Otce. Co se vám zdá o Kristu? Kristus jest naším veleknězem a prostředníkem!

Žalmista Páně praví dále o Vykupiteli: »Souditi bude mezi národy, naplní zemi porážkami, roztříští hlavy na zemi mnohých.« (6.) Vidí Krista jako soudce lidí, který odplatí každému dle skutků jeho. Kristus sám před veleradou židovskou, když vyřkl naň ortel smrti, pravil, že přijde jednou soudit svět.

Jakmile nás vykoupil, stal se naším Pánem a budoucím soudcem.

»Všechn soud dal Otec Synu,« praví u sv. Jana. Po smrti vydá každý počet z vládařství svého, a po z mrtvých vstání vezme každý odplatu svou, aby věčně s tělem i duší požíval slávy a odměny věčné aneb trestu a zahanbení věčného.

Přijde ženich nebeský a bude očekáván od moudrých a opatrných s lampami, plnými oleje dobrých skutků; i od pošetilých a ubobých, jichž lampy budou prázdný. Oni budou uvedeni do večeřadla nebeského, tito zavrženi na vždy do temností, kde bude pláč a skřípění zubů. To jsou pravdy, jež nikdo nezmění; spravedlivým k největší útěše, hříšným k výstraze! Přijde noc, kdy žádný nebude moci více pracovati. Po soudu nelze již ničeho napravit.

Co se vám zdá o Kristu? Kristus jest naším soudcem!

Hle, co David tisíc let před Kristem předpověděl, to stvrdil sám o sobě Kristus, a smrtí svou potvrdil.

Neodvolá ani slova a nemůže odvolati. »Kdybych nebyl přišel, měli byste výmluvy; ale že jsem přišel, nyní marná jest vým uva vaše,« zvolal Kristus k nevěřícím. Volá tak k nám všem. Poslouchejme jeho hlasu a varujme se těch, kteří se Kristu rouhají.

Nechtějí se zřítí své zloby; dvěma pánům sloužiti nemožno. Buď upustit od hříchu a býti věrným služebníkem Kristovým, horlivým křesťanem, aneb — žítí ve hříchu — ubíjeti hlas svědomí, ztratiti víru v Krista Boha, Pána, Prostředníka a Soudce.

Dnes zasvětime nejlépe jmeniny Matky své, blahosl. Panny

Marie, slíbíme-li poslušnost Kristu a zřekneme se pro vždy nepřátel Kristových.

Kdo nectí Krista, nemůže ctít ani jeho Matku. Kdo nevěří v božství Kristovo, nemůže věřit v důstojnost mateřství božského. Kristus nedá se oddělit od Panny Marie, jako dítě nelze oddělit a vyrvat matce. Panna Maria všechny své myšlenky od nejútlejšího mládí nesla k Vykupiteli lidstva, Bůh ji vyznamenal, ustanovil za matku Syna svého, s ním žila, s ním trpěla, s ním požívá nejvyšší blaženosti, a nemá jiné touhy, leč abychom všichni, její děti a bratři Kristovi, shledali se na věčnosti a chválili Boha na věky.

Čím více uctíváme Krista, tím větší čest a slávu prokazuje jeho Matce, tím více si nakloňujeme, tím více požehnání si vyprosíme, tím vytrvalejšími ve víře a konání dobrých skutků zůstaneme, tím větší se nám dostane odměny a slávy na věčnosti. Amen.

V. M. Váchal.

Neděle XVII. po sv. Duchu.

Jména Panny Marie.

I. Co Bůh při znovuzrození našem pro nás učinil a II. jak jsme se k němu zachovali.

»Veliké věci mi učinil ten, jenž mocný jest.«
(Magnifikat.)

Svátek Narození Panny Marie konáme celou oktávou. Je to svátek, hlásající nám blížícího se Spasitele.

Oktávu Jména Panny Marie vyznamenala sv. církev odpustky. Jako volal prorok Isaiáš kdysi v dobách přesmutných: »Bůh sám přijde a spasí vás«, tak věeno ve všech věrných srdcích a očekáváno tím živěji, čím více známek se ukazovalo: odňata berla od Judy, vyplněna léta Danielelem označená — Spasitel blízko jest.

Protože vidíme všechny známky naplněné na Pánu a Spasiteli, Synu Marie Panny, proto jest i slavnost její nám radostí světa katolického. Světové obrození člověka blíží se narozením Marie Panny, z níž narodil se nám Ježíš, jenž slove Kristus, t. j. pomazaný Páně: král, učitel a kněz nejvyšší. Přichází obrodit svět, a v tom leží naše spása a při ní musíme každý také spolupůsobiti. Znova zroditi se v Ježíši Kristu ve křtu a sv. pokání.

V čem to znovuzrození naše záleží? Svléci člověka starého s jeho hříchy a obléci se v Krista. Sejmouti hříchy své pokáním a choditi počestně jako ve dne.

Tento obrod náš začal se na křtu sv. a pokračovati má celý život náš. Proto v den slavný Jména Panny Marie uvažujme:

I. Co Bůh v den našeho znovuzrození na nás učinil a

II. jak jsme očekávání boží dosud splnili.

Matka boží račiž přímlovou svou přispěti, aby toto rozjímání přispělo k našemu znovuzrození.

P o j e d n á n í.

I.

Náš život tělesný počal tajemně. My neznáme jeho začátek a příčinu. Z vůle boží začal a z vůle boží skončí ten tajemný, nevyzpytatelný život těla našeho. Srdce začalo bušiti v nás a duše začala mysliti kdysi, člověk začal žít. Když nepochopitelné je to žití tělesné: jeho pohyb, cit, myšlenka, vůle, pak jistě ještě těžší jest pochopiti obrod duše naší, o němž mluvil Spasitel v noci s Nikodemem: Nenarodí-li se kdo z vody a Ducha sv., nemůže vejíti do království nebeského. Tento obrod duševní děje se, jak z víry známe, ve křtu sv. a v pokání ještě tajemněji než počátek žití tělesného. Co nám Bůh při tomto obrodu učinil?

Veliké věci mi učinil ten, jenž mocný jest a jehož jméno svaté. Jako kdysi Bůh vdechl člověku prvnímu dechnutí života a učiněn jest člověk živým, tak dobrý Bůh na počátku života našeho dal nám život nový, život dítek božích. Nejprve sňal s nás hříchy prvotní.

Jak volal Jan Křtitel: »Ejhle, Beránek boží, který snímá hříchy světa«, tak učinil Bůh na křtu sv. každému: sňal hříchy jeho, obmyl jej v krvi Beránka božího.

Tot první veliký skutek boží lásky, který nám prokázal při duchovním narození, při křtu svatém.

Druhý jest stejně veliký: přijal nás za dítky své. Jako dítky jeho máme čas nějaký putovati zde a pak po tomto putování v slzavém údolí vrátiti se do domu otcovského, abychom s ním věčně byli a se věčně radovali. On s námi jako smlouvu uzavírá, při níž slibujeme my zachovati víru a svatá přikázání: Boha milovati a bližního.

Bůh pak slibuje život věčný a všechny prostředky k dosažení jeho. Jak pamětihodná úmluva s každým z nás! Tehdy, když život náš započal, či jinak řečeno: jsme se narodili, nesli nás do chrámu a položena k motrům otázka jménem naším: »Františku, co žádáš od církve boží?« Odpověď zněla: »Víru.« A další otázka: »Víra, co tobě dá?« »Život věčný.« »Chceš-li do života vejíti, zachovej přikázání boží . . .«

Cílem jest život věčný, prostředkem k němu jest víra a přikázání. Když toho nečiníme, mineme se cílem, ať se chlácholíme a omlouváme jakkoli.

Královna anglická Alžběta odpadla při veliké reformaci od církve katolické k vůli trůnu a království.

V 25 letech stala se královnou a odpadličkou (r. 1558) a těšila sama sebe: »Když budu 40 let na trůně anglickém, chci ráda se zřici nebe.« Bůh jí dopřál 45 let kralování, ale její smrt byla nepopsatelně hořká, prostá útěchy a plná duševní opuštěnosti.

Byť sebe delší doba naší noci a úřadu byla, ona zajde a nastane nám účtování veliké: jak jsem víru zachoval a přikázání naplnil, abych života věčného se mohl státí účastným.

Bůh dobrotivý nám určil nejvznešenější cíl: Jeho samého, a dal nám také prostředky dostatečné, abychom cíle mohli dojíti. Církev sv. nám ten prostředek naznačuje obřadně při křtu sv. Když dítě obmyto sv. koupelí křestní dle slov Páně, pak mu podává také svíci hořící se slovy: »Přijmiž hořící svíci: víry, lásky a dobrých skutků. Neporušenou zachovej smlouvu křestní, abys až přijde Pán na hostinu svatební, se všemi svatými jemu naproti vyšel a s ním se radoval od věčnosti do věčnosti.« Krásně církev sv. nám ten nutný prostředek opakuje slovy: »Hořící lampu: víry, lásky a dobrých skutků.« Tuto hořící lampu nám chtějí mnozí zlovolní lidé zhasnouti.

»Zhasnouti světlo na nebi« chtějí, ale nevědí, že tím také zhasínají i lampu lásky a lampu dobrých skutků na zemi. Toť jest šílenství úplné. Vždy byli šílení podobného druhu na světě, ale my musíme býti opatrní, abychom si to nadpřirozené světlo boží nedali uhasiti vinou svou. Co praví čtení Knihy přísloví o moudrosti boží věčné, že všechno dobré pochází z ní, to platí o víře boží, neboť víra jest moudrosti boží zjevení, a všechny věci dobré z ní pocházejí a s ní souvisí.

Luther, když opravoval víru, zhasil dobré skutky a lampu lásky, tak že dle jeho vlastních slov žili lidé jako němá tvář.

Bůh ve své lásce dal nám, dítkám svým, na křtu sv. mimo narození pro nebe ještě šat nekonečné krásy, t. j. milost boží. Tento dar nás činí milými dítkami božími, a činí nás podobné Bohu. Této milosti boží si musíme vážit nade vše: to jest ono roucho svatební, bez něhož není připuštění k svatební hostině.

To jest podmínkou: Boha milovati a od Boha býti milovánu. Tuto milost svou nám dal Bůh při našem narození duchovním, tajemném ve křtu svatém. Vše můžeš ztratiti: jen milost boží nesmíš ztratiti.

Proto opět obrazně církev sv. si vede a po křtu sv. dává křtěnci bílé roucho kolem hlavy se slovy: »Přijmiž roucho nevinnosti a dones je bez poskvrny před soudnou stolicí našeho Pána Ježíše.«

Pán nás při duševním obrodu přijal za údy těla svého, t. j. církve sv., aby je obživoval svou krví, svou milostí ve sv. svátostech. Věru veliké věci učinil nám ten, jenž mocný jest. Důležitá však jest otázka, jak jsme se zachovali a jak jsme očekávání boží splnili. Nesplníme-li očekávání v nás kladené, nenarodí se Kristus v nás a mineme se cílem od Boha nám určeným.

II.

Každá duše jest částkou vinice Páně. Proto sebe srovnává Pán s vinicí a vinařem a nás s vinným kmenem a očekává úrodu hroznů.

Zde jest nám vzorem Panna Maria, jejíž slavnost narození konáme. Ona nám dala příklad, kterak zachovati po celý život hořící lampu: víry, lásky a dobrých skutků.

Lampa víry bez každého pochybování svítila Marii Panně od prvního zvěstování, když vyřkla: »Staniž mi se podle slova

tvého«, až do posledního slova Páně, když pravil: »Dokonáno jest!«

Živé víry sv. potřebovala Panna Maria v Nazaretě jako na Kalvarii. Nuže, jak to stojí s tvou lampou víry? Jest v nebezpečí, pochybuje neb již zhasla? Těm, kterým zhasla, nemusím mluvit, neboť ti neslyší slova božího. Nechť mluví svět jakkoliv a cokoli, pravdou zůstává, že jdeme věčnosti vstříc. Tajemně jsme se octli na světě a nevyzpytatelně zmizíme.

Na oba konce našeho života: narození a smrt nám svítí mile a krásně »lampa víry«.

Od Boha život máš, pro Boha máš žítí a k Bohu jdeš. Vzdej tedy Bohu čest. Nedej se másti, neuváděj lampu víry své v nebezpečí, že vyhledáváš tažení větrů lidské nemoudrosti. Sv. víra ti jen věci bezpečné a dobré svěčuje, jimiž nemůžeš býti poškozen. Jinak jest s moudrostí lidskou o věcech věčných: zde jest propast nebezpečná za každým krokem.

Nám se ukládá a radí, častěji obnovovati smlouvu křestní, která jest naším obrozením duchovním; proto ji obnov dnes ve slavnost Panny Marie narození a rci se mnou z duše své: »Pane, z plna srdce věřím, co jsi ty učil, co církev tvá mne učí, pomáhaj, Pane, nedůvěře mé, abych se nedal nikdy nikým v ničem svěsti od lampy víry tvé!«

Jak to stojí s tvou domácností? Čtou se v ní listy, které víru sv. tupí? Předplácí se? Půjčují se dále? Pak bys už ztratil lampu víry aneb byl ve vážném nebezpečí.

Jak to stojí s celým duchem domácnosti: dává, což božího Bohu? Modlitbu, návštěvu mše sv., slyšení slova božího? Přemítej o tom, abys skutečně se obrodil a neztratil cíl svého života: Boha.

Lampa lásky nám dána při obrození našem v Ježíši Kristu, aby veliké věci konala v životě.

Co jsi učinil dosud z lásky k Pánu Bohu? Zpytuj se. Nechci mluvit o velikých pracích, jako missie zámořské a díla lásky, ale táži se, jak to stojí s dětmi tvými? Učíš je Pána Boha milovati? Vše pro Boha činiti a trpěti? Vidí na tobě příklad, že v soužení posvěcuješ svůj kříž láskou boží, že v radosti chválíš Jméno boží? Miluješ v dítkách svěžených ti obraz boží, který nechceš kaziti?

Jak to stojí s láskou k tvým rodičům, které máš dle vůle boží milovati i ve stáří, v nemoci, v křehkosti jejich? Jak ukazuješ lampu lásky své? Bůh se dívá, kterak se cvičíš v této lásce.

Ještě jiná jest láska, na kterou třeba vzpomenouti: jest to láska a věrnost s ní spojená, láska manželská. Jak boží tato tvá lampa?

Bez lásky boží a bližního marná naděje života věčného. Bůh veliké věci učinil pro tebe, přičiň se, abys učinil mnoho pro jeho čest a slávu.

Lampa dobrých skutků záslužných svítí tam, kde jest lampa

víry a lásky, z nichž pocházejí skutky dobré a záslužné, jimiž se duše naše okrašluje.

Zpytujeme se. Co nebylo z víry a z lásky boží vykonáno, v lásce boží jest ztraceno. Nemylme se v tomto směru, abychom nebyli zklamáni nadobro.

Pán Ježíš to od nás čeká s určitostí, jako čekal od služebníkův úrok z hřiven, které jim světil. Očekává ovoce od stromu, který sázel, brozen od vinné ratolesti, kterou očistil. Ve Starém Zákoně byl předpis: »V čas měsíce nových ourod, když jsi vyšel z Egypta, neukážeš se před obličejem svým prázdný.« (Mojž. 2. 23, 15.)

Přikázáno bylo vždy obětovati Bohu ke cti dar. To platí také nám: Nesmíme se ukázati před obličejem božím prázdní, t. j. vždy něco ke cti boží konati a tím ukazovati víru i lásku svou. To si můžeme lehce zapamatovati pro praktický život náš: Ať děláš cokoli dobrého, jen když to činíš pro Boha, je to vše krásnou modlitbou, a nemáš ruce své prázdné.

Mnohá ruka jest prázdná proto, že nečiní nic z víry a z lásky. Mnoho velikých skutků přichází na zmar. Maria Panna nám dává radu: Vše, co vám poručí, učiňte. Kniha našeho obrodu duchovního musí býti popsána samým skutkem víry a lásky. Byť to byla sebe nepatrnější věc, ona věrou a láskou stává se velikou a naopak sebe větší věc bez víry a lásky či milosti boží, není ničím. Jak stojí v tomto ohledu tvůj zápis Ježíši Kristu? (Sv. Pav. I. Kor. 13.)

Pro naše znovuzrození duchovní Ježíš Kristus ráčil se naroditi z Marie Panny a člověkem se státi, aby byl učitelem, jemuž věříme, králem, jehož posloucháme, knězem, s nímž obětuje. Čeká tedy od nás živou víru, zachování přikázání a denní obět sebezapření. Jak daleko jsme pokročili? Život utíká jako sen. Než nastane probuzení, musíme býti hotovi s obrodem naším, musíme se v Kristu zroditi. Každý, kdož z víry se zrodil, přemáhá svět. Toto znovuzrození v Kristu je ta největší práce, kterou konáme pro věčnost. Dokud čas, pracujme, abychom žali, neustávající. Amen.

Fr. Vaněček.

Neděle XVIII. po sv. Duchu.

»A vida Ježíš víru jejich, řekl šlakem poraženému: Doufej synu, odpouštějí se tobě hříchové tvoji.« (Mat. 9, 2.)

Procházíme-li Písmo sv., tu nenalezneme ctnosti, kterou by byl božský Mistr více chválil, k vůli níž by byl více zázrakův učinil, než ctnost víry, první z božích ctností. A apoštol Páně, sv. Pavel, největší chválou všude velebí víru. Skrze víru zasloužili Abraham, Isák a Jakub státi se přáteli božími a praotci rodu z něhož tělo své vzal Messiáš, vírou přemáhal Mojžíš a proroc, svět, a tak probrav sv. Pavel všechny sv. muže Zákona Starého,

přichází k úsudku, že víra byla pramenem jich ctnosti a jich svatosti.

A v Zákoně Novém na každé skoro stránce nalézáme chválu víry.

Sv. Alžběta pozdravuje Matku, nechválí ani její čistotu panskou, ani její pokoru, ale chválí její víru, když praví: »Blahoslavená, kteráž jsi uvěřila.« Kristus Pán neváží si ničeho u lidu více jako víry. Víru tu chválí; aby ji utvrdil, konal všechny zázraky. On chválí víru setníka římského, když tento pravil: »Pane . . .«, pravil božský Mistr k zástupům: »Amen, amen, pravím vám, nenalezl jsem takové víry v Israeli.« Víru chválí božský Mistr u ženy dvanáct let krvotokem nemocné, která v důvěře dotkla se lemu roucha jeho. Obrací se k ní a praví: »Dousej, dcero, víra tvá tě uzdravila.« Totéž vidíme, když žena Kananejská opět a opět jej prosí, aby zbavil dceru její zlého ducha, když říká: »Ó ženo, veliká jest víra tvá, staniž se tobě, jak chceš!«

To vidíme i dnes na šlakem poraženém, kterému pomáhá víra lidu, že Kristus Pán jej uzdravil. Blahoslavení jsou dle toho ti, kdož mají pevnou a živou víru, neboť skrze víru dosáhnou všeho.

A v čem záleží tato blaženost, kterou nám víra přináší? Tato blaženost záleží v tom, že se křestan:

1. učení víry podrobuje a
2. skutky dle víry koná, neboť víra bez skutků jest mrtvá.

Musíme tedy dvojí spojití: předně věřiti a pak dle víry živi býti.

Neboť blaženost křestana záleží v tom, že:

1. ochotně podrobuje se pravdám sv. víry a
2. že dle víry svůj život zařizuje.

Tot jest předmětem dnešního našeho rozjímání, jež počínám ve jménu Páně.

P o j e d n á n í.

I.

Co žádá od nás Bůh, když nám přikazuje, abychom věřili? On žádá úplnou oddanost a obět našeho rozumu, on žádá, abychom svých náhledů se odřekli a přidrželi se toho, co on zjevil. Jakmile jest jisto, že toto učení zjevil Bůh, přestává všechno rozumování a hloubání; my jsme povinni to přijmouti za pravdu. Křesťanské náboženství jest náboženstvím zjeveným, není výmyslem rozumu lidského. Člověk je vymysleti vůbec nemohl.

Bůh žádá nejen úplnou obět, ale on žádá všeobecnou obět rozumu. On totiž nedovoluje, abychom věřili jen to neb ono, co se nám líbí, ale abychom věřili vše, i to, co jest našemu rozumu jasno, ale i to méně přístupné. On žádá, abychom věřili, čeho nevidíme, jako na př. tajemství nejsv. Trojice, a zase žádá, abychom věřili opak toho, co vidíme, jako v nejsv. Svátosti oltářní, kde vidíme podobu chleba, ale přijímáme tělo Páně. Bůh chce, abychom ve všem se podrobili víře. Proto pravil sv. Augustin:

»Buď je jen jedna víra, anebo není žádné víry vůbec«, to znamená, že jest před Pánem Bohem stejno, nevěří-li kdo jeden článek víry neb vůbec nic. Víra naše musí býti obecná.

Než ona musí býti i stálá, musí býti neohrožená a udatná. On žádá to, co pravil apoštolům svým: »Co vám pravím ve tmě, pravte na světle, a co v ucho slyšíte, hlásejte na střeších,« t. j. hlásejte beze vši bázně, hlásejte víru zjevně a veřejně. On sice nařizuje, aby rozum náš mlčel, když on mluví, ale ne aby mlčela víra naše. Víra naše musí se ozývati, když se jedná o čest boží, a mlčíme-li, tu pak jsme se zpronevěřili Bohu. Srdcem věříme zajisté ku spravedlnosti, ale ústy se děje vyznání ku spasení. (Řím. 10, 10).

Je tedy třeba, aby jedenkaždý z nás hotov byl víru svou veřejně vyznávati, a to nejen zde v kostele, ale i tam, kde se musíme báti, že nám to veřejné vyznání víry přinese hanu zlých lidí, když by nám přineslo i ztrátu jmění, ano i života.

Obhájce křesťanské víry Tertullián praví: Víte, co jest víra? Je to závazek a sice slavný závazek i život pro Boha položit, tak že kdo v srdci svém k tomu by hotov nebyl, již mrtvým jest pro Boha. První a nejdůležitější povinností jest poddanost křesťana Bohu a tuto poddanost žádá Bůh ode všech a ve všem. V tom záleží obět rozumu, kterou Bůh od nás žádá, ale za tuto obět dává nám i útěchu.

Útěcha ta záleží předně v tom, že víme, komu jsme uvěřili. Je to Bůh, který nám zjevil ta nejvznešenější tajemství svá, učinil nás svými důvěrníky, dává se nám poznati, kdo jest a jaký jest a co od nás žádá.

V těchto tajemstvích jsou ovšem některá, která chápeme rozumem svým, jiná pak, která jsou sice nad rozum náš, ale tím právě jsou ještě vznešenějšími a většími. »Ostatně kdyby pouhý rozum náš mohl pochopiti, kdo jest Bůh, přestal by býti Bůh Bohem, neboť on, nekonečná bytost, nemůže býti pochopen naším rozumem omezeným,« praví sv. Augustin.

A když i rozum náš jest slabým, aby mohl pochopiti Boha, přece není slabým, aby mohl v Boha věřiti.

A co více nás těší jest, že pravdy, které Bůh nám k věření dává, jsou pravdy útěchoplňné. Jakou útěchou naplňuje nešťastného pravda, že Bůh jest všemohoucí, který může nás vytrhnouti z naší bídy, a že jest nejvýše dobrotivý, který nám z bídy pomoci chce! Jakou radostí naplňuje srdce naše útěcha, že Kristus Pán člověkem se stal, aby nás vykoupil, že z mrtvých vstal, že na nebesa vstoupil, aby nám připravil místo, abychom kde on jest i my byli!

Jakou útěchou prochvívá srdce věřící víra, že Duch sv. přišel s nebe, aby svými dary nás posvětil a učinil nás chrámy božími! Projděte celý církevní rok, promyslete jednotlivé svátky a božské pravdy, které nám připomínají a srdce naše radostí naplňují.

Ale proč věříme všechny tyto pravdy? Protože nám je Bůh

zjevil, Bůh, kterýž jest vševědoucí a nejvyš pravdomluvný. A není to rozumné, tomuto neomylnému Bohu, pravdě věčné, uvěřiti? Není to útěchyplné, Bohu sebe a všechno obětovati a na něho se spolehnouti? Je to pohrdání rozumem, věříme-li Bohu? Není to spíše, že je takové pokoření rozumu něco vznešeného a útěchyplného?

Taková obět rozumu může býti přirovnána k oběti, kterou Abraham přinesl. Abraham obdržel od Boha rozkaz obětovati svého syna. Zdálo se, že tento rozkaz je v odporu s tím, co Bůh Abrahamovi slíbil, ježto mu Bůh slíbil, že v tomto synu budou požehnání národové země. Než, co činí Abraham?

On nerozumuje, on poslouchá slepě. On jest hotov syna svého obětovati, a Bůh tuto poslušnost odměňuje co nejhojněji. Tak jest právě také příjemna Bohu poslušnost, s kterou jeho rozkazům se podrobujeme a oddanost rozumu našeho k jeho zjevení, a pro nás radostná proto, že víru naši zjevil Bůh. Již to, že nejvyšší pravdomluvný a neomylný, oslazuje a příjemnou činí velikou obět.

Než budete se tázati, odkud víme vše, co Bůh zjevil? Na to odpovídám zcela krátce, že zjevení boží poznáte, obrátíte-li se na církev.

Církvi své světil božský Mistr své učení, ji učinil učitelkou národů, jí slíbil pomoc Ducha sv. Církev jest v učení svém neomylná. Co ona praví, to praví Pán skrze ni, čemu ona učí, to jest to, co Duch sv. učiti jí poroučí. Krásná jsou slova sv. Augustina: »Co se mne týče, tu držím se tohoto živého ukazatele, církve sv., z jejích úst přijímám Písmo sv. a nepřijal bych svaté evangelium, kdyby mně bylo podáváno jinou rukou, než rukama církve sv. Neboť ona samojediná může je, pravdu, učiniti bezpečnou a jistou.«

Vede-li nás církev po cestě víry, kráčíme cestou dobrou, neboť ona jest k tomu Bohem samým ustanovena.

A kolik svědků předvádí nám církev sv. pro své sv. učení! Projděte všechny národy, kteří k církvi se hlásí a oni vám řeknou: »My jsme tím, čím vy jste, my věříme to, čemu vy věříte.« Projděte od našeho století nazpět až na apoštoly všechny věky, a uvidíte, že věříte tomu, čemu věřili první křesťané, čemu učili svatí apoštolé a velcí církevní učitelé prvních věků křesťanských.

A za světlem jejich kráčel a kráčí nepřehledný počet svatých mučedníků, kteří krví svou toto učení potvrdili, nepřehledný počet mužův učených a svatých a žen ctnostných a svatých, kteří všichni svědectví vydávají, že víra jejich jest táž, jako víra naše. Bůh sám jest světlem naším, který nás vede v temnotách, abychom nezloudili, on sám vede nás jako záruku nad propastmi a nebezpečnými místy, abychom nezahynuli. Kdo Boha se drží a rukou jeho neodmítá, ten jistě kráčí a nebloudí. Jaká v tom spočívá útěcha pro nás!

Než, aby blaženost naše byla úplná, je třeba, abychom ne-

jenom věřili Bohu, ale také dle víry své i život svůj zařídili, a o tom v dle

II.

Sv. apoštol Pavel píše: »Spravedlivý z víry živ jest.« To znamená, že spravedlivý skutky své dle učení víry zařizuje, že je koná proto, poněvadž víra mu je přikazuje a že je dle ustanovení víry také dovršuje.

Každý skutek jeho jest tedy skutkem víry, on se modlí ve víře, on pracuje ve víře, on trpí a umírá pln víry.

Takový člověk jest blaženým, byť by i protivenství a neštěstí jej pronásledovalo, neboť on má víru, on může doufat, že víru svou zachová a on jest přesvědčen, že bude za tuto svou věrnost odměněn.

Pravím: Takový člověk může býti jist, že má víru, neboť skutkové, které činí, toho jsou svědkem. Jest ovšem pravda, že svatí zázraky dosvědčovali svou víru, než zázraky samotny nedostačují; jest nutno ukázati ctnosti, které dle učení víry konali. Víte, že ani pohané nebyli pohnuti zázraky, říkali o nich, že jsou kouzelné skutky. Ale trpělivost, oddanost a láska prvních křesťanů, jich pokora, jich spravedlnost, jich čistý život, to vzbuzovalo u nich obdiv, to pohnulo je, že víru křesťanskou přijali. Tu oni správně soudili, že víra, která takové ctnostné vyznavače má, kteří ochotni jsou za ni i život dáti, musí býti pravou. Jako tehdy, tak je to i dnes. Vidím-li křesťana, který vede život příkladný, správně soudím, že i jeho víra jest živá, že jest člověkem věřícím; vidím-li opak toho, pak správně soudím, že i s jeho vírou to špatně stojí. Po ovoci poznáte dobrý strom.

Než, kdo dle víry živ jest, ten víry neztratí; naopak víra jeho roste. Ale křesťan vlažný a lhostejný jest v nebezpečí, že víru svou ztratí, poněvadž od vlažnosti k nepravosti a hříchu jest jen malý krok, a nepravost a nevěra jdou za sebou. Pán Bůh žádá od nás, abychom věrně zachovávali přikázání jeho, a to jsme mu slíbili na křtu sv. Nedodržíme-li tohoto slibu, tu nás trestá, trestá nás rozličným způsobem, trestá velmi často tím, že člověku vezme svou milost a svůj dar — svatou víru. Zkušenost je toho svědkem.

Celé země a celá království, opustivše Boha, ztratily svatou víru a upadly do neštěstí a bídy.

Nechodme daleko, pohlédněte na naše časy. Naše doba jest smutná. Čím více zákon boží se zanedbává a přikázání boží se přestupují, tím více mizí víra. Kde Bůh přestává býti pánem, tam stává se pánem hřích a nepravost. Hřích a nepravost jsou to, které lidstvo o víru olupují.

A třetí užitek, který má křesťan z víry, jest, že Pán Bůh víru jeho odmění životem věčným. »Budiž věrný až do smrti, a dám ti dě korunu života,« praví Bůh.

Odmění Pán Bůh víru naši a odmění i skutky dobré, které jsme, ve světle víry chodíce, vykonali. Odmění víru naši, to jest

odmění onu pokoru a oddanost, s kterou jsme rozum svůj pokřtili pod jeho sv. zjevení, odmění skutky naše z víry té, které jsme vykonali, podrobující vůli svou vůli boží. Se svatým Pavlem, apoštolem, budeme moci zvolati: »Dobrý boj jsem bojoval, běh jsem dokonal, víru jsem zachoval. Naposledy složena jest mi koruna spravedlnosti, kterou mi dá Pán, spravedlivý soudce, a ne toliko mně, ale všem, kteří milují příští jeho.«

Nejmilejší v Kristu! Za dnů našich vidíme smutné divadlo na poli náboženském. Jedni oddalují se úplně od křesťanství, jakožto od náboženství nám Bohem daného a odmítají je v pyše své od sebe i ty, kteří je hlásají. Vzpomínám tu na známý příběh ze Starého Zákona. Pán Bůh posílá Mojžíše k Faraonovi, aby Farao propustil lid z Egypta. Mojžíš se tohoto poslání bojí a Bůh přidává mu za soudruha poselství bratra jeho Arona. I přicházejí tito poslanci boží na dvůr královský, plni pokory a strachu, k člověku pyšnému a zatvrzelému, a praví: »Toto praví Hospodin, Bůh israelský: Propust lid můj, ať mi obětuje na poušti.« A co odpovídá pyšný Faraon: »Kdo jest Hospodin, abych uposlechl hlasu jeho a propustil Israele? Neznám Hospodina.« Nezná Hospodina a nechce znáti Hospodina. Bůh zázraky se dává pyšnému králi poznati. Leč to nepomáhá. Bůh tresty dává se pyšnému králi poznati. Ale ani to nepomáhá, a když král přece lid propouští, hned za ním spěchá s vojskem a pronásleduje jej a nalézá smrt v Rudém moři. Kolik takových Faraonů dnes jest ve světě, kteří praví pyšně: »Neznám Hospodina, neznám Boha, neznám Ježíše Krista.« A můžete jim dávatí důkazy jakékoli, neobrátlí se, neboť srdce jich je zatvrzelé. To jsou jedni. Druzí přijímají sice křesťanství a církev, ale provádějí na něm pod záminkou jakéhosi vyrovnání s pokrokem časovým změny, aby se stalo náboženstvím našim dobám přiměřeným, t. j. hotoví jsou z něho odstraniti mnohá učení a zavedení, která každému katolíku jsou drahá a jež církev naše učí, myslíce, že tak víra naše nevěrcům bude milejší a přístupnější. A to není opravování, ale boření. Jest nesmyslné, že ruce lidské odvažují se zlepšovati dílo boží.

My spasíme sebe a jiné, jestliže úplně a zcela rozum svůj podřídíme sv. víře, jestliže dle víry život svůj zařídíme, jestliže zcela a plně oddáme se vedení sv. církve naší, abychom radostně a svorně s církví šli, s církví svou cítili, s ní pro víru bojovali a vítězili, a tak víru svou zachovali a korunu spravedlnosti v nebi přijali. Amen.

W.

Neděle XVIII. po sv. Duchu.

O zlé příležitosti a hříšném zvyku.

»Vstaň, vezmi lože své a jdi do domu svého.«
(Mat. 9, 6.)

[— Jak se můžeme uzdraviti od nemoci hříchů. —] Všickni lékařové staré i nové doby jednosvorně souhlasí v tom, že má-li se člověk nemocný uzdraviti, především příčina — kořen nemoci samé — odstraniti se musí, a nestane-li se tak, že nebezpečí nemoci vždy více roste, až smrt v zápětí přivádí. Tak i zahradník zkušený, který ve své květnici našel bodláčí a bejlí, neořezává je, neboť to by mu mnoho neprospělo; kořen, který zůstává v záhoně, plodil by stále nové bodláčí. A proto musí se škodná bylina od základu vyhubiti, musí se vyrotiti kořen. Chceme-li tedy některé zlo, které nám škodí, odstraniti, musíme hledati nejprve jeho kořen, jeho příčinu.

A tak činiti musíme i s nemocí duševní, s hříchem. Hřích zajisté jest nemoc velmi zlá, mnohem horší a nebezpečnější nežli všeliký neduh tělesný, netoliko že hojení nemoci této jest obtížné a zdlouhavé, nýbrž hlavně proto, že táhne za sebou záhubu věčnou, když hojení se nepodaří. Překvapí-li hříšníka, který nezbavil se nemoci duše své, smrt tělesná, tuť dvojí smrtí umírá, on ze smrti tělesné nepřichází k životu, nýbrž opět k smrti, k smrti věčné.

Kdo tedy žádá si uzdravení býti od této zlé nemoci, která přivádí smrt věčnou, ten nemůže se spokojiti pouze s vydatným lékem, kterého se mu dostává ve svátosti sv. pokání, nýbrž on musí kořen, základ hříchů vyrotiti, musí totiž vystříhati se všeho, co ke hříchům svádí. V dnešním evangeliu udává Kristus Pán, co vše činiti máme, chceme-li se dokonale uzdraviti z hříchů; udává to při uzdravení člověka poraženého dnou. Tři věci to byly, které mu nařídil: »Vstaň, vezmi lože své a jdi do domu svého!«

A tak i my činiti musíme. Musíme:

- I. povstati, abychom vystříhali se zlé příležitosti;
- II. musíme opustiti lože zlých zvyků a
- III. konečně odejti do domu své smrtelnosti.

Pojednání.

I.

[— Zlá náklonnost jest v nás. —] Je to stará věta právnická, že pokud někdo částku a byť i malou dědictví má, potud má i právo hlásiti se k dědictví celému. A to platí i o hříchů. Ve svátosti sv. pokání zbavujeme se ho sice, ale hřích panuje aspoň z části v nás, dokud jsme poslední zbytky jeho nevyhladili, dokud jsme duši svou zcela nezabednili, aby ni žádným otvorem otravující dech jeho se nedostal do nás.

[— Co jest zlá příležitost? —] To praví i Kristus Pán: »Pohoršuje-li tě ruka tvá, neb noha tvá, utni ji a odvrz od sebe,

lépe je ti jednorukému a kulhavému vjíti do života, nežli dvě ruce a dvě nohy majícímu uvrženu býti do ohně věčného.

Jaké to dojemné, různé podobenství! Co jest nám potřebnějšího, co milejšího, nežli ruka a noha? A přece, máš-li, křesťane, dům, společnost, neb osobu, která by ti byla tak milá, ba milejší nežli ruka tvoje, musíš vyrotiti ze srdce svého přítulnost k ní, musíš utíkat z tohoto domu, z této společnosti, od této osoby tenkrát, když podávala by ti příležitost ke hříchu, neboť lépe, stokrát lépe jest odepřít si radost pomljející a zachovati duši svou, nežli radovati se a pak zahynouti na věky.

[— Máme se jí varovati. —] Poslyšme jen, jak rozhodně, jak určitě ona slova v evangeliu zní. Kristus Pán nepraví: »Pohoršuje-li tě oko tvé, zavři je,« nikoli, on volá: »Vyvrz je, utni nohu i ruku.«

To nedostačí tedy, když, křesťane, myslíš pouze: »Půjdu i nadále do společnosti této, do domu tohoto, kde se hřeší, ale já hleděti budu, abych tam nezhřešil. Ne, Pán mluví, tu neradno hráti si s nebezpečím. Kdo lehkomyšlně s nebezpečím si zahrává, ten v něm zahyne — a proto utíkej z takové společnosti, kde lidé úsměšky tropí si z Boha, kde posmívají se víře, kde vynášejí na odiv vady svých bližních, kde i jinak se hřeší.

[— Abraham. —] Rci ke svým přátelům, kteří ze samého přátelství tolikrát již ke hříchu tě svedli, rci k nim ona slova, jež Abraham pravil k Lotovi: »Hle, celá země jest před tebou, prosím, odejdi, půjdeš-li v pravo, zůstanu v levo, zvolíš-li si ale krajinu na pravo, půjdu v levo.« Jděte, přátelé moji, kam vám libo, nemohu, nechci déle obcovati s vámi, nebo spása duše mé jest mi dražší, nežli hříšná rozkoš, kterou jsem v obcování vašem dosud požíval.

[— Jsme slabí v dobrém. —] Či snad domníváš se, že jsi silným dosti, že neklesneš v pokušení, v příležitosti? Ó to by byl nebezpečný sebeklam! Jen nahlédněme, nejmilejší, do srdce svého, vizme tu slabost, kterou přirozenost naše obklíčena jest! Co jiného jest život jednoho každého z nás, nežli stále se opakující důkaz oné staré pravdy, že v údech našich vládne zákon, který odporuje zákonu ducha a který drží nás zajaté pod zákonem hříchu?

[— Proto nás zlá příležitost snadno přemůže. —] A při této slabosti a náklonnosti ke hříchu směli bychom vydávati se v příležitost a pokušení, které do hříchů nás přivéstí usilují? Jen se otažme zkušeností! Co jest člověk, iak líčí nám jej zkušenost? Třtina větrem se klátící, hříčka svých náruživostí. Dnes hoří horlivostí pro Boha, zítra již slaví svět vítězství nad ním, nyní ještě kráčí po úzké stezce, která vede do nebe, a za málo okamžiků již jest na široké cestě zkázy; brzo jest pln zmužilosti a hotov z lásky k Bohu vše trpěti, a brzy na to jest malomyslný a váhavý. Když pak k této přirozené slabosti ještě lákadlo zlé příležitosti přistupuje, zdaž může pak někdo opovážlivě tvrditi, že se udrží, že neklesne?

[— David. —] Kdo byl spravedlivějším nad Davida? A hle,

jeden okamžik učinil jej cizoložníkem a vrahem. Když tedy takový muž, takový pevný sloup padl a neodolal pokušení, co stane se tu s námi? Co bude z toho, který po přijetí sv. svátostí opět počne navštěvovati místa a osoby, které mu dříve často poskytovaly příležitost ke hříchu. Dozajista vyplní se slova, že »kdo nebezpečí miluje, v něm i zhyne«. Když tedy, křestane milý, duše tvá v svátosti sv. pokání došla uzdravení od hříchu, když v nejsvětější Svátosti oltářní vešel jsi v svazek nejužší s Pánem, tu nesmíš, ač-li miluješ Boha a svou duši, obcovati více s lidmi zlými a prostopášnými, nebo není možno býti zároveň přítelem Boha nejčistšího a člověka nečistého. Chceš-li pak dokonale zbaviti se nemoci duševní, hříchu, nutno, abys opustil lože zlých navyklostí.

II.

[— Hříšný zvyk. —] Známo nám všem, že snáze se napraví škoda, která nedávno se stala, nežli škoda již stará a že mnohem obtížnější bývá uzdravení z nemoci hluboko v těle zakořeněné, nežli z takové, která teprve počíná. A právě tak obtížné, ba mnohem obtížnější jest vyhojiti nemoc duševní již zastaralou, t. j. hřích, který stal se zvykem. Upadne-li někdo z lehkomyšlnosti neb slabosti do hříchu smrtelného, je to ovšem zlé, neboť každý hřích přináší duši smrt, ale hříšník takový nemusí ještě si zoufati. Navrátí-li se srdcem lítostivým k Bohu, tu nalezne ve svátosti sv. pokání odpuštění — život. Jinak je to ale s člověkem, jemuž stal se hřích častým opakováním — zvykem.

[— Těžko se přemáhá. —] I tento hřích zvykový může zhojen býti, ale velmi obtížně, a docílí-li se přece uzdravení, nastává opět nebezpečí nové, neboť kdo zvykl některému hříchu, tomu stal se hřích tento druhou přirozeností, ba skoro nutností, jeho rozum není často ani schopen, aby poznal tu bídu, v níž se potácí, jeho vůle nemá více síly, aby odtrhla se od hříchu. On slibuje sice, že se polepší, ale první pokušení již přivádí jej k pádu. Jako stéblo i nejslabším vanutím větru odnášeno bývá, tak i otrok zvyku, hříchu. Je-li tomu ale tak, kterak, nejmilejší, člověk takový bude moci dojíti zdraví duševního? On se stal otrokem hříchu, hřích jím lomcuje, pronásleduje jej, on se mu nemůže vymknouti, pokud nevytrhá z duše své i nejslabší kořínky jeho. Zdaž nejsou tedy k politování ti nešťastníci, kteří uvykli některému hříchu, jako podvodu, klení, pomlouvání, utrhačství, opilství a jiným neřestem tak, že vězí v patrném nebezpečí na věky zahynouti.

[— Jak ho přemohl sv. Augustin. —] A co si tedy počítí? »Vstaň, — tak volá Pán — vstaň, vezmi lože své,« t. j. odstraň nejprve příležitost ke hříchu, utec od ní a pak činné pevné předsevzetí, že s milostí boží odvrhneš i lože zlého zvyku, v němž jsi tak dlouho ležel. Sv. Augustin dokázal to sám na sobě, co vše může člověk s milostí boží, jen-li upřímně chce. Hluboko klesl muž ten ve svém mládí, ale sotva mu zasvítí paprsek milosti boží, již setřásá se sebe pouta, pod nimiž tak dlouho sténal. A kterak se to stalo?

On roztrhl okovy své, nikoli znenáhla, ale rychle, najednou. On, ten nejbídnější otrok vilnosti, činí slib čistoty. Augustin, který pro mrzký zisk vydal se na dalekou cestu z Afriky až do Milána a slibuje chudobu. On, dříve pyšný a ctižádostivý, zdráhá se přijmouti důstojnost kněžství a sicez pokory. Augustin, ten hrdý, sobě libý a domýšlivý mladík vyznává pak před celým světem, před všemi budoucími časy své nepravosti.

[— Je třeba vytrvalého boje. —] A co mohl sv. Augustin, to mohou všickni, kteří v okovech hříchu některého sténají. Jako Augustinovi, tak i jim hotov jest Pán pomoci, on stále připraven jest podati jim rámě své, aby vytrhl je ze záhuby, aby opět pozdvihl je k sobě a učinil je dítkami svými.

Chop se tedy, milý křesťane, rameně toho, a zajisté že brzo vybědneš z toho pletena hříchu zvykového, jímž duše tvá jest upoutána. Zde nestačí činiti dobré předsevzetí pouze jednou — pouze při přijímání sv. svátostí, nikoli, předsevzetí toto musí se často, ba denně, obzvláště při příležitosti neb pokušení ke hříchu opakovati. Kdyby opilec, marnotratník, podvodník, člověk hněvivý a vilný denně se rozpomínal na to předsevzetí, jež učinil při sv. zpovědi, kdyby denně, ráno počínaje práci svou je obnovoval, ó zajisté brzo podařilo by se mu vymknouti se z okovů a otroctví tohoto hříchu a duše jeho brzo by ozdravěla. K tomu konečně potřebí jest, aby odešel do domu své smrtelnosti.

III.

[— Myšlenka na smrt. —] »Vstaň, jdi do domu svého,« pravil Kristus Pán v evangeliu k nemocnému, a tak volá i k hříšníkovi. Jdi do domu svého, t. j. rozjímej často, že dům tvůj, že tělo tvé z prachu učiněno jest a v prach se opět obrátí. Ba, nejmilejší, myšlenka na smrt, myšlenka na smrtelnost těla našeho, na porušitelnost tohoto života pozemského, myšlenka na hrob, ta učí nás nejvydatněji utíkat hříchu a konati spravedlnost. Myšlenka ta ukazuje nám, že všecka rozkoš, všecka sláva světa tohoto jest pouhým dýmem, pouhou parou, která v niveč se ztrácí, a že jenom jeden diamant, jenom jedna perla jest, která zdobí duši naši na věky, totiž ctnost. Ó kéž bychom jen častěji a sice vážně rozjímali, co vše leží v tom slově, jež pravil Hospodin k Adamovi a jež i každému z nás platí: »Umřeš!«

[— Chrání nás od hříchu. —] Ba, nejmilejší, kdybychom častěji vzpomínali sobě na hrob, který každého z nás čeká buď za rok, snad za měsíc, ba snad za několik dní, ne, tu ani možno by nebylo nám hřešiti dále, neboť každý hrob volá k nám hlasem výmluvným: »Uloženo jest všem lidem jednou umříti, a pak přijde soud!«

[— Tak i myšlenka na soud. —] Tam za hrobem čeká nás Soudce spravedlivý a každý dostaviti se musí před něho a byť by se sebe více vzpíral myšlence té, byť by zde v životě sebe více byl ukolébal svědomí své a potlačil v něm víru v nesmrtelnost, soud a odpovědnost na onom světě. Ó kéž bychom častěji vzpomínali

si na soud, kéž bychom častěji uvážili, že hodina smrti a soudu nejistá jest, ba že překvapí nás snad, kdy nejméně to tušiti budeme, zajisté že nebřešili bychom lehkomyšlně dále a nevydávali se v nebezpečí záhuby věčné. »Pamatuj, člověče, na poslední věci své a na věky nezbřešíš,« praví Písmo.

[— Filip Macedonský. —] To již pohané uznávali, neboť Filip, slavný král macedonský, měl služebníka, jemuž nařídil, by každého dne z rána pozdravil jej slovy: »Filipe, pomni, že jsi člověk smrtelný!« Moc a sláva krále tohoto sahala daleko, kofilit se mu slavní a mocní národové a vyvyšovali jej až mezi bohy. Jaké tu bylo nebezpečí pro něho, zapomenouti na to, že i on jest člověkem smrtelným! A právě tou stálou upomínkou na smrt hleděl se vystříhati všech nepravostí. A čteme-li životopisy oněch velikánů — světců, kteří jako hvězdy jasné třpytí se na obloze církve svaté, tu poznáváme, že u nich právě myšlenka na smrt byla nej-mocnějším protijedem hříchu a nejsilnější pohnutkou k ctnosti. Ale myšlenka ta je hořká a proto velmi mnozí se jí zhošťují, ba oni žijí tak, jakoby na věky měli zde zůstat, jaký div tedy, že zapomínajíce na smrt a soud užívají světa v hříších a spí ten nebezpečný spánek zatvrzelosti srdce? Takové může probuditi jenom opětné a opětné volání Písma sv.: »Umřeš, člověče, — pomni, ó člověče, na poslední věci, a na věky nebřešíš.«

[— Závěr. —] Poznali jsme tedy, nejmilejší, co činiti musíme, chceme-li se uzdraviti z nemoci duševní, z hříchu, musíme povstati a vystříhati se příležitosti ke hříchu, odvrhnouti od sebe lože zlých, hříšných zvyků a často mysliti na smrt. Nuže, je-li nám duše naše drahá, střežme se míst, společností a osob, které až dosud byly nám příčinou a pohnutkou ke hříchu. »Kdo nechce nebezpečí utíkati — dí sv. Augustin, — ten hledá svou záhubu.« Roztrhněme konečně jednou zmužile a odhodlaně zhoubné okovy hříšných navyklostí, které duši naší dlouho poutaly! Bůh bude nám pomáhati, když jej prositi budeme. Pracujme s milostí jeho ze všech sil svých, zajisté že brzo dojdeme svobody synů božích. Pomýšlejme častěji na smrt, která stále v patách jde za námi, a která nás překvapí jednou — snad právě v hodině, kdy nejméně se toho nadějeme. A to li činiti budeme, zajisté že brzo se uzdravíme ze všech hříšných náklonností, brzo vyvážneme ze starého kvasu hříchu a duše naše zaskvěje se v svatebním rouše milosti Kristovy, která povede nás jistě k branám království božího. Amen.

† František Ekert.

Řeči příležitostné.

Ukončení žní.

Naše povinnosti po žních.

Kostra: Na božím požehnání všechno záleží. Proto máme: 1. býti vděční, 2. spokojeni, 3. s bližním se radovati, 4. rádi z přebytku nuzným udělovati, 5. pokorní býti, 6. tiše čekati na dary boží.

»Všeliké dání výborné a každý dar dokonalý shůry jest, sestupující od Otce světél.«
(Jak. 1. 17.)

Dlouhý čas jest od setby až k ukončení žní. Kolik práce a námahy, kolik starostí má rolník v této době! Jeho úlohou jesti vydobýti z půdy obilí. Jak často vrací se domů s pole unaven, jaké starosti svírají srdce jeho, když jas sluneční a déšť, chladno a teplo nechtějí dle jeho libosti se střídati, když za parného letního dne na obloze temné mraky se zdvihají a nivám záhubou hrozí. A co nám prospěje všechna námaha, práce a starost, když nám nepopřeje zdaru ten, v jehož rukou jest déšť a jas sluneční? Práce, kterou člověk konati musí, jest jakoby připravoval stůl, na který mají pokrmy postaveny býti, ale pokrmy tam dáti, zdařilé žně dáti, není věcí člověka, který stůl připravuje, nýbrž věc Boha, dárce všeho dobra. Proto nás také Pán Ježíš učil modliti se: »Chléb náš vezdejší, dejž nám dnes!« Proto praví také žalmista Páně (126. 1.): »Nebude-li Hospodin stavěti domu, nadarmo pracují, kteří stavějí jej. Nebude-li Hospodin ostřihati města, nadarmo bdí, kdo ostřihá ho.«

Nadarmo jest záhy vstávati a pozdě na lůžko se položiti a neúnavně pracovati, když Pán Bůh pracím našim nežehná. A naši předkové, kteří byli duchem křesťanským lépe proniknuti než křesťané naší doby, uznávali tuto pravdu příslovím: »Na božím požehnání všechno záleží.« Ano, na božím požehnání všechno záleží, neboť »všeliké dání výborné a každý dar dokonalý shůry jest, sestupující od Otce světél.« O této pravdě dnes o slavnosti ukončení žní chceme uvažovati, abychom poznali povinnosti své po dokonaných žních.

1. Vděčnost. Vůči nikomu nemáme povinnosti větší vděčnosti než vůči Bohu. Neboť od něho máme vše, co máme, co nás těší. Zůstaňme jen při tom, co jest nám dnes nejbližší, při žních. Bůh seslal nám jaro a s ním květy na stromech, nivách a rolích. Ach, kdo se tehdy neradoval při pohledu na vši tu krásu a nádheru! Přibližovalo se léto a parnem slunečním uzrávajících obilí krásně se zabarvovalo, klasy se klonily tíží zrněk, které v sobě chovaly, a čekaly na žence. Když jsi tehdy kolem polí chodil, zdaž se srdce tvé radostí nezdvihalo? Nevznášel jsi tehdy nikdy oči své k nebi a neříkal jsi: »Otče, díky za tvou dobrotu a požehnání!«, a nemodlil jsi se zároveň: »Bože, nechal jsi to

růsti; zachovej to také, odvrát od polí krupobití a všelikou škodu!« A viz — podzim nastal, stodoly tvé jsou naplněny, pokrm máš na celý rok, nepotřebuješ se úzkostlivě ptáti: »Odkud vzít chléb na zimu, pro mne a mé děti?« Bůh ti to vše dal. Ale nejen tobě, i jiným Bůh dal. Tak zle se nikomu nevedlo, každý dostal svůj díl, jeden více, druhý méně, ale každý přece dosti. A Bůh nebyl povinen ti to dáti, tak o tebe se postarati, nýbrž jeho milosrdenství a dobrota laskavě ti to dala. Proto děkujte mu! Neboť od něho, od nebeského Otce, jest každý dokonalý dar. »Co máš, člověče, co jsi neobdržel?« ptá se apoštol. O všech darech těla a duše, od narození až po tuto hodinu, o radostech, kterých jsi užil, o výsledcích práce a námahy své, o všem tom přemýšlej a rci, zdali jest něco, čeho bys nebyl od něho obdržel! Proto děkuj Bohu z plna srdce!

2. Spokojenost. Avšak nejen děkovati máš, nýbrž buď také spokojeným s tím, co ti Bůh udělil. Ať jsi obdržel mnoho neb málo, buď s tím spokojen, neboť přichází to vše s hůry, od Boha světél. Když lidé dary rozdávají, jest často při tom stranictví, sami leckdy pochybují, zdali to správně dělají, často nemohou to ani vše dobře uspořádati, i kdyby chtěli. To však není možno u moudrého a spravedlivého Otce nebeského. Proč tobě dal veliký kus chleba a onomu malý, proč tebe do bohatého paláce a onoho do chudé chatrče postavil, dosti na tom, On to učinil, a ty bys nechtěl býti s tím spokojen? Viz, bylo by dobře na tom dítě, kdyby vše dostalo, co vidí a co chce? Nechtělo by nyní ostrý nůž, za chvíli špičatý nástroj, za chvíli opět hořící světlo za hračku? A jed místo cukru? Není-liž lépe na tom, když musí vzít to, co se mu podává? Zajisté, ale ty, jenž nejsi spokojen s tím, co ti Bůh dává, jsi sám takové dítě. Bůh ti dává a odepírá něco, poněvadž ví, že je to pro tebe dobré, a ty bys to chtěl mít jinak? Chceš lépe věděti, co je ti užitečné a škodlivé? Spokojenosti nenabýváme bohatstvím, nýbrž vírou, že vše přichází s hůry, od Boha světél, a proto nemáš záviděti bratru, který snad obdržel více nežli ty, nýbrž máš se s ním radovati nad jeho štěstím.

3. Raduj se proto s bližním. Když jsem všecko s hůry, od Boha světél, obdržel, máš v srdci svém mysliti, má i bližní můj štěstí své právě odtud. A neměl bych býti přívětivý k tomu, k němuž jest Bůh přívětivý? Neměl bych milovati toho, koho Bůh miluje a komu Bůh požehnání dává? A jak jsme bohatí, když tomu rozumíme, radovati se s bližním nad statky, které mu Bůh udělil! Nešťastná jest rodina, v níž se ostatní bratři a sestry neradují, když se bratrovi nebo sestře lépe vede nežli jim, a my bychom nebyli křesťany, dětmi božími, kdybychom se hněvali, že jeden z našich bratří má lepší žně a více obilí ve stodole nežli my. Ale nejen nemáme záviděti bratru, že více dostal, nýbrž rádi máme udělovati z přebytku bratru, kterýž méně dostal nežli my.

4. Dobročinnost. Ano, křesťanská dobročinnost jest čtvrtá

ctnost, které nás učí výrok sv. apoštola Jakuba a kterou zvláště uvážiti máme. Protože všechno, co máš, nepochází od tebe, nýbrž od Boha, nenáleží to jen tobě samotnému, náleží to také těm, kteří zároveň s tebou Boha o vezdejší chléb prosí. Či myslíš, že z jiné příčiny ti nebeský Otec udělil více než potřebuješ a jinému méně? Nejsou-liž i jiní lidé jeho dítkami, neprosí-liž i oni o vezdejší chléb? Či platíš u Boha více než někdo jiný? Nikoliv, u Boha platí chudý jako bohatý. Tu nemá nikdo nouzi trpěti, neboť proto dává tolik plodů na lukách, polích, zahradách, aby všichni měli chléb, kteří jej leností nebo marnotratností od sebe neodpuzují. Proto dává jednomu mnohem více než potřebují, aby rozdělovali mezi nuzné bohaté dary boží. Co pak chceš s přebytkem dělati? Chceš si jej ponechat, až jej budeš musiti opustiti, až bude rakev tvým přebytkem, rubáš tvým rouchem a červí tvou společností? Nuže viz, když si pozemské statky s sebou vzíti nemůžeš, můžeš je přeměnit ve věčné, nebeské poklady. Bůh ti požehnal, dal ti více, než potřebuješ, z přebytku dále si přátele, kteří ti přes hrob a smrt zůstanou na věčnost. Díky chudých, slzy, které jsi usušil, vědomí, že jsi dle sil svých dobré činil, to jsou nebeské poklady, v něž pozemské statky můžeš a máš proměnit. Nenech proto žádného chudého bez pokrmu z domu svého odejít, neboť Bůh ho k tobě posílá, aby bylo zjevno, zdali konáš skutky milosrdenství a zdali jsi hoden požehnání, které ti udělil.

Ale nejen dobrodiní máte prokazovati, nýbrž máte zůstat také pokornými, když vám Bůh tak hojně požehnal. A to je důležitá věc, kterou každému na srdce kladu. Nemyslete nikdy: Mám nyní všeho dost, kdo mi to může vzíti? Neboť nyní mohu hodně užít, neboť nouze a nedostatku nemusím se obáhati. Pán dal, Pán zase může vzít; pyšnému vezme to jistě. Jeden rolník v posledních dnech žní, když už jeho stodoly obilím byly naplněny, rouhal se Bohu; soused jeho míní, že třeba Bohu za požehnané žně děkovati, tu on odvětil: »Co pak? Mám děkovati za to, o co jsme se s mými lidmi přičinili, mám to pokládati za dar, o který teprve prositi mám?« A Bůh ho potrestal očividně. Ještě téhož večera povstalo brozné povětrí, a první blesk udeřil do stavení tohoto rolníka a zničil všechno, všecinko tak, že on a jeho lidi jenom životem vyvázli. O pokrm, který nechtěl za dar boží uznati, musil pak skutečně žebrati. Zajisté, pěkné poučení pro mnohého obsahuje tento pravdivý příběh. Ale pýcha může se jeviti ještě jiným způsobem.

Bůh udělil nejen chléb, nýbrž i prostředky, ukájeti také ostatní potřeby.

Než jaké potřeby mají tu mnozí? Zdaž nepoužívají obnosu za obilí strženého k marnotratnosti, k marnivosti? Přepych, marnivost zaujala srdce i venkovanů, a čím větší je často nouze v domě, tím více se rozhazuje. Buďte proto pokorní, vraťte se opět k prostotě, jednoduchosti svých předků, pak požehnání boží a s ním blahobyt přijde do domů vašich.

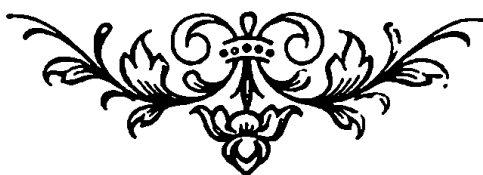
A opět, zdaž často výsledku práce nepoužívá se k prostopášností?

Neřkej: To je moje věc, do toho nikomu nic není! Nikoli, je to věc boží, dar boží, který jsi obdržel, a věz, že jednou budeš z toho počet klásti, jak jsi ho užíval. Užívej proto pokorně požehnaných žní a nezneužívej ke hříchu, co ti Bůh udělil.

6. Poslední, čemu nás výrok sv. apoštola Jakuba učí, jest: Tiše očekávej další dary boží. Jest tak leccos, co bychom rádi měli a oč Boha prosíme, a nedává nám toho. Možná, že je mezi námi mnohý, který od Boha nedostal tolik, kolik si přál. Čekej jen tiše a pokorně, Bůh je to, který všecko dává a také všecko ve vhodný, pravý čas dá. Nenechá tě přece nouzi trpěti, jen když s důvěrou jeho pomoc očekáváš. Máš snad již delší čas starost na srdci, která ti pokoje nedopřává. Prosil jsi Boha, aby starost tu s tebe sňal; dosud však tak neučinil. Doufej, učiní to, neboť od něho pochází každý dokonalý dar. Snad máš veliké starosti o výživu pro sebe a svou rodinu, jak je do světa vypravíš, ano snad se ti leckdy zdá, že nevidíš žádné spasné hvězdy v temné noci starostí svých. Ale čekej jen a pohlízej tiše a důvěrně k tomu, od něhož pochází každý dokonalý dar, který ti v pravý čas pomůže.

Vůbec pohlížejme ve všech potřebách našich důvěrně k Bohu, od něhož všecko dobré přichází. Věř, důvěřuj a čekej tiše; učiní všecko co nejlépe, nepřestane otvírati ruku svou a požehnáním naplňovati všechny, kteří v něho důvěřují, neboť nic ani ten, který sází, ani ten, který zalévá, jest něco, ale Bůh, jenž dává vzrůst. (I. Kor. 3. 7.) Amen.

Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.

LISTY VĚDECKÉ.

Jakým způsobem bylo by lze docíliti čtenější návštěvy při odpoledních službách Božích, zvláště na venkově.

V dobách moderních zmatků o názorech na svět, původ a cíl člověka, našeho nadpřirozeného určení, kdy nevěra s vírou přímo a doráživě se sráží, víru zjevenou potírá a to prostředky zdánlivě samozřejmými jako »vědou«, »pokrokem«, »vymoženostmi« všeho druhu v oboru »socialním«, »politickém«, »osvětovém« a p. nelze nechápati, že massa lidu pod dojmy denních hesel a hybných proudů neuvědomuje si, že schází s cesty, odbočuje až zachází a že nepoznává, že bloudí, že ocitá se na chybných cestách i pokud se týká sv. víry a spásy věčné.

Tohoto uvědomění a upozornění — stačí — aby někdo jiný našemu lidu dal. Jest potřebí činnosti kněze a jeho pastýřského působení.

Předložená pastýřská otázka o návštěvě odpoledních služeb božích míní přispěti duchovním správcům, zvláště na venkově pokynem, že by u našeho českého lidu dala se pozvednouti zděděná, zbožná jeho mysl probuzením k bývalé horlivé návštěvě odpoledních služeb božích a z toho důvodu se táže po pobídkách, na základě kterých bylo by lze docíliti čtenější návštěvy při odpoledních službách božích, neboť návštěva tato opravdu vázne, klesá, upadá a stává se její úbytek fakticky symptomem doby, to již na našem venkově. Proti chorobě nabádá se tu k léku, který by léčil tam, kde jest rána a léčil přiměřeně. Chorobou našeho lidu jest klesání v zbožnosti, předmětem otázky je tuto zbožnost pozvednouti.

Jedná se o to, kterým způsobem?

Odpovídá 1° *buzením zájmu*, instrukcí a poučováním věřících, aby lépe vnikali v pravdu, že odpolední služby boží a jejich čilá návštěva jest součástí celodenní oslavy boží a naší povinností, abychom dopoledne i odpoledne snažili se plniti třetí přikázání boží: »Pomni, abys den sváteční světil!« tedy »den« t. j. dobu jednoho dne v týdnu, tedy celý den, ráno i večer a odpoledne.

Odpovídám 2° *návodem*, kterak odpolední služby boží souhlasně s běžícím církevním rokem a s významem různých dob posvátných i také s ohledem na čas, na zaměstnání, pohodlí a náladu osadníků a místních poměrů zaříditi, aby účastníkům se zalibovaly, zamlouvaly a opravdu přicházely vhod a k užitku, k oblibě.

Odpovídám 3° *upozorněním*, kterak namnoze dosud lze lehko a obratně docíliti četnější návštěvy odpoledních služeb božích, zvláště na venkově.

Ad 1m.

Návštěva odpoledních služeb božích jest, *a*) věcně a vnitřně opodstatněna, jest *b*) církví sv. uložena, jest *c*) potřebou lidu.

a) Návštěva odpoledních služeb božích má svůj základ v církevních hodinkách, zejména nedělních a svátečních nešporách, na nichž od jakživa, kde se dosud v kterých chrámech udržely, v městech i na vesnicích, osadní lid věřící rád podílu brával, zejména zpívaly-li se nešpory české anebo zpěvem zvláště vycvičeným, jako v Emausích v Praze nebo při chrámech Cyrillských Jednot a literátských bratrstev. Kde není zpěváků anebo nedostává se dobré vůle a jest vlažný ředitel kůru nebo není prostředků jiných, jmenovitě při chudých chrámech venkovských, že nemohou nabídnouti zvláštní materiální náhradu a odškodněnou varhaníku, nezbyvá pohřchu duchovnímu správci, leč aby měl s lidem odpolední pobožnost takovou, jaká se za daných poměrů dá. Ale ať se utvářila dnešní odpolední bohoslužba na našem venkově třeba i sebe primitivněji, jedno udrželo dosud, to totiž, že odpolední t. zv. požehnání jest doplňkem a součástí nedělní a sváteční bohoocty a že jest nabádati lid, aby na odpolední služby boží nezapomínal, jim neodvykal, jim se neuhýbal.

Jak časovým je toto připomenutí, dokazuje právě konferenční otázka naše, neboť uvažuje stávající pokleslý stav návštěvy odpoledních služeb božích a vybízí k obnově četnější návštěvy — neschvaluje tudíž, ale upozorňuje na úpadek a chce zjednati nápravu.

b) Účast na odpoledních službách božích tak odpovídá posvátnosti dne nedělního a svátečního, že se církví svatou přímo věřícím ve »Velikém katechismu« v otázce 491 za povinnost ukládá. Slova zní: »Máme-li přestávati na tom, abychom v neděle a zasvěcené svátky pouze mši svaté přítomni byli?« Odpověď: »Nemáme přestávati na tom, abychom v neděle a zasvěcené svátky pouze mši svaté přítomni byli; máme i kázání poslouchati a na odpolední služby boží choditi.«

Není ovšem závaznost k odpoledním službám božím taková a tolik přísná jako k nejdrazší oběti mše svaté dopoledne, než v rámu závazku našeho světití den Páně jest a církev svatá některak nezamýšlí, nás z něho zouti, naopak spěchá s přáním v čas, aby se odpolední pobožnosti ve farnostech ožily a zvláště na venkově aby nezanikaly.

c) A choditi na odpolední služby boží není lidem na škodu, nýbrž prospívá, jest potřebou, někdy až i velikou povinností, v pádu, že na dopolední služby boží nebylo lze jíti, ale na odpolední ano, a v jiných případech. Kdo z pohodlí, netečnosti a že nedbá, nechodí na požehnání, nesvětí neděle a svátků plně.

»Veliký Katechismus,« který jest psán pro měšťanské školy a spíše pro dospělé, praví v otázce 398: »Kterak světíme neděli? Neděli světíme, když od prací služebných odpočíváme, *předepsaným službám božím obcujeme* a bohumilé skutky konáme.« A v otázce 400: »Co se zapovídá v třetím přikázání božím,« dí: V třetím přikázání božím se zapovídá:

1. služební práce v neděli bez potřeby nebo bez řádného církevního dovolení,

2. všechno, co neděli znesvěcuje nebo světiti ji překáží, na příklad: nestřídmost a rozpustilé hry, *hříšné radovánky* a jiné věci podobné.

Co dělávají obyčejně ti, kteří nechodí na požehnání a kteří to bývají? Upracovaných nebývá tolik mezi nedocházeči jako nedbalců a lehkomyšlných omladinců. Mnohý lehává po zahradě v čas odpoledních služeb božích, aby mohl večer a v noci tím déle vysešeděti na táčkách, s milou anebo s kamarády při noční toulce a při harmonice a zpěvu na návsi třeba do 11. hod. a ještě déle. Zda-li by neprospělo mnohému, kdyby o takovýchto večírkách raději ani nevěděl, nebo s nimi počkal a chodil zatím pravidelně na požehnání a tam se za své budoucí povolání k Pánu Bohu modlil a tak se na vážný úkol svého života připravoval? Nevyspání, kouření, pitky, předčasné troubadérství, noční miliskování bez účelu a bez láskového podkladu, není-liž to na újmu pověsti a cti i bezúhonnosti a ctnosti mladíka i dívek, neslušelo-li by takovým více, kdyby nejprve dávali Bohu co božího jest a neochránili-li by se jistěji hříchu a neužili-li by ideálněji nejkrásnějších let života, radosti plného mládí? Duch boží věje kam chce a odkud chce, ale je také jisto, že pravá zbožnost jest nejjistějším a nejvydatnějším zdrojem vánku ducha dobrého: *pietas ad omnia utilis est*. Zbožnost jest nejlepší průpravou do života, smyslnost a tupost k věcem božím zavádí k lenosti a k předčasnému marasmu. Komu tedy se podaří zejména mládež školní a dospívající s pomocí boží přivábiti do kostela i na odpolední služby boží, zaslouží se velice o dorost lidský, neboť vychová pokolení zdravé a svěží, silné a statečné, horlivé a právě katolické. Záhy povím, kterak zpříjemniti návštěvu odpoledních služeb božích.

Ad 2m.

Návod, jakým způsobem bylo by lze docíliti četnější návštěvy při odpoledních službách božích, zvláště na venkově.

»Veliký katechismus« praví v otázce 401.:

»Co nás má zvlášť odstrašovati od znesvěcování neděle?

Od znesvěcování neděle má nás zvlášť odstrašovati:

1. bázeň časných i věčných trestů, jimiž hrozil Bůh rušitelům soboty;

2. myšlenka, jak trestuhodno jest, po šestidenní péči o tělo ani jednoho dne nevěnovati péči o duši ;

3. velikost pohoršení, když člověk den Páně znesvěcuje, jiné k tomu svádí neb i nutí;

4. jiné smutné následky znesvěcování neděle, jako : ztráta božího požehnání, zpustnutí srdce, *mravní úpadek lidské společnosti.*

Doplňme tuto katechismovou metodu úvahou, která se ne- bude snad zdáti nevhodnou, úvahou o krásách církevního roku, o tajupných kouzlech, jimiž pochopení a smysl pro tajemství boží přímo oplývá, kterýmž duch lidský tak jest přístupný, že ani nejzarytější nedbala se jím nevzpouzí, ale jím se nakloní, jím se upoutati dá jestliže se jich jen pozná, jestliže se mu vysvětlí, jestliže se mu řekne, jestli také ví, proč má choditi rád do kostela, vytrvale po celý rok i také na odpolední služby boží.

Upozorňuji jen na harmonii posvátných dob církevního roku a připadajících období občanského anebo řeknu slunečního roku : zimy, jara, leta, podzimu.

Jak znamenitě ku př. přiléhá advent na melancholii v přírodě v prosinci, jak útulný rodinný krb o Vánocích významně snoubí se s nejčistšími radostmi Betlema při narození Páně, o koledě, na Nový Rok, o Sv. Třech Králích ! jak neděle po Zjevení Páně budí v nás myšlenky na školu, na výchovu, na povolání života, změnu stavu, základ rodiny, sňatek, společnost, sociální úkoly lidstva, zlepšení stávajících poměrů, pokrok v dobrém, výsluní spásy pro věčnost i čas, jak zase doba kající, svatopostní pamtuje na sebepoznání člověka, na nápravu chyb, na vzpruhu k vytrvalosti a síle, na správné nazírání na svět, na život, na naše věčné určení !

Velikonoce znamenají dogmaticky naše slavné někdy těla vzkříšení, allegoricky a sociálně naše obrození mravní i hmotné a současně nastávající doba jarní probouzí ze spánku přírodu, odívá zemi zelení, naplňuje hospodáře nadějí na novou úrodu, vyjasňuje mysl člověka a slunce samo rozechřívá nejen koru zemskou nýbrž i srdce starce jako jinocha a panny : v jak krásném souladu pojí se tu nebe se zemí, Bůh s člověkem, *gratia cum natura, quam perficit, non destruit* . . Po Velikonocích zjevuje se vzkříšený Spasitel Apoštolům, je posvěcuje, odívá plnomocí, hotoví k světovému poslání, vybízí k modlitbě a připravuje na seslání Ducha svatého : člověk vychází na práci polní, oře, seje, vláčí, svolává na námahu svou požehnání s nebes, poroučí do ochrany Nejvyššího své osení, slaví své křížové dny, chystá se na Nanebevstoupení Páně, ví, že i slunce stoupá vždy výše, stahuje mraky, dělá bouře, hrozí blesky, jak očividně vzpomíná tu tvor lidský na všemohoucnost boží, na křehkost vlastní, na dobrotu Prozřetelnosti božské, jak cení dary boží, jak vystihuje štědrost příští Utěšitele Ducha svatého, Ducha pravdy, ale také všeho požehnání božího !

O Svatodušních svátcích připomínáme si lásku, žár lásky

boží nejen v rozdávání sedmera darů nejlepších, duševních, nadpřirozených, nýbrž i náplň vůně a květů na stromoví, v zahradách, v štěpnicích a sadech, na lukách i polích, vše dýše radost, zápal, doufání a nadšení, příroda závodí s mocí boží, srdce s bohatstvím moudrosti, hlubokosti a vědomosti nejsvětější Trojice boží, umění lidské s tajemstvím a krásou božího Těla, děje lidské s rozkvetlým stromem založené církve boží, mohutníci, slavné, rostoucí až do končin země, až na nás, až do konce světa . . !

Hle! jak vábně působí na nás a k rozjímání pobízí nehybnoucí kon lásky Kristovy, abychom učili se posvěcovati své denní úmysly, své práce, své skutky a obraceti, vše ku větší slávě boží, ku větší zásluze vlastní. A tento účel mají pobožnosti celého roku, kázání každé neděle a každého svátku, sem směřovati má i zařízení odpoledních služeb božích, aby každého času dostávalo se duši stravy, lámán jí byl chléb nebeské pastvy, aby z víry živa ku tvůrci svému pílila, s ním se pojila, v něho se nořila a jím jedenkrát na vždy oblažena byla!

Jak tu uspořádati odpolední služby boží, aby nebyly jednotvárnými, šablonovými, ale živými a časovými?

Církev sv. dává na ruku, kterak příhodně střídati odpolední pobožnost o nedělích a svátcích. V adventě až do Hromic nabádá ku křesťanským cvičením ve městě i po vesnicích, aby do nejzazších samot hlásáno bylo, že přiblížilo se království boží na zemi. V postě konají se postní kázání, příprava lidu k sv. zpovědi podle stavů a obcí, křížová cesta; v měsíci květnu májové pobožnosti alespoň některý den v týdnu s Mariánským kázáním, na jaře pouti na Hrádek, na Sázavu, na Sv. Horu, do St. Boleslavi, v létě pobožnost k Srdci Páně, sv. růženec, litanie, na podzim oslava sv. Václava, klanění se Nejsv. Svátosti, modlitby za dušičky, občas výklad sv. růžence zejména v říjnu, o větších svátcích nešpory v pozdější hodinu kolem 3 hodiny odpo. V oktávu sv. Jana Nepomuckého a po celý měsíc máj večer mezi 7. hod. a 8. hod. Mariánské písně, zpívané litanie, sv. požehnání a modlitba »Anděl Páně.« Aby byl větší výběr v litaních a církevních modlitbách, dlužno zažádati sv. Stolicí o schválení přiměřených litaní a manualií. Též jest nutno, aby již dítky školní byly často cvičeny v kostelním zpěvu, aby obnovil se časově bývalý obyčej, kdy byly tak zv. opakovací hodiny v kostele, aby častěji odpoledne se lidem alespoň kázalo, aby se kázalo sociálně t. j. prakticky a jako návod, jak by si posluchači měli všimati i společenských otázek, zejména potřeby šíření katolického tisku, četby katolických novin, a také navykati, last non least, přijímati častěji a nábožně sv. svátosti, navštěvovati velebnou svátost a odevzdávati duši do všemohoucí ochrany boží, poněvadž nevíme dne ani hodiny, kdy umřeme.

Na konec vzpomenu, kterak v našem městě snažili jsme se a to se zdarem, oživit odpolední návštěvu služeb božích.

Začali jsme právě adventem. Ohlásili jsme křesťanská cvičení a záhy byla návštěva úplná. Ten čas totiž je nálada ku cvičením

v lidu nejlepší, jest po polních pracích, lid nemá kam jíti, rád vítá příležitost, kdy může něco slyšeti z biblických dějin.

O Vánocích přilákaly nám do chrámu Páně zejména školní děti — jesle. Objednali jsme dětem archy jesliček po krejcaru nebo i dražší k vystřihávání a k podlepování, pořídili jim mimo to jesle z kostelních a osadních sbírek v kostele vyřezávané, umělecké, jednoduché, ale vkusné a vystavili je na oltáři až do svátku Hromnice.

V postě zavedli jsme v neděli odpoledne kázání dle stavů a po nich křížovou cestu s *dobrym* zpěvákem. Byl plný kostel lidí.

V květnu působila májová pobožnost večer. Co den plnil se děkanský chrám lidem, okrášlili jsme Mariánský oltář a přispěli tak k výzdobě chrámu Páně.

V létě zase konáme procesí a započneme křesťanská cvičení po vesnicích. Nastanou podzimní poutě, sejde se víc přespolních přátel a známých, ti jdou s domácími na služby boží, zavítají i na odpolední pobožnosti.

Hlavní zásada a pravidlo jest, střídati pobožnosti a vybídnouti dopoledne s kazatelný lid, proč mají přijíti na odpolední služby boží. Ohlásí se pořádek pobožnosti a upozorní na časovou potřebu, abychom se modlili. Lid chce věděti proč? a co? se koná. Rád si dá říci a přijde.

Tolik mé odpovědi na letošní otázku.

Ferd. Schmidt.

Duchovní správa a rekruti.

Mezi úkoly spořádaného státu patří také, aby pečoval o bezpečnost celku i jednotlivce. To činí se v době naší brannou mocí, ku které každý občan proto má své povinnosti. Na podzim ubírají se z každé farnosti mladíci k plukům, aby tam zadost učinili službě vojenské. Tři léta mají prodletí v cizím ústředí, mezi neznámými lidmi, snad ve velikém městě, plném nebezpečí a úskalí pro mladého muže. Proto třeba, aby mladíci odcházející za brannou svou povinností byli v dobrém posílení a proti pokušením obrnění.

V Německu pořádají se za tím účelem pro rekruty před jejich »naučováním« exercicie čili duchovní cvičení. Jak zprávy z minulého roku 1909 oznamují, byla účast při cvičeních těch veliká, tak že nebylo ani možno vyhověti všem přihláškám. Také v našich zemích věnuje se mladíkům odcházejícím na vojnu duchovní pozornost. Tak byl na př. na první diecesní synodě v Brně r. 1909 tomuto odboru duchovní správy věnován zvláštní referát, rovněž upozornil náš časopis na str. 753 v čísle 11. minulého XVI. ročníku 1909 na důležitost této duchovní správy.

Starý jest v zemích našich zvyk, že rekruti před svým odchodem k plukům přistupují ku správě boží. Horlivý duchovní správce nejen hledí krásný tento zvyk zachovati, nýbrž snaží se

významný okamžik ten celé farnosti vyznačiti tím, že dle možnosti věnuje rekrutům nedělní kázání o takové příležitosti.

Kterému faráři nenadělají rekruti mrzutostí a starostí, píše kterýsi kněz*). »Jejich křik a lomoz není tak zle míněn, je to spíše jakýsi šibeniční humor než zlá vůle, ale přece jest s tím to neb ono zlo spojeno. Když se blížila ta doba rekrutů, napadlo kterémusi faráři: Což abys promluvil k rekrutům kázání na rozloučenou? Po úvaze »pro« a »contra« bylo kázání a působilo velmi dobře. Celá obec mluvila o pěkném kázání pro rekruty, chasníci cítili se tím uctěni, někteří přišli se k faráři poděkovati a byli u příležitosti té pozváni k němu »na svačinu.« Dříve než odešli na vojnu, vyzpovídali se všichni!«

Srdce mladých lidí jsou právě v době té vlnavá pro každé napomenutí. V cizím okolí, v cizím městě, mezi cizími lidmi, v cizích poměrech brozí jim mnohé nebezpečí. Vždyť Bohu žel, i v našich zemích jsou spolky, které olupují mladé lidi o poklad nejdrahocennější, o svatou víru, po otcích zděděnou. Vyslanci jejich čekají nešťídka na mladé nezkušené vojíny, kteří v cizím městě, nikoliv neznajíce, nevědí si rady, zvou je do svých schůzek, častují a hostí, podělují různými spisky. Mladý muž znenáhla odcizuje se otcovským náboženským názorům, nešťídka pozbývá duševní rovnováhu a pak i víru! K nevěře za nedlouho pojí se porušenost mravů, dav jiných hříchův a neřestí, mladý muž hyne na duši i na těle! Komu neštělelo by se takových ubohých ztracených oveček?

Duchovní správce napomene přede vším mladíky, aby svatou víru opatrovali v srdcích, jako statek nejvzácnější. Dává jim napomenutí, aby i na vojně nezapomínali na své křesťanské povinnosti, aby nezanedbávali modlitby a přijímali sv. svátosti alespoň jednou v roce. Vybídne je, aby pilně varovali se špatné společnosti, kde by víra nebo dobrý mrav porušeny býti mohly. Připomene jim, že opravdový duch mužný a vojenský nejví se zevnější drsností, bezohledností, nešetností ku bližním, nýbrž právě naopak, že u vojína se skvělým zevnějším zjevem, s úhledným stejnokrojem, má se shodovati ušlechtilé vnitřní smýšlení i uhlazené způsoby obcovací. Nezapomene jim také na srdce položit, aby byli poslušní představených dle slov Písma sv. a nekonali povinností svých pouze ze strachu před trestem a před lidmi, nýbrž z lásky k Bohu a k bližnímu.**)

Nešťídka ohlašují veřejná návštěví zábavy a schůzky na rozloučenou s rekruty. Také některé naše veřejné spolky, korporace a noviny snaží se odstraniti mnohé nešvary, které rekruti »naru-kujíce« provozovali. Přispějme i my kněží dle sil svých ku povznesení duchovní úrovně mladých lidí těch! Vždyť je to také

*) Korrespondence kněžského spolku „Associatio perseverantiae sacerdotalis“, r. 1896. Str. 145.

**) Hojně vhodných myšlenek k podobným promluvám najde duchovní správce ve sbírce »Kázání pro rekruty«, která v jazyku německém právě vyšla nákladem naší tiskárny V. Kotrby v Praze. — Pozn. redakce.

větev tak důležité duchovní správy mužův! Práce naše nebude dojista marná, nýbrž bude nám zásluhou ke cti a slávě boží, ku prospěchu nesmrtelných duší, a na oslavu milé naší vlasti!

Dr. Rudolf Zháněl.

O ubytování vojska.

Vždy občas se vyskytují dotazy farních úřadů, a proto uvéstí platné normy jest s velikou výhodou, aby se farář nebránil, čemu se někdy ubrániti nemůže, což jest proň zbytečnou porážkou. Farní úřadní místnosti vyjmuty jsou od ubytování vojska, však místnosti nadpočetné nelze ubrániti před touto povinností. Jde to na jevo z dobrého pojednání »Slovníku právního«, z něhož vyjímáme následovní:

Ubytování vojska jest jednak právem státu, jednak povinností státních občanů. Státu přísluší totiž právo ubytovati jednotlivé části ozbrojené moci neb jednotlivé příslušníky její i v míru za přiměřené odškodnění v neerárních budovách; povinností státních občanů jest buď celá oddělení vojska či jednotlivé vojenské osoby do domu přijati. Ubytování vojska jest ve své nynější formě důsledkem všeobecné branné povinnosti. Ve starověku, jakož v čase stěhování národův existovala pouze ležení; v prvních dobách středověku staral se každý lenní či korouhevní pán sám o přebyt svých vasalův a oděnců; lancknechtí tábořili ponejvíce ve stanech, osazovali však též již i ve vlastní zemi jednotlivé osady; zavedením stálého vojska stalo se ubytování v míru tím více důležitým a právo, je ukládati, resp. povinnost je trpěti, stalo se předmětem stálých a dlouho trvajících bojů mezi stavy a vojenskou správou; z toho vyplynula potřeba upravití ubytování přiměřenými zákony.

V Rakousku má platnost zákon o ubytování ze dne 11. června 1879 č. 23 ř. z., který změněn byl částečně zák. ze dne 25. června 1895 č. 100 ř. z.; v Uhrách platí XXXVI. zák. čl. z r. 1879; oba zákony jsou vlastně identické a vykazují jen docela nepodstatné rozdíly. Tímto zákonem zbaveny platnosti všechna ustanovení, jež v jednotlivých korunních zemích ohledně ubytování byla vydána. Přes to však nebyly zákonem tím nikterak dotčeny všechny ony před 1. červencem 1879 (dnem to, kdy nyní platný zákon nabyl moci práva) uzavřené a dosud pravoplatné smlouvy mezi vojenskými úřady, obcemi, zemskými zastupitelstvy neb soukromými osobami, o poskytování vojenských noclehův a jiných potřeb; jen v tom případě pak má býti ustanovení v tomto zákoně obsažených použito i tam, kde existují dříve uzavřené smlouvy, jsou-li ustanovení zákona pro dodavatele příznivější.

Stálé, trvalé ubytování, jež zavedeno na základě stálé dislokace branné moci v míru (ve výraze »branná moc« zahrnuto vojsko, válečné loďstvo a obě zemské obrany). Toto ubytování jest veřejným břemenem, jež nese celá dotyčná země, břemenem,

za něž vojenská správa poskytuje zákonem pevně stanovenou náhradu. Péče a pokud možno nejstejnoměrnější rozdělení ubytování náleží v obor působnosti zemských úřadů. Vojenská správa jest práva (§ 35. alin. 4) při poškozeních objektů k ubytování vojenských oddělení neb osob poskytnutých jen za takové škody, jež povstaly vinou ubytovaných, ne však za ony, jež povstávají náhodou neb následkem obyčejného opotřebení. Též musí býti nárok na hrazení škody nejdéle průběhem jednoho roku po odevzdání objektu, k ubytování upotřebeného, soudně ohlášen. K trvalému ubytování patří i opatření stálých kasáren, ohledně jichž zbudování jsou v zákon o ubytování pojaty zvláštní výhody (§§ 18., 33.—37).

Zatímní ubytování nastupuje při pochodech, soustřeďování vojska, cvičeních ve zbraní atd. a jest to břemeno, které nese dotýčná obec. Vojsku jest nařízeno, by přijalo vždy ubytování jemu obcí označené a zákonu o ubytování vyhovující i s ostatními vedlejšími potřebami. Při ubytování na pochodech musí ubytovatel poskytnouti společné ubytování i členův rodiny, cestujícím s hlavou rodiny vojenského stavu (ženě a dětem), leč bez zaopatření. Při ubytování na pochodech má ubytovatel poskytovat v zemi obvyklou stravu se 42 dkg. masa (bez přívažku) na jednu osobu, začez odvádí se starostovi obce (řediteli ubytování) vojenskou správou náhrada, *pro jednotlivé země vždy na dobu jednoho roku stanovená.*

Při všech ostatních družích zatímního ubytování dostává mužstvo tak zv. stravovné (etapové zaopatření) a ten, kdo ubytování poskytuje, má tedy jen k používání vykázati společné používání ohniště a nádobí k vaření. Pro koně má býti vedle ubytování dodáváno i osvětlení stáje, náradí stájní a sláma ke stláni, tato však za zvláštní poplatek a za ponechání hnoje.

Společné je ubytování, když se opatří v témže stavení byty nejméně pro půl setniny pěchoty neb myslivců, pro čtvrt švadrony neb pro rozloženou o sobě četú zákopnickou neb náhradní kádr jízdy, pro půl baterie polního dělostřelectva, pro půl setniny pevnostního dělostřelectva, pro půl setniny sboru zákopnického neb železničního a telegrafního pluku, pro švadronu sboru vozačského, pro setninu pěších sborů zeměbranných neb pro švadronu jízdních sborů zeměbranných — nepočítajíc bytů důstojnických, skladišť, strážnic a vedlejších potřeb, byly-li by které v témž stavení. V jiném případě je ubytování porůzné. Je-li ubytování společné, opatřeny buďte místnosti zvláštní, které nejsou zároveň ustanoveny k jiným potřebám. Při ubytování porůzném buďte vojáci, pokud možná, ubytováni ve světnicích neb komorách od obydlí ubytavatelova oddělených, které se mají dle potřeby osvětliti a v zimě topiti. Slovo »vojsko«, kterého se v tomto zákoně užívá, obsahuje v sobě stálé vojsko, vojenské loďstvo námořské, zeměbranu a domobranu (§ 4. cit. z r. 1895)

K společnému ubytování užito buď v tomto pořádku:

a) kasáren erárních,

b) jiných stavení státních k dispozici daných a dle nálezu komise příhodných,

c) kasáren od země, okresu, obce neb od osob soukromých k dispozici daných neb kasáren prozatím zřízených. Kde by toho bylo zvláště potřebí, mohou ubytovací budovy býti nově zřízeny státem s přivolením finančního ministra za náhradu v tomto zákoně vytkčenou. Kasárny jsou budovy, věnované výhradně účelům ubytovacím. Dělí se na kasárna I. a II. třídy. Za kasárna I. třídy pokládána budiž budova, která schválně k tomu účelu byla vystavěna a která bytnou prostorou i jinakou povahou vyhovuje požadavkům, které nařízením budou ustanoveny. Za kasárna II. třídy pokládána budiž ta budova, která bytnou prostorou vyhovuje úplně kasárnám I. třídy, svou povahou však menším požadavkům cestou nařízení vytknutým. Kasárna prozatímná však jsou místnosti ke společnému ubytování vojska příhodné, které se nalézají ve staveních, jež nejsou výlučně ustanovena k ubytování, dále místnosti, jež ve příčině prostory bytné nebo povahy místností nevyhovují úplně tomu, čeho se ohledně kasáren vyhledává. Zda opatřeny býti mají kasárna I. neb II. třídy neb kasárna prozatímná, ponechává se úmluvě správy vojenské s příslušným opatřovatelem. Ustanovení, vztahující se ke kasárnám a prozatímným kasárnám platí též ohledně chorobinců a nemocnic vojenských, dále ohledně vojenských domů transportních, které, jsouce umístěny v některém stavení k tomu zvláště určeném a vyhovující tomu, čeho se jinak vyhledává, pokládají se na roveň kasárnám, jinak však kasárnám prozatím zřízeným.

Ubytování porůzné má míti místo jen tehda, když nelze opatřiti společné ubytování (§ 5. cit. z. z r. 1895).

Žádá-li se, aby některá (erární neb neerární) kasárna neb kasárna prozatím zřízená pro podstatné vady ve příčině police stavební neb zdravotní byla zcela opuštěna, rozhodne o tom, je-li toho potřeba, po předložení nálezu smíšené komise ministr země obrany, slyšev ministra finančního, a to, jde-li o kasárna neb o prozatímná kasárna stálého vojska (válečného loďstva námořského) po úmluvě s říšským ministremojenství. Náklad ubytovací, který z toho vznikne, může býti požadován dle tohoto zákona. Neerární kasárna neb kasárna prozatím zřízená lze opustiti jen tehda — když by příslušná kasárna neb kasárna prozatímná, jež se mají opustiti, opatřiti jiná kasárna neb kasárna prozatímná, jež mají touž prostoru bytnou. Též užívání erárních příbytků k jiným účelům než ubytovacím (§ 7. cit. z. r. 1895) neb scizení jich není dovoleno, leč že by opatřila se náhrada stejné ceny, nebo že by budovy nebylo třeba následkem změněné stálé dislokace v míru. Pro přechodní poměry, které by dotčenými případy snad vznikly, lze též zvláštními smlouvami, avšak jen na krátkou dobu, učiniti prozatímná opatření.

Náhrada za byty vojenských gažistů, též za jiné místnosti, jichž kromě bytů je pro mužstvo potřebí, jakož i za jich zařízení, poskytne správa vojenská dle jistých tříd nájemného (§ 19. zák.

z r. 1895). Ministr zemské obrany po úmluvě s ministrem financí a říšským ministrem vojenství vřadí obce do těchto tříd nájemného a stanoví nájem v každé této třídě od 10 k 5 letům podle průměrného nájemného, vyhledávaného v 5 bezprostředně předcházejících letech za užívání místnosti, pokud se týče nábytku. Při vyhledávání průměru nájemného počítány budte veřejné dávky z nájemného, které je najímatel povinnen platiti (dvouhaléř činžovní, školní).

Postup, jehož při tom šetřiti dlužno, bude ustanoven cestou nařizovací. Platnost sazby, která od 1. ledna 1891 do konce prosince 1895 platila, prodloužila se do konce r. 1900. Jestliže během 10letého sazebního období větší počet vojenských gažistů v některé stanici jsoucích, užívá na základě § 25. odst. 2. tohoto z. od obce skutečně bytů a většina nájemného od obce za tyto byty placeného převyšuje průměr mezi sazební náhradou obci náležející a mezi náhradou nejbližší vyšší třídy nájemné, může obec tato, ač-li jest vřaděna do nižší třídy nájemné nežli do první, činiti nárok na nové vřazení po uplynutí prvních pěti let sazebního období. Obec tato budiž vřaděna znova do některé třídy nájemného, platné sazby nájemné na zbývajících 5 let sazebního období na základě nájemného v místě obvyklého, které vyšetřeno bud dle § 30. zák. z r. 1895. Naopak zase po vypršení prvních 5 let sazebního období může obec znova vřaděna býti do některé třídy, jestliže nájemné tak kleslo, že za to míti sluší, že jsou tu podmínky po vřazení do nižší třídy nájemné. Nová stálá místa posádková, když jde o opatření společných příbytků (§ 5.), budte vřaděna do třídy nájemné podle nájemného v místě obvyklého, vyšetřené v čas příslušné úmluvy. Sazební výměry dle toho na jevo vycházející platí až do nejbližšího všcobecného upravení nájemného, po případě až do vypršení prvních 5 let sazebního období, také pro byty gažistův a vedlejší potřeby kromě kasáren (kasáren prozatimných) opatřené. Pokud při nových místech posádkových jde toliko o ubytování porůzná, je nájemné v místě obvyklé, hned po vtažení posádky vyšetřené, platným až do vřazení do některé třídy nájemné.

Jednotlivé obce mohou dle zásady tohoto § býti výjimečně znova klasifikovány pro období od 1. ledna 1896 až do konce r. 1900, požádaly-li za to ještě během r. 1895. Náhrada za den, kterou má správa vojenská platiti za byt poddůstojníkův a ostatního mužstva, též za přechování koňů, ustanovuje se takto:

a) za ubytování jednoho muže:

1. v kasárnách I. třídy 12 h; 2. II. třídy 8·12 h; 3. v kasárnách prozatimných 6·10 h; 4. při ubytování porůzném 2·10 h a když neopatří se palivo a náčiní k vaření (§ 26.) 2 h.

b) Za přechování jednoho koně:

1. v kasárnách I. třídy 6·14 h; 2. v kasárnách II. třídy 4·10 h; 3. v kasárnách prozatimných 4·4 h a 4. při ubytování porůzném 2·10 h.

Pro kasárna a kasárna prozatimná, která za působnosti tohoto zákona budou nově zřízena, může dána býti záruka, že

budou obsazena nejvýše po 25 let. Po dobu zaručeného obsazení bude zřizovateli ode dne, kterého příslušný předmět byl odevzdán správě vojenské, zaručeno tím způsobem nepřetržité požívání příbytečných poplatků, nehledě k tomu, zda obsazení je přetrženo nebo zrušeno; pokud by se však nestala se zřizovatelem úmluva pro správu vojenskou výhodnější, bude po čas, na zaručenou dobu obsazení scházející, placena náhrada, která dle § 31. cit. z., pokud se týče dle sazby za prázdné přístřeší přísluší. Ostatně zůstává se správě vojenské právo, upotřebiti budovy, jichž k obývání pro vojsko není potřebí na ten čas, za který se dává náhrada, k jiným účelům vojenským neb ji k jiným účelům pronajati. Jestliže by dle nálezu vyslané komise smíšené a dle rozhodnutí příslušných úřadů budovy, jež byla se zárukou ubytovací opatřena, za příčinou nějaké neobyčejné příhody, na př. války neb škody živelní, buď celé neb částečně nemohlo se trvale užívati, tedy přestane se poměrně dávatí náhrada. To platí i tehda, když by udržování některého obytného stavení tak bylo zanedbáno, že by stavení toto bylo prohlášeno za zcela neb částečně neobyvatelné (§ 33. cit. z. z r. 1895).

Kdo opatří kasárna neb kasárna prozatimná, udej, předkládáje svoji ofertu (nabídku), pokud se týče zdělávaje stavební program, chce-li je opatřiti náležitým nářadím a chovati nářadí toto v dobrém stavu, je čistiti a doplňovati, pak, zda chce či nechce opatřovati palivo, topivo a svítivo. Nechce-li, opatří to správa vojenská (§ 34. cit. z.).

Za byty zřízené na čas periodických cvičení ve zbrani a soustředění vojska v barácích dává se náhrada dle § 31. Tato náhrada počítá se dle počtu dnův ubytovacích (§ 46. cit. zák. z r. 1895).

Prosty povinnosti ubytování vojska jsou dle § 10. zák. z r. 1879 budovy, určené pro členy panovnické rodiny; budovy, používané vyslanectvími; všechny místnosti, používané státními úřady, jakož i úřední místnosti zastupitelstev říšských, zemských, okresních i obecních, spolu i s úředními byty; kostely a nemocnice, ústavy dobročinné, učební, vychovatelské a léčební, jichž účelem není zisk, veřejná musea a knihovny, trestnice, ženské kláštery, v klášterech mužských místnosti ke klausuře určené, úřadovna duchovních správců, úřední místnosti poštovních a telegrafních úřadů, místnosti, nutné k provádění vozby železniční a paroplavby, konečně pak místnosti, jichž nevyhnutelně jest potřebí k provozování živnosti.

Každému ubytovateli jest dovoleno (§ 15. cit. zák. z r. 1879) uložené jemu ubytování poskytnouti v jiných v tomtéž místě (čtvrti města) se nalézajících vhodných místnostech; též může (ubytovatel) požadovati při ubytování po různu po uplynutí jednoho měsíce za přeměnu ubytování.

Vojenská cvičiště, přípravné střelnice, tělocvičny, jízďárny, cvičiště, koupadla a brody koňské, jichž je při ubytování trvalém i dočasném zapotřebí, jsou vedlejší potřeby bytu. Není-li v obci,

ve které je posádka, pozemků neb koupadel k těmto zvláštním účelům příhodných neb jeví-li se příhodným, by bez újmy prospěchu vojenského z příčin hospodářských neb finančních se mimo obec posádkovou zakoupily, buďtež v nejbližších obcích vypátrány a opatřeny. Cesty k jmenovaným místům, jichž potřebí výhradně pro vojsko, zřídí správa vojenská na vlastní náklad. Práva vlastnického, pokud se týče užívacího, nechť dobude sobě správa vojenská na základě přátelské úmluvy a není-li to možným, cestou vyvlastnění (§ 365. o. o. z.). Plošná výměra a ostatní požadavky vojenských cvičišť, střelnic, tělocvičen, jízdáren a cvičišť budou ustanoveny dle potřeby doby příslušné ve shodě s říšským ministrem vojenství cestou nařizovací (§ 55. cit. z. z r. 1895).

Pokud by místa dle § 55. zák. z r. 1895 opatřená nestála pro cvičení vojenská (včetně cvičení ve střelbě), zůstává se správě vojenské právo, užívati bez překážky pozemků, jichž je potřebí. Toto staň se však, by se co nejvíce možná šetřilo kultur, pročež, stanoví-li se, kdy se má konati vojenské cvičení v poli, zvláště pak, kdy státi se má soustředění za příčinou většího taktického cvičení a cvičení ve zbrani zálohy a zeměbrany, buď hleděno nejvíce k tomu, by nebylo hospodářství polní a lesní přerušováno. O takovém cvičení buď obcím, jichž se týče, dána, pokud možná, dříve zpráva. Škodu těmito cvičeními způsobenou a ušlý zisk nahradí správa vojenská. Náhrada staň se, pokud možná, hned na místě samém orgány vojenskými. Jestliže by tímto způsobem náhrada se nestala, vyšetří smíšená komise, ke které se pozvou osoby škodou postižené, za řízení politického úřadu a s přibráním příslušných odhadců způsobenou škodu a ušlý zisk. Komise sestoupiti se má hned po skončeném cvičení ve zbrani neb soustředění a dokončiti úkol svůj bez přetržení.

Ve kterých lhůtách má býti vyšetřována škoda v okolí stálých táborů, stanoví úřad politický, dohodnuv se se správou vojenskou. Pokud by se nedosáhlo při smíšených komisích smírné shody, rozhodují politické úřady pořadem stolic (§ 20.). Náhrada budiž vojenskou správou dána v čase co možná nejkratším.

Ubytovací práce vykonávají obce v přenesené své působnosti, odvolání jich proti rozhodnutím politických úřadů v záležitostech ubytování nemají však přece odkládací platnosti.

Ve válce jest při ubytování rozhodnou jediné vojenská potřeba. Ačkoli má býti poskytování vojenského ubytování a z vedlejších potřeb pro případ války upraveno zvláštním zákonem, jenž má býti teprve vydán, přece budou v tom ohledu i kdyby k vydání takového zákona mělo dojíti, vždy v první řadě rozhodující vliv míti ohledy na válečný úkol a cíl.

Z těchto výjimek jde jasné na jevo, že byt farářův pro skutečnou jeho a domácích službu nepodléhá povinnosti ubytovací, za to však místnosti přespočetné, jsou-li ve faře. Tato výjimka vztahuje se na byty duchovních všech denominací.

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle XIX. po sv. Duchu.

Výklad epištoly.

Nejmilejší! Epištolám sv. apoštola Pavla jest sice nesnadno rozuměti, jak svědčí sv. apoštol Petr (II. Petr. 3, 16), ale částka z epištoly k Efesským, kterou klade církev sv. na dnešní neděli, zdá se mi býti dosti srozumitelnou a krom toho i dosti bohatou na spasitelná naučení, ačkoliv jest velmi krátká. Nuže, slyšme a uvažujme, k čemu nás napomíná sv. apoštol.

Nejprvé nám dává napomenutí obecné, potom některá napomenutí zvláštní.

»Obnovte se duchem mysli své a oblecte člověka nového, kterýž podle Boha stvořen jest v spravedlnosti a svatosti pravdy.« — Tato slova apoštolova týkají se nás všech. Všickni máme se obnoviti duchem mysli své, a všickni máme obléci člověka nového, stvořeného podle Boha v spravedlnosti a svatosti opravdové. Co je to? To není nic jiného, nežli opravdové pokání. Opravdové pokání ukazuje se v tom, že zcela jinak smýšlíš nežli prve, dokud jsi byl v stavu hříšném; že nenávidíš, co jsi prve miloval a miluješ, cos prve nenáviděl, žes zcela jiný člověk, žes jako znovu zrozen. Takovéto vnitřní duchovní obnovení má býti ovocem každé sv. zpovědi.

P o j e d n á n í.

Nuže, zkoumej se, křesťane, jsi-li po sv. zpovědi zcela jiný člověk, nežli jsi byl před ní. Hle, tys sliboval s pohnutým a kajícím srdcem, kleče tamto u stolice zpovědní, že zanecháš nadobro smilstva neb cizoložstva, a zanechal jsi ho skutečně? Sliboval jsi svatosvatě, že se s bližním smíříš; a smířil jsi se skutečně? Sliboval jsi, že se budeš pilně modliti a do kostela choditi; a jsi skutečně pilen modlitby a služeb božích? Ach, možná, že žiješ po zpovědi, jak jsi žil před ní, že opět se oddáváš smilstvu a cizoložstvu, že opět se hněváš na svého bližního, že opět zameškáváš modlitbu a chrám Páně! Je-li tomu tak, nebylo tvé pokání upřímné, opravdové. Pročež zanech jeden každý z nás hříchu, ježž jsi prve

miloval a buď pilen ctností, kterou jsi prve nenáviděl; pak budeš znovuzrozen, budeš jako první člověk, jenž byl stvořen podle obrazu božího, v spravedlnosti a svatosti opravdové.

Arciť, draží v Kristu, jako nemůže mrtvý sebe samého vzkřísiti, tak nemůže činiti nikdo sám od sebe dokonalé pokání, musí ho předejít a pohnouti milost Ducha svatého, jak vyškla církev sv. výslovně na sněmu tridentském. (Sess. VI. Can. 3.) To zkusila na sobě sv. Teresie, jejížto památku světíme budoucí měsíc. Patnáct let žila v jakési vnitřní rozdělenosti: milovala modlitbu, ale také marné řeči; milovala nábožné čtení, ale také světské kratochvíle; milovala Boha, ale také svět. Ale jednou pohlédla na obraz ukřižovaného Spasitele s citem nikdy před tím nepocítěným; poznala, že nemilovala dosud svého Spasitele celým srdcem svým, i zvolala plna vroucnosti: »Od této chvíle, Pane, jsem tvoje všecka!« A skutečně od té chvíle teprv byla sv. Teresie obnovena duchem myslí své. Následujž jeden každý z nás této svaté panny. Ulyšší-li hlas boží tebe z hříchů kárající, nezatvrzuj srdce svého, ale obrať se k Bohu celým srdcem svým, zanech hříchů a buď pilen všeliké ctnosti.

A kterých hříchů zvlášť máš zanechati a kterých ctností zvlášť pilen býti? Slyš sv. apoštola řkoucího:

»Pročež odložice lež, mluvme pravdu jedenkaždý s bližním svým; neboť jsme vespolek údové.« Nesluší se tedy na nás, kteří jsme se obrátili k Bohu a obnovili duchem, abychom mluvili lež; naopak sluší se, abychom mluvili s bližním svým pravdu. Tázete se, nejmilejší v Kristu, proč? Sv. apoštol jmenuje příčinu zcela zřetelně. Praví: »Neboť jsme vespolek údové.« Ano, my všickni jsme vespolek údové jednoho těla, jehož hlavou jest Kristus. Zdali pak se oklamají údové jednoho těla? Zdali skrývá oko propast, k níž kráčí noha? Zda-li odpírá ruka svou službu k dílu, které si usmyslila hlava? A my křesťané, v nichž žije jeden duch, duch Kristův. Duch svatý, mohli bychom se oklamávati vespolek? Jak hanebná jest tedy lež! — Ananiáš a Safira přelhali apoštola Petra, když se jich tázal, co utržili za svůj dům. Přelhali tedy Ducha svatého, kterýž jim byl dán na křtu svatém, a byli trestáni náhlou smrtí, aby bylo patrné, jak velice hřeší křesťan, který poskvřňuje svých úst řečmi lživými.

Ovšem nyní, jak dí přísloví, ze lži lidé neumírají, jen že potom víry nemají. Lež podkopává a dokořán vyvrací vzájemnou důvěru, na níž se zakládá všecken zdar práce pospolitě. Když svému bližnímu nevěříš, jak mu podáš svých rukou k dílu společnému? Nuže, odložme lež a mluvme pravdu jedenkaždý s bližním svým, neboť jsme vespolek údové.

»Hněvejte se a nehřešte,« praví dále sv. apoštol; »slunce nezapadej na hněvivost vaši. Nedávejte místa ďáblu.« Sv. apoštol chce říci: »Hněváte-li se, ať tím nehřešíte!« Jako se nesluší na pravé křesťany lháti, tak se nesluší také na bližního svého se hněvati. Ovšem ke hněvu jest náchylen každý z nás od přirozenosti; ale uchvátí-li nás hněv, máme mu odporovati, aby nepo-

vstaly z něho zášť a nepřátelství, aby se neporušila vzájemná shoda, dobrá vůle, láska. Rozhněvati se jest lidské, ale v hněvu setrvati jest ďábelské. Kdo v hněvu setrvá, dává ďáblu místo, t. j. příležitost, aby ho svedl k rozličným křivdám z hněvu pocházejícím. Proto to napomenutí apoštola Páně, abychom se nehněvali přes západ slunce, abychom nedávali místa ďáblu.

Sv. Jan Almužník rozhněval se kdysi se svým přítelem Nicetou pro věc spravedlivou. Před večerem vzkázal příteli svému: »Slunce již se chystá k západu.« Niceta rozpomenul se ihned na dnešní slovo apoštolovo a spěchal k příteli a udobřil se s ním. — Tak čiň, křesťane, i ty; nikdy nezapadej slunce na tvou hněvivost!

Ještě jedno důležité slovo klade nám na srdce sv. apoštol: »Kdo kradl, již nekraď, ale raději pracuj, děláje rukama svýma, což dobrého jest, aby měl odkud uděliti tomu, jenž nouzi trpí.« Nebyla by to opravdová spravedlnost, kdybychom se pouze krádeže varovali. Nebyli bychom opravdoví křesťané, kdybychom majetku bližního svého sice šetřili, ale o nic více nepečovali. My jsme zavázáni bližnímu svému také přispívati z majetku svého, jestliže nouzi trpí. Mámeť pracovati, abychom měli odkud uděliti nuznému.

Slyšíte to vy, kteří pracujete, nemyslíte než na sebe a proto říkáte: Co budeme jísti a co budeme pít a čím se budeme odívati? Pracujete-li jenom proto, abyste sami živi byli, jste lidé sobečtí, nehodní jména křesťanského. Křesťan má pracovati i proto, by mohl jiným lidem dobře činiti.

V prvních dobách křesťanských žilo v Egyptě mnoho poustevníků. Tito poustevníci trávili svůj čas na poušti v pobožnosti a práci. Pletli koše, rohožky a podobné věci, prodávali je v městě, peníze utržené rozdávali chudým, sami pak spokojili se málem, vařivem a vodou. Jak nepodobní jsou jim křesťané, kteří sami k plným mlsám zasedají, chudým však pouze drobtů se stolu jejich padajících poskytují a nicméně se domýšlejí, že jsou dobročinní. — Jednejž ty, křesťane, podle naučení sv. apoštola. Pamatuj, pracuje, netoliko na svou obživu, nýbrž i na to, kterak bys pomohl tomu, jenž nouzi trpí, a věz, že na práci takové bude spočívati požehnání nebes.

Nejmilejší! Pamatujme si dnešní naučení sv. apoštola. Obrátme se k Bohu celým srdcem svým, zanechme všelikého hříchu a budme pilní všeliké ctnosti. Zanechme lži a budme pravdomluvní. Zanechme hněvivosti a budme smířliví. Zanechme krádeže a budme pracovití a dobročinní. Takovým způsobem opatříme sobě roucho svatební, jímžto oděni, nebudeme vyvrženi z večeřadla nebeského, ale připočtení budeme k vyvoleným, kteří povoláni jsou k večeři svatby Beránkovy, s ním se radující a veselící a jemu chválu vzdávající (Zjev. 19, 9, 7) na věky věkův. Amen.

Klement Markrab.

Neděle XIX. po sv. Duchu.

O zanedbávání služeb božích.

»Podobno jest království nebeské člověku králi, kterýž učinil svatbu synu svému.«
(Mat. 22, 2.)

[— Význam podobenství: —] Krásné to podobenství, jež vypravuje nám dnešní sv. evangelium není, leč prorockým obrazem budoucích osudů církve sv., kterýž k útěše všech časů nakreslil sám božský zakladatel její Ježíš Kristus. Kdo by neznal onoho krále, s kterým se zde setkáváme! Nebesa jsou trůnem jeho a země podnožím jeho, všemohoucnost žezlem a celý stvořený svět královstvím jeho. A Synem krále toho jest onen Chr., o kterém osvětlení sv. evangeliem poznali jsme, že je skutečným jednorozeným Synem onoho věčného všemohoucího Otce, že člověkem stal se, aby nás lidi opět smířil s Otcem na nebesích.

A tomuto Synu vystrojena je svatba. Vyvolenou nevěstou jeho jest církev sv., kterou povolal, aby v díle spásy pokračovala po všechny věky — a svatební hostinou jsou všechny milosti, které s nebe přinesl a v církvi své zanechal. A tu vizme služebníky, které král vysílá, aby ku svatební hostině zvali. Před dávnými věky byli to proroci a patriarchové, kteří zřetelně ukazovali k Betlemu. Slyšme andělské sbory, kterak na lukách betlemských k místu milostnému svolávají všechny lidi dobré vůle! Slyšme mudrce z dalekého východu, kteří zlato, kadidlo a myrhu co svatební dary nesou ženichu nebeskému. Vizme zbožného Jana na Jordáně, kterak snaží se shromažďovati hostí tomu, v něhož doufali národové.

Ó blaženého toho pozvání, — blažený ten národ, jemuž se ho nejprve dostalo! Než ejhle, — tento národ nepřichází k hodům svatebním, — zamítá pozvání, poněvadž nechce. Ó jak běduje ženich božský, volaje: »Jerusaleme, Jerusaleme, kolikrát jsem chtěl shromážďiti syny tvé, jako slepice shromažďuje kuřata pod křídla svá a nechtěl jsi.« — A nyní vycházejí noví poslové — učedníci, apoštolové, ženich sám, — ale všickni nadarmo — potupy, hany ano smrti dostává se jim za to. A tu nezbylo ženichu nic více, než aby vyšel ven na rozcestí daleko a široko a pozval k hostině kohokoli tu nalezl. Tak odešli apoštolové k pohanům, tak zvěštovali nebeské pozvání všem národům země, tak přišlo to pozvání k našim předkům, tak i nám se ho dostalo.

Pomlčím o tom, kterak podnes poslové krále nebeského hlasem svým opakují pozvání jeho k hostině milostné a jak tu odporná, tam ochotná srdce nacházejí.

O jiné hostině svatební mluvití chci, kterou upravuje nám každou neděli, každý svátek král náš nebeský, an pozornost naši obrátím

1. na hostinu,

2. na hosty, kteří nepřicházejí,

3. na hosty, kteří přicházejí.

Milostnou hostinou jest nám každá neděle, každý svátek.

P o j e d n á n í.

I.

[— Hostina Páně: pokrmem jest 1. slovo boží. —] A v svatyni Páně podává se vám při hostině sváteční nejprvé slovo boží. Toto slovo spasení věčného jest podle učení sv. Pavla mlékem pro slabé, silným pokrmem pro dospělé, tedy pro všechny věřící pravou hostinou duchovní. Ano, slovo boží jest pramenem zázračným. Jako pramen Mojžíšův na poušti ze skály se vyprýštil, tak prýští se slovo boží k občerstvení všem, kteří žízní po pravdě a spravedlnosti. Zázračným olejem je slovo boží, jako olej vdovy v Sareptě ustavičně teče pro chudé, kteří po občerstvení touží, pro pochybující, kteří pokoj hledají, pro zarmoucené, kteří útěchy potřebují, pro trpící, kteří posílnění, uzdravení žádají. Nápojem podivným je slovo boží, jako ono víno v Káni Galilejské Ježíšem Kristem požehnané a rozmnožené, tak že na tisíci místech rovnou měrou se požívá a občerstvuje duše věřících. Tím vším je slovo boží, kterého v svatyni Páně účastni se stáváte.

[— 2. Tělo a krev Páně. —] Než, přistupte blíže, abyste vzácnější ještě a světlejší věci dosáhli, Krista Ježíše samého. Ejhle, jeho moudrost vynalezla zvláštní způsob, aby připravila nám hostinu takovou, již i andělové nebeští, kdyby u nich o závidění mluvit bylo lze, by nám závidět mohli. Sebe sama za pokrm nám podává Pán, neboť praví: »Tělo mé jest právě pokrm a krev má jest právě nápoj.« »Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně zůstává a já v něm,« — a konečně promluvil nad chlebem, jež při poslední večeři v svých sv. rukou držel slova posvátná: »Totoť jest tělo mé« a nad vínem: »Tentoť jest kalich krve mé.« Tam na oltáři připraven je tento zázračný pokrm — ó ten-li v srdci máte, bohatší jste nad celý svět, nebo Pána svého všemohoucího v srdci máte.

Jak krásně opěvuje církev sv. tajemství nejsvětější Svátosti oltářní slovy: »Ó posvátný hode, v kterém Kristus se požívá, památka jeho utrpení se oslavuje, duše se naplňuje milostí a budoucí slávy rukojemství se nám dává! Ano, nejmilejší! tam ukazuje vám Kristus Pán při oběti nejsvětější svoje rány, svoje bolesti, které pro vás utrpěl, uvádí na paměť svou smrt, již pro vás podstoupil, tam dosahujete netoliko všech milostí, jichž on získal nám, ale samého původce milostí těch, zde jest vám, jakoby jste ustavičně slyšeli slova jeho: »Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně zůstává a já v něm.«

To je tedy hostina svatební, k níž zve vás král nebeský každou neděli, každý svátek — je to slovo boží, oběť mše svaté a sv. přijímání.

Než, kde jsou hosté? Že to nejsou hosté nucení, samo

sebou se rozumí neboť kterak by se radovati mohli, kdyby dobrovolně nepřicházeli! Otroku stává se i palác královský žalářem a hostina královská mukou a proto nebyli hosté k hodům svatebním v dnešním sv. evangeliu nuceni, nýbrž pouze pozváni, proto nejste ani vy k hostině královské, kterou Hospodin ve svatyni své vám o nedělích a svátcích upravuje, nuceni, nýbrž také jenom pozváni. Vlastní srdce vaše vás zve k hostině té — zve vás hlahol zvonů, zve vás hlas kazatele, který ve jménu Ježíše pozdvihuje hlasu svého — zve vás modlitba církve, ano zve vás nejmilejší i sám božský Ženich neustále volaje: »Pojďte ke mně všickni, kteříž obtíženi jste a se rmoutíte — já vás občerstvím.« Než kde jsou tito hosté?

II.

[— Pozvání nepřicházejí, protože 1. nechtějí věřit. —] Někteří z pozvaných nepřicházejí, jako nepřišli pozvaní v dnešním sv. evangeliu. O těch, kteří nejprve pozváni byli, čteme: »ale nechtěli přijít.« Tedy neudávají ani příčiny, proč se zdráhají — oni nechtějí. Tak mnozí zanedbávají slova božího, mše sv., svátostí, chrámu Páně; proč? — Nechtějí. Myslí, že nemají toho potřebí, aby byli dobrými křesťany a přišli do svatyně k hodům krále nebeského. Nejmilejší! nedostává se nám slov, abychom jich s dostatek politovali — co jim pomůže všechna ta domnělá moudrost jejich, již se vynášejí — či bude ona moci rozluštit jim všechny pochybnosti, jimiž zmítán jest duch jejich, bude moci ona všechny zhoubné náruživosti, k nimž tak velice nakloněno jest srdce lidské ukrotiti? Ó takoví lidé postrádají útěchy právě v strastech, nemají blaživé naděje, nenalézají právě spokojenosti na světě.

Lidé bez víry jsou třtinou klátící se větrem pokušení — nemají smyslu pro ctnost — lidé bez naděje života věčného podobají se satanovi, který uvržen jsa do záhuby věčné, také nemá žádné naděje sám, a proto strhuje do záhuby své i jiné. Oni nepřicházejí k hodům královským do svatyně, vyhýbají se chrámu Páně a bohoslužbám, poněvadž nechtějí přijít, však přijde hodina, kdy neuslyší více přívětivého pozvání k hostině královské, nýbrž kdy uslyší hlasu, jehož budou musít uposlechnouti, hlasu, aby přišli před soudnou stolicí Páně a obdrželi, čeho zde na zemi si zasloužili. Oni nechtěli dobrovolně jít pokud Ježíš Kristus laskavě, jako Spasitel je zval k hostině nebeské, pak ale, až volati k nim bude jakožto Soudce a Mstitel, budou musít jít!

[— 2. starají se příliš o věci pozemské. —] Než dnešní svaté evangelium vyčítá ještě jiné hosti, kteří nepřišli ku svatbě: »Odešli — jeden na pole, jiný po obchodu svým,« neměli prý času.

Ó nejmilejší! kdo vypočte všechny jejich nástupce, kteří za času našeho slovu božímu a oběti mše sv. i sv. svátostem se vyhýbají, poněvadž prý jako oni pozvaní hosté v evangeliu — nemají času! Oni žijí jen pro tuto zemi, pro své tělo, o svou duši nesmrtelnou nepečují, k hostině nebeské v domě božím nepřicházejí — nemají prý času!

Nechci zavrhovati pilnost rolníka, který pracně dobývá si chléb vezdejší — ani snaživost měšťana, řemeslníka, dělníka, umělce, kteří neunaveně v povolání svém pracují — ti všickni svou práci konají právě jen svou povinností, ale nekonají ji dokonale a cele, nebo nemají zapomínati, že jsou občany dvou světů: země i nebe, že mají nejen tělo, ale i duši a duše nesmrtelná že má neskonale, nevýslovně větší cenu nežli tělo smrtelné. To tělo, pro něž tak pilně pracují, brzo v zemi shnije — ti pánové, jimž sloužili, také brzo zemrou, a co se má státi s jejich duši, kterou zanedbávají, které pokrmu pro život věčný nedávají? Čeho se nadíti mají jednou od Boha, jemuž nikdy nesloužili? Ó myslím, že budou jednou na smrtelném lůžku tak natíkatí, jako natíkal ministr jistého mocného krále. Když umíral, pravil mu král, aby si ještě poslední milost vyprosil u něho — a on prosil krále o jedinou hodinu života a když král mu ji udělit nemohl, zvolal zoufale: Ó kéž bych byl sloužil Bohu tak jako králi svému, ten by mně nyní ne jedinou hodinu — ale celý blažený věčný život udělil!

[— 3. nenávidí církev Páně. —] Avšak sv. evangelium dnešní jmenuje nám ještě horších hostí, kteří ku svatbě královské nepřišli — ti učinili si posměch z vyslanců královských a zavraždili je.

Ó nejmilejší! Ani za času našeho neschází takových lidí, kteří laskavé pozvání Páně s posměchem a potupou přivítají. Až podnes jest Ježíš Kristus a slovo jeho mnohému »kamenem urážky« a »znaméním, kterému odpírá«. Až podnes jsou lidé převráceného rozumu a zkaženého srdce, kteří proti Ježíši Kristu a učení jeho sptí se zuřivostí ne menší, než to činili katané jeho, kteří v domě Pilátově krev jeho na hlavy své volali.

Zrádce Jidáš má až podnes dosti nástupců a ctitelů, kteří, ač pokřtěni byli na jméno Ježíš Kristus, jméno to nejsvětější v hanebných spisech tupí a drzou svou nestydatostí toto rouhačství své ještě za osvětu a vzdělanost vydávají. Staří Římané měli přísloví: »Koho bohové trestati chtějí, toho zaslepi.« A my můžeme říci: »Koho Bůh nejvíce ztrestati chce — tomu vezme víru, tak že na místo pokrmu nebeského sytí se mlátem nevěry a rouhačství, ztratí všecku naději v budoucí život — s nadějí pozbývá spokojenosti, je rozerván v srdci svém a nyní jest potřebí jen malého nárazu některého neštěstí, a koncem jeho jest sebevražda, jakož každý takofka den nám smutné o tom svědectví dává.

Král v evangeliu dnešním uslyšev, že služebníci jeho potupeni a zavražděni byli, rozhněval se a poslav vojska svá, zahubil vražedníky ty a město jejich zapálil. Také král nebeský vysílal již často své vojsko, aby rouhače a nepřátele své zahubil. Poslal vojsko proti Jerusalemu, který Syna božského zavraždil, poslal je proti Římu, který povraždil apoštoly jeho, poslal je proti bludářům, kteří království Kristovo na zemi podkopati chtěli, poslal je proti mnohému národu, který se od něho odvrátil. A jednou vyšle jistě své vojsko proti všem nepřátelům svým, bude to v den

soudu a odplaty všeobecné, kde zahanbeny budou ty ruce, které rouhavě zdvihly se proti němu. Než odvrátme se již od těch hostů, kteří přijíti se zdráhali, patřme raději na ty, kteří k hostině přišli!

III.

[— Kdo poslouchají pozvání Páně. —] Král v evangeliu dnešním pravil konečně k služebníkům svým: »Jděte na rozcestí a kteréžkoli naleznete, pozvete na svatbu.« I šli služebníci na cesty, shromáždili všecky, kteréž našli, a naplněna jest svatba hodovníky.« Jak jsme již slyšeli, platí toto podobenství vlastně o církvi Ježíše Krista, do níž veliká část židů zdráhala se vstoupiti, kterou tupili a pronásledovali, tak že konečně apoštolové Páně obrátili se k pohanům, kteří skutečně pozvání přijali a církev boží naplnili. Než zůstaňme u té hostiny, kterou připravuje vám Pán v svatyni — v chrámu. Kdo jsou ti křesťané, kteří poslouchají pozvání a králi nebeskému vítání jsou?

[— 1. Chudí duchem. —] Chudí jsou to a pokorní, kteří sotva hodnými se zdají býti hostiny královské.

Ano, chudí jsou to, které blahoslavlil druhdy Kristus Ježíš ve svém kázání na hoře — chudí duchem, kteří jsou vítanými hostmi v domě božím. A kdo jsou tito chudí duchem? Jsou to lidé bohatí i chudí statky vezdejšími, učení i neučení. Mají-li bohatství vezdejší, nepoutají srdce své k němu — ve svém bohatství jsou právě tak odevzdáni do vůle boží, jako kdyby ho neměli. Nebledají blaženost svou v penězích — jim jest bohatství jenom prostředkem, aby pro Boha a bližního svého dobré činiti mohli, a nemají-li ničeho na zemi této — i tu jsou spokojeni a následují chudého Ježíše na cestě k vlasti své nebeské. Takové hosty miluje Pán při hostině své — kteří jsou chudí duchem a při tom i pokorní.

[— 2. pokorní. —] Kdo jsou tito pokorní? Jsou to ti lidé, kteří stojí-li v důstojnostech a vznešených úřadech, neznají ani pychy ani vypínavosti, ale každého žebráka za svého bratra považují a čím výše postaveni jsou, tím více jsou přesvědčeni, že tím větší jest zodpovědnost jejich před Bohem. A ti jsou to dále, kteří netouží po cti, vyznamenání a důstojnostech světských, ale spokojeni jsou, když v prostnosti své sloužiti mohou Bohu svému. Oni chudí duchem a tito pokorní jsou nejvítanějšími hostmi Páně v svatyni jeho, poněvadž nejlépe rozumějí učení o kříži, mají největší touhu po pokrmu nebeském, kterého dává nám Pán v slovu božím a v svátosti nejsvětější.

[— 3. kteří jsou v stavu milosti boží. —] Ó kéž byste nejmilejší! vy všickni byli chudí a pokorní v tomto smyslu. Pak zajisté byste měli všickni ono roucho svatební, o němž na konci sv. evangelia jest řeč. Bylo to totiž u starých zvykem, že pozvaným hostům posílalo se též důstojné roucho svatební a z toho si vysvětlíme, proč onen král tak se rozhněval, když uzřel hosta, který v toto roucho se ani neoblékl, byla to patrná urážka pohostinského krále.

Ejhle nejmilejší! podobně až posud podává král nebeský svým hostům zde v chrámě roucho svatební — je to milost boží posvěcující. Tu nám uděluje ve sv. zpovědi. Tu milost svou i to roucho svatební dává nám ve svátosti pokání; tu vás ospravedlňuje, posvěcuje a duši vaši zachraňuje pro život věčný.

Ó bez tohoto roucha svatebního a bez oné chudoby a pokory neměli byste žádného podílu na svatební hostině, kterou král nebeský věrným svým koná. Slovo boží bylo by vám pak pouhým mrtvým zvukem, při kterém srdce vaše chladným by zůstalo a život váš ovoce žádného by nenesl. A co tam na oltáři se děje, — to by vám bylo jenom zevnitřním obřadem — duše vaše nenalezla by radosti, srdce útěchy a síly!

Ó nejmilejší! mezi ony hosty dnešního sv. evangelia, kteří k pozvání krále k hostině svatební přijíti nechtěli anebo se vymlouvali, že času nemají — ani mezi ty, kteří tupili a vraždili služebnky královské, zajisté nepatříte vy! Ó buďte, kdykoliv, v neděli a svátek k slovu božímu a oběti mše sv. sem přicházíte, nejen hostmi povolanými, ale i vyvolenými, aby mohl se radovati nad vámi[†] ženich nebeský i v nebesích sv. nevěsta jeho církev Páně. A proto uposlechněte krásného napomenutí sv. Pavla v dnešní epistoletě:

„Člověka starého svlékněte a oblecte člověka nového, stvořeného podle Boha v spravedlnosti a pravdě, abyste nežili více vy, ale Kristus ve vás.“ Amen. (Gal. 2, 20.) † *František Ekert.*

Svátek sv. Václava.

Trojí koruna zdobí skráně sv. Václava v nebi.

„Tehdáž odplatí jednomu každému podle skutků jeho.“ (Mat. 16, 27.)

Svátek, který dnes slavíme, jest dokladem a potvrzením pravdy slov, jež jsou na konci dnešního sv. evangelia položena: „Tehdáž odplatí jednomu každému podle skutků jeho.“ Zde na světě nedochází člověk té odměny, kterou očekává, aneb které by si zasloužil. Ba místo odměny dostává se mu mnohdy nevděku a zneuznání. Jak si měli Čechové vážit svého knížete, sv. Václava, jak ho měl milovati jeho bratr! A přece místo lásky sklidil jen nenávisť, místo polibků bratrských zakusil rány meče. Taková jest mnohdy spravedlnost lidská. Ale jest ještě jiná spravedlnost, spravedlnost boží. Jest Bůh, který nehledí na osobu lidskou, který nesoudí dle osob, ale dle skutků, „u něhož není přijímání osob,“ (Řím. 2, 11), „jehož soud jest přímý a spravedlivý,“ (Žalm. 118, 137), „který odplatí jednomu každému podle skutků jeho.“ Z toho dobrého, co sv. Václav konal, z toho zlého, co trpěl, nic se mu neztratilo pro život věčný; druhdy ho halil plášť nachový, zlatem protkaný, ale nyní drahocennějším rouchem synovství božího přioděn jest. Povýšen jsa z knížectví pozemského do slávy ne-

beské, požívá úcty na oltářích celého světa, a nebyli jsme to pouze my, kněží čeští, kteří jsme včera začínali hodinky kněžské: »Pojďme, klanějme se králi králův, který sv. Václava věčnou korunoval slávou, ale všechny kněze po celém světě zavazuje církev k modlitbám k sv. Václavu, po celém světě slouží se mše sv. k jeho poctě.

Proto dnešní svátek nejlépe potvrzuje slova: »Tehdáž odplatí jednomu každému podle skutků jeho.«

Ale právě proto, že Pán Bůh odplácí každému podle skutků jeho, nebude odměna všech lidí stejná. Kdo více dobrého vykonal, obdrží také větší odměnu; »kdo skoupě rozsívá, skoupě i žíti bude; kdo rozsívá v požehnání, z požehnání i žíti bude.« (II. Kor. 9, 6.) Chtěje naznačiti různý stupeň blaženosti, který svatí v nebi míti budou, praví sv. Pavel (I. Kor. 15, 41): »Jiná jest jasnost slunce, jiná jasnost měsíce a jiná jasnost hvězd. Nebo hvězda od hvězdy se liší jasností.« Různé stupně jasnosti znamenají různé stupně slávy nebeské. Lidé mají se v nebi přidružiti ke sborům andělským; ale i mezi sbory andělskými jsou stupně; Písmo sv. uvádí devět kůrů andělských. Náš patron sv. Václav však požívá v nebi ne slávy obyčejné, ale slávy veliké, neboť zdobí ho trojí koruna. Která ta trojí koruna jest, o tom budiž dnešní naše rozjímání.

P o j e d n á n í.

I.

Především zdobí sv. Václava koruna učitelská. Tato koruna jest připravena těm, kteří hlásáním slova božího se proslavili, bližní v pravdách křesťanských vyučovali a je svojí horlivostí k životu bohobojnému a ctnostem křesťanským naváděli. Již u proroka Daniela 12, 3 jest poznamenáno: »Kteří spravedlnosti vyučují mnohé, stkvíti se budou jako hvězdy na věčné časy«, a Spasitel pravil, že »ten velikým slouti bude v království nebeském, kdo by činil a učil (zachovávatí přikázání boží).« (Mat. 5, 19.) Přísluší ovšem v první řadě tato učitelská koruna těm osobám duchovním, které svým úřadem učitelským jsou zavázány hlásati slovo boží v kostele i ve škole, které buď ústním hlásáním aneb znamenitými a četnými spisy duchovními se proslavily. Ale mnozí svatí, zejména sv. Tomáš Akvinský praví, že koruna tato udělena bude ve slávě nebeské i všem těm, kteří, nemajíce povinnosti z posvěcení na kněžství plynoucí, o rozšíření náboženství Kristova svým působením a vlivem se přičinili.

A kdo u nás v Čechách má takové zásluhy o rozšíření víry Kristovy jako sv. Václav? Sv. Václav pochopil dobře úlohu, kterou mu ukládala jeho doba, a proto byl národu svému nejen knížetem, ale i apoštolem. Kde se nejvíce slovo boží hlásá? V kostelích a ve školách; o kostely se staral sv. Václav. Nejen chrám sv. Víta na hradě pražském postavil, ale stavěl kostely ve všech hradech, to jest ve všech sídlech správy veřejné po krajích a staral se o jejich důstojnou výzdobu nešetře a nelituje zlata.

Při chrámech bývaly zakládány školy, střediska osvěty a vzdělanosti. Školy byly řízeny kněžími, vedeny v duchu křesťanském a byly tedy jako majáky, jež světlo učení Kristova rozšiřovaly v útlých srdcích dítek z předních rodin země. — Kdo hlásá slovo boží? Kněží; sv. Václav volal do vlasti naši sluhy boží »ze všech národů« a staral se o to, aby služby boží s takovou okázalostí, s takovou nádherou se konaly, jako i u jiných národů se děje. Byl-li některý kněz prodán aneb bylo-li některému duchovnímu ublíženo, on přišel k němu a vykoupil ho a dobře činil všem.

Kníže Václav staral se též o to, aby naše vlast dosáhla úzkého spojení s Římem a s hlavou všeho křesťanstva, sv. Otcem. Tak za to mají někteří dějepisci, zejména W. W. Tomek. Chtěl prý ku hrobu sv. apoštolů Petra a Pavla se odebrati, tam pobožnost vykonati a při té příležitosti též asi papeže poprositi za zřízení biskupství v Praze — i tím způsobem tedy projevena jeho touha, rozšířiti a utvrditi víru Kristovu v Čechách.

Nesmíme však zapomenouti, že náboženství Kristovo rozšiřuje se nejen učním, ale i příkladem. Sv. Václav byl světlem postaveným na svícen, aby svítil všem, kteří byli v zemi jeho. Světlo dobrého příkladu, který kníže dával svým bohabojným, křesťansky spořádaným životem, pomáhalo šířiti úctu ke sv. náboženství zejména mezi prostým lidem. Římané měli přísloví: Dle příkladu krále řídí se celý svět. (Regis ad exemplum totus componitur orbis.) Můžeme dobře míti za to, že i v Čechách u veliké části lidu platnost mělo. Návštěvy kostelů a služeb božích, které sv. Václav konal obyčejně ve výroční den jejich posvěcení, jistě nezůstaly bez vlivu na lid poddaný. Lid, vida svého knížete skloněného na kolenu před Bohem, následoval rád jeho příkladu, a tím způsobem přispěl sv. Václav nemálo k rozmnožení úcty boží v naší vlasti. Ale sv. Václav nepřestával pouze na zevnějších projevech víry, nýbrž konal též skutky vírou požadované. Ujímal se nevinně vězněných, zastával se chudých vdov a sirotek, vykupoval ze zajetí dlužníky. Tyto milosrdné skutky byly jako zúrodnující déšť pro víru Kristovu v naší vlasti a dokazovaly prostému lidu, že jest k životu věčnému třeba nejen víry, ale i života dle víry.

Z toho všeho patrně, že skráně sv. Václava zdobí v nebi koruna učitelská.

Tuto korunu mohou a mají rodiče křesťanští, zejména však matky si získati. Rodiče a zejména matky mají býti kněžími své domácnosti, mají dětem vštěpovati první známost o Bohu, modlitbám je učiti, k Bohu je vésti, jak píseň praví: »Český otec, česká máti učili mne Boha znáti.« Rodiče mají s dětmi učení náboženské ve škole vykládané opakovati, občas z biblické dějepřavy a jiných zbožných knih si dáti předčítati a tak učitelský úřad církevní ve své rodině vykonávati. Blaze těm rodičům, kteří tak činí! Rodiče mají však i světlem svého bohumilého života děti k Bohu vésti, sami dle víry žít; šťastni jsou, nevyčítá-li jim svědomí, že této povinnosti nedbají!

II.

Druhá koruna, která sv. Václava zdobí, jest koruna panictví. Již v Starém Zákoně čteme u proroka Isaiáše 56, 4—5: »Toto praví Hospodin panicům, kteří by zvolili to, co jsem já chtěl (co se mi líbí): dám jim v domě svém a mezi zdmi svými místo a jméno lepší . . jméno věčné dám jim, které nezhyne.« V knize Moudrosti 4, 1—2 velebí se čistota těmito slovy: »Ó jak krásné jest plémě čistotné v skvělosti; nesmrtelná jest zajisté památka jeho, neboť i u Boha známé jest i u lidí.« A tomu, který sám čistotou vynikal a proto »Miláčkem Páně« býti zasloužil, sv. Janu, bylo popřáno viděti zvláštní odměnu duší nevinných. Popisuje ji ve svém Zjevení 14, 1—4 takto: »A viděl jsem, a aj, Beránek stál na hoře Sionu, a s ním sto čtyřicet a čtyři tisíce, majících jméno jeho a jméno Otce jeho napsané na čelích svých. I slyšel jsem hlas s nebe, jako hlas vod mnohých a jako hlas hromu velikého: a hlas, který jsem slyšel, byl jako od harfeníků, kteří hrají na harfy své. A zpívali jako píseň novou před trůnem, a žádný nemohl se naučiti té písni, jediné těch sto čtyřicet a čtyři tisíce, kteříž jsou koupeni ze země. Toť jsou ti, kteří s ženami nejsou poskvrněni, nebo panicové jsou. Ti následují Beránka, kamkoli jde. Ti koupeni jsou z lidí prvotiny Bohu a Beránkovi.«

Z výroků právě uvedených jest patrno, že zvláštní odměnou, zvláštní korunou vyznamenány jsou v nebi duše čisté, které srdci Spasitelovu jsou nejbližší.

A tuto korunu čistoty jistě zasloužil si sv. Václav. Za jeho doby v Čechách rozšířeno bylo mnohoženství. Mnohoženství bylo jednou z hlavních překážek, které bránily rozšíření a upevnění víry křesťanské. Sv. Václav však byl mezi všemi jej předcházejícími knížaty českými prvním, který vůbec žádné ženy nepojal a celý svůj život v panické čistotě vedl. Všickni viděli tento vznešený příklad panické čistoty před sebou a dobře poznávali, že víra křesťanská to jest, která člověku dle ní žijícímu takové síly, odhodlanosti a vytrvalosti dodává, že podrobuje tělo v služebnost ducha. Proto spravedlivě a bez nadsázky můžeme říci: Čistota sv. Václava byla příčinou, že nesčetné množství ohavných hříchů proti ní bylo zamezeno.

Jeho příklad nadchnul i jiné. Tak z nejbližšího jeho okolí služebník a věrný panoše blah. Podiven tu ctnost si zamiloval. Z příbuzenstva Strachvas, sv. Václava synovec, zasvěcen byl stavu duchovnímu, a neteř, blah. Mlada, volila stav panenský a konala i cestu do Říma, aby vymohla svolení papežovo k založení kláštera panenského u sv. Jiří na hradě pražském.

Není sice ani vůlí boží, ani povinností křesťana, odříkati se stavu manželského a žíti v ustavičné čistotě; ale i ti, kdož nejsou vázáni přísným slibem, zachovávatí stále čistotu jsou přece povinni, chrániti se všech hříchů proti šestému přikázání božímu, ať již myšlenkami neb žádostmi, řečmi neb skutky páčány bývají. Vždyť víte, že i žádostivý pohled na manželku bližního prohlásil

Spasitel za těžký hřích. Tuhý boj jest nám vésti zde na zemi proti žádostivosti našeho těla; »tělo žádá proti duchu, duch pak proti tělu; ty se zajisté sobě vespolek protivíš.« (Gal. 5, 17.) A kdo poslouchá těla a povoluje mu, jak ubohým jest; jak smutné je to ovoce, které tělo vydává: »Zjevně jsou skutkové těla: smilstvo, nečistota, nestydatost, chlípnost...« (Gal. 5, 19) »kdo takové věci činí, království božího nedojdou.« (Gal. 5, 21.)

Zachovávejme stavu svému přiměřenou čistotu! Varujme se hříchů, který denně peklo naplňuje! Krotme a hasme oheň těla, aby nás nepálil oheň pekla! Ať zvláště matky křesťanské chrání svých dětí před jedem nečistoty; ať jim nedovolují nestoudných řečí a dvojsmyslných vtipů, pozdních toulek a tanců, blízkých příležitostí ke hříchů! Pokušení na každého přichází a šťastný, kdo v něm nepodlehne, kdo zvítězí! Kdo vítězem zůstane, může se těšiti touto blahou, povznášející nadějí, že »když bude zkušén, vezme korunu života, kterou zaslíbil Bůh těm, již ho milují.« (Jak. 1, 12.)

III.

Třetí koruna, která skráně našeho knížete v nebi zdobí, jest koruna mučednictví. Mučedníkům, kteří za víru a zákon boží trpěli aneb pro ctnostný, bohabojný život svůj mučednickou smrt podstoupili, zvláštní odměnu slíbil Spasitel: »Blahoslaveni jste, když vám zlořečiti a protivenství činiti, a všecko zlé o vás lhouce mluviti budou, pro mne, radujte se, neboť odplata vaše hojná jest v nebesích.« (Mat. 5, 11—12.) A která by tato hojná odplata v nebesích byla, pověděno jest v knize Moudrosti 5, 16—17: »Spravedliví pak na věky živi budou a u Pána jest odplata jejich... Protož přijmou království slavné a korunu ozdobnou z ruky Páně.« Palmy budou zdobiti ty ruce, které pro Krista nesly pouta; koruny budou záfity na hlavách, které statečně kladly se na špalek katův. Zástup svatých mučedníků v bílých roucha oděných bude státi před trůnem a obličejem Beránka a prozpěvovati nadšené hymny Synu božímu.

Kdo by pochyboval, že »dědic české země« této slavné koruny mučednické v nebi účasten jest? Vždyť víte dobře, že rány meče, které náš svatý patron 28. září 935 ve Staré Boleslavi od bratra svého Boleslava a od jeho pomocníků Tisty, Tiry a Hněvsy obdržel, vymohly mu svatozář mučednickou. Rány ty proto mu zasazeny byly, že vládu v zemi v duchu křesťanském vykonával. Panovnické činy a skutky jeho byly pravé a dokonalé projevy ctnosti a plynuly z křesťanské lásky. Skutky ty nelíbily se některým tehdejšími velmožům; proto štváli Boleslava tak dlouho na Václava, až k úkladnému jeho zavraždění svolil a také se v něm zúčastnil. Ale lid dobře poznal, že křesťanský život knížete byl hlavní a první příčinou smrti mučednické, proto Václava hned po smrti jeho jako svatého mučedníka ctil, mučedníkem jej nazýval, proto až do dneška mše sv. ve výročí jeho smrti v barvě mučedníků, v barvě červené se slouží.

Od nás nežádá Hospodin obět krve naší, avšak i nám jest

poskytnuta příležitost dobýti si koruny věčné. Budeme-li ctnostně živi, budeme-li všelijaká utrpení a pronásledování, která nám z toho ctnostného života od lidí vzejdou, trpělivě snášeti, nedáme-li se jimi od pravé cesty odvrátiti — i my té koruny slávy věčné dosáhneme. Vedle mučednictví krvavého a pro víru je též mučednictví nekrvavé; jsou to obtíže a bolesti tohoto života. Trpělivostí v nich dobýváte si, křesťané drazí, koruny věčné. Neboť trpělivost jest (dle výroku Tertulliánova) souhrnem všech ctností. Utrpení tohoto života jsou jako ohnivé jiskry, které do duše padají. Jiskra, která padne do vody, okamžitě shasíná; která však padne do slámy, do sena, do jiné hořlavé látky, roznítí veliký požár. Duše trpělivá, Bohu oddaná, zůstává klidna i tehdy, když urážky, nespravedlnost, pomluva, útisky s bolestí na ni doléhají. Člověk, který jest křesťanem pouze podle jména, ne však skutky a smýšlením, snadno jest vznětlivý, ulehčuje své netrpělivosti klením, vzkypí a rozlítí se hněvem, aneb zmalomyslní, zoufá si, když na něho něco obtížného přichází. Nedávno zemřela jistému muži sličná, mladá choť v květu života, v oznámení o té smrti nebylo o Pánu Bohu a o zaopatření ani slova; jen asi vinou sazeče se stalo, že malý křížek (ze zvyku) byl v záhlaví parte. A hle, když mrtvola měla býti vezena — k spálení — muž se vrhal pod kola jedoucího vlaku a 4 silné paže měly co dělati, aby zuřivého, víry v Boha, křesťanské trpělivosti a odevzdanosti do vůle boží, zlomeného muže udržely. Nejmilejší, buďte trpěliví ve všem, co na vás Pán Bůh v prozřetelnosti své posílá; hleďte si touto ctností zasloužiti korunu v nebi! »Vím o soužení tvém« — tak bude o vás platiti, (Zjev. 2, 9–10), »vím o soužení tvém a o chudobě tvé, ale jsi (přece) bohatý . . . neboj se nic toho, co trpěti — máš . . . Budiž jen věrný (a trpělivý) až do smrti, a dám tobě korunu tvou!«

* * *

Dnešní rozjímání posílilo a utvrdilo v nás úctu k sv. Václavu. Poznali jsme, jak se staral vhodnými zařízeními a svým příkladným životem rozšiřovati víru Kristovu ve své zemi — a tyto snahy mu připravily korunu učitelskou.

Zamiloval si čistotu a tím si vydobyl u našich předků zásluhy o mravní povznesení, u Boha pak koruny panictví.

Ztratil život svůj časný pro Krista, proto našel život věčný a v něm korunu mučednickou.

Věru, Hospodin odplatil mu podle skutků jeho!

Následujme, nejmilejší, sv. knížete našeho tak, jak během kázání naznačeno. Ctíme ho nejen modlitbou a písní, ale i svým životem. Pak bude chvála z našich úst mu milá a modlitby naše budou provázeny nadějí, že budou splněny: Na přímluvu sv. Václava ochrání nás Pán od všelikého protivenství a popřeje, bychom ze společenství sv. dědice našeho v nebi věčně se radovati mohli. Amen.

R. S.

Svátek sv. Václava.

Zbroj sv. Václava.

„Chce-li kdo za mou přijíti, zapři sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj mne.“
(Sv. Mat. 16, 24.)

Konáme hod našeho sv. Václava. Uctíváme jeho pamět, jeho život, jeho ostatky. Ochráncem našeho lidu jest a má býti také jeho vzor. Musil to býti úchvatný pohled, když na Karlově náměstí, kolem kostela Těla Páně, v den svátostnin, sešlo se tisíce Čechů, aby viděli klenoty české a mezi nimi drahé ostatky sv. Václava: jeho přilbu, jeho pancíř, jeho meč rytířský a jiné vzácné ostatky svatých. V dějinách zaznamenáno, že bylo plné náměstí přichozích, vedených touhou spatřiti ostatky sv. Václava. Jaká to úcta k sv. mučedníku našemu!

Úcta sv. Václava — důmyslně praví Kalousek — měla stejný osud jako národ náš. Když kvetla úcta sv. Václava, kvetl národ, když zapadala, zapadal národ svým významem. Je v tom kus historické zkušenosti a duchovního poučení. Úcta však musí býti rozumná, skutečně zbožná, má-li míti onen výsledek: povznesení národu. My máme v uctivosti jeho jméno, ostatky i zbroj královskou. Však pouhá tato úcta by nebyla semenem povznesení národu, když by s ní neměla býti spojena úcta k myšlenkám a zásadám sv. našeho dědice. Kdo by pohrdal zásadou a mravem sv. Václava, ten není jeho ctitelem, kdyby sebe více mluvil o slávě a zásluhách sv. dědice našeho. V tom leží myšlenka svatováclavská: s jeho věrou, úctou, mravem se ztotožňovati. Toho se právě nedostává a proto třeba oživiti úctu svatého Václava.

Spasitel zve následovníka svého slovy: zapři sebe, vezmi kříž svůj a následuj mne. Tatáž slova sv. patron nám ctitelům svým dí a vyzývá nás, abychom vzali jeho zbroj duchovní a jednali tak, jako jednal on, a pak jest o život moudrý a věčný postaráno.

Národ náš uctívá zvláště zbroj sv. Václava jako drahé klenoty. Tuto zbroj: 1. přilbu, 2. pancíř a 3. meč sv. Václava vezmu za předmět dnešního rozjímání, abych učinil z vás následovníky sv. Václava a tím také následovníky Krista Pána.

P o j e d n á n í.

V klenotnici hradčanské uchovávají se tyto ostatky spolu s ostatními klenoty nejvzácnějšími. Kdybychom neměli ctíti ducha, jemuž tato zbroj sloužila, neměla by naše úcta rozumného podkladu ani výsledku. Celá zbroj sv. Václava, jak nám jest zachována, hlásá nám život a zásady křesťanské, které nám jsou k následování.

1. Mezi zbrojí sv. mučedníka zachovala se přilbice železná, 17 cm. vysoká, 70 cm. v objemu. Celá přilba rezem a časem

valně poškozená, není jen starožitností, nýbrž ostatkem. Ona nese stopy ducha sv. Václava. Na ní jest neuměle vtepaný obraz Ježíše Krista rozpiatého. Ozdoby stříbrné zašly, plotny kovové se rozežraly, ale obraz porouchaný dosud mluví o duchu sv. Václava. Toť pravý bojovník Kristův, který celý život svůj zasvětil Pánu, aby byl ve všem jeho následníkem.

Sv. Pavel, když vyzývá Efesské k duchovnímu boji, užívá k tomu obrazu vojenské zbraně a píše, aby vzali »leбку spásy«, »leбку naděje« křesťanské. Ctíme to železo přílbice, či spíše ty myšlenky, které pod ní v hlavě sv. knížete sídlily? Tu jeho lásku k Bohu Spasiteli, k němuž vedl lid, aby jej miloval, aby pro něj trpěl a pracoval. Hlava sv. knížete byla hlavou panovníka vzorného, jakých bylo málo; v ní byla všechna péče o spravedlnost a pokrok lidu. Té péči ho učil kříž, který si dal vytepat na svou zbroj, poněvadž byl vojínem Kristovým, za jehož čest a slávu bojoval a trpěl.

Tak každý z nás musí býti vojínem Kristovým, jak jsme se stali při svatém bitmování, aby příklad i jiné k následování přiváděl.

Šťastný, kdo si může dáti na hrob nápis, jak učinil generál francouzský de Sonis: »voják Kristův«. Sv. Václav vyznání své víry si dal vtepat v železnou přílbu, aby tak vyznával, že smýšlí ve všem jako jeho Pán a Mistr. Zapřel sebe a vzal kříž, aby následoval Pána. Bez zapření sebe nikdo nevezme kříž Páně a nebude ho následovati. Protože jest málo sebezapření, jest také málo následovníků. V následování Páně však leží naše štěstí a spokojenost, naše spása. Kdo chceš býti ctitelem sv. Václava, musíš býti následovníkem Páně, neboť v tom jest »leбка spasení« našeho.

2. Druhou relikvií vzácnou jest pancíř sv. Václava, drátěná to košile, kterou nosil přes šat k vůli bezpečnosti v boji. Košile drátěná váží 10 kg. a měří 109 cm., tak že i velikému člověku po kolena sahá. Časem i pancíř sv. Václava dostal trhliny, ale význam pancíře jeho zůstal stále svěží.

Sv. Pavel praví, že se máme obléci v »pancíř spravedlnosti« (K Ef. 6, 14.) a ku Soluňským píše (5, 8.): střízlivi budme, oblečení jsouce v pancíř víry a lásky. To je ten pancíř pro věčnost! Víra, spravedlnost a láska.

Jak spravedlivý byl náš kníže, to dosvědčují celé naše dějiny, zovouce ho knížetem spravedlivým, který nedával nikomu ubližovati, ať to bylo od kohokoliv. Jeho spravedlnost byla spojena s láskou. Obě ctnosti se musí doplňovati: spravedlnost a láska. Jedna bez druhé nemůže lehce obstáti. Spravedlnost bez lásky, jak přísná ctnost, a láska bez spravedlnosti, jak slabá ctnost!

Náš sv. vévoda měl jméno vladaře spravedlivého a muže plného lásky. Proto tak velikou lásku měl u svého lidu, že hned po smrti byl ctěn jako vladař spravedlivý a plný lásky, který

našel čas při všech přčetných starostech dělati i služby lásky, aby tak svým vlastním životem jiné lásce učil.

»Pancíř víry« doporučoval sv. apoštol Pavel svým žákům, aby zachyceny byly všechny stěly nepřítelé.

Pancíř chránil trup těla před ranou smrtelnou. Tomu pancíři přirovnává se sv. víra, která nás chrání před bludy a hříchy, které mají smrtelné následky pro věčnost. Jak jest nám dnes potřeba odít se pancířem víry, abychom zachytili šípy nešlechtné, které volně oblétají nás ve způsobu tisku, mluveného slova a obrazů. Mnohá duše odkládá pancíř sv. víry jako těžký a nepohodlný a vystaví se zdrcujícím následkům šípů nepřátelských. Všemohnou péči věnují každé nákaze dětské a zavírají školy, aby se stykem nešířila nákaza. Však rozpoutání sv. přikázání má v zápětí horší zkázu než celý šarlach a neštovice, které se ukazují občas a mizí. Rozpoutání žádostivosti těla a jeho smyslnosti zhubí více lidí než nákaza moru. Volně se mluví a píše o uvolnění přikázání božích, která jsou ten pancíř víry, spravedlnosti a lásky.

Národ mravný jest národ silný, národ propadlý nemravu musí zahynouti, kdyby to byl tak veliký národ jako babylonský, syrský a římský. Mrav však souvisí s věrou jako květ s ovocem. Kde nebude květu, nebude ovoce. Mnohdy i když květ se ukáže, není ještě ovoce, docela však jistě není ovoce, když není květu. Sv. Václava nečinila silným drátěná košile, jako jeho ctnostný, svatý život, rozdělený Bohu a bližnímu. Jeho svatá víra byl pancíř jeho, který ho chránil před mnohým zlým. Chceme-li volati právem k sv. Václavu: »nedej zahynouti nám ni budoucím«, musíme si vážit pancíře jeho duchovního: víry a z ní plynoucí spravedlnosti a lásky.

Vizte tu něžnou víru sv. Václava, jak se nám jeví v jeho úctě tajemství převelebné Svátosti oltářní. Nesmíme si mysliti, že jediné zaměstnání jeho bylo péči svaté hostie a udělovati chudým almužny, nýbrž že při mnohých pracích vladařských s láskou konal i práce se službou boží souvisící a tak dával příklad živé své víry.

Při této příležitosti třeba vzpomenouti zvláštního obyčeje v staré církvi sv. při obětování. Přítomní obětovali své dary u mřížek, král obětoval svůj chléb na oltáři v kněžišti samém. Stanoveno tak z úcty k úřadu královskému. Král obětoval chléb který vlastní rukou vyrobil. (Gaume VII. 228, Religionsl.) Byl tedy v církvi staré obyčej, že obětoval král chléb, který z úcty k Pánu Bohu musil sám vyrobiti. Sv. Václav s příkladnou poslušností nejen dar obětní vyráběl, nýbrž vše, co k tomu patřilo, něžnou láskou doprovázel. Pro Boha není nic dost vzácného a nejvyšší člověk jest jeho sluhou pouhým. Jaký pancíř spravedlnosti a lásky leží v této službě boží, kdy všichni se shromáždí před oltářem Páně jako dítky boží, bratři, kteří se předstihují ve službě boží.

Pancíř víry musí míti i národ náš, když nechce zahynouti.

Víra jej učiní mravným a sv. mrav jej učiní silným, a nedá zabynouti ani teď, ani věčně:

»Věrou v Krista, věrou vroucí
záříš, svatý Václave,
korunou tvou zlatoskvoucí
svítiš milé vlasti své!
My touž víru vyznáváme
s Cyrilem a Methodem,
ó kéž s celým národem
v Kristu věčný život máme«

pěje píseň Moravanů o sv. Václavu.

Silný pancíř Václavův rezu podléhá, ale duchovní pancíř, víra sv., nepodléhá změně a všem dává život věčný. Kdo chceš za sv. Václavem ke Kristu přijíti, zapři sebe, vezmi kříž svůj a následuj jej v plnění povinností k Bohu a bližnímu.

3. Třetím vzácným ostatkem zbroje sv. Václava jest meč jeho. Meč jest skoro 1 metr dlouhý, zhotovený z pružné ocele, na obě strany ostrý. Šíře obnáší 45 cm. V meči jest vypilován křížový otvor, do něhož se kladly ostatky svatých. Častým čištěním meč vylehčil. Meč jest korunovační klenot, jímž pasování bývali rytíři, najmě tak zv. zlatí rytíři svatováclavští při korunovaci králové. Meč celý má podobu kříže.

Sv. apoštol k Ef. píše: Vezměte »meč ducha, který jest slovo boží«. Tak i pravý ctitel sv. Václava musí se přepásati za rytíře sv. Václava, že vezme meč ducha sv. Václava, který se řídí ve všem dle slova božího. Vizme sv. Václava touhu a práci rozšířiti svaté, radostné poselství slova božího po všech župách země české. Všude zakládá na hradech kostely a vedle nich školy křesťanské. V hradech aby se konala spravedlnost a aby v nich našel každý slabší a pronásledovaný záštitu jeho spravedlivého soudu; v kostelích aby lid velebil Boha a poznával jeho vůli, v níž jest náš pokoj; ve školách aby dorost učil se všemu užitečnému a nade vše milovati Boha a bráti se báti. Tento meč ducha sv. Václava dlouho ochraňoval otce naše. Dvakrát odhodili Čechové ducha sv. Václava, věrného úda církve. Jednou sveden bludy husitskými, stal se bratrovražedným navzájem a proměnil zemi českou ve spáleniště a zničil knihy církevní i stavby a statisíce českých životů a snížil tak i stupeň vzdělání i mravnosti. Ucta sv. Václava poklesla, neboť Husité neuctívali svatých. Po druhé lid český dal se svést bludy Lutherovými z Němec a odhodil církevního ducha sv. Václava. Protestantská vojska švédská zhovadile zpusťovala království sv. Václava a odlidnila jeho dědictví vražednou válkou.

Po třetí začíná boj o meč ducha, který jest slovo boží. Znovu se usiluje vyjmouti lidu sv. Václava jeho ducha, jeho víru, jeho mrav a ctnost ze srdce. K jakým koncům to povede? Budoucnost zná jen Bůh. Minulé věci známe z části z dějin a ty nám praví, že zpronevěření se meči ducha sv. Václava vedlo vždy ke smutným koncům. Se stanoviska sv. víry je to zcela přiro-

zeno, že každé pohrdnutí pravdou boží, ať zjevenou, ať přirozenou, musí vésti k tomu, jako když opustíme cestu pravou a začneme bloudit. Sv. Václav mečem ducha svého usiloval 1. o vzdělání křesťanské, 2. o soudnictví spravedlivé, 3. o řád křesťanského života v manželství a v národě, obmezoval neřest a pomáhal ctnostnému životu v každém směru. To byla síla národu. Teď však trpíme snahou, která chce odkřesťaniti školu a výchovu a k tomu pracuje tiskem, úsměškem a úskokem — to jest nevěrnost meči ducha sv. Václava.

Co bude z dítěte, které nebylo vychováno k úctě a lásce boží? Výkazy soudní už teď nám dávají číselný důkaz, že předně úžasně roste zločinnost mládeže jak co do počtu tak do váhy zločinů, za druhé, že k odstranění tohoto zla nestačí jen činnost soukromá, nýbrž že je třeba zákona, a třetí fakt, že nejlepším prostředkem proti zločinnosti mládeže jest — křesťanská rodina. Tak dotvrzuje předloha, podaná vládou naší na zamezování zločinnosti. Zavrhnutí meče ducha — stane se trestem!

Trpíme snahou po sesvětštění svátosti manželství, které má býti pouze světskou smlouvou. Dlouho to trvalo, než meč ducha sv. Václava uvedl křesťanský řád. Dlouho po sv. smrti jeho musili nejlepší muži z našeho národu usilovati o to, jako sv. Vojtěch, sv. Prokop, sv. Jan Nep. a jiní. Podařilo se dlo s milostí boží a bylo základem štěstí a blaha národu, neboť rodina jest základní kámen národu. Když rodinu zbavíme křesťanského mravu, bude celý národ bez křesťanského mravu. Kam však povede toto odhození meče ducha sv. Václava, který byl dle slova božího? Slyšte, co praví Duch sv. v knize Sirach (k. 10, v. 18. a násl.): »Kořeny národů pyšných usušil Bůh a štípil pokorné z těch národů.« »Usušil mnohé z nich a vyhladil památku jejich...« a ve verši 23. dří: »Símě lidské uctěno bude to, které se bojí Boha, ale to símě beze cti bude, které přestupuje přikázání Páně«, a tak uijme slov těch na sv. Václava On staral se o zachování přikázání božích a povznosl ke cti lid český, símě české. Když dopustíme, aby lid náš byl sváděn od přikázání božích a pohrdl zákonem Páně, slovem i přikázáním jeho, připravujeme zkázu jeho. V těch věcech nechť ukáže nám cestu slovo boží, ten meč na obě strany ostřejší meče sv. Václava, di opět Sirach (10. 14.) »Počátek pýchy lidské jest odstoupení od Boha, poněvadž od toho, kterýž učinil ho, srdce jeho odstoupilo, neboť počátek velikého hříchu jest pýcha: kdož by se jí přidržel, naplněn bude zlořečenstvím a podvrátí jej do konce.« Tak Duch sv. praví nám k výstraze. My zpíváme: »Nedej zahynouti nám ni budoucím«, ale máme pečovati, aby duch sv. Václava, jeho láska k Bohu, spravedlnosti a ctnosti zůstal mezi námi a pak nemusíme se bát ani o tento život, ani o budoucí, neboť následujeme skutečně sv. Václava, jenž byl vzorným následovníkem Ježíše Krista, který nám praví: »Kdo chceš za mnou přijíti, zapři sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj mne.« Amen.

Fr. Vaněček.

Slavnost sv. růžence.

(Na výroční slavnost Růžencového bratrstva v Plasích.)

»Hospodin shlédł na ponížení děvky své: neboť hle, od nynějška mne velebti budou všechna pokolení.«

(Luk. 1, 47.)

Po hlubokém tajemství vtělení se Syna božího po odchodu anděla spěchala nejblahoslavenější Panna ku své příbuzné Alžbětě. Tato od Boha osvícená, radostí planouc, zvolala: »Požehnaná jsi ty mezi ženami a požehnaný plod života tvého! Odkud mi ta čest, že matka Pána mého ke mně přichází?« (Luk. 1, 42—43.) Odpověď Marie Panny byl onen velebný chvalozpěv, jež Magnificat zovem: »Velebiž duše má Hospodina«, zapěla, »a duch můj plesej v Bohu, Spasiteli mém! Neboť on shlédł na ponížení děvky své; neboť hle, od nynějška velebiti mne budou všechna pokolení (Luk. 1, 46. 47.)

Věru prorocká slova, jež v okamžiku, když vyslovena byla, už se splnila, a od té doby bez přetržení se splňují a plnit se budou až do skonání světa! Minulost velebila Marii, přítomnost ji velebí a budoucnost bude ji velebiti. Tu nebylo žádného roku, žádného měsíce, žádného dne a žádné hodiny po celých těch devatenáct století, kdyby slova tato skutkem se nebyla stala. Jak dlouho ještě svět státi bude, byť by to bylo ještě milliony let, ani století, ani minuta neuplyne, v níž by její chvála nezaznívala.

Vítání mi buďtež tisíckrát v dnešní den na těchto posvátných místech! Co vás sem lákalo? V tak hojném počtu, staré i mladé, malé i veliké, že srdce plesá radostí a rozkoší! Byla to marná zvědavost? Nikoliv. Oko zde nenalézá leda jednoduchý ozdobený oltář. Je to snad touha, něco nového zvědět! Ani to ne! Neboť co se povídati bude, jest prastaré; starší než my všichni dobromady.

Magnet, jenž vás sem přitáhl, jsou slova Marie Panny: »Hle, od této doby blahoslavenou mne nazývati budou všickni národové!« Přišli jste do tohoto chrámu Páně, abyste se v Bohu radovali a Marii velebili. Chcete velebnost Marie zvěstovati v písniích, v modlitbách k její počtě, naslouchati slovům její oslavy. Slavíme dnes slavnost svatého růžence a začátek měsíce října, v němž den jak den k modlitbě sv. růžence se scházeti máme. Naším magnetem jest Maria!

Maria nám porodila Vykupitele Ježíše Krista, proto jí patří po Ježíši Kristu největší úcta. Církev katolická jí též tuto úctu vždy vzdávala. Ona jí ku počtě tak mnoho chrámů zasvětila, tak četná poutnická místa jí věnovala, církev uctívá Marii v tak četných uměleckých obrazech, v modlitbě »Anděl Páně«, neméně pak jí uctívá sv. růžencem.

P o j e d n á n í.

1. Růženec jest ctihodný, neboť on jest velice starý. Co se jeho obsahu týká, tu jest »vyznání víry«, jímž ho začínáme, od

dvanácti apoštolů samých sestaveno, myslím tehda, když se rozdělili, aby v celém světě evangelium hlásali. »Sláva Bohu« sahá až ke kolébce křesťanství. »Zdravas Maria« jest pozdravení, jímž archanděl Gabriel Panně Marii vtělení se Ježíše Krista zvěstoval, a »Otče náš« pochází od Spasitele Ježíše Krista samého. Co se formy růžence dotýká, chtějí mnozí, tutéž až do prvních dob křesťanských zpět uvést. Než vlastní forma růžence byla prvním křesťanům neznáma. Ona pochází z třináctého století, ze století, v němž veškeren veřejný a soukromý život vírou proniknut byl, kde nejslavnější dómy povstaly, největší theologové a tak mnoho světců žilo. Zvláště proti mnohým bludům a kacířům z té doby měl růženec blahodárný význam.

2. Růženec jest vyznáním naší víry. Moje víra jest mým pokladem. Ona mi musí býti drahocennější, než drahokamy a nádherné šperky. S darem víry nelze ničeho pozemského srovnati, proto se nesmím za víru nikdy stydět. Mojí chloubou to musí býti ji vyznati. Přísloví dí: Ptáka poznáme podle zpěvu, člověka poznáme z jeho řeči. Jest mnoho pravdy v tom, ale zdaž někdo katolíkem jest čili nic, nelze vždy z jeho řeči poznati. Jsou jinověrci, již největší vážnost k naší sv. církvi projevují, obsahu její nauky se obdivují, nad skutky lásky její žasnou a otevřeně se nás zastávají — oproti tomu jsou katolíci, kteří svou vlastní matku, církev, špatnými řečmi tupí; tedy mluva nerozhoduje vždy. Vidíš-li však člověka, jenž růženec ovinut má okolo ruky, nebo perlu za perlou prsty přebírá, můžeš býti přesvědčen, že tento člověk tvůj spolubratr u víře jest. On jest katolík. Pohan se modlí, ale ne růženec. Žid se modlí, ale ne růženec. Turek se modlí, ale ne růženec. Kacíř se modlí, ale ne růženec. Růženec jest v pravdě, rozhodně a výhradně katolický!

3. Sv. růženec jest všeobecnou modlitbou, on jest pro každého. On není výsadou pro urozené, není jen pro chudé, není hříčkou dětí, nebo ukrácením chvíle pro lidi, kteří nemají co dělati. Nikoliv! On jest pro všechny, též v tomto smyslu jest katolický. Jako vzduch se všady rozlévá a každý ho vdechuje, a sice tentýž vzduch, a jako slunce všude svítí a hřeje, podobně se to má s naším růžencem. Proto ho shledáváme ve všech stavech. Papež, biskup, kněz, císař, voják, učenec, rolník a žebrák, všichni se ho modlí. Francouzský král Ludvík IX. nosil ho ustavičně s sebou. Podobně Edvard III., král anglický. Proslulý vojevůdce Montmorency modlil se ho v čele svých vojinů v ohni kulí. Vítěz u Lepanta, Don Juan d' Austria, nechal ho během bitvy na praporech admirála upevniti. Sv. Jan Berchmans nosil ho v noci na krku nebo na rukou, jen aby od něho odloučen nebyl. Blahoslavený Jan Křtitel de la Salle, zakladatel Školských bratří, nařídil duchovním bratřím, aby dítky učili, jak by se měly zbožně a s úctou růženec modliti. Jako nejlepší odměna za dobré chování a dobrý prospěch v učení platilo jeho duchovním dítkám milost předmodlívání. Popatři na onu zsinalou, studenou mrtvolu, jež tu

položena jest na marách. Na prsou jest sv. kříž a co zdobí zsinale, studené ruce? Růženec!

4. Růženec jest společná modlitba. Společná modlitba má zvláštní přednosti. O ní praví Spasitel: »Kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem mezi nimi.« (Mat. 18, 20.) A sv. Jan Zlatoústý doporučuje společnou modlitbu slovy: »Když se sám k Hospodinu modlíš, budeš méně slyšen, jako když se společně modlíš. Neboť při společné modlitbě přistupuje k tomu svornost, souhlas a láska.« Jeden jediný tón zní jasně a čistě, ale když varhany spustí, když mnoho tónů harmonicky se spojí, tu jest požitek okouzující. Sladká, úchvatná harmonie jest společná modlitba k Bohu. Z kolika kostelů zaznívá společná modlitba růžence den jak den. Brzo ho slyšíme pod širým nebem, když slunce zapadá a práce skončena jest, když hospodář s rodinou a čeledí po lučinách spěchá, brzo ho slyšíme se modlit procesí poutníků, kteří se jím připravují na tak mnohé milosti na místě posvátném. Brzo se ho modlí truchlící za marami a kolik rodin klečí pohromadě každý večer aneb aspoň jednou v týdnu, v sobotu — a co dělají jiného než se modlí růženec. A kdybys se ho i sám modliti musil, nemodlíš se přece sám, neboť ani hodina neuplyne, ani noc, kdy by chvála Mariina z tisíců a tisíců úst nezaznívala. Byť bys tělem u těchto nebyl, tož přece duchem. Modlíš se s nimi a též těmiže slovy. V nebi však, před trůnem Královny nebes setkají se všechna slova a modlitby v harmonickou jednotu.

5. Růženec je též nebeská mosaika z tajemství dětství, utrpení a oslavení božského Vykupitele. Růženec nemá býti pouze ústní, nýbrž hlavně rozjímající modlitbou. V růženci radostném zdrží se duch v Nazaretě, kdež se Maria modlí, anděl se zjevuje a věčné Slovo, odlesk Otce, lidskou přirozenost z nejsvětější krve Marie na se bere. Provází Marii na cestě do Hebronu a raduje se z pozdravení Alžběty, z chvalozpěvu Marie a posvěcení ještě nezrozeného Jana. Pokleká klaněje se v chlévě v Betlemě, žasne nad chudobou a slabostí dítěte. Vidí, kterak Maria dítě v chrámu obětuje a naslouchá proroctví Simeonově. Hledá s Marií ztracené pachole a nadmíru se raduje, když opět nalezeno bylo. V bolestném růženci trvá duch na různých místech utrpení Páně. Vidí Ježíše v Getsemanské zahradě, kterak se smrtí zápasí v nesmírném vnitřním utrpení, při čemž se krví potí. Vidí ho u sloupu zbičovaného, ranami posetého, krví zbroceného. Svědkem jest jeho trním korunování, jeho cesta s křížem ku popravišti. Stojí u kříže, slyší, jak Ježíš vzdychá, modlí se, cítí s ním bolesti a soužení! Ve slavném růženci oslavuje s jásáním z mrtvých vstání, hledí s apoštoly za Kristem vstupujícím do nebe s hory Olivetské, klaní se Duchu sv., utěšiteli, udělovateli milosti a vrací se konečně zase k Marii zpět, jejížto blaženou smrt, jejížto nanebevzetí a korunování v myšlenkách provází.

6. Konečně těší se růženec úplnému uznání se strany církve. Katolická církev růženec vždy uznávala, ale také chválila a nejen

chválila, nýbrž i doporučovala. Katolická církev jest choť Kristova, s níž se on na dřevě kříže zasnoubil. Jeho vlastní krev jest prstenem věrnosti. Jak velikou cenu musí to míti, když nevěsta Ježíšova z našich rukou prosbu přijímá, aby ji svému božskému ženichovi doporučela? To dělá církev s růžencem. Pak otevírá velikomyslně poklad svatých odpustků. Kdo se pět tajemství modlí, získá při každém »Otčenáš« a »Zdrávas Maria« odpustky sto dní a plnomocné odpustky jednou za rok, když se pět dekad po jeden rok každodenně modlí a v jeden den svatě svátosti přijme a na úmysl sv. Otce se modlí. Jak často, jak úpěnlivě psal Lev XIII. o svatém růženci. Pro měsíc říjen ho doporučuje k dennímu se modlení. Tak můžeme tento měsíc měsícem růžence nazývat. Zcela dobře můžeme růženec hodinkami věřících nazvat. »Růženec,« dí jeden spisovatel, »jest takřka breviářem všech sluhů Marie. On jest jedinou knihou slepých a chudých. On jest jedinou knihou matky, když dítě kolébá a při tom Rodičku boží vzývá, jež v nebesích jest. On jest útěchou starce a stařeny, kteří v bezesných nocích na své posteli touto modlitbou na blízkou smrt připravují. On jest knihou poutníka, když osamotě svou cestou se ubírá; on jest knihou nemocného, aby své bolesti zapomněl.«

Po jedné missii v Londýně, (tak vypravuje The catholic world) byl missionář Convey pozván k jedné vznešené rodině na návštěvu. Missionář přišel. Když ho do salonu uvedli, padl mu hned jeden starý ošoupaný růženec do očí, jenž k nejvzácnějším klenotům, které okolo něho byly, v nápadném kontrastě byl. Paní domů zpozorovala jeho překvapení a nabídla se, že bude dějiny růžence vypravovati. »Můj muž,« pravila, »pochází z jedné protestantské rodiny. Též moji rodiče nepřináleželi ke katolické církvi. My oba byli jsme s mnoha předsudky proti všemu římsko-katolickému vychování. Žádná katolická osoba nebyla v našem domě trpěna, bylo často dost ve všech toninách vše katolické haněno. Jednoho dne přiběhla vychovatelka našich dětí do salonu a volala s vítězoslavnou tvář: »Podívejte se, co jsem našla, podívejte se.« — Držela růženec v ruce a ukazovala ho nám. »To jest ohavná modla papeženců, — kde pak byl nalezen a kdo ho as ztratil?« »Dle všeho náleží on staré Irčance, jež u našeho domu denně řezeta prodává, a jež ho zapomněla.« Všickni se předstihovali v posměchu a potupách. Pro vyražení byla chudá Irčanka na druhý den do domu obeslána. Sotva si troufala po schodech na horu vstupovati. Nevěděla, na čem vlastně jest. Zpěchovala se dále kráčet. »Pojďte, pojdte, stařenko, my vám nic zlého neuděláme,« volala jsem na ni. »Kdo by mi měl zlé činiti, já nedělám též žádnému člověku nic zlého. Nebojím se vás, jen štítím se těchto nádherných koberců pošpinit.« Stařenka jest nyní na zkoušku vzata. »Neztratila jste ničeho? Upamatujte se. Ztratila jste svého Boha.« — »Svého Boha? To by bylo něco hrozného, ale toho jsem neztratila, já ho miluji nade všecko.« — »Svou modlu anebo růženec jste ztratila, je to hřích, modlám se klaněti.« — Bohu

díky, že můj růženec nalezen byl! Díky vám za to, milostivá paní. Ale já se neklaním žádným modlám. Růženec není též žádnou modlou.« — »Čítejte raději Písmo sv.; říkáním růžence ohloupíte.« — »Milostivá paní, já neumím čísti. Ale ten dobrý velebný pán N. učil mne tak krásně růženec se modliti, v němž s andělem pozdravuji Marii s Ježíšem »Otčenáš« se modlím, celý život, umučení a oslavení svého Spasitele před očima mám.« A žena vyprávěla ještě tak mnohou věc ve své prostotě o růženci. Dostala ho pak zpět a sestupovala dolů po schodech. »Pozdravuji s andělem Marii, modlím se s Ježíšem »Otčenáš«, rozjímám život, umučení a oslavení Ježíše Krista« — tato slova nevyšla mi už z mysli! Tak se mi velice líbila. Koupila jsem si katolický katechismus. Šla jsem k jednomu katolickému duchovnímu, dala jsem se vyučovati a byla jsem šťastnou, když jsem do lůna katolické církve přijata byla. Můj muž hněval se na mne. Já jsem zůstala tichá a modlila jsem se za něho. Po dvou měsících doprovázel mne jednou do našeho katolického kostela. Po tom po druhé a po třetí. Nyní je též on šťasten, že ku katolické církvi náleží. Toto tedy, důstojný Otče, jsou dějiny tohoto růžence, jenž nyní nejkrásnější čestné místo v domě zaujímá.«

Milujme růženec, modleme se ho, kdykoliv můžeme. Líbí se nebi, on radost působí nejsvětější Panně a zprostředkuje nám nesčetné milosti. Tisícové a tisícové před námi se ho modlili a modlí se ho v přítomnosti s námi. On rozptyluje pokušení, sílí a útěchy dodává v soužení, otevírá prameny radosti a zabezpečuje nám ochranu nejsvětější Panny Marie.

Dr. Antonín Ondroušek.

Neděle XX. po sv. Duchu.

Zaopatření včas.

Otec prosí za nemocného syna, který počal umírat. Královský úředník prosí, aby Ježíš přišel do domu jeho, a když Pán Ježíš jaksi váhal, nutí Pána, aby pospíšil dříve než umře. V nemoci běháme útočiště k Bohu, když jest v koncích naše lidská dovednost. My máme však povinnost zavolati Pána Ježíše ve velebné Svátosti včas k nemocnému, dříve ještě než nemocný počne umírat, a to proto, že jest Pán Ježíš nejen lékař duší, ale i těla. V tom ohledu není nikdy dosti klásti na srdce věřícím, aby neodkládali se zaopatřením nemocného z mnohých příčin. Jest předně každá nemoc jakési zaklepání z věčnosti a upomínka: »Človče, prach jsi a v prach se jistě navrátíš«, ač nevíš, kdy tě Pán povolá — proto přijmiž Ježíše do srdce svého. Krásný to byl křesťanský zvyk, když ležajíce na lože své, říkali všichni slova ze sv. missí: »Umřítí musím, ale nevím kdy, kde a jak, ale to vím, že bych věčně nešťasten byl, kdybych ve hříchu smrtelném bez kajcnosti zemřel«. Je to krásný předmět pro večerní rozjímání a modlitbu. Krásné a moudré povzbuzení báti se hříchu — ze-

jména hříchu smrtelného. Proto nutno včas uvést do pořádku duši svou s Pánem Bohem.

Jeť za druhé člověka život nejistý tak jako směr větru a nevíme, kdy se obrátí a kdy naše poslední dechnutí bude, proto jest dobře býti včas připraven. Slova Páně nám praví, že den smrti přijde jako zloděj, tenkrát totiž, když se ho nejméně nadějeme.

Za třetí: pořádek musíme jednou udělati. Čím důležitější cesta, tím větší starost o včasný pořádek bývá. Pořádkem časným se předejde i mnohému drahému rozporu a dlouhému často nepřátelství. Vedle toho však jest pořádek otcem svatého veselí. Pořádek naplňuje mysl pokojem a sv. veselím, a proto jest nemocnému vypořádání se s Pánem Bohem pravý lék pro jeho nemoc. Už sv. Písmo praví: »Veselá mysl hojí jako léky«. Právě veselou mysl můžeme mít, jen když s Bohem jsme v pořádku. Kterak může býti mysl veselá, když tě správa s Bohem teprve čeká? Tak jest správa boží v nemoci kus léku vydatného. Krásně ty účinky líčí sám sv. apoštol Jakub v těch slovech, která sami dobře znáte: »Stůně-li kdo z vás, uveď (k sobě) kněze církve, a ať se modlí nad ním, mažíce jej sv. olejem ve jménu Páně; a modlitba víry uzdraví nemocného a polehčí jemu Pán a jestli je v hříších, budou mu odpuštěni« (Jak. 5. v. 14. 15.) Tři účinky vyčítá sv. apostol: buď zdraví úplné, buď polehčení a posílení a vždy hříchů odpuštění, jestli v jaké upadl. Útěcha myslí jest veliký lék. Člověk myslí uklidněné jest schopnější pozdravení, než myslí rozervané. Chvalitebný jest obyčej váš, že včas voláte kněze k nemocnému a že neodkládáte valně se svatými svátostmi, ale nicméně je třeba připomenouti, aby každý včas přijal Pána Ježíše, a aby okolní a sousední byli mu v tom nápomocni, aby nikdo nezemřel bez sv. svátostí. Buďte následovníci královského úředníka v dnešním evangeliu a včas, prve než počnou domácí vaši umírat, pozvete Pána Ježíše do vašich příbytků, velí nám tak sv. víra, velí příklad v evangeliu. Velí nám i zkušenost tak často potvrzená, že zemrou lidé, kteří o sv. svátosti nedbali, bez nich a bez lítosti i přípravy. Je to jakoby byl zákon v tom, že duše nedbající o božskou posilu sv. svátostí jí nedostává, kdežto duše toužící po Bohu i kdyby byla v okolnostech, které znemožňují přijetí sv. svátostí, ona jich přece dojde a s nimi potěchy, posily a radosti. Kdo lační po nich, nasycen bude, kdo jest syt, bude propuštěn prázden. Jsmeť na světě proto, abychom Ježíše hledali, ve smrti našli a na věčnosti skrze něj blaženi byli. Toto nalézání a věčné s ním radování závisí od našeho chování se k němu ve svatých svátostech, hlavně v nejsvětější Svátosti oltářní. V té svaté víře jest i milost uzdravení nejednou obsažena.

Kristus Pán v dalším dává mírnou důtku úředníku královskému pro jeho nedostatečnou víru, která nemohla pochopiti jeho všemohoucnost. Královský úředník žádal, aby Pán vešel do domu jeho patrně v té domněnce, že vzdálený Pán Ježíš nemůže syna jeho uzdraviti. Proto praví Pán: »Neuzříte-li divův a zázrakův,

neuvěříte.« Nad královského úředníka byl živější víry pohanský setník, který běžel pro Pána Ježíše, když služebník jeho stonal, a nežádal, aby k němu šel, nýbrž jen řekl slovo a najisto bude uzdraven služebník jeho. Pán Ježíš pochválil setníka pohanského a řekl: »Amen, pravím vám, že jsem nenalezl také víry v Izraeli.« Pohan živější měl víru nad královského úředníka. Tak mnohdy bývá i mezi námi, že mimo církev stojící dbá o zaopatření svých katolických příslušníků kolikrát více, než katolík o katolíky své. Jeden křesťanský nájemce vždy v nemoci včas dal zaopatřit nemocné a poslal povoz pro kněze. Sám udával příčinu, že musí dáti úctu k víře svých dělníků na jevo tím, že jim povinnosti v nemoci usnadňuje, aby nedbalost jeho domácích jemu se nepřičítala. Tak buďte, draží v Kristu, i vy pilní, aby všichni vám příslušící též včas Pána Ježíše přijali.

Bylo to zahanbující pro Židy, když Kristus Pán pravil, že pohanský setník měl více víry než synové vyvolení. Však to nebylo jen tehdy, když Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi. Opakuje se tak i mezi námi, že je to až mnohdy očitou hanbou jména katolického. V jisté osadě křesťanský starosta dával zvoniti poledne a klekání, obstaral povoz k službám božím a k zaopatření nemocných, měl úctu opravdovou a skutečnou, třeba nebyl křtěn. Stala se změna, byl zvolen křesťan sice, ale nekatolík. Dělal potíže se zvoněním klekání i povozy, ale konečně přece obstaral vše. Stala se změna opět: zvolen byl katolík dle jména, nevěrec dle skutku: zastavil zvonění ráno, v poledne a večer, hlásající nám vtělení Syna božího, činil všecky možné obtíže. Poturčenec horší Turka rozeného. Odpadlík horší pohana rozeného.

»Uvěřil člověk řeči, kterou mluvil Ježíš a šel.« Dobře si pamatuj: uvěřil řeči — a šel. Věříš li, že Ježíš praví o Svátosti oltářní: »Toto je tělo mé«, pak půjdeš ty k svatému přijímání a tvůj dům celý a když bude stonati někdo z tvých příbuzných, zajisté neumře bez přijetí sv. svátostí.

My jsme povinni dáti almužnu dobrého příkladu. Lidé domácí naučí se více očima než ušima. Oči příkladem se lépe učí než uši slovem. Mohou býti — a jsou také — výjimky, že i v domě zcela příkladné jsou osoby nedbalé a zatvrzelé. To však přece jest jen výjimka, pravidlem zůstává, že příklad předních v domě táhne ostatní za sebou.

Celý dům jeho uvěřil po příkladě královského úředníka. Vidíme zde, kolik zmůže blava rodiny svým příkladem. Napřed šel úředník ve víře a za ním šel veškerý jeho dům. Tak je také i s ostatními věcmi. Jak už staré přísloví praví: »Jaký pán, taký krám«. Je to už povinnost přirozená starati se též o blaho podřízených. »Jestliže kdo o své domácí péče nemají, je to jakoby víru zapřeli a jsou horší, než nevěřící«. Mějte tedy péči o své přirozený cit učí, kterak pečovati o jich časné věci, víra učí, kterak pečovati o jich spásu. Jak hlava táhne. Kde hlava jde ke stolu Páně, jistě nebude v celé domácnosti nikdo, kdo by chyběl,

aspoň dlouho chyběl. Kde se pán modlí — bude se modliti i dům, kde se postí pán, bude i čeledín se postiti.

Nezapomínejme, že jsme vzájemně jeden za druhého zodpověden a starejme se, abychom neměli na svém vrubu některý příklad nedbalosti a vlažnosti, na něž by se právem mohl odvolávat domácí náš. Jsme zodpovědni nejprve ovšem za sebe, ale pak do jisté míry za všechny, s nimiž se stýkáme.

Nežijeme sobě, ani sobě neumíme. Příklad náš táhne — Bůh dej, aby táhl vždy k lepšímu.

Proto, bratři drazí, pečujme včas, aby naši domácí všichni hledali Pána, dokud jest čas příjemný, a za druhé pečujme o to, aby příkladem naším přivedeni byli k tomu, aby včas přijímali svátosti a v čas nemoci našli našeho Pána včas a s ním smířeni věčně se radovali. Amen.

Fr. Vaněček.

Neděle XXI. po sv. Duchu.

Nejmilejší! Smysl dnešního podobenství Páně je zajisté každému z vás jasný a srozumitelný. Kdybychom nechtěli odpustiti těm, kteří se prohřešili proti nám, nebyli bychom hodni, aby Bůh Otec odpustil nám hříchy naše. Ale jedna věc v dnešním podobenství Páně je snad mnohému z vás temnou a záhadnou. Když neměl služebník, odkud by zaplatil svůj dluh, kázal ho pán jeho prodati i ženu jeho i syna i všechno, co měl, a zaplatiti. Podobně učinil tento služebník svému spoluslužebníkovi. Nechtěl mu poshověti, ale odešel a vsadil ho do žaláře, až by zaplatil dluh. Divíte se tomuto krutému jednání věříte ů s dlužníky? Nediňte se, to bylo dle starověkého práva dovoleno. Věřitel mohl prodati netoliko všechnen majetek svého dlužníka, ale i jeho samého i jeho ženu a děti za otroky, aby přišel aspoň částečně ku svým penězům. Avšak tomu se divte, že jsou mezi námi lidé, kteří sebe i svou ženu i své děti i svůj majetek prodávají dobrovolně. A to činí lidé oddaní marnotratnosti. Tázete se: Kterak? Uvažte, jak veliká vina uzavírá se v marnotratnosti, a co z ní pochází zlého.

Pojednání.

Marnotratnost neukazuje se vždy stejným způsobem a proto není také vždy stejně velikým hříchem. Mnohý marnotratník podobá se synu, o němžto praví Spasitel, že opustil svého otce a odebral se do ciziny a tam rozmrhal statek svůj, jsa živ prostopášně. (Luk. 15, 13.) Anebo se podobá boháči, o kterém dří Kristus Pán, že se oblačel v šarlat a kment a hodoval každý den skvostně. (Luk. 16, 19.) Tak užívati statků vezdejších, jako jich užívali tito dva, k prostopášnosti, k hýření, k zvířecím, náruživým, člověka nedůstojným požitkům tělesným, k ukojení vysokomyslnosti, marnivosti a nádhernosti, aj, taková marnotratnost je zrovna tak velikým hříchem, jako nezkrocená tělesnost a pýcha, která je plodnou matkou marnotratnosti. Praví-li Písmo svaté o smilnících,

opilcích a pyšných, že nebudou vládnouti královstvím božím, platí to stejnou měrou o marnotratnících.

Mnohý marnotratník podobá se králi českému Janovi, který při cizích dvorech ukazoval se býti nesmírně štědrým a plnou hrstí rozhazoval peníze, doma však peníze nemilosrdně vydíral, až ho poddaní proklínali, o blaho a pořádek ve svém království nedbal, svůj hrad v Praze nechal zpustnouti, svou manželku a své děti úmyslně zůstavoval v nouzi a opuštěnosti.

Taková marnotratnost, rozhazovati peníze na věci nepotřebné, tak že žena a rodina nemají co jísti a čím se odívati, že dům a živnost pustne, že služebníci, dělníci, řemeslníci a věřitelé marně se hlásí o své platy, že chudí a potřební vždy s prázdnem odcházejí, taková marnotratnost je dojista také těžkým hříchem, a to zrovna tak těžkým hříchem, jako bezcitnost k jiným lidem, i k těm, kteří jsou srdci člověka nejbližší. »Jestliže kdo o své, zvláště pak o domácí, péče nemá,« praví sv. apoštol Pavel, »zapřel víru a je horší nežli nevěstí.« (I. Tim. 5, 8.)

Ovšem mnohý marnotratník není ani prostopášník ani necitelník, vydává a rozdává každému, kdo potřebuje i nepotřebuje, kdo prosí i neprosí, kdo hoden i nehoden, až sám upadne v chudobu a žebrotu. »Pro dobrotu na žebrotu!« řekne se pak o takovém člověku s útrpností, mnohdy i se škodolibostí. A myslíte, že taková marnotratnost není velikým hříchem? Neníť ovšem tak velikým hříchem jako marnotratnost z bujnosti nebo necitelnosti, ale může býti přece těžkým hříchem, když marnotratník zchudne a jiným lidem se stane břemenem. Zřídka kdo darmo chudý.

Chudoba bývá často zaviněna nejvíce marnotratností. Proto není marnotratnost nikdy bez hříchu.

A jak truchlivé bývají její následky! Marnotratník stává se otrokem hříchu. Nelituje peněz na ukojení své náruživosti, vydává vždy více, čím pak dokazuje, že vždy více bývá podmaňován hříchem. I platí o něm výrok Knihy přísloví: »Nepravosti vlastní jímají bezbožného, a provazy hříchů svých svázán bývá.« (5, 22.) Ó hrozné jsou provazy, jimižto bývá svázán marnotratník! Byť i chtěl, nemůže zanechat svých hříšných návyků.

Čím hrnek navře, tím i zapáchá. Či slyšel již někdo, že by se byl opravdu polepšil marnotratník? Zanechal své marnotratnosti král israelský Šalomoun anebo král český Jan anebo vnuk jeho král Václav? Aj, ti všichni odešli na onen svět uprostřed svých hříchů, zůstavivše potomstvu památku nejhorší. A tak se stává každému marnotratníku; stane se časem svým nenapravitelným hříšníkem, jehožto památce lidé klnou.

Jiný následek marnotratnosti je nepoctivost. Marnotratník nestrpí nedostatku. Počíná si jako marnotratný syn ve sv. evangeliu. Nejprve rozmrhává svůj vlastní majetek, který se mu nezdá býti nevyhnutelně potřebným, peníze, skvosty, rodinné památky. Konečně prodá, cokoli má, takřka poslední košili, až je téměř nahý. Ale co potom? Marnotratný syn ve sv. evangeliu

dohnán jest bladem k zanechání hříšného života, k pokání. Obyčejný marnotratník nejde do sebe, nechce se polepšiti, chce býti dále vesele živ. Co tedy, kdy sám již nemá ani haléře? »Ještě nejsem ztracen,« praví sám u sebe, »učiním, co učinili mnozí jiní přede mnou!« I jde, dělá dluhy, třeba by nevěděl, odkud zaplatí, dopouští se krádeží, podvodů, útisků a jiných mrzkých nespravedlností. Nepoctivost bývá nerozdílnou sestrou marnotratnosti.

Poslední pak věci bývají nejhorší. Dříve nebo později přijde hodina, kdy marnotratníka všechno opustí a před očima jeho se rozplyne jako dým ve vzduchu. Tu, před branou věčnosti, vyznává marnotratník s králem Šalomounem: »Neodepřel jsem sobě ničím žádosti, užil jsem všeliké rozkoše, a hle, nyní vidím, že bylo vše marností a trápením ducha.« (Kaz. 2, 10—11.)

Ano, poslední hodina otevře marnotratníkovi oči, aby viděl, jak pošetile jednal, neužívaje časných darů, Bohem svěřených, dle vůle boží, ale dle své hříšné svévole. Možná, že se probudí v srdci jeho lítost nad životem zmařeným; ale taková lítost, vynucená strachem smrti, Boha milosrdného již neobměkčí. Marnotratník jest ztracen na věky.

A to není ještě všechno, co z marnotratnosti pochází. Příklad marnotratníka působí zábubně na jiné lidi a svádí je k marnotratnosti. Kdy se vyskytne časem nějaký nový způsob kroje nebo strojení, rozšíří se rychle po celém kraji a po celé zemi; co kdo vidí na jiném, musí hned mít sám, byť to i bylo neslušné a směšné.

Podobně šíří se v obci a v kraji marnotratnost. Vidí-li jeden, že druhý vynakládá mnoho na hodování, na zábavy, na pěkné šatstvo, chce se tomuto vyrovnati; když jeden dělá velikáše, tlačí se druhý také do popředí, aby ho svět pozoroval a obdivoval. Tak se šířívá marnotratnost i všechno, co se s ní vodívá za ruku. Jak zodpoví jednou před Bohem marnotratník všechno pohoršení, které dal jiným lidem? »Běda člověku tomu,« praví Spasitel, »skrze kterého přichází pohoršení!« (Mat. 18, 7.)

Aj, křesťané, taková je marnotratnost ve své vnitřní povaze i ve svých následcích! Jest často těžkým hříchem jako nestřídmost, chlápnost, honosivost, necitelnost a nedbalost, která podněcuje k plýtvání časným majetkem. Jest často dosti těžkým hříchem, protože činí marnotratníka otrokem hříchu, nepoctivcem, zatvrzelcem a původcem mnoha cizích hříchů.

Proto, milujeme-li duši svou a chceme-li viděti dobré dny, braňme se vši silou, by nás marnotratnost ve službu nepodrobila a provazy svými nesvázala. Pamatujme, že budeme povoláni jednou před soudnou stolicí boží, bychom složili účet z časných darů, od Boha nám svěřených. Účet náš bude milý věčnému Soudci jenom tenkrát, kdy se vykážeme, že peněz a podobných časných darů užili jsme ke cti a chvále boží a ne k jeho potupě, k blahu bližního a ne k jeho zkáze, k svému spasení a nikoli k svému ztracení. To vědomí, že jsme užili časných statků po-

dle vůle svrchovaného Pána svého a ne podle svých náruživostí, to vědomí bude nám v poslední hodinu naši andělem, který nás ukonejší ve sladký spánek věčnosti a doprovodí duši naši k stolici božího milosrdenství. Amen.

Kl. Markrab.

Neděle XXI. po sv. Duchu.

Prameny nevěry.

»Bratří! Posilněte se v Pánu a v moci síly jeho. Oblecte se v odění boží, abyste mohli státi proti úkladům ďábelským.« (Efes. 6, 10)

Svatý apoštol národů Pavel napomíná v dnešní sv. epištole křesťany v Efesu k boji proti nepřítelům víry a spásy, když dí: »Stůjítež tedy, majíce podpásaná bedra svá pravdou, a oblečení jsouce v pancíř spravedlnosti, a obuté majíce nohy přípravou evangelia pokoje; především vezmouce štít víry, kterýmž byste mohli všecky ohnivé šípy nešlechetská uhasiti; a vezměte lebku spasení, a meč Ducha, jenž jest slovo boží.« (Efes. 6, 14—17.)

Byla-li tato napomenutí potřebná křesťanům za dob sv. Pavla, kterak mnohem potřebnější jsou v našich dobách. Neboť nevěra a bezbožectví za naší doby stává se den co den rozšířenější, stále broznější a odvážnější. Ode sta let asi vede se proti všemu náboženství boj na život a na smrt. Ovšem že nepřítelé náboženství, víry a církve svého cíle nikdy úplně nedosáhnou, ale nebezpečný jest útok, jež podnikají, a mnoho lidí může během něho ovšem zkázu trpěti.

Nevěra se ostatně různým způsobem jeví.

Některí upírají, jak známo, že vůbec Bůh jest, ačkoli denně, ano každou hodinu od něho dobrodiními zahrnováni jsou, když jim, abychom o ostatním pomlčeli, život, zdraví, různé dary duševní a tělesné uděluje.

Jiní věří ve jsoucnost boží, nikoli však v jeho moudrost, všemohoucnost a spravedlnost, zkrátka: ne v jeho dokonalost.

Ještě jiní nejsou ani věřící, ani Boha neupírají, nýbrž nerozhodní, lhostejní, indiferentní.

V jedné věci souhlasí tito všichni dohromady, a to v tom, že žádného náboženství nechtějí, jež jen předsudkem nevzdělaných lidí prý jest.

Kterak za tak smutných okolností odpomoci, kterak nápravu zjednati?

Myslím, že třeba nejprve příčiny, prameny nevěry znáti. O nich budu dnes mluvit.

P o j e d n á n í.

Nejmilejší! První příčinou nevěry jest pýcha. Ona vzdaluje nevyhnutelně člověka od Boha. Nejsou sice všichni nevěřící, též zpupní, ale možno tvrditi, že kdyby méně pýchy panovalo, též by

méně nevěřících bylo. Každá víra, která lidem se dává, jest ovšem potud něčím ponižujícím, pokud v tom záleží, že se něco za pravdu má, čeho sami nevíme, neznáme anebo čemu nerozumíme. Je to však též ponižujícím, když nuzný, slabý člověk nejvyšší bytosti, když Bohu, Pánu nebes a země, a jeho pozemským zástupcům věří? Nikoliv, jistě ne. Pýcha byla už příčinou prvního přestoupení přikázání božského. Adam a Eva chtěli Bohu rovnými býti. Od té doby pýcha nepřestala svých smutných účinků jevit.

První z nich jest zpupnost, všemu rozuměti chtěti. A přece dokazuje ona, poněvadž nerozumna jest, dle správného podotknutí Julia Simona malého ducha, nepatrný důvtip.

Druhý účinek pýchy jest právě tak nerozumný požadavek, od nikoho, leda od sebe samého neodvislým, ve všem a v každé věci svým vlastním pánem býti.

Třetí účinek pýchy jest chtivost, vynikati nad jiné a blýskati se

Nejmilejší! Jsou lidé neuvěřitelné zpupnosti, jimž je to nesnesitelné, něco říci anebo něco dělati, co též ostatní dělají anebo říkají. Oni se domýšlejí totiž, že jsou zkušenější nade všechny ostatní a nechtějí s nimi nic společného míti. Čemu se jiní obdivují, haní oni; co jiní v úctě mají a čeho si váží, tím oni pohrdají; kde jiní poklekají, zůstanou oni zajisté státi; když se jiní modlí, baví se oni. Celé jejich myšlení a chování se, jednání a mluvení jest Horacovo: »*Odi profanum vulgus et arceo*« v praxi. Ano, oni by pravděpodobně dokonce i nějaké od sebe samých založené náboženství, jakmile by totiž od prostého lidu přijato bylo, z této příčiny hned zas opustili.

Druhou příčinou nevěry jest nevědomost v náboženských věcech.

Nejmilejší! Nechci mluvit o takových lidech, kteří žádného anebo jen zholu nedostatečného náboženského vyučování požívali; též ne o dělníkovi, jenž z toho důvodu, že svému řemeslu rozumí a noviny, ne rozuměti sice, ale čísti dovede, už se za oprávněna považuje, též o předmětech náboženství rozhodovati. Nemluvím dále o nevěreckém mladém muži, jenž v plném sebevědomí svých znalostí mluvnických, v arithmetice, dějepise, fysice atd., rovněž se domnívá, že jako sv. Augustin anebo sv. Tomáš o nejtěžších náboženských otázkách rozhodovati může. Tím méně chci o oněch dámách mluvit, jež se neostýchají o dogmatech žvaniti, poněvadž několik frivoálních románů a básniček četly, několikrát nuceny též s vážnými muži mluvily. Mluvím spíše o lidech, kteří ve světských věcech vážnosti požívali. Kolik z nich rozumí též o katolickém náboženství něco? Není to důkazem, že nic anebo málo z toho vědí a rozumí, když o tomtéž uštěpačně mluví a drze, ačkoli náboženství toto devatenáct století trvá, a to přes nejzuvější osočování, přes nejhroznější pronásledování, přes mnohonásobné znetvoření a potupy, bez zřetele dále na to, že toto náboženství plnou sílu odporu dokonce v takovýchto bouřích osvědčilo, jež celé národy a říše téměř smetly?

Co mohou oproti takovému věcem proti božskosti katolického náboženství uvést? Kterak mohou vysvětliti, že na katolické náboženství se vztahující, jim dobře známá proroctví, už se splnila a před našima očima se naplňují, že zakladatel katolického náboženství, kdyby jen fanatikem a podvodníkem à la Mohamed byl býval, přece tak svatý, čistý život vedl, tak podivuhodné náboženství učil a dříve nevidaných zázraků konal, jež dokonce od židů, kteří ho na smrt kříže vydali a od pohanů, kteří ho za života pronásledovali, potvrzeny jsou? Kterak mohou vysvětliti, že dle svědectví Fleurya chudí francouzští řemeslníci v onom ideami pohanských Římanů nakaženém, posledním století, v němž Bůh za sesazena vyhlášen byl, bez obavy požadavek stanovili, aby Ukřižovaný zase jako Bůh uctíván byl? Kterak mohou nesčetná a nelíčitelná muka vysvětliti, jež pro katolickou víru ve všech dílech světa už vytrpěna byla? Kterak mohou je vysvětliti, když katolické náboženství, katolická víra žádnou božskou institucí není? Nechtě se nám dále vysvětlí, kterak to bylo možno, že chudobný, neznámý syn tesařův a dvanáct stejně chudých a neznámých učedníků učení rozšířilo, jehož všichni mudrci, filosofové a potentáti (mocnáři) světa po devatenáct století nedovedli vyvrátiti a potlačiti? Možno vše toto jinak vysvětliti, leda tím, že zakladatel této nauky Bůh byl a učení to božské?

Nejmilejší! Odpověď na všechny tyto otázky zůstanou nám dlužni, nikoli však, že ony, jak by se rádo tvrdilo, příliš prosté jsou, nýbrž že odpověď na ně dáti neumějí. Jak málo jich, kteří jsou ve věcech světských tak zkušení, ví i jen to maličko ještě, čemu se jedenkrát povrchně a bez přemýšlení z katechismu učili! Později se o studium náboženství už více nestarali. Nanejvýše byly to bezbožské protináboženské knihy, v nichž o náboženských otázkách poučení hledali. Zastupují docela u mnohých dam díla Voltaireova, Diderotova, D' Alembertova a pojednání ostatních pověstných francouzských encyklopaedistů jak katechismus, tak i evangelium. A tak jsou nevěrci ponejvíce též největší ignorantí (nevědomci) v náboženském oboru. Ano, náboženská nevědomost jest docela pramenem nevěry; neboť ona vinu nese, že mnoho, čemu katolické náboženství učí, buď docela ne anebo špatně porozuměno bývá, a proto jako zvláštní, ano jako neuvěřitelné se jeví. Tu bývá pak napřed jednotlivé, potom více, konečně vše, čemu věřiti se má, lidským rozumem však pochopeno býti nemůže, kritisováno, v pochybnost uváděno, zkomoleno a konečně zhořa zamítnuto. Tak to dělají i vzdělanci, ač se toho pečlivě a úzkostlivě štítí, aby prázdným klábosením anebo tvrzením o profanních věcech, jichž neznají anebo jimž nerozumějí, se neblamovali. Arrogance, s jakou v náboženském oboru špatně obeznalí o náboženských věcech rozhodují, bývá jen jejich pýchou převyšována.

Co o náboženství ve škole a v kostele slyšeli, co velcí učenci a světci vypovídali, co skrze rozhodnutí koncilů a papežů stano-

veno bylo, vše se od nich, když se jim to do krámu nehodí, jednoduše za pověru a blouznění prohlašuje.

Stejným krokem jako nevědomost postupuje v náboženských věcech polovičaté vědění. Může však dokonce ještě škodlivějším býti, poněvadž větší arrogantnost, větší domýšlivost, houževnatější přilnutí k bludu a k poznanému bezpráví plodí. Mnoho, velmi mnoho k tomu přispívá špatný tisk; neboť on rozšiřuje právě jen o bezbožeckých a nemravných věcech důkladné známosti a nalézá, bohužel, četnější a horlivější čtenáře, než dobrý tisk, docela už i v nejmenších osadách.

Nejmilejší! Až dosud uvažovali jsme duchovní stránku nevěry. Ona však má též morální, a sice ve slabosti vůle a strachu před lidmi.

Kde tyto se nalézají, tu musí veškera důvěra a veřejné vyznání téže přespříliš hbitě ustoupiti; neboť že katolická víra každým způsobem napadána, tupena a osočována bývá, často dokonce tam, kde se jinak náboženská snášelivost hlásá, to jest nepopíratelná věc. Na popravné lešení aneb do amfiteatru (okrouhlého divadla) k boji na život a na smrt s gladiatory anebo dravou zvěří nebýváme pro víru v dnešní době ovšem voděni. Pronásledování však býváme ovšem pro ni, a katolíku jest veliké stálosti ve víře zapotřebí, veliké síly ve víře, aby se nezviklal, když půl světa před oltářem Baalovým na kolena se vrhá. Ó jak jest nám líto dnešní mládeže, zvláště té, jež z venkova do města jde! Na venkově nalezneme aspoň tu a tam ještě náboženství, víru, bázeň boží a mravnost. Ve městech je toto vše skoro všude jen už předmětem potupy, dle potřeby smíšené s klením a rouháním se. Když tedy nějaký mládenec, byť i byl nezkažený, z venkova do tak zvaného velikého světa přijde, ale bez dostatečného dohledu a vedení zůstává, jak hrozná nebezpečností ho obklopují! Zbožnost vidí týž, jak podotknuto, tupenu, povrhování a zaniklou, nemravnost a bezbožectví na denním pořádku, ctěnu a výnosnou. Jest se co diviti, když za takových okolností peklo triumfy slaví, když mladý muž se slabou vůlí se kořistí jeho stává, když bázeň lidská, snaha modě holdovati a jako osvěcený platiti, nad vírou a přesvědčením zvítězí, když, jak Toquin dí, mnozí i před nejmenším zemským mocnářem v prachu se koří, Boha však drze a odvážně urážejí? Ne, není se tomu co diviti, nýbrž je to skoro jinak nemožné. Jeden bezbožecký filosof minulého století přiznal se na smrtelné posteli svým přátelům, že důvodem, proč svými řečmi, spisy a skutky náboženství nepřátelsky napadal, nikoli přesvědčení, nýbrž stále bázeň lidská a ješitnost byly.

Ó jak mnozí by musili též za dnešní doby stejné vyznání podati! A přece je to něco zároveň bídného a nesvědomitého, jako měřítko vlastního se chování vždy ono ostatních brátí, ať dobré anebo zlé jest. Bídnost této odvislosti, tohoto nedostatku samostatnosti, této bezcharakternosti, jak filosof Jouffroi se vyjadřuje, sklízí spíše anebo později ponejvíce též hořké ovoce, totiž

pohrdání a nevážnost, docela se strany těch, po nichž jsme se dřívě opíčili.

Protož, jinoši, vzmužte se, roztrhejte pouta bázně lidské a ukažte statně, že jste víru ještě zachovali, které vaši otcové a matky vás učili! Snadný ovšem boj proti bázni lidské není; neboť ona nalézá opory u ostatních lidských slabostí a náruživostí, které příčinou jsou, že člověku příkázání a předpisy našeho svatého náboženství často příliš obtížné, ano téměř nespílitelné se zdají. Kdyby naše náboženství tak přísné nebylo, říká se, nebylo by tolik nevěry. Tu ovšem nelze pomoci. Bůh a církve jeho nedají s sebou smlouvat, poněvadž od lidí, jak nesčetní svatí dokazují, nic nemožného nežádají; pomíjející utrpení a oběti však žádná příliš vysoká cena za věčnou blaženost nejsou. Třeba tedy, abychom buď požadavky katolického náboženství, katolické články víry v platnosti nechali anebo přestali katolíky býti. Něco při posuzování otázky, zda víra anebo nevěra lepší jest, nesmí se ostatně přehlédnouti, totiž ta okolnost, že mnoho nevěrců na smrtelné posteli věřícími se stalo, kdežto neslýcháno bylo, že by katolík teprve na smrtelné posteli byl víru svou zapřel.

Jelikož však milost víry shůry přijíti musí a bez ní nevěrec nikdy věřiti nebude, tož musíme Boha vzývati, aby ty, kteří v temnotách nevěry se nacházejí, osvětil, aby je část pravdy poznati nechal, jejížto plností on sám jest, zkrátka: my musíme za ty nešťastné se modliti. To však nedostačí. Nesmíme se totiž sami ze lži usvědčovati, t. j. nesmíme, když se za jiné modlíme, sami, buď slovy anebo skutky, nevěrci ukazovati. Jak by mohl Bůh jinak modlitbu vyslyšeti? Jednomu missionářovi žalovala jednou nějaká žena, plačíc, že její muž nevěrcem jest. Missionář jí radil, aby se pilně modlila. Ona odpověděla, že tak už dlouho dělá, ale marně. Tu povzbudil missionář ženu, aby v modlitbách a almužně pokračovala, mimo to, aby však s mužem vždy dobře, přívětivě, láskyplně obcovala, jako to v náboženství jest, a aby mužovi, pokud možno, nejméně příležitosti k nedorozumění dávala; muž si pak sám otázku postaví, odkud tolik lásky a trpělivosti pochází, a musí si říci, že od Ježíše Krista pochází, jemuž se žena jeho klaní, a on se bude potom sám konečně k Bohu modliti.

A tak hleďme tedy, nejmilejší, když s nevěrci obcujeme, moudrým způsobem pýchu jejich v pokoru obrátiti, jejich nevědomost v náboženských věcech odstraniti, bludy jejich vyvrátiti, bázeň lidskou jim odejmouti, a použijte co nejlepšího prostředku k tomu všemu: modlitby, dobrého příkladu a laskavého zacházení s oněmi nešťastníky. Tak prokážete s pomocí boží téměř veliké dobrodiní a sobě samým zjednáte vědomí, že stejně missionáři ve službě boží jste. Kéž byste všichni toto missionářské povolání poznali a splnili! Kéž by věčná pravda a dobrota vám milost k tomu, nevěrcům a hříšníkům však milost osvěcení a obrácení propůjčila, aby ani oni nezahynuli, nýbrž jednou do věčné nebeské blaženosti vešli. Amen.

Dle vlašského *Augustina da Montefeltro* dr. *Antonín Ondroušek*.

Posvěcení chrámu Páně.

Chrám Páně místo posvátné.

Kostra. Dnešní svátek jest radostná, vděčná vzpomínka na dokončení chrámu Páně, když byl církevně posvěcen. Příčina k radosti, neboť chrám Páně jest místo posvátné: jestit:

I. místo, kde Boha ctíme. Veřejná místa pro uctívání Boha jsou potřebou pro jednotlivce, aby mu připomínala povinnost ctít Boha — pro společnost, poněvadž tato i jako celek jest k službě boží povinna.

II. Místo, kde Bůh sídlí. Ježíš Kristus sídlí zde — jako Bůh i člověk — pokorným způsobem, jen z lásky k nám.

III. Místo, kde Bůh své milosti uděluje. Dostáváme zde: nebeské světlo, nebeskou sílu, nebeský pokoj. Ukazuj svou vděčnost tím, že si požehnání chrámu získati chceš horlivou návštěvou kostela, uctivým chováním zde a péčí o ozdobu chrámu.

»Dnes stalo se spasení domu tomuto.«
(Luk. 19. 9.)

Dnešní svátek ustanoven jest k radostné, vděčné vzpomínce na den, kdy tento chrám Páně byl posvěcen a tímto církevním posvěcením ukončen. K vděčné vzpomínce na tento pro křesťanskou osadu tak šťastný, tak požehnaný den koná se každoročně tento svátek posvěcení chrámu Páně. Proto velmi vhodně předčítá se dnes evangelium, které nám vypravuje, jak Pán Ježíš vstoupil do domu Zacheova. Jako tehdy návštěvou Páně Ježíše stalo se spasení domu Zacheovu, tak se stalo spasení i naší osadě posvěcením tohoto chrámu Páně. Proto s radostí a vděčností konáme každoročně památku na tuto událost.

A zajisté máme příčinu radovati se a Bohu děkovati, že chrám Páně máme. A když se ptáš po důvodech, odpovídá ti již samo jméno: chrám Páně. Již toto jméno ti ukazuje veliký význam, velikou cenu, bohaté požehnání našich chrámů.

Katolický chrám Páně jest totiž místo posvátné: jest to:

I. místo, kde Boha ctíme,

II. místo, kde Bůh sídlí,

III. místo, kde Bůh své milosti uděluje.

Tím s vřelou radostí a vděčnou láskou uznáme, že se nám stalo spasení, když jsme chrám Páně obdrželi.

P o j e d n á n í.

I.

Katolický chrám Páně jest místo, kde Boha ctíme, jest to veřejná budova, určená k službě boží, k oslavě, k uctívání Boha našeho.

Má taková budova však také pro nás ceny a význam, jest pro nás potřebná? Bohužel, jsou lidé, kteří kostel pokládají za zbytečnou věc. Ovšem, kdo v Boha, v Krista Pána nevěří, kdo Boha za svého Stvořitele a Pána neuznává, nepotřebuje kostela, spíše jej bude pokládati za nepohodlného karatele a proto si přeje, aby byl odstraněn.

Jinak tomu s člověkem, který má živou víru v Boha a Krista Pána, neboť nahlíží, že kostela potřebuje jako člověk a jako křesťan.

1. Potřebujeme kostela jako lidé, potřebujeme místa, kde bychom Boha ctili, oslavovali, jemu sloužili, a to jako jednotlivci a dále jako členové lidské společnosti.

Každý, kdo se dle svého rozumu řídí, nahlíží, že jest naší úlohou zde na zemi uskutečnit, co v jeho sláách jest, prosbu Otčenáše: »Posvěť se jméno tvé!« Jako jsme z Boha, jako jest Bůh původce našeho života, tak jsme zde na světě i pro Boha, totiž, abychom se mu klaněli, ho ctili, jemu sloužili. Musíme se mu klanět, nejen v duchu, nýbrž i v pravdě, jako lidé: naše vnitřní, duševní nálada: klanět se Bohu, musí i zevnitř se ukazovati. Abychom tomuto úkolu dostáli, potřebujeme stále zevnějších popudů a napomenutí. Takové popudy dávají nám společné budovy pro úctu boží již tím, že jsou. Jak brzy by přestal se člověk modlit v chrámu přírody nebo ve své komůrce, kdyby nebylo takových napomenutí, kdyby rok za rokem místo věží, které svým křížem k nebi ukazují, viděl jen stále kouřící se komíny, místo kostelů viděl kasárny a továrny, kdyby místo hlasu zvonů slyšel jen pískání lokomotivy a hučení strojův. A pomyslejte jen na plný kostel, na zástupy zbožných, kteří tam spěchají, na pobožnost věřících; neroznítí-liž takový pohled víru i v chladných srdcích, nevzbudí-liž i pokleslou víru?

Potřebujeme kostelů, poněvadž jako společenské bytosti k společné veřejné bohoslužbě povinni jsme. Bůh člověka stvořil tak, že jen ve společnosti žítí a vyvíjetí se může, aby život jeho byl člověka hodný. Proto chtěl také Bůh společnost lidskou, t. j. spojení lidí.

A jako jest Bůh Pánem jednotlivců, tak jest i Pánem společností.

Je tomu právě tak jako v občanské společnosti. Jsme poddání jednoho společného krále a císaře, ale nejen jako jednotlivci, nýbrž i rozličné obce, města, země jsou jemu poddané.

Kdyby jednotliví občané v obci, v městě, zemi králi a císaři holdovali, ale obce, města, země jako takové tak nečinily, porušovaly by tím velice svou povinnost. Mocnář žádá právem i od těchto společností, ať se jmenují jakkoli, patřičné holdování. Jelikož jest i Bůh králem těchto obcí, měst, zemí, náleží mu úcta, holdování i od těchto společností. Společná bohoslužba předpokládá však také veřejné místnosti, kostely, chrámy Páně. Vědomí této povinnosti vězí tak hluboko v srdci lidském, že u všech, i nejsurovějších národů, shledáváme veřejnou bohoslužbu a proto také veřejná místa, k bohoslužbě určená. Proto mohl již ve starověku pohanský spisovatel Plutarch psáti: »Můžete naléztí společnosti bez zdí, bez domů, bez zákonů, bez mincí, bez písma, ale nikdy ještě nebyl lid bez Boha, bez modlitby, bez přísahy, bez náboženských zvykův a obyčejů.« Co tento spisovatel napsal, to musí učení badatelé ještě dnes potvrditi. Jako neznáme ná-

roda bez náboženských obyčejů, bez bohoslužby, tak nenalezneme proto národa bez posvátných míst, svatyní, hájů, kostelů, ohraničených míst, která jsou zvláště pro bohoslužbu určená.

2. Jestliže již lidská přirozenost vyžaduje kostelů, tím více jich vyžaduje křesťanství; potřebujeme jich nejen jako lidí, nýbrž i jako křesťané, a jako křesťané ještě u větší míře. Nemáme-liž jako křesťané třeba společného povzbuzení, abychom žili, jak se sluší dítkám božím? Nejsme-liž dále členy křesťanské společnosti a není-liž Kristus Pánem a králem této společnosti? Zdaž mu proto nenáleží také společné holdování?

Než ještě více. Máme obět. Je to obět, kterou již 400 let před tím předpověděl prorok Malachiáš a která od východu až k západu slunce přinášena býti má. Jest to obět, kterou náš Pán a Spasitel při poslední večeři ustanovil na svou památku. Zdaž nepředpokládá obět obětní místo, svatyni, kde tato společná obět přinášena býti má? Nevyžaduje-liž společná modlitba, ke které nás Písmo sv., zvláště listy sv. Pavla tak často vybízejí, také modliteben, veřejných místností?

Proto se již první křesťané shromažďovali k bohoslužbě a k společné modlitbě na určitých místech. Ovšem dalo se tak v prvních dobách křesťanských v soukromých domech, v podzemních místnostech.

Ale jakmile uplynul čas konaných pronásledování, tu se všude stavěly nádherné chrámy, které se s radostnou oslavou světily. Eusebius vypravuje ze čtvrtého století po Kristu, že tehdy k slavnosti posvěcení chrámu Páně se všech stran zástupy se hrnuly, aby se společně radovaly ze štěstí, že mají svatyně. Nemáme-liž se proto radovati a Bohu děkovati i my dnešního dne, který nám připomíná posvěcení našeho chrámu Páně? Vždyť se nám tím dostalo společné modlitebny, svatyně ke konání posvátné oběti. Kdo se tedy ptá: K čemu kostely? — ten nemá řádného ponětí o potřebě lidského srdce a o požadavku křesťanství. Sv. Augustin vypravuje o Viktorinovi, nejslavnějším tehdejším řečníku římském, že četbou sv. evangelia se přesvědčil o pravdě křesťanského náboženství. Spěchal k sv. Simplicianovi a prohlásil: »Jsem křesťan!« Než Viktorin nechtěl se veřejně prohlásiti za křesťana z bázně před pyšnými pohany, u nichž veliké vážnosti požíval.

Simplician mu odpověděl že nikdy neuvěří, že jest křesťan, dokud ho také v kostele nespattí. Tomu se Viktorin smál a pravil: »Činí zdi a stěny křesťana?« Když pak později četl slova: »Kdo se za mne a za má slova bude stydět, za toho se bude stydět i Syn člověka« (Luk. 9. 26.), tu mu vzešlo světlo, spěchal k Simplicianovi a pravil: »Pojďme do kostela, chci býti křesťanem.« Tu složil před ohromným shromážděním lidu vyznání víry. Tu volali všichni: »Viktorine, jsi křesťanem?« — »Ano,« odpověděl, »jsem křesťanem, a nyní teprve cítím, co je to býti křesťanem.« Ukazuj se i ty hodným jména křesťanského horlivou návštěvou chrámu Páně! Jestli on místo, kde svého Pána a Boha uctíváme.

II.

Chrám Páně jest však také místo, kde Bůh sídlí.

Právem nazýváme katolický chrám Páně sídlem božím, poněvadž Ježíš Kristus, druhá božská osoba, v nejsvětější svátosti jako Bůh i člověk se svým tělem, se svou krví, se svou duší zde skutečně a podstatně přítomen jest. Bůh jest všude přítomen a tak jsou tři božské osoby všude po celém světě přítomny; ale jako Bůh a člověk jest Ježíš Kristus přítomen na nebi a všude tam, kde se nejsvětější Svátost oltářní ve svatostánku přechovává. Abychom poznali jednak vznešené důstojenství katolického chrámu Páně, jednak i štěstí, že takový chrám Páně máme, jakož i povinnost za něj Bohu děkovati, uvažme jen, kdo jest ten, který zde přebývá, jak zde přebývá a proč zde přebývá.

1. Ten, jenž chrám Páně za svůj příbytek si vyvolil, jest všemohoucí, vševědoucí, nejmilostivější Bůh.

Je to všemohoucí Bůh. Jednoho dne chodil král Kanut podél břehu mořského, provázen svými dvořeníny, kteří jeho moc do nebe vynášeli a o něm pravili, že panuje nad mořem a zemí. Těsně u břehu mořského sedl si král, a když vlny na břeh dorážely, volal mohutným hlasem: »Moře, poroučím ti, aby ses ke mně nepřiblížovalo a tělo moje nesmočilo.« Sotva král tato slova dořekl, přihnala se mocná vlna a krále řádně smočila. Celý promoklý povstal král a řekl svým dvořenínům: »Pochlebníci, vizte zde svého mocného krále, o němž pravíte, že i nad mořem panuje a který přece svým rozkazem ani kapku vody od sebe vzdáliti nemůže. Nikdo není mocný než Bůh sám, nikomu nenáleží čest, mocným býti zván, než tomu, který všechno stvořil a zachovává a jediný všemohoucí jest.«

A tento všemohoucí Bůh přebývá v chrámech našich. Ten, který oblohu nad hlavami našimi učinil, který rozsvítil světlo sluneční, měsíci a hvězdám lesk jejich dal, který položil základy země, který nahromadil mocné hory, živlům poroučí a moři jeho meze určuje.

Je to vševědoucí Bůh. Před ním není žádný tvor ukryt, nýbrž vše leží zřetelně před jeho zraky, a jednou bude od nás počít požadovati.

Před jeho zraky nic není ukryto. Minulost právě jako přítomnost a budoucnost svým zrakem jasně vidí, jako v jasném zrcadle vidí vše jeho pronikavé oko. Co před tisíci lety nejchudší otrok myslil a zamýšlel, jako to, co ve stu letech malé dítě v srdci svém myslí, vše jest mu známo. Každé slovo rtů našich, ano i každá myšlenka myslí naší, ještě dříve nežli jsme si jí vědomi, jest mu zjevná. A tento všemohoucí Bůh vyvolil si chrám náš za svůj příbytek.

Je to zároveň nejmilostivější Bůh. Je to Ježíš Kristus, Syn Boha věčného, který pro naše spasení opustil trůn slávy své, který na se vzal naši přirozenost se všemi slabostmi a potřebami, hřích vyjímaje, který pro nás nesmírně trpěl a potupnou smrtí

umřel Tento dobrotivý Ježíš, který přišel, aby hledal a našel, co bylo ztraceno, přebývá v chrámech našich!

2. Uvaž dále, jak, jakým způsobem jest Pán Ježíš v chrámě přítomen.

Může býti většího ponížení? Pod způsobou chleba, v těsné komůrce svatostánku, zcela libosti lidské v pospas dán, při tom ponejvíce sám a opuštěn! Sv. Pavel se diví, že Syn boží, který nepokládal za loupež, že jest rovný Bohu, sebe samého zmařil, přijal způsobu služebníka, k podobenství lidí učiněn a v způsobě chleba nalezen jako člověk (Filip. 2. 6. 7.) Zda se neponižuje ještě více? Za svého pozemského života skrýval božství své ve způsobě chudého člověka, zde však božství i člověčenství své pod způsobou chleba.

Když na zemi žil, nechal se tupiti a mučiti a nyní, když sedí na pravici Boha Otce, nechává se v této svátosti, v příbytku, který si vyvolil, ještě více tupiti. Jakou potupu vytrpěl po tolik století zde na zemi mezi katolickými národy a vytrpí ještě až do konce světa! A vše to trpí mlčky.

Nalézá-li však za to tím bohatší a skvostnější náhradu v lásce a oddanosti četných křesťanů, přicházejí-li tisíce a tisíce v jeho příbytek a klanějí-li se mu hluboce před svatostánkem? Ach, jak často jest opuštěn, samotný, zanedbáván! Pod křížem stála jeho Máti, sv. Jan a nábožné ženy uprostřed vrahů a posměváčkův a neopustili ho, dokud nepohřbili jeho svaté tělo do hrobu. Zde však přebývá Pán nejen celou noc sám, často po celé dni nikdo ho nenavštíví. V takové pokoře a obětavosti dlí Ježíš Kristus mezi námi.

3. Uvaž též, proč zůstává mezi námi v takovém ponížení.

Vyslovil to již dříve, nežli v lidské podobě na zemi přišel. slovy: »Radost má jest býti mezi syny lidskými.« (Přisl. 8. 31) Láska přivedla ho z lůna věčného Otce na svět kletbou stížený, láska učinila ho naším zajatcem a drží ho pevně mezi námi. Zdaž nemá nás radostí a jásotem naplňovati myšlenka na tuto pravdu, na pravdu, že Ježíš Kristus učinil si u nás v chrámech svůj příbytek, že ve dne v noci, po celý rok mezi námi prodlévá?

Vždyť jásali Israelité při pomyslení na svůj chrám. ve kterém se Bůh v obraze oblaku ukazoval. Radostně volali: »Žádný jiný národ není tak veliký, kterýž by měl bohy k sobě se přibližující, jako Bůh náš přítomen jest všem prosbám našim.« (Deuter. 4. 7.)

Tím větší důvod k radosti máme my: Tam byl předobraz, zde je splnění, tam stín, zde skutečnost, tam znamení, zde pravda. Nemá-liž tedy dnešní den býti slavnostním dnem pro nás, když konáme památku na den, kdy Pán po prvé do něho zavítal a takřka ve svůj majetek přijal?

III.

Chrám Páně je také místem, kde Bůh uděluje milosti své. Co nám zde poskytuje? Když tento chrám jest sídlem našeho všemocného krále, jemuž nebe a země náleží, který z lásky k nám umřel a z lásky k nám zde mezi námi dlí, již z toho můžeme uzavřati, že jest ochoten udělovati nám zde dary, hodné tak mocného panovníka a tak dobrotivé lásky. Co nám tedy poskytuje v chrámu?

Ovšem nikoli statky pozemské, ty nemají trvání a stálosti. Když se nám i v nejvyšší míře poskytují, nemohou srdce naše nasytiti. Spasitel nám zde uděluje dary, které nám přes hrob a pro věčnost pomáhají: nebeské světlo, nebeskou sílu a nebeský pokoj.

1. Nebeské světlo. Zde se hlásá světlo toho, který sebe sám nazval »světlem světa«, který nás ujišťuje: »Já jsem světlo světa; kdo mne následuje, nechodí ve tmě, ale bude míti světlo života.« (Jan 8. 12.) Odtud z chrámu z kázání vychází světlo, které svět osvěcovalo a které do dnes ještě osvěcuje každého, který se osvětit nechává. Zde se nám hlásají pravdy, které rozlušťují záhady životní, které nás určitě poučují o našem cíli, zde se nám dostává poučení, jak máme si budovati most, který nás vede do lepšího světa. A když je za dnešní doby v mnohých hlavách temno a pošmurno, v tak mnohých srdcích pusto a prázdno, pochází to odtud, že lidé světla, pravého osvětlení v chrámě nehledají. A proč ne? Sv. Pavel zodpovídá tuto otázku (2. Tim. 4. 3. 4.): »Bude čas, kdy zdravého učení — pravdy — nebudou snášeti.« Učení, které se zde hlásá, jest mnohým příliš těžké, potlačuje pýchu jejich, mučí jejich náruživost, proto se vyhýbají kazatelnám. Smutné tmy v duchu a zející prázdnoty v srdci nemohou však snést. Co činí? Protože se slunci duchů — Kristu — vyhýbají, rozsvěcují si svíčky. Jak to? Sv. Pavel opět odpovídá: »Podle svých žádostí sobě shromažďovati budou učitele, mající svéhlavé uši, a od pravdy zajisté sluch odvrátí a k bájím se obrátí.« Zdaž mohl apoštol lépe dobu naši líčiti?

Na kolika bájích chtějí si lidé vytvořiti umělé přesvědčení při útěku před pravdou. Než báje, hypotézy, domněnky jsou marnými zámky vzduchovými; nemohou proto duchu po pravdě a jistotě zlázníci a prázdnému srdci žádného upokojení, žádné opory poskytnouti. Následek toho: mučivé pochybnosti ducha, nepokoj a rozervanost srdce. Zde v chrámě nalézali křesťané všech časů světlo, které jim temnotu životní osvěcovalo a nejjasnější zář přes hrob podávalo.

Přicházej i ty, milý křesťane, rád do chrámu, poslouchej horlivě kázání a křesťanské cvičení, a i ty nabudeš nebeského světla, pravdy a jistoty, víra tvá nebude se viklati, nebudeš kráčet v temnotě, nýbrž budeš míti světlo života.

2. Ale nabudeš také zde v chrámu nebeské síly. Nejen se nám zde ukazuje cesta, nýbrž poskytuje se nám i pomoc, aby-

chom po této cestě kráčeli. Zde jsme na křtu sv. obdrželi milost dítek božích, zde jsme ve svátosti biřmování obdrželi posilu Ducha sv. k boji za svou víru, zde Ježíš Kristus nám podává nebeský chléb za pokrm, zde se manželský sňatek koná a posvěcuje, zde prýští požehnání z oběti mše sv. a rozlévá se v jednotlivce i v celé rodiny. Když pak přes to přese všechno s truchlivostí pozorujeme, jak liknavě se tak mnozí přemáhají přese všechno holedbání se pokrokem a vzděláním, když vidíme, že zvíře v člověku vždy více panuje přese všechno honosení se lidskou důstojností, když vidíme, jakou bázeň mnozí mají, když se jedná o vyznání víry, tu se tážeme po příčině tohoto smutného zjevu.

Jedna příčina jeho zajisté záleží v tom, že se lidé vždy více chrámu Páně a prostředkům milosti odcizují, nenavštěvují a nevzývají toho, jenž i k nám volá: »Důvěřujte, já jsem přemohl svět.« (Jan 16. 33.)

Kdyby křesťané horlivěji chrámy své navštěvovali, s větší pobožností a častěji kolem oltářů se shromažďovali, tu by křesťanská ctnost a obětavost v srdcích jednotlivců i v rodinách a ve veřejném životě lépe, krásněji se vyvíjely a světu by ukázaly, že zde vyvěrává pramen životní, kterýž přetéká do věčného života.

3. V chrámě konečně nalézáme nebeský pokoj. Již při narození Páně hlásali andělé pokoj lidem dobré vůle, později Spasitel svým učedníkům pokoj sliboval a zde v chrámě nám jej uděluje. Zde pokoj nalezneme, když vážně jej budeme chtít: pokoj ve svědomí, pokoj v životních potřebách, pokoj v hodině smrti. V chrámě se snímá se svědomí břímě hříchů ve sv. zpovědi, zde se smiřujeme s Bohem a opět nabýváme roucha svatbního. I kdyby hříšník upadl do sebe větších hříchů, zde ho Spasitel očekává a bere ho opět na milost, jestliže činí pravé pokání. Zde nalézáš pokoj v životních potřebách. Ten, který kdysi volal: »Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste a já vás občerstvím«, ten si zde v chrámě zvolil příbytek a zůstává ve dne v noci mezi námi, abychom mu své strasti a potřeby přednášeli a zde v jeho Srdci občerstvení a pokoje došli. Nikoho ještě nezklamal, nikoho nenechal ještě bez útěchy, kdo se s důvěrou k němu obrátil.

A dává ti také pokoj v hodině poslední. Odtud vychází kněz, aby tě posledním pomazáním a chlebem nebeským posilnil na cestu do věčnosti. V milosrdenství chce tě ještě jednou navštívit, aby ti při soudu mohl býti milostivým soudcem.

Jak šťastni jsme tedy my, katoličtí křesťané, že máme chrámy, místa posvátná, kde Boha ctíme, kde Bůh sídlí, kde nám milosti uděluje! Jak se máme z tohoto štěstí radovati, jak velice máme za ně Bobu děkovati! Vděčnost ta má tě pobízeti, abys chrám vždy ctil jako příbytek boží, jako sídlo krále všech králův a abys se vždy vynasnažoval učiniti se hodným požehnání chrámu Páně. Požehnání toho dojdeš, když budeš chrám rád navštěvovati a uctivě se zde chovati, když také dle své možnosti

k udržení, k opravě a výzdobě chrámu přispívati budeš. A když nemůžeš ničím přispěti, tím více se přičiňuj, abys srdce své připravil za chrám svému Spasiteli horlivým používáním milostí, které se ti zde udělují, až tě bude Spasitel volati, abys s ním v příbytku božím nad hvězdami bydlel, pak i tobě bude platiti slovo Páně k Zacheovi: »Dnes stalo se spasení domu tomuto.« Amen.

Dle Hamrle Jan Nep. Jos. Holý.

Slavnost Posvěcení chrámu Páně.

Jako v chrámu nebeském, ani v chrámu katolickém není smrti, ani kvílení, ani křiku, ani bolesti.

»A smrti nebude více, ani kvílení, ani křiku, ani bolesti více nebude; nebo první věci pominuly.« (Zjev. 21, 4.)

Každého roku v měsíci říjnu koná církev slavnost Posvěcení chrámu Páně, která připadá dnes.

Chrám jest osadě převelikým dobrodiním: tu střed duchovního života; tu Pán Kristus, tu místo milosti. Proto právem koná se výroční památka posvěcení jeho. — V rozličných osadách slavívají se různé dny nedělní posvěcení, což jest vlastně památka posvěcení; ale církev zavedla stejnost. Odtud slaví se ve všech chrámech stejně slavnost Posvěcení chrámu Páně třetí neděli v měsíci říjnu.

Chrám Páně katolický jest obrazem nebeského Jerusalema; proto dává církev čísti dnes slova ze Zjevení sv. Jana: »Potom já Jan viděl jsem město svaté, Jerusalem nový, sestupující s nebe od Boha, připravený jako nevěstu okrášlenou muži svému. A bláslaví veliký s trůnu řkoucí: Aj, stánek boží s lidmi, a přebývati bude s nimi. A oni budou jeho lidem a sám Bůh s nimi bude jejich Bohem.« A tak i zde, rozmilí v Kristu. Aj, stánek boží s lidmi; tam na oltáři svatostánek; a přebývati bude s nimi; ano, tu s námi přebývá Spasitel Kristus Ježíš pod způsobou chleba v nejsvětější Svátosti oltářní; a oni budou jeho lidem, zde jest věrný jeho lid, a on sám Bůh s nimi bude jejich Bohem; ano on sám Bůh náš, život náš, naděje a spása naše.

A dále čteme: »A setře Bůh všelikou slzu s očí jejich.« Jistě se tak stane, neboť v nebi nebude žádné bolesti více. Ale i zde v chrámu Páně stírá Bůh slzy a potěšeno odchází odtud všeliké srdce, kteréž u Boha, u Ježíše Krista, útěchy hledalo. »A smrti nebude více, ani kvílení, ani křiku, ani bolesti více nebude; neboť první věci, co byly v tomto životě, pominuly. I řekl ten co seděl na trůnu: Aj, všechno činím nové.«

I zde v chrámu Páně smrti více není, ani kvílení, ani křiku, ani bolesti a všechno činěno nové. Pokusím se, nejmilejší, abych toho dokázal.

Praví apoštol: »Nevíte-liž, že chrámem božím jste a že Duch

svatý přebývá ve vás?« Kéž v této chvíli jsme všickni chrámem božím; kéž teď zvláště Duch svatý přebývá v nás milostí svou, abychom s prospěchem naslouchali slovu božímu!

P o j e d n á n í.

1. Dům boží, chrám Páně, jest obrazem nebeského Jerusalema. »Setře Bůh všelikou slzu s očí jejich,« tak i zde. V nebi jen radost a plesání. Avšak i chrám Páně katolický jest místem útěchy a radosti. Kdo by se v chrámu Páně nepotěšil? Jen člověk zpustlý může bez citu, bez pohnutí sem vkročiti. Kdo však jest zbožný a věřící, potěší se. V čem ta útěcha záleží, praví se dále: »A smrti nebude více, ani kvílení, ani křiku, ani bolesti více nebude.«

To vše řečeno ovšem o nebi; tam ničeho toho nebude, neboť nebe jest místem radosti věčné. »A smrti více nebude,« klade na první místo smrt. V nebi ovšem smrti nebude. Jest pak smrt dvojitá: tělesná a duchovní. Smrt tělesná není vlastně žádnou smrtí; jest jen spánkem, usnutím. Pravá a vlastní smrt jest smrt duchovní, věčná, zavržení od Boha.

V nebi nebude smrti tělesné, poněvadž tam teď tělo nepřijde, až po vzkříšení; ale pak bude tělem duchovním a u dobrých bude oslaveným. »Jako Kristus, vstav z mrtvých, již neumírá, smrt nad ním více panovati nebude,« tak těla vzkříšených již více umíratí nebudou. V nebi tedy smrti tělesné nebude. Avšak ani smrti duchovní v nebi nebude, neboť »nic nečistého nevejde do království nebeského«. Nevejde-li do nebe hřích, nevejde tam ani smrt, kteráž jest následkem hříchu. A tak v nebi smrti nebude více.

2. Avšak ani v chrámu katolickém smrti není více; ani smrti tělesné, ani duchovní.

Ne tělesné, neboť káže Kristus: »Všickni, kteříž v hrobích jsou, uslyší hlas Syna člověka, a kdož uslyší, vstanou.« (Jan 5, 25) A jinde: »Při vzkříšení z mrtvých nebudou se ani ženiti ani vdávati, ale budou jako andělé boží v nebi.« A apoštol (I. Kor. 15, 54): »Pohlcena jest smrt ve vítězství. Kde jest, ó smrti, vítězství tvé, kde jest, ó smrti, osten tvůj?« A modlíme se: »Věřím v těla z mrtvých vzkříšení.« Byť tedy třeba i sem, do chrámu Páně, přicházely mrtvolky, však je ukládáme s nadějí a to jistou a bezpečnou, že zase jednou vstanou, a že se s nimi shledáme.

Avšak, ani smrti duchovní není zde v chrámu Páně. Ejhle, zde volá Kristus: »Pojďte ke mně všickni, kdož pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím, já vás z duchovní smrti vzkřísím.« A sklíčenci na loži dí: »Doufej, synu, odpouštějí se tobě hříchové.« A k Marii Magdaleně: »Odpouštějí se jí hříchové mnozí, neboť milovala mnoho; jdi a nehřeš více«. A k lotru na pravici: »Ještě dnes se mnou budeš v ráji«. I v dnešním svatém evangeliu. »Reptali, řkouce: k člověku hříšnému se obrátil.« Ale Ježíš dí Zachcheovi: »Dnes stalo se spasení domu tomuto; protože i on jest syn Abrahamův«.

Ejhle, smrt pominula; život nový duši dává Pán; jako na křtu svatém ji očišťuje a naplňuje milostí: tak i ve svátosti pokání, kdy praví kněz: »Rozhřešuji tě ze hříchů tvých ve jménu Boha Otce, Syna a Ducha svatého.« Aj, tu život nový do duše se vlévá. A tak pravda jest: »Smrti nebude více«; ani tělesné, ani duchovní. Netřeba, aby byla, každý, kdo mrtev jest, může zase oživnouti. Oživne tělem; Kristus jej vzkřísí; ale každé chvíle může oživnouti i duchem; Kristus mu dá milost svou ve svátosti pokání, probudí jej k novému životu, a ten nový život, život milosti, v něm požíváním jeho nejsvětějšího těla upevní a utvrdí se.

3. Avšak i to, co praví dále, i o chrámu Páně se může říci: »Ani kvílení, ani křiku, ani bolesti více nebude, neboť první věci pominuly.«

To vše, ovšem nejprv řečeno o nebi. Tam toho všeho nebude; neboť nebe jest místem ustavičné radosti a stálého plesání. — Nebude v nebi kvílení; neboť kvílení je truchlivost dlouhá, jako bývá po ztrátě našich milých a drahých; toho v nebi nebude, poněvadž tam nebudeme moci nikoho ztratiti. Ani křiku nebude; křik znamená bolest prudkou a krátkou, jaká pochází z neštěstí aneb z některého zlého, kteréž na nás náhle přikvačilo. Ale ani toho v nebi nebude, neboť tam nemůže býti žádného neštěstí, ani ztráty nějaké, tedy ani bolestného křiku, pláče a nátku.

Ani bolesti více nebude; jestli bolest, tělesná a duchovní. Nebude tam bolesti tělesné, poněvadž tam budou těla už vzkříšená, oslavená, která žádné bolesti podléhati nebudou. Nebude tam bolesti duchovní, t. j. lítosti, poněvadž tam nebude hříchu. Bolest jest následek zlého, co nás potkalo, ať tělesné, ať duchovní. Nebude-li zla, nebude ani bolesti. Toho všeho tedy v nebi nebude; neboť ty věci, co byly zde na světě, pominuly.

4. Ale vše ty věci nemusejí býti ani zde; jmenovitě zde v chrámu Páně. Nemusí tady býti kvílení, neboť křesťan ví, že nic není zde stálého, nic netrvá věčně; zde vše pomíjí; zde jest údolí pláče, údolí slzavé; zde si musíš nebe zasloužiti. Tu není ráj, ale země; život jest cestou k němu, ale obtížnou; musíš jíti cestou dobrou, pravou, abys ho došel. — Zde na tě Bůh může složit křížek, anebo si jej sám svou nerozumností, lehkomyšlností a nerozvážností připravíš; nezbývá, leč nésti jej. Nes jej tiše a trpělivě za Ježíšem Kristem. Můžeš si i postěžovati, poplakati, postýskati, třeba zde v chrámu Páně; ani toho Bůh nezapovídá; ale věz, že Bůh pomůže, jistě pomůže; mluví ústy žalmisty Páně: »Poněvadž ve mne doufal, vysvobodím jej; ochráním ho; neboť poznal jméno mé.« (Žalm. 90. 14.) Jmenovitě zde v chrámu Páně, před oltářem, před Spasitelem svým v nejsvětější Svátosti si zaplač a postěžuj; vše spadne s tebe a nebude kvílení.

Ani křiku, nátku, pláče nemusí býti z neštěstí, anebo ze ztráty. Co může zde ztratiti člověk? Věci časné a víme, na ty že srdce věšeti se nemá. Neztratil-li jen duši svou, a té ztratiti nemusí; neboť nemusí hřešiti. Duše ztracena býti může všelikým těžkým hříchem a proto nemusí zde býti ani bolesti.

Tak, hle, nejmilejší, nemusí v našem chrámu Páně býti ani kvílení, ani křiku, ani bolesti; i v tom obrazem jest nebeského Jerusalema. — Těšme se slovy: »Já jsem odplata tvá velmi veliká,« řekl Hospodin k Abrahamovi. A žalmista Páně: »Volati bude ke mně a já vyslyším jej; s ním budu v soužení, vytrhnu jej a oslavím jej.« (Žalm. 90, 15.) »Dlouhostí dnů naplním jej a ukáži jemu spasení své.« (Žalm 90, 16.)

5. Tak hle, nejmilejší, jest chrám náš obrazem nebeského Jerusalema; ani v chrámu našem, jako v nebesích, není smrti; ba ani kvílení, ani křiku, ani bolesti nemusí býti, neboť vše, co dříve bylo ve světě hmotném, ve smýšlení pozemském, to vše pominulo. I řekl Ten, jenž seděl na trůnu: »Činím všechno nové; obnovuji vše na duchu.

Ó budmež i my sami důstojnými chrámy božími; vynasnažme se jimi býti. Odstraňme vše, co by mohlo ten chrám Páně, duši naši, poskvřiti, a bude pak, že splní se, co předpověděl Spasitel Zacheovi: »Stane se spasení domu tomuto, to jest duši tvé. Amen.

B. H.

Řeči příležitostné.

O vojenské chabrosti.

Řeč na rozloučenou s rekruty.

Statečný národ spartánský měl statečné matky a proto vynikl tolik ve vojenství mezi všemi národy starého věku.

Ještě dnes jest znám výrok spartánské matky, provázející syna do války: Synu! buď se štítem anebo na štítu!

Chtěla říci: ať se mi držíš! vrať se buď jako vítěz, anebo abych viděla, že jsi dělal vše, co jsi mohl, i život za vlast položil! Jen zbabělým nebuď!

Tak hrdinnou byla tato pohanská matka. Jak hrdinnými jsou křesťanské matky, toho máme příklad na sv. Symforose, sv. Felicitě, sv. Blance, sv. Ludmile a j.

Ký div, drazí vojáci, že dnes církev svatá, matka matek, volá k vám na rozloučenou s vámi: Chrabře, děti! jen zmužile na vojnu! nebojte se!

Abych odňal vám bázeň před vojnou a abych nadchl vás láskou k vojenskému stavu, tento na pohled těžký úkol vzal jsem na sebe, drazí vojáci, a ukáži vám snadno, že

1. chabrost vojenská srovnává se právě s junáckým věkem vašim nadšeným, podnikavým, že

2. v řádném plnění povinností spočívá hlavní zásluha člověka, a že

3. vojenská kázeň humánně pochopená a prováděná vydatně nabádá k ustálení charakteru a ku vzdělání muže.

Ad 1. Vojenský stav a mladický zápal jinocha jdou si ruku v ruce.

Který mladík necítí v sobě zdatnost a sílu? Kterému muži jest lhostejno, ukáže-li také tuto svou schopnost anebo nechá-li ji neupotřebenou, schovanou? Zajisté každý snaží se, seč jest, uplatnití své nadání, svou cvičenost i také chrabrost a neobroženého ducha, jaký v něm hárá a nese se po cíli svého dychtění, chce se vyvinouti a touží se dostatí ven, mimo sebe potřebuje se přenéstí na pole činnosti, zásluhy a slávy!

Takový jest každý zachovalý muž, takové city probouzívali se i ve vás, moji vojáci, a mluvím vám ze srdce, díím-li, že i každý z vás pocítil touhu, prokázati se užitečným také na prospěch druhých, nejen na prospěch svůj a že cítíte v sobě sílu, s kterou můžete vystoupiti i na zápasišti, s kterou vyniknete, a kterou spojenými silami všech věrných druhů jen zveličíte, zúrodníte, zkyplíte a zvýšíte. Nuže, ve stavu vojenském skytá se vám příležitost, abyste vyvinuli síly ducha i těla, a nic nepřekáží, namítá-li změkčilý svět tvrdost vojenského života, příkrost kázně, odříkání sebe až do zoufalosti a pošetilosti. Předně, nemá-li se přeháněti vojensky, nesmí se přeháněti ani občansky a není také třeba. K vojně jest potřebí porozumění a pochopení. Kdo chápe, k čemu vojenský stav je, jakou vznešenou úlohu přijímá na sebe vojsko, jde-li do války, aby odehnalo úporného nepřitele, aby hájilo životy matek, dívek a dětí, aby zabezpečilo majetek rodný, aby překazilo úskok a lest, hamižnost a zvůli a ušetřilo tak lidstvo od zmatků a strachů, bídy a škod, od sesurování a zhovadění, ten každý nahlíží, jak sice obtížný, ale vzdor tomu důležitý, ba nutný jest kázeňský výcvik vojska, jak prospěšna jest vojenská zbraň, jak neúprosná potřeba, aby vojsko bylo a aby mladým lidem vstúpila se láska k oběti krve i života!

Ad 2. Ale vojenský stav nabádá i ku řádnému plnění povinností všech povolání.

Vznešený příklad vzácné svědomitosti u konání povinností nejvyšších a nejzodpovědnějších nalézáme bez odporu u našeho nejvyššího vojenského pána Jeho Veličenstva císaře a krále Františka Josefa I. 80letého jubilára.

Jaký pravidelný život v nejvyšším císařském dvoře, jak přísný pořádek ve všem, jaká střídmost a odměřenost panuje v nejužším okolí slavně panujícího zeměpána!

Ale také, jak uplatňuje se na našem mocnáři výrok svatého Augustina: Zachovej pořádek a pořádek zachová tebe!

Jak do pozdních let života uchovalo si Jeho Veličenstvo věk 80 roků, tělo jako přímka, pohyby mladíka ne kmeta, ducha svěžího, jasnou mysl, bystrou pamět, rozhled, svěžest, vlastnosti, které jsou vesměs údělem jen nejvyšš spořádané životosprávy, přísnosti na sebe, životodárné kázně. A v tomto zachovávání dobře stanoveného pořádku, této dobře promyšlené houževnatosti spočívá jádro zásluhy plného působení, veškeré cti a slávy člověka. Čím by byl člověk beze cti, bez dobrého svědomí, bez pravdy

že konal, co měl, že to konal jak mohl a uměl nejlépe? A jak by mohl mítí přirůstek cti, vážnosti, nejsa ke všemu práv, neukazuje převahu umoudřelého ducha, neplně náležitě převzatých povinností? Ale toho si dobře na našem nejmilostivějším panovníku povšimněme, jak Pán Bůh Jeho Veličenstvu popřává dlouhého života a jakého zdraví na těle i duchu! Co mladíků za dnešních dob upadá v předčasný hrob a to nikoli následkem tuhé kázně, nesnesitelné poslušnosti, nesvědomitě snad spořivosti a kdo ví jaké přísnosti, právě naopak umírají takoví častěji, kteří na vojně ani nebyli, doma žádných strážní nezažili, nic jim nescházelo, všeho měli dost, pohovu, blahobyť, co hrdlo ráčilo. Čím to jest?

Proto nelekej vás, drazí mužové, myšlenka, že se loučíte s mládím a že na sebe bēfete jho vojenské. Ukáži vám, jak jho toto si učiníte snesitelnějším a jak si je obrátíte v dobro.

Ad 3. V životě častěji jsem se shledal s muži, kteří vyprávěli o vojně, dopodrobna se pamatovali na jednotlivosti, živě vyličovali své zažité trudy na vojně, pozoroval jsem na nich vliv vojenské výchovy a známky prodělaných zkoušek, ale celkem vystihl jsem stránku společnou všem vojákům, že jest veliký rozdíl mezi mužem, který vojákem byl a který nebyl.

Kdo na vojně nebyl, dobrá, měl jemnější vychování doma, vytvořil se z něho muž uhlazených mravů, citlivější, soucitnější než ten, co na vojně byl. Kdo byl na vojně, činí dojem člověka rázného, odměřeného, na pohled tvrdého, ale ručím vám za to, že povaha toho, kdo na vojně byl, po většině jest vytříbenější, ustálenější, mužnější než toho, kdo na vojně nebyl, a že praví vojáci poměrně jsou charakternější a inteligentnější než nevojáci. Co jest vše platno! kázeň jest kázeň a lidská slepota vyžaduje, aby s ní jako slepou někdo moudřejší nakládal a na vojně všechna nedostatečnost člověka se ukáže a je-li kdo k čemu, může tam k mnohemu lepšímu sebezpoznání se dostat, mnohou nedokonalost odložit a v mnohém rozhledu a vtipu nabýti. Říkává se ovšem, vojna jest vojna, tam voják zkusí a také se pokazí, o zdraví přijde, ztratí mravnost, všecek se přejinačí! Bohužel, nelze toho popírati, stává se časem, že na vojnu jde mladík jako z růže květ a z vojny se vrací, že nepozná ho svět, než vzpomeňme, že světa nepředěláme, nezkazí-li se mnohý na vojně, zkazil by se ve světě a naopak, zkazil by se ve světě i kdo se zkazí u vojska. Toho příčiny jsou mimo ten stav. Právě na druhé straně pozdravujeme směr k dobrému u vojáků dobré vůle, že byli na vojně; a nezapomeňme, že zachovalý voják, dbalý, snaživý, mívá i krásné vyhlídky do budoucnosti po přestálé vojně má otevřenou cestu k mnohým snadnějším a honorovanějším službám státním, k úřadům a k různým povoláním. Na vojně se vycvičí všímavý voják ve psaní, ve slohu, v zákonech, v bystroduchosti, naučí se novým předmětům, uschopní se k praktickým věcem a úkonům, které mohou býti někdy výnosnými, dobře placenými službami. Na vojně přijde mladý, otevřený muž dál do světa, více vidí a slyší, více si všímá a mnohemu dobrému se přiučí, k čemu by za ves-

nickými humny co živ nepřišel. A v moderním světě kdo by nechválil, aby jen hodně zkušeností mladík prodělal, aby se utužil, otloukl, vyhranil na pořádného muže, samostatného, poctivého?

I náboženství na vojně získává. Znal jsem vojáka, ten by byl pro víru a sv. věc do ohně skočil, a proč? poněvadž jako voják přišel do země s jinou a jinou vírou, pozoroval tam, jak každý jiný svou víru zastává, ji si hájí, seznal i očitě bludné jich názory a přece jak neochvějně každý drží se svého, i on si umínil, že svou sv. víru neprodá, nezapře, nezradí, a tak si ji uchoval čistou, pevnou a jest věrným katolíkem, jako nikdy před tím.

Jiný voják, bývalý až do nejzazšího věku svého nikdy neopominul neděli jak neděli choditi na mši svatou. Jako voják, říkával, nikdy jsem neopominul jíti v neděli do kostela, teď to teprve neopominu.

A maršálek Radecký, jaký zbožný voják to býval! Nejdříve modlil se sv. růženec a pak k vojsku volal: moje děti! do boje! za mnou! A kolik šťastných bitev vyhrál! Proto, moji zlatí, nebořekujte, že jest vám nyní nastoupiti na vojnu, nepředstavujte si vojnu s její příšerné stránky, jako by vám z ní dočista nic a nic nekynulo, jako že vás na vojně čeká snad jen samá krutost a trýzeň a smrt, nikoli! ale dívejte se na službu vojenskou s ideální stránky, odpovídající vaší statečné povaze, se stránky vaší lásky k vlasti, císaři a Bohu, jenž konečně i o vojenské dani z krve volá k vám: dávejte císaři co jest císařovo!

Na konec ještě vás, moji milí, krátce napomínám: dávejte Bohu co božího jest! hlaste se co neděli, abyste směli obcovati dopoledním službám božím mši sv., přijímejte i na vojně sv. svátosti hodně a přijímejte je než se rozloučíte letos s rodiči a domovem, využijte vojenských let ku vašemu vzdělání a prospěchu, ne ku mravní zkáze a na vaši škodu, buďte trpělivými, vzhlížejte rádi na těžký kříž Páně a Marii Pannu pod křížem bolestnou, vytrvejte. Kdo vytrvá až do konce, ten bude spasen. Amen.

Ferd. Schmidt.

LISTY VĚDECKÉ.

Právní přítel a rádce.

Sbírka praktických pokynů, hlavně ustanovení a rozhodnutí z oboru církevního i světského práva.*)

Pořádá Dr. Antonin Brychta.

Jak má se počítati doba šesti neděl před uzavřením sňatku?

K záhadám z oboru manželského práva náleží též otázka, *jak by se měla počítati doba*, po kterou mají snoubenci dle ustanovení zákona bydleti ve farnosti, v níž chtějí uzavřít manželství, ježto zákon, mluvě pouze o »šesti nedělech«, dobu tu přesně a určitě neudává. Srov. § 72. obč. zák. Následkem toho vznikly již za dřívějších dob o této otázce rozličné názory a jsou kanonisté o ní dosud různého mínění.

Jedni, uvažující bedlivě text sem spadajících zákonů (srov. níže § 72. obč. zák.; § 16. nového manž. zák.; § 62. instrukce pro manž. soudy v mocnářství rak.), nanejvýš pak ustanovení zákona, že třeba konati ohlášky také v místě, v němž snoubenci bydlili *déle než šest neděl* (když totiž v nynější své farnosti po tuto dobu ještě nebydlí), tvrdí, že jest jim *plných šest neděl* v této farnosti setrvati, mají-li se pouze v ní ohlášky konati a býti postačitelné.**)

Jiní kanonisté, opírajíce se o § 72. obč. zák.,***) stanoví, že stačí, když snoubenci před *sňatkem* bydlí po 6 neděl ve farním okrese, kde mají býti oddáni, že tedy šestinedělní lhůta tohoto paragrafu dlužno počítati nazpět, nikoliv od doby, kdy byly *ohlášky* předsevzaty, nýbrž ode dne *oddavek*, čím je požadavku zákona, jak se domnívají, učiněno zadost.†)

*) Srov. dřívější ročníky »*Pastýře*« a »*Rádce Duch.*«

**) Dle níže položeného rozhodnutí nejvyššího soudu dlužno považovati náhled tento za jedině správný.

***) Cit. § zní takto: »Nebydlí-li snoubenci nebo jeden z nich ještě *šest neděl* v osadě farní, v kteréž v manželství vejíti chtějí, konány buďte ohlášky také v tom místě, kde se posléze zdržovali a v němž bydlili *déle*, nežli tuto ustanoveno, anebo potřebí, aby snoubenci v tom místě, v kterém jsou, ještě *šest neděl* bydlili, by ohlášení jejich manželství, tam učiněné, bylo *platné*.«

†) Srov. na př. *Dolliner*, Eherecht I., 320. nn.; *Ginzel*, Kirchenrecht I., 508. v poznám.; von *Scherer* II. odd. I. dokládá proto, že náhled tento zákonu (cit. §) neodporuje, ač sám přidržuje se náhledu prvéjšího.

Než nejvyšší soud prohlásil dne 24. března 1908 č. 227 v jistém konkrétním případě názor tento za mylný z následujících hlavně důvodů:

Doslov § 72. obč. zák. neposkytuje onomu názoru, uváží-li se řádně, prážádné opory; *dějiny* pak vývoje této statě zákona mluví přímo *proti* němu.

Neboť, jak jde z protokolů, sepsaných při poradě o všeobecném obč. zákoníku, na jevo, bylo, když byl § 82. prvotního (původního) návrhu pouze stanovil: »Jestliže snoubenci nebo jeden z nich nezdržovali se ještě 3 měsíce ve farním okrese, kde sňatek má se vykonati, nutno předsevzíti ohlášky v místě dřívějšího jejich pobytu, kde déle než právě po naznačený čas bydlili,« a v § 60. prvního návrhu zkrácena byla pouze lhůta ze tří měsíců na 6 neděl a mezi slova »ohlášky« a »v místě dřívějšího jejich pobytu« vsunuto bylo slůvko »též«.

§ 67. zrevidovaného návrhu pak pouze po stránce stilistické doznal změn oproti § 60. prvního návrhu; při poradě ze dne 16. listopadu 1809 usneseno, přičiniti k § 67. zrevidovaného návrhu dodatek: »nebo musí (totiž snoubenci) v bydlíšti, kde nacházejí se v čas ohlášek, po 6 neděl vytrvati, a *potom teprve* lze ohlášky předsevzíti«, kterýžto dodatek zněl v úpravě, Zeillerem pro znova zrevidovaný návrh navržené: »nebo musí snoubenci v bydlíšti na místě, kde se nacházejí, po 6 neděl vytrvati, aby tam *pak* manželství mohlo býti *ohlášeno*«.

Při konečné úpravě textu byla sice závěrečná věta: »by tam pak manželství mohlo býti ohlášeno« nahrazena obratem: »by tam ohlášení jejich manželství bylo postačitelno« a v tomto změni přijat nynější § 72. obč. zák. Poněvadž se však při poslední práci nejednalo více o věcné změny, nýbrž jen o stilistické opravy, vysvítá z řečeného zajisté s dostatek, že dlužno dle úmyslu zákonodárcova šestinedělní lhůtu § 72. obč. zák. počítati zpět, *nikoliv ode dne oddavek, nýbrž ode dne první ohlášky*, kterémužto výkladu není též nijak na závalu doslov nynějšího § 72. obč. zák.

Dle § 74. stačí sice k platnosti ohlášek a závislé na nich platnosti manželství jména snoubenců a zamýšlený jich sňatek alespoň *jednou* v osadě farní ženichově i nevěstině ohlásiti a poklesek *ve formě* nebo *počtu* ohlášek nečiní manželství neplatným, jinak však nutno dbáti předpisů předchozích paragrafů, najmě též § 72. obč. zák., t. j. *alespoň jedna ohláška* musí těmito předpisy vyhovovati.

Tak rozhodl nejvyšší soud, jak svrchu uvedeno, v jistém konkrétním případě, prohlásiv *za neplatné* manželství, jež bylo sice ve farnosti snoubenců třikráte ohlášeno, kde však jedna strana *před ohláškami po 6 neděl ještě nebydlila*, nýbrž, majíc bydlo v jiné farnosti, *mezi* ohláškami v prvéjší farnosti bydliti teprve *započala*.

Dle ustanovení cit. § 72. obč. zák. měl býti zamýšlený sňatek ohlášen *též* ve farním obvodu, kde se strana tato posléze zdr-

žovala a v němž *déle* než šest neděl bydlila, co však bylo opominuto.

Z uvedeného vysvítá, že není správný náhled oněch kano-nistů, kteří šestinedělní lhůtu, po kterou mají snoubenci bydleti ve farnosti, v níž mají býti oddáni, počítají od doby *oddavek*, an tomu dle cit. rozhodnutí nejvyššího soudu zákon odporuje (cit. § 72. obč. zák.). Tomu nasvědčuje i § 62. naší instrukce pro církevní manželské soudy, který zřejmě stanoví v této příčině: »Si sponsus vel sponsa in nulla parochiarum, ubi proclamatio fieri debet, per *sex saltem septimanas* habitet, proclamatio instituat *praeterea* in ecclesia parochiali ejus loci, ubi persona, de qua agitur, ultimo per *sex saltem septimanas* habitaverit . . .« Posléze vysvítá to i z nového občanského zákona manželského,*) který, vystihnuv stejnou dobu jako citovaná instrukce v příčině bydlení snoubenců ve farnosti, ve které chtějí slaviti svůj sňatek, výslovně ještě stanoví: » . . . Aneb snoubenci musí na místě, kde se nalézají, po *šest neděl* ve svém pobytu *pokračovati* (ihren Wohnsitz durch sechs Wochen fortsetzen), t. j. šest neděl nepřetržitě v místě tom bydleti, aby ohlášky (pouze v tomto místě, t. j. ve farnosti, ve které se zdržují, vykonané) byly postačitelny.« **)

Z řečeného plyne, že zákon církevní i světský považuje dobu šestinedělního pobytu ve farnosti, kde chtějí snoubenci vejíti v manželství a kde třeba ohlášky vykonati, za dobu *minimální* neboli *nejkratší*, kterou také, když se věc tak vážná a důležitá, jako je uzavření manželství, bedlivě uváží, v pravdě jest, ježto byla doba tato dříve na tři měsíce vyměřena. Jakkoli dle zákona církevního ohlášky nejsou nutnou podmínkou platnosti sňatku — přijmouc za to, že mu nevádí žádná rušící překážka — prohlédá přece církev ve své péči o blaho věřících a hájíc zároveň svatost manželství k tomu, aby se sňatky řádně ohlašovaly a překážky manželství bedlivě vyšetřily, k čemu je doba šesti neděl zajisté mnohem vhodnější a přiměřenější, než kdyby se doba *kratší* stanovila. Za nynější velice pohyblivé doby, kdy stěhování z farnosti jedné do druhé, najmě ve větších městech, nemá téměř konce, a strany své bydlo, často i *mezi ohláškami* mění, je duchovním správcům zvláštní obozřelosti třeba, by se nejen mnohým nesná-zím, ale i neplatným sňatkům předešlo. ***)

*) Srov. cis. patent ze dne 8. října 1856 (ř. z. č. 185.) a s ním zároveň vydaný cit. zákon o manželství katolíků § 16

**) Pouze mimochodem budiž zde podotknuto, že zákon tímto nařízením předpokládá, že měli snoubenci nebo jeden z nich v místě onom, kde dříve aspoň šest neděl bydlili, bydlo *řádné*. Neb kdyby místo ono bývalo bydlelo jejich pouze *mimořádným*, bylo by třeba, by se tam alespoň rok byli zdržovali. Srov. *Loberschiner*, Anleitung in Eheangelegenheiten. S. 90; *Aichner*, Compendium jur. eccl. ed. 2. p. 514.

***) Srov. Conc. Later. IV. cap. 51. (cap. 3. X. IV. 3.); Conc. Trid. sess. 24. c. 1. de ref. matrim.; instr. pro jud. eccl. § 60.—65., kde jsou hlavní předpisy o ohláškách obsaženy.

V případech takových udělují biskupské ordinariáty duchovním správcům zvláštní instrukce, jak by si měli počínati, by se všem nesnázím a sporům předešlo.

Katechetické hnutí

na úsvitě obrozující se církve ve Francii.

»Bon.-Kor.« přinesla výborný článek, který zde v podstatě podáváme.

Ve Francii jeví se silné katechetické hnutí. To jako důsledek reformních snah, probouzejících se čile od doby uzákoněné rozluky církve a státu. Kde církev jakoby usínala, povstává k životu církev lidu a práce. Episkopát, kněžstvo, prozíraví laikové mají vědomí, že záhubný převrat přivodila jen nedostatečná pastorační činnost a neuzpůsobení se k měnivým potřebám. Každé důkladné prohlédnutí vlastního svědomí a zvláště vykonáno-li od všech a všady, působí tvořivě a spojeno jest s požehnáním. Již od tří set let krytba lidského ústrojí církve francouzské nedošla změny. Semináře, katechismy, fary a t. d. jsou téhož útvaru, téhož rozsahu, téhož zastaralého způsobu. Každý obor dodělal se nové tvárnosti, jedině křesťanský pracovní program v dějinném běhu trčí se svou uzavřeností až do naší doby. Teď, pod tlakem nutnosti, vše musí dít jinak. S pílí, která jest vzorem, přikročují na zodpovědných místech k akci, která by dobyla lidových mass a přivodila církev k novému, hbitějšímu, s lidem cítícímu životu.

Hybnou páku skýtá katechetické hnutí. Až dosud ve znamení konkordátu panoval suchý, odměřený katechismus poučkový, jenž směstnával látku, ale podával ji nezáživně. Tu v Paříži arcibiskup Dupanloup minul stávající nechutný zvyk a začal se živou katechesí, která dodnes vítězně se udržela. Ve Francii mají obyčej, dávati dětem před prvním sv. přijímáním dlouhodobý obšírný výklad katechismu, řekl bych přípravný kurs náboženský. Když totiž r. 1882 neblahý školský zákon vypudil Krista a církev z veřejného vyučování, jali se kněží a laikové, ano dámy ujímati dítěte, aby je přivedli na opakovací hodinu a k církevnímu křesťanskému cvičení v kostele i mimo kostel. Ve městech setkalo se hnutí s nápadným zdarem: zájem pro ně nastal netušený, jak u sebeobětavých pánů a dam katechetek i v obecnstvu, tak že závodily zde v plném lesku radost a žárlivost a obět, námaha a ovoce. Jen na venkově daří se výchova katechismová obtížně, jednak pro neporozumění rodičů, jednak pro místní poměry.

Tento přípravný eucharistický kurs měl mnoho cenného do sebe, účinkoval kouzelně. Byl dítěti noviciátem do života, ovíval duši a srdce nádechem nadpřirozenosti. Než bohužel aparát s tím spojený byl tuze nákladný, tudíž lidově nepraktický a zase kurs sám nebyl, poněvadž nemohl býti, závěrečným kamenem orga-

nické metody, která by mládež postupně zasvěcovala do celkového hlubšího poznání pravd sv. víry. Mimo to zasáhla »Posv. Kongregace sv. Svátostí« nedávným dekretem »Quam singulari Christus amore« ze dne 8. srpna 1910 hluboko zejména v poměry francouzské proti janzenistické stránce dosavadní příkré praxe, kdy francouzské děti bývaly k prvnímu sv. přijímání předpouštěny až ve 13. letech tím, že stanovila a zavazuje všechny diecese světa, by připouštěly dítky k sv. přijímání, jakmile dojdou užívání rozumu, tedy ve stáří, kdy připravují se již na první sv. zpověď. Tím hnuto bude obsáhlým připravováním, které vyžadovalo námahy katechety i katechumena, bylo spojeno se ztrátou mnohého času a působilo vlastně přechodně, zanechávajíc v hlavách mládeže vystupující ze školy dojem sice hluboký a krásný, avšak prchavý a jako vše dětské nestálý a neúčinný. Než dospěla mládež mužného věku, všechna sebe lepší předsevzetí do života byla ta tam a při volbách francouzský muž volil liberálně.

Ale obratem, který následkem papežského dekretu nastane, ukáže se právě ve Francii katechetické hnutí v nové svěžesti a síle.

Nevztahujet se nynější úroveň snažení katechetického ve Francii ani na obnovu metody jsouc výchovnou, ani na reformu vyučování. Jen tolik lze chváliti, že v každém departmánu (diecesi, hejtmanství, kraji) svolávané katechetické sjezdy a kursy pravdivě se snaží a pečují, aby katechetické hnutí se šířilo, mohutnělo a zkvétalo a že se ujímá. Letošní sjezd katechetů v Paříži korunoval dílo a dosvědčil, že základna započatá jest povolána, by na ní budovalo se dobře, spolehlivě a trvale.

V čem spočívá budoucnost katechismu ?

To vyložím.

Budoucnost katechismu jest zajištěna, půjde-li osvědčenou methodou zkušených odborníků, budujících na základě vypravování Starého a Nového zákona a z církevních dějin. Touto dějepisnou methodou nese se sv. Augustina »Doctrina christiana«, něžného Gersona »De catechizandis rudibus«, duchaplného Tesiclona »Výchova mladých dívek« a nadšeného Dupanloupa »Veliký katechismus«. »Études religieuses des Jesuites« a j. a j. časopisy a spisy doporučují návrat k ní. Za tou příčinou vydávají biskupové rozšířené katechismy, jak se bylo již stalo v Bourgesu a jinde. Smíme doufati, že osvědčí se i tentokrát, že čeho Francouz se uchopí, to i provede! Jako rakouská i francouzská škola negativní a kritisující zaujímá moderní stanovisko kladné, vzdělavací a blíží se tak vídeňskému vzoru, ježž napodobí. Při tom ještě větší váhu klade na dějinný vývoj.

Tohoto dějepisně vyprávěcího katechetického vyučování domáhají se bez odporu všichni osvícení duchové i mladí kněží. Je-li v Rakousku a Německu exegetní výklad v katechesi překonaným stanoviskem, jest ve Francii negativní pochován a pozitivní vyháněn. Jeť co den zřejměji viděti, že neodpovídá času výklad náboženství chladný, jednotvárný, odtahitý, založený na

výměrech a za chlup přitahovaných rozdílích, to v době, kdy dítěti a zvláště ve Francii nevlévá se již s mateřským mlékem tolik té křesťanské lásky, ale jest mu jí, jako i živé víry v Boha štěpovati ne mrazivými formami, nýbrž životodárným podáním, sytícím obsahem vyprávěného předmětu a vřelostí katechety.

Náboženství jsou dějiny: to jest vůdčí myšlenka všech velikých katechetů. Každá poučka jest tvrzením a reše na sobě značku svého data. Proroci vyličují skvěle, ale dějinně příchod Messiášův od Mojžíše až po Krista. Svatá evangelia jsou dějiny. Narození Páně, jeho podobenství, divy, osmero blahoslavenství, jeho kony a útrapy, utrpení a smrt, jeho zmrtvýchvstání a škola, kterou apoštolům dával, jsou události a vypravování o nich ozařuje je mořem světla. Od kříže na Kalvarii až po tuto hodinu unáší církev poklad nebeský skrz celý svět a každé obohacení dědictví Evangelia znamená dějinný pokrok.

Tato vnější povaha zjevení božího odpovídá psychologii dítěte. Dítě otevřeno představám a přístupným dojmům uzavírá hlavu před abstrakcí a odtážitým myšlením. Jeho city, sny, myšlenky, vůle, poznatky, vše jest u něho visí, bezprostředním patřením. Ono nemyslí, ono zírá; ono nedokazuje, ono pojímá; ono chápe málo, ono předmět jednoduše vnímá. V jeho duši zrcadlí se vnější svět jako v temné komoře.

Scholastika přivedla k dokonalosti spořádanost výkladu, důkazu a prohloubení křesťanství, zbudovala harmonickým, analyticko-syntetickým ujednocením a ucelením duševní stavbu, která jako majestátní velechrám vyniká vysoko nad obory věd a jako hudba světově uznalá vyznívá neodolatelně a proniká do všech větví lidského mudrování. Tento vědecký ústroj tvoří ochrannou stěnu církve a zdobí ji neskonalé, ale nikdy byste nesměli a nemohli dáti do rukou děcka zjednodušenou příručku scholastické vynalézavosti a scholastické učnosti.

Pod zákonem takovéto psychologie stojí celá veliká massa lidu. Proč vnikly nezadržitelně kalendáře Albana Stolze a slavily vítězný vstup do všech německých chat? Alban Stolz byl lidovým geniem. Četl v lidské duši a namácel své péro obratně a oduševnělé ve vědomí lidského pachtění. Básně, pohádky, příklady, vypravování, bezprostřední hovor, jemnocitá líceň, ustavičné pojmenovávání a představování předmětů, neustálé, skvostné užívání názoru, padaly do všech vnímavých duší jako nitivé plameny duše i srdce a rozněcovaly lásku, vřelost, svěžest, zotavení, těchu a požehnání. Tak musí případně a přiměřeně vyučování náboženství se přizpůsobiti, má-li v dětské mysli svítati a duch dítěte se oplodniti. Pravá metoda zůstane: děj, názor, líceň, jas!

Hlasatelé této obnovy ve Francii staví se v přítomnosti na toto všeobecné stanovisko. Oni vycitují toho potřebu; dosud nedostávalo se času ani sebevědomého cíle.

Kristus bude základem, centrem a korunou náboženského vyučování. Všude musí nyní jeho osoba vše osvěcovati a vše obroditi. Jeho narození, jeho dějiny, jeho život v předobrazech

a pozdějších událostech tvoří osnovu učiva, kolem kterého křesťanství staví a nade vše vyniká: věrouka, mravouka, kázeň, svátostné zřízení, církev. Každý díl dějinných skupin bude obklopovati Spasitele, Bohorodičku, apoštoly: dokonalé dílo umělé mosaiky! Zde jest plný život, zde plné křesťanství a to vnese též lásku k Bohu a bližnímu do radostného, uznaného srdce dítěte. Šlechetný, vytříbeně myslící francouzský biskup Dadolle z Dijonu potěšil na podzim 1908 své kněze pozoruhodným pastýřským listem, oznamujícím, že nastává potřeba změnití vyučování sv. náboženství a že ustanovuje katechetskou komisi za účelem přepracování katechismu. S díky a radostí uvítali všichni tu zvěst a čekají s důvěrou i napětím na výsledek.

Jest jedno přesvědčení, že vyhoví-li očekávání tento nový, konkrétní, názorný a dějepisně vypracovaný katechismus, že záhy raziti si bude jako nedostižný ideál cestu do celého křesťanstva.

A nevyhoví-li hned, dodělá se bohdá zkvétající hnutí pro reformu katechismu dříve či později vytknutého cíle. Všeobecná snaha tu jest a vespolným přičiněním vytříbí se práce kus po kuse. Vždyť nadpřirozený život není než ustavičné vzájemné mísení se hravých mořských vln našeho přemýšlení, snažení, podnikání, pronikání a vnikání životodárných zásad, nauk a příkazů Páně do všech oborů a zástojů, potřeb a zámyslů, bažení a chtění člověka. Až z katolického sebevědomí vynoří se zdola nahoru nové směry, které by lépe novým potřebám se hodily, až přihlásí se živější pracovníci, tehda též hierarchové budou již věděti, kterak slibných sil upotřebiti, nový pokrok do služeb nebeské spásostavby zařaditi a pravý pokrok k lepšímu zvelebiti. Zatím pamatujme, že stavební hmotu snášívají průkopníci, jimž pak hierarchie klade korunu schvalovací a uznávající. Na jaře bývá v přírodě pestro, živo a na pohled nesoulad až zmatek, bázeň a strach z boufek a živlů: ale světlo, teplo, rosa, déšť, hřmění nebes a lidská součinnost účinkují zdárně, soulad se dostavuje, pořádek se ukazuje, když hospodář přese všecky nesnáze, starosti a úzkosti posléze sklízí požehnanou žeň, sváží šťastně úrodu do stodoly a zpeněží. Tak i s naším katechetickým hnutím. Byla-li dosud katechetova hodina ve škole malým scholastikátem t. j. dílnou paměti a memorování definic, tedy více mathematickým mechanismem, jaký dětem jen stěží, s únavou a tvořením dlouhé chvíle se zamlouvá, podaří-li se dílo rozmachu katechetického a ujme-li se oživující zájem o věc, pak vybuduje se školním dítkám i dospělým nebývalý chrám velebnosti a krásy, že všichni do něho s radostí budou chvátati, že všichni, a to bez rozdílu neskonale rádi se v něm budou učití svého Boha znáti, jeho milovati, jemu sloužiti, ochotně popřejí sluchu hlaholení zvonů, zvoucích ke službám božím po celý rok a oznamujících, že na místě božím skýtá se všem duchovní radost, zpěv, veselí v Pánu, poučení, utvrzení v dobrém, až i spása a blaženost věčná.

Tak vrátí se do srdcí opět odumřelá, živá víra, vzbudí se v nich blahá naděje, vzplane uhaslá láska a probudí se v člověku

a společnosti a ve světě láska k životu, touha po pravém vytrvání a pokroku i pochopení, proč vlastně člověk na světě jest a proč takové zařízení boží, proč kostel, kněží, církve, náboženství, poslušnost, sociální řády, organizace, spolky, tisk, krátce a dobře život a co jest život nadpřirozený, život dle víry, pout na zemi a věčnost na nebi . . .

F. Schmidt.

Včely.

K dotazu z kruhu čtenářstva došlému úplně odpovídá dr. F. X. Veselý ve stati »o včelách«, kterouž tuto klademe z toho důvodu, že pětisvazkové dílo nebude tazateli a mnohým jiným čtenářům na venkově snadno přístupné.

Dle § 384. o. o. z. nejsou roje domácích včel »předmětem volného uchopení, nýbrž vlastník má právo pronásledovati je na cizím pozemku; avšak má držitel pozemku nahraditi případnou škodu«, (způsobenou buď samým rojem včel, buď pronásledováním se strany vlastníka). Včely divoké posuzují se jako »divoká zvířata«. Jestliže by pak vlastník úlu mateřského roj nepronásledoval po 2 dny nebo by se roj sám od sebe nevrátil (jakkoli vlastník počal jej pronásledovati a řádně v něm pokračoval, tedy když roj sám nemá již animus revertendi čili zvyku vrátiti se), může včely usadivší se na obecném pozemku (ku př. na silnici) podržeti kdokoliv, na své půdě vlastník půdy. Dle toho označuje o. o. zákoník včely jako zvířata ochočená, t. j. taková, jichž druh všeobecně jest divoký a z nichž jen jednotlivá individua člověku přivykla, na rozdíl od krotkých (domácích) zvířat a zvířat divokých; právo vlastnické ke včelám zaniká v souhlase s právem římským a staršími předpisy domácími (fr. 5, § 5. Dig. 41, 1, »Tractatus de iuribus incorporalibus« ze dne 13. března 1679, 9 §§ 8. a 9.) dvojím způsobem a to:

1. tím, že včely pozbyly t. zv. animus revertendi (tedy do jisté míry přešly ve stav divokosti) a pronásledovány byvše po 6 neděl nebo 42 dní nebyly nalezeny nebo dosaženy;

2. tím, že vlastník úlu mateřského nepronásledoval roj po dva dny, neboť má se pak za to, že vlastník se mlčky práva svého vzdává.

Vždy však dlužno předpokládati, že vzdání se roje má svůj důvod v nedostatku t. zv. animus revertendi. Byl-li tedy ku př. nějaký roj bezprávně z úlu mateřského odnesen nebo po dobu pronásledování kýmsi třetím chycen proti právu, nepozbývá vlastník svého práva projitím těchto lhůt. Dle § 1321. o. o. z. má vlastník pozemku právo zahnat vhodnými prostředky cizí roj (nikoli však zničiti jej) a právo soukromého zájmu roje pro škodu rojem způsobenou.

O včelaření platí na většině posud ustanovení patentu císařovny Marie Teresie ze dne 8. dubna 1775 (sb. zákonů a nařízení z let 1740 až 1780, sv. VII., č. 1680, str. 206), kterýžto

patent vydán byl pro Rakousy a Moravu. Od té doby nebylo prohlášeno ve příčině té nijakého nařízení s platností všeobecnou, nýbrž jen dv. dekr. ze dne 30. června 1796 pro Korutany, zák. ze dne 18. června 1879 pro Gorici a Gradišku č. 13 z. z. a ze dne 24. února 1885 č. 12 z. z. Dle čl. IX. patentu ze dne 8. dubna 1775 dovoleno jest vlastníku včel vynést si úly na pastvu ku př. za lučiny (vřesoviště) koncem léta kvetoucí, a to bez překážení vlastníka půdy, kterému se za neškodné používání zaplatiti má přiměřeného pastevného (z úlu nanejvýš 2 kr.), avšak vlastník úlu povinen jest ostříhati úly i pastvu.

Ostatní zákony shora citované liší se co do předmětu tohoto od nejstarších předpisů potud jen, že zřízení úlů závisí na nařízeních představenstva obecního, pokud se týká jiných orgánů správy politické. Svolení vlastníka pozemku se nežádá k tomu; i není zřizování úlů na cizím pozemku dle citovaného ustanovení patentu posud ještě platného (ovšem již zastaralého) rušením držby (roz. ze dne 8. listopadu 1885 č. 13.084, sb. »Gl. U.« č. 10.794). Vedle cit. patentu zapovězeno jest přísně (náhrada dvojnásobné ceny) zničiti cizí včely a nesmí se ani včely divoké ničiti.

Dle zákona o pěstování včel pro Gorici a Gradišku vydaného nesmí se stavěti úly blíže než 10 *m* u veřejně užívané cesty, cizího obývaného domu, stájů, dvora nebo zahrady, leda by vylétaly včely aspoň ve výši 3 *m* nad naznačenými místy, a že by mezi včelami a místem byla zeď, husté křoviny nebo podobné rozhraní aspoň 8 *m* vysoké. Zákon o pastvě včel stěhovavých pro Korutany vydaný dovoluje přivážeti včely do obcí s rozlehlými vřesovišti z jiných stran země po dobu od 15. srpna do 15. září po předchozím oznámení učiněném obecnímu představenstvu a za stejných podmínek jako v Gorici a Gradišce.

Z české statistiky.

III.

Přicházím k smutné kapitole samovražd v Čechách. Povšimnouti si jich poroučí nejen křesťanský duch, nýbrž i pouhé vlastenectví.

Známo jest faktum, že sebevražd velice přibýlo a lze to dokázati číslem nezvratným. Krose čítá, že v XIX. století spácháno $1\frac{1}{2}$ *millionu sebevražd v Evropě*, a že začínáme XX. století se zjištěnou cifrou 40.000 sebevražd ročně, která nepřestává však stoupat.

Druhé faktum jest, že katolické země jsou méně zasaženy sebevraždou, ale že i zde rostou sebevraždy. V našem Rakousku stouply sebevraždy od r. 1831—1840 do 1900 o 376 procent! V roce 1830 bylo jich 502 v roce 1900 — 3951. (Podrobné číslice v minulých ročnících »Rádce duch.«) Jest důležitou otázkou pro české duchovenstvo věděti, jak jest sebevražedný mor rozšířen

v našem království. Které okresy jsou zamořeny a v jakém poměru stojíme k celému Rakousku (v Cislajtánii.)

Běhu za podklad opět (hlavně) stat. příručku s daty z r 1905. Dle ní vypočítal jsem procenta sebevražd, abych z nich mohl učiniti obrazec pro okresy české. Jeví se pak obraz pro jednotlivá hejtmanství následovně:

Okres. hejtman.	zemř. vůbec	z toho sebevraždou	v proc.	Okř. hejtman.	zemř. vůbec	z toho sebevraždou	v proc.
Aš	736	13	1·76	Kladno	1787	19	1·39
Ústí nad L.	2498	43	1·72	Klatovy	1882	17	0·90
Benešov	1685	22	1·31	Kolín	1592	22	1·38
Týn Horšův	1059	7	0·66	Chomutov	1556	26	1·67
Blatná	982	1	0·10	Král. Dvůr	1627	16	0·98
Lípa Č.	1875	21	1·12	Královice	692	9	1·30
Boleslav Ml.	1939	25	1·29	Krumlov	1378	10	0·72
Broumov	1721	20	1·16	Lanškroun	1633	13	0·79
Brod Č.	1126	15	1·33	Ledeč	1167	9	0·77
Brod N.	1962	21	1·07	Litoměřice	2068	42	2·03
Most	2277	31	1·36	Litomyšl	1461	16	1·16
Budějovice	2402	19	0·79	Louny	1001	12	1·19
Bydžov	1351	18	1·34	Žlutice	712	4	0·56
Čáslav	1407	15	1·07	Mar. Lázně	710	5	0·70
Dubá	688	15	2·19	Mělník	1104	9	0·81
Jablonné	960	17	1·77	N. Měston./M.	1239	6	0·48
Domažlice	1083	6	0·55	Stříbro	1676	9	0·53
Duchcov	1884	29	1·54	Milevsko	870	6	0·69
Cheb	1418	21	1·48	Mýto Vys.	1665	21	1·26
Falknov	2351	24	1·02	Náchod	1504	19	1·26
Friedland	1346	22	1·64	Paka Nová	1734	18	1·03
Jablonec	2224	50	2·24	Pardubice	2238	34	1·52
Kraslice	1277	14	1·09	Pelhřimov	1315	9	0·68
Vrchlabí	1245	13	1·04	Písek	1720	15	0·87
Hora Kutná	1727	23	1·33	Planá	678	2	0·29
Hořovice	1602	23	1·43	Plzeň	2694	29	1·07
Hradec Jind.	1190	4	0·33	Poděbrady	1909	26	1·35
Hradec Král.	1567	20	1·31	Podbořany	973	15	1·54
Hradiště	934	14	1·50	Polička	1013	9	0·89
Chotěboř	1144	7	0·61	Prachatice	1625	10	0·61
Chrudim	2114	25	1·23	Přeštice	910	5	0·55
Jičín	1714	23	1·34	Příbram	1748	9	0·51
Jilemnice	1352	26	1·92	Rakovník	1118	8	0·71
Jáchymov	728	5	0·68	Liberec okr.	1962	36	1·81
Kadaň	1790	27	1·50	Rokycany	1267	17	1·34
Kamenice	1051	8	0·76	Roudnice	1229	14	1·14
Kaplice	1210	5	0·41	Rumburk	1607	35	2·17
Karlín	2033	30	1·47	Rychnov n./Kn.	1268	19	1·57
Karlovy Vary	1864	26	1·39	Žatec	1341	20	1·49

Okres. hejtman.	zemř. vůbec	z toho sebevraždou	v proc.	Okres. hejtman.	zemř. vůbec	z toho sebevraždou	v proc.
Šluknov	1360	14	1·03	Teplice	2270	34	1·41
Sedlčany	1424	10	0·70	Děčín	2577	57	2·25
Semily	1793	24	1·34	Trutnov	2516	33	1·31
Žamberk	1497	27	1·80	Třeboň	1071	7	0·65
Slaný	2726	43	1·57	Turnov	1247	15	1·20
Smíchov	3151	60	1·90	Týn nad Vlt.	356	3	0·84
Strakonice	1644	7	0·46	Vinohrady	2591	29	1·12
Sušice	1135	7	0·61	Žižkov	1589	18	1·13
Tábor	2053	13	0·63	Praha	6750	193	2·86
Tachov	850	6	0·70	Liberec město	887	29	3·24
Teplá	600	8	1·33				

Z tohoto obrazce možno učiniti si přehlednou mapku sebevražd v Čechách. Průměrné procento sebevražd by bylo pro Čechy: 1·62. Pak můžeme souditi, kde jest největší procento, a kde nejmenší. Sbledáme, že nadprůměrnou číslici vykazují hlavně kraje německé a pak Praha a Smíchov. Liberec vlastně má největší procento sebevražd.

Též lze viděti správnost okřídleného slova generála Boothe: Pán Bůh stvořil venkov, a čert veliká města. Podávám tuto lokaci okresů dle hejtmanskství v Čechách. Příznivé místo zabírá český jih, který náš Jirsík druhdy nazval svatou diecesí. Zde podávám stupnici okresů v Čechách.

Blatná . . . 0·10	Rakovník . . 0·71	Roudnice . . 1·14
Planá . . . 0·29	Krumlov . . 0·72	Broumov . . 1·16
Jindř. Hradec 0·33	Kamenice . . 0·76	Litomyšl . . 1·16
Kaplice . . . 0·41	Ledeč . . . 0·77	Louny . . . 1·19
Strakonice . . 0·46	Budějovice . . 0·79	Turnov . . . 1·20
N. Město u Met. 0·48	Lanškroun . . 0·79	Chrudim . . 1·23
Příbram . . . 0·51	Mělník . . . 0·81	Vysoké Mýto 1·26
Stříbro . . . 0·53	Týn nad Vlt. 0·84	Náchod . . . 1·26
Domažlice . . 0·55	Písek . . . 0·87	Ml. Boleslav 1·29
Přeštice . . . 0·55	Polička . . . 0·89	Královice . . 1·30
Žlutice . . . 0·56	Klatovy . . . 0·90	Benešov . . . 1·31
Chotěboř . . 0·61	Králov Dvůr 0·98	Hradec Král. 1·31
Prachatice . . 0·61	Falknov . . . 1·02	Trutnov . . . 1·31
Sušice . . . 0·61	Nová Paka . . 1·03	Český Brod . 1·33
Tábor . . . 0·63	Šluknov . . . 1·03	Kutná Hora . 1·33
Třeboň . . . 0·65	Vrchlabí . . . 1·04	Teplá . . . 1·33
Horšův Týn . 0·66	Něm. Brod . . 1·07	Bydžov . . . 1·34
Jáchymov . . 0·68	Čáslav . . . 1·07	Jičín . . . 1·34
Pelhřimov . . 0·68	Plzeň . . . 1·07	Rokycany . . 1·34
Milevsko . . . 0·69	Kraslice . . . 1·09	Semily . . . 1·34
Tachov . . . 0·70	Česká Lípa . 1·12	Most . . . 1·36
Sedlčany . . . 0·70	Vinohrady . . 1·12	Poděbrady . 1·36
Mar. Lázně . 0·70	Žižkov . . . 1·13	Kolín . . . 1·38

Karl. Vary . . . 1·39	Duchcov . . . 1·54	Liberec, okres 1·81
Kladno . . . 1·39	Podbořany . . . 1·54	Smíchov . . . 1·90
Teplice . . . 1·41	Rychnov n. Kněžnou 1·57	Jilemnice . . . 1·92
Hořovice . . . 1·43	Slaný . . . 1·57	Litoměřice . 2·03
Karlín . . . 1·47	Friedland . . . 1·64	Rumburk . . . 2·17
Cheb . . . 1·48	Chomutov . . . 1·67	Dubá . . . 2·19
Žatec . . . 1·49	Ústí nad Lab. . 1·72	Jablonec . . . 2·24
Hradiště . . . 1·50	Aš . . . 1·76	Děčín . . . 2·25
Kadaň . . . 1·50	Jablonné . . . 1·77	Praha . . . 2·86
Pardubice . . . 1·52	Žamberk . . . 1·80	Liberec, město 3·24

Pozorovati můžeme, že všude, kde okres jest postaven poněkud výše mezi sebevraždami, má v sobě poněkud větší město, které dodává hlavní číslo pro sebevraždu. Okresy, převahou zemědělské, s malou neb žádnou industrií a bez větších středisk jsou nejlépe situovány.

Okresy německé jsou samovraždou více zamořeny. Pohled na mapu poučí nás, že je to hlavně saská hranice česká, která jest sebevraždou nejvíce zatížena. Zde třeba dodati, že sousedící Sasko vykazuje veliký počet samovražd, ano, že s Dánskem zaujímalo i první místo. Mravní ovzduší zanášel se zajisté stykem a časopisy i přes hranice naše.

Nakažlivost velikého města vykazují čísllice u Liberce. Liberec, město s vlastním statutem, má maximální čísllici, kdežto Liberec okres, toliko 1·81 procenta, v čemž jest znáti zajisté ovzduší města Liberce.

Smíchov, Vinohrady a Žižkov by jistě vykazovaly větší čísllici pro města, kdyby se nečítalo okresní hejtmanství celé. Svatý venkov i přes všechny jeho cnyby; on zachovává pravidlo života ve víru daleko lépe prakticky než veliké město.

Jest zajisté zdravá sociální reforma, která chce venkovu zajistiti lid a zmenšiti útěk do měst, pravých to mravních bahnisk.

Ohledně našeho poměru k čísllici samovražd v Cislajtánii, musíme říci pravdu velmi smutnou. Předně, katolické Rakousko podléhá moru sebevražděnému jako jiné země, třeba by čísllice nedostoupila tak vysoko jako v jiných zemích. Tuto pravdu nám ukazuje tabulka následující:

Počet samovražd v Rakousku v letech 1871—1900.

1871 . . . 1560	1881 . . . 3504	1891 . . . 3888
1872 . . . 1677	1882 . . . 3530	1892 . . . 3854
1873 . . . 2463	1883 . . . 3588	1893 . . . 4091
1874 . . . 2617	1884 . . . 3783	1894 . . . 3988
1875 . . . 2741	1885 . . . 3891	1895 . . . 3551
1876 . . . 3376	1886 . . . 3837	1896 . . . 3790
1877 . . . 3598	1887 . . . 3844	1897 . . . 3882
1878 . . . 3480	1888 . . . 3690	1898 . . . 4083
1879 . . . 3469	1889 . . . 3733	1899 . . . 4168
1880 . . . 3649	1890 . . . 3715	1900 . . . 4215

Sebevražda stoupá a sice tak rychle, že za 40 let se 2·7krátě znásobnily. Na tomto znásobnění ovšem nemají všechny země stejný podíl. Vídeň a D. Rakousy mají první místo, však Čechy závodí o smutné prvenství s nimi a to s výsledkem.

Rakousko (Cislajtanie) vykazovalo v roce 1883 160 sebevražd na jeden million obyvatelstva.

Dolní Rakousy vykazovalo s Vídní 280 sebevražd na million obyvatelstva.

Čechy v tom roce 209 na million obyvatel. V roce 1900 spácháno v Rakousku 4205 sebevražd. Přesné rozdělení tohoto čísla na korunní země nemám po ruce. Vezmu-li však číslo sebevražd v Čechách spáchaných (dle stat. příručky zemsk. výboru) v r. 1905 (celkem 2005 sebevražd), vidíme, že skoro polovina jest na straně království českého, čili jinak řečeno dostavuje se u nás též sebevražedný mor a třeba tedy pastorační i v tomto směru.

V statistice ovšem každý rok nastává značný pohyb číslic, nicméně přece lze srovnáním jejich z různého roku poněkud dopřít se pevného úsudku. Ať počítáme věc jakkoliv zůstává konečný úsudek, že Čechy závodí s Vídní a D. Rakousy o primát v sebevražedné manii. Na konec uvádím tabulku Kroseovu, z níž jde ustavičný vzrůst sebevražd zejména v Čechách.

Samovraždy v zemích rakouských.

Z e m ě	1819—1827		1839—1847		1879—1883	
	Průměrný počet	Na 1 mill.	Průměrný počet	Na 1 mill.	Průměrný počet	Na 1 mill.
Dolní Rakousy	96	84	106	74	651	280
Horní Rakousy	15	19	23	32	106	140
Solnohradsko			3	21	21	128
Štýrsko	16	20	23	23	144	118
Korutany . . . }	8	12	9	29	44	126
Krajina . . . }			8	17	35	73
Přimoří	9	23	8	16	73	112
Tyrolsko a Vorarlbersko . }	13	17	13	16	88	96
Čechy	102	29	210	50	1161	209
Morava }	55	29	86	50	391	181
Slezsko }			25	55	115	203
Halič	77	19	186	41	579	97
Bukovina . . . }			10	28	100	175
Dalmacie . . . }	5	16	7	17	41	85
Rakousko . . .	396	28	717	45	3549	160

Ze všech prostředků proti sebevražednému moru jsou náboženské prostředky nejvydatnější a proto nezbyvá než zdvojnásobněná pastorační horlivost jako jediný a osvědčeně působící lék.

Fr. Vaněček.

Lze znova žádati učitele za zkoušku z náboženství?

Na základě § 53. novely může církevní úřad dáti návrh, aby správce školy již aprobovaný k vyučování v náboženství byl poznovu podroben zkoušce z náboženství, není-li úřad církevní s vyučováním jeho v náboženství spokojen. O výsledku opětované zkoušky z náboženství rozhoduje úřad církevní; jsou-li po náhledu jeho vědomosti zkoušeného z náboženství nedostatečné, může zemský školní úřad dotyčného učitele přikázati provisorně k další službě nebo jej z úřadu učitelského vyloučiti.

Příklady.

Dobročinnost. P. Gabriel Deshayes. V mládí svém rozdával z mála, jeho rodiče pravili: «Ce que Gabriel donne par la porte, nous rentre par la fenêtre.» Co rozdá Gabriel dveřmi, opět k nám přichází oknem. Les bienfaiteurs de l'enfance et de la jeunesse au 19. siècle, str. 47.

Chybujičího bratra napravití kdo chce, nechť s ním jedná jako sv. Dorota s oběma sestrama, které ji měly k odpadlictví svěsti. Nekárala jich, nedotýkala se poklesku jejich přískrými výčitkami; z úst jejích mluvila jen láska, a ta našla přístup do srdcí obou zbloudilých sester, tak že se ke Kristu vrátily a rády za něho život daly. Tak jedná i matka s nemocným dítětem; hladí a laská je, majíc mnohem větší péči o ně, než kdyby zdrávo bylo. Vředů dotýkati se smíme jen pozvolna a jemnou rukou, jinak bychom je více zjitřili. Přísná slova, bezohledné výčitky nikoho nenapraví; jen upřímná láska je klíčem, jenž nám otvírá zabeďněné dveře srdce hříšníkova; komu se podařilo získati si důvěru svého chybujičího bližního, snadno ho obrátí a polepší. Tak napomíná nás sv. Pavel, abychom my silnější snášeli mdloby slabých a bližnímu svému zalibovali se k dobrému a ke vzdělání. (Ekert, »Církev vítězná« I., 222—223.)

Chudí a sv. Homobon. Kromobyčejná štědrost zbožného Homobona nelíbila se manželce jeho, bálať se, že konečně upadne do nouze. I domlouvala mu, a když domluvy byly marné, jala se přikře reptati. Homobon poukazoval na výpovědi Písma sv., ale tyto krásné výpovědi neměly žádoucího účinku, manželka nepřestala reptati. Posléze umlčel ji Bůh sám, an za nastalé drahoty zázračným způsobem nahrazoval Homobonovi almužnu od něho chudým rozdanou. Od té doby i ona důvěřovala v Prozřetelnost boží a byla štědrá dobroditelkou chudiny. (Ekert: Církev vítězná IV. 449.)

Ctnost nedodává umění ceny, jen život, a život není žádná arkadická krajinka s růžovými obláčky a s bělostnými ovečkami, a srdce lidské není žádné idylické jezírko jasné a klidné, kde tiše pluly by jen zlaté rybky ctnosti. Je to hlubina třeba často

oblitá slunným leskem, ale jež uvnitř tají víry a tůně, plné stínů, a na dně skrývá dravé proudy podzemní. A jenom ony výtvary básnické, jež vyjadřují tuto složitost bytosti lidské, mohou opět mluvit k člověku. (Anežka Schulzová. Zlatá Praha 1894. 71.)

Ctnost. Virtus est per se ipsa laudabilis; ex ea proficiuntur honestae voluntates, sententiae, actiones omnisque recta ratio. Cic. Tusc. — Beatus esse sine virtute nemo potest. Cic. De nat. deor.

Ctnost. La vertu a beaucoup de prédicateurs, mais peu de martyrs (Ctnost má mnoho krasořečníků, ale málo mučedníků). Il n'y a pas de vertus sans combat, il n'y en a passans victoire (Není ctnosti bez boje, není ho bez vítězství). Causeries Françaises V. 118.

Děti. Děti získával sv. František Xaverský rodiče. Chodil po ulicích, svolával zvonečkem křesťanské i pohanské děti, vodil je do kostela neb na jiné místo příhodné a vykládal jim, aby vyprávěly doma, čemu se naučily. To činil každého dne, a mnohé děti mu přiváděly svoje rodiče, jiné mu oznamovaly, ve kterých rodinách jsou nemluvnátka, aby je pokřtil. Získav si takto děti, František jal se v chrámě Panny Marie učit dospělé křesťany i pohany, kteří za příkladem dětí rádi za ním spěchali. Mnoho prospívala mu součinnost mládeže, již užíval k obrácení dospělých na víru křesťanskou. V Malace zvěst o příchodu apoštolského missionáře způsobila nemalý rozruch; lidé se sběhli v přístavu a pozdravovali ho uctivě, a zvláště děti tulily se k němu... Děti běhaly za ním, učily se od něho křesťanským pravdám i modlitbám, a vypravovaly doma, čemu se naučily. Takovým způsobem získával si světec důvěru divokých ostrovanů, pohanských i mohamedánských, a jal se jim hlásati učení Kristovo, oni pak uvěřili, přijali křest a odloživše surové mravy žili po křesťansku. (Ekert: Církev vítězná IV. 640, 641., 642., 644. a 647.)

Patronem dětí jest sv. Mikuláš; bylť za mládí příkladem nevinnosti a zbožnosti a jakožto biskup obíral se rád maličkými ujímaje se jich otcovsky a cviče je v bázni boží. (Ekert ib. IV. 684.)

Dítě. Místodržitel Ambrož šel do chrámu, kde vykonána měla býti volba biskupa, a jal se výmluvnými slovy domlouvati shromážděnému duchovenstvu i lidu, aby všichni odložili všeliké vášně a přiklonili se k moudrosti a pokoji. A znamenitá řeč oblíbeného místodržitele neminula se s účinkem, v chrámu zavládlo ticho, a když slovatný řečník domluvil, ozval se najednou ve shromáždění dětský hlas: »Ambrož budiž biskupem!« a v tu chvíli zvolali všichni přítomní jednomyslně za dítětem: »Ambrož budiž naším biskupem!« Rázem přestaly všechny různice; obě strany vyhlásily svorně císařského místodržitele svým vrchním pastýřem. (Ekert tamtéž str. 687.)

Ctnost. Nevěřím v ctnost — nic není kromě štěstí. Štěstí, blaženost, radost jest účel mého náboženství. Nenávídím ony svatoušky, již honosí se svou ctností, neboť i ctnostným jest člověk pouze z egoismu. Ctnost jest marnivost zbabělců, kteří nemají

dosti síly, změnit si pojem její. Neboť konečně jen to jest ctnostným, co za také pokládáme. (Em. Zitek: Šlechticové, str. 98.)

Svět hledí lhostejně k našim ctnostem, ale naše neštěstí velice jej baví. (Tamtéž str. 101.)

Dvě věci dle moudrých rady	Neboť ony již v svém jménu
nenos na trh veřejnosti,	nehezke jsou věru zboží;
a ty jsou: bližního <i>vady</i>	<i>tyto</i> ale tratí cenu,
a tvé vlastní, synu, <i>ctnosti</i> .	vlastník-li je sám vyloží.

(Jablonský: Moudrost otc. I. 8.)

Lidské jest v hřích upadnouti,
dábelské v něm zůstatí,
křesťanské hřichu želeť,
božské všeho hřichu býti prost.

(Vlast 1893, 1031.)

Nikoli Mirabeau zanechal a zradil ji (Žofii), jak se často slýchá, nýbrž hřích vyvinul jen svoji nejvlastnější povahu, která jest, že ti, kteří se jím spojí, později sebe nenávidí, neboť jeden v druhém vidí svou mravní zkázu, své ponížení. Leo.

(Weisz, Weltgeschichte XIV. 438.)

Snadno se dopustíme hřichu, zločinu, než jen ztěžka vymá-
níme se z tenat hřichu. (Weisz, Weltgeschichte XVI., 237.)

Le crime fait la honte, et non pas l'échaffand.

Zločin jest hanbou, nikoli šibenice. Corneille.

(Weisz, Weltgeschichte XVII., 180.)

A tak, synu, hřích odívá
v půvabný se často šat,
co však roucho toto skrývá,
jedovatý jesti had. (Jablonský, str. 18.)

„Ubírám se z tohoto světa a nemohu ještě pochopiti, jak člověk může svoliti ve smrtelný hřích proti Bohu.“ Sv. Magdalena de Pazzi. (Ekert, Církev vítězná II., 440.)

Jan Nep. Josef Holý O. Praem.

Literatura.

Křesťanská askese ve světle pravdy jest velmi dobrý spisek P. J. Rybáka T. J. Titul nesmí odstrašiti předpojaté lidi proti askesi, ježto spisek pojednává o heslech modernismu a to způsobem takým, že lehce mohou kapitoly spisku sloužiti za látku ke kázání, ježto některá kapitola byla kázáním. Velikou předností spisku jest jasnost, s kterou pojednává o jednotlivých heslech modernismu a o zásadách křesťanských. Spis vyšel u R. Prombergera v Olomouci a čítá 68 str. za 1 K 20 h.

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle XXIII. po sv. Duchu.

Posměch z náboženství.

»I posmívali se jemu.« (Mat. 9, 24.)

Když přišel Ježíš do domu knížete Jaira a uzřel pištce i zastup hlučící, řekl: Odejďtež; neboť neumřela dívka, ale spí. I posmívali se jemu. Posmívali se, poněvadž o mrtvé dívce řekl, že spí. Nepomyslili, že pro Ježíše, Syna všemohoucího Boha, smrt nic jiného není než spánek. Jako se vedlo tehdy Pánu Ježíši v domě Jairově, že se mu bláhoví, nevědomí lidé posmívali, tak se mu až dodnes posmívají nesčetní lidé. Brzy se mu posmívají v jeho vlastní osobě, brzy se posmívají jeho dílu, církvi sv., jejímu učení, jejím zařízením, brzy slinou výsměchu házejí po blavě této církve, jejích biskupech a kněžích. A jak škodlivě působí tato slina výsměchu často na nepevné katolíky, že se neodvažují brániti se, že často ještě s vysměvávky souhlasí a třeba od nich dále v posměchu náboženství se cvičí! Proto nebude škoditi, když si dnes o takových posměváčcích promluvíme, abychom klidně mohli souditi, co o jejich slovech platí. Uvažme proto:

I. Odkud posměch z náboženství pochází?

II. Kam vede?

P o j e d n á n í.

I.

1. Posměch z náboženství pochází často z nevědomosti. S mladými důstojníky cestoval v poštovním voze řeholník, a ti se začali náboženství posmívati, vypravovali, co věděli a nevěděli. Řeholník je mlčky poslouchal, a když dokončili, zavedl hovor na vojenství, a tak směšně o něm mluvil, že se důstojníci dali do hlasitého smíchu. »Pánové, právě tak směšně mluvili jste o náboženství. Účelem mým bylo vám ukázati, jak se činíme směšnými, když chceme mluvit o věcech, které nespádají do našeho oboru, nebo o věcech, o nichž máme jen povrchní známost, neboť jest

nemožno mluvit o nich dobře a správně. A proto o náboženství mnohem více než o jiných věcech přicházíme v nebezpečí mluvit směšnosti, když mluvíme o tom, čemu nerozumíme.« Toto krátké ponaučení učinilo je opatrnějšími v další cestě a možná pro celý život.

Zcela správně. Má-li kdo o nějaké věci pronést soud, jest především třeba, aby tomu trochu rozuměl. Nenecháme slepce souditi o obraze malíře, a kdyby nějaký soud pronesl, každý by si myslil: »Té věci ani za mák nerozumíš.« Rolník nebude pronášeti soud o novém vynáleze, o nové vzducholodi, zrovna tak jako advokát rolníkovi nemluví do toho, jak má na své půdě hospodařiti, poněvadž právě oba v těchto věcech ničemu nerozumějí. Čemu člověk nerozumí, o tom nemá mluvíti. To uznáváme za správné, a přece o náboženství a věcech náboženských chce za dnešních dob mluvit každý, ačkoli nemá o tom ani ponětí a potuchy.

Ano, často tací, kteří právě nejvíce se naparují a plnými ústy náboženství odsuzují, neznají ani malý katechismus, a dítě ze třetí obecné třídy by takového posměváčka leckdy mohlo již usaditi, má vědomostí více. Ale nejen že se tak mluví, nýbrž takové neznalosti, často nesmysly se dávají do novin, že se člověk leckdy diví, že pisatel se nestyděl svou neznalost tak očitě postavit na pranýř. Tu jeden list svému čtenářstvu oznamoval, že sv. Otec dal jeptiškám pravomoc zpovídati. Jak málo se asi taký písálek z náboženství naučil, že může taký nesmysl napsati a do tisku jej dát! V jiném časopise stálo, že biskup A. sloužil při pohřbu ve 3 hod. odpo. mši sv. Byl pisatel ten někdy v katolickém kostele, že to mohl napsati? Každé dítě ví, že odpoledne na celém světě nikde mše sv. se neslouží. Od takých nedouků dávají se však mnozí za nos voditi; takým lidem věří všechny špatnosti, které o náboženství, církvi, papeži, kněžích napíší. Nikoli my kněží ohlupujeme lid; nikoli, lid ohlupují tací páni, kteří lidu takové nesmysly nestydí se vypravovati.

2. Ještě častěji než z nevědomosti pochází posměch z náboženství ze zlomyslnosti, z nenávisti Krista a jeho učení. To snadno chápeme. Kdo nežije dle své víry, pro toho jest náboženství zrcadlem, v němž den co den vidí obraz své nešlechtnosti a ničemnosti; tomu jest křesťanské náboženství knihou, v níž již napřed čte svůj ortel věčného zavržení — a proto nenávidí víru a náboženství, proto posmívá se těmto pro něho tak hrozným pravdám, proto nevěří v peklo, v soud po smrti, poněvadž se ho bojí a báti musí.

Také posměváčky nejlépe krátce odbyti. Katolík přišel v pátek do hostince, aby zde poobědval. Poroučel si postní jídla. To překvapilo hostinského, který se ptal: »Jste zajisté věřící katolík?« Host odvětil: »Do mého náboženství vám nic není. Starejte se o hladový žaludek můj a nikoli o mou víru.« Začervenav se, odcházel hostinský.

Mnich jeden přišel na své cestě Švýcarskem do hostince, kde bylo několik kalvániů. Aby ho pozlobili, házeli psu kousky masa a volali: »Papeži, žer!« Vždy obraceli zraky k mnichovi a čekali, co řekne. Když pak byl zcela klidný a žádného vzrušení neukazoval, ptali se ho: »Nepřipadá vám to zvláštní, že se pes jmenuje papež?« Mnich odpověděl: »Nenalézám v tom nic zvláštního. Jaké jest náboženství člověka, takový jest jeho papež. Váš papež jest pes, můj papež jest náměstek Kristův.« Opaření vysměváčci utichli a opustili hostinec. Jak se kdo brání, také cti dochází.

V železničním voze jel s poutníky kněz. Vstoupil tam muž; jak spatřil v rukou poutníků růžence, posmíval se jim a doložil: »Nevěřím pranic.« Kněz řekl: »Milý pane, ano věříte velice mnoho. Věříte ještě více, nežli my všichni dohromady.« Pán ten chtěl mermomocí vědět, jak věří více. Dlouho ho kněz nechal na odpověď čekati; konečně řekl kněz, když už se posměváček začínal zlobiti: »Pane, vy věříte, že jste velice chytrý. My všichni dohromady tady tomu nevěříme.« Hlasitý smích se ozýval ve vagoně. Pán ten na nejbližší stanici vystoupil.

Řekněte sami, jsou posměváčci čestní, poctiví, pilní, střídmí, čistí lidé? Jsou to ponejvíce lidé, kteří by měli nejprve před vlastními dveřmi zametati, lidé, kteří příkázání boží nohama šlapou. Zlomyslnost, nenávisť Krista a jeho náboženství je pobádá všemu posvátnému se vysmívati.

II.

Viděli jsme nečisté prameny, z nichž posměch z náboženství pochází, i tážeme se dále: kam posměch ten vede.

Voltaire dával jednou svým přátelům hostinu. Pilo se mnoho vína, jazyky se rozvazovaly i začaly vtipy a výsměchy náboženství a víry. Voltaire hlavou kroutil, ale přátelé mu nerozuměli. Konečně nadešla přestávka, kdy právě všichni sluhové byli venku. Tu řekl Voltaire: »Prosím vás, pánové, abyste alespoň před mými sluhy náboženství se neposmívali, jinak mé stříbrné náčiní není jisté.« Zcela správně poznal, kam posměch vede: k nevázanosti, kdy není lidem majetek ani co jiného svatým.

Roku 1859 přišel revolucionář Garibaldi do Tyrolska. Proto bylo do Innomostí o posilu telegrafováno. Ihned byl bataillon pěchoty vyslán. V poledne zastavili se v jedné vesničce. Farář, který měl sám z r. 1848 medaili udatenství, spěchal do hostince, kde se ubytovali. Setník ho pozdravil a žádal ho, aby se posadil. Brzy však setník počal před vojáky činiti si posměch z náboženství. Farář nechal ho klidně domluviti a když ukončil, ptal se: »Pane setníku, už jste se svou střelbou hotov? Dobře, přijdu nyní s těžkou střelbou. Víte, pane setníku, komu by platila první má koule, kdybych byl jedním z vašich vojáků?« — »Ovšem, Garibaldi mu.« — »Nikoli, pane setníku, vám; neboť máte-li vy právo před vojáky rušiti 1. příkázání boží, proč by neměli vaši vojáci míti právo oproti vám rušiti páté příkázání boží: »Nezabiješ«!

*

Dovedně mu ukázal, kam vede posměch: k nevázanosti, k rušení společenských pout, kdy člověk ani životem již není jist.

Ale Bůh také nedá se nadarmo posmívati. na posměváčky také dojde: trest boží je již zde na zemi leckdy zastihne.

V setnině pluku Wellington rakouské armády žili r. 1848 kaprál Schwarz a prostý voják. Kaprál byl, jak bychom dnes řekli, volnomyšlenkář a prostý byl zbožný. Pluk byl na pochodu do Itálie, kde právě válka vzplála. Den odchodu z Bozenu byl určen; vojáci se shromažďovali. Všichni už byli na místě, jen onen prostý se opozdil. Kaprál volal na něho: »No, to ses zase na kolenu šoupal před svou Matkou boží, ty svatoušku, ještě si celé nohy ušoupáš.« Tak se mu posmíval surovec přede všemi vojáky. Pluk se dostal do Itálie. Bitvy u Mantovy a Custozzy byly dobojovány a zranění přišli do nemocnic. Za nějaký čas šel onen prostý do nemocnice navštívit přítele. Sotva tam vstoupil, viděl na jedné posteli i kaprála Schwarze. »Pan kaprál je také tady? Kde vám co schází?« Kaprál odkryl pokryvku a hle, scházely mu nohy až po kolena. Neušoupal si je před Rodičkou boží, nýbrž koule válečné ho o ně připravily. Kam vede tedy posměch z náboženství? Často k trestu božímu. Mlýny boží melou pamalu, ale jistě.

Závěr. Proto, rozmilí osadníci, vzdalujte se těch, kteří hanbnými řeči posvátné věci poskvřňují, nevěnujte nikdy takým lidem důvěru a přátelství! Člověk, který se Bohu posmívá, není poctivý člověk, jemuž bychom mohli důvěřovati! Nestřpme také, aby se v naší přítomnosti takové řeči vedly; zacpeme takému posměváčku ústa nebo aspoň odejdeme, abychom takové řeči neslyšeli. Budeme-li Krista před lidmi vyznávati, vyzná nás i Kristus před Otcem svým, který jest v nebesích. Amen.

Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.

Neděle XXIII. po sv. Duchu.

Myšlenky rodičů na hrobě dospělých dětí.

»Pane, dcera má právě skonala.« (S. M. IX. 19.)

Dva důležité okamžiky jsou v životě, a to jest — volba životního povolání a smrt. Při tak důležitých krocích musí člověk velmi dobře přemýšlet — zdali jest dosti připraven, jak na své vlastní povolání tak i na smrt svou. Po vykonaném kroku nelze již couvnouti. Potom se dostavuje lítost, když špatně krok byl vykonán. Proto patří k moudrému životu — moudrá rozvaha. Moudrý napřed přemýšlí a uvažuje, jak jedná. Bláhový jedná bez rozvahy a pak naříká. Nebudu dnes mluvit o rozvaze, jaké třeba k volbě stavu — ale budeme dnes uvažovati — jaké myšlenky táhnou hlavou rodičům, když dlí u hrobu dětí dospělých — a jak dítky myslí, když stojí u hrobu rodičů svých.

Dcera má právě zemřela, volá vznešený jairus ku Pánu Je-

žít, hledá pomoci tam, kde jediné a to posledně pomoci mohl nalézt.

A nebolelo jej, že právě se k Ježíši obrátil. Myšlenky jeho byly plny útěchy, že tak učinil — neboť zachránil dceru. Nyní rozvažujte se mnou: Co by tobě říkala duše, kdybys stál na hrobě otce, matky své — aneb na hrobě dítek svých.

P o j e d n á n í.

Představme si, že stojí rodiče svědomití u hrobu svého dítěte. Na hrobě nápis: Zde odpočívá . . . V jejich hlavě jdou myšlenky smutné, ale přece potěšitelné. Řeknou sami u sebe: zde odpočívá, vskutku odpočívá — nebo dokonalo jako křesťan. Svědomí nečiní jim výčitek — vykonali svou povinnost — proto mohou býti pokorní.

Toho dítěte vážili si jako pokladu božího a také o ně dbali. Nepovažovali je za obtíž, ale za dar boží — z něhož mají vychovati dokonalého člověka k radosti dobrých lidí a k slávě boží — štípení nebeské. Svědomí jim nečiní žádných výčitek, že by nepečovali o jeho blaho časné i věčné. Zbytečně krejcar nevyhodili, svědomitě pracovali, více pak ještě je těší, že o jeho duševní štěstí pečovali. Není štěstí v tom co člověk má, ale v srdci jeho, jaké jest. Proto dobrý otec, když stojí nad hrobem dítěte, ve svém svědomí upokojen jest, protože o dobré vlastnosti dítěte se staral. Může si říci, dával jsem dobře na to pozor, s kým obcuje, dobře jsem si všímal, jak mluví a co dělá. Bylo mi radostí pro jeho dobré vlastnosti.

Co jsem mohl, jsem udělal. Žádné obtíže jsem se nelekal, co těžkého přinášel rodinný život s sebou, tomu jsem se nevyhýbal. Nyní jsem je již odevzdal zpět v ruce boží. Mám přímluvu u Boha — mám radost z toho, že jsem ukázal, že chci plniti povinnost svou.

Ale proto, že svědomí mu dává chvalné svědectví — má také naději na věčné blaženství, a že dítě dobře bylo vychováno, mělo také i dobrou smrt. Dítě právě zemřelo — v stavu milosti boží, což může býti potěšitelnější nad to, že v stavu milosti dokonalo. Smrt je tenkrát neštěstím, když člověk nešťastně — bez litostí a pravého poznání umírá. Ale šťastná smrt — zmírňuje naši bolest. Bolest cítí každý při ztrátě některého milého přítele — ale ví-li, že šťastně zemřel, nemá vlastně proč by tolik naříkal.

Nápis, který má na hrobě: zde odpočívá — jest pravdivý. Vždyť starosti a soužení přináší s sebou život každého člověka. Vездеjší starosti přestanou, když člověk končí tuto pout. Pakli ji dobře dokončil, odpočine v Bohu Spasiteli svém. Což může se nazvati návrat k Otci svému nebeskému neštěstím? Proto otec dobrý a dobrá matka u hrobu dospělého dítěte, kteréž v bázi boží vychovali — cítí sice zármutek ale také i potěchu a těší se naději svatého setkání.

Jak jinak cítí srdce rodičů, kteří nekonali svou povinnost. Dají sice dítěti svému také na hrob kříž a na kříž nápis: »zde od-

počívá«, ale nápis není pravda, ale jest lež. Zde odpočívá toliko tělo, a duše jeho nese břemeno hříchu, kterým se obtížila a sténá pod ním a bude sténati věčně

Jejich svědomí není pokojné, poněvadž dobře vědí, kdo jest vinen, že si navyklo hříchu, a v hříchu že zemře, a kdo ví, zdali opravdu na smrtelném loži dělalo pravé pokání. Jak by nemělo býti svědomí jejich pobouřeno, když dobře vědí, že dítě nepovažovali za svěřený poklad. Myslí jsi, že je ti obtíž — přál jsi si býti jich prost, abys tím více své vášni mohl hověti. Stálo ti v cestě, po které jsi chtěl kráčet. Svému chťáči jsi nemohl tak hověti, že i tvé vlastní dítě mělo potřeby. Svědomí tvé zřejmě ti blásá: tys byl otcem a matkou tělesnou, ale vrahem jeho duše. Hle, dcera tvá právě zemřela. Rozvažuj kde jsi — jakou vinu jsi spáchal?

Svědomí nepřestává na tom, ale vypočítá i dále, že z dítěte chtěl's míti užitek a svůj vlastní prospěch — a často třeba až hříšný užitek.

Dbal's o dítě své méně než o dobytče. — Nic ti nezáleželo na tom, že spustlo dítě velice, že mluví tak, jak by ani dospělý mluvit nesměl. Samo od sebe to nemá, ale naučilo se tomu jinde, poněvadž nebylo pod dohlídkou. Naučilo a navyklo — navyklo a neodvyklo — a právě zemřelo. Tvou vinou spustlo. Tvou nedbalostí pohoršilo se — a zemřelo časně i věčně. Z toho máš klásti účet ty. — Snad se nenaučilo ani Pána Boha znát. Když bylo malé a v srdci jeho byla milost boží — a rádo by bývalo slýchalo o Bohu, poněvadž bylo nevinné — tenkrát nikdo si ho nevšímal, nikdo mu nelámal chléb nebeský, aby se utvrzovalo v dobrém a přenechal's dítě samo sobě. A když povyrostlo — dítě ztratilo milost boží a již nemá na Bohu takovou zálibu jakou mívalo v dnech nevinnosti. Snad se nenaučilo ani zpovídati ani modliti — nezná ani nejhlavnější povinnosti křesťanské a to vše tvou vinou — věru můžeš býti jist, že úzkost, která se duše tvé zmocňuje, není zbytečná, neboť stojíš nad hrobem svědka, který dá svědectví proti tobě, a bude všecku vinu tobě připisovat. Co dobrého se nenaučilo, bude tobě vinu připisovat — co špatného dělalo, na tebe bude svádět. Běda, pakli smrt věčná tvou vinou se stala.

Jestliže však dokonáš život svůj dítě a tvé vlastní děti pochovají tě do země, jaké budou jejich myšlenky, když tě přijdou navštívit, aby udělaly kříž na tvém hrobě a za tebe se modlily? Považ dobře v duši — jak přijde zvedené dítě ke hrobu otce svého a jak přemýšlí.

Jde spokojeno ke hrobu rodičů, neboť jejich domluva byla mu svatá, rozkaz jejich plnilo, s uspokojením rozpomíná se na poslední dny rodičů svých a těší je, že je vždycky milovalo, že je v stáří neopustilo, že s nimi se v Pánu po křesťansku rozžehalo.

Zbožné city naplňují duši dítěte. Vděčně si vzpomíná na tvé přičinění, na tvé uskrovnování ve svých potřebách.

Následek tvé pravé lásky jest, že na tebe vskutku a v pravdě vzpomíná, že tě miluje, proto přichází na tvůj hrob. Nezapomnělo na tebe ani po smrti. V jeho paměti jsou tvá napomínání a slova tvá, dle nich se řídí a dobře koná, a hle, ty sám máš z toho po smrti užitek — neboť co dobrého vykoná dítě tvé, k čemu jsi ho vedl, z toho máš i ty zásluhu — neboť bez tebe by se tomu nebylo naučilo a nebylo tak konalo.

Srdce jeho jest plno důvěry, že bērou zaslouženou odplatu v nebesích. V životě svém šli a plakali, snášeli obtížné a protivné věci — ale nyní jsou v radosti a slávě, bērou odměnu za práci svou. Tiše se s nimi rozžehnavá a řekne, »odpočinutí věčné dej jim, Pane«.

Jaká jest však toho protiva syn nezvedený. Asi vůbec nepřijde na tvůj hrob — a jeli tvou vinou nezvedený, pak dokazuje, že nápis na kříži, zde odpočívá v pokoji, jest lež. Neboť syn nezvedený v životě býval zármutkem rodičů — a po smrti jim pokoj věčný nedopřává. Jeho řeč není modlitba ale kletba. Bez citu opouští hrob — žije jako zarytec — a jako zarytec zemře — a snad sám je toho příčinou. Pak se navzájem opakují slova: kdybych se byl nenarodil — kdybychom tě byli nezrodili! Jeho modlitbou jest klení, jeho skutkem jest hřích. Běda, skrze koho pohoršení vzešlo. Před Bohem není výmluvy.

Pakli syn bez tvé viny se pokazil, jdou zcela jiné myšlenky hlavou jeho. Hrob jest mu výčitkou a jestliže o tom přemítá vážně, může mu býti příčinou napravení. V jeho mysli se mu dvě věci staví před oči: otcovo napomínání a rada — a svádění zlé společnosti. Vidí svůj stav, v jakém jest, a snad se napraví — jestli ještě jádro dobré v něm zbylo. Ten krásný příklad z domova, který vídal, zůstává mu hluboko a dlouho v paměti. Ke konci jednu důležitou otázku pro každého z nás, totiž: jaký by byl můj stav, kdybych stál u hrobu svého dítěte milého? Jaký by byl stav, kdybych stál u hrobu svého otce neb matky? Jednoukrát řeknou o mně právě tak jako řekl otec Jairus o své dceři: teď právě zemřel.

Jak k dobrému prospívá pomysli si, jak by vypadal stav můj, kdybych právě teď zemřel? Co by o mně příbuzní soudili, co lidé a co Pán Bůh? Jak by se mnou to dopadalo?

Pojďme v čas živobytí svého často k Pánu Ježíši ve velebné svátosti, přistupme k sv. přijímání a duše naše okřeje.

Pojďme rychle zpět k Ježíšovi, on jest pramen života — kdo dle něho jedná, jeho za rádce sobě bēře, ten nezemře smrtí věčnou. Amen.

Fr. Vaněček.

Neděle XXIV. po sv. Duchu.

(IV. po Zjevení Páně.)

Stálé trvání církve.

Kostra: Lodička obrazem církve, bouře: pronásledování církve, které však nedovede je zničit; neboť její stálé trvání zajišťuje:

1. Účel jejího založení: sprostředkovati lidstvu spasení v Kristu, bez něhož záchrana není možná.¹

2. Výslovné zaslíbení Páně.

3. Její dosavadní trvání.

Z toho vyplývá: vděčnost za milost, že k církvi přináležíme; důvěru v ochranu boží ve všech bouřích; povinnost vše se k ní připojiti.

»Bouře veliká stala se na moři, tak že se lodička přikrývala vlnami, on pak spal.«
(Mat. 8, 24.)

Nejhroznější živél jest voda. Když se rozbouří, neušetří ničeho. Dovede hory snést, skály rozdrtit, každé překážce vzdorovati. Je-li oheň ve své zběsilosti hrůzyplný, přece aspoň půdu nechává, voda i půdu s sebou bere. Jak slabá jsou díla lidská oproti tomuto živlu, když se rozbouří, jak malomocný člověk sám, když se vodě světil! S největšími loděmi zachází ve svých bouřích jako hoch, když si hraje mlčem. Vlny zmítají lodí sem a tam, brzy ji vynesou vysoko, potom zase mrští ji v prohlubeň, jakoby to byl dům z karet. Ký div, že učedníci Páně malomyslněli, když je na moři veliká bouře zastihla, tak že se lodička vlnami přikrývala, že hrůzou jati zbudili spícího Mistra a prosili ho: »Pane, zachovej nás, hyneme!« Přes to je kárá Pán: »Proč se bojíte, malověrní?« Proč pak? Zdaž nebylo správné, když ve své potřebě o pomoc volali? Zajisté bylo to správné. Také nekárá je, protože o pomoc volali, nýbrž kárá jejich slabou důvěru. Řekl jim takoruka: »Myslíte, že nevím, v jakém nebezpečí se nalézáte? Bdím, i když tělesně spím. Co se bojíte, pokud jsem s vámi?« I vstal a přikázal větrům a moři a stalo se utišení veliké.

Jako vše v Písmě sv. napsáno jest k našemu poučení, tak i tento příběh. Má nás povzbuditi k pevné důvěře v pomoc a ochranu boží ve všech potřebách životních, zcela zvláště pak má naši důvěru povzbuzovati v bouřích, které církev naší ohrožují. Dnešní evangelium podává nám obraz církve v jejích bojích. Církev jest lodička, která bouřícím mořem času pluje až do skonání světa. Bouře jsou pronásledování, která se všech stran vznikají a jí záhubou hrozí. Spasitel nechá bouře zuřiti takoruka jakoby spal. Jak tomu bylo v minulých dobách, tak tomu jest i za dnešní doby. Leckdy se zdá, jakoby všechny mocnosti tohoto světa stály ve spojení s peklem, aby církev zničily, a přemnozí zpívají již vítězné písně, jak to činili již nepřátelé církve dříve. Než jako bylo jásání v minulých dobách předčasné, tak jest i jásání naší doby předčasné a bude tomu tak i v budoucnosti. Nemusíme se o církev báti, má Spasitele u sebe, který dovede bouři a větrům poručiti a volati: až sem a ne dále! I při dnešním pronásledování církve máme volati s apoštoly: »Pane, zachovej nás, abychom nezahynuli«, ale nemáme upadati v malomyslnost učedníků, nýbrž máme důvěřovati v jeho moc a dobrotu, neboť církev nemůže zabynouti, bude trvati až do skonání světa. Neboť stálé trvání církve zaručuje:

I. účel, pro který byla založena,

II. zaslíbení, které Pán dal,

III. čas, po který již trvá.

P o j e d n á n í.

I.

Stále trvání církve zaručuje účel, pro který byla založena. K jakému účelu byla církev založena? Pán sám dává na to odpověď ústy apoštola Pavla (I. Tim. 2, 4.): »Bůh chce, by všichni lidé spaseni byli a ku poznání pravdy přišli.« Upřímně chce Bůh spasení lidí a to všech lidí. Chce spasení těch, kteří před námi žili, kteří s námi žijí a všech těch, kteří po nás na svět přijdou. Jak však může člověk ke spasení dojít? Jediné skrze Krista Pána. »Není v žádném jiném spasení, neboť není jiného jména pod nebem daného lidem, skrze kteréž bychom měli býti spaseni« (Skut. ap. 4, 12.) nežli skrze jméno Ježíše Krista. Jako lidé před Kristem jen vírou a nadějí ve slíbeného Spasitele spasení najítí mohli, tak může každý jednotlivý jen skrze Spasitele Ježíše Krista spasení dojítí po příchodu Páně na tento svět. Kristus praví: »Já jsem cesta, pravda a život.« (Jan 14, 6.) A to jest pro každého, neboť dří: »Nikdo nepřichází k Otci, nežli skrze mne.« Chceme-li vyhnouti se věčné záhubě, musíme se k němu připojiti jako k svému učiteli, jemuž věříme, jako k svému nejvyššímu knězi, u něhož milost a smíření hledáme, jako k svému pastýři čili vůdci, jehož následovati máme. Jak však můžeme ke Kristu dojítí? Pán mohl vyvoliti jakékoli cesty a prostředky a nám poručiti, abychom jich užívali, když se s ním chceme spojití a tak spasení dojítí. Poněvadž však sám viditelným způsobem jako člověk učil, trpěl a umřel, a poněvadž sám si učedníky vyvolil, je vyučoval, je jako své zástupce ustanovil a jim své poklady vykoupení světil, máme skrze ně obdržeti pravdu, milost, smíření, jakož i pravé vedení. Tyto své učedníky spojil, v Petrovi jim dal nejvyšší hlavu a tak společnost zařídil, v níž tento trojí úřad apoštolé zastávají. Svěřil jim učitelský úřad slovy: »Jděte do celého světa a učte všechny národy!« Svěřil jim kněžský úřad: »Křtíte je ve jménu Otce i Syna i Ducha sv.!» slovy: »To čiňte na mou památku!« slovy: »Komu hříchy odpustíte, odpuštěny jsou.« Svěřil jim pastýřský úřad slovy: »Učte je zachovávatí všechno, co jsem vám přikázal« slovy: »Co svázete na zemi, bude svázáno i na nebi, a co rozvázete na zemi, bude rozvázáno i na nebi.« Má-li se to státi, mají-li apoštolé učiti všechny národy a jim milosti prostředkovati, musí trvati stále, a poněvadž osobně stále netrvají, nýbrž jako ostatní lidé umírají, musí dále žítí ve svých nástupcích, musí společnost, kterou Kristus založil, církev, stále trvati, pokud lidé žítí budou, kterým se mají sprostředkovati milosti apoštolům udělené. Kdyby církev zahynula, byl by zmařen účel, pro který Kristus církev založil. Když však všichni lidé jen skrze Krista spasení býti mohou a skrze církev, ve které apoštolé stále žijí, jak mohou býti spaseni, kteří Krista a církev neznají? Jisté

jsou tyto dvě pravdy: jenom skrze Krista mohou lidé dojíti spasení a dle nařízení Krista Pána má se učení Kristovo, jeho milost jenom skrze církev lidem sprostředkovati. A právě tak jisté jest, že nikdo bez své vlastní viny nezahyne, nýbrž jen ten, který vlastní vinou pravdy nepřijímá, milosti nepoužívá. Kdo Krista a jeho církev nezná a dobrou vůli má, toho spasiti má zajisté Bůh dosti prostředků a cest ve své všemohoucnosti, moudrosti a dobrotě. Víme, že Kristus církev založil, v ní pravdu a milosti uložil, a chce, aby skrze církev k němu lidé přišli, a že proto církev musí trvati stále až do skonání světa, dokud budou žít lidé, kteří vykoupení potřebují.

II.

Stálé trvání církve zaručuje dále výslovné zaslíbení Páně. Když Petr vyznal víru v božství Pána Ježíše, když řekl: »Ty jsi Kristus, Syn Boha živého«, řekl Pán: »A já ti pravím — jako Syn Boha živého — ty jsi Petr, t. j. skála, a na té skále vzdělám církev svou a brány pekelné ji nepřemohou.« Za své slavné vyznání víry byl Petr odměněn: má býti základním kamenem církve, a moci pekelné nebudou ji moci zničiti. To slibuje ten, který řekl: »Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi.«

Lidé slibují mnoho, ale často nemohou nebo nechtějí splniti, co slíbili. Tak tomu není u Krista Pána. Co slibuje, může a chce splniti. Může to splniti, neboť jest všemohoucí Bůh, proti němuž všechna pozemská moc a všechna pekelná zloba nic nezmuže. Moc lidská jest mu tak nepatrná, že se o ní ani nezmiňuje. Mluví jen o mocnostech pekelných, ale ani tyto nezmohou nic proti církvi jeho, budou konečně zahanbeny.

Kristus také chce svému slibu dostáti. Lidé slibují leckdy, ačkoli nechtějí slibu dostáti. Kristus Pán míní to vážně se svým slibem. I když lidé v době, kdy něco slibují, vážně to míní, přece později vůli svou mění, protože jest vůle proměnlivá a protože zítřka litují toho, co dnes slíbili, nebo také poněvadž nastanou nepředvídané okolnosti, které, kdyby jim bývaly známy, byly by je zadrželi slib učiniti. I to u Krista Pána není. U něho není změny smýšlení: »U něho není proměnění, ani z proměnění zastínění.« (Jak. 1, 17.) A právě tak nemůže u Krista Pána býti změna smýšlení pro nepředvídané okolnosti. Člověk nezná budoucnosti, nedovede závoj s ní sejmouti. Před očima Krista Pána byla celá budoucnost zcela jasná a zřejmá, když zaslíbení učinil. Jediným pohledem prohlédá celou minulost, přítomnost i budoucnost. »Není žádného neviditelného stvoření před očima jeho, ale všechny věci jsou nahé a odkryté očím toho, o kterém jest řeč naše.« (Žid. 4, 13.) Proto všechna zuřivost světa a pekla nic proti církvi nezmuže, nemůže zmařit zaslíbení Páně. Jak by to také bylo možno, když Ježíš Kristus slavně přislíbil, že s církví svou zůstane: »A aj, já jsem s vámi po všechny dny až do skonání světa.« (Mat. 28, 20.) Těmito slovy zakončuje sv. Matouš své evangelium. Nic nemusíme se tedy báti o církev ani v ny-

nějších bouřích. Jen o sebe se máme strachovati. My můžeme v pronásledování církve útokům nepřátel podlehnouti, můžeme jako bojácní vojín, ano jako nevěrní zrádce opustiti svatou věc boží a zahynouti, ale církev nemůže zahynouti, právě tak, jako slovo boží nemůže býti zmařeno.

III.

Záruku pro stálé trvání církve máme také v jejích dějinách. Tyto dějiny, již přes 1900 let trvajících, dokazují, že slovo boží jest pravdivé, že církev ve všech bouřích zachoval. A tato minulost svědčí pro budoucnost, přesvědčuje nás, že i v budoucích letech a tisíciletích rámež boží zůstane totéž. Církev přemohla násilí světa.

Kolik říší, o nichž se pro jejich moc a velikost mohlo za to míti, že budou stále trvati, zašlo, jako kdyby nikdy nebyly bývaly. Jak mocné byly říše Assyrských, Babylonských, Egyptských, Peršanů — zmizely. A kolik říší od počátku církve zmizelo s jeviště světa! Církev viděla kolébku tak mnohých a dívala se opět v hrob jejich. Kolik dynastií vymřelo; jejich pyšná jména náleží již dějinám. Církev katolická trvá a kráčí dále přes jejich mrtvoly.

Nejprve vystoupili Židé proti církvi a snažili se ji zničiti, jako Krista, zakladatele jejího, ukřižovali. Než nedovedli toho. Jerusalema a chrám židovský byl zničen, Židé sami do celého světa rozptýleni a žijí mezi všemi národy jako nezvratní svědkové pravdy křesťanské, katolické církve a božského jejího původu. Po Židech bojovali proti církvi pohanští Římané. Po tři století trvalo toto krvavé pronásledování. Několik millionů křesťanů bylo v této době umučeno. Ve všech zemích této ohromné říše byla půda svažena krví hrdinných křesťanů. Po třech stech letech otupěl meč římských císařů, pohanský Řím podlehl, modly pohanské byly zničeny a na jich místě pozdvihl se kříž jako znamení vítězství nad světem.

Po Římu nastoupili v boji proti církvi severní národové, kteří rozbili římskou říši. Co se z nich stalo? Jedni se podrobili kříži, s vírou vzali z ruky církve kulturu a vzdělání a zajistili si tak svou državu, jiní, kteří se nechtěli církvi podrobiti, zmizeli. S ohněm a mečem počali přívrženci Mohamedovi svůj vítězný pochod krásnými křesťanskými zeměmi, hrozili církvi záhubou a byli po staletí hrůzou Evropy. Než bouře, která mnoho spustošila a zničila, přešla, církev trvá dále.

Čas od času povstávaly samy nezdárné dítky církve svaté proti své matce, snažily se sobě ji podrobiti, ji zotročiti, zneužívat své moci Bohem jim propůjčené. Byli to světské zeměpánové, kteří ve svém vzdoru a pychu církev spoutati a ji k službě svých rozmarů snížiti chtěli. Mohli biskupy uvrhnouti do žalářů a do vyhnanství vypovědět, mohli papeže pronásledovati a jim bolest a svízele připravit. Než zahynuli, i jejich dynastie, církev trvá dále. Před Napoleonem třásla se země. Ve své pyšné šlapal

po právech církve a trápil papeže. On s hanbou skončil, církev trvá dále. V Německu zuřil asi před 40 lety kulturní boj, kláštery se rušily, řeholníci vypuzeni, kněží a biskupové peněžitě trestáni a žalařováni, mnoho farností o své duchovní připraveno, papež posmíván. Do Kanossy nepůjdeme! volal pyšný kníže, který ten boj vedl. A přece tam musil, podrobiti se musil bezbrannému papeži, církvi pokoj dáti a potom s jeviště odstoupiti. Tak se posud dělo. Nějaký čas nechal Bůh bouři zuřiti, nepřátele jásati, církev pronásledovati — zdálo se, že spí, ale jen krátký čas. Potom vstal a poručil bouři a větrům, a nastalo utišení veliké.

Vedle násilí povstávaly bludy a nevěra a hleděly církev zničiti. A i zde platí slova: Bůh zůstává pravdou a nemůže sám sebe zapřít. Již za časů apoštolských povstali bludaři, jako Šimon kouzelník, Ebion, Cerintus, hleděli pravé učení zfalšovati a církev porušiti. Každé nové století zrodilo nové bludy. Jeden z nejhorších povstal ve IV. stol., původce jeho byl Arius. Popíral božství Krista Pána. Tento blud rozšířil se náramně po veliké části tehdy známého světa. Zdálo se, že církev zajde; než blud byl zamítnut a náleží nyní jen dějinám. Neméně hrozné bludy povstaly v XVI. století pode jménem protestantismu. Krásné země, celá království odtrhla se od církve, již doufali nepřátelé, že jí odzvoní. Nepodařilo se jim to. Co tisíce letí a násilím byli v Evropě do bludu uvedeni, nabyla církev katolická jiných statistiků vyznavačů v nově objevených zemích. Co tyto bludy na sta sekt rozdrobeny jsou a jiného pojiťka nemají než nenávisť proti katolické církvi, stojí tu církev sjednocená, jednotná a patří novým bouřím vstříc. S bludaři spojili se ve dvou posledních stoletích nevěrci, osvícenci, volní myšlenkáři a ateisté, nezna-bozi. »Zničte církev!« volali, navzájem se k boji povzbuzující. Doufali, že se ještě jejího konce dožijí, v pravdě s ďábelskou nenávisť pracovali, aby svedli věřící, církev aby zničili. Než kde jsou nyní? Zahynuli. A církev kráčí nad hroby jejich dále. Mnohý z nich před tvář smrti se obrátil, jiní si zoufali, jiní hanebně zahynuli.

A tato po 19 set let trvající církev, její dějiny dávají nám záruku pro budoucnost. Jako uplynulé doby a dosud přestálé boje ukázaly pravdu slov: »Brány pekelné ji nepřemohou«, tak i budoucí časy a bouře nebudou moci pravdou touto hnouti. A tak i nynější nepřátelé církve, kteří dnes vítězně vystupují, všude svobodu hlásají, ale církvi svobody nepřejí, i ti zahynou a nezbude po nich než některé zříceniny a kletby svedených; církev zůstane a úkol svůj dále konati bude ke spasení lidí až do skonání světa.

Co z toho následuje pro nás? Nejprve děkujeme Bohu vřele za milost a štěstí, že k této církvi náležíme, kterou tak podivuhodně chránil a v této ochraně celému světu jasně ukazuje její božský původ a charakter. Důvěřujeme pevně v ochranu boží ve všech bouřích, které církev stihají. Jako dosud Bůh církev chránil, bude ji i dále chrániti. Nemusíme se o ni obávati. Nepřátelé

mohou některé svěsti a k odpadu přiměti, ale církev nepřemohou. Třebas se dnes sebe více pyšně holedbali, zítra zmizí. Ale o sebe se máme strachovati, o svou stálost, abychom se snad sami nestali obětí bludu.

Proto máme pevně k církvi držeti, těšně se k ní připojiti, víru svou zmužile vyznávati, svědomitě a věrně její přikázání zachovávat a vytrvale se modliti, pak se nemusíme ani o sebe strachovati. Neboť srdce Páně bdí nad námi, jeho oko spočívá na nás, jeho ruka nás vede, jeho moc nás chrání, jeho láska nás obsahuje a jeho slovo nás povzbuzuje: »Důvěřujte, já jsem přemohl svět« (Jan 16, 33), a »a aj, já jsem s vámi po všechny dni až do skonání světa« (Mat. 28, 20.) Amen.

Dle Hamrle Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.

Neděle XXIV. po sv. Duchu.

V čem má býti každý vycvičen.

»Zachovej nás, hyneme!« (Ev.)

Jsou divné myšlenky v hlavě člověka, když ví, že má zahynouti. Tonoucí stébla se chytá. V člověku ve velikém nebezpečí postaveném probouzejí se myšlenky na Boha tak živě, že mnohého člověka nadobro obrátilo od hříchu nebezpečností smrti.

Apoštolé volají: »Zachovej nás, hyneme!« Oni měli příslušný strach, neboť byli dosud malověrní, ač byl s nimi Kristus Pán, a kde jest Kristus, tam není třeba bázně, neboť tam není zahynutí. Dělejme dle příkladu apoštolů a pamatujme na Boha v hodině nebezpečí, nebo jinak řečeno činme pokání. K pokání nás vybízí Bůh vždy a církev nás vybízí aspoň jednou v roce, ale myslím, že nadarmo Pán Ježíš nás nepobízí činiti pokání vždy a stále, ne snad jen jednou do roka hříchy své vyznat — a Tělo Páně přijmout, a to z mnohých příčin — o nichž promluví.

P o j e d n á n í.

1. Na Břez. Horách u Příbrami při onom hrozném neštěstí před několika lety (r. 1892) zachránilo se několik horníků, kteří se včas do jiných šachet dostali a dali zprávu o hrozném stavu ubohých nešťastníků v poslední chvíli. Jak zněly jejich zprávy? Všichni se modlili, když viděli, že neštěstí nelze jim ujíti, leč pravoslávním řízením božím. Někteří psali ženám svým a loučili se s nimi, jeden dokonce žádal písemně, aby manželka jeho nezapomněla na jeho povinnosti, jiní vzbuzovali lítost a žal a dobré předsevzetí, jak sluší se na křesťana. »Pane, zachovej nás, hyneme!« V hodinu nebezpečí jest opět duše k Bohu nejbližší. Žádný nemůže říci, že se neocitne v nebezpečnosti podobném jako oni horníci na Horách Březových, a proto je třeba, aby

uměl činiti pokání, aby uměl vzbuzovati lítost pro hodinu nebezpečí. Kdo se neučil vzbuzovati lítost a neučil činiti pokání, ten nebude umět ji opravdu vzbuditi v hodinu nebezpečí. V čem se člověk necvičí, to později neumí. I pokání činiti se musíme učit, abychom uměli volati: »Pane, zachovej nás, hyneme!« Proto vidíte již z toho sdostatek, že třeba často vzbuzovati lítost, či lépe řečeno, častěji než jednou v roce jíti ke sv. zpovědi a k sv. přijímání, abychom uměli volati: »Pane, zachovej nás, neboť hyneme!«

2. Na Okružní třídě ve Vídni stojí dům napolo kapli, napolo domu podoben. Ptáte-li se, co je to za dům, odpoví se vám: To jest »smírný dům«. Kde stojí »smírný dům«, stávalo, tuším, do r. 1882 divadlo, v němž hrály se kusy často velmi nemravné a protináboženské. V den Neposkvrněného Početí Panny Marie hrálo se také v onom divadle. V ten den před rokem zpívaly se v onom divadle necudné písně a dělal se posměch ze sv. čistoty i tuším z Marie Panny. Rok na to v týž den vznikl oheň a nastal zmatek babylonský. Veliká tlačénice, lidé pošlapaní a ušlapaní bránili vycházeti ostatním a tak oheň stále rostoucí víc a více lidí připravoval o život. Také děti školní vzali s sebou někteří do divadla, ač nemělo dobré pověsti; zlé spíše se ujímá, než dobré. V tom hrozném postavení, kde celý vnitřek hoří a činí nesnesitelný pobyt nadále, kdy umírají mnozí z nastrojených lidí v plamenech jakoby v pekle za živa byli — dí jedno dítě své starší sestře: »Vzbuďme lítost nad hříchy svými, jak nás učívá velebný pán ve škole.« Ale starší sestra už zapomněla na vzbuzování lítosti, víry, naděje a lásky, a proto dí své školní sestře: »Říkej ty napřed a já budu říkati za tebou.« Dívka klekla v hořícím divadle a říká lítost a tři božské ctnosti, jak se jim učila, a za ní sestra její a k nim se přidružili ostatní lidé, kteří nechtěli se dáti ušlapati u vchodu a chtěli čekati pomoc od Boha i lidí. V prostřed hořícího divadla klečí zástup osob různého stavu a pohlaví a jim předřikává školačka tři božské ctnosti a lítost, neboť se připravovali k smrti uhoření: »Zachovej nás, Pane, hyneme!« Byla to první zajisté vroucí modlitba na tomto spustlém, nemravném divadle, kde se z modlitby často tropil smích. Smrt jest vážná; zde přestává žert. Ti, kteří tak hrozně valili se ven, většinou se umačkali a zahynuli, sbor kajících dočekal se, že přichvátající lid oknem jim ku pomoci přispěl a je zachránil. Druhý den bylo po Vídni vypravováno o modlícím se zástupu v Ringtheatru a o zachránění jeho. Vidíme opět, že v nebezpečenství jest vzpomínka na Boha člověku nejbližší, ale ten na něho umí právě vzpomínat a lítost vzbuzovat, kdo se cvičí ve vzbuzování lítosti a v pokání. Starší sestra neznala, ona již zapomněla činit pokání, snad by byla spíše uměla zazpívat nějakou oplzlou píseň, kterou slýchala na divadle, než tři božské ctnosti a žel a lítost, kterou potřebovala nyní, když chtěla zachrániti aspoň duši a volati: »Pane, zachovej nás, hyneme!« Opět nový důkaz, že jest člověku třeba častěji činiti pokání, jednak

aby vždy byl připraven, jednak aby se naučil činit pokání, a proto je třeba více než jednou do roka ke stolu Páně a ke sv. zpovědi přistoupiti, to nám dá již zdravý rozum. Kdo se často necvičil v pokání, nedovede se káti ani naposled.

Proto je třeba bráti často útočiště k Pánu a volati kajícně: »Pane, zachovej nás, hyneme!«

3. Či nehynie každý člověk mnohým hříchem a nepotřebuje posilu, jakou mu dává Pán Ježíš ve svém těle a jakou mu dává milost pokání? Sv. Frant. Sal. se zpovídal týdně, Karel Bor. skoro denně a sv. František Xav. kdykoli se sešel s knězem, také poklesky své vyznával, aby z nich povstal. Jednali ti svatí nemoudře, že tak často volali: »Pane, zachovej nás hyneme!«

Jsme my dokonalejší, než oni svatí přemnozi, kteří často činili pokání? Kdo nečiní často pokání, sotva je učiní dobře. Jen člověk duševně slepý má život svůj za dokonalý a bezvadný, čím kdo jest pokročilejší v ctnosti, tím více poznává chybu. Který člověk dobře rozváží povinnosti své k Bohu, k bližnímu a k sobě, má vždy z čeho by se zpovídal. Takový lehkomyšlný člověk považuje povinnosti k Bohu za maličkosti, které ho k zahynutí nepřivedou. Jak Bohu sloužíš? Denně? V týdně? Jak konáš jeho svatou vůli? Poňané ctí své bůžky každý den — a ty se k Bohu nemodlíš ani v týdně a snad jen při zaklení na Boha vzpomeneš — a ještě že nehyněš? Kdyby jen tyto povinnosti si lehkomyšlný křesťan dobře prozkoumal, měl by dost z čeho se zpovídati. Nebo kdyby si vzpomněl na povinnosti k bližnímu a zkoumal, je-li v nich věrný — měl by dost z čeho se zpovídati. Kdyby jen se prozkoumal, jaký dává příklad, jak si vede ve své rodině, jak se chová jako syn, manžel nebo čeledín, jak pečuje o dobré jméno, jak o zdraví atd., jak mnoho, velmi mnoho zbývá, co by mělo býti předmětem pokání a volání k Ježíši: »Zachraň nás, hyneme!« Nebudeme-li volati, zahyneme, nebudeme-li činiti pokání často a opravdové, přemohou nemravy nás a zahyneme v nich. Pán Ježíš nás nadarmo nevolá k pokání.

Vezměme na přetřes povinnosti k sobě. Jak se staráš o svou vlastní duši? Či myslíš, že žádné nemáš? Tím spíše ji na věky ztratíš. Činíš to dobré, co konáš, činíš tak z lásky k povinnosti, anebo jen z přinucení dle okolností. Před Bohem platí úmysl, který konáme. Jak to stojí s tou střídmostí? Kterak se vede u tebe sv. čistotě? Lépe poznáš chyby na jiném než na sobě; proto si představ, že bys viděl své vlastní dítě chovati se tak, jak ty sám v osamocenosti se chováš, čehož jest Bůh svědkem sám, ač si myslíš, že snad tě Bůh nevidí, protože ty Boha nevidíš — co bys o něm myslil? Že jest velice hříšný. Nuže, pravidla mravů jsou dána pro všechny tatáž a Bůh nečiní ve svém zákoníku výjimky jako činívají lidé.

Kdyby snad jiný muž mluvil k tvé manželce, nebo dceři, neb sestře jako ty, vlažný křesťane, mluvíváš k osobě cizí, co bys jemu udělal? Dveře ukázal a ještě snad něco horšího. A pak taký polokřesťan dí, že nepotřebuje pokání a jednou do roka

že jest až mnoho. Nepotřebuje pokání, protože jest zatvrzelý a nemá dobré vůle. K pokání nás zve Pán Ježíš, k pokání nás vede církev v jisté doby, na př. v půstě, adventě, suché dny, odpustkové dny atd. Teď můžete dobře pozorovati, že ti, kdo pokání činí, nejsou ti největší hříšníci, ale právě lidé lepších a dokonalejších mravů, z toho pak jde lehce na rozum, že kdo častěji své pokání koná, spíše a bezpečněji je vykoná, než kdo je zanedbává. Na smrt musíme býti vždy připraveni, ale také k pokání. Svátý Klement Hotbauer, apoštol Vídně, přišel kdysi zpovídat sestry sv. Uršuly v neobvyklou hodinu. Sestra vrátná plna obavy praví: »Ah, nejsme k zpovědi připraveny.« Sv. Klement se dobrácky usmál a pravil na poučenou: »Zpovídat a zemřít musíme býti vždy připraveni.« Co by byla zpověď bez lítosti? Tedy lítost musíme každý umět vzbuzovat a proto se máme v ní každý cvičit. Když slunko zašlo, skončena práce a večerní čas modlitby nadešel, tu každý se cvičme vzbuzovat lítost. Nevíme dne ani hodiny. Kdo často lítost vzbuzuje, bude umět lítost vzbuzovat. Máte ve stavení katechismus, máte modlitební knihy, zdaž umíte vzbuzovati lítost? Kdo není připraven ku pokání, není připraven na smrt. Těžko bude volat: »Zachraň nás!« Poněvadž lítost je to, co nám Srdce Páně milosrdně otevírá, co nám bázeň před hříchem dává, cvičme se ve vzbuzování lítosti, abychom v době nebezpečí skutečně uměli volati k milosrdnému Pánu svému. Amen.

Fr. Vaněček.

Slavnost Všech svatých.

Pohoršení a svatost v církvi.

»Věřím svatou církev obecnou, svatých obcování.« Ap. vyzn. víry.

Slavíme dnes památku přčetných duší, které v milosti boží dokončily boj pozemský a prošly branou úzkou do radosti věčné. V království tomto, které nazýváme církví vítěznou, není poskvrný, není pohoršení. Oblečení jsou v roucho bílé a palmy v rukou jejich; jdou za Beránkem božím. S nimi máme obcování: my je ctíme, vzýváme, za vzor a přímluvce si volíme, oni za nás orodují. Církev, to shromáždění věřících na zemi, nedává taký obraz jako církev vítězná v nebi. V církvi sv. na zemi — bojující dosud části, vidíme duše sv. a hříšné, duše bojující a duše raněné v duchovním boji. Z tohoto běrou mnozí záminku k výtkám proti církvi svaté a praví s radostí: Kterak jest církev sv., když je tolik mezi členy jejími hříchu, kterak jest matkou svatosti, když tolik pohoršení v ní? -- Jest dobře, aby každý katolík uměl také odpovídati na námitky běžné lidí, kteří mají za úkol tupiti a haniti dílo Páně: sv. církev obecnou, jejíž členové jsme. Proto béru za předmět rozjímání: Pohoršení v církvi svaté v díle I. a přece svatost její v díle II.

P o j e d n á n í.

I.

Jako každý člověk za sebou táhne stín, tak také sv. církve v sobě mnohé pohoršení má. Stín však není člověk, nýbrž jen nedostatek světla na stinné straně. Tak ani církev sv. není bez pohoršení, a to pohoršení v ní vzniká z nedostatku přijímání jejího učení a ze zanedbání milosti boží. Je třeba dobře znáti učení o svatosti církve, abychom se nedali námitkami másti.

Jest bohužel mnoho pohoršení v církvi sv. Jsou duše, které jednají proti přikázáním božím, ano jsou i mezi stavem kněžským. Právě tato mizerie mravní dala podnět k mnohým bouřím a bludům a k mnohému zlému. Co o tom souditi? To, co soudil božský Spasitel. On pravil, že jest běda tomu člověku, skrze něhož pohoršení pochází, ale že pohoršení přicházejí budou. Jimi ukazuje se mnohých duší smýšlení: dobré i špatné. Mnohá duše, která pohoršení vzala, ukáže, že není taká, jaká se zdála, a duše, která přes všechna pohoršení vytrvá v dobrém, ukáže pevnost svou.

Proč i v církvi svaté budou přicházeti pohoršení?

Musíme býti připraveni na pohoršení vždy, protože víra sv., kterou nám Ježíš Kristus skrze církve sv. hlásá, nás sice osvěcuje a před oči staví věčné pravdy, ale nás nenutí k poslušnosti. Když máme sv. víru v srdci, máme sice větší zodpovědnost a větší vinu, když dle ní nejednáme, vždyť zůstáváme vždy svobodni. Víra nás nenutí ke sv. skutkům. Světlo nám svítí ku práci, ale nenutí nás ku práci. Může býti víra v srdci bez lásky, a jedná pak duše hříšně proti víře. Jako lékař ví, že mu něco škodí, a přece tak jedná, tak i mnohý křesťan zná pravdu věčnou, a přece proti ní hřeší. Odtud pochází množství pohoršení v lůně církve sv.

Naše kleslá přirozenost se svými mnohými náklonnostmi špatnými jest v ustavičné příležitosti ku pádu. Proto jest nám potřebna milost boží, abychom nepadli. Ale i když milost boží nás podpírá, přece naše vůle jest svobodná a může jednati proti přikázáním božím a hřešiti a dáti pohoršení. Milost boží naši vůli svobodnou neruší. Proto mnohý člověk, který se domníval, že stojí, padl a dal pohoršení, neboť milost boží nebýve nám vůli svobodnou.

Z těchto dvou pravd jde, že bude uprostřed lidstva i uprostřed svaté církve pohoršení. Ono bylo již uprostřed nejprvní církve, když sám Syn boží kolem sebe shromáždil věřící a z nich vyvolil 72 učedníků a z nich vybral 12 apoštolů a z těch byl jeden zrádce, který dal veliké pohoršení, jakož i apoštolové sami nejednou od Pána obdrželi důtku pro značné nedokonalosti své. Proto Kristus Pán pravil, že jeho království boží na zemi bude se podobati poli, na němž hospodář nasej pšenici a nepřítel koukol. Obé poroste až do dne žní, a nebude vytrhán koukol, nýbrž zůstane s pšenicí. Proto pravil, že jeho církve svatá bude se podobati síti, do které se chytily ryby dobré a špatné a budou pohromadě až do skončení lovu.

Mezi desíti pannami bylo pět moudrých a pět nemoudrých. Všechny čekaly na ženicha, ale toliko moudré nečekaly marně. V církvi sv. jsou duše moudré i nemoudré a čekají na ženicha svého. Proto vidíme hned v první církvi, že sv. apoštol si stěžuje na mnohé, kteří dělají sváry v církvi a rozkol. Učí bludné učení a svádějí mnohé za sebou. »Což jest Kristus rozdělen?« ptá se sv. Pavel. Jindy si stěžuje, že mnozí jsou nepřáteli kříže Kristova, jichžto Bůh břicho jest a sláva v jejich zahanbení.

Tak to jde v dějinách církve sv. dále. Vždy se bohužel ukazuje slovo Páně: »Nemožno jest, aby nepřicházela pohoršení« (Luk. 17. v. 1.). Sv. Jan Miláček si stěžuje na velikou vlažnost, pohoršující vlažnost, sv. Pavel na mnohé poklesky obrácených na víru křestanů. Pastýř Hermův na mnoho hříchů mezi křesťany v době pokoje před pronásledováním Deciovým. Sv. Ambrož mysl takřka ztrácel při pohledu na mnohá pohoršení v lůně sv. církve katolické. Byla to mnohá zajisté a veliká pohoršení, že i sami Vandalové, když se zmocnili Afriky, byly zaraženi divadlem nefestným. Sv. Jeroným kárá mnohé pohoršení mezi poutníky do Sv. země, sv. Jan Zl. mnohou pověru mezi věřícími, a tak to jde dále. V církvi Páně, sv. nevěstě jeho, vždy byli také Jidáši, byli kdož klesli jako Petr, Magdalena, Šavel. Ty pády a hříchy nemají co činiti se sv. církví. Proto církev jest svatou v učení svém, svatou v prostředcích sv. svátostí, svatou podle Ježíše Krista.

Církev sv. není sbor dokonalých a svatých, jak někteří bludaři učili a mezi nimi i Hus a Luther, nýbrž jest škola nedokonalých, kteří se učí býti dokonalými, ale mnozí se nechtí vyučiti. Jako škola není shromaždištěm moudrých a učených, nýbrž těch, kdož se chtějí učit, byť mnozí se nenaučili.

Je tedy církev shromaždištěm dobrých i zlých a tak bude až do skonání světa. Budou v ní nádoby pro čest a též nádoby pro hanbu, však tyto nečestné nádoby jsou proto, že nejsou dle učení církve, dle slova Páně. Mnozí jsou v církvi a nejednají dle učení jejího, právě jak to psal už sv. Pavel, Jakub, Jan a všichni svatí.

Nepřátelé předhazují církvi hříšníky minulé a přítomné, kteří dávají pohoršení, jako důvod, že církev není svatou. Oni se mýlí v učení o církvi. Církev sv. jest polem pšenice a koukole, sítí dobrých a špatných ryb, shromaždištěm panen moudrých i nemoudrých. Kdo by tvrdil, že jen svatí mohou býti údy církve, ten bloudí a zaměňuje církev sv. v nebi za církev bojující ještě na zemi. V bojující církvi nejsou všichni vítězi, ale mnozí jsou ranění, mnozí těžce ranění, a mnozí i docela zůstali ležeti a nedočkali se ani vítězství, protože i špatně bojovali! Bohužel tedy v lůně církve pohoršení jsou, byla a — běda — ona budou i dále. Kristus Pán nám to řekl sám. Však přes všechna ta pohoršení nejsou ta všechna pohoršení taková a v také míře, jak je líčí nepřátelé, kteří je zveličují a zobecňují. Proč by nepřátelé církve lhali proti církvi a vymýšleli špatnosti, když by jim stačily skutečné chyby a neřesti v církvi sv.? Ono jim není toho stínu dosti,

proto jej zveličují a ještě více do černa barví než černý sám sebou jest. Přes všechno to, co doznáváme o církvi sv. stinného, přece ji nazýváme právem svatou nevěstou Páně.

II.

Nazýváme církev svatou přes mnohá pohoršení mnohých, a sice proto, že k svatosti nás vede, že nám jen dobrou nauku dává, že jest svatou nejen dle zakladatele Pána Ježíše, ale i dle učení svého a sv. svátostí, a každý, kdož vlivu jejímu oddán, dobrou vůlí svou ke svatosti dojde jako přčetní, nesčíslní zástupové všech tříd, věků, jazyků, o nichž mluví Miláček ve zjevení.

Však naše přirozenost zkažená jest už taková, že vždy se dívá na jeden poskvrněný bod a přehlíží celý skvoucí šat. Že vypráví léta o špatném pohoršlivém skutku, ba stokrát více, než o sto krásných, vznešených skutcích jeden den by se zmínila. Kdybychom chtěli toho mítí důkaz makavý, vezměme denní listy do rukou, a co budete čísti? Samou neplechu, samou vraždu a podvod a neštěstí, jako by toho dne před tím se nebylo vykonalo ani zbla dobrého, ctnostného a příkladného. Přece však každý den jest svědkem milionů dobrých skutků, slov, vzácných utrpení a lásky pro Boha a — zkažené srdce lidské o nich neví, protože o nich nerado slyší. Raději slyší o špatnosti, protože ji může použití za omluvu své špatnosti a říci, když ten a onen mohl to spáchat, proč bych to neměl já také udělati. Při životě však svatých si nefekue, jak říkal si sv. Augustin: »Když jiní a jiné — proč ty ne Augustine.«

Celé myriády zbožných skutků pod vlivem učení sv. církve vykonaných byly nepovšimnuty okem světa, za to však spočteny a zváženy okem božím. Tak pod vlivem církve sv. odchován nesčíslný zástup vyvolených božích, kteří plnili povinnost lásky k Bohu, k bližnímu i k sobě a byli nepatrní před světem a velicí před Bohem.

Vedle milionů sv. mučedníků a vyznavačů slavíme dnes den všech svatých duší, které krásnily kdys život rodinný ve sv. církvi svatým plněním svých povinností. Není jich tak málo, jako se oku světskému zdá. Rodina byla květnicí, kterou posvětila církev, a z ní vyšli všichni ti dobří otcové a matky milující děti, všechny děti ctící rodiče své a občané vzorně plnící povinnosti své.

To působení sv. náboženství na rodinu nalézáme vypsané ve světovém díle franc. vědce národohospodářského Le Playe,*) který přes 70.000 mil fr. pěšky cestoval, aby seznal rodinný život v dělných vrstvách v polovici minulého století 1850—1880 (Les ouvriers Eur.). Všechny takřka národy navštívil a pozoroval vliv sv. náboženství na ně. Byl v Uhrách a líčí (sv. II. hl. 7.) život

*) Nar. 1806, † 1802. Zcestoval celou Evropu, aby poměry dělnictva seznal; jest první národohospodářský spisovatel francouzský. Řídil výstavy světové v Paříži 1867 a v Londýně 1862.

rodinný posvěcený náboženstvím: upřímná zbožnost, náboženská výchova dítek, čisté mravy, ani jedno nemanželské dítě v obci, láska k rodičům, úcta k ženám. Kolik tu krásných sv. duší rostlo pro nebe v zahradě svaté církve katolické? Líčí rodinu německou u Koblence (sv. IV. hl. 2.), francouzskou (sv. IV. hl. 6.), která přes všechna bezpráví zákonodárství francouzského nemohla býti odvrácena od čistých mravů a zbožnosti. Kolik tu odrostlo štěpů pro rajskou zahradu? Uvedu ještě jeho posudek o irské rodině. Jest nejchudší z evropských, požívá nejméně práv a přece její mrav taký byl, že vystěhovalci irští posvětili pohanské kraje svým příkladem a byli světskými missionáři. Číňané pohanští jich příkladem získávání sv. víře. Zajisté to duše svaté a zástup jich veliký, o němž zejména napsáno velmi málo v knihách lidských (kromě Le Playe), za to více v knize života. Všude shledává ten nejpřednější národohospodářský spisovatel francouzský vliv blahodárný sv. náboženství, které odchovává tak výborné děti, tak pilné syny, tak láskyplné rodiče, trpělivé starce, obětavé zámožné, trpělivé nemajetné, uctivé a dobré občany. Vizte to svědectví o sv. církvi a jejím posvěcujícím vlivu. Ty všechny sv. duše odchované a zesnulé jsou dnes předmětem naší úcty. Věřím v svatou církev obecnou, která posvětila rodinu a rodinou občanstvo.

Vezměme řemeslnictvo a vliv církve na ně. Církev na ochranu řemesel založila »cechy« a ty provanuty byly duchem církevním, pěstovaly dlouho právo práce i mzdy, zaměstnaného i zaměstnavatele. O působení jich píše mnozí (Jansen, Lujo Brentano). Nemravný nesměl býti do cechu přijat. Členové jako bratři se podporovali, společné byly služby boží a hojně skutků křesťanské lásky se konalo. Učeň i tovaryš byli členy rodiny jako děti. Kolik z toho vyrostlo ctnostných mužů, vynikajících mravem, spravedlností ano i svatostí! To vše dobré bylo ovocem ducha sv. církve katolické. Církev posvětila vedle rodiny dílnu řemeslnou a uměleckou i obchodní síň. Odstraněn byl vliv její a zmizely také přednosti a »sociální mír« (Le Play).

To jest faktem zřejmým, že církev sv. byla matkou, pěstounkou a učitelkou svatých svým učením a svátostmi a odchovávala tak nejlepší muže a ženy, které kdy nosil svět. Ona odchovávala duše obětavé a milující Boha a bližního, čili jak tomu svět rád říká: charaktery dokonalé, kteří dle svědomí uměli žíti i umírati. Všechna staletí církve jsou vyznamenána mnohými světci a přemnohými, kteří známi nejsou potomstvu, ale tvořili armádu duší ctnostných, které krášlily tento život. Vzpomeňte si, že na 34.000 osob naší sv. církve pracuje v missiích zámořských s nebezpečím života a obětováním všeho na světě, že dle Baumgartnera katolíci ze století XIX. 1·6 miliardy na sv. missie obětovali. Kdo o nich mluví? Toť část naší sv. církve. Vzpomeňte, že přes 200.000 duší ošetřuje obětavě nemocné a opuštěné. Hle, sv. církev!

Se sv. mučedníky, apoštoly a vyznavači počíná církevní dějepis a každé století má své hrdiny lásky k Bohu, k bližnímu a ctnosti. Vezměme jen dějiny naše české jako nám bližší. Na

úsvitě sv. víry odchovala nám církev sv. Ludmilu a sv. Václava a všechny jeho stoupence, bl. Podivína a jiných řadu. Přichází XI. století a Čechy mají sv. Prokopa s množstvím jeho žáků, učících házni boží knížete i lid. Přichází sv. Vojtěch, náš první biskup Čech a missionář se svými bratry. Přichází Karel IV., blahé paměti Jenštejn a sv. Jan Nepomucký. Pak řada sv. mučedníků v dobách husitských a mučedníci katoličtí z dob válek třicetileté, bl. Sarkander a j. O těch světcích ví málo, o stínu mnoho.

Tak každé století má své charaktery odchované sv. církví. Když se podíváme po přítomnosti, co vidíme? Vidíme tisíce vyhnanců pro víru z Francie, to jsou sv. vyznavači naší doby, ozdoba církve, příklad přítomnosti. Vidíme 32 000 zavražděných od Turků v Adaně v dubnu roku 1909 pro Krista Pána dáti svědectví krví. V Rusku tisíce sv. mučedníků trpělo za sv. víru katolickou v sibiřských dolech.

Vidíme z toho, že církev sv. má v sobě sice lidské nedostatky a hříšníky, jak Kristus Pán nám předpověděl, ale že naplňuje svět dušemi dokonalými a svatými, učíc je věčné pravdě a ctnosti boží, bez nichž by svět byl velikým doupětem šelem. Učí nás pravdě, a tím nás činí mravnými.

Pravil jsem dnes, že církev Páně má a chová v sobě hříšníky a že i v ní se děje pohoršení, jak Kristus Pán nám pravil, ale že přes to jest přece církví svatou, protože učí svatosti a dává prostředky k svatosti a že vše, co lidstvo dobrého má, pochází z ducha jejího: posvěcení rodiny, povznesení práce, ustálení práva a zušlechtnění mravů. Světští lidé čím stojí níže ohledně mravů, tím více jen nedostatky hledají a přehlíží ty veliké zázraky milosti boží: svaté duše všech věků a stavů až do dnešního dne.

Ty milý posluchači jsi též jejím údem. Jsi v milosti boží? Bez hříchu smrtelného? Pak jsi též ve spojení duševním se všemi svatými v nebi, na zemi i v očistci a máš podíl na jejich přimluvě. Připoj se ke všem pracím církve sv. na zemi, na prospěchu cti a slávy boží, jako jsou: missie, bránění pohoršení, okrasa a stavba kostelů, aneb prospěchu bližního při všech dílech milosrdných dle prostředků svých a posvěcuj duši svou dobředinami. Tak bojuješ dobrý boj a jsi Kristův voják — a budeš i vítězný člen církve vítězné v nebi se všemi svatými. Amen. *Fr. Vaněček.*

Slavnost Všech svatých.

Kříž — cesta k nebi.

»Blahoslaveni jste, když vám zlořečíti a protivenství činiti a lhouce všechno zlé o vás mluviti budou pro mne; radujte se a veselte se, neboť odplata vaše hojná jest v nebesích.« (Mat. 5, 11.)

Dnes, nejmilejší, svátek všech svatých. Prvního listopadu, jakožto prvního dne posledního měsíce v roce církevním. Pravím všech; »ze všech národů a pokolení, lidu a jazyků,« praví svatý

Ian ve svém Zjevení, a ze všech stavů. Jsouť v nebi sv. papežové a císařové, svatí králové a vojvodové, kardinálové a preláti, biskupové a kněží, šlechticové a vojevůdci; ale také z lidu svatí rolníci a řemeslníci, dělníci i otrokové, sluhové a žebráci. »U Boha není přijímání osob. V domě Otce mého jsou příbytkové mnozí,« řekl Spasitel. — Jen tam nebudou pyšní, lakomí, smilní, závistiví, obžerní, hněviví a lenoši. »Nic nečistého nevejde do nebe.« Ne-následujte hřích za Kristem do nebe.

Toužebně hledíme za Ježíšem Kristem, za svatými. Jak se tam dostat? Spasitel naznačil v osmeru blahoslavenství tolikero cest, jež vedou k nebi; všechny jsou jisty a bezpečny. Na konec však shrnul vše v jedno a pravil: »Blahoslaveni jste, když vám zlořečíte a protivenství činití...« Jakoby řekl: »Toť cesta nejbezpečnější!« Jest cesta kříže, kterou kráčel Spasitel sám, a o té dnes! Svatí, orodujte za nás!

P o j e d n á n í.

1. Cesta k nebi není cestou rozkoše a pohodlí, cestou užívání světa, zábav a radovánek světských, nýbrž cestou utrpení a strádání, zapírání sebe a obětí, jest cestou kříže. Tou kráčel i Spasitel; skrze kříž vešel do slávy své. A sám pravil dvěma učedníkům do Emaus jdoucím: »Zdaliž nemusil Kristus těch věcí trpěti, a tak vejíti do slávy své?« (Luk. 24, 26.)

2. Buď ti Bůh uloží křížek, aneb si jej musíš uložit sám. »Jedenkaždý břímě své ponese,« dí apostol Páně. Bůh ukládá křížky rozličné. Někdo jest mrzákem od narození; jsou slepci, chromci, bluchoněmí; někdo s chorým a bídným tělem se musí vléci až do hrobu. Někdo má kříž s dětmi anebo aspoň s jedním, že se nezdaří. Děti zase mívají křížek se starými, často netrpělivými rodiči; někdo má křížek s přáteli a příbuznými; jiný se sousedem nepokojným; ještě jiného stíhá neštěstí v obchodě, v průmyslu, v hospodářství, a jiné a jiné jsou nepřijemnosti, jichž svět nikdy prázden není a jež pokolení lidské nésti musí. Proto slove tato naše země plačtivým údolím. Tak jest a jinak býti nemůže; neboť nebe si musíme zasloužit. Křížek svůj nésti musíš, není pomoci; jest v tom vůle boží. »Těžkoť jest proti ostnu se zpěčovati.« Čím raději jej poneseš, tím lehčí bude; čím neraději, tím bude těžší. A věz, kříže se nezhostíš, dokud živ budeš. Každý ví, kde ho střevíc hněte, i byt králem jsa na trůně seděl. Ale děkujeme za to Pánu Bohu! V tom jest viděti neskonalou lásku boží k nám; Bůh duši naši hledá a ji takofka do nebe nutí, aby tam vešla a jistě vešla; neboť kříž jest nejbezpečnější cestou k nebi. Proto dí i samo naše přísloví: »Koho Pán Bůh miluje, toho křížkem navštěvuje.« Křížek jest potřebný, nezbytný; jest jako váha na stroji, kteráž působí, aby stroj správně a rovnou měrou šel; jest jako přítěž na lodi, aby loď rovně a bezpečně plula. Proto napomíná apoštol: »Nedej se přemoci zlému, ale přemáhej zlé dobrým.« (Řím. 12, 21.) Trpělivý Job i samu ženu svou napomínal řka: »Jako bláznivá žena mluvila jsi, přijímal-li

jsem dobré věci z ruky boží, zlých proč bych nepřijímal?» A v tom všem nehřešil Job proti Bohu svému!

3. A byť Bůh ti křížku neuložil, musíš si jej uložit sám. Zbřešil-li's, nezbyvá než činiti pokání. A kdo jest, jenž by byl nikdy nezhřešil, nikdy nepoklesl? »Kdo říká, že hříchu nemá, sám sebe svádí a spravedlnosti není v něm,« praví apoštol. Byl-li's pyšným, musíš si uložit pokoru; lakomý štědrost; smilný čistotu; závistivý přejnost; obžerný střídmost; hněvivý tichost a trpělivost; lenivý horlivost v modlitbě, ve službách božích a v práci. A tot ovšem bez boje není! Tak činil lotr na kříži. Hříchy jeho, aspoň v poslední chvíli, více jej bolely, než ten kříž, na němž umřít měl. Petr plakal po celý život, že Pána zapřel.

Marnotratný syn chtěl býti nádeníkem v domě otce svého; Maří Magdalena obrácená po veškeren život pokání činila. A tak i jiní velcí světci a světice boží a svatí kající: sv. Jarolm, sv. Augustin, sv. Benedikt, sv. Maria Egyptská, Markéta Kortonská a jiní svatí a světice boží. Cesta k nebi jest cestou kříže a cestou pokání. Pravda tedy, co řekl Pán Ježíš: »Blahoslavení jste...«

4 Ale za Ježíšem nevstupuje pýcha, lakomství a nižádný hřích (Augustin). A že nám možno do nebe vjít, důkaz, že ze všelikého stavu jsou svatí, jak říká sv. Jan ve svém Zjevení 7, 9.: »Potom jsem viděl...« Sv. Augustin sebe nabádal: »Mohli-liž to ti a jiní, proč pak ty ne, Augustine?« A ve svých »Vyznáních« říká: »Ejhle, povstávají neučení a uchvacují nebe, a my s učeností svou kde se potácíme?« — Ovšem sami ze sebe nic nemůžeme; ale Bůh dává dostatečné milosti všem; třeba jen ji dobře používat a s ní spolupůsobiti, a Bůh dá ještě více; nebo »každému majícímu bude dáno a bude hojně míti«; abychom, jak říká svatý apoštol, „jistě činili své povolání a vyvolení“.

Proto nesme tiše a trpělivě všeliký křížek za Ježíšem, vědouce, že jest nejjistější, nejbezpečnější cestou k nebi; ano, sami si křížek ukládejme z lásky k Bohu, k Ježíši Kristu, z lásky k nesmrtelné duši své. Pak i my připočtení budeme k blahoslaveným, a slaviti budeme jedenkrátě svátek svůj se všemi svatými na nebesích. Amen.

Bohumil Hakl.

Neděle XXV. po sv. Duchu.

Jak zbaviti se zlého?

Dobrý hospodář nasil dobrou pšenici, zlý člověk nasil koukol. Dobrý Bůh při všem dobré naše chtěl a chce a bude chtít, ale člověk zlý tu dobrou setbu boží kazil, kazí si a bude kazit. Co činiti, abychom zlého se zbavili? Zbavme se zlého člověka a zbavíme se zlého, dokud to možno v našem těle zde na zemi. Jako se zbavujeme koukole volbou čistého semene, tak zbavujeme sebe i jiné volbou čistého člověka za svého přítele, důvěrníka, manžela, volbou čistého příkladu pro své domácnosti, čisté knihy

pro zimní večery, čisté písně pro obveselení, čisté rozmluvy pro zábavu, o čemž dnes ku svému poučení rozjímejme:

P o j e d n á n í.

Koukol vždy najdeme, ať ho i nesejeme. Koukol má tuhý život a lehce klíčí, proto ať ho člověk neseje, vždy ho tu a onde nalezne. Však, aby ho nebylo mnoho, jest starostí člověka. Též zlé docela ze světa nevypudíme, půjde za námi jako stín za člověkem, ale aby nezničilo člověka, jest povinností jeho se starati. My jsme obklopeni zlem jako vzduchem, ale mnohé zlo má dobrý účel u člověka, a Bůh ho dopouští, aby k dobrému člověka přivedl. Bůh nevytrhá zde a onde koukol, aby neublížil také pšenici.

V Japonsku mají obyčej trestati zašitím do pytle, v němž odsouzený smrtí hladem zemře. Tak zemřelo mnoho křesťanů smrtí mučednickou a zasloužili věčnou slávu.

Také my obklopeni jsme zlem jako v pytli: vspomeňme jen na mračno nemoci, války, neúrody, povodeň, mimo toho zla, které si sejou lidé buď sami sobě jako jest nespokojenost, špatné svědomí aneb jinému zasévají: sváry, sousedstvem atd. Jako koukol jest na poli všech lidí chudých i bohatých. V r. 1896 provdala se kněžna černoorská za krále italského. Otec nevěstin, kníže černoorský, dal dceři své v básni napomenutí na cestu do nové vlasti praví, ku dceři své:

Koruna královská, často trní v sobě mívá,
a za veselou tvář krále často smutné srdce bývá.

Shledáváme, že koukol roste nejen na chudákově poli, ale i boháčově. Jako den nejparnější má svůj obláček, i každý veselý den má svou útrapu. Bůh nechává a dopouští obé růsti; neboť by mnohá zásluha zmizela, kdyby i zlé zmizelo. Až do času žně Bůh shovívá. Proč?

Písmo sv. vypráví o spustlém králi Manassesovi nejednu špatnost, kterou páchal v Jerusalemě. Koukol rozsíval a koukolem byl. Bůh jej trestal. Babylonští jej odvedli v okovech jako zločince a v žaláři vystřízlivěl ze svých náhledů a činil pokání, polepšil se a smířil se s Bohem. Bůh ho převedl zlem na cestu a poznání lepší. To nemusí hýti právě král, aby teprve činil pokání. Syn, o němž sám Pán Ježíš vyprávěl, marnotratným životem hladem byl převeden ku pláči a bídou k otci, kdežto majetek a čest ho odvedly od otce do ciziny a do hříchu. A nemusí to býti syn zámožného otce, aby bídou byl přiveden k otci, vždyť i lotr ničemný, když byl ve volnosti, ani nevěděl, jak daleko od Pána Boha zabloudil, ale když byl nešťastný ten lotr přivázán na kříž — zde soudil jinak a prosil Pána za odpuštění a milost, on se na kříži znova zrodil. Tot jsou příklady z knihy boží sv. Písma. Ale ta kniha života, která se denně kolem nás píše různými příhodami, nehodami a jak špatně čítáme náhodami, ta kniha zkušenosti nás učí, že Bůh nechává koukol mezi pšenicí, aby neje-

dnoho získal pro věčnou slávu, a aby nejednomu rozmnožil radost a zásluhu jeho věčnou, Život denní nás učí, že nejeden prostý člověk žije spustíý život jako král Manasses, a nejeden syn nádeníkův utrácí jako marnotratný syn — a že nejeden syn zámožného žije jako lotr, a řeči jsou marné a oči slepé. Jen zlo — dopuštění boží a člověk se obrací a lepší. To jest zlé, za nímž jde dobré v patách.

Naší povinností jest zbaviti se zlého koukole, který nás k zlému dál pobízí, a tu nám zbývá jen prostředek, který chtěli užití domácí hospodářovi a prostředek hospodářův. Hospodář sil dobrou pšenici na pole své. Jak mnozí, kteří sejí dobrou pšenici — sejí špatné příklady pro své domácí. A přece dobrý příklad jest důležitější než dobré napomenutí. Pán Bůh podivně utvořil duši a srdce člověka. Když jest člověk maličký — těžko chápe a je těžkou prací mu něco vyložit slovy, aby tomu dobře rozuměl. Ale to malé dítě má na místě bystrého rozumu a trvalé paměti jiný dar, který jest mu prospěšnější než sama dobrá paměť a předčasná chápavost. Dítě má touhu napodobovati jiné a činiti po nich, co oni činí. A touto napodobivostí všeho, co kolem sebe vidí — klíčí příklady v jeho srdci. Dobrý hospodář nasil pšenice. Protože však nebyl jedinký, který pole obcházel, podařilo se i zlému člověku, že tam nasil koukol a ten vzešel. Tak jest i mezi námi nemůžeme sebe ohraditi plotem, abychom nepřišli do styku s jinými, ale musíme míti oči i ruce připraveny. Proto pryč s koukolem z vašich domácností vy otcové hospodáři a matky hospodyně. Odtud prýští tolik zlého jako ze zlé společnosti. Špatná kniha jest nebezpečnější než špatný člověk, protože člověka spíše rozeznáme než knihu. Pozdě se dostavuje lítost.

Ve Sv. Havlu ve Švýcarsku (1843) odpravovali pověstného vraha příbuzných Petra Wassera. Co ho udělalo zločincem? Pravil sám knězi, který jej navštívil: Nevěrece Straussa život Ježíše Krista. Kněz, který ho na smrt připravoval, byl potomní biskup dr. Karel Greith. Jemu pravil nešťastný Wasser: »Dříve jsem žil rád a byl jsem šťasten a spokojen; špatné knihy, které mi padly do ruky, podryly docela mou víru. Pomalu jsem věřil, hlavně poslední rok, že náboženství jest strašidlo, jímž obecný lid se v bázi drží, boží spravedlnost, nebe a peklo jen nález kněží!« Tak s pláčem vyznával na těžké cestě na smrt.

Jediná kniha kolik netvorů odchovala! Proto pozor. Snad váš dům obchází zlý člověk. Jistě obchází ves neb městečko.

V Praze v r. 1878 zemřela sebevraždou 17letá dcera vysokého úředníka. Zaslechnuvši matka výstřel z revolveru, po ránu spěchá do pokoje. Dcera mrtvou hlavu má na — románu, plném nevěry, který ji hlavu popletl.

Před 12 as lety spáchána sensační vražda v Lužické ulici. Při prohlídce věci 15letého zločince našli v kufru oplzlé knihy, které jej otrávil.

Nepřítel nespí! Tajný rada bavorský svob. pán z Olry (zemřel 1863) vyprávěl, jak »illuminati« šíří nevěrecka spisy. Byl dříve

totiž zednářem. Na mnohých místech zřídili osvícenci sklady svých škvárů. V Lucernu získali knihkupce, který za krámem choval špatné knihy, aby je doporučoval i ženám a dívkám. Na poutním místě Maria-Einsiedlu zřízena podobná stanice jedu. My jsme v podobném postavení. Vaším dětem na studiích zasílají se věci proti Bohu, zákonu a mravu. Nepřítel obchází, bděte a odstraňujte včas. Ve Vídni zabaveno podobné otravné četby za 150 000 korun. Kolik jí prodáno, nelze udati. Jsou půjčovny knih, které by mohly býti nazvány »morný mravu«. Je třeba před tím varovat, byt mnozí neuposlechli. Musíme vyplnit povinnost svou, aby druhý nesl si zodpovědnost za sebe.

Časopisy a kalendáře špatné roznesou náказы po našich rodinách, že ji nesmyje ani celý potok slz, který vyroní nešťastní rodiče a přátelé.

Přátelé drazí, mějte oči otevřené.

Oči, abychom poznali koukol, připravené ruce, abychom hned pohotově byli všichni a dělali jako služebníci hospodářovi. Chceš-li, půjdeme a vytrháme jej. V úvodu jsem pravil, co je ten koukol, je to známost nemístná, nevčasná, je to knížka nemravná, aneb list — svažte je ve svazky k spálení — a pšenici shromážděte do stodol. Lépe, aby hořela kniha a list špatný, než duše miláčkova, špatná píseň, špatná průpověď. Kolik koukole, kolik práce, ale koik odměny! Sv. Ignác když se díval na mapu a viděl celé země, kde neznají lásku Krista Ježíše, plakával. Co máme činiti, když vidíme tolik tištěného bejtí v rodinách křesťanských? Plakat? Apoštolovat, získávat křesťanskou rodinu pro křesťanský tisk a tak zachovat její víru, mrav a duše nesmrtelné.

Co máme činiti, když vidíme tolik lidí žítí bez lásky k Bohu? Sij pšenici a trbej koukol, mnoho dobrého způsobíš a mnohemu zlému předejdeš a mnohou zásluhu si získáš. Amen.

Fr. Vaněček.

Neděle XXV. po sv. Duchu.

Špatný tisk největší nepřítel.

Od nejdávnějších dob luštili mudrci otázku, odkud zlo na světě. Perský Zoroaster na př. soudil, že jest bůh dobrý a bůh zlý, který posílá své demony, aby šířili zlo na světě a ničili říši dobra. Řekové a Římané mezi velikým počtem bohů, jimž přičítali různé lidské nedostatky a chyby, měli zvláštní bohy, kteří prý člověka pronásledují až ku jeho zničení. Život mnohých byl ustavičnou úzkostí před mstou různých furí.

V dnešním podobenství ukázal Pán Ježíš, odkud je zlo na světě. Bůh zjevil pravdy věčné, odhalil říši dobra; ďábel, bývalý anděl, ze závidosti a zloby založil svou říši zla, rozsévá koukol a rozšiřuje své království proti království božímu.

Jako Bůh prvním lidem v ráji ponechal svobodu vůle, aby se rozhodli pro Boha či nejúhlavnějšího svého nepřítel, tak nechce

mlti otroků, kteří by donuceni sloužili Bohu a chodili ve svatosti a pravdě, ale ponechává každému úplnou svobodu, aby se rozhodnul pro dobro či pro hřích, pro Boha či ďábla. Dal člověku rozum, aby poznal a uvážil, čeho dosáhne za služby Bohu prokazované, za posvěcování a zušlechťování sebe, a jaké odměny se dočká ve službě hříchů; — ba zjevil Bůh pravdy ty a opřel je příkázáním, aby i vůli člověka naklonil pro dobro a odvrátil od zlého. Syn boží vymohl nám nesčetných milostí, abychom v dobru setrvali a proti zlu se ubránili; a učil nás, že bez boje nebude vítězství ani odměny. Učil, že nepřítel ďábel nemá již moci, aby nám škodil, jestliže bdíme a o pomoc boží voláme. Když lidé spali, naseł nepřítel koukole.

Odkud tolik zla na světě. Lidé spali, nebděli, o pomoc s hůry neprosili, a ďábel zatím naseł plno koukole.

Zlý duch hříchem zaslepuje rozum člověka, seslabuje vůli a kazí srdce jeho; má své apoštoly, kteří slovem a tiskem ničí duše dítek božích, pustoší církev, království boží na zemi. Největší službu prokazují zlému duchu špatný tisk, jako právě tisk dobrý největší službu koná Bohu a království jeho. Proto dnes chci ukázati, jakou moc má tisk vůbec, jaké zlo přináší tisk špatný, a jak možno tomu zlu zabrániti a tisku vyžítkovati ku slávě boží a spáse lidstva.

P o j e d n á n í.

Před sto lety nazval Napoleon I. tisk šestou velmocí světa. Bylo pět mocných států tehdy, šestým státem tisk. Kdyby žil dnes, nazval by jej velmocí prvou.

Dnes tiskne se na celém světě ročně nejméně 10 miliard čili deset tisíc millionů čísel různých časopisů, připadá tedy na jednoho člověka denně 6 čísel. Tiskem bleskurychle šíří se lidská myšlenka mezi lidem. Zatím co lidé pohřbeni jsou v noční spánek, přicházejí telegrafem a telefonem do redakcí listů nejnovější zprávy ze všech končin světa. Tiskařské stroje vytisknou v několika hodinách tisíce tisíců listů, tak že již ráno pošta, železnice, parolodi rozvázejí spoustu novin do všech končin země. Slovo promluvené slyšeti jest jenom na malou vzdálenost, slovo tištěné pronikne v krátké době do celého světa a čteno bývá od tisíců a millionů lidí.

Tisk denní stal se dnes denní duševní stravou a již ráno před snídaní mnozí hltavě zachycují zprávy z novin. Odtud každý pozná, že tisk vůbec a noviny zvláště mají ohromný vliv na lidstvo. Noviny dělají politiku, vykonávají volby, vedou veřejné mínění, odsuzují neb vysvobozují ze žaláře, smiřují neb štvou celé obce, národy a státy, rozhodují nad pravdou, uměním a mravností.

Komu slouží tisk? Kdyby sloužil Bohu a pravdě, pravé osvětě, pak by byl tisk nejlepším prostředkem k dosažení pravé spokojenosti na zemi a věčné blaženosti po smrti. Nepřátelé boží a společnosti lidské vůbec, zlý duch a jeho služebníci, zmocnili se tisku a šíří nevěru, nenávisť, vzpouru proti autoritě a rozněcují

bratrovražedné boje. Tisk zvrhl se v apoštolát zla. Tisku zmocnili se kapitalisté a nekřesťané, zednáři, kteří chtějí zvrátiti stávající společenský řád, strhnouti otěže vlády do vlastních rukou, a vládnout celému světu.

Potřebují k tomu pomocníků čili vojska, a tyto rekrutují z lidu pomocí prolhaného tisku. K revolučním převratům neb ku podpoře jejich plánů třeba jest lidí bez Boha a všeho schopných, dravých šelem, které musí páliť a vražditi, kam se jim ukáže. Proto hlásá zvrhlý tisk nepřátel společnosti úplnou nevěru, činí si posměch z náboženství, tupí a hanobí papeže, biskupy a kněžstvo, přírodu prohlašuje za Boha a rozum lidský za svrchovaný, člověka za dokonalejší zvíře, které má svůj účel jen zde na zemi, rozpáluje v něm všechny vášně, štve jednoho proti druhému, stav proti stavu, syna proti otci, národ proti národu, sesazuje ministry nepohodlné a dosazuje své miláčky, ubíjí poslance, kteří nechtějí se dáti do služeb jeho, prosazuje poslance své, kteří v jeho úmyslech musí jednati, boří trůny a oltáře, připravuje revoluci, aby ve zmatku pak nastalém se dobře lovilo štváčům. Pro setníka Dreyfusa, zrádce, bylo všecko vzhůru, když ubozí Arméni po tisících jsou od Turků vražděni, o tom se nikdo z listů nevěreckých nedozví, nikdo se jich nezastane. Chybí-li někdy katolický kněz, celý svět čte o něm jako o největším netvoru; největší darebáctví jinověrců se umlčuje. Na kněze se vymýšlejí největší daremnosti, a největší bídačství nepřátel zůstává zatajeno. Ubohý lid častován jest jen o kněžstvu, aby odvrátil pozornost od nejúhlavnějších nepřátel. Lidé spali — a nepřítel zasel koukol. Hrozné ovoce špatného tisku vidíme na mládeži v rodinách, obcích, ve státech.

Vraždy, sebevraždy, krádeže, podvody, neupřímnost, násilí, nepřátelství, spory a různice, lživý pokrok, moderní věda bez Boha a proti Bohu, zmatek na zmatek, to vše přinesl špatný tisk. Známí zednáři vydají ročně na 3 tisíce millionů franků, vydrží listy pro své plány, radikálové, protestanté, volnomyšlenkáři, pokrokáři jsou loutkami jejich a spolupomocníky, všichni útočí na skálu sv. Petra, církev Kristovu.

Sv. Jan, miláček Páně, v knize Zjevení popisuje osudy církve a v 13. kapitole praví: »I viděl jsem šelmu vystupující z moře mající 7 hlav a 10 rohů, na rozích 10 korun a na hlavách jména rouhání. Šelma podobná levhartovi, nohy jako medvědí, huba jako lví. I dal jí drak sílu svou a moc velikou. I dána šelmě ústa mluvící věci veliké a rouhání, — a klaněli se jí všichni, kteří přebývají na zemi.« Z moře inkoustu a černě tiskařské zvedla se šelma; levhart, lev, symboly lísání, potměšilosti, zlomyslnosti, násilí a ukrutnosti; medvěd, který vše tlapami trhá; sedm hlav různé jazyky, sedm rohů — síla a moc šelmy, že i trůny královské boří a moc na sebe strhuje; lid klaní se šelmě vědomě a dobrovolně dává se do služeb jejich, podporuje, Bohu se rouhá a nepřátelství vypovídá.

Jak možno špatnému tisku zabrániti a dobrého využítkovati ku slávě boží a spáse bližního ?

Sv. otec Lev XIII. pravil: »Proti tisku lhavému, nemravnému postavte tisk dobrý, pravdymilovný, mravný, křesťanský.« Svatý otec Pius X. pronesl tato významná slova: »Marně stavíte kostely, konáte missie, zakládáte školy: to všechno bude zničeno, všechno ty vaše práce jsou nadarmo, nedovedete-li se chopiti zároveň zbraně obranné i útočné — katolického tisku.« Zvěčnělý biskup Brynych vydal heslo: »Proti knize knihu, proti spolku spolek.« Kdyby křesťané katolíci bděli a byli na stráži, kdyby sami špatný tisk nepodporovali a bídné zbraně jeho dobrým tiskem odkrývali, lidi dobré vůle ze spaní burcovali a ve spolky obranné se spojovali, přešla by nepřítelům kuráž, celá zloba by vyšla na prázdno, bídné zbraně učiněny neškodnými. Kdyby to lid nečetl, nemohli by to nepřítelé vydávati. Proto všeho zla nynějšího jsou vlastně katolíci vinni sami. Spali a nepřítel nasek koukole. Kupují si jed, uspávají a otravují sebe, otravují rodiny, otravují celou vlast, posilují nepřítel ku vlastní zkáze hmotné a mravní. Nejvyšší čas, abychom všichni ze sna povstali, koukol a plevel dobrým tiskem odrazili, aby zavládl zase ve světě mezi lidmi duch boží, pravda, spokojenost, království boží. Žádá to od nás povinnost naše, vděčnost k Bohu, Spasiteli, vyžaduje to náš prospěch vlastní a prospěch spolubližních, neboť všichni jednou vydáme počet z vládcství, jak jsme svých hřiven, schopností a majetku užívali, zda proti Bohu a jeho církvi, či pro Boha a blaho vlastní a spásu bližních.

J. V. Vdchal.

Neděle XXVI. po sv. Duchu.

Zrno a kvas reformy světa.

»Podobno jest králování boží zrnu hořčičnému.« (Mat. 13, 31.)

Již mnohou knihu od lidí učených psanou jsem zavřel a pohodil z té příčiny, že to, co bylo v ní psáno, bylo takové, že tomu bezpochyby ani ten spisovatel sám nerozuměl. Lidé si velmi na tom zakládají, hodně nepochopitelně mysliti. To jest moudrost lidská. Kristus Pán však, abychom my dobře porozuměli, užíval hojně podobenství, aby to království, o kterém naše ucho nic neslychalo a oko nic podobného nevidělo, učinil pochopitelné. Tak i dnešní evangelium s dvěmi věcmi srovnává království: s nepatrným zrnem hořčičným a kvasem. Kvas každý z vás zná a zrno hořčičné každý si dovede představit, když se mu řekne, že jest ještě menší než seménko borůvkové neb smrkové. A s těmi známými věcmi srovnává Kristus Pán neznámé království. V čem se tedy království boží podobá kvasu, v čem zrnu hořčičnému?

P o j e d n á n í.

Obě věci jsou nepatrné na oko, jak kvas tak zrno hořčičné a přece v nich veliký život jest skryt, život tajný k nepochopení.

I život dle evangelia jest zcela nepatrný, ale důležitý pro své následky. Jak z malého semene strom, tak církev Páně vyrostla z malých počátků. Neboť kdo z vás rozloupí semeno a viděl bělostný prášek stlačený v něm, kdo by mohl pozorovati život v semenu? A přece v semenu jest čilý a opravdový život a síla, což můžete dobře vidět při klíčení. Zde zrno ukazuje sílu a umění veliké. Zrno si dlabе základ do země a vyzdvihuje hroudu je tížící a žene bílý výhonek ven, pak staví si jedno patro po druhém jako včela v oule celly. Kolik života v semeni jest, vidíte v červnu a v červenci velmi dobře, když se klasy kolébají na poli.

Tomu nepatrnému semenu se podobá začátek církve Páně. Není-liž 12 apoštolů neučených a chudobných na pohled tak nepatrné semeno jako zrno jedinké? Co byli apoštolové proti ostatnímu světu — učeností, mocností, pravé semeno hořčičné, které jest maličké ale v lékařství se olej jeho výborně užívá.

Toto nepatrné semeno mělo do sebe tolik moci a síly od Pána Ježíše dáno, že postačilo naplniti pohanský svět křesťanskou sv. vírou. Kdo to dovedo vysvětlit? Jako jest malé seménko důkaz všemohoucnost boží a nikdo nikdy nedovede složití z něčeho semeno, aby klíčilo a vydalo sobě rovné plody v klase, tak nemůže ani původ církve býti jinak vysvětlen než mocí boží, kterou on vložil ve svaté slovo své.

Navštívi lidi a učiti lidi špatností, toť ovšem jde lehce, ale odvykati lidstvo hříchu a vésti je ke ctnostnému životu, toť jest velmi těžko. Však přece 12 apoštolů postačilo, aby semeno hořčičné se ujalo v celém světě mezi všemi, kteří jsou dobré vůle.

Nešťfil Kristus Pán církev svou ani vojskem, ani učeností, ani zlatem, jako činí lidé, kteří se chtějí velikými státi, že násilím si zjednávají poddané, aneb že je přemlouvají učeně, aby je mátlí, aneb penězi, slibováním zisku a blaha vezdejšího. Ničím takovým Kristus Pán nejednal a ani dnes nejedná a nezískává si duše věřící. Spíše říkal Kristus Pán učedníkům svým, že je čeká pohrdání a posměch, a každý, kdo jim něco zlého učiní, že se bude domnívati, že tím Pánu Bohu službu prokazuje. Nicméně přece přilétají ptáci nebeští a bydlejí na ratolestech církve Páně. Ptáky nebeskými, o nichž evangelium praví, rozuměti můžeme duše vyvolené, které touží po pravdě boží.

Zajímavé jest pozorovati, kdo jsou ti, kteří bērou útočiště své do církve a kdo jsou ti, kteří od církve odpadají, z ní vystupují. Ovšem se stane, že i mnohý nepovolaný člověk přistoupí do církve, ač toho není hoden. Když se však podíváte, jaký jest člověk, jenž církve nedbá — jí pohrdá — ve svém soukromém životě a prohlédnete skutky jeho, shledáte, že na něm církev Páně nic neztratila a protivníci ničeho nezískali. Napoleon císař to sám dotvrdil. On měl spor se sv. Otcem, té doby Piem VII., na němž chtěl schválení věcí, které byly a jsou proti evangeliu, zejména chtěl schválení rozvodu manželského. Papež nemohl nijak taký krok schváliti ani mlčeti k němu. Proto Napoleon začal zařizovati církev národní na vzdor katolické církve — a chtěl si zaříditi

biskupy a kněze, kteří by mu schválili jeho neplechu. Ale co shledal. Žádný pořádný se k němu nepřipojil, jen několik spustlíků a tak Napoleon sám řekl: zdá se, že všecken plevel z katolické církve k nám jde a dobré květiny zůstávají v ní.

Tak můžete i vy pozorovati v životě sami, jaký je ten člověk, jemuž kostel, sv. víra a sv. svátosti nejsou lhostejnou věcí, a jaký jest v životě svém ten člověk, který věci duchovní na lehkou bře váhu. Tak i dnes jen nebeští ptáci běhou útočiště k církvi sv. jako jen Noe bral útočiště k arše, kdežto ostatní důvěřovali jen v rozum svůj a s ním v hříchu zahynuli. Noe se svými zachoval život svůj, že věřil slovu božímu, které Kristus Pán porovnával s kvasem.

Kvas proniká mouku všecku a promění ji a učiní ji jedlejší. Také slovo boží, které s kvasem se srovnává, proměňuje člověka život. Kvasu nemusíte mnoho dát a celou mouku prokysá, tak i slovo boží je tak mocné, že správně-li se přijímá a dobře pochopí, život člověka promění. Víte ovšem, že i nejlepší kvas, jestliže s ním špatně se zachází, kysání dobře neprovede. Tak ani slovo boží, nepojímá-li se dobře, člověka nepromění.

Zde v evangeliu se praví, že zkysalo 3 měřice mouky. Vykladatel Písma sv. obrací číslo 3 na duchovní mocnosti člověka, rozum, vůli a cit, které všechny sv. víra Pána Ježíše promění, když ji člověk přijme skutečně.

Pozorujeme-li obrá ení svatých mužů a žen, vidíme, že vždy některá z těch pravd božích působila na jejich rozum, vůli a cit, tak že proměněn byl život celý. To jest pravda některá vnikla do jejich duše jako kvas — a život — smýšlení bylo cele proměněno. Na př. Tento týden bylo sv. Ondřeje Advokáta. Tento muž při soudu jako advokát malé lži se dopustil, aby ku právu svěřenci svému pomohl. Toť ovšem byl duch docela světský a hříšný. Ondřej ale jednoho dne otevře Písmo sv. a čte: »Ústa, která lhou, zabijejí duši«, toť je ten kvas boží, pravda boží, a tímto výrokem advokát Ondřej tak pohnut byl a celý proměněn, že opustil advokátství — a duchovním věcem se věnoval. Tato pravda byla mu kvasem, který rozum, vůli i cit jeho proměnil. Jedna věta z Písma sv. a jaká proměna! O sv. Františku Xav. jsem pravil v loni v kř. cvičení, že přemýšlením o slovech: »Co platno člověku, kdyby celý svět získal a na své duši zkázu trpěl« byl proměněn v horlivého učedníka Páně. Tato slova mu byla duševním kvasem, jinak smýšlel o cti, jinou volil dráhu, jinak počal sebe milovati. Přes million lidí na svých missionárních cestách pokřtil. U sv. Augustina byla opět jiná slova kvasem, totiž ta, že otevřev knihu epistol sv. Pavla četl: Ne v hodování a v opilství a ve smilstvu a nestydatostech chodte, a ve sváru a závisti, ale oblect se v Pána Ježíše Krista a nemějte péče o tělo podle žádosti. Řím. 13, 12. Přemýšlení o těchto slovech bylo mu kvasem, který ho proměnil — celého.

Tak v životě každého světce můžeme stopovati, že se stala

s ním zvláštní změna při některé události, kdy se jaksi rozhodně oddal věcem božím. Ten kvas duševní přijal do srdce a z milosti boží stala se s ním změna úplná.

Mnohé lidi obrátilo rozjímání o slovech: pohoršuje-li tě oko tvé vylup je — jiné obrátilo přemýšlení o smrti a soudu božím a tak každému bylo něco jiného kvasem. Sv. Františku Borgiaši pohled na mrtvou královnu otevřel oči duševní, sv. Vincenci de Paula dítě opuštěné na ulici. V nejnovější době dobroději opuštěné mládeže Don Boskovi byla kvasem rozmluva s ubohým výrostkem, který byl úplně zanedbaný. Ctihodný kněz Bosko ptá se ho »Jak se jmenuješ?« »Bartoloměj Gareli,« zněla odpověď. »Odkud jsi?« »Jsem z Asti.« »Tvůj otec je dosud živ?« »Ne, on již zemřel.« »A což matka?« »Má matka zemřela též.« »Kolik je ti let?« »Patnáct.« »Umíš čísti a psát?« »Neumím.« »Byl jsi někdy u sv. přijímání?« »Nebyl.« »Chodíš se učit katechismu?« »Ne, bojím se.« »Proč?« »Poněvadž mnohem menší hoši než já to umějí velmi dobře a já, největší ze všech, neumím ani slova. Styděl bych se, kdybych si měl sednouti mezi ně.« »A což kdybych tě učil sám. Chodil bys ke mně?« »Ó jak bych rád chodil.« »A učil by ses v této malé komůrce?« »Ano, jestliže nedostanu bití pěstí nebo karabáčem.« »Neboj se, můj drahý, nikdo ti neublíží.« Počali se učit — chlapec přivedl ještě jiné opuštěné, věc s milosti boží pokračovala a dnes v jeho domech 200.000 opuštěnců vzdělává se v dobré křesťany řemeslníky a pod. Gareli dokonce působí jako biskup v missiích!

Také nám někdy některé slovo jest kvasem, ale nenechme je zastydnout — dokud železo teplé, musí se kout. Kolikrát v člověku byla myšlenka, půjdu na kázání, a byla zanedbána, nevzešlo semeno, protože padlo na cestu. Ve slově božím jest síla tajemná, která v ochotném srdci působí ty obrovské změny. Sv. Vincenc Ferr. na svých missijních cestách vodil s sebou kajícínsky, které získal a kteří chtěli pak pod jeho vedením zůstat. Mnozí z nich byli bývalí lupiči, piráti, vrahové a jiní vyvrhelové. Jako beránci chodili se sv. Vincencem poslouchajíce ho na slovo ve všem. Byli příkladem možné změny člověka zvrhlého v dobrého a dokonalého. Sv. Vincenc Ferr. prozrazoval rád tajemství, kterým ovládá ten zástup lidí druhdy tak zpustlých! První věci bylo: »slovo boží«, kterým byli obráceni. Druhé tajemství byla nejsvětější Svátost oltářní, kterou měli v dobrém býti uchováni. Slovo a chléb; jak nepatrné na oko věci a jak nebeská síla v slově božím a velebné Svátosti!

To zrno zázračné jak pohozeno! Ten kvas přesniček velikonočních jak zanedbán. Což mám tedy říci na konci dnešního rozjímání, abyste s sebou vzali do svých rodin na památku? Abyste byli horliví nositelé zrn hořčičných slova božího a často přijímali kvas nebeský v nejsv. Svátosti oltářní. Nezměníme život leč slyšením slova božího, neudržíme život ctnostný leč přijímáním hodným a častým. Touto cestou pracujme na reformě své a svých pro časné i věčné blaho. Amen.

Fr. Vaněček.

Neděle XXVI. po sv. Duchu.

»Obrátili jste se k Bohu od model,
abyste sloužili Bohu živému a pravému.«
(I. Thessal. 1, 10.)

S velikou radostí a díkyčiněním zvěstuje nám v dnešní sv. epištole sv. Pavel, apoštol národů, kterak jím hlášané evangelium a víra v Boha roznesla se po celém světě, že pohané obrátili se k Bohu od model, aby sloužili Bohu živému a pravému. Bohužel tak mnozí zapomínají v dobách našich na tuto víru v pravého a živého Boha, neznajíce často už Hospodina, Pána a Boha svého, ano ze zlomyslnosti za často o něm ničeho věděti nechtějí. A přece z poznání Boha prýští se veškerá blaženost vezdejší a věčná. Ptejme se tedy dnes »Kdo jest Bůh?«

»Kdo jest Bůh?« ptal se sv. Tomáš už jako dítě svých učitelů, a když dostal odpověď, tázal se opět: »Kdo jest Bůh?« Žádná odpověď mu nedostačila.

Nejmilejší! Kdo jest Bůh? Tomuto problému stojí dvě rivalisující mocnosti naproti, se zcela protivnými, odporujícími si řešeními, totiž katolicismus a filosofie. Řešení poslednější jest zhola klamné; katolicismus ale poskytuje nám takové rozřešení, jež jediné přijmouti lze, poněvadž zásadám vždy odpovídá.

P o j e d n á n í.

I. Začneme s filosofií.

Když národové, zapomínajíce na pravého Boha, sami sobě ponechání byli; když nejstarší podání poznenáhlu zatemněna byla a jen slabé, nejisté světlo rozšiřovala, brali národové, vznešenou pro pravdu stvořenou přirozeností puzení, útulek k sobě samým, a hledali ve zkušenosti a v rozumu úlevu. Povstala filosofie. Čeho však tato, sobě samé ponechaná, se všemi svými námahami dosáhla? Ničeho jiného, leč zachování některých úryvků pravdy, jež úplně pod zhola bludnými systémy pobřbeny ležely.

Neschopna o nejvyšší bytosti pravé ideje si vytvořiti, a přec nechtějíc oné ze zjevení vyznávat, připustila s počátku osud. Jelikož však slepé božství povaze národů přec jen málo odpovídalo, brala filosofie útočiště ku mnohobožství, nauce, jež blaženosti v ukojení smyslných pudů hledá a tím veškery bludy pohanského vzdělání schvaluje, naproti tomu ve vesmíru panující krásný řád jen za výsledek slepých sil přírodních prohlašuje.

Uvažujme filosofii na východě. Tam byla náboženstvím, proto plna symbolů a obřadů; neboť ona panovala u národů, u nichž cit nadšenosti převládal. V oné dálné době obsahovala filosofická díla největší bludy, na př. nauku o stěhování se duší, o pantheismu. V Řecku a v Římě ukazoval se odlesk orientální filosofie. Když svůj horizont rozšířila, když pomocí platonismu po nějakou dobu svět téměř oslnila, skončila skepticismem, jenž ne nejmenší její slabostí jest. V momentě svého nejvyššího rozkvětu stane se krbem

všech spekulativních a praktických bludů, a plodí brozný, úžasný zmatek.

Z tohoto chaosu se prýštíc, staví se alexandrinská filosofie jako reakce skepticismu před naše zraky. Za dob povstání křesťanství vzala svůj počátek. Jakožto dcera pohanské ideje, chtěla však též pohanskou zůstatí, a namáhala se, aby Krista a jeho církev potírala, nikoliv zbraněmi vědy, nýbrž utrhačnými žalobami. Vzдор velikých pravd, kterým, ovšem že ve zpupném způsobu učila, nalezneme v ní mysticismus.

Postupme nyní k uvažování moderní filosofie.

Tato pohybuje se v kruzích starých škol. Není ani jediné mezi jejími thesemi, jichžto zárodku bychom u svobodomyšlitelů dřívějších epoch nenalezli. Moderní filosofie chce upírání všelikého náboženství, a zároveň upírání živého Boha, jež katolicismus vyznává. Kdo se o tom přesvědčiti chce, může jen nynější dějepisce a romanopisce a nynější básníky čísti. Moderní filosofie slibuje převrat, jenž tvář země změnití musí, a zatím tam dospěla, nyní — na počátku dvacátého století — že prohlašuje, že Bůh jest chaos, zlo, prázdné slovo, od něhož se osvoboditi třeba.

My, kteří ještě v Boha věříme, slyšeli jsme, jak jistá psaná díla, jež se mládeži do rukou dávají, jak jistí professoři, kteří od státu hojně placeni jsou — jak jisté denní listy, jež lidu jako četba slouží, o Bohu mluví?

Když vzdor sebe nadšenějších vývodů pojem o Bohu pro mnohé z moderních filosofů ještě ustavičně v stadiu problemu se nalézá, jaké to napomenutí jest, abychom se školy svého náboženství, školy katolicismu přidržovali! Tento jedině podává o Bohu pojem, jenž požadavkům vědy odpovídá.

II. Když katolicismus o Bohu mluví, jest vždy veliký; on uchvacuje pak právě tak nejslavnější duchy, jak i též dětskému duchu a rozumu přístupným bývá.

Tažme se svého náboženství: »Kdo jest Bůh sám o sobě, kdo vzhledem k jeho vlastnostem, kdo vzhledem k jeho dílům?«

Otevřme evangelium, tuto učebnici pravé moudrosti, poslyšme jeho odpověď! Jak jasnou, jak úplnou! ona jest, ona jest první odpověď v katechismu, první článek víry, první slovo, které jsme na klíně matky, na jejího srdci odpočívající, pronesli.

Přistup sem, dítě, jež tady jsi, abys mne poslechlo, přistup sem, maličký, jenž jsi od matky katechismu se učil, a řci mi: Co jest Bůh? Dítě odpovídá bez rozpaků: »Bůh jest pouhý, nedokonalejší duch, stvořitel nebes i země, svrchovaný Pán a vládce vesmíru.« Vznešená odpověď věru! Slyšeli jste ji? »Bůh jest pouhý duch,« těchto několik málo slov ničí onen nesmyslný system, jež pantheismus připouští. — »Bůh jest dokonalý.« Tu máme vyvrácení tvrzení oněch, kteří se ve své zpozdilosti nezpěčují říci, že Bůh zlo jest. — »Bůh jest stvořitelem nebe i země;« bludná tedy jest hypothesis o věčnosti hmoty (pralátky).

Pojem o Bohu, jak jej naše náboženství podává, přijímá mysl dítěte do sebe; on posvěcuje pomalu jeho duši, zjednává jeho

srdci klid. Pod ochranou prozřetelnosti dorůstá dítě, shromažďuje si vědomosti, učí se pravdě a živí v srdci onu vážnost k rodičům, jakou pravý pojem o Bohu do srdce vštěpuje.

Podle katechismu učí se dítě vyznání víry. Ačkoliv jen krátké, odpovídá totiž všem našim přáním.

Pojď sem ještě jednou, maličký! pověz mi vyznání víry, jak jsi se mu v katolické škole naučil!

Dítě povznáší oči svých k nebesům a říká: »Věřím v Boha Otce, všemohoucího Stvořitele nebes i země.«

Jaké to vyznání, nejmilejší! Církev tento článek víry na všech církevních sněmích opakovala. Veškerá podání souhlasí v tomto bodě.

Pojem o Bohu, jaký nám katechismus a vyznání víry podává, jest týž, jaký Bůh Mojžíšovi dal. Sotva že v Písmě svatém uložen byl, našel též až dosud trvajícím problem krátkými slovy své rozřešení.

Než — nechejme katechismus a vyznání víry stranou, a povznesme se poněkud k Bohu samotnému. My jsme jeho tvorové, jeho děti. Otec musí své děti sebe naučit znáti. Povznesme zraků svých k nebesům a řecme s Mojžíšem: »Hospodine! My jsme tvoje děti. Co máme o tobě cítiti, abychom tebe cítili?«

»Ego sum, qui sum,« řekl jsi. »Já isem, který jsem.« Jaká to definice! Jak naplňuje ducha světlem a obdivem! Ano, Pane! Ty nejsi jako lidé, kteří přicházejí a zanikají, nikoliv jako nebe a země, jež jednou pominou, nikoliv jako hvězdy na obloze, které začátek měly, a konec jednou budou míti. Ty jsi bytost, již není rovné.

Analysujme jednou, k vůli lepšímu porozumění. Hospodin řekl: »Já jsem svrchovaná bytost.« On jest důvodem všeho litujícího, bytost, jež důvod svého bytí v sobě samé má, jediná, nutná bytost, jež jako taková též zcela dokonalou jest, poněvadž žádná jiná, jen nahodilá bytost jeho absolutní moudrosti mezi stavěti nemůže a poněvadž se bytost, jež důvodem všeho bytujícího jest, jinak než jako dokonalá mysliti nedá. Vše dobré, co se ve stvoření nalézá, jest v něm jako ve svém centru, ale v nejvyšší potenci.

Abychom tedy tuto nejdokonalejší bytost poněkud pochopili, uvažujme, co ve tvorech rozumem obdařených dobrého, krásného a nedokonalého jest. Potom můžeme uzavřati, že vše ono dobré a krásné, a to v nejvyšším stupni, ale beze všeho nedokonalého, v Bohu se nalézati musí.

Ve tvorech nalézáme jistý stupeň jednoty, jednoduchosti, rozumu, trvanlivosti, rozprostraněnosti, intelligence, krásy, dobroty. Tudíž jest Bůh absolutní jednota a jednoduchost, dokonalá neproměnlivost, věčné trvání, rozprostraněnost bez konce, absolutní intelligence, svrchovaná krása a dobrota.

V Bohu jest jednota. Jest jen jeden a může jen jediným býti. Sv. Pavel říká: »Jest jen jeden Bůh a jen jedna (pravá) víra.« A vskutku! Bůh jest nekonečnost. Tato může dle své přiroze-

nosti jen jedna býti. Dvě nekonečné věci vedle sebe se nedají mysleti.

V Bohu jest jednoduchost. On jest jen jediný a může jen jediný býti. V něm nemůže nic složeného býti, neboť vše složené má jako takové vlastnosti, jež, jednotlivě uvažovány, nedokonalé jsou a teprv skrze sloučení se na vzájem doplňují, kdežto v Bohu též každá jednotlivá vlastnost sama o sobě dokonalou jest. On může též jen se sebou samým porovnán býti.

Bůh jest stálost, neproměnnost. V Písmě svatém, jež nelze, znít to: »Já jsem Hospodin, a neměním se.« Proč by se též měl měniti? Mohl by též větším a lepším býti? Není on absolutní dokonalostí? Nebo měl by něčím nepatrnějším býti, než jest? Pak by nebyl už více dokonalým.

V Bohu není pouze trvání, nýbrž věčnost. On byl bez počátku a nebude konce míti, neboť kdyby jeho bytí konec měl, meze, nebyl by nekonečným.

V Bohu není jen rozprostraněnost, nýbrž on jest nesmírný, všudy přítomný. Sv. Augustin pravil: »Představte si Boha jako pravdu a moudrost. Objektivní pravda a moudrost jsou od času a prostoru neodvisly. Bůh, nejvyšší pravda a moudrost, není tudíž stejně na čas a prostor vázán. Nemění svých úradků, nemá brzo tu, brzo tam svého sídla. On jest vždy týž, vždy všudy.

Co následuje z toho všeho? Následuje odtud opak toho, co sofisti tvrdí, kteří říkají, Bůh jest neosobná, neurčitá bytost; on se vyvíjí v tomto světě, a jelikož se zdokonaluje, stává se ponenáhlu životem, pohybem, smyslem a inteligencí.

V Bohu jest moudrost. On zná sebe sama a vše ostatní, on zná vše minulé a vše budoucí; jinak by se mu nejkrásnější z vlastností dokonalost tvořících nedostávalo. Přesně vzato ovšem není pro něho vůbec ničeho minulého a ničeho budoucího, nýbrž jen přítomné.

V Bohu jest dále krása. Tato boží krása jest zdrojem veškeré pozemské a převyšuje co do lesku vše, co my lidé si krásného představití můžeme. Jen slabý paprsek její jest ideální krása, již Rafaelův genius viděl a na plátno vkouznil; krása, o níž duše umělce Phidia snila; harmonie, jež Mozarta a Rossiniho okouzila; poesie přírody, od šumících vln moře počínaje až na horu k obromujícím klidu hvězdného nebe; — a přece je toto vše jen stín krásy Boha, již nazíráti každá neřestí ku zvířeti neskleslá duše lidská si žádá, a jejížto nazírání blaženost Boha obsahuje.

V Bohu jest konečná dobrota. On jest sám o sobě a v sobě, jakož i se svými tvory dobrý, jimž nescísná dobrodiní udílí, jež s bezcestí zpět volá, jimž trpělivě shovívá a vysokomyslně jim odpouští.

Nemohu, nejmilejší, na vše zázraky a divy lásky a milosrdenství Boha našeho vzpomenouti. Dostačíž toho vzpomenouti, že Bůh, jenž ke své blaženosti na věky žádného jiného tvora nepotřeboval, člověka jen stvořil, aby na jeho neskončené blaženosti též podíl bráti mohl.

Abyste, moji nejmilejší, Boha pochopili, díím tedy ještě jednou, on jest neviditelný, vidí však všecko; jest nepochopitelný, rozumí však všemu; jest neproměnitelný, může však všechno proměnit; jest věčný, nikdy nezačal, nikdy nepřestal, a bude vždycky; on přebývá v sobě sám, jest blažen v plnosti svých vlastností, v požívání svých dokonalostí; on jest nekonečný a neobmezený, nezávislý na čase a prostoru; jest dle své přirozenosti dobrotivý; má vůli a zároveň moc ji splniti; on jest od věčnosti.

Vše toto pravím vám, ačkoliv jen žvatlaje, jako něco pravdivého. Jest to ovšem málo v přirovnání s tím, co jest.

Když si všemi pomyslitelnými, lidskými dobrými vlastnostmi, ale v jejich svrchované dokonalosti obdařenou, nadpozemskou bytost představíme, nemáme tu Boha před sebou?

Když Bůh poznán jest, tu se rozednává, mizí chaos, jako kdys v prvních dnech stvoření chaos v hmotném světě zmizel.

Náš rozum nemusí už více od systému nauky k systému nauky tapati. On může nyní nejen vědu na zem přinést, nýbrž i každému svých roztroušených elementů místo poukázati. Jest Bůh poznán, tu se dají též zákony poznati, jež běh všehomíra řídí. — Bůh, jak od katolicismu definován jest, jest básí rozvláčeného syllogismu, jenž stejně podivuhodné, jakož i nevyvratitelné závěrky chová. Náboženství jest dle toho něco posvátného, legitimního, nutného; neboť s jedné strany vyjadřuje v oněch důsledcích — svoji dokonalost, s druhé strany podává skrze víru nevyslovné výsady. — Jest Bůh poznán, tu se jeví lidská společnost jako následek nadpřirozené bytosti.

Dějiny obsahují prapočátky člověka, minulost, přítomnost a budoucnost lidstva, přirozený a nadpřirozený, život na tomto a na onom světě. Vyšším světlem osvěcen, vidí dějepis revoluce se střídati. — Jest Bůh poznán, tu se otevírá, nejmilejší, básnictví a krásným uměním daleká pole; neboť nyní není stvoření žádnou hádankou už, žádnou ohyzdnou látkou, kterou náhoda seřadila, nýbrž výrazem ideje. — Každá bytost jest na svém místě, každá tu jest, aby společně s ostatními krásný a veliký celek tvořila.

Či není to pravda — řekněte mi, vy, kteří tak útlocitní jste — není to snad pravda, že stvoření, tak pojímáno, pro umělce pokladem velikým jest? Umění básnické, na svůj princip uvedeno, bude sladkým, nebeským výrazem útlých a čistých citů. — Hudba se svými lichotivými melodiemi vzbuzuje nejmilejší vzpomínky a pocity v našem nitru. — Malířství nechává před našima očima vykvésti, co se jim krásným vidí. Umění stavitelské povznáší se velebně ke své důstojnosti, a řeznictví hlásá s důrazem pravdu.

S Bohem se vše povznáší, zušlechtuje, bez Boha vše snižuje, zatemňuje, zablíží.

Moji nejmilejší! Já pravím, že bez Boha vše se snižuje, zatemňuje, ano ublíží.

Uvažujme, co bude z dějin bez Boha. Dějiny, tento vývoj člověčenstva, národů po staletí, stávají se pořadem mechanicky po sobě se odehrávajících událostí temným chaosem.

Co bude z vědy bez Boha?

Daleko to buď ode mne, výzkumy moderních učenců podceňovati. Když však nauky zjevení za pochodeň a vůdce nevezmou, kam dospějí? Zdržují a pozastavují se u zevních skutků a zjevů, jež velikost Boha ovšem že podivuhodně poznávají nechávají. O zákonech však, dle nichž se tytéž dějí, o příčinách těch zjevů, o vnitřné souvislosti poslednějších neumí ničeho pověděti. Oni uvažují jen povrch, a na místě aby krásný, dobře zbudovaný celek si vytvořili, sestavují práci mosaikovou, již ovšem nádhernou nazvati můžeme, jejížto části však, jak už podotknuto, přece jen umělou, žádnou z jejich přirozenosti vyplývající souvislost nemají. Odtud datuje se ona nespokojenost, nepohodlí, jež tak často u moderních mudrců sbledáváme, odtud ty spory, ten úpadek vědy, jež následkem nedostatku principu života prázdnotou skofápkou, mrtvou rouškou se stává.

A člověk? Co bude bez Boha z něho? Bez Boha neví ani, odkud pochází, ani kde jeho cíl, ani co zde činiti má. On kráčí jako v temné noci a zavadí při každém kroku o kameny na cestě života. Nadarmo domáhá se rady u vědy své a jiných; dostává jen nerozluštitelnou odpověď; když ho též ještě neštěstí potká, pak jest blížek k pozoufání. Když smrt se dostaví, a v žádného Boha nevěřícímu otce, matku, manželku, děti, bratry a sestry, přátele, krátce jeho milené vyrve, tu neví za trest pro svou nevěru se vzpamatovati, nenalézá nikde útěchy.

Co bude bez Boha z chování se lidí v mravním ohledě? Bez Boha není po tomto životě též žádného soudce zde triumfujícího zla, žádného odplatitele zde pronásledovaného dobra, ano není pak ani dobra ani zla, ani ctnosti ani neřesti, ani pravdy ani lži, ani práva ani bezpráví. Vše platí potom stejně mnoho, vše jest chimerou.

Sociální řád přestává; schází veškerá autorita anebo se upírá, nenalézá poslušnosti.

Lid sám, co bude z něho bez Boha? Musí nutně stále hlouběji klesati, a když nevěra mezi ním dokonce skoro všeobecnou se stane, pak sám v sobě též ani síly nenalezne, aby se vzchopil, aby v panující chaos opět řád zavedl, v duších a ve světě zevnějším zas harmonii zjednal.

Bez Boha nás vše odlučuje, nespojuje nás nic. Bez něho schází nám stejný původ; bez něho není žádného bratrství více, nýbrž jen ještě více méně trpké protivensví; bez Boha žádné svobody, nýbrž jen ještě tyranství a bezpráví; bez Boha žádného pospolitého smyslu mezi lidmi, poněvadž se jim v pravdě spojujícího principu nedostává. Krátce, bez Boha sociální válka, a místo spravedlivé obrany materiálních statků a místo požívání plodů píle ustavičná hádka a spor o každou píď země.

Bez Boha stává se svět jako bezbarvou a útěchy prázdnotou pouští, kdež ani naděje budící, zelené oasy není, nýbrž oko jen horký písek a mředěné nebe a neuprositelné dopuštění boží spatřuje. Amen.

Dle vlašského *Augustina da Montefeltro* dr. *Antonín Ondroušek*.

Neděle poslední po sv. Duchu.

Falešní Kristové.

Řekne-li vám kdo: »Aj tuto jest Kristus, nevycházejte, aj tamto, nevěšte. Povstnou falešní Kristové a proroci.«
(Mat. 24, 23, 24.)

Církev katolická končí jednotku času zvanou církevním rokem, památným proroctvím našeho Vykupitele o skonání nynějšího stavu našeho bydliště země. S tím, co praví Kristus Pán o změnách ve vesmíru, souhlasí i věda, pokud ovšem do těch dálek časových je jí přáno dohlédnout. Ačkoliv různé jsou dohady o způsobu té změny, již ono hrozné přetvoření má se státi skutkem, ač doba je neznámá, přece v podstatě shodují se mínění odborníků, již souhlasně naše sdělují, že takový osud země čeká.

Nás plní hrůzou jediný blesk, požár, povodeň, pozornost naši poutá obyčejné zatmění slunce, zjev vlasatice, živelní pohromy skličují celé kraje. Jaký úděs způsobí jediný otřes země. To jsou jen maličkosti, slabo načrtnuté drobnokresby, velmi jemné nástiný toho, co čeká zemi v dobu božího osudu. Co Kristus Pán předpovídá o těch pomstách ve světě, to samo stačí, aby lidé schnuli hrůzou. To však není vše. Zná Kristus lidi velmi dobře, a ví že lidé to budou, falešní proroci, kteří ke všemu musejí přidat. Ačkoliv mluví o nich a jich činnosti pro dobu tu, v níž bude dopočítáván účet lidského žití v této podobě, přec není jich nikdy nedostatek. Dnes některým druhům a odstínům těchto falešných Kristů věnujme svoji pozornost, abychom tím pevněji přilnuli k tomu pravému, ověřenému, všemohoucímu.

P o j e d n á n í.

1. Slýcháme často pěkná slova, jež slibují mnoho, velmi mnoho! Pěkně oblečená a obalena v řadu slibů lákají v celém množství lid, u něhož vlastní přemýšlení a nepředpojatost se soudností a rozvahou nebývají domovem. Není divu, že se najdou chytří lidé, kteří na mělkost a krátkozrakost počtají, obchodu rozumějí a sami majíce svědomí široké a tupé a ústa dosti obratná, dovedou lovit v kališti a mlze. Mezi slepými je jednooký králem. Kdo by už mnohokrát nebyl lákán těmi krásnými sliby svobody v životě, svědomí, vědě, umění a j.

Jak vábivě to znělo kdysi: »Budete jako bohové!« A ač zklamání tak hrozné bylo odpovědí na tu lež, ač dodnes každý nářek na bídu a útrapy i nemoc o tom lživém slibu mluví k nám, ač po každé, kdy na věžích našich chrámů se rozpláče ten známý zvonek, znova opakuje lidem, kam vedla vzpoura proti Bohu a pokus o svržení jeho zákona, přece to bláznovství o naprosté svobodě člověka se znova a znova vlní vzduchem dále. — Proroci, již sami sobě posílají, mluví do omrzení: »Boha není, není zákona božího, volní jste od každého závazku, co vám libo, můžete

konat, nosíte každý sám svého boha v sobě. — Ano, ale jaký bůh takový prorok!

Prorok samozvaný, lhář či nevědomec, jenž nevědomosti bližního využívá k lichvě, si stvořil boha podle svého obrazu, zapomíná, či zapírá, že člověku je nejzdravěji pode jhem zákona božího, že toto jho uvolňuje duši, činí člověka svobodným v nejkrásnějším smyslu slova, bezpečným před vyssáváním a násilím, že mu dává ten vzácný klid, jehož nelze najít tam, kde bují nevázanost, nenasytnost vášní a zvůle mocnějších. Chtějí, aby ptactvo suchozemské žilo ve vodě a ryby ve vzduchu, lokomotiva aby jezdila bez kolejí a řidiče.

Zasloužili by, aby taková svoboda ve světě na čas zavládla, pak její následky by nejdříve ohrožovaly a kletbu vynášely na jejich vlastní hlavy. Nejsou nepodobní těm Kristům z doby obléhání Jerusalema, již chtěli lid osvobodit, ale vodili jej Římanům pod meč.

Mluví se též o svobodě vědy, o volnosti myšlenky! Co se tou svobodou rozumí? Snad volnost od vlivu církve? Ale církev vlastně vědy odchovala, a když církev měla mocnější slovo ve věcech veřejných, nestála universita tolik žebrání jako nyní, šlo právě jejím vlivem rychleji a nejslavnější učení vysoká jsou buď přímo či nepřímo dílem církve a papežů. Tak mluví dějiny. A církev nikomu nebrání mluvit pravdu poznanou a dokázanou. Oddaným synům církve nebrání nic aby i ve vědě měli třeba jméno světové, skutečným mužům vědy nebrání nic, aby byli svědomitými katolíky. Je tu časem třeba, aby byli obeznámeni důkladně i s vědou, ne z novin tištěných pro určitý počet lidí odchovaných odběratelů, jimž se musí mluvit po chuti, nýbrž ze zkušenosti a děl opravdu vědeckých, a třeba znáti též důkladně nauky náboženské. Tou svobodou vědy a volností myšlenky se může myslit jen právo myslit co kdo chce, jak se to hodí. Utíkat před určitým výměrem a lidi mámit slovy. Ani věda ani myšlenka není a nemůže být volná. Příklad: Počtář nějaký by si řekl, mám já pořád učit $2 > 2 = 4$, to už je dávno staré, musíme být volní a jít dál, tedy jménem volnosti myšlenky a vědy $2 \times 2 = 8$, 11, atd. Věda volná špatně se doporučí, nezáleží jí na pravdě. Záleží-li, je poutána na skutečnost a není volnou. Volná věda a volná mysl je něčím bez názvu, leč by se to dalo nazvat podvodem, klamem, slovem bez pojmu, nebo jinak ale ne lépe. Či v tom je volnost vědy, aby se mohly falšovat církevní dějiny, šířit neodůvodněné domněnky jako dokázané novoty a měřit vše jen jak se to hodí do boje proti církvi, i když po tom není nic, když za pravdu se vydává něco, co se líbí svedenému lidu a hodí do krámu lidí, kteří mají za životní úkol utíkat pravdě a svádět lid ve velkém? Tito proroci jménem svobody okrádají lidi o právo na pravdu, a vědu dopravují do krypty a na jejím náhrobním kameni se usadí, jako lakomec, který střeží svoje peníze právě i nespravedlivě nabyté a svou tíží vymámenou lidovostí střežou ji před zdravým úsudkem a dohledem lidí poctivých.

Svoboda umění — jak pěkné zase! Jak pěkné ve skutečnosti. Dle zkušeností neznamená toto volání zdravý rozmach ducha do výše, nýbrž cosi jiného. Umění, ten krásný boží dar v ruce lidí bez Boha a nevázaných, mění se v něco, čím se člověk nezušlechťí, nýbrž v táhne do kalu. Sbírka pak produkcí toho druhu, jež jsou výsměškem vši mravnosti i krásy skutečné, oduševnělé a vysoké, podobá se ústřední stoce velikého města, od níž se každý slušný člověk s ošklivostí odvrátí.

Tato svoboda záleží v tom, že člověku se upírá celý vyšší život, i duch, neb aspoň se pomíjí mlčením, a vyhledává se to, co člověka může jenom zdivočit, znečistit přiblížit zvířeti. — Právě náboženství dodalo už mnoho a dodává dosud látku i ducha věcem nejvzácnějším, jak svědčí dějiny. To se ovšem musí pomínout a kde se k slovu hlásí, zakřiknout. Nehodí se to pro lidi, již sledují cíle zcela jiné, jimž po ruce je moda, lidská nemyslivost a lidový vkus. Vše to pak slaví triumfy, jež končí znemraveněním, smrtí bez Boha, útrapami nemocí a po úplné vyžílosti sebevraždou. — Také svoboda.

A o bratrství se mnoho namluví! Je však omezeno jenom na ty, kdo se bojí říci pravdu, kdo mají tlustou kůži, kdo dávají se obelhávat a hodně za to platí, kdo spokojí se sliby bez splnění, kdo v Boha nevěří, a nenávidí církev! Kdo však k Bohu a církvi se hlásí, za víru se nestydí, pro ty bratrství je zrušeno, ti jsou na to, aby se na nich zkoušela síla, na jich hlavách tvrdost kamení, na obličejích a oděvu přilnavost pokrokářských slin a na tělech tvrdost dřev! Tomu se říká bratrství. — Ovšem Kain a Abel byli také bratři!

Celé houfy lidí jdou za voláním jiných, již o pokroku mluví a o osvětě a slibují, že dovedou lidstvo k nejvyššímu bodu dokonalosti. Ale právě tyto nejvyšší body, nejjistější, věky osvědčené cesty, po nichž šli už veleduchové i světci, to vše se musí předem popřít, odstranit. A vše to, čemu se dává titul pokroku, jest čímsi vnějším v tom smyslu, že člověk nestává se lepším, dokonalejším o nic. Nastřádané vědomosti bez svědomitého hledání pravdy netvoří velikosti člověka. Technické vynálezy samy také ne. — Bůh kdysi projevil svou vůli, aby lidé vládli vším, co pro ně stvořil na zemi. To vše má lidem sloužit. Falešnými proroky poměr obrácen, a člověk je ve službách a moci hmoty, která měla sloužit jemu. Jí teď otročí, číslu a hmotě i za cenu spásy duše, jež ke všemu častována naukami, které popírají člověku krásnější díl jeho bytosti a vrhají jej na kolena před hmotou; pokračují, ale do zadu. Není-li lidstvo uvedeno ku poznávání nejvyších pravd, neroste li v něm síla mravní, mravní dokonalost, ušlechtilost povahy, upírají-li se mu nejkrásnější předměty poznání, není-li vedeno k tomu, aby jednalo z pohnutek nejkrásnějších, jaké udává křesťanství v lásce k Bohu a bližnímu, pak jde do zadu a upadá. Na jedné straně roste bezohlednost, náchylnost k využití bližního, na druhé msta a náchylnost k revoluci, krveprolití, na obou nezkratné sobectví a mravní slabota, — Církev je ta jediná, jež do

těch běd a nepořádků vnáší jménem božím požadavek přísné spravedlnosti, odpovědnosti a všeobecné lásky k bližnímu, jež odpouští, pomáhá a se obětuje, nevykořisťuje. Nicméně, kdo k církvi se hlásí a jejím zásadám, tomu spíláno zpátečníků, tmářů. Raději by snad proroci tohoto bezbožického pokroku se bratřili se zvířetem, než by uznali zásluby a pravdu v církvi.

Malý obrázek. Slunce svítí nad obzorem, jeho obraz odráží hladina vody. Najde se bláhový člověk, vezme s sebou jiných víc. K tomu slunci tam vysoko nevyhlédnou. To bližší ve vodě chtějí uchopit. O tom nahoře nechtějí vědět. Vše poutá je ku zdání, ku stopě. To je pro ně vším. Rozplují se za leskem ve vodě, — slunce zatím zapadlo, oni plují do prázdna a šťasten, kdo neutone. Vizte obraz falešného pokroku. Nejkrásnější cíl lidských mohutností a snah, Bůh se popírá. Ve světě jsou jen stopy dobra, jeho moci. Jen pro zemi je prý člověk živ, tu se musí vyžít, dopracovat štěstí. Tak mluví svůdný lesk hladiny vodní s pouhým obrazem štěstí, světla skutečného. Řady lidí plují, aby je uchvátili, zapomínajíce, že se svojí nevěrou, popíráním Boha škrtli na ně každý nárok, že to je postup k ničemu, co počínají, cesta bez cíle, po ní následuje vysílení, pád, utonutí. Je to utracení života v hazardní hře o něco, co nemá věčné ceny.

Krásně napomíná Vykupitel: »Nepečujte příliš o to, co byste jedli, pili, čím se odívali. Co prospěje, kdyby celý svět získal, na duši ale škodu trpěl.« Hledejte nejprve království božího a jeho spravedlnosti. Falešní proroci se svým houfem neslyší, nevidí, jiným uši oči ucpávají aby neprohlédli, neslyšeli pravdy. Hubují na církev, že pokroku brání. Opravdu brání? Čemu brání, aby se snad užívalo nejmodernějších prostředků dorozumívacích, dopravních, aby se užívalo vydatných pomoci zúrodnovacích, aby se nejdokonalejšími dalekohledy měřily dráhy a změny nebeských těles? Z toho ji vinit je lež. Brání pokroku tím, že chce jen všude pravdu, nechce nikde falšování skutečnosti, že nabádá rozum k nejmohutnějšímu rozmachu poznání až do krajních mezí, aby zabočoval až v nekonečno, nebo tím že chce lidi bez chyby a vypravené ctnostmi, že varuje před lehkovážností a ukvapeností? Že hájí právo člověka na pravdu, na život hodný člověka, že chce aby zmizelo bezpráví a tvrdost z lidské společnosti? Jsou to snahy protipokrokové? To by jen blázen mohl říci! Její nauka a působení vytvořila světce, genie nadchlo k podivu, lidi dobré vůle k hrdinství. Ujímá se, zdokonaluje člověka, ale celého s rozumem, vůlí i city. Cesty má tak přesné, chybám, falši nepodrobené jako žádné jiné zřízení! Jen chtějí chápat a zřít život dle nich, a pokrok falešný zemře za nedlouho sám.

Jsou i falešní vykupitelové, kteří mají sny a mluví o jakési občanské mravovědě bez Boha. Člověk sám prý dostačí, aby rozeznal dobré od zlého zcela neklamně a bez zjevení a dle tak stanoveného rozdílu i jednal. Ostatně prý se děje vše u člověka nutně, a svobody není (jiní zase chtějí samou svobodu, snad titíž tvrdí, chtějí oboje!) Zbabělejšího učení nad toto, nečestnějšího a

podlejšího už snad ani není. Předpokládá člověka mravně zruďného, nemožného, vysíleného, vlastně nemravného naprosto. Člověk sám si má být zákonodárcem, stanovit rozdíl mezi dobrým a zlým. Odpovědnosti tak není. Společnost lidská sama sebou nemá více práva dávat zákony. Bude jich tolik, kolik lidí. To pak bude mít každý svou mravovědu a mravnost nebo nemravnost, v níž třeba vražda, hodí-li se právě, bude věcí dovolenou, cizoložství nevinný žert, opilství milý požitek, podvod, krádež prostá cesta k nabytí majetku, dovolená když není svědků, ctnost a přemáhání sebe věcí zbytečnou, neúčelnou.

Podivno! Jestli pak by se ve skutečném případě někdo z proroků, již jsou ve službách těchto krásných nauk, neobáněl paragrafem, zákonem, neužíval soudu, kdyby někdo jemu zkřivil vlas? Ale jak se může dovolávat práva někdo, když jiný jedná dle jeho zásad? Tedy přece je rozdíl mezi dobrým a zlým, ale takový, který neurčuje každý sám. Od lidí to není, každý prý přec jedná řádně, činí-li, co se mu líbí, a rovný rovnému nemůže dávat zákon. Odkud by měl závaznost? Všeobecných mravních pravidel potom není. Při takové osobní mravovědě by se svět brzy skoro vylidnil.

Jasně tu vidět jako kolos na slunci potřebu něčeho jiného, co prostě nutno přijmout, co nepodléhá lidem, všeobecně platný mravní zákon, nezměnitelný a neurčitý. Že takový je, a že není od lidí, o tom svědčí vlastní nitro každého člověka zvlášť a všech lidí jako celku. Kde se mu lidé zpronevěří, sami si připravují pomstu. Bez Boha a jeho zákona není lidský život lidským životem a vražda s celým příslušenstvím stále za dveřmi. Zbraň a bezpečnostní zřízení nezmohou všeho, kde není dle boží vůle zřízeného svědomí. Lidská mravověda bez Boha důsledně provedena táhne s sebou černý stín naprostého sobectví! To má křesťan zcela jiné pravdy pro život, určité, jasné. A když se stane chyba, zná podmínky napravení, ví kde má vše vyrovnat a poměr řádný k Bohu obnovit, kde najít klid a naději na dobrý konec života.

Jiná tlupa proroků mluví o humanitě, jakési dobročinné náladě a jakoby lásce k lidu. Je to jen plytký pomysl, není-li vyhraněn a určen slovy Spasitelovými. Světen k provedení lidem bez Boha mění se v nic, a provedení závisí od přirozené větší či menší měkkosti povahy. Řeč o nějakém naprostém odpuštění viny za každých podmínek, o usilovném dobře čínění nepřátelům, o sebeobětování a hrdinském stupni sebezapření, jak je v církvi doma třeba, o missionářích a milosrdných sestrách není řeči.

Povolí se samo, zaplatí se to, nač stačí, a je po řeči. Hrdinství křesťanské lásky je tu veličinou neznámou. Lhát, že není Boha, že je jím člověk sám, to je mizerný pramen útěchy a posily pro toho, kdo cítí, že je jenom člověkem ubohým a opuštěným, když v bolestech umírá, zvláště když mu zákeřnický vyrvána z duše víra v Boha a důvěra v jeho smilování. Taková humanita je jen pro ty, kdo nikoho nepotřebují, kdo mají peníze

a jsou zdraví, na nikom nezávislí, ale pro opuštěné, slabé, trpící je jen sprostým výsměchem a zradou.

To náš Kristus zcela jinak mluví: »Co jste učinili jednomu z nejmenších služebníků mých, mně jste učinili!« Osobní dobré skutky tu přizvukuje, diktované a provázené i posvěcené křesťanskou láskou.

Jiní vidí spásu a »obnovení« lidstva ve vědě. Ta má být náhradou za náboženství a vše co lidem dává, co s ním souvisí. Ale která věda to má být? fyzika, lučba? žádná z nich nestlumočí ani jedno pravidlo mravovědy sama sebou. Nemůže být elektrotechnik zlodějem a přírodopisec podlým podvodníkem? A co ty nejistoty, domněnky, ty otázky nerozluštěné? Ostatně to nutno uznati, že věda vážně braná a hluboce chápaná není v žádném odporu s Bohem a náboženstvím. Ale může přivést člověka nejdále k poznání nutnosti Boha, ale bez zjevení ho nechá na holičkách. V rukou lidí zlovolných může zas být opravdovou pohromou falšováním a zneužitím nevědomosti druhých. A kolika lidem je přístupna? Kolik lidí zná všechny vědy aspoň slušně? A ti druzí nemají práva na štěstí? Kdyby věda měla sama býti prostředkem spasení, pak by na ně mělo nároky jen skrovně snad profesorů universitních, ale i tu jest dělení a spory. Kdo má pravdu? Dnes jeden něco tvrdí, zítra se mu jiný vysměje, a po zítřku přijde třetí a nadá oběma. Dnes rodí se jedna nauka, ale zároveň přináší s sebou iva, který ji zítra pohltí. Co je toho, co je ještě neznámo, a věky mizí jeden za druhým, lidé umírají, kdyby na vědu čekali, kolik by jich obšťastnila, ukojila? Snad ani jednoho. K tomu by byl člověk na světě? s tou vrozenou touhou po pravdě a štěstí? A stane-li se chyba, vleče se po celá pokolení, těžko se odvolává!

Bezmocnost celé té drobné a částečné vědy je příliš patrna, Třeba beze sporu čehosi jiného, přístupného všem od trůnu až po prostého dělníka, čehosi třeba, co je stále pevné, čím každý musí se dát ovládnout, v čem by byla záruka pro splnění vrozených touh člověka! Pravdy pro rozum a pravidla pro život. A nedejme se mýlit! Vše to je už dávno dáno lidem do rukou, o vše postaráno nezmylným úřadem učitelským v katolické církvi, té jediné pravé Kristem založené, Duchem sv. řízené. A nemylme se, co je božího a od Boha, s tím se marně dává lidská pýcha a lehkovážnost do boje. Přijde-li vám někdo a řekne: »Tu je tvůj Spasitel či tamto,« srovnávejte, zkoumejte, zdali jeho učení je ve shodě s tím, jež Kristus hlásal, jež zázraky potvrdil a nad nímž bdí! Není-li s tímto ve shodě, pak může to být lež jen anebo omyl, daleký pravdy. Té není u falešných proroků, ani milosti, jen lež, přetvářka, nerozum, a z toho bída hrozící pro celou věčnost! Pros o osvětlení, o sílu, kdo v temnu je, kdo slabý! Abys pravdu poznal dokonale, dle ní žil. Ten pravý všemohoucí Kristus neopustí nikoho, an zve právě slabé k sobě, kteří potřebují pomoci. Poznání ujasní, krok matný učiní pevným, vůli dodá síly setrvání. A byť se vám smáli, potupnými názvy po vás házeli,

nedbejte, není učení nad mistra a nic to není nového! On přece je jediný, jenž má slova věčného života, a blažení-li býti chcete, uvolněte Kristu cestu v duši, svěťte jemu, co vás tíží, trápí, co vám duši skličuje. Slyšte ten jeho hlas plný lásky, dobroty: »Pojďte ke mně všichni, všichni, kteří pracujete, obtíženi jste a já neodpudím, ale všechny, všechny přijmu vás.« Amen. *K. Endl.*

Neděle poslední po sv. Duchu.

Jak se připravit na druhý příchod Páně?

Sv. evangelium odhaluje nám drobet roušku s věcí budoucích. Kristus Pán přišel na svět, opět opustil svět a vstoupil k Otci. Víme všichni, že jest ještě jeden příchod Páně, na nějž čekáme. Víme to právě tak určitě a jasně, jako věděli v Zákoně Starém naši prarodiče, že přijde s nebe Bůh na zemi a že bude v podobě člověka choditi a lidi učiti a za ně a jejich hříchy trpěti jako beránek, opletený v trní, celý raněný a opuštěný. Každý z nás také i nyní ví, že přijde Pán Ježíš opět a sice po druhé a naposled a všichni lidé vědí i znamení příchodu druhého. Připravovali se na první příchod Páně obětí a ctnostným životem, musíme i my se připravovati na druhý příchod Páně. Poukazuje nás k tomu evangelium dnešní poslední neděle, a i první neděle adventní. Tedy něco o přípravě na druhý příchod Páně.

P o j e d n á n í.

1. Jak velmi známé jsou známky příchodu Páně a jak se hlásí ke svému právu! Jakmile některé znamení na nebi se ukazuje, ihned vzpomínka na druhý příchod Páně oživuje. Před devíti lety bylo v měsíci listopadu nápadné padání hvězd. Mnoho lidí se dívalo na výjev přírodní a každý si vzpomínal též na padání hvězd, o němž mluví Pán Ježíš v dnešním evangeliu. Když před rokem 1875 kdosi mylně vypočetl, že jakási kometa srazí se se zemí naší a že bude konec světa, na mnohých místech onen omyl způsobil poplach. Což však na poplachu záleží? Důležitější jest věc s přípravou.

2. Trojí zjev jest pozoruhodný, kterýž bude předcházeti příchod Páně. Mocí nebeské budou se hýbat. Změní svůj stav: slunce i měsíc světla pozбудou. Země pak se bude třásti. Třetí věc jest znamení Syna člověka, které se bude stkvíti. Pozemské nebe se sřítí, země se změní, ale kříž Páně se bude stkvíti ve větší slávě své. Všechny pozemské moudrosti, naděje a radosti sřítí se — nedají více světla člověku, jen sv. kříž bude se stkvíti! Falešní Kristové a proroci, kteří svedli mnohé, ale marné byly jejich sliby, světlo sv. kříže přetrvá slunce, měsíc i hvězdy. To jest prst, který nám spolehlivě ukazuje. Jako mnozí mylili se v osobě Pána Ježíše a Spasitele při jeho prvním příchodu, tak se mnozí mýlí a budou ještě mýlit i při jeho druhém příchodu. Mnozí

se vskutku dají svěsti falešným učením, a bude ono učení nemálo lákavé, hovící smyslnosti člověka, proto však nebude nikdy ukazovat cestu do nebe, nikdy ke Kristu Pánu.

3. Každoročně konáme sv. advent: t. j. příchod Páně. Jeden advent trval 4000 let, druhý advent nevíme jak dlouho bude trvat, ale my očekáváme jej. Děje se nám však jako nemoudrým pannám v evangeliu, které čekaly příchod ženicha a usnuly, ač neměly oleje v lampách svých, ač nebyly připraveny každou chvíli na příchod jeho. Poplach byl, když ženich se blížil, shon po oleji, doprošování, ale vše bylo již pozdě. Zapomněly, měly dosti času, až bylo pozdě. Jak se v srdci člověka probudí ta sv. víra v budoucí příchod Páně, lze poznati při různých živelních pohromách. Co by lidé měli dělati před druhým příchodem Páně, to činí v onom zmatení pohromy živelní.

Slyšte příklad ze spisu učence Al. Humboldta: »Reise in die Aequinoctialgegenden« S. 208—2. Bd. 1859). On dlel v poledníkových krajinách r. 1812 v měsíci březnu ve městě Caracas ve Venezuele. Byl právě Zelený čtvrtek, když vypuklo hrozné zemětřesení, kteréž zničilo celé město. Ne že by byly jen domy popraskaly a jen některé se zbořily, ale město bylo ssutinou. Devět až 10.000 lidí zasypáno zemřelo v domech a jiných staveních. Lidé, kteří právě při tomto hrozném zemětřesení byli venku, očekávali poslední den. Shlukli se a konali průvod kající a zpívali kající žalmy. Tedy vidíme, že pokání jest nejlepší přípravou na příchod Páně. Uprostřed ssutin táhli. Veliká kasárna pochovala v sobě celý regiment ozbrojeného vojska několik málo jen vyjímaje. Ti, kteří venku byli pod širým nebem, na něž se nesfítila klenba božích těles nebeských, klekali na ulici a hlasitě vyznávali hříchy své a ruce majíce sepiaté a oči obrácené k nebi zpovídali se. Neměli času nalézti služebníka Ježíšova, proto veřejně před lidmi se zpovídali, aby si ulehčili v té hrozné osudné chvíli, kterou měli za poslední den tohoto času. Mnozí, kteří neoddáni žili v divokém manželství, hledali kněze, aby jim požehnal sňatek, který jen před církví uzavřený jest před Bohem svátostí. Lidé, kteréž nikdo neměl v podezření, že by koho v čem oklamali, slibovali náhradu. Zde svědomí viděli určitěji, než se zdálo. Děti, ke kterým se nechtěli otcové znáti, našly otce své, neboť před Bohem nemohli zapřítí otcovství, kteréž mohli upřítí lidem. Rodiny, které žily v soudu a nepřátelství, smířeny byly a ležely si v náruči. Tak působilo zemětřesení v Caracas na jednu část, ale ne na všecky. Též zde byli někteří, kdož zmírali v rouhání.

4. Toť obraz světa i jeho skonání. Toť také obraz přípravy nejlepší. Ale ne všichni pohnuti budou ke změně smýšlení svého, poněvadž ani na ně nevzpomínali v životě. Slavnosti celého roku jsou samá upomínka na hluboké pravdy sv. náboženství. Svatý advent, který nám hlásá budoucí příchod Páně, má také naši mysl povzbudit ke kajčnosti. Proto o advent se zapovídá hluché veselí. Kdyby se pod námi zatřásla země, že bychom nepomýšleli na veselí! Kdyby slunce nedalo světlo a hvězdy nebeské

se hýbaly, kdo z nás by pomýšlel na žerty? Třeba bychom neviděli slunce hasnout, hvězdy padat, přece jednou nám slunce zhasne a řekneme, jak umírající můj bratr řekl matce, když držela ruku jeho v ruce své: »Maminko, já vás nevidím.« Zašlo mu slunce, neboť se strhl zrak jeho, a po chvíli pravil: »Maminko, já vás neslyším,« a zemřel mu všecken zvuk a po chvíli as chtěl říci, že mu řeč dělá obtíže, ale nedořekl.

Tak nám jistě zajde jednou slunce svit, řeči zvuk, otřese se pod námi tělo naposled. Jen sv. kříž nám bude svítit trvale a jeho světlo jest bezpečné.

V onom příběhu při zemětřesení v Caracas, tot' obraz přípravy v den poslední. Kající zpěv, modlitba, sv. zpověď, napravení hříchů, přijímání sv. svátostí. Zajisté by bylo pilno ve zpovědnici v den poslední.

Co křesťany v Jerusalemě spasilo, bylo, že se nedali nikým mást ve své víře pevné ve slovo boží. Ač mnoho různých věcí slyšeli od lžikristů a falešných proroků, přece se drželi známek od Pána jim daných a to bylo pramenem jejich spásy.

Jednu přípravu svatí velmi často konali a velmi doporučeli. Ne snad denní vzpomínku na poslední věci, ale měsíční přípravu na smrt. Tak konati sv. zpověď, jako by to byla zde naše poslední správa boží, jakoby to byla poslední naše obžaloba vlastní než přijde žalobce vševedoucí. Je-li komu mnoho měsíčně takovou pobožnost vykonat, tedy mu snad nebude mnoho aspoň jednou v roce tak sv. svátostí přijímat, jakoby naposled je přijímal. A konečně jestli by i to mu bylo mnoho, tedy bych mu radil, aspoň jednou v životě dát si život celý svůj tak do pořádku, jakoby život svůj skončiti měl a pak bude častěji tak činiti.

Tot' jest cvičením našich dob svatých: postu a adventu. Tot' jest, co nám sv. Otec Pius X. tak vřele doporučuje denním přijímáním aneb aspoň častým přijímáním. Připravení býti musíme, tedy se připravme, abychom s radostí vyšli vstříc Pánu našemu. Amen.

Fr. Vaněček.

Řeči příležitostné.

Památka věrných zemřelých.

Modlitba církve sv. za dušičky.

»Odpočinutí věčné dej jim, ó Pane, a světlo věčné ať jim svítí, ať odpočívají ve svatém pokoji.«

(Církevní modlitba.)

Chudoba je tvrdým údělem, tím horší, když chudý není s to, aby si pomohl, poněvadž nemůže údů a sil svých užívati. Ještě tíže připadá chudoba, když má chudý naději na nejskvělejší

statky, které jistě jednou obdrží, ale které jsou ještě ve veliké vzdálenosti, poněvadž nemá prostředků, aby se jich ujal.

V tomto smutném postavení nalézají se duše, jimiž se máme dnes zabývat. Smějí doufati, co nejsmělejší obrazotvornost daleko převyšuje, mají statky zajištěny, které všeliké pozemské statky vysoko předstihují, ale nemohou se jich ujmouti, poněvadž jsou pohřženy v moře bolesti a ani nejmenšího prostředku ku své pomoci nemají. Jsou to ubohé dušičky. Právem vzpomíná na ně církev sv. den jak den, zvláště však v tento den, vždyť jsou to její dítky a nouze jejich jde jí k srdci. Právem i my na ně vzpomínáme nejen dnes, nýbrž každodenně, vždyť jsou to naši bratři, spojení s námi posvátnými pouty lásky a krve. S církví svatou modlíme se proto i my: »Odpočinutí věčné dej jim, ó Pane . . .

Těmito slovy přejem dušičkám, co smějí doufati a zároveň vyslovujeme, co musí trpěti. Uvažujme dnes o těchto slovech, doufajce v milost Ducha sv. a v přímlovu nebeské královny.

P o j e d n á n í .

Jsou slova, která zvláštním kouzlem působí na srdce lidské a proto všude je rádi vyslovujeme a slyšíme. K těmto slovům náleží: odpočinutí. Kdo si nechce odpočinouti? Již dítě praví: Těším se, až dostanu odpočinek; muž: Musím se nyní namáhati, abych si ve stáří mohl odpočinouti; stařec: Jak si mohu nyní pohovět a odpočinouti; trpící: Ach, kéž bych nabyl jen klidu, odpočinku. Vše touží po klidu, odpočinku; každý jej vítá s radostí. Ano, klid, odpočinek. Co však jest klid, odpočinek? Je to stav beze vší tísně, ať ta záleží v práci nebo utrpení.

Když církev tak často a důrazně dušičkám přeje odpočinku, následuje z toho, že odpočinutí ještě nepožívají, že ještě trpí. A tak je tomu skutečně. Pro všední hříchy, které s sebou na onen svět vzaly, pro časné tresty, za které na světě neučinily zadost, musí trpěti v očistci a to bolesti, které žádný jazyk popsati nedovede. »Oheň v očistci,« praví sv. Augustin, »ačkoli není věčný, přece jest zvláštním způsobem bolestný.« Ano, sv. Tomáš dí přímo: »Nejmenší bolest v očistci převyšuje největší bolest, kterou si v tomto světě představití dovedeme.« A tato trýzeň trvá bez přestávky, není tu chvilku odpočinku, trvá dny, měsíce, léta, desetiletí, století. Hrozně dlouhé trvání, ale nikoli věčné. Ó kdo by mohl dát těmto ubohým duším odpočinutí a to věčné? Stálý konec totiž všech útrap, odpočinutí, které nelze ztratiti, stav, jak jej viděl sv. Jan na ostrově Pathmos a jak jej vylíčil slovy: »Bůh setře každou slzu s očí jejich, nebude již smrti, ani zármutku, ani nátku, ani bolesti.« (21, 4.) Kdo by to dovedl, aby pomohl dušičkám z trýzně, z bolesti k věčnému odpočinutí, jak třeba ho chváliti, jakým vděkem byly by mu dušičky zavázány. Ty to můžeš, ó Pane! A proto k tobě voláme: Odpočinutí věčné dej jim, ó Pane!

Odpočinutí samo o sobě by však dušičkám nepomohlo. Co jest odpočinutí a třebas věčné odpočinutí, není-li spojeno s živo-

tem? Odpočinutí po zdechnutí požívá i zvíře, ale není šťastno, s odpočinutím ztratilo i život a bytí. Odpočinutí má teprve cenu, když je spojeno s blaženým životem. K tomu však náleží světlo. Kde není světla, není také života, tam může býti jenom pokoj hrobu. Proto modlí se církev sv.: »Světlo věčné ať jim svítí!« Tím však také vyslovuje, že dosud duším zemřelých světlo schází. Sedí ve tmě a právě to jest jejich největší utrpení; neboť touží po světle více, než my po něm toužiti můžeme. Proč? Protože tuší jiné světlo, proti němuž nejjasnější pozemský den nic není než tma. Jak se cítíme zasmušilí, když v zimních měsících, listopadu, prosinci, přes dlouhé noci nebe se ukazuje pokryto černými mraky i ve dne a ani paprsku slunečního k nám nepropouští! Tím více cítí se dušičky opuštěny, když se vidí obklopeny stálou čirou tmou, a světlo, jež tuší, jim ještě vzejíti nechce, které jest veškerou jejich touhou. Toto světlo jest Bůh, prazdroj všeho světla, ústřední slunce všech sluncí. Duše v očištcí nepatří ještě v tvář boží, po níž touží více než jelen po studnicích vody. Touhu tu srovnati lze s hladem až k smrti téměř mučivým. K aragonskému králi Alfonsu přišel žebrák prose: »Králi, mám věřitele, který mne ustavičným upomínáním skoro utrápí. Uděl mi almužnu, zaplatím mu.« K otá'ce králově, kdo je ten věřitel, odpověděl žebrák: »Věřitel můj jest hlad.« — A ten hlad po Pánu Bohu, který jest duši nejen pokrmem, ale vším — jest největší mukou trpící duše v očištcí. Kdy vzejde jim toto světlo, po němž tak touží? Blažená chvíle, kdy konečně toto slunce jim vzejde a svítiti počne! Potom budou patřiti Bohu tvář v tvář, budou viděti jeho velebnost, nebe a jeho radosti, a to věčně. Jaká rozkoš, když budou kráčet v plném světle, ve světle světlo viděti budou a vždy znova osvětlovány budou bez konce. Aby jim co nejdříve tato hodina přišla, proto se modlíme: »Světlo věčné, ať jim svítí!«

K této modlitbě ještě připojujeme: »Ať odpočívají ve svatém pokoji.« Ano, ať odpočívají v pokoji! Pokoj jest jako odpočinutí a světlo potěšitelné a kouzelné slovo pro lidskou duši. Co však je to za pokoj, který duším v očištcí přejeme? Je to onen stav, o němž žalmista píše: »Budu nasycen, když velebnost tvá se objeví«; je to upokojení, jež vyplývá z patření v Boha; ona blaženost, která nezná nedostatku a žádného již přání nemá, jedním slovem je to úplná blaženost nebeská. A v tomto pokoji mají odpočívati, t. j. ten mají míti stále, nemá býti přerušován city se měnícími, tím mají býti proniknuty bez starosti, že jej někdy ztratí. Než dosud nemají tohoto pokoje, právě jako nemají odpočinutí a světla. Plny bolesti obklopeny tmou, touží po pokoji. Bez radosti, plny lítosti nad nejmenšími hříchy, přecházejí pomalu hodiny, minuty a bez pomoci lkají po dlouhé měsíce a léta. Plni soustrasti s nimi modlíme se proto s církví: »Odpočinutí věčné dej jim, ó Pane, a světlo věčné ať jim svítí, ať odpočívají ve sv. pokoji.«

To jest, byť i modlitba, přece jenom vřelé přání. Nemůže-liž

přejíti v pravdu a ve skutek? Radujte se z odpovědi, kterou vám na tuto otázku mohu dáti. Ano, naše přání může se státi skutkem. A kým? Námi, skrze nás, kteří jsme jen prach a popel. Přes to můžeme pomoci duším v očistci k odpočinutí, k světlu věčnému, k pokoji. A čím, jak jim můžeme pomoci? Rozličnými skutky, které božské spravedlnosti pro dušičky nabídneme. Můžeš pro ně obětovati modlitby, almužny, posty, odpustky, zvláště obět mše svaté. Když umřela sv. arcibiskupu Malachiášovi sestra, sloužil za ni po delší čas mše sv. Potom přestal se za ni modliti a tu zdálo se mu ve snách, že zesnulá v černém rouše na hřbitově sedí a hladem trpí. I jal se za ni poznovu obětovati mše svaté a rozličné dobré skutky, až posléze ji viděl ve snách uprostřed blahoslavenců. Tento světec přál si opustiti tento svět v den památky věrných dušiček, jelikož církev sv. téhož dne udílí zemřelým mnoho pokladů. Jeho přání se splnilo, zesnul v Pánu po půlnoci na den památky dušiček r. 1148. Blahoslavený Petr Gonzalez louče se s přáteli, prosil je pohnutlivě, aby, až zemře, modlili se zbožně za jeho duši, že potřebuje modliteb věřících, an se obává, že duše jeho není dosud úplně čistá. Když těžce zkoušená královna skotská Marie Stuartovna vedena byla na popraviště, a protestantský kazatel jí domlouval, aby v poslední chvíli odřekla se církve katolické, odpověděla mu rozhodně: »Na věky neopustím tu církev, s níž věřící zůstává ve svatém obcování i po smrti, a v níž modlitbami i sv. obětí pamatuje se na věrné zemřelé.« Proto blaze tobě, synu! Můžeš se dnes postavit u brány očistce a volati: »Můj dobrý otče! Trpíš nevýslovné bolesti, a to k vůli mně, poněvadž jsi přehlížel mé hříšné známosti, ale viz, mohu, chci ulehčiti tvým bolestem, budu se vřele za tebe modliti.« Blaze tobě, dcero! Můžeš své matce na onom světě říci: »Drahá matko, jak často jsem tě zarmoutila, jakou hanbu tobě způsobila, jaká muka tobě připravila, ale chci vše napravit, chci v těchto dnech všechny své práce a utrpení Pánu za tebe obětovati.« Blaze tobě, manželí! Na hrobě své manželky můžeš říci: »Potěš se, když dlíš v očistci! Často jsem tě urazil svým hněvem, marnotratností, ale v těchto dnech chci tobě modlitbou a odpustky pomoci.«

Nejmilejší! Když z očistce slyšíte nářek svých drahých, zdaž jim nepospíšíte na pomoc, necháte je marně po pomoci volati? Nikoli, pomůžete jim, jste jim to povinni. Dobrodiní, která vám tyto duše za života prokázaly, mnohé bezpráví, kterého jste se na nich dopustili, vše to vás vybízí, abyste jim pomohli. Ale kdyby i toho nebylo, pak vás k tomu vybízí láska a soustrast. Uvažujte o trýzni těchto ubohých duší, pohlédněte na bohatství, které je očekává, a když nemáte srdce z kamene, jistě jim pomůžete a jim naznačenými prostředky útěchu a ulehčení připravíte. Proto modlete se dnes a i jindy nábožnou modlitbu církevní: Odpočinutí věčné dej jim, ó Pane, a světlo věčné ať jim svítí, ať odpočívají ve sv. pokoji. Amen.

Hlavně dle *Busla Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.*

Na den Dušiček.

Hřbitov.

•Co mi zbývá — nežli hrob.« (Job. 17, v. 1.)

Rád, kamkoliv přijdu, navštívím hřbitovy. Jsou to místa milá a nejpoučnější. Jsou milá, že jsou tichá, a lidé vyhledávají pro hřbitov místa nejlepší, aby jako budoucí příbytek svůj učinili příjemným. Vždyť každý konec konců musíme zvolati jako Job: Co mi zbývá — hrob. Nic víc a nic méně. Řada křížů — sad ze křížů hřbitovních, toť hřbitov. Rozjímáme dnes o něm ku své potěše a poučení i ku potěše duší v očistci.

Pojednání.

1. Hřbitov jest místo pravdy. Aťsi upírá kdo chce, co chce, jednu věc upřítí nemůže: svůj hrob. Kdybychom živě před očima viděli svůj hrob, byli bychom pravdě přístupnější. My vlastně ani nevěříme ve svou vlastní smrt opravdově, poněvadž si člověk myslí, že snad jemu léta nepřibývají. Kdyby věřil ve svou smrt, žil by moudřeji. Proto vídáme, že mnohý starší moudřeji žije než mladý, že vidívá se blížit hrob svůj: Co mi zbývá — než hrob.

Jest mnoho sice lží i na hřbitově, zejména na hrobech ve velikých městech, kde samá sladká slova čtete na náhrobcích, ale ve skutečnosti a v pravdě všichni podléhají hnilobě a prachniví bez rozdílu stavu a stáří. Toť pravda. Nad hrob se žádný vším svým mudrováním nepovznese. Zde zůstane každému rozum stát, kdyby byl sebe moudřejší a ze vší moudrosti nezbyvá než hřbitov. Stál jsem nad hrobem astronoma Jana z Lamontu v Bogen u Mnichova, kdež má pomník s nápisem „Coelum et terram exploravit“, ale ač nebe i zemi prozpytoval, hrob neprozpytoval, to jest pravda, kterou nikdo nepřemůže, a proto musíme s ní počítat, že jest nepřemožitelná.

2. Ale jest hřbitov pravda spravedlivá. Všichni složíme kosti v jeden hrob, v jednu jámu a žádný lékař nás nezdrží nad hrobem, ale položí se i lékař do hrobu. Ach, jak stejnou měrou měří smrt nám všem stejně, v prach a popel ustele všem. Toť domov nás všech pro tělo naše. V šťastných dobách živé víry v XIII. stol. žil v Italii slavný básník Jacopone, muž v mnohém ohledu pozoruhodný. On, aby mohl spíše pravdu říci, dělal ze sebe blázna, aby od něho lidé pravdu přijali. Od něho pochází i píseň: Pode křížem plná bole, stála Matka Spasitele. Tento pozoruhodný kající byl kdysi od světáckého člověka požádán, aby mu donesl ulovenou zvěř domů. Jacopone v pokoji své — ač byl šlechtic a druhdy proslulý advokát — vzal zvěř a nesl ji — ale chtěl spolu světáka poučit a připomenout mu, na co zapomíná; proto donesl zvěř do jeho pravého domova — do hrobky, kterou si s velikou nádherou postavil. Světák doptával se, kam Jacopone donesl zvěř a Jacopone mu připomenul: Do tvého pravého domova, kde budeš nejdéle — do hrobky tvé, na

kterou zapomínáš. Do pravého domova! Dobře pověděl, neboť nejdelší náš příbytek jest hřbitov, nejdelší světnička hrob — zde jsme jen v nájmu a na čas, na krátkou výpověď — tam však bez výpovědi. Co nám zbývá, je tedy hrob — domov náš nejjistější.

Hřbitov jest životní pravda svatá. Co je to svatá pravda? Pravda jest mnohá, jsou pravdy smutné, veselé, podle výsledků svých, třeba by nebyly svaté. Hřbitov jest pravda svatá, neboť člověka ku sv. životu pobízí. Proto mnozí svatí si vzpomínali na hrob a hřbitov, že nechtěli tuto posvěcující vzpomínku z mysli vytrádit. Vzpomínka na hrob a hřbitov, budoucí domov, je tak silná, že hřích zapuzuje, jako východ slunce noc zapuzuje. To již zkusil na sobě a chválil jiným onen Sirach moudrý: Pamatuj na poslední věci své a na věky nezhřešíš. Vidíme, že je tedy hrob naší věci poslední, ale že vzpomínka na hrob člověka ku svatosti vede. Co mi zbývá než hrob?

Proto mnohého člověka obrátil pohled na hrob, návštěva hřbitova — ta pravda osvětluje — a pak posvětluje, protože vede k nápravě, k lítosti. Ten Job, rozjímaje si konec svůj, když viděl tělo své se rozpadávat, volá k Pánu Bohu: Propust mne jenom maličko, abych ještě oplakal hříchy své, prve nežli odejdu, abych se už více nevrátil.

Hřbitov jest místo pokoje, sv. klid vládne nad hroby. Jen vítr a ptačí zpěv, šelestění stromů a vzdechy modliteb, které se vznášejí jako almužna do druhého světa, jen ty jsou hlavní rušiteli klidu hřbitovního. Místo pokoje svatého. Kdo vzpomíná na něj, dlouho nebloudí, protože ho vzpomínka brzy přivede na cestu dobrou.

Na něco musíme vzpomínati: buď vzpomínáme na Boha, a pak zapomínáme na hřích. Buď vzpomínáme na hřích a zapomínáme na Boha. Na jednom a též místě nemohou dvě věci zároveň býti. Kde jest zeď, nemůže býti pole a kde chceme míti zeď, nemůže býti pole. Tak i v duši naší jest. Naplní-li se mysl vzpomínkou zbožnou, není tam místa pro bezbožné vzpomínky, aspoň ne na dlouho a na živé vzpomínky. Kdo se podívá do svého svědomí zcela bez předpojatosti, pozná, že tenkrát v duši jeho bouřily vášně, když dalek byl vzpomínek na Boha, vzpomínek na smrt, vzpomínek na pravý domov svůj, který ho očekává již a snad nebude dlouho čekati. Právě proto v modlitbě Zdrávas na konci vzpomínáme hodinu smrti — neb ona otevírá hrob — budoucí domov náš, kéž otevře domov šťastné blaženosti věčné. Amen.

Fr. Vaněček.

LISTY VĚDECKÉ.

O nutnosti organisace živnostenské.

Z. »Praesides-Korrespondenz« upravil P. P.

Dnes pohlíží jak řemeslník tak i každý živnostník s jakousi závistí na ony zřejmé úspěchy, jichž docílilo hnutí dělnické v čase poměrně krátkém. Před nedlouhou dobou asi 30 let bylo dělnictvo úplně bezprávným, úplně ochrany postrádajícím, a dnes — reprezentuje dělnické hnutí moc, která se uplatňuje stejně úspěšně nejen v celém veřejném životě, ale i ve všech poměrech hospodářských — a nejen vláda v parlamentě, ale i zaměstnavatelé v dílnách svých pocítují tuto moc v plné míře. Dělnictvo vysílá dnes ze svého středu značný počet zástupců do sborů zákonodárných — na mnohých místech i do samosprávných korporací — ono zlepšilo si vesměs jak mzdové tak i pracovní podmínky, krátce vliv hnutí dělnického a jeho další stoupání pocítováno jest všude, vážnost před hnutím tím se vůči hledě zvyšuje.

Porovnáme-li tento nastalý rozdíl v poměrech dělnictva, bezděky namane se nám otázka:

I. Jak a čím docílilo dělnictvo těchto úspěchů?

Otázka tato není těžkou k zodpovědění. Dělnictvo docílilo všech svých úspěchů jedině tím, že vyvolalo mocné a pevné hnutí dělnické, že na dalším vybudování a upevnění jeho i na dále houževnatě pracuje a přinášeje v zájmu hnutí svého mnohdy oběti obrovské, jest pevně přesvědčeno, že jedině organisací dalších úspěchů docíliti může.

Tyto úspěchy hnutí dělnického, docílené pevnou, silnou a vytrvalou organisací, nutí živnostníka k přemýšlení o tom,

II. nepotřebuje-li živnostnictvo podobného sdružení — podobné organisace.

Žádný zajisté více nepochybuje o tom, že řemeslné a živnostenské poměry silného stavovského hnutí nevyhnutelně potřebují. V uplynulých stoletích zaujímalo řemeslo zcela jiné postavení než dnes, a každý živnostník s jistou litostí pohlíží dnes zpět na ony doby rozkvětu a vážnosti řemesel ve středověku.

Ve stoletích pozdějších utrpělo řemeslnictvo a živnostnictvo zajisté nemálo různými povážlivými změnami, avšak přes to udržela se řemeslná produkce z největší části v jeho rukou. Zašla poznenáhlu domácí výroba, zašel pozvolna i rukodílný průmysl řemesla však nebyla vším tím velice dotčena, aniž citelně zatlačena. Veškeré hospodářské poměry a právní řád dob těch ponechával řemeslu, a to zejména ve stoletích pozdějších ač skrovnou, přece všeobecně vzato dosti ucházející i částečně zajištěnou existenci. Ve století XIX. naproti tomu podrobena a vysazena byla řemesla podstatnými a hluboko zasahujícími změnám. Netušeně rychlým tempem pokračoval v století tomto vývin průmyslu, vedle dílny řemeslné povstávaly velkozávody, továrny kapitálové silných podnikatelů, kteří postavili do služeb svých vedle velkého počtu dělníků i všechny vymoženosti moderní techniky.

Právní ochrana pak, která tvořila po celá století pevnou a cennou oporu řemesel, vlivem liberálních hospodářských teorií poznenáhlu zrušována, a tak vydáno bylo řemeslo na pospas zdrcující konkurenci, provozované laciněji vyrábějícím velkopřůmyslem až konečně vlivům těmto skoro úplně podlehl. K tomu všemu dlužno přičísti ještě též různé změny co do vkusu a potřeby zákaznictva, dále vzrůstající vliv mnohdy i nerealního obchodu, na odbyt výrobků a podobně, a následek toho všeho byl, že jindy zkvétající řemesla zatlačena do stále se zmáhající a vzrůstající bídy a nedostatku. Celá odvětví řemeslná uvržena na cestu brzkého zničení, a příslušníci těchto odvětví měli pak na vybranou — buď uchopiti se jiné výživy, nebo státi se v moderních továrnách závislými dělníky — novodobými to otroky. Tak kleslo tisíce řemeslníků z neodvislého postavení dřívějšího na moderní proletáře.

Stav řemeslný ztratil v dobách těchto též většinu svého majetku v různých moderních spekulacích a tím též vytlačen z dosavadního, veřejný život ovládajícího postavení a v tomto podřízeném a stavu svého nedůstojném postavení těžce zápasí nyní na uhájení své existence.

Veškeré tyto ztráty, které řemeslo vlivem moderně-liberálních zásad utrpělo, učinily mnohého řemeslníka malomyslným, mnohého uvedly v domněnku, že veškero řemeslo jest již zcela ztraceno, že záchrana jeho v budoucnosti již vůbec není více možná.

Tento názor není správný; neboť dovedlo-li se řemeslo udržeti při všech utrpěných dosud ztrátách, ano přes všechny ty ztráty, pak podalo zajisté dosti zřejmý důkaz, že má v jádru svém dosti síly nejen k dalšímu udržení svému, ale i ku kýžnému povznesení.

Neupíráme, že mnohá řemesla podříditi se musila různým změnám buď ve způsobu práce, buď v jiném ohledu, a neupíráme také onu skutečnost, že dosud nacházíme se ve vývoji poměrů, které zvýšení a rozšíření velkovýroby dají očekávati. Avšak přes to vše tvrdíme, že řemesla, dosud všem bouřím účinně vzdoru-

jící, svou existenci i v budoucnosti uhájiti² si dovedou, jestliže celý řemeslný stav onu úlohu nezanedbá, která vyplývá z této dnešní změněné situace, a podaří-li se mu vyúžitkovati všech prostředků, jež moderní doba dnešní skýtá a které ku prospěchu celého stavu řemeslného sloužiti mohou. Jen tím může se státi tento důležitý stav nejen zajištěným, ale on může vyniknouti také dalece nad zbědované poměry nynější jako stav silný a mohutný.

b) Nelze upírati, že dnes množství řemeslníků ve velmi zbědovaných poměrech se nachází a že mají plnou příčinu k trpkým žalobám. Zákonodárství naše samotné dosud neodčinilo všechny ty chyby, jichž dopouštělo se oproti stavu tomuto po celá desetiletí a které takofka bez odporu stavu tohoto páchalo. Řemeslnictvo stále ještě musí si teprve naříkati na zanedbávání oprávněných svých přání a tužeb jednak se strany vládní, jednak se strany státních i samosprávných úřadů, bolestně dozrává, že tyto korporace pro tužby a snahy řemeslnictva pražádného skoro smyslu nejeví. A přece má řemeslnictvo také právo, by smělo se domáhati takového stavovského pořádku, který by mu umožňoval upravení zvláštních poměrů stavu svého dle své vlastní potřeby a co nejúčelněji. I řemeslo sml, rovněž jako jiné lidové vrstvy, požadovati, aby povolání činitelé přispěli mu v sociální pomoci aspoň do té míry, jako činí stavům jiným.

Avšak mimo těchto stížností má živnostnictvo a řemeslnictvo ještě bolesti jiné, i na jiných místech může si řemeslnictvo stěžovati na odstrkování, nevážnost a zanedbávání. Obecenstvo totiž pohrdlivě pohlíží dnes na řemeslníka a jeho výrobky. Titul mistra úplně jest přehlížen a ani zákonná ochrana jeho z doby nejposlednější nedovedla vrátiti mu onu vážnost, již těšil se v časech dřívějších. Bez povšimnutí ponechává se skoro závod řemeslníka a každý skoro spěchá do t. zv. bazarů a velkoskladů, ač se tam nachází mnohdy zboží i té nejpochybnější kvality, i když celá ta obchodní reklama na zřejmé klamání obecenstva ukazuje. Obecenstvo zlákané koupí však přece zboží podobné, ač mnohdy i tu nejšpatnější jakost velmi draho platí, a utěšuje se jedině tím, že zboží to jest z velkoobchodu, z velkoskladu, a to i tehdy, když koupenou věc hned druhý nebo třetí den jako zkaženou nebo nepotřebnou zahoditi musí. K řemeslníku jde pak ponejvíce obecenstvo jen tehdy, když nejsou v kapse peníze. Ve velkoskladech musí kupující platit hotově, u řemeslníka však se nestydí podobný kupec požadovati úvěr i na dobu dosti dlouhou. Všude musí býti udělaný dluh co možno brzy a řádně splacen, jenom u řemeslníka ne, ten má tu výhodu u dnešního obecenstva, že sml, ba musí čekat na zaplacení třeba do nekonečna. Zaplatiti řemeslníku, na to mají obyčejně tací lidé času dost, a mezi tyto lidi přísluší i veliké procento lidí z tak zvaných lepších tříd, ze řad tak zvané intelligence.

Tímto nešvarem trpí řemeslník velice a v tomto ohledu jest jednotlivec k odstranění nešvarů těch bezmocným.

Neuctivost skoro veřejně stavu řemeslnému a jeho příslušníkům projevovaná má též neblahý vliv na nedostatek řemeslného dorostu. Většina rodičů domýšlí se o dítkách svých, že schopny jsou pro jiné, lepší povolání než k řemeslu. Jim líbí se mnohem lépe bílý límeček a manžety u takového synáčka, třeba by při celé té vnější zpanštělosti žaludek hladem kružel. Podřízené místo úřednické, většinou málo placené, toť jejich ideálem pro jejich dítko. Tento stav stojí u podobných rodičů mnohem výše, než poctivé řemeslo, písáček mnohem vznešenější, než poctivý a dovedný řemeslník. Nejmutnější však jest, že i v samém stavu řemeslném jsou lidé druhu podobného, lidé, kteří ani nepozorují, že jednáním svým nejen podkopávají počestnost stavu řemeslného, ale i hospodářské postavení řemesla ničiti pomáhají.

To jest příčinou, že do řad řemeslnictva vstupují živlové, kteří stavu toho nejsou hodni, kteří mimo odborných neschopností také nedostatkem stavovského smyslu se vyznamenávají a pak toliko nekalou, špinavou konkurenci provádí. Dorost řemeslný, nemaje dobrých příkladů, nemá taktéž žádného pochopení pro stavovskou čest a stavovské uvědomění, nemá pak také žádného smyslu pro důležitost přátelského stavovského souručenství.

Nenutí to vše řemeslníka k přemýšlení, jak mnoho je tu třeba ještě změnit? Snaží se snad dnešní živnostník všemožně, aby dospěl výše výrobní schopnosti jak toho moderní doba dnešní vyžaduje?

Společenstva živnostenská, ač již kolem půl století existují, nejsou dosud upravena a seřizena tak, jak by býti měla a i přes to musí tato společenstva býti považována za nejvhodnější prostředek, jímž by jak výrobní tak i konkurenční schopnost zvýšena býti mohla. U většiny stávajících společenstev není obchodní vedení tak vedeno, jak by mělo býti, a totéž platí i o mnoho řemeslnících. Jsou to ponejvíce ještě vychovanci staré školy, kde denní život volněji se pohyboval a obchodní vědomosti lehčeji daly se postrádati. Dnes však musí jedenkaždý řemeslný závod státi na výši doby, jinak není schopen života.

c) Ale jak odpomoci všem těmto nepřístojnostem? Bohužel dnes jest mnoho řemeslníků, kteří hovoří zásadě: »každý pro sebe a Bůh pro všechny«. Tím má býti řečeno, že každý se má starati nejprve sám o sebe, a pak že ostatní již samo přijde. Tato zásada neměla však nikdy a nikde oprávněnosti a tím méně u řemesla, neboť nebylo dosud ani jediného stavu, který by byl během svých dějin nepocítil ony výhody pevného souručenství. A to platí hlavně a v plné míře o řemeslu. Již staré cechy byly po celá staletí pevným a dobrým útočištěm, v němž řemesla ochrany svých stavovských zájmů hledala a také nacházela. Dnes ovšem nenacházíme již v širokých vrstvách řemeslných onoho pochopení pro nutnost stavovské organisace a místo aby postaveny byly společné cíle a úkoly na místo prvé, kde kdo dává se ovládati hamižnou a malichernou závistí konkurenční, nebo podobnými, jednotnost rušícími zásadami. A tím ztroskotává se

obyčejně, přes všechny vysilující snahy některých prozíravých řemeslníků, na mnohých místech každá práce, směřující k účelné organizaci, a kde snad podobná organizace přece stává, tu živoří jen, nemůže též rozvinouti pravý život a tím nepřijde také k řádné a účelné práci — k žádnému kýženému dobrému výsledku. Na některých místech nevraží a útočí se docela i nepokrytě na podobnou organizaci a veškerá snaha mnohých jednotlivců jen tam směřuje, aby podobná organizace co možno nejdříve byla zničena.

Při tom všem jest pak nejnápadnějším, že mnozí řemeslníci stále a stále jen státu se dovolávají, aby přinutil řemeslníky ke stavovské organizaci. Domáhali se snad dělníci na státu, aby se postavil a upravil jejich sdružení, jejich organizaci? To bylo by zajisté nejlepším vlastním doznáním vlastní slabosti a neschopnosti. Čeho hodlá se pak domoci stav, který nemá špetku vlivu ve vlastní sílu, ve vlastní schopnost?

Z uvedeného jasně vysvítá, že nelze se nikterak tomu diviti, že řemeslnictvo nedovede jak v soukromém tak i veřejném životě význam svůj uplatniti, že musí stále si stěžovati na nedostatek ohledu pro žádosti své a touby, že od povolaných činitelů stále a stále jest zanedbáváno a odstrkováno.

Dokud neutvoří řemeslnictvo pevnou organizaci, do té doby budou všechny podobné nepřístojnosti i na dále trvati. Či myslí snad jednotlivý řemeslník, že on sám má tolik síly, která dovede mítí vliv na celé zákonodárství, že sám dovede učiniti úřady ohleduplnějšími, že sám dovede zjednati vážnost všestrannou stavu svému, že sám dovede se dodělati lepší výchovy řemeslného dorostu? Budoucnost každého jednotlivého řemesla úzce je spojena s budoucností celého stavu. Jednotlivec není schopen a nemá síly, by odstraniti mohl všechny stávající nešvary a nepřístojnosti, úvěrní nedostatky, hamižnou konkurenci a nevážnost, není schopen rozřešiti veškeré úkoly stavu celého. Toť společnou věc stavu, a proto jest nevyhnutelně nutná a potřebná pevná stavovská organizace.

III. Čeho má se domáhati tato stavovská organizace.

a) Cílem organizace stavovské jest, aby společnou úradou a společným skutkem pomohla příslušníky stavu učiniti schopnými k uspořádání poměrů svých silou vlastní, neb aby pomohla aspoň na upravení poměrů stavovských určitého vlivu docíliti. Stavovská organizace musí toho dbáti, aby mezi příslušníky udržováno bylo souručenství, musí posilovati a upevňovati vědomí solidárnosti, musí snažiti se strhnouti do středu svého všechny ty, kdož buď z nevědomosti nebo z lhostejnosti dosud vedle hnutí stojí. Duch svornosti a sjednocenosti, duch solidárnosti musí pak býti nejprvnější podmínkou každé činnosti, neboť bez ducha toho nelze docíliti úspěchů. A má-li vědomí to vytrvati, tu musí zakládati se na pevném přesvědčení, že jedině svorným a jednotným vystupováním řemeslný stav povznesen býti může. Proto musí též

býti nejhlavnějším úkolem stavovské organizace posilování a upevňování vědomí příslušnosti mezi členstvem.

Nejlepším prostředkem ve směru tom jest častá společná úrada a vystupování všech a při všech záležitostech stavovských. Nestává-li stavovská organizace, nesejdou se také příslušníci stavu, jeden běhá kolem druhého, pohlížeje na druhá svého s nedůvěrou. V druhu svém vidí pak ponejvíce svého konkurenta, o němž se domýšlí, že musí se před ním míti na pozoru. Scházejí-li se však příslušníci stavu k projednávání svých záležitostí, tu vidí teprve, že celá věc není tak zlá, že jeden o druhém jen proto toho nejhoršího se domýšlel, poněvadž se neznali blíže. Ve společných úradách pak poznávají, že je všecky bota stejně tlačí a že společné vystupování, svorná součinnost pro všechny jest nejprospěšnější.

b) Stavovská organizace musí dále členstvo své vychovati ku spolupráci a samostatné činnosti. Zvláště ve stavovské organizaci je toho nejvíce třeba, neboť v žádném jiném stavu nenajdeme tak málo pochopení pro svépomocnou akci ohledně sociálních reforem jako u řemeslnictva. Všecko očekává se ponejvíce od státu, že stát sám všechny nedostatky odstraní, a tak přeceňuje se vliv státní pomoci největší částí řemeslnictva. Účinná součinnost zúčastněných nemůže nikdy býti postrádána, a to ani v tom případě, i kdyby stát, ať cestou správní, ať zákonodárnou stavu řemeslnému pomoci hodlal — i zde jest nutna porada a účast se strany příslušníků stavu.

Oznámí-li se veřejnosti osnova zákona, týkající se stavu řemeslného, nebo předloží-li se tato buď korporacím živnostenským, buď společenstvům, záleží na zúčastněných příslušnících, aby osnovy ty prozkoumali a projednali, vlastní stanovisko k nim zaujali, změn ve prospěch svůj se domáhali, přání svá povoláním činitelům sdělili a o jich uskutečnění se řádně zasadili.

Řemeslnictvo může a také má poukázati zákonodárcům na prospěšné cesty, vedoucí ku zlepšení stavu a poměrů tím, když samo podá zákonodárným sborům osnovy zákonů, když samo podá návrhy buď vládě, buď stranám politickým, ovšem návrhy řádně, patřičně a důkladně i důrazně odůvodněné. Neděje-li se to vše, pak zůstávají důležité zákony a návrhy jich řemeslnictvu obyčejně úplně neznámými, tím neprijdou také mnohá dobrá ustanovení k upotřebení a z neznalosti také ani k využitkování. Zde leží dosud široké pole působnosti ladem, úkol to, který jediné v rámci řádné organizace proveden býti může.

Vedle úkolů, které hlavně státní správě a zákonodárství přísluší, zůstávají k provedení ještě mnohé jiné úkoly, které rozřešeny a provedeny býti musí svépomocí. Živnostenský řád náš, k němuž dlužno přičísti spoustu novel a nařízení, zahrnuje v sobě též ustanovení o společenstvech. Řád ten neodpovídá ovšem plně přáním a potřebám řemeslnictva, mnohá ustanovení jeho vyžadují arcí důkladné změny a opravy. Avšak přes všechny vady a nedostatky řádu toho musíme uznati i jeho některé dobré vlast-

nosti a jednou z dobrých vlastností jeho je též ustanovení o společenstvech, které tvoří jakýsi právní základ ke korporativnímu zastupování a hájení zájmů řemeslnictva. Ovšem zákon sám o sobě nezmůže nic, není-li pro zákon ten pochopení, nezachovává-li se nebo neprovádí, pak všechna snaha po zlepšení postavení řemesel jest marna. Zákonodárce dává řemeslnictvu zákonem tím toliko příležitost, aby mohlo na základě jeho účinně svých zájmů hájiti, žádá, aby za tou příčinou společenstva zakládalo, v nich ve spojení s druhými své stavovské zájmy hájilo a uplatňovalo. Společenstvo má býti tedy jen rámem, do něhož se má teprve celý obraz zasaditi.

Jestliže společenstvo nevykonává úplně úkoly jemu určené, zůstává pak arci věcí zbytečnou, jestliže však se společenstva upotřebí ku všestrannému zastupování a hájení zájmů stavu řemeslného, pak stane se teprve požehnaným zařízením. Mnohým řemeslníkům nejde ovšem dosud potřeba nutné součinnosti na rozum, mnozí myslí, že již sama existence společenstev jest s to, aby živnostnictvo ode všech příkoří ochránila. A to je tím nejvážnějším omylem. Nevyužívají-li se všechny stávající ochranné prostředky zákonně, pak jest všechna opravná práce a opravné hnutí marným, nepřiloží-li sami řemeslníci ruku k účinné spolupráci, pak nepomohou všechna opravná nařízení úplně nic anebo velice málo, zákon zůstane i na dále toliko mrtvou literou a řemeslo půjde místo ku předu tím více své zkáze vstříc. Stavovská organizace musí tedy příslušníky své k spolupráci vychovati.

Kdo však do boje táhnouti hodlá, musí míti nejen dobrou a neohroženou vůli a mysl, ale musí býti patřičnými účinnými zbraněmi vyzbrojen a v zacházení se zbraněmi těmi plně obeznámen a vycvičen. Kdo pak zúčastniti se chce účinně sociálně-reformní práce, musí býti sociálně vzdělán a vyškolen, musí své sociální ideje a požadavky dovésti obhajovati jak proti svým vlastním druhům, tak i proti celé veřejnosti. I v tomto ohledu chybí řemeslnictvu na řádných silách právě tak jako v oborech jiných. Porovnejme jen kolika vůdčími silami, kolika sekretáři, řečníky, parlamentními i samosprávnými zástupci vládního dělnictva. O podobné vyškolené síly jest v řemeslnictvu velice citlivá nouze, ne proto, že by se nedostávalo schopných sil, nýbrž proto, poněvadž chybí sociální výchova, sociální vzdělání. Arciž dělnictvo má své dělnické spolky, různá sdružení, úplnou organizaci, kde věnuje se plná péče sociální výchově členstva, různé kursy slouží v dělnických organizacích věci té znamenitě, členstvo nad to velmi pilně čte své stavovské časopisy a i jiné spisy a knihy. *)

Mohou se naši řemeslníci rovněž něčím podobným vykazati? Právě naopak. V kruzích řemeslnických panuje ponejvíce veliké neporozumění pro všechny prostředky sociálního vzdělání.

*) V Německu přes půl milionu křesť. dělnictva odebírá svůj dělnický časopis a jím se vzdělává.

Do schůzí, které slouží sociálnímu poučení, se nedostaví, nejvýše v počtu velice skrovném, stavovské časopisy, pojednávající o otázkách stavovských, nechtou nebo jim pramalou pozornost věnují, ve společenstvu spokojují se vyřízením formalit a většinou se ani schůzí společenstva nezúčastní. Přes to pohlíží pak na vůdce dělnictva se závistí, jak tito ať ve schůzích, ať jinde vystupují a schopností řechnickou věcně zájmy dělnictva zastupují.

Nejsou to poměry neudržitelné? Neměli by se konečně řemeslníci vzchopiti, vzepříti se, uvědomiti si své postavení a uchopiti se stejných prostředků sociálního vzdělání?

Řemeslnictvo mělo by si konečně jednou uvědomiti, jak cennou by pro ně byla ta okolnost, když by dostatečně jsouc sociálně vyškoleni, samo svých vlastních zájmů hájiti by dovedlo. Již na svém vlastním těle cítí nejlépe, kde a co je tlačí. Stavovská organizace jest proto povolána, by i v tomto ohledu patřičné a důkladné zlepšení zavedla.

Důležitým v tom ohledu jest studium řemeslných časopisů, systematické poučné přednášky ve společenstvu, v sociálním kursu, ve spolku mistrů, nebo ve výboru společenstva.

IV.

Nejprvnější stavovskou organizací jest společenstvo, a tu se ptáme: poskytuje společenstvo řemeslu náhradu za stavovskou organizaci? Odpověď může na to býti: ano a plně. Jestliže řemeslníci chtějí, mohou již na základě platných zákonů utvořiti stavovskou organizaci v nejlepším slova smyslu. Pěstování společenského ducha, udržování a posilování stavovské cti, podporování úpravy poměrů mezi zaměstnavatelem a zaměstnaným, bližší úpravu poměrů učednických, podporování technického, řemeslného a mravního vzdělání učňů — to vše jest společenstvům za úkol stanovené. Mimo to jsou společenstva oprávněna hájiti hospodářské i jiné zájmy stavu v různém směru a v mnohém způsobu. Na tomto základě mohou společenstva poskytnouti řemeslnictvu plně toho, čeho očekává od organizace stavovské a čeho se od ní dožaduje.

Tím mohla by býti celá otázka vyřízena, kdyby mnohými řemeslníky nebylo stále předhazováno, že společenstvo není k ničemu, že má toliko úkoly ideální. Že společenstva řemeslnictvu většinou málo nebo docela nic nepomohla, jest správné. Příčina toho nevězí však v zákonné úpravě společenstevního zřízení, nýbrž nutno hledati ji jedině u živnostníků samých. Řemeslníci neuchořili se podávaného prostředku, zapomněli vyplniti skořápku, nedovedli tvaru tomu dáti ducha síly a život, nesnažili se ani ze společenstva učiniti to, k čemu určeno bylo — stavovskou organizaci v plném slova smyslu.

Že společenstvo toliko ideální úkoly má a tím že charakteru stavovské organizace neodpovídá, jest rovněž nesprávné. Ovšem společenstvo má ideální úkoly. Má hlavně zvýšenou pozornost věnovati otázce učňovské a její úpravě, má starati se o zlepšení

poměru mezi mistrem a tovaryšem. A nemá snad plnění těchto úkolů zvláště praktický účinek? Péči o učně docílíme řádných tovaryšů. Proč naříkáme stále, že dorost řemeslný nemá smyslu pro stavovskou čest, když nechceme použití těch prostředků, jimiž zlu tomu odpomoženo býti může? Také pěstění ducha společenského nazýváme úkolem ideálním. Je-li udržení stavu řemeslného úkolem ideálním, pak jest pěstování společenského ducha, udržení a posílení stavovské cti rovněž takovou ideální úlohou. Bez pěstování ideálních statků jest výsledek v praktických věcech nemožný. Pěstování společenského ducha, vědomí solidárnosti jest nezbytností, má-li účinně společně býti pracováno. Tím koná se zvláště důležitý praktický úkol a zákonodárce velmi dobře učinil, že pěstování této ctnosti za hlavní úkol společenstva stanovil. Svědčilo by o velice malém rozhledu, kdyby každý jednotlivec se domýšlel, že utvořením společenstva neb organizace již každému se peníze do kapes pohnou. Těžkosti, které každé organizační práci předcházejí, a to platí hlavně o organizaci živnostenské, nesmí názory podobnými býti zvyšovány. Jedná se zde o výchování řemeslnictva, ať již slovem, ať tiskem k jednotné společnosti, k účelnému zastupování vlastních stavovských zájmů. To vše není prací lehkou, práce ta vyžaduje času i obětí, avšak práce ta ponese též zajisté kýženého ovoce.

Dělnictvo domohlo se stavovské organizace, aniž by mu byl stát nápomocným, aniž by mu bylo zákonodárství přispělo. Právě naopak, právo koaliční postradá dosud mnohých přání dělnictva, velmi často bylo toto právo i proti dělnictvu samému nesprávně používáno.

I řemeslnictvo může si plně naříkati, že jeho přáním dosud ohledně živnostenského řádu nebylo vyhověno, zajisté má i řemeslnictvo právo dožadovati se právního pořádku, odpovídajícího poměrům jeho stavu. Jestliže však dělnictvo v poměrně krátkém čase tak ohromnou organizaci utvořiti dovedlo, má si řemeslnictvo tím uvědomiti, že není to tvar, jenž věc oživuje, nýbrž duch, a dle toho ku svému prospěchu jednati.

O jmění církevním a jeho správě.

V Hradci Králové vydal nákladem vlastním dr. Antonín Brychta, náš osvědčený spolupracovník, právníký spis, který zde nesmíme pomlčeti v zájmu duchovenstva, pracujícího v duchovní správě. Na místo vychvalování výtečného spisu právníkého uvedeme okolnosti, které jej zvláště doporučují.

Autor veliké právníké knihy čítající 654 str. zasedal celou řadu let ve sboru konsistorním, kde se soustřeďují nejrozličnější případy, které se v celé diecesi udají a lze pozorovati celý vývoj právníkého roku. Z takového místa mají hlavně vycházeti spisy, které mají duchovenstvo informovati. Jsou vzaty ze skutečného života a mohou životu nejlépe sloužiti. J. M. kapitulní děkan až

do svého vysokého stáří sbíral opravdu s včelí pilností všechny případy právní, jež mu čilá agenda úřední přivedla pod ruku, a nyní výsledek svého pozorování a sbírky činí společným majetkem duchovenstva. Zkušenost odborná stává se společným majetkem duchovenstva. Neznalost právníká a nedbalost připravila církev o mnoho jmění. Jako ukázkou cituji ze spisu osudy »železných krav«. Autor píše na str. 520 :

»Za starších dob byli majitelé hlavně venkovských usedlostí povinni přispívat k částečné úhradě kostelních potřeb, jako na př. na kostelní světlo a víno, věčnou lampu nebo na kostelní potřeby vůbec, kteréžto peněžitě dávky bývaly knihovně vtěleny. Poněvadž dávky tyto vypověděti se nemohly, pojmenovány byly »železnými kravami«, ač byly hned původně velice skrovné a finančním patentem z roku 1811 ještě více klesly. Dle zákona ze dne 25. května 1869 byly železné krávy za příčinou vyvazení půdy složením dvacetinásobné výroční dávky z většího dílu vykoupěny a kde to bylo opominuto následkem zakládání nových pozemkových knih roku 1875, nejednou promlčeny, ježto často nebyly v nových těchto knihách vtěleny, an se někteří beneficíati zakládání pozemkových knih, ač byli k tomu vyzváni (nař. konsistoře královéhrad. ze dne 30. září 1875, ord. list I. 249.), nezúčastnili a práva kostelů na tyto dávky — jak bylo jejich povinností — nehájili. Jsou-li někde tyto dávky knihovně vtěleny a neodvádějí-li se, jak se obvykle stává, má patronátní úřad s farářem u finanční prokuratury nebo u příslušného okresního hejtmanství se o to zasaditi, aby byly vykoupěny a záduší promlčením jich škodu neutrpělo. I v tom případě, když by usedlost, na níž vážne taková dávka, přišla do exekuční dražby, třeba ji, po případě výkupní kapitál s tříletým zadržením této dávky u příslušného soudu přihlásiti, by záduší zkráceno nebylo.«

I v přítomnosti neznalostí hranic, nevšímavostí promlčí se velmi mnoho. Poznámky pod čarou nejsou jen věrné udání pramene, z něhož čerpáno, ale obsahují často tak krásné dodatky historické, že si je čtenář s pochoutkou přečte. Kladu zde ukázkou na str. 558, obsahující kousek z dějin zrušení kláštera.

»Dvor. dekr. 24. září 1785 stanovil, že se kláštery nemají zrušiti najednou, nýbrž poznenáhla, by se nenahrnulo příliš mnoho církevních statků a cenných předmětů do dražeb, an by tím dražební ceny klesly a náboženský fond škodu utrpěl. Totéž nařizuje dv. dekret 14. srpna 1786, 1. března 1805, 11. dubna 1806 a j. Jaksch sv. 3. str. 446. 452. Než dobře míněná nařízení ta nebyla s to zhoubný konfiskační, samými vládními orgány co nejvíce živý proud zastaviti, tak že církevní statky, drahocenné posvátné předměty a památky, jež byly toho druhu jediné, nezřídka se téměř vyhodily a ocitly v rukou několika peněžníků a lichvářů. Podobně, ne-li ještě hůře, naloženo s klášterními obrazárnami a knihovnami veliké ceny, jež nebyly mnohdy od vládních komisařů ani zvlášť odhadnuty a vydraženy, nýbrž dány vydražitelům statků církevních — předavkem, kterýžto osud stihl

najmě »staré, skoro nečitelné spisy«, rukopisy to nejednou ceny vzácné, jež pro dějiny jsou ztraceny. Ano věci dospěly tak daleko, že se hnihami z klášterních památných bibliothek — i to pilol! Mnohá téměř neuvěřitelná data sděluje Brunner tamže strana 294. nn. 313. 334. atd. Budiž zde pouze několik příkladů uvedeno. Ve zrušeném klášteře Kartusiánů v Gammingu v Dolních Rakousích odhadnuta sbírka obrazů římských papežů, počtem 250, jichž rámy byly stříbrným kováním ozdobeny, zrušovací komisí na 406 zl. a prodána za 495 zl. Jiná sbírka římských císařů tamže, počtem 232, se skvostnými rámy, vyceněna na 110 zl. 6 kr. a prodána za 170 zl. 3 kr. Velikolepé drahocenné obrazy, zdobící jednu prostrannou síň kláštera v Garstenu, zadány při dražbě za 28 zl., ač bylo za jediný z nich 100 dukátů nabízeno. Srov. Hittmair tamže str. 455. Drahocenná monstrance zrušeného kláštera Benediktinek v Goessu ve Štyrsku, vážící 1760 dukátů, zdobená 467 diamanty, 331 rubíny a granáty a 290 perlami, prodána zrušující státní komisí za 6900 zl., tedy za obnos, jenž se nerovnal ani ceně zlata, z něhož tato monstrance byla zhotovena. Jinde prodán skvostný, 234 diamanty a 315 granáty ozdobený zlatý kalich za 1371 zl.; opět jinde zadán zlatý, 66 diamanty a 20 smaragdy posázený náprsní kříž za 246 zl. Srov. Martini tamže str. 43. Ve zrušeném klášteře v Kremži v Hor. Rakousích odhadnuta zlatá, osm liber těžká monstrance, zdobená mnohými drahokamy, za 4000 zl., ač stála 40.000 zl. Srov. Hittmair tamže str. 321, kde ještě jiné překvapující příklady lehkovážných prodejů a bezpříkladného mrhání jmění církevního dle úředních pramenů uvedeny. — Zvláště pozoruhodný a charakteristický jest výrok císaře Josefa II. o orgánech »zrušovací státní komise« v Mariacelli ve Štyrsku, kterým jim nepoctivost a prolhanost zřejmě vytýká. Brunner, Dienerschaft, str. 492.; srov. 480. 488. V listu ze dne 20. září 1782 nazývá císař komisaře, konfiskaci církevního majetku provádějící, výslovně — lupiči! Tamže str. 496. Ostřeji nemohlo počínání státních komisařů býti odsouzeno, z čehož spolu vysvítá, jakými zásadami se tito úřední orgánové při zhoubném tomto díle řídili a jak o zájmy náboženských fondů bylo postaráno. Srov. téhož Mysterien, str. 335 n. 359. O důvody pro zrušení řeholí nebyli vládní komisaři v rozpacích, než »důvody« ty byly císařem často zamítnuty, ježto skutečnosti — neodpovídaly. Týž Dienerschaft, str. 489. 491.; srov. 490. 492. atd. Této zlovůli vládních komisařů a odhadců dlužno přičísti, že stihl mnohé kláštery osud konfiskace, jež by jinak nebývaly zrušeny. Srov. o tom: Hittmair tamže 123., 125., 139., 151., 203. atd., kde kárá císař zřejmě libovůli a bezdůvodný spěch státní komise při zrušování klášterů, čímž jsou zajisté práce a zásady její v náležité světlo postaveny. Srov. Schulte K.-R. str. 455.; viz též § 108.

Co různě v časopisech rozkouskováno, jest ve spise pracně a znalecky sneseno, tak že jest spolehlivou novou rukovětí o správě církevního jmění, která běře zřetel k nejnovějším i státním normám a předpisům.

Ku př. jest praktický pokyn o příspěvku na příležitost ku zaopatřování nemocných na str. 354.

Pro patronátní úředníky jistě stačí pouhé upozornění, aby si tu pomůcku zaopatřili. Nepůsobí mrzutost často jen zlá vůle, ale zhusta i neznalost věci.

Spis dra. Brychty bude jistě na každé faře, jako býval spis dra. Borového, který už zastaral. Spisovateli třeba vysloviti díky za jeho důslednou a úmornou práci v zájmu církevním podniknutou.

Fr. Vaněček.

O tisku.*)

Jak se pracuje v cizině uvědomováním katolického lidu, že patří křest. list do křest. rodiny, svědčí v Berlíně založený „*Svaz černého kříže*“, který veden od věřících pastorů, činí pro členy své tyto podmínky :

»Zavazuji se :

1. Ve svém domě netrpěti žádný časopis nebo tiskopis, jehož směr čelí proti křesťanskému názoru světovému.

2 Rozhodný křesťanský denní tisk podporovati předplácením, inserováním a poptávkou na nádražích a veřejných prodejnách.

3. V kruzích mých známých a všude, kde se příležitost naskytne, získávati horlivě nové odběratele uvědomělému křesťanskému tisku.

4. Dle svých sil pomáhati v boji proti hanbářskému, špinavému a štvavému tisku.«

Tak protestanté. Máme zůstatí za nimi? Váš zájem a rodin vašich žádá odstraňovati to papírové pohoršení vašich dítek a vašich duší.

Podobně ozvali se katolíci v Bavorsku, kde dr. Triller shrnul svou řeč v následující tři body :

1. Do každého katolického domu náleží katolický list, z toho ovšem nenásleduje, že by katolík nesměl si držeti ještě list jiný, avšak zde platí papežské nařízení, že katolíku zakázány jsou listy, jež na víru a křesťanský mrav útočí. Žádný katolík v listech takových nemá nic uveřejňovati, leda jen z příčiny zvláštní.

2. V každé faře má existovati katolický tiskový spolek. V Bavorsku je 3258 katolických far, ale až dosud jest v nich pouze 151 tiskových spolků. Co by tu mohl působiti dobrého, kdyby jen v polovině far byl zaveden?

3. V každém domě měl by býti aspoň jeden člen členem tiskového spolku.

Kdyby prý tyto tři body byly zachovávány, kterak by palčivá otázka tisku mohla býti řešena! Každý spolek katolický na osadě musí si vzíti za úkol též apoštolát tisku.

*) Obě resoluce lze přidati k některé řeči o tisku, kterou pfináší toto číslo.

